

8/7906

BÁNDOR IMRE  
Kálvária, Wesselényi Miklós-u. 7.

# TÖRTÉNELMI TÁR.

KIADJA

A M. TUD. AKADÉMIA TÖRTÉNELMI BIZOTTSÁGÁNAK

HOZZÁJÁRULÁSÁVAL

A MAGYAR TÖRTÉNELMI TÁRSULAT.

SZERKESZTI

DR. KOMÁROMY ANDRÁS.

ÚJ FOLYAM VIII.



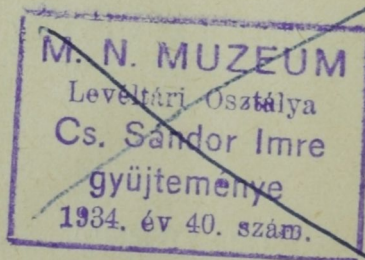
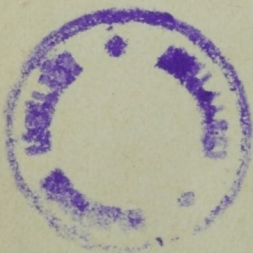
===== 1907-diki ÉVFOLYAM. =====

BUDAPEST.

A MAGYAR TÖRTÉNELMI TÁRSULAT TULAJDONA.

1907.





Budapest, az Athenaeum r.-t. nyomása.



## TARTALOM.

	Lap
Adalékok a XIV. századbeli magyar világi archontológiához.	
II., III., IV. közl. Közli: <i>Dr. Wertner Mór</i> ... ..	1, 161, 327
Levelek a két Zrinyi Miklóstól. Közli: <i>Horváth Sándor</i> ... ..	70
Regesták Alsó-Fehérvármegye levéltérából. Közli: <i>Dr. Magyar</i>	
<i>Károly</i> ... ..	80
Magyar levelek a XVI. századból I—III. közlemény. Közli:	
<i>Dr. Komáromy András</i> ... ..	121, 387, 521
Blotz Hugó levelezése a magyarokkal. Közli: <i>Mencsik Ferdinánd</i> ...	199
Keresdi Bethlen Ferencz levelezése I—II. közlemény. Közli:	
<i>Dr. Lukinich Imre</i> ... ..	228, 355
Eredeti oklevelek a körmöczbányai püspöki malomról. Közli:	
<i>Matunák Mihály</i> ... ..	321
Bakonybéli regesták a XV. századból. Közli: <i>Sörös Pongrácz</i> ...	379
Műveltségtörténeti adatok. Közli: <i>Barabás Miklós</i> ... ..	437
Egy ismeretlen levél Kapisztránói Szent Jánostól. Közli: <i>Horváth</i>	
<i>Sándor</i> ... ..	481
A munkácsi uradalom haszonbérleti szerződései. Közli: <i>Dr. Kemény</i>	
<i>Lajos</i> ... ..	484
A két Frangepán Ferencz levelei Nádasdy Tamáshoz. Közli:	
<i>Maróthy Rezső</i> ... ..	490
Adatok Péchy Simon életéhez. Közli: <i>Dr. Vass Miklós</i> ... ..	499
Magyar emlékkönyvi beírások a XVI—XVII. századból. Közli:	
<i>Mencsik Ferdinánd</i> ... ..	506

### VEGYES KÖZLÉSEK.

A stájerországi sankt lambrechtli benczés apátság levéltárának	
magyar vonatkozású részei. Közli: <i>Pacher Donát</i> ... ..	259
Kassa város levéltárából. Közli: <i>Kerekes György</i> ... ..	265
Udvarhelymegye levéltárából. Közli: <i>Dr. Vass Miklós</i> ... ..	287
Eszterháry Miklós nádor levelei István fiához. Közli: <i>Dr. Merényi</i>	
<i>Lajos</i> ... ..	310



	Lap
Mátyás király halálára szóló epitaphium. Közli: <i>Mencsik Ferdinánd</i>	319
A győri kovács-czéh szabályai 1611-ből. Közli: <i>Thury Etele</i> ...	444
Adatok az 1552 évi honti hadjárat történetéhez. Közli: <i>Matunák Mihály</i> ... ..	452
Az állami tisztviselők és kamarai alkalmazottak fizetése 1549-ben. Közli: <i>Dr. Kárffy Ödön</i> ... ..	477
Eszterházy Pál ujvári kapitány levelei a nádorhoz. Közli: <i>Dr. Merényi Lajos</i> ... ..	568
<i>Név- és tárgymutató.</i> Összeállította: <i>Maróthy Rezső</i> ... ..	614

---



ADALÉKOK  
A XIV. SZÁZADBELI MAGYAR VILÁGI  
ARCHONTOLOGIÁHOZ.

— MÁSODIK KÖZLEMÉNY. —

16. Borsodmegye.

a) Főispánok.

- 1325 máj. 2. *Balázs*. A. II. 194.  
1327 aug. 27—1328. *Fónyi Miklós fia Balázs*, füleki várnagy.  
F. VIII. 3. 228. VIII. 6. 108.  
1329 aug. 10—1330 máj. 15. *Druget Vilmos*. A. II. 424. F  
VIII. 3. 423.  
1342 máj. 9. *Druget Vilmos*, nádor. Z. II. 18.  
1353 jul. 11. *Czikó*. A. VI. 206. (a pomázi Czikó-család  
egyenese öse.)  
1354 jun. 26. *Czikó*. A. VI. 224.  
1355 jan. 15. *Czikó*. A. VI. 258.  
1358—1364. *Czudar Péter*, (1360-ban dédesi és diósgyőri vár-  
nagy). F. IX. 3. 181. 381. IX. 6. 116. 122. 126.  
132. TT. 1895. évf. 272.  
1369. *Gridódi (talán Disznósd) István*. F. IX. 6. 151.  
1383 febr. 27. *Sáfár István fia Miklós*, dédesi és diósgyőri  
várnagy. HO. IV. 219.  
1384. *Sáfár István fia Miklós*, F. X. 3. 17.

b) Alispánok.

- 1312 márcz. 9. *Miklós*. F. VIII. 1. 480.  
1312 decz. 14. *László*. F. VIII. 1. 480.<sup>1)</sup>  
1329 aug. 10. *Miklós*. A. II. 424.

---

<sup>1)</sup> F. VIII. 6. 23. szerint *Aba nb. Szikszai Imre fia Péter* 1312-  
ben az alispán; ez azonban 1342-re esik.



- 1335 márcz. 30. *Főnyi Szank*. F. VIII. 4. 146. (vö. A. VI. 206.)  
 1337. *Miklós*. F. VIII. 6. 139.  
 1339. *Miklós*. F. VIII. 6. 165.  
 1342 máj. 9. *Aba nb. Szikszai Imre fia Péter*. Z. II. 18.  
 1343 febr. 13. *Rajnald*. A. IV. 301.  
 1353 jul. 11—1354 jun. 26. *Recski László fia Miklós*. A. VI. 206. 224.  
 1361. *Bogátradván nb. Monoki Mihály*. F. IX. 6. 122.  
 1363. *Bogátradván nb. Monoki Mihály*. F. IX. 3. 381. IX. 6. 126.  
 1363. *Gesztli János fia Miklós*. F. IX. 6. 126.  
 1364. *Szuhai Tamás fia István*. F. IX. 6. 132.  
 1369. *Csécsi Pózsa fia Miklós*. F. IX. 6. 151.  
 1376. *Csécsi Pozsa fia László*. F. IX. 6. 187.  
 1384. *Zochek fia László*. F. X. 3. 17.  
 1388 szept. 3. *Bálint*. OL. DL. 7436 (do. Szentpéter.)  
 1388. *János*. OL. DL. 7437.

c) Szolgabírák.

- 1325 máj. 2. *Jakab*. A. II. 194. .  
 1325 máj. 2. *Szőke*. A. II. 194.  
 1325 máj. 2. *László*. A. II. 194.  
 1325 máj. 2. *Miklós fia István*. A. II. 194.  
 1343 febr. 13. *Miskócz nb. Fábián fia István*. A. IV. 301.  
 1343 febr. 13. *Fenyér fia Domonkos*. A. IV. 301.  
 1354 jun. 26. *Márk*. A. IV. 224.  
 1363. *Balajti Gergely fia Antal*. F. IX. 3. 381.  
 1363. *Szirmai Péter*. F. IX. 3. 381.

17. Brassómegye.

a) Főispánok.

- 1341 jan. 15. *Brassói Miklós fiai János és Jakab*. F. VIII. 4. 494.  
 1344 okt. 18. *Lackfi András*, Beszterczemegye és a székelyek főispánja. Sz. I. 51.  
 1349 decz. 7. *Lackfi András*, Máramaros-, Szatmármegye és a székelyek főispánja. Sz. I. 57.  
 1351 okt. 18. *Bereck fia Miklós*. F. IX. 2. 85.  
 1353 szept. 2. *Tót Lökös*, a székelyek főispánja. Sz. I. 62.  
 1355 jul. 9. *Tót Lökös*, a székelyek főispánja. Sz. I. 64.  
 († 1359/60.)

b) Alispánok.

- 1355 jul. 9. *Domonkos fia Péter*. Sz. I. 64.

## 18. Csanádmegye.

## a) Főispánok.

- 1313 szept. 29—1324 márcz. 23. *Csanád nb. Lambert*, országbiró.  
A. I. 325. 448. 517. 604. II. 3. 71. 117. 147. F. VIII.  
2. 328. (1322. jan. 5-én Nyitramegye főispánja,  
a mi azonban csak óvatosan veendő; 1323 márcz.  
29-én ugyanaz; 1324 jul. 10-én már nem él);  
337. (1322 jun. 2-án (?) Árvamegye főispánja.)  
HO. VII. 372.
- 1326 márcz. 6. *Telegdi Pongrácz fia Tamás fia Miklós*. A.  
II. 238.
- 1339 szept. 15. *Hermann nb. László*, Besztercze- és Megyes-  
megye, valamint a székelyek főispánja. Sz. I. 48.
- 1344 febr. 16. *Vásári (Szügyi) János*, Turul 1899. évf. 136.

## b) Alispánok.

- 1340 decz. 16. *Iván*. Z. I. 591.

## 19. Csepelsziget.

## Főispánok.

- 1342 jan. 21. *Bessenyő Bekő*. F. VIII. 4. 557.
- 1355 decz. 3. *Beldrei Fülöp*, a királyi udvarnokok mestere.  
A. VI. 401.
- 1389 okt. 3—1402. szept. 21. *Hardi Miklós fia Bessenyő  
Miklós*. F. VIII. 5. 295. (»Hardi Miklós«). F. X.  
1. 542. X. 4. 137. OL. DL. 7599 (vö. Szt. I. 491.)

## 20. Csongrádmegye.

## a) Főispánok.

- 1330 máj. 15. *Szécsényi Tamás* vajda, Arad- és Szolnokmegye  
főispánja. F. VIII. 3. 423.
1348. *Ákos nb. Sándor fia János*, szegedi várnagy ADE.  
II. 303.
1349. *Ákos nb. Sándor fia János*, Somogymegye főispánja.  
F. IX. 2. 79.
- 1352 ápr. 28. *Ákos nb. Sándor fia János*, Gömörmegye  
főispánja. A. V. 507.
- 1354 máj. 1. *Ákos nb. Sándor fia János*. A. III. 140. VI. 201.
- 1355 ápr. 30. *Ákos nb. Sándor fia János*. F. IX. 2. 413.  
(Symus [Solymos] és Zelendrem [Szeged] várnagyja.)
- 1384 jul. 19. *Salomonvári Salomo fia János*. Zal. II. 200.



## b) Alispánok.

1327 okt. 6. *Gyekmény*. A. II. 327.

## c) Szolgabírák.

1327 okt. 6. *Márk*. A. II. 327.

*Elles*. A. II. 327:

*Farki Tamás*. A. II. 327.

*Tisza Pál*. A. II. 327.

## 21. Dobokamegye.

## a) Főispánok.

1326 márcz. 30—1332 decz. 24. *Mórici Márton fia János*  
(1315-ben szolgabíró). A. II. 632. Hokl. 197. ZW.  
I. 400. 401. 402.

1341 jun. 18. *Gyerő fia Miklós*. Hokl. 233.

1364 máj. 7—1372 márcz. 9. *Balog nb. Balogi Pető fia Miklós*.  
Hokl. 283. 295. 296. Tel. I. 131.

1378 jun. 29. *István*. Tel. I. 311.

1392 okt. 22. *Gőczi Mihály*. Hokl. 322.

1398 jun. 18.—1400 okt. 20. *Drági Péter fia László*. Tel. I.  
270. 273. 274. ZW. III. 223.

## b) Szolgabírák.

1315 nov. 13. *Mórici Márton fia János*. A. I. 388.

1315 nov. 13. *Borsa nb. Artolf fia Roland*. A. I. 388.

1315 nov. 13. *Borsa nb. Artolf fia Gyula*. A. I. 388. (Tel.  
I. 36.)

1332 decz. 21. *Bádoki Péter*. A. II. 632.

1332 decz. 21. *Bongárdi János*. A. II. 632.

1341 jun. 18. *Bádoki Péter*. Hokl. 233.

1341 jun. 18. *Domonkos fia János*. Hokl. 233.

1364 máj. 7.—1367 jun. 29. *Lónai Demeter*. Hokl. 283. Tel.  
I. 131. 135. 136.

1364 máj. 7.—aug. 20. *Enak fia János*. Tel. I. 131. 135. 136.

1367 jun. 29. *Szentgyedi Jakab fia Mihály*. Hokl. 283.

1371 nov. 18. *Szentgyedi Jakab fia Mihály*. Hokl. 295.

1372 márcz. 9. *Szentgyedi Jakab fia Mihály*. Hokl. 296.

1371 nov. 18.—1372. márcz. 9. *Kendi Ráfél fia Tamás*.  
Hokl. 295. 296.

1378 jun. 29. *Macskási Darabos Mihály*. Hokl. 311.

1378 jun. 29. *Bongárdi Mihály*. Hokl. 311.

1392 okt. 22.—1397 máj. 29. *Szentmiklósi Jakab*. Hokl. 322.  
Tel. I. 259.

- 1397 máj. 29. *Kendi Gergely*. Hokl. 322. Tel. I. 259.  
 1398 jun. 18. *Szenteggyedi Mihály fia András*. ZW. III. 223.  
 1398 jun. 18. *Olnoki Pál*. ZW. III. 223.  
 1399 jul. 15.—1401. nov. 29. *Olnoki Pál*. Tel. I. 270. 273.  
     274. 277. 281. 282.  
 1399 jul. 15.—1401 nov. 29. *Szenteggyedi András*. Tel. I. 270.  
     273. 274. 277. 281. 282.

## 22. Dubiczamegye.

### a) Főispánok.

- 1354 okt. 10. *Vark fia Fülöp*, comes terrestris. F. IX. 2.  
     709—711.  
 1370—1371. *Baudon Cornutus*, prior. hospit. s. Johannis in  
     Hungaria et Sclavonia. F. IX. 4. 263. 371.  
 1386 nov. 5. *Lövő Péter*, comes terrestris. Z. IV. 323.

### b) Alispánok.

- 1386 nov. 5. *Kozma fia Tamás*. Z. IV. 323.

## 23. Erdődmegye.

### Főispánok.

- 1323 máj. 19.—1330 máj. 17. *Pető*, Szatmármegye főispánja.  
     F. VIII. 2. 422. VIII. 5. 139. K. I. 72.

## 24. Esztergam.

### Alispánok.<sup>1)</sup>

- 1351 előtt. *Temes (Thymos) fia György*. F. IX. 2. 92. (A.  
     VI. 356.)  
 1351. *István*, esztergami várnagy. F. IX. 2. 111.  
 1361 jul. 11. *Egyed fia László*, esztergami várnagy. HO.  
     III. 176.  
 1362 jun. 17. *Egyed fia László*, esztergami várnagy. HO.  
     III. 179. (323. Fivérei: Pál és Lőrincz.)

<sup>1)</sup> A főispáni állás már Túrje nb. Fülöp érsek ideje óta mindig az esztergami érsekek kezén volt.



## 25. Fejérmegye.

(Magyarországban).

## a) Főispánok.

1303. *Ratold nb. Domonkos*, Nógrádmegye főispánja. F. VIII. 1. 116.
- 1330 máj. 15. *Druget János*, nádor, Tolna-, Ung-, Somogy-, Zemplén- és Bácsmegye főispánja. F. VIII. 3. 423.
- 1333 febr. 22. *Druget János*. Z. I. 408.
- 1336 okt. 24—1339 decz. 11. *Ratold nb. Olivér*, a királyné udvarbirája. A. III. 296. F. VIII. 7. 313. Pesty 19.
- 1348 jan. 14. *István*, boszniai bán. Z. II. 291.
- 1356 ápr. 28.—1358. *Ratold nb. Lesták*, szlavóniai bán, Somogy- és Tolnamegye főispánja. F. IX. 2. 481. 581. 687. S. I. 267.
- 1392 ápr. 8—1396 decz. 4. *Ratold nb. Jolsvai Lesták*. F. X. 2. 225. X. III. 172. Szt. I. 519—539. Pann. II. 588. 593. Pozsonyi káptalan levéltára (Capsa) E. fasc. 2. nr. 26. Zal. II. 254.
- 1397—1398. *Böbék Detre*. F. X. 2. 432. 537.
- 1399—1400. *Csáki György és Marcali Dénes*. F. VIII. 5. 296. 297.
1403. *Szántói Lack Dávid*. Csánki II. 456.
- 1415 jan. 13. *Zoilus de Nassis*. ZW. III. 639.

## b) Alispánok.

- 1333 febr. 22. *László*, soltjárás alispán. Z. I. 408.
- 1348 jan. 14. *Márton*, soltjárás alispán. Z. II. 291.
- 1358 ápr. 17. *Szarka Benedek*. F. IX. 2. 747.
1376. *Küngösi Péter fia Domonkos*. F. VIII. 5. 292.
1384. *Vasányi Pál fia Pál*. F. VIII. 5. 294.
1389. *Berényi László fia Balázs*. F. VIII. 5. 294.
1395. *Szentmártoni Péter fia György*. F. VIII. 5. 295.
1398. *Jakab*. F. VIII. 5. 296.
1398. *Mátyás*. F. VIII. 5. 296.
- 1402 máj. 2. *Péthi Pál*. F. X. 4. 181.

## c) Szolgabírák.

1347. *Igari György*. F. VIII. 5. 290.
1347. *Naszlai fia Szent János*. F. VIII. 5. 290.
1347. *Szedregi Jakab fia Mátyás*. F. VIII. 5. 290.
- 1348 jan. 14. *Vadasi Gergely*, soltjárás szolgabíró. Z. II. 291.
- 1348 jan. 14. *Balduin fia Mihály*, soltjárás szolgabíró. Z. II. 291.

- 1358 ápr. 17. *Hardi László*. F. IX. 2. 747.  
 1358 ápr. 17. *Fáncsi Natér (= Nothyr) Máté*. F. IX. 2. 747.  
 (V. ö. A. III. 596. és F. IX. 7. 153.)  
 1358 ápr. 17. *Tatártelki György*. F. IX. 2. 747.  
 1358 ápr. 17. *Csákberényi Csák*. F. IX. 2. 747.  
 1384. *Fáncsi Máté fia Péter*. F. VIII. 5. 294.  
 1391. *Szilasi Dénes*. F. VIII. 5. 295.  
 1392 jul. 28. *Alapi János*. F. X. 2. 86.  
 1395. *Alapi Dombó János*. F. VIII. 5. 295.

## 26. Fejérmegye.

(Erdélyben.)

### Szolgabírák.

- 1320 febr. 19. *Bökény fia Péter*. ZW. I. 343.  
 1320 febr. 28. *Szentkirályi István*. ZW. I. 343.  
 1320 febr. 28. *Gyógyi Gergely*. ZW. I. 343.  
 1348 jul. 1. *Forrói Mihály*. ZW. II. 56.  
 1348 jul. 1. *Balázsfalvi László*. ZW. II. 56.  
 1357 márcz. 5. *Mihálfalvi Bakó*. F. X. 1. 68. (V. ö. IX. 2. 644.)  
 1357 márcz. 5—1366 szept. 20. *Sülyei István*. A. VI. 542.  
 Tel. I. 126. 128. 147.  
 1363 szept. 22.—1366 szept. 20. *Tátéi László*. Tel. I. 126. 128. 147.

## 27. Gerzencemegye.

- 1375 márcz. 17. *Bekő fia László*, ispán (do. Gerzencze). OL. DL. 35249.  
 1386 jan. 25. *Germán fia Gergely*, ispán (do. Gerzencze). OL. DL. 35278.

## 28. Goramegye.

1399. *Dömjén fia Latko*, ispán. Z. V. 125.

## 29. Gömörmegye.

### a) Főispánok.

1304. *Ratold nb. Dezső*. A. I. 90.<sup>1)</sup>  
 1322—1326. ápr. 28. *Druget Fülöp*. A. II. 175. 242. IV.

<sup>1)</sup> F. VIII. 5. 105. szerint 1315-ben *Péter fia István*, füleki várnagy a főispán; de ez 1365-re esik.

386. F. VIII. 7. 60. (v. ö. Z. I. 219.); 1323-ban a királyné tárnokmestere.
- 1327 decz. 14.—1340 nov. 20. *Druget Vilmos*. A. II. 338. III. 8. 169. IV. 42. 62. Hokl. 201.
- 1342 okt. 21. *Szécsényi Tamás*, tárnokmester. A. IV. 269.
- 1344 jun. 28. *Aba nb. Idai Pál fia János*. A. IV. 431. 477. F. IX. 1. 266. OL. DL. 3696. 3698.
- 1345 febr. 28.—1353 jul. 8. *Ákos nb. Cselén unokája János*. A. IV. 485. V. 27. 507. (1352 ápr. 28. Csongrád-megye főispánja), VI. 43. 96.
- 1354 ápr. 21.—1359 *Szécsényi »Kónya« Miklós* (1354. szept. 19-én füleki várnagy). A. VI. 193. 234. 312. 491. 593. F. IX. 6. 74. 105.
- 1360—1367. *Péter fia István*. F. IX. 3. 525. (1365-ben füleki várnagy) IX. 6. 116. 125. (tévesen László). 127. 147.
- 1372 okt. 11.—1388 *Böbék György*. Hokl. 299. 301. F. IX. 6. 239. (1378-ban királynéi tárnokmester) 270. X. 3. 85.
- 1393 máj. 12.—1394. *Jolsvai Lesták nádor*. F. X. 3. 137. 164. OL. DL. 7857. (máj. 12.).

b) Alispánok.

- 1305 szept. 21. *Sándor*. A. I. 121.
- 1311 nov. 15. *Sándor*. A. I. 236.
- 1322—1325 nov. 11. *Miklós*. A. II. 175. 226. F. VIII. 6. 60.
- 1326 ápr. 28. *Jakab*. A. II. 243.
- 1327 decz. 14.—1328. *Domonkos*. A. II. 338. V. 442.
- 1329 márcz. 13. *János*. Hokl. 201.
1335. *Dénes*. F. VIII. 6. 132.
- 1335 máj. 22. *Jakab*. A. III. 169.
- 1336—1341. *Gömöri Batisz fia Miklós fiai Jakab és János*. A. III. 287. 467. 519. IV. 42. 62. 155. F. VIII. 6. 134. 135. (do. 1336: Inacs) OL. DL. 3208. (1339 nov. 1-én) 3265. 3266. 3281. (1339. körül fer. II. post. festum Assumptionis beate Virginis.)
- 1342 okt. 21. *Gömöri Miklós fia János*. A. IV. 269.
- 1347 márcz. 12. *András*. A. V. 45.
- 1351 okt. 10. *Tornaljai Péter fia János*. A. VI. 273. Z. III. 8. OL. DL. 24702. (Kelet nélkül.)
- 1353 jul. 8. *Bacskai Péter fia János*. A. VI. 96.
- 1354 ápr. 21. *Derencsényi Péter fia Miklós*. A. VI. 193.
- 1355 máj. 5. *Balogi Péter fia Miklós*. A. VI. 312.
- 1356 jul. 25. *Kemény fia János*. A. VI. 491. F. IX. 6. 74.
- 1357 máj. 29. *Balogi Pető fia Miklós*. A. VI. 593.



- 1359 jan. 7. *Zágráb-Korpás nb. Recskei Izsák fia György.* F. IX. 6. 105. OL. DL. 4820. (jan. 7.) 4821. (ddo. Gömör).
1360. *Pápóci László.* F. IX. 6. 116.<sup>1)</sup>
1363. *Pápóci László.* F. IX. 6. 126.
- 1366 nov. 8. *Toldi Miklós.* F. IX. 3. 645.
1367. *Toldi Miklós.* F. IX. 6. 147.
1367. *Kecsői Egyed.* F. IX. 6. 147.
- 1372 okt. 11. *Szkárosi István.* Hokl. 299.
- 1373 jul. 4. *Szkárosi István.* Hokl. 301.
- (1378) *Szkárosi Sándor fia János.* F. IX. 7. 413. 1. (év nélkül).
- 1379 *Szkárosi Miklós fia István.* F. IX. 7. 413.
- 1381 jul. 22. *Szkárosi Miklós fia István* F. IX. 7, 429. (egyszer *Miklós fia Barlabás* néven is.)
1388. *Ragályi Egyed fia Márton.* F. X. 3. 85.
1390. *Tanolchi Szőke (Zeke) Mihály.* F. X. 3. 110.
- 1393 máj. 12. *Balog nb. Derencsényi János fia Imre.* OL. DL. 7857. (do Gömör 1393 máj. 12. [János fia] F. X. 3. 137: László fia).
1394. *Katysiz nb. Bejei Bertalan fia János.* F. X. 3. 164.
1394. *Fügei Kozma fia János.* F. X. 3. 164.
- 1400 körül. *Tornaljai Péter.* OL. DL. 24702.
- 1400 *Balogi Mihály fia Miklós.* F. X. 3. 242.

## c) Szolgabírák.

- 1328 márcz. 7. *Ákos nb. Sándor.* A. V. 442.
- 1328 márcz. 7. *István fia Fongrácz.* A. V. 442.
- 1328 márcz. 7. *Szemeke fia András.* A. V. 442.
- 1328 márcz. 7. *Márk fia Péter.* A. V. 442.
- 1339 okt. 11. *Ivánosi Fülöp fia Pongrácz.* A. III. 597.
- 1339 okt. 11. *Benedek fia István.* A. III. 598.
- 1353 szept. 12. *Beleséri Bakó.* A. VI. 43.
- 1353 szept. 12. *Etre fia Péter.* A. VI. 43.
- 1353 szept. 12. *Gál fia Miklós.* A. VI. 43.
- 1353 szept. 12. *Hamvai Miklós fia András.* A. VI. 43.
- 1357 máj. 29. *Barch fia Miklós.* A. VI. 594.
1379. *Garai Tamás fia Demeter.* F. IX. 415.
1381. *Lazói Benedek fia Miklós.* F. IX. 7. 429.
1381. *Nádasdi Kozma fia Lukács.* F. IX. 7. 429.

<sup>1)</sup> F. IX. 7. 208. szerint 1361-ben (évi keltezés nélkül) Kerecsényi Egyed az alispán, de ez — úgy látszik — az 1367-ben szereplő Kecsői Egyedre vonatkozik.

## 30. Győrmegye.

## a) Főispánok.

- 1318 jul. 10. *Nagymartoni Simon*. F. VIII. 2. 198. (óvatosan veendő!)
- 1326 febr. 27.—1328 szept. 21. *Hédervári Dénes fia Miklós*. ADE. I. 269. F. VIII. 3. 126. VIII. 7. 209.<sup>1)</sup>
1332. *Komároni Dancs*, Komáronmegye főispánja. A. II. 627.
- 1333 márcz. 23. *Komároni Dancs fia László*. F. VIII. 7. 245. A pókaföldi Kondé-család levéltára.
- 1337 ápr. 7. *Pók nb. Móricz*, Bakonymegye főispánja. A. III. 538.
1347. *Pók nb. Simon*. F. IX. 1. 560.
- 1353 decz. 18. *Pók nb. Simon*, Bakony- és Pozsonymegye főispánja. A. VI. 150.
- 1355 jan. 12. *Pók nb. Simon*, Pozsonymegye főispánja. OL. DL. 3430.
- 1356 jul. 18—1358 jul. 1. *Pók nb. Simon*, (do. Győr.) · Bak. I. 334. Az Egyház-Gellei plébánia levéltára.
- 1364 decz. 17. *Csór nb. Gönyői János*. Békefi I. 358.
- 1366 jun. 20. *Csór nb. Gönyői János*. F. IX. 3. 560.
1373. *Csór nb. Gönyői János*, ajtónállómester és Komáronmegye főispánja. F. IX. 4. 489.
- 1375 nov. 12. *Csór nb. Gönyői János*. F. IX. 5. 79.

## b) Alispánok.

- 1333 márcz. 23. *Ruso Miklós*, alispán helyettes. A pókaföldi Kondé-család levéltára.
- 1337 decz. 23. *Lambert fia László*. A. III. 438. 440.
- 1355 máj. 31. *Gyula germanusa Péter*. S. I. 247.

## c) Szolgabírák.

1347. *Gyirmóti Bálint*. F. IX. 1. 560.

## 31. Hevesmegye.

## a) Főispánok.

- 1339 előtt. *Aba nb. Imre*. F. IX. 2. 444.<sup>2)</sup>
- 1339 máj. 3. *Druget Vilmos* nádor. A. III. 543.

<sup>1)</sup> F. VIII. 3. 423. szerint 1330 máj. 15-én Druget Vilmos Szepes- és Zarándmegye főispánja egyúttal Győrmegye főispánja is; erről azonban egyéb okirat mítsem tud.

<sup>2)</sup> Az adat így hangzik: »Johannes filius Emerici filius Pauli de Visonta comitis de Hevesujvár.« 1355 előtti időre esik és úgy látszik, hogy itt csak az 1323-tól 1347-ig ismeretes Imréről lehet szó.

- 1345 aug. 10. *Aba nb. István és Kompold.* A. IV. 520.  
 1346 márcz. 30. *Böbék István és György.* F. IX. 1. 455.  
 1347 márcz. 2. *Böbék István és György* makoviczai várnagyok. A. V. 4. 63. VI. 26.  
 1349 márcz. 2. *Böbék György*, Suppl. ad Clem. VI. Ann. VII. pars III. fol. 161.  
 1353 jan. 31. *Böbék István és György.* A. VI. 26.  
 1355. *Aba nb. Domoszlai Gergely fia Miklós.* F. IX. 2. 444.  
 1365. *Aba nb. Domoszlai Gergely fia Miklós.* F. IX. 7. 529.  
 1367. *Aba nb. Domoszlai Gergely fia Miklós.* F. IX. 4. 107.  
 1372 febr. 16. *Aba nb. Domoszlai Gergely fia Miklós*, siroki várnagy. Csánki I. 53. Z. III. 449.  
 1375 jan. 22. *Aba nb. Domoszlai Gergely fia Miklós*, Bihar-megye főispánja. Z. III. 596. (vö. F. IX. 5. 120. do. 1376.)  
 1382 jul. 11. *Aba nb. Domoszlai Gergely fia Miklós.* HO. IV. 218. (vö. Századok, 1900 évf. 604. 605.)  
 1393 jul. 14. *Ratold nb. Tari István fia László.* OL. DL 26571. (do. Verpelét.)

## b) Alispánok.

- 1339 máj. 3. *Tarjáni (Szinnyei) Domonkos.* A. III. 543.  
 1340 jan. 15. *Tarjáni (Szinnyei) Domonkos* (Petőcz fia) Tel. I. 63.  
 1342 máj. 8. *Miklós.* A. IV. 204.  
 1346 előtt. *Fogach.* F. IX. 1. 456.<sup>1)</sup>  
 1349 jul. 16. *Sándor fia János.* A. V. 305.  
 1351 ápr. 3. *Aba nb. Domoszlai Gergely fia Miklós.* A. V. 454.

## c) Szolgabírák.

- 1339 máj. 3. *Mihály.* A. III. 543. ·  
 1347 máj. 16. *Erdőtelki Mátyás fia János.* A. V. 64.

## 32. Hontmegye.

## a) Főispánok.

- 1313 márcz. 4. *Péter.* Kn. II. 675.  
 1321 decz. 8.—1322 jul. 6. *Márk.* A. II. 27. TT. 1896. évf. 507.  
 1323 ápr. 27—1325 okt. 12. *Balázs* lovászmester, Nyitramegye főispánja. A. II. 152. 208. 219. F. VIII. 4. 414.

<sup>1)</sup> Ez talán »Forgach de Réde dictus«, ki Fejér, IX. 4. 107. szerint 1367-ben Hevesmegyében szerepel.



- 1329 okt. 18—1338. *Pécz nb. Orros Miklós*. A. II. 441. 585. III. 487. App. 87. F. VIII. 4. 368. Kub. II. 92. Z. I. 448.
- 1341 szept. 26—1346. *János fia Morovcsok* (lengyel származású). A. IV. 512. Esztergami káptalan országos levéltára, Capsa 18. fasc. 3. nr. 3. F. IX. 1. 451. Kub. II. 128. 131. Z. I. 596.<sup>1)</sup>
- 1350 ápr. 21—1359. *Zsámboki Miklós nádor fia Domonkos* (1358 febr. 18-án drégeli várnagy). ADE. II. 505. A. V. 368. (v. ö. A. VI. 92. 94.) Békefi I. 343. F. IX. 2. 444. IX. 3. 105. Kub. II. 207. Z. III. 102.
1375. *Nelepecz fia Iván* (1369-ben Barsmegye főispánja). Kub. II. 266.
- 1388 jun. 11. *Szécsényi Ferencz és Simon*. Pesty 177.
1389. *Szécsényi Ferencz*. Pesty 192.
- 1389 decz. 2. *Szécsényi Ferencz és Simon*, Zólyommegye főispánjai. Pesty 192. Tem. I. 182.

b) Alispánok.

- 1325 szept. 24—aug. 16. *Úsolnok*. A. II. 208. Esztergami káptalan országos levéltára, Lad. 19. fasc. 1. nr. 12.
- 1341 szept. 26. *János*. Esztergami káptalan országos levéltára. C. 18. fasc. 3. nr. 3.
- 1347—1348 jun. 25. *Pál*. A. V. 210. F. IX. 4. 103.<sup>2)</sup> (v. ö. IX. 3. 107.)
- 1351 máj. 4.—1352 ápr. 4. *Demeter*. A. V. 464. 566. F. IX. 2. 113. OL. DL. 24423 (do. 1352, a keltezés napja ki nem betűzhető).
- 1353 okt. 18. *Iván fia Demeter*. A. VI. 125.
- 1358 márcz. 21. *Domonkos*. OL. DL. 4727 (do. Hidvég; lehet azonban, hogy ezen »magister Dominicus comes Huntensis« a főispánnal azonos).
- 1358 márcz. 21. *Kürti Antal*. Kub. II. 207.
- 1361 okt. 13. *Kürti Antal*. F. IX. 3. 286.
- 1393 decz. 3. *Muzslai Jakab*. Z. IV. 532.

<sup>1)</sup> F. IX. 3. 521. szerint ugyanő lett volna 1365-ben Hontmegye főispánja és (107 szerint) Drégely várnagyja; de ez nem áll; a helyes évszám itt 1345, melyben Morovcsok udvari vitéz és Beregmegye főispánja.

<sup>2)</sup> Ezen forrás szerint Pál lett volna 1367-ben az alispán; de ez nem helyes; 1347-re esik.

## c) Szolgabiráók.

- 1321 szept. 27. *Gergely*. A. I. 629.  
 1338 okt. 28.<sup>1)</sup> *Liptó fia Ghtel*. F. VIII. 4. 368.  
 1338 okt. 28. *Mihály fia János*. F. VIII. 4. 368.  
 1338 okt. 23. *Joákim*. F. VIII. 4. 368.  
 1338 okt. 28. *Gergely*. F. VIII. 4. 368.  
 1342 aug. 21. *Teszéri János*. Kub. II. 131.  
 1342 aug. 21. *Palásti Bagonya fia Miklós*. Kub. II. 131.  
 1342 aug. 21. *Szelényi Julián fia András*. Kub. II. 131.  
 1342 aug. 21. *Kiscsalomjai László*. II. 131.  
 1348 jun. 25. *Herbert fia András*. A. V. 210.  
 1348 jun. 25. *Teszéri János*. A. V. 210.  
 1348 jun. 25. *Miklós fia Miklós*. A. V. 210.  
 1348 jun. 25. *Fribeli Mihály*. A. V. 210.  
 1351. *Lökös*. F. IX. 2. 113.  
 1351. *János*. F. IX. 2. 113.  
 1358 márcz. 21. *János*. Békefi I. 343 (márcz. 17-én).  
 1358 márcz. 21. *Dalmadi Tamás fia István*. Békefi I. 343.  
 (márcz. 17).  
 1358 márcz. 21. *Csemper Mihály*. Kub. II. 207.  
 1358 márcz. 21. *Szölösi Dénes*. Kub. II. 207.  
 1358 márcz. 21. *Almai István*. Kub. II. 207.  
 1358 márcz. 21. *Darázsi Dobak*. Kub. II. 207.  
 1361 okt. 13. *Terjéni Péter fia János*. F. IX. 3. 286.  
 1365. *Kereskényi Mihály*. Pal. I. 78.

## d) Esküdtek.

- 1358 márcz. 21. *Vesszős*. Kub. II. 207.  
 1358 márcz. 21. *Garani Bedő fia Péter*. Kub. II. 207.  
 1358 márcz. 21. *Kereskenyi Mihály*. Kub. II. 207.  
 1358 márcz. 21. *Demjéni István fia Miklós*. Kub. II. 207.  
 1358 márcz. 21. *Födémesi Miklós fia Miklós*. Kub. II. 207.  
 1358 márcz. 21. *Csatári Tamás fia Miklós*. Kub. II. 207.  
 1358 márcz. 21. *Pilis nb. Beter fia Péter fia György*. Kub.  
 II. 207.  
 1358 márcz. 21. *Hontpázmán nb. Osgyáni Bagos fia Miklós*.  
 Kub. II. 207.  
 1358 márcz. 21. *Kereskényi Pál fia Miklós*. Kub. II. 207.  
 1358 márcz. 21. *Bélai Márton fia Miklós*. Kub. II. 207.  
 1358 márcz. 21. *Kiscsalomjai László fia Pázmán*. Kub. II. 207.  
 1358 márcz. 21. *Hontpázmán nb. Szuhai Jákó*. Kub. II. 207.

<sup>1)</sup> »Ghtel« ferdített név. A Liptó név a Hontmegyében törzsökös Palásti-családban dívott, úgy hogy minden valószínűség szerint itt Palásti Liptónak egyik fiával van dolgunk.

### 33. Hunyadmegye.

#### a) Főispánok.

- 1333 szept. 29. *Márton*, Hunyadm. rég. tört. társulat évkönyve.  
V. 81. 86.  
1365. *Saul*. HO. VIII. 72.  
1395 ápr. 20. *László*. HO. VIII. 350 (tévesen 1295-re téve).

#### b) Szolgabírák.

- 1333 szept. 29. *Aranyi István*. Hunyadm. rég. tört. évkönyv.  
V. 81.  
1333 szept. 29. *Keresztúri Péter*. Hunyadm. rég. tört. évkönyv.  
V. 81.  
1390 jan. 26. *Harói Demeter*. Tel. I. 223.  
1390 jan. 26. *Pestesi István*. Tel. I. 223.  
1395 ápr. 20. *Pestesi István*. HO. VIII. 350.  
1395 ápr. 20. *Pestesi Mihály*. HO. VIII. 350.

### 34. Jászok kapitányai.

- 1333 ápr. 25. *Sándron*. Sz. III. 10. (v. ö. F. VIII. 3. 170,  
tévesen 1326. VIII. 4. 664.)  
1370. *Izapos István*, judex jasonum. F. IX. 4. 221.<sup>1)</sup>

### 35. Kemlékmegye.

- 1349 máj. 27. *Péter*, kemléki várnagy, főispán. A. V. 284.  
1375 körül. *Márton fia András*, comes terrestris, Vjestnik  
VI. 254.  
1375. *Ivánka fia Jakab*, comes terrestris de major. Kemlek.  
F. IX. 7. 588.  
1385. *Pataki Ivánka fia Jakab*, comes terrestris nobilium  
jobbagonum castri de Nagy-Kemlek. F. X. 1. 212.

### 36. Kevemegye.

#### a) Főispánok.

- 1347 márcz. 28—máj. 20. *Szécsényi Tamás*, Krassómegye  
főispánja. A. VI. 25. App. 156. F. IX. 1. 465.  
IX. 7. 67.  
1348 jul. 6. *Szécsényi Tamás*. ADE. II. 316. A. V. 241. K.  
I. 175.

---

<sup>1)</sup> Apósa: a jász Bondogaz; ő talán az ugyanazon nevű alnádor.

- 1349 okt. 13. *Szécsényi Tamás*, országbíró. A. V. 327. Z. II. 404.  
 1363 máj. 18. *Ludány nb. Szobonya fia László*. Pesty 56.  
 1389. *Kórógyi Fülöp fia István*. F. X. I. 516.

## b) Alispánok.

- 1364 jul. 22. *Héder fia Miklós*. HO. VII. 411.  
 1364 jul. 22. *Péter fia Miklós*. HO. VII. 411.

## 37. Kolozsmegye.

## a) Főispánok.

- 1314 jul. 13. *Jakab*. Tel. I. 33.  
 1315 nov. 9. *Pók nb. Miklós*. Tel. I. 34.  
 1317 febr. 24. *János*, Beszterczemegye főispánja. F. VIII. 2. 72.  
 1331. *Rimai Miklós fia Miklós*, létai várnagy. F. VIII. 6. 120. VIII. 7. 230.  
 1334 febr. 17. *Mérai Miklós*. Tel. I. 49. 50. 51.  
 1337 decz. 10—1339 febr. 10. *Zsuki Miklós*. Hokl. 209. TT. 1896. évf. 499.  
 1349 nov. 4. *Vas Miklós*. Hokl. 256.  
 1351 okt. 19. *Gombási János*. Tel. I. 94.  
 1353 szept. 25. *Járai Gál*. Tel. I. 96.  
 1358 aug. 1—1359 jan. 16. *György fia Jakab*. Tel. I. 110. 111.  
 1366 ápr. 28—1367 márcz. 24. *László fia László*. Hokl. 281. TT. 1896. évf. 722.  
 1378 aug. 25—szept. 15. *Ösi János*. Tel. I. 179. 180. 181.  
 1381 szept. 11. *Turóczi Jakab*. Tel. I. 201.  
 1389 jan. 27—1390 jun. 1. *Borsa nb. Iklódi Gergely*. Tel. I. 216. 222. 223. 224.  
 1398 ápr. 21. *Káljáni Mihály*. Tel. I. 263.

## b) Alispán.

1359. *Vörös Péter*. Hokl. 263.

## c) Szolgabírák.

- 1314 jul. 13. *Zsuki István*. Tel. I. 33.  
 1314 jul. 13. *Mihály*. Tel. I. 33.  
 1315 nov. 9. *Dezméri Miklós*. Tel. I. 34.  
 1349 kör. *Cseh Mihály*. Tel. I. 66.  
 1349 kör. *István*, alszolgabíró. Tel. I. 66.  
 1349 nov. 5. *Zsuki János*. Hokl. 256.  
 1349 nov. 4. *Cseh Dezső*. Hokl. 256.  
 1351 okt. 19. *Bogár János*. Tel. I. 94.  
 1351 okt. 19. *István fia János*. Tel. I. 94.

- 1353 szept. 25. *Zsuki János*. Tel. I. 96.  
 1353 szept. 25. *Cseh László* Tel. I. 96.  
 1358 aug. 1. *Zsuki János*. Tel. I. 108. 110.  
 1358 aug. 1. *Tamás fia Miklós*. Tel. I. 108. 110.  
 1359 jan. 16. *Zsuki János*. Tel. I. 111.  
 1359 jan. 16. *(Tamás fia) Miklós* Tel. I. 111.  
 1361 febr. 10. *(Mihály fia) János*. Tel. I. 119.  
 1361 febr. 10. *Miklós fia András*. Tel. I. 119.  
 1363 szept. 23. *Zsuki János*. Tel. I. 126.  
 1363 szept. 23. *Budai György*. Tel. I. 126.  
 1364 febr. 6. *Zsuki János*. Tel. I. 131.  
 1364 febr. 6. *Györgyfalvai Henke Mihály*. Tel. I. 131.  
 1365 febr. 28. *A két előbbi*. Tel. I. 138.  
 1367 márcz. 24. *Ugyanazok*. Hokl. 281.  
 1378 aug. 25—1381 szept. 11. *Patai János*. Tel. I. 179. 180. 181. 201.  
 1378 aug. 25—1381 szept. 11. *Tótházi Benedek*. Tel. I. 179. 180. 181. 201.  
 1386 febr. 7. *Patai János*. Hokl. 314.  
 1386 febr. 7. *Frátai Imre*. Hokl. 314.  
 1389 jan. 27. *Mérai Bálint*. Tel. I. 216. 222.  
 1389 jan. 27—1390 szept. 25. *Györgyfalvi Henke László*. Tel. I. 216. 222. 223. 224. 227.  
 1390 ápr. 27—jul. 13. *Patai János*. Tel. I. 223. 224. 227.  
 1398 ápr. 24. *Gesztrágyi László*. Tel. I. 263.  
 1398 ápr. 24. *Frátai Péter*. Tel. I. 263.

### 38. Komárommegye.

#### a) Főispánok.

- 1322—1325 febr. 3. *Gutkeled nb. Miklós*, szlavóniai bán, Sopronmegye főispánja. A. II. 8. 93. 117. (F. VIII. 2. 324. és 337., melynek értelmében ő már 1322 jan. 5-én és jun. 2-án a főispán, a napi keltezésre nézve csak óvatosan veendő).  
 1332 nov. 3. *Domonkos fia Dancs*, Zólyom- és Győrmegye főispánja. A. II. 627. OL. DL. 2756. (do Komaron nov. 3.)  
 1333 febr. 9. *Domonkos fia Dancs*, Zólyommegye főispánja. F. VIII. 3. 692. Szt. I. 174.  
 1341 szept. 27. *Domonkos fia Dancs*, Krasznamegye főispánja. A. IV. 143.  
 1342 aug. 27—okt. 17. *Domonkos fia Dancs*, Z. II. 42. 50.  
 1343 máj. 15. *Domonkos fia Dancs*. A. IV. 338. (v. ö. F. IX. 1. 247. do. 1344 jul. 6. mr. Donch nunc de



Kamarun. F. IX. 1. 710 szerint 1349-ben már nem él.)

1357 ápr. 19. *Benedek*. A. VI. 560.

1373. *Csór nb. Gönyői János*, ajtónállómester és Győrmegye főispánja. F. IX. 4. 489.

1383. *Pápa nb. Mezölaki Zámbo Miklós*, tárnokmester. F. X. 1. 108.

1393 máj. 10. *István*, Zagóriamegye főispánja. Pozsonyi városi levéltár, Lad. 13. Nr. 19.

1402. *Némai Kolozs Jakab*, komáromi várnagy. HO. II. 168.

#### b) Alispánok.

1308—1310. *Bekő*. HO. VII. 337. 338.

1309—1310. *Dénes*, alispán-helyettes, komáromi alvárnagy. HO. VII. 336. 339.

1356 előtt. *Léli Willam fia János*. F. IX. 6. 76.

1355. *Bána nb. vasi Zsidó Mihály fia János*. F. IX. 2. 461.

1393 máj. 10. *István* (»in persona et in figura magnifici viri domini Stephani Comitis Zegeriensis comes Komaroniensis ac Castellanus de eadem«). Pozsonyi városi levéltár, Lad. 13. Nr. 19. (do Komáron.)

#### c) Szolgabírák.

1355. *Halápi Simon fia György*. F. IX. 2. 461.

1355. *Batyáni Pál fia Fető*. F. IX. 2. 461.

1355. *Vöröstői Márton fia István*. F. IX. 2. 461.

1355. *Kurtakeszői Domonkos fia István*. F. IX. 2. 461.

1382 máj. 15. *Maky Mihály*. Pann. II. 567.

1382 máj. 15. *Tagyasi Lökös fia Mihály*. Pann. II. 567.

1382 máj. 15. *Ron(z)kai Kozma*. Pann. II. 567.

1382 máj. 15. *Szemerei Péter*. Pann. II. 567.

### 39. Kőrösmegye.

#### a) Főispánok.

1317 okt. 10. *Jakab*. Vjestnik. VI. 254.

1317 okt. 10. *Vid* comes terrestris, Vjestnik. II. 254.

1321 decz. 15. *Gerebeni Vlkoszló fia Hektor*. HO. VIII. 296.

1324 decz. 21. *Sándor fia István*. A. II. 170. (v. ö. A. V. 616.)

1337 aug. 15. *Garai Pál bán fia István*. F. VIII. 7. 295. (A. IV. 360.)

1343 jul. 19. *Pál*, merenjei várnagy. A. IV. 360. OL. DL. 3608.

1346. *Pál*, Vjestnik. VI. 245.  
 1348 jul. 28—1349 máj. 27. *Dénes fia Jakab*. A. V. 284.  
 OL. DL. 3463. Vjestnik VI. 246.  
 1350 febr. 6. *Csór nb. Tamás*, Liptómege főispánja és csóka-  
 kői várnagy. A. V. 356.  
 1350 jul. 5. *Jakab*, nagykelelki várnagy. A. V. 392.  
 1351 nov. 14. *Mihály fia Péter*, nagykelelki várnagy. A. V.  
 526. (szlavóniai albán, A. VI. 2).  
 1352. *Mihály fia Péter*, Vjestnik VI. 248.  
 1356 szept. 20. *Nagy Pál*, nagykelelki várnagy. A. VI. 497.  
 1357 ápr. 4. *Nagy Pál*, nagykelelki várnagy. A. VI. 552.  
 1359 ápr. 7. *Nagy Pál*, Vjestnik VI. 249.  
 1361 jul. 17. *Nagy Pál*, Somogyemege főispánja. Tem. I. 100.  
 (ez talán a gordovai Fancs-család egyik tagja.)  
 1365 okt. 13. *Kanizsai István*, zágrábi püspök, Szlavónia hely-  
 tartója. Z. III. 283.  
 1366 decz. 6. *János fia László*, Rovistyemege főispánja. OL.  
 DL. 33663.  
 1370 márcz. 26. *Chirke* (»Chuke») *Péter*. OL. DL. 5832. (do.  
 Kőrös.)  
 1373 aug. 20—1380. *Aba nb. Csirke Péter*, szlavóniai albán.  
 HO. III. 197. OL. DL. 6144. (do. Kőrös, 1373.  
 szept. 27.) 35255. (do. 1378 okt. 12.) Vjestnik VI.  
 254. Z. IV. 17. 46.  
 1381 ápr. 1. *Dávid*. Z. IV. 393.  
 1381 jun. 13—1384 jun. 14. *Büki Bázsó*. HO. IV. 217. V.  
 162. Tk. 298. 301. OL. DL. 33308. (do. Kőrös  
 1381. jun. 13.)  
 1389 jul. 21. *Győr nb. Derzs Márton*, szlavóniai albán.  
 Vjestnik VI. 256.  
 1393 nov. 19. *Tamás*, szlavóniai albán. (Vicarius). F. X.  
 2. 131.  
 1397 nov. 21. *Antim fia János*, albán. OL. DL. 8216. (do.  
 Kőrös.)  
 1406 aug. 13. *Palotai László fia Miklós*. TT. 1896. évf. 513.

b) Alispánok.

- 1363 ápr. 17—1366. *György*. OL. DL. 34634. 34635. Vjest-  
 nik VI. 250. Z. III. 283.  
 1366 aug. 25. *László fia Jakab*. Vjestnik VI. 253.  
 1397 márcz. 26. *Mihály fia János* (Garai Miklós szlavóniai  
 bán alkanczellárja). Z. V. 59.

## c) Szolgabírák.

- 1351 nov. 14. *Kozma fia Dénes*. A. V. 527.  
 1351 nov. 14. *Márk fia Bertalan*. A. V. 527.  
 1351 nov. 14. *István fia István*. A. V. 527.  
 1364 okt. 15. *Illés fia Balázs*. Vjestnik VI. 250.  
 1364 okt. 15. *Bexe fia Egyed*. Vjestnik VI. 250.  
 1364 okt. 15. *Pózsa fia Aladár*. Vjestnik VI. 250.  
 1364 okt. 15. *László fia István*. Vjestnik VI. 250.  
 1382 máj. 7. *Péter fia Miklós*. HO. IV. 217.  
 1396. *András fia János*. F. X. 2. 398.

## 40. Krassómegye.

## a) Főispánok.

- 1319 márcz. 11—ápr. 13. *Katyisz nb. Mihály fia Simon*, Somlyómegye főispánja. A. I. 512. 515. 517. Pesty 5.  
 1327 ápr. 27. *Bór-Kalán nb. Szeri Pózsa*. ZW. I. 411. (tévesen Brassómegye főispánja.)  
 1330 máj. 15. *Szeri Pózsa*. F. VIII. 3. 423.<sup>1)</sup>  
 1343 máj. 2. *Szeri Pózsa*. A. IV. 321.  
 1347 máj. 20—jun. 25. *Szécsényi Tamás*, Kevemegye főispánja, galambóci várnagy. A. V. 97. VI. 23. App. 156. F. IX. 1. 465.  
 1348 okt. 17. *Szécsényi Tamás*. ADE. II. 316. A. V. 241. K. I. 175.  
 1352 nov. 8. *Szeri Pózsa*, sebesi várnagy. Pesty 28.  
 1355 nov. 8. *Szeri Pózsa*, sebesi várnagy. Pesty 30.  
 1366 ápr. 23. *Hémfi Benedek*, Kevemegye főispánja. F. IX. 3. 543. 560. Pesty 74.  
 (1383 és 1385 között.) *Kórógyi István*. Pesty 160.  
 1399 febr. 11. *Csáki Miklós* és *Marcali Miklós* Temesmegye főispánjai. F. X. 3. 227.

## b) Alispánok.

- 1319 szept. 1. *Balázs*. Pesty 5.  
 1343 nov. 25. *Roland fia Péter*. Pesty 13.  
 1344 márcz. 11. *Roland fia Péter*. Pesty 14.  
 1347 ápr. 11. *Rimai Mihály*. Pesty 24.  
 1355 nov. 8. *Tamás fia István*, harami várnagy. F. IX. 2. 457.  
 1355 nov. 23. *Betlen fia Péter*, galambóczi várnagy. Pesty 31.

<sup>1)</sup> Az illető forrásban áll ugyan »comes de Haran«, de nem szenvedhet kétséget, hogy Szeri Pózsa akkor is Krassómegye főispánja volt.

- 1362 ápr. 21—1364 aug. 22. *Szovárd nb. Domonkos fia Lőrincz*, harami várnagy. Pesty 46. Tem. I. 102.  
 1367 ápr. 8. *Péter fia János*, harami várnagy. Pesty 75.  
 1370 máj. 12. *Csolnok fia Péter*. Pesty 96.  
 1370 jul. 27. *István fia János*, harami várnagy. Pesty 99.  
 1374—1375 jul. 21. *Pál fia Miklós*. Pesty 126. 127.  
 1376 márcz. 8. *Monchow*, harami várnagy. Pesty 129.  
 1381 márcz. 16.—1382 márcz. 2. *Csupor Tamás*. Pesty 155. 156.  
 1387 szept. 1. *Sági Majs fia Miklós*. Pesty 170.  
 1392 jan. 22. *Ernö fia Demeter*. Pesty 218.  
 1394 febr. 23. *Hidvégi János fiai László és István*. Pesty 228.  
 1396 máj. 3. *Bekő fia Majosfalvi Miklós*. Pesty 231. 241.  
 1400 nov. 13. *Bekő fia Majosfalvi Miklós*. Pesty 236.  
 1400 nov. 13. *Ivándi Gergely*. Pesty 236.

#### c) Szolgabírák.

- 1319 szept. 1. *János*. Pesty 5.  
 1319 szept. 1. *Miklós*. Pesty 5.  
 1355 szept. 10. *Bot Péter*. F. IX. 2. 457. Pesty 29. (30.) Tem. 1. 84.  
 1355 szept. 10. *Jakab*. F. IX. 2. 457. Pesty 29. (30.) Tem. I. 84.  
 1355 nov. 8. *Fejéregyházi Kemény fia Mihály*. F. IX. 2. 457.  
 1355 nov. 8. *Bajlai Mihály fia Miklós*. F. IX. 2. 457.  
 1355 nov. 8. *Pető fiai László és János*. F. IX. 2. 457.  
 1370 máj. 12. *Helembai János fia Imre*. Pesty 96.  
 1370 máj. 12. *Vörös György*. Pesty 96.  
 1370 máj. 12. *Tejedi Hém fia Simon*. Pesty 96.  
 1370 máj. 12. *Fejéregyházi Péter fia Mihály*. Pesty 96.  
 1374 aug. 31. *Bugludi Jakab fia Jakab*. Pesty 127.  
 1375 jul. 21. *Csákán Domonkos*. Pesty 128.  
 1387 szept. 1. *Helembai Miklós fia Mihály*. Pesty 170.  
 1387 szept. 30. *Helembai Miklós fia László*. Pesty 174.  
 1401 ápr. 4. *Partasi Simon fia Miklós*. Pesty 240.  
 1401 ápr. 4. *Szigeti Miklós fia János*. Pesty 240.

### 41. Krasznamegye.

#### Főispánok.

- 1341 szept. 27. *Komáromi Dancs*, Komárommegye főispánja. A. IV. 143.  
 1345 márcz. 15. *Komáromi Dancs fia László*. A. IV. 492.  
 1363 (szept. 11-ike után). *Pok nb. Simon*, Szatmár-, Máramaros- és Ugocsa megye főispánja. Szt. I. 327.

## 42. Kulcsármesterek.

(Magistri clavigerorum.)

1351. *Nagy Pál*. F. IX. 2. 116.<sup>1)</sup>

## 43. Kúnok birái.

- 1306 febr. 2. *Borsa nb. Kopasz Jakab* nádor, Szatmármegye főispánja. A. I. 107.
- 1319 jul. 27. *Szécsényi Tamás*, hasznosi és solymosi várnagy, Arad-, Bács- és Szerémmegye főispánja. F. VIII. 2. 202.
- 1322—1327. *Druget Fülöp* nádor. A. II. 61. 174. 237. 277. F. VIII. 2. 315. (tévesen 1321-re téve).
- 1328 decz. 6. *Aba nb. Nekcsei Demeter*, tárnokmester, Trencsénmegye főispánja, körösszegi várnagy, az Olaas nb. kúnok birája. A. II. 377.
- 1329 ápr. 12.—1332 nov. 2. *Druget János* nádor. A. II. 401. 537. 629.
- 1333 jul. 31.—1342 jul. 8. *Druget Vilmos* nádor. A. III. 35. 177. 265. IV. 240.
- 1342 okt. 13. *Zsámboki Miklós* nádor. A. IV. 268.
1380. *Tétény nb. Pekri Pál fia Miklós*, a királynéi kúnok birája. F. IX. 5. 405. (1366-ban királynéi tárnokmester).
1392. *Ratold nb. Kaplai Dezső*, a királynéi kúnok birája. F. X. 3. 125.

## 44. Küküllőmegye.

## a) Főispánok.

- 1322 ápr. 8-án *említik a főispánt*. ZW. I. 361.
- 1331 nov. 6. *Derzs*. ZW. I. 449.
- 1344 márcz. 18. *Perényi Péter*. ZW. II. 17.

## b) Szolgabírák.

- 1331 nov. 6. *Vester fia Domonkos*. ZW. I. 449.
- 1331 nov. 6. *László fia Apor*. ZW. I. 449.
- 1344 márcz. 18. *Bord*. ZW. II. 17.
- 1344 márcz. 18. *Szalók nb. Simon bán fia Miklós*. ZW. II. 17.

<sup>1)</sup> Ez valószínűleg 1361-re esik. Az illető kétségkívül az 1363. évi légelyhordómesterrel azonos.



## 45. Légelyhordómesterek.

- 1344 ápr. 13.—máj. 18. *János fia Tyúk Tamás*. A. IV. 420. K. I. 161.  
 1363. *Péter fia Nagy Pál*. F. IX. 3. 304.<sup>1)</sup> (1352-ben magister cliciorum.)

## 46. Liptómege.

## a) Főispánok.

- 1317 nov. 12. *Domonkos fia Dancs*, Zólyommegye főispánja. F. VIII. 2. 75.  
 1339 nov. 19.—1350 jul. 15. *Csór nb. Tamás* (1339—1341 csókakői várnagy; 1350-ben Kőrösmegye főispánja). ADE. II. 316. A. IV. 10. 118. V. 356. VI. 26. F. VIII. 4. 378. IX. 1. 446. TT. 1902. évf. 47.  
 1351 máj. 16. *Böbék István*. A. V. 493.  
 1352 máj. 10. *Böbék István és György*. TT. 1904. évf. 262.  
 1353 ápr. 9.—aug. 14. *Böbék György és István*. A. VI. 55. TT. 1902. évf. 52.  
 1354 máj. 3. *Böbék György és István*. A. VI. 172.  
 1356. *Böbék István*. F. IX. 2. 562.  
 1357. *Böbék György és István*. F. IX. 2. 642.  
 1358. *Böbék György és István*. ADE. II. 508. F. IX. 2. 679.  
 1361 szept. 2. *Böbék György*. TT. 1902. évf. 49.  
 1366 máj. 26—jul. 1. *Böbék György*. TT. 1896. évf. 510.  
 1380 máj. 19. *Böbék György*, tárnokmester. TT. 1902. évf. 38.  
 1381. *Böbék György*, Turóczmegye főispánja. F. IX. 5. 487.  
 1390 jan. 12. *Böbék György*. TT. 1902. évf. 196.  
 1391. *Böbék Imre*, országbíró. TT. 1896. évf. 512.  
 1394 szept. 12. *Ratold nb. Lesták*, nádor. TT. 1896. évf. 512.  
 1396 jun. 24. *Sárói Péter fia László*. TT. 1896. évf. 512.  
 1399 aug. 28. *Böbék Detre*, nádor. TT. 1896. évf. 513.

## b) Alispánok.

- 1345 jul. 29. *Mihály*. TT. 1902. évf. 53.  
 1358 márcz. 28—1359 decz. 7. *Miklós*. TT. 1896. évf. 509.; 1902. évf. 54. (úgy látszik, hogy ez a Böbék-család tagja.)  
 1365. *Sándor fia János*, Századok 1872. évf. 671.  
 1366 máj. 26. *Sándor fia László*. TT. 1896. évf. 510.

<sup>1)</sup> HO. II. 110. szerint a györmegyei Nagyécs és Tarján birtokosa. Bak. I. 318. szerint Nagyécsi Pál már 1344 máj. 1-én légelyhordómester.

- 1366 jul. 1. *János*. TT. 1896. évf. 510.  
 1380 ápr. 4. *Egyed fia János*. TT. 1902. évf. 54.  
 1390 okt. 5. *Egyed fia János*. TT. 1902. évf. 45.  
 1391 aug. 16. *Egyed fia János*. TT. 1902. évf. 55.

#### 47. Lovászmesterek.

##### a) Királyiak.

1303. *Ratold nb. Kakas*, (Venczel király-é). F. VIII. 1. 116.  
 1312 máj. 8—1313 aug. 14. *Güsszingi János*, (1312-ben Somogy- és Tolnamegye főispánja). Z. I. 137. 146.  
 1315 jan. 12—1317 máj. 22. *Csák nb. István fia Péter*. A. I. 428. F. VIII. 1. 562. (VIII. 2. 470. 602. Suppl. Anal. Scepus II. 43. szerint már 1312 nov. 12-én.)  
 1318 ápr. 16. *Héder nb. Kakas Miklós*, Vas- és Zalamegye főispánja. Zal. I. 147.  
 1323 márcz. 29—1326 jul. 23. *Balázs*, Hontmegye (1325 okt. 12-én Nyitramegye) főispánja. A. II. 71. 117. 152. 219. F. VIII. 2. 414. VIII. 3. 61. 116. HO. VII. 394. (Suppl. Anal. Scepus II. 58. szerint 1322 jun. 6-án bizonyos *László* a lovászmester. F. VIII. 2. 328. és 338., melynek értelmében ő már 1322 jan. 5-én és jun. 2-án a lovászmester, a napi keltezésre nézve csak óvatosan veendő).  
 1326 okt. 14—1343 decz. 19. *Lackfi István*. 1336 febr. 23. és 1339-ben Nyitramegye főispánja; 1341 ápr. 19-én Sopron- és Vasmegye főispánja; 1343-ban ugyanaz. A. II. 284. 355. 449. 629. III. 177. 254. (tévesen *Imre*). 296. 336. 608. IV. 83. F. VIII. 3. 70. 103. IX. 1. 56. S. I. 161. 197. Z. I. 500.  
 1345 jun. 3—1359 szept. 29. *Lackfi Dénes*. ADE. II. 316. A. IV. 512. V. 134. F. IX. 2. 212. IX. 3. 35. HO. I. 221. S. I. 222. 267.  
 1359 decz. 21—1367 okt. 28. *Lackfi Imre*. F. IX. 3. 147. 419. 558. IX. 4. 48. IX. 7. 93. HO. V. 138. S. I. 324. Sz. I. 73. TT. 1898. évf. 365. Zal. I. 630. Z. III. 210.  
 1368 jan. 30—1387 decz. 4. *Lackfi Dénes fia István*, nádor. (1376 jan. 25-én Pozsony-, 1386 jan. 13-án Trencsénmegye főispánja). ADE. II. 668. F. IX. 4. 118. 164. IX. 5. 84. 562. HO. II. 147. V. 161. 179. VII. 420. S. I. 397. 476. Tel. X. 19. Tur. 114.  
 1388 nov. 30. *Oláh János*. F. X. 2. 410. 413 (okt. 29.) HO. V. 182. (v. ö. Z. IV. 350.)

- 1388 nov. 23—1392 nov. 11. *Lackfi István* volt nádor. F. X. 1. 522. 579. 675. X. 2. 54. ZW. II. 632. 634.  
 1393 aug. 24. *Herreh fia János*. Z. IV. 515.  
 1394 decz. 29—1395 ápr. 26. *Lackfi István* volt nádor. F. X. 2. 267. 298. ZW. III. 110.  
 1395 máj. 4—1396 jun. 10. *Kórógyi István fia János*. F. X. 2. 288. Tem. I. 261.  
 1397 jul. 13—1401 febr. 17. *Böbék János*. F. X. 2. 432. 537. 639. S. I. 552. Tel. X. 466.  
 1401 szept. 21. *Gordovai Fancs László*. F. X. 4. 137.

b) Királyi allovázmesterek.

1348. *Vörös Péter*. F. IX. 1. 610.  
 1378. *Némái Kolozs Jakab*. Csánki III. 526.

c) Királynéi lovázmesterek.

- 1334 aug. 28—1343 márcz. 26. *Buzád-Hahót nb. István*, Zalamegye főispánja. A. IV. 83. Zal. I. 286. 289. 293. 318. 377. 392. 409.  
 1353 máj. 27—1358. *János fia Morovcsok*, (lengyel származásu) Beregmegye főispánja. A. VI. 82. 187. 553. Z. II. 534. III. 100.  
 1366 jun. 20. *Darói István fia Péter*. ZW. II. (166.) 254.  
 1386 márcz. 26. *Ratold nb. (Kaplai) Dezső*. F. X. 1. 314.<sup>1)</sup>

## 48. Máramarosmegye.

a) Főispánok.

- 1303 okt. 11. *Pok nb. Miklós* vajda, Ugocsamegye főispánja. F. VIII. 1. 147.  
 1319 febr. 9. *Pok nb. Miklós* vajda. A. I. 505.  
 1326 szept. 24. *Pok nb. Miklós vajda fia István*. ZW. I. 407.  
 1327 jan. 8. *István*. F. VIII. 3. 212.  
 1349 szept. 15—1350 márcz. 31. *Lackfi András*, Brassó-, Szatmármegye és a székelyek főispánja. Már. 27. 29. Sz. I. 57.  
 1356 nov. 1. *Ratold nb. Olivér*, Szatmármegye főispánja. Pann. II. 430.  
 1361 nov. 18—1362 márcz. 26. *Hémfi Benedek*, Szatmár- és Ugocsamegye főispánja. F. IX. 3. 301. Pesty 44.

---

<sup>1)</sup> Ezen keltezés óvatosan veendő, mert fivére János akkor már nem orosz vajda, a mint ezt a forrás állítja.

- 1363 szept. 11-ike után. *Pok nb. Simon*, Kraszna-, Szatmár- és Ugocsamegye főispánja. Szt. I. 327.  
 1366 jun. 20. *Lackfi Miklós*, Szatmár-, Ugocsamegye és a székelyek főispánja. F. IX. 3. 560.  
 1368 jul. 5. *Pok nb. Móríc fia Simon*. Már. 62.  
 1373 okt. 30. *Balk* vajda. Már. 69.  
 1378. *Drág és Balk*, Szatmármegye főispánjai. F. IX. 5. 308. Már. 73.  
 1383 jun. 27—1384 márcz. 16. *Dezső* mester. Már. 79. 81.  
 1384 jun. 22. *Balk* vajda. Már. 82.  
 1385. *Balk* vajda. Szatmármegye főispánja. Már. 85.  
 1390. *Drág és Balk*. Már. 99.  
 1397 máj. 8. *Drág és Balk*. Már. 114. 117.  
 1398. *Drág és Balk*. F. X. 2. 628.

b) Alispánok.

- 1383 jun. 27. *Farkas*. Már. 79.  
 1384 márcz. 16. *Farkas*. Már. 81.  
 1385. *Szaplonczai Bánk*. Már. 85. Turul 1901. évf. 74.  
 1388. *Szaplonczai Ladamér*. Turul 1901. évf. 74.

c) Szolgabírák.

1385. *Veresmarti Kende*. Már. 85. (1374-ben birtokos.)  
 1385. *Karácsonfalvi Péter*. Már. 85.  
 1385. *Gyulafalvi Dragomér*. Már. 85.  
 1385. *Bedőházi Drág fia László*. Már. 85.

## 49. Maróczamegye.

Főispánok.

- 1343 márcz. 6. *Arany fia István*, kiskemléki várnagy. A. IV. 503.

## 50. Megyesmegye.

a) Főispánok.

- 1320 márcz. 26. *Katyisz nb. Simon* ZW. I. 345.  
 1339 szept. 15. *Hermann nb. László*. Sz. I. 48.  
 1340 jun. 15. *Hermann nb. László*. Sz. III. 12.  
 1349 decz. 13. *Lackfi András*. Sz. I. 58.

b) Alispánok.

- 1349 okt. 20. *Oroszfáji István*, selyki alispán. A. V. 329.

## 51. Mosonmegye.

## Főispánok.

- 1303 decz. 21. *Güsszingi János*, nádor, Somogymegye főispánja. F. VIII. 1. 152.  
 1328 jun. 25—1330. máj. 15. *Hencz fia János*, ujbpesti előljáró. F. VIII. 3. 423. Pozsonyi káptalan magánlevéltára; Capsa C. fasc. 4. Nr. 41.  
 1331 okt. 8. *Hencz fia János*, ujbpesti előljáró. A. II. 558.  
 1335 ápr. 26. *Hencz fia János*, magyar-óvári várnagy. F. VIII. 4. 147.<sup>1)</sup>  
 1351 máj. 4. *Wolfurtti Ulrik*, Sopron- és Vas megye főispánja, magyar-óvári várnagy. S. I. 223.  
 1359 máj. 2. *Wolfurtti Rudolf és Konrád*. S. I. 299.

## 52. Nádorok.

## a) Nádorok.

- 1302 febr. 28. *Csák nb. Máté*. A. I. 26.  
 1303 febr. 26. *Ákos nb. Borsodi István*. A. I. 51.  
 1303 jul. 3—decz. 6. *Güssingyi János*, Moson- és Sopronmegye főispánja. F. VIII. 1. 143. HO. IV. 106.  
 1303 nov. 30. *Aba nb. Amadé*. HO. VII. 350.  
 1304 ápr. 5. *Ákos nb. Borsodi István*. A. I. 76.  
 1304 aug. 24. *Aba nb. Amadé*. F. VIII. 1. 560.  
 1304 aug. 24. *Ratold nb. Roland*. F. VIII. 1. 560.  
 1304 aug. 24. *Pécz nb. Apór*. F. VIII. 1. 560.  
 1306 febr. 2. *Borsa nb. Kopasz Jakab*, Szatmármegye főispánja. A. I. 107.  
 1306 márcz. 24. *Güssingyi János*. A. I. 110.  
 1307 szept. 3. *Aba nb. Amadé*. A. I. 133.  
 1307 szept. 3. *Ákos nb. Borsodi István*. A. I. 133.  
 1307 szept. 3. *Ratold nb. Roland*. A. I. 133.  
 1307 szept. 3. *Borsa nb. Kopasz Jakab*. F. VIII. 1. 221.  
 1307 aug. 14. *Csák nb. Máté*. F. VIII. 1. 239.  
 1308 szept. 15. *Borsa nb. Kopasz Jakab*, Szatmármegye főispánja. F. VIII. 1. 252.  
 1308 szept. 15. *Aba nb. Amadé*. F. VIII. 1. 266.  
 1308 nov. 16. *Csák nb. Máté*, Acta leg. Card. Gentilis 113.  
 1309 máj. 10—okt. 11. *Csák nb. Máté*. F. VIII. 1. 343. HO. I. 104.  
 1309 aug. 5. *Aba nb. Amadé*. A. I. 178.  
 1310 aug. 3. *Aba nb. Amadé*. A. I. 207.

<sup>1)</sup> A. III. 151. szerint 1336 febr. 23-án már nem él.

- 1311 jan. 1. *Borsa nb. Kopasz Jakab.* A. I. 219.  
 1312 febr. 16. *Borsa nb. Kopasz Jakab.* A. I. 249.  
 1312 máj. 26. *Csák nb. Máté.* Hokl. 185.<sup>1)</sup>  
 1313 jun. 22—nov. 5. *Borsa nb. Kopasz Jakab.* A. I. 314.  
 F. VIII. 1. 493. Z. I. 139.  
 1315 aug. 1. *Ratold nb. Domonkos.* F. VIII. 2. 67.  
 1317 máj. 22. *Ratold nb. Domonkos.* A. I. 428.  
 1318 márcz. 12—1320 aug. 27. *Ratold nb. Domonkos.* A. I. 574.  
 F. VIII. 2. 160.  
 1322 márcz. 18—aug. 24. *Debreczeni Dózsa, Szabolcs- és Szatmár megye főispánja.* A. II. 5. 19. 45. (F. VIII. 2. 328., melynek értelmében ő már 1322 jan. 5-én a nádor, a napi keltezésre csak óvatosan veendő).  
 1322—1327 jun. 7. *Druget Fülöp.* A. II. 61. F. VIII. 2. 315. (tévesen 1321) Z. I. 219. 303.<sup>2)</sup>  
 1327 aug. 23—1328 szept. 17. *Üresedésben.* A. II. 316. 322. 331. 336. 355. (III. 210.) F. VIII. 3. 210. 230. 267. 290. Zal. I. 232.  
 1329 ápr. 12—1333 jun. 15. *Druget János.* A. II. 401. 474. F. VIII. 3. 423. Hokl. 205. Z. I. 408.  
 1333 jul. 31—1342 jul. 18. *Druget Vilmos.* A. III. 35. 58. 177. 374. IV. 240. Z. I. 427. 436.<sup>3)</sup>  
 1342 okt. 13—1356. *Zsámboki Miklós.* A. IV. 268. Z. II. 77. 112. 150. 151. 185. 228. 297. 364. 419. 446. III. 26. 28. do. 1356, mely évben meghalt.  
 1356 febr. 6—márcz. 31. *Üresedésben.* A. VI. 439. F. IX. 2. 471.  
 1356 márcz. 31—1367 márcz. 16. *Kont Miklós.* A. VI. 523. 529. F. IX. 4. 39. 57. HO. V. 138. Szt. I. 351. 352. Z. III. 26. 327. (1367 máj. 1-én már nem él<sup>4)</sup>) Pann. II. 516. (ZW. II. 306. melynek értelmében ő még 1367 decz. 2-án a nádor, helytelen.)  
 1367 máj. 1—1372 okt. 6. *Opuliai László hg.* F. IX. 4. 48. IX. 7. 338. Hokl. 283. S. I. 397. 428. Szt. I. 351. 352. Z. III. 331. 470 (v. ö. 525).  
 1372 okt. 13—1375 ápr. 2. *Hermann nb. Lackfi Imre.* F. IX. 4. 498. Z. III. 471. 601. (v. ö. S. I. 428. W.

<sup>1)</sup> Suppl. Anal. scepus. II. 43. szerint 1312 nov. 12-én *Domonkos* a nádor.

<sup>2)</sup> A. II. 316. szerint 1327 aug. 23-án már nem él. V. ö. F. VIII. 3. 254. do. jul. 27. Özvegye Margit. A. VI. 336. do. 1356. 485. W. X. 182. do. 1346. és XII. 649. (F. VIII. 2. 337., melynek értelmében ő már 1322 jun. 2-án a nádor, a napi keltezésre nézve csak óvatosan veendő).

<sup>3)</sup> Özvegyéről: A. V. 185. F. IX. 2. 240. (do. 1353 ápr. 17, mikor már nem él.) Z. II. 106.

<sup>4)</sup> W. XII. 565. szerint — de ez hibás — még 1370-ben is él.

- XI. 428, mely szerint 1375-ben meghalt. ZW. II. 399., mely szerint 1373 febr. 6-án bizonyos *István* a nádor, óvatosan veendő!)  
 1375. jul. 5. *Üresedésben*. S. I. 414.  
 1375 okt. 13—1385 máj. 8. *Garai Miklós*. Z. III. 613. IV. 306 († 1386 szept.).  
 1386 jan. 20. *Balog nb. Szécsi Miklós*. Z. IV. 312. 313.  
 1387 jan. 27—1392 nov. 13. (?) *Hermann nb. Lackfi István*. Szt. I. 513. Tur. 114. Z. IV. 327. ZW. III. 1. († 1397 febr. 27-én.)  
 1392 nov. 11. (?) *Üresedésben*. F. X. 2. 54.  
 1392—1397 ápr. 28. *Ratold nb. Jolsvai Lesták*. F. X. 2. 70 (1392-ben Zólyom megye főispánja). 221 (1394-ben Fejérmegye főispánja). Zal. II. 255. Z. V. 35. ZW. III. 55.  
 1397 jun. 13—1401 jan. *Böbék Detre*. Z. V. 38. 231.

b) **Alnádorok.**

- 1322 máj. 12—jun. 13. *István*. HO. VIII. 412. Z. I. 213.  
 1335. *Dénes fia Jakab*. F. VIII. 7. 271.  
 1343 kör. *Benedek*. F. XI. 422 (tévesen 1323-ra téve).  
 1344 okt. 21. *László*. S. I. 176.  
 1346. *Bikács nb. Iván fia Dezső*. F. IX. 1. 446. (IX. 2. 444.)  
 1347 jun. 28—aug. 26. *László*. A. V. 101. F. IX. 1. 553. Tem. I. 74.  
 1349 jun. 1. *Dezső*. Pann. II. 410. (valószínű. *Bikács nb.*)  
 1354 márcz. 5. *Vörös Mihály*. A. VI. 172. (v. ö. F. IX. 1. 268. és Z. III. 4. do. 1351.<sup>1)</sup>)  
 1359. *Izsép István*. F. IX. 3. 95. (1370-ben hasonló hangzású nevű (Izopos) jász kapitány szerepel.)  
 1361. *Buzád-Hahót nb. Hahóti Miklós*. Századok 1872. évf. 671.  
 1381. *Szencsei Miklós fia Pál*. F. IX. 6. 271. (1398-ban dalmát-horvát albán.)  
 1394 okt. 6—1395 máj. 1. *Hontpázmán nb. Szuhai Jákó fia István*. F. X. 2. 218. 221. 320. (Neje Erzsébet.)  
 1401 jan. 6. *Győr nb. Szerdahelyi Derzs Márton*. F. X. 4. 83. Zal. II. 300.

c) **Nádori tisztviselők.**

- 1303 decz. 6. *Egyed*, János nádor jegyzője. F. VIII. 1. 146.  
 1306 márcz. 24. *Bertalan*, János nádor jegyzője. A. I. 110.

<sup>1)</sup> A legnagyobb valószínűség a mellett szól, hogy ez a fejérmegyei Bicskei-család sarja.



- 1308 kör. *István*, Amadé nádor kanczellárja. F. VIII. 1. 258.  
 1322 márcz. 18. *András* főjegyző. A. II. 5.  
 1323 aug. 29—1326 jan. 13. *Perényi Miklós* albiró (= ítélő-mester). A. II. 169. 207. 235. F. VIII. 2. 490. 646. Z. I. 238. (v. ö. A. II. 380.)  
 1323 jul. 8—1327 jan. 20. *Tamás*, albiró. A. II. 148. Z. I. 234. 260. 272. 284. 293.  
 1327 máj. 1. *Perényi Miklós*, albiró. Z. I. 295.  
 1333 márcz. 17. *Gergely*, albiró. A. III. 11.  
 1333 okt. 18. *Péter*, főjegyző (fivére Mihály). A. III. 39.  
 1334 jan. 31. *Perényi Miklós*, albiró. A. III. 58.  
 1335 aug. 7. *Jakab*, albiró. A. III. 190.  
 1335 decz. 14. *Márton*, sáfár. A. III. 232.  
 1337 jun. 14. *Gergely*, szabolcsmegyei végrehajtó. Z. I. 518.  
 1337 nov. 17—1341 okt. 13. *Izsép*, albiró. A. IV. 44. (F. VIII. 4. 21. do. 1339.) K. I. 192. Szt. I. 159 (talán a későbbi alnádor).  
 1341 nov. 24. *Vörös Domonkos*, csanádmegyei végrehajtó. Z. I. 632.  
 1343 nov. 3. *Demeter*, gömörmegyei végrehajtó. A. IV. 384.  
 1343 nov. 17. *Miklós fia György*, sárosmegyei végrehajtó. F. IX. 1. 191. Hokl. 242.  
 1344 jun. 16. *Jób fia Pál*, nógrádmegyei végrehajtó. Hokl. 245.  
 1344 jun. 16. *János fia Domonkos*, nógrádmegyei végrehajtó. Hokl. 245.  
 1346 aug. 10. *Miklós*, főjegyző. A. IV. 630. F. IX. 1. 446.  
 1349 máj. 30. *Pok nb. Dezső*, albiró. A. V. 285.  
 1351 máj. 16—1353. *Miklós*, főjegyző. A. V. 493. F. IX. 2. 279.  
 1354 márcz. 5. *Teremhegyi Miklós*, főjegyző. A. VI. 172.  
 1355 decz. 2—1356 máj. 20. *Miklós*, jegyző. A. VI. 401. Pann. II. 426.  
 1360. *Stefkfalvi Detre fia Jakab*, főjegyző. F. IX. 3. 178 (a későbbi Szepesi Jakab országbíró).  
 1360. *Vörös Tamás*, udvarbíró. F. IX. 3. 178.  
 1365 szept. 22. *Szepesi Jakab*, főjegyző. F. IX. 3. 471.  
 1368 aug. 8. *Döbrögdí István fia Kilián*, végrehajtó. Z. III. 359.  
 1368 máj. 26. *István*, főjegyző. Bak. I. 376.  
 1368 máj. 26. *Szepesi Jakab*, főjegyző. Bak. I. 376.  
 1370 okt. 13. *Szepesi Jakab*, főjegyző. Szt. I. 371.  
 1372 jun. 7. *Péter*, notarius curiae palat. F. IX. 7. 337.  
 1373 decz. 16. *Gergely*, jegyző. Z. III. 514.  
 1374. *Márton deák*, jegyző. F. IX. 7. 357.  
 1381. *Tamás*, főjegyző. F. IX. 7. 446.

- 1382 okt. 13. *Bakó*, főjegyző. F. IX. 5. 621. Szt. I. 459.  
 1384 jun. 24. *Sárközi Balázs*, jegyző. F. X. 1. 165.  
 1384—1385 jan. 20. *Bakó*, főjegyző. Szt. I. 469. Z. IV. 295.  
 1385 decz. 7. *Bö nb. Sörnyei Mihály*, főjegyző. F. X. 1. 481.  
 1395. *Somogyi Fekete Mihály*, cur. palat. notar. F. X. 2. 330.  
 1395. (*Uzsai*) *Márton*, főjegyző. F. X. 2. 339.  
 1399 decz. 5. *Pál*, főjegyző. Pozsonyi káptalan magánlevéltára.  
     Capsa C. fasc. 1. Nr. 13. Capsa C. fasc. 3. Nr. 27.  
     Capsa D. fasc. 1. Nr. 3.  
 1399 decz. 5. *Bikoli Simon*, jegyző. Ugyanott.

### 53. Nógrádmegye.

#### a) Főispánok.

1303. *Ratold nb. Domonkos*, Fejérmegye főispánja. F. VIII. 1. 116.  
 1326 jan. 20—1329. *Balog nb. Szécsi Péter*. A. II. 309. 433.  
     F. VIII. 3. 149. VIII. 4. 651. (VIII. 6. 128. tévesen  
     1307-re helyezve.)  
 1335 márcz. 6.—1342. *Szécsényi Tamás* vajda. A. III. 132.  
     604. IV. 148. F. VIII. 6. 129. Z. I. 45.  
 1343 máj. 21.—1345 ápr. 6. *Balog nb. Szécsi Miklós* (1345.  
     ápr. 17-én tálnokmester, Sáros- és Szepesmegye  
     főispánja). A. IV. 340. 478. 495. 501. Hokl. 245.  
 1346. *Szécsényi Kónya Miklós*, Bars- és Szepesmegye főispánja.  
     F. IX. 1. 364. 418.  
 1350 máj. 1. *Szécsényi Kónya*. Esztergami primási világi levél-  
     tár, Lad. 7. fasc. 1. Nr. 22.  
 1355. *Zsámboki Miklós nádor fia János*. F. IX. 2. 444.  
 1363. *Zsámboki Miklós nádor fia András*. F. IX. 3. 689.  
 1375. *Miklós nádor fia János*. Kub. II. 266.

#### b) Alispánok.

- 1327 okt. 7. (*Tarjáni*) *Rajnald*. F. VIII. 4. 651. (VIII.  
     6. 128. tévesen 1307.)  
 1329 szept. 20. *János*. A. II. 433.  
 1335. *Domonkos*. F. VIII. 6. 129.  
 1339 nov. 9. *Péter fia István*. A. III. 604.  
 1343 máj. 21.—okt. 16. *Nemes János*. A. IV. 340. 379.  
 1344 jun. 16. *János*. A. IV. 478. Hokl. 245.  
 1345 ápr. 6. *János*. A. IV. 495.  
 1348 szept. 7. *Ákos nb. Csetneki Péter*. A. V. 223.  
 1351 szept. 5. *Pál*. Hokl. 258.  
 1358. *Sár Miklós*. Kub. II. 207.  
 1362 szept. 5. *György*. OL. DL. 5373.  
 1372. *Gergely*. Kub. II. 254.

## c) Szolgabírák.

- 1343 okt. 16. *Ebeczki Felicián fia Tamás*. A. IV. 379.  
 1343 okt. 16. *Kenyi Tivadar fia István*. A. IV. 379.  
 1343 okt. 16. *Dengelegyi Bálint*. A. IV. 379.  
 1343 okt. 16. *Hartyáni Vörös Demeter*. A. IV. 379.  
 1358. *Szomotori Simon*. Kub. II. 207.  
 1358. *Dvorcsányi Péter*. Kub. II. 207.  
 1358. *Péter fia János*. Kub. II. 207.  
 1358. *Vanyarci Tamás*. Kub. II. 207.

## d) Esküdtek.

1358. *Romhányi György*. Kub. II. 207.  
 1358. *Zsidói András fia Tamás*. Kub. 207.  
 1358. *Katyisz nb. Salgói Illés fia Dénes*. Kub. II. 207.  
 1358. *Tarjáni Rajnald fia István*. Kub. II. 207.  
 1358. *Katyisz nb. Salgói Miklós fia Miklós*. Kub. II. 207.  
 1358. *Katyisz nb. Etre fia Etre*. Kub. II. 207.  
 1358. *Katyisz nb. Szécsényi Farkas fia Péter fia István*. Kub. II. 207.  
 1358. *Pilis nb. Beter fia Péter fia Miklós*. Kub. II. 207.  
 1358. *Pilisi Kaplyan fia Miklós*. Kub. II. 207.  
 1358. *Tarnóci Székely Gergely*. Kub. II. 207.  
 1358. *Penczi Erős András*. Kub. II. 207.  
 1358. *Tomaj nb. Losonczi Dénes fia Tamás fia Tamás*. Kub. II. 207.

## 54. Nyitramegye.

## a) Főispánok.

- 1301 jan. 15. *Hontpázmán nb. Gimesi Tamás*, Bars megye főispánja. F. VI. 2. 326.  
 1305. *Csekei Péter fia Pál* (fivérei László és Náta). HO. I. 100. (V. ö. F. VIII. 2. 174.)  
 1307 márcz. 22. *Pál*. A. I. 122.  
 1318 előtt. *Bucha* (talán *Bató*) *fia Miklós*. F. VIII. 2. 174.  
 1318 előtt. *Katyisz nb. Mihály fia Simon*. F. VIII. 2. 182.  
 1322—1324 márcz. 24. *Csanád nb. Lambert*, országbíró, Csanád megye főispánja († 1324). A. II. 117. (F. VIII. 2. 328. do. 1322 jan. 5. a napra nézve helytelen.)  
 1325 szept. 12—szept. 24. *Balázs*, lovászmester, Hont megye főispánja. HO. II. 40. Esztergami káptalan országos levéltára. Lad. 19. fasc. 1. Nr. 12.  
 1327 jan. 23. *Zsámboki Miklós fia László*. HO. II. 47.  
 1328. *Zsámboki Szár László*. ADE. I. 269.

- 1330 máj. 15. *Zsámboki László és Ajnárd*. F. VIII. 3. 423.  
(hol tévesen áll: comites Bosnienses).
- 1331 márcz. 29. *Zsámboki Szár László*. A. II. 552.
- 1333 jan. 23.—febr. 2. *Zsámboki László és Ajnárd*. F. VIII.  
7. 246. Szt. I. 74.<sup>1)</sup>)
- 1336 febr. 23.—1340 máj. 1. *Lackfi István*, lovászmester. A.  
III. 254. (do 1336. tévesen *Imre*) 608. IV. 19.
- 1341 előtt. *Hontpázmán nb. Szegi Pázmán*. F. VIII. 4. 600.  
(de nem egészen bizonyos, vajjon Nyitramegye fő-  
vagy alispánja értendő-e alatta?)
- 1341 máj. 15—1349. *Tót Lőrincz*, semptei várnagy és tár-  
nokmester. A. IV. 95. 469. V. 111. (1347. aug.  
7-én Sopron-, Varasd- és Vasmegye főispánja) F.  
IX. 1. 257. 652.
- 1349 nov. 26.—1350 febr. 3. *Kont Miklós*. A. V. 339 (1349-ben  
pohárnokmester, Vas-, Sopron-, Bars- és Varasd-  
megye főispánja). 354. (1350-ben Pozsonymegye  
főispánja).
1380. (Böbék? István fia?) *László*. F. IX. 5. 379.
- 1394 decz. 19—22. *Pécz nb. Öri (Tamás fia) Péter*. App.  
241. 242 (az Apponyi-család őse).
- 1403 szept. 4. *Hontpázmán nb. Gimesi Forgács Péter*. F. X.  
4. 222.

b) Alispánok.

- 1307 márcz. 22. *Gál*. A. I. 122., (a hol ugyan »officialis« áll,  
de a tartalom szerint alispánnak veendő).
- 1322 aug. 15. *Sári Domonkos*. F. VIII. 7. 141.
- 1323 febr. 18. *János*. A. II. 63.
- 1331 jun. 6. *Csuka Miklós*. A. II. 538.
- 1336 okt. 6. *György*. A. III. 288.
- 1338 máj. 1—1340 máj. 12. *György*.<sup>2)</sup> A. IV. 19. App. 112. 115.
- 1341 okt. 2. *Uzi Miklós*. Pozsonyi káptalan országos levéltára.  
C. 36. fasc. 1. Nr. 2.
- 1357 szept. 21. *Jakab*. A. VI. 606.
- 1376 jun. 29. *Jakab*. OL. DL. 6367. (a megyei közgyűlés 2-ik  
napján).
- 1379 ápr. 21. *Forgács János*. App. 197.
1384. *Ószlányi János*. OL. DL. 7350.
- 1388 jun. 20. *Pál fia Miklós*. S. I. 490.

<sup>1)</sup> 1347 máj. 27-én Miklós fia Ajnárd mint »báró« szerepel. Esz-  
tergami káptalan magánlevéltára; Lad. 41. fasc. 3. Nr. 13.

<sup>2)</sup> V. ö. F. IX. 1. 133. do 1344. Fiai: Mych kapui várnagy (?), Balog  
Miklós, Lukács, Pagan János, István, György, a nyitramegyei Petend bir-  
tokosai.

- 1397 nov. 14., 16. *Szakáli Simon*. Nyitrai káptalan levéltára; fasc. 10. Nr. 28.  
 1398 aug. 9. *Alsószakáli Endre fia Miklós*. TT. 1896. évf. 513.

## c) Szolgabírák.

- 1379 ápr. 21. *Vásárdi Lesták fia Pál*. App. 197.  
 1388 jun. 20. (*Vásárdi*) *Lesták fia Pál*. S. I. 490.  
 1388 jun. 20. *Valkházi András*. S. I. 490.  
 1388 jun. 20. *Kürti Assa fia Jakab*. S. I. 490.  
 1388 jun. 20. *Fodor Pál*. S. I. 490.  
 1397 nov. 14., 16. *Ürményi Fodor Pál*. Nyitrai káptalan levéltára; fasc. 10. Nr. 28.

## 55. Orbáshmegye.

## Főispánok.

- 1349—1352. *Tarkői Rikolf fia Miklós*, Századok, 1894. évf. 521.  
 1353 nov. 27. *György* mester, István hg. főjegyzője, orbáshi várnagy és orbáshi főispán. Zágrábi délszláv akadémia levéltára (diplomata Anni 1346). Vjestnik II. 172. 173. (v. ö. Tk. I. 207. és F. IX. II. 748, hol Megyericsi Mych fia György főjegyzőről van szó.)  
 1365 márcz. 12. *Osl nb. Kanizsai János*, Szánamegye főispánja. S. I. 357.

## 56. Oroszok kapitányai.

(Capitanei Ruthenorum.)

1344. *Dechk* comes. F. IX. 1. 209.

## 57. Ország- és udvarbírák.

## a) (Királyi) országbírák.

- 1311 jul. 6—1313 aug. 8. *Csák nb. Csák fia János*. A. I. 231. 277. 322. Suppl. Anal. Scepus. II. 43. Szt. I. 41.  
 1313 szept. 29.—1324. *Csanád nb. Lambert* (1313. szept. 29-én Csanádmegye főispánja; 1322-ben Csanád-, Nyitra- és Árvamegye főispánja; 1323-ban Csanád- és Nyitramegye főispánja). A. I. 428. 448. 463. 517. 604. II. 3. 71. 117. 147. (1324 jul. 10-én már nem él). F. VIII. 2. 328. 337. HO. VII. 372. Z. I. 159.  
 1324 okt. 3—1328 jan. 14. *Köcski Sándor*. A. II. 169. 176. 215. (1325-ben beszterczei várnagy) 262. (1327-ben

- Vas megye főispánja és sárvári várnagy) 284. 318. F. VIII. 2. 537. VIII. 3. 258. 275. HO. VII. 372. S. I. 107.
- 1328 márcz. 13—1349 jun. 18. *Nagymartoni Pál*. A. II. 355. V. 275. 288. F. IX. 7. 75. S. I. 128. (F. IX. 1. 766. do 1350 szept. 18-án már nem él; meghalt valószínűleg még 1349-ben).
- 1339 jul. 8.—1354 márcz. 29. *Katyisz nb. Szécsényi Tamás*. A. V. 298. (268. do márczius 18. téves) VI. 179. Z. II. 424. 437. 447. 454. 464. 480. 481. 493. 497. 502. 507. 515. 519. 532. 544. 553.
- 1354 ápr. 24—1355 febr. 18. *Druget Miklós*, Turóczmegye főispánja. A. VI. 196. 218. 229. 250. 259. F. IX. 2. 305. 400. Z. II. 593. (v. ö. A. VI. 337. 340. K. I. 230, melyek szerint 1355 jun. 14-én már nem élt).
- 1355 jun. 14—1359 jan. 13. *Balog nb. Szécsi Miklós*, kineveztetett máj. 11 és jun. 14-ike között. (A. VI. 441. 7. II. 614.). A. VI. 336. 340. S. I. 267. Szt. I. 298. Z. II. 620. III. 88. 135. 142. 143. (1359 jan. 27-én ő már dalmát-horvát bán; F. IX. 3. 37. szerint márcz. 9-én ő még országbíró, a mi tehát nem valószínű).
- 1359 febr. 3. *Üresedésben*. Z. III. 143.
- 1359 ápr. 25—máj. 27. *Csák nb. Ujlaki Miklós*. ADE. II. 667. HO. IV. 171. Pann. II. 453. Szt. I. 306. Z. III. 145. 160. Szt. I. 306. (máj. 30.) ZW. II. 163. (F. IX. 3, 139. decz. 7-én már nem él. IX. 6. 110—111. szerint 1359. okt. 6-ika és 1360 jan. 13-ika között meghalt; v. ö. Szt. I. 312. 1359 nov. 5-én még él.)
- 1360 márcz. 11—1369 máj. 28. *Böbék István*, kineveztetett 1360 jan. 13-ika és május 1. között. F. IX. 6. 111. HO. V. 138. S. I. 324. Szt. I. 173. Zal. II. 18. 27. 76. Z. III. 170. 207. 212. 213. 217. 222. 232. 240. 280. 284. 286. 315. 328. 336. 341. 364. † 1369. (V. ö. Pann. II. 536.)
- 1369 márcz. 23—1372 máj. 8. *Balog nb. Szécsi Miklós*. HO. V. 150. S. I. 397. Z. III. 379. 386. 398. 409. 421. 433. 434. 435. 443. 450. 452. 454. 466. (F. IX. 4. 321. do 1370 tévesen *János*.)
- 1372 okt. 13—28. *Szepesi Jakab*. Zal. II. 55. Z. III. 473.
- 1373 jan. 18—febr. 6. *Czudar Péter*, Sáros-, Trencsén- és Zólyom megye főispánja. A. V. 542. Bak. I. 390. ZW. II. 399. (óvatosan veendő!)
- 1373 márcz. 18. *Üresedésben*. HO. II. 126.

- 1373 máj. 8.—1380. *Szepesi Jakab*. Hokl. 503. S. I. 412. Zal. II. 94. Z. III. 498. IV. 5. 87. 135. († 1380. Tem. I. 139. Z. IV. 166. 172.)
- 1381 máj. 10—1384 jan. 2. *Balog nb. Szécsi Miklós*. Bak. I. 408. F. XI. 532. HO. II. 147. S. I. 461. 476. Zal. II. 179. (1381 máj. 10-én és szept. 13-án Pozsony-megye főispánja.) Z. IV. 188. 219. 255. 277. 301.
- 1385 jan. 13—20. *Üresedésben*. Z. IV. 294. 297.
- 1385 márcz. 30—máj. 8. *Hontpázmán nb. Szentgyörgyi Tamás*. Z. IV. 299. 305.
- 1385 okt. 2—13. *Ratold nb. Kaplai János*. Szt. I. 469. Z. IV. 309. (F. X. 3. 16. szerint ő már 1384-ben az országbíró, a mi nem valószínű.)
- 1386 jan. 20—1392 febr. 20. *Akos nb. Böbék Imre*. HO. III. 238. S. I. 482. Tur. 114. Z. IV. 359. 366. 367. 378. 379. 390. 398. 409—411. 419. 424. 428. 431. 434. 436. 441. 454. 475. 480. 482. 488. 489. 490. 492.
- 1392 márcz. 28—1395 máj. 15. *Ratold nb. Kaplai János*. Szt. I. 520. 521. 529. Z. IV. 494. 527. 540. 542. 572. 575. 583. 584. 595.
- 1395 máj. 27—szept. 14. *Katyisz nb. Szécsényi Simon*. Z. IV. 596. ZW. III. 157.
- 1396 febr. 3.—1397 nov. 11. *Ratold nb. Pásztói János*. F. X. 2. 504. Z. V. 5. 29. 48.
- 1397 nov. 8—(1401 febr. 17.) *Katyisz nb. Szécsényi Ferencz*. S. I. 552. Z. V. 55. 63. 67. 72. 80. 88. 89. 98. 144. 223. Pozsonyi káptalan magánlevéltára. Capsa C. fasc. 1. Nr. 7.

b) Királynéi udvarbírák.

1309. *Csete fia Aladár* (a Forraiak öse). A. I. 189. 192.
- 1322 jul. 28—okt. 24. *Ákos nb. Mikcs*, Sáros- és Zemplén-megye főispánja, Tem. I. 8. (tévesen: 1310 körül). (F. VIII. 1. 393. szerint helytelenül 1310-re téve.)
- 1323 márcz. 29—1330 aug. 22. *Héder nb. Dezső*. A. II. 71. 117. 152. 162. 248. 322. 364. 449. (1327-ben Sopron-megye főispánja.) F. VIII. 2. 537. (1324-ben Zarándmegye főispánja.) 615. VIII. 3. 236. (tévesen *Dénes*.) 453. 464. S. I. 102. † 1330 végén. (F. VIII. 2. 324. és 338., melynek értelmében ő már 1322 jan. 5-én és jun. 2-án a királyné udvarbírája, csak óvatosan veendő).



- 1332—1336 ápr. 25. *Dorozsma nb. Garai Pál*. A. III. 132. F. VIII. 3. 590. 685. Zal. I. 318.
- 1336 okt. 25—1357. *Ratold nb. Olivér*. A. III. 296. 619. (1339-ben Fejér- és Zólyommegye főispánja.) V. 593. VI. 85. (1353-ban Sopron- és Vas megye főispánja.) 523. 547. (Szatmár- és Ung megye főispánja 1356—1357.) F. VIII. 4. 175. IX. 1. 56. Zal. I. 501.
- 1390 jul. 27. *Ákos nb. Böbék István fiai László és Ferencz*, királynéi tárnokmesterek, Abauj megye főispánjai. F. X. 1. 657.

c) István herczeg udvarbirája.

1352. *Kubly Miklós*, herczegi ajtónálló- és tárnokmester, székesvári várnagy. F. IX. 2. 165. (v. ö. A. V. 575.)

d) A zsidók országos birája.

- 1371 márcz. 5. *Simon*. Magyar-zsidó oklevéltár I. 80. (de ez talán csak a pozsonyi zsidók birája).
1374. *Szentgyörgyi Fakó* (Feculinus), judex judaeorum totius regni nostri. F. IX. 4. 579.
- 1377 decz. 14—1378 ápr. 29. *Hontpázmán nb. Szentgyörgyi Tamás*. Magyarzsidó oklevéltár I. 91. 96.<sup>1)</sup>

e) Országbirói tisztviselők.

- 1302 okt. 6. *Tamás*, albiró. A. I. 33. Óváry I. 44. (36. szám.)
- 1319 jun. 18. *Péter*, albiró. Z. I. 167.
- 1322 máj. 12. *István*, albiró. A. II. 16.
- 1322 febr. 25. *Péter*, végrehajtó. A. II. 3.
- 1323 jul. 22. *Kemény*, végrehajtó. A. II. 82.
- 1323 szept. 1. *Péter*, országbiró-helyettes. A. II. 85.
- 1325 jul. 16. *Frankói Gös fia Miklós*, végrehajtó. A. II. 203.
- 1329 márcz. 16. *Pok nb. Dezső*, albiró. A. II. 390.
- 1329 márcz. 16. *Ugali Jakab*, szabolcsi és abauji végrehajtó. A. II. 390. 419.
- 1335 jul. 25. *Pok nb. Dezső*, albiró. A. III. 187.
- 1335 jul. 25. *Tamás fia Laczk*, székesvári végrehajtó. A. III. 187.
- 1336 febr. 10. *Ugali Pál*, főjegyző. A. III. 246.
- 1337 jul. 26. *Ugali Pál*, főjegyző. A. III. 395.
- 1337 máj. 11. *Tiborc fia Péter* végrehajtó. A. III. 354.
- 1338 szept. 24. *Ugali Pál*, főjegyző, várnai várnagy. A. III. 502.

<sup>1)</sup> A pozsonyi káptalan magánlevéltára (Capsa C. fasc. 1. Nr. 14.) szerint ezen Tamás 1405 első felében halt volna meg.

- 1339 máj. 10. *Gerő fia Mihály*, zempléni végrehajtó. A. III. 552.  
 1339 máj. 25. *László fia Péter*, bihari és szabolcsi végrehajtó. A. III. 566.  
 1339 jun. 7. *Kopasz*, vasmegyei végrehajtó. A. III. 568.  
 1339 jul. 1. *Pál*, jegyző. A. III. 572.  
 1341 jul. 6. *Byheki László fia István*, végrehajtó. Z. I. 619.  
 1341 jul. 20. *Abrahám*, sopronmegyei végrehajtó. S. I. 165.  
 1342 jun. 25. *Ugali Pál*, főjegyző. A. IV. 235. F. VIII. 4. 431. (tévesen 1340-re.)  
 1342 jun. 25. *Pok nb. Dezső*, albíró. A. IV. 235. F. VIII. 4. 431.  
 1344 ápr. 7. *Cinegéd Miklós*, vasmegyei végrehajtó. HO. III. 149.  
 1344 ápr. 26. *Tóti István fia János*, végrehajtó. A. IV. 413. OL. DL. 3686.  
 1344 máj. 3. *Szepetneki Mika fia Péter*, végrehajtó. A. IV. 416.  
 1345 jan. 19. *Ugali Pál*, főjegyző. A. V. 144.  
 1345 *Pok nb. Dezső*, albíró. A. V. 144.  
 1345. *Fodor Miklós*, végrehajtó. TT. 1900. évf. 402.  
 1347. *Abrahám fia László*, végrehajtó (később Zemplénmegye alispánja). Szt. I. 207. (v. ö. 347.)  
 1348. *Ugali Pál*, főjegyző. ADE. II. 180.  
 1351 jul. 14. *Péter deák*, baranyamegyei végrehajtó. A. V. 409.  
 1351 aug. 16. *Roland*, végrehajtó. S. I. 229.  
 1351 okt. 3. *Zegyi Miklós*, gömörmegyei végrehajtó. A. V. 519.  
 1351 okt. 12. *Támás*, zemplénmegyei végrehajtó. A. V. 523.  
 1352. előtt. *Pető* volt főjegyző. Z. II. 478.  
 1354 márcz 5. *Ugali Pál*, főjegyző, besztercei várnagy. A. VI. 172.  
 1356 máj. 2—1357. *Jakab*, főjegyző. F. IX. 2. 575. Pann. II. 426.  
 1357 ápr. 19—1358 máj. 20. *Debrői Miklós*, albíró. A. VI. 561. Szt. I. 296.  
 1359 jul. 22. *Pachali András fia Benedek*, jegyző. K. I. 240.  
 1360 decz. 2. *Csernel fia István*, főjegyző. Zal. I. 613. (v. ö. F. IX. 6. 177. de 1374.; fivére: Jakab.)  
 1362. *László deák*, jegyző. F. IX. 3. 298.  
 1364. *László*, albíró. OL. DL. 5324.  
 1364 jul. 19. *Rajcsáni Dormán fia Pál*, zalamegyei végrehajtó. Zal. II. 3.  
 1365 nov. 5. *Eresztényi Miklós fia Péter*, jegyző. F. IX. 6. 135. IX. 7. 524.  
 1365 szept. 22. *Csernel fia István*, főjegyző. F. IX. 3. 471.  
 1366 jul. 30. *Csernel fia István*, főjegyző. Z. III. 311.  
 1367. *Csernel fia István*, főjegyző. F. IX. 4. 55.  
 1369 márcz. 23. *Mihály*, albíró. HO. V. 152.  
 1375. *Lukács*, főjegyző. F. IX. 7. 375.  
 1377. *Lukács*, főjegyző. F. IX. 7. 383.  
 1378. *Lukács*, főjegyző. Pal. I. 148.

1383. *Simon*, jegyző. F. X. 8. 126. (?)  
 1384 ápr. 24—1385 okt. 29. *Eresztényi Miklós fia Péter*,  
 főjegyző F. X. 3. 35. Z. IV. 280.  
 1390 decz. 5. *Bór-Kalán nb. Szentszalvátori János*, albíró  
 és főjegyző. F. X. 3. 103.  
 1394 okt. 13. *Kövári Pál* főjegyző. Zal. II. 264.  
 1394 nov. 30. *Achy István*, jegyző. Tem. I. 245.  
 1397 decz. 1—1398 okt. 13. *Bertalan*, főjegyző. Pozsonyi káp-  
 talan magánlevéltára. Capsa D. fasc. 1. Nr. 1. és  
 Capsa C. fasc. 1. Nr. 7.

### 58.<sup>1)</sup> Patakmegeye.

1323. febr. 16. *Ákos nb. Mikcs*, királynéi tárnokmester és  
 Sárosmegeye főispánja. F. VIII. 2. 444.  
 1323. *Domonkos fia Dancs*, Zólyommegeye főispánja. F. VIII.  
 2. 486. 491.  
 1330. *Domonkos fia Dancs*, Zólyommegeye főispánja. F. VIII.  
 3. 489. (tévesen Zont).

---

<sup>1)</sup> A sorrend szerint kellett volna 58. sz. alatt az udvari és királyi  
*orvosoknak* következniök; de mintán ezek nem a szó szoros értelmében  
 veendő országos tisztviselők, czélszerűnek tartom, hogy őket teljesség  
 kedvéért ezen jegyzetben felsoroljam:

- 1325 jun. 18. *Bertold*, familiaris tirodicus medicus regis. A. II. 198.  
 1330 jul. 29. *Jakab*, háj-szentlőrinczi prépost, a királyi kápolna feje.  
 F. VIII. 3. 477.  
 1332 márcz. 8—jun. 14. *Bertold*, cirolitus seu medicus regis. A. II. 581.  
 615.  
 1332 máj. 14—21. *Jakab*, pozsonyi prépost, a királyi kápolna feje, fisicus  
 domini regis. A. II. 594.  
 1338 aug. 13—1339 máj. 1. *Pál*, pataki plebános. TT. 1900. évf. 399.  
 (physicus domini regis). Z. I. 564.  
 1341. *Cellini Jakab*, udvari sebész. ADE. I. 406.  
 (1343 szept. 4-ike előtt.) *Paulus Latinus* seu *Gallicus*, magister dom.  
 hospit. ecclesie sancti regis Stephani de Strigonio; physicus  
 domini regis. Esztergami káptalan magánlevéltára, Lad. 37.  
 fasc. 2. Nr. 5. (F. IX. 1. 151 ezen orvost tévesen »Paulus  
*Launus*-nak nevezi.)  
 1361. *Ferencz* mester, a király orvosa. Magyar-zsidó oklevéltár I. XXXIV.  
 1366. *László*; artis medicae magister; physicus regis. F. IX. 3. 351.  
 1367. *Ferencz*; physicus regis. HO. II. 122.  
 1374 jan. 10. *Ferencz*; physicus regis. F. IX. 6. 176.  
 1374 nov. 22. *László* veszprémi püspök (*Benedek*, I. Károly király orvo-  
 sának fia). Thallóczy: A bosnyák bánság kezdetéről 68.  
 1380 *László* váradi püspök (azonos az előbbivel); physicus regis. F. IX.  
 5. 375.  
 1401 előtt. *István* királyi orvos. F. X. 4. 70.

## 59. Pestmegye.

## Szolgabírák.

- 1328 máj. 12. *Zsámboki László*. A. II. 357.  
 1328 máj. 12. *Alagi Bató*. A. II. 357.  
 1328 máj. 12. *Pód fia István*. A. II. 357.  
 1341 ápr. 26. *Pákonvi Tamás fia Domonkos*. A. IV. 84.  
 1341 ápr. 26. *Szadai Péter fia Tamás*. A. IV. 84.  
 1341 ápr. 26. *Pilisi Peus fia Pető*. A. IV. 84.  
 1341 ápr. 26. *Gyömrői Pál fia Gergely*. A. IV. 84.

## 60. Pilismegye.

## a) Főispánok.

- 1324 aug. 3. *István*, visegrádi várnagy. HO. V. 99.  
 1332 ápr. 1. *István*, visegrádi várnagy. Theiner I. 551.  
 1333 jun. 5. *István*, visegrádi várnagy. A. III. 27.  
 1336 febr. 23. *István*, visegrádi várnagy. A. III. 254.  
 1339 aug. 20. *Pál fia István*, visegrádi várnagy. A. III. 589.  
 1341 okt. 22. *István*, visegrádi várnagy. Hokl. 234.  
 1342. *István*, visegrádi várnagy. F. IX. 1. 63.<sup>1)</sup>  
 1344 febr. 14. (*Bátmonostori Tóttös István*. Suppl. ad Clem. VI. Ann. II. pars II. fol. 207.<sup>2)</sup>)  
 1345 okt. 12—1349. *Bátmonostori Tóttös István*, ajtónállómester. (1345-ben ajtónállómester és visegrádi várnagy.) A. V. 35. F. IX. 1. 701. Z. II. 180. 294.  
 1366 jun. 20. *Domonkos fia Miklós*, visegrádi várnagy. F. IX. 3. 560.

## b) Alispánok.

- 1319 ápr. 3. *János*. A. I. 510.  
 1333 jun. 15. *Iván*. A. III. 27.

<sup>1)</sup> Ő a »Sáfár« melléknevet viseli és a bácsmegyei »*Taranyai*« nemesi előnevet használja. (A. IV. 486. Hokl. 234.)

<sup>2)</sup> Csór nb. Tamás, Liptómege főispánja, kéri a pápát saját, valamint követtársa, István pilisi főispán és ennek neje nevében, hogy a gyóntatójuk őket bármikor felmenthesse. — 1345 okt. 12-én kéri Vilmos biboros a pápát, hogy »*Stephanus Emerici dictus Tucos (= Tóttös) comes de Pilisio ac magister janitorum regis et reginae Ungariae . . . . in oppido suo vocato Botmonostura Colocensis dioecesis*« Remete-Szent-Ágoston szerzeteseket telepíthessen. — Suppl. ad Clementem VI. Ann. IV. Pars I. Fol. 64.

## 61. Pohárnokmesterek.

## a) Királyiak.

- 1311 és 1313 között. *Majs fia Majs*, Beszterczemegye főispánja. ZW. I. 300.
- 1326 jun. 15. *Balog nb. Szécsi Dénes*. HO. VII. 394.
- 1327 aug. 1. *Miklós*. F. VIII. 3. 236.
- 1332 aug. 29. *Katyisz nb. Szécsényi Kónya Miklós*. F. VIII. 3. 600.
- 1342 aug. 3. *Haraszi Miklós*, Ugocsa megye főispánja. A. IV. 344. OL. DL. 3507.
- 1345 jun. 3. *Haraszi Miklós*, A. IV. 514.
- 1345 okt. 5—1351 ápr. 29. *Kont Miklós*. (1346—1348. Bars-, 1349-ben Nyitra-, Sopron-, Bars-, Vas- és Varasd-, 1349—1351. Pozsony megye főispánja.) A. IV. 545. V. 134. 339. 344. ADE. II. 315 (»Triurus«). F. IX. 1. 764. S. I. 222. Z. II. 195.
- 1351 decz. 11—1352 jun. 15. *Tót Lőrincz fia Bertalan*. F. IX. 2. 47. 136. (IX. 1. 646 do 1349 szept. 2. helytelen.) Szt. I. 230. (v. ö. S. I. 238 do 1352 aug. 7.)
- 1353 nov. 8—1354 febr. 2. *Tót Lőrincz fia Lökös*, tálnokmester. A. V. 622. VI. 169.
- 1355 nov. 22—1359 ápr. 25. *Tót Lőrincz fia Lökös*, tálnokmester. A. VI. 392. 439. 555. ADE. II. 505. 667. HO. I. 221. Óváry I. 51. S. I. 267. ZW. II. 163.
- 1360 ápr. 28—1371 szept. 16. *Czudar Péter*. (1366 aug. 2. királyi udvarmester.) F. IX. 4. 134. (1369-ben szlavóniai bán.) HO. V. 138. S. I. 324. 397. Sz. I. 73. Zal. I. 630. II. 10. Z. III. 210.
1370. szept. 2. *György*. ZW. II. 360.
- 1373 febr. 6. *János*. ZW. II. 399. (óvatosan veendő!)
- 1373 márcz. 8—1382 jul. 15. *Czudar György*. (F. IX. 4. 221. szerint már 1370 szept. 2-án az.) F. IX. 5. 84. 464. HO. II. 126. V. 161. Kub. II. 308. Zal. II. 147.
- 1383 febr. 20—1384 jun. 22. *Hontpázmán nb. Kozmáli Forgács Balázs*. F. IX. 1. 59. X. 1. 59. 150. XI. 533. S. I. 476. ZW. II. 570.
- 1387 aug. 22—1388 aug. 7. *Perényi Miklós*. HO. V. 179. Tel. X. 19. Tur. 114. Z. IV. 365.
- 1388 nov. 30. *Krbáviai Bodiszló fia Károly*. HO. V. 182. F. X. 1. 410. 413. (V. ö. App. 237.)
- 1388 nov. 23—1390 márcz. 29. *Perényi Miklós*. F. X. 1. 522. 579. ZW. II. 634.

- 1390 aug. 12—1396 jun. 10. *Perényi János*. F. X. 1. 586.  
675. X. 2. 54. 96. 288. 298. Tem. I. 261.  
1397 jul. 13. *Perényi Imre*. F. X. 2. 432.  
1401 szept. 21. *Perényi Imre*. F. X. 4. 137.

## b) Királynéiak.

- 1324 előtt. *János*. A. II. 124.  
1354 jun. 9. *Csór nb. Péter fia Tamás*. A. VI. 219.<sup>1)</sup>  
1363 sabbato proximo ante festum b. Marie virginis — 1364  
aug. 10. *Tétény nb. Pekri Pál fia Miklós*. Thallóczy:  
A bosznnyák bánság kezdetéről, 62. Vjestnik VII. 226.

## c) Királyi alpohárnokmester.

- 1370 márcz. 30. *Sándor*. ZW. II. 342.

## 62. Pozsegamegye.

## a) Főispánok.

- 1335 márcz. 6. *Frangepán Duymo*. A. III. 137.  
1340 jun. 15. *Frangepán Duymo*. A. IV. 35.  
1347 nov. 8. *Ákos nb. Ákos*. A. VI. 26.  
1351 decz. 14. *Ákos nb. István*. A. II. 102.  
1358. febr. 18. *Ákos nb. István*, Verőcze- és Zalamegye fő-  
ispánja. ADE. II. 505. HO. I. 219.  
1366 máj. 29. *Vilmos*, pécsi püspök, helyettes főispán. OL.  
DL. 33612.  
1373 aug. 7. *Nevnai Tröttel János*. F. IX. 7. 576.  
1380. *Nevnai Tröttel János*. F. IX. 5. 379.  
1388 máj. 7. *Nevnai Tröttel Miklós*. F. X. 1. 423.  
1392 aug. 12. *Nevnai Tröttel Miklós*. F. X. 2. 65.  
1396 decz. 12—1403 aug. 24. *Nevnai Tröttel Miklós*. Békefi  
I. 395. F. X. 2. 347. 379. (hol 1396-ban egyúttal  
macsóí bán is.)

## b) Alispánok.

- 1335 márcz. 6. *Bekő*. A. III. 137.  
1335 márcz. 6. *Iván*, comes terrestris. A. III. 137.  
1340 jun. 15. *Pytouch*. A. IV. 35.  
1340 jun. 15. *Iván*, comes terrestris. A. IV. 35.  
1366 máj. 29. *János*. OL. DL. 33612.

<sup>1)</sup> Igaz ugyan, hogy az illető okirat őt »magistro pincernarum regalium«, tehát királyinak nevezi, de miután Tót Lőkös 1353., 1354. és 1355-ben a király pohárnokmestere s Tamás 1354 jun. 9-én a királyné képviselőjében működik, világos, hogy itt írási vagy közlési hibával van dolgunk és hogy Tamás a királyné pohárnokmestere.

## c) Szolgabírák.

1366 máj. 29. *Miklós fia Domonkos*. OL. DL. 33612.

1366 máj. 29. *Márton fia Mihály*. OL. DL. 33612.

## 63. Pozsonymegye.

## a) Főispánok.

1313 jun. 24. *Pillichsdorfi Detre*, osztrák marsall. A. I. 315. (v. ö. Monatsblatt der heraldischen Gesellschaft »Adler« Wien, 1894. évf. 240.).

1323 máj. 17—1348 decz. 24. *Nevnai Tröttel Miklós*. (1336-ban korlátkői és hedrichi várnagy; 1341-ben pozsonyi várnagy.) A. II. 75. 117. 156. 179. 254. 284. 325. 355. 449. 513. 525. 629. III. 77. 79. 296. 585. IV. 83. V. 134. (v. ö. IV. 421.) ADE. I. 344. Z. I. 324. 426. 427. II. 352. (v. ö. Pór: Nagy Lajos 187.) A. IV. 421 do. 1344 máj. 29-én a »Tételi« nevet viseli (Tetul = Tétel fejdérmegyei helység). F. VIII. 2. 328. és 338., melynek értelmében ő már 1322 jan. 5-én és jun. 2-án a főispán, a napi keltezésre nézve csak nagy óvatossággal veendő). A nevére nézve megjegyzendő, hogy 1469-ben (HO. V. 295.) Kovásznán Antonius *trentul* és Emericus *tretul* nevű jobbágyság lakott.

1349 szept. 2—1351 jul. 11. *Kont Miklós*. (1350-ben Nyitramegye főispánja; 1351-ben pohárnokmester.) A. V. 354. F. IX. 1. 646. S. I. 222. Suppl. ad Clem. VI. Anni X. fol. 67.

1351 decz. 6—1360 márcz. 29. *Pok nb. Megyesi Simon*. (1353., 1355-ben Győr- és Bakonymegye főispánja.) ADE. II. 667. A. IV. 167. V. 532. 593. VI. 150. F. IX. 2. 47. 317. 332. 667. IX. 3. 35. 37. 147. 161. IX. 6. 108. HO. I. 221. III. 167. OL. DL. 3430 (do 1355). S. I. 262. 267.

1360 ápr. 24—1362 jul. 25. *Katyisz nb. Szécsényi Kónya Miklós*. F. IX. 3. 223. 500. Ortway (Pozsony város története III). S. I. 324. Zal. I. 630. Z. III. 210.

1362 nov. 2—1365 nov. 29. *Hémfj Benedek*. F. IX. 3. 313. 348. 389. 468. 498. 500. HO. V. 138. Pesty 60.

1365 szept. 22.(?)—1367 szept. 16. *Ludán nb. Szobonya fia László*. F. IX. 3. 488. 530. 535. 558. IX. 4. 38. 48. 57. Sz. I. 73. ZW. II. 306. melynek értelmében ő még 1367 decz. 2-án a főispán, helytelen.

1367 szept. 24.—1371 szept. 16. *Opuliai László hg. nádor*. ADE. II. 668. F. IX. 4. 64. 124. S. I. 397.

- 1373 febr. 6—nov. 3. *Charuchi Heer Mihály*. F. IX. 4. 499. 505. HO. II. 127. ZW. II. 399. (óvatosan veendő!) (Csánki III. 675. szerint 1368-ban ő a mosonmegyei Köpcsény nevű vár birtokosa).
- 1374 jan. 28.—nov. 22. *János fia János*. (Óvári várnagy.<sup>1)</sup> Bak. I. 401. F. IX. 4. 509. Ortvay III. 454. Thallóczy: A bosnyák bánság kezdetéről 68.
- 1376 jan. 25—1377 márcz. 13. *Dorozsma nb. Garai Miklós* nádor. F. IX. 5. 84. 101. Zal. II. 147.
- 1378 jan. 26.—jul. 14. *Üresedésben*. F. IX. 5. 244. 251. 259. HO. II. 134.
- 1379 febr. 11.—1380 jul. 23. *Hémfi Benedek*. F. IX. 5. 311. 370. HO. V. 161. (F. IX. 5. 394. tévesen *Demeter*; v. ö. Z. II. 237. III. 74. do 1347 a relacio alatt).
- 1380 okt. 11. *Üresedésben*. F. IX. 5. 390.
- 1381 máj. 10—1382 jul. 18. *Balog nb. Szécsi Miklós* országbíró. Bak. I. 408. F. IX. 5. 459. 576. S. I. 461. Z. IV. 188.
- 1383 febr. 20—1384 jul. 18. *Pápa nb. Mezőlaki Zámbo Miklós* tárnokmester († 1395) HO. II. 147. Kub. II. 308. S. I. 476. ZW. II. 570.
- 1385 márcz. 5. *Ratold nb. Lesták*. F. X. 3. 53.
- 1386 márcz. 2—1388 jul. 5. *Kunstadti Smilo*, a pozsonyi vár kapitánya. F. X. 1. 320. Hokl. 315. Tudjuk, hogy Zsigmond 1385-ben a Duna és Vág között Jodok morva örgrófnak elzálogosította s így magától értetik, hogy a morva örgróf Pozsonymegye kormányzását saját emberére, Kunstadti Smilóra (a Podjebrád-család egyik oldalására) bizta, ki 1386-ban egyenesen Jodok örgróf parancsára egy pozsonymegyei ügyben intézkedik.
- 1388 decz. 15. *Stiborics Stibor*. ZW. II. 634.
- 1392 szept. 14. *Stiborics Stibor*. S. I. 507.
- 1395 jun. 11. *Stiborics Stibor* erdélyi vajda. F. X. 2. 340.
- 1399 nov. 20. *Stiborics Stibor*. F. X. 3. 152.
- 1401 febr. 17. *Stiborics Stibor* erdélyi vajda. S. I. 552.<sup>2)</sup>

b) **Alispánok.**

- 1303 máj. 18. *Reinecker*. F. VIII. 1. 149.
1306. *Reinecker*. A. I. 119. (v. ö. Kn. II. 598 é. n.)

<sup>1)</sup> Ez — úgy látszik — nem helyes és a nagyobb valószínűség arról tanuskodik, hogy itt a Pozsonymegyében volt *Ujvár* nevű várról van szó.

<sup>2)</sup> F. X. 2. 759., mely szerint 1400-ban *Kristóf* lett volna a főispán, 1411-re esik; akkor találkozunk Meysdorfer Kristóffal mint Pozsonymegye főispánjával.



1307. *Schad Hermann*, Bartal Commentar. libri XV. Mantissa XXIV. (v. ö. HO. VII. 330.).
- 1310 okt. 4—1322 jun. 24. *Hutstock Detre*. A. I. 220. 315. 578. (F. VIII. 1. 83.) HO. IV. 126. VII. 384. Kn. II. 630. 646. 417.<sup>1)</sup> Knauz iratai. (V. ö. Monatsblatt der heraldischen Gesellschaft »Adler« Wien. 1894. évf. 240.)
- 1323 jul. 2. *Péter*. A pozsonyi káptalan levéltára. Capsa A. fasc. 10. Nr. 106/B.
- 1327 jun. 24—jul. 11. *Szalai Orros Péter*. A. II. 311. (III. 394.). A pozsonyi káptalan levéltára. Capsa. 14. fasc. 20. Nr. 10.
- 1329 jan. 27—1331 jul. 8. *Szalai Orros Péter*. HO. IV. 145.<sup>2)</sup> Pozsonyi káptalan világi levéltára: Capsa 14. fasc. 1. Nr. 10.
- 1331 aug. 18.—1332 nov. 1. *Olgyai Farkas (Fakó)* (1331-ben pozsonyi várnagy). A. II. 546. 626. HO. III. 113.
- 1334 máj. 19. *Miklós*. HO. III. 120.
- 1340 márcz. 16. és máj. 8. *Czabaji*<sup>3)</sup> *Fülöpp*, pozsonyi és

<sup>1)</sup> Bartal (II. Mantissa 20—21.) szerint 1315-ben bizonyos Domonkos az alispán.

<sup>2)</sup> Atyja: György. Családi neve: Szalai (= de Zala). 1326 jul. 25-én Apka nevű birtokát meghatároztatja, melyet a pozsonyi várnak Jókán lakó (= Iika) nemes jobbágyságtól vásárolt (A. II. 246). 1329 máj. 1-én megveszi Kenéz comes örököseitől a pozsonymegyei Dudvágszög és Anya nevű birtokokat (u. o. 403). 1332 jun. 30-án Aachenbe akarván zárandozkolni, akként végrendelkezik, hogy Ilona nevű nejének és Margit nevű leányának Szentmihályfalvát és Dudvágszög-et »in maiori Posonio« hagyja, míg (meg nem nevezett) ősi birtokait nemzetségi rokonainak, *Szalai Tamás* fia Miklósnak és Szalai Péternek adja (u. o. 609). 1334 decz. 13-án halálos ágyán újra végrendelkezik; akkor a »de sancto Michaelle in Zala« nevet viseli. Nejének és leányának a Szentmihályfalva vagy más néven *Apka* és Dudvágszög nevű vásárolt birtokait hagyja (A. III. 125). 1337 jul. 17-én özvegye, Ilona (Marcell leánya) már Liponok nb. Lipovnoki László neje s akkor megkapja a lengyel származású Morovcsoktól, kinek a király Orros Péter hagyatékából Dudvágszögöt, Szentmihályt és a Szempcz melletti Németbél adta, a hitbérét (u. o. 394, v. ö. u. o. IV. 513). Szala (Zala) nem más, mint a már 1138-ban előforduló Sala (Kn. I. 98), mely a pozsonymegyei Galánta vidékén Taksony és Kossut táján feküdt. 1297-ben Deáki mellett *Salya* néven mint önálló helység szerepel (App. 38) és így nincsen kizárva, hogy később Deákiival összeolvadt. Szentmihályfalva nem a mostani alsó-csallóközi Szentmihályfa, mint ezt Pozsonymegye legújabb monographiája állítja, hanem azon Apka nevű helység, melyben Szent-Mihály tiszteletére felépített templom állt, a melyet 1291-ben a pozsonyi vár jókai (az okiratban: Jalka) nemes jobbágyságnak birtokában találunk (W. X. 31); ez pedig a »nagyobb« Pozsonymegyében Diószeg, Páld és Mácséd környékén feküdt (A. II. 250).

<sup>3)</sup> Pál országbíró felhívja 1340 márcz. 16-án az esztergami káptalant, hogy a pozsonyi káptalan és Bazini Sebes között vita tárgyát képező Csukárfalvát határolja. Felhívásában a következő passzusokat találjuk:

- dévényi várnagy. Knauz iratai és Új Magyar Múzeum 1859/131.
- 1341 jun. 16. *Czabaji Fülöp* csallóközi alispán. A. IV. 105.
- 1346 jan. 1. és szept. 29. *Orros János*. F. IX. 6. 306.  
A pozsonyi káptalan levéltára: Caps. 28. fasc. 1.  
Nr. 12. és Capsa 31. fasc. 1. Nr. 1.
- 1347 okt. 19. *Orros János*. Pozsonyi káptalan levéltára, Capsa 8. fasc. 1. nr. 4.
- 1349 márcz. 11. és nov. 27. *Orros János*. Pozsonyi káptalan levéltára. Capsa 8. fasc. 1. nr. 5. és Capsa 66. fasc. 1. nr. 2.
- 1351 febr. 24. *Keszői Ravasz István*.<sup>1)</sup> A. V. 432. F. IX. 2. 71.
- 1352 decz. 1. *Tholdi Miklós*. A. V. 626.

»Ideo amicitiam vestram praesentibus petimus diligenter, quatenus duos ex vobis viros discretos et honestos, socios vestros, pro testimonio fide dignos unacum Andrea filio Abrae (nem Andree) rufi de Cheklyz vel Meynoldo fratre suo aut Michael de Locy (= Lóczy) pro parte dictorum praepositi et capituli posoniensis, item magistro Thoma rufo castellano de Chehthe (= Csejte) vel magistro Chenyk castellano de Weruskeu (= Vöröskő) aut *Philippo de Chubay* (= *Czabaj*) vel comite Dionisyo Nigro pro parte praelibati magistri Sebus, aliis absentibus, hominibus regiis adducendis transmittatis, coram quibus Abraam filius Ladislai de sancta Elizhabeth, similiter homo domini regis, ad hujusmodi negotii executionem de curia regia pro utriusque transmissus, in octavis beati Georgii martiris (= 1340 máj. 1-én) nunc venturis ad faciem dictae litigiosae terrae . . . accedat« stb. stb.

Erre a káptalan többiek között a következőkkel válaszol: »Nos igitur . . . cum praedicto Andrea filio Abrae rufi magistrum Petrum socium et concanonicum nostrum pro parte dicti domini praepositi Posoniensis et sui capituli, item *cum praefato magistro Philippo vicecomite et castellano posoniensi* Andream et Georgium presbiteros chori nostri . . . misissemus.«

Ugyanakkor (1340 máj. 3) ír Fülöpp alispán az esztergami káptalannak a következő bevezetéssel: »magister Philippus vicecomes et castellanus posoniensis ac castrum de Deuen.« (Új Magyar Múzeum 1859. évf. 131.) — Ezzel tehát be van bizonyítva, hogy ezen alispán a »Cabaji« nevet viselte. Ilynevű helységet jelenleg csak Nyitra megye nyitrai járásában ismerünk, de nincs reá okunk, hogy e Fülöpöt más megyebelinek tartsuk. Midőn a nyitrai káptalan előtt 1346 jun. 11-én Vecsei Tamás a Bars megyében fekvő Zowey nevű birtokát Pécz nb. Vörös Tamásnak eladja, a nyitra megyei nemesek sorában többiek között *Dionisius Niger* és »*Philippus de Chobay*« is szerepelnek (App. 74). — Miután fentebb láttuk, hogy Fülöp alispán mellett szintén Dionisius Niger szerepel, bebizonyítottunk vehetjük, hogy Pozsony megyének ezen alispánja a nyitra megyei Cabajiak tagja volt.

Midőn a nyitrai káptalan 1392 szept. 4-én a Tornóczy nevű birtokon Vecsei Pécz Mihály kárára Csúzi Istvánné által elkövetett hatalmaskodásokról jelentést tesz (App. 233—234), azt találjuk, hogy *Chabayi Fülöpp fia János* királyi emberként szerepelt. Minden valószínűség a mellett szól, hogy itt Fülöp alispán fiával van dolgunk.

<sup>1)</sup> Lajos király 1347 febr. 8-án kijelenti, hogy *Loránd fia Ravasz István* testőrtiszt tőle a komárom megyei *Kesző* (Kezeu) és a nyitra megyei

- 1354 jan. 13. *Tholdi Miklós* pozsonyi várnagy. F. IX. 2. 359.  
 1358 szept. 22—1359. aug. 17. *Gyula*. Békefi, I. 348. Pozsonyi káptalan levéltára. Capsa 28. fasc. 1. nr. 41.  
 1364. *Péter fia János*. Pozsonyvárosi levéltár. Lad. 17. nr. 39.  
 1366 decz. 19—1371 márcz. 5. *Cseklészi (Csallóközi) Lőkös fia Miklós* pozsonyi várnagy. (A. I. 116. hol helytelenül 1306 áll). F. IX. 4. 147. (v. ö. F. IX. 2. 71. hol 1351-ben királyi ember és F. IX. 7. 410. do 1378 jan. 25. hol Cseklészi néven mint strenuus miles szerepel; továbbá F. IX. 7. 189. do 1360.). Magyar-zsidó oklevéltár I. 81.<sup>1)</sup>  
 1375 jun. 4. *Szentiváni János fia Mihály*. F. IX. 6. 186.  
 1377. *Páska*, Pozsonyvárosi levéltár. Lad. 25. nr. 3.  
 1381 jun. 27—1382 jul. 12. *Szentléleki (Kasztellánfi) Péter fia László*, Ortway, III. 182. Eszterházi-család oklevéltára 27.  
 1385 jun. 2. *Palóczi Márton fia Péter*. OL. DL. 7155. (do Pozsony).  
 1394. *Zerencheni Miklós*. Ortway, III. 182.  
 1395 aug. 7—1396 febr. 3. *Kernecz Miklós*. OL. DL. 8131. (do Pozsony). Pozsonyi káptalan magánlevéltára. Capsa D. fasc. 1. Nr. 23. A.  
 1397 jun. 18—jul. 4. *Perpelke* vagy *Propeska*<sup>2)</sup> mester. Knauz iratai. OL. DL. 4784. (do Pozsony).

Bélye (Byllie) nevű birtokokat, melyek azelőtt Móricz fiai, a hűtlen Mihály és András tulajdonát képezték, kéri. Felhívja tehát az esztergami káptalant, hogy az ügy állásáról jelentést tegyen. A jelentés átvétele után a király 1347 márcz. 28-án e két birtokot Ravasz Istvánnak és fivéreinek, kiknek soraiból azonban csak az egy Jánost említi, adományozza. 1364 márcz. 29-én megkapja Ravasz István ezen adománylevel megerősítését (App. 137. 143.)

Miután tudjuk, hogy a jelenleg Esztergammegyéhez számított Bátorkesző azelőtt *Ravaszkesző* nevet viselt és egy közelebbről ismeretlen Móricz bán tulajdonát képezte, Ravasz István családját is felismerhetjük. 1299-ben a komárommegyei Kezui nemesek sorában Móricz bán fiai Mihály és András mellett bizonyos *Loránd* is szerepel, ki egyik helyen határozottan *Lorandus de Kezeu*-nek neveztetik (W. X. 358. 407). Így tehát be van bizonyítva, hogy Ravasz István nem más, mint Keszői Loránd fia s hogy a mai Bátorkesző ezen birtokosától a *Ravaszkesző* nevet kapta.

<sup>1)</sup> 1371. decz. 31-én csak mint földbirtokos fordul elő és pedig mint Béli Balázs († 1371 nov. 27-én) ura. Pozsonyi káptalan levéltára. Capsa 28. fasc. 2. Nr. 17. Végrendelkezik 1389 jan. 8-án; 1389 jan. 25-én már nem él (App. 221. 223).

<sup>2)</sup> Miután a lengyel származású Stibor 1397-ben Pozsonymegye főispánja és később Trencsén ura, több mint valószínű, hogy ezen Perpelke vagy Propeska is lengyel ember és az 1397 szept. 22-én előforduló *Potesstus*, valamint az 1403-ban szereplő trencsényi várnagygyal, *Bebussa*-val azonos. (? !)

- 1398 jun. 5.—1400. *Hontpázmán nb. gimesi Forgács Péter*.  
F. X. 2. 598. 630. 814.  
1399 nov. 25. *Oztrozky Miklós*. Pozsonyi káptalan levéltára  
Capsa A. fasc. 10. nr. 6<sup>a</sup>.  
1402 máj. 19. *János*. Békefi, I. 392.

## c) Szolgabírák.

- 1311 jan. 22 *Olgyai Csunya András*. A. I. 220.  
1311 jan. 22. *Szerafin fia István*. A. I. 220.  
1311 jan. 22. *Márton fia Pál*. A. I. 220.  
1311 jan. 22. *Karcsai Lukács*. A. I. 220.  
1313 jun. 24. *Gútori Péter*. A. I. 315.  
1313 jun. 24. *Csöllei András*. A. I. 315.  
1313 jun. 24. *István fia István*. A. I. 315.  
1313 jun. 24. *Pakai Lipót*. A. I. 315.  
1322 jun. 24. *Verekyei Márton fia Péter*. F. VIII. 1. 83.  
(tévesen 1301). Pozsonyi káptalan nyilvános levél-  
tára. Capsa 9. fasc. K. Nr. 1.  
1322 jun. 24. *Gútori Péter*. F. VIII. 1. 83. Ugyanott.  
1322 jun. 24. *Pakai Lipót*. F. VIII. 1. 83. Ugyanott.  
1322 jun. 24. *Szerafin fia István*. F. VIII. 1. 83. Ugyanott.  
1323 jul. 2. *Verekyei Bálint*. F. VIII. 3. 156. Pozsonyi  
káptalan levéltára. Capsa A. fasc. 10. nr. 106/B.  
1323 jul. 2. *Pakai Lipót*. F. VIII. 3. 156. Pozsonyi káptalan  
levéltára. Capsa A. fasc. 10. nr. 106/B.  
1323 jul. 2. *Gútori Péter*. F. VIII. 3. 156. Pozsonyi káptalan  
levéltára. Capsa A. fasc. 10. nr. 106/B.  
1323 jul. 2. *Csöllei András*. F. VIII. 3. 156. Pozsonyi káp-  
talan levéltára. Capsa. A. fasc. 10. nr. 106/B.  
1324 márcz. 24. *Gútori Péter*. Pozsonyi káptalan levéltára.  
Capsa C. fasc. 1. nr. 3.  
1324. márcz. 24. *Verekyei Bálint*. Pozsonyi káptalan levél-  
tára. Capsa C. fasc. 1. nr. 3.  
1323 márcz. 24. *Csöllei András*. Pozsonyi káptalan levéltára.  
Capsa C. fasc. 1. nr. 3.  
1324 márcz. 24. *Serefel (= Szerafin) fia István*. Pozsonyi  
káptalan levéltára. Capsa C. fasc. 1. nr. 3.  
1325 márcz. 7. *Csöppönyi András fia Jakab*, csallóközi alispán.  
A. II. 179.  
1325 márcz. 7. *Verekyei Márton fia Péter*, csallóközi alispán.  
A. II. 179.  
1326 decz. 20. *Tökölcsényi Péter*. A. II. 267.  
1326 decz. 7—1327 jul. 7. *Görgetegi Péter*. A. II. 264. 320.  
1326 decz. 7—1327 jul. 7. *Olgyai Csunya András*. A. II.  
264. 320.

- 1326 decz. 7—1327 jul. 7. *Pályázóközi Pamsa*. A. II. 264. 320. Pozsonyi káptalan levéltára. Capsa 14. fasc. 20. nr. 10. és Capsa 14. fasc. 3. nr. 22. (v. ö. Kn. II. 772.).
- 1326 nov. 28—1327 jul. 7. *Karcsai Hegun fia Benedek*. A. II. 264. 312. 320. Knauz iratai.
- 1332 szept. 11. *Mese Miklós*. HO. III. 113.
- 1334 decz. 13. *Kossuti Mika fia Péter deák*. A. III. 125.
- 1334 decz. 13. (*Péter fia*) *Szeli Konrád*. A. III. 125. (v. ö. A. II. 154. és App 84).
- 1336 aug. 1. *Karcsai Dénes*. F. VIII. 4. 485.
- 1337 máj. 6. *Uzori Domonkos*. F. VIII. 4. 259.
- 1340 máj. 2. *Csöllei András*. Uj Magyar Múzeum, 1859/131.
- 1340 máj. 2. *Kiliti Jakab*. Uj Magyar Múzeum, 1859/131.
- 1341 jun. 16. *Karcsai István fia Domonkos*, csallóközi szolgabíró. A. IV. 105.
1342. *Karcsai István fia Domonkos*, csallóközi szolgabíró. F. IX. 1. 78.
1342. *Borsai László fia Egyed*, csallóközi szolgabíró. F. IX. 1. 78.
- 1346 jan. 1—okt. 28. *Uzori Domonkos*. F. IX. 6. 306. (v. ö. VIII. 4. 259.) Pozsonyi káptalan levéltára. Capsa 28. fasc. 1. Nr. 10. és 12. és Capsa 31. fasc. 1. Nr. 1.
- 1346 szept. 29. *Karcsai István fia Domonkos*. F. IX. 6. 306.
- 1346 szept. 29. *Zavari Kilián fia Miklós*. F. IX. 6. 306.
- 1346 szept. 29. *Kápolnai Máté*. F. IX. 6. 306.
- 1347 okt. 19. *Karcsai Domonkos*. Pozsonyi káptalan levéltára. Capsa 8. fasc. 1. Nr. 4.
- 1349 márcz. 11. *Kápolnai Máté*. Pozsonyi káptalan levéltára. Capsa 66. fasc. 1. Nr. 2.
- 1349 okt. 27. *Hodi Ferencz*. Pozsonyi káptalan levéltára. Capsa 8. fasc. 1. Nr. 5.
- 1352 nov. 8. *Kápolnai Máté*. A. V. 626.
- 1352 nov. 8. *Báhonyi Pap János*. A. V. 626.
- 1352 nov. 8. *Enyedi Egyed*. A. V. 626.
- 1352 nov. 8. *Karcsai Márk fia János*. A. V. 626.
- 1355 decz. 11—13. *Enyedi Egyed*. Pozsonyvárosi levéltár.
- 1359 aug. 17. *Görgetegi Miklós*. Pozsonyi káptalan levéltára. Capsa 28. fasc. 1. Nr. 41.
- 1373 máj. 14. *Görgetegi Miklós*. F. IX. 4. 625.
- 1373 máj. 14. *Étei Simon fia András* (minoris comitatus). F. IX. 4. 625.
1381. jun. 27. *Étei Simon fia András*. Pozsony városi levéltár.
- 1388 jul. 16. *Csénkeszfalvi Lack fia István*. Hokl. 318.
- 1395 aug. 7—12. *Enyedi Miklós fia János*. Pozsonyi káptalan magánlevéltára. Capsa D. fasc. 1. Nr. 23. A.

1398. *Nyéki Pál*. F. X. 2. 599.

1399 decz. 5. *Olgyai András*. Pozsonyi káptalan magánlevéltára. Capsa C. fasc. 1. Nr. 13. és fasc. 3. Nr. 27. Capsa D. fasc. 1. Nr. 3.

1399. decz. 5. *Isteei* (vagy *Izchaai*) *János*. Ugyanott.

1400. *Olgyai Csama Pál fia András*. F. X. 2. 815.

d) Főispáni jegyző.

1315 jan. 28. *Lipót*. Kn. II. 703.

## 64. Rovistyemegye.

a) Főispánok.

1331 jul. 2. *Pál fia János* laputjai várnagy. OL. DL. 34632.

1366 decz. 6. *János fia László* Kőrösmegye főispánja. OL. DL. 33663. (ddo Kőrös).

1366 decz. 6. *Márk fia Petroszló comes terrestris*. OL. DL. 33663. (ddo Kőrös).

b) Alispánok.

1331 jul. 2. *Lénárd*. OL. DL. 34632 (vicejudex comitis de Roicha).

## 65. Sárosmegye.

a) Főispánok.

1315 előtt. *Tarkői Henrik* toboli várnagy. F. VIII. 1. 585.<sup>1)</sup>  
1315—1327 jan. 20. *Akos nb. Mikcs* (1315-ben sárosi várnagy, 1322-ben királynéi udvarbíró, Zemplénmegye főispánja, 1323-ban Patak-, 1325-ben Sopronmegye főispánja). A. II. 36. F. VIII. 1. 561. VIII. 2. 444. 608. (338. do 1322 jun. 2-án szerint *Pál* királynéi tárnokmester volna Sárosmegye főispánja). Pann. II. 365.

1329 jan. 30—1341. *Druget Vilmos*, Abauj- és Szepesmegye főispánja. F. VIII. 3. 458. 711. VIII. 4. 555.

1343 nov. 17. *Miklós*. F. IX. 1. 191. Hokl. 242.

1345 ápr. 17. *Balog nb. Szécsi Miklós*, tálnokmester, Szepes- és Nógrádmegye főispánja. A. IV. 501. F. IX. 1. 340.

<sup>1)</sup> F. VIII. 1. 392., mely szerint 1310-ben Sóvári Sós Péter fiai György és István a főispánok, 1410-re esik.

- 1346—1348 jul. 6. *Katyisz nb. Szécsényi Kónya Miklós*, udvari vitéz (1348-ban Szepesmegye főispánja). F. IX. 1. 364. 554. HO. VII. 403. K. I. 175.
- 1349 decz. 1. *Komároni Dancs fia Miklós*. A. V. 338.
- 1350 okt. 18—1351 decz. 5. *Simon*. A. V. 522. F. IX. 2. 129. X. 1. 807.
- 1352 márcz. 5—1353. *Komároni Dancs fia Miklós*. A. V. 553. F. IX. 2. 205. 297.
- 1353 jul. 25—1355 jun. 16. *Czudar Péter*, (1354 aug. 30-án Szepesmegye főispánja). A. VI. 100. 233. 324. F. IX. 2. 360.
- 1357—1358. *Kont Miklós*, nádor. F. IX. 2. 645. 754.
- 1358 máj. 26. *Czudar Péter*, diósgyőri várnagy. A. V. 418.
- 1367 nov. 29. *Czudar Péter*, diósgyőri várnagy. F. IX. 4. 108.<sup>1)</sup>
- 1370 febr. 4—decz. *Czudar Péter*, bán (nem György!) F. IX. 4. 423. Hockl. 289.
- 1372 febr. 9. *Czudar Péter*, bán. Hokl. 295.
- 1373 jan. 18. *Czudar Péter*, országbíró, Trencsén- és Zólyom-megye főispánja. A. V. 542. F. IX. 4. 519.
1382. *Czudar Péter*, orosz vajda. F. IX. 5. 555.
- 1383 máj. 30. *Ferencz*, Hokl. 313.<sup>2)</sup>

b) Alispánok.

- 1330 máj. 10. *Domonkos*. F. VIII. 3. 485.<sup>3)</sup>
- 1333 máj. 16. *Miklós*. A. III. 75. F. VIII. 3. 711.
1334. *Perényi Miklós*. F. VIII. 7. 263.
- 1335 jun. 19—1336 ápr. 9. *Valter*. A. III. 173. 267.
- 1338 febr. 16. *Petőcz fia Szinnyei János*. Hokl. 218. Szt. I. 154. (XII. 28.)
1339. febr. 1. *Petőcz fia Szinnyei János*. A. III. 534.
- 1340 jan. 15. *Petőcz fia Szinnyei János*. Tel. I. 63.
- 1341 jul. 16. *Szank (Zonk)*. F. VIII. 4. 555.
- 1343 nov. 17—1348. *Kemény fia János*. A. IV. 519. V. 184. F. IX. 1. 191. 267. 340. 540. 554. 559. 611. Hokl. 242.
- 1349 jul. 20. *Lőrincz*. F. IX. 5. 647.
- 1350 okt. 18. *Demeter*. F. IX. 1. 807.
- 1351 okt. 10—decz. 5. *Miklós*. A. V. 522. F. IX. 2. 129.
- 1352 márcz. 5—1353. *János*. A. V. 553. F. IX. 2. 205. 297.

<sup>1)</sup> F. IX. 4. 153., mely szerint 1368-ban (Baksa nb. Sávári) Sós Gergely lett volna a főispán, a XV. századra esik.

<sup>2)</sup> F. X. 2. 748., mely szerint 1400-ban Rozgonyi János sárosi várnagy lett volna Sárosmegye főispánja, 1410-re esik.

<sup>3)</sup> F. VIII. 1. 392, mely szerint Egyed fia Pál és Roskoványi Jakab 1310-ben az alispánok, 1410-re esik.

- 1357 máj. 1. *Mihály*. F. IX. 2. 645.  
 1358. *Ferencz fia Mihály*. F. IX. 2. 754.  
 1359. *Ferencz fia Mihály*, sárosi alvárnagy. F. IX. 3. 88.  
 1359. *Lőrincz fia Péter*, alispán-helyettes. F. IX. 3. 89.  
 1362 nov. 7. *Ferencz fia Mihály*. OL. DL. 5146 (Lajos királynak Kassából hozzá intézett levele).  
 1363 febr. 22. *Ferencz fia Mihály*. Hokl. 267.  
 1367 nov. 29. *Mihály*. F. IX. 4. 108.<sup>1)</sup>  
 1369. *Lőrincz*. F. IX. 4. 181.  
 1370 febr. 4—decz. *Monoki Mihály*. F. IX. 4. 323. Hokl. 289.  
 1370 febr. 9. *Tarjáni Péter*, sárosi várnagy. F. IX. 4. 262. Hokl. 295.  
 1374. *Imre*. F. IX. 6. 181.  
 1377 febr. 16. *János*. F. IX. 5. 237.  
 1382. *Monoki Mihály*. F. IX. 5. 555.

c) Szolgabírák.

- (1328 és 1342 között) *Nagy János*. F. VIII. 4. 663.  
 (1328 és 1342 között). *Demeter fia Gergely*. F. VIII. 4. 663.  
 1335 jun. 19. *Miklós*. A. III. 173.  
 1338 decz. 28. *Tamás*. Szt. I. 154.  
 1343 nov. 17. *Tököle nb. Úsz fia János*. Hokl. 242.  
 1346. *Tivadar Tamás*. F. IX. 1. 554.  
 1349. *János*. F. IX. 5. 647.  
 1351 decz. 5. *Máté*. F. IX. 2. 129.  
 1352. *Máté*. F. IX. 2. 205.  
 1354 márcz. 31. *Domonkos*. F. IX. 2. 361. Hokl. 260.  
 1358. *Sándor*. F. IX. 2. 755.<sup>2)</sup>  
 1370 febr. 4. *László*. F. IX. 2. 223. Hokl. 290.

## 66. Sebesmegye.

### Főispánok.

- 1318 máj. 31—1320. jan. 20. *Aba nb. Péter*, királynéi tárnokmester. A. I. 471. 543.

<sup>1)</sup> F. IX. 4. 108. és 153., melyek szerint 1368-ban László és Küke-mezei János az alispánok, a XV. századra esik.

<sup>2)</sup> F. IX. 4. 153., mely szerint 1368-ban Ternyei Tamás a szolgabíró, a XV. századra esik.



## 67. Segesvármegye.

## Fő- vagy alispánok.

- 1302 okt. 12. *Vasmold*. ZW. I. 226.  
 1349 okt. 29. *(Kelneki) Mihály*. A. V. 330.  
 1349 okt. 29. *Rukbasi Henning fia Mihály*. A. V. 330.  
 1349 okt. 29. *Vitko comes fia Péter*. A. V. 330.

## 68. Selykmegye.

## Alispánok.

- 1349 okt. 20. *Oroszfái István*, Megyesmegye alispánja. A. V. 329.

## 69. Somlyómegye.

## Főispánok.

- 1319 máj. 13. *Katyisz nb. Mihály fia Simon*, Krassómegye főispánja. A. I. 515.

## 70. Somogymegye.

## a) Főispánok.

- 1301 okt. 20—1307 okt. 14. *Héder nb. Güsszingi Henrik*, szlavóniai bán, (1301-ben Tolnamegye főispánja, 1303-ban tárnokmester, 1305. jan. 23-án tárnokmester, Baranya-, Bodrog- és Tolnamegye főispánja). A. I. 92. F. VIII. 1. 116. HO. III. 53. Z. I. 104.  
 1312 máj. 8—1315 okt. 7. *Héder nb. Güsszingi János*, (1312—1313 lovászmester és Tolnamegye főispánja; 1315-ben Baranya- és Bodrogmegye főispánja). A. I. 386. Z. I. 128. 137. 146.  
 1318 máj. 1. *Pál*, tálnokmester. A. I. 466.  
 1320 jan. 12—1324 jan. 12. *Zsámboki Miklós*. A. II. 46. 71. F. VIII. 2. 434. 513. Z. I. 175. (249.)  
 1325 ápr. 14. *Gutkeled nb. Miklós*, szlavóniai bán, Sopronmegye főispánja. HO. III. 76.  
 1325 okt. 12—1328 márcz. 12. *Ákos nb. Mikcs*, szlavóniai bán, (1327-ben Sáros-) és Sopronmegye főispánja. A. II. 219. 318. 353. F. VIII. 3. 61. HO. VII. 394.  
 1330 máj. 15. *Druget János*, Bács-, Fejér-, Tolna-, Ung- és Zemplénmegye főispánja. F. VIII. 3. 423.  
 1334 jul. 3. *Gutkeled nb. Miklós*, szlavóniai bán, Komárom- és Sopronmegye főispánja. Z. I. 426.

- 1336 jun. 20. *Ratold nb. Olivér*. F. X. 6. 306.  
 1338 márcz. 16. *Ratold nb. Roland fia Lesták*, Sopron-, Tolna- és Vas megye főispánja. S. I. 141.  
 1342 jun. 11. *Tót Lőrincz fia Bertalan*. Esztergami káptalan országos levéltára. Capsa 1. fasc. 3. Nr. 4.  
 1343 márcz. 15. *Tót Lőrincz fia Bertalan*. Esztergami káptalan országos levéltára. Capsa 1. fasc. 3. Nr. 5.  
 1346 ápr. 29. *Tót Lőrincz fia Bertalan*. Esztergami káptalan országos levéltára. Capsa 1. fasc. 3. Nr. 7.  
 1348 ápr. 12. *Tót Lőrincz fia Bertalan*. A. V. 174.  
 1349 febr. 11. *Tót Lőrincz fia Bertalan*. Esztergami káptalan országos levéltára. Capsa 1. fasc. 3. Nr. 8.  
 1349. *Ákos nb. János*, Csongrádmegye főispánja. F. IX. 2. 78.  
 1351 ápr. 26. *Ratold nb. Lesták*, tálnokmester. S. I. 222.  
 1353. jul. 3. *Ratold nb. Lesták*. F. IX. 2. 222: S. I. 241.<sup>1)</sup>  
 1356 máj. 28. *Ratold nb. Lesták*, szlavóniai bán, Fejér- és Tolnamegye főispánja. F. IX. 2. 481.  
 1357 jan. 18. *Ratold nb. Lesták*. F. IX. 2. 581. S. I. 267.  
 1358. *Ratold nb. Lesták*. F. IX. 2. 687.  
 1361 jul. 17. *Nagy Pál*, Kőrösmegye főispánja. Tem. I. 100.  
 1365 jun. 6—1366 jun. 20. *Ratold nb. Olivér fia János*. F. IX. 3. 560. Pann. II. 536. 537.  
 1395. *Dabisa István*, Bosznia királya († szept. 7.) F. X. 2. 276.  
 1395 szept. 29. Kinevezve: *Osl nb. Kanizsai István*, udvarmester. F. X. 2. 276.

## b) Alispánok.

1303. okt. 5. *Miklós*. A. I. 62.  
 1322 jul. 24. *Miklós*. Z. I. 215.  
 1322 aug. 25. *Pál* A. II. 46.  
 1324. nov. 8. *Naadi* (?) *Márk*. F. X. 6. 304. (VIII. 7. 35. tévesen 1304-re).  
 1328 márcz. 12. *Tamás* A. II. 353.  
 1336 jun. 20. *Pál*. F. X. 6. 306.  
 1342 jun. 11—1343 márcz. 15. *Endryo*. Esztergami káptalan országos levéltára. Capsa 1. fasc. 3. Nr. 4. és 5.  
 1346 ápr. 29. *Konth*. Esztergami káptalan országos levéltára. Capsa 1. fasc. 3. Nr. 7.  
 1348 ápr. 12. *Kont* mester. A. V. 174.  
 1349 febr. 11. *Konth*. Esztergami káptalan országos levéltára. Capsa 1. fasc. 3. Nr. 8.

<sup>1)</sup> F. IX. 2. 132., mely szerint 1352. ápr. 28-án *Ákos nb. János* a főispán, nem helyes. A. V. 507. szerint ezen János 1352 ápr. 28-án Gömör- és Csongrádmegye főispánja.

- 1360 febr. 29. *Pál*. F. VII. 5. 354.  
 1385 előtt. *Aba nb. Atinai János fia István*. F. X. 3. 89. (X. 1. 482. Kisbándi György fia Miklós hivatali elődje.)  
 1385 decz. 7. *Kisbándi György fia Miklós*. F. X. 1. 481. 488. (V. ö. X. 3. 89).  
 1390 jan. 8. *Hetyei Lőrincz fia János*. HO. III. 242.

c) Szolgabírák.

- 1318 máj. 1. *Hetesi Gebety*. A. I. 466. (v. ö. Z. III. 4.)  
 1318 máj. 1. *Gordovai Fancs*. A. I. 466.  
 1318 máj. 1. *Szaján*. A. I. 466.  
 1318 máj. 1. *Tudocyk fia Péter* A. I. 466.  
 1331 márcz. 4. *Karai Lesták*. Esztergami káptalan magánlevéltára. Lad. 26. fasc. 6. Nr. 7.  
 1331 márcz. 4. *Fejéregyházi Orros Gergely*. Esztergami káptalan magánlevéltára. Lad. 26. fasc. 6. Nr. 7.  
 1331 márcz. 4. *Fejéregyházi András fia Pál*. Esztergami káptalan magánlevéltára. Lad. 26. fasc. 6. Nr. 7.  
 1331 márcz. 4. *Várdai Arach*. Esztergami káptalan magánlevéltára. Lad. 26. fasc. 6. Nr. 7.  
 1357. *András*, alispánhelyettes. Z. VI. 6 (tévesen 1356).  
 1371 máj. 1. *Héder fia János*. Pann. II. 539.  
 1371 máj. 1. *László fia Miklós*. Pann. II. 539.

d) Főispáni albiró.

- 1322 ápr. 3. *István* (vicejudex Comitum Nicolai). Esztergami káptalan országos levéltára. Capsa 14. fasc. 6. Nr. 13.

## 71. Sopronmegye.

a) Főispánok.

- 1303 decz. 21. *Héder nb. Güsszszingi János*, nádor, Mosonmegye főispánja. F. VIII. 1. 152.  
 1311 ápr. 30. *Héder nb. Güsszszingi Gergely fia Miklós*, tálnokmester. HO. II. 27.  
 1317—1318 jul. 23. *Pottendorfi Rudolf*. HO. II. 31. 33. S. I. 79.  
 1318—1325 febr. 3. *Gutkeled nb. Felsőlendvai Miklós* (1323 óta szlavóniai bán, Komárommegye főispánja). A. I. 490. II. 8. 69. 93. 117. F. VIII. 2. 324. 337. S. I. 83.  
 1325 okt. 12.—1326 jun. 22. *Ákos nb. Mikcs*, szlavóniai bán, Sáros- és Zemplénmegye főispánja. A. II. 219. F. VIII. 2. 608. VIII. 3. 61. HO. VII. 394.  
 1326 aug. 26.—1330 aug. 22. *Héder nb. Dezső* († 1330); 1326-ban világosvári várnagy; 1327 óta királynéi udvarbíró. F. VIII. 3. 62. 248. 453. 463. HO. II. II. 41.

- 1331 márcz. 1.—1332 ápr. 6. *Tomaj nb. Losonci István*, Vas megye főispánja. S. I. 121. 126.
- 1334 máj. 26.—1335 nov. 12. *Ratold nb. Roland*, Vas megye főispánja. A. III. 216. F. VIII. 729. (»Konrád fia Konrád«) S. I. 177.
- 1338 márcz. 16.—1340 febr. 14. *Ratold nb. Roland fia Lesták*, Vas- és Tolnamegye főispánja. A. IV. 4. F. VIII. 4. 373. HO. III. 134. S. I. 141. 144.
- 1341 máj. 22.—1343 jan. 13. *Hermann nb. Lackfi István*, lovászmester, Vas megye főispánja. S. I. 161. 197.
- 1345—1346 nov. 23. *Ákos nb. Mikcs bán fiai István és Ákos*, Varasd- és Vas megye főispánjai. F. IX. 1. 324. HO. IV. 169.
- 1347 márcz. 27.—1348 nov. 1. *Tót Lőrincz*, Nyitra-, Varasd- és Vas megye főispánja. A. V. 111. ADÉ. II. 280. F. IX. 1. 636. S. I. 205.
- 1349 ápr. 26. *Kont Miklós*, pohárnokmester, Bars-, Nyitra-, Varasd- és Vas megye főispánja. A. V. 274. 339.
- 1351 máj. 4.—1352 aug. 2. *Wolfurtti Ulrik*, Moson- és Vas megye főispánja, óvári várnagy, Bak. I. 368. S. I. 223. (1355 jul. 2-án már nem él.)
- 1353 ápr. 24.—jul. 3. *Ratold nb. Olivér*, királynéi udvarbiró. A. VI. 85. F. IX. 6. 62. S. I. 240. ZW. II. 99. (F. IX. 2. 62., melynek értelmében ő már 1351 decz. 9-én a főispán, nem állhat, mert Wolfurt még 1352-ben is főispán; 483. do 1356 szept. 26-áról nagyon kérdéses).
- 1355—1356 jan. 12. *Hermann nb. Lackfi András*, királynéi tárnokmester, Vas megye főispánja. F. IX. 2. 459. HO. I. 215.
- 1357 jan. 16. *Kont Miklós*, nádor, Vas megye főispánja. A. VI. 529.
- 1369 ápr. 22. *Opuliai László hg.*, nádor. S. I. 383.
- 1370 febr. 11. *Hémfi Benedek*, Vas megye főispánja. S. I. 385.
- 1371 jan. 28. *Liszkai Pál*, S. I. 391.
- 1373 febr. 7. *Hermann nb. Lackfi Imre*, nádor. S. I. 404.
- 1374 nov. 14. *Katyisz nb. Szécsényi Ferencz*, kőszegi várnagy. F. IX. 4. 580.
- 1378 jan. 18.—márcz. 19.—ápr. 2. *Katyisz nb. Szécsényi Ferencz*, kőszegi várnagy. HO. I. 272. S. I. 448. 452.
- 1379 jun. 15. *Hermann nb. Lackfi István*, volt vajda. S. I. 452.
- 1379—1381 máj. 2. *Osl nb. Osl fia János*, Vas megye főispánja. F. IX. 5. 379. 516. IX. 7. 625. HO. II. 138.
- 1383 jun. 28. *Katyisz nb. Szécsényi Ferencz*, Vas- és Zalamegye főispánja. S. I. 471.
- 1387 ápr. 24. *Osl nb. Kanizsai Miklós*, Vas megye főispánja. S. I. 483.
- 1398 ápr. 14. *Osl nb. Kanizsai Miklós*, Vas- és Zalamegye főispánja. S. I. 529.

## b) Alispánok.

- 1322 jun. 4. *Gáni Miklós*, kapui várnagy. S. I. 89.  
 1325 okt. 30. *Ják nb. Rajnald fia András*. HO. II. 37. III. 83.  
 1326 nov. 1. *Csépán*. S. I. 109.  
 1326 nov. 1. *Bitó*. S. I. 109.  
 1327 aug. 10. *István*. F. VIII. 3. 248.  
 1332 ápr. 6. *János*. S. I. 126.  
 1335 aug. 7. *Tót János*, alispán-helyettes. S. I. 135. (v. ö. 179.)  
 1335 aug. 7. *Roland*. S. I. 135.  
 1337 okt. 6. *János*. S. I. 140.  
 1338 jun. 1. *János*. HO. III. 134.  
 1348 ápr. 7.—1349 okt. 10. *Szemere*. S. I. 205. 209.  
 1349 okt. 10. *Egyed fia János*, másodalispán. S. I. 208.  
 1350 jun. 8. *János*. S. I. 211.  
 1353 jun. 17. *Miklós*. S. I. 240.  
 1357 ápr. 27. *Lökös fia Miklós*. OL. DL. 4664. (v. ö. F. IX. 2. 653. do. 1357 máj. 1-én; csakhogy ez óvatosanveendő, mert ezen néver 1373-ban egy bebizonyított alispán szerepel.)  
 1361 jan. 22. *Leontius* S. I. 334. F. IX. 3. 284.  
 1361 jan. 22. *Antimus*. S. I. 334. F. IX. 3. 284.  
 1362 jan. 25. *Leontius* S. I. 335.<sup>1)</sup>  
 1363 márcz. 7—1364. jul. 1. *Perényi János*. S. I. 338. 354.  
 1365 nov. 3. *Csúzdi János*. S. I. 360.  
 1366 ápr. 10—okt. 5. *Csúzdi János*. S. I. 365. 369.  
 1368 máj. 15. *Miklós fia János*. S. I. 379.  
 1368 jul. 13. *Szarka János*. S. I. 380.  
 1370 máj. 20. *János fia Péter*. S. I. 390.  
 1371 jan. 28. *András*. S. I. 391.  
 1373 feb. 7. *Lökös fia Miklós*. F. IX. 4. 553. S. I. 404.

<sup>1)</sup> Miután alig feltételezhető, hogy két ily felette ritka személynév, mint Leontius és Antim. egyidejűleg két különböző családban előfordult volna, biztosra vehetjük, hogy Sopronmegyének ezen két alispánjában a *tapsonyi Antimfi*-család őseire ösmerünk.

Korábbi történetükre vonatkoznak a következő adatok:

1. 1330 jul. 1-én tanusítja Nagymartoni Pál országbíró, hogy a következő felek előtte kibékültek: a) Lonchereth fia István, b) Bekő és fiai: Kozma, Damianus. *Leoncius* és *Anthimius*.

2. 1342 jan. 17-én bizonyítja Druget Vilmos nádor, hogy a baranya-megyei Almay (Alma) nevű birtok Bekő fia Dámián tulajdona. (Esztergami káptalan világi levéltára. Capsa 8. fasc. 6. nr. 4. és 5.)

3. 1347 máj. 11-én Bekő fia *Szentkozmadámiáni Anthymus* megkapja a királytól az engedélyt, hogy Tapson és Terepes nevű birtokait határoltassa. (Esztergami káptalan magánlevéltára. Lad. 28. fasc. 3. Nr. 3.)

4. 1347 jun. 3-án találjuk, hogy Bekő fia *Szentkozmadámiáni Anthymus* mester Tapsony és Terebezdv nevű birtokát határoltatja. (Ugyanott.)

- 1377 ápr. 27. *Miklós*. S. I. 425.  
 1378 aug. 2. *László*. S. I. 448.  
 1378 okt. 4. *Moth László*. S. I. 450.  
 1396 szept. 25. *Pécöli Szarka Imre*. S. I. 523.  
 1397 okt. 2. *Unyáni Fekete Mátyás*. S. I. 526.

c) Szolgabírák.

- 1322 jun. 4. *Veszkény nb. Cziráki Miklós*. S. I. 90. Turul I. 9.  
 1322 jun. 4. *Osl nb. Beled fia Beled*. S. I. 90.  
 1327 febr. 17. *Kéri Dénes*. S. I. 114.  
 1335 máj. 8. 19. *Undi János*. S. I. 179.  
 1360 máj. 25. *Bálint*. S. I. 326.  
 1360 máj. 25. *Pál*. S. I. 326.  
 1361 aug. 23. *Lénárd fia Pál*. F. IX. 3. 284.  
 1361 aug. 23. *Vejkei Bálint*. F. IX. 3. 284.  
 1362 jan. 25. *Vejkei Bálint*. S. I. 336.  
 (1373 és 1377 között) *Harkai Dénes*. F. IX. 2. 653. (hol tévesen  
 1357-re van téve).

d) Rábaközi tisztviselők.

1. *Alispánok*.

- 1341 máj. 22. *György*, kapui várnagy. S. I. 161.  
 1341 máj. 22. *Jakab*, alispán-helyettes. S. I. 161.  
 1347 aug. 31. *Beled*, kapui várnagy. S. I. 202.  
 1359 decz. 21. *Ludán nb. Szobonya fia János*, kapuvári várnagy.  
 HO. III. 173.  
 1378 jan. 18. *Éretlen Balázs*, kapuvári várnagy. HO. I. 272.  
 1378 jan. 18. *Éretlen János*, kapuvári várnagy. HO. I. 272.  
 1399 máj. 5. *Veszkény nb. Cziráki Miklós fia Miklós*. HO. I. 293.  
 1400 nov. 8. *Koppáni Benedek*. S. I. 540.

2. *Szolgabírák*.

- 1351 aug. 16. *András*, S. I. 229.  
 1351 aug. 16. *Ampod*. S. I. 229.  
 1378 jan. 18. *Pásztói Antal*. HO. I. 272.  
 1378 jan. 18. *Vági Máté fia Miklós*. HO. I. 272.  
 1400 nov. 8. *Edvi Balázs*. S. I. 540.

72. Szabolcsmegye.

a) Főispánok.

- 1304—1310 febr. 3. *Kárászi Sándor*. A. I. 198. Z. I. 116. 122.  
 124. Századok 1869 évf. 599.  
 1317 aug. 1.—1322 máj. 22. *Debreczeni Dózsa* (1317—1318 Bihar-,  
 Szatmármegye főispánja). A. I. 435. 436. 462. II. 19.

- 1325 jun. 2.—1329 ápr. 15. *Debreczeni Jakab*. A. II. 196. 270. 402.  
 1330 febr. 17. *Debreczeni Jakab, Pál és Dózsa* adorjáni várnagyok. A. II. 463.  
 1332 jul. 18. *Olivér*. A. II. 617. (F. VIII. 3. 504. szerint már 1330-ban.)  
 1332 szept. 25. *Debreczeni Jakab és Pál* adorjáni várnagyok. A. II. 623. Z. I. 388.  
 1333 márcz. 27.—1339 jan. 9. *Debreczeni Jakab és Pál*. A. III. 13. 19. 58. 158. 289. 326. 454. 517.  
 1342 jun. 25. *Debreczeni Pál*. A. IV. 235. VI. 23. F. VIII. 4. 431. (tévesen 1340.)  
 1348 aug. 30. *Berzéte Miklós*. Z. II. 307.  
 1350 jan. 23. *Debreczeni Pál és Jakab*. Z. II. 414.  
 1351 jun. 25. *Debreczeni Jakab*. Z. II. 456.  
 1353 jan. 30.—1361 aug. 25. *Gutkeled nb. Bátori László*. A. VI. 19. 199. 288. 302. 581. (F. IX. 2. 757. szerint már 1351-ben.)  
 1363 decz. 23. *Ákos nb. Bőbék Miklós*. Z. III. 221.  
 1399 jul. 23. *Kusalyi Jakcs fia György*, tárnokmester. Z. V. 118.  
 1403 febr. 24. *Dobi Péter*. Z. V. 339.

b) Alispánok.

- 1315 aug. 5. *Debreczeni Dózsa*. Z. I. 151. (153. tévesen 1316-ra téve.)  
 1318 máj. 1. *Simon*. A. I. 469.  
 1318 jul. 1. *Semjén nb. Kállai Iván*. A. I. 475.  
 1319 márcz. 31.—1321 máj. 2. *Semjén nb. Kállai Iván*. A. I. 508. 523. 573. 610. Z. I. 166. 192.  
 1322 jul. 15.—1325 jun. 2. *Gutkeled nb. Pál bán fia István*. A. II. 35. 57. 68. 117. 196. F. VIII. 2. 697. Z. I. 637.  
 1325 jul. 20.—okt. 24. *Dezső*. A. II. 206. 222.  
 1327 jan. 9. *Ferencz*. A. II. 270.  
 1327 nov. 26. *Péter fia Jakab*. A. II. 337.  
 1329 jan. 14.—1330 aug. 25. *Péter fia Jakab*. A. II. 384. 402. 509.  
 1331 okt. 19. *Berch*. A. II. 568. F. VIII. 3. 569.  
 1332 jul. 18. *István*. A. II. 617. (F. VIII. 3. 504. szerint 1330-ban is.)  
 1332 szept. 25. *László fiai Péter és Miklós*. A. II. 623.  
 1333 máj. 29.—1337. márcz. 8. *Gutkeled nb. Zeleméri Mihály fia Mihály*. A. III. 26. 58. 158. 289. 326.  
 1337 jun. 15.—1338 aug. 14. *Semjén nb. Semjéni Mihály fia László*. A. III. 374. 479.  
 1342 jul. 7. *Semjén nb. Kállai Iván*. F. VIII. 4. 628. (Óvatosan !)  
 1343 jul. 26. *Miklós*. Z. II. 76.  
 1343 jul. 26. *István*. Z. II. 76.

1344. *István*. F. IX. 1. 264.  
 1345 júl. 20. *Szovárd*. Z. II. 171.  
 1345 szept. 10. *Péter fia Jakab*. Z. II. 174.  
 1348 máj. 24. *Káthai Lőrincz*. Z. II. 302.  
 1348 aug. 30. *István*. Z. II. 307.  
 1348 aug. 30. *Mihály*. Z. II. 307.  
 1350 jan. 23. *Gutkeled nb. Vid fia Roland*. Z. II. 414.  
 1353 nov. 16.—1356 ápr. 2. *Vajai Abra fia János fia László*.  
     A. VI. 133. 316. 347. 420. 447.  
 1356 aug. 13.—1357. *Kántor Bereck*. A. VI. 497. Z. III. 34. 70.  
 1359 decz. 14. *László fia András*. Z. III. 161.  
 1362 febr. 12. *János fia Tamás*. Z. III. 205.  
 1363 decz. 23. *Egyed fia Tamás*. Z. III. 221.  
 1364 márcz. 16. *László fia Bökény*. Z. III. 224.  
 1374 márcz. 18. *Gergely fia Miklós*. Z. III. 537. 572.  
 1377 ápr. 11.—1380 júl. 28. *Gergely fia Miklós*. Z. IV. 12. 33.  
     38. 119. 124. 148.  
 1383 jan. 10. *Tholdi Miklós*. Z. IV. 243.  
 1385 máj. 6. *Tholdi Miklós*. Z. IV. 304. 308.  
 1386 szept. 8. *Abaházi Aba fia Imre*. Z. IV. 321.  
 1394 jun. 27. *Baldoni Péter*. Z. IV. 546.  
 1397 ápr. 24. *Szodorói Domonkos fia Tamás*. Z. V. 31.  
 1398 júl. 20. *Szodorói Domonkos fia Tamás*. Z. V. 76.  
 1399 okt. 4. *Szodorói Domonkos fia Tamás*. Z. V. 131. 136.  
 1399 és 1402 között. *Semjén nb. Kállai Lőkös fia Miklós*.  
     Tem. I. 287.  
 1403 febr. 24. *Laskafalvi László fia István*. Z. V. 339.

## c) Szolgabírák.

- 1305 máj. 1. *Marázi Gyula fia Györk*. Z. I. 110.  
 1305 máj. 1. (*Besenyődi?*) *Wy. . . . fia Miklós*. Z. I. 110.  
 1305 máj. 1. *Ibronyi Péter fia Demeter*. Z. I. 110.  
 1309 körül. *Enok*. Z. I. 123.  
 1326 jan. 20. *Csanád fia Miklós*. F. VIII. 3. 149. (569.)  
 1326 jan. 20. *Máté fia Miklós*. F. VIII. 3. 149.  
 1326 jan. 20. *Magyi (Miklós)*. F. VIII. 3. 149.  
 1335 júl. 15. *Sényői Domonkos*. F. VIII. 4. 134.  
 1335 júl. 15. *Márki Balog János fia János*. F. VIII. 4. 134.  
 1335 júl. 15. *Marázi Györk fia Lukács*. F. VIII. 4. 134.  
 1335 júl. 15. *Magyi Miklós*. F. VIII. 4. 134.  
 1335 júl. 15. *Nagysemjéni Mihály fia Mihály*. F. VIII. 4. 134.  
 1356 decz. 31. *Gutkeled nb. Salomo fia Guti János*. Z. III. 44.  
 1356 decz. 31. *Bogdáni Olivér fia Demeter*. Z. III. 44.  
 1363 decz. 23. *Bakai Péter fia Bereck*. Z. III. 221.  
 1364 márcz. 16. *Tuzséri Lukács*. Z. III. 225.



- 1371 nov. 8. *Bakai Mihály*. Z. III. 441.  
 1374 máj. 26—jul. 21. *Czigányi László*. Z. III. 572.  
 1374 szept. 30. *Gutkeled nb. Márki István fia János*. Z. III. 584.  
 1374 szept. 30. *Pazoni Egyed fia . . .* Z. III. 584.  
 1375 jun. 23. *Szolnoki Tamás fia János*. Z. III. 605.  
 1375 jun. 23. *Jékei Lőrinc fia Péter*. Z. III. 605.  
 1376 jun. 14. *Théti Lukács fia János*. Z. III. 642.  
 1376 jun. 14. *Pazoni Bada fia Péter*. Z. III. 642.  
 1376 jun. 28. *Hontpázmán nb. Bánki Pál*. Z. III. 643.  
 1376 jun. 28. *Jékei Lőrincz fia Péter*. Z. III. 643.  
 1379 nov. 26. *Baktai Gergely*. Z. IV. 124.  
 1383 jan. 10.—1384 okt. 1. *Bezdedi Domonkos fia László*. Z. IV. 243. 293.  
 1385 máj. 6. *Cigányi László*. Z. IV. 304.  
 1386 szept. 8. *Ramocsaházi Ernő fia Mihály*. Z. IV. 321.  
 1386 szept. 8. *Farkas Péter*. Z. IV. 321.  
 1394 jun. 27. *Gégéni Marót fia Tamás*. Z. IV. 546.  
 1394 jun. 27. *Sereni Kelemen*. Z. IV. 546.  
 1403 febr. 24. *Leney Dénes. fia Balázs*. Z. V. 340.

### 73. Szászok ispánjai.

- 1301 decz. 13. *Görgei Jordán*. A. I. 20.  
 1302 jul. 6. *Görgei Jordán*. F. VIII. 1. 93.  
 1307 decz. 20. *Jordán comes terraneus*. F. VIII. 1. 247. († 1312.)  
 1307 márcz. 29. *István*. F. VIII. 1. 239.  
 1317 *Görgei Illés fia István*. F. VIII. 1. 435. (tévesen 1312.)  
     (44. 57.) VIII. 5. 80. 106.  
 1322 ápr. 14. *István*. F. VIII. 2. 241.  
 1326 ápr. 29. *Gyula*. F. VIII. 3. 160.<sup>1)</sup>  
 1344 szept. 5. *István fia András*. A. IV. 445.  
 1347 előtt. *Titus*. A. IV. 471.  
 1360 *Schurke János*. F. IX. 3. 214. (v. ö. IX. 4. 87.)

### 74. Szatmármegye.

#### a) Főispánok.

- 1306 febr. 2.—1308 szept. 15. *Borsa nb. Kopasz Jakab*, nádor.  
     A. I. 107. F. VIII. 1. 252.  
 1317 aug. 11. *Pető*. A. I. 428. HO. VII. 377.  
 1321 jun. 25.—okt. 16. *Pető*. A. I. 632. Z. I. 199.

<sup>1)</sup> F. IX. 1. 187. szerinti rubrum (mert az okirat nincs keltezve) azt állítja, hogy 1343-ban bizonyos *András* az ispán; de ez gyanús.

- 1322 máj. 2. *Debreczeni Dózsa* nádor, Szabolcsmegye főispánja. A. II. 19.
- 1324 máj. 9. *Pető*. A. II. 136.
- 1327 okt. 13. *Pető*. A. II. 329.
- 1330 máj. 17. *Pető*, Erdődmegye főispánja. K. I. 72.
- 1333 decz. 4.—1341. márcz. 21. *Gutkeled nb. Bátori János*. A. II. 20. III. 54. 501. 568. Z. I. 473. 577. 608.
- 1349 decz. 7. *Hermann nb. Lackfi András*, Brassó- és Máramarosmegye és a székelyek főispánja. S. I. 57.
- 1351 aug. 4. *Hermann nb. Lackfi András*. F. IX. 2. 118.
- 1356 nov. 1.—1357 márcz. 17. *Ratold nb. Olivér*, királynéi udvarbíró, Máramaros főispánja (1357-ben Ugocsamegye főispánja). A. VI. 524. 547. Pann. II. 430.
- 1361 nov. 18.—1362 márcz. 15. *Hémfő Benedek*, Máramaros- és Ugocsamegye főispánja. F. IX. 3. 301. Pesty 44. Századok 1894. évf. 503.
1363. *Pok nb. Simon*, Kraszna-, Máramaros- és Ugocsamegye főispánja. Szt. I. 327.
- 1366 jun. 20. *Hermann nb. Lackfi Miklós*, Máramaros-, Ugocsamegye és a székelyek főispánja F. IX. 3. 560.
- 1378 nov. 15. *Balk* vajda és *Drág*, Máramarosmegye főispánjai. Már. 73.
- 1383 márcz. 22.—ápr. 30. *Balk* vajda F. X. 1. 69. 99.
1385. *Balk* Máramarosmegye főispánja. Már. 85.

## b) Alispánok.

- 1316 decz. 9. *Gyék fia P.* A. I. 410.
- 1317 aug. 11. *Miklós*. HO. VII. 377.
- 1321 jun. 25. *Albert fia Miklós*. Z. I. 199.
- 1321 jun. 25. *Márk*. F. VIII. 2. 315.
- 1322 márcz. 18. *Gutkeled nb. Elles*. F. VIII. 2. 394.
- 1337 márcz. 27. *Miklós fia István*. A. III. 334.
- 1338 szept. 24.—okt. 15. *Miklós fia István*. A. III. 501. Z. I. 548.
- 1339 máj. 27. *Miklós fia István*. A. III. 567.
- 1348 jun. 26.—decz. 12. *Ábrahám fia László*. A. V. 255. Z. II. 304.
- 1351 jun. 6.—aug. 4. *Ábrahám fia László*. A. V. 501. F. IX. 2. 118.
- 1353 jun. 20. *Jakab*. A. VI. 91.
- 1353 okt. 3. *Erdélyi Jakab*. A. VI. 115.
- 1354 febr. 13. *Szakácsi Erdélyi Jakab*. Z. II. 551.
- 1355 szept. 3.—1356 márcz. 24. *Szarka Miklós*. A. VI. 443. Z. III. 13.
- 1357 okt. 12.—nov. 5. *Rozsályi Gergely fia György*. A. VI. 611. 620.
- 1360 márcz. 12. és 19. *Rozsályi Gergely fia György*. A. III. 167.
- 1362 ápr. 28. *Gutkeled nb. Gacsályi Elles fia László*. Z. III. 207.

- 1370 febr. 7. *Betleni Gergely*. K. I. 314.  
 1378 szept. 30. *Bertalan*. K. I. 359. Z. IV. 66.  
 1389 márcz. 11. *Péter fia Lőrincz*. Z. IV. 390.  
 1398 aug. 22. *Guti Pál*. Z. V. 79.  
 1401 nov. 3. *Guti Pál*. HO. VII. 431.

## c) Szolgabírák.

- 1308 szept. 15. *Seychi Ábrahám*. F. VIII. 1. 256.  
 1320 jun. 19. *Tivadar*. A. I. 365.  
 1338 okt. 15. *Petenye fia Miklós*. Z. I. 549.  
 1353 jun. 20. *Kántor János*. A. VI. 91.  
 1378 szept. 30. *Péter*. Z. IV. 67.  
 1389 márcz. 11. *Fülpösi Péter fia Lőrincz*. Z. IV. 391.  
 1389 márcz. 11. *Dánieli Márk*. Z. IV. 391.  
 1401 nov. 3. *Bagosi Péter*. HO. VII. 432.  
 1401 nov. 3. *Domahidi Miklós*. HO. VII. 432.

## 75. Szánamegye.

## a) Főispánok.

- 1365 márcz. 12. *Osl nb. Kanizsai János*, Orbáshmegye főispánja.  
 S. I. 357.  
 1396 máj. 24. *Vlkach*. F. X. 2. 406.

## b) Alispánok.

- 1360 febr. 10. *Lacko*, számai alvárnagy. Z. III. 163.

## c) Szolgabírák.

- 1360 febr. 10. *Radoszló fia Demeter*. Z. III. 163.  
 1360 febr. 10. .... *wthek*. Z. III. 163.

## 76. Szebenmegye.

## Főispánok.

- 1308—1309. *Goblin*. ZW. I. 246. 252—255. 273. 276.  
 1308—1309. *Nicolaus Blavus*. ZW. I. 246. 252—255. 273. 276.  
 1323 jun. 12. *Csanád nb. Telegdi Miklós*. OL. DL. 322; Nr. 10.  
 1324 jan. 14.—szept. 2. *Katyisz nb. Szécsényi Tamás*. Sz. I. 38.  
 ZW. I. 388.  
 1329 ápr. 29. *Brassói Miklós*. ZW. I. 427.  
 1337 jan. 29. *Senki Henning*. ZW. I. 484.  
 1339 febr. 17. *Jakab, Mihály, Miklós és Márton* Hokl. 333. (ZW. II. 60.)

## 77. Szekerésmesterek.

1320—1322. *Becsei Imre*. (1322-ben lévőai várnagy.) A. I. 591. II. 58.

## 78. Székelyek főispánjai.

- 1315 jun. 27. *Tomaj nb. Losonci István*. F. VIII. 1. 556.  
 1319 márcz. 18. *Tomaj nb. Losonci Tamás*. F. VIII. 2. 237.  
 1321—1325. nov. 2. *Katyisz nb. Simon*. A. II. 10. Századok 1880. évf. 734. Theiner. I. 504. (tévesen Aymon).  
 1329 ápr. 10.—1343 máj. 3. *Hermann nb. Kerekegyházi László*. A. II. 394. 471. F. VIII. 3. 377. 423. 733. VIII. 4. 219. 400. XI. 550. Sz. III. 12. Turul II. 111.  
 1344 okt. 18.—1350. okt. 24. *Hermann nb. Lackfi András*. ADE. II. 316. OL. DL. 4100. Sz. I. 51. 57. 58. 60.  
 1352 nov. 23.—1355 nov. 22. *Tót Lőrinc fia Lökös*. A. V. 621. VI. 109.  
 1352 nov. 23.—1355 nov. 22. *Tót Lőrinc fia Lökös*. A. V. 621. VI. 109. 392. Sz. I. 64. (V. ö. Z. II. 477.)  
 1358 máj. 6—20. *Zsámboki és Orsányi János*. F. IX. 2. 668. Szt. I. 296.  
 1366 jun. 20. *Hermann nb. Lackfi Miklós*, Máramaros-, Szatmár- és Ugocsamegye főispánja. F. IX. 3. 560.  
 1368 ápr. 26.—1370 márcz. 10. *Hermann nb. Lackfi István*. F. IX. 7. 289. Sz. I. 74. 75.  
 1373 márcz. 20. *Tomaj nb. Dezső fia : Gyulai Losonczi László*. F. IX. 4. 499. Sz. I. 76.  
 1377 nov. 11. —1380 ápr. 21. *Balog nb. Balogi Miklós*. F. IX. 5. 379. Sz. I. 77. ZW. II. 523. III. 623.  
 1380 és 1385 között. *Perényi Miklós*. ZW. III. 161. 176.  
 1385 máj. 6. *Tomaj nb. Losonczi Miklós*. F. X. 2. 223. Z. IV. 304. ZW. III. 62. 63. 84.  
 1387 nov. 25.—1388 jul. 2. *Bélteki Balk*. Sz. I. 80. 81.  
 1387 nov. 25.—1389 febr. 2. *Bélteki Drág*. F. X. 1. 73. Tel. I. 217.  
 1392 márcz. 10.—1395 márcz. 11. *Osl nb. Kanizsai István*. (1395-ben ajtónállómester.) F. X. 2. 54. ZW. III. 120. 133. 142. Sz. I. 90. 511. 513. 515. 517.  
 1398 jan. 12. *Perényi Péter és Maróti János*. Sz. I. 91.  
 1400 febr. 7.—decz. 29. *Perényi Péter*. († 1423.) Ungmegye főispánja. Szt. II. 18. 27.  
 1401 ápr. 8. *Perényi Péter*, macsói bán. W. X. 182.

## 79. Szepesmegye.

## a) Főispánok.

- 1307 febr. 12. *Aba nb. Amadé.* († 1311.) F. VIII. 1. 237.  
 1308 máj. 4. *Zsegrai Dénes fia Miklós*, szepesi várnagy. A. I. 148.  
 1316 decz. 15.—1327 márcz. 12. *Druget Fülöp*, Abaujmegye főispánja (1316-ban szepesi várnagy, 1322-ben tárnokmester, 1323 óta nádor). A. I. 446. 504. 562. II. 22. 61. 117. 174. 237. 277. W. X. 451. (F. VIII. 2. 328. do. 1322: *Balázs*, Szepes- és Ujvármegye főispánja).  
 1327—1342. *Druget Vilmos* († 1342.) Abaujmegye (1329-ben Sáros-, 1330-ban Zarándmegye) főispánja, nádor. A. II. 317. 402. III. 70. F. VIII. 3. 364. 423. 458. IX. 2. 680. Zal. I. 232.<sup>1)</sup>  
 1345 ápr. 17. *Balog nb. Szécsi Miklós*, tárnokmester, Nógrád- és Sárosmegye főispánja. A. IV. 501.  
 1346—1348 jul. 6. *Katyisz nb. Szécsényi Kónya Miklós*, Bars-, Nógrád- (1348) és Sárosmegye főispánja. F. IX. 1. 364. 418. K. I. 175.  
 1354 aug. 30. *Czudar Péter* Sárosmegye főispánja és sárosi várnagy A. VI. 233.  
 1355. *Tűrje nb. Szentgróti Fülöp fia László*, udvari vitéz. F. IX. 2. 375.  
 1377 jul. 20. *Czudar György*, udvarmester. F. IX. 5. 235.  
 1381 jan. 25. *Czudar György*, udvarmester. F. IX. 5. 486.

## b) Alispánok.

- 1301 decz. 7. *Mátyás fia Miklós*. HO. V. 89. (vö. A. I. 222. do. 1311. F. V. 3. 40. HO. VI. 413.)  
 1314. *Kakas* mester. F. VIII. 5. 91.  
 1322. *Ferencz fia Tamás*, szepesi várnagy, A. II. 232)  
 1322 jul. 3. *László és Ferencz*. F. VIII. 5. 123.  
 1331. *Senysi Simon fia Péter*, aranymíves, szepesi és lublói várnagy. F. VIII. 3. 529. VIII. 5. 213. 235.<sup>3)</sup>  
 1338. *Polyánki Pongrácz fia Bertalan*. F. IX. 2. 280. (vö. 282., hol fiát Jánost említik. F. IX. 1. 188. do. 1343. *Tamás* szepesi várnagy az alispán, de ez helytelen; való-

<sup>1)</sup> F. IX. 1. 186. do 1343 febr. 28., hol Szécsényi Tamás tárnokmester Bihar- és Szepesmegye főispánja, helytelen.

<sup>2)</sup> V. ö. A. IV. 558. Fia 1338-ban Sveder tulajdonosa. Suppl. Anal. Scepus. II. 85.

<sup>3)</sup> F. IX. 1. 699. szerint Johanna a nővére; ennek férje Peskin, maga Péter 1349-ben már nem él. Birtoka: Semnik.

szinüleg az 1321 és 1322 között szereplő Tamás alispánra vonatkozik.) A. V. 609.

- 1346 decz. 25. *Dezső*, szepesi várnagy. F. IX. 1. 459.  
 1346 decz. 25. *Bagos*, szepesi várnagy. F. IX. 1. 458.  
 1346 decz. 25. *Kemény fia János*, szepesi várnagy. F. IX. 1. 458.  
 1351 márcz. 17. *Dunajeci Péter fia János*. A. V. 458.  
 1351 márcz. 17. *Miklós*. A. V. 458.  
 1361. *Izsép*, szepesi várnagy. Századok 1872. évf. 673.  
 1372 máj. 3. *Kelemen* szepesi várnagy. F. IX. 4. 683.  
 1375—1376. *Jordán*, szepesi várnagy. F. IX. 5. 80. 130.  
 1377 nov. 30. *Márk fia Péter*, szepesi várnagy. F. IX. 5. 183.  
 1378 jan. 4. *Márk fia Péter*, szepesi várnagy. F. IX. 5. 247. 306.  
 1378 ápr. 26. *Pál fia Wynchlov* (helyesen talán *Miklós*). F. IX. 5. 306.  
 1379. *Pál fia Miklós*. F. IX. 5. 359.  
 1385 jun. 12. *János fia Henrik*, szepesi várnagy. F. X. 1. 263.  
 1396 jul. 10. *Balázs*, szepesi várnagy. F. X. 2. 405.

#### c) Szolgabírák.

1312. *Lőrincz fia Miklós*, judex communitatis nobilium de Scopus. F. VIII. 5. 83.  
 1315. *Miklós*. F. VIII. 5. 103.  
 1315. *Hannus*. F. VIII. 5. 104.  
 1318. *Tamás*, szepesi alvárnagy. F. VIII. 7. 119.  
 1318. *Miklós*. F. VIII. 7. 119.  
 1327 febr. 2. *Széki Benedek*. A. II. 273.  
 1362—1369. *Pál fia Miklós*. F. IX. 4. 213. Századok 1872. évf. 673.  
 1372 máj. 3. *Aranyosi Hank*. F. IX. 4. 684.  
 1378 ápr. 26. *Kázmérfalvi Zechk fia Márton*. F. IX. 5. 306.  
 1384 jan. 27. *Pál fia Miklós*. F. X. 1. 203.  
 1385 jun. 12. *Miklós fia Budeus*. F. X. 1. 264.  
 1385 jun. 12. *Kázmérfalvi Zechk fia Márton*. F. X. 1. 264.  
 1390—1393. *Laczk fia István*. Századok, 1872. évf. 673.  
 1393 aug. 27. *Pál fia Miklós*. F. X. 2. 171.  
 1394 aug. 12. *Laczk fia István*. F. X. 2. 250. (l. fenn.)  
 1400. *János fia Miklós*. Századok, 1872. évf. 673.  
 1401. *Mátyus fia László*. Századok 1872. évf. 673.

### 80. Szerémmegye.

#### Főispánok.

1319. jul. 27. *Katyisz nb. Szécsényi Tamás*, hasznosi és solymos várnagy, Arad- és Bácsmegye főispánja. A. I. 529.  
 1321. *Katyisz nb. Szécsényi Tamás*, királynéi tálnokmester, Arad- és Bácsmegye főispánja. A. I. 640.

- 1322 jan. *Dorozsma nb. Garai Pál*, macsói bán, Bodrog- és Valkó-  
megye főispánja. F. VIII. 2. 324.  
1323 márcz. 29. *Dorozsma nb. Garai Pál*, macsói bán, Bodrog-  
és Valkómegye főispánja. A. II. 71.  
1324—1327 jun. 15. *Dorozsma nb. Garai Pál*. A. II. 117. 211.  
284. HO. VII. 394.  
1328 ápr. 21. *Szentemágócs nb. János*, macsói bán, Baranya-,  
Bodrog- és Valkómegye főispánja. A. II. 364. III. 210.  
F. VIII. 3. 267.  
1333. *Szentemágócs nb. János*, macsói bán, Baranya-, Bodrog- és  
Valkómegye főispánja. Z. I. 417.  
1336—1339 jul. 8. *Osl nb. Miklós*, macsói bán, Baranya-, Bács-  
és Valkómegye főispánja. Esztergami primási világi  
levéltár. Lad. 7. fasc. 1. nr. 16. HO. V. 111.  
1352 jul. 3. *Osl nb. Domonkos* macsói bán, Baranya- és Veszprém-  
megye főispánja. A. V. 594.  
1361 jun. 20. *Garai Miklós*, macsói bán, Vjestnik VIII. 168.

## 81. Szilágymegye.

### Főispánok.

- 1324 jul. 26. *Bogár fia Márton* († 1327-29). A. II. 150.  
1329—1331 körül. *Gutkeled nb. Bátori János* († 1349). F. VIII.  
3. 567.  
1344 febr. 16. *Vásári (Szügyi) Bekó*. Turul 1899. évf. 136. (vö.  
F. IX. 1. 230. 232.)

## 82. Szolnokmegye.

### a) Főispánok.

- (1319 és 1321 között) *Bór-Kalán nb. Szeri Pózsa*, adorjáni vár-  
nagy. A. I. 479.  
1324. *Mikech* mester. F. VIII. 6. 70.<sup>1)</sup>  
1368 aug. 23. *Pál*, Belszolnokmegye főispánja. ZW. II. 318.

### b) Alispánok.

1324. *Márk* F. VIII. 6. 70.  
1325 okt. 4. *Miklós*. ZW. I. 397.  
1333 ápr. 11.—1334 jul. 4. *Péter fia János*, (Külsőszolnoki). A.  
III. 13. 57. 63. (F. VIII. 3. 170. helytelenül 1326). K.  
I. 85.  
1333. *Nagy Pál*, helyettes (Külsőszolnoki). F. VIII. 3. 170.  
(tévesen 1326-ra helyezve).

<sup>1)</sup> F. IX. 2. 147. és 206., melyek *Szirmai István fia Miklós*-ról  
mint szolnoki főispánról szólnak, hamisítványok.

- 1340 máj. 5. *Szunyogi András*. A. IV. 20. (óvatosan veendő!).  
 1341 szept. 27. *Pál fia János*. A. IV. 147.  
 1345 okt. 24.—1352 jan. 23. *Endre fia András* (Külsőszolnoki).  
 F. IX. 1. 450. Z. II. 479. ZW. II. 55.  
 1349 szept. 17. *Ákos nb. Torockai István*. ZW. II. 62.  
 1351 máj. 3. *Dezső* (Külsőszolnoki). A. V. 466. F. IX. 2. 106.  
 1352 jun. 27. *Szemere*. F. IX. 2. 165.  
 1368 jan. 11. *László fia András*. F. IX. 4. 154.  
 1370 márcz. 18.—ápr. 29. *Bernóti Pál* (Középszolnoki). Tel. I.  
 160. 161. 166.  
 1377 jan. 27.—1378 jun. 7. *Kalandai László fia András*. Z. IV.  
 6. 55.  
 1380 máj. 12.—1383 febr. 9. *Gál deák* (Külsőszolnoki). HO. VII.  
 416. Z. IV. 252.  
 1392 aug. 14. *Márk fia István* (Belsőszolnoki). Tel. I. 239.  
 1397 nov. 4.—1400 okt. 6. *Andrásházi Darabos Mihály* (Belső-  
 szolnoki). Tel. I. 261. 271. 273.

## c) Szolgabírák.

- 1325 okt. 4. *G. . . .* ZW. I. 397.  
 1325 okt. 4. *István*. ZW. I. 397.  
 1334 márcz. 21. *Barta fia Pál* (Külsőszolnoki). A. III. 64.  
 1334 márcz. 21. *Lambert fia Péter* (Külsőszolnoki). A. III. 64.  
 1334 márcz. 21. *István fia János* (Külsőszolnoki). A. III. 64.  
 1334 márcz. 21. *András* (Külsőszolnoki). A. III. 64.  
 1368 jan. 11. *Szunyai Bece fia Miklós*. F. IX. 4. 154.  
 1392 máj. 1. és 1399. körül. *Dengelegyi István* (Belsőszolnoki).  
 Tel. I. 238. 239. 240.  
 1392 máj. 1.—aug. 14. *Némai Pető fia István* (Belsőszolnoki).  
 Tel. I. 238. 239. 240.  
 1392 aug. 14. *Szilágytői Kozma fia Miklós* (Belsőszolnoki). Tel.  
 I. 239.  
 1397 nov. 4.—1400 okt. 6. *Szilágytői Lesták* (Belsőszolnoki). Tel.  
 I. 261. 264. 265. 266. 268. 272. 273.  
 1397 szept. 20.—1400 okt. 6. *Jakab fia Szilkereki János* (Belső-  
 szolnoki). Tel. I. 261. 264. 265. 266. 268. 272. 273.  
 1399 decz. 10. *Mikeházi Antal* (Belsőszolnoki). Tel. I. (268) 271.

## 83. Tálnokmesterek.

## a) Királyiak.

1312. *Csák nb. István fia Péter*. F. VIII. 1. 438.  
 1318 máj. 1. *Pál*, Somogymegye főispánja. A. I. 466.  
 1323 márcz. 29.—1336. *Balog nb. Szécsi Dénes* (1323-ban miháldi  
 várnagy, 1335 óta szörényi bán). A. II. 71. 117. 211.



284. 355. 629. III. 79. 177. 296. F. VIII. 2. 424. VIII. 3. 59.
- 1342 decz. 19.—1345. jun. 3. *Balog nb. Szécsi Miklós* (1345-ben Nógrád-, Sáros- és Szepesmegye főispánja). A. IV. 501. 514. F. IX. 1. 56. 340.
- 1347 márcz. 28.—1349 febr. 6. *Balog nb. Szécsi Ivánka*. ADÉ. II. 316. (»Rivoaltc«) A. V. 134. App. 141. F. IX. 7. 75. HO. VIII. 216. (1347-ben gimesi várnagy) Pozsonyi káptalan levéltára Capsa 28. fasc. 1. nr. 48.
- 1349 szept. 2.—1351 ápr. 29. *Ratold nb. Lesták*. F. IX. 1. 646. 764. S. I. 222.
- 1352 febr. 10.—1359 márcz. 31. *Tót Lőrincz fia Lökös* (1352 nov. 23-án a székelyek ispánja ; 1353 nov. 8-án pohárnokmester ; 1355 nov. 22-én pohárnokmester és a székelyek ispánja ; 1357 jan. 18-án pohárnokmester ; 1358 ápr. 30-án pohárnokmester ; 1359 márcz. 31-én pohárnokmester ; † 1359/1360.) A. V. 593. 621. 622. VI. 392. ADE. II. 505. 667. F. IX. 2. 47. 136. (151. mely szerint 1352 aug. 22-én még Ratold nb. Lesták a tálnokmester, helytelen). HO. I. 219. S. I. 267. Szt. I. 230.
- 1360 ápr. 28.—1380. *Liszkai Pál* (1380-ban ajtónállómester és Zagóriamegye főispánja). ADE. II. 668. F. IX. 5. 95. 376. 379. IX. 3. 223. HO. I. 229. V. 161. Sz. I. 73. Zal. II. 147. Z. III. 210. 274.
- 1381 máj. 13.—1382 jul. 15. *Sándron*. App. 205. F. IX. 5. 464. 562. Kub. II. 308.
- 1383 febr. 20.—1384 jun. 22. *Vezsenyi Miklós fia László*. F. X. 1. 150. 662. XI. 533. HO. II. 147. S. I. 476. ZW. II. 570.
- 1387 okt. 28.—1388 okt. 29. *Ákos nb. Csetneki György*. F. X. 1. 426. HO. V. 179. Tel. X. 19. Tur. 114.
- 1388 jun. 27. *Ákos nb. Csetneki Mihály*. Z. IV. 360.
- 1388 nov. 22.—30. *Krbáviai Bodiszló fia János*. F. X. 1. 410. 413. HO. V. 182.
- 1389 máj. 23.—1396 jun. 10. *Ákos nb. Csetneki György*. F. X. 1. 522. 579. 675. X. 2. 54. 96. 267. 288. 298. Tem. I. 261. (F. X. 3. 133. do. 1393 tévesen *Csicsói György*.)
- 1397 jul. 13. *Krbáviai János gróf*. F. X. 2. 432.
- 1398 márcz. 12. *Krbáviai János gróf*. F. X. 2. 537. Tel. X. 465.
- 1399 jan. 27. *Krbáviai János gróf*. F. X. 2. 639.
- 1401 febr. 17. *Krbáviai János gróf*. S. I. 552.

b) István herczeg tálnokmesterei.

1354 márcz. 21. *Bátmonostori László*. Z. II. 555.

## c) Királyi altálnokmesterek.

- 1345 decz. 4.—1346 decz. 11. *László fia Miklós*. F. IX. 1. 274.  
 Esztergami káptalani levéltár. Lad. 26. fasc. 6. nr. 8. 9.  
 10. 11. 12. (Megkapja 1346-ban a Semogymegyében  
 fekvő Szenyér, Édde és Mykowfalva nevű birtokokat).

## d) Királynéiak.

1304. *Pacsintai Gergely*. F. VIII. 5. 26.  
 1327 aug. 1. *Katyisz nb. Szécsényi Kónya Miklós*. F. VIII. 3. 236.  
 1330 aug. 1. *Ákos nb. János*, altálnokmester. F. VIII. 3. 417.  
 1334 jun. 24. *Katyisz nb. Szécsényi Kónya Miklós*. A. III. 79.  
 1335 márcz. 12. *Ákos nb. János*, altálnokmester. A. III. 139.  
 1336 febr. 29. *Ákos nb. János* altálnokmester. F. VIII. 4. 151.  
 1337 márcz. 23. *Katyisz nb. Szécsényi Kónya*. App. 102.  
 1337 márcz. 23. *Ákos nb. Sándor fia János*, altálnokmester.  
 App. 102.  
 1338 jul. 4.—1340 febr. 14. *Katyisz nb. Szécsényi Kónya Miklós*.  
 A. III. 470. IV. 5.  
 1347 máj. 12.—1348 szept. 8. *Baksa nb. Sóvári László*. ADE. II.  
 316. A. V. 53.  
 1351 decz. 11.—1355 ápr. 30. *Ratold nb. Olivér fia János*. A. V. 5.  
 593. F. IX. 2. 47. 136. 158. 212. Suppl. Anal. Scepus.  
 II. 119. Szt. I. 230.  
 1366 jun. 20. *Tétény nb. Pekri Pál fia Miklós*. ZW. II. 254.

## e) Magistri cliciorum.

- 1352 jan. 8. *Nagy Pál*. Pann. II. 406.

Közli : DR. WERTNER MÓR.

## LEVELEK A KÉT ZRINYI MIKLÓSTÓL.

Sopron szab. kir. város gazdag levéltárában folytatott egyéb kutatásaim közben egynehány, eddig még kiadatlan, Zrinyi Miklóstól, a szigetvári hőstől, és Zrinyi Miklóstól, a költőtől, származó levélre akadtam. Nem nagy jelentőségűek ugyan, mindamellett eléggé érdekesek. A hőstől való levelek szerény pótléku szolgálhatnak *Barabás Samunak*, »Zrinyi Miklós, a szigetvári hős életére vonatkozó levelek és okiratok« cz. Budapesten, 1898 és 1899-ben megjelent kétkötetes, nagyszabású és páratlan gonddal szerkesztett munkájához. A költőnek levelei közül érdekes az első, amely a fiatalon, és álnok módon elemésztett édes atyjának, Györgynek, eltemettetéséről szól; a másodikból megtudjuk, hogy a török folytonos mozgolódására Bécsben tíz darab ágyút öntetett a saját költségén, és ezeknek haza szállíttatása felől gondoskodik. A két utolsót pedig a Wesselényi-féle összeesküvésben nagy szerepet játszott Wittnyédy Istvánnak, egyik főemberének, érdekében írja. A levelek a következők:

### I.

1. Pozsony, 1557. júl. 10.

*Zrinyi Miklós, tárnokmester, levele Sopron városához, melyben a Pozsonyban, 1557. okt. 1-én tartandó tárnoki székre két, a jogban járatos esküdtnak kiküldését rendeli el, és meghagyja, hogy az őket kötelező tárnokmesteri fizetséget adják át ítélőmesterének.*

Nicolaus comes de Zrinio,  
magister tavernicorum regie maiestatis.

Prudentes et circumspecti amici, nobis dilecti, salutem. Posteaquam regia maiestas dominus noster clementissimus, nos ad magistratum tavernicalis sublimare dignata est, seriose nobis demandavit, ut iustitie administrationem sedulo urgeamus. Quoniam autem nos revisionem appellationum in causis coram liberis civitatibus motis et adiudicatis factarum, ad tertium

diem festi beati Michaelis archangeli proxime venturi <sup>1)</sup> prorogavimus, prout superinde reliquis quoque civitatibus liberis regalibus scripsimus, propterea vos harum serie requirimus diligenter, et auctoritate magistratus nostri comittimus (*így*) vobis, quatenus acceptis presentibus, duos ex vobis cives iuratos iuris peritos, ad terminum iudiciorum prescripti tertii diei festi beati Michaelis, cum plena informatione Posonium mittere, ut illic revisioni predictarum appellationum universarum causarum et aliorum negotiorum conventum statum sedis tavernicalis concernentium, cum aliis senioribus reliquorum civitatum liberarum tam diu, quoad necesse fuerit, interesse debeant. Censum quoque annum vice magistro tavernicorum more aliarum liberarum civitatum debitum reportaturi. Secus, si penam, de non observatione mandati editam, evitare cupitis, ne feceritis. Datum Posonii, sabato proximo ante festum beate Margarethe virginis, anno domini millesimo quingentesimo quinquagesimo septimo.

*Külczim*: Prudentibus ac circumspcctis iudici ac iuratis, totique senatui civium civitatis Soproniensis, amicis nobis dilectis.

*Más kézzel*: Presentatum 29. die Septembris, anno etc. 57.

Eredetije papiron, zárlatán a tárnokmesternek papírral fedett pecsétjével. Lad. XV. et P. fasc. III. No. 121.

## 2. Dévény, 1558. nov. 30.

*Zrinyi Miklós levele Sopron városához, melyben a várost a Pozsonyban, 1559 jan. 6-án tartandó országgyűlésen való részvételre annál is inkább meghívja, mert bizonyos, a tárnoki szék újítására vonatkozó ügyeket akar velük tárgyalás alá venni; figyelmezteti egyuttal őket, hogy a járandó tárnokmesteri fizetséget teljes összegben szolgáltatassák át ítélőmestere kezébe.*

Prudentes ac circumspccti amici nobis honorandi, salutem. Optime vobis iam constare credimus, qualiter sacra Coesarea (*így*) et Catholica maiestas, dominus noster clementissimus, universis statibus et ordinibus huius regni sui Hungarie, dietam generalem pro festo epiphaniarum domini venturo <sup>2)</sup> Posonii indixerit, ubi vos quoque tanquam huius regni membra, per certos concives vestros interesse debebitis. Cum autem sint quedam negotia, publicum statum et reformationem sedis nostre thavernicalis tangentia, de quibus una tractare et concludere volumus, propterea hortamur vos et requirimus, ut prefatos concives vestros ad dietam ipsam mittendos, cum ea informatione et auctoritate expediatis, ut possint de rebus tractandis nomine omnium vestrum loqui et agere, atque etiam nobiscum

<sup>1)</sup> 1557. okt. 1.

<sup>2)</sup> 1559. jan. 6.

una concludere, appellationes quoque causarum reddidere. Preterea censum quoque de vestri medio vice magistro thavernicorum quottannis exolvi debitum integre remittatis. Secus non facturi. Datum in Dewen, ultima die mensis Novembris, anno domini 1558.

Nicolaus comes perpetuus de Zrinio,  
magister thavernicorum sacre Caesaree regieque  
maiestatis etc.

*Külczim:* Prudentibus et circumspectis iudici et iuratis civibus ac senatui civitatis Soproniensis etc. amicis honorandis.

Eredetiye papiron, zárlatán a tárnokmesternek papírral fedett pecsétjével. Lad. XV. et P. fasc. 1. No. 26.

### 3. Szigeth, 1562. máj. 1.

*Zrinyi Miklós levele Sopron városához, melyben őket leányának, Katalinnak, Thurzó Ferenczcel ez évi jún. 21-én tartandó menyegzőjére meghívja.*

Prudentes et circumspecti domini et amici honorandi, salutem et servitiorum nostrorum commendationem. Quoniam deo optimo maximo ita disponente proximis diebus filiam nostram, generosam puellam Chatarinam de Zrynio, in legitimam coniugem magistro domino Francisco Turzo etc., cuius nuptias deo propitio statuimus die dominico proximo ante festum beati Johannis (*így*) baptiste proxime affuturum, que est vigesima prima dies venturi mensis Junii, in arce nostra Monyorokerek celebrare. Quare rogamus dominationes vestras sumopere (*így*), velint die et loco prescriptis personaliter interesse, nuptiasque filie nostre charissime earundem presentia inter ceteros dominos fratres et amicos nostros decorare. Quod eisdem omni officio amicitie reservare studebimus. Easdem in reliquo feliciter valere optamus. Datum ex regia Zygeth, prima Maii 1562.

Nicolaus comes Zriny etc.

*Külczim:* Prudentibus et circumspectis dominis iudici et iuratis ceterisque civibus civitatis Soproniensis etc. dominis et amicis nobis observandissimis.

Eredetiye papiron, zárlatán egy gyűrűpecsét nyomával. Lad. XXVIII. et CC. fasc. 1. No. 21.

### 4. Szentmiklós, 1563. máj. 13.

*Zrinyi Miklós levele Sopron városához, melyben három elfogott szolgájának kiadatását sürgeti.*

Ersame, weise, gunstige Herrn, euch sein unnser willig Diennt (*így*) zuvor. Die Herrn wern sich wissen zu erinern, das ich zuvor hob auch geschriben von wegen meiner Dienner

holben, aber mier khain Andtwordt nit ist darauf erfolgt. So wais ich aber noch nit wie es stet meinenn Diennerin. So ist mein begern noch wie zuvor. Die Herrn wollen miers zu wissen thuen, ob sy schultig sein oder nit. Die Herrn wern auch meinem Dienner Glauben geben, wens er mit den Herrnen wierdt redten. Pit dem nach die Herrn wollen meine Dienner aus lassen, nich wirrt khainer nit andrinen, so vor sy gar schultig warn, das ich doch nit glaub. Sy solen auf meinem Geschlos gleich so wol gefangen sein, pis der Rechtstag sol fuer über sein. Sein sy schultig, das das Recht pringt, sy sollen ungestrafft nit bleiben. Aber wie zuvor pemelt, was ich den Herrnen durich meinen Dienner anbietten due so ver meine Dienner nit wern aussgelassen, so sag ich aber die Herrn wern sich darin bedenckhen, darmit sich die Sach nit weider reissen due. Hiemit weist ier euch zurichten. Datum Nicholsburg, den 13. May 1563.

Idem manu propria.

Wir Graff Niclas von Serin.

*Külczim*: Den Ersamen unnd weisnen Herrnen N. Pwrgermaister Richter unnd Radt der Statt Odenburg, zu aigen Hand.

*Más kézzel*: Herr Niclass von Serin wegen drayer gefangener Dienner.

Eredetije papiron, zárlatán Zrinyi Miklós papírral fedett gyűrűpecsétjével. Lad. XXV. et Z. fasc. II. No. 94.

#### 5. Monyorókerék, 1564. júl. 8.

*Zrinyi Miklós levele Sopron városához, melyben őket Rosenbergh Jób leányával Évával való eljegyzéséről értesíti, és a szept. 3-án Monyorókerék várában tartandó menyegzőjére meghívja.*

Prudentes et circumspecti domini et amici nobis observandissimi, salutem et servitii commendationem. Intellexerunt dominationes vestre, nos dei maximi ordinatione copulasse ritu divino in legitimam coniugem generosam puellam Evam, filiam generosi et magnifici quondam domini Jobi de Rosenbergh etc. Nuptias quoque nostras statuimus die dominico proximo ante festum nativitatis Marie, que est tertia dies proxime futuri mensis Septembris, in arce nostra Monyorokerek celebrari. Quare dominationes vestras petimus, velint die et loco in prescriptis interesse, nuptias quoque nostras cum ceteris dominis fratribus et amicis nostris suarum presentia decorare. Quod nos dominationibus vestris omni officio amicitie refundere contendemus. Dominationes vestras bene valere optamus. Datum ex Monyorokerek, 8. Julii, 1564.

Nicolaus comes perpetuus Zriny etc.

*Külczim*: Prudentibus et circumspectis dominis magistro civium iudici ac iuratis civibus civitatis Soproniensis etc. dominis et amicis nobis observandissimis.

*Más kézzel* : Presentirt den X. July, anno etc. 64-isten ; der Inhallt dises Schreybens ist, das der Graff von Zeryny ainen ersamen Rhate auff den 3. September zu seiner hochzeittlihen Freiidt laden thuett.

Eredetije papiron, zárlatán egy gyűrűpecsét nyomával. Lad. XLV. et UU. fasc. VIII. No. 592.

6. Pozsony, 1565. febr. 2.

*Zrinyi Miklós tárnokmester és Magyarország főkapitányjának levele Sopron városához, melyben értesíti, hogy ezen évi máj. 1-én tárnoki széket tart, és ennélfogva két vagy három, a jogban jártas esküdtnék kiküldését rendeli.*

Nicolaus comes perpetuus de Zrynio, tavernicorum regalium magister et supremus regni Hungarie capitaneus etc. Prudentes et circumspecti viri, amici nobis honorandi, salutem et felicitatem. Ne officio nostro deesse videamur, et per appellantes de negligentia accusari possumus, statuimus octavo die festi beati Georgii martyris venturi <sup>1)</sup>, hic Posonii terminum sedis nostre tavernicalis, more antiquitus observato celebrare. Proinde volumus et auctoritate (*így*) officii nostri sub pena vobis firmiter iniungimus, quatinus (*így*) ad eundem octavum diem festi beati Georgii martyris venturum, duos aut tres ex vobis seniores iuris consultos huc Posonium transmittatis, qui in celebratione sedis nostre tavernicalis more consueto nobiscum intersint. Secus ne facturi. Bene valete. Datum Posonii, secunda die mensis Februarii, anno domini millesimo quingentesimo sexagesimo quinto.

Gervasius Radoczy  
vicemagister tavernicorum regalium  
manu propria.

*Külczim* : Prudentibus et circumspectis dominis iudici, iuratisque civibus et toti senatui civitatis Soproniensis, amicis nobis honorandis.

Eredetije papiron, zárlatán a tárnokmesternek papírral fedett pecsétjével. Lad. XV. et P. fasc. III. No. 122.

7. Bécs, 1565. febr. 21.

*Zrinyi Miklós tárnokmester levele Sopron városához, melyben kéri, hogy a Szigetről Sopronba küldött és a Pető házában elhelyezett két hordó bort — melyet most a cseh kancellárnak ajándékozott — szállíttassa el Bécsbe.*

Ersam unnd weiss, insonder lieb Herrn unnd guete freundt. Euh (*így*) sein mein freundlich gruess zuvor. Und fueg euch hiemit zu wissen, das Ich verscheinto Zeit von Syget 2 Vass Wein dachin zu euch geen Odenburg pracht, in des Herrn Pethew

<sup>1)</sup> 1565. máj. 1.

behausung zu verwarung gegeben. Jetz aber hab ich gedachte Wein dem Hern Behaimischen Canzler geschenckht, Wie Ich dann in meinem Negst bei euch wechraissen, Eurm Mith Radtes Personn ainem Neid Jänush genandt, derwegen vermelt, Euch meinewegen pitlichen antzusuechen, das Ir solche zway Vass Wein, weil noch Jetz die Strass nit gar pruchig ist, mir zu dienstlichen gefallen mit Tunglichen fuurleutten alher geen Wienn furn lasset. Des Ich mich zu euch als meine guete freundt unnd hern gentzlich unabgeschlagen vertrerste (*így*). Was aber die Uncosten deren fuur betrifft, will Ich euch oder denselben Personnen zu Dannkh endtrichten. Trosstlicher Hoffnug (*így*), Ir werder (*így*) mir gedachte 2 Vass Wein mit Eheistem so müglich alher geen Wien schickhen unnd furn lassen. Solches will Ich umb euch in gleichen und gernem zuverschulden nit vergessens, damit die Gnod Gottes mit unss Allen. Datum Wien, den 21 tog Februari, inn Fünfundsechzigisten.

Nicolaus comes Zryny manu propria.

*Külczim*: Den Ersamen und weissen N. Burgermaister, Richter und Rath der Stadt Odenburg, meinen gueten Freundt zu handt.

Eredetije papiron, zárlatán Zrinyi Miklós czimeres gyűrűpecsétjével. Lad. XXIV. et Y. fasc. IV. No. 237.

## II.

1. Csáktornya, 1627. júl. 18.

*Zrinyi Miklós, a későbbi költő és öcsöje Péter nevében Sopron városához intézett levél, a melyben édes atyjuknak Györgynek, ezen évi szept. 5-én Csáktornyán (a pálosok Szt. Ilona monostorában) leendő temetésére a várost meghívják.*

Prudentes ac circumspecti viri amici nobis observandissimi, salutem et servitiorum nostrorum commendationem.

Quandoquidem desideratissimus parens noster, illustrissimus dominus comes Georgius a Zrinio, regnorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae banus etc. dum in regno Hungariae pro aris et focus, in summa patriae necessitate, penes legitimum suum regem numerosis exercitibus strenue militaret, immatura morte, in optimo aetatis suae flore praeventus, deo sic disponente, ex hac vita excesserit, nobisque in tenella aetate constitutis orphanis, perpetuum sui desiderium, moestissimumque luctum reliquerit. Nos pro ea, quam genitori optimo debemus, pietate ac observantia, in eo omnem operam collocantes ut tanti parentis luctuosissimum funus, filiali obligatione ducti, meritis exequiis veneremur, communi dominorum tutorum, amicorum et consanguineorum ordinatione



eiusdem sepulturae, locum quidem penes Chiaktornia, in monasterio Sanctae Helenae, diem vero quintum, proxime futuri mensis Septembris constituimus. Prudentes ac circumspectas dominationes vestras obnixe rogantes, ut non solum memorati piaie memoriae parentis nostri, qui pro patria charissima vitam atque sanguinem liberaliter profundere paratus fuit, sed et quorum nostrorum felicissimae recordationis meritorum, nostrorumque futurorum servitiorum consideratione, quarta die praememorati mensis Septembris, in praelibata arce nostra Chiaktornia comparere, illincque iuxta ritum ecclesiae Catholicae antiquitus observata solemnitate ac comitiva, funus ad memoratum sepulturae locum deducere, atque eidem ultimum honorem praeparare non dedignentur. Quod quidem officii ac benevolentiae genus, toto vitae nostrae tempore, omnibus occasionibus prudentibus ac circumspectis dominationibus vestris, reservire omni studio conabimur. Datum in praedicta arce nostra Chiaktornia, die 18. Julii, anno 1623.

Prudentum ac circumspectarum  
dominationum vestrarum  
officiosissimi servitores et amici orphani  
Comes Nicolaus à Zrinio.  
Comes Petrus à Zrinio.<sup>1)</sup>

*A levél alján : Civitati Soproniensi.*

*Külcím : Prudentibus ac circumspectis dominis iudici, caeterisque iuratis civibus civitatis liberae regiaeque Soproniensis etc. dominis et amicis nobis observandissimis.*

*Más kézzel : Invitatio auf Gebrüder Grafen Zeriny, beerdigung.*

*Eredetije papiron, zárlatán egy gyűrűpecsét nyomával. Lad. XXVIII. et CC. fasc. IV. No. 262.*

2. Csáktornya, 1661. jún. 1.

*Zrinyi Miklós, a költőnek, levele Sopron városához, a melyben őket — a töröknek fenyegetése folytán — Bécsben saját költségén öntött tiz ágyúnak Csáktornyáig leendő szállítására kéri.*

Egregii nobiles, prudentes ac circumspecti domini amici et viri  
nobis observandissimi !

Salutem ac servitiorum nostrorum commendationem.

Az úntalan való töröknek fenegetése kényszerétt engemetis az közönséges hazánk oltalmának gondviselésére, kire nézve tiz ágyútt öntettem Bécsben, melyeknek haza hozása magamtul csaknem lehetetlen ; recurrálnom köll jó akaróimhoz és Barátimhoz, az kik az utban laknak, hogy valami segítséggel legyenek.

<sup>1)</sup> Miklós, a költő ekkor hét, Péter pedig hat éves volt.

Mine(k) okáert kegyelmeteket mint jó akaró szomszédimat szeretettel kérni akartam, hogy ezeknek az elhozására segítségül legyen kegyelmetek, bár csak az magok alkalmatosságával, az kin kívül nemis kívánom. Más nagyobb dologban ezen kegyelmetek jó akarattját meg igyekezem szolgálni. Szóval többet is izentem kegyelmeteknek Botthyány Benedek szolgám által, ezaránt hittet adván kegyelmetek neki szovainak. In reliquo tarcsa Isten kegyelmeteket jó egészségben. Datum Csaktornya, die 1. Junii, 1661.

Earundem egregiarum nobilium prudentum ac circumspectarum dominationum vestrarum

amicus et vicinus benevolus ad  
serviendum paratus

Comes Nicolaus a Zrin m. p.

*Külczim:* Generosis, egregiis et nobilibus, prudentibus item et circumspectis dominis N. iudici et caeteris senatoribus liberae regiae civitatis Soproniensis etc., dominis, amicis observandissimis.

*Más kézzel:* Presentirt 9. Junii 1661. von Grafen Nicolaus a Zrin.

Eredetije papiron, zárlatán Zrinyi Miklósnak czimeres gyűrűpecsétjével. Lad. XXXV. et KK. fasc. VI. No. 35.

3. Bécs, 1661. okt. 3.

*Zrinyi Miklós, a költőnek, levele Wesselényi Ferencz gróf, nádorhoz, a melyben arra kéri, hogy Wittnyédy Istvánnak Sopron város tanácsával folytatott jogos pörét ne akadályozza meg parancsával, hanem bizza azt az illetékes bírákra.*

Méltóságos Fejedelem, Nemes Magyar Ország Palatinussa,  
nekem jóakaró Uram Apám!

Nagyságodnak fíui engedelmességgel és alázatossággal szolgálok. Régen nem irtunk egymásnak, de azzal szeretettünk és kötelességünk, úgy tudom, nem cessált. Engemet akadályozot meg rész szerint hazánk szolgálattjára elkezdet épüiletem, rész szerint pedig az Nagyságod távol léte, de el nem megyek innét, mighlen Nagyságodnak bővebben nem irok; most egyedül ezen alázatossan irt levelemben fő ember szolgálátot Wittnyedi István urátot akartam alázatossan Nagyságodnak recommendálnom, ki egy processust instituált az Soproni Tanács ellen, és jelen létemben derekas törvénytudó emberekkel examináltatta azon dolgot, és igasságosnak találtatot. Nagysághod pedig mostan oly parancsolattjával, kinek az törvényben fundamentoma nincsen, akarja impediálni. Kérem alázatossan Nagyságodat, mint jó akaró Uramot Apámat, cselekedgye ő kegyelmével érettem azt a grátiát, ne báncson teőb méltóságos parancsolatival az

ő kegyelme processussát, relegálja az Soproniakat ad suos iudices. Ugy veszem, mint ha Nagyságod magammal cselekedné azon grátiát, melyet minden fiui engedelmességgel meg igyekezek szolgálnom; ő kegyelme is Nagyságodnak holtig aláztossan szolgál, amint bizvást el hiheti ő kegyelme felől, hogy Nagyságodnak igaz és hű szolgálja. Tarcsa és éltesse Isten Nagyságodat sok esztendeig kedves, jó egészségben. Datum Wiennae, 3. Octobris, 1661. Nagyságodnak alázatos szolgálja s fia

Gróf Zrinyi Miklós.

XVII. száz. egyszerű másolat. Lad. XL. et PP. fasc. I. Num. 24.

4. Bécs, 1661. okt. 14.

*Zrinyi Miklós, a költőnek, levele Sopron városához, a melyben arra kéri, legyen Wittnyédy Istvánnak, bizalmas jó emberének segítségére azzal, hogy épülő félben lévő háza szükségletéhez égettessen a város kemenczéjében két kemencze meszet és három kemencze téglát, a melyekért Wittnyédy a szokásos összeget megfizeti.*

Prudentes ac circumspecti domini, amici nobis observandissimi. Salutem ac officiorum nostrorum paratam commendationem.

Isten áldgya kegyelmeteket kívánt javaival. Voltunk-é jó akarói kegyelmeteknek és nehéz dolgaiban, hadgyuk az maga kegyelmetek követtyei recognitiojára, az mellyet nem másnak, hanem fő ember szolgálknak Wyttniédy István uram kegyelmetek mellet való interpositiojának tulajdonithat főképpen. Vagyon ő kegyelmének egy kezdet épületi az kegyelmetek várasában, melyhez legnagyobb szüksége vagyon ő kegyelmének mészből és teglából. Ugy értettük, kegyelmetek az szomszédságban másokhoz is mutatta oly jó akarattyát, hogy maga kemenczejében égettetet meszet, és azzal kedveskedet. Nem kíván ő kegyelme semmi fortélyt, hanem az mint kegyelmetek szokta pénzen adni, azon árrat adgya meg. Az ő kegyelme kegyelmetekhez való kötelessége is meg érdemlené talám halandóságnak jeleül, ha kegyelmetek pénziért épületibe segéte, és két, három ember passioja miat magátul ne idegenétene. Mindazonáltal szeretettel kérjük kegyelmeteket, ha kívánnya az mi jó akaratunkat, égettessen ő kegyelmének két kemencze meszet és három kemencze téglát, ez üdön mindenik felét, egyet, egyet, esztendőre megint az többit, az mint iránk, ő kegyelme meg adgya az árrat, mig pedig az lenne, az maga vermeiből adasson oltot meszet, ne köllessék az munkát félben hagyatni. Ugy veszük kegyelmetektől, mint ha nekünk adná; azonis lészünk minden alkalmatossággal, jó akaratunkat vehesse; el nem hihettyük,

hogy ily kérésünkben bennünket meg fogyatoztathasson, az mellyért minden jó akaratunkat várhassa. Kegyelmetektől kívánt választ várva Semberger János által. Éltesse Isten jó egészségben kegyelmeteket. Datum Wiennae Austriae, die 14. Octobris, 1661.

Earundem dominationum vestrarum

amicus ad officia paratus

Comes Nicolaus a Zrin m. p.

*Külczim:* Prudentibus ac circumspectis dominis N. N. magistro civium, iudici, caeterisque iuratis civibus, ac toti communitati liberae regiaeque civitatis Soproniensis etc., amicis nobis observandissimis.

*Más kézzel:* Praesentirt 3. Novembris.

Eredetije papiron, zárlatán Zrinyi Miklósnak kis gyűrűpecsétjével.  
Lad. XXXV. et KK. fasc. VI. No. 43.

Közli: HORVÁTH SÁNDOR.

---

## REGESTÁK ALSÓFEHÉRVÁRMEGYE LEVÉLTÁRÁBÓL.

---

Alsófehérvármegyének nyugalmazott nagyérdemű főorvosa, *Magyari Károly dr.* bocsátotta a *Tört. Tár* szerkesztőségének a rendelkezésére az alább közlendő oklevélkivonatokat. Sajnos, megjelenésüket már nem érhetette meg. 1906 aug. 22-én elköltözött az élők sorából. Megyéje, a melynek áldásdús élete javarészt odaáldozta, lerótt a kegyelet adóját az elhunyt sirjánál. Rójjuk le mi is nagybecsű jegyzeteinek közzétételével emlékezete előtt a magyar történettudomány háláját. Hirdessék e jegyzetek fáradhatatlan buzgalmát és lelkesedését, a melylyel életének utolsó szakaszát hazai történetünk elkallódó emlékeinek megmentésére s a nemzet közkincsévé tételére szentelte.

A kicsiny, de történeti értékében gazdag regesta-gyűjtemény *három* sorozatból áll. Az *első*, leggazdagabb sorozat a *báró Kemény-családnak* jelenleg Nagyenyeden a megyei levéltárban elhelyezett levéltárában őrzött oklevelek kivonatait tartalmazza. A levéltár középkori okleveleinek legnagyobb része, több későbbkori okirattal együtt, *régy* kötetbe van egybekötve, valószínűleg a történetírók előtt is ismeretes *Veszeli Károly* borbándi plébanus iniciatívájából, ki ezeket a köteteket a 60-as években latin szövegű mutatóval látta el. Ebből a négy kötetből valók a Magyar Történelmi Tár XVIII-ik kötetében *P. Szathmáry Károlytól* kiadott mohácsi vész utáni okiratok. A középkori oklevelek kisebb tömege, valamint a levéltárnak a mohácsi ütközet utáni nagyobb része általában véve lajstromozatlan. Minő történelmi anyagot rejteget ez a levéltár, erre nézve bőséges útbaigazítást nyújt a megboldogult *Magyarinak* az Erd. Múzeum 1897-ik évfolyamában megjelent ismertetése.

Még csak azt jegyezzük meg, hogy a *Kemény-féle* regesták jelzeteinél a római számok (I—IV.) a kötetek, az arabs számjegyek az egyes kötetek darabjainak a számát jelentik.

A regesták *második* sorozatát a fejedelmi *Barcsay-családnak* ugyancsak az alsófehérvármegyei levéltárban őrzött okleveleinek a

kivonatai alkotják. Sajnos, ez a néhány darab csak romja a hajdani levéltárnak. Pedig így is nagybecsű történelmi szempontból ez a sorozat, mert az okleveles emlékekben aránylag szegény Hunyad megye történetére vet egyben-másban világosságot. Ennek a csekélységnek a megmentését is a *Magyari* lángoló lelkesedésének köszönhetjük, aki a megye nagyérdemű monographusával, *Török Bertalan* volt megyei főjegyzővel együtt kieszközölte, hogy Glück Mór alvinczi nagybirtokos a teljesen »romlásnak indult« okleveleket megőrzés végett a megyei levéltárnak szíves készséggel általengedte.

Végül megemlítjük, hogy a mint látható, a Fehérmezgyében a középkorban is szerepet játszó *Mohay-családnak* ugyancsak a megyei levéltárban őrzött levéltára *harmadik* sorozat gyanánt szintén hozzájárult ezen értékes regesta-gyűjteményhez két oklevél kivonattal.

### I. Kemény-iratok.

1291. nov. 20. — A váradi káptalan egyezségvalló levele, mely szerint Zomonyi Pál fia Pál és Péter fia Gergely, a szabolcs-megyei Byr földnek az anyai nagyanyjuk és ennek testvére Byr-i Demeter révén reájuk szállott fele része iránt indított perben Vibul fia Gergely fia Jánossal egyezsége lépven, a mondott fele birtokot nevezett Gergely fia Jánosnak tizenhatsz márkáért általengedik s a reá vonatkozó leveleket, — az Vsente nevű földre vonatkozó kivételével, — érvényteleneknek nyilvánítták.<sup>1)</sup>

A káptalan: Antal prépost, István olvasó, Iván éneklő, Márton örkanonokok.

A váradi káptalannak 1425. szept. 27-én kelt átiratában, hátrább.

1308. ápr. 18. — A váradi káptalan ajándékvalló levele, mely szerint Guthkeled nembeli Kozma ispán vásár útján szerzett birtokait, u. m. Kúhid Poradan-ban levő Albiztricy, Percel és Pochman nevű földjeit, továbbá Lunz-ot és Perezthhegh-et az Ikua mellett *Sopron megyében*, Kingus-t a Balaton mellett *Veszprém megyében*, Ragald-ot a Nyír mellett Salonth-hoz közel *Szatmár megyében*, a saját Harang nevű örökös birtoka mellett fekvő Harang-ot *Szabolcs megyében*, Leta-t a Verekyo mellett, Walimduch vára földét, János fia András földét Priuardhida

<sup>1)</sup> Megjegyzendő, hogy a váradi káptalan XVII. századi egyszerű másolatban fenmaradt és sokszor idézendő 1425. szept. 27-iki átirata a tulajdonneveket rendkívül hibás alakban tartotta. Azért úgy ezeket, mint általában a regestákban előforduló összes személy- és birtokneveket betűhíven közöljük.

mellett, Priuardhida-t, Zalach uelese-t, Posathuisze-t és Frensa-t ugyancsak a Verekyo mellett, azon esetre, ha fia Ivánka mester magbanszakadna, leányainak: Erzsébetnek a Pord fia Arcalf, Ágnesnek a Vis-i István feleségének és Klára nevű hajadon leányának hagyományozza.

A váradi káptalannak 1313. márcz. 29-én kelt átiratában, hátrább.

1313. márcz. 29. — A váradi káptalan ajándékvalló levele, mely szerint Kozma ispán, — meghalván fia Ivánka mester és ennek egy fia, — az 1308. ápr. 18-án ajándékba vallott birtokokat, azon esetre, ha nevezett Ivánkának János nevű fia is magban szakadna, leányainak: Erzsébetnek, Arcalf mester özvegyének, s másik leánya Ágnes, Vis-i Istvánné fiainak és Ivánka fia Imre feleségének Klárának hagyományozza.

*A káptalan:* Ivánka prépost, Csanád olvasó, János éneklő, Jakab örkanonokok.

A váradi káptalannak 1425. szept. 27-én kelt átiratában, hátrább.

1313. nov. 22. — A váradi káptalan ajándékvalló levele, mely szerint Guthkeled nemzetségbeli Kozma fia Kozma ispán Bihar vármegyében fekvő Posatuisze (Posalkuisze is) nevű birtokát s a mellette levő Körtvelyes nevű sziget felét leányának Klárának, a Weke mester Kerekszegh-i várnagya: Ivantho fia Imre mester feleségének ajándékozza.

*A káptalan:* Ivánka prépost, Csanád olvasó, János éneklő, Jakab örkanonokok.

A váradi káptalannak 1425. szept. 27-én kelt átiratában, hátrább.

1314. jan. 20. — A váradi káptalan örökvalló levele, mely szerint Decrrgynan nemzetségbeli Walogh János fiai János és Rufinus, a Kallo-i Egyed fiai Iván és Simon Luk nevű birtokának szomszédságában, Szabolcs vármegyében fekvő Suman nevű birtokuk felét, húsz márkáért, az odavaló egyház felével együtt megnevezett Ivánnak és Simonnak örökbe vallják.

*A káptalan:* Ivánka prépost, Csanád olvasó, János éneklő, Jakab örkanonokok.

A váradi káptalannak 1425. szept. 27-én kelt átiratában, hátrább.

1320. febr. 19. Temesvár. — I. Károly király »quandam possessionem seu terram Paulustheluke vocatam simul cum silva sua Vmbuz vocata in comitatu de Dubuka« kérésükre Sukky-i Albert fiainak Mihálynak és Miklósnak adományozván, meghagyja az erdélyi káptalannak, hogy nevezetteket azoknak birodalmába iktassa be.

*Királyi emberek:* Guge fia András és Zuky-i Domokos.

Eredetije hártyaszeleten, zárópecsét töredékeivel, *lajstromozatlan*.

1320. febr. 20. Temesvár. — I. Károly király határjáró parancsa, mely szerint meghagyja az erdélyi káptalannak, hogy a Suky Albert fiai Mihály és Miklós által felkért dobokamegyei Pálostelek nevű birtok és Wmboz nevű erdő határát megjárván, nevezetteket azok birodalmába iktassa be.

*Királyi emberek* : Gugas fia András és Suky Domokos.

XVII. századi magyar fordítás az erdélyi káptalan 1320. márcz. 4-én kelt átiratában, hátrább.

1320. márcz. 4. — Az erdélyi káptalan határjárt levele, mely szerint jelenti I. Károly királynak, hogy Palusteleke és Vmbuz nevű földek határát megjárván, Suky Mihályt és Miklóst azok birodalmába ellenmondás nélkül beiktatták.

*Királyi ember* : Gugas fia András.

*Káptalani tanu* : Benedek kolosvári plebanus.

*Határosok* : Vmboz és Szaua hely, Bagacz és Vmbuzteleke föld, Polun és Vmbuz föld, Szenth Gothard és Vmbuz föld, Legyn és Vmbuz föld, Legyn és Palusteleke föld, Palaczka (Palatka) és Palusteleke föld, Themesteleke és Palusteleke föld.

*Nevek* : Vmbuz bércze, Szaua és Bogacz vize, Szent Egyed bércze, Vmbuz vize, Palatka vize, Hyntus vize.

XVII. századi magyar fordítás I. Károlynak 1320. márcz. 25-én kelt átiratában, hátrább.

1320. márcz. 25.<sup>1)</sup> — I. Károly király adománylevele, mely szerint megtekintvén a Suky Albert fiainak, Mihálynak és Miklós-nak hű szolgálatait, melyeket a Dénes fia István mester által a pártos Moys fia Moys ellen »Bereckhydában« vívott ütközetben két szolgájuknak halálával is megbizonyítottak, Palusteleke földet és Vmbuz erdejét nekik adományozza.

*Kir. alkanczellár* : János küküllei főesperes.

XVII. századi magyar fordítása, II. 196.

1321. jan. 28. — A váradi káptalan zálogvalló levele, mely szerint Karaz-i Sándor fiai Miklós és László szabolcsmegyei Ezlar nevű birtokukat, kiváltás föltételével, hatvanegy márkáért, Kallo-i Egyed fiainak Iván és Simon mestereknek zálogba vetik.

A váradi káptalannak 1321. decz. 7-én kelt átiratában, hátrább.

1321. decz. 7. — A váradi káptalan örökvalló levele, mely szerint Karaz-i Sándor mester fiai Miklós és László szabolcsmegyei

<sup>1)</sup> A fordításban előforduló »Böyt elő hava« — hibás: »Böyt más hava« — helyett, minthogy a király ebben az erdélyi káptalan 1320. márcz. 4-én kelt levelére hivatkozik.

Egyébiránt a király czíme a fordításban így hangzik:

Károly Istennek kegyelméből Magyarországnak, Tótországnak, Horvátországnak, Rácországnak, *Genua városának*, *Alsó Franciaországnak*, Lodomériának és Bolgárországnak királya.



Ezlar nevű birtokukat, nehogy a kiváltásra kitűzött idő elmulasztása esetén a hatvanegy márka zálogösszeg kétszeresén maradjanak, a zálogösszegen felül még fölvelt huszonöt márkáért Kallo-i Egyed fiainak Ivánnak és Simonnak eladják.

*A káptalan:* Csanád prépost, János olvasó, András éneklő, Jakab örkanonokok.

A váradi káptalannak 1425. szept. 27-én kelt átiratában, hátrább.

1323. jun. 27. — A váradi káptalan örökvalló levele, mely szerint Kornis fia Izsép fia István pap, szabolcsmegyei Luk-i birtokát (portionem) tizenhat márkáért Kallo-i Egyed fiainak Ivánnak és Simonnak örökbe vallja.

*A káptalan:* Miklós prépost, János olvasó, András éneklő, Jakab örkanonokok

A váradi káptalannak 1425. szept. 27-én kelt átiratában, hátrább.

1324. márcz. 19. — Az erdélyi káptalan tiltó levele, mely szerint Suuk-i Mihály kolosi főispán és testvére Miklós Woos (dictus) Miklóst, a Károly király által hű szolgálataik jutalmáól és a lázadók által elpusztított birtokaikért nekik adományozott Paulustelky nevű birtok fölkérésétől és elfoglalásától, Suuk-i Kenchey fia Nagy (magnus) János nevű szolgálók által eltiltják.

Eredetije hártján, záró pecsét töredékeivel, II. 1.

1339. jan. 5. Visegrád. — I. Károly király határjáró parancsa, mely szerint a Tatamer fejérvári prépost és királyi alkanczellár frater-ének Bacw mesternek a saját és édes testvére István nevében előadott kérésére megparancsolja az erdélyi káptalannak, hogy a Tamás erdélyi vajda által királyi jóváhagyással nekik adományozott fehérmegyei Gumbucz határát járja meg s nevezetteket annak birodalmába iktassa be.

*Királyi emberek:* Forro-i Mihály, Czekelaka-i Lukács fiai Miklós és László.

Kivonatossan az erdélyi káptalannak 1339. febr. 26-án kelt levelében, hátrább. — Kihagyás nélküli, de hibás átiratát l. az orsz. ltárban, MODL. 30.374.

1339. február 26. — Az erdélyi káptalan határjárt levele, mely szerint jelenti I. Károly királynak, hogy Gumbucz határát megjárta s nevezett Bacho <sup>1)</sup> mestert és édes testvérét annak birodalmába ellenmondás nélkül beiktatta.

*Szomszédok:* Czekelaka-i Lukács fia Miklós Bükeös erdejével és Kemeny fia Márton Ozd-i birtokával, a Silye-i, Szent Benedek-i nemesek, Forro-i Mihály, Forro, Hari, Nandorlaka, Bükeös faluk.

<sup>1)</sup> A Jakab, illetőleg Miklós erdélyi vajda fentidézett levelében ez a Bacho a Tatamer prépost István nevű testvére fiának és Mátyásnak mondatik.

Jakab (az orsz. ltár példánya szerint pedig Miklós) erdélyi vajdának 1344. febr. 1-én kelt átiratában, II. 197., azon megjegyzéssel, hogy a határjárt levél ezen példányából hiányzó iktatás és a datum az orsz. ltár példányából (MODL. 30.374.) pótoltatott.

1342. október 13. — Az erdélyi káptalan tiltó levele, mely szerint Zuk-i Miklós comes és fiai Dávid, Barnabás, Mihály és Illyés, Zaluch fia Albert fiait Mihályt és Miklóst, az Ombuz-tól tudtokon kívül való határjárással és új határjelek felállításával elszakított Palusteluke föld és Paluserdeye nevű erdő bitorlásától tiltják.

Eredetije hártján, két záró pecsét töredékeivel, melyek közül egyik a káptalané, másik úgylátszik az 1397—1401. években alvajdaságot viselt Sverci Jánosé, I. 3.

1342. október 13. — Az erdélyi káptalan tiltó levele, mely szerint Zuk-i Miklós comes és fiai Dávid, Barnabás, Mihály és Illyés Pogány (dictus Pagan) Istvánt, bizonyos Ombuz-hoz tartozó erdő felének elfoglalásától és Zaua-birtokhoz csatolásától s a megnevezett birtokok közt való határjelek lerombolásától tiltják.

Eredetije hártján, záró pecsét nyomaival, I. 4.

1343. január 7. Visegrád. — I. Lajos király adománylevele, mely szerint az ungmegyei Newyczke várát »et liberam villam seu civitatem suam Zemlen vocatam prope civitatem suam Pottok« vámjával együtt Zemplén vármegyében, melyek Drwgeth János nádornak adományoztattak volt, továbbá a lázadó Pethene fia Pétertől I. Károly által elvett és a nevezett János nádor testvérének Fülöp nádornak adományozott s az említett János nádor fiának Vilmos nádornak magtalan halála után a koronára szállt zemplénmegyei Barko és Jezenew várakat, »excepto duntaxat comitatu dicti Zempliniensis« a mondott János fiainak Miklós királyi pohárnoknak és Jánosnak adományozza.

Kivonatosan I. Lajos királynak 1355. jan. 19-én Drugeth Miklós országbíró részére kelt átiratában, hátrább.

1343. majus. 5. — A kolosmonostori convent egyezségvalló levele, mely szerint Erzsébet asszony, néhai Swk-i Miklós comes özvegye, a fiai Barlabás, Dávid, Illyés és Mihály által hitbérül és nászhozományúl békés egyezség alapján neki kiadott tizen-négy kanczát egyfű csikájával, két ökröt, két tehenet borjával, a juhok és sertések felét, a termés harmadát, a méheket, egy övet és egy ezüst poharat megnevezett fiainak visszaadja, azon feltétellel, hogy a míg férjének házában lakik, a malom jövedelmének harmada őt illesse, kinek ezenfelül fiai még egy szolgálót (mulierem conditionalem) is ajándékoztak gyermekestől együtt.

Eredetije hártján, hátán pecsét nyomaival, I. 2.

1343. május 19. Torda. — Miklós erdélyi vajdának a tordai gyűlésen kelt bizonyáglevele, mely szerint a gyűlés tagjai és az esküttek hit alatt megvallották, hogy a küüllővármegyei Hethwr, Buun, Sard, Sarold és Nadas'a mostani emberek emlékeztét meghaladó idő óta a Kemen fia Dezső fia Jakabé és elődeié voltak s László volt erdélyi vajda jogtalanul foglalta el azokat.

Eredetije hártján, hátán pecsét nyomaival, IV. 1.

1344. nov. 9. — Az erdélyi káptalan előtt »Barrabas filius condam Nicolai nobilis de Zuk pro se personaliter et pro David, Michaeli et Elia fratribus suis, ac pro Leonardo, Ladizlao et Sandro filiis Stephani, necnon Johanne, Michaeli, Stephano et Petro filiis Dominici consanguineis suis« tiltakozik az ellen, »quod quendam possessionem eorum Felekfark vocatam in comitatu de Clus existentem hereditariam Petrus dictus Henke ac Buchow cum fratribus suis, necnon Johannes filius Michaelis, Nicolaus dictus Scaz et filius Nicolai filii Georgii... occupassent et occupatam detinerent villam Georgii eam nominando« s annak bitorlásától őket eltiltja.

Eredetije hártján, zárópecsét töredékeivel, *lajstromozatlan*.

1353. márczius 13. — Az erdélyi káptalan tiltó levele, mely szerint ifjabb Vas (dictus Woos) Miklós Kalyan-i Mannust és Bertalant, az erdélyi káptalan előtt negyven, a kolosmonostori convent előtt pedig negyvenhat márkáért neki elzálogított Pop-teluke és Churnuk nevű birtokaik eladásától, Pogány (dictus Pogan) Istvánt pedig azoknak megvásárlásától tiltja.

Eredetije hártján, záró viaszpecsét nyomaival, I. 1.

1355. jan. 19. — I. Lajos király privilegialis levele, melyben az ungmegyei Newyczke váráról, továbbá a zemplénmegyei Zemlen városról s Barko és Jezenew várakról Drwgeth Miklós királyi pohárnok és testvére János részére kelt adománylevelét <sup>1)</sup> nevezett Miklós országbíró kérésére átírván megerősíti.

*Királyi alkanczellár*: Miklós zágrábi püspök.

Kivonatossan I. Ferdinándnak 1551. márcz. 6-án kelt ítélőlevelében, hátrább.

1356. aug. 4. — Salamon tordai főesperes és erdélyi vicarius bizonyáglevele, mely szerint Dombro-i Lőrincz fia Domokos Chestue-i János fiaival Istvánnal és Péterrel szemben tanukkal igazolta, hogy Chungua a nagyapjának Mikó fia Domokosnak örökös birtoka volt. Ennélfogva őt abból édes anyjának Kwnech-nek, a nevezett Mikó fia Domokos leányának leányi negvede

<sup>1)</sup> 1343. jan. 7. Visegrád.

természetes, nagyanyjának Erzsébetnek pedig hitbére és hozománya országos szokásjogon megilleti.

Kivonatosan Péter erdélyi alvajdának 1360. nov. 25-én kelt levelében, hátrább.

1356. aug. 5. — Salamon tordai főesperes erdélyi vicarius ítéelő levele, mely szerint a tanuvallomások alapján Dombro-i Lőrincz fia Domokosnak Chungua birtokból a nagyanyja hitbérét és hozományát s az édesanyja, Chungua-i Mikó fia Domokos leánya Kunech leányi negyedét, Chestue-i János fiaival Istvánnal és Péter deákkal szemben, a természetes illetőleg országos szokásjog alapján megítéli.

Kivonatosan Péter erdélyi alvajdának 1360. nov. 25-én kelt levelében, hátrább.

1356. (aug. 5 után.) — Salamon tordai főesperes erdélyi vicarius kérése, mely szerint arra kéri András erdélyi vajdát, hogy Lőrincz fia Domokosnak, — a kinek az egyházi törvényszék Chungua birtokból a nagyanyja hitbérét és hozományát s az édes anyja leányi negyedét megítélte, — Chestue-i János fiaival, a makacsságuk miatt az egyházból is kiközösített Istvánnal és Péter deákkal szemben szolgáltasson igazságot.

Kivonatosan Péter erdélyi alvajdának (1361. aug. 22. körül) kelt levelében, hátrább.

1357. — Az erdélyi káptalan idéző levele, mely szerint jelenti András erdélyi vajdának, hogy Chestue-i János fiait Mihály mester volt éneklő kanonokot, Istvánt és Pétert, mivel annak, hogy Lőrincz fia Domokost a nagyanyai hitbérül és hozományúl s édesanyjai leányi negyedül neki megítélt Chungua negyedrészenek birodalmába beiktassák ellene mondtak, nevezett Domokossal szemben törvényre hívatta.

Kivonatosan Péter erdélyi alvajdának 1361. (aug. 22. körül) kelt levelében, hátrább.

1360. jan. 6. Torda. — I. Lajos király parancsa, mely szerint a mellett, hogy a Gald-i Adorján fia Péter leányát Ilonát az apai jókban fiúörökössé tette, kegyelemből megengedte azt is, hogy nevezett Adorján másik leánya, Margit asszony a nemtelen származású és birtoktalan Székely Miklós fia István özvegye is az apai örökös birtokokból leányi negyedét nem pénzül, hanem birtokokban megkapja, — ennél fogva megparancsolja Dénes erdélyi vajdának, hogy nevezett özvegynek leányi negyedét a birtokokból birtokokban adassa ki.

Az erdélyi káptalannak 1375. jun. 4-én kelt átiratában, hátrább.

1360. október 19. — A kolosmonostori convent egyezségvalló levele, mely szerint Chungua-i János fiai István és Péter deák a fehérmegeyi Chungua birtok negyedrészt Dombro-i Lőrincz fia Domokosnak a nagyanyja Erzsébet, Mikó fia Domokosné hitbéreül és hozományául s az édes anyja Kwnech leányi negyedül örökösen általengedik.

Kivonatosa Péter erdélyi alvajdának 1360. nov. 25-én kelt levelében, hátrább.

1360. nov. 25. — Péter erdélyi alvajda perhalasztó levele, mely szerint egyrészt a Dombro-i Lőrincz fia Domokos, másrészt Chungua-i János fiai Fodor (crispus) István és testvére Péter deák közt Chungua negyedrésze iránt folyó perben mondott alvajdai törvényszéki ítélet alapján, nevezett Péter deák feleletének meghallgatására újabb határidőt tűz ki.

Kivonatosa Péter erdélyi alvajdának 1361. jul. 2-án kelt levelében, hátrább.

1361. febr. 25. — Péter erdélyi alvajda bizonyáglevele, mely szerint Chungua-i Péter deák a Chungua negyedrésze iránt Lőrincz fia Domokossal folyó perben, a kitűzött időben nem jelent meg.

Kivonatosa Péter erdélyi alvajdának 1361. jul. 2-án kelt levelében, hátrább.

1361. július 2. Szentimre. — Péter erdélyi alvajda iktató parancsa, mely szerint meghagyja a kolosmonostori conventnek, hogy Dombro-i Lőrincz fia Domokost Chungua birtok negyed-részebe, — melyet az alvajdai törvényszék nagyanyai hitbérül és hozományul s anyai leányi negyedül neki ítélt — Chestue-i János fia Fodor Istvánnal szemben iktassa be.

*Alvajdai emberek* : Fratha-i Gál, Fratha-i János fia Miklós, Veres-morth-i István fia Gergely, Anderiashaza-i László fia István, Mera-i Jakab deák.

A kolosmonostori conventnek 1361. jul. 29-én kelt levelében, hátrább.

1361. jul. 29. — A kolosmonostori convent idéző levelei mely szerint jelenti Péter erdélyi alvajdának, hogy Chungua-, Péter deákot, a ki Dombro-i Lőrincz fia Domokosnak a Chungua-n levő leányi negyed birtokába való beiktatását ellenmondásával megghiusította, — nevezett Domokos ellen törvényre hívatta.

*Alvajdai ember* : Mera-i Jakab deák.

*Konventi tanu* : János barát.

Péter erdélyi alvajdának 1361. (aug. 22 körül) kelt levelében, hátrább.

1361. (aug. 22. körül), Szentimre. — Péter erdélyi alvajda iktató parancsa, mely szerint meghagyja a kolosmonostori conventnek, hogy Chungua-t az alvajdai törvényszék ítélete értelmében oszssa el négy részre s Dombro-i Lőrincz fia Domokost a nagyanyja hitbéréül és hozományául, továbbá az édes anyja leányi negyedéül neki ítélt negyedrészt birodalmába Chungua-i Péter deákkal szemben iktassa be.

*Alvajdai emberek*: Fratha-i Boch fia Gál, Anderyashaza-i László fia István, Mera-i Jakab deák, Egres-i Fülöp fia Miklós.

A kolosmonostori conventnek 1361. szept. 15-én kelt levelében, hátrább.

1361. szept. 15. — A kolosmonostori convent iktató levele, mely szerint jelenti Péter erdélyi alvajdának, hogy Chungua-t négy részre osztván, Lőrincz fia Domokost annak nagyanyai hitbéréül és hozományul s anyai leányi negyedül neki ítélt negyed részébe, — melyet a Wywar-ra vivő út határol — beiktatta.

*Alvajdai emberek*: Fratha-i Boch fia Gál és Anderyashaza-i László fia István.

*Konventi tanu*: János pap.

Dénes erdélyi vajdának 1361. okt. 31-én kelt átiratában, hátrább.

1361. okt. 31. Déva. — Dénes erdélyi vajda átíró levele, mely szerint a kolosmonostori conventnek Chungua negyed-részeről szóló iktató levelét Dombro-i Lőrincz fia Domokos részére privilegialis alakban átírja és megerősíti.

Eredetije hártyán, függő pecsét nyomaival, IV. 2.

1367. (jul. 25. előtt), Szentimre. — Péter erdélyi alvajda határjáró parancsa az erdélyi káptalanhoz, a Gombuch-i Bancha fia István fehérmegyei birtoka Gonbuch határának megjárása dolgában.

*Alvajdai emberek*: Batizhaza-i Imre fia János, Ispanlaka-i Bolog (dictus) Miklós.

Az erdélyi káptalannak 1367. (jul. 25 körül) kelt átiratában, hátrább.

1367. (jul. 25 körül.) — Az erdélyi káptalan határjárt levele szerint jelenti Péter erdélyi alvajdának, hogy Bancha fia István fehérmegyei Gombuch nevű birtokának határát megjárta.

*Alvajdai ember*: Ispanlaka-i Bolog (dictus) Miklós.

*Kápt. tanu*: Márton pap.

*Szomszédjuk*: Ozd és Syle »ville«.

Eredetije papíron töredékben, hátán pecsét maradványaival, *lajstromozatlan*.

1375. jun. 4. — Az erdélyi káptalan átíró levele, melyben I. Lajos királynak a Gald-i Adorján leánya Margit asszony részére kelt levelét,<sup>1)</sup> Galdthw-i Péter fia Mihály és ennek neje Kalis asszony, a (Székely Miklós fia) István leánya kérésére átírja.

Eredetije hártján, hátán pecsét nyomaival, IV. 3.

1391. apr. 5. Torda. — László erdélyi vajda bizonyságlevele, mely szerint egyfelől Szamosfalvi Kemen fia László, másfelől »Georgio Gyerőffi, Ladislao filiis Gyerőffi et Andrea filio Michaelis ac Nicolao filio Joannis de Vasarhely« a Vásárhely, Sztána, Pánik, Kapus és Szamosfalva felett köztük folyó osztályper elintézését fogott bírakra bízzák.

A kolosmonostori conventnek 1391. jul. 5-én kelt átiratában, hátrább.

1391. jul. 5. — A kolosmonostori convent osztályvalló levele, mely szerint egyfelől Szamosfalvi Kemen fia László, másfelől »Georgio Gyerőffi, Ladislao filiis Georgio et Andrea filio Michaelis et Nicolao filio Joannis de Vasarhely« Vásárhely, Sztána, Pánik, Kapus és Szamosfalva birtokokon megosztoznak.

*Konventi tanu* : Antal presbyter.

XVIII. századi hibás másolat, IV. 4.

1395. szept. 17. Szeben. — Frank erdélyi vajda és szolnoki főispán megparancsolja Vereb-i György fia Péter alvajdának és mányoki tisztjének, hogy Strig-i Dénesnek általa visszaadott mányoki (in Manyok) birtokát neki vagy megbizottjának adják a kezébe.

Eredetije papíron, hátára nyomott pecsét nyomaival, *lajstromozatlan*.

1402. máj. 2. Gyalu. — Csák fia Lőrincz és Nadab-i Vajdafi István erdélyi alvajdák tiltó parancsa, mely szerint meghagyják a kolosmonostori conventnek, hogy Ws-i Iwanka fia Jánost és fiát Pétert, valamint ezeknek oláh jobbágysait a Swk-i János és György birtokának Vmboz-nak, illetőleg Paloos nevű földjüknek bitorlásától tiltsa el.

*Alvajdai emberek* : Machkas-i Gergely és András.

A kolosmonostori conventnek 1402. jun. 15-én kelt átiratában, hátrább.

1402. jun. 15. — A kolosmonostori convent tiltó levele, mely szerint jelenti Csák fia Lőrincz és Nadab-i Vajdafi István alvajdáknak, hogy Ivánka fia Jánost, ennek fiát Pétert és jobb-

<sup>1)</sup> 1360. jan. 6. Torda.

gyaikat a Swk-i János és György Paloos nevű földjének bitorlásától eltiltotta.

*Alvajdai ember* : Machkas-i András.

*Konventi tanu* : János pap.

Eredetije papíron, hátán pecsét töredékeivel, I. 5.

1404. szept. 1. Torda. — Nadan-i László és Strygh-i Péter erdélyi alvajdák tiltó parancsa a kolosmonostori conventhez, hogy a tartandó tanuvallatás alapján Ws-i Iwanka fia János fiait Pétert, Lászlót, Simont és Györgyöt a Swk-i Illyés fia János, ennek fia Benedek, továbbá Swk-i Mihály fiai György, Dávid és László Omboz-hoz tartozó földjének, kaszálójának, rétjének és Paluserdew nevű erdejének bitorlásától tiltsa el.

*Alvajdai emberek* : Korpad-i László, Fratha-i Gál fia Péter, Zenthmiklos-i Miklós fia András.

A kolosmonostori conventnek 1404. szept. 10-én kelt átiratában, hátrább.

1404. szept. 10. — A kolosmonostori convent tiltó levele Nadan-i László és Strygh-i Péter erdélyi alvajdákhoz, mely szerint a megejtett tanuvallatás alapján Ws-i Iwanka fia János fiait bizonyos Omboz-hoz tartozó földnek, kaszálónak, rétnek és Paluserdew nevű erdőnek bitorlásától eltiltotta.

*Alvajdai ember* : Zenthmiklos-i Miklós fia András.

*Konventi tanu* : Antal pap.

Eredetije papíron, hátára nyomott nagy kerek pecsét töredékeivel, *lajstromozatlan*.

1416. decz. 1. Szentimre. — Váraskeszi Lépes Loránt erdélyi alvajda tiltó levele, mely szerint Swk-i Illyés fia János, ennek a fiai Benedek és Mihály, továbbá Swk-i Darabos Mihály fia László az Ews-i Iwanka fia János fiait Györgyöt, Lászlót és Simont az Omboz-hoz tartozó Palus nevű föld bitorlásától tiltják.

Eredetije papíron, hátán pecsét töredékeivel, I. 6.

1422. szept. 17. — A kolosmonostori convent tiltó levele, mely szerint Swk-i Illyés fia János fiai Benedek és Mihály, továbbá László fiai Mihály, György és Dávid nevezett Jánost és Mihály fia Györgyöt Vmboz-nak, a Zawa-i Márk fia Lászlóval, László fia Györggyel és Sánta János fia Tamással kötött egyezségnél fogva való meghatárolásától, ezeket pedig a határoknak Zawa-hoz való elfoglalásától eltiltják.

Eredetije papíron, hátán pecsét töredékeivel, I. 7.

1424. márcz. 11. Buda. — Zsigmond király levélkerestető parancsa, mely szerint meghagyja a váradi káptalannak, hogy



azon leveleket, melyek a Kallo-i Demeter fia Szaniszló fia János szabolcs-, bereg- és szatmárvármegyei Nagykálló (Kallo magna cum tributo Tothkallo), Harang, Vis, Napkor, Semyen, Byr, Valkan, Guncz, Vagas, Philep, Belthek, Körtveles, Apathi Semyen, Keer, Vadolo, Tharpa, Luk, Etzlar, Suman, Simand, Zeged, Doroghaza, Szentpeter, Zyma, Vidmonostra, Kendpere, Thamasfaya Thelek, Vaadi Thelek, Parthteleke és Palliona birtokaira s Velvae (*sic!*) nevű halastavára vonatkozólag a káptalan levéltárában feltalálhatók, nevezett Demeter fia Szaniszló leánya Petronella asszony, Weggyantha-i Farkas Péterné részére másolatban adja ki.

A váradi káptalannak 1425. szept. 27-én kelt átiratában, hátrább.

1424. jul. 10. Buda. — Zsigmond király adománylevele, mely szerint megtekintvén Szentgyörgyi Forró Lászlónak, mint a török ellen a Dán moldvai vajda segítségére küldött erdélyi sereg vezérének ez alkalommal, azután a hátszegi csatában szerzett érdemeit, a Kerekegyházi Laczkfiainak halálával uratlan maradt fehérmegyei Haporthon oláh falut neki s általa fiainak Mihálynak, Benedeknek, Andrásnak és Jánosnak s testvéérének Balás tordai főesperes kanonoknak, továbbá az Angialos-i Péter és Angialos-i Forró János fiainak adományozza.

XVII. századi másolat, I. 8.

1425. szept. 27. — A váradi káptalan átiró levele, melyben Zsigmond király parancsára <sup>1)</sup> a Körtvelyes, Harang, Suman, Ljuk, Ezlar, Byr nevű birtokokra vonatkozó leveleket <sup>2)</sup> átirja.

\* *A káptalan*: Konrád prépost, István olvasó, Miklós éneklő, Bálint örkanonokok.

XVII. századi, főleg a tulajdonnevekben hibás másolat, *lajstromozatlan*.

1430. máj. 26. — A kolosmonostori convent tiltó levele, mely szerint Swk-i János és fia Benedek Omboz-hoz tartozó szántóföldeiknek, rétjeiknek és kaszálóiknak bitorlásától Ews-i Janka fiait, Györgyöt és Lászlót s nevezett Janka fiának Simonnak a fiait Jánost, Özsvátot és Istvánt, továbbá ezeknek Legen-i és Pethe-i jobbágyaikat eltiltják.

Eredetije papíron, hátán kerek pecsét nyomaival, I. 9.

1444. máj. 27. Torda. — Dengeleg-i Pongracz és Wyzakna-i Miklós erdélyi alvajdák tanuvallató parancsa az erdélyi káptalan-

<sup>1)</sup> 1424. márcz. 11. Buda.

<sup>2)</sup> 1291. nov. 20., 1313. márcz. 29., 1313. nov. 22., 1314. jan. 20., 1321. decz. 7. és 1323. jun. 27.

hoz, hogy a Swk-i Péter, Benedek és Mihály Omboz nevű birtoka határainak az Ews-i Janka Simon fiai Ozsvát, János és István s Ews-i Janka László fia János, továbbá Gerewmonostra-i Kabos Péter megnevezett Pethe-i, Palathka-i és Legen-i jobbágyaik által való megsemmisítése, felszántása és bevetése dolgában tartson vizsgálatot.

*Alvajdai emberek*: Keblews-i Vrdegh (dictus) Zsigmond, Kyde-i Imre, Badok-i János és László.

*Jobbágyok*: Ewrmenyesy (dictus) Mihály oláh kenéz, ennek a testvére János és veje Bálint, Sarmasy Mihály, Gerezdes István, Bogdan Mihály, Zaz (dictus) Miklós, Magyar (dictus) István, N. János és N. Roman.

Az erdélyi káptalannak 1444. máj. 31-én kelt jelentésében, hátrább.

1444. máj. 31. — Az erdélyi káptalan tanuvallató levele Dengelegi Pongrácz és Vizaknai Miklós alvajdákhz, a Swk-i Péter, Benedek és Mihály Omboz nevű birtoka határainak a Janka Simon és László fiaik s Kabos Péter Pethe-i, Palathka- és Legen-i jobbágyaik által való elpusztításáról.

*Alvajdai ember*: Kebles-i Zsigmond.

*Káptalani tanu*: András presbyter.

Eredetije papiron, hátára nyomott kerek pecsét töredékeivel, *lajstromozatlan*.

1444. jul. Bonczhida. — Zthrygh-i György és Fodorhaza-i András dobokamegyei (?) szolgabírák az Omboz és Swk közötti határoknak az Ews-i nemesek által való lerombolása dolgában, Swk-i (?) Benedek panaszára vizsgálatot tartatnak.

Eredetije papiron, töredékben, hátára nyomott két viaszpecséttel, *lajstromozatlan*.

1447. ápr. 15. Pest. — Hunyadi János kormányzó adománylevele, mely szerint tekintettel Malomvizi Kende fia Jánosnak és fiainak Kenderesnek, Lászlónak és Miklósnak, továbbá Malomvizi Kende fia Kendének a törökök ellen »circa Nandor Albam et Sz. Imbre kapu (sic!) in transalpinis partibus ac Arankapu et prope Nigrum Mare« vívott csatákban tanúsított hű szolgálataira, — a hátszegi kerületben, Hunyad vármegyében lévő Boldogasszonyfalvát (oppidum regale) nekik adományozza.

XVIII. századi egyszerű másolat, III. 180.

1448. aug. 27. Karánsebes. — Hunyadi János kormányzó parancsa, mely szerint az »egregius Woyk de Chionak frater noster condivisionalís« által a saját »ac Ladislai et Sandrini filiorum suorum, necnon Dan filii Jarizlo de dicta Chionak« képekben előterjesztett panaszára meghagyja a hunyadi és hátszegi várnagyoknak, hogy nevezetteket a hátszegi kerületben fekvő Csolnak s a hunyadiiban levő Doboka nevű birtokaikban hábor-

gatni ne merjék s őket »ab omni exercituali expeditione, servitorum collectis et datiis« menteseknek tekintsék.

Bethlen Gábornak 1619. ápr. 29-én Kolosvárt Csónakosi András részére kelt átiratában, XVIII. századi egyszerű másolatban, IV. 83 a.

1451. ápr. 28. Szászsebes. — Hunyadi János kormányzó kiváltságlevele, mely szerint Sarmasagh-i Andrásnak és fiának Eleknek Sarmasagh nevű városukban (oppidum) évenként virágvasárnapján, Jakab apostol és Mindenszentek napján három országos és minden szombaton heti vásárt engedélyez s az oda menő kereskedőket áruikkal együtt védelméről biztosítja.

A XVII. század végéről való egyszerű másolat, *lajstromozatlan*.

1452. aug. 3. — Az erdélyi káptalan tiltó levele, mely szerint Péter Zenthkyral-i plebanus Naznanfalwa-i Tamás fia Márton nevében Galthew-i Bolthát és Gál fia Mártont a fehérmegyei Galthew, Gald és Fahyd birtokok negyedrészenek bitorlásától eltiltja.

Az erdélyi káptalan requisitorainak 1585. febr. 15-én Koppáni Orbán enyedi pap felesége Csegezy Anna részére kelt átiratában, I. 76.

1456. decz. 13. Szeged. — V. László király adománylevele, mely szerint Malomvízi Kende fia János fia Kenderesnek, továbbá néhai testvéreinek Miklósnak és Kendének a török harcokban tanúsított vitézségére való tekintetből, — a hunyadvármegyei Malomviz, Malomviztorok, Sebestorok, Osztrovel, Ohába Pathak és Sibisel falukat, továbbá Oncsokfalva, Rea, Poklisa, Kernyesd felét Poján, Galacz és Fizesd negyedrésszel s végül a néhai Hitemer kenéz szentpéterfalvi birtokával együtt új adomány czímén nevezett Kenderesnek és testvérének Lászlónak adományozza.

XVIII. századi egyszerű másolat, III. 180. Az e napon kelt iktató parancsot l. *Teleki Oklevéltár* II. 58.

1462. máj. 3. Vác. — Mátyás király parancsa a brassaiakhoz, hogy Ilyefalva-i Hydvegy Mihályt és Zenthivan-i Mátét, a kiknek a Killyeen-i Antal megöletésére, továbbá a nevezett Mihály apját, Naghaytha-i Hydvegy Bálintot és rokonait, kiknek az említett Antal megöletésében való bűnrészségökre és egyéb kihágásaikra, bűneikre nézve megkegyelmezett, — személyökben és javaikban ne háborgassák, hanem ha valakinek valami keresete van rajtok, a székely ispán széke előtt keresse.

Eredetije papíron, alján papírral fedett pecséttel, I. 10.

1462. decz. 18. Körösbánya. — Mátyás király adománylevele, mely szerint azon érdemekre való tekintetből, melyeket Malomvízi

Kende fia János fia János Hunyadi Jánosnak a törökök és lázadók ellen vívott harczaiban szerzett, — nevezetesen »dum prefatus condam dominus genitor noster turcis sevissimis, qui partes transsilvanas regni nostri solita flagitia ac hominum et rerum predam acturi subintrarant, in loco Vaskapu vocato strenuo congressu occurrisset, consequenterque dum turcorum dominus magnum sue potentie undique coactum robur sub conductu base, sui videlicet principalis vicegerentis armis et numero (*sic!*) instruxisset, ipseque basa huiusmodi atrocem exercitum imprimis per partes transalpinas ductaret, ut ea vastata dehinc rursum in partes transsilvanas vastator succederet, illique memoratus condam dominus genitor noster similiter occurrens utraque vice eterna laude memorabiles victorias reportasset; similiter in bello, quo ipse condam dominus genitor noster regnum Rascie et Bolgarie transgressus in turcos usque ad oras Romanie penetrasset, in quoquidem congressu crebris precipuis vero fatis preliis continuas adeptus victorias ingenti hostilium hominum et rerum preda honestum exercitum salvum reduxisset; in aliis etiam binis preliis, quorum unum dictus condam dominus genitor noster prope mare, reliquum vero in campo Rigo appellato cum ipsius turcorum principis persona et tota potentia sua peregit, ipse Joannes Kenderes semper pro strenui militis officio cum eodem domino genitore nostro personaliter interfuit, in quibus complures familiares caros sibi belli calamitate raptos amisit; nec pretermittimus, qualiter duo fratres eiusdem Joannis, Kende utpote et Nicolaus pro sacra corona huius regni nostri vitam ponentes virtutes suas fuso sanguine eterne laudi commendarunt, ipse enim Kende in conflictu sub fortalitio Somos principali tunc domicilio latronum, qui hoc regnum vastare consueverant cum huiusmodi latronibus et turbatoribus regni nostri, habito cum nonnullos militares actus peregisset post interiit, et ipse quoque Nicolaus in alpibus Volkan, dum se viribus turcorum opponeret, per hostium arma occubuit«, — a hunyadmegyei hátszegi kerületben fekvő Várallyát a határán levő kőtoronynyal és a Hátszeg városi vámmal együtt neki adományozza.

Mátyás királynak Malomvízi Kende (dictus) János fiai Kenderes János és Kenderes László részére kelt s XVIII. századi egyszerű másolathán meglevő átiratában, melynek a vége hiányzik, III. 180.

1464. ápr. 10. Buda. — Mátyás király parancsa, mely szerint megparancsolja dengelegi Pongrácz János erdélyi vajdának és székely ispánnak, hogy Hydwegh-i Bálintnak és fiának Mihálynak, kiknek Illewfalwa-n és Wzon-ban levő házait Wzon-i István fia Péter presbyter és társai, a Borosnyo-i Bálint fia János fiai Mihály és Péter kifosztották és elfoglalták, az utóbb nevezet-

tekkel szemben szolgáltatson igazságot és javaikban védelmezze meg.

Eredetije papiron, alján papírral fedett pecsét töredékeivel, IV. 5.

1468. nov. 6. Buda. — Mátyás király parancsa dengelegi Pongrácz János erdélyi vajdához, hogy Zenthgothard-i Was Istvánnak a kolosmegyei Gyeke-ben való birtokát, melyet Csupor Miklós erdélyi vajda a cselédje, Feyes János részére jogtalanul elfoglaltatott, adassa vissza.

Eredetije papiron, alján papírral fedett pecséttel, I. 11.

1472. aug. 2. Buda. — Mátyás király parancsa Zala vármegyéhez, hogy Gerse-i Pethew Jánosnak Kerezthews nevű Kezthel-i és András Tamás nevű Falwd-i jobbágyságait, kiket Ujlaki Miklós bosnyák király jobbágyságai ennek Geregh és Walws nevű birtokaira elhurczoltak, — a vármegye korábbi ítélete értelmében elébbi lakóhelyeikre vitessék vissza.

Eredetije papiron, alján pecsét töredékeivel, I. 12.

1477. jan. 20. Buda. — Gábor egri püspök és pápai követ parancsa Monay Gergely gyulafehérvári főesperes kanonokhoz és Tamás tasnádi vicariushoz, hogy Sandorhazy Ambrus Gyalv-i porkoláb és neje Swk-i Ilona panasza tárgyában, mely szerint Dobokay László és Mihály bizonyos hozomány iránt, Erdélyi István pedig bizonyos pénzösszeggel való tartozásukat nem akarják megfizetni, — a feleket kihallgatván, mondjanak ítéletet.

Eredetije papiron, alján papírral fedett gyűrűpecséttel, I. 13.

1477. márcz. 3. Tasnád. — Farkasfalwa-i Tamás »artium et decretorum doctor« erdélyi kanonok és tasnádi vicarius megbízó levele Gergely Clwswar-i plebanus részére, hogy Sandorhazy Ambrus Gyalw-i porkolábnak és nejének Swk-i Ilonának Doboka-i László és Mihály, továbbá Erdélyi István ellen bizonyos hozomány és pénz dolgában indított perében helyette, a ki betegsége, a hely távolsága s a veszélyes utak miatt nem lehet jelen, Monay Gergelylyel, a Gábor pápai követ parancsa értelmében mondjanak ítéletet.

Eredetije papiron, alján papírral fedett pecséttel, I. 14.

1477. máj. 27. Barcsa. — Laak-i György és Polyen-i János Hwnyad vára porkolábjai és főispánok, továbbá Haro-i Csuka Tamás és Alpestes-i Logo Máté szolgabírák bizonyáglevele, mely szerint Sztrigy Miklós, Zenth Emreh-i Sztrigy Mihálynak az apjától Imrétől maradt tizenhét kecskáját a vinczelléreknek adván, ezek által a nevezett Imre szőlejét leszüreteltette, továbbá Krisz-

tyán kenéz nevű jobbágyának a borát és hét malaczat is elvévén, a malaczkokat eladta.

Eredetije papíron, IV. 6.

1479. febr. 16. Suk. — Kend-i Antal erdélyi alvajda bizony-ságlevele, mely szerint néhai Swk-i Mihály fiai János és Pál a dobokamegyei Omboz negyedrészt leánytestvérüknek Ilonának, Zandorhaza-i Porkoláb Ambrus feleségének örökösen általengedik.

Eredetije hártván, II. 2., továbbá Mátyás királynak 1479. máj. 28-án kelt átiratában, hátrább.

1479. febr. 16. Suk. — Kend-i Antal erdélyi alvajda ajándék-valló levele, mely szerint néhai Horogzeg-i Zylagy Ozsvát leánya Jusztina asszony Solna-i Pangracz László özvegye, most Swk-i Mihály fia Pálné a Mátyás királytól adományban nyert kolos-megyei Bare-i és dobokamegyei Nagydewecher-i birtokát, férje beléegyezésével nevezett néhai Swk-i Mihály leányának Ilona asszonynak, Zandorhaza-i Porkoláb Ambrus feleségének aján-dékozza.

Eredetije hártván, II. 3., továbbá Mátyás királynak 1479. máj. 28-án kelt átiratában, hátrább.

1479. máj. 28. Buda. — Mátyás király adománylevele, melyben átirván Kend-i Antal erdélyi alvajdának ugyanazon napon kelt kétrendbeli oklevelét <sup>1)</sup>, melyek közül az egyik szerint Swk-i Mihály fiai János és Pál a dobokamegyei Omboz negyed-részt testvérüknek Ilonának, Sandorhaza-i Porkoláb Ambrus-nénak, a másik szerint pedig nevezett Pálnak a felesége Jusztina, Horogzeg-i Zylagy Ozsvát leánya, özv. Solna-i Pangracz Lászlóné pedig kolosmegyei Bare-i és dobokamegyei Naghdewecher-i bir-tokát szintén a megnevezett Ilonának ajándékozták, — az emlí-tett birtokokat a megmondott Porkoláb Ambrusnak és nejének adományozza.

Eredetije hártván, függő pecsét nyomaival, *lajstromozatlan*.

1479. máj. 28. Buda. — Mátyás király iktató parancsa, mely szerint beléegyezvén abba, hogy Swk-i Mihály fiai János és Pál a dobokamegyei Omboz negyedrészt, nevezett Pál neje Jusztina asszony, Horokzeg-i Zylagy Ferencz (fia) Ozsvát leánya, özv. Zolna-i Pangracz Lászlóné pedig kolosmegyei Bare-i és dobokamegyei Naghdewecher-i birtokát Swk-i Ilonának, Sandor-haza-i Porkolab Ambrusnénak ajándékozzák, — megparancsolja

<sup>1)</sup> 1479. febr. 16. Suk.

a kolosmonostori conventnek, hogy nevezett Ilona asszonyt és férjét a mondott birtokok birodalmába iktassa be.

*Királyi emberek* : Kyde-i Ferencz, Kyde-i Thewky László, Sandorhaza-i György, Zwchak-i Nagy (magnus) Benedek, Doboka-i Santha László.

A kolosmonostori conventnek 1479. jun. 30-án kelt iktató levelében, hátrább.

1479. jun. 30. — A kolosmonostori convent iktató levele, mely szerint Porkoláb Ambrust és nejét Ilonát Omboz negyed-részenek s a Bare-i és Naghdewecher-i birtokrészek birodalmába ellenmondás nélkül beiktatta.

*Királyi ember* : Doboka-i Santha László.

*Konventi tanu* : László pap.

*Szomszédok* : Swk-i Pál, Zenth Egyed-i Walkay János, Zenthgot-hard-i Was Domokos és Pál.

Eredetije hártján, függő pecsét nyomaival, *lajstromozatlan*.

1479. okt. 27. Buda. — Mátyás király iktató parancsa, mely szerint a kolosmonostori conventnek meghagyja, hogy Ilona asszonyt Sandorhaza-i Sandor (*sic!*) Ambrusnét, a dobokamegyei Naghdewecher negyedrészenek, továbbá az egész Ombocz-nak és kolosmegyei Bare-nak mint örökösödési jogon őt illető birtokoknak birodalmába iktassa be s az esetleg ellenmondókat hívassa törvényre.

*Királyi emberek* : Kowachy-i Forgach Imre, Doboka-i László, Walko-i János.

Eredetije papiron, záró pecsét nyomaival, II. 4.

1479. decz. 16. Szeben. — Báthori István erdélyi vajda idéző parancsa a kolosmonostori conventhez, hogy a Sandorhaza-i Ambrus Gyalu-i porkoláb és neje Ilona asszony dobokamegyei Omboz-i és Dewecher-i s kolosmegyei Bare-i jobbágynak fog-ságra vetése, megsarczolása, öt hordó bornak kiívása és elvitele miatt özvegy Swk-i Pálnét Jusztina asszonyt társaival és jobbágyaival a nevezettekkel szembe hívassa törvényre.

*Vajdai emberek* : Zwchak-i Somay Mihály, Zenth Egyed-i Was Domokos, Pál, István és Zsigmond, Sandorhaza-i György, Gyergfalwa-i Bálint és Zsigmond.

*Suki Pálné társai* : Zopori Thoth István, Cheh Pál és Zylaghzeeg Mihály.

*Suki Pálné jobbágjai* : Hwzar Simon Zenth Iwan-on, Kis György Zowath-on, Mihály Sombor-on, továbbá Orbán és Lázár »ignobiles«.

A kolosmonostori conventnek 1479. decz. 29-én kelt átiratában, hátrább.

1479. decz. 16. Szeben. — Báthori István erdélyi vajda tanuvallató parancsa Dobokamegyéhez, a Sandorhaza-i Ambrus Gyalo-i porkoláb és neje Ilona asszony dobokamegyei Omboz-i, Dewecher-i s kolosmegyei Bare-i jobbágynak Swk-i Pál özvegye Jusztina asszony és társai s Zenth Iwan-i, Zowath-i és Sombor-i

jobbágysai által való fogságra vetése, megsarczolása, öt hordó bornak kiívása és elvitele dolgában.

*Suki Pálné társai* : mint a megelőző regestában.

*Suki Pálné jobbágysai* : hasonlóképpen.

A dobokamegyei alispánnak és szolgabírának 1480. jan. 4-én kelt jelentésében hátrább.

1479. decz. 29. — A kolosmonostori convent idéző levele, mely szerint jelenti Báthori István erdélyi vajdának, hogy özvegy Swk-i Pálnét Kallyan-ban, továbbá társait, a Sandorhaza-i Ambrus Omboz-i, Dewecher-i és Bare-i jobbágysain elkövetett hatalmaskodás dolgában nevezettel szembe törvényre hívatta.

*Vajdai ember* : Zwchak-i Somay Mihály.

*Konventi tanu* : Kálmán pap.

*Megidézetek* : Thoth István és Zylaghzeeg-i Mihály »in Kallyan officiolatibus scilicet suis«.

Eredetije papiron, záró pecsét töredékeivel, I. 15.

1480. jan. 4. Bonczhida. — Sombor-i Albert dobokamegyei alispán, Chomafaya-i Gergely és Zenth Egyed-i Walkay János szolgabírák tanuvallató levele Báthori István erdélyi vajdához, a Sandorhaza-i Ambrus és neje Omboz-i, Dewecher-i és Bare-i jobbágysain özvegy Swk-i Pálné, ennek társai és jobbágysai által elkövetett hatalmaskodás dolgában.

*Kiküldött vallató* : Walkay János szolgabíró.

Eredetije papiron, hátán három gyűrűpecsét maradványaival, I. 16.

1480. febr. 25. Földvár. — Báthori István erdélyi vajda parancsa Kylyen-i Czeryek Bernáthoz, hogy atyjának véletlen megöletése miatt Hydvegh-i Nemes Mihályt ne fenyegetse, mivel ez a per már leszállított közöttük ; de ha mégis keresni valója van ebben az ügyben rajta, azt a vajdai törvényszéken keresse. Különben is megparancsolta a töröcsvári (castrum Thewrch) porkoláboknak, hogy a panaszost vele szemben védelmezzék.

Eredetije papiron, alján pecsét nyomaival, *lajstromozatlan*.

1482. jul. 12. Pozsony. — Mátyás király parancsa László erdélyi püspökhöz és Báthori István vajdához, hogy a királyi védelmébe fogadott Sandorhaza-i Ambrust és nejét Swk-i Ilonát birtokaikban bárki ellen, különösen pedig Erdélyi János és neje Jusztina asszony ellen védelmezzék meg.

Eredetije papiron, aljára nyomott s papírral fedett pecsét töredékeivel, I. 17.

1482. jul. 20. Vásárhely. — Báthori István erdélyi vajda idéző parancsa a kolosmonostori conventhez, hogy Kewend-i Balázst s fiait Jakabot és Miklóst, Zomordok-i Mihályt, Zylkerek-i Boythory Bertalant s Zamosfalwa-i Gyerewfy Antal özvegyét



Potencziána asszonyt Pál és István nevű fiaival együtt, a kik Zawa-i jobbágyaikkal Sandorhaza-i Ambrus Gyalo-i porkolábnak, a dobokamegyei Omboz határán a Zenth Egyed-i határtól a Pethe-i határig terjedő Werewfel nevű szántóföldjeit nagyrészen elfoglaltatták s Felsewtho nevű halastavát a Bogach és Zawa vize összefolyásánál kihalásztatták, — nevezett porkoláb ellen hívassa törvényre.

*Vajdai emberek:* Zenth Egyed-i Walkay János, Zenth Egyed-i Zekel Lőrincz és Kis (parvus) Antal, Zentgothard-i Was Zsigmond, Chegew-i Was Domokos.

*Jobbágyok:* Kowach Balás, Byro Máté, Zowathy János, Demeter deák, Kerey Antal, Wegh Antal, Marha Albert és János, Zewke János, Chwkay Benedek, Sos Antal, Kys Demeter.

*Dülő:* Zenegethew és Palus »monticulus«.

A kolosmonostori conventnek 1482. szept. 16-án kelt oklevelében, hátrább.

1482. jul. 20. Vásárhely. — Báthori István erdélyi vajda tanuvallató parancsa az erdélyi káptalanhoz, hogy a Sandorhaza-i Ambrus Gyalo-i porkoláb Omboz határán levő Werewfel nevű szántóföldei nagyrészenek és Felsewtho nevű halastavának a Kewend-i Balázs és társai Zawa-i jobbágjai által való elfoglaltatása, illetőleg kihalásztatása dolgában tartson vizsgálatot.

*Vajdai emberek:* Zenthegyed-i Walkay János, Zenthegyed-i Zekel Lőrincz és Kis (parvus) Antal, Zenthgothard-i Was Zsigmond és Chege-i Was Domokos.

*Jobbágyok:* mint a megelőző regestában.

Az erdélyi káptalannak 1482. aug. 29-én kelt oklevelében, hátrább.

1482. aug. 29. — Az erdélyi káptalan tanuvallató levele szerint jelenti Báthori István erdélyi vajdának, hogy a Sandorhaza-i Ambrus Omboz-i szántóföldeinek és halastavának a Kewend-i Balázs és társai Zawa-i jobbágjai által való elfoglalása, illetőleg kihalászása dolgában Doboka vármegyében a vizsgálatot teljesítette.

*Vajdai ember:* Zenth Egyed-i (Kis) Antal.

*Káptalani tanu:* Pál presbyter.

Eredetije papiron, záró pecsét nyomaival, I. 19.

1482. szept. 16. — A kolosmonostori convent idéző levele szerint jelenti Báthori István erdélyi vajdának, hogy Kewend-i Balázst és társait, a Zawa-i jobbágjaik által elfoglaltatott Omboz-i szántók és kihalászott halastó dolgában Sandorhaza-i Ambrus Gyalo-i porkolábbal szembe törvényre hívatta.

*Vajdai ember:* Czegew-i Was Domokos.

*Konventi tanu:* Ambrus pap.

*Megidézettek:* mint a jul. 20-án kelt idéző parancsban, még pedig Zawa-i birtokukon.

Eredetije papiron, záró pecsét töredékeivel, I. 18.

1483. márcz. 12. Enyed mezőváros. — Nemethy-i Fejér Péter fehérmegyei alispán, Chongua-i Gergely és Hozzuwtelek-i Ozsvát szolgabírák tiltó levele, mely szerint Fahyd-i János és Gald-i Boltha Lukács, a Galthew-i nemeseket, Fahyd-i, Vyfalw-i, Beld-i, Zenth Miklos-i, Mihalczfalwa-i, Bekenzech-i és Thathe-i birtokaikon való legeltetéstől és halászástól eltiltják.

Az erdélyi káptalan requisitorainak 1585. febr. 15-én Koppáni Orbán<sup>1</sup>enyedi pap felesége Csegezy Anna részére kelt átiratában, I. 76.

1484. márcz. 13. — Pál argesi püspöknek, a Geréb László erdélyi püspök vicariusának bizonyítványa, mely szerint a tudományánál, koránál és erkölceinél fogva a kisebb egyházi rendekbe való fölvételre alkalmasnak talált Wlkan-i Miklós fia Györgyöt, — kánoni akadály sem forogván fenn, — először subdiaconussá, azután diaconussá s végül presbyterré felavatja.

Eredetije hártján, fehér czérna zsinóron függő pecsét maradványaival, *lajstromozatlan*.

1486. máj. 20. A kolosmonostori convent tiltó levele, mely szerint Omboz-i Nagy (magnus) Miklósné Ilona asszony, néhai Swk-i Mihály leánya Mátyás királyt bizonyos kolosmegyei Swk-i birtokrész eladományozásától, Somkerek-i Erdélyi Jánost pedig annak felkérésétől, elfoglalásától és bitorlásától eltiltja.

*A tiltakozó asszony megbizottja* : Orbas-i Nagy János.

Eredetije papíron, hátán kerek pecsét töredékeivel, I. 20.

1488. okt. 13. — Az erdélyi káptalan tiltó levele, mely szerint Omboz-i Kysfalwdy Miklós a neje Ilona asszony, néhai Sandorhaza-i Porkolab Ambrus özvegye, Swk-i Mihály leánya s nevezett asszonynak említett Porkoláb Ambrustól született leánya Anna és tőle született leánya Katalin nevében Mátyás királyt a kolosmegyei Swk felének s a hozzátartozó egész Wyssa, Magyarkalyan, Olahkalyan, Azzonfalwa, Magyarsarmas, Olahsarmas, továbbá Zowath felének és Swk-on alól a Kyszamos-on levő négykerekű malomnak eladományozásától, Somkerek-i Erdélyi Jánost és feleségét Jusztina asszonyt, néhai Pongrácz László özvegyét pedig, — a kik most birják, — azoknak fölkérésétől, elfoglalásától és bitorlásától eltiltja.

Eredetije papíron, hátán kerek pecsét nyomaival, I. 21.

1491. szept. 27. — A kolosmonostori convent tiltó levele, mely szerint Kysfalwd-i Miklósné Ilona asszony s a fia János, leányai Katalin és Anna, továbbá néhai Haranglab-i Zsigmond fiai Elek, Antal és Miklós II. Ulászló királyt a Swk-i Mihály kolosmegyei Swk-i, Zowath-i, Magyarkallyan-i, Olahkallyan-i és Kewthelen-i birtokrészeinek s az egész Azzonfalwa, Wysa,

Magyarsarmas és Olahsarmas birtokának eladományozásától, Somkerek-i Erdélyi Jánost és nejét Jusztina asszonyt azoknak felkérésétől, elfoglalásától és bitorlásától eltiltják.

Eredetije papiron, hátán kerek pecsét töredékeivel, I. 22.

1492. márcz. 27. Buda. — II. Ulászló király parancsa, mely szerint Omboz-i Miklósné Swk-i Ilona asszonynak, a fiának Jánosnak s leányainak Annának és Katalinnak azon panaszára, hogy Mátyás király Erdélyben levő birtokait jogtalanul elfoglalván Jusztina asszonynak, Cheh Pongrácz özvegyének, most Erdélyi János feleségének adományozta volt, — megparancsolja Báthori István erdélyi vajdának, hogy a feleket bizonyos kijelölt helyre, a hol »maior pars regnicolarum ipsarum partium vobiscum una comparebit« idézze meg, »atque superinde prius audiat earundem proposita, responsa et probata, deinde etiam ipsarum iura debito modo examinetis ac una cum universitate dicti regni nostri, eorundemque senioribus et iurisperitis earundem partium cognoscatis atque id... sententionaliter decidatis«.

Eredetije papiron, aljára nyomott nagy pecsét töredékeivel, I. 23.

1492. nov. 21. Apahida. — Sandorhaza-i György kolosmegyei alispán, Sard-i Buday István és Zopor-i Szentgyörgyi György szolgabírák bizonyáglevele, mely szerint Gyerew Monostra-i Kemény Péter a Kemény István özvegyét és fiait Mátyást és Miklóst a küüllőmegyei <sup>1)</sup> Haranglab, Bozyas, Galfalwa, Saros, Lazkod és Bogarthelke birtokok elfoglalásától és bitorlásától eltiltották.

Eredetije papiron, hátán három viasz gyűrűpecséttel, IV. 8.

1492. decz. 29. — A kolosmonostori convent tiltakozó levele, mely szerint Kysfalwd-i Miklós a neje Swk-i Ilona, Mihály leánya, továbbá fia János s leányai Katalin és Anna nevében tiltakozik a miatt, hogy Thelegd-i István erdélyi alvajda Swk-i Mihálynak, a Somkerek-i Erdely János és neje Jusztina által jogtalanul birtokolt kolosmegyei birtokaira vonatkozó »litteram preceptoriam statutorialem secundum antiquam et approbatam regni consuetudinem eidem iure mediante minime amministrare voluisset.«

Eredetije papiron, hátán kerek pecsét maradványaival, *lajstromozatlan*.

1493. aug. 6. Kolozsvár. — Losonezi László tárnokmester és Drágfy Bertalan erdélyi vajdák ítélő levele, mely szerint Kewend-i Balázs fiait Jakabot és Miklóst, továbbá Zylkerek-i

<sup>1)</sup> Egy falu és a vármegye nevének helye üresen van hagyva.

Bythory Bertalan leányait: Orsolya asszonyt Frata-i Boncz Miklósnét, Margitot és Katalint meg nem jelenésük s tizenkét jobbágyuknak törvény elé nem állatása miatt, özvegy Sandorhaza-i Ambrusnéval Ilona asszonynyal szemben bírságon marasztják.

*Felperes asszony megbízottja*: Petherd-i János.

Eredetije papíron, záró pecsét maradványaival, *lajstromozatlan*.

1493. aug. 24. Kolozsvár. — Lossonczi László és Belthewk-i Drághfy Bertalan erdélyi vajdák bizonyáglevelé, mely szerint Ombozd-i Miklós Zenth Myhalkew várának porkolábja és Zamosfalwa-i Gyerewfy Pál, a dobokavármegyei Ombozd és Zawa közt levő határ miatt köztük fennforgó pernek, pervesztés és huszonöt budai márka bírság alatt, fogott bírák által leendő elintézésére nézve egyezsége lépnek.

*Fogott bírák*: Kend-i Antal, Sombor-i Péter, Cheh-i Almasy Mihály, Ewskelew-i Ewrdegh Simon.

Eredetije papíron, hátán pecsét töredékeivel, I. 24.

1493. szept. 5. — A kolosmonostori convent végrehajtó levele, mely szerint jelenti Losonczi László és Belthewk-i Dragfy Bertalan erdélyi vajdáknak, hogy özvegy Sandorhaza-i Ambrusné Ilona asszonyt a Kewend-i Zekel Jakab és Miklós ellenében neki ítélt dobokamegyei Omboz-i szántóföldek, rétek és Felsewtho nevű halastó birtokába visszaiktatták; sőt az ítélet értelmében nevezetteknek öt Zawa-i, két Bogach-i, három-három Thohath-i és Ewrke-i jobbágytelkét az özvegy, két Markhaza-i jobbágy- és öt pusztatelkét, egy Zawa-i jobbágy- és egy pusztatelkét, három Thohath-i jobbágytelkét és egész Geres-i birtokát váltság czímén, kétharmad részben a bíróság, egyharmad részében pedig ugyancsak a nevezett özvegy részére elfoglalván, — őket azok birodalmába be is iktatták.

*Vajdai emberek*: Zenth Gothard-i Was Zsigmond, Zengyel-i Sarosy Albert.

*Konventi tanu*: László pap.

Eredetije papíron, hátán kerek pecsét töredékeivel, I. 25.

1493. szept. 23. Gyulafehérvár. — Lossonczi László és Belthewk-i Dragfy Bertalan erdélyi vajdák Gald-i Boltha Miklós és Kwlchar Zsigmond panaszára, a kik az erdélyi püspöknek birtokukról Fahyd-ról évenként fizetendő tized mellett az ötvened meg nem fizetése miatt megbírságotlattak, megparancsolják Fehér vármegye tisztjeinek, hogy — mivel »tales possessiones intra ambitum harum partium quinquagesimas non solvunt, que dicto reverendissimo episcopo decimas dant, sed ista possessio exponentium talis est, igitur... volumus, ut iuxta edictum universorum nobilium predictarum partium transsilvanarum salva per-

maneat et exempta de omni exactione quinquagesimalium proventuum nunc et in futurum» — nevezetteknek a bírságot adják vissza.

Eredetije papiron, alján Lossonczy László pecsétjének töredékével, *lajstromozatlan*.

v. ö. 1905. évf. 269. l.  
1494. febr. 26. Torda. — Losonczy László erdélyi vajda egyezségvalló levele, mely szerint egyfelől Farnas-i Weres János, Zamosfalwa-i Gyerevffy Pál és Péter, másfelől Omboz-i Miklósne Swk-i Ilona asszony a dobokamegyei Omboz és Zawa közt vitás földekre nézve egyezsége lépnek, olyanformán, hogy nevezett özvegy visszaadja Weres Jánosnak azon dobokamegyei Zawa-i és Bogach-i s tordamegyei Thohath-i, Zenth Jakab-i és Ewrke-i birtokokat, melyeket itéletileg Kewend-i Zekel Jakabtól és Miklóstól nyert volt, de a melyek nevezett Weres Jánosé és testvéreé a néhai Benedeké voltak; s végül hogy az Omboz és Zawa közt vitás földek fogott bírák által meghatározatván fele részben Omboz-hoz, másik felerészben pedig Zawa-hoz csatoltassanak.

Eredetije papiron, pecsét vagy annak nyoma nélkül, I. 26.

1494. nov. 1. — Az erdélyi káptalan zálogvalló levele, mely szerint Zenth Imreh-i Sztrigy Barnabás két hunyadmegyei Pethren-i jobbágy telkét hét arany forintért Barcha-i Ákosnak zálogba veti.

Eredetije, melynek egy darabja hiányzik. papiron, hátán pecsét töredékeivel, IV. 9.

1494. nov. 24. Bács. — Drágfy Bertalan erdélyi vajda parancsa Erdélybe küldött helyetteséhez Doba-i Györgyhöz, továbbá Cheren-i Pál és Lowaghaza-i György törösvári (in castro Thewrch) porkolábokhoz, hogy Nemes Mihályt a Bálint fiát, a ki kiváltságseveleit felmutatta, birtokaiban és kiváltságaiban az ő Erdélybe menetelég hármiféle háborgatók ellen védelmezzék meg.

Eredetije papiron, alján papirral fedett veres gyűrűpecséttel, *lajstromozatlan*.

1496. febr. 15. — A kolosmonostori convent zálogvalló levele, mely szerint néhai Haranghlab-i Zsigmond fiai Elek, Antal, György és Miklós kolosmegyei Magyar Sarmas-i és Kewthelen-i birtokaikat ötven arany forintért Omboz-i Miklósnek és feleségének, Suki Ilona asszonynak zálogba vetik.

Eredetije papiron, hátán kerek pecsét töredékeivel, I. 27.

1497. máj. 23. — A kolosmonostori convent menedékvalló levele, mely szerint néhai Sandorhaza-i Ambrus leánya Anna

asszony, Ews-i Kristófné, édes anyjának Ilona asszonynak és Omboz-i Miklósnak, a kik az édes apjától maradt javakra nézve kielégítették, — menedéket vall.

Eredetije papíron, hátán pecsét nyomaival, II. 5.

1498. decz. 2. Buda. — II. Ulászló király idéző parancsa, mely szerint a néhai Sandorhaza-i Ambrus özvegyével Ilona asszonynyal szemben bizonyos hatalmaskodásból kifolyólag a vajdai törvényszéken erdélyi birtokaik elvesztésén marasztott Kewend-i Zekel Jakabnak és Miklósnak perujtást engedvén, megparancsolja a kolosmonostori conventnek, hogy említett özvegyet a pernek nevezettekkel szemben újból felvételére idézze a vajda elébe.

*Királyi emberek* : Thwr-i Péter, Jara-i Balás, Chegen-i Was Domokos, Jara-i Banha Miklós, Jara-i Bernát.

Szentgyörgyi és Bazini Péter erdélyi vajdának 1505. jan. 22-én kelt átiratában, hátrább.

1500. okt. 27. — Szentgyörgyi Péter erdélyi vajda bizonyoságlevele, mely szerint Zamosfalwa-i Gyerevffy Pál és Omboz-i Miklós, a dobokamegyei Omboz és Zawa közti határ miatt folyó per elintézését fogott bírákra bízzák.

Eredetije papíron, aljára nyomott veres pecsét töredékeivel, I. 28.

(1500 körül, decz. 15 táján.) Oláhbedecs. — Kabos Pál, Gyerefy László, Sándorházy Ambrus és Warza-i László deák tanuvallató levele Szentgyörgyi Péter erdélyi vajdához, a Kemény Péter és Mátyás közt bizonyos malomhely elosztása felett való perben Oláh Bedeczen kihallgatott magyar és oláh tanuk vallomásáról.

*Magyar vallók* : Zeph Antal, Miko Bertalan, Zoron Benedek, Zthan László, Kaabos Jakab »de gremio nobilium«.

*Oláh vallók* : Bootha István, Paschatecz N., Dan Theodor, Akyn Theodor, Pakola János, Zarka Mihály, Nagómer János, Molnár Péter, Volah Illyés, Lola János, Nagy János, Lal György, Dragus Antal, Lazlo György, Lala Tatul István.

*Említettik* : Olah Keeleczel falu.

Eredetije papíron, pecsét vagy annak nyoma nélkül, IV. 7.

1504. márcz. 17. Krako mezőváros. — Bálint krakói plebanus, Kolchar Balás, Gald-i Ozsvát és Gald-i Nagy (magnus) Benedek bizonyoságlevele, mely szerint özv. Gald-i Somay Gergelyné Boltha Ilona és testvérei Miklós, Albert és István, Gald-on a Boltha Albert malma mellett levő s a Péter és Stan Nigrilla kertjéből kiszakított részt Feyer Balásnak élete fogytáig általengedik.

Eredetije papíron, alján három gyűrűpecsét töredékeivel, *lajstromozatlan*.

1505. jan. 22. Kolozsvár. — Szentgyörgyi és Bazini Péter országbíró és erdélyi vajda átíró levele, melyben II. Ulászló királynak a Sandorhaza-i Ambrus özvegyével Ilona asszonnyal szemben elmarasztott Kewend-i Zekel Jakab és Miklós részére, a kolosmonostori conventhez intézett pörfelvételi parancsát <sup>1)</sup> a nevezett özvegy számára átírja.

*Felperesek ügyvédje*: Bathor-i János.

*Alperes asszony ügyvédje*: Makra-i Gergely.

Eredetije papíron, alján veres pecsét maradványaival, *lajstromozatlan*.

1505. márcz. 17. Róma. — Lajos presbyter bíbornok levele az erdélyi püspökhöz, hogy a másod- és harmadfokú rokonságban álló Chestueh-i Barlabásky Jánosnak és Erdélyi Magdolnának a néhai Wysackna-i Ferencz özvegyének a kötendő házasságra az egyházi fölmentvényt adja meg.

Eredetije papíron, pecsét és annak nyoma nélkül, I. 29.

1505. jul. 20. Buda. — II. Ulászló király új adománylevele, mely szerint a fehérmegyei Marthonfalwa-i, Hortobag-i és Gezech-i birtokrészeket, — a mennyiben valamely királyi vagy királynéi birtokhoz nem tartoznak, — Bethlen-i Miklósnak, fiának Jánosnak és leányának Erzsébetnek adományozza.

Az erdélyi káptalan requisitorainak 1607. okt. 14-én kápolnai Bornemisza Zsigmond részére kelt átíratában, II. 74.

1510. (okt. 4 körül.) — Szentgyörgyi Péter erdélyi vajda perhalasztó parancsa, mely szerint meghagyja Barlabásky Lénárt alvajdának és Barcha-i Pál vajdai titkárnak, hogy udvarmesterének Ombozy Miklósnak Coppány Péterrel folyó perét nagy fontosságánál fogva, továbbá mivel őket nevezett udvarmester gyanus bíráknak tartja, — az ő Erdélybe való visszatéréséig halasztászik el.

Eredetije papíron, melynek alsó balszeglete hiányzik, aljára nyomott gyűrűs pecséttel, I. 30.

1512. február 1. Enyed. — Turóczi Miklós és Barlabásky Lénárt erdélyi alvajdák és székely alispánok tanuvallató parancsa, mely szerint meghagyják Zenth Iwan-i Apor Lukácsnak, Kewrespathaka-i Kálnoky Tamásnak, Nagboroznyo-i Ferencznek és Zenth Gewrgh-i Daczó Jánosnak, hogy egyfelől hidvégi Nemes Mihály és testvérei, másfelől a bölöni szent Katalin egyház között, az Olton Hydweg határában, illetőleg Naghbelen és Monyoros közt

<sup>1)</sup> 1498. decz. 2. Buda.

fenntartott kompközlekedés miatt folyó perben tartsanak Monyoróson tanukihallgatást.

Eredetije papíron, alján papírral fedett pecséttel, IV. 10.

1513. okt. 7. Torda. — Hederfaya-i Barlabassy Lénárt erdélyi alvajda idéző parancsa, mely szerint a kolosmegyei Gyerevmonostra, Kyskapws, Bewdecz és Panyk közt levő makkos erdők miatt egyfelől Inakthelke-i Gyerwffy András és Gyerewasarhel-i Gyerwffy Salatiel, másfelől Gyerevmonostra-i Kemen Péterné Julia asszony között folyó perben ez utóbbira nézve hozott sérelmes ítélet végrehajtását felfüggesztvén, — nevezett Gyerwffy Andrást és Salatielt újabb ítéletmondásra maga elébe idézi.

*Az oklevél hátán:* Werbewcz-i István.

Eredetije papíron, alján papírral fedett pecséttel, I. 31.

1517. aug. 17. Szászsebes. — Zapolyai János erdélyi vajda parancsa, mely szerint meghagyja Galthew-i Tamásnak, Gaald-i Köntös Jánosnak és Myndzenth-i Bagdy Györgynek, hogy intsék meg gáldi Kwlchar Balást, gáltói Gáspár Tamást és a Rethen-i István nejét, hogy Gald-i Bélydy Benedeknél Ilona asszonyt a néhai Boltha Miklóstól zálogban birt Fahyd-i kaszálók és szántók használatában ne gátolják, hanem az említett kaszálókat és szántókat a mások birtokától elkülönítvén bocsássák a nevezett Ilona asszony kezébe.

Eredetije papíron, alján veres pecsét töredékeivel, IV. 11.

1516. aug. 31. Trencsén. — Zapolyai János erdélyi vajda adománylevele, mely szerint megtekintvén udvarmesterének Thornaalya-i Jánosnak érdemeit, a ki nemcsak édes atyját szolgálta sokáig híven, hanem ennek halála után őt is fölnevelte (ab ineunte etate nostra enutrivit) s dolgaiban és a pogányok elleni hadjárataiban neki is hűséges szolgája volt, sőt egyik fiát, kit gyermekkorától fogva Zapolyai nevelt, a pogányokkal vívott ütközetben el is vesztette, — Zeen nevű birtokát neki adományozza.

Eredetije papíron, alján veres gyűrűs pecsét töredékeivel, II. 6.

1518. szept. 26. Buda. — II. Lajos király az Arthand-i Pál bálványosvári porkoláb (castellanus castri Balwanyos) törvénytelenégei és kártételei miatt panaszló Apanagfalwa-i Apaffy Ferencz panaszára meghagyja Zapolyai János erdélyi vajdának és alvajdának, hogy a nevezetteket maga eleibe idézvén lásson közöttük igazságot.

Eredetije papíron, alján pecsét töredékeivel, *lajstromozatlan*.

1522. jun. 18. Bács. — Sard-i Buday Gergely kolosmegyei főispán, Sard-i Buday Vincze alispán és Ghyerghfalwa-i ifjabb



Henke Salatiel szolgabíró tiltó levele, mely szerint özvegy Kemen Péterné Juliánna asszony és fiai Ghyerewmonostor-i Kabos Zsigmondot bizonyos halastó bitorlásától eltiltatják.

Eredeti je papíron, hátán három gyűrűs pecsét töredékeivel, I. 32.

1526. jun. 23. Buda. — II. Lajos király a »Johannis Zalanczy de Zenththamas secretarii fidelis nostri spectabilis et magnifici Radwl vayvode nostre transalpinensis« érdemeiért »totalem curiam suam nobilitarem in oppido Joffew in pertinentiis castri nostri Dewa in comitatu albensi . . . , item totales directas quartas partes ac portiones possessionarias nobilis domine Anne filie nobilis quondam Johannis Bhar de Lapwg in possessionibus eadem Lapwg superiore et inferiore, necnon Hathar, Ohaba, Awas, Thery et Fynthoag vocatis in eodem comitatu albensi« mindennemű teher alól való fölmentés mellett új adomány czímén neki és jegyesének, a nevezett Annának adományozván, — meghagyja az erdélyi káptalannak, hogy őket azoknak birodalmába iktassa be.

*Kijelölt királyi emberek:* Boythor-i Boythory Miklós és Balás, Joffew-i Bazy Simon és Demeter.

Az erdélyi káptalannak 1526. (aug. 17-ike körül) kelt átiratában, hátrább.

1526. (aug. 17-ike körül.) — Az erdélyi káptalan Szalánczy Jánost és jegyesét Anna asszonyt az »in dicto comitatu hwnyadensis« levő Joffew-i egész nemesi curia, továbbá mindkét Lapwgh, Hathar, Ohaba és Awas faluk negyedrészeinek birodalmába — az iktatásból némelyek ellenmondása következtében kihagyott Fynthoagh és Thery falukbeli részek kivételével — beiktatta.

*Királyi ember:* Boythory Balás.

*Káptalani tanu:* Antal mester, »rector capelle processionalis beati Nicolai episcopi et confessoris ad frontem huius ecclesie nostre albensis transsilvane pred . . . (kiszakadva).

*Szomszédok:* Yllye-i Dyenessy Péter, Joffyw-i Bassy János, Simon, Demeter és István, Gyrynd-i Lewkes János és László, Laposnak-i Folth Miklós és Papesd-i Paap György.

Eredeti je hártján, függő pecsét nyomaival, *lajstromozatlan*.

1551. márcz. 6. Pozsony. — I. Ferdinánd ítélő levele, mely szerint a Zombor-i Mihályné Katalin asszony (Albes-i Zolyomy Miklósnak és Homonna-i Drwgeth Simon leányának Borbálának a leánya) által a Barko, Jezenew, Nywyczke várakbeli, zempléni és ungvári kastélyokbeli s Wngwar városbeli (oppidum), továbbá az ungmegyei Geren, Darocz, Kerekne, Hozzwmezew, Galoch, Palo, Chepel, Merkoch, Petroch, Trask, mindkét Damoya, Hwzak, Merche, Derbrych, Wbres, Nywyczke, Kemenche, Polanya, Holobyna, mindkét Gerezna, Zemere, Warycho, Arok, Rahoncza,

Ztrypo, Felsewlaz, Wylatynka, Anthalocz, Ahon, Salamon, Zarycho, Pereche, Remethe, Charylaw, Wlych, Oblya, Elemowa, Klanycza, Koztryma, Wolezanka, Waralya és a zemplénmegyei Homonna, Jezenew, Barko, Zemplen, Hor, Kwppon, Wasarhel, Örmeszew, Tapolyoka, Tawerna, Mysle, Zawoda, Balasocz, Andrasocz, Salabyna, Conkocz, Laczfalwa, Kohanocz, Wdwa, Lybyso, Bwsso, Egedos, Rowna, Zwbna, Kraznybrod, Halbwra, Mezobrod, Jablyonka, Paryhwzocz, Hozthowycza, Wylak, Ztakeczyn, Zthawna, Ztharyna, mindkét Keneche, Hasynna, Helmecz, Zynna, Hozzwmezew, Modra, Kwloch, Porobka, Kolbazo, Bela, Doproka, Ptzolyna, Byzthra birtokokbeli leányi negyede iránt nevezett Drwgeth Simon fiának Jánosnak a fiai Gábor és Imre, valamint az említett János fiának Györgynek a fia Ferencz ellen indított perben megnevezett Gábort és Ferenczet arra nézve, »quod oppidum Wngwar a predictis castris Barko, Jezenew et Newyczke non separatim... obtentum«, hanem az említett várakkal együtt I. Lajos király által adományoztatott volt <sup>1)</sup> »et ad castrum Newyczke pertineat« — ötvenedmagukkal teendő esküre itéli.

*Felperes asszony procuratora* : Thethey Lőrincz.

*Alpereseké* : Iwanch-i István.

Ugyancsak leányi negyede iránt a perbe beléavatkozott özvegy Nagymyhal-i Bamffy Györgyné Erzsébet asszony, Bathor-i Somlay Miklós-nak és a nevezett Drwgeth Simon leányának Annának a leánya, *kinek procuratora* : Helmecz-i Márton.

Eredetije papiron, záró pecsét töredékeivel, II. 11.

## II. Barcsay-iratok.

1310. november 2. — I. Károly király adománylevele, mely szerint az Alárd fia Miklós magvaszakadtával urafogyott »terram ... Olaharcus inter terras Felkuner, Arcus saxonialis et Peyn«, a mely föld az említett Miklós leányával ennek férjére, Alvinczi (de Vinch inferiori) Rener fia Rener comesre szállott volt, hű szolgálataira s nejeire való tekintetből nevezett Rener comesnek adományozza.

*Királyi alkanczellár* : János székesfejérvári (ecclesie Albensis regalis) prépost kukullew-i főesperes.

Eredetije szakadozott hártján veres és zöld selyem zsinogen függő, töredékpecséttel.

1315. jul. 12. — I. Károly király adománylevele, mely szerint »vil'am... Olaherkes«, melyet Alárd fia Miklós comes élethossziglan a leányának Erzsébetnek, az Ivánka fia András fia Sumurakus mester nejeinek adományozott volt, ugyancsak élethossziglan nevezett Erzsébet asszonynak, illetőleg ennek első férjétől Alvinczi

<sup>1)</sup> 1343. jan. 7. Visegrád.

(de Wynch inferiori) Reynertől született fiának és Sumurakustól születendő fiainak adományozza.

*Királyi alkanczellár*: János fehérvári prépost kukullw-i főesperes. Eredetije hártján, melyről a kék és fehér selyem zsinóron függő pecsét elveszett.

1330. augusztus 15. Fehérvár. — János fehérvári főesperes és erdélyi püspöki vicarius ítéletlevele, mely szerint Sebesi (de Sebus) Herbord fia Jánost a testvére, Rener apoldi (de Apoldya) lelkész paráznaságból született leányainak Katalinnak, Greethnek és Elysnek, az atyjuk által apai örökségéből nekik hagyományozott, harmincz márkát érő sebesi (in Sebus) birtok iránt indított keresete alól fölmenti, mivel a törvények s az egyházi atyák rendeletei tiltják és minden joggal ellenkezik, hogy törvénytelen s kivált a papi paráznaságból származottak az örökségből részesüljenek s a szóbanforgó birtokot neki ítéli.

Eredetije vitztól szerfölött megrongált hártján, sárga selyem zsinóron függő töredékpecséttel.

1340. márcz. 3. — Az erdélyi káptalan osztályvalló levele, mely szerint egyfelől Rener fia Rener »hospes de Vinch inferiori«, másfelől László és János »filii Sumurakus nobiles de Barcha« Volaherkis nevű közös birtokukon, »in vicinitate seu commetaneitate villarum Felkunir, Olkunir, Zazerkys, Vinch inferioris et Pien«, az Erkyspatak mellett, magtalan haláluk esetére kölcsönös örökösödési joggal megosztóznak.

Eredetije hártján, melyről a sárga selyem zsinóron függő pecsét leszakadt.

1367. jun. 15. Szentimre. — Péter erdélyi alvajda határjáró parancsa az erdélyi káptalanhoz, hogy a Gombucz-i Bancza fia István fehérmegyei birtokának Gombucz-nak határát járja meg.

*Alvajdai emberek*: Batizhaza-i Imre fia János, Ispanlaka-i Balog Miklós.

Az erdélyi káptalannak 1367. aug. 1-én kelt iktató leveléből.

1375. jun. 29. Nagyszeben. — I. Lajos király parancsa az erdélyi káptalanhoz, hogy a Somorakus fiai László és János, továbbá ezek nőrokonai ügyében István erdélyi vajdához és helyetteseihez intézett levelét juttassa a nevezettek kezéhez.

Az erdélyi káptalannak 1375. jul. 14-én kelt jelentésében, hátrább.

1375. jun. 29. Nagyszeben. — I. Lajos király parancsa István erdélyi vajdához és helyetteseihez, hogy a szolgálataikért s a néhai nagyatyjuk Alárd fia Miklós birtokaiból őket illető leányi negyed fejében új adomány czímén Somrakus fiainak

Lászlónak és Jánosnak adományozott Olaherkes birtoknak »simulcum villa Drasman nominata intra metas eiusdem« azon fele részét, melyet a Rener fia Rener fiágban való magvaszakadtával a király számára elfoglaltak volt, — bocsássák a nevezettek és a néhai Rener fia Rener leányai kezébe.

Az erdélyi káptalannak 1375. jul. 14-én kelt átiratában, hátrább.

1375. jul. 14. — Az erdélyi káptalan jelentése I. Lajos királyhoz, mely szerint Herepe-i Bálint fia Miklós és Mihály vajdai helyettesek oláherkesi tisztszei Wylak-i Lukács fia Fábián és Zenkyral-i Gergely fia Pál Olaherkes és Drasman birtokok felét Somrak fiainak Lászlónak és Jánosnak, továbbá ezek nőrokonainak visszaadták.

Eredetije szakadozott hártján, hátán pecsét nyomaival.

1377. decz. 31. Diósgyőr. — I. Lajos király tiltó parancsa, melyben meghagyja László erdélyi vajdának, nehogy Almas-i László fia Péternek Zalasd nevű birtokát, — melyet valamely bányához csatolandó már korábban elfoglalni rendelt volt, — elfoglalja, míg nevezett Pétert cserében valamely más birtokkal ki nem elégíti.

Az erdélyi káptalannak 1486. jun. 5-én kelt átiratában, hátrább.

1387. okt. 16. Déva. — Miklós fia János Deua-i porkoláb és hunyadi főispán adománylevele, mely szerint »duas villas liberas Cauapathaka et Aranyas«, »que nunc ferebantur deserte« évenként fizetendő kétszáz dénárért, László vajda képében Almas-i Pop (dictus) László fia Jánosnak s általa fiainak Péternek, Lászlónak és Musathnak adományozza.

Eredetije papiron, aljára nyomott koronás kigyós viaszpecsét maradványaival.

1439. (május 16 körül.) — Az erdélyi káptalan bizonyáglevele, mely szerint egyfelől Thewrewk-i Bogacz (dictus) Egyed fia György hunyadmegyei Thewrewk-i és Chokmo-i, Aldyod-i és a hozzátartozó Homorog-i és Cheb-i, továbbá Felsew és Alsowaroswyze-i, Bwchyn-i, Lwthesth-i, Pwthnyk-i, Kozthesd-i, Also és Felsewkered-i, Aklos-i és a fehérmegyei Lwmffalwa-i, végül kükülőmegyei Balasthelke-i birtokai, másfelől Salffalwa-i István fiai Saul, János és Gergely ugyancsak hunyadmegyei Salffalwa-i és Barcha-i birtokaik iránt kölcsönös örökösödési szerződésre lépnek.

Kivonata Albert királynak 1439. jun. 8-án kelt levelében, hátrább.

<sup>1)</sup> 1439. (máj. 16. körül.)

1439. június 8. Buda. — Albert király jóváhagyó levele, mely szerint a Therewk-i Bakacz (dictus) Egyed fia György, másfelől a Salfalwa-i István fiai Saul, János és Gergely között máj. 16-ika táján létrejött kölcsönös örökösödési szerződésbe <sup>1)</sup> beléegyezését nyilvánítja.

*A felek megbízottja* : Waraskezy-i Lepes Loránt fia Loránt.

Kivonata Mayláth István erdélyi vajdának 1535. jan. 25-én kelt levelében, hátrább.

(1444. körül.) — Dengeleg-i Pongrácz és Wyzakna-i Miklós erdélyi alvajdák ítélő levele, mely szerint a néhai Thewrewk-i Bakocz fia Egyed fia Györgynek hunyadmegyei birtokait, nevezetesen »*possessiones Alsodyod (Aldyod is) alio nomine Alsoffalw ac Homorod et Cheb*« Illye-i Dénes fia János fiainak Jánosnak és Andrásnak, »*possessiones autem et portiones . . . Thewrewk, Chokmo, Waraswyze, Also . Waraswyze, Bwthyn, Lwthesth, Kozthesd, Pwthnyk, Lomffalwa, Bewnye et portionem possessionariam in Balastheleke*« kétharmad részben Waraskezy-i Lepes Lorántnak s a Lepes János fiainak Miklós dobokai főesperesnek és Andrásnak, egyharmad részben pedig a Sal fia István fiainak Salnak, Jánosnak és Gergelynek ítélik.

Kivonata Mayláth István erdélyi vajdának 1535. jan. 25-én kelt levelében, hátrább.

1455. január 18. Temesvár. — Hunyadi János beszercei gróf kiváltságlevele, hogy Barchali Péter és Tamás »*quatuor ciganos*«, névszerint Karachon, Mihály, Péter és Micolo czigányokat bármely birtokukon »*pro iobagione tenere possint atque valeant*«, megparancsolván mindeneknek, hogy nevezett czigányoknak a Barcsai Péter és Tamás birtokaikon bárhol való tartózkodást megengedjék.

II. Ulászló királynak 1501. jun. 13-án kelt levelében, hátrább.

1458. május 23. Szászkézd. — Wyngarth-i Geréb János erdélyi alkormányzó parancsa, mely szerint Barcha-i Jánosnak, Tamásnak, Bertalannak és Péternek fehérmegyei Herkes, Dorosman és Warywpathak nevű birtokaik után a királyi fiscusnak fizetendő ötvenedet elengedvén, meghagyja az ötvened-rovóknak, hogy azt ne követeljék.

Eredetije papíron, aljára nyomott pecsét nyomaival.

1462. július 16. — Az erdélyi káptalan zálogvalló levele, mely szerint a Barcha-i János fiai Bertalan és Péter s Bachy-i Mihály fia Antal a hunyadmegyei Barcha és Salfalwa s a fehérmegyei Dorosman birtokok nyolczadrészét az ugyancsak Fehér-

megyében fekvő »Erkes et Chorra alio nomine Warywpathaka« negyedrészevel együtt száz aranyforintért Barcha-i Jánosnak és Tamásnak zálogba vetik, ezenkívül nevezett Bertalan egy oláh presbyternek Erkes-en levő telkét a kápolnával együtt nevezetteknek örökbe vallja.

Eredetije papíron, hátán pecsét nyomaival.

1462. deczember 8. Segesvár. — Mátyás király adománylevele, mely szerint az atyja által Waraskezy-i Lepes Andrástól vásárolt s Hunyad várához csatolt hunyadmegyei Waraswyze, Bwthon, Gozthos és Pwthynel birtokok harmadrészét a nevezett vártól elszakítván, a törökök és lázadók ellen Hunyadi Jánosnak és Lászlónak és azután neki teljesített hű szolgálataik jutalmául Barcha-i Jánosnak és Tamásnak adományozza.

Egészen Mátyás királynak 1464. jul. 17-én s kivonatosan Mayláth István erdélyi vajdának 1535. jan. 25-én kelt átiratában, hátrább.

1462. decz. 8. Segesvár. — Mátyás király iktató parancsa, mely szerint meghagyja az erdélyi káptalannak, hogy a Hunyadi János által Waraskezy-i Lepes Andrástól vásárolt s Hunyad várához csatolt Waraswyze, Bwthon, Gozthos és Pwthynel birtokok harmadrészét ettől elszakítván, Barcha-i Jánost és Tamást azoknak birodalmába iktassa be, s az esetleges ellenmondókat hívassa törvényre.

*Királyi emberek:* Dedach-i Illyés, Zenthgywrgh-i Péter, Bathyzfalwa-i Péter, Pesthes-i Péter (kettő) és János, Losad-i Soldus István. Az erdélyi káptalannak 1463. jul. 15-én kelt iktató levelében, hátrább.

1463. ápr. 24. Buda. — Mátyás király adománylevele, mely szerint a Waraskezy-i Lepes András halálával urafogyott s Hunyadi János által Hunyad várához csatolt Lwdesth és Warasthywar, továbbá a Zenthandras-i Chekez (dictus) Benedek fia János magtalan halála után ugyancsak Hunyadi János által Dewa várához csatolt Zenthandras hunyadvármegyei birtokok harmadrészét ezektől elszakítván, a törökök és más ellenségek ellen Hunyadi János által viselt hadjáratokban résztvett Barcha-i Jánosnak és Tamásnak adományozza.

Egészen Mátyás királynak 1464. jul. 17-én s kivonatosan Mayláth István erdélyi vajdának 1535. jan. 25-én kelt levelében, hátrább.

1463. ápr. 24. Buda — Mátyás király iktató parancsa az erdélyi káptalanhoz, hogy Barcha-i Jánost és Tamást a Waraskezy-i Lepes András illetőleg Zenthandras-i Chewkez (dictus) Benedek fia János halálával urafogyott Lwdesth, Warasthywar

és Zenthandras birtokoknak Hwnyad és Dewa váraktól elszakított és nekik adományozott egy-egy harmadába iktassa be.

*Királyi emberek* : Pesthes-i Péter és János, Bathyzfalwa-i Bathyz Péter, Salfalwa-i Salfi Lőrincz és Gergely, Dedachfalwa-i Illyés.

Az erdélyi káptalannak 1463. jul. 19-én kelt átiratában, hátrább.

1463. július 15. — Az erdélyi káptalan iktató levele, mely szerint Barcha-i Jánost és Tamást a hunyadmegyei Waraswyze, Bwthon, Gozthos és Pwthynel birtokok birodalmába ellenmondás nélkül beiktatta.

*Királyi ember* : Bathyzfalwa-i Péter.

*Káptalani tanu* : Zenthmarthon-i Domokos kanonok.

*Szomszédok* : Zenthemreh-i Strigy Dénes, Salfalwa-i Salffy János és Gergely, Zenthgywrgh-i Péter, Kerezthwr-i Furka Lesták, Márton, György és Miklós.

*Erdélyi káptalan* : Gothard prépost, Antal éneklő, Máté hittudor ór, János baccalaureus ugocsai főesperes és dékán, kanonokok.

Egészen Mátyás királynak 1464. jul. 17-én s kivonatosan Mayláth István erdélyi vajdának 1535. jan. 25-én kelt levelében, hátrább.

1463. jul. 19. — Az erdélyi káptalan iktató levele, mely szerint Barcha-i Jánost és Tamást a hunyadmegyei Lwdesth, Warasthywar és Zenthandras birtokok birodalmába ellenmondás nélkül beiktassa.

*Királyi ember* : Bathyzfalwa-i Bathyz Péter.

*Káptalani tanu* : Dewa-i plebanus Domokos kanonok.

*Szomszédok* : 1. Somkerek-i Erdeli Miklós, 2. Zenthemreh-i Strigy Mihály, 3. Salfalwa-i Sal fia János és Gergely, 4. Waraskezy-i Lepes János.

*Szomszédok megbízottjai* : 1. Losaad-i Soldos István, Denk-i Botha, 2. Alsodenk-i János, Marthondenk-i Doboka, 3. Waraswyze-i Karachon, 4. Balsa Warasthywar-i kenéz.

*Erdélyi káptalan* : mint 1463. jul. 15. alatt.

Egészen Mátyás királynak 1464. jul. 17-én s kivonatosan Mayláth István erdélyi vajdának 1535. jan. 25-én kelt levelében, hátrább.

1464. július 17. — Mátyás király megerősítő levele, melyben a harmad-harmad részében Barcha-i Jánosnak és testvérének Tamásnak adományozott hunyadmegyei Waraswyze, Bwchyn, Gozthos, Pwthynel, Lwdesth, Warasthywar és Zenthandras birtokokra vonatkozó adomány- és iktató leveleket <sup>1)</sup> a megnevezettek részére átirván megerősíti.

*Királyi főkanczellár* : István kalocsai és bácsi érsek.

*Országnagyok* : Dénes bibornok esztergomi, István kalocsai és bácsi érsekek, László egri, János váradi, Miklós erdélyi, János pécsi, Albert veszprémi, Ágoston győri, Vincze váci, Albert csanádi, Tamás nyitrai, Orbán szerémi, Márk kníni, Miklós modrusi püspökök, a zágrábi, boszniai és zenggi püspökségek üresek, Gwth-i Orzag Mihály nádor, Zapolya-i Imre Bosznia kormányzója, Dengeleg-i Pangracz János erdélyi vajda, Palocz-i

<sup>1)</sup> 1462. decz. 8. 1463. apr. 24. 1463. jul. 15. 1463. jul. 19.

László országbíró, Zapolya-i Imre dalmát-horvát-tótországi bán, Wylak-i Miklós tótországi és macsói bán, a szőrényi bánság üres, Rozgon-i János tárnok, Thwroc-i Benedek ajtónálló, Peren-i István és Bathor-i László étekfogók, Alsolyndwa-i Miklós és Palocz-i Imre pohárnokok, Kanysa-i László és Monyarokerek-i Elderboh Perthold lovászmesterek, Pawmkyrher András pozsonyi és Zakol-i Péter temesi ispánok.

Eredeti je hártján, függő pecséttel.

1486. június 2. Omlás város. — Báthori István országbíró és erdélyi vajda parancsa, melyben meghagyja az erdélyi káptalannak, hogy I. Lajos királynak, Zalasd ügyében László erdélyi vajdához szóló levelét Zalasd-i Miklós részére írja által.

Az erdélyi káptalannak 1486. jun. 5-én kelt átiratában, hátrább.

1486. június 5. — Az erdélyi káptalan átíró levele, melyben I. Lajos királynak Zalasdról szóló oklevelét, <sup>2)</sup> Báthori István erdélyi vajda parancsára, Zalasdi Miklós részére átírja.

Zilahi S. Gábor ítélőmesteri és Székely Mihály főkörmányszéki cancellisták által 1770. szept. 7-én Sárdon készült hiteles másolat egyszerű másolata.

1500. július 17. Buda. — II. Ulászló király adománylevele, mely szerint a Zenth Imreh-i Zthryghy Mihály fia Móricz magtalan halálával urafogyott hunyadmegyei Zenth Imre, Pethren és Lonka birtokok s Naghdeng-en, Kysdeng-en és Marthondeng-en, valamint a fehérmegeyi Waradya-n és Zepmezew-n levő részeket Kolonyth Miklós királyi lovászmesternek s fiának Ferencznek, és testvérének Péternek, továbbá Barcha-i Ákosnak s fiainak Györgynek és Albertnek adományozza.

Eredeti je szakadozott hártján, hátán: Rta folio CCXLVI. 1500—följegyzéssel, alján papírral fedett pecsét töredékeivel.

1500. jul. 17. Buda. — II. Ulászló király iktató parancsa, mely szerint meghagyja az erdélyi káptalannak, hogy Kolonyth Miklós lovászmestert fiával Ferenczczel és testvérével Péterrel s Barcha-i Ákost György és Albert nevű fiaival, a Zenth Imreh-i Zthrygy Mihály fia Móricz halálával urafogyott s nekik adományozott hunyadmegyei Zenth Imreh, Pethren, Lonka birtokok s a Naghdeng-en, Kysdengh-en és Marthondeng-en, valamint a fehérmegeyi Waradya-n és Zepmezew-n levő részek egyik-e egyik felének birtokába iktassa be.

*Királyi emberek:* Bachy Bálint, Kemendy István... Berekthe-i Pogan Péter, Syle Péter, Salfy Simon.

Az erdélyi káptalannak 1500. aug. 28-án kelt átiratában, hátrább.

<sup>1)</sup> 1377. decz. 31. Diósgyőr.



1500. aug. 28. — Az erdélyi káptalan iktató levele, mely szerint Kolonyth Miklóst fiával Ferenczczel s testvérével Péterrel és Barcha-i Ákost György és Albert nevű fiaival a néhai Zthrygy Móricz Naghdeng-en, Kysdeng-en és Marthondeng-en levő részeinek birtokába — a tizenötödik napon ellenmondó Illye-i Dyenesy Miklós neje Orsolya asszony és ennek testvére Zsófia Barcha-i Ákos által kielégítettén — beiktatta; de a Zthrygy Dénes ellenmondása miatt Zenth Imreh, Pethren és Lonka birtokok felébe nem iktathatta be őket, mire a Waradya-n és Zepmezew-n levő részekbe való iktatásra el se mentek.

*Királyi ember* : Bachy Bálint.

*Káptalani tanu* : Mihály presbyter, János szolnoki főesperes káplánja.

*Szomszédok* : Gryd-i Zenthghewrgy Miklós, Kysbarcha-i Gergely, Waynkerezth-i Balás és Pál, Losad-i Illyés.

Eredetije szakadozott hártján, vörös selyem zsinóron függő töredék-pecséttel.

1501. jun. 13. Buda. — II. Ulászló király megerősítő levele, mely szerint Hunyadi Jánosnak négy czigány jobbágyról Barcsay Péter és Tamás részére kelt kiváltságlevelét <sup>1)</sup> Barcha-i Ákos és Gáspár számára átírja és megerősíti.

Eredetije hártján, melyről a lila-zöld-fehér. selyem zsinóron függő pecsét leszakadt.

1507. decz. 26. Szucsák. — Hederfaya-i Barlabássy Lénárt erdélyi alvajda iktató parancsa, mely szerint meghagyja az erdélyi káptalannak, hogy Barcha-i Ákost a néhai Zenth Imreh-i Zthrygy Mihály fia Móricznak királyi adományban nyert birtokaiba, a hunyadmegyei Zenth Imreh, Pethren és Lonka fele részének birodalmába iktassa be.

*Alvajdai emberek* : Losad-i Farkas Kelemen és Fülöp, Losad-i Zoldos Imre, Baach-i György.

Az erdélyi káptalannak 1507. decz. 31-én kelt iktatólevelében, hátrább.

1507. decz. 31. — Az erdélyi káptalan iktató levele Barlabássy Lénárt alvajdához, mely szerint a midőn Barcha-i Ákost Zenth Imreh, Pethren és Lonka felének birodalmába be akarták iktatni, Zenth Imreh-i Zthrygy Mihály özvegye Borbála asszony s fia Dániel és leányai Zsófia Dechee-i Bálintné és Orsolya Illye-i András deákné az iktatásnak ellenmondottak, miért is nevezeteket törvényre idézte.

*Alvajdai ember* : Losad-i Farkas Fülöp.

*Káptalani tanu* : Albert mester, az »altaris beatorum decem millium militum et martyrum in hac ecclesia nostra albensi predicta fundati« rectora.

*Az ellenmondók megbizottja* : Bodogfalwa-i András.

Eredetije papíron, záró pecsét nyomaival.

<sup>1)</sup> 1455. jan. 18. Temesvár.

1508. ápr. 14. Torda. — Szentgyörgyi és Bazini Péter ország-bíró és erdélyi vajda iktató parancsa az erdélyi káptalanhoz, hogy Barcha-i Barchay György fia Andrást Barcha-i János fia Lénártnak a hunyadvármegyei Barcha, Zenthandras, Salfalwa, Alsowaroswyze, Felsewwaroswyze, Bwchon, Lwdasd, Kcsthesh, Pethyne, Naghdengh, Kysdengh, Marthondengh, Pethren, Bathyzfalwa, Zenthimre, Lonka és Felpeshtes, továbbá a fehérvármegyei Korra, Erkes és Dorsman birtokokban levő részeibe vásárjogon iktassa be.

*Vajdai emberek* : Losad-i István, Bachy Ozsvát . . . Losad-i Soldas Péter.

Az erdélyi káptalannak 1508. máj. 5-én kelt iktatóleveléből.

1514. január 27. Kolozsvár. — Zapolya-i János erd. vajda bizonyáglevelé, mely szerint Waraskezy-i Lepas Bernát a hunyadmegyei Alsowaroswyze, Felsewwaroswyze, Lwdesth, Kozthesd és Pwthnyk birtokokhoz való minden jogát, — a mely birtokokat Lépes András cserében Hunyadi Jánosnak adott volt, — Barcha-i Tamás fia Ákosnak, továbbá a János fiainak Lénártnak, Gáspárnak, Andrásnak és Jánosnak ajándékozza.

Kivonatosan János királynak 1534. decz. 18-án kelt kivonatos levelében, hátrább.

1514. jan. 27. — Zapolya-i János erdélyi vajda bizonyáglevelé, mely szerint Waraskezy-i Lepas András fia Bernát, az atyja által Hunyadi Jánosnak cserébe adott küküllőmegyei Balasthelke birtokban való minden jogát Wyzakna-i Ferencz fia Miklós-nak ajándékozza.

Kivonatosan Mayláth István erd. vajdának 1535. jan. 25-én kelt levelében, hátrább.

1519. (jan.-febr.) — Zapolyai János erdélyi vajda perhalasztó levele, mely szerint a Waraskezy-i Lepas András birtokainak visszaváltása iránt Salffalwa-i Salffy Simon által indított perben Gyarmath-i Balassa Ferenczet és nejét Orsolyát a fehérm. Alamor-i és Ermenzeges-i, Warady János főesperest a Megerecy János halála után reászállott fehérmegyei Lonffalwa-i, Warsan-i Benedeket és nejét Ilonát az általuk Haporthon-i Forro Tamásnak elzálogított küküllőm. Bewnye-i, Wyzakna-i Ferencz fia Miklóst, továbbá az Althemperger Tamás szebeni polgármester özvegyét Affrát s fiait Bogathy Osváthot és Jánost, valamint Chwla-i Wancha János özvegyét Ilonát s gyermekeit Pétert, Györgyöt és Márhát a küküllőm. Balasthelke-. Job-i (de Job, *így* !) Mihályt illetőleg Bozorab havasalföldi vajdát a hunyadmegyei Thewrek-i és Chokmo-i, Barcha-i Andrást és Lénártot s az Ákos gyermekeit Györgyöt, Márkot, Andrást, Tamást, Klárát, Annát, Zsófiát és

a Boldizsárnak fiait Boldizsárt, Gáspárt és Menyhártot (a két utolsó kiskorú) az Alsowaroswyze-i, Felsewaroswyze-i, Bwchyn-i Lwdasd-i, Kozthesd-i és Bwdynel-i birtokokra vonatkozó irataiknak bemutatására utasítja.

*Felperes ügyvédje*: Kerezthwr-i Gáspár.

*Alperesek ügyvédjei*: Beld-i Benedek, Espanlaka-i Beldy Tamás, Myskolecz-i János.

Kivonatosan Mayláth István erd. vajdának 1535. jan. 25-én kelt levelében. hátrább.

1520. junius 19. Baachy. — Zenthymreh-i András deák, Bekws János hunyadi porkolábok és főispánok s Kysbarcha-i Mihály és Haro-i Bereczky Péter szolgabírák zálogvalló levele, a Losad-i Illyés által két forintért Barcha-i Andrásnak zálogba vetett losádi erdőrészeiről.

Eredetije papíron, három záró viaszpecsét maradványaival.

1527. — Perényi Péter erdélyi vajda ítélő levele, mely szerint a Salffalwa-i Salffy Simon fiára Jánosra szállott s a Lépes András-féle birtokokra vonatkozó perben <sup>1)</sup> az alperesek közül a Mohácsnál elesett Balassa Ferencz özvegyének és utódainak perhalasztást engedvén, Bozorab vajda utódaira Perwl bánra és Zoya asszonyra s végül Wancha Györgyre nézve pedig az ítéletet megváltoztatván, a tárgyaláson, irataik bemutatása végett meg nem jelent Warda-i Jánost, özvegy Warsany Benedeknél és Warsany Ferenczet, Wyzakna-i Miklóst, Bogathy Ozsvátot, Jánost és Istvánt, kire a per édes anyjáról Affra asszonyról szállott, Barcha-i Andrást, Györgyöt, Márkot, másik Andrást és Boldizsárt bírságon marasztja.

*Felperes ügyvédje*: Posa György.

Kivonatosan Mayláth István erd. vajdának 1535. jan. 25-én kelt ítélő levelében, hátrább.

1527. — Az erdélyi káptalan jelentése Perényi Péter erdélyi vajdához, hogy a Lépes András-féle birtokokra vonatkozó perben hozott elmarasztó ítélet végrehajtásának az alperesek Barcha-i Lénárt és András, továbbá az Ákos gyermekei: György, Márk, András, Tamás, Klára, Anna, Zsófia s a Gáspár fiai: Boldizsár, Menyhárt és Gáspár, nemkülönben Wyzakna-i Ferencz fia Miklós, özv. Althemperger Tamásné Affra és a fiai: Bogathy Ozsvát, János és Miklós, végül a Chwla-i Wancha János özvegye Ilona s gyermekei Péter, György és Mártha ellene szegültek.

Kivonatosan Mayláth István erd. vajdának 1535. jan. 25-én kelt levelében, hátrább.

<sup>1)</sup> 1519. (jan.—febr.)

1534. deczember 18. Lippa. — János király bizonyságlevele, mely szerint a néhai váraskeszi Lépes Bernát által, a hunyadmegyei Also-, Felsewwaroswyze, Lwdesth, Kozthesd és Pwtnyk birtokokban való mindennemű jogaira nézve. Barcha-i Tamás fia Ákos s a Lénárt fiai Gáspár és András, végül a János fia János részére tett bevallásba <sup>1)</sup> beléegyezését nyilvánítja.

Kivonata Mayláth István erd. vajdának 1535. jan. 25-én kelt ítélő levelében, hátrább.

1535. jan. 25. Kolozsvár. — Zwnyogzeg-i Maylath István erdélyi vajda ítélő levele, mely szerint a váraskeszi Lépes András és fia Bernát-féle mindkét Waroswyze-i, Bwchyn-i, Gozthos-i, Pwthynel-i és Lwdesth-i birtokokat Salfy János testvérével Istvánnal szemben Barchay Ákos fiainak : Györgynek, Márknak, Andrásnak, továbbá Gáspár fia Boldizsárnak és az András fiainak : Gáspárnak, Lőrincznek és Jánosnak, a küüllőmegyei Balas-theleke-i birtokot pedig Wyzakna-i Miklós fia Ferencznek ítéli.

*Felperes ügyvédje* : Zewkeffalwa-i János deák.

*Alperesek ügyvédjei* : Paros-i Nyzthor, Zeplak-i Both János.

Eredetije nyolcz levélből álló, vizfoltos hártyaüzetben teljesen ép függő pecsétel.

1602. junius 13. Déva. — Báthory Zsigmond erdélyi fejedelem adománylevele, a Nagy Barchya-i Barchiai András karánsebesi és lugasi bánnak és lippai kapitánynak adományozott s eleddig a lippai várhoz tartozott aradmegyei Tothuaradgya mezővárosról, továbbá Ohaba, Bratest, Lupest, Poiana, Zorossag, Argiusest, Nagy Gausdia, Kys Gausdia, Gyula, Briczkan, Negiesd, Kakaró, Bania, Zeliste, Zlatina, Musa, Haleles, Vam, Varteczka, Vienest, Also Bruma, Felseo Bruma, Perniest, Reusor, Tiza, Zymbwl, Getzest, Zauasin, Ohaba, Kuias, Thamases, Ztarkonia, Prauas falukról és Vlmi, Zelas, Kys Gywla s Dombrouicza pusztákról

Eredetije papiron, alján papirral fedett pecsétel.

1605. nov. 22. Korpona. — Bocskay István király adománylevele a biharmegyei Nagy Bayom kastélyról, Nagy és Kis Bayom, Szerep, Nagy Rabe, Rethzent Miklós, Bago és Leokeoshaza birtokokról, a Dereczke-i, Pwspeak Ladany-i, Samson-i, Bank-i részekről s pusztá Thamassy-ról és Fanczyka-ról, továbbá a szabolcsmegyei Danczhaza és Tetetlen birtokokról s a Zaam-i, Szouath-i, Chyepany-i, Kerwk-i ?, Balkany-i, Feoldes-i, Szekeghaza-i, Nadvduar-i, Chyege-i, Angyalhaza-i, Chuth-i, Igar-i, Egyek-i és Mezeozent Miklos-i részekről Nagy Barczya-i Barczyai János részére.

Eredetije szétszakadozott és víztől ázott hártján.

<sup>1)</sup> 1514. jan. 27. Kolozsvár.

### III. Mohay-iratok.

1317. ? jun. 29. — Az erdélyi káptalan bizonyságlevele, mely szerint Forro-i Benedek fia András, a Forro-i Salamon fia János és rokona Bulchu beleegyezésével sógorával, Gegus fia Mátéval kötött egyezségnél fogva Forro földből a leányi negyedtestvérének Margitnak, nevezett Máté feleségének kiadta. A maga forrai birtokának negyedét pedig ugyancsak nevezett sógorának eladta, azon feltétel alatt, hogy ha Máté vagy örökösei Forroból elköltöznének, a szóban forgó birtok minden pénz nélkül Andrásra és maradékaira visszaszálljon.

A káptalan : András ? prépost, Gergely (György ?) éneklő, Vincze örkanonok, Adorján dékán és Kyzdi-i főesperes.

Eredetije megkopott hártyán, melyről a lila-vörös-fehér-zöld selyem zsinóron függő pecsét elveszett.

1428. július 4. Kewy. — Zsigmond király adománylevele, mely szerint a Moha-i Jakab fia György, ennek a felesége Anna, Moha-i Batha leánya, továbbá Moha-i György fia György, Miklós, Bálint és Zyrmus s Dalya-i Mihály fia János kérésére, a fogaras-földi oláhok (malefactores volahi de partibus districtus Fogaras) által házaikkal és a megnevezett György fia Györgynek négy fiugyermekével együtt fölperzselt fehérmegyei Moha nevű vásárolt birtokukat, nekik adományozza.

Eredetije hártyán, alján pecsét nyomaival.

Közli : DR. MAGYARI KÁROLY.

## MAGYAR LEVELEK A XVI. SZÁZADBÓL.

### I.

#### Kerecsényi László levelei Csányi Ákoshoz.

*Sziget 1555. okt. 13.*

Vitézlő és tisztelendő uram és énnekem bizott barátom, keszenetem után szolgálatomat és magam ajánlásomat mint bizott uramnak és atyámfának.

Továbbá kgdnek egyéb uj hirt nem irhatok, hanem az mit k. szemével lát. Bizon ha királ ő f. az én sok irásomnak és az én kémeimnek hiszen vala, nem vesz vala igen ez szegén ország, mert még taval karácsontul fogva mind irtom irtam ezt én királ ő felségének, de ő f. soha nem hívé, hanem bizék az terek frigybe. Im látja most ő f. mint esék, maga meg izentem vala ő f. *Felpécy* uram által, hogy oly kémem is vagyon, ki mindenkoron az bégek tanácsában ül. Uramnak is meg izentem vala *Palaticy János* uramtul az kém csak ott szolgálhat az hon hisznek valamennyire neki.

Én mindazóta kenyergettem királ ő f. hogy valami népet kildett volna ide, de csak egy embert sem kilde ő f. sem néppel sem fizetéssel nem úgy lát ide az mint ez ház maradása volna: az uraim innen mind kiakarnak menni, az én esztendőm kitelt *Nagy Aszon napján*, im bucsu venni kültem királ ő f. Kérem k. mint uramat, bizott barátomat, szóljon k. Uramnak ő Nagyságának hogy legyen kegyelmes uram királ ő f. előtt, hogy harag nélkül vegye el ő felsége tülem ez tisztet, mert énnekem Isten után ő N. vagyon és volt erek bizodalmam. Mert bizonnyal, ha látnám, hogy tisztességemmel szolgálhatnék ő felségének, nem kéméleném halálomat, de k. látja ez koráig mig ez várak kezünk-nél valának rosszul látának ide mind fizetéssel mind egyébbel, ezután immáron, ha akarnának sem láthatnának úgy mint kellené, mert ide ez után az ki be akar jőni, haddal kell bejőni, az mi hadunk dolgát pedig k. jól tudja. Az szolgáló nép ez bizon dolog, hogy itt nem marad, az gyalognak pedig minden nemzetségek terek birtoka alatt vagyon, az polgárok pedig most es meghasonlottak volt, az mint az én kémeim írják, kettőt küldettek volt

kezilek *Kaposvára* alá az basához és egy bársont, és száz tallért adott volt nekik, én osztán azt értvén, az birót egy fő polgárral megfogam, most es fogva vagyon. Az tebbi nem mere ezuttal semmit kezdeni. —

Ehez képest gondolhatja kgd, ha illik ilyen okok alatt énnekem tovább itt az én tisztességemet hannom, vagy nem?

Ajánlom k. atyafiságomat és szolgálatomat. Kelt Szigetbe 13 Oktobris 1555.

servitor

Ladislaus Kerechenj m. pr.

Az terek had minket *ezten Pénteken* megszálla, szerdáig volt alattunk, harcunk minden nap erős volt velek, de álgyuval Isten akaratjából nem merének hozzánk kezdeni, látták, hogy az hel erős és az nép es nem rest benne. Azután az kastélt csinálni keztek vala csak az vár előtt, az árokját es megásták vala addig levénk rájok az ereg álgyukból, hogy az k. ur Isten segítségébül aztes elhagyák.

Egy *pribég* szekék be az basa táborából, kérdém melik az basa sátora, megmutatá, az ereg álgyut én magam rá igazétám, nappal és estve hozzá lüvék, ugy attá Isten, hogy az sátor felit találta, azontul készilni kezdett és elmene, maga bizon igen mesze vala az sátor, de csak az Ur Isten miel mindent. Maga meg kiáltatá volt az bassa, hogy minden ember egy hónapra készitsen élést, mig két kastélyt meg csinálja, de az Ur Isten nem hagyá véghez vinni.

*Ez levél adassék az én bizott uramnak és barátomnak Chánj Akárius uramnak, igen hamar.*

*Sziget 1555 november 20.*

Vitézlő bizott uram és atyámfia, az én szolgálatom és keszenetem után, az mit kgd énnekem irt, megértettem. Adja az kegyelmes Ur Isten, hogy én kdnek minden igazbarátsággal meg szolgálhassam az k. én hozzám való jó akaratját, kit bizonynyal meg es akarom k. tehetségem szerént szolgálnom barátsággal.

Továbbá hon kgd tudakozik mint jöttek be az mustra mesterek ide az uraimmal, legyen az ur Istennek hála, békel (így !) jövének be kedden hajnalba és szerdán békével nyugottam az uraimat, osztán ezből kimenék Szent Lerincz alá és lest veték az szent lerinczi terekeknek, mert igen ránk szoktanak vala, mert az budai basa az hón jó deliái voltak száz lóval itt hatta volt az teb terek mellé, kik elebb itt voltanak és ugy adá az Ur Isten, hogy lesre ki hozám őket és megverénk őket, kilencz esék elevenen bennek, halva bizon nem tudom hán, mert az viadal egy nagy erdebe esék, az mienk kezel is három vesze az viadalba.

De ilyen szerencsétlenségem esék, hogy éjel az erdőben hogy mentem az les helre, valami katona elszunyadott volt, és az nép mind elmaradott vala tülünk nagyobára, mi hatvan vagy hetven lóval ha marattunk volt, az tereket pedig ki azt mondja hogy két száz, ki másfél száz, ki tebnek ki kevesbnek mondja, az Isten akarattjából megverénk üket, de ha az nép el nem szakad vala tülünk, bizon dolog, hogy soha kevés népnek jobb nyeresége nem esett volna mind nekünk. Az uram fő szolgálai mind velem voltak mikoron az terekre találtunk, ezt akartam kgdnek tutára adnom.

Az uraim it maradása felől mind ugy akarok cselekednem az mint kgdnek irtam és holtig megakarom szolgálnom az mi kegyelmes urunknak. Ezzel egyetembe ajánlom k. magamat. Kelt Szigetbe *Cseterteken* szent Ersébet nap után 1555.

servitor

Ladislaus Kerecheny mpr.

Vitézlő és tisztelendő uramnak és énnekem bizott barátomnak Chány Akácius uramnak adassék ez levél kezébe.

*Komár 1558 Január 9.*

Vitézlő és tisztelendő uram és énnekem bizott barátom keszenetem és magam ajánlásom után szolgálatomat. Továbbá adja az Ur Isten k. ez uj esztendőbe mindennemű jó szerencsését. Az k. levelét megértettem kit kgd nekem irt vala *Ujlaki Sebestyén* dolga felől, kit bizon nagy szivem szerint fogtam vala, de nem oly emberrel vagyom dolgom, az kivel ember valamit végezhetne, én az tanácsot attam neki, hogy az mustrát várja meg és hagyja ott ben szolgálait és ő maga menjen esmeg királ ő felségéhez, mert kilenben ezbe vég soha nem lesz az mint én esmerem, hanem királ ő f. előtt, mert ez kész volna tervénhez. de az másiknak nem tecik.

Szigetbe mindenneműt pusztán és oly szertelen láttam az teb commissariusokkal, kinél soha gonoszban nem mondhatja senki. Bizon uram, ha ellenségem házában laknám es még az én magam emberségemért másképen épéttetem volna, olyan romlott és pusztá az vár az miképen az terek hatta, élés pedig semmiféle benne nincsen, hanem az mit az királ ő felsége pénzén vettek, az terek pedig tisztán rája szándékozik az mint az kémek írják. Nem tudom mint adja az Ur Isten, de akartam volna, hogy bele ne keteleztem volna és ha lehet még most kivetem nyakamból.

*Komárba* ma juték, oly igen pusztán találtam, hogy egy napi élet nincs benne, másfél kebel buza liszt volt, de azt megették addig mig én bejutottam, egyéb házbeli szerszámot es mind



ki hortak csak az puszta ház maradott. Ha kgdnek eladó szénája vagyon, kérem kgdet, hogy kgd adjon nekem pénzen szénát. — Továbbá ajánlom kgdnek erekké való barátságomat és szolgálatomat.

Kelt ez levél az puszta *Komárba*, Vasárnapi Vizkereszt nap után 1558.

servitor

Ladislaus Kerecheny mpr.

Ha kegyelmed irna ide az szomszédságnak, kik kgd baráti, hogy segítnének fát hordanom az *palánknak*, meg szolgálom kgdnek, mert meg akarnám csináltatnom, mert az nélkül egy nap mind el vész az szegénység.

*Szokott czímezés.*

*Bagad 1558. november 10.*

Vitézlő uram és énnekem bizott uram és barátom, keszenetem és szolgálatom ajánlásom után. Ez minap mikoron Tótországából az én házam népével átal jöttem vala, azontul irtam kgdnek ennehány dologrul, de kgdet hon nem találták volt az én levelemmel. Az teb irásom kezett legelészer kgdnek az én hozzám való jó akaratját keszentem volt meg, hogy kgd utat tartott benne, hogy az miháldi dolog uramnak ő nagyságának filébe nem esett ez koráig, kit most keszenek kgdnek és bizonyal meges szolgálom kgdnek mig élek. Minap es azon kértem k. levelembé most (is) azon kérem, hogy kgd hagyjon egy revid tervén napot neki, had igazétsuk el ez dolgot, mert bizonyal uram adig az én szivem nem lészen nyugodalmas mig ezbe valami jó vég nem leszen, mert sok gonosz ember vagyon, félek hogy valaki más módon kezdi az Ur eleibe adni és fogják rám az urat haragétani, kit bizonyal minden marhámnál, az mi kevés ez világon vagyon, inkább bánnám, mert nekem az Ur Isten után ez felden legnagyobb bizodalnam uramban ő n. vagyon. Ezt pedig ezért kívánom, hogy vége szakadjon, mert immáron is vagyon oly, ki el szekett azokba az legényekbe kik ott voltak, vagyon olyas kik én tülem bucsuztak és én megfogtam és kezességbe vetettem addig mig ez dologba vég szakad. Ezekért kívánom, hogy k. az én szolgálatomért meg . . és revid napot hagyjon k. ez tervénnek.

Továbbá ezt is adom k. tuttára mint bizott uramnak, császár ő f. akarattya ez lén, hogy én legyek az urfiak előtt, kik mostan az Imperiomba mennek, kit bizon nagy kenyergéssel kenyergek sok okokbul, hogy ő felsége ezzel ne bántana, de ugyan nem leheite egyéb benne, az lén az fejedelem akaratja, hogy elmen

jek, kit bizon igen nehéz mielnem, mert egy az, hogy itthon sok dolgaimba nagy károkat vallok, az mit én magam személ szerént meg beszéllenek, mikor kegyelmeddel szembe leszek, más az, hogy felette nagy keltséggemmel esik, de nincs mit tennem, úgy kell lenni, az mint az Ur Isten akarja és az fejedelmek. Én az én itthon nem létembe minden házam népét az k. Ur Istennek ajánlom mind az keves jószággal egyetembe és azután Uramnak ő Nagyságának, uram után te kegyelmedre, mert látja Isten szivemet, hogy ez felden bizottabb uramot és barátomat senkit nem tartok te kegyelmednél, kiről bévebben én magam szólok kgdnek. Az indulat (így!) úgy kellek ledni (így!) hogy Karácson nap elet tizeneted nappal kell lednünk Bécsbe, onnan úgy kell mennünk, hogy Karácson napjára Rezenbe kell lednünk, Császár Ő F. onnan osztán együtt megyünk *Augustába* Császár ő f., ezt akartam k. tuttára adnom, —

Ez utra hagyva vagyom, hogy minden ember jó szerrel menjen; tudom hogy kgd darut nem tart, de ha kgdnek vagyom oly barátja, kinek darui vadnak, meg szolgáltnám kgdnek, ha k. szerezhette husz vagy huszonet szál szép fejr daru tollat. —

Osztán, ha k. barátos mostan *Magyar Bálint* uram, azt es meg szolgáltnám kgdnek, ha kgd szerzene ő kegyelmétől két lóra való ezist lánczot, kiért kész vagyok ő kegyelmének zálogot adnom, addig mig az Ur Isten meghoz, hogy ő k. kár nélkül meghozom.

Uj hirem semmi nincs, hanem ajánlom kgdnek az én szolgálatomat és kérem k., hogy k. ezen leveletem uramnak ő N. megkilgye, kibe semmi egyéb nincs, hanem csak ez, hogy el kell mennem Imperiomba, azt irtam meg Uramnak Ő nsgának, és ajánlottam ő n. magamat.

Az k. Ur Isten tarcsa meg kgdet minden jó szerencsével. Kelt Bagodba Szent Márton estin cseterteken, 1558.

servitor

Ladislaus Kerechény mpr.

*Szokott czímezés.*

*Komár 1558. december 20.*

Vitézlő uram és bizott barátom, keszenetem és magam ajánlásom után szolgálatomat te kgdnek. Egyéb ujságot mást nem küldhetek, hanem im kgdnek kyltem egy negyed rész vizát, uj hal, csak minap fogták meg.

Továbbá, látja Isten, nagy szivem szerént szembe lednék (így!) k. ennihány rendbeli dolgaimeért, de ez korig sehont állásom nem volt, im most jüvék meg Bécsbil, mert az Károl császár halála miatt el mulék az mi utunk, kit hiszem, hogy kgd hallotta régen. —

Im esmég ezen órába el kell mennem Szigetbe, királ ő felsége parancsolattjából az német urakkal, onnan, ha az Ur Isten békével meghoz, szemben leszek kegyelmeddel.

Továbbá látja Isten szivemet, hogy nem nyukhatom addig, mig vég nem leszen az én szolgaim kezett való dologba és az miháldiak kezett való dologba. Azkor, hogy beteg valék, hozzája nem láthaték, azután az lator árulók két fő legén szekék el katonáival, hogy ha képes volna és ha az ur haragja nálkil (így!) lehetne, hogy az megholt ember maradékját kedve szerént megfizettek (így!) és ha valami kárt tettek fizetnék azt is meg, mert ezekbe es megholt egy, de azról én semmit nem szólok. Ha pedig gondolja kgd, hogy nem lehet így, ottan legyen tervén benne, az kiket elé állathatok benne elé állatok, az kik pedig elszektek az árulók, az mi azokra esik én fizetek értek, azután Isten segítségével én üzem üket, egyik Szigetbe szökött, azzal ugyan most leszen dolgom, másik Gyérre (Győr) szekett, im azok után is elküldék és az gyéri kapitántul tervént kéretek rájok.

De azért itt én ez dolgot nem akarom halasztanom, hanem minek elette az posoni gyülésbe indulok, kegyelmed tanácsával és segítségével ennek végét akarom szakasztanom, kérem kgdet, mint bizott uramat, barátomat, hogy kgd segítsen nekem ebbül ki gázolnom, mert látja Isten, hogy én ezbe nem volnék, ha az hosszu betegség miatt eljöhetek vala ide ez nyárba, mig az árulók el nem szektek vala. Ezbül k. választ és tanuságot várok, mint bizott Uramtul, barátomtul. Meghattam, hogy az k. levelét utánam hozzák. (így!)

Az kegyelmes Ur Isten tarcsa meg kgdet minden jó szerencsével.

Kelt Komarba Karácson előtt, keddre virradóra. 1558.

servitor

Ladislaus Kerechény mpr.

*Szokott czímezés.*

*Komár 1560 márczius 22.*

Vitézlő és tisztelendő uram és bizott atyámfia, Keszene-tem és szolgálatom ajánlásom után adom k. tuttára, hogy ezen órába estve juték ide Komárba, bizon eremest meglátnám kgdet, de nincs irességem, mert ez estve juta levelem Császár ő f., hogy sietséggel fel hivat, de nem mehetek fel, mig *Székel Lukács* urammal szembe nem leszek.

Hónap itt leszek, Vasárnap korán elindulok Lukács uramhoz, onnan osztán Császár ő f. Ezbe es tartozom meg, mert öcsém írja, *Kerechéni János* uram, hogy császár ő f. mind az két fiával alá ment Gyérre, és Komáromba, meglátni az heleket, gondolom,

míg ő f. onnan Bécsbe jó, addig én es felérkezem. — Valami jeles okának kell lenni, hogy ő maga császár ő f. ment ez várak látni.

Nekem az írják barátim, hogy az *gyulai tisztért* hínak fel, ugy es vagyon. Ott esmég két dologtul félek, egytül, hogy ha kérem és szólok az vár szigsegejért esmég rám haragusznak és azt mondják, hogy nem tudnak velem végezni, mert szigeti tisztrül is ezzel büntetnek (?) vala, ha pedig oktalanul bemegyek, az asznál nagyobb veszedelem, kitül az Ur Isten oltalmazzon, de mindent az k. Ur Istenre hagyok és ha ott lészen az én kegyelmes uram, Nádorispán uram, ő N. tanácsával járok.

Továbbá ezt akarám k. tuttára adnom, hogy tegnap írá *Zékel Lukács* uram panaszképen, hogy neki panaszkottak az somodoriak, hogy k. valami foglyot akarna rájuk bocsátani és ők nagy kártul félnek és kéreti kgdét, hogy ha k. ez koráig ő rájuk el nem bocsátotta az foglyát, ezután ne bocsássa kgd. Lássa az mi jobb azt mielje kgd, és kérem, k., írja meg kgd, mit mondjak nekie róla, mert Vasárnap szemben kell vele lednem és tudom, hogy azontul meg kérdez róla, ha kgd kára nálkil (így!) lehetne, ha kgd kedvére tehetne (?).

Uj hirem semmi nincs egyéb, hanem azt mondják, hogy most az horvát uraim valami tereket vertek meg, negyvenet mondják, hogy elevent fogtak és száz lovat, sok felől gyültek volt egybe az horvát uraim, mikor jobban meg értem jobban meg irom kgdnek. Ha k. uj hire vagyon, meg szolgálom kgdnek, ha k. velem kezli.

Ajánlom kgdnek szolgálatomat, az k. Ur Isten legyen velünk.

Kelt Komárba *Beijtkézép szerda után* Pénteken későn estve 1560.

servitor

Kerechénj László írása.

*Szokott czímzés.*

*Gyula 1561. november 28.*

Vitézlő nemes uram, és szerelmes barátom, keszenetem és magam ajánlása után szolgálatomat irom te kgdnek, mint bizott uramnak és barátomnak. —

Az kgd levelét megértettem, melyen csodálkozom, hol késett légyen enni ideig, mert az datuma volt Szent Bertalan nap előtt való Pénteken, mely téssen három holnapnál tebbet, atták meg novembernek 27 napján. Továbbá értem az lovak felől mit ír te kgd, hogy két jó lovat szerzenék az én bizott uramnak, Nádorispán uramnak ő Ngnak, kik fő lovak volnának. Bizonyal higgye kgd, hogy jeles fő ló ki volna, oly mostan nálam

nincsen, mert ha volna, kétség nélkül ő nsgának küldeném, mert ő N. mint bizodalmas uramnak szolgálnom akarom, sem fejemet sem penig semminémű marhámát ő nsgától meg nem akarom kémélleni, — Továbbá jól lehet, hogy im vannak jeles fő rabaim, kiktől naponként várok, hogy hoznának jó lovakat, ha az Ur Isten agya, hogy valamelyik jót hozand, meg higgye kgd, hogy kétség nélkül ő nsgának küldöm.

Továbbá irt vala ő nsga is az szekeres lovak felől és az járó ló felől, ím ő nsgának az szekeres lovakat és az járó lovat megszőrzöttem, de az Ur Isten engedvén, mint megírák kgdnek, gondom leszen az fő ló megszerzésére is. Továbbá értem azt is az k. leveléből, hogy az kegyelmes Isten ő Nsgát az elmúlt betegségéből jó egészségre fordította, kin énnekem is nagy örömem vagyon és az Ur Istennek róla nagy hálákat adok. —

Végezetre irtam vala te kgdnek némi tanács kérdésem felől egy levelet, kit nem tudok, ha kgdnek meg attanak avagy nem? ha meg atták volna k. örömet kívánnám az válaszát, mit kellene belőle cselekednem. —

Az Ur Isten tarcsa meg kgdet minden jovaival. Ex arce Gyula 28 novembris anno 1561. —

Ladislaus Kerecheny de Kányafölde, praepedus arcis Gyulensis, ac parcium inferioris Regni Hungariae S. C. Majestatis Capitaneus supremus ac Comes Comitatum Zarand et Bekes stb.

Hogy én magam kezemmel nem irtam kgdnek, bocsánatot kérek, mert egy ujom fáj.

Idem Kerecheny servitor mpr.

Ide az terekkel untalan dolgunk vagyon, de legyen hála az kegyelmes Ur Istennek még az .. volt jobb ez kedig, jól lehet béke volna vagy negyven hajdut vesztett vala el.

*Kivül: Egregio domino Acatio de Chan etc. domino et amico nobis honorando et confidentissimo.*

*Gyula 1561. márczius 25.*

Vitézlő uram és énnekem bizott szerelmes atyámfia, keszenetem és erekké való szolgálatom után kívánom, az kgd jó egészségét nagy szivem szerént hallanom. Én es hála az k. Ur Istennek jó egészségbe vagyok, de bizon gondba igen nagyba, kinél nagyobbba soha sem voltam. Amit minap mindenrül beven irtam kgdnek, hiszem, hogy ezkedig meg atták k. az én leveletem, és t. kgdtül azokból mindenikből választ és tanúságot várok, ha leszen kgdnek oly bizott embere, ki által te k. bizván merne írni. —

Ha az kálmáncsehi népek hívek volnának azok el hozhatnáják (így !), de ha azokba te k. nem bizok (így !) csak te k. adja *Bachiany Mihálynak* és te k. kesse más levelbe, kibe te kgd írja meg feleségemnek, hogy bizott embertül kilgye nekem, mert titok dolog. Nekem vagyon azba módom, hogy onnan félelem nélkül elhozhatják, csakhogy később jár, mert nagy kerülő.

Im az én kegyelmes uramnak, Nádrispán uramnak meg irtam, hogy minémű pusztaságba vagyok, ez pusztaságot látván az commissarius urak, kik itt voltak, az mint minap kgdnek megírák, meghagyák, hogy Tiszán innen, az mit *Mákochy* birt, ide birjam és ugyan császár ő f. képében parancsolának és levelet adának, azra én azt mielém, ide foglalám. Mostan egri pispek uram nagy, erős parancsolatot irt, hogy ide ne szolgáljanak, és császár ő f. rám irt és eres parancsol (így !) azért én ugyan ide birom, ha császár ő f. az én kegyelmes uram erével ki nem bocsátatja velem, ha pedig ő felsége kibocsátatja, olyan pusztán áll Gyula az mint ezkoráig, mostan pedig oly pusztá, hogy soha pusztább nem lehet, hanem ha egy . . sem volna. Ezt minap elég bőven meg irtam k, te k. kérem, mint uramot és bizott szerelmes atyámfiát, hogy kgd szóljon uramnak ő. n, hogy ő n. irjon császár ő. f, hogy ő f. megtekéntvén ez szegén, nyomorodott feldet, senki szavának helt ne adjon, hanem hadd mieljenek és hadsegécsék építeni ez szegén, nyomorodott házat, bizon akarnám nagyért, ha kgd látná, minémi módon én ez helt találtam, de az Ur Isten kegyelmes és jó, mindent rá hattam és jóban adja. —

Továbbá *Ábrámfy István* eres két parancsolatot hozott rám császár ő. f., hogy az *Uylakij Sebestyén* uram, ki jószágot itt bir, az mint (?) felesége után, azt kivegyem kezibül és Ábrámfinak adjam, és minden nap választ kér, vagy hogy tervént tegyek neki az ő f. parancsolatja szerint, mert ő azt mondja, hogy ő tile erével foglalták el és semmi igassága nincs benne Uylaki uramnak. Az commissarios urakkal Bejt kezép Vasárnapot hattuk vala meg, hogy Uylaki uram emberét kilte volna, nem kildé, esmég ránk erésedék az parancsolatok mellett. Im esmég Szent György napra halasztottam, kérem te k, írja meg te k, hogy viselje gondját, mert félek az fejedelem haragjátul, hogy enni ideig az parancsolatra semmi választ nem attam. Én ez koráig, az után is ez mit mielhettém, az te kgdre való tekintetébe akarván k. szolgálnom mindent mielek valamit legnagyobbat mielhetek. Ezt akartam k. tuttára adnom, ha lehet még Szent Gyergy nap után es vonatom, de nem kellene késni, osztán emberét kellene ő. k. itt tartani az jószágtul, mert az teb nemes uraim igen sápolódnak.

Te kgdnek uj hirt semmit nem tudok irnom, mondják, hogy terek had leszen Sziget felé vagy ide, de még senki bizonyal

nem tudja, az napokba bizon hirt várok és N. (így !) azontul tut-tára adom. —

Ajánlom N. házamat és hozzám tartozókat és kérem kgdet, levele által oktassa az én tisztartóimat, mert ha k. és teb jó akaró uraim őket nem emlékezteti, régen eszembe vettem, hogy vesztébe leszen oda minden dolgom. Még azóta, hogy onnan eljöttem, énnekem egyik tisztartó sem irt csak egy czédulát, ha élnek vagy megholtak és mibe vadnak minden dolgaim. Az ezer frtot megirtam, hogy Pinkesd előtt két héttel megadják te kgdnek.

Az kegyelmes Ur Isten legyen mindnyájunkkal. — Kelt ez levél Gyulában 23. martii 1561.

servitor

Kerechény László írása.

*Czímezés :* Vitézlő uramnak és énnekem bizodalmas atyámfának Chány Akátius uramnak adassék, tulajdon kezében.

## II.

### Ormányi Józsa Csányi Ákoshoz.

*Sümeg 1556. november 24.*

Vitézlő és tisztelendő bizot uram, szolgálatomat ajánlom kegyelmednek. Bizon én el nem felejtkeztem az dologról, de az mely napon innet el mene te kgd, azon éjel megbetegedék *Balás uram*, várom vala könyebségét hogy elkülgyem, de annál inkább megnehezödék és szekerem vitteté magát *Zegligetbe* az feleségéhez, azért nem tudok mit írnya kegyelmednek, ha mire én elég volnék szivem szerént szolgálnék. Bizon, ha Balás uram meggyógyulna azonnal el küldeném, de megértheti kegyelmed mástul is mel betegen ment *Zegligetbe*. Isten tarcsa meg kegyelmedet.

Datum in Sýmegh 24. novembris 1556.

servitor

Josa Ormany mpr.

*Czímezése a levélnek :*

Egregio domino Achacio Chány locumtenenti Spectabilis et magn. domini Palatini, domino mihi observandissimo.

*Sümeg 1557. január 15.*

Vitézlő és tisztelendő bizot uram, szolgálatomat ajánlom kegyelmednek, mint bizot uramnak, az Ur Isten szerencsásécsa (így !) te k. mind az uj esztendő és mind az jövőndőt. Továbbá az te kegyelmed levelét értem, de bizon nem feletköztem volt

én el az dologról, az kit kegyelmed én reám bizot vala, hanem szorgalmatosan készerétetem az embert, az kit kegyelmed ért, hogy alá menne Somogyba és megkeresné az személyeket az kiket kegyelmed előtt meg nevezte, de az ember még *mindazultfogva* betegös volt, hogy sohová nem mehet. Ugyan betegen ide jöt vala Zegligetből és *vátig* küldém vala az kegyelmed intése szerént, de nem mehet, hanem ismét visza mene Zegligetbe, mert felesége ot vagyon. Mastan is beteg, mert hévatom vala, de azt izené, hogy adig nem jöhet, mig meg nem kenyebedig. Azért tisztelendő bizot uram, nem értem miképpen volnék én ebbe rest és bñyes, de írja meg kegyelmed mit kelljen mivelnem és valamihöz elég leszek bizon nem kéméllem semmibe magamat. Kegyelmed énnekem elég kemén szókkal irt, de bizon nem vagyok bñyes láttja az Uristen, mert ez embert *szenetlen* szorgalmazom, hogy az kegyelmed intése szerént eljárna az dologba, de ekorig betegsége miat nem lehetöt. Azért írja meg kegyelmed, micsoda vétket tetem én az dologba és mit kellöt volna egyebet mivelnem, amit miveltem, hogy az embert szorgalmaztam. Isten tarcsa meg kegyelmedet.

Datum in Sýmegh 15. Januarii 1557.

servitor

Josa Ormaný mpr.

Czímezés :

Egregio domino Achacio Csány *in Kanisa* locumtenenti spect. m. domini Palatini, domino mihi observandissimo.

*Sümeg 1561. április 19.*

Szolgálatomat mint bizot uramnak ajánlom. Az *Hegyesd* el vesztét kegyelmed jól érti. Ennek előtte, mikor én az vármegyébe gyakorta szállottam, hogy vagy *el törnéjék* vagy job gondot viselnének reá, meg sem halloták jó módon szómat, de immár minden ember megesmeri, mit teszen az Hegyesd elveszése. Im mast is pecsétet küldet az vajda az falukra, hogy immár bátor ne mennének *Fejérvárra* az császár miére, hanem ezennel csak Hegyesdbe menjenek fejenként. Azt értem hogy *Huszárvárat* csinálnak Hegyesd alatt, azt is mongyák, hogy Tapolczán csinálnának kastélt az *Hatos malomba*, hogy béven lovag lakhassék benne ; nilván nem értem még, hogy csinálják, de nilván *Huszárvárat* akarnak csinálni, kit nem kellene meg hadni csénálni, ha volna ki reá gondoló, mert bizon ez egész Zala vármegye el vész belőle. Csak fejenként négy vármegyét vennének ezennel föl és az mellet az győri had és ahol mi népet az urak tehetnének, ellene álhatnának, hogy nem csinálhatná meg, sőt fejenként kellene az vármegyéket föl venni, és ugy reá menni, mert ha



megcsinálja az *Huszárvárat*, több terek lakik benne hogy nem Weszprimbe. *Gyulaffy* uramnak nagy nyomoruság féképpen az *Hegyesd elveszése*, mast immár az gyalog terek környülfogta az *Csobáncz* hegyit és éjel nappal úgy lesik, ha ki küldi *Gyulaffy* uram az feleségét, az *Csobáncz* most felete igen megszorult, Isten ne agya, én féltem nagyob dologtul is, mert azt is mongyák köz-hirrel az parasztok, hogy az terek igen örülig (így!) hogy *Gyulaffy* uramat mind feleségestül bele szoréthatták, mert *Gyulaffy* uram is *Csobáncz*ba vagyon. Jó volna, hogy te kegyel-med Nádor ispán uramnak ő nagyságának *kenergene*, hogy ez nyomorult földre ő nagysága viselne gondot, mert azt is beszélük, én nem tudom ha igaz, hogy az passa azt monta volna, hogy ő maga is meglátja micsoda vár az *Hegyesd*, mert az bék izente volt, neki, hogy mostan is — ugymond — az *Zalaságban* egy erős várat, kinek *Hegyesd* neve, egy nehán *taniszával* vettem meg, mond. —

Az *Hegyesd*et az uj porkoláb veszteté el, mert az *Czobor* uraim uj porkolábot tettek vala, *Kalozy András* neve, ki éjel-nappal *csapszék* vala, elcsodálkoztam vala azkor is rajta, hogy hallám, hogy porkolábbbá tették, és itt *Symegbe* sok jámbor hallotta, hogy azt mondám, hogy immár elvárom *Hegyesd*et hamaráb, mert ez jobban ihatik az másik porkolábnál, maga bizon az is igen ihatod (így!) Ezt bizonyal irhatom kegyel-med-nek, hogy az mely éjel *Hegyesd*et meghágták az terek, azon napon mind estig *Kalozy András* az elébi porkolábbal ketten az szőlő hegyen egy pinczénél ittak, felette részegen mentek estve az várba, annyira voltak részegek, hogy *Kalozyt* az ágyból rántották fel, kilenben fel nem érzett, az elébi porkoláb még is meg érzette volt mikor immár ott benn voltak az terek, de az osztán ki szekett az vár fokán és mast budosóban vagyon, de *Kalozyt* jobban őrzik, hogy nem mint ő őrzette az ő ura házát.

Az Uristen megtarcsa te kegyel-medet minden jóval.

Ex arce Symeg 19 április 1561.

kegyel-med szolgálja

Ormány Józsa mpr.

Itt *Hegyesd*be immár az veszprimi vajda, vajda, *tenap* is várták az béket, ma is várták be *Hegyesd*be, de sok néppel mongyák, hogy jőj (így!) ne *talánd* az passával fog jőni, *mind-felől* horgyák az élest *Hegyesd* alá.

*Czímezés*: Egregio domino Achatio Chány gentium spect. et magn. domini . . . praefecto etc. domino . . . observandissimo.

*Jegyzet*: Ormány Józsa 1561. ápril 17-én kelt levelében tudósítja Nádasdy Tamás nádort, hogy a törökök *Hegyesd* várát az elmúlt éjjel

»fere in gallicantus« elfoglalták. A levél utóiratában *Kalozy András* porkolábót vádolja és elmondja csaknem szóról-szóra azt, a mit Csányi Ákosnak megírt, hogy t. i. a két porkoláb holt részegen aludt a várban, mikor a törökök belopózkodtak, az egyik megszökött, de Kalozyt fogva tartják stb. stb.

*Sümeg 1561. április 19.*

Szolgálatomat mint jó bizot uramnak. Ez időhöz képest nem nyughatom, hanem minduntalan valami okkal külten küldek embert az az *terek birákat* Veszprimbe. Mert ha mikor egyik meg jő (így!) nem teljességgel hiszek neki, azonnal ismég titkon más terek birát küldek be. Az leveledi biró hozta vala az hirt, hogy az passát Veszprimbe várják és az házakat igen tisztétják, jöllehet kegyelmednek azt azonnal megírtam vala, de hogy nyilvánban megércsem az passa *jütelét* egy németvölgyi birót Fejérvárra kültem vala, hogy nekem bizonyos hirt hozzon, de azon ember ismég hozzám megtért két német völgyi emberrel, kiket az utba talált, kik az császár *miérül* Fejérvárról szektek el, és azok nagy hitekre mongyák, hogy az passa ott vagyon Fejérvárat sok terekkel és békekkel és nagy öreg taraczkokat vonyattot ki és csak azt várja az passa, hogy az császár miére több nép gyüljen, azonnal indul és azon *mies* népet ugyan vele el hozza mind szekerekkel egyetembe. Valamit akar, de én azon félek, hogy az apró házakat elfogja szedegetni, úgy mint *Tihant*, *Vásont* és a kit akar, vagy kedig *Huszárvárat* csináltat vagy *Hegyesd* alatt vagy *Tapolczán*. Te kegyelmed jövendőre emlékezzék meg csak róla, isten ne agya ezt bátor, de félek rajta, hogy valamellik meg ne legyen, de te kegyelmed szölljon és irjon mind uraknak minden fé népeknek, hogy hazájokért támaggyanak föl ezennel, mert ezennel elvész ez *Zalaság*, mastan fejenként kellene föl támadni mindennek hazájáért. Te kegyelmed fé ember, az kegyelmed szavát inkább meghiszik, kegyelmed mindennek irjon, mert ha én irok is másra magyarázzák. Én az *Hegyesd* felől számtalan szóval és sokszor szóltam az vármegyében is, de azt hitték, hogy boszuságból szóllok. Mast immár meghihetik, hogy nem gonosz végre szólottam.

Továbbá kegyelmed azt végezte volt, hogy ide . . jöjen, de még nem jöt ide, mert a mit értenék, megírnám az vice ispán uraimnak is. —

Isten tarcsa meg te kegyelmedet minden jóval. Ex Sjmegh 19 április 1561.

kegyelmed szolgálja  
Ormanÿ Jósa mpr.

Az *Gergel porkoláb*, az ki *Hegyesdből* ki szeket, az zala-vári appát uram falujában *Szölösen* titkon kötezteti (?) magát.

Kegyelmed fogassa meg az árulót, mert nem méltó, hogy éljen, sőt igen félő, hogy be ne szekjék az terekhez, mert felesége és négy szép fia ot vagyon kezekbe. Én is igen érte jártattam, de nem akadot kezembe, de ot Szőlösen vagyon valami atyafia, az tartja titkon valahol.

*Sümeg 1561. április 27.*

Szolgálatomat ajánlom mint jó bizot uramnak.— Ezt irhatom te kegyelmednek, hogy Fejérvárra kültem vala Tapolczáról Molnár Antalt és Molnár Jánost az békhöz, az tapolczai *molnak* felől, kik ez elmúlt Pénteken éjjel jutottak haza, de Hegyesdig mind az terekkel jötek Fejérvártul fogva, mert öt száz lóval és husz szekérrel hoztak élést Hegyesdbe, úgy mint lisztet, sőt, *pirétot hust* és port, de az terek azok ismég vissza mentek, de azért Hegyesdbe elég terek vagyon és igen építik. Immár száz gerendánál töbet faragtatot az vajda és mind az várba hordatta föl és mindennap gerendát és szarufát faragtat és palánknak való fát vágat, sok nép vagyon rajta mindennap, az *Czobor* uraim jó erdőt neveltek volt *Hamza béknek*.

Továbbá ezt irhatom te kegyelmednek, hogy ezt mongya az Molnár Antal, hogy üket Hamza bék sokáig kérdezte minden dologról, mind várak felől, mind had felől, sok szóval irhatnám kegyelmednek meg. — Végre ő maga Hamzabék ezt monta Molnár Antalnak: *Nincsen sehol*, mond, *az ti királtkoknak hada*, mond, *mert tudnám én ha volna, egyébüt.* mond, *hanem ám Győret vagyon valami keves elegy népe*, mond, *magyar és német*, mond, és *Pápán vagyon valami gaz*, mond, *de nincs egyéb*, mond.

Eféle szókat sokat mondott, végre ezt monta: *Nincs sohol semi népe oda föl is*, mond, *az ti királtkoknak*, mond, *mert én tudnám ha volna*, mond, *mert énnekem hat esztendő, hogy Bécsbe lakik kémem*, mond, *kinek felesége, gyermeke vagyon ott*, mond, *ki ha akarja mijsét mond, ha akarja deák, ha akarja német, ha akarja magyar, ha akarja jó kapás, ha akarja katona, ha akarja sántál, ha akarja ilyen ép lábon jár mint te*, mond, és *minden nelven jól tud*, mond. *Azért ha bánja az ti királtkok, keresse meg Bécsbe*, mond.

Ilyen formán szóllott Hamsa bék. Továbbá énnekem azt izente Molnár Antaltul, hogy hamar való napon közelb való szomszéd leszen Sýmeghöz, hogy nem Hegyesd vára volna, de nem nevezte meg, micsoda hel lenne az.

Molnár Antal azt mongya, ezt nilván értette, hogy az passa két szancsákot vár föl hozzája, de osztán indul valamely felé *vár szállani*.

Leveldi biró ma volt itt, ki azt mondá, hogy az veszprimi porkoláb felesége *magyar és jó keresztyén*, ki neki azt monta titkon,

hogy ide ki meg jelenese az szegénségnek, hogy addig fire nem bocsátnak mig nagy rablást nem tesznek az Zalaságra és csak az napját nem tuggya, mikor indulnak, mert készen vannak.

Azért jó volna készen várni, ha volna valahol nép, mert az tereknek sok kémje vagyon és bizon *menyi holdolt nép, anyi kém*, de soha az tereknek nagyobbban nem árthatnának, mint ha az földet elpusztitanák egy nehán mélfölden az terek várak környül, mert az hódolt nép tartja az tereket mindennel. —

Az Ur Isten meg tarcsa te kegyelmedet minden jóval. —  
Datum in Sýmeg 27 április 1561.

kegyelmed szolgálja  
Ormanj Jósa mpr.

Az mely embertül az kegyelmed levelét el kültem vala, az még nem jöt meg, nem tudom ha — —, de mihént meg jó, azonnal megirom kegyelmednek mint járt és micsoda hirt hoz az is.

*Sýmeg 1561. május 26.<sup>1)</sup>*

Szolgálatomat ajánlom kegyelmednek mint jó bizot uramnak. Az rabok leveleit ma kültem el Fejérvárra bizot embertül, ki hitös ember, paraszt ember, de egyébkor is ötet gyakorta jártatom be, mert jól tud terekül, sokáig volt rab Terek országban, tanóságot attam neki, hogy az levelek *örjével* (így!) az táborban is be menjen, ha jó mógya leszen, ha az bék ot leszen. —

Továbbá te kegyelmednek ilyen gonosz hirt is irhatok, hogy *Gyulaffy* uram az pápai gyalogokkal egyetembe úgy mint *négyszáz* ment vala Veszprim alá, de azért *Polgárdira* az sokadalomra akart *itni* (így!). Veszprim mellett az Bakonba adig lestek, hogy az terek Veszprimbe az paraszt emberektül megtutta, azonnal Fejérvárra hirrre tette az béknek, de én azt hiszem, hogy még csak el sem indultak volt, mikor tuttára volt az tereknek, *mert mikor az magyarok valahová akarnak készülni, az nem titok, hanem azonnal minden ember tuggya.* —

Gyulaffy uram nem győzi várni, hanem Veszprim alá be *it* az néppel és ott sokáig harcolnak, végre Veszprim alól el jönnek és *Lovasson* csak az Veszprim mellett az *lakásnak esnek*. Azon közbe el érkezik az fejérvári terek és ott verik őket, hogy az négyszáz gyalogba *két százat* vágtak le, a mint nekem azon ember mongya, az ki ott volt az Gyulaffy uram népével és Gyulaffy uram harmad magával szalat el, csak amint ez ember mongya. Az magyarok igen vesznek az *nagy lakás miat, mert soha nem*

<sup>1)</sup> A napi keltezés utolsó száma ki van igazítva, és nem lehet határozottan megállapítani, hogy 6-e vagy 8?

*lehet az magyar had részegség nekül, mert csak csatára menjen is azonnal meg kell valahol részegedni.*

— Az Gyulaffy uram félő, hogy elveszti egy nap magát, ki nagy kár volna, de senki szavát ő nem fogagya, hanemha Nádor ispán uram ő nagysága adna valami tanóságot neki, hogy mihöz tartaná magát, mert bizon csak az óra nem tölt be, elveszti magát egy nap, a mint cselekedig (így!). Minap is egynehán gyaloggal *Apátiban*, Hegyesd mellett *ebéltet* (így!), osztán úgy ment be Tihanba.

Az Hegyesd, a mint eszembe veszem, senkinek nem fáj <sup>1)</sup> de meglátja minden ember mi kevetkőzik, miként az *füről* az terek be fogja az lovat.

Az Uristen megtarcsa te kegyelmedet minden jóval. —  
Ex arce Sýmeg 26. may 1561.

kegyelmed szolgálja  
Ormany Jósá mpr.

Az veszedelem *Hétfén* let.

Ha Gyulaffy uram Hegyesd alá ment volna anyi néppel és az ot való gerenda fákat el vagdaltatta volna, job lehet volna, — avagy ha egy taraczkot vit volna alája, az hegyesdi tornyot egy soráig (?) le törethete volna, mert azt mongyák bizonyal, hogy oly hitván az toron, hogy csak háromszor lúnék, azonnal le romlana. Még az terek is félnek benne, hogy mikor nagy szél vagyon gerendákat hánnak az toron alá.

*Sümeg 1561. május 28.*

Szolgálatomat ajánlom kegyelmednek, mint jó bizot uramnak. —

Ez elmúlt napokban egy *Molnár Jánost*, tapolczait fogtak volt meg és Sárvára vitték volt be, mely Molnár Jánost én is egy nehánszor kültem levéllel Hamza békhöz, de most veszem eszembe, hogy nilván való kém volt, mert im meg érti te kegyelmed, mit ír Hamza bék felőle és mint terekedik érette. Én ez levelet gondolom vala, hogy Nádor ispán uramnak ő nagyságának külgyem, de hogy ő nagysága mostan betegös, nem merém oda küldeni, mert gondolám, hogy netalán megbusul ő nagysága rajta, hanem im csak te kegyelmednek kültem az Hamza bék levelét. Te kegyelmed lássa, ha Nádor ispán uramnak küldi kegyelmed, vagy mi tecczik kegyelmednek benne. Én ez levélre addig semi választ nem teszek, mig te kegyelmedtül nem értek valamit. Ha kegyelmed Nádor ispán uramnak ő nagyságának meri küldeni ez levelet, ne talán tanóságot ír ő nagysága, micsoda

<sup>1)</sup> Az eredetiben »waj«-nak írva, a mi kétségtelenül tollhiba.

választ tegyek én az levélre, de az Molnár Jánost, az árulót, ugy kellene bintetni, mint az féle árulót, mert bizon nagy áruló volt, az mint én immár eszembe veszem. Irtam vala az sárvári porkoláb uraimnak ez Molnár János felől, hogy meg kellene kénztatni, hogy valamit értenének tőle, de nem tudom, ha megkérdezték vagy nem. Te kegyelmed lássa, mi tecczik kegyelmednek ez levél dolgában.

Az Uristen megtarcsa te kegyelmedet minden jóval.  
Datum in arce Sýmeg 28 máj 1561.

kegyelmed szolgálja  
Ormanÿ Jósa mpr.

*Sümeg 1561. junius 13.*

Szolgálatomat mint bizot uramnak.

Ma reggel irtam kegyelmednek egy levelet, de im csak mast juta más híröm ismeg, hogy ez éjel hét zászló gyalog terek, kiben csak husz lovag vagyon, ment az *thádikai* erdőre, azért kísértnek valamit, de kérem kegyelmedet, hogy gyejcse ezennel egybe valahon mi lehet, én is *inneid* (így !) érte leszek, az Uristen leszen velünk, mert bizonyal végére mentem, hogy csak hat százan vadnak, mi penig ezeren is gyűlhetünk. Irjon kegyelmed *Komárba is*, *Szentgyergy* várába is, az vice ispánoknak is és mindenüvé, hogy ezennel jőnének még ez éjel, csak gyűlnének ide, eleibe mehetnének. Ugyan Hegyesd alatt meg vernéje az Uristen, mert az mind Hegyesdbe be nem fér, hanem az erden hálnak ismeg egy éjel, mert fáratt nép fog *ledni* ez.

Isten tarcsa meg kegyelmedet minden javával.

Datum in arce Sýmeg 13 Junii 1561.

servitor  
Josa Ormanÿ mpr.

*Sümeg 1561. junius 19.*

Szolgálatomat ajánlom kegyelmednek stb.

Az mely embert elkültem vala Gáborral, ma jutott meg hozzám, ki azt mongya, hogy békével elbocsátotta Gábort Fejérvár mellett és ő aztán ugy tért be Fejérvárra az én levelemmel az *kihayához*, ki minémű választ tett az én levelemre, im kegyelmednek kültem, semmit egyebet ennél nem tett választ sem írással sem izenettel.

Továbbá ezen ember is ilyen hirt mond, hogy Hamza bék készen vagyon mind lovaggal mind gyaloggal, mert immár befogták lovokat, de nem tudja mel felé akar menni, az lajtoryák(at) is szemével látta ez ember az szekereken.

Ugyan ezen ember *Palotán* is volt mast, mert én hattam vala neki, hogy betérjen, mert ott vagyon egy atyámfia, annak izentem vala tüle. Ilyen hirt mond az ember, hogy ott *Palotán* vagyon egy *pribék*, ki *Turj Gyergy* urammal jól vagyon, kinek immár *sokulta* fogva titkon irogatott Hamza bék leveleket, hogy valamiképen *Palotát* elárulhatná. Sokféle praktikával irt neki mindenkor Hamza bék és ez elmúlt napokban titkon küldöt volt Hamzabék az *pribéknek* oly féle *maszlakot*, hogy mikor ember róla iszik, olyan leszen mint egy holt ember harmadnapig. Azt irta volt az *pribéknek*, hogy mikor *Turj Gyergy* az ott való vitézekkel vigan lakik, meg agya innia *Turj Gyergynek* és az ot való vitézeknek, kik ha meg iszák, olyanok lesznek harmadnapig, mint holt emberek és osztán az *pribék* mind azt mivelheti, az mit akarna. Ez féle sok irogatást és praktikát az *pribék*, *ki keresztyén*, titkon mind megjelentet volt *Turj Gyergy* uramnak, asztán *Turj* uram minden dolgot értvén, és az *pribékek* titkon egymást értvén, úgy várta Hamza békét oda *Palotára*, hogy már *we* (= övé) leszen *Palota*.

*Turj Gyergy* mindenképpen ahhoz tartotta magát, amire Hamzabék az *pribéket* tanétotta volt, de azért az árokba egy nehán *negel* port szerzet volt, ki miatt sok tereknek kellett volna el veszni. Az hagyott napon *Palota* alá ment volt Hamza bék, nagy sokan és sok lajtorjával és az várat mind környül állották volt az terek, az várból kedig csak egy *szózat* sem volt akkor éjel, de azért mindenképen készen voltak, csak várták, hogy az árokban száljanak, az árok szélén meg volt szerevezve az por, de soha semmiképen az árokba nem mertek szállani, osztán Hamzabék le is vágot benne, meg is sebesített egy nehányat benne, hogy az árokba le nem akartak szállani, osztán, hogy látta, hogy megkezdene világosodni vissza megyen *Fejérvárra* népével. Azután aztán *Turj Gyergy* irt egy levelet Hamzabéknek, ilyen formán:

Im megérttettem, mond, hogy itt ez vár alat voltál, de nem vetem volt eszembe, mond, mert az vitézekkel anyira ittam volt, mond, hogy harmadnapig sem voltam jól bele, mond, de ha hiremmel let volna, mond, nem mentél volna olyan békén vissza, mond.

Hamza bék az *pribékben* még most sem kételkedik ehhez képest, hanem most is úgy értem, hogy praktikájok vagyon, valami kevetkezik belőle. Azt, ezt írhatom kegyelmednek, nekem *Palotáról* izenték titkon.

Az Ur Isten tarcsa meg te kegyelmedet minden jóval. —  
Datum in arce Sýmeg 19 Junii 1561.

kegyelmed szolgálja  
Ormanj Jósa mpr.

Meg jelentettem vala te kegyelmednek *Kapornakon*, mint jártam az feleségem rokonival *Cziráky Czirjákkal* és *Cziráky Mátyással*, kik én tölem Posenban tavál Pinkest napján hitekre, tisztességre kértek vala száz hetvenhat forintot, kivel jószágokat megváltották vala és énnekem levelet attak vala, hitekre, tisztességre fogadván, hogy az jószágban zálogképen bele bocsátanak, de azulta fogva sem pénzemet nem adák meg, sem az jószágba be nem bocsátának. Nagy káros vagyok miattok, azért könyvergék te kegyelmednek, mint jó bizot uramnak, hogy te kegyelmed az én örökké való szolgálatomért, szerezzon egy levelet, az mint jobban tugya kegyelmed Nádor ispán uramtul ő nagyságától, vagy azon Czirákyaknak vagy Sopron vármegyének, vice ispánnak és szolga biráknak, hogy vagy agyák pénzemet meg, vagy bocsássanak az ő fogadások szerént az jószágba és káramról elégecsenek meg. Ha te kgd ezt megszerzi, megszolgálom kgdnek. Ez jövőndő Hétfőn *szék* leszen Sopron vármegyében, akorra kellene az levél, hogy nekik küldhetném az székre.

*Sümeg 1561. junius 19.*

Szokott köszöntés után.

Ezt irhatom kgdnek, ezennel juta egy emberem Fejérvarról meg, ki nagy bizonyal ezt mongya, hogy Hamza bég mind lovaggal, mind gyaloggal készen vagyon csak indulni akar, de nem tuggyák mely felé akar menni, azt mongya ez ember, hogy sok lajtorják vannak szekereken és szántalan sok szekér vagyon vele, azért meghiggye kgd, hogy immár mivel valamit, adig tén... (itt egy jó darab helyen ki van szakadva a papiros) ez vármegyében gyűlést... végezé, hogy most el fog kelni egy nehán... Zalában, de ha volna ki, ezennel fejenként kellene föl támadni mind Zala vármegyéből mind másunнан, mert ha az vármegyéknek fájna hazájok, csak három vagy négy vármegyéből is támadhatna föl fegyver fogható ember, ha fejenként föl támadnának *nyolcz ezer ember*, anekül az végvárakból is lehetne alkalmas nép. Az terek mind hitvánát, javát föl veszi mikor valóba megindul, de az magyarok ötedét sem vehetik föl vármegyének, az Ur Isten mind megvakétot mindnyájunkat, ugyan semmit nem tudunk mielni.

Isten tarcsa meg kegyelmedet minden jóval.

Datum in arce Sýmeg 19. Junii 1561.

servitor

Josa Ormaný mpr.



*Sümeg 1561. junius 22.*

Szokott köszöntés után.

Itt Sümeg tartománba lakik egy kereskedő ember, ki én birtokomba vagyon. Jámbor paraszt ember és kazdag (így!) ki az Dunántul ment volt mast sokadalomba *Demsedre*, és onnét hajtott száz ökret eladni. Ezen ember énnekem hites, mert hogy oda alá jár az terekek kezibe mindenkor én hiremmel és tanósággal indul el, hogy ha mit ért, nekem igazán megmongya.

Azért ezen ember által énnekem egy régi esmerőm, kivel egy oskolában is laktam, ki mast *Ráczeviben* lakik, titkon ilyen hirt izent, hogy mikor az Gyulaffy uram népe elvesze az el mult napokban, akkor ő Budán volt az passa előtt, mert jó kereskedő ember, és ott volt mikor Hamza bék ő maga be muttatá az passának az gyalog drabant foglyokat, kik között három *sipos* volt és osztán másnap az passával nagy tanácsa volt Hamza béknek, fé terekkel egyetembe és osztán harmadnapon az kalauzokat be hétták volt az passa eleibe. Annak utánna az kevi ember ugyan az kalauzoktól ilyen dolgot értett, hogy Hamza bék az passátul két ezer gyalogot és ezer lovagot kért és arra felelt az passának, hogy *Pápát* megveszi. Nagy titkon izente ezt nekem az én esmerőm, ki gyakorta Budára jár föl, ki jó magyar de *tót fi*, deákul is tud keveset. Azt izente, hogy eremest irna nekem, de nem mer irnia, mert ha az levél kézbe akadna, ő elveszne.

Ezt is izente, hogy Szentgyergynap táján az passának gyűlése volt. Minden felől az békek föl mentek volt hozzája és amint ő értette, az passának császár levelét hozták volt akkor és arról volt volna tanácsok, hogy vagy *Szigetet* vagy *Gyulát* megszállának, mert arra az két házra császár előtt nagy panaszok vannak és féképpen Gyulára. Az szegediek nagy, sok panaszt tettek volt, hogy immár nem sok idő volna, hogy az gyulaiaknak négy ezer forintot fizettek volna és annak fölette őket oda Gyulára szolgáltatnáják. Ezen ember ezt is jelentette az embernek, az ki által nekem izent, hogy *Kerecheny László* uram mast is jó nereséggel járt volna és három vajdát és egy tihayát fogott volna és mast utban volna, hogy királhoz jönne föl.

Ha immár ezek igazak e nem e? én nem tudom, de csak irtam azt ezt kegyelmednek, a mint értettem. Az pápai hir felől irtam revid szóval *Choron János* uramnak is, hogy hirrre tegye Ferencz uramnak. —

Az Ur Isten meg tarcsa te kegyelmedet minden jóval. —  
Datum in arce Symeg 22 junii 1561.

kegyelmed szolgálja  
Ormaný Jósá mpr.

*Sümeg 1561. július 25.*

Szokott köszöntés után.

Értettem vala, hogy az terekekbe még mast is hol egy, hol kettő budosnék az erdőn, kikültem vala egy nehán legént, im az Ur Isten úgy akarta, hogy egy *kalauz* akadot kezembe, kit ez estve hoztak be, *Hegedüs Máté* neve, uram jobbágya vala, de *Tihanba* Gyulaffi uram drabantja volt mikor elfogták vala, de akkor is ugyan ön maga ment volt eleikbe az terekeknek és kalauzzá let vala. Egy nehán helre ő volt kalauz, az bék igen szerette és mindenkor előte *hegedelt*, mert jó hegedős. Mast az tereket *Szentgrótra* ez hozta volt *Kalmár Imrével* ketten, ki *Kehidán* vagyon fogva. Ezt én a mint tuttam, megkérdeztem és szabad akarátja szerént a mit mondott, im rendszerént te kgd-nek megírom :

Azt mongya, hogy az terek, lovag, gyalog ezernél többen volt, nyolcz zászlójok volt, de *ötet* vittek csak haza benne, az hárma az viadalban veszett, valahová tette az paraszt nép.

Azt mongya, hogy mikor itt *Prágánál* az uram falujánál el mentek, azonnal meg hallják innét *Sýmegből* az levést és az itt való lövéshez képest *Szentgrót* fele is levéseket hallnak és azonnal megállnak és vissza akarnak volt térni, de *Enyereken* az én majoromnál tanácsot tartnak és elindulnak mindjára *Szentgrótra*. Az miképpen *Szentgróthól* levedöztek, senkit anyi levéssel meg nem sérthettek, két *martalócznál* töbet, az egyiknek az karját egy kevésé, másiknak az sarkát, maga nagy *sürven* az zászlókkal megkerülték és úgy ostromlották és azt monták az terekek egymásnak, *ebben* — ugymond — *megrémült az nép, ezt az Ur Isten nekünk aggya*, mond. De hogy minden felül az várakból szántalan sok levéseket kezdnek hallani, osztán ők is megiednek és nem merik sokáig ostromlani, hanem ki jönnek és az falukat rabolják, égetik el, osztán mind az két kalauzt fogva viszik volt, de az viadalkor szabadultak el, jóllehet az egyik szavával vallá ezt, másika tagadá, azt mongya, hogy a hol reájok itettünk, ott semmit nem tuttak félni, hanem az *Hosszuberken* féltek volna és mikor az *Hosszuber*ekre jutottak volna, annak előte sereget akartak szerzeni és puskásokat egy seregbe elől külték volna, az dárdásokat utánnok más seregbe külték volna, az lovagból két sereget szereztek volna, kinek az egyik serege *Némethfalu* felől az hegy oldalon ment volna és másik lovag sereg az dárdás után ment volna, az barmot *kilenb* (így !) seregbe hajtották volna, ezeket meg is rendelték volt immár, hogy így menjenek az *Hosszu berekre*, de azt mongya, hogy mikor nagy hertelenséggel reájok itettünk és semmi tartozást nem tettünk, hogy az trombita szót hallják és az zászlót is látják, azt hiszik, hogy *had* vagyon rajtok és

megrettennek, osztán *megfutamnak* és ismeg azonnal mind az fe terek állnak elől, kikből sok veszett el.

Azt mongya, hogy eszekbe vették volt, hogy az paraszt népnek jó része az prédára esett és jó része az erdőbe vissza fut és az lovagok közül egy nehán az erdőbe vissza tér, osztán ugy vesztetek (így!) mi el, mert annyira megrémültek volt, hogy nem tudnak volt mit tenne (így!). Immár, hogy *miert* sok fe terek és agák hullottak volt.

Azt mongya, hogy háromszáz tereknél töb veszet el, mind lovagból, gyalogból az fe emberekbe. Ezeket nevezi, hogy vesztetek: *Zinán agát*, ki fe ember volt, *Perhát agát*, *Zaltok* odapassa agát, *Demjyr* agát, *Pjyrj* harambasát, *Terzi* harampasát, *Ferhát* odapassát, nagyobbik *Deli kazit*, *Memhet* vajdát sámboki vajdát, *Hazon* vajdát váli vajdát, *Hamza* vajdát geztessi vajdát. —

Az iszpahiak közzül nem tugya menyi veszett el, mert sok iszpahia veszett, hanem az nyarádiak iszpahiáját *Deli Ferhátot* mongya, hogy látta, hogy elesett, és ennihán iszpahiát, az debretheiek iszpahiáját *Dervis Balit*, az reznekiek iszpahiáját, ezeket mind látta, hogy lövés miatt hullottak el, de sok iszpahiát mond, hogy veszett.

Továbbá ezt is kérdeztem tüle, ha tudgya kicsodák volnának Hamza béknek kémei, kik ide ki az várakba kémségbe járnának? az kiket monda és neveze, im megírom kgdnek rendszerént egy árkos papirosson.<sup>1)</sup>

Az Ur Isten megtarcsa és éltesse kgdet sokáig. —

Datum in arce Sýmeg 25 julii 1561.

k. szolgája  
Ormaný Jósa mpr.

### *Sümeg 1561. augusztus 3.*

Szolgálatomat ajánlom kegyelmednek stb.

Megbocsássa kegyelmed, hogy ilyen ritkán irok kdnek, mert nem akartam oly dolgot írny kegyelmednek, ki úgy nem volt volna, hanem immár egymás után két emberem is volt oda be *Feyérvárra*, kiknek *eggyik* ilyen bizonyos hirt hozott, hogy szemével látta, hogy az *bég* nagy sok nipet gyűjtött volt fel *Beszprimbe*, csak két vajdát küldött két száz lóval, ő maga pedig *Buda* felé ment *el ki az kapun*.

Az másik pedig ismég, hogy megjöve azt mondá, hogy azt látta ott ben *Fejérváratt*, hogy az *bég* nagy sok népet, lovagot és jancsárt mind *Tolnárol* s mindenünnen begyűjtett volt *Fejérvárra* és az nippel el ki ment *Buda* felé, egy hegy alatt megszáll-

<sup>1)</sup> Nincs a levélhez mellékelve.

lottak volt, estve fele ismég az másik kapun jött be Fejérvárra. Azt is mongya, hogy álgyukat igazgattak volt elő. Immár nem tudom mi szándékban vannak, de én azt hiszem, hogy efféle titkon való dolgok az volna, hogy ki akarnának jöni ugyan derék sereggel, hogy az egész *Szalagot*<sup>1)</sup> elrablanyák. Köz hirrel beszélük, hogy Sýmeg alá akarnának jöni és az mi kicsin váraskája vagyon el *akarnáják* (így!) égettni. Azért jó volna kegyelmednek hirré tenni mindenfelé, mind *Sárvárra* s mind egyéb felé hogy osztán akkor ne készülnének, mikor rajtok volna az ellenség, hanem addig szerződniek hozzá, aztán akkor csak készen lennének. Ezt irhattam kgdnek mastan. Isten tarcsa meg kegyelmet jó egészségben.

Datum in arce Sýmeg die 3 augusti 1561.

servitor ejusdem  
Josa Ormaný mpr.

*Verte folium :*

Továbbá meg bocsássa kegyelmed, hogy az én magam kezével nem irhatok kegyelmednek, mert immáron heted napja vagyon, hogy mind veszteg feköttem betegségben.

Az két vajda eddiglen én azt hiszem, hogy *Beszprimbe* az béket *vajda*,<sup>2)</sup> mert eddig *Payazit* vajda be jött volna Hegyesdben, ha az béket nem várnáják.

*Sümeg 1561. augusztus 4.*

Szolgálatomat ajánlom kegyelmednek. stb.

Ezt bizonnyal irhatom kegyelmednek, hogy immár jöttön jö az terek. Ma délután két órán jutott *Hegyesdbe* az vajda, ki azonnal egy *lantost* és egy *hegedüst* állatott eleibe és *énekeseket* és igen nagy vigan volt, az élést pedig mindenfelől igen hordatja. Mikor ez a hir immár énnekem meg jutott vala Hegyesdből, azonnal ismég két felől is hirem ilyen jüta, hogy *Weszprimben* jüten jö az terek és haddal jó. Azért te kegyelmed ezt bizonnyal higgye, és mindenfelé bizonnyal írja kegyelmed, mert immár kétségekül jö az terek és haddal jó. Az mint mongyák töb négy ezernél, gyalogja is sok vagyon.

Isten tarcsa meg kegyelmedet jó egészségben.

Datum in arce Sýmeg 4 die augusti 1561.

Josa Ormaný mpr.

<sup>1)</sup> Nyilván tollhiba, a többször előforduló *Szalaság* helyett.

<sup>2)</sup> Helyesebben *«várja»*, a mint a mondat értelméből kitetszik.

*Sümeg 1561. augusztus 5.*

Szolgalatomat ajánlom kegyelmednek stb.

Azt irhatom kegyelmednek, hogy mastan jött egy ember, ki Fejérvárott három egész hétig kaszált és azt mongya, hogy az terek jötön jö *Beszprimbe*, kinek az gyalogja is vagyon hét száz, az pedig immár innen vagyon Beszprimen az gyalog, az erdön széllal, azt is mongya, hogy mastan az terek *halton hal*, oly fő emberek halnak meg, hogy ugyan fő terek is sirattják őket, az feleségek pedig mindenütt az utczákon két kezek kulcsolva *sírnak révnak* rajtok. Lovak is ezenképen *halton-halnak*, az több sebes lovakat pedig ugyan renddel kötözték, ugy mossák, gyógytják, de ugyan haltan hal azért. Azt is mongya, hogy azt értette volna, hogy ide az földre ez *bosszuság vételért* mind hódoltat s' mind hódolatlant levágtak és rablást tesznek és hogy mind feldéből ki akarják pusztétani. Azért valamely fele akar kimenni, de nagy dolgot akar mielni. Ezt a hová lehet im eremest hirrre teszem egyébüvé is.

Isten tarcsa meg kegyelmedet jó egészségben.

Datum in arce Sümeg 5 die augusti 1561.

servitor ejusdem  
Josa Ormanj mpr.

Tolnaiakat és ráczkevieket, a hol jó gyalogok és puskások voltak, az terek mind fel vette és mind vele hozza, azt értem, és az gyaloggal ereg szekerek és kocsik vannak, valamit hoznak rajtok.

*Hegyesd* alatt immár sok terek vagyon, mind lovag, gyalog, azt hiszem, hogy az több nép is oda gyűl, és ugy indul valamel fele, ki.

*Sümeg 1561. augusztus 10.*

Szolgalatomat ajánlom kegyelmednek stb.

Ezt irhatom kegyelmednek, hogy ezennel juta *Hegyesdből* meg egy ember, ki bizonnyal mongya, hogy két száz lóval jöttek ma hajnalba Hegyesdbe és valamely fele, de ki jönnek rablani, hogy immár értik az népnek eloszlását, de ha jó gondot viselnének reá, mikor ez ki jó az terek ugyan csak Hegyesd alatt megverhetnék mikor megtérne, mert mast haddal ki nem jó, hanem mint négy vagy öt százan mind gyaloggal egyetembe, mert el nem hagyja az gyalogot tőle. Azért kegyelmed tegye hirrre mindenfele és titkon kellene *Szent Grótra* gyűlni mert az Zalán innét akar rablani falukat, én nilván értem, mert nekem egy ember

meg izente és azt izente, hogy két fele vagyon szándékok *Kesztelre* és *Gogánfalvára* és ott egy nehán falukra.

Isten tarcsa meg kegyelmedet minden jóval.

Datum in arce Sýmeg 10 augusti 1561.

k. szolgája

Ormanÿ Josa mpr.

Ezt is meg értettem, hogy azon is vannak, hogy engemet *lesre* ki vegyenek. Irtam vala ecczer kegyelmednek, ki által értek én hirt, azon ember izente.

*Hely nélkül* (de bizonyosan Sümegből) 1561. aug. 15.

Szolgálatomat ajánlom kegyelmednek stb.

Ez kegyelmed levelét megértettem. Én az te kegyelmed jó akarattyában soha nem kételköttem sem kételkedem, mert sokképen megmutatá kegyelmed régulta az én hozzám való jó akarattyát, kit én soha kgdnek meg nem szolgálhatok, de az Ur Isten legyen kgdnek érte. Az te kegyelmed jó tanácsit minden örekké meg szolgálom te kegyelmednek. Az mit az *Hosszutóti* dolga illet, im meg írom kegyelmednek.

Ez napokba jöttek vala én hozzám kis *Huszár* és *Kámándi Bálint*, ki nemes, nem tudom, ha volt akarattyok bor venni, az névvel jöttek vala ki hozzám, hogy *Hosztóti Imrének* és *Hathalmi Péternek* bort vegyenek tőlem.

Előszer az kis *Huszár* ön maga lett vala szembe velem, kit én ingyen sem tuttam volna arról kérdezni, a mit önmaga kezde beszélni. Mert én csak azt kérdém tőle, hogy micsoda kastélt akar csináltatni *Hosztoton* az szentegyházban *Hosztoti* (így !) *Imre* ; osztan kis *Huszár* ezt mondván, előszer, uram ám *vátig* (így !) csináltatja az kastélt, minket el nyomorét rajta. *Hosztak* vala, mond, két levelet nádorispán uramtul *Hosztoti Imrének*, de csak egy ablakba veté az leveleket, mond, és rut, éktelen szókkal szólla, mond, azt mongya, hogy sem császárral sem nádor ispánnal sem ördeggel nem gondol ő, mond, és oly szókat értek tőle, mond, hogy megrettentem rajta, mond. Kérdém, micsoda szókat, szerető atyámfia, neki mondván. Mondá osztán, Uram, im meg mondom, mert én kgdhez bizván jöttem, de az Ur Istenért kérem kegyelmedet, hogy te kegyelmed ne jelentse ezt senkinek, hogy én monntam, mond. Ezt mongya *Hosztóti Imre* :

Im nem hannak az esse lelkek békét, mond, de az én fejembe is bele tér egy kapa (?) mond, és bizon azt jelenté, hogy az terek közibe megyen, mond.

Hogy én ezt hallám kis *Huszártul*, csodálkozáom rajta és ezt mondám neki : Szerető atyámfia, kis *Huszár*, nagy dolog ez,

ha igaz, ez mit mondassz. Monda ismét: Bizon uram igazat mondok, és nem csak én értem ezt, mond. Im egy nemes ember vagyon velem, mond, ez igen jól érti ez dolgot mond.

Mondok én kis Huszárnak: hol vagyon az *Kámándi Bálint*, im be hívatom.

Monda arra kis Huszár: ott kin az kapu előtt vagyon, de im én is ki megyek és vele együtt jövek kegyelmed eleibe. Azt mondom neki, hogy én még nem voltam kegyelmeddel szembe és kegyelmed azt jelencse előtte is, hogy kegyelmeddel nem lettem volna szembe.

Megfogadám szavát. Ki mene és ketten jövének be előmbe, és kezeket fogám, kérdezém ilyen szóval: atyámfia kis Huszár, mint vagyon, *sokulta* nem láttalak. Osztán szóról szóra kelénk és ismeg az kastél csinálást emlétem előtttek. Osztán Kámándy Bálint ezt mondá:

Mit mondhatunk, ám csináltatja Imre uram az árkot az szentegyház környül, de semmi jót nem reménylünk mi az ő dolgában.

Osztán ismét szóról szóra kelven, Kámándi Bálint azonképpen meg beszéllé mint szinte kis Huszár és ezt mondá:

Im Gyergy uram, mond, igaz ugyan érti ezt mint én, mond. Az kis Huszárnak *Gyergy* neve.

Kámándi Bálint ezt is ragasztá az önmaga szavához:

Ezt mongya nekem Hosszutóti Imre, mond, *Kámándi Bálint*, mond, *ne félj semmit az terektül*, mond, *megoltalmazlak én*, mond, *ha az ágyban fekszel is, ne(m) bánt az terek*, mond.

Mikor ezeket én mind az két embertül megértettem volna, ezt mondtam nekik: szerelmes atyámfiai, hiszem, hogy keresztyének vagytok. Ez nem kicsin dolog, mert ebbül keresztyénnek veszedelme következik, de ezt én oly embernek adom tuttára, ki gondol visel reá és titkon leszen ez én nálam, hogy senki több meg nem érti ezt, hanem csak az, a kinek én megjelentem, de ha titeket erre titkon reá kérdenek, meg ne tagaggyátok.

Meg iedének ez szón, azt vélik vala, hogy *Choron* uramnak jelenteném én meg. Kis Huszár mindjárást ezt mondá: Uram az Istenért *Choron János* uramnak ezt meg ne jelencs, mert ő atyjafia az *Hoszutótiaknak* és azonnal meg mongya Imre uramnak és mi nekünk vesznünk kell miatta.

Én azt mondtam: *Choron* uramnak én ezt nem jelentem, de el nem hallgatom. Azt is mondtam nekik, hogy nem jelentitek meg ez dolgot Hosszutóti Gyergynek és Jánosnak! — Arra azt mondták, hogy nem merik, mert azokat Imre rut szitokkal szigya. — Hoszutóti Gyergyet *Borbás Kovácsnak* nevezte, mond, és az Jánost *fattyas bestyének* hia, mond.

Kérdem azt is, miért hia Jánost annak. Azt mondá, hogy

Imre azt beszéli, hogy mikor *gyebe* (?)<sup>1)</sup> volt volna az mátkája, akkor lett volna valami, mond.

Azért ez szók mind ilyen renddel voltak, de én csak revid szóval meg irtam vala Nádor ispán uramnak ő nagyságának, mert nem illett ennyi szókkal oda megírnom: Tutturam azt, hogy Nádor ispán uram, kegyelmednek megfogja jelenteni ezt, és akkor Nádor ispán uramnak itt embere lévén, meg írom ő nagyságának.

Az után kis Huszár önmaga jött vala hozzám és ezt mondá: Uram, mond, kegyelmed azt monta vala, hogy Choron uramnak kegyelmed az mi szónkat meg nem jelenti, mond, de meg irta volt kegyelmed neki, mond, mert előszer Kámándi Bálintot azután engemet hivatott vala oda, mond és engemet *Nádasdi Kristóff* uram előtt igen kérdeze, mond, és Choron uram önmaga azt mondá, hogy kegyelmed irta meg neki, mond. Kinek bizon én nem irtam, de tudom honnét érti Choron uram. Kérdém kis Huszárt, meg mondád, ugy a mint itt velem beszélléd. Azt mondá, hogy nem merte ugy megmondani, azért az irás erről volt.

Az Ur Isten megtarcsa kegyelmedet minden jóval.

15. augusti 1561.

Servitor ejusdem  
Josa Ormanÿ mpr.

*Sümeg 1561. augusztus 20.*

Szolgalatomat ajánlom kegyelmednek stb.

A mely embert *Weszprimbe* küldtem vala, meg jött. Bizonyal mongya, hogy uj terek jött *Weszprimbe*, de nem soknak mongya és azt mongya, hol hat lóval, hol néggyel jönnek titkon *Weszprimbe Fejérvárról*. Azt is mongya, hogy az fő terek egybe gyűlenek mindennap és mintha egymás között tervént tennének ugy beszél-  
lenek és néha néha ugyan *fednek* egymással. Ezt az dolgot énnekem két biró monta ez előtt is ilyen módon. Az vajda haz(a) jött mast *Hegyesdbe* és töb terekkel jött, tenap *Tapolczán* volt és ott mind eljárta az kastélhelt és az szigeteket, az tapolczai birót, ki ide való biró, igen verte *bozogánnyal*, osztán betért *Hegyesdbe*, de azonnal *Hegyesd* mellől ismég ide felé esavarodott volt az erdőbe és itt volt az *erdőbe*, de gyalogja es volt. Igen volna értünk, hogy ki vehetne *lesre*, de had szokják, csak, az Ur Isten segítségével gondolok valamit reá, csak én is egy embertül *érecsek* jobban valamit,

Én igen gondolom, hogy *Tapolczán* fognak kastélt csinálni, kit ha megcsinál, hamarsággal *egész Zala el vész belőle*.

Kegyelmednek ilyen dolgot írhatok, kit más ember szava után irok, hogy *Ederics-re* egy darabantot kültem valá alá jobba-

<sup>1)</sup> Talán *jegybe*.



gyimért. Az drabant ezt beszéllé, hogy az edericsek ezt monták neki, kiváltképen *Chuk Péter* és *Bodaracs Mihál* monta, hogy egy nap *Zeyliget* el vész, mert minap is az terek Tapolczán volt és Tapolczáról csak egy terek ment volt *Hegymagasra* által és szabljáját kivonván *Zegliget* felé megyen volt. Kit mikor meg látott volna az porkoláb *Trombitás Balás* azonnal föl vonattya a vár kapuját és az reteszt csak által teszi az reteszfőn és csak az retesz főre veri az lakatot. Valami dolog ez, de az edericsei szegén emberek nem jót ítéltek belőle, mert azok az edericsek inkább mindennapot ben vannak *Zegligetbe*, de azonképen *Hegyesdbe* is bejárnak. Ezt az drabantnak titkon monták. Im én is kegyelmednek meg akarom írnya, a mint nekem az drabant megbeszéllé.

Az Ur Isten meg tarcsa te kegyelmedet és sokáig éltesse.  
Ex Sýmeg 20. augusti 1561.

k. szolgálja  
Ormanÿ Josa mpr.

Ezt is értem, hogy az terek önmagok monták egy ember előtt, ki nekem megjelentette, hogy az mely terek, fő terek és iszpahiák az viadalban el hullottak, mindeniknél sok pénz volt arany és oszpora, mert ők nagyot reméllettek hogy ki jöttek volt és rabok venni hoztak volt pénzt velök, hogy *Hegyesdbe* vettek volna rabokat, mert ott ben *Fejérváratt* drága az rab, azért az pórokhoz jutott az nyeresék (így) az *Peteők* jobbagvihoz.

*Sümeg 1561. október 31.*

Szolgalatomat ajánlom kegyelmednek stb.

Az embert el bocsátám jó tanósággal. Bizon szivem szerint azon volnék, ha lehetne, hogy az kegyelmed szolgálai kiszabadulnának, de az féképpen csak az Ur Isten akarattyán áll, mert minden rabokat csak ő felsége szabadét ki az pogán kezéből.

Ilyen hirt irhatok kegyelmednek, hogy az estve *németvölgyi* ember, ki *Fejérváratt* volt, jött vala hozzám, azt monda, hogy a budai passát a császár deákjával *Fejérvár*ra várják. Im ma reggel juta esmég egy *vámosi* ember, ki bizonnyal mongya, hogy azt értette, hogy az passát az császár deákjával *Fejérvár*ra várják és azt értette, hogy az passa az császár deákjával *Hamza-béket* cirkállja. Ezen vámosi ember azt is mongya, hogy az estve *Weszprimbe* két száz gyalog és száz lovag jött be és azután is *jöten jött* hol nyolez lovag, hol tiz lovag terek és azt mongya, hogy fölette igen takarják az élést be *Weszprimbe* az falukról minden felől.

*Csecséröl* (?) az uram ispánja az estve jött vala ide, azt monda, hogy *Pápa* mellett két száz lóval voltak terek és *lesre*

várták volna a pápai uraimat. Szerdán voltak ott. Azt is ezen ember mondá, ~~hogy~~ *Csesneket* meg akarták lopni az terek és az külső várat meg is vették volna, de osztán ki verték őket belölle. Hiszem, hogy ezt jobban megírja kegyelmednek *Uylakij* uram, mert én csak úgy irom kgdnek, a mint nekem monták.

Egy szegén nemes ember *Rigácsi Horváth Gyergy* neve, terek biró, három héten volt fogva Hegyesdben, azért fogta volt meg az vajda, hogy magyar hadat kérd volt tőle és nem tudott semmit mondani. Azt mongya, osztán az vajda azt monta volt neki, kegyelmed meg bocsássa : — *Mit hazusz eb*, mond, *ha hadok leszen az magyaroknak*, mond, *mert én értem*, mond, *hogy minap is igen gyültek*, mond, *mit járt volt Nádasdi Tamás Szent Gróton*, mond ; sokat kérdezett az raboktól, ez Horváth Gyergy azt mongya, hogy Hegyesdbe *reziek* és *sidiek* vannak fogva és azoktul *Rezi* várát és *Tatikát* igen kérdezték. Rezi felől mind azt monták az rabok, hogy jól őrzik és husz drabant vagyon benne, de *Tagika* (így !) felől azt monták, hogy csak önmagok az *Petheő* uraim és aszon népek vannak benne. Azt igen örülve hallgatták, azt mongya Horváth. Ezt is mongya, hogy az temlecz előtt egy posgai fi terek hált minden éjel és ő vele sokat beszéllett horvátul és azt mondta : ez megvagyon hagyva, mond, az vajdának, hogy mihent hadat érthet vala bizonyal, *azonnal porral föl vetesse Hegyesdet*, mond, és ki menjen belőle, mond, de ha hadat nem ért, épécse, mond. Azért ilyen hireket irhatok kegyelmednek, a mint nekem mongyák.

Az Ur Isten megtarcsa te kegyelmedet minden jóval.

Ex arce Sýmeg 31. oktobris 1561.

servitor ejusdám

Josa Ormanj mpr.

*A levélhez ragasztott papírszeleten :*

Ha mit te kegyelmed ért, aggya tuttomra t te kegyelmed, hogy tuggyam magamat nihöz tartanom. Bizon megszolgálom kegyelmednek és titok leszen nállam.

*Sümeg 1561. november 1.*

Szolgálatomat ajánlom kegyelmednek stb.

Tenap levelet kültem vala egy pahi embertül. Bizon igen bánom, hogy meg nem atták kegyelmednek az levelet, mert az mi hirt értettem, kegyelmednek meg irtam vala. Embert kültem mind *Budára*, mind *Fejérvárra* jó tanósággal, hogy mind *Andorkót* mind *Petendit* ki hozzák *késégen* (?) ha lehet ; valami következők, de az terek *Weszprimbe* gyül, azt értem, csak ma is hozák hírét, hogy mindennap *jöten jó* kevesenkint de ecczersmind két száz gyalog és száz lóval jöttek be, a mint kegyelmednek meg irtam

vala. Azért jó volna nekünk is reá gondolnónk lassan, lassan, az élest is igen gyütik Weszprimbe, valami az oka.

Ez *Pahy Márton* dolgában bizon eremest szóllanék, ha mit tudnék, de még önmaga sem tuggya jó módon megbeszélni, miben áll az dolog, de a mire értem ez dolgot csak anyiban tuttam hozzá szóllani és azt montam Pahy Mártonnak, hogy mind önmaga képében, mint az Pahy *Demeter* képében és minden atyafiak képében ellene mongyon az konventbe, de az repulsiót meghéjja az tizenötöd nap alatt, de az mely kis gyermekre az pört szállótották, ugy *Pahy Jánosra* annak képében tegye az repulsiót az konventbe, mert avval még nem *pörehetnek* (így!) és az repulsiót meg nem fizeti, csak vegyenek *üdölátót levelet* (így!) az gyermekre és az mellett szóljanak osztán mikor föl kel az pör. Egyebet nem tudok mondani, mert nem igen értem miben forgott az pör eleitül fogva etc.

Az Ur Isten meg tarcsa te kegyelmedet minden jóval.

Datum in arce Sýmeg 1. die novembris 1561.

servitor

Josa Ormaný mpr.

Egy szolgabirót *Farkas Lukácsot* fogott meg az hegyesdi vajda, kit erőssen meg kénoztat, igen tudakozik az magyar hadon, az szegén ember valamit ért és tud, mindent be mond az vajdának. Azt kérdezi volt az vajda, miért horgyák *Szent Grótra* az sok fát. Bizon igaz félő, ha hertelen terek had jó, hogy oly dolog történik *Szent Gróton*, kit ember ingyen sem reméllett volna, de bátor Isten ne engeggye az gonoszt etc.

*Sümeg 1561. november 5.*

Szolgálatomat ajánlom kegyelmednek stb.

Ezen órában ilyen bizon hirt hozának, a kik *Fejérvárra* voltak, hogy mind ki indultak *Fejérvárról* az terek az passával és sok álgyukkal vannak és *Wásont* akarják megszállani. Tenap az veszprimi terek az allját *meg szágulták*, ez éjjel is még valamenyi terek *Veszprimben* volt mind kijöttek és *Váson* felé indultak és azonnal az én emberem *jöten jött* az kit *Weszprimbe* kültem vala. Ezt akarám kegyelmednek megírnya, az ember az kit *Fejérvárra* kültem vala bizonyal mongya, hogy *Wásont* és *Tihant* megakarják venni.

Isten tarcsa meg kegyelmedet minden jóval.

Datum in arce Sýmeg 5. die novembris 1561.

servitor ejusdem

Josa Ormaný mpr.

*Sümeg 1561. november 15.*

Szolgalatomat ajánlom kegyelmednek stb.

Az inasért el kültem két embert egy kocsin *Budára*, jó tanósággal. Továbbá ezt irhatom kgdnek, hogy ez éjjel sok terek jött *Hegyesdbe* be, de lovag terek, én azt hiszem, hogy rabolni akar. Nem tudá mondani az ember, menyi az terek, hogy soknak mondá csak, nem tudom kegyelmednek megírnya az számát, de ha két száz lovon való tereknél töb, *tahád* (így!) nyilván rabolni akar. Mert azt értem, hogy *Hamzabék* az passával ezt végezte, hogy immár *Hegyesdbe* két száz lovag és két száz gyalog lakjék, szabadon ellakhatik pedig immár, anyi házat csináltak benne a mint értem. Ezt akartam kegyelmednek tuttára adni.

Az Uristen meg tarcsa te kegyelmedet minden jóval.

Datum in arce Symeg 15. novembris 1561.

servitor ejusdem dom. vestrae  
Josa Ormany mpr.

*Sümeg 1561. decz. 24.*

Sajnálkozik, hogy Csányinak, kívánsága szerint fő lovat nem küldhet, de maga is a nélkül szükölködik, mert az egy pej lova »*az szantói viadalkor*« megsérült, elesett és — ugymond — csak az Ur Isten költé föl alattam. Azolta fogva, hogy megesmertem az lónak sérelmét, én mindenképen igaz voltam azon, hogy ha valahol és valamiképen lovat vehettem volna. Bizon kétczer árát is megattam volna, de *sohol* reá nem találtam, jól tuggya kegyelmed hogy itt igen *végben* lakom, szikség volna, ha négy fő lovam volna is, mert tuggya kegyelmed, hogy ha kinek egy lova vagyon, mintha egy sem volna, ha kinek két lova vagyon, mintha csak egy volna. Azért te kegyelmedet tudom, hogy csak *késérget* kgd, mert az Ur Isten valami kicsin elmét adott, de mind az által, ha csak az én pej lovam olyan jó módon volna, mint az előtt vala, bizon ajándékon küldeném te kegyelmednek ezt az lovat« . . . .

A levélnek fele le van szakítva, és többet értelmesen nem lehet belőle közölni, de a hátán olvashatók még a következő sorok:

»Szekeres Mihál az paripát egy szegén *sánta* legénnek atta pénzen. Bizon ha csak ez estve értettem volna is én az paripát meg vettem volna és kegyelmednek kültem volna, de igen kicsin paripa.«

*Sümeg 1561. (a hókeltezés kimaradt) 24.*

Szolgálatomat mint jó bizott uramnak.

Ezennel jöve *Fejérvárrul* egy emberem meg, ki nagy bizonyal mongya, hogy szántalan terek gyül minden felől Fejérvárra és *jöten jó* Weszprimbe, mind lovag terek, mind gyalog terek. *Ráczkevíbül* is mind fölvevtek az ráczokat, *Budáról* is sok jancsár jött Fejérvárra, azért bizonyal higye kegyelmed el jó az terek és nagy haddal jó, de csak az Ur Isten legyen velünk, nem mivelheti azt a mit akarna.

Azt mongya az ember, szekerek, kocsik szántalan sokan vannak velek, azt is mongya, *lapta szerszámot* látta, hogy vittek az kocsikra. Ez ember nem tuggya mondani, (hova?) volna nyilván való szándéka, de azt mongya *Szent Grót(ot)* emlegetik igen. Valami paraszt népek azt beszéllették az hegyesdi vajdának, hogy Szent Grótban immár elfogyott volt az por, csak egy fél óráig ne jöttek volna el alóla, megvehették volna, azért bizony igen félő az SzentGrót, mert csak egy terek sem hót meg alatta.

Te kegyelmed ezennel mindenfele irjon hamarsággal és Nádorispán uramnak ő nagyságának aggya tuttára, és Szent Grótba ezennel vetnének jó gyalogokat, mert ha reá megyen, bizon el fog kelni. Kegyelmed minden várakba irjon, hogy az föld népét is vegyék föl, minden ur és minden nemes ember, talán az királ népe is érkezik. Hazánkért nem kellene restelkednünk, kegyelmed hamarsággal gondoljon erre.

Isten tarcsa meg kegyelmedet minden jóval.

Ex arce Sümeg 24. 1561.

servitor

Josa Ormany mpr.

*Sümeg 1562. február 19.*

Szolgálatomat ajánlom stb. stb.

Megértettem az kegyelmed levelét. Látja az uristen, hogy én elkültem vala Deli Zaithnak (?) az kegyelmed leveleit, de nem tudom mi lén oka, hogy nem tén választ. Im ezt is elküldem egy bírótul, ha választ teszen, kegyelmednek megküldem. Valamibe én tudom, eremest szolgállok kegyelmednek, csak bánom azt, hogy kegyelmednek haragja rajtam vagyon, mert én kegyelmednek szegén szolgálja vagyok. Hogy az levél pecsét nekül vagyon, hiszem hogy feledésbül lett. Az *Balassa* hajlását és az császár hadának indulását értem. Bizon ez es, hogy az budai passa igen készül, de meg nem indult, de én azt értem, hogy az passa ide az *Zalaságra* akar jöni mind álgyuival egyetembe. *Hegyesdbe* igen piritnak hust, az én ökreimet mind megvágták,

mert mind el vivék az majorból. Azt is értem, hogy *Tapolczán* akarnak kastélt csinálni, hogy sok lovag lakhassék benne. Az gyűlésbe nem tudom, ha bemehetek, mert bizon immár vagyon nyolczad napja, hogy beteg vagyok.

Az UrIsten meg tartsa kegyelmedet minden jóval.

Ex Sýmeg 19. februarii 1562

servitor

Josa Ormanÿ mpr.

*Sümeg 1562. márczius 6.*

Szolgálatomat ajánlom kegyelmednek stb. stb.

Miért hogy Nádorispán uram ő nagysága, az mi közen-séges kegyelmes urunk nekem *Kapornakon* megparancsolta vala, hogy gondot viseljek arra és megtuggyam, hogy az budai passa el megyen az hadba, én azolta az ő nagysága parancsolattya szerént gyakorta kültem mind *Budára* mind *Fejérvárra* hirért. Im most is két emberem jött meg, egyik Budáról, másik Fejérvárról. — Az Budáról meg jött azt mongya, hogy most Budára sok terek gyült és az *szege*di bék is ott vagyon és minden felől menten megyen Budára az terek, mert immár el akar menni az hadba, *Erdély felé* az passa, jóllehet azt értette az ember, hogy immár kétczer indult volt el az passa, de mindenkor meg tért, de immár jele az, hogy elmegyen, mert szántalan szekereket és kocsikat mongya, hogy gyütettek az passának Budára és most is menten megyen minden felől az üres koci Budára. Azt is mongya, hogy értette, hogy Pesten alól *Gubacznál* hét öreg álgyuja vagyon az passának és az álgyuk mellett gyalog terek vannak hat százan, azt is mongya az ember, hogy Terekországból az Dunán sok hajókkal vittek föl Budára gabonát és árpát. — Köz hirt ilyent is mond ez ember, hogy értett, hogy az *dezpot* vagyon száz ezer emberrel immár táborban és havaseliakkal együtt érti egymást az terek ellen és ez okáért az terek igen *tébolyognak*, azt értette. Ezt bizonyal mongya, hogy az minémü falut rabokból *Érden* iltetett volt *Hamzabék*, azokat mind *iastólfiastól* alá külte Terek országban, valami az oka.

Az mely ember Fejérvárról jött, ezt mongya, hogy igen készülnek az terek és minden felől menten megyen be Fejérvárra az koci. Minden iszpahia kocsit vitetett be és nilván elindulnak immár valamely felé. Az tolnaiakkal és sármellékiekkel az külső várast erősítetté immár az bék. Ez ember azt mongya, hogy értette, hogy önmagokban is az terek megiettek az erdéli had ellen, mert nagy hadat értettek, hogy támadott ellenek Erdélybe etc.

Ezt nyilván tudom írnia, hogy valahol az *Balaton* mellett faluk vannak, minden falukból elmentek immár az kocsik Fejérvárra. Azért ha el akar indulni az passa, hát immár el indul, de még mostan is vannak Budára az én tisztembeli emberek iszpahíájokhoz, kik megjönnek hamar és megértem, hogy el megyen az passa vagy nem, azonnal meg írom kgdnek. Ha elmenne, nekünk is meg kellene hertelen indulnunk és meg segélene az Ur Isten, mert csak ő cselekedik az pogán ellen, nem az mi erőnk etc.

Hegyesdbe is ma kilencz öreg szekérrel hoztak Fejérvárról lisztet és árpát és ujjonnal másfél száz terek jött bele.

Az mely terek leveleket kegyelmed küldet vala, az vajdának kültem vala, megolvastatta előtte és el külte az embert, semmi választ nem tett.

Az Uristen megtarcsa kegyelmedet minden jóval.

Datum in arce Sýmeg 6 martii 1562.

k. szegén szolgálja  
Ormaný Jósa mpr.

Hiszem, hogy az kapornaki széken még is háborgatják kegyelmedet az pörrel, de hogy *szék deákunk* ember öldöklő és gyilkos levén, azért ugyan helén üljen, nem mondhatom, hogy ép volna az szék, ha ki szóllani akarna ellenek. Bizon méltó es volna ellene szólni, mert szánszándékkal ölte meg az embert és az féle emberről vagyon írva valami az dekretomba, de az Ispán uraim nem akarják azt érteni, csak ők tehessenek bosszut emberen.

*Sýmeg 1562. márczius 7.*

Szolgálatomat ajánlom kegyelmednek stb.

Meg értettem az kegyelmed levelét, az te kegyelmed betegségét bizon szivem szerént bánom, az Ur Isten kegyelmedet meg vigasztalja és soká éltesse, az Ur Istentől én ezt kérem könyörgésembe *amen*.

Tenap irtam te kegyelmednek levelet, kit *Pahra* kültem. Valami hirem vagyon, megirtam kgdnek. Nyilván higgye te kegyelmed, hogy még az budai passa el nem ment az hadba, de immár nyilván elmegyen és nagy készülettel megyen. Azt értem, hogy nincsen oly szegén iszpahia, ki csak egy lóval vagyon is, kinek tisztiből kocsia nem volna és ugy indulnak. Vagyon *Budára* tisztemből egy nehán ember, kik hamar megjönnek. Az passa elindulása nem lehet titkon, mert haddal megyen, de mind azáltal im ismét az kegyelmed intése és parancsolatja szerént, el küldék Budára kiváltképen való embert és mihént bizonyos hirt érthetek, azonnal meg írom kegyelmednek, és

te kegyelmed aggya tuttára Nádorispán uramnak ő nagyságának.

Én bizon el nem feletköztem az Nádorispán uram ő nagysága parancsolattyáról, kit nekem *Kapornakon* parancsola és szorgalmatosképen tudakoztam azulta, mert menten ment emberem és jöten jött, de *bizon hirt* akarnék ő nagyságának írnom, mert ez mostani időbe csoda az szegén ember *kémsége*, jól meg kell próbálni. — Amint kegyelmednek megírtam, nagy hadat mondnak Erdélbe, kire az császár hada két felől is akar menni, valamint az uristen aggya.

Ez mai napig egy emberem juta meg *Ráczkevíből*, ki által egy esmerő emberem azt izente, hogy az *János király fia* Lippára jött ki Erdélyből és most Lippán vagyon, ki az passának szünetlen ír leveleket és úgy hivattya, mert az erdéli had Lippára is reá akarna jöni. Azt izente az kevi ember, hogy Budán volt, és szegedi emberekkel beszéllett, kik neki bizonyal mondták, hogy száz ezer embernél töb vagyon most Erdélbe táborba, ki az terek ellen támadott, de előszer önmagok, között is nagy vérontás volt, mert az oláhok pártot itettek volt, de osztán meg egyenesettek és fejenként fel támattak és mind Moldva, Havasel, Erdély egymást értvén az terek ellen támattak, ezeket nekem az kevi ember, egy régi barátom izente.

Weszprimbe *Al agát*, ki porkoláb vala, fő vajdájá (így!) tették és Weszprimbe sok élést hoztak Fejérvárról. Hegyesdbe *Payazit* vajdát hatták és élést kilencz szekérrel hoztak most bele. Az hadba nilván immár el mennek, de ezennel kellene titkon és nagy hertelenséggel nekünk is keresztyéneknek fejenként föl támadnunk hitünk mellett és hazánkért. Én hiszem az ur Istent, hogy az ő jó voltából megsegélene, de gyorsan kellene erre gondot viselni. Mert *ha német had móggyára* készülünk és úgy indulunk, semmi jót nem reméllek benne, de sem urnak, sem nemesnek sem parasztnak nem kellene hazánk oltalmáért kedvezni, hanem jó, igaz hitből, nagy keménséggel fejenként kellene föl venni az keresztyént, kinek az uristen jó szívet adna és diadalmat, csak látná benne az jó hittel való indulatot és az pogánt megrettentené, mert az ur isten az baj . . . (kiszakadt hely) érettünk, ha mi jól hijuk segítségül etc.

Az *Izmael* leveleit, a mint kgdnek meg írtam, *Payazit* meg olvastatta előtte, de semmi választ nem tett, csak elkülte az embert előlle.

Továbbá az szőlők felől a mit kegyelmed irt, megérttettem, az féle szőlők, kiknek az gazdájokat az terek elvitte, egy nehán vagyon. Írtam uramnak fölele, valamint uram ő nagysága az féle szőlők felől nekem parancsol, azt kell mivelnem belölle és te kegyelmednek tuttára adom valami tanóságom uramtól



leszen felöle. Valamibe én te kegyelmednek tisztességgemmel szolgálhatok, tisztem szerént nem csak ilyen kevés dologban de nagyobbban is bizon eremest szolgállok.

Az ur isten megtarcsa te kegyelmedet minden jóval.

Datum in arce Sýmeg 7 die martii 1562.

k. szegén szolgálja  
Ormanÿ Josa mpr.

*Sümeg 1562. Nagy kedden, márcz. 24.*

Szolgálatomat ajánlom kegyelmednek stb.

Meg irtam vala kegyelmednek, hogy ismég elküldek Budára és elkültem vala egy embert, ki mindaddig ott volt mig az passa elköltözött és elment az erdéli hadra. Ez ember ezennel juta meg, bizonyal mongya, hogy elment az passa és ötedfél ezer lovaggal ment el, de szántalan sok szekérrel, kocsikkal ment, kiken élést vittek és . . taraczkokat is vitt vele. Budán képe (kiszakadt hely) béket hatta, Fejérvárat az szekszárdi béket hatták, *Weszprimbe* és *Hegyesdbe Payazit* vajdát hatták, azért ezt tudom kegyelmednek irnya. Immár nekünk is keresztyéneknek hertelen kellene indulnonk, ha akarnánk etc. Ezt bizonyal irhatom kegyelmednek, hogy Payazit vajda Hegyesdbe sok ires hordókat vitetett és mindennap vizet hordat, ugy tölteti az hordókat és belől az házakat is földdel tölteti, az kűfal mellékét, ismég fákkal környül rakatja. Én azt hiszem, hogy ért valamit. Élést is sokat szerzett bele.

Az Ur Isten megtarcsa kegyelmedet minden jóval.

Datum in arce Sýmeg *Nagy kedden* 1562.

k. szegén szolgálja  
Ormanÿ Josa mpr.

### III.

**Ormányi Józsa Nádasdy Tamás nádorhoz.**

*Sümeg 1561. május 21.*

Spectabilis et magnifice domine, domine mihi perpetuo gratiosissime post perpetuorum servitorum meorum debitam exhibitionem.

Én az te nagyságod levelét és parancsolatját megértettem *Molnár Antal* felől, de mig az te Nsgod levelét és parancsolatját nem értettem is, arra intettem én mind *Molnár Antalt*, kinek fia te Nsgod szolgálja, mind *Jósa bírót*, ki *Tapolczán* lakik, kinek zalavári apáturam és kapornaki apáturam atyjafiai, hogy

Tapolczán ne lakjanak, mert egy nap beárulják őket és örek rabbá esnek. Mert a mit ő tülek fognak kevánni soha meg nem adhatták. Ekkoráig soha az én intésemet meg nem fogatták, de im Molnár Antal, értvén az te Ngsgod jó akarattját és hozzája való kegyelmességét, föl akar menni az te N. neki adott helre. Én kedig minden segítséggel azon leszek, hogy jó módon jöhessen föl onnét.

Az Tapolcza felül én te Ngsgodnak ezt irhatom, hogy ha uramtul az én kegyelmes uramtul merném, én magam elpusztétanám, mert hogy *Hegyesd* vára csak közel oda, mind éjjel nappal oda szolgálnak, vizet mindennap *renszerént* (így!) hordnak föl Hegyesdbe, vágó ökret, lisztet és mindent ők hordnak féképpen és az apátiak. Én kedig olyá tartom, hogy az tapolczaiak uram neve alatt laknak és Hegyesdbe élést visznek, mintha innét *Sýmegről* vinnék, jóllehet ez is hódolt, ez *Sýmegallya*, de nem tudok mit rólla tenni.

Amint én régtül fogva eszembe vettem kegyelmes uram, *az tereket közenséggel Magyarországbán az hódolt népek tartják és éltetik mindennel, mert valamit tud gondolni és kérni az terek, mindent beviszen az hódolt nép neki, annak fölette az holdolt nép annyira az terekhez attá magát, hogy az önmaga vérét az keresztyént az tereknek beárullya, és minden kémséggel tartja az tereket.*

De az én bolond itéletem szerint, mindenütt az terek várak környül egy nehán mély földig el kellene pusztétani az földet, csak hogy az magyar véghazak tartassanak, jó móggya lehetne, előszer mert az pusztaságért az terek ismég pusztétaná az hódolatlan földet, de ez kettő kezett csak az ur isten óltalmonk és orvosságunk. Te Nagyságod megbocsássa kegyelmes uram, hogy én efféle dologról irok, mert te Nsgod jobban érti ez föld állapottyát én nállamnál, de az hódolt nép gonosz voltáról kellették ezt irnom Nagyságodnak. — In reliquo potentissimus deus eandem spect. et Magn. dominationem vestram conservet diu felicissime ad vota, cui mea exigua perpetua servitia offero.

Datum in arce Sýmeg 21. die Maÿ 1561.

Ejusdem dom. vestrae Spect. et Magn.

servitor perpetuus  
Josa Ormánÿ mpr.

*Kívül :*

Spectabili ac magnifico domino domino Thome de Nadasd, Regni Hungariae palatino, Judici Comanorum, perpetuo terrae Fogaras ac comitatus Castriferrei Comiti et Locumtenenti S. Caes. et regiae majestatis etc. domino mihi gratiosissimo.

*Sümeg 1561. augusztus 16.*

Spectabilis et Magnifice domine stb. stb.

Minap irtam vala Nagyságodnak, hogy az sýmegi polgárok nevével *Budára* kültem egy embert az ő ispahiájokhoz, mert az símegiek iszpahiája az passa *czaussa*. Megjött az ember, ilyen híreket mond, hogy Budára az terek igen gyűlnek, mert az passa az békeket is minden felől hivatta. Azt mongya, hogy ezt értette, hogy az passa az *gyulaiak ellen* akar valami kastélt csináltatni és arra igen készülnek és mindenfelől szántalan sok szekereket gyűtet az passa Budára, azt is mongya, hogy értette ez ember, hogy onnét alól is várna valami népet az passa. Ezt is mongya, hogy az császár deákját *Fejérvárra* külte az passa, két sereggel kísérték ki Budáról és azért külte Fejérvárra az passa, hogy ott is nagy kemén *ravást* aggyon ki az hódolt népnek, mert az *Dunántul* oly nagy ravást vetett az föld népére az császár deákja, hogy ha husz *lélek* egy háznál volt is mind kicsin mind nagy, mindent egy egy forinton rótt. Annak felette minden embernek ajtóját, ablakát házaiba, ágyát, kertét mindent megrótt, és mast szedik, ki miatt az föld népe igen megkeseredett, azt mongya, mert Budán ötöd napig volt az ember és sok emberrel beszéllett az Dunántul valókkal.

Minap Nagyságodnak kültem vala az bék levelét és az vajdáét, kikben hévatják az birákat, hiszem, hogy ez ravás az oka az miért hévattyák őket, ki miatt el pusztul ezennel ez föld, ha olyan nagy ravást vet reájok. — Azt is mongya ez ember, hogy értette volna, hogy az béket is *megczirkálnák* mert panaszlottak volna reá az iszpahiák, ezen ember egyebet nem tud mondani.

Az kik Fejérvárról megjöttek azok is jöttek vala hozzám, kik azt mongyák, hogy Fejérváratt is igen készülnek az terek, de nem értik hova.

Weszprimbe és Hegyesdbe elég terek vagyon. *Payazit* vajda minduntalan ki jár az *Bakra* (?) lesni, hol *Devecser* fele megyen, hol itt *Sýmeg* környül forgódik. Mast nem tudok Nagyságodnak egyéb hirt írnya.

In reliquo stb. stb.

Datum in arce Sýmeg 16 augusti 1561.

Ejusdem Spect. et Magn. D. vestrae.

perpetuus servitor  
Josa Ormanÿ mpr.

*Kívül a nádor szokott czíme.*

*Sümeg 1562. február 19.*

Spectabilis et magnifice domine stb. stb.

Az én kegyelmes uram hagyása szerint im én megkültem Nagyságodnak az két hordó bort. Egyik Balaton mellett *tágyoni bor*, az második penig az én kegyelmes uramnak itt Sýmeg vára alatt kertében termett *lugos bora*. Könyergek Nagyságodnak, mint kegyelmes uramnak, hogy te Nagyságod az én kegyelmes uramtul vegye jó néven, énnekem penig parancsoljon ide te Nagyságod, én örökön akarok szolgálni Nagyságodnak mint kegyelmes uramnak.

Az Ur Isten tarcsa meg Nagyságodat minden javával.  
Datum ex arce Sýmeg 19 februarii anno domini 1562.

Ejusdem vestrae Spect. et Magn. D.

*Kíviül a nádor szokott czíme.* perpetuus servitor  
Josa Ormaný mpr.

*Sümeg 1562. márczius 24.*

Spectabilis et magnifice domine stb. stb.

*Gyulaffy* uram ma estve, hogy az kaput föl vonzák vala szintén akkor juta ide Sýmegre. Énnekem meg monda az Nagyságod parancsolattyát, hogy Nagyságod azt parancsolta, hogy én meg irnám Nsgodnak, ha oly ereg álgyut ide fölhozhatnána, *kit tizennyolcz öker* vonna. Azért ezt tudom Nagyságodnak írnya, hogy ide hoztak oly terhet, kit tizenhat, tizennyolcz avagy husz eker is vont föl ide, de szabadon be jött vele, gondolom, hogy az álgyut is az *följötelben* (így!) föl vonhatták, de mikor alá viszik akkor leszen nehéz, mert az féle nehéz tereh az baromnak inába megyen, hanem ha feles ember kötelen bocsáthattja alá, azért valami Nagyságodnak jobban tecczik belőle, azt végezze Nsgod belőle.

Továbbá az minémü hireim voltak *Hegyesd* felől Gyulaffy uramnak megbeszéllettem, mert az terek valamit vett eszébe, de minden faluból sok szekereket vert be és sok ires hordót vitetett be, kiket mind vízzel töltet meg, naponként ereg fákat is hordat az vár alá és szándoka az volna, hogy az köfalon körül föl állatnája mind, ha véghez vihetnéje, de nekünk ugy tecczenék Gyulaffy urammal, hogy te Nagyságod ne engednéje ezt, hogy az terek jobban hozzá készülne, hanem Nagyságod küldene *Csobánczba* száz gyalogot avagy többet, innéd én is ez héten oda megyek *Csobánczba*, a mennyien lehetek, Gyulaffy uram is *Tihanból*, és mi ezt a dolgot el kezdjek (így!) ha te Nagyságod jó akarattya, hogy nem hagyjuk vizet és egyéb élést be *vidni* (így!) sem ereg fát hordani, de te Nagyságodtul erről tanóságot várunk, ha kellene *ledni* ez dolognak vagy nem, de

ha te Nagyságodnak ehez jó akarattya leszen, *tahát* (így!) te Nagyságod ne hagyjon az gyalog nekül, mert mi magunk kevesek fogunk reá *ledni*. Mert ha *Beszprimbe* eszekbe veszik ez akaratot, segítséget fognak Hegyesdnek adni. Azért Nagyságodtól választ várok, mihez kellyen magunkat tartanunk.

In reliquo stb. stb. Datum in arce Sýmeg 24 martii Anno domini 1562. Ejusdem Spect. et. Magn. D. vestrae.

*A nádor szokott czíme.*

servitor perpetuus  
Josa Ormaný mpr.

*A hegyesdi táborból 1562. április 5.*

Erekké való szolgálatomat ajánlom Nagyságodnak mint kegyelmes uramnak.

Továbbá hiszem, hogy egyéb dolgok felől az urak és Bálint uram *Magyar Bálint* mindent megírt Nagyságodnak. Én arról nem irok Nagyságodnak, hanem csak erről akarék írnia Nagyságodnak, *hogy az táborocska igen szertartás nekül vagyon*, egy néhány rendbeli dologról, kiről én csak írnia sem merek, sőt Nagyságodnak ezt is nagy biztomba irom, mint kegyelmes uramnak, hogy ne legyen az uraktul harag én reám. Jóllehet az uraktul ön magoktul semmi véték sincsen, de hogy az táborbeli népnek erőssen nem parancsolnak csak az az véték. Mert az minémü tábort jártatánk, kinek én az urak akarattyaából csak *két kaput* csináltam vala és móggya szerént a mint én tuttam az szekereket egymáshoz vertem vala, abban nem marada, hanem immár vagyon *tiz kapuja* es, és szertelen nagy sákmánlás és *kóballás* vagyon az táborból, kit az uristen nem szeret, mert valaki Isten ellen vagyon, az Istennel nincsen, ha száz ezer ember gyül az táborba is, nem merem biztatni, ha Isten velök nem leszen. De te Nagyságod parancsoljon keményen az uraknak és Magyar Bálint uramnak, ki nagy emberséggel szolgál mast itt, hogy legyen minden dologban *jó szertartás, jó vigyázás, egyenesség, szeretet*, és Isten ellen ne legyen semmi, mert ha Isten velünk leszen, senki nem leszen ellenünk. Én ezt te Nagyságodnak titkon irom, mint kegyelmes uramnak, hogy ne *haraqujék* senki rám, mert bizon sok dologról irhatnék, kihöz énnem térek.

Az Ur Isten te Nagyságodat tarcsa meg. Ex castris ad Hegyesd positus 5. aprilis 1562. Ejusdem Spect. et. Magn. D. vestrae

*A nádor szokott czíme.*

servitor perpetuus  
Josa Ormaný mpr.

(Az országos levéltárban őrzött Nádasdy írásokból.)

Közli: DR. KOMÁROMY ANDRÁS.

ADALÉKOK  
A XIV. SZÁZADBELI MAGYAR VILÁGI  
ARCHONTOLOGIÁHOZ.

— HARMADIK KÖZLEMÉNY. —

**84. Tárnokmesterek.**

*a) Királyiak.*

- 1302 nov. 25. *Héder nb. Güsszingi Henrik*, bán. A. I. 39.  
1303. *Héder nb. Güsszingi Henrik*, Somogymegye főispánja (Venczel király tárnokmestere). F. VIII. 1. 116.  
1305 jan. 23. *Héder nb. Güsszingi Henrik*, Baranya-, Bodrog- és Tolnamegye főispánja. A. I. 92.  
1306 *Ratold nb. Domonkos* (Ottó királyé). A. I. 118.  
1307 szept. 3.—1309 jun. 15. *Csák nb. Ujlaki Ugron*. F. VIII. 1. 267. Gent. 117. 305.  
1308 szept. 9.—nov. 6. *Héder nb. Güsszingi Henrik*, szlavóniai bán. F. VIII. 1. 251. 266.  
(1309) (*Csák nb. Trencséni?*) *M(dáté?)*. HO. VII. 325. (Igen óvatosan veendő!)
- 1311 ápr. 16. *Héder nb. Güsszingi Gergely fia Miklós*, Sopronmegye főispánja. A. I. 223. HO. II. 27. S. I. 72. (Századok 1889. évf. 93. a függelékben aug. 4-én tévesen György tárnokmester fia Miklós.)
1312. *Héder nb. Güsszingi Gergely fia Miklós*. A. I. 257. F. VIII. 1. 487. Zal. I. 139.
- 1313 decz. 13. *Héder nb. Güsszingi Gergely fia Miklós*. A. I. 316. 328. HO. III. 61. (F. VIII. 4. 208. tévesen 1336-ra.)
- 1313 ápr. 24. *Héder nb. Güsszingi János*. Z. I. 143.
- 1316 máj. 26—1338. *Aba nb. Néksei Demeter*. A. I. 395. 428. 598. II. 40. (1322-ben Bács- és Trencsénmegye főispánja)

67. 117. 284. 377. (1328-ban Trencsénmegye főispánja, az Olaas nb. kúnok bírása és kőrösszegi várnagy) III. 1. 79. 117. 132. (1335 márcz. 6-án Trencsénmegye főispánja) 254. V. 54. Esztergami primási világi levéltár. Lad 7. fasc. 1. nr. 16. (do 1336., hol ő Bács- és Bihar-megye főispánja is.) († 1338.)
- 1338 máj. 25. *Üresedésben.* F. VIII. 4. 304.
- 1339 jan. 30. *Üresedésben.* A. III. 534.
- 1339 máj. 13. *Katyisz nb. Szécsényi Tamás*, erdélyi vajda, helyettes tárnokmester. A. III. 552. 602.
- 1340 nov. 11. *Katyisz nb. Szécsényi Tamás* F. VIII. 4. 437.
- 1341 jan. 29. *Katyisz nb. Szécsényi Tamás*, procurator. HO. I. 183.
- 1342 okt. 21. *Katyisz nb. Szécsényi Tamás*, tárnokmester, Gömör-megye főispánja. A. IV. 269.<sup>1)</sup>
- 1342 okt. 28.—1343 nov. 16. *Hermann nb. Lackfi István.* A. IV. 388. S. I. 171.
- 1344 okt. 21.—1346 aug. 19. *Tót Lőrincz* (1344-ben Nyitra megye főispánja ; 1345-ben zászlótartó). ADE. II. 63. A. IV. 469. HO. I. 191. TT. 1900. évf. 401. Turul 1895. évf. 130.
- 1347 márcz. 28.—1352 jun. 15. *Ratold nb. Olivér.* A. V. 134. 314. 474. 593. ADE. II. 315. App. 141. Esztergami káptalan magánlevéltára, Lad. 47. fasc. 5. nr. 3. (pecsétje a következő: † S. Magistri Oliveri de Ratold). F. IX. 1. 465. S. I. 222. W. XII. 648. Zal. I. 501.
- 1350 márcz. 14. *Dörögdi Kilián fia András*, tárnokmester-helyettes ; Zal. I. 373.
- 1353 jan. 30. *Hermann nb. Lackfi István.* A. VI. 18.
- 1353 márcz. 28. *Üresedésben.* F. IX. 2. 239.
- 1353 máj. 16.—1359. márcz. 31. *Pomázi Czikó.* ADE. II. 667. A. VI. 112. (1353-ban Borsodmegye főispánja.) 258. 524. F. IX. 2. 212. HO. I. 221. S. I. 267. (vö. Z. II. 355.) Hunyadmegyei régészeti és történelmi társulat évkönyve 1900. évf. 169. (1343. febr. 2. »relacio magisti Cykou«. Esztergami káptalan magánlevéltára. Lad. 26. fasc. 2. Nr. 11.)
- 1355 márcz. 20. *Romhányi György*, helyettes tárnokmester. A. VI. 280.
- 1360 márcz. 29. (?) *Üresedésben.* F. IX. 6. 108.
- 1360 ápr. 28. *Zsámboki Miklós nádor fia János.* S. I. 324.
1361. *Zsámboki Miklós nádor fia János.* F. IX. 3. 264. Zal. I. 630.

<sup>1)</sup> F. IX. 1. 186. do 1343 febr. 28., hol ő egyuttal Bihar- és Szepesmegye főispánja, helytelen, mert akkor már Hermann nb. Lackfi István a tárnokmester.

- 1362 nov. 11. *Zsámboki Miklós nádor fia János*. F. IX. 7. 209.  
(helytelenül *István*.)
- 1364 máj. 30. *Zsámboki Miklós nádor fia János*. HO. V. 138.
1365. *Zsámboki Miklós nádor fia János*. F. IX. 3. 509.
- 1366 szept. 17. *Zsámboki Miklós nádor fia János*. Sz. I. 73.
1367. *Zsámboki Miklós nádor fia*, Zalamegye főispánja. F. IX.  
4. 75.
- 1369 máj. 26. *Zsámboki Miklós nádor fia János*; ADE. II. 668.
1370. *Zsámboki Miklós nádor fia János*, Veszprémmegye főispánja.  
Z. III. 408.
- 1371 szept. 16. *Zsámboki Miklós nádor fia János*. S. I. 397.
- 1372 máj. 3. *Dunajeci Péter fia János*. Z. III. 459. (V. ö. A. III.  
182. F. VIII. 5. 167. X. 1, 120. Z. III. 275.) TT.  
1895. évf. 78.
- 1373 márcz. 8. *János*. HO. II. 126.
- 1374 nov. 12. *János*. Bak. I. 401.
1376. *János*. F. IX. 5. 84. 100.
- 1379 febr. 11.—1382 febr. 19. *Hontpázmán nb. Szentgyörgyi  
Tamás*. F. IX. 5. 311. 407. 464. 561. 583. HO. V. 161.  
Pozsonyi városi levéltár. Lad. 25. nr.. 5. és 1<sup>b</sup> S. I.  
496. Zal. II. 174.
- 1382 máj. 2.—1384. jun. 22. *Pápa nb. Mezőlaki Zámbo Miklós*.  
F. IX. 5. 571. X. 1. 150. HO. II. 143. 147. S. I. 476.  
(1383. jun. 28-án Pozsonymegye főispánja.)
- 1385 máj. 19. *Nevnai Tröttel János*, volt bán. HO. III. 235.
- 1387 okt. 17.—decz. 4. *Pápa nb. mezőlaki Zámbo Miklós*. Tel.  
X. 19. Tem. I. 160. Tur. 114.
- 1388 okt. 4.—jun. 20. *Osl nb. Kanizsai Miklós*. F. X. 1. 410. 413.  
S. I. 489. 491.
- 1389 ápr. 29. *Osl nb. Kanizsai Miklós*. F. X. 1. 522. S. I. 495.  
Tel. XII. 299. Tem. I. 176.
- 1390 aug. 23. *Osl nb. Kanizsai Miklós*. S. I. 498.
- 1391 szept. 28. *Osl nb. Kanizsai Miklós*. F. X. 1. 675. TT. 1896.  
évf. 512. ZW. III. 1.
- 1392 jan. 10. *Osl nb. Kanizsai Miklós*. S. I. 504.
- 1393 okt. 25. *Osl nb. Kanizsai Miklós*. S. I. 517.
- 1395 febr. 18. *Osl nb. Kanizsai Miklós*. F. X. 2. 298.
- 1396 jun. 10. *Osl nb. Kanizsai Miklós*. Tem. I. 260.
- 1397 jul. 31. *Osl nb. Kanizsai Miklós*. Tem. I. 276.
- 1398 jan. 23. *Osl nb. Kanizsai Miklós*. F. X. 2. 537.
- 1401 szept. 21. —1403 aug. 24. *nevnai Tröttel Miklós*. Békefi  
I. 395. F. X. 4. 137.



## b) Királynéiak.

- 1308 nov. 27.—1309 máj. 8. *Bekő*. F. VIII. 1. 343. Gent. 117.  
 1313 nov. 5. *Ratold nb. Domonkos*. F. VIII. 1. 493.  
 1317 nov. 3.—1320 jan. 20. *Aba nb. Kompold fia Péter*. A. I. 448. 471 (1318-ban Sebesmegye főispánja). 543. F. VIII. 1. 439.  
 1321. *Katyisz nb. Szécsényi Tamás*, Arad-, Bács- és Szerémmegye főispánja. A. I. 640.  
 1322—1323 jan. 20. *Druget Fülöp*. F. VIII. 6. 60. (1322-ben Abauj- és Szepesmegye főispánja). Z. I. 219. (F. VIII. 2. 328. és 337, mely szerint 1322 jan. 5-én és jun. 2-án bizonyos *Pál* a királynéi tárnokmester, a napi keltezésre nézve óvatosan veendő!)  
 1323 febr. 26. *Ákos nb. Mikcs*, Patak-, Sáros- és Zemplénmegye főispánja. A. II. 71. F. VIII. 2. 444.  
 1324 márcz. 25. *Ákos nb. Mikcs*. A. II. 117. 119.  
 1326 aug. 25.—1334. *Blagaji János*. A. II. 284. 311. (1327-ben pataki várnagy.) 355. 449. F. VIII. 3. 99. 103. 411. 696. OL. DL. 2842. (do 1334, volt bán). Knauz iratai szerint 1334 jan. 30-án már »olim banus«, de még él.  
 1334—1352 jun. 15. *Dorozsma nb. Garai Pál*. ADE. II. 315. A. III. 79. 132. 254. 534. 608. IV. 433. 514. V. 134. 593. F. VIII. 4. 431. IX. 1. 56. Zal. I. 317. Z. II. 347.  
 1353 okt. 13. *Bátmonostori Tóttös*. Z. II. 544.<sup>1)</sup>  
 1354 jul. 13. *Csák nb. Ujlaki Miklós*. F. IX. 2. 313.  
 1355 febr. 5.—1356 jan. 12. *Hermann nb. Lackfi András*. (1355-ben Sopron- és Vas megye főispánja, 1356-ban bán.) A. VI. 262. F. IX. 2. 459. HO. I. 215.<sup>2)</sup>  
 1363—1389. *Ákos nb. Böbék György*. F. IX. 3. 471. IX. 5. 95. 379. IX. 6. 239. X. 1. 410. HO. IV. 218. S. I. 416. Z. III. 215. IV. 398.  
 1390 jul. 27. *Ákos nb. Böbék István fiai László és Ferencz*, királynéi udvarbirák, Abaujmegye főispánjai. F. X. 1. 657.<sup>3)</sup>

<sup>1)</sup> F. IX. 2. 317. do 1354 máj. 18., mely szerint Ratold nb. Olivér a királyné tárnokmestere, helytelen.

<sup>2)</sup> ADE. II. 505. szerint 1358 febr. 18-án *Csák nb. Ujlaki Miklós* a királyné tárnokmestere; de ez óvatosan veendő. — W. VII. 37. szerint 1360-ban a zalamegyei Gosztolya nevű birtokért folyó perben a királyné tárnokmesteréről van szó, de nincs megnevezve; azonban valószínű, hogy az ott szereplő *Buzád-Hahót nb. István bán fia Miklós* az.

<sup>3)</sup> Azon oklevélben, melynek erejével Rudolf király 1582-ben kisasszonyfalvi Istvánfi Miklósnak bárói rangot adományoz, azt olvassuk, hogy I. Károly és Zsigmond király Miklósnak két ősét kitüntette. Szó-

## c) Kincstartók.

- 1340 decz. 19. *Magyar Pál* (királyi). Z. I. 593.  
 1350 ápr. 8. *Marjadi Demeter* (királynéi). Mon. Rom. Episc. Vespri. II. 132.  
 1359 máj. 31. *Péter fia Demeter deák*, a későbbi biboros érsek; (királyi). HO. II. 107. (v. ö. Századok 1904. évf. 800. old.)  
 1360 jun. 21. *Péter fia Demeter deák* (királyi). ZW. II. 180.  
 1363 febr. 24. *Péter fia Demeter deák*. Kollányi: Esztergomi kanonokok. 56.  
 1365 jun. 20. *Vasvári Márton fia Mihály*, egri kanonok, Erzsébet öregebb királyné kincstartója. Supplic. Avinione XII. Kal. Julii, Anno tercio.  
 1379 jun. 29. *Pápa nb. mezőlaki Zámbó Miklós* (királyi). F. IX. 5. 317. 323.  
 1380. *Mihály deák* (az öreg királynéé). F. IX. 5. 405.  
 1380. *Pápa nb. mezőlaki Zámbó Miklós* (királyi). F. IX. 5. 405.  
 1382 febr. 24. *Pápa nb. mezőlaki Zámbó Miklós*, főkincstartó. F. IX. 5. 567.  
 1385 máj. 19. *Kusalyi Jakcs György*, főkincstartó. HO. III. 235.  
 1387 okt. 7. *Kusalyi Jakcs György, István és András*, Beregmegye főispánjai. HO. VII. 423.  
 1388 ápr. 21. *Kusalyi Jakcs András*. Z. IV. 354.

szerint mondja: »quum Dominicum officio magisterii Tavernicorum, qui honos in iure liberis civitatibus dicundo summus est, et Albertum praefectum Maromarusiensi, ubi laudatissimum sal effoditur, functos esse ex antiquis diplomatis Caroli regis et Sigismundi imperatoris animadvertimus«. Már most eltekintve attól, hogy az erre vonatkozó eredeti okleveleket, illetve a fentebbi szövegezés megbízhatóságát nem ellenőrizhetjük, ki kell emelnünk, hogy a XIV. századbeli királyi tárnokmesterek közül csak 1306-ban fordul elő egy Domonkos, ez pedig Ottó király embere. A királynéiak közül csak 1313-ban bukkanunk egy Domonkosra és nincs semmi okunk arra, hogy e kettőben egy és ugyanazon személyre, Ratold nb. Domonkosra, ismerjünk.

A tárnokmester oly előkelő és befolyásos országnagy volt, hogy hivatalát a XIV. században kivétel nélkül a legelőkelőbb, leggazdagabb és legbefolyásosabb családok tagjaival töltötték be; arról azonban, hogy csak a XV. században felmerülő kisasszonyfalvi Istvánfi család ősei oly előkelő családhoz tartoztak volna, mindeddig nincsenek nyomaink. A fentebbi szövegezés különben is kissé zavaros; az officio magisterii Tavernicorum itt kétségtávol annyit jelent, mint »a tárnokmesterség valamely hivatala« s ha hozzáveszszük, hogy szabad városokról is szól, majdnem kézzelfogható, hogy ama bizonyos Domonkos nem tárnokmester, hanem a tárnokmester alá rendelt hivatalok egyikében, valószínűleg mint vám- vagy adószedő működött; lehet az is, hogy valamely kamarának főnöke volt.

Albertre nézve — mert Zsigmond király uralkodása a XV. századba is esik — egyelőre mit sem mondhatunk.

1398 febr. 20.—1399 jan. 13. *Aba nb. Debrői Miklós fia István.* F. X. 2. 557. (Hokl. 326.) Pozsonyi káptalan levéltára. Capsa H., fasc. 8. nr. 134. Zal. II. 278. (tévesen Debrethei).

d) **Kamaratisztek.**

- 1322 előtt. *András* kamaragróf. F. VIII. 5. 123.  
 1327 okt. 13. *Angelus*, kamaragróf. A. II. 329.  
 1339 szept. 24. *Endre*, szatmári és váradi kamaragróf. A. III. 595.  
 1339. *Miklós és Frichko* szatmári kamaragrófok. F. VIII. 4. 418.  
 1341 jul. 25. *Chempulin Endurl*, pécsi és szerémi kamaragróf. A. IV. 116. OL. Acta Mon. Poson. fasc. 64. Nr. 8.  
 1342 jun. 23. *Chempulin Endurl*, pécsi és szerémi kamaragróf. A. IV. 235.  
 1342 jun. 22. *Szatmári Miklós*, budai és esztergami kamaragróf. A. IV. 234.  
 1343 jun. 21. *Szatmári Miklós*, (budai polgár), pécsi és szerémi kamaragróf. A. IV. 349. F. IX. 1. 197.  
 1343 jun. 21. *Hippolit*, árvai várnagy, budai és esztergami kamaragróf. A. IV. 349.  
 1345 márcz. 25. *Szatmári Miklós* budai polgár, szerémi és pécsi kamaragróf. Esztergami primási világi levéltár Lad. B. fasc. 11. nr. 116.  
 1346. *Machinator Lipót*, kamaragróf. F. IX. 1. 356.  
 (1347 és 1352 között.) *Churcz* (= *Kurcz*), kamaragróf. F. IX. 7. 479.  
 1352. *Szerecsen*, királyi gyógyszerész, kamaragróf. F. IX. 2. 145.  
 1357. *György és Miklós*, kamara-haszonszedők. OL. DL. 4644.  
 1357 máj. 8. *György fia Mihály*, kir. jegyző, a lippai és erdélyi sókamarák grófja. A. VI. 580. Z. III. 54.  
 1359. *Behan fia István* budai kamaragróf. F. IX. 7. 177.  
 1362. *Szerecsen Jakab*, pécsi és szerémi kamaragróf. F. IX. 3. 314.  
 1365. *Szerecsen Jakab*, az erdélyi sókamarák grófja. F. IX. 6. 133.  
 1367 nov. 5. *Miklós*, óbudai várnagy, kassai kamaragróf. Z. III. 340.  
 1368. *Chimle Péter*, budai kamaragróf. F. IX. 4. 140.  
 1369 jan. 17. *Beuldre Mihály*, harminczas és sókamarai ispán. Z. III. 371.  
 1371. *Szerecsen*, pécsi és szerémi kamaragróf. F. IX. 4. 338.  
 1381. *Kis András (Gallicus)*, pozsonyi sókamarai gróf. F. IX. 7. 433.  
 1383 nov. 3. *Onofrius és Chon*, a dalmát sókamarák grófjai és harminczosok. F. X. 1. 96.  
 1384 márcz. 13. *Flórenci Rambusculus*, harminczasmester. F. X. 1. 151.

1385 jan. 6. *Szerecsen János*, kamaragróf. F. X. I. 208.

1396 jan. 18. *Bernát fia Ferencz*, a pénzverdék és harminczas-hivatalok grófja. F. X. 3. 180.

e) **Major tavernicorum.**

1324 decz. 20.—1325 decz. 20. *Magyar Pál*, Z. I. 262. VIII. 219.  
(családjáról szól Z. I. 593.)

f) **István herczeg tárnokmestere.**

1352. *Kubly Miklós*. F. IX. 2. 165. (v. ö. A. V. 575.)

g) **Altárnokmesterek.**

1369. *Bogátradván nb. Monoki Simon*. F. IX. 4. 182. (fivére Mihály).

1387. *Mooth Mihály*. F. X. 8. 225. 231.

1405. *Lukács fia Miklós*. Magyar-zsidó oklevéltár. I. 120.

h) **Határozatlan tárnokmesterek.**

1341 előtt. *Kaplyon nb. Nagymihályi Lőrincz*. Szt. II. 117. TT.  
1900. évf. 401.

1347 ápr. 4. *István*. F. IX. 1. 463.

1367 jan. 3. *Dénes*. F. IX. 4. 39.

1367 okt. 28. *Miklós*. F. IX. 4. 48.

i) **Királyi tárnokmesteri főjegyzők.**

1343 aug. 5. *Demeter*. Esztergami primási világi levéltár. Lad. 7.  
fasc. 8. nr. 156.

1371 ápr. 4. *Lőrincz*. HO. III. 190.

j) **Tárnokmesteri itélőmester.**

1323 ápr. 26. *Péter*. F. VIII. 2. 404.

k) **Nyestadószedő.**

1370. *Lukács*. OL. DL. 5890.

## 85. Temesmegye.

a) **Főispánok.**

1316 jan. 7. *nevnai Tröttel Miklós*, jókői várnagy. F. VIII. 1. 595.

1320 márcz. 8. *nevnai Tröttel Miklós*. A. I. 549. Tem. I. 22.

1321 máj. 8. *nevnai Tröttel Miklós*. Z. I. 193.

- 1330 febr. 12. *Miklós*. A. II. 469.  
 1361 jul. 17.—1362 febr. 15. *beregszói Hagymás János* (Dezső fia), Tem. I. 99. 102.  
 1365—1366 jun. 20. *Hermann nb. Lackfi Dénes*, vajda, vidini kapitány. F. IX. 3. 560. 580.  
 1371 nov. 11. *László*. F. IX. 4. 340.  
 1371 nov. 11. Kinevezve *Hémfi Benedek*. F. IX. 4. 340.  
 1372 jul. 3. *Hémfi Benedek*. Pesty 122.  
 1373. *Hémfi Benedek*. F. IX. 4. 567.  
 1374 jan. 4. és máj. 20. *Hémfi Benedek*, Csanádmegye főispánja. Tem. I. 123.  
 1375 jan. 13. 23. *Hémfi Benedek*. Tem. I. 133.  
 1387 jul. 18. *Tomaj nb. Losonci István*. F. X.1. 747. Tem. I. 62.  
 1390 márcz. 11. *Ákos nb. Böbék László* (április 1-én már nem ő a főispán). Tem. I. 162. 191.  
 1391 ápr. 29. *Sárói Péter fia László*. Tel. I. 231.  
 1392 febr. 8. *Sárói Péter fia László*. F. X. 2. 44. Tem. I. 214.  
 1395 szept. 16. *Zsidói-Csáki Miklós*, Bihar megye főispánja. Tem. I. 250. (253.)  
 1395 nov. 5. *Péczb nb. Marcali István fia Miklós*. Tem. I. 254. 257.  
 1396 jun. 10. *Peleskei-Csáki Miklós*, Bihar megye főispánja. Tem. I. 259. 262. 267. 269.  
 1396 jun. 24. *Sárói Péter fia László*, Liptó megye főispánja. TT. 1896. évf. 512.  
 1396 aug. 13. *Péczb nb. Marcali Miklós*. Tem. I. 264.  
 1397 jan. 31. *Csáki Miklós*. Tem. I. 274.  
 1399 nov. 20. *Csáki Miklós és Péczb nb. Marcali Miklós*, Bihar megye főispánjai. F. X. 3. 227. Tem. I. 285.  
 1400 jul. 14. *Csáki Miklós és Péczb nb. Marcali Miklós*, Békés- és Zaránd megye főispánjai. Tem. I. 288. 290. 297.  
 1401 jan. 17. *Csáki Miklós*. F. X. 4. 69.  
 1402 márcz. 29. *Csáki Miklós és Marczali Miklós* erdélyi vajdák. ZW. III. 266.  
 1402 szept. 21. *Dorozsma nb. Garai János*. F. X. 4. 137.

b) **Alispánok.**

- 1318 jun. 14. *Sár Domonkos*. A. I. 473. (1323-ban jókői várnagy).  
 1337 ápr. 22. *Thóka*. A. III. 347. (1335-ben érsomlói és krassófi várnagy).  
 1341 ápr. 19. *Thóka*, temesvári várnagy. (A. IV. 83.) Tem. I. 64.  
 1343 szept. 9. *Túsz János*. Tem. I. 73.  
 1349 nov. 8. *Folti Domonkos fia Pál*. Tem. I. 78.  
 1351 aug. 3. *Folti Domonkos fia Pál*. Tem. I. 79.  
 1372 okt. 12. *Péter fia (János)*. Tem. I. 121.

- 1387 aug. 20. *Demeter*. Tem. I. 152.  
 1390 ápr. 1. *Csáki Balázs*. Tem. I. 193.<sup>1)</sup>  
 1393 jul. 22. 29. *Ivándi János fia Péter*. Tem. I. 231. 232.  
 1394 okt. 18. *Tamás*. Tem. I. 245.  
 1394 okt. 18. *Diakóczy István*. Tem. I. 245.  
 1400 decz. 7. *Diakóczy István*. Tem. I. 298.  
 1406 decz. 7. *Gerebencsi László fia János*. Tem. I. 298.

c) Szolgabírák.

- 1337 ápr. 22. *Gyenge István*. A. III. 347. (Tem. I. 45.)  
 1343 szept. 9. *Demeter fia Benedek*. Tem. I. 74.  
 1372 okt. 12. *Andasfalvi Domonkos fia Miklós*. Tem. I. 122.

86. Tengerésztisztek.

- 1318 jan. 13. *Recchei Demeter*, magister caraccarum regis; TT. 1900. évf. 391.  
 1358 febr. 10. *Cesanói Jakab*, udvari vitéz, amiratus regis maritimus, Faro és Brazza szigetek kormányzója. F. IX. 2. 662.  
 1369 márcz. 14. *Sorboi Boldizsár Genuából*, Faro, Brazza és Curzola kormányzója, admiratus generalis regis (Lajos király követe a Jádraiakhoz).  
 1383 nov. 13. *Curiai Simon Genuából*, admiratus. F. X. 1. 96.  
 1396 jul. 20.—1398 nov. 24. *Philippus de Georgiis* admiratus regius. Vjestnik. VI. 21. 26.

87. Tolnamegye.

a) Főispánok.

1301. (*Szerecsen*) *Ajsza*, Baranya- és Bodrogmegye főispánja. Z. I. 106.  
 1301 okt. 20. *Héder nb. Güsszingi Henrik*, szlavóniai bán, Somogymegye főispánja. Z. I. 104.  
 1305 jan. 23. *Héder nb. Güsszingi Henrik*, Baranya-, Bodrog- és Somogymegye főispánja. A. I. 92.  
 1307 okt. 14. *Héder nb. Güsszingi Henrik*. HO. III. 53.  
 1312 máj. 8.—1315 okt. 17. *Héder nb. Güsszingi János* (1312-ben lovászmester és Somogymegye főispánja; 1315-ben Baranya- és Bodrogmegye főispánja). A. I. 354. 386. Z. I. (128.) 137. 146.  
 1322 aug. 25. *Vörös László*. A. II. 46.  
 1326 aug. 5. *László*, tihanyi várnagy. Z. I. 281.

<sup>1)</sup> 1422 jul. 25-én már nem él. V. ö. Tem. I. 577.

- 1330 máj. 15. *Druget János*, nádor, Fejér-, Somogy-, Bács-, Ung- és Zemplénmegye főispánja. F. VIII. 3. 423.  
 1338 márcz. 10. *Ratold nb. Roland fia Lesták*, Vas-, Sopron- és Somogymegye főispánja. S. I. 441.  
 1356 ápr. 28.—1357 jan. 18. *Ratold nb. Roland fia Lesták*, szlavóniai bán, Fejér- és Somogymegye főispánja. F. IX. 2. 481. 581. S. I. 267.

## b) Alispánok.

- 1337 *János*. OL. DL. 3026.  
 1342 márcz. 1. *Purbuszló*. Z. II. 6.  
 1351. *Jakab*. F. IX. 2. 126.  
 1355. *Pál*. F. IX. 2. 455.  
 1366. *Csévi Domonkos fia Miklós*. F. IX. 3. 640.  
 1377 aug. 30. *Lösi Marcell fia János*. Z. IV. 23.  
 1381. *Balázs*. F. IX. 7. 443.  
 1381. *Kárászi Simon fia Lukács*. F. IX. 7. 443.  
 1392. *Bikács nb. Györkönyi Dezső*. F. IX. 7. 481. 499.  
 1397 ápr. 2. *Pécz nb. Berzencei Roland fia György*. Z. V. 32.  
 1399 okt. 6. *Thuli Bálint*. Z. V. 136.  
 1399 okt. 6. *Székelyi Lack fia Tamás*. Z. V. 136.  
 1400 szept. 6. *Székelyi Lack fia Tamás*. Z. V. 209.  
 1400 szept. 6. *Thuli Jakab*. Z. V. 209.  
 1400 decz. 6. *Móri László*. Z. V. 221.  
 1400 decz. 6. *Tóttösi Pál fia János*. Z. V. 221.  
 1401 máj. 9. *Budméri Benedek*. Z. V. 252.

## c) Szolgabírák.

- 1346 máj. 24. *Dadai Péter*. Z. II. 206.  
 1346 máj. 24. *István fia Tamás*. Z. II. 206.  
 1381. *Illés fia János*. F. IX. 7. 443.  
 1392 decz. 1. *Kecheli Domonkos*. Z. IV. 500.  
 1397 ápr. 2. *Dorogi István*. Z. V. 32.  
 1399 okt. 6. *Dorogi István*. Z. V. 136.  
 1399 okt. 6. *Sólyagi Sólyag*. Z. V. 136.  
 1399 okt. 6. *Zabari Zabar fia István*. Z. V. 136.  
 1400 szept. 6. *Dorogi István*. Z. V. 204. 210.  
 1401 máj. 9. *Dorogi István*. Z. V. 253.

## 88. Tordamegye.

## a) Főispánok.

- 1310—1312. *Tyukod nb. Gerendi Miklós*, Karácsonyi: A magyar nemzetségek stb. III. 127.  
 1350 szept. 25. *olaszi Czinye Marót*. († 1354.) K. I. 186.  
 1366 ápr. 30. *Túri János*. TT. 1896. évf. 722.

## b) Szolgabírák.

- 1366 ápr. 30. *Szindi Sándor*. ZW. II. 238.  
 1366 ápr. 30. *Bogáti Herceg Péter*. ZW. II. 238.  
 1383 márcz. 30. *Szentmártoni Bekő fia János*. Tel. I. 208  
 1383 márcz. 30. *Indali Gál*. Tel. I. 208.  
 1392 jan. 22. *Csányi Torda fia János*. Tel. I. 234.  
 1392 jan. 22. *Szentmártoni Miklós*. Tel. I. 234.

## 89. Tornamegye.

## Alispán.

1320. *Bertalan fia Máté*. F. VIII. 6. 50.

## 90. Trencsénmegye.

## a) Főispánok.

- 1302—1321. *Csák nb. Trencsényi Máté*. († 1321.)  
 1322 jun. 2.—1336. *Aba nb. Nekcsei Demeter*, tárnokmester, (1328-ban Bácsmegye főispánja, az Ólaas nb. kúnok birája, kőrösszegi várnagy). A. II. 40. 67. 117. 210. 284. 364. 377. III. 1. 32. Esztergami primási világi levéltár. Lad. 7. fasc. 1. nr. 16. (do. 1336.) F. VIII. 2, 337. HO. VII. 394.  
 1347. *Lipót*, árvai várnagy. F. IX. 1. 554.  
 1358 máj. 16. *Balog nb. Szécsi Miklós*, országbíró. F. IX. 6. 79.  
 1373 jan. 18. *Czudar Péter*, országbíró, Sáros- és Zólyommegye főispánja. A. V. 542.<sup>1)</sup>  
 1386 jan. 13. *Hermann nb. Lackfi István*, lovászmester. HO. VII. 420.  
 1388 jun. 11. *Katyisz nb. Szécsényi Ferencz és Simon*, Zólyommegye főispánjai. Pesty 177.  
 1389. *Katyisz nb. Szécsényi Ferencz és Simon*, Zólyommegye főispánjai. Pesty 192.  
 1394. *Stiborics Stibor*. F. X. 3. 144.

## b) Alispánok.

- 1324 jun. 18. *Domonkos*, trencsényi várnagy. A. II. 142.  
 1342 jul. 1. *Tamás*, trencsényi várnagy. A. IV. 239. OL. DL. 3499.  
 1355 decz. 21. *Bicskei Vörös Mihály*, trencsényi várnagy. A. VI. 417.

<sup>1)</sup> F. X. 1. 135. szerint 1383 jun. 11-én *Katyisz nb. Szécsényi Ferencz és Simon* volnának Trencsén- és Zólyommegye főispánjai. De miután Ferencz 1383 jun. 28-án Zala- és Sopronmegye főispánja (S. I. 471.), ez csak óvatossággal veendő. Inkább vonatkozik 1388-ra.



## c) Szolgabírák.

- 1324 jun. 18. *János*. A. II. 142.  
 1324 jun. 18. *Pónya*. A. II. 142.  
 1342 jul. 1. *Kozma fia Lukács*. A. IV. 239.  
 1342 jul. 1. *Márton fia Péter*. A. IV. 239.

## 91. Turóczmegye.

## a) Főispánok.

- 1330 máj. 15. *Komáromi Dancs*, Árva- és Zólyommegye főispánja. F. VIII. 3. 423.  
 1335 márcz. 10. *Komáromi Dancs*, Árva- és Zólyommegye főispánja. F. VIII. 4. 77.  
 1339 nov. 19. *Zsámboki Miklós és János*. A. III. 608.  
 1340. *Zsámboki Miklós és János*. TT. 1902. évf. 206.  
 1341 máj. 15. *Zsámboki Miklós*. A. IV. 95. F. VIII. 4. 496.  
 1345 jan. 19. *Zsámboki Miklós és János*. A. V. 144.  
 1347 máj. 27. *Zsámboki Miklós és János*. Esztergami káptalan magánlevéltára. Lad. 41. fasc. 7. nr. 2.  
 1348 máj. 24. *Zsámboki Miklós és János*. A. V. 204.  
 1349 jul. 16. *Zsámboki Miklós és János*. A. V. 305.  
 1349 márcz. 18.(?)—1354 márcz. 29. *Katyisz nb. Szécsényi Tamás*, országbíró. († 1354.) A. V. 268. 381. VI. 179. S. I. 243. TT. 1896. évf. 508. Zal. I. 523.  
 1354 ápr. 24.—1355 máj. 15. *Druget János nádor fia Miklós*, országbíró. († 1355.) A. VI. 196. 260. F. IX. 2. 444. Szt. I. 246. TT. 1896. évf. 509.  
 1355 jun. 19.—1358 aug. 8. *Balog nb. Szécsi Miklós*, országbíró. A. VI. 336. F. IX. 2. 642. S. I. 267. 279. Szt. I. 249. 257. 298.<sup>1)</sup>  
 1372 jun. 24. *Opuliai László hg.*, nádor. F. IX. 4. 482.  
 1381 ápr. 19. *Ákos nb. Böbék György*, királynéi tárnokmester, Liptómegye főispánja. F. IX. 5. 487. TT. 1902. évf. 217.  
 1390 jan. 12. *Ákos nb. Böbék György*. TT. 1902. évf. 196.

## b) Alispánok.

- 1343 ápr. 17.—1344 márcz. 3. *Fodor János*. F. IX. 1. 95. TT. 1902. évf. 201.  
 1351—1355. *János*. F. IX. 2. 131. IX. 3. 661. Turul 1903. évf. 180.  
 1357. *Debrői Miklós?* F. IX. 2. 643.  
 1359. *Jekch*. F. IX. 3. 78. 81. (*Pekch*).

<sup>1)</sup> F. IX. 6. 180., mely szerint 1371-ben *Ákos nb. Böbék György* a főispán, gyanus; talán 1374-re esik.

1371. *János*. F. IX. 4. 379.  
 1372 jun. 24. *Miklái János*, blatnicai várnagy. F. IX. 4. 482.  
 1372. *Dragul*. F. IX. 6. 169.  
 1374 aug. 11. *Dragul*. TT. 1902. évf. 196.  
 (1374 körül). *István*. F. IX. 6. 180. (tévesen 1371-re.)

c) Főispáni jegyző.

- 1349 jul. 16. *István* deák. A. V. 305.

## 92. Udvarmesterek.

— Magistri curiae. —

- 1366 aug. 26. *Czudar Péter* kir. pohárnokmester. Zal. II. 10.  
 1375 decz. 28. *Czudar György*. F. IX. 5. 34.  
 1376 jun. 31. *Czudar György* pohárnokmester. F. IX. 5. 95.  
 1383. *Csanád nb. Telegdi Miklós fia Miklós*. F. X. 3. 7.  
 1387 ápr. 11.—1390. *Ratold nb. Péter fia Jolsvai Lesták*. F. X.  
 1. 328. 373. 516. 594. Z. IV. 336. 345.<sup>1)</sup>  
 1389 decz. 2. (*Böbék*) *Ferencz* mester. Pesty 192.  
 1391 okt. 7. *László*. TT. 1896. évf. 512.  
 1393. *Sárai Péter fia László*. Z. IV. 509.  
 1395 febr. 14. *Ákos nb. Böbék Imre*, czimzetes vajda, Z. IV. 586.  
 (v. ö. TT. 1896. évf. 512. do. 1394. sept. 12.)  
 1395 szept. 29. *Osl nb. Kanizsai István* (e napon kinevezik  
 Somogy megye főispánjává). F. X. 2. 276.

## 93. Ugocsamegye.

a) Főispánok.

- 1303 okt. 10. *Pok nb. Miklós* czimzetes vajda, Máramaros megye  
 főispánja. F. VIII. 1. 147.  
 1315 jun. 30. *Dénes fia Tamás*, Bereg megye főispánja. TT. 1900.  
 évf. 120.  
 1321 okt. 16.—1324. jul. 10. *Dénes fia Tamás*, munkácsi vár-  
 nagy. A. I. 632. II. 84. 147. F. VIII. 2. 423. VIII. 4.  
 295. Hokl. 192.  
 1337. *Miklós*. F. VIII. 4. 294.  
 1342 aug. 3. *Haraszi Miklós*, pohárnokmester. A. IV. 244.<sup>2)</sup>

<sup>1)</sup> 1387 jun. 4-én olvassuk (F. X. 1. 342.): sub sigillo Butcho Comitiss Corbaviae, Curiae nostrae Magistri Ofpatini . . . praedicti Ofpatini Curiae nostrae stb. Ez oly zavaros, hogy helyes értelmét ki nem betűzhetjük.

<sup>2)</sup> F. IX. 2. 147., mely szerint 1351-ben *Forgolán fia Miklós* és ugyanazon évi decz. 2-án *Szirmai István fia Miklós* lett volna a főispán. hamisítvány; v. ö. Turul 1893. évf. 20. Hamisítvány továbbá F. IX. 2. 566., mely szerint ezen *Szirmai Miklós* 1356-ban főispán és nyalábi várnagy volna.

- 1357 febr. 28.—decz. 28. *Ratold nb. Olivér*, királynéi udvarbíró, Szatmármegye főispánja és nyalábi várnagy. A. VI. 547. 634.
- 1361 nov. 18. *Hémfi Benedek*, Máramaros- és Szatmármegye főispánja. Pesty 44.
- 1363 *Pok nb. Simon*, Kraszna-, Máramaros- és Szatmármegye főispánja. Szt. I. 327.
- 1366 jun. 20. *Hermann nb. Lackfi Miklós*, Máramaros-, Szatmármegye és a székelyek főispánja. F. IX. 3. 560. Sz. III. 20.

#### b) Alispánok.

- 1319 máj. 14. *Dénes fia Tamás* (talán főispán). Z. I. 163.
1337. *László fia Sándor*. F. VIII. 4, 294.
1349. *Vas Tamás*. F. IX. 1. 755.
1351. *Vas Tamás*. Századok. 1871. évf. 622.
- 1401 márcz. 3. *Fancsikai János*. Századok. 1888. évf. 742.

### 94. Ungmegye.

#### a) Főispánok.

1320. *Péter*, Zemplénmegye főispánja. F. VIII. 5. 115.
- 1328 okt. 9.—1330 máj. 15. *Druget János* (kinevezve 1328 okt. 9-én), ó-budai várnagy, 1330-ban nádor, Bács-, Fejér-, Tolna- és Zemplénmegye főispánja). F. VIII. 3. 423. TT. 1900. évf. 394.
- 1344 febr. 25.—1354. *Druget János nádor fia Miklós*. A. V. 104. 358. F. IX. 2. 240. 361. (tévesen 1354; pedig 1344-re esik.) Hokl. 251. 253. Szt. I. 186. 222. TT. 1900. évf. 402. Z. II. 202. (ADE. II. 316 szerint 1348 szept. 8-án bizonyos *Phar Péter* a főispán, de ez valószínűleg nem más, mint Poháros Péter Abaujmegye főispánja).
- 1356 decz. 17.—1361 okt. 30. *Druget János nádor fia János*. A. VI. 631. Szt. I. 256. 322.
- 1363 aug. 12. *Hermann nb. Lackfi Miklós és Pál*. Szt. I. 326.
- 1363 nov. 16. *Hermann nb. Lackfi Pál*, Bereg- és Zemplénmegye főispánja. Szt. I. 330.
- 1366 ápr. 11. *Hermann nb. Lackfi Pál és Miklós*. Szt. I. 348.
1373. *Hermann nb. Lackfi Pál és Miklós*. F. IX. 4. 555.
- 1376 márcz. 15. *Hermann nb. Lackfi Pál és Miklós*. Szt. I. 431.
1379. *Geréni Druget Miklós*. Századok 1871. évf. 615.
- 1381 márcz. 16. *Derzs*. F. IX. 5. 556.
- 1391 jul. 20. *Kaplyon nb. Nagymihályi György fia János*. Szt. I. 504.

- 1396 jan. 6. *Kaplyon nb. Nagymihályi György fia János*. Szt. I. 538.  
 1398 jul. 27. *Perényi Simon fia Péter*. Szt. II. 8.  
 1400 febr. 7. *Perényi Simon fia Péter*. Szt. II. 18.

## b) Alispánok.

- 1324 nov. 31. *Elek*. OL. DL. 31205. (Comes de Ungh.)  
 1333 máj. 28. *God*. TT. 1900. évf. 395. (V. ö. 403.)  
 1337 máj. 8. *God*. Hokl. 208. Szt. I. 139. (V. ö. 121.) Z. I. 515.  
 1341 szept. 22. *Mihály*. Z. I. 629.  
 1344 okt. 16. *Csicseri Jób fia Domonkos*. TT. 1900. évf. 401.  
 1345 márcz. 12.—1346 okt. 21. *Gutkeled nb. Gergely fia György*. Szt. I. 186. 191. 192.  
 1347. *Frank (Ferencz) fia Pál*. Századok 1871. évf. 622.  
 1350 jan. 9. *Miklós*. Szt. I. 219.  
 1350 feb. 20. *Márk fia Mihály*. A. V. 358.  
 1351 febr. 26. *Miklós fia István*. Szt. I. 222.  
 1353 aug. 3. *Abrahám fia László*. Szt. I. 237.<sup>1)</sup>  
 1356 decz 17. *Lukács*. Szt. I. 256.  
 1357 febr. 16. *Lukács*. A. VI. 631.  
 1361 okt. 20. *Lukács*. Szt. I. 322.  
 1362 decz. 22. *Kaplyon nb. Nagymihályi Lőrinc fia György*. Szt. I. 324.  
 1363 aug. 12. *Kaplyon nb. Nagymihályi Lőrinc fia György*. Szt. I. 326.  
 1366 ápr. 11. *Kaplyon nb. Nagymihályi Lőrincz fia György*. Szt. I. 348.  
 1370 márcz. 16. *Kaplyon nb. Nagymihályi György fia János*. OL. DL. 31319. Szt. I. 362.  
 1373 ápr. 23. *Kaplyon nb. Nagymihályi György fia János*. F. IX. 4. 555. Szt. I. 406.  
 1375 máj. 26. *Kaplyon nb. Nagymihályi György fia János*. Szt. I. 422.  
 1376 jan. 12. *Kaplyon nb. Nagymihályi György fia János*. Szt. I. 431.  
 1381 márcz. 16. *Zombori Kis György*. Szt. I. 457.  
 1391 jul. 20. *Vajkóczi Bense fia Mihály*. Szt. I. 504.  
 1396 jan. 6. *Vajkóczi Bense fia Mihály*. Szt. I. 538.  
 1397. *Csicseri Ferencz*. Szt. II. 4.  
 1398 jul. 27. *Leszteméri Miklós fia János*. Szt. II. 8.  
 1400 feb. 7. *Leszteméri Miklós fia János*. Szt. II. 18. 27.  
 1401 jul. 4. *Aba nb. Lapispataki Márton*. TT. 1901. évf. 56.

<sup>1)</sup> F. IX. 2. 361. szerint 1354-ben *Jób fia Domonkos* az alispán; de ez már 1347. okt. 10-én nem él (TT. 1900. évf. 402.); alispánsága 1344-re esik.

## c) Szolgabírák.

- 1319 ápr. 21. *Simon fia Péter*. HO. VII. 382.  
 1319 ápr. 21. *Altmann fia Gergely*. HO. VII. 382.  
 1319 ápr. 21. *Nagy Sándor*. HO. VII. 382.  
 1319 ápr. 21. *János*. HO. VII. 382.  
 1337 máj. 8. *István fia János*. Hokl. 208.  
 1337 máj. 8. *Csicseri Jób fia Miklós*. Hokl. 208.  
 1337 máj. 8. *Tegenyei Bakó*. Hokl. 208.  
 1345 márcz. 12. *Palágyi János fia Miklós*. Szt. I. 186.  
 1345 márcz. 12. *Mátyóczi Péter fia János*. Szt. I. 186.  
 1354. *Fülöp fia István*. F. IX. 2. 362.  
 1354. *Andornok fia András*. F. IX. 2. 362.  
 1363 nov. 16. *(Lukaházi) Kis Lőrinc*. Szt. I. 331.  
 1363 nov. 16. *Massai Dénes fia Gergely*. Szt. I. 331.  
 1363 nov. 16. *Pinkóci Péter*. Szt. I. 331.  
 1363 nov. 16. *Ungi László*. Szt. I. 331.  
 1370 körül. *Lőrinc fia György*. TT. 1901. évf. 49.  
 1370 aug. 11. *Pinkóci Bittó fia István*. Szt. I. 367.  
 1370 aug. 11. *Polhos Tamás*. Szt. I. 367.  
 1370 aug. 11. *Lukaházi Kis Lőrincz*. Szt. I. 367.  
 1370 aug. 11. *Baranyai Pál fia István*. Szt. I. 367.  
 1375 okt. 13. *Vajkóczy Orbános Péter*. Szt. I. 426. (366.)  
 1375 okt. 13. *Polhos Tamás*. Szt. I. 426.  
 1375 okt. 13. *Denk fia Kozma*. Szt. I. 426.  
 1391 júl. 20. *Ricsei Orosz János*. Szt. I. 504.  
 1397 szept. 15. *Helmeczi Simon*. Hokl. 226. Szt. II. 4.  
 1397 szept. 15. *Chyseri Péter*. Hokl. 226. Szt. II. 4.  
 1397 szept. 15. *Ricsei András*. Hokl. 226. Szt. II. 4.  
 1397 szept. 15. *Haraszi Miklós*. Hokl. 226. Szt. II. 4.  
 1400 febr. 7. *Kiszei János* (Zemplénmegyéből). Szt. II. 19. 27.

## d) Megyei jegyzők.

- 1356 jun. 9. *Balázs*. Szt. I. 250.  
 1364 decz. 11. *Simon*. Szt. I. 342.

## 95. Vajdák.

## a) Tényleges erdélyi vajdák.

- (1297 óta) 1301—1315 máj. *Kán nb. László*. A. I. 380. F. VIII. 1. 75.  
 1315 aug. 1.—1318. *Pok nb. Miklós*. A. I. 387. F. VIII. 1. 564. Kn. II. 711. Tel. I. 34.  
 1318 decz. 13.—1321 júl. 1. *Debreczeni Dózsa*. († 1322.) A. I. 489. 618.

- 1321 nov. 1.—1342 aug. 27. *Katyisz nb. Szécsényi Tamás*. A IV. 257. F. VIII. 2. 216.
- 1342 nov. 12.—1344 máj. 12. *Aba nb. Sirokai Miklós*. A IV. 419. F. IX. 1. 56. Hokl. 240. 244.
- 1345 máj. 12.—1350 nov. 3. *Hermann nb. Lackfi István*. († 1353.) A. V. 411. F. IX. 1. 490.
- 1351 febr. 3.—máj. 9. *Csór nb. Tamás*. A. V. 426. 427. 428. 466. (544.)
- 1351 decz. 6.—1356 márcz. 21. *Kont Miklós*. († 1367.) A. V. 532. VI. 439.
- 1356 ápr. 6.—1359 IX. 25. *Hermann nb. Lackfi András*. A. VI. 457. F. IX. 3. 35. 37. 44. 52. IX. 7. 141. (V. ö. F. IX. 2. 481.) † 1359.
- 1359 decz. 8.—1367 decz. 2. *Hermann nb. Simontornyai Lackfi Dénes*. Hokl. 262. Tel. I. 158.
- 1368 márcz. 19. aug. 8. *Hermann nb. Döbröközi Miklós*. († 1369.) ZW. II. 308. 317.
- 1369 febr. 17.—1372 szept. 3. *Hermann nb. Simontornyai Lackfi Imre*. († 1375.) ADE. II. 668. App. 189. Tel. I. 174. ZW. II. 394. (V. ö. F. IX. 4. 160. 180.)
- 1373 febr. 1.—1376 márcz. 8. *Hermann nb. Lackfi István*. († 1397.) F. IX. 5. 100. ZW. II. 397.
- 1376 jun. 21.—1391 febr. 14. *Tomaj nb. Losonci Dezső fia László*. F. IX. 5. 95. Tel. I. 238. Tur. 114. ZW. III. 1.
- 1392 ápr. 25. —1393 jan. 22. *Ákos nb. pelsőczi Bőbék Imre*. F. X. 2. 115. 157. Tel. I. 239. ZW. III. 51.
- 1393 okt. 8.—1395 szept. 17. *Katyisz nb. Szécsényi Ferenc*. F. X. 2. 120. 288. (321. hamis.) ZW. III. 158.
- 1395 jun. 10.—1400 jul. 29. *Stiboriczi Stibor*. († 1414.) F. X. 2. 340. Tel. I. 272.
- 1401 szept. 21. *Pécz nb. Marcali Miklós*. F. X. 4. 137.

*b) Határozatlan és címzetes erdélyi vajdák.*

- 1301 jan. 15. *Borsa nb. Roland*, címzetes. F. VI. 2. 326.
- 1301 körül. *Szalók nb. Simon*. ZW. I. 220. (tévesen bán).
- 1303 1307 és 1319. *Pok nb. Miklós*, címzetes (1303 okt. 11. Ugocsa- és Máramaros-, 1307 okt. 10-én és 1319 febr. 19-én Máramarosmegye főispánja). A. I. 505. F. VIII. 1. 147. 221.
- 1304 aug. 24. *Domonkos fia Péter*. F. VIII. 1. 160.
- 1304 aug. 24. és 1306 febr. 2. *Igmánd nb. Lőrincz*, címzetes. A. I. 107. F. VIII. 1. 160.
- 1306 *Borsa nb. Szentmártoni László*. OL. DL. 28.574.
- 1307 okt. 10. *Ákos nb. Borsodi Miklós*. F. VIII. 1. 221.
- 1312 *Miklós*. A. I. 277.

- 1315 körül *Diósi János*. Tel. I. 35.  
 1326 *Domonkos*. F. VIII. 3. 158. (Óvatossággal veendő.)  
 1387 jan. 27.—1392. *Hermann nb. Lackfi István*, nádor, czimzetes. Z. IV. 324.  
 1395 febr. 14. *Ákos nb. pelsőczy Bőbék Imre*, udvarmester, czimzetes. IV. 586.

c) *Alvajdák.*

- 1303 jun. 19. *Ákos nb. Toroczkai Elles*. Sz. III. 4.  
 1314 jul. 13. *Ákos nb. Toroczkai Elles*. Tel. I. 33.  
 1315 máj. 8. *Felgyógyi András*. ZW. I. 314.  
 1316 máj. 1.—1318 ápr. 16. *Péter, Beke*: az erdélyi káptalan okleveleinek kivonata 30. F. VIII. 2. 184.  
 1320 febr. 19.—márcz. 1. *Vásári Miklós*. Tel. I. 38. ZW. I. 343. 344. (v. ö. »Erdélyi Múzeum« 1903. évf. 557.)  
 1321 máj. 6. *Ákos nb. Toroczkai Elles*. F. VIII. 2. 304.  
 1325 ápr. 20. *Mihály*. F. VIII. 2. 651. Tel. I. 39.  
 1329 jun. 27. *Mihály*. F. VIII. 3. 378.  
 1330 ápr. 28. *Mihály*. A. II. 484.  
 1337 decz. 10.—1342 aug. 1. *Balog nb. Balogi Pető*. A. IV. 241. Hokl. 209. Tel. I. 57.  
 1343 febr. 9.—1344 szept. 26. *László*. A. V. 182. F. IX. 1. 265. Hokl. 241. Tel. I. 70. 74.  
 1345 márcz. 18.—1349 okt. 6. *Járai és Váradjai Péter*. A. IV. 496. V. 134. 297. ZW. II. 65.  
 1351 okt. 9. —1352 márcz. 22. *Egyed*. A. V. 521. 561. (v. ö. ZW. II. 127.)  
 1352 aug. 22.—1356 jun. 13. *István*. A. V. 603. Tel. I. 193.  
 1356 jun. 20.—1366. *Domonkos*. A. VI. 493. Tel. I. 196.  
 1359 decz. 13. *János*. TT. 1896. évf. 719.  
 1360 szept.—1369 nov. 28. *Járai és Váradjai Péter* († 1369). F. IX. 3. 212. OL. DL. 28740. Tel. I. 115. TT. 1896. évf. 723. ZW. II. 334.  
 1369 szept. 16. *János, Beke* 50. ZW. II. 328. 369.  
 1373 febr. 14.—1375 máj. 8. *Ugron fia László*. Hokl. 302. Tel. I. 175. 192. ZW. II. 400.  
 1385. *János*. OL. DL. 30733.  
 1386 jan. 14.—febr. 7. *István Ferencz*. Hokl. 314. 315.  
 1389 máj. 19. *János*. Tel. I. 215. ZW. II. 635.  
 1391 ápr. 29.—1392 febr. 22. *László*. Tel. I. 231. 232. 234. 235.  
 1392 okt. 6.—1393 máj. 12. *Bertalan*. F. X. 2. 175. Tel. I. 243. ZW. III. 57.  
 1394 márcz. 22.—okt. 30. *Verebi György fia Péter*. Beke 54. F. X. 2. 175. Tel. I. 242. ZW. III. 67.  
 1395 szept. 17. *Verebi György fia Péter*. ZW. III. 158.

- 1396 jan. 27.—máj. 3. *Váradjai János*. A. III. 263. F. X. 2. 388. 389. ZW. III. 162. (TT. 1896. évf. 729. szerint 1396 szept. 19-én még él; de ez igen kérdéses).  
 1396 decz. 6.—1401 jan. 24. *Sztrenci vagy Szörcei vagy Szövérdi János*. OL. DL. 8195. Tel. I. 254. 278

## d) Erdélyi vajdai tisztviselők.

- 1308 körül. *János*, udvarbiró. Z. I. 122.  
 1309. *István*, jegyző, Mon. Vaticana II. 216.  
 1321 máj. 6.—júl. 1. *Panik fia Jakab*, udvarbiró. A. I. 612. 618.  
 1344 júl. 4. *Miklós deák*, László alvajda jegyzője. ZW. II. 20. (1345 és 1351 aug. 27. között). *Miklós*, főjegyzője. Tel. I. 75.  
 1354 márcz. 18. *Miklós*, István alvajda jegyzője. ZW. II. 104.  
 1355 nov. 30. *Péter*, Miklós vajda főjegyzője és birája. A. VI. 398.  
 1357 jan. 13—16. *Péter fia Miklós*, végrehajtó. Tel. I. 101.  
 1358 aug. 1. *Valkói Miklós deák*, alvajdai főjegyző. Tel. I. 107.  
 1360 decz. 19. *Benedek*, főjegyző. ZW. II. 186.  
 1361 szept. 15.—22. *Valkói Miklós deák*, alvajdai főjegyző. Tel. I. 120.  
 1362 jan. 20. *Valkói Miklós deák*, alvajdai főjegyző. Tel. I. 121.  
 1363 szept. 13. *Gyánti Simon*, Dénes vajda magántitkára és jegyzője. F. IX. 3. 358. (538. 541.)  
 1367 máj. 8.—júl. 11. *Miklós deák*, alvajdai jegyző. ZW. II. 296. 300.  
 1368 márcz. 26. *Benedek*, vajdai főjegyző. ZW. II. 309. 310.  
 1372 szept. 3. *Gál*, vajdai jegyző. ZW. II. 394.  
 1396 márcz. 19. *Péter*, alvajdai jegyző. ZW. III. 165.  
 1397. *Mátyás*, alvajdai titkár. F. IX. 5. 260. Tel. I. 260.

## e) Orosz vajdák.

- 1372—1378. *Opuliai László hg.* F. IX. 5. 87. S. I. 428.  
 1378. *Czudar Péter*, bán. F. IX. 5. 262. 468.  
 1378. *Czudar Imre*. F. IX. 5. 262.  
 1378. *Czudar György*. F. IX. 5. 262.  
 1380 aug. 17. *Ratold nb. Kaplai János*. ADÉ. III. 340.<sup>1)</sup>  
 1381 nov. 29. *Czudar Péter*, bán. F. IX. 5. 468.  
 1382. *Czudar Péter*, bán. F. IX. 5. 555. (= 625.)  
 1382 nov. 7. *Ratold nb. Kaplai János*. F. X. 1. 44.  
 1385 okt. 7. *Ákos nb. Böbék Imre*. F. X. 1. 261.

<sup>1)</sup> 1384 máj. 25-én és jun. 28-án »volt orosz vajda« (F. X. 3. 16. HO. VII. 417.). Hogy 1386 márcz. 26-án még tényleges vajda lett volna (F. X. 1. 314.), nem valószínű. 1387 ápr. 14-én és 1392-ben csak »volt vajda« (F. X. 1. 382., X. 3. 126.).



## 96. Valkómegye.

## a) Főispánok.

- 1320 aug. 27.—1327 máj. 21. *Dorozsma nb. Garai Pál*, macsói bán, Bodrogmegye főispánja, kőrösszegi várnagy (1320-ban), 1322-ben Szerémmegye főispánja. A. I. 574. II. 71. 117. 211. 284. F. VIII. 2. 324. HO. VII. 394.
- 1328 jun. 12.—1333 jul. 3. *Szentemágócs nb. János*, macsói bán, Baranya-, Bodrog- és Szerémmegye főispánja. A. II. 264. III. 210. F. VIII. 3. 267. Z. I. 417.
- 1336—1339 jul. 8. *Osl nb. Miklós*, macsói bán. Esztergami primási világi levéltár. Lad. 7. fasc. 1. nr. 16. HO. V. 111.
- 1352 jul. 3. *Osl nb. Domonkos*, macsói bán. A. V. 594.
- 1377 aug. 22. *Horváti János*, macsói bán. HO. VII. 414.
- 1390 decz. 10. *Tomaj nb. Losonci István*, macsói bán. F. X. I. 644.
- 1396 szept. 7.—21. *Kórógyi István és nevnai Tröttel Miklós*, macsói bánok. Z. V. 27.

## b) Alispánok.

- 1324 szept. 27. *Pál*. A. II. 160.
- 1336 ápr. 11. *Tamás*, a macsói bán albirája. A. III. 268.
- 1339 jul. 8. *Tamás*. HO. V. 116.
- 1396 szept. 7.—21. *Vassadi Imre fia Miklós*. Z. V. 27.
- 1396 szept. 7.—21. *Zalai György*. Z. V. 27.

## c) Szolgabírák.

- 1324 szept. 27. *Buda*. A. II. 160.
- 1324 szept. 27. *Márk*. A. II. 160.

## 97. Varasdmegye.

## a) Főispánok.

- 1328 szept. 28. *Lőrincz*. ADE. I. 269. F. VIII. 7. 209.
1343. *Osl nb. Osl fia János*. S. I. 173. (v. ö. HO. VII. 408.)
- 1346 nov. 23. *Ákos nb. István és Ákos*, Sopron- és Vas megye főispánjai. HO. IV. 169.
- 1347 máj. 20.—1348 máj. 23. *Tót Lőrincz*, Nyitra-, Sopron- és Vas megye főispánja. A. V. 111. App. 156. 169.
- 1349 nov. 26. *Kont Miklós*, pohárnokmester, Bars-, Nyitra-, Sopron- és Vas megye főispánja. A. V. 339.
- 1350 márcz. 11. *Tót Ugron*, zászlótartó-mester. HO. VII. 408.
- 1356 márcz. 30. *Bátmonostori Vesszős*. Z. III. 25.
- 1357 nov. 1. *Bátmonostori Vesszős*, zagóriai fővárnagy. Z. III. 108. 109.

- 1366 jun. 20. *Osl nb. Kanizsai János*, Zagóriamegye főispánja. F. IX. 3. 560. (de ez óvatosan veendő, mert 1366 máj. 23-tól 1368 jun. 21-ig Buzád-Hahót nb. Alsólendvai István Zagóriamegye főispánja).
1379. *Osl fia János*, Zagóriamegye főispánja. F. IX. 7. 414.

## b) Alispán.

1379. *Molnári Tamás fia János*. F. IX. 7. 414.

## 98. Várnagyok és vártisztek.

*Abaujvár.*

- 1325 decz. 4. *Simon*, őrnagy. A. II. 227.  
(1327 és 1337 között). *Miklós*, Abaujmegye főispánjának albirája és abaujvári várnagy. F. VI. 2. 348.
- 1346 okt. 11. *Gecsei Bekő fia Balázs*, őrnagy. A. IV. 636. (v. ö. V. 173.)
- 1348 ápr. 2. *Aba nb. Debrői Matyán*, őrnagy. A. V. 173.
- 1357 szept. 6. *Miklós*, őrnagy. A. VI. 602.

*Adorján, Biharmegyében.*

- 1306 febr. 2. *Szodos*, várnagy. A. I. 107. (IV. 229. van egy *Salamoni Szodos*, v. ö. HO. VII. 319.)
- 1318 körül. *Bór-Kalán nb. Szeri Pózsa*, Szolnokmegye főispánja, várnagy. A. I. 479.
- 1323 febr. 9. *Bór-Kalán nb. Szeri Pózsa*. Z. I. 220.
- 1330 febr. 17. *Debreczeni Jakab, Pál és Dózsa*, Szabolcsmegye főispánjai, várnagyok. A. II. 463.
- 1332 szept. 25. *Debreczeni Pál és Jakab*, Szabolcsmegye főispánjai, várnagyok. A. II. 623.
1334. *Kölcse fia Miklós*, alvárnagy. Századok, 1888. évf. 155.

*Ajnácskő, Gömörmegyében.*

1344. *Kecsői Etre fia Etre*, várnagy. Kub. II. 133.

*Almissa, Dalmáciában.*

- 1395 jul. 25. *Csemer János*, comes és várnagy. Z. IV. 606.

*Aranyos, Középszolnokmegyében.*

- 1341 szept. 27. *Tompos*, várnagy. A. IV. 147.
- 1350 szept. 28. *János fia Zólyomi Macska Domonkos*, (nyalábi) várnagy. A. V. 337. 338. (v. ö. F. XI. 549.)
- 1357 márcz. 19. *Máté*, alvárnagy. Z. III. 54.

*Arva, Árva megyében.*

- 1335 előtt. *Hippolit.* F. VIII. 7. 268. (v. ö. A. IV. 349. és F. VIII. 4. 82.)  
 1342 nov. 19. *Lipót*, körmöczi comes, várnagy. Botka 23.  
 1347—1348. *Lipót*, körmöczi és trencsényi kamaragróf, várnagy. F. IX. 1. 554. 620.  
 1355 nov. 30. *Kathy István*, Árva megye főispánja, várnagy. F. IX. 2. 421.  
 1388 máj. 22. *Kubes László*, várnagy. F. X. 1. 430.  
 1388 máj. 22. *Pásztói Domonkos fia János*, várnagy. F. X. 1. 430.

*Bajmóc, Nyitra megyében.*

- 1335 ápr. 16. *Zsámboki János*, várnagy. A. III. 155.  
 1352 ápr. 4. *Zsámboki János*, kesselőkői várnagy, A. V. 568.  
 1354 márcz. 5. *Zsámboki János*, várnagy. A. VI. 172.  
 1356 decz. 21. *Zsámboki János*, várnagy. A. VI. 524.  
 1393 máj. 12. *Ábrahám fia Jakab*, várnagy. F. X. 2. 165.  
 1369 előtt. *Fodor János*, kesselőkői várnagy, Zsámboki János alatt várnagy (vagy alvárnagy). Botka 60.

*Bálványos, Szolnok-Doboka megyében.*

- 1333 jan. 2. *Hontpázmán nb. Pogány István*, várnagy. ZW. I. 458.  
 1333 jan. 2. *Fogacsi Márk*, alvárnagy. ZW. I. 458.  
 1353. *Tamás és Miklós*, várnagyok. F. IX. 2. 296.  
 1357 ápr. 14. *Székely Péter*, várnagy. Tel. I. 103.  
     *Székely György*, várnagy. Tel. I. 103.  
 1364 jul. 16. *Balog nb. Pető fiai Miklós, László és János* várnagyok (együttel létei várnagyok). Tel. I. 133.  
 1368 aug. 23. *Domonkos*, alvárnagy. ZW. II. 318.  
     *Mihály*, alvárnagy. ZW. II. 318.  
 1369 szept. 16.—26. *Mihály*, alvárnagy. ZW. II. 328. 329.  
 1370 jun. 17.—jul. 10. *Balog nb. Pető fia Miklós*, várnagy. ZW. II. 350. 353.  
     *Mihály*, alvárnagy. ZW. II. 353.  
 1371 aug. 17. *Balog nb. Pető fiai Miklós és János*, várnagyok. ZW. II. 366.  
 1398 (jul. 2. körül) *Elvegy András*, várnagy. Tel. I. 268.

*Baranyavár, Baranya megyében.*

1315. *Jakab*, hadnagy, Tallián-családi levéltár a M. N. Múzeumban.  
 1319 febr. 5. *Jakab*, hadnagy. A. I. 502.

*Barkó, Zemplén megyében.*

- 1329 jul. 27. *Ecsegi Fülöp fia Jakab*, várnagy. A. II. 422. (v. ö. 424.)

*Béla, Kőrösmegyében.*<sup>1)</sup>

- 1322 decz. 13. *Gellért*, keresztes lovag, várnagy. A. II. 55.  
 1376. *Abavyzi Vilmos*. F. IX. 5. 68.

*Berencs, Nyitra megyében.*

1336. *Hermann nb. Lackfi István* (bolondóczi) várnagy. ADE. I. 344.  
 1344 aug. 16.—1349 máj. 25. *Pécz nb. Tamás* (csejteji és ujvári) várnagy. A. V. 43. App. 119. 177 (1361 szept. 21-én már nem él. — App. 183).

*Besztercze, Trencsénmegyében.*

- 1325 szept. 27. *Köcski Sándor*, országbíró, várnagy. A. II. 215.  
 1339 jun. 18. *Gogán és Amán*, alvárnagyok. A. III. 569.  
 1354 márcz. 5. *Ugali Pál*, volt országbírói főjegyző, várnagy. A. VI. 172.

*Blatnicza, Turóczmegyében.*

1372. *Miklái János*, Turóczmegye alispánja, várnagy. F. IX. 4. 482.

*Boldvakő, Abaujmegyében (ma Bodókövávalja).*

1331. *Német Lukács*, várnagy. A. II. 572.  
 1335. *Olasz János*, várnagy. F. VIII. 6. 136.  
 1336. *Olasz János*, várnagy. F. VIII. 7. 280.  
 1339. *Olasz János*, várnagy. F. VIII. 7. 324.  
 1342 jan. 25. *Olasz (Gallicus) János*, varnagy. TT. 1900. évf. 400.  
 1351. *Poháros Péter*, Abaujmegye főispánja, várnagy. F. IX. 2. 58.  
 1352. *Kelemen*, alvárnagy. F. IX. 2. 184.

*Bolondócz, Trencsénmegyében.*

1328. *Mihály*, várnagy. ADE. I. 269.  
 1330 ápr. 23. *Zsadány nb. Gebő*, alvárnagy. W. IX. 176.  
 1336. *Hermann nb. Lackfi István* (berencsi) várnagy. ADE. I. 344.  
 1396 jun. 1. *Nasilowi Jakus*, várnagy. F. X. 2. 393.

*Borostyánkő, Pozsonymegyében.*

- 1385 jun. 2. *László fia (?) Jakab*, várnagy. OL. DL. 7155. (do Pozsony).

*Brumen (Brubnó), Zágrábmegyében.*

- 1327 febr. 11. körül *Szánai Goyszló fia István*, várnagy. Blag. 97. (72.)  
 1388 nov. 11. *András fia Lees Péter*, várnagy. Blag. 189.

<sup>1)</sup> Lehet talán a zalamegyei Béla is.

*Buda és Ó-Buda.*

- 1305 aug. 17. *Iván*, alvárnagy. A. I. 100.  
 1328 okt. 9. *Druget János*, ó-budai várnagy. TT. 1900. évf. 394.  
 (E napon kinevezi őt a király Ungmegye főispánjának.)  
 1343 ápr. 6. *Bátmonostori Tóttös*, lévai és ó-budai várnagy. A.  
 IV. 320.  
 1353. *András deák*, ó-budai alvárnagy. F. IX. 2. 301.  
 1354 okt. 17. *Csór nb. Tamás*, ajtónállómester, ó-budai és csókakői  
 várnagy. F. IX. 2. 339.  
 1356. *Berényi Pál*, ó-budai alvárnagy. F. IX. 2. 527.<sup>1)</sup>  
 1367 nov. 5. *Miklós*, kassai kamaragróf, ó-budai várnagy. Z.  
 III. 340.  
 1372 és 1377. *Pápa nb. mezőlaki Zámbo Miklós*, ó-budai várnagy.  
 HO. I. 270. F. IX. 7. 599. S. I. 405.  
 1402 szept. 21.—1404 szept. 11. *Nassisi Zoilus*, budai várnagy.  
 F. X. 4. 137. (helytelenül Zuber). 241. ZW. III. 329.

*Bykug*, Sopronmegyében vagy a vasmegyei Büks.

1310. *János*, várnagy. F. VIII. 1. 391.  
 1311 ápr. 16. *Ivánka*, várnagy. A. I. 223.

*Csáktornya*, Zalamegyében.

1360. *Hermányi Balázs fia Gyura*, várnagy. F. IX. 7. 490. 497.

*Csejte*, Nyitramegyében.

- 1323 máj. 5. *Pécz nb. Tamás*, várnagy. App. 57.  
 1328 szept. 21. *Pécz nb. Tamás*, várnagy. ADE. I. 269.  
 1349 máj. 25. *Pécz nb. Tamás*, (berencsi és ujbári) várnagy.  
 A. V. 43. App. 177. (1361 szept. 21-én már nem él. —  
 App. 183). — (V. ö. Mon. rom. ep. Veszpr. II. 110.)

*Csesznek*, Veszprémmegyében.

- 1325 körül. *Németi Heym fia László*, Bakonymegye főispánja,  
 (hölgykői) várnagy. F. VIII. 5. 210.

*Csicsó*, Erdélyben.

- 1321 előtt. *Emócz fia Miklós*, várnagy. F. VIII. 2. 296.  
 1333 jan. 2. *István fia Pető*, alvárnagy. ZW. I. 458.  
 1364 jul. 16. *Besenyő Pál*, várnagy. Tel. I. 133.

*Csicsva*, Zemplénmegyében.

1316. *András fia Peres Miklós*, várnagy. A. I. 405. (A Tuzséri  
 család őse.)

<sup>1)</sup> Fivére Péter a székesfehérvári Sz. Imre-egyház papja.

*Csókakő*, Fejérmegyében.

- 1330—1338. *Csór nb. Tamás*, várnagy. A. II. 495. 541. 581. III. 132. F. VIII. 3. 646. (477. tévesen »de Chaka«). Z. I. 530.

*Csörög*, Szerémmegyében.

- 1333 máj. 2.—1342 jan. 18. *Csór nb. Péter*, várnagy. A. IV. 187. F. VIII. 4. 381. Szt. I. 78.

*Dédes*, Borsodmegyében.

- 1325 nov. 5. *Dénes fia Jakab*, várnagy. A. II. 226.  
 1355 márcz. 26. *Ratold nb. László*, Borsodmegye főispánja (diósgyőri) várnagy. A. VI. 278.  
 1360. *Czudar Péter*, Borsodmegye főispánja, (diósgyőri) várnagy. F. IX. 3. 181.  
 1383 febr. 27. *Sáfár István fia Miklós*, Borsodmegye főispánja, (diósgyőri) várnagy. HO. IV. 219.

*Déva*, Hunyadmegyében.

- 1308—1309. *László fia Pál*, várnagy. Gent. 215. (v. ö. ZW. I. 260. 406. 532.)  
 1343. *Dévai Márton*, várnagy. A. V. 182.  
 1364 jul. 16. *Betlen fia Péter*, várnagy. Tel. I. 133.  
 1371 máj. 7. *István*, várnagy. Tel. I. 168.  
 1387. *Piskinczi Miklós fia János*, várnagy. OL. DL. 29435.  
 1390 jan. 26. *István*, várnagy. Tel. I. 223.

*Dévény*, Pozsonymegyében.

- 1320 jun. 8. *Elek fia János*, várnagy. F. VIII. 3. 173.  
 1340 máj. 2. *Czabaji Fülöp*, Pozsonymegye alispánja. Uj Magyar Muzeum. 1859. 131.

*Dézna*, Zarándmegyében.

- 1318 máj. 15. *Ivánka*, (pankotai) várnagy. Z. II. 132.  
 1340 *Senye*, várnagy. Csánki, I. 722.

*Diósgyőr*, Borsodmegyében.

- 1327 *Kis Jakab*, várnagy. A. VI. 206.  
 1344 okt. 19. *Tar János*, várnagy. A. IV. 459.  
 1355 márcz. 26. *Ratold nb. László*, Borsodmegye főispánja, (dédesi) várnagy. A. VI. 278.  
 1358 máj. 26. *Czudar Péter*, Sárosmegye főispánja, várnagy. A. V. 418.  
 1359. *Czudar Péter*, várnagy. F. IX. 3. 45.

1360. *Czudar Péter*, Borsodmegye főispánja, (dédesi) várnagy. F. IX. 3. 181.

1383. *Sáfár István fia Miklós*, Borsodmegye főispánja, (dédesi) várnagy. HO. IV. 219.

1387 decz. 15. *Perényi Péter*, várnagy. Z. IV. 346.

1388 márcz. 11. *Perényi Miklós*, várnagy. Z. IV. 353.

1388 márcz. 29. *Perényi Imre*, várnagy. Z. IV. 353.

*Dobrakúca*, Kőrösmegyében.

1356. *Kurják fia Gergely fia Krbáviai György*, várnagy. F. IX. 2. 481.

*Dombovár*, Tolnamegyében.

1313 ápr. 24. *Bogár István*, várnagy. Z. I. 143.

*Döbrököz*, Tolnamegyében.

1309 okt. 23. *András fia Mihály*, várnagy. A. I. 183.

1312 jul. 29. *Torvajai László fia Ugron*, várnagy. Z. I. 138.

1366 febr. 18. *Szöke Miklós deák*, várnagy. Zal. I. 637.

*Drégely*, Hontmegyében.

1340 jan. 20. *Pécz nb. Orros Miklós*, Hontmegye főispánja, várnagy. App. 110.

1345. *János fia Morovcsok*, Hontmegye főispánja. F. IX. 3. 107. (Helytelenül 1365.)

*Dunajecz*, Szepesmegyében.

1344 decz. 5. *Berzété Miklós*, (palocsai) várnagy. A. IV. 473.

1344. *Dénes fia Jakab*, várnagy, Suppl. Anal. Scepus. II. 99.

1382 nov. 4.—1383 jan. 5. *István fia János*, várnagy. F. X. 1. 120.

*Egervár*.

1313 máj. 29. *Nyakas János*, várnagy. A. I. 302. (Miután ezen várnagy Kán nb. László erdélyi vajda szolgálatában áll, nem valószínű, hogy itt a vas megyei Egervárról van szó.)

*Éleskő*, Pozsonymegyében.

1350. *Pál fia Miklós*, várnagy. F. IX. 1. 793.

*Érsomlyó*, Krassómegyében.

1335 okt. 5. *Thóka*, (krassói) várnagy. A. III. 201.

1357 decz. 5.—1358 jan. 14. *Bessenyő János*, várnagy. Pesty 32.

1382 márcz. 2.—16. *Gergely*, várnagy. Pesty 156. Tem. I. 144.

*Esztergam.*

- 1303 jun. 3. *Mesych Sdyslaus*, várnagy (cseh ember, Venczel király alatt). Kn. II. 520.  
 1303 jun. 3. *Albert*, várnagy. Kn. II. 520.  
 1351. *István*, Esztergammegye alispánja, várnagy. F. IX. 2. 111.  
 1361—1362. *Egyed fia László*, Esztergammegye alispánja, várnagy. HO. III. 176. 179.  
 1397—1401. jun. 4. *Kővágóörsi György*, várnagy. Csánki. III. 361. Zal. II. 308.

*Fejérkő*, Somogymegyében.

1336. *Czikó*, várnagy (a későbbi tárnokmester és a pomázi Czikó-család egyenes őse). Esztergami primási világi levéltár. Lad. 7. fasc. 1. Nr. 16.

*Fenes*, Biharmegyében.

1344. *Feltóti Mátyás*, nagyváradi püspöki tiszttartó, várnagy. F. IX. 1. 235.

*Fraknó*, Sopronmegyében.

- 1346 nov. 30. *Veszkény nb. Cziráki István*, várnagy. S. I. 192.  
 1400. *Lyncher János*, várnagy (kapitány). F. X. 2. 813.

*Fülek*, Nógrádmegyében.

- 1322 október körül. *Fónyi Balázs*, várnagy. A. II. 54.  
 1326 szept. 12.—1327 aug. 27. *Fónyi Balázs*, várnagy. A. II. 256. F. VIII. 3. 227.  
 1341 okt. 6. *Gömöri Miklós fia Jakab*, alvárnagy. A. IV. 152.  
 1354 ápr. 19. *Katyisz nb. Szécsényi Kónya Miklós*, Gömörmegye főispánja, várnagy. A. VI. 234.  
 1365. *Péter fia István*, Gömörmegye főispánja, várnagy. F. IX. 3. 525. (F. VIII. 5. 105. szerint 1315-ben volna ő a várnagy; de ez 1365-re esik.)

*Füzér*, Abaujmegyében.

- 1320 máj. 15. *Lambert fia Mihály*, várnagy. A. I. 563.  
 1324. *Lambert fia Mihály*, várnagy. K. I. 191.  
 1325 jun. 30. *Lambert fia Mihály*, várnagy. TT. 1900. évf. 392.  
 1327 jun. 7. *Lambert fia Mihály*, várnagy. Z. I. 303.  
 1350 nov. 21. *Szendi András fia Tamás*, alvárnagy. A. V. 419.

*Galambóc*, az aldunai szorosban.

- 1347 jun. 25. *Katyisz nb. Szécsényi Tamás*, Krassómegye főispánja, várnagy. A. V. 97.  
 1355. *Betlen fia Péter*, Krassómegye alispánja, várnagy. Pesty 31.



*Gesztes, Komárommegyében.*

- 1331 jul. 13.—1332 márcz. 8. *Csór nb. Tamás*, várnagy. A. II. 541. 581. F. VIII. 3. 647.  
 1413 okt. 19. *Silstrang*, (vitányi) várnagy. Pozsonyvárosi levéltár. Lad. 37. Sect. 2. Nr. 21<sup>a</sup>.

*Gimes, Nyitra megyében.*

1318. *Detre*, várnagy. F. VIII. 2. 177.  
 1325 okt. 22.—1341 febr. 18. *Magyar Pál*, várnagy. A. II. 221. 471. III. 132. HO. V. 116. 117.  
 1337 aug. 12. *István*, alvárnagy. F. VIII. 4. 212.  
 1347 ápr. 17. *Balog nb. Szécsi Ivánka*, tálnokmester, várnagy. HO. VIII. 216.  
 1356 máj. 20.—1337 ápr. 27. *Akos nb. János*, várnagy. A. VI. 564. F. IX. 2. 562. Pann. II. 426.  
 1369 máj. 12. *Simonyi Lőkös fia István*, várnagy. F. IX. 4. 214.

*Görgény, Maros-Tordamegyében.*

- 1364 jul. 16. *Lépes János*, várnagy. Tel. I. 133.

*Gradecz Zágrábmegyében.*

- 1398 okt. 6. *Loztoneri Petow fia János*, várnagy. Blag. 192. 193.

*Gyűk (esetleg Györk) Hevesmegyében.*

- 1339 febr. 20. *Aba nb. Imre*, várnagy. F. VIII. 4. 415.

*Hadad Középszolnokmegyében.*

- 1399 okt. 4. *Rátoni Antal*, várnagy. Z. V. 136.

*Haram Krassó megyében.*

- 1330 máj. 15. *Bór-Kalán nb. Szeri Pózsa*, várnagy. F. VIII. 3. 423.  
 1355 nov. 8. *Tamás fia István*, Krassó megye alispánja, várnagy. F. IX. 2. 457. Tem. I. 85.  
 1362 jun. 2. *Szovárd nb. Lőrinc*, Krassó megye alispánja, várnagy. Tem. I. 102.  
 1364. *Szovárd nb. Lőrinc*, Krassó megye alispánja, várnagy. Pesty 69.  
 1367. *Péter fia János*, Krassó megye alispánja, várnagy. Pesty 75.  
 1370. *István fia János*, Krassó megye alispánja, várnagy. Pesty 99.  
 1374—1375. *Pál fia Miklós*, Krassó megye alispánja, várnagy. Pesty 126. 127.  
 1376. *Monchow*, Krassó megye alispánja, várnagy. Pesty 129.

*Harsány*, Baranyamegyében.

1334 jul. 12. *Miklós fia Domonkos*, várnagy. Z. I. 434.

1378 ápr. 28.—1380 aug. 10. *Balázs fia István*, várnagy. Z. IV. 49. 153.

*Hasznos*, Hevesmegyében.

1319 jul. 27. *Katyisz nb. Szécsényi Tamás*, (solymosi) várnagy. A. I. 529.

1323. *Balog nb. Szécsi Miklós*, várnagy. F. VIII. 6. 64.

*Hátszeg*, Hunyadmegyében.

1390 jan. 26. *Miklós fia János*, várnagy. Tel. I. 223,

1398 aug. 5. *Dobuski Stibor*, várnagy. F. X. 8. 447.

*Hedrych*.<sup>1)</sup>

1336. *Nevnai Tröttel Miklós*, Pozsonymegye főispánja, (korlátközi) várnagy. ADE. I. 344.

*Hegyesd*, Zalamegyében.

1335 *Ajka nb. Vörös Bánd*, várnagy. HO. IV. 153.<sup>1</sup>

1336 ápr. 25. *Ajka nb. Vörös Bánd*, várnagy. Zal. I. 316.

1342 okt. 9. *Ajka nb. Vörös Bánd*, várnagy. Knauz iratai.

1359 aug. 31. *Ajka nb. Vörös Bánd*, várnagy. Zal. I. 601.

<sup>1)</sup> Hedrich-vár fekvése, feltételezve, hogy az olvasás és a közlés helyes, tudtommal még nincsen tisztázva. A győrmegyei Hédervárral azért nem merem azonosítani, mert ezt kétségtől egy már 1336 előtti Héder nb. Héder nevű földesúr alapította és így biztosnak veendő, hogy 1336-ban is a Héderváriak kezén volt. Miután Pozsonymegye főispánja 1336-ban a várnagyja, majdnem bizonyos, hogy ezen Hedrich királyi birtok és így azt hiszem, hogy a következő adatok reá vonatkoznak:

I. 1314 ápr. 24-én tanúsítja a pozsonyi káptalan, hogy a következő felek bizonyos vérdíj ügyében egyezkedtek;

I. a) *Petrus medicus de Castro Hedrici*.

b) *Pakai Egyed* fia Pál.

II. a) *Féli Eccil* (Etel) fia Miklós.

b) *Csenkezi Simon* fia Haymo.

A közvetítő bíró pedig az ismert pozsonyvárosi *Hambatho*. (Knauz II. 595.)

2. 1322 jun. 6-án megjelenik a pozsonyi káptalan előtt »Katharina filia Laurencii filii Leupoldi de Insula Castri Hedrici relicta Petri filii Petirke de Wilk« (pozsonyi káptalan magánlevéltára, Capsa C. fasc. 8. nr. 86.) — Miután Fél, Csenke, Paka és Vök (= Wilk) a pozsonymegyei Csallóközben fekszenek, azt hiszem, hogy az itt említett Castrum Hedrici vagyis Hédervára nem a győrmegyeivel azonosítandó, hanem hogy úgy mint Korlátközi, szintén Pozsonymegyében és ez esetben a Csallóközben feküdt.

*Hölgykö, Veszprémmegyében.*

- 1325 decz. 12. *Németi Heym fia László*, Bakonymegye főispánja, várnagy. Zal. I. 189. (a vár nevérol és fekvéséről lásd: A. III. 53. Csánki III. 213. F. IX. 1. 561. tévesen Herchegkö)
- 1337 aug. 21. *Detre*, bakonyi alispán, várnagy. H. O. IV. 158.
- 1347 *Giczi János*, Bakonymegye alispánja, várnagy. F. IX. 1. 561.
- 1349 nov. 12. *Giczi János*, várnagy. HO. III. 159.
- 1353 nov. 16. *Giczi János*, alvárnagy. Pann. II. 409.
- 1354 ápr. 18. *János*, várnagy. Pann. II. 415.

*Hradek (Hradnuk), Nyitramegyében.*

- 1348 okt. 6. *István fia Mese* (temetvényi) alvárnagy. App. 171. (Lásd Temetvény alatt).

*Hrastovica, Zágrábmegyében.*

- 1399 nov. 8. *Chooki Péter*, várnagy. Z. V. 142.
- 1399 nov. 8. *László fia Miklós*, várnagy. Z. V. 142.

*Hrussó, Barsmegyében.*

- 1321—1344. *Sárói Bedő*, várnagy. A. II. 102. IV. 430. F. VIII. 3. 495. IX. 1. 153.
- 1352 szept. 4. *Perényi Miklós*, udvari vitéz, várnagy. A. V. 595.
- 1352 szept. 4. *Mihály*, alvárnagy. A. V. 595.
1359. *Miklós*, alvárnagy. F. IX. 3. 72.
1393. *Nagy Domonkos*, várnagy. F. X. 2. 123.

*Hunyad, Hunyadmegyében.*

- 1364 jul. 16. *Semjén nb. Kállai Ubul*, várnagy. Tel. I. 133.

*Huszt, Máramarosmegyében.*

1353. *Zólyomi Macska Domonkos*, (nyalábi) várnagy. Századok 1894. évf. 502.

*Illyéd, Krassómegyében.*

- 1325 jun. 4. *Bór-Kalán nb. Szeri Pózsa*, (sebesi) várnagy. A. II. 196.
- 1363 máj. 18. *Mihály*, alvárnagy. Pesty 56.
- 1382 márcz. 16. *Domonkos fia Miklós*, várnagy. Pesty 158.

*Jászó, Abaujmegyében.*

- 1324 ápr. 28. *Béli Mikó fia Laczk*, várnagy. A. II. 131.
- 1337 ápr. 9. *Ite fia János*, várnagy. A. III. 339.

*Jeszenő, Zemplénmegyében.*

1325. *János fia Péter*, várnagy. Z. II. 215.

*Jókő, Nyitra megyében.*

1316 jan. 7—1320. febr. 29. *nevnai Tröttel Miklós*, Temesmegye főispánja. A. I. 549. F. VIII. 1. 595.

1323 szept. 20. *Sár Domonkos*, Temesmegye alispánja, várnagy. Tem. I. 33.

*Kajár (Balatonfő-), Veszprémmegyében.*

1366 okt. 26. *István deák*, a veszprémi püspök várnagyja. Bak. I. 350. 351.

*Kalocsa, Pestmegyében.*

1393 jul. 1. *Győr nb. Derzs fia Márton*, várnagy. Z. IV. 514.

*Kanizsaszeg, Zalamegyében.*

1301 kör. *Lőrincz*, várnagy. Zal. I. 119.

*Kapronca, Kőrösmegyében.*

1327 szept. 16. *Pál fia János*, várnagy. Blag. 101.

1354 jan. 6. *László fia Tamás*, várnagy. Vjestnik II. 173. 175. (F. IX. 2. 328. Kőkapronca.)

1355. *Péter fia László*, várnagy. F. IX. 2. 417.

*Kapuvár, Sopronmegyében.*

1318 márcz. 9. *Héder nb. Dezső*, (világosvári) várnagy. († 1330.) A. I. 459.

1322 jun. 4. *Gáni Miklós*, Sopronmegye alispánja, várnagy. S. I. 89.

1341 márcz. 11. *György*, (előbb Nyitra megye alispánja), várnagy. A. IV. 77.

1344. *György*, várnagy. F. IX. 1. 333. S. I. 161.

1347. *Beled*, rábaközi alispán, várnagy. S. I. 202. (v. ö. Csánki III. 587.)

1359 febr. 21. *Ludán nb. Szobonya fia János*, rábaközi alispán, várnagy. HO. III. 173.

1378 jan. 18. *Balázs*, rábaközi alispán, várnagy. HO. I. 272.

1378 jan. 18. *Éretlen János*, rábaközi alispán, várnagy. HO. I. 272.

1379. *Ugron fia László*, rábaközi alispán, várnagy. HO. I. 275.

1392 jan. 10. *Imre* vitéz, várnagy. S. I. 504.

*Kasvár, Baranyamegyében.*

1388 decz. 14. *Patacsi Tamás*, várnagy. Z. IV. 377.

1389 jan. 28. *Patacsi Tamás*, várnagy. Z. IV. 379.

1389 jan. 28. *Béllyei Domonkos*, várnagy. Z. IV. 379.

*Kaszsa, Trencsénmegyében.<sup>1)</sup>*

1318. *Loránd*, várnagy. F. VIII. 2. 180.

*Kecskés, Erdélyben.*

1313 máj. 29. *István*, várnagy. ZW. I. 306.

1319 márcz. 8. *Erdőd fia Miklós*, várnagy. F. VIII. 2. 237.

1322 ápr. 20. *Arnold és Miklós*, várnagyok. ZW. I. 364.

1341 előtt. *Rimai Miklós*, várnagy. Theiner. I. 644.

1341 okt. 31. *Sinka (= Simon)*, várnagy. Theiner I. 644.

*Kemlék, (Kis- és Nagy-) Kőrösmegyében.*

1343 márcz. 6. *Arany fia István*, (Kis-) Maróczamegye főispánja, várnagy. A. IV. 303.

1349 máj. 27. *Péter*, (Nagy-) Kemlékmegye főispánja, várnagy. A. V. 284.

1350 jul. 5. *Jakab*, (Nagy-) Kőrösm. főispánja, várnagy. A. V. 392.

1351 nov. 14. *Mihály fia Péter*, (Nagy-) Kőrösmegye főispánja. A. V. 526.

1355 szept. 20. *Pál*, (Kis-) Kőrösmegye főispánja, várnagy. A. VI. 497.

1375. *Pózsa fia László*, (Nagy-), várnagy. F. IX. 7. 588.

*Keselőkő, Nyitra megyében.*

1352 ápr. 4. *Zsámboki János*, várnagy. A. V. 568.

1369 előtt. *Fodor János*, (bajmóczy) várnagy (Zsámboki János alatt). Botka 60.

*Kesző, Zalamegyében.*

1398 aug. 8. *Szólósi Demeter fia Miklós fia János*, várnagy. HO. I. 291.

*Keve, Kevemegyében.*

1382 márcz. 16. *Demeter*, várnagy. Tem. I. 144.

1389 körül. *Domonkos*, várnagy. OL. DL. 25409. Tem. I. 299.

<sup>1)</sup> Kaszsa vagy *Kossa* még most is Trencsénmegye illavai járásában létező tót falu. Károly király 1330. aug. 22-én kijelenti, hogy a *Kazcha* nevű vár királyi tulajdon. (F. VIII. 3., 451.) A mi Roland vagy Loránd várnagyot illeti, nincs kizárva, hogy Csák nb. Márk fia Istvánnak vejével, Roland fia Rolanddal azonos, kiről Venczel király 1302-ben említi, hogy Fejérmegyében garázdálkodott (A. I. 42.). F. VIII. 2., 180. különben nagy hanyagsággal van közzétéve. Ezen passus: »Locradum de Cascha, Ablanch, Endreh de Litwa: ... castellanos suos« arra enged következtetni, hogy »Caschai Loránd« az ablanczi várnagy; tényleg pedig úgy áll a dolog, hogy Looradus a kaszszai várnagy. »Ablanch« sem helyes; ily nevű felvidéki várt nem ismerünk; ez minden valószínűség szerint a nyitra megyei szeniczai járásban még jelenleg is létező *Jablonicz*.

*Kéménd, Zalamegyében.*

- 1357 jul. 29. *János*, várnagy. Zal. I. 574.  
 1357 jul. 29. *Ambrus*, várnagy. Zal. I. 574.

*Klissza, Dalmáciaiban.*

1395. *Pozsegai Gyelétfi János*, comes, várnagy. Z. IV. 606.

*Knin (= Tittin), Dalmáciaiban.*

- 1397 febr. 22. *Ádám*, várnagy. F. X. 2. 412.

*Komáron, Komárommegyében.*

- 1309 és 1310 között. *Dénes*, Komárommegye alispánja, alvárnagy.  
 HO. VII. 336.  
 1374 jul. 23. *Miklós fia Trepk*, várnagy. Bak. I. 400.  
 1383 márcz. 4. *István*, alvárnagy. F. X. 1. 108.  
 1392. szept. 6. *Kaplyon nb. Károlyi Markvart fia László*, alvárnagy.  
 K. I. 460.  
 1393 máj. 10.—1394 febr. 22. *István*, Komárommegye alispánja,  
 várnagy. Bak. I. 419. Pozsonyi városi levéltár. Lad.  
 13. Nr. 19.  
 1402 szept. 21. *Besenyő Pál*, várnagy. F. X. 4. 137.

*Korlátkő, Pozsonymegyében.*

1336. *Nevnai Tröttel Miklós*, Pozsonymegye főispánja, hedrichi  
 várnagy. ADE. I. 344.

*Kórógy, Valkómegyében.*

- 1334 febr. 14. *Osl nb. Miklós*. S. I. 131.  
 1365 körül. *Illés*, Tem. I. 300.

*Kőhalom, Erdélyben.*

- 1332 aug. 1. *Péter fia János*, várnagy. ZW. I. 454.  
 1332 aug. 1. *Zabary Miklós*, várnagy. ZW. I. 454.  
 1334 okt. 28. *Zobor Miklós*, várnagy. ZW. I. 463.  
 1341 okt. 31. *Péter*, várnagy. ZW. I. 520.  
 1358 márcz. 6. *Szentegyedi Vas Miklós*, alvárnagy. Tel. I. 105.

*Köpcsény, Mosonmegyében.*

- 1344—1345. *Jakab*, Pozsony város birája, várnagy. F. IX. 1.  
 204. 284.

*Körösszeg, Biharmegyében.*

- 1321 febr. 20. *Aba nb. Nécsei Sándor*, várnagy. A. I. 598.  
 1322 jul. 1. *Aba fia Miklós*, alvárnagy. A. II. 25.

- 1323 szept. 15. *Aba nb. Nekcsei Sándor*. Bék. 2.  
 1328 decz. 6. *Aba nb. Nekcsei Demeter*, tárnokmester, Trencsén-  
 megye főispánja, várnagy. A. II. 377.  
 1344 jul. 4. *Czikó*, várnagy. HO. III. 150.  
 1345. *Czikó*, várnagy. F. IX. 1. 277.  
 1346 febr. 5.—1347 máj. 20. *Czikó*, (tapolcsáni) várnagy. A. IV.  
 561. App. 156.

*Kőszeg*, Vas megyében.

- 1310 aug. 2. *Miklós*, várnagy. F. VIII. 1. 391.  
 1311 és 1313 között. *Tihanka*, várnagy. F. VIII. 4. 209 (tévén-  
 sen 1336).  
 1320 aug. 27. *Dorozsma nb. Garai Pál*, macsói bán, Bodrog- és  
 Valkó megye főispánja, várnagy. A. I. 574. Z. I. 175.  
 1328 szept. 21. *Dezső*, várnagy ADE. I. 269. A. II. 362.  
 1331 márcz. 18. *András*, várnagy. F. VIII. 3. 525.  
 1331 márcz. 18. *János*, várnagy. F. VIII. 3. 525.  
 1342 okt. 28. *Besenyő Mihály*, várnagy. S. I. 171.  
 1348 nov. 11. *Ugali Miklós*, várnagy. F. IX. 1. 636.  
 1360 nov. 1. *Lengyel Péter*, a felsővár várnagyja. S. I. 332.  
 1374 *Katyisz nb. Szécsényi Ferencz*, Sopron megye főispánja, vár-  
 nagy. F. IX. 4. 581.  
 1384 jul. 7. *Ferenc*, várnagy. F. X. 1. 209.  
 1387 jul. 22. *Raezowi Heron*, várnagy. S. I. 485.

*Kövesd*, Krassó megyében.

- 1376 márcz. 8. *Kis Demeter*, alvárnagy. Pesty. 129.  
 1381 márcz. 16. *Zurchuki* (talán *Szőrcsőki* vagy *Szurdoki*) *Pál*,  
 várnagy. Pesty 155.

*Krassó*, Krassó megyében.

- 1335 okt. 6. *Thóka*, krassói és érsomlyói várnagy. A. III. 201.

*Krassófő*, Krassó megyében.

- 1364 jun. 29. *Dormán János*, alvárnagy. Pesty 64.

*Küküllő*, Erdélyben.

1349. *Domonkos*, várnagy. ZW. II. 687.  
 1369. *Vörös Péter*, várnagy († 1369). F. IX. 4. 381.

*Ladnica*.

- 1310 aug. 20. *Ládi Pál*, várnagy. HO. I. 105.

*Landskrone*, Erdélyben.

- 1376—1381. *Scharfenecki János*, várnagy. ZW. II. 449—543.

1378 jan. 10.—márcz. 7. *Bachritter János*, alvárnagy. ZW. II. 482. 486.

1378 feb. 1. *Gottfried*, alvárnagy. ZW. II. 484.

*Laputcza*, Horvátországban.

1331 jul. 2. *Pál fia János*, Rovistyemegye főispánja, várnagy OL. DL. 34632.

*Legniche*. (Legniche talán a trencsénmegyei *Lednic*.)

1341 szept. 27. *Orros Miklós*, várnagy. A. IV. 143.

*Léka*, Vasmegyében.

1353 nov. 30. *Héder nb. Miklós nádor fia János*, várnagy. F. IX. 2. 223. 298.

1392 jan. 10. *Hagenau György*, várnagy. S. I. 507.

*Lendva*, Vasmegyében.

1348 jul. 16. *Balogdi Dénes*, várnagy. A. V. 212.

*Léta*, Torda-Aranyosmegyében.

1331. *Rimai Miklós*, Kolozsmegye főispánja, várnagy. F. VIII. 6. 120.

1395 febr. 27. *Jakab*, várnagy. ZW. III. 125.

*Léva*, Barsmegyében.

1318 nov. 11. *Kistapolcsányi Gyula*, várnagy. A. I. 487.

1321—1332 márcz. 11. *Becsei Imre*, Barsmegye főispánja, várnagy. A. II. 58. 111. 536. F. IX. 7. 41. Z. I. 205.

1335 márcz. 22. *András*, alvárnagy. Z. I. 448.

1341 jul. 6. *Bátmonostori Becsei Tóttös*, Barsmegye főispánja, várnagy. Z. I. 619.

1350 márcz. 9. *Felpinci Péter*, várnagy. Z. II. 420. (Tévesen *Selpnich*.)

1351. *Felpinci Darói Péter*, várnagy. F. IX. 2. 116.

1355 jun. 11. *Abavizi Vilmos*, csurgói praeceptor, várnagy. A. VI. 323. (v. ö. F. IX. 5. 68.)

1378. *István*, várnagy. Botka 61. Pal. I. 147.

1378 jul. 12. (*Lévai*) *János*, a néhai esztergami érsek germanusa, Barsmegye alispánja. OL. DL. 6554.

1381 jun. 25. előtt. *Neleph fia Iván*, várnagy. Bak. I. 410. (1369-ben Bars-, 1375-ben Hontmegye főispánja).

*Lietava*, Trencsénmegyében.

1318. *Endrej*, várnagy F. VIII. 2. 180. (talán a Ludán-nemzetség tagja).



*Lipcse*, Zalamegyében. (?)

1340. *Dörögdi Kilián fia András*, alvárnagy. Zal. I. 373.

*Lipócz*, Sárosmegyében.

1326 ápr. 8. *János*, várnagy. F. VIII. 3. 73. (Kérdéses, vajjon lipóczi várnagy-e?).

1326 febr. 24. *Dobó*, alvárnagy. F. VIII. 3. 72.

*Lipovac*, Podgorjamegyében.

1349. *Tibold nb. Tibold fia János fia Lőkös*, várnagy. Laszowski : Zupanija Podgorska 31.

*Lubló*, Szepesmegyében.

1313 ápr. 24. *Katyisz nb. Szécsényi Tamás*, várnagy. A. I. 289.

1329 *Simon fia Miklós*, (szepesi) várnagy. F. VIII. 5. 186.

1329 *Petrus Gallicus*, (az előbbinek fivére), szepesi alvárnagy. F. VIII. 5. 186.

1333. *Petrus Gallicus*, Szepesmegye alispánja, várnagy. F. VIII. 5. 213. (v. ö. F. IX. 1. 694. 699. hol 1349 előtt Péter volt szepesi és lubló várnagyról van említés téve.)

*Macsó*.

1345 jan. 19.—1347 okt. 18. *Lekcsei Iván fia Miklós fia András*, várnagy. A. V. 143. 535.

*Makovicza*, Sárosmegyében.

1347 febr. 2. *Ákos nb. Böbék István és György*, Hevesmegye főispánjai. A. V. 4.

1355 jul. 28.—nov. 15. *Baracskai Jakab fia Miklós*, várnagy. A. VI. 363. Botka. 36.

*Máré*, Tolnamegyében.

1320 jun. 16. *Rüdiger (= Ledeger) fia Bogár István*, várnagy. Z. I. 175. 188.

*Medvevár*, Zágrábmegyében.

1302 máj. 5. *Gárdony*, várnagy. F. VIII. 6. 5.

1314 máj. 5. *Márton*, várnagy. Blag. 76.

1376 jul. 6.—1380. *Vértesi Miklós*, Zágrábmegye főispánja, várnagy. Századok, 1894. évf. 820. Tur. 96—100.

1394 nov. 23. *Hegged János*, túrmezői ispán, várnagy. Tur. 135.

1396. *Hegged János*, várnagy. Századok, 1894. évf. 820.<sup>1)</sup>

<sup>1)</sup> 1387 jan. 27-én kijelenti Zsigmond király a horvátországi Dombróban, hogy László fiának: *Hygged Jánosnak*, ki a két királyné kiszabadítása végett indított hadjáratban részt vett, a (Zemplénmegyében lévő)

1397. *Vörös István*, várnagy. Századok, 1894. évf. 820.  
 1398. *Wizlai János fia István*, várnagy. Századok, 1894. évf. 820.  
 1398. *Csáki Balázs*, várnagy. Századok, 1894. évf. 820.

*Merenje*, Zágrábmegyében.

- 1343 jul. 19. *Pál*, Kőrösmegye főispánja, várnagy. A. IV. 360.

*Miháld*, Temesmegyében.

- 1323 márcz. 24.—1324 jun. 22. *Balog nb. Szécsi Dénes*, tálnokmester, várnagy. A. II. 71. F. VIII. 2. 434. 558. (407. mely szerint 1323 márcz. 29-én *Balázs* lovászmester a várnagy, helytelen.)  
 1366 szept. 2. *Hermann nb. Lackfi Imre*, lovászmester, karánsebesi várnagy, vidini kapitány. Tel. I. 140.

*Mostyenica*, Horvátországban.

1360. *Albertin*, jánosrendi lovag, várnagy. F. IX. 7. 188.

*Munkács*, Beregmegyében.

- 1315 körül. *Dénes fia Tamás*, Bereg- és Ugocsamegye főispánja, várnagy. Hokl. 193. (v. ö. TT. 1903. évf. 120.)  
 1332 márcz. 12. *Dezső*, Beregmegye főispánja, várnagy. Z. I. 385.  
 1364 máj. *Bagonya fia Miklós fia János*, Beregmegye alispánja, várnagy. Z. III. 234.  
 1401 okt. 29. *Kelecsényi Mátyás*, Beregmegye alispánja, várnagy. OL. DL. 8675.

*Németi*, Zalamegyében.

- 1325 jun. 22. *Szalók nb. Kaba Demeter*, várnagy. Zal. I. 184.

*Nyaláb*, Ugocsamegyében.

- 1315 körül. *László*, várnagy. Hokl. 193. (v. ö. TT. 1903. évf. 120.)  
 1353. *Zólyomi Macska Domonkos*, (huszti) várnagy. Századok, 1894. évf. 502.<sup>1)</sup>

*Nyitra*, Nyitramegyében.

- 1341 okt. 2. *Horvát István*, várnagy. Pozsonyi káptalan levéltára. Capsa 36. fasc. 1. Nr. 2.

leányvári vám- és révjogot adományozza. Részesek ezen adományozásban 1. édes fivére: Márton, 2. unokafivérei: Péter fiai Lőrinc és István. Ugyanazon évi máj. 28-án ebben az ügyben újra intézkedik és most már ezen *Hyggeth János* a *Nagytárkányi* nevet viseli. Édes testvérei pedig itt Márton és István. Nagytárkány szintén zemplénmegyei helység. (A. IV. 324. 327.)

<sup>1)</sup> F. IX. 2, 566., mely szerint 1356-ban *Szirmai István fia Miklós* Ugocsamegye főispánja lett volna a várnagy, hamisítvány.

*Oldruh.*<sup>1)</sup>

1337 jul. 17.—1339 márcz. 16. *János fia Morovcsok*, várnagy.  
A. III. 394. 620.

*Orbász*, Orbászmegyében.

1353 decz. 8. *György*, Orbászmegye főispánja, várnagy. Vjestnik.  
II. 173.

*Orsova*, Krassómegyében.

1373. *Hém fia Pál fia Péter*, várnagy. F. IX. 5. 627. Századok,  
1900. évf. 601.

*Osztrosác*, Zágrábmegyében.

1346 jul. 30. *Vichen fia Voin*, várnagy. Blag. 122.

*Osztrovicza*, Likkamegyében.

1379 jun. 13. *Dorozsma nb. Garai János*, várnagy. Pesty, eltűnt  
vármegyék II. 122.

*Óvár* (különféle megyékben).

1304 decz. 19. *Knepelin*, várnagy. S. I. 64. (Itt a vasmegyei Óvár  
értendő).

1324 jan. 19. *Hencz fia János*, budai előljáró, várnagy. F. VIII.  
1. 519. (A mosonmegyei Magyar-Óvár.)

1335 ápr. 26. *Hencz fia János*, budai előljáró, Mosonmegye  
főispánja, várnagy. F. VIII. 4. 147. (Itt a moson-  
megyei Magyar-Óvár értendő).

1351 máj. 4. *Wolfurti Ulrik*. S. I. 223. (v. ö. Bak. I. 369.) Magyar-  
Óvár.

1361 nov. 18. *Bessenyo János*, óvári comes és várnagy. Pesty 44.

1374. *János fia János*, Pozsonymegye alispánja, várnagy. Ortway  
III. 454. (Itt ugylátszik nem Óvár, hanem a pozsony-  
megyei Ujvár értendő).

1381 jun. 18. *Szegi Mihály*, várnagy. K. I. 378.

1383. *János fia Miklós*, várnagy. F. X. 1. 97.

1397 jul. 3. *Wangel Péter*, kormányzó. TT. 1896. évf. 513.

<sup>1)</sup> Ezen vár hollétére nézve egyelőre határozott véleményt nem adhatok. Fontos azonban annak kiemelése, hogy »Oldruh« személynév is. A vasmegyei Ják nemzetségbeli Sitkei-ek közül 1273 jul. 5-én egy *Oldruh* nevű családtag fiai is szerepelnek (Fejér VII. 3, 74.). Ezen név kétségkívül valamely külföldi név magyaros változata és minden valószínűség arra vall, hogy itt a német *Odelrich*, *Udalrik*, esetleg Balderich (Walderich) névvel van dolgunk, mely különben nem más, mint az *Ulrik* változata. Egy Odelrich pl. 888-tól 896-ig Isztria és Liburnia ógrófja.

## BLOTZ HUGÓ LEVELEZÉSE A MAGYAROKKAL.

---

A bécsi cs. és kir. udvari könyvtár már II. Miksa császár idejében nagy hírnek örvendett, nemcsak a benne felhalmozott kincseknél fogva, hanem azon, a tudományokban kimagasló férfiak miatt is, kik élén állottak.

A XVI. század vége felé, Busbeck Auger rövid tevékenysége után, a könyvtár vezetése Blotz (Blotius) Húgóra bízott, a ki daczára annak, hogy kevés munkát írt s publikált, széles és sokoldalú tudományossága által annyira kitűnt és ismeretes volt, hogy európaszerte nem volt számbavehető tudós, a ki nem állott volna vele összeköttetésben és érintkezésben. A magyar tudós férfakkal folytatott levelezése, mely a cs. kir. udvari könyvtár 9737 Z 14—18. számú kéziratában foglaltatik, nemcsak elég terjedelmes, de sok tekintetben, különösen pedig művelődés-történeti szempontból, érdekes és fontos.

Blotz Húgó (Hugo de Bloote, Bloots) Delft, hollandi városból származott, a hol körülbelül 1533-ban született. Atyja kereskedő volt s tulajdonképeni neve *Fleerman* vala ; <sup>1)</sup> anyja Blotz nevű családból származott s némi rokonságban állt az *Egmont* grófi családdal. A fiú megkedvelte az anyja nevét és azt felvevén, utóbb folyton használta. Volt egy nővére és egy *Blie Illés* nevezetű, mostoha fivére, a ki, úgy látszik, anyja második házasságából származott és tanult ember volt, de a kereskedelemnek szentelte magát.

Blotz felső tanulmányait a löwen-i egyetemen folytatta, a hol mind a két jogból elnyeré a doktorságot. Ezután nevelősködött s mint nevelő meglátogatta Francia-, Német-, Olasz- és Spanyolországot, a hol mindenütt tanítványaival együtt az egyetemekre beiratkozott. 1568-ban Párisban találjuk őt, majd Strassburgban, a hol 1570-ben az ottani, 1566-ban alapított, egyetemen tanár lett, ismeretséget kötve számos kitűnő emberrel, különösen Sturm János híres paedagógussal s Dasypodius Péter szótár-

---

<sup>1)</sup> Kézirat 9490, 90a l.

íróval. Strassburgi tartózkodása azonban nem volt hosszú, mert már 1570-ben tanítványával, Hutter György Lajossal együtt, Páduában és Rómában volt, majd a következő évben megint visszatért Strassburgba. Minthogy kilátása volt arra, hogy a fiatal Listi Jánosnál nevelői állást fog kapni, azért, hogy a tárgyalásokat könnyebben véghez vihesse, Bécsbe utazott. Itt lakott eleinte Dadius Andrásnál, majd Sambucus Jánosnál. Célját elérvén, 1571 végén elhagyta Bécsét s tanítványával, a fiatal Listi Jánossal, Páduába indult, a hová nemsokára a fiatal Schwendi, Schwendi Lázár fia, kinek felügyeletével Blotz szinte meg volt bízva, megérkezett; — majd körükhöz más magyarok csatlakoztak, nevezetesen *Kovacsóczy Farkas* s *Berzeviczy*, valamint az erdélyi származású *Dietricus György* mester.

Két évig időzött Blotz tanítványaival Pádua és Sienában. Az utolsó helyen a fiatal Listi a rektori állást, vagyis inkább címet viselé. Harmadik évben beutazták Olaszországot, s hosszabb ideig tartózkodtak Rómában, majd Nápolyban. Azután visszatért Blotz megint Páduába, hol mindent elkövetett, hogy a német nemzetnek (nációnak) régi jogai az egyetemen visszaadassanak. Igyekezete nem volt hasztalan, mert mielőtt Páduát elhagyá, XIII. Gergely pápa megerősítette a németek régi kiváltságait. Blotz Páduából körülbelül 1575. január hóban visszatért Bécsbe.

Ily hosszú hánykódás után végre komolyan hozzáfogott, hogy valahol maradandó állást kaphasson. Míg ő, protestáns létére, Németország felé tekintett, az alatt sikerült barátainak s pártfogóinak, kik közül Schwendi Lázár s Listi János, magyar kancellár és győri püspök <sup>1)</sup> a legkiválóbbak voltak, Miksa császár figyelmét reá fordítani, mint olyan férfura, ki az udvari könyvtárt, mely ez időben egy, különben ismeretlen nevű, olasz vezetése alatt nagy hanyatlásnak indult, képes volna megint rendbe hozni.<sup>2)</sup> 1575 május havában hívta őt Stotzinger Rupert báró Prágába, hová azonban, mivel az úton megbetegedett, Blotz csak júniusban érkezett. A kihallgatáson a császár őt igen kegyelmesen fogadá, s kezét nyújtván neki, őt az udvari könyvtár főnökéül nevezte ki. Meghagyatott neki, hogy mindenekelőtt két katalógust készítsen, az egyik magának a császárnak lett volna benyújtandó.<sup>3)</sup> A szerencsés kimenetelről már július 2-án levelet írt fivérének, melyhez a többi közt a következő distichont is hozzácsatolta : <sup>4)</sup>

<sup>1)</sup> V. ö. Fischer, Leop.: *Brevis notitia urbis Vindobonae*. Vind. 1767—75. 8. Suppl. III. S. 112. — Szerinte Listi János tulajdonképeni neve: Asel János vala.

<sup>2)</sup> Kézir. 9386, 111a l.

<sup>3)</sup> Hofzählamts-Rechn. 1575, 833 l. »dass er derselben Bibliothecam durchsehen und aufrichten solle«.

<sup>4)</sup> Kézir. 9386, 12a l.

Dicite jopean et jobis dicite pean  
Decidit in tabes praeda petita meos.

A könyvtárba Blotz Guttius Helferik által vezetett be és pedig praefectusi címmel, mely címet azóta az udvari könyvtár előjárói egészen 1871-ig viselték, a mikor az Münch-Bellinghausen báró elhalálózásával elenyészett. Ezen állásra Sambucus János, a híres historiografus is számított, a mi Blotz egyik leveléből kitünik, hol Sambucusnak némi, iránta tanúsított idegenkedéséről panaszkodik. Blotz most egész hévvel hozzáfogott a könyvtári teendőkhöz s mint egyik leveléből kitetszik, hat hónap alatt két segédével hétezer könyvet átvizsgált és leírt. Mivel fizetése nagyon csekély vala, igyekezett az egyetemre jutni. Listi itt is megsegíté s Blotz a főhercegi collegiumnál rhetorika-tanárrá neveztetett ki s tanszékét »az ékesszólás dicséretéről« szóló beszédével 1576 április 24-én el is foglalta.<sup>1)</sup>

1578 január 22-én meghalt Listi püspök Prágában,<sup>2)</sup> honnan Bécsbe vitetett, Nikolsdorf nevű külvárosba (pagus Nicoletus = most az V. kerület egy részével). Blotz, ki azon időben, 1577—78-ban, rektori hivatalt viselt, egy felszólításban hívá fel az egész egyetemet, hogy a püspök temetésén, ki maga is »*litteratissimus et litteratorum fautor summus*« vala, részt vegyen. Listi püspök eltemettetett családi sírboltjában, a Szent Mihályról nevezett udvari plébánia-templomban.<sup>3)</sup>

Blotz még ugyanazon évben házasságra lépett néhai Siebenburger Tamás, volt polgármester, hátrahagyott özvegyével, Ebersdorfer-féle kiváló s gazdag család sarjával. Hosszabb tárgyalások után, melyeknél Blotz főképen egy jövőendő csendes életre fektette a fősúlyt s maga részéről menyasszonyát saját önzetlenségéről biztosította, az esküvő Bécs melletti Mannersdorfban 1578. szeptember hó 28-án megtartatott. Díszbeszédet kollégája s benső barátja, Prunner János Kristóf, mondott el.<sup>4)</sup>

Ezen felesége korán elhalálózván, Blotz másodszor is házasodott. Eleinte bizonyos Oechsel (Taurellus) előkelő család sarja kezét kérte meg, de célját nem érvén el, nőül vette Orsolyát, a Prágában élő Theissenhauseni Ungelter Kristóf cs. kir. tanácsos s a birodalmi udvari kamara taxatorának a leányát. Az atya csak azt kötötte ki, hogy leánya utóbb is katolikus hitén megmaradhasson. A házassági egyezmény 1580. május 8-án

<sup>1)</sup> Aschbach, Gesch. der Wiener Universität. III. 365. l.

<sup>2)</sup> Acsády, Az Athenaeum kézi lexikona, 1577-re ; Szinnyei, Magyar írók VII. k. 1577. márcz. 5-re teszik halálát.

<sup>3)</sup> Die k. k. Hof-Stadtpfarr- und Collegiums-Kirche zu St.-Michael in Wien. Wien, 1861. 8. 23. l.

<sup>4)</sup> Kézirat 9038, 138a l.

jött létre s a nász, úgy látszik, hogy még ugyanazon napon ünnepeltetett.<sup>1)</sup>

Folytonos udvari munkálkodásban folytak most Blotz évei; kitüntetésben is részesült, mert Sambucus halála után a császári historiografusi címmel ruháztatott fel. 1583-ban sok kellemetlensége vala az udvarral bizonyos kéziratok elveszése miatt. Ellenségeinek áskálódásai oda vitték a dolgot, hogy egy külön bizottság alakítottatott, mely a könyvtárban a felügyeletet gyakorolta. Blotz, kit főleg jóhiszeműsége s libéralitása e helyzetbe sodort vala,<sup>2)</sup> nagy nehezen viselé ezen állapotot, már állásáról is lemondani készült s hazájába visszatérni kívánczott, midőn barátainak sikerült számára a császár kegyelmét egész teljességében megint kieszközölni. Blotz megmaradt hivatalában s azt tovább is, élete fogytáig, mindig huzgón és híven viselte. Meghalt 1608. január 29-én, utódok nélkül.

*1571. október 4. Verancsics Antal esztergomi érsek Soranzi Jakabhoz.*

Clarissimo et molto magnifico signor mio osservandissimo.

Essendosi rapresentata occasione a Mons. Giovanni Listyo, vescovo de Vesprimio, e consigliere della Moesta Cesarea nostro grand amicissimo, mandar un suo figliolo à Padova al studio quale quantunque sii figlio di prelato no' dimeno pur naque legittimo, come col tempo ella ne potra esser informata. E no' haven lui in quelle parti amicitia ne comertio co' alcuno n' ha pregato noi com' amico, che gli vogliamo raccomandar' questo suo figliolo a' qualch' uno de quei nostri piu signori èamici. Onde raccordandomi del principio della notitia ch' ebbi co' V. S. Clarissimo è ramentandomi quanto sinceramente et amorevolmente habbi conservato la memoria del nome mio apresso di se mi da animo ancora di venire ad agrevarla pro un tanto mio amico in questo caso, che lei come quella nella quale maggior confidenza costa' no' so, nemi pretendo havere, vogli esser co' tenta pro amor mio d' haver questo giovine, nominato il nome del padre istesso, per raccomandato è no' li ma' car qu gli occorriesse della gratia e del favor suo, che questo facendo lei com' io spero, lo ricevero et acettero per tanto quanto facesse al mio nepote istesso. Così piaccia à V. S. Carissima valerse di me alincontro come di continuo mi trovara prouissimo ad ogni sua requisitione, e sii certissima ch' io desi-

<sup>1)</sup> Aschbach, i. m. III. 372. l. — Kézirat 9737. 14.

<sup>2)</sup> V. ö. Thallóczy, Adatok Gablman Miklós és Blotius Hugo viszonyához. (Történelmi tár. 1897. évf. 422 s a k. ll.)

dero che' mi comandi. E non ocorendon' altro per hona di nuovo raccomandando il detto giovane al favori di V. S. Clarissima per sempre meli offero pregandoli ogni prosperita e felice successo.

Da Vienne alli IIII. Ottobre LXII.

*D. V. S. Clarissimo affectissimo arch. electo di Strigonia. Al clarissimo e molto magnifico singor Jacomo Soranzo, signor come fratello nostro osservandissimo.<sup>1)</sup>*

*1571. november 20. Lisztius János veszprémi püspök Soranzi Jakabhoz.*

Magnifice et clarissime domine, amice mihi plurimum observande.

Salutem et serviciorum meorum commendationem. Quod ignotus domino Vestram Claritatem ita confidenter appellem, merito notari me posse non diffiteor, summa tamen illius humanitas et candor mihi a multis praedicatus faciunt ut adaucter eam requiram. Quum itaque filium meum, qui has exhibiturus est, addiscendarum literarum liberaliumque studiorum causa miserim Pataviam, cupiamque illum istic inter alios magnos et clari nominis viros, vel cum primis Dominationis Vestrae Claritati notum pariter et commendatum haberi, tandem summopere oro, velit illum mei causa non solum benevole agnoscere, verum etiam favore et patrocinio suo quamdiu istic mansurus est prosequi. Unde quicquid in eum beneficii Dominatio Vestra Celeberrima contulerit, in me collocatum esse agnoscam atque polliceor, me semper eum futurum, qui Dominationi Vestrae C. cupiat et velit vicissim quovis tempore ex animo inservire.

Quam feliciter valere opto.

Viennae de 20 Novembris Anno D. MDLX(XI).

D. V. addictissimus amicus  
Joannes, electus episcopus Vesprimiensis,  
S. Caesarea per Ungariam cancellarius.

*Magnifico et clarissimo domino Jacobo Soranzo etc. domino, amico mihi plurimum observando.*

---

<sup>1)</sup> Blotz jegyzete: Ant. Verantius, archiepiscopus Strigoniensis, commendat Listhium Superantio.



*Listius János veszprémi, majd győri püspök s kir. kancellár és fia ifj. János levelezése Blotz Hugóval.*<sup>1)</sup>

1571. december 24. Bécs.

Charissime Bloti s.

Non possum satis mirari de Vestra taciturnitate. Nam hucusque nihil abs te neque a filio responsi accepi ad binas meas literas, quarum unas adhuc circa medium Novembris ad te dedi. Magister postarum Polonus hic mihi spondet fideliter esse redditas literas meas, et redditum iri etiam inposterum, cum quo etiam conveni tam de iis, quas misi et missurus sum, quam vero de illis, quas vos mittetis, ita ut nullus propterea sumptus vobis fuerit faciendus. Dicit, hac de re scripsisse se etiam postarum magistro Veneto. Tandem itaque rescribite. Quoniam autem ultimis in literis tuis, quas accepi, admonuisti me pecuniae, cum de permutatione, de qua hic tibi dixeram, nulla nunc sit via, assignavi hic magistro postarum centum ducatos in auro, quorum 88 sunt Salisburgenses, 12 vero reliqui sex dupli Hispanici. Hanc enim monetam ferunt nunc istic apud vos potiore esse in cursu. Hos itaque cum his una recipias. Pro vectura solvi hic magistro postarum unum ducatum. De his expendatis, donec aliter providero. Regestum autem sumptuum angarie primae prima occasione mittito. De ceteris abunde tibi scripsi proximis in literis meis. Puerum omnino nolo frequentius et sine tua praesentia conversari cum ceteris scholaribus Hungaris. Quomodo enim se gerant, scitur etiam hic, et puerum nollem ipsorum conversatione seduci. De hoc mandatum dederam illi adhuc hic praesenti, postea in meis ad illum literis, nunc autem denuo. Pompas illas et famae nominisque paterni jactationes, quibus plerique uti solent, dimittat et studiis incumbat, dicasque illi, omnia mea, quibus alii nunc illecebre usque ad invidiam forte, sed cum damno suo utuntur, sibi suo tempore non defutura, modo mentem excolat et virtutem sequatur. Baltasar de vestibis nunc quiescat et utatur iis, quas habet. Quod si tam amplas novit suas fortunas, ut splendidius vestiri velit, faciat hoc de suo; sit contentus ea gratia, quam illi feci de mensa. Si bene se gesserit, forte cum tempore non deerit illi a me etiam vestis. Scribe de omnibus frequenter et puerum habe tibi commendatum, quem solum vagari nunquam patiaris, quod facilius perficies, si privatim illum deterrueris de malis erga pueros et adolescentes Italorum moribus mulierumque insidiis, fingendo etiam aliqua plura, quibus deterreantur. Vale.

Viennae ipso festo Natalis Domini 1571.

*Joannes, episcopus Vesprimiensis.*

<sup>1)</sup> Listius János 1562-ben kir. tanácsos és kancelláriai titkár volt és csak felesége *Oláh Lukrétia* halála után 1568 körül lépett az egyházi pályára. Két fia maradt, u. m. János a Blotz tanítványa és István, a kiről szintén van szó e levelekben.

1572. febr. 5. Bécs.

Charissime Bloti s.

Quas in literis a Martino Berzevicio missis recensuisti, omnes mihi redditas scito literas tuas; et filii mei redditae sunt, etiam quas 25. Januarii dedisti. Ad omnes pluribus respondere non vacat, sum enim occupatissimus, sed breviter sic accipe. Probatur mihi sumopere ex actis hucusque tua fides et diligentia, hac ut utaris etiam imposterum, te plurimum rogo. Sis certus, te laborum tuorum percepturum aliquando fructus non insuaves. Badoacium, cum ex scriptis tuis cognoverim, non est, cur multum cum illo agas, si puerum idoneum nancisci poteris, qui cum filio studia conjungat, bene, sin minus, non multum labores ea de causa, forte cum tempore melior se offeret occasio. Poterit filius addiscere linguam italicam, etiam alioquin. Filio per plurimos nunc occupationes nihil respondeo, sit diligens in studiis, pius et modestus, nihil ipsi a me deerit. Baltasar serviat, ut illi hic dixi, et nichilominus studeat. Deponat fastum suum rusticum et imitetur Cleanthem, illum noctu haurientem aquas et diu studentem, alioquin vobiscum diu esse non poterit; utatur nunc vestibus, quas habet, et splendorem paululum seponat, suo tempore videbo, ne vestibus etiam careat. De puero, si hoc carere non potestis et sumptus propterea multo non augebuntur, suscipe fratrem tuum. Forte hic fidelior erit alieno. Mercatorem, qui vobis sumptus istic aut Veneciis ministret habere, hic nullum possum, propterea de pecunia mittenda in tempore admoneatis, ut mitti possit sicuti nuper. Nova ultimo perscripta grata fuerunt, hic tamen de veritate eorum dubitatur. Scribe etiam imposterum et vale.

Viennae 5. Februarii 1572.

Electus episcopus Vesprimiensis cita manu.

*Ornatissimo viro doctori Hugoni Blotio etc., nobis sincere dilecto. Paduae.*

1572. márczius 7. Pozsony.

Charissime Bloti, salutem.

Ad omnes tuas literas respondi cum adhuc essem Viennae, et de puero quoque servitore mentem meam explicavi, qua de re literas meas arbitror tibi jam esse redditas. Nunc ad alias, quas 8 et 13. Februarii ad me dedisti, nil aliud attinet respondere, quam quod si ex usu vestro putaveris, ut puer ille Italus Venetus cum barone illo Suevo contubernio fili adjungatur, fiat in nomine Domini, modo tales non sint, qui malis moribus malo possint esse exemplo. Et hoc pacto fortassis sumptus etiam fient

minores, illis eos adjuvantibus. De Gallo Flandro non displicet, utrum talis sit, possit vobiscum esse suis sumptibus. Per hanc postam iterum misi centum ducatos vobis in sumptus, quos ab illo repetere scies. Quantum usquam fuerit possibile sumptus moderamini tali modo, ne quid expendatur superflue aut in rem minus necessariam. Quod filius proficiat, letor, et ita faciat etiam imposterum, alioquin non erit in gratia mea. Bene vale.

Posonii 7. Martii 1572.

Tuus electus episcopus Vesprimiensis.

Excellentissimo doctori Hugoni Blotio, Belgae et nobis charissimo.

*1572. december 31. Bécs.*

Charissime Bloti, salutem. Accepi tuas jam a' multo tempore complures literas, duplicatas et triplicatas, eandem fere materiam tractantes, ita ut nullas ex iis quas tu et filius misistis, intercideris vel supressas putem. Et gratum mihi est quod officium scribendi frequentatis. Sic enim inter alias multas curas et labores vestri non ero immemor. Magistrum postarum fraudulenter vobiscum egisse, pecuniamque missam tardius exolverisse, non libenter intellexi; et expostulavi cum illo, qui hic est, at is etiam excusaciones adfert inanes, pestem praetendendo, cum tamen pecunia in tempore fuerit perlata eamque sine protelatione aliqua reddere potuisset. Volebam hac posta aliam vobis pecuniam mittere, sed amplius postis istis credere non ausim, quaero alias vias, sive id per oratorem hic Venetum sive alia commodiore ratione fieri queat. Sufficit quod sequenti proxima septimana expediam vobis sumptus, quocunque demum modo, interim durate et vosmet rebus servate secundis. Quae svades de migratione vestra, consilium tuum mihi non omnino improbatur, cogitabo tamen melius, et mentem meam tibi non multo post expediam. De commodis sat moribus Svendii probo et libenter audio, quae scribis, circa religionem animadvertere, ne quid sinistri habeat filiusque ab illo imbibat. De novis illis perscriptis bene factum, sum contentus, ut ille conducatur annuo 12 coronatorum stipendio, quamvis illa eadem etiam ab aliis hic semper habeam. Baltasar maneat vobiscum donec aliud commiserit. Quae de filio scripsisti, iis mihi nihil gratius, nihil optatius, si res ita se habet, accidere potuit, iterum de his etiam imposterum ego ipse, Deo dante, facturum sum experientia et videat, ut spei de se meae respondeat, alioquin, etc. Nihil ad illum nunc scribo, nisi ut sciat me et omnes suos recte valere et esse in bona de illo expectatione. Frater suus germanus Stephanus hic apud Jesuitas jam meditatur carmina. Quod si minor hoc in Austria, apud bar-

baros, quid quaeso major in Italia? Literae suae Strigoniensibus et Agriensibus reddentur. Scribat ad illos etiam imposterum sive respondeant, sive non, etiam importunitate plurium literarum extorqueat responsum. Bene vale.

Viennae pridie novi anni, quem Deus felicem praestet, i. 31. Decembris 1572.

Joannes, electus episcopus Jauriensis etc.  
m. p.

Italicae linguae studeat filius et pronuntiationem illius more Germanico caveat, qua nihil auditu turpius.

*1573. január 7. Bécs.*

Ad tuas literas, quas ad nos superioribus diebus exarasti, respondimus tibi antea satis copiose. Modo igitur istud solummodo est, quod te cognoscere volumus. Nos hîc in manus oratoris Venetorum, clarissimi domini Joannis Corarii, italice Giovanni Coraro nominati, centum hungaricos aureos consignasse. Scripsit autem is Venetias cuidam suo affini sui cognominis, ut eos tu illîc sine dilatione ab ipso accipias. Percunctare igitur statim hanc familiam Venetiis atque recipias eam pecuniam aut in iisdemmet aureis nummis, aut vero in moneta ista italica, pro quolibet aureo tantum numerata quantum isthic aureus Hungaricus valet. Caeterum misimus tibi literas cum iis quoque pecuniis. Quas habebis ab eo, qui ipsas tibi pecunias est depositurus. Bene vale.

Viennae VII. Januarii MDLXXIII.

Electus episcopus Jauriensis etc. m. p.

*1573. márczius 18. Bécs.*

S. D. Tuas et filii literas, quas decima septima Februarii ad me dedistis, accepi. Bene factum, quod pecuniam oratori Corario hic numeratam istic receperitis. Providebo et de sequenti trimestro. De mutatione loci quae scribis, cognovi. Scis me filium triennium destinasse morandi in Italia. Quum itaque vixdum unum istic annum exegerit satius esse duco, ut hunc etiam sequentem istic transigat. Tertius Deo volente dabitur peregrinationibus. Quod ad puritatem linguae italicae attinet, nihil refert etiam si more Patavino loquatur, modo linguam ipsam, vel ita saltem prouti istic in usu est, bene addiscat, siquid nudtatis aut inelegantiae in se habebit, id suo tempore facile Curia, quae talium est magistra, emendabit. Juvabunt illum etiam libri purioris alicujus stili. Quare hunc quoque annum istic perse-

verabitis. Caeterum non est cur multum labores, quali stilo ad me scribas, nihil minus quam hoc curo, sufficit mihi, si intelligam quomodo istic agatis. Quadringentos scutatos sive coronatos adhuc puto posse vobis per annum sufficere; si quae nunc sunt annonae difficultates, non dubito, quin remittent. Ubi peregrinandum fuerit, de reliquis tunc videbimus. Haec tibi nunc paucis ad tuas respondere volui, filium autem tibi commendo. Et vale feliciter.

Viennae XII. die Marcii anno Domini MDLXXIII.

Mi Bloti, filium ut dixi, tibi commendo. Eum proficere et esse morigerum, gratulor summissem tum mihi ex animo. Tua quoque industria, de qua nullum mihi dubium, erit apud me semper in memoria. Cur vos hoc anno inde non oporteat discedere, sunt multae causae. Probabilius est, vos istic, ut dixi, manere. Berzevicium, si istic est, observa, quid rarum agat, vel si discessit, quid ibi morando egerit, et mihi perscribe. Vos autem a nimia illius familiaritate cavebitis. Utinam res illius omnes sint rectae. Haec tibi soli scribo. Cum Bathoreo filius conversari potest, quantum videris eum Pataviensium conversariorum non iri corruptum. Alioquin familiaris, blandus et amicus si fuerit, non improbo, set laudo. Modo ne quid ultra limites modestiae et honestatis.

Joannes electus episcopus Jauriensis etc.  
m. p.

Filio salutem tantum. Nam nunc illi scribere non vacat. Suae sunt redditae, quo oportuit. Sit diligens.

*Excellenti viro doctori Hugoni Blotio, Belgae etc. nobis dilecto.  
A Padoa. In Porcia. Appresso il dottor Mantova.*

1573. május 13. Bécs.

S. Literis tuis pluribus ad singula respondere non vacat, hoc saltem te scire cupio, tuas et filii omnes mihi esse redditas, quas intellexi. Pecuniam prius quam nunc istuc expedire non potui. Est itaque hic civis quidam mercator Francus Lakner nomine, qui suum istic habeat factorem, huic deposui sive numeravi hic talleros trecentos, sicuti illius testatur chyrographum, quod tibi mitto istis adjunctum. Factor autem ille vocatur Christophorus Hoffer. Hunc itaque convenito, et pecuniam ab eo repetito. Aurum hic nancisci non potui, tu istic videris, qualis vobis moneta futura sit ad iter accommodatior. De profectione vestra admitto, ut illam suscipiatis. Tuae tamen erit industriae, videre quo in loco adolescentes manere futurum sit utilius. Bononiae vos esse idem fere videtur ac Paduae. Senae non videntur

displicere. Sed haec tuae committo fidei, qui ex se et tempore captare occasiones melius scias. Baltasar per Ursinum Medicum me petiit, se ut reverti patiar, datis sibi ad redeundum aliquibus sumptibus: quod haud gravatim facio. Ex dicta itaque pecunia numera illi tantum, quantum illi ad reditum sufficere medio-criter putaveris. Studio filii tibi commendo, una cum ipso habe diligentiam, ut in utraque lingua bene proficiat. Cum Bathoreo nollo illi esse aliquid conversationis, postquam illum ita dissolutis esse moribus audio. Sed hac cura et molestia liberabimini, quando alio vos transtuleritis. Ubicunque fueritis, cura ut de vobis et rebus vestris frequenter fiam certior simulque modum ostendos, quomodo hinc literae ad vos perferri queant.

Ad te quod attinet, non sum nec ero immemor, ubi studiorum et peregrinationis vestrae terminum perfeceritis, habebis laborem et diligentiae tuae praemium. Filio volebam mittere 20 ducatos ad extraordinarios suos sumptus, sed illos literis committere non sum ausus. Quare addidi eos illis 300 talleris ita ut pro eis istic numerantur filio coronati, quos eidem postea reddas. Caetera omnia tibi commendo itaque, mi Bloti, recte valere cupio.

Viennae 13. Maji 1573.

Tuus electus Jauriensis etc. m. p.

*Excellentissimo viro doctori Hugo Blotio Belgae etc. nobis sincere dilecto.*

*1573. november 27. Bécs.*

S. Mi Bloti, ad tuas et filii literas multis respondere nil attinet, sufficiat vos scire, omnes illas mihi esse redditas. Laudo quod me crebrius de statu vestro facitis certiores: nam id cum mea tum vestra interest. Pecuniam trecentorum tallerorum hic numeravi ad manus Lakneriorum, adhuc XVI. Octobris, ut Venetiis reddant vobis medio Unterholzerei, verum tunc podagra praepeditus, simul ad vos scribere non potui, et nunc primum intelligo illum, Lakneriorum scilicet tutorem, hucusque literas meas expectantem, nihil suo factori Veneto, Christophoro Hofferi, mandasse, cum antea secus mihi retullisset. Nunc itaque has mitto, ut apud Hofferum medio Unterholzerei sive alterius, qui vobis videbitur, pecuniam recipiatis, data tuo nomine, Bloti, quietantia, qua illi suum hic apud me de accepta pecunia chyrographum redimant. De mutandis stativis vestris hoc sencio. Si putaveris praestare Pisas vos proficisci, quam senas, tuo id relinquo iudicio, ut eligas, quod melius est. Si tamen Florentia necdum movistis, et Januario Romam adeundam censes, mal-

lem vos per Decembrem Senis esse potius quam Pisis, parva ista mora nullam discipulis afferre poterit corruptelam. Ut autem Romam vadatis, non displicet, sive initio sive in fine Januarii, prouti sese vobis commoditas offeret. Ibi exacta Quadragesima vellem vos circa autumnum aut citius ad me reverti, ita enim rationes filii exposcere videntur, ut perlustratis jam exteris, discat hic domi, quibus sibi porro vita erit instituenda. Jubileus vos non moretur, quae Romae potiora sunt, etiam absque illo poterunt illo, quod dixi, spacio in parte cognosci. Paulo pro sua in vos humanitate, data occasione, nolo esse ingratus. Cetera tuae diligentiae, industriae et fidei, quibus multum tribuo, uti hactenus, ita et nunc trado et committo. Bene vale una cum filio, cui scribere nil attinet, quando has legent.

Viennae 27. Novembris 1573.

Tuus Joannes episcopus Jauriensis, cancellarius  
m. p.

Filius discendo latine et italice eo magis properet, quo brevius sibi tempus cognoscit in Italia commorandi. Deterius pingit literas, quam initio, et sunt qui mihi referunt, illum balbutire magis quam loqui italice. Videat, quomodo mihi rediturus satisfaciet.

*Ornatissimo viro doctori Hugoni Blotio, Belgae etc. nobis sincere dilecto.*

*A Vinetia a presso il signor Giovanni Unterholzer in Fontigo de Tudeschi. No. 33.*

*1574. január 15. Bécs.*

Charissime Bloti. Binas tuas literas accepi et intellexi, quarum unae 15, alterae 22. Decembris Pisis erant datae. Molestissimum mihi accidit, quod vos pecunia vestra ad illud usque tempus fraudatos intelligam. Eam enim negotiatoribus Viennensibus Lakhneris adhuc medio mense Octobri trecentos videlicet talleros hic assignavi, qui mihi polliciti erant, se curatores ut tantundem vobis illico numeraretur Venetiis ad manus Unterholzeri. Num cum gravius eum illis expostulassem, excusant quod factor illorum Venetiis agens bis ad vos scripserit de recipienda pecunia, per vos tamen stetisse, quominus sit reddita eo quod pro illa non miseritis. At ego viseram ut eam Unterholzero assignarent, qui curaturus foret, ut illam quam primum haberetis. Verum quum videant inanes esse suas excusationes, polliciti sunt se mandatueros suo factori, ut illam vobis Pisas usque mittat per proprium nuncium. Vestri erit officii hoc non expectare, sed agere cum Unterholzero, ut si hactenus illam non

recepistis, ipse receptum curet vobis reddendum. A me nihil praetermissum fuit, sed contigit haec dilatio malitia vel negligentia illorum negociatorum.

Scripsi ad te superiori quoque mense Novembri simulque certiore te feci, cum de missa pecunia, tum etiam mente mea, quid vos porro facere velim. Eadem mihi de vestra ulteriore protectione adhuc stat sententia, ut scilicet hoc adhuc mense Romam, si quid impedimenti non obstiterit proficiscamini, factaque ibi per unum et alterum mensem mora, deinde Neapolim quoque adeatis, et hoc facto ita vestra negotia dirigatis, ut circa vel ad proximum autumnum ad me domum reverti possitis. Nam quod ad delatum filio rectoratum Pisanum attinet, non est quod tu vel ille hujus rei causa laboretis. Sumptus me non deterreret, sed tempus vestrae peregrinationi designatum id non patitur, et sunt aliae rationes propter quas filium redire, et aliis deinceps studiis sese accomodare oportebit. Et alioquin licet talia officia habere videantur aliquid dignitatis et honoris, ut plurimum tamen a studiis avertunt, cum officio vacare et satisfacere necesse sit. Quare, ut dixi, Romam vos conferatis, juxta id quod tu quoque antea consulisti et ego approbavi. Quod ubi vos fecisse cognovero, curabo ut accipiatis a me litteras ad diversos, quibus fiatis commendatiores. Pecunia quoque si qua deinceps erit mittenda, alia et expeditori via mittetur. Caeterum admitto, ut filii famulo numeres menstruum coronati stipendium. De aemulis autem tuis, nihil scio, neque est, cur ea de causa sis sollicitus. Romae quoque filius studere poterit, et nichilominus ea, quae oportet illic videre. Quod si etiam trimestri vobis ibi manendum putaveris et nichilominus postea quoque Neapolim commode adiri posse, non contradico. Cuperem autem, ut in reditu, si commode possitis, Mediolanum non praeteriretis. Filii literas omnes una cum tuis accepi et probo, quod frequenter ad me scribat. Cuperem tamen ut suo Marte scriberet, non alieno. Quod an faciat, tunc apparebit quando Deo dante redierit. Videat itaque ne tunc falsitatis arguatur. Linguae quoque italicae addiscendae curam cum primis habeat. Ego nunc pro meo modo sic satis valeo, frater quoque et sorores filii recte valent. Vos quoque faeliciter valere cupio.

Datum Viennae 15. Januarii anno Domini MDLXXIIII.

Joannes Listhius, episcopus Jauriensis etc. m. p.

*Ornatissimo viro doctori Hugoni Blotio, Belgae etc. nobis syncere dilecto.*

*In Venetia a presso il signor Giovanni Unnterholczer in Fontigo de Tudeschi No. 334.*



1574. január 22. Bécs.

Blotii charissime. Tuas cum filii binas literas accepi 24 et ultima Decembris ad me Pisis datas, quas intellexi. Ad has omnes, quae hodie primum sunt redditae, tumultuarie respondeo, gratum mihi accidisse, quod tandem cognoverim vos de pecunia a me dudum missa redditos esse certiores, et non dubito, quin illam hucusque etiam receperitis. De reliquis stat, ut nuper, hoc est isto mense ad vos scripsi sententia, ut Romam vadatis, sine hoc isto adhuc mense a vobis jam factum est sive proximo Februario fieri possit; ubi quum vos adesse cognovero, scribam vobis et una mittam commendatarias vobis profuturas. De sump-tibus mihi jam cura est, quamvis si et tu expeditatem illos mit-tendi viam aliquam nosti, libenter abs te eo cognoscam. De mora illic facienda postea Deo volente plura et certiora tibi indicabo. De rectoratu Pisano eadem quae 15 hujus ad te scripsi, adhuc sentio et fieri volo. Ociosis istud dignitatis competit, filium vero, si jam nunc, prouti debet, rerum suarum satagere velit, ociosum esse non decet. Vidimus literas italicas ad Paulum, quas licet linguae italicæ non gnarus, judico vix mediocras, ipse curet, ut rediens in omnibus meam de se opinionem superet. Quod ad alia omnia attinet filium tibi ita commendo, ut quemadmodum hactenus cognovi abs te factum, ita etiam deinceps nihil eorum praetermittas, quae enim ad animum illius bonis artibus atque disciplinis imbuendum, tam vero mores bonos et honestos illi praescribendos spectant. Laborum in his tuorum merces tibi a me non deerit. Inter studia scolastica filius civilitatem, huma-nitatem, affabilitatem erga omnes, et reliqua, quae Itali uno quasi vocabulo »cortesia« comprehendunt, imprimis non negligat. Vale, mi Bloti, ego quoque gratia Dei sat commode nunc me habeo. Filium per has salvere jubeo.

Viennae 22 Januarii 1574.

Joannes electus et confirmatus episcopus Jaurien-sis etc., cancellarius etc. m. p.

*Ornatissimo viro doctori Hugoni Blotio, Belgae etc. nobis  
syncere dilecto.*

1574. április 24. Bécs.

S. Plures tuas, charissime Blotii, literas Pisis et Senis, diversis temporibus, ultimas autem 24. Martii datas accepi et intellexi. Optassem vos prius iter Romanum ingressos, eo quod in quadra-gesima multa Romae videri possunt, quae alias toto anno non videntur. Si tamen vel ad sanctam septimanam saltem illuc appul-

istis, sum contentus. Placet etiam quod nonnullas Hetruriae nobes inviseritis. Bene etiam factum, quod cum baronibus a Wolkenstein notitiam contraxeritis, inque illorum societate iter ingressi estis. Primis quas Roma ad me daturi estis literis, significate in qua parte nobis mansuri estis, ut sciam literas ad vos dirigere. Nam hac adhuc septimana curabo, ut mittam vobis pecuniam. Agam autem cum nuncio pontificio hic existente, ut recepta hic a me summa curet eam vobis istic reddendum, vel si ipse hoc non possit, cum oratore Florentino, ut Paulo Zegedino <sup>1)</sup> numerari faciat, cui vos modum dedisse arbitror, quomodo illam ad vos perferri velitis. Cum pecunia fortassis etiam aliquid commendaciarum accipietis. De protectione Neopolitana vobis hinc ordinem praescribere nescio, tibi hoc relinquo, ut commodum ad illam tempus captes: cuperem tamen vos nonnihil Romae immorari, si non ultra ad minus tamen duos menses a die, quo eo venistis, ut per hoc spatium cognoscendis iis, quae in urbe sunt, tanto melius vacare possitis. Reditus autem vestri terminum praefigo mensem Septembrem aut etiam Octobrem. Hoc quidquid est temporis ita disponite, ut interea Neapolim, et si possibile est, Mediolanum quoque adeatis. De caligis sericeis nihil ad me, filius viderit, ultra ducentos ducatos, accipiet ipse viginti, et his ad reditum utatur in emendis quibuscunque volet rebus. Major illi cura esse debet de excolendo animo quam corpore, quod si fecerit, reliquo ei non deerunt. Caeterum admonere te volui, Romae esse cardinalem Delphinum, qui alias dum hic legatum ageret, episcopatum meum administrabat. Hunc suspicior non admodum amico erga me esse animo, quod tamen non affirmo. Si forte itaque contingeret vos in illum incidere, caute agite et si se amicum simulaverit, aut se ipsa declarabis, officiose vos quoque illi subserviatis. De futura tua conditione, cujus causa singularibus literis mecum egisti, hoc tibi polliceor, me tibi quantum in me est, nulla in parte defuturum. Vota enim tua ex animo ubique omnibus viribus promovebo, et donec aliquid, quod cupis, consequaris, etiam apud me non deerit tibi honestus locus. Filium et studia sua tibi commendo. Inter literas italicam quoque linguam non negligat. Cuperem scire, an Swendius filium ubique vobiscum proficisci, et huc etiam venire aut vobis redeuntibus in Italia manere velit. Ego gratia Dei nunc recte valeo cum meis omnibus, vos quoque recte valere cupio.

Viennea 23 Aprilis MDLXXIII.

Tuus episcopus Jauriensis, cancellarius etc. m. p.<sup>2)</sup>

*Excellenti viro doctori Hugoni Blotio, Belgae etc. nobis charissimo.*

<sup>1)</sup> Szegedy Pál, a toscanai nagyherczeg lovászmestere.

<sup>2)</sup> Blotz jegyzete; Romam venit 13 Maji 1574.

1574. *április 29. Bécs.*

Excellenti viro doctori Hugoni Blotio, Belgae etc. nobis charissimo.

Charissime Bloti. Proximis meis literis, quas vigesima secunda hujus ad te dedi, significaram me illa adhuc septimana curaturam, ut pecuniam quam primum acciperetis. Egi itaque interea cum nuncio Apostolico hic agente, ut acceptam hic a me summam vobis istic Romae reddendam curaret, quod se facturum benevole recepit. Hac tamen vice ultra centum coronatos vobis numerare non posse ostendit, eo quod nesciat, quantum sibi pecuniae istic restet, sciturum se tamen proxima posta, et tunc reliquum etiam libenter numeraturum. Addidit hoc quoque se curaturum, ut is qui centum vobis coronatos assignabit, plus etiam si opus sit, in futuram sortem a vobis rogatus, numeret. Centum itaque et triginta duos talleros hic a me accepit, pro quibus vobis centum coronati reddentur. Reliquum providebo, ut habeatis opera ejusdem domini nuncii per primam ab ista postam. Egi et cum oratore Florentino, qui et ipse benevole sese obtulerat, sed quia paulo post allatum fuit suum principem naturae concessisse, propter suum ipsius hinc discessum mutare coactus est, quod obtulerat. Spero vobis per dominum nuncium, ut jam dixi, non defuturam pecuniam. Tuas quas decima hujus ex Urbe dedisti literas simul et filii accepi. Bene fecisti, quod vestra Neapolim protectione calores antevertistis, credo quod perlustratis ibi, qua visu et cognitu digna sunt, brevi redibitis vel forte jam rediistis. Deinceps itaque Romae maneatis usque ad medium Augusti, et tunc tandem vos ad reditum paretis. De quo donec istic eritis, certius postea mentem meam vobis declarabo. Filii curam interea eam habeas quaeso, ne studia negligat. Pro sua aetate et in literis profectu, tu jam nosse potes quid illi praecipue conveniat. Nosti tamen initio me tibi dixisse, jurisprudentiae cupere me illum studiosum esse, quam ut vel summis, quod ajunt, labris, si ultra non datur attingat, erit mihi gratissimum. Curo, ut quantum potes, in noticiam et familiaritatem summorum virorum illum perducas, facto principio, non deero vobis hinc etiam commendaticiis. Brevi aderit etiam orator Imperatoris, cui vos commendatos faciam. De Schwendio, quae scribis, intellexi. Cum talis sit, forte non oberit illum reliquisse filii sodalitiū, si huc venerit, libenter et amanter illum complectar. Bene vale. Ego enim sat commode valeo.

Viennae vigesima nona mensis Aprilis MDLXXIII.

Has literas duplicavi. Nam alias eodem tenore tradidi nuncio Apostolico cum inclusis suis, ad illum, a quo pecuniam accepturi estis. Istas autem assignavi magistro postarum curiae Caesaris,

ut si tardius ille redderentur, ex his sciretis ea, quae supra scripsi. Oblitus sum reservare nomen ejus, qui pecuniam numerabit, ut eum investigare sciretis, sed istic cognoscere poteritis, apud quem hic nuncius suas pecunias habere solet. Si sat recordor, Marini vocantur, duo fratres.

Tuus episcopus Jauriensis, cancellarius etc. m. p.<sup>1)</sup>

*Al molto magnifico signor Giovanni Listhio, gentilhuomo Ongaro a presso l' illustre signor Sigismundo Barone da Wolkenstain etc. in corte del rever. et illustr. cardinale Madruzzi. A Roma.*

1574. május 15. Bécs.

S. Quemadmodum nuper tibi perscripseram, me proxima posta curaturum, ut residuum pecuniae acciperetis, ita, ultra illos centum coronatos, quos jam opera domini nuncii Apostolici hic agentis vos istic recepissee credo, hic denuo eidem Nuncio numeravi ducentos sexaginta tres talleros eo nomine, ut pro hic ducentos coronatos vobis numerandos curare velit, quemadmodum se facturum liberaliter obtulit atque hoc pacto habituri estis trecentos coronatos, ex quibus filio seorsim des triginta duos ad sumptus suos quos volet extraordinarios. Caeterum gratulor vobis, quod Neapoli incolumes redieritis, nunc itaque istic Romae perserveretis, ita sicuti nuper vobis perscripsi. Scripsi autem bina vice, nec dubito, quin literas meas jam habueritis. Gratissimum mihi accidit, vos a domino Cardinale Tridentino seniore tam libenter acceptos, cujus suae humanitatis, in referenda si non aliter, at verbis solum, gratia non ero immemor, donec adhuc istic eritis, nunc enim tam subito ad illum scribere non vacat. Tu cura, ut filius illi, quantum per studia licuerit, officiose inserviat magnorumque virorum notitiae, ubi occasio dabitur, sese insinuet. Recte autem fecisti, quod Cardinalis Tridentini<sup>2)</sup> humanissimam oblationem deprecatus fueris. Filii pedem, quem exulceratum scribis, diligenter curari facias, ne ex neglecto minimo malo aliquod majus eveniat. Scribe etiam quo imposterum, donec scilicet ibi manebitis, literas meas vobis inscribere debeam. Cupio vos recte valere. Ego siquidem gratia Dei recte valeo.

Datum Viennae XV. die mensis Maji anno Domini MDLXXIII.

Similes literas tradidi hic d. Nuncio Apostolico una cum sua scheda ad Petrum Antonium Bandinum, qui vobis II c. coronatos

<sup>1)</sup> Blotz jegyzete: Romam 24 May 1574.

<sup>2)</sup> Madruzzi Lajos, püspök és bíbornok 1567—1600.

numerabit. Duplicavi autem istas, ut non redditur alteris. Sciretis, quid actum sit.

Tuus episcopus Jauriensis etc. m. p.

*Excellenti viro doctori Hugoni Blotio, Belgae etc. nobis charissimo.*

1574. Augusztus 7. Bécs.

Charissime Bloti. Salutem.

Quae Roma et Tybure tu et filius aliquot vicibus ad me scripsistis, accepi et intellexi. Gaudeo vos et recte valere, et foeliciter vobis singula succedere. De reditu vestro, ita constitui, ut circa initium proximi mensis Septembris itineri vos detis, hoc servato ordine, ut istinc Genuam, inde Mediolanum, postea Tridentum, et hinc Oenipontum veniatis, ubi conscenso Oeno poteritis secundo flumine recta huc Viennam venire. Quod ad jubileum attinet, quae filius in eo viderit, non sunt tanti facienda, ut propterea negligat, quae hic illic incumbunt, et hic etiam videre poteret. Cuperem autem vos circa finem ejusdem mensis, si possibile foret, hic appellere. Nam ad initium Octobris movendum hinc ne forte mihi erit cum Caesare in Bohemiam et vos eo tempore hic adesse, certis de causis esset valde necessarium. Vos tamen ita procedatis, ut et commoditate vestra utamini, et reditum quo magis potestis maturatis. Si quem in pecunia defectum vos habituros putatis, significetis in tempore, ne forte modum invenire possem, ut Mediolani vobis aliquid numeretur. Haec est ultima mea declaratio, cui vos accomodetis, et foeliciter valeatis.

Viennae VII. Augusti MDLXXIII.

Quae illustrissimus d. cardinalis Tridentinus filio dixit, de suo fratre in collegium Germanicum asciscendo, cognovi. Sed quia filius meus *Stephanus* teneriore adhuc est aetate, quam ut iter tam longinquum sufferre posset, illius rei nulla nunc est commoditas, sed Deo dante videbo imposterum, quid facto opus fiet. Vos interim d. Cardinali, dum sese commoda offeret occasio, vel si ipsemet aliquam adhuc ejus rei mentionem faceret, meo nomine summas de tam benevola et munifica erga me et meos oblatione gratias agatis, addendo, me nil magis habere in votis, quam ut aliquando pro tanta sua in me ignotum propensione gratum me illi declarare queam, idque me sedulo conaturum, praesertim si quid mihi mandare velit, quod quidem ut faciat, me plurimum rogare.

Joannes episcopus Jauriensis, cancellarius etc. m. p.

*Excellentissimo viro doctori Hugoni Blotio, Belgae etc. nobis charissimo.*

Egy más, az előbbivel azonos levél, a következő toldalékkal :

Has literas duplicavi et in alteris ostendi, quid d. Cardinali Tridentino respondere debeatis, de filio meo Stephano, quem in collegium Germanicum ascisci optat; videlicet et teneram pueri aetatem excusetis et pro sua benevolentia gratias agatis.

Joannes episcopus Jauriensis, cancellarius etc. m. p.

*1575. február 24. Listius János győri püspök és kancellár Blotz Hugót a bécsi akadémiában megüresedett retorikai tanszékre ajánlja.*

Magnifici, doctissimi, ornatissimi viri.

Expositum nobis fuit Rev. D. Thomam Radelium, St. Stephani canonicum, et episcopi Pataviensis officialem, se professione artis oratoriae quam in archiducali vestro collegio obtinet, propediem abdicaturum. Quocirca cum Hugo Blotius, juris utriusque doctor, qui filii mei in Italia per triennium paedagogus fuit, ad illam professionem, ab omnibus qui eum norunt, aptissimus esse judicetur, non potui quin illum vobis, non tantum pro homine docto et artis oratoriae apprime perito, sed et pro viro bono, integro et syncero, eoque quem collegio vestro ornamento futurum arbitrer, de meliori nota commendarem. Non dubito enim illum non modo in collegio vestro diligentem professorem, verum etiam in consuetudine familiari ac in mensa vestra communi commodum et jucundum vobis collegam futurum. Quidquid igitur in hunc contuleritis beneficii, in me collatum esse putabo; et vestras rursus res collegique vestri negotia, cum usus postulabit, apud Caesaream Majestatem quantum erit situm in me, promovebo. Valete.

24 Februarii 1575.

Vester Jo. Listhius  
Jauriensis etc. episcopus.

*Clarissimis, excellentissimis doctissimisque viris in academia Viennensi artium professoribus publicis et collegis archiducalibus, amicis honorandis Viennae.<sup>1)</sup>*

*1575. Márczius 11. Prága.*

Charissime Blotii, salutem. Male te habere ex literis tuis hodie moleste cognovi. Non est, cur animum despondeas. Vulgare est hoc malum, et mihi sepe contigit. Vexat aliquamdiu et tandem decedit. Dura panis crusta, parum masticata et deglutita, hoc modo affectos liberat, quod ipse pluries sum expertus. Medicis caute utere, praesertim si instrumenta adhibere velint, leditur

<sup>1)</sup> Blotz jegyzete : Commendat H. Blotium at professionem oratorium.

enim his aliquando gulus meatus gravius quam ossa piscis. Unas etiam haustus aliquando curat. Sed credo te jam esse liberatum. Interim tamen et Dodoneus suum praescripsit consilium. Filio mandavi, ne tibi gravius laboranti, quod Deus avertat, desit, cum famulicio tum aliis et proximis tuis literis cepero nuncium, quod convalueris. Bene vale.

Pragae 11. Marcii 1575.

Tuus Jauriensis etc. m. p.

*Hugoni Blotio etc. Viennae.*

*1575. April 24. Prága.*

Charissime d. Bloti, s. p.

Literas tuas, quas 19. hujus ad me dedisti, accepi et intellexi. Permolestum mihi est, quod intelligam, te a domesticis istic meis negligi et praeteriri, praesertim si id filius meus faciat. Aliud eis discedens in mandatis dederam. Si quid filius praeter decorum faciat, non ademi tibi potestatem eum coarguendi etiamsi si paedagogia absolutus sis, semper tamen in discipulum tuo jure uti poteris, praesens et absens, et confido illum bene monitis haud gravatim pariturum. Recte autem fecisti, quod horum me admonueris, nihil mihi eo gratius facere potuisti, non deero boni et severi patris officio. Caeterum non est, quod vulgus familiae te moveat, non per illos stat, quominus id quod volo et jubeo, fiat, petulantiam illorum tu contemne, ego autem puniam. Mihi gravis non es, etiamsi plures annos mecum manere volueris. Quod ad conditiones tibi oblatas attinet, postquam ab ulteriori paedagogia abhorres, suadeo, ut inter reliquas bibliothecae potius curam suscipias, ea etiamsi forte, non sit multi emolumenti, tamen etiam tibi aperire poterit, ad conditiones cum tempore meliores. Est utique honorificum magis Caesari addictum esse quam privato alicui inservire. Quod si et professionem oratoriae adjungere poteris, eo melius tamen agetur. Si, ut scribis, ita huc non properaras, intra non multos dies posses ita forte meo in curru huc venire. Tu tamen utere tua commoditate. Ingeniorum Hoffmanni non ero immemor, modo admonear ab iis, quibus suum negotium concedidit sollicitandum. Bene vale et filium, de quibus putaveris, monere, juro tibi permissio non omitte.

Pragae 24 Aprilis 1575.

Tuus episcopus Jauriensis etc. m. p.

*Ornatissimo viro d. doctori Hugoni Blocio,<sup>1)</sup> Belgae, amico nobis charissimo.*

<sup>1)</sup> Blotz jegyzete : De filii disciplina mihi nondum adepta et se curaturum, ut familia Viennae sua me majori in honore habeat.

1575. június 24. Bononiae. Blotz Hugó Listius püspökhöz.

S. P. Reverendissime praesul.

Jam dudum deficiente nos scribendi argumento, quod singulis dierum hebdomadibus ad te scribere jussi, non semper res scriptu dignas inveniebamus, commodum se nobis obtulit uberima quaedam veluti materiei sylva, unde in dies complurimos immensa rerum te tuaque prudentia dignarum series, ad scribendum aptissima, depromi poterit. Bononiam enim jam approbantibus superis appulsi, in aestu quidem solis non minimo, sed in summa studiorum quiete jucundissime vivimus inter eos, qui cum tui nominis studiosissimi, tum totius aulae Caesareae amantissimi magis litteras honestiores quam intempestiva convivium aut comissiones intemperatas sibi amplexandas putant. Hujus rei documenta cum alia multatum potissimum haec habeo; quod juvenus germanica, quae nunc Bononiam causa literarum incolit, pulcherrimum factum agressa, id agit, ut quae privilegia hi, qui superioribus annis hic vixere Germani, nonnulla praefecti Bononiensis injuria quibusdam adolescentibus de suis illato commoti, improvide ac toti nationi perniciose averterunt, ea ipsi virorum magnorum et tui, Moecenas, similium auxilio redintegrata et a Caesare iterum confirmata impetrent. Causae hujus informatio, ne una hac epistola omnia cogar explanare, continetur scripto quodam huic adjuncto; quo lecto nihil ad hanc causam pertinens obscurum aut dubium esse poterit. Mihi autem, conventu habito, negotium dedit frequens natio, ut Amplitudinem tuam, quam apud Caesarem maxime gratiosum esse intelligit, per litteras sollicitarem, ut cum tabulas publicas, privilegiorum exempla aliaque omnia ad obtinendam causam nostram accommodata scripturarum instrumenta ad D. cancellarium Weberum vel ad eum, ad quem hujus nostri negotii institutio cognitioque maxime et praecipue pertinere videbitur, istuc delata fuerint, apud Caesarem et reliquum imperiale consilium tuo patrocínio et intercessione causam nostram juvare et ad exitum perducere optatum velis. Speramus omnes, ego quidem certe confido, nobis neque ad summo pontifice Gregorio XIII., qui patriam habet Bononiam, neque ab Imperatore Maximiliano, quis et doctus ipse est et studiosorum fautor semper extitit, nihil negatum iri eorum, quae papa Clemens XII. non Bononiensis, et Carolus V. magis armis quam litteris intentus, non difficulter collegio huic nostro Bononiensi concessere. Tantum opus est juris tui similibus, Moecenas, quibus admitentibus negotium apud Caesarem gravioribus rebus distentum impigre et solerter urgeatur. Hoc itaque oramus omnes, hanc rem ad curam tuam maxime pertinere patiaris, eamque sic cures, sic promo-



veas, sic pro tua prudentia, gratia et authoritate, quibus apud Caesarem polles maximis conficias, ut natio germanica se tibi eo nomine quam plurimum debere intelligat. Ita enim illud in animis, in memoria, in libris nostris eximie conservatum geremus, ut exstet in sempiternam posteritatem. Pluribus certe verbis, reverendissime praesul, rem petitam urgerem, nisi te hoc et nationi germanicae, cujus te studiosissimum esse scio et communibus Musis, quarum domicilium hac in urbe perenne semper fuit et filio denique tuo Listhio, qui hoc tempore hujus academiae Bononiensis ab omnibus amata pars est, facile tributurum confiderem. Cum enim Listhium nostrum ament omnes, qui cum illo versantur, Germani litterarum studiosi, mente jam prospicio, quanto id impensius sint facturi, ubi a summo viro, optimi adolescentis parente, beneficio hoc tanto sese affectos esse cognoscent. Gratissimum nobis esse intelligere, equis in experiendo modus, quis ordo, quae ratio, quando et apud quos praecipue magnates in aula istic Caesarea servari a nobis debeant, ne errore offendamus eos, quos rebus nostris oportunos omnibus officiis ad causae nostrae patrocinium allicere cupimus. Quoad si cum vacabit, cum voles et cum a rerum publicarum procuratione liber eris, significare nobis dignatus fueris, non parvam summi beneficii partem nos ab Amplitudine tua consecutos esse, putabimus. Vale, antistes reverendissime et causam totius nostrae nationis Bononiae litteris operam navantis, tuendam et ornandam benigne suscipe.

Bononiae IV. Kal. Julii 1575.

Amplitudinis tuae Reverendissimae

studiosissimus Hugo Blotius.

A cs. kir. udvari könyvtár kézírata : 9490 f. 88. Ezen jogokat meg-erősítő bulla találtatik a következő két könyvben : Decretum senatus Bononiensis, in quo privilegia et immunitates Germanicae nationi Bononiense gymnasium adeunti conceduntur. Bononiae. 1576. 4° Friedländer és Malagola : Acta rationis germanicae universitatis Bononiensis. Berolini : 1887. 4° 27.

*1575. Blotz Hugó kötelezvénye.*

Ego Hugo Blotius, J. U. doctor et S. Caes. Majestatis bibliothecarius fateor me praeter stipendium annuum mihi satis magnum quotannis numeratum praeter gratuitum centum tallerorum donum praeterque alia multa numera benefice mihi et liberaliter ab illustri domino Hungarice cancellario in donum et munus insuper accepta, me a Joanne Listhio ejus filio in summis meis necessitatibus mutuo accepisse thaleros quinquaginta mihi et afflagitanti prompte in proba moneta numeratos. Eosque me illi vel hanc syngrapham

servanti refusurum ante tres menses vel etiam citius, si citius pecuniam vel ex stipendio meo aulico vel a Lazare Suendio vel aliunde accepero. Idque sine ullis excusationum ambagibus aut defensione in contrarium paranda in prompta justa et ponderosa moneta. Ni faxo praeterquam quod me tum detestabilis ingratitudinis et imposturae criminis seum fore pronuntio, mea omnia quaecunque possideo deinceps pignori et hypothecae obligata volo ut ea ipse occupet et propria possideat, donec ipsi aut syngrapham istam meam habenti plene et legitime satisfactum.

A cs. k. udvari könyvtár kézírata : 7958 f. 27. l.

*1575. augusztus 27. Prága.*

Salutem. Tuas ad me literas, nostrum Sforcaeum tractantem, eidem legendas tradidi, qui et respondit tibi. Capi potuisset, nisi subolfecisset fumum, ex grandi minium lucrum summa. Alia via aggrediendus videtur. Tu enim imposterum ad illum scribas, memineris, ut eum ornes suo titulo, quo hic ipso consentiente, non ita pridem ornatus est, videlicet ut appelletur Furfeus à Ruellis,<sup>1)</sup> cognomento mirabilis. Hoc ipsum indica et d. Istvanfii et ceteris, ut ejus meminerint. Depingendae meae effigiei curam habebo. Filium redargui, quod nullae fere literae careant mendis gramaticalibus et insuper tam deformiter pingit, ut frater suus minor multis gradibus illum superet. Vale feliciter.

Pragae 27. Augusti 1575.

Tuus Jauriensis etc. m. p.

*Excellentissimo viro domino Hugoni Blotio, Sacrae Caesariae Regiaeque Majestatis bibliotecario etc. amico nobis honorando.*

*1575. szeptember 30. Pozsony.*

Charissime Bloti, salutem. Rediisse me, credo te jam cognovisse, statueram ad vos venire, nisi lues ista me prohibuisset. Status domus istius meae Viennensis est satis afflictus, spero tamen, quod non multo post aut in illa corruptus mutabitur, praesertim factis in ea rebus suffumigiis. Scripsi ad Habardiam, quae interea ad custodiam domus pertinent. Si non esset ista contagio, non opus esset quaerere tibi aliud hospitium, nam si contentus es prima mea oblatione, non est quod putas tuam in domo mea praesentiam mihi molestam. Pro filiis huc adducendis

<sup>1)</sup> Cs. udvari segédlelkész 1574. [H. Z. R. 1574. 321.]

hodie misi currum meum. Tu scribe, ut te habeas et quid facias. Bene vale.

Posonii ultima Septembris 1575.

Tuus Jauriensis etc. m. p.

*Excellentissimo viro, do. Hugoni Blotio Belgae, S. Caesareae Majestatis bibliotecario etc. amico honorando.*

*1575. oktober 11. Pozsony.*

Charissime Bloti, salutem.

Effigies domini Wesprimiensis <sup>1)</sup> unacum literis ad me et d. archiepiscopum Pragensem <sup>2)</sup> datis, scias mihi dudum adhuc Pragae esse redditas, et archiepiscopus ipse suas illico habuit. Quod ad ea attinet, quae de illustrium nonnullorum virorum descriptionibus meditaris, ubi Deo volente Viennam ad vos rediero, coram tecum agam et tunc, quae sit mea de iis, quae nunc a me petis, sententia, explicabo. Effigiem meam curavi Pragae a Flandro illo depingendam, quam mecum hic habeo, verrum corrupta est nonnihil in itinere, eo quod cum illud ingrederer, recens depicta nondum plane erat desiccata, quae tamen per eundem pictorem restitui poterit. De vino mandavi, ut tibi quotidie administretur. Jussi autem meis, ut remigrant in civitatem, nam propter unum et alterum infectum in domo tam ampla et speciosa non est tantum periculum, ut propterea domus relinqui debeat vacua. Mortui fuerunt aliquando in eadem tres et quattuor eadem qua nunc lue, et tamen propterea domus non mansit deserta. Quod si alia me non impediunt, et ipse non multo post statui Deo volente ad vos venisse. Interim recte vale.

Posonii 11 Octobris 1575.

Tuus Jauriensis etc. m. p.

*Excellentissimo Hugoni Blotio, Belgae, Juris utriusque doctori et sacrae Caesareae Majestatis bibliotecario etc. nobis syncere dilecto.*

*1576. április 14. Blotz Lisiúshoz.*

Iniquitas incredibilis et importuna omnique homini intolera-  
randa *Matthiae Bornemissae* impudentia, eas quas in has conjeci  
litteras mihi extorsit, non quidem quod id reipsa exequi, quod  
minitor in animo habeam, sed ut eum territando ad sanio-  
rem mentem reducam, efficiamque, ut intelligat homo vecors quantam  
illum egregie ulciscendi facultatem haberem, nisi reverentiae tuae

<sup>1)</sup> Fejerkővy István.

<sup>2)</sup> Brus Antal 1561—1580.

Amplitudinis domini debitae omnia mea postponerem, Hoc tamen nolo ignoret: Si stipendio meo ante tempus apud senatum fisci Imperatorii manus injecerit, me meae existimationi non defuturum effecturumque, ut vel Deo et hominibus perjurus evadat, vel solutio ipsi tardius procedat, quam si mihi tantillam pecuniae summulam concedat tempore inter nos pacto, hoc est mense Julio solvendam. Pragae sic inter nos convenit, ut mihi 44 thaleros crederet, pro quibus ego anno exacto 50 thaleros solverem, sed in syngrapha non usurae sed mutui mentionem facerem. Feci, quae voluit, pacta conventa servanda sunt. Nuper Posonii iterum 18 thaleros in menses tres mihi credidit, pro quibus mense Februario superiore 22 thaleros recepit. Quae usura quanto intervallo Judaeorum usitatum foenus superet, nemo non videt. Sed quia nemini se ultro licet ad iniqua se obliganti, fit injuria, ipsi eam ob rem non irascor. Quod vero mihi jam ante tempus molestus, importunus et intolerabilis est, merito mihi ferendum non videtur. Ferrem tamen id quodque minus moleste, si non etiam cum fama mea ludere institueret. Certe excogitare causam nequeo, cur versipellis senex has novas rationes repente praeter omnem meam expectationem inierit, nisi forte majoris lucri dulcedine captus aliquem invenerit pecuniae egentem, qui majoris quam ego usuras persolvere sit paratus. Ita fortassis nimia importunitate callidus senex se effecturum sperat, ut taedio impudentiae Bornemissaeae affectus Blotius 50 taleros ante tempus persolvat potius, quam longiorem Cerberi latrantis rabiem ferat. *Sed Cerberum non offa placabo, ne latret, sed justitiae fustibus, ut taceat, compellam.* In hac aula nihil mihi praeter solam paupertatem obstat, quominus honos et gloria in dies magis magisque augeatur, quam mihi a Bornemissa deminui si aequo animo ferrem, homo vilis et abjecti animi merito haberi ab omnibus deberem. En vero existimet homo insanus, me tantum scurram, nebulonem aut impostorem esse, ut suorum 50 talerorum causa, quos mihi credidit, solum sim versurus foroque improbe cessurus. Si sumptus, quos hoc anno feci, cenum meum superent, norit illos in honorem et utilitatem S. C. Majestatis esse factos, ut antequam hinc discederet, inventarium Bibliothecae confectum darem. Alo itaque per totam hanc Quadragesimam scribas tres, antea alui duos. Posthac uno contentus ero vel nullo potius, ut amissa recuperem. Quam ob rem non despero futurum, quin Bornemissa, cum mihi nocere laborabit, vehementer meis rebus sit profuturus, non enim ea, quae fieri non possunt, vult Caesar et ejus senatus, sed pecuniam a ministris utiliter tantum impendi cupiunt. Hoc si me fecisse probavero, probabo autem pluribus testibus, cur non debeam sperare, mihi propediem stipendium auctum iri. Intelligunt enim omnes, mihi 200 florenos ad me et familiam quantumvis parvam

non sufficere. Si vero solus absque ullo vel scriba vel famulo victitare voluero, ecquae gloria erit Imperatori tam miserum et inopem hominem bibliothecae suae esse praefectum. Ecquando etiam tandem illos, quo institui, locupletissimos quosque merito pronuntio fore memorabiles indices ad coronidem solus sine ullo auxilio perducam. Nihil itaque incommodi dare poterit Bornemissa, si enim quieverit, existimationi meae non officiet. Si apud senatum in stipendium meum involuit (?) viam mihi ad augmentum stipendii sternet. Non tamen propterea minori ob malignum et nocendi cupidum ejus animum odio dignus est. Quidquid autem evenierit, reverendissime praesul, non committam, ut non magnam reverentiae tibi debitae et decoris familia tua digni rationem habuisse videar. Vale, Moecenas.

Viennae 14. Aprilis 1576.

A cs. k. udvari könyvtár kézirata : 7958 fol. 51.

*Ifj. Listius János levelei.*

*1575. majus 21. Bécs.*

S. P. praeceptor observande.

Si salvus et incolumis Pragam una cum domino Stozzingero perveneris, gratissimum mihi id foret, ex prioris tuis litteris intelligere. Nos, laus superis, ea adhuc sumus valetitudine optima, qua te discendente fuimus. Opto et cupio tibi, mi Bloti, omnium rerum tuarum eventum foelicissimum et talem, qualem jam abhinc multis annis ipse optasti. Spero dominum parentem non fore tui immemorem in promovendis tuis condicionibus. Optarem certe crede mihi ex animo, si ad nos Viennam redires et sedem futurarum tuarum apud nos poneres. Quod futurum omnino non dubito, si condicio bibliothecae quemadmodum spero sit successura. Hodie misit ad me *Sambucus* has litteras, tibi nescio a quo inscriptas; mitto tibi itaque illas cum his. Si forte ex Italia aut aliunde posthac litterae aliquae tibi adferentur, significa mihi, utrum eas tibi Pragam transmittere debeam nec ne. Plura modo scribenda non occurrunt neque res novas tales, quemadmodum scis, habere solemus, quae Pragae citius non audiantur. Omnes quaeso patris domesticos ex me saluta. Plurimum et quoque salutat Pathay noster et fratricellus noster. Vale, praeceptor optime.

Viennae 21. Maji 1575.

Tuus ex animo Joannes Listhius F. I.

*C. V. D. Hugoni Blotio Belgae, utriusque juris doctori merittissimo, domino et praeceptori observandissimo etc. Pragam.*

\* Chmel, Jos. Die Handschriften der kk. Hofbibliothek in Wien. 1840. I. 214. (A kéziratból nem állapítható meg, hogy a jegyzet hová tartozik.)

1575. május 27. Bécs.

S. P. praeceptor observande.

Heri ex Italia has ab Unterholzero accepi litteras, quibus etiam adjunctae sunt aliae ad Cratonem, quas istic reddere poteris. Libellum quoque rerum novarum Suendii nostri una cum his accipies. Scripsi proximis praeteritis diebus ad te, mi domine Bloti, nescio an illas acceperis nec ne. Quaeso rescribe mihi, cum tibi per otium licebit. Et quomodo etiam urbs illa Pragensis tibi placeat, scire cuperem. An Romanae urbi, quantum ad situm loci, nonnihil similis videatur. Sigismundus noster heri jam discessit et certe multum dubitabam, utrum res istas novas Suendii Cassoviam mittere deberem nec ne. Valde enim Sigismundus hoc a me fieri cupiebat, sed malui hoc sequi, ut tibi illas mittam. De valetudine parentis mei quoque cuperem, mi Bloti, aliquid ex te intelligere. Salutant te plurimum omnes nostri domestici, ex me quoque salve. Vale.

Viennae 27. Maji 1575.

Tuus studiosissimus discipulus  
Joannes Listhius <sup>1)</sup> I. F.

*C. v. domino doctori Hugoni Blotio, juris utriusque peritissimo etc. et praeceptorī suo observandissimo. Pragam.*

1575. jūnius 18. Bécs.

S. P. praeceptor observande.

Mi Bloti, intellexi ex tuis litteris, quantum molestiae et cursitationis in acquirenda hac conditione subire debeas. Sic certe in aulis ubique fieri solet; nihil absque labore et magnorum virorum amicitia et commendatione effici potest. Tibi interim profecto gratulor ex animo, Blotii optime, te jam id, quod diu optasti, consecutum esse. Certe aliquid est saltem in principio habere 200 florenos, consequentur deinde, non dubito, plura et majora. Sambuco non parum disciplet, uti ex verbis suis conjicere possum, te hanc conditionem nactum esse. Sed scis causam, cur invidet, et quid timeat, ne major lux offuscat minorem. Jam indicatum est clavigero, patrem resignasse suas ad Barbitonsorem litteras; abstinebit posthac a scriptione, ejusmodi literarum. Quod vero omnia, quae domi agantur, pater resciat, scio numquam carere eum ejusmodi hominibus, qui etiam minima quaeque illi significant. Sed parum curo, cavebo me, quid mihi vitio verti possit. Sambucus maximus est omnium rerum delator. Scio, nos in aedibus nullum

<sup>1)</sup> Blotz jegyzete: De Suendii novis ad ipsum mittendis. NB. vocat me adhuc praeceptorem suum. Pragam 30. Maji 1575.

habere proditorem. Nicasius nondum cum domino suo ex Epeires reversus est, nec ante duas aut tres hebdomadas revertetur. Si tamen te absente ad me venerit cum annulis, dabo illi 12 thaleros pro tuis annulis. Hecci accepi a Sebastiano Unterholzero litteras simul etiam rationes expensarum pro me ; transmittito rationes has parenti, ut videat quas in res pecunia sit insumpta. Non dubito patrem has rationes tibi oblaturas, ut eas perlegias et revideas. *Cocino* <sup>1)</sup> indicabo, quae scripsisti, nondum eum convenire potui. Ego sextam jam cum hac epistolam ad te dedi, nescio quo pervenerint illae binae. Fortassis apud patrem adhuc istic latitant, quod reddere oblitus sit. Vale, mi Blotii.

Viennae 18. Junii 1575.

Tuus obsequentissimus discipulus

Joannes Listhius.

*C. V. domino doctori Hugoni Blotio Belgae, juris utriusque peritissimo etc domino et praeceptori suo observantissimo. Pragae.*

1575. október 29.

S. P. Bloti optime.

Superioribus diebus scripsi ad te, mi domine Bloti, et misi etiam una libellum rerum novarum. Jam nescio an meas illas acceperis nec ne. Ego quidem plurimum dubito. Cum nihil ad meas respondere te videam, mitto tibi nunc iterum res novas, quas heri primum ab Agriense accepi. Rogo itaque te, Bloti optime, ut mihi rescribas et qui valeas, quoque in statu res tuae sint, significes. Porro maximopere cuperem, ut ad aliquod dies huc ad nos excurreres, si non alia de causa, saltem visendi patris causa, qui tuam paesentiam non parum cupit. Quare persuade tibi tantum, mi Bloti, et pete veniam a tuis collegis ad aliquot dies, quibus hic nobiscum esse possis. Invenies hic certe etiam bonos amicos. Omnes domestici te plurimum salutant, ego imprimis. Vale, mi Bloti.

29. Octobris 1575.

Tuus obsequentissimus discipulus Joannes Listhius F. J.

*C. V. domino doctori Hugoni Blotio, Sacrae Caesareae Majestatis bibliothecario, domino et praeceptori suo summe colendo Viennam.*

---

<sup>1)</sup> Blotz jegyzete : 9690 f. 23. Cocinus-Joannes. C. Bojemus, praeceptor Jo. Stharbergeri, privigni D. Josephi Zoppel, cancellarii inferioris Austriae. Conf. Jireček, Rukovět. Praga. I.

1577. Január 21. Köpcsény vára.

S. P. Mi, amantissime domine Bloti.

Accepi tuas et Scharenbergi literas una cum meo libro, pro quo labore ago tibi gratias maximas. Quod vero tu quoque, optime Bloti, locum in libro meo habere cupis, nec quid mihi gratius jucundiusve esse potest. Cum itaque ascendero (quod brevi fiet) poterit id fieri. Te podagrae initia jam sensisse, doleo, sed tamen non tam cito desperare oportet. Nihil nocebit, etiamsi uxorem duxeris. Certe ego nullam morositatem per totum tempus, quo una fuimus, in te, svavissime Bloti, animadverti, ferant et dicant alii, quidquid velint, modo tu ipsemet rem diligenter agas, nihil hoc obstabit tibi in acquirenda uxore. De me autem, jucundissime domine Bloti, sic tibi velim persuadeas, me totum tuum esse, fuisse et fore semper. In omnibus profecto, quibus aliquid potero, paratissimum me profecto semper invenies, atque rogo, ut libere mecum agas. Scio enim, me tibi plurimum debere. Ego, Deo volente, brevi ascendam, coram deinde plura. Has adjunctas quae statim Scharenbergero nostro per famulum reddi cures. Te interim valere cupio.

Ex castro Kepchien 21 Januarii 1577.

Tuus amantissimus et studiosissimus

Joannes Listhius F. J.

C. V. domino doctori Blotio, Belgae, Sacrae Caesareae Majestatis bibliothecario etc. domino et praeceptori suo summe colendo. Viennam.

Közli : MENCSIK FERDINÁND.



## KERESDI BETHLEN FERENCZ LEVELEZÉSE.

1622—1653.

— ELSŐ KÖZLEMÉNY. —

Bethlen Ferencz I. és II. Rákóczy Györgynek immár nem ismeretlen diplomatája. E levelek közlője egy szerény értekezés keretében igyekezett Bethlen Ferencznek diplomáciai működését, mely I. Rákóczy Györgynek a lengyel korona megszerzésére irányuló törekvéseivel van szerves összefüggésben, kiadatlan levelei alapján megvilágítani, illetőleg magukat az iratokat is hozzáférhetőkké tenni.

Az alább közlendő levelek nem országos jelentőségűek; inkább magánjellegűek s Bethlen Ferencz személyes viszonyaira vonatkoznak; az a körülmény azonban, hogy *Bethlen Ferencz* úgy is, mint *főudvarmester és Fehérmegye főispánja*, úgy is, mint bizalmas *fejedelmi követ* jelentős, bár eddig kevésbé ismert szerepet vitt Erdély XVII. századi történetének jelzett korában s közéletében, azt hiszszük, megokolttá teszi egyéb levelezésének közzétételét is. Így abban a szerencsésnek mondható helyzetben vagyunk, hogy ezen kiváló diplomata levelezését a maguk teljességében magunkénak mondhatjuk, felhasználható adatokat szolgáltatván ez által Erdély XVII. századbéli politikai s művelődéstörténetére vonatkozólag.

A levelek eredeti példányai a gr. Bethlenek *keresdi* (jelenleg azonban még Gyéresszentkirályon lévő) levéltárában vannak, honnan azokat gr. Bethlen Bálint tordaaranyosmegyei főispán úr szíveségéből közöljük.

### 1.

Gabriel Dei gratia electus Hungariae, Dalmatiae, Croatiae etc. rex, Transylvaniae princeps et Siculorum comes etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram. Mind azolta is, az miolta Isten bennünket édes hazánkából hűségtek között az egész magyar nemzetnek megromlott szabadságának

helyére állatására kihozott vala, mennyi szüntelen való szorgalmatosságunk és éjjeli nappali fáradságunk volt csak azon, miképpen ezeket az sok felháborodott és egész keresztyénségnek nem utolsó veszedelmére nézendő állapotokat legelsőbbben Istennek nevének dicsíretivel, azután nemzetünknek megmaradásával és régi törvényinek felállatásával lecsendesíthessük, itiljük azokat hűségednél nyilván lenni. Mely igyekezetünkben mikor sem magunk sokszori életünknek veszedelmét, sem számlálhatatlan költségünket nem szántuk volna, végre sok szorgalmatosságink után mindenek felett az keresztyén vérontást és sok ártatlan községnek pusztulását akarván eltávoztatni, Istenünket segítségül híván, római császárral ő felségével az szent békességet végbenvittük és az sok háborúságokat kívánt szép csendességre fordítottuk. Mely ő felségével való békességnek immár Istennek szent hírével minden részeit effectaulvan is és itt künn való birodalmunkat minden jó helyben hagyván, igyekezetünket elsőbben is arra akartuk téríteni, hogy hűségtek közzé mentül hamarabb bemenvén, édes hazánkat ennyi sok munkánk és fáradságink után immár meglátogathassuk és ha mi fogyatkozások eddig való távollétünk miatt hűségtek közt történtek is, mindazokat hűségtekre való atyai gondviselésünkkel helyére állassuk. Ezekért azért és egyéb előttünk álló nagy szükséges dolgokért is mellettünk lévő tanácsinknak tetszéséből, ad primum diem mensis Maii rendeltünk hűségteknek országul kolozsvári városunkban generalis gyűlést celebráltatni, az hol Isten velünk lévén, magunk is személyünk szerint jelen akarunk lenni. Hűségedet azért intjük, sőt hagyjuk és parancsoljuk is, hogy az megnevezett napon és helyen maga személye szerint jelen legyen, hogy hűségeddel egy értelemből édes hazánknak megmaradására minden jót végezthessünk. Secus sub poena in generali decreto expressa non facturis. Datum in libera nostra civitate Cassoviensi, die 19. mensis Martii. Anno 1622.

*Gabriel mp.*

*Stephanus Kovachoczy mp.*

*Kívül : Generoso Francisco Bethlen de Bun etc. Fideli nobis dilecto. (Zárópecsét.)*

## 2.

Gabriel Dei gratia Sacri Romani Imperii et Transylvaniae Princeps etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram. Országunknak megmaradására és csendes békességének őrzésére való szorgalmatos vigyázásunkat eleitől fogva minemű igyekezettel viseltük legyen, hisszük azt, hogy hűségtek eddig mind valóságossan eszében vehette, mind pedig maga hasznával bősségesen megtapasztalhatta, holott ebben sem költségünket, sem gondos nyughatatlanságunkat semmi időben nem szánjuk, nem

egyébben, hanem csak annak állandó megszerzésén igyekezünk ; melyhez képest az emelt üdöbéli háborúságoknak felgerjedett lángját is, Istennek segítsége velünk lévén, kívánt szép békeséggel akarván mindenek felett lecsendesíteni, római császárral ő felségével bizonyos végeztések által ujabban megegyeztünk és minden ellenkezéseknek veszedelmes romlásit leszállítván, ez országunkban Istenünknek szent áldásával békével érkeztünk. Mivel pedig mindezekre és egyéb előttünk álló szükséges okokra is nézve kívántatott hűségteknek országul fejevári városunkban generalis gyűlést promulgáltatnunk és erre mellettünk lévő tanácsinknak tetszésekből ez jövő Sz. György havának negyedik, ugymint husvét innepe napját is rendeltük. Intjük azon kglmessen hűségedet, sőt hadjuk és parancsoljuk is, hogy az megnevezett napon és helyen az régi szokást követvén, maga személye szerént legyen jelen, hogy véllek egy értelemből Istennek segítségével hazánknak megmaradására minden jó és hasznos dolgokat végezhessünk. Secus sub poena in generali decreto expressa non facturus. Cui de caetero benigne propensi manemus. Datum in arce nostra Fogaras die 25 Februarii. Anno 1657.

*Gabriel mp.*

*Kívvül :* Generoso Francisco Bethlen de Körösd. dapiferorum nrorum magistro ac aulae familiari etc. Fideli nobis dilecto etc. (Zárópecsét.)

### 3.

Generose Dne Amice nobis honorande Salutem et amicitiae nostrae paratam commendationem.

Noverimus Generosam Vram Dominationem ex literis eiusdem ad nos conscriptis, divina providentia, ritu consvetudineque Sanctissimae ecclesiae generosam virginem dominam Susannam Kamuthi, magnifici quondam domini Volfgangi Kamuthi de Szent László, Serenissimi Principis Transsylvaniae etc. intimi consilarii. universorum Siculorum generalis ac Sedis Siculicalis Udvarheliensis supremi capitanei, comitatusque Thordensis comitis filiam in legitimam thori sociam sibi desponsasse, — eurandemque nuptiarum solennitatem ad diem vigesimum futuri mensis Maii in curia eiusdem Keresd vocata celebrantes, devenisse, rogantes nos amice. ut solennitati nuptiarum suarum die praedicto praesentia nostra interesse, hanc graventer (*így!*) velimus : sed cura sollicitudineque continua harum expeditionum bellicarum (in quibus expeditionibus mandato imperatoris Turcarum iam iam movemur) obstantes, suarum nuptiarum solennitati interesse haud valentes, rem istam observantiamque condignam erga nos declaratam, pari amicitia officiorumque genere eidem recompensare conabimur, rogantes eadem nobis hac in re parcere. Coniunctionem eandem

auspicatissimam Deus ille benignus secundare, vitamque producere dignetur. Eandem bene valere cupimus. Datum in Bukurest die 26 Aprilis Anno 2627. Generosae Dnis Vrae amicus benevolus.

(Az oláh vajda aláírása oláh betűkkel.)

*Kívül* : Generoso Domino Francisco Bethlen de Bun, stb.

## 4.

Gabriel Dei gratia Sacri Romani Imperii et Transylvaniae Princeps etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram. Hűségednek kegyelmesen hagyjuk s parancsoljuk is, ez levelünket vevén, minden okvetetlen ez jövő pénteken, úgy mint ad diem 18 praesentis mensis Junii itt legyen Fejérvárott hűséged. Secus non facturis. Datum Albae Juliae die 15 Junii. Anno Dni 1627.

*Gabriel* mp.

*Kívül* : a szokott cím. (Zárópecsét.)

## 5.

Gabriel Dei gratia Sacri Romani Imperii et Transylvaniae princeps, Partium regni Hungariae Dnus, Sicularum comes ac Oppoliae et Ratiboriae dux etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem etc. Christianus Vilhelmus fejedelem atyánkfia követségen jöven hozzánk, immár Hatszokra érkezett, kit illendő becsülettel akarván látni és fogadni, kglmesen és serio parancsoljuk hűségednek, hogy minden maga dolgait hátrahagyván, csak postaképpen igen sietséggel úgy jöjjön, hogy ad diem 6. praesentis minden okvetetlen Fejérvárott jelen legyen. Secus non facturis. Datum Albae Juliae die 3 Septembris. Anno 1627.

*Gabriel* mp.

*Kívül* : a szokott cím. (Zárópecsét.)

## 6.

Gabriel Dei gratia Sacri Romani Imperii et Transylvaniae Princeps etc.

Generose fidelis dilecte. Salutem et gratiam nostram. Ez levelünket vevén hűségednek kglmessen hagyjuk s parancsoljuk is, hogy valahol személyünket hallja lenni, jőtest jöjjön utánnunk hűséged. Secus non facturis. Datum in possessione Oláhfalú die 29 Januarii 1628.

*Gabriel* mp.

*Kívül* : a szokott cím. (Zárópecsét.)

## 7.

Gabriel Dei gratia Sacri Romani Imperii et Transylvaniae Princeps etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Fejedelmi tisztünk és Istenünktől reánk bizatott hivatalunk szerint nem akarván semmiből az hűségtekre való atyai kglmes gondviselésünkben fogyatkozást tenni, igyekezetünk szüntelen azon vagyon, miképpen megmaradástokra és tőlünk eddig sok munkánk és fáradságunk által megszerzett csendes állapotjokra szorgalmatossan és kglmessen vigyázhassunk ; melyre nézve mind országunknak régi szokását követvén s mind pedig egyéb mostani előttünk levő szükséges dolgok úgy kívánván, mellettünk levő tanácsinknak tetszésekből is kelletett országul hűségteknek ad Dominicam Judica, ugymint kilenczedik napjára az következő Szent György havának fejevári városunkban generalis gyűlést promulgáltatunk. Intjük azért hűségedet, sőt hagyjuk és parancsoljuk is, hogy az megnevezett napon és helyen maga személye szerint jelen lenni el ne mulassa, hogy így vele egy értelemből hazánknak javára és megmaradására minden jó és hasznos dolgokat végezhessünk. Secus sub poena in generali decreto expressa non facturis. Cui de caetero benigne propensi manemus. Datum in arce nostra Fogaras, die 14 Martii. Anno 1628.

*Gabriel mp.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

## 8.

Gabriel Dei gratia Sacri Romani Imperii et Transylvaniae Princeps etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Váradi házunknak és ott körül való jószáginknak is látogatására akarván kimenni, mivel hűségednek is jelen léte személyünk mellett kívántatik : intjük kglmesen, sőt hagyjuk s parancsoljuk is, hogy ad diem 28 praesentis mensis Julii itt fejevári városunkban compareáljon és ne más helyre valahova jöjjön előnkben, hogy így velünk együtt Istennek szent áldásával indulhasson, mivel 29. mi is innen meg akarunk indulni. Secus non facturis. Datum Albae Juliae die 7. Julii. Anno Dni 1628.

*Gabriel mp.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

## 9.

Gabriel Dei gratia Sacri Romani Imperii et Transylvaniae Princeps etc.

Generosi fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram. Hűségteknek kglmessen hagyjuk és parancsoljuk is ez levelünket vétén, otthón minden dolgait elhagyván, mindjárást jőtest jőjjön ide Fogarasban hozzánk hűségtek. Secus non facturi. Datum in arce nostra Fogaras, die 4. Januarii. Anno Dni 1629.

*Gabriel mp.*

*Kívül : Generosis Georgio et Francisco Bethlen de Keresd, aualae nostrae familiaribus etc. Fidelibus nobis dilectis. (Zárópecsét.)*

## 10.

Gabriel Dei gratia Sacri Romani Imperii et Transylvaniae Princeps etc.

Generose fidelis dilecte. Salutem et gratiam nostram. Eleitől fogva minden igyekezetünket Istenünknek szent nevének dicsőítire és hazánknak megmaradására akarván fordítani, mivel semmit inkább előttünk, mint az hűségtek javát és csendes állapotját, nem viseltünk, hogy azon reájok való kglmes gondviselésünkben ezután is fejedelmi tisztünk és hivatalunk szerint fogytározást ne tegyünk, akarván mindenben arra vigyáznunk, mind az régi jó szokás, mind pedig egyéb előttünk álló szükséges dolgok mostan így kívánván, mellettünk levő tanácsink tetszéséből is kellettett országul hűségteknek ez jövendő aprilisnek 8. napjára, úgy mint virágvasárnapra fejevári városunkban generalis gyűlést promulgáltatnunk : intjük ezért hűségedet kglmessen, sőt parancsoljuk neki, az megnevezett napon és helyen személye szerint legyen jelen, hogy véle egy értelemből hazánknak javára és megmaradására minden jó és hasznos dolgot végezhesünk. Secus sub poena in generali decreto expressa non facturus. Datum in arce nostra Fogaras, die 6. Martii. Anno Dni 1629.

*Gabriel mp.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

*Ugyanott Bethlen Ferencz megjegyzése : Bethlen Gábor fejedelem levele.*

## 11.

Gabriel Dei gratia Sacri Romani Imperii et Transylvaniae Princeps etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram. Mind magunk egészségünknek Istennek sz. áldásából helyére való állásáért s mind pedig egyéb szükséges dolgainkért akarván Váradra

ott való házunk látogatására kimenni, mivel hűségednek is kíván-  
tatik magunk személye mellett jelen léte, kglmesen parancsoljuk,  
hogy második napján ez jövődő Sz. Mihály havának minden  
okvetetlen Fejérváratt legyen jelen, hogy onnat velünk együtt  
indulhasson és utunkban személyünk mellett is lehessen. Secus  
nullatenus facturus. Datum in civitate nostra Colosvar, die 20  
Augusti. Anno 1629.

*Gabriel mp.*

P. S. Más utat pedig senki magának ne válasszon, hanem az mi  
kglmes parancsolatunk szerint velünk együtt legyen. alioquin  
ha hon marad, az háromszáz forint poenát rajta exigáltatjuk.

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

12.

Catharina Dei gratia nata marchionissa Brandenburgica etc.  
Generose fidelis nobis grate. Salutem et gratiam nostram.  
Cum inevitabilem hanc natura mortalibus legem praescripserit, ut  
fragile continuisque aerumnis obnoxium hoc corporis ergastulum  
relinquere et meliore parte nostri hinc emigrare debeamus, ideoque  
nullis fatalem vitae periodum hactenus evitare licuerit. Sed finis  
omnis mundi huius inanis gloriae ipsa morte terminata sit, illud  
quotidiana rerum experientia semper omnibus palam demonstravit,  
adeo ut hoc tristi etiam rerum nostrarum statu documenta quibus-  
vis Serenissimus et Celsissimus Dominus Gabriel Sacri Romani  
Imperii et Transylvaniae Princeps, partium regni Hungariae  
Dominus, Sicularum comes ac Oppulidae Ratiboriaeque dux etc.  
dnus et maritus noster desideratissimus huius rei hisce diebus prae-  
buerit : Is enim cum omni vita rebus fortiter et praeclare gestis  
aeternum nominis decus sibi comparasset, paternaque plane cura  
subditorum suorum commodis benigne prospectum uoluisset, tan-  
dem ut sunt res mortalium caducae gravissimi morbi vi per aliquot  
mensium spatio tentatus ; cum vim ejus ulterius sustinere nequa-  
quam valuisset, in ipso laudum et gloriae cumulo, aetatis vero  
anno quadragesimo nono hic Albae Juliae decima quinta die mensis  
Novembris hora undecima antemeridiana, certa in Deum fiducia  
plenus, placidissime animam Creatori suo reddidit. Princeps magna-  
nimitate, prudentia, pietate christiana, singularique rerum omnium  
experientia, cum primis memorabilis, qui etsi immaturo fato cum  
perenni suorum desiderio sublatus sit, famae tamen virtutumque  
suarum monumenta cum illustri rerum praeclare gestarum gloria  
et nunquam intermorituris laudum praeconiis in animis omnium  
reliquit. Cuius inusitatae admirabilique virtuti, etsi suorum exi-  
mia pietas debito honore semper responsura sit, tamen cum

supremum charitatis officium erga exanime ejus corpus declarandum, iustaque funeri persolvenda debeamus ea certis gravibusque de causis haud differenda. Sed in hac eadem civitate Alba Julia et majori aede sacra loco per ipsum ordinato exequenda et die vigesima quinta Januarii anni millesimi sexcentissimi trigesimi eum veris lacrimis tumulandum decrevimus. Cum autem insignis fidelitatis Vrae erga beatissimae memoriae principem et maritum nostrum amantissimum obsequii certae simus edocendam, de his eam benigne volumus, hortamurque et clementer mandamus, ut memor paterni eius erga se affectus, singularisque clementiae et favoris debiti obsequii sui, signa declarare funerique tanti tamque laudatissimi principis et vere patris huius patriae interesse haud praetermittat. Factura rem gratissimam defuncti principis memoria sua erga eum observantia condignam et benignae etiam voluntati nostrae consentaneam.

Insuper cum certae eaeque arduae causae requirant, ut generalia etiam comitia in hanc eandem civitatem nostram Albam Iuliam sedilibus huius regni nostri statibus indicenda, hicque celebranda debeamus, eorumque terminum peractis funebribusque iustis ulterius haud differenda, sed ex fidelium consiliariorum nostrorum unanimi consensu eadem statim inchoanda velimus. Idcirco fidelitatem Vram de eo etiam clementer hortamur et eidem benigne serioque mandamus, ut ad terminum praedictum hic praesens adesse nequaquam intermittat, quo eius fidelibus consiliis fretae, ea omnia, quae commodo earum publicaeque pacis securitati et bono communi promovendo proficua videbuntur, statuere valeamus. Secus sub poena in generali decreto expressa non factururus. Cui de caetero gratiose propensi manemus. Datum Albae Iuliae die 20. Decembris. Anno Domini 1629.

*Catharina mp.*

*Kivül : a szokott czím. (Zárópecsét.)*

*Ugyanott Bethlen Ferencz megjegyzése : Praesentatae sunt A. 1629. 29. Decembris in Keresd. Franc. Bethlen mp.*

### 13.

*Brandenburgi Katalin levele Bethlen Ferenczhez Toldalagi Mihály szolgálatainak igénybevétele ügyében. Gyulafehérvár, 1629. decz. 24.*

Catharina Dei gratia Sacri Romani Imperii et Transsylvaniae Princeps etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram. Benigne recordamur, qua fide et industria generosus Michael Tholdalaghi commissa sibi negotia quondam a Serenissimo Principe marito nostro desideratissimo in Porta Ottomannica aliisque in locis peregerit. Cuius ingenuitati permotae dictum Michaellem



Tholdalaghi servitiis nostris adjungere decrevimus. Fidelitati Tuae itaque benigne committimus, ut ipsi voluntatem nostram detegat atque in eo laboret, ut post ferias quantocius fieri poterit, hac sese in aula nostra sitat, ut quae in negotio habemus, ejus causa commodius concludere possimus. In reliquo etc. Albae Iuliae 24 Decembris 1629.

*Catharina mp.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

*Bethlen Ferencz megjegyzése ugyanott : Praesentatae sunt A. 1629. in Keresd 25 die Decembris. Franc. Bethlen mp.*

14.

Catharina Dei gratia nata marchionissa Brandenburgica etc. Generose fidelis nobis sincere grate. Salutem et favorem. Ngos Pétsi Simon nagyobbik leánya, nemzetes Pétsi Erzsébet hajadon leányasszonyimmár egynehányesztendőtől fogva dicsíretes jó magaviseléssel lakván belső házuknépe leányasszonyok között udvarunkban, mivel ennek előtte az méltóságos emlékezetű felséges fejedelem praedecessorunknak, nekünk szerelmes urunknak reá való kglmes gondviseléséből jegyeztetett volt el jövőendő szent házasság kötelességére az nemzetes vitézlő Mindszenti Gábor hívüinktől, — Istennek rendelése és az keresztyén anyaszentegyháznak jó szokása szerént, immár mostan házunkból és udvarunkból való tisztességes kiadását és házasítását, némely becsületes híveinknek, tanácsinknak és az leányasszony atyjafiainak is jó tetszésekből rendeltük ez jövőendő szombaton, die nimirum 27. praesentis Aprilis, itt az kolozsvári szállásunkon lenni. Kglmedet azért requiráljuk kglmessen, hogy a megírt napon és helyen ebédre jó idein mind asszonyommal egyetemben az megnevezett házunkbeli leányasszonynak tisztességes kiadására legyen jelen, kit mi is kglmessen agnoscalhassunk felölle. Cui de caetero gratiose propensi manemus. Datum in civitate nra Colosvar, die 22 Aprilis, Anno Dni 1630.

*Catharina mp.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

15.

Catharina Dei gratia nata Marchionissa Brandenburgica etc. Generose fidelis nobis grate. Salutem cum favore. Országunknak megmaradásában járó bizonyos elmulthatatlan okok állván előttünk, melyekért kglmeteknek országul mentül hamarébb generalis gyűlést kellettén promulgáltatnunk, az jövőendő júliusnak tizedik napjára rendeltük azt, mellettünk levő tanácsinknak

tetszésekből meggyesi városunkban celebráltatni. Kglmedet azért intjük, sőt serio parancsoljuk is, hogy az megnevezett napra személye szerint meggyesi városunkban legyen jelen, hogy véle is egy értelemből országunknak megmaradására és javára minden jó és hasznos dolgokat végezthessünk. Secus sub poena in talibus expressa non facturus. Datum Albae Juliae die 27. Junii. Anno Dni 1630.

*Catharina mp.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

*Ugyanott Bethlen Ferencz írásával : Praesentatae die 3 Julii anno 1630. in Keresd.*

16.

Stephanus Bethlen Dei gratia Princeps Transylvaniae etc.

Generose fidelis nobis sincere dilecte. Salutem et favorem nostrum. Minemű véletlen és minden gondolat kívül való állapot találta legyen velünk együtt kglmeteket ez mult napokban, hisszük azt, hogy szemek előtt lévén, ezután is nem kevés szorgalmatossággal igyekezik annak eltávoztatására. Melyre nekünk is hivatalunkra és hazánkhoz való szeretetünkre nézve kelletvén kglmetekkel együtt gondot viselnünk, mellettünk levő tanácsinknak is tetszésekből szükségesnek ítéltük, hogy ad 27. diem praesentis mensis Novembris kglmeteknek országul segesvári városunkban generalis gyűlést promulgáltassunk. Intjük azért kglmedet, sőt hagyjuk s parancsoljuk is serio, hogy személye szerint az megnevezett napon és helyen legyen jelen, hogy kglmetekkel egy értelemből hazánkunk javára és megmaradására, minden jó és hasznos dolgot végezthessünk. Noha peniglen mi minden igyekeztünkkel azon vagyunk, hogy mennél csendesb és jobb módok alatt való eszközök által szállíthassuk le ez mostani felháborodott állapotokat, mindazáltal, hogy az közönséges megmaradásra és magunkra is jobb módjával vigyázhassunk, ezt is kglmednek parancsoljuk kglmessen, legyen oly készüllettel, hogy mihelyt második parancsolatunkat veszi, oda indulhasson, az hová az szükség kívánja. Secus sub poena in generali decreto expressa non facturus. Datum Claudiopoli die 4. Novembris. Anno Dni 1630.

*SS. Bethlen mp.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

*Ugyanott Bethlen Ferencz megjegyzése : Exhibitae sunt 11 die Novembris. Anno 1630 in Keresd. Franc. Bethlen mp.*

17.

Generose Domine amice nobis benevole Salutem etc.

Isten kglmedet minden jókkal éltesse. Hogy kglmed jámbor szolgálai fejedelem ő Nga levelivel hozzánk jövének, kglmed levelit is megadák; mely adós ember felől irt kglmed nekünk, kglmed

szolgái mellé tisztviselőnket rendeltünk, hogy kglmed adósát meg fogják. Az ember pedig elment volt annak előtte Sebesben, csak az szegény feleségit találták, ki annak az adósságnak, kezessígnék dolgát semmibe tudta; azért minthogy az ember jelen most nem volt, mit tehetünk volna, de ezután mihent érkezik, mindjárt megfogadjuk s hirrre teszünk s kglmed akkor bebocsátja szolgáit az adósságért. Ezzel tartsa Isten kglmedet jó egiszsígbé. Datum ex aula nostra Buchurest die 1 Februarii A. D. 1634. G. D. V.

(A vajda aláírása oláh betűkkel.)

*Kívül*: a szokott cím. (Zárópecsét.)

## 18.

Generose Dne affinis mihi observande. Officiorum meorum etc.

Mivel az Uristennek ő szent felségének kglmes rendeléséből bizott uramnak és atyámfiának tetszésekből az én szerelmes atyámfiával egyenlő akaratbul az keresztyén anyaszentegyháznak régi jó rendtartása és szokása szerint ígértük volt leányomat az ngos Bethlen Drusiannát fiunknak, az ngos Rédei Ferencznek Isten törvénye szerint való házastársul, kinek menyegzői solennitásának az Ur Istennek ő szent felségének kglmes engedelmeiből való végben vitelére rendeltük ez jövendő Szent István havának 27. napját ugyan itt ecsedi várunkban. Kglmedet ezért kérem szeretettel, mint bizodalmas uramat, atyámfiát, hogy az felül megírt helyen és napon nyolcz órakor legyen jelen mind asszonyommal ő kglmével, szerelmes házastársával együtt, hogy az kglmetek becsületes személyinek jelenlételével annak solennitása condecoraltassék. Kit én is kglmednek hasonló dologban igyekezem megszolgálni, mint uramnak sógoromnak. Tartsa meg az Uristen kglmedet jó egészségben örvendetes állapotban sok jó esztendeig. Datum in arce nra Ecsed die 23 Maii. Anno 1634. Generosae Dnis Vrae affinis ad officia paratus Comes S. Bethlen mp.

*Kívül*: Generoso Dno Francisco Bethlen de Keresd etc. Dno et affini mihi observandissimo. (Zárópecsét.)

## 19.

Generose Dne et affinis mihi observandissime. Officiorum meorum paratissima commendatione praemissa.

Amaz mindent bölcsen és szentül rendelő felséges Úr, mivel az ő kedves hiveit is az testi halál által való változással rendelte ez halandóságnak sátorából magához általköltöztetni; ez pedig oly megváltozhatatlan isteni rendelés és törvény az emberi nemzeten, hogy valaki született egyszer, meg kellessék annak az halandóságnak sorsát maga ez világi élete elváltozásánál tapasztalni, melyet

mindnyájunknak naponként való sok keserves példákból kell néznünk, a mint ezen elkerülhetetlen mennyei végezés szerint az én szerelmes házastársom is az nemzetes és ngos Károlyi Kata asszony ez jelen hónap 19. napján estve nyolcz órakor nagy dicsi-  
retes kegyes és Istenes életét levetkezte. Kinek utolsó keresztyén szokás szerint való becsületes eltakarítása lévén hátra, arra rendeltem fiammal együtt Rédei Ferenczczel ez jövő karácsony havának hetedik napját, hogy az Isten azt engedvén érnünk, Szent Jobon az magától emlékezetessen építettett templomban azon az napon ez földi nyugodalomnak megadjuk. Kérem azért kglmedet, mint jóakaró sógor uramat, szerelmes házanépével együtt megírt karácson havának ötödik napján ne nehezteljen nyolcz órakor reggel itt Ecsedben jelen lenni, hogy azon nap itt halotti praedicatiót hallgatván, elsőbben indulhassunk meg Szent Job felé szegény atyámfia hideg tetemivel, melylyel kglmed keresztyéni hivataljának felel meg. Én is pedig fiammal Rédei Ferenczczel együtt, adja Isten kglmednek örvendetes állapotjában szolgálhassuk meg. Tartsa meg Isten kglmedet jó egészségben sok jó esztendeig. Datum in arce Ecsed, die 30 Octobris. Anno 1634. Generosae Dnis Vrae affinis ad officia paratissimus

*Comes S. Bethlen mp.*

*Kívül : a szokott czím. (Zárópecsét.)*

*Ugyanott Bethlen Ferencz megjegyzésével : Redditae 10 Novembris 1634 in Bun.*

20.

Generose Dne affinis mihi observandissime. Officiorum meorum paratissima commendatione praemissa.

Az kglmed 4. Decembris Zilahon írt levelét 10 eiusdem adák meg nekem itt Ecsedben, melyben kglmed az maga jöveteliről és az fejedelem ő kglme méltóságának megadására nézve maga excipialásáról miképpen értekezzék, most értettem volt csak ez kglmed írásából. Mely kglmed levele, ha elébb érkezett volna hozzám, igen akartam volna, hogy annyival az fejedelem ő kglme fejedelmi méltóságára tekintve fogytatkozás ne esett volna ; mely kglmed levelének későn érkezésére nézve, ha mi fogytatkozás esett, azt kglmed ne nekünk tulajdonítsa, kiből kglmedtől bocsánatot szeretettel várok is. Mind az fejedelem ő kglme ebbeli kegyes jóakarátját adja Isten ő kglmének szolgálhassam meg, mind az kglmed szolgálatját édes sógor uram. Engem kglmed minden időben tartson szeretettel szolgáló atyjafiának. Tartsa meg Isten kglmedet sokáig jó egészségben. Datum in arce nostra Ecsed, die 11 Decembris. Anno 1634. Generosae Dnis Vrae affinis ad officia paratissimus

*Comes S. Bethlen mp.*

*Kívül : a szokott czím. (Zárópecsét.)*

## 21.

Generose Dne affinis mihi observandissime. Officiorum meorum paratissima commendatione praemissa.

Az Urísten kglmednek ez új esztendőnek minden részeit üdvösséges áldásával, jó egészséges hosszú élettel tegye szerencsésé és engedjen ő szent felsége sok új esztendőket érhetni s boldogul el is mulathatni kglmednek.

Nyilván vagyón kglmednél, az fiamnak minemű végezése volt kglmetek előtt Szilvási Boldizsárné asszonyommal ő kglmével, mely végezésének igen jó szívvvel meg is felelt volna fiam minden punctioiban, ha mostani szomorú esetre nézve bizonyos okokból meg nem gátolódott volna benne, mely micsoda nagy rationabilis ok legyen, én hagyom csak az kglmed maga jó ítélire. Hogy pedig a fiam ilyen nagy akadályos állapotjában is asszonyomnak ő kglmének kedvit találhassa s ő rajta semmi ne múljk, ez okon minemű nagy igazzal kénálta asszonyomat ő kglmét, azt is tudom, eléggé érti kglmed, tudniillik, hogy a mely két ezer forintot karácson napjára le kellett volna tenni, azért az két ezer forintért zálagul birja ő kglme a sitvei és bolkácsi jószágot mind addig, a meddig fiam leteheti ő kglmének az megnevezett summát, kinél mi lehet nagyobb igazság? Kglmedet azért mint bizodalmas jóakaró uramat s atyámfiát, akarám bizodalmasson megtalálni, hogy asszonyommal ő kglmével legyen jó törekvő kglmed és fiamnak ilyen jó oblatioját ne vesse meg ő kglme, ha az Urísten ő felsége az fejedelemnek ő kglmének szívit meglágyítja fiamhoz, azon lészen, mihelt Isten beviszi, mentől hamarabb való jó alkolmatossággal ő kglmét fiam contentálja. Én is pedig asszonyomnak ő kglmének s mind kglmednek, ha az Urísten életemet halasztja, igyekezem szolgálni minden alkolmatossággal. Tartsa meg Isten kglmedet jó egészségben sok jó esztendeig. Datum in arce nostra Ecsed, dié 10 Januarii 1636. Generosae Dnis Vrae affinis ad officia paratissimus

*Comes S. Bethlen mp.*

*Kívül: a szokott cím. (Zárópecsét.)*

## 22.

Mint nekem kglmes uramnak fejedelmeknek alázatos hűséges életem fogytáig való méltatlan szolgálatomat ajánlom. Az felséges szt. Urísten ngodat minden üdvösséges lelki és testi sok jókkal, boldog hosszú élettel és szerencsés birodalommal áldja meg kívánsága szerint.

Ngodnak kglmes parancsolatja szerint ide házamhoz érkezvén szombaton estve, reggel beküldék mindjárt polgármester

uramhoz Segesvárra, kéretvén ő kglmét, hogy két polgárt küldjön ki hozzám ; másnap ő kglme kiküldé az királybíró és Szőcs Lőrincz nevű szász embert, ki ngodnál vala Szászvárott, azoktól kérdem, hogy az ngod kglmes kívánságira micsoda az ő kglmek resolutioja ; ezt az választ adák, hogy egész tanácsul és városul ismét ngod kglmes színe eleibe küldtek könyörgeni két atyjokfiát, onnét az ngod kglmes resolutiojától várnak. Tegnap napon ismét Szőcs Lőrinczet kiküldte volt hozzám polgármester uram (mert valami rossz hitván emberek beszéllettek holmit, kit megizenvén csak titkon királybíró uraméktól, azon igen megijede, tegnapi nap afféle rossz emberek félét meg is fogatott, nekem azt monda, hogy megis piriczkedik *(így !)* hogy beszélgessen velem, de azt mint szovokból értem, hogy ha Ngod kglmes uram azon praepositumban leszen, örömet és kedveskedéssel reá mennek, mert Szászvárosról Szebenbe mentek, ott is az egész universitás előtt székbíró uram (ki az város követe most Szebenbe) igen becsülettel agálta, hogy Ngodnak igen engedelmesek legyenek és fejet hajtsanak mindenbe. Itthon ezek az követek is, kik Ngodnál voltak, igen emberül agálták az Ngod kglmes parancsolatját, melyet nem haszontalannak ítéltem Ngodnak két szóval értésére adnom. Egyik ratiojok az volt, hogy Ngod oly jó kglmes urok volt nekik, hogy Ngod nem kívánta tőlök, mint Bátori Sigmond, hogy minden tiz embernek egyike hadba menjen, az kilencze tartsa el hópénzzel az tizediket, néha pedig az ötödik embernek egyike ment el az hadba, az négye tartotta el hópénzzel, így hatszáz embernél, jó szerszámosnál csak Segesvárról is több kiment lovas és gyalog, mely ratiót, hogy csak megsejtsétek is, felette bánták. Más az, hogy 90 gyaloggal tartoztak volna mindenkor, hogy az hadba küldenének, de Ngod csak felével contentus és most csak 45 érik meg Ngodat. Ahol pedig azt hánták, hogy Makó György az várost felverte s eldulta, arra azt felelték, hogy ha akkor is fejedelmeknek engedelmesek lőttek volna, nem esett volna rajtok, mert mikor Báthori Sigmond megszállotta volt törökkel Kolozsvárat, nem adtak se gyalogot, se szekeret, hanem másfelé vontak. Báthori Sigmond úgy küldte Makó Györgyöt rájuk, ki akkor székeltek generálissa volt ; ő szép szót adván nekik, az szép szín alatt úgy ejtette meg rajtok az stratagemat. Rácz György idejében is azért égették fel az várost, hogy az több szászok Bocskai fejedelemhez meghajlottak, de ők mégis örömet az némethez vontak volna, nem akartak az fejedelem hűségére meghajlani s úgy kellett megszállani az várost. Nekem azt monda ez az szászbeli ember, hogy mind az tanács, s mind az szász emberek megegyeztek, hogy az Ngod kglmes kívánságára rámenjenek, hogy ha az necessitas valaha kívánná, mert az Ngod szép kglmes beszéde felette sokat efficialt ; az szász papok is megértvén azt mondták, hogy valamint Ngodért eddig

Istennek szent felségének imádkoztak, de ezután kétszerte nagyobb buzgósággal könyörögnék Ngod életéjeért s megmaradásáért. Ngodhoz kglmes Úram azért kelleték aláküldenem, hogy érthessem az Ngod kglmes válasz tételét ő kglmeknek, hogy magamat mihez kellessék tartanom, érthessem Ngodtól. Ezek után az felséges szent Uristennek jó kglmes gondja viselése alá ajánlom Ngodat, ő felsége sok esztendeig éltesse és tartsa meg Ngodat jó egészségbe boldogul. Datum ex Bun 13 die Decembris. Anno 1636. Ngodnak alázatos és méltatlan igaz szolgálója

*Bethlen Ferencz mp.*

*Kívül:* Illustrissimo et Celsissimo Principi Dno Dno Georgio Rakoczy etc. etc. Dno et Dno mihi naturaliter clementissimo. (Zárópecsét.)

## 23.

Szolgálatomat ajánlom kglmednek, mint én nekem igen jóakaró uramnak, Istentől kívánok kglmednek minden kívánsága szerint való jókat megadatni.

Mivel immár Istennek áldomásából holnap asszonyunk ő nga innét meg fog indulni, kglmedet (kglmed itt létében való kérése szerint) akarám tudósítani, ő nga holnapi napon Apadon való hálásául. Istennek legyen hála, ide mindnyájan jó egészségben vagyunk, kglmedet is szívből kívánom, hogy jó egészségben láthassam. Datum ex Arce Fogaras, die 2. Aprilis Anno 1641. Kglmednek jóakaró atyafia örömet szolgál

*Rákoczy Sigmond mp.*

*Kívül:* Generoso Domino Francisco Bethlen de Keresd, Comitatus Albensis etc. Domino mihi observandissimo. (Zárópecsét.)

## 24.

Szolgálatomat ajánlom kglmednek, mint nekem igen jóakaró uramnak, Istentől kívánok kglmednek minden kívánsága szerint való jókat megadatni.

Az kglmed levelét ma elvettem, melyből értem az kglmed sok búsulását, kglmedet rész szerint szánom, ha az sok gond miatt mégis jobban megőszül, de rész szerint ismét gondolván azt, hogy ha kglmedet külső jelek vén embernek lenni nem jelentik, kglmed ifju legénynek (az mely immár régen elkölt) tartja magát. Istennek legyen hála, ide most mindnyájan jó egészségben vagyunk. Az oltó ágakat asszonyunk ő nga kglmedtől igen kedvesen vette. Az mely dolgot kglmed reám bízott, ő ngának megjelentettem, ő nga kglmedtől igen kedvesen vette, még ő ngának hírével nem volt. Én nekem kglmed jóakaró szolgának parancsolni ne nehezteljen. Ezek után

Isten ő felsége hozza kglmedet hozzánk igen jó egészségben. Datum Albae Juliae, die 15. Aprilis Anno 1641. Kglmednek igaz jóakarója örömost szolgál

*Rákoczy Sigmond mppia.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

## 25.

Generose Dne affinis mihi observandissime. Paratissima officia et foelicia quaeque.

Minemű dologból fogja kglmedet megtalálni Szigeti Miklós uram jámbor szolgám, kglmed magától megérti. Klmedet azért én is bizodalmason akarám az ő kglme instantiájára requirálni, kérvén azon kglmedet, ilyen kicsin, de méltó dologban ne nehez- telje az fejedelem ő kglme előtt való intercessiója által az ő kglme dolgát promoteálni; kglmedtől szintén oly kedvessen veszem, mintha magam dolgában fáradna kglmed s igyekezem is vékony erőm szerint kglmednek érette kedveskedni és szolgálni. Tartsa meg az Uristen jó egészségben kglmedet. In Huszt die 27 Aprilis. Anno 1641. Generosae Dnis Vrae affinis ad officia paratissimus.

*Comes S. Bethlen mp.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

## 26.

Generose Dne amice observandissime. Officiorum meorum paratissima commendatione praemissa.

Vagyon egy Técsi János nevű ifjú legény szolgám, kit gyermekségétől fogva magam mellett tartottam, melynek Szigeten adtam egy paraszt fundust cum exemptione; de mivel tudhatja kglmed, hogy én jure inscriptitio birom Huszt várát, ez okon az fejedelemmel ő kglmével is kívánná eximáltatni, kiról suplicatiot is küldött be. Kglmedet azért akarám én is mellette szeretettel repuirálni, kglmed suplicatióját adja be és legyen jó törekedő, hogy az fejedelem ő kglme is az exemptiót adja meg neki. Az kglmed ebbeli jóakaratjáért igyekezem én is kglmednek más alkalmatossággal szolgálni. Tartsa meg az Uristen kglmedet sok esztendeig jó egészségben. In Majtén die 30 Maii 1639. Generose Dnis Vrae amicus ad officia paratissimus

*Comes S. Bethlen mp.*

Szóval is izentem kglmednek ezen levélvivő jámbor ifjú legény szolgálmtul, kérem kglmedet legyen hitele szavának s mutassa jóakarátját is ez kis dologból.

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*



## 27.

Szolgállok kgdnek, mint nekem jóakarómnak, Isten jó egészséges hosszú élettel áldja meg kgdet!

Kgd levelét kedvesen vevén, ugyis olvastam, hogy rúlam jóakarójáról el nem feledkezett, hanem levele által meg is látogatott, kit ha Isten életemet halasztja, meg is igyekezem szolgálni; el higgye kgd, hogy az kgd levelét nagy jó szívvel vártam, legyen hála Istennek kgd szolgálatjára egészségben vagyok. Az ő Nguk egészségének szívből örülve kívánom, hogy ő Felsége sok esztendeig tartsa meg, éltetve az ő Ngok alázatos szolgáját is, igyekezik azon az én kedves <sup>1)</sup> hugom is, hogy az ő Ngok kegyelmességét velem együtt alázatosan szolgálhassa meg. Isten áldásából, ő Ngok kglmes gondviselésekből, mind az megadatott, kit ő Felségétől szívből kívántam, kiért Istennek áldást ő Ngoknak pedig alázatos, engedelmes szolgálatomat akarom életem haladván nyujtanom. Bornemisza Pál uram szomszédom lévén ő kglmére sem írhatok, hanem ő kglmétől az régi elkelvén, véget is akarván vetni, másnak is irigyi immár, ki még az vektigállal együtt erejében van; öcsém uram talám, ha nyilván nem is, mindazáltal talám titkos pohárt iszik ő kglme, veniet tempus bibet. A mi az hugom nevetését illeti, meghiggye kgd, bajos volna ő kglmével haragos tánczot járni. Bornemisza Pál uram írja, hogy még eddig az szilágyi frajezimereket meg sem tánczoltatta se kgd, se öcsém uram, én pedig nem oly reménységben voltam kgd felől, hanem hogy még Szilágyban, Isten oda vivén, hire legyen az kgd érte való tánczainak. Venus miicsoda szemekkel tekintett kgtéknek szőlőhegyire, nem tudom, holott Venus ki legyen azt sem tudom, udvarában sem lakván, személyét sem láttam, de ha ő veti az szőlőkre szemét, ide is idegen szemekkel tekintett és Bachusnak ha termését szentelnék is, az vége nyavalya fog lenni, mindazáltal oly reménységben vannak az emberek, hogy némely hegyeken jó borok legyenek. Még két hétig kell az szőlőknek kinn hálai, ha békével szüretelhetem be szőlőimet, ígírem szerint a javában nem leszek feledékeny kgd felől, nem gondolván azt kgd, hogy én előttem feledékenységben volna kgd, kgd jóakarója lévén mig élek. Istennek gondja viselése alá ajánlom kgdet, engedjen kgd felől mindenkor jó hirt hallanom. Datum in Arce Várad, die 2 Septembris, Anno 1641. Kgd jóakarója szolgál szeretettel

*Rákóczy György mp.*

*Oldalt Bethlen Elek megjegyzése:* Mátkás volt akkor szegény fejedelem.

*Kívül:* Generoso Dno Francisco Bethlen de Körösd etc. Dno mihi observandissimo. (Zárópecsét.)

*Jegyzet:* Az egész levél ifj. Rákóczy György sajátkezű írása.

## 28.

Generose Dne affinis observandissime. Paratissima officia et foelicia quaeque etc.

Mivel az Uristennek kglmes rendeléséből s a keresztyén anyaszentegyháznak régi jó rendtartása szerint talált volt meg engemet leánnyommal Bethlen Katával az tekintetes és ngos Perényi Gábel uram, szerelmes anyjának az néhai tekintetes és ngos Perényi György uram megmaradt özvegyének, az tekintetes és ngos Bornemisza Kata asszonynak és több jóakaró atyjafianak tetszésekből az én hajadon unokámnak, Zólyomi Cristinának állapotja felől, hogyha az Uristentől ő szent. felségétől lenne rendelve, ő kglme Isten törvénye szerint való örökös házastársul akarná magának eljegyezni ez felül megnevezett unokámot. Mely kglmes Istenünknek ő szent. felségének kegyes atyai gondviselésének akarván mű is leánnyommal Bethlen Katával együtt engedelmeseknek lenni, több gyermekimnek is és bizodalmas jóakaró uraimnak s atyámfianak tetszésekből ígírtém a megnevezett unokámot Zólyomi Cristinát a tekintetes és ngos megnevezett Perényi Gábel uramnak Isten törvénye szerint való örökös házastársul. Kinek kézfogásának solennitását az keresztyéni közönséges szokás szerint is akarván külsőképpen celebrálni, ő kglmekkel egyenlő tetszésből rendeltük arra ez jövendő Szent. János havának 23. napját Huszt vára alatt való udvarházamnál; mely előttünk álló dolog, hogy a kglmed jelenlétével is condecoráltassék, kglmedet kérem bizodalmason, mint uramat, sógoromat, a megnevezett napon és helyen 8 órakor ne nehezteljen jelen lenni mind asszonnyommal ő kglmével kglmed szerelmes házastársával egyetemben. Kglmednek ebbeli fáradságát s jóakaróját minden alkalmatossággal ügyekezem megszolgálni. Tartsa meg Isten kglmedet jó egészségben. Datum in curia Huszthiensi, die 17 mensis Maii. A. 1642. Generosae Dnis Vrae affinis ad officia paratissimus

*Comes S. Bethlen mp.*

*Kívül: a szokott cím. (Zárópecsét.)*

## 29.

Adjon Isten jó éjszakát kglmednek.

Mivel az puskások megérkeztek, holnap az erdei disznókot ott az fatei dombon s az idevaló erdőkön meg akarjuk keresni, mert ma is megkerülte volt az itt való puskásunk; vadnak huszan s Herepen esziünk ebédet s noha az 100 gyalogok vicehadnagyát beküldtük Bölön Péterhez, hogy 200 gyalogot kérjen hajtani ide s virrattanak (*így!*) előtt ott legyen, az hava hagytuk, hogy hozza őket. Kglmed is izenje meg Bölön Péter uramnak, hía ne legyen

az 200 gyalognak, bort, fegyvert se hozzanak magukkal s virradta előtt ott is legyenek, az hova az 100 gyalog hadnagyának hagytuk, hogy hozza őket. Ez levelünket, ha kglmed Bölön Péter uramnak küldi is kglmed, nem bánjuk ; az udvarbíró küldjön 2—2 legényt is Somlyóra lesre. 21. Januarii Anno 1643 estve 5 órakor.

*G. Rakocy mp.*

*Kívül :* Hokmester uramnak adassék hamarsággal. (Zárópecsét.)

*Ugyanott I. Rákóczy György írásával :* Deák Istvánnak is kglmed hagyja meg, eljöjjön s Huszár uram kezében is hozzon egy puskát ; vadnak puskásink is ott benn az majorban, kglmed kerestesse fel őket, az ki eljöhet.

*Jegyzet :* Az egész levél a címzéssel együtt I. Rákóczy György írása.

## 30.

Generose Dne affinis mihi observandissime. Paratissima officia et foelicia quaeque.

Mivel az fejedelem ő kglme gyűlésben hívó méltóságos levele én hozzám is elérkezett vala, noha magam beteges állapotom miatt hosszú utat nem birhatok viselni, mindazáltal ez levélvivő jámbor szolgámat huszti praefectusomat Horváth György uramat bocsátottam képeben az fejedelemnek ő kglmeknek és az nemes országnak szolgálatjára, kívánom is az Uristentől, hogy ő szt. felsége ez kglmetek mostani gyűlésének végét minden részeivel egyetemben bódog véggel áldja meg és szentelje meg. Ha penig ez levélvivő jámbor szolgáltnak magam és gyermekim dolgaiban kelletnék valami szükséges dologból kglmedet megtalálni, kglmedet bizodalmason kérem, jóakarátját ne vonja meg, kit kglmednek mint uramnak atyámfjának minden alkalmatossággal igyekezem meg-szolgálni. Tartsa meg az Uristen jó egészségben kglmedet. Datum in curia Huzthiensi, die 18 Aprilis 1643. Generosae Dnis Vrae affinis ad officia paratissimus

*Comes S. Bethlen mp.*

*Kívül :* a szokott cím. (Zárópecsét.)

## 31.

Generose Dne affinis mihi observandissime. Paratissima officia et foelicia quaeque etc.

Mivel az én nyavalyás gyámoltalan özvegy leányom Gyulafi Sámuelné fogja megtalálni az fejedelmet ő kglmét némünemű előtte álló szükséges dolgai végett, nevezet szerint, hogy ez napokban is az ő kglme parancsolatja szerint az csehi dézmáról való leveleket be nem küldhette, kinek méltó okáról voltaképpen igazán is fogja ő kglmét informálni, kinek paráját is kglmednek kezeiben fogja küldeni, melyet kglmed megolvassván, kglmedet

kérem, hogy az fejedelmet ő kglmét igyekezze engesztelni is, hogy nehézségét ne vesse ő kglme leányomra azért, mivel nem vakmerőségből, hanem kételenségből kényszerítettett Lisztius Ferenczné és Barcsai Sigmondné asszonyom kezekben adni, ugymint öreg atyafiaknak. Értettem, hogy Lisztiusné és Barcsai Sigmondné asszonyomék különben is ottan holmi méltatlan panaszokkal igyekezik nehezíteni dolgát az fejedelem ő kglme előtt, de ha én elő győzném számlálni, avagy kglmedet annak olvasásával kívánnám fárasztani (noha az én beteges erőtlen állapotom miatt ugyan nem is volnék elégséges mindazoknak renddel való leiratására) akkor tehetne kglmed itéletet, ha az két asszonyok panaszai lennének-e fontosabbak, avagy az én leányomnak szántalan szenvedési, melyek oly szántalan sok méltatlan szenvedések, kikhez hasonlókat én nem hiszem, hogy az egész erdélyi birodalomban egyetlen egy özvegy asszony is szenvedjen szomszéditól s csak maga feleitől, mert soha nincs az a hét, sőt egy hétben ennehány uttal is, hogy ő neki és jobbágyinak szenvedniek nem kellene külön külön féle sok törvénytelen hatalmaskodásokat. Kglmedet azért kérem bizodalmason, mint jóakaró uramat sógoromat, hogy ha miből az leányom kglmedet vagy levele által vagy maga személyében fogja requiralni, kglmed ne neheztelje az fejedelem ő kglme előtt igazságos méltó dolgaiban fáradozni, kit ha kglmed cselekedik, becsületes hivatalja szerint a közönséges igazságnak felel meg, én is penig kglmednek, mint bizodalmas jóakaró uramnak s atyámfiának az én vékony erőm szerint igyekezem megszolgálni, ha az Uristen erőt ad reá. Tartsa meg az Uristen kglmedet sok esztendőig jó egészségben. Datum in arce Huszt die 2 Novembris Anno 1643. Generosae Dnis Vrae affinis ad officia paratissimus ob inbecillitatem aliena manu

*Comes S. Bethlen.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

*Ugyanott Bethlen Ferencz sajátkezű megjegyzése : 17 Decembris 1643 praesentatae.*

### 32.

Generose Dne affinis mihi observandissime. Paratissima officiorum meorum commendatione praemissa.

Az Uristen kglmednek ez uj esztendőt tegye szerencséssé és boldoggá mind az következőkkel együtt jóakaróival egyetemben.

Mivel az fejedelem ő kglme gyűlésben hívó regalisa én hozám is elérkezett volt, ez okon ez levelem megadó jámbor szolgálmat Hostati Ferencz, Szemere György és Poncz György uramékat az fejedelem ő kglme és szegény hazánk szolgálatjára bocsátottam én is képemben oly tanúsággal, hogy az fejedelem ő kglme szolgálatjára és szegény hazánk s nemzetünk javára nézendő dolgokban

mindenekben egyet érezzenek. Mely alkalmatossággal nem akarám elmulatni, hogy kglmedet is ez levelem és jámbor szolgálaim által ne köszönténem, kívánván az Uristentől minden jót az kglmed egészsége és állapota felől érteni. Ha pedig történnék, hogy az megnevezett jámbor szolgálaim, magam, gyermekim, avagy magok dolgában kglmedet fognák requirálni, kglmedet kérem, jóakaróját ne vonja meg tőlök, miért igyekezem én is kglmednek vékony erőm szerint kedveskedni és szolgálni. Tartsa meg Isten kglmedet jó egészségben. Datum in arce Huszt, 28 die Decembris. Anno 1643. Generosae Dnis Vrae affinis ad officia paratissimus

*Comes S. Bethlen mp.*

*Kívül: a szokott cím. (Zárópecsét.)*

### 33.

Generose Dne affinis mihi observandissime. Paratissima officia et foelicia quaeque.

Minémű dolgokból kellett az fejedelemhez ő kglméhez expediálnom Selei István uramot komámot, huszti tanítónkat s ezen vármegyének seniorat, magátul ő kglmétül meg fogja kglmed érteni. Kglmedet azért bizodalmason kérem, mint jóakaró uramat atyámfát, ez méltó dologban ne szánja fáradságát, sőt mutassa jóakaróját az fejedelem ő kglme előtt való törekedés által minden alkalmatossággal mind privatim s mind különben. Melyet ha kglmed cselekszik ilyen méltó dologban, azzal az közönséges igazságnak és keresztyéni atyafiúi szeretetnek felel meg, kit mi is fiammal együtt minden alkalmatossággal kglmednek szolgálni meg-igyekezőnk. Tartsa meg Isten jó egészségben kglmedet. Datum in arce Huszt, die 7 Martii. Anno 1644. Generosae Dnis Vrae affinis ad officia paratissimus

*Comes S. Bethlen mp.*

*Kívül: a szokott cím. (Zárópecsét.)*

### 34.

Generose Dne affinis mihi observandissime. Paratissima officia et foelicia quaeque etc.

Mivel az fejedelem ő kglme gyűlésben hívó méltóságos levele én hozzám is érkezett volt, erre nézve én is, noha erőtlén és beteges állapotom miatt magam jelen nem lehettem, mindazáltal ez levelem megadó jámbor szolgálaimot Pinkóczi Mihály és Balásházi Miklós uramékat bocsátottam az fejedelem ő kglme szolgálatjára magam és fiam képünkben. Kglmedet azért kérem, hogy az fejedelemtől ő kglmetől kérjen audientiat az megnevezett jámbor szolgálaimnak és azon kívül is, ha mi oly dolog occurralna, kiből az

kglmed jóakarátja kívántatnék, kglmed ne vonja meg jóakarátját, kglmednek mint uramnak atyámfiaának az én vékony erőm szerént igyekezem megszolgálni. Tartsa meg Isten kglmedet jó egészségben sok esztendőig. In Huszt die 22 Julii Anno 1644. Generosae Dnis Vrae affinis ad officia paratissimus

*Comes S. Bethlen mp.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

35.

Adjon Isten sok szent ünnepnapokat jó egészséggel megérhetni kglmednek, ezt is üdvösségesen eltölteni.

Őnódbul irt kglmed levelét tegnapi napon vők el Bánfi György uram szolgájától, hogy kglmed néha sok idő eltelése után levelével látogat s egészségirül tudósít, kedvesen vettük, éljen sokáig kglmed jó egészségben. Mi is, hála Istennek egészségben vagyunk. Ő Ngk szolgálatjára az új kalendariumot kglmedtől felette kedvesen vettük, szinte akkor gondolkodunk vala rula, forgatván az esztendei kalendáriumot, hol vegyünk, alkalmas időben küldte kglmed, nagyobb ajándékot sem vettünk volna oly kedvesen. Ha Isten behozná kglmedet, mi sem lennénk feledékenyek kglmed felől. Az mely jókat az kalendarium elein kíván kglmed, azon jókkal folytassa kglmeddel Isten az következő esztendőt. Az békesség felől reménységét értem, adjon Isten jó, állandó közönséges békességet. Ne feledkezzék ez után is rulunk kglmed, körös-pataki intimus kglmed levelét megküldtük asszonyomnak. (!?) Adjon Isten jó egészséget kglmednek. In Deés, die 21. Decembris 1644.

*Geor. Rakoczy mp.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

36.

Georgius Rakoczi Dei gratia princeps Transylvaniae etc.

Generose fidelis nobis sincere dilecte. Salutem et gratiam nostram. Az közönséges jóért való mindennyi nagy gondos dolgaink között és országul kglmetektől való távul létünk alatt is nem akarván fejedelmi hivatalunkról és kglmetekre való kglmes gondviselésünkről feledékenek lenni, ez jelen való esztendőben is az szokás szerint való kglmetek országos gyűlését meglenni akartuk. Melyet, az Ur Isten azt adván érnünk, rendeltünk ad diem 16 futuri mensis Aprilis, fejevári városunkban kiszolgáltatni, magunk is azon gyűlése alatt kglmeteknek az Ur Isten segítségéből jelen akarván lenni ; de ha előttünk álló gondos dolgaink azt nem kezdenék engedni is, fiunk Rákoczi György praesidiálván képünkben

Minekokaért kglmednek hagyjuk és kglmessen parancsoljuk, így értvén ebben való kglmes rendelésünket, az megírt napon és helyen maga személye szerint jelen lenni el ne mulassa, hogy ha szintén magunk személyünk szerint azon gyűlésben jelen nem lehetnénk is, fiunk kglmeddel való egyérteleméből is az közönséges jóra végez-hessen minden jó és hasznos dolgokat. Cui in reliquo gratiose propensi manemus. Secus non facturum sub poena in generali decreto expressa. Datum in curia nostra Zboroviensi die 6 Martii. Anno 1645.

*G. Rakocy mp.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

## 37.

Generose Dne affinis mihi observandissime. Paratissima officia et foelicia quaeque.

Mivel az fejedelemnek ő nagyságának írt levelemmel kelletvén ez levelem megadó jámbor szolgámot Munkácsra expedialnom, ez alkalmatossággal akarám kglmedet is ez levelem és jámbor szolgám által meglátogatnom, kívánván az Uristentől, minden jót a kglmed egészsége felől érteni, kiről hogy kglmed tudósítson is, kérem kglmedet. Én különben türhető egészségben volnék a kglmed szolgálatjára, de immáron három egész holnapja, miolta a köszvény miatt csak mind az ágyat kell nyomnom, de ezért is legyen áldott az Urnak szent neve. Az fiam is szintén annyi ideig nyoma az ő köszvénye miatt, mindazonáltal ő immár most lassan lassan házában lában kezdett tipiczkelni pálczán. Az Uristen kglmedet tartsa meg jó egészségben és minden nyavalyától oltalmazza. Datum in arce Huszt, die 31 Martii. Anno 1645. Generosae Dnis Vrae affinis ad officia paratissimus

*Comes S. Bethlen mp.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

## 38.

Jó egészséggel áldja meg Isten kglmedet.

Kglmednek nemcsak megérkezését Lengyelországbul értjük az mi kglmes urunk levelébül, hanem ő nagysága engedelmeibül bejüvetelit is (kinek meg lenni már ideje egyszer), hozza Isten jó egészségben kglmedet. Tudósítson utjából is maga egészsége felől kglmed. Mi is hála Istennek egészségben vagyunk. Adja Isten látnunk jó egészségben kglmedet. Albae 8 Aprilis 1645.

*Georg. Rakoczy mp.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

*Jegyzet : Az egész levél ifj. Rákóczy György sajátkezű írása.*

## 39.

Georgius Rakoczy Junior Dei gratia princeps Transylvaniae etc.

Generose fidelis nobis sincere dilecte. Salutem et gratiam nostram. Öcsim uram tudósítván, hogy Isten áldomásából innen megindulván, mivel die 14. praesentis mensis Désen akar lenni, íratnánk kglmednek, akkorra oda menvén, az mi kglmes urunk ő nga parancsolatja szerint ő kglmével együtt onnan indulhatna ki. Minek okáért kglmedet intjük, parancsolván is kglmessen, legyen azon, hogy az specificalt napon Désen jelen lévén, öcsém urammal egyszersmind indulhasson meg urunkhoz ő ngához. Eidem in reliquo gratiose propensi manemus. Secus non facturus. Datum in civitate no s tra Alba Julia, die 7 Maii. Anno Dni 1645.

*Georg. Rakoczy mp.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

## 40.

Adjon Isten jó egészséget kglmednek.

Kglmed levelét vettük vala, egészségének örvendünk, kiben Isten sokáig tartsa is meg kglmedet. Mi is türhető egészséggel birunk; mi ennek utánna is kglmednek kedveskedni készek vagyunk. Vigyázhatnak az barátim, de semmit sem kaphatnak, lássák etc. ő nga szerencsés előmenetelinek örülünk, kiben Isten sokáig tartsa meg is ő ngát, mi is még eddig ide hátra békével vagyunk ő ngának szerencséjére. Ezután se feledkezzék kglmed rólunk, írjon, kedvessen vesszük kglmedtül. Asszonyomnak irt kglmed levelét megküldtük postátul. Nyári Bernát uramat, ha Isten behozza, jó szívvvel látjuk ő kglmét. Mi bennünk megnyugodjék kglmed. Adjon Isten jó egészséget kglmednek. Albae 14 Julii 1645.

*Georg Rakoczy mp.*

Komámot Rédei uramot szónkkal szeretettel köszöntse kglmed, igen elfeledkezék ő kglme rólunk, írjon avagy csak egészsége felől ő kglme.

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

*Jegyzet : Az egész levél ifj. Rákóczy György sajátkezű írása.*

## 41.

Georgius Rakoczi Dei gratia princeps Transylvaniae etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram. Kglmeddel szükséges dolgaink lévén, kglmessen parancsoljuk,



dolgait hátrahagyván, jűtest jűjjen udvarunkban. Secus non facturus. Datum in civitate nostra Alba Julia, die 25 mensis Octobris. Anno 1645.

*G. Rakoczy mp.*

*Kivűl: a szokott cím. (Zárópecsét.)*

*Ugyanott Bethlen Ferencz sajátkezű megjegyzése: 28 praesentatae in territorio szazhalmiensi in venatione.*

## 42.

Georgius Rakoci Dei gratia princeps Transylvaniae etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Az péntek már elműlék, melyre kglmednek udvarunkba kellett volna jőni, mivel mi az elműlt pénteket értettűk, nem a jővendűt. Azért kglmednek kglmesen parancsoljuk, ne késsék, jőjűcn udvarunkban mindjárt, mivel már a lakodalom napja rövid lévén, arra készűlni kellene. Cui in reliquo gratiose propensi manemus. Datum in civitate nostra Alba Julia die 19 Novembris Anno 1645.

*G. Rakoczy mp.*

*Kivűl: Generoso Francisco Bethlen de Keresd, comiti comitatus Albensis Transylvaniae, supremo aulae nostrae magistro, tabulaeque judicariae jurato assessori etc. Fideli nobis dilecto. (Zárópecsét.)*

## 43.

Jó egűszsűggel áldja meg Isten kglmedet.

Hogy Isten kglmed örűmére asszonyomat megtartotta s áldásával áldotta kglmeteket, igen akarjuk Isten ő kglmét kglmeteknek szerelmeivel tartsa meg sokáig, kívánjuk.

Kglmednek nehűségűvel az lovat nem kívántuk, hogy penig elkűldte, kedvessen vettűk, noha majd az ló vonytatja száját, reméljuk, talam megigazodik. Im kglmednek mi is háromszáz forintot kűldtűnk, adja Isten sok esztendűket élűvén kglmed, sok lovait adhassa, mi is szolgálűván kedveskedhessűnk kglmednek. Isten kglmeddel. Fogaras 2 Februarii 1646.

*G. Rakoczy mp.*

*Kivűl: Generoso Francisco Bethlen de Keresd, comiti comitatus Albensis Transylvaniae, Illmae suae principalis celsitudinis dni patrisque nostri summis cum obsequiis colendissimi supremo aulae magistro, nec non tabulae judicariae assessori jurato etc. Fideli nobis sincere dilecto (Zárópecsét.)*

*Ugyanott Bethlen Ferencz sajátkezű megjegyzése: 1646. 6. Februarii in Sz. Miklós redditae.*

*Jegyzet: Az egűsz levél ifj. Rákócz Gyűrgy sajátkezű írása.*

## 44.

Georgius Rakoczy Dei gratia princeps Transylvaniae etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Országul kglmetek közönséges javára nézendő bizonyos okok kívánván azt tőlünk, hogy az Szent György napi gyűlést ez esztendőben szokott idejénél előbb kiszolgáltassuk, az iránt is nem akartunk kglmetekre való kglmes gondviselésünknek megfogyatkozni. Minekokáért mellettünk levő becsületes tanács úr hiveinknek egyenlő tetszésekből rendeltünk ad diem undecimum mensis Martii kglmeteknek országul fejevári városunkban generalis gyűlést, az Ur Isten azt adván érnünk, promulgaltatni és kiszolgáltatni. Mely gyűlésünk alatt transmissiókat, publicatiokat és egyéb causákat is, kik az ország gyűlése alatt discutaltatni szoktak, revidealtatni akarván, annakokáért kglmednek is kglmesen hagyjuk, sőt parancsoljuk is, az megírt napon és helyen maga személye szerint assessor-i tisztéhez képest is jelen lenni el ne mulassa, hogy az revidealandó causáknak discutaltatások dolgában kglmed jelen nem létele miatt fogyatkozás ne legyen, sőt kglmeddel való egy értelemből is országunk generalis gyűlésében a közönséges jóra minden jó és hasznos dolgokat végezhezzünk. Cui in reliquo gratiose manemus. Secus sub poena in generali decreto expressa non facturur. Datum in arce nostra Fogaras, die 10 Februarii. Anno Dni 1646.

*G. Rakoczy mp.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

## 45.

Georgius Rakoczy Dei gratia princeps Transylvaniae etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Kglmednek udvarunkban mellettünk való léte igen szükséges lévén, kglmessen parancsoljuk kglmednek, ez levelünket vévén házánál levő minden dolgait hátrahagyván jütest jüjjön udvarunkban. Cui in reliquo gratiose propensi manemus. Secus non facturur. Datum in arce nostra Fogaras, die 13 Februarii anno Dni 1646.

*G. Rakoczy mp.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

## 46.

Adjon Isten jó egészséget kglmednek.

Nagy Zsigmondtul ebédünk felett vettük kglmed levelét; hogy az herczeg jüveteli felől tudósít kglmed, igen akarjuk, elég búsulással voltunk, semmi bizonyost nem érthetvén felőle. Belényesbül egy nap eljühet Oláh Gyepesre, noha Oláh Gyepes oláh falu, de most nyári idő, az kis sátort is talán oda kiküldhetjük, ha kglmednek is tetszik, csak idején tudósítson. Oláh Gyepesről ide az herczeg bejühet ebédre; ha ebédre nem is, az bányában ehetik, onnét ide jó idején estvére. Bár reggel lenne bejüveteli, mivel meleg az idő, reggel jobb móddal excipiálhatók; bár ne is mulatna, mert szűk állapotban van az udvarbíró, bajos az úti gazdálkodás. Belényesbül könnyen bejühet másfél nap. Ha olasz gyümölcsünk nem leszen is, de dinnyénk, aszuszó borunk leszen. Ha kglmed előbb eljűne, igen akarnók, de ha az nem lehetne, csak idején tudósítson kglmed, az herczeg jüveteli mi tájban leszen, mi is kimegyünk eleiben félmélföldig Örömet parancsolnánk Belényesben ló felől, de se azok, se ezek szerit nem tehetik. Az herczeget higye Kglmed, nagy jó szívvél látjuk; talám mivel Bányai uramat küldtük eleiben, addig nem illik mással látogattatnunk, azután meglehet. Vizslánk nekünk jó nincsen, agarunk, madarunk, az minemű van, avval jó szívvél kedveskedünk; paripát mi akarnánk inkább az lengyel atyafiaktul vennünk.

Az eleiben való menetelünket becsületesen akarjuk; végére kellene kglmednek menni, melyikhez leszen kedve az herczegnek, szekeren jüjjön-e be, vagy lovon, mi lovon megyünk ki. Az feleségünk új hintájában akarunk fogatni, az kglmednek lova félét gyeplűre fogatok.

Az főember szolgálait azokban az házakban szállítjuk, kiben öcsém uram volt. Az konyhán mi szakácsink lesznek-e, tudósítson kglmed. Isten hozza kglmedet jó egészségben. Várad, 10. Auguszt 1646.

*G. Rakoczy mp.*

Itt elhittük, egy nap megnyugszik.

*Kívül:* a szokott cím. (Zárópecsét.)

*Jegyzet:* Az egész levél ifj. Rákóczy György sajátkezű írása.

## 47.

Georgius Rakoci Dei gratia princeps Transylvaniae etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Rakoczi Zsigmond fiunk adott volt kglmednek egy paripát, ki szegény Petki Farkasé volt; kglmessen kívánjuk kglmedtől.

küldje ki ide jó gondviselés alatt, megadatjuk az árát. Huszár, Sulyok, Bethlen Mihály uramék bár ne késnének már, jönnének ki ő kglmek, kit adjon értékre is kglmed, mert tudja kglmed, kevesen vannak az főrendek között udvarunknál. Eidem in reliquo gratiose propensi manemus. Datum in arce nostra S. Patak, die 12 Septembris 1646.

*G. Rakocy.*

*Kívül : a szokott czím. (Zárópecsét.)*

48.

Georgius Rakoci Dei gratia princeps Transylvaniae etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram. Keresdről 12. die praesentis nekünk írott kglmed levelét vévén, irását megértettük; házához, hogy békével érkezett kglmed és magához tartozókat is békével találta, akarjuk, ez után is Isten oltalmazza és őrizze kglmedet minden kedvetlen állapotoktól. Bethlen Mihály és Bethlen János uramékat is Isten vigasztalja, most ott benn lehetnek mindketten, az mint megirattuk még Patakról Rákoci Sigmonddal. Segesváratt az pestis hogy szünni kezdett, értjük, az Uristen állassa meg szent fiáért. Kglmed hogy parancsolatunkhoz alkalmaztatván magát, készüldögéljen, szükséges. Az mi az kglmed köntösére járandó fizetését illeti, Pávai Tamásnak parancsoltunk, az tiz sing posztóért adjon fl. 70. tiz sing atlaczért fl. 40. bélésejért fl. 100. Az paripát ne késsék kglmed kiküldeni, kiről minap irattunk. Eidem in reliquo gratiose propensi manemus. Datum in arce nostra Kalloviensi, die 20 Septembris. Anno Dni 1646.

*G. Rakocy mp.*

*Kívül : a szokott czím. (Zárópecsét.)*

*Ugyanott Bethlen Ferencz sajátkezű megjegyzése : 26 Septembris 1646 hora 7 vespere redditae.*

49.

Georgius Rakoci Dei gratia princeps Transylvaniae etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram. Kglmessen parancsoljuk kglmednek, elvévén ez levelünket, rendelje úgy házánál lévő dolgait, és induljon úgy meg házától, hogy ad vigesimum diem praesentis mensis Octobris lehessen jelen Váradon, az hova magunk is el fogunk menni akkorra, bizonyos beszélgetésünk leszen kglmeddel több becsületes hiveinkkel egyetemben. Oly készülettel jöjjön pedig kglmed, hogy ugyan onnét indul-

hasson is kglmed utjára. Secus non facturus. Eidem in reliquo gratiose propensi manemus. Datum in arce nostra Sarospatakiensi, die 7. mensis Octobris. Anno Dni 1646.

*G. Rakocj mp.*

*Kívül : a szokott czím. (Zárópecsét.)*

*Ugyanott Bethlen Ferencz sajátkezű megjegyzése : 14 Octobris Keresd redditae 4 hora promeridiana 1646.*

50.

Georgius Rakoczy, Dei gratia princeps Transylvaniae etc. Spectabiles, magnifici, generosi, egregii et nobiles fideles sincere nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram. Ugy vagyon, hogy annak előtte is értettük volt, de bizonyosban az budai vezér csaussza és levele által intinálja, hogy az két hatalmas császár között a békességről derekas tanácsok leszen, kívánván azt tőlünk, hogy mi is, mint az előttünk való fejedelmek cselekedtenek, bizonyos követünket küldenők Budára, ne is késnének velle, mert az tractatus elkezdetnék. Minderre nézve azért s mind penig egyéb derekas szükséges kglmetek közönséges megmaradására nézendő dolgok állván előttünk, nem nézhetvén az üdőnek alkalmatlanságát, az Szt. György napi generalis gyűlésünket szükségesképpen anticipálnunk kellek. Annak okáért mellettünk levő tanács-híveink tetszése is accedálván, rendeltünk kglmeteknek generalis gyűlést ugyan itt fejevári várasunkban celebráltatni ez jövődő februariusnak 16 napján, úgy mint ad Dominicam Septvagesimae. Hagyjuk azért és parancsoljuk kglmeteknek kglmessen és serio, hogy az kglmetek vármegyéjéből az régi jó szokás és rendtartás szerént bizonyos értelmes főszemélyeket válogatván, azokat az feljül megírt napra és helyre oly teljes hatalommal és tanulsággal bocsássa el, hogy több becsületes hiveinkkel és az országnak három nemzetbeli statusival valamelyek kglmeteknek közönséges békes-séges megmaradására nézendő dolgok lesznek, mindazokról hasznosson tractalhasson és végezessen. Isten kglmességéből. Secus sub poena in decreto expressa nullatenus facturi, quibus in reliquo gratiose propensi manemus. Datum in civitate nostra Alba Julia die 8 Januarii Anno 1647.

*G. Rákócy mp.*

P. S. Ezen gyűlés alatt penig valaminemű causak ab antiquo generalis gyűléseken revidealtatni szoktak, revideáltatnak.

*Kívül : Spectabilibus, magnificis, generosis, egregiis et nobilibus supremis et vicecomitibus, iudicibus, juratis assessoribus ac toti universitati dominorum magnatum et nobilium comitatus Albensis Transylvaniae etc. Fidelibus sincere nobis dilectis. (Zárópecsét.)*

*Ugyanott Kemény János sajátkezű megjegyzése : Exhibitae et praesentatae sunt in Beld, die 19 Januarii Anno 1647.*

## 51.

Szolgálok édes sógor uram kglmednek és az Úr Istentől minden jókat kívánok szívből kglmednek megadatni.

Az kglmed jámbor szolgája megadá nekem böcsületes levelét, melyet igen kedvesen láttam és értettem, hogy az Úr Isten kglmedet jó egészségben meghozta, arról az gondos és fáradságos meszsze való utjáról; kívánván, hogy az Úr Isten adjon erőt ezután is kglmednek, az mi kglmes urunk és édes hazája, nemzete hasznos szolgálatjára. Boldogságomnak tartom vala, ha nagy bizodalmmal szerént szerencsém lehetett volna, visszatérőben is az kglmed ily jóakaró atyafia, szolgája meglátogatására, de az kglmed terhes fáradságit és sok törődésit tudván, örömet helyet adtam az kglmed mentségének is, kglmedért ugyan, de bizony nem magamért és hogy kglmed az oda látott és értett állapotokról is brevibus tudósított. Kévánom Istentől ezbeli jóakaróját is szolgálhassam meg kglmednek. Ugy látom nem az emberek akaratjától és reménységétül, hanem az Istennek kglmes dispositiojától viseltetnek az dolgok. Vagy ostort vagy titkos áldást akar ő sz. felsége kihúzni az keresztyénségnek ily végetlen háboruiból; de mivel ugy szoktunk szólni, hogy proximus egomet mihi: ottan csak adjon már Isten minekünk csendes szívet és nyugalom . . . . .<sup>1)</sup>

Kiben jó kívánságunkkal fejezhessük az keresztyének egyeségét is, szerezhessük az magunkét is. etc.

Magam felől irhatom kglmednek, már majd három holnaptól fogva bizony igen egészségtelen állapottal voltam, és most is nem sokkal vagyok jobban, tovább ő szent felsége mint adja, nem tudom. Legyen az ő kglmes akaratja. Az mi kegyes urunk levelét ez este vöttem, melyben ő nga parancsolja Kolozsvárra menésemet, ad 29. praesentis, ha csak kicsinyt javulhat is egészségem, elmegyek, mentséget bizony nem keresek, de ha nem mehetek, kicsinyok meg nem tartóztat. Kérem szeretettel kglmedet, legyen mentségemre in eo casu ő nga előtt s ha pedig ott lehetnék, kglmed is ott lehessen, szívből kívánnám, de abban is kövesse maga alkalmatosságát, noha bizony volna szükségem az kglmed jelen létere.

Az mely marha megszerzése felől kglmednek ajánlást töttem vala, im meg is teljesítettem s minthogy kglmed ez jámbor szolgájára bizta, én is ő kglmétől megküldtem kglmednek, egy kis kő hiát látván csak. Kévánom, adjon Isten világ végéig el ne fogyjon az kglmed böcsületes ágából és maradékibul az ki vidámita és böcsületesen viselhesse. Én pedig mivel immár végére az kglmed szolgálatjában ajánlottam magamat. Valamire az Úr

<sup>1)</sup> Olvashatatlan szó.

Isten erőt és egészséget ad, bizonynyal higgye felőlem, valamig Isten életemet megtartja, külömb affectust hogy ha nem ne találhasson minden igyekezésemmel azon vagyok. Tisztességnek tartván, ha mi nagyobb dologban is kglmednek szolgálhatnék és kívánom, hogy az Ur Isten kglmedet jó egészségben megtartván, adja jó egészségbe nekem is látnom. Ex Medgyes, 20. Januarii 1647. Kglmednek igaz szivvel szolgáló atyafia sógora és szolgája

*Lónyai Sigmond m. p.*

*A levél utolsó lapján Bethlen Ferencz írásával: Lónyai uram, mikor az öreg függőt megküldte Pókaitól. Franc. Bethlen mp.*

*Jegyzet: A levél Bethlen Ferencznek szól.*

Közli: DR. LUKINICH IMRE.

---

# VEGYES KÖZLÉSEK.

## A STAIERORSZÁGI SANKTLAMBRECHTI BENCZÉS APÁTSÁG LEVÉLTÁRÁNAK MAGYAR VONATKOZÁSÚ RÉSZEI.

Regesta monasterii St. Lamberti O. S. B.

I. kötet.

480. 1387. 8. März. St. Lambrecht.<sup>1)</sup>

Der Prior Konrad <sup>2)</sup> und der Konvent von St. Lambrecht bitten den Papst Urban VI. unter Darlegung des ganzen Wahlvorganges um die Benedikzion und Konfirmazion des von ihnen am 5. und 6. März 1387 zum Abte von St. Lambrecht erwählten Rudolf Liechtenekker.

Unterzeichnet von 25 Mönchen und Professoren, darunter aber nur von 2 eigenhändig.

Die Notare Johannes Sefner aus der Aquilejer und Heinrich von Iglau aus der Olmützer Diözese beglaubigen dieses Instrument.

Orig. Perg. Anhangendes gut erhaltenes Siegel.

763(sic). 1420. 8. Juli. Florenz.

Der päpstliche Vicekämmerer, Bischof Ludwig von Montauban, zeigt unter Einschaltung der Bulle des Papstes Martin V. dd. 1420. 12—6 Florenz dem Erzbischofe Johann von Gran, Präsidenten der päpst. Kanzlei, an, dass er, der Erzbischof, in dem Prozesse des Erzbischofes Eberhard von Salzburg mit dem Abte Heinrich von St. Lambrecht keine weiteren Schritte mehr unternehmen solle. (Literae inhibitoriae).

Abschrift im Kodex »Processe« p. 241—254.

<sup>1)</sup> Az első szám jelenti az oklevél folyó számát, a második a kelet évét.

<sup>2)</sup> A Repertorium 35. lapján azt olvashatni róla, hogy »Konrad (von Ungarn)«. — Róla még két oklevél emlékezik meg: az 572a. és 573a.



## II. kötet.

11. 1455. 1. September. Neustadt.

Kaiser Friedrich III. unterrichtet den Abt von St. Lambrecht von der bevorstehenden Ankunft des Königs Ladislaus <sup>1)</sup> in (Maria) Zell und beehrt, dass selber auf würdige Weise dort empfangen werde.

Orig. Pap. Der Abdruck des Siegels nicht mehr kennbar.

267. 1483. 3. Jänner. Oedenburg.

Mathias, König von Ungarn und Böhmen etc. nimmt das Kloster St. Lambrecht und dessen Leute und Güter in Steiermark und Kärnthen in seinen Schutz und befiehlt seinen hier genannten Anwälten, Vorwesern etc. in genannten Ländern, den Abt und das Kloster St. Lambrecht »zu keiner Huldigung mehr zu dringen, noch irgend einen Schaden (denselben) zuzufügen«.

Orig. Pap. Innen aufgedrücktes kleines Siegel.

784. 1539. 27. Dezember....

Hans Opressnitz, Bürger zu Radkersburg und seine Hausfrau Kordula einantworten dem Jurko Salay für gewisse Erbanprüche ihren zu Luttenburg am Tettenhengst gelegenen Weingarten.

Orig. Perg. Hangendes, im Abdruck unkenntliches Petsch.

## III. kötet.

397. 1648. 14. Dezember....

Das Kapitel der Kirche zu Pressburg beurkundet, dass der Graf Ladislaus Eszterhazy von Galantha dem Bischofe Szelepcheny von Neutra die Stadt Szent-Margareth sammt allem Zubehör für 7000 und 333 Dukaten in Gold und 1 Gulden verpfändet habe.

2 Abschriften auf Papier.

500. 1662. 29. Jänner. St. Martinsberg.

Der Erzabt des Klosters Martinsberg, Plazidus Magger, und der Konvent dieses Klosters konföderieren sich mit dem Abte Benedikt und dem Konvente des Klosters St. Lambrecht.

Orig. Pap. Innen aufgedrücktes Siegel.

560. 1668.<sup>2)</sup> 8. September. Mariazell.

Der königl. ungarische Hofrichter Graf Franz von Nádasd und seine Gemahlin Anna Julianna geb. Esterhazy widmen zur

<sup>1)</sup> A Repertorium 24. lapján »Ladislaus (Posth)«.

<sup>2)</sup> A másolaton hibásan 1658. évszám olvasható.

Erbauung einer Kapelle zu Ehren des heil. Königs Stefan in der Mariazeller Kirche 3000 fl. rheinisch.

2 Abschriften auf Pap.

588. 1672. 4. Oct. Mariazell.

Der königl. ungrische Türhüter Graf Nikolaus Draskovich und dessen Gemahlin Christina geb. Nádasd versprechen dem Abte Franz und dem Konvente zu St. Lambrecht für die Errichtung einer Kapelle zu Ehren des h. Emerich in der Mariazeller Kirche 3000 fl. rheinisch.

2 Abschriften auf Papier.

592. 1672. 19. Dezember. Wien.

Erzbischof Georg Szelepchény von Gran widmet zur Einrichtung einer Kapelle zu Ehren des h. Königs Ladislaus in der Mariazeller Kirche 3000 fl.

Orig. Pap. Aufgedrücktes Siegel. — 4 Abschriften auf Papier.

713. 1684. 27. April. Letowitz.

Erzbischof Georg Szelepcheny von Gran verordnet in seinem Testamente die Beisetzung seines Leichnams in der St. Ladislaus-Kapelle der Mariazeller Kirche u. s. w.

In dem Kodizill zu diesem Testamente, welches hier im abschriftlichen Auszuge beiliegt und das Datum 1685. 6. Jänner trägt, wird oben genannter Kapelle der halbe Teil der erzbischöfl. Kleindien bestimmt u. s. w.

Abschrift auf Papier in 2 Exemplaren.

720. 1685. 6. Jänner. Lethowitz.

Erzbischof Georg von Gran trifft weitere testamentarische Verfügungen. (Das Testament dd. 1684. 27—4. Letowitz. Num. 713.)

Abschrift dieses Kodizills auf Papier. Beiliegend ein Auszug.

721. 1685. 25. Jänner. Aflenz.

Abt Franz von St. Lambrecht ordnet den Mariazeller Beichtvater P. Rumer ab zur Überführung der Leiche des Erzbischofes Georg von Gran nach Mariazell.

Orig. Pap. Aufgedrücktes Siegel.

724. 1685. 11. Februar. Wien.

Kaiser Leopold I. befiehlt die freie unbehinderte Überfuhr des Leichnames des Erzbischofes Georg Szelepcsény von Gran von dessen Gute Let(sch)owitz in Mähren nach Mariazell.

Orig. Pap. Aufgedrücktes Siegel.

725. 1685. 12. Februar. Wien.

Der Official und das Passauer Konsistorium in Wien geben dem St. Lambrecht P. Rumer einen Freipass für die Leiche des Graner Erzbischofs Georg durch das Bistum Passau.

Orig. Pap. Aufgedrücktes Siegel.

727. 1685. 23. Mai. St. Lambrecht.

Abt Franz, Prior Benedikt und der Konvent zu St. Lambrecht erklären ihre Bereitwilligkeit zur Annahme der ihnen von dem seligen Graner Erzbischofe Georg zugewiesenen Legate und ernennen zu ihrem Bevollmächtigten bei der erzbischöflichen Verlassenschaftsabhandlung den Mariazeller Superior Alexander Pauman und den P. Martin Rumer.

Orig. Pap. 2 aufgedruckte Siegel.

728. 1685. 1. Juni. Wien.

Der Raaber Bischof, Graf Leopold von Kollonitz (Kollonitsch), schliesst mit den St. Lambrecht Bevollmächtigten einen Vertrag bezüglich der Legate nach dem Erzbischofe Georg von Gran.

2 Abschriften auf Papier.

747. 1687. 10. August . . . .

Abt Franz, Prior Benedikt und der Konvent zu St. Lambrecht verpflichten sich zur Abhaltung zweier sacra menstrua perpetua cum cantu et ad totidem alia privata in der Mariazeller Kirche für den seligen Erzbischof Georg von Gran.

Orig. 2 aufgedruckte Siegel. — 2 Abschriften auf Papier.

799. 1695. 12. April. St. Lambrecht.

Abt Franz von St. Lambrecht belehnt den P. Ladislaus Sennyei, Rektor der Grazer Universität und des dortigen Jesuitenkollegiums, mit einem zu Felden bei St. Veit gelegenen Hofe.

Orig. Pap. Anhängendes Siegel. — Beiliegend eine Abschrift.

819. 1698. . . . . Kismartony.

Eva Tököly, Gemahlin des Fürsten Paul Esterhazy, verpflichtet sich dem (Stifte St. Lambrecht) schuldige 2000 fl. in 2 Raten, und zwar die eine im Jahre 1699, die andere aber im Jahre 1700 zu bezahlen.

Abschrift auf Papier.

820. 1699. 28. Mai. Kismartony.

Der ungrische Palatin Paul Esterhazy (Estoras) von Galantha verschreibt und verpfändet dem Abte Franz und dem Konvente (zu St. Lambrecht den Markt Szent-Miklos nebst 5 anderen Orten

(Aemtern) und dem öden Gute Göbös, sämmtlich im Ödenburger Komitate gelegen, für und um 50000 Gulden rheinisch.

Abschrift auf Papier.

825. 1699. 2. Dezember.

Das Kapitel zu Eisenburg fertigt eine durch sein beigedrücktes Siegel beglaubigte Abschrift folgender in seinem Archive befindliche Urkunden aus: 1. dd. 1699. 11—8, Fölső Bük, — 2. dd. 1699. 31—10 . . . ., — 3. dd. 1699. 23—11. Wien.

Orig. Pap. Aufgedrücktes Siegel.

826. 1700. 28. Jänner. Wien.

P. Emerich Rainer, Administrator der dem Kloster zu St. Lambrecht und Mariazell gehörigen ungrischen Güter, verkauft dem kaiserlichen Rate und Stadtrichter Daniel Tepser und dessen Hausfrau Juliana 30 zu St. Margarethen in Hinckenthal (?) liegende Pfund (!) Weingärten um 420 fl.

Orig. Pap. — 2 aufgedrückte Siegel.

827. 1700. 12. Februar. Wien.

Kaiser Leopold I. ernennt den St. Lambrechter Professen P. Emerich Rainer zum Abte von Koblan (sic) in Ungarn.

Orig. Pap. Aufgedrückter Siegel.

912. 1711. 5. Juli. Wien.

Der ungrische Palatin Fürst Paul Estoras de Galantha erneuert mit dem Abte Anton und dem Konvente zu St. Lambrecht und Mariazell den Vertrag über die Verpfändung der bekannten im Ödenburger Komitate gelegenen Güter.

Abschriftlich.

923. 1713. 12. Juli. Wien.

Kaiser Karl VI. als König von Ungarn beurkundet die Bevollmächtigung des P. Wilibald Draschycz zum Administrator der Mariazeller Güter zu St. Nikolaus in Ungarn durch den Abt Anton von St. Lambrecht.

Orig. Pap. Aufgedrücktes Siegel.

947. 1719. 27. März. Wien.

Graf Josef Anton Esterhazy verpflichtet sich bei Übernahme der ungrischen Besitzungen des Stiftes St. Lambrecht zur Tragung aller aus diesem Besitz und jener Übernahme etwa erwachsenden Nachteile welcher Art immer.

Orig. Pap. Aufgedrücktes Siegel. Beiliegend eine Abschrift.

948. 1719. 31. März. St. Lambrecht.

Der Abt und Konvent zu St. Lambrecht begeben sich ihrer Rechte auf ihre ungrischen Besitzungen zu Gunsten des Grafen Josef Anton Esterhazy.

Beglaubigte Abschrift. Mit einem aufgedrücktem Siegel.

959. 1722. 22. April. Prag und Klosterbruck.

Abt Marian am Strahow, Abt Vinzenz von Klosterbruck, Generalvikäre der Prämonstratenser in Böhmen und Ungarn, und Abt Ambros von Perneck bezeugen, dass der Propst Adalbert Pintar von Horpacz in Ungarn mit vollem Rechte Propst und Prälat wäre.

Orig. Pap. 3 aufgedrückte Siegel.

1027. 1737. 27. Mai. Perneck.

Abt Nikolaus Zandt von Geras als Administrator der Abtei Perneck und der Konvent dieser Abtei überlassen die ihnen von dem Grafen Batthyán im Jahre 1703 geschenkte Propstei S. Mariae in Turie dem Propste Sigismund Parttoleisky und dem Konvente zu Czorna auf immer.

Orig. Pap. Mit 3 aufgedrückten Siegeln. — Wie mag doch diese für die Betreffenden so wichtige Urkunde nach St. Lambrecht gekommen sein?

1049. 1740. 15. Oktober. Rom.

Der Kardinalpriester Angelus Maria empfiehlt den Benediktier-Aebten in Deutschland den Abt Oddo von Pomolk.<sup>1)</sup>

Abschriftlich.

1054. 1741. 12. Jänner. Wien.

Erzbischof Camillus Paulutius von Ikonium, päpstlicher Nuntius am kaiserlichen Hofe empfiehlt den deutschen Benediktiner-Aebten den Abt Oddo und dessen Bestrebungen zur Unterstützung.

Abschriftlich.

1077. 1743. 22. Juli. Wien.

Der Baron Ignaz Josef Bornemisza von Kászon verpflichtet sich für sich und seine Brüder Johann Franz und Paul Peter, eine von ihrem seligen Vater Johann Josef bei der Mariazeller Kirche gemachte Stiftung getreulich zu vollziehen.

Orig. Pap. Aufgedrückter Siegel.

Közli: PACHER DONÁT.

---

<sup>1)</sup> Koptik Oddo dömölki apát értendő.

## KASSA VÁROS LEVÉLTÁRÁBÓL.

*Meghívók temetésre, lakadalomra.*

*Thurzó Anna*, Perényi György özvegye, meghívja a városi tanácsot férjének 1597 február 13-án végbemenő temetésére.

*Perényi István* atyját az ó kalendárium szerint 1597. november 23. napján temetik, meghívja rá a várost.

Kassa lt. 4710.

1602. *Perényi György* Nagyidáról a tanácsot, mint szomszéd urait, és barátait meghívja lakadalmára. *Melith Pál* leányát veszi el.  
5014.

*Naprágy erdélyi püspök szállást kér.*

1599. január 26. *Terebes várából Naprágy Demeter erdélyi püspök és kancellár* a közjó érdekében a császárhoz megy. A régi ismeret-ségre és barátságra hivatkozva alkalmas szállást kér, mert némi-nemű szükséges dolgai vannak, mikért Kassára be akar térni.

Kassa lt. 4834.

*Semsey Menyhért és Miklós a városhoz.*

*Semse, 1599. október 9.* *Semsey Menyhért* : Szolgálatomat ajánlom kegyelmeteknek mint mindenkoron jóakaró bizodalmas szomszédaim-nak. Nagy biztomban kérem, mivel háborus időnek mivoltát látjuk, kevés marhámat az ellenségtől és hatalmasoktól nem tudom hova tenni, és is kegyelmetek atyjafia vagyok és tagja, engedjék meg házieszközeimet, boraimat oda házamba vigyem, megszolgálom. Ha kegyelmeteknek vagy a városnak valami épületre való fa szükség-es, vagy más, örömet szolgállok vele.

4843 40.

1616. *Semsey Miklós* *Semséről* engedélyt kér, hogy borait itteni házába behozza, mert hallani kezd az itteni hajduk felől, kik miatt már egynehányszor fogatkozást szenvedett.

5703 29.

1622. szeptember 28. *Semséről Semsey Miklós* : Kinn való házait az ellenség porrá tette újra nem építheti, kéri, borait bevitethesse kassai házába.

5991 '9.

*A Drugethek kőfaragót kérnek és temetésre hívnak.*

1600. *Ungvárra* a *Drugeth* urak a torony építéséhez kőfaragót kértek Kassáról; *Ambrus* mesterrel meg is kötötték a szerződést; de nem jött.

4908 6.

*Homonna 1600. január 19.* Homonnai Drugeth István özvegye, Török Fruzsina, meghívja a várost Ungvárra fia temetésére.

*Ujfalusi Gáspár a kassai jobbágyság disznómakkoltatása ellen.*

1599. november 27. »Tegyenek törvényt a kassai jobbágyság felől, kik erdőimre hatalmasul fegyveres kézzel reá hajtottanak (disznókat) és a makkot megetették. Kegyelmeteknek is az ujfalusi helyhez, u. m. Görbe Péter helyéhez köze vagyon, az ellen nem törekedtem. Ki az erdőt őrzi, azé a haszon is azon évben, mondja az ország törvénye. Mivel Ujfaluhoz való az erdő, ekkoráig én őríztem. Irják, hogy Ujfalunak és Kassának nincs felvett határa. Bizony kegyelmetek közt is van sok, ki a világon sem volt s én sem voltam, mikor őseink elintézték Kassa és Ujfalu közt a határt, melyen túl egyik sem szántott és irtott, elég határ ez. A másik meg, hogy az egyik Ujvármegyében, másik meg Zemplénben van. Látom, hogy kegyelmetek az én igazságomat és jószágomat ezzel akarja elfoglalni, mert nem engedhetem a rajtam esett gyalázatokat és bosszúságokat, akik engem tolvajul megkergettenek. Protestálok az én Istenemnek, az földi embereknek s ti kegyelmeteknek egész városul, hogy vagy meghalok vagy megváltoztatom »a disznajkatt« a mint az ujfalusiakat megváltoztattam. Kérem kegyelmeteket, ne halogassák, mert látom, ezt akarják, ebből jó nem következik, én oka ne legyek. Senki jobbágysága nem vagyok, hogy valakinek erdőkerülője legyek, sok dolgaimat hátra hagyván és szolgálaimat hátra hagyhassam.«

4843/38.

*Káthay Mihály megvételre ajánlja szőlőjét.*

1599. szeptember 30. Káthay Mihály kálai kapitány Mislyéről : Erdőbényén Dobó uram jószágában van egy szőlője, mely házatól messze van. Tályán többi szőlője öröksége mellett szeretne helyébe venni. Ha kellene, vegye meg a város »örömesben« adná mint másnak, a szomszédságért és barátságért.

*Rákóczy Zsigmond szállást kér ; kölcsönöz ; jobbágyságot pártfogol ; lakadalomra hív.*

Szerencs, 1598. augusztus 5. Rákóczy Zsigmond (kir. tanácsos, Felsőmagyarország generálisa) levele Kassához : »Ő felsége leveléből ő felsége rokonának, Erdély fejedelem asszonyának Erdélyből való kijövetelét és hazamenetelét értjük. Tudván, hogy Kassán fog megállni, mivel feles udvarnéppel és urak kíséretével jó, Ő felsége nevével intjük kegyelmeteket, szállásról és pénzre mindenféle eleségről gondoskodjanak, hogy semmiben fogyatkozás ne legyen.«

4787.

*Kassa, 1599. február 6.* Rákóczy Zsigmond ő nagyságától Székely Lőrincz 100 frtot vett kölcsön, mit húsvétig visszafizet. (Semmi lekötés).

4804.

*Szerencs, 1600. május 3.* Rákóczy Zsigmond egy jobbágynak ügye van egy kassai emberrel. Levelet ír, hogy elégítsék ki s hasonló barátságot ígér.

4988/30.

*1602.* Nánássi György szerencsi udvarbíró ura ő nagysága kecskeméti jobbágya mellett ír, aki Kassán lakó Zabó Balásnak adósa s törvény elé volt idézve ; de törökök közt lakik, nem jöhetett az napra ; engedjenek meg neki.

5018/4.

*Munkács, 1602.* Rákóczy Zsigmond leánya, Erzsébet, május 19-én Homonnai Drugeth Bálinthoz megy nőül, a lakadalom Szerencsen lesz, melyre R. Zs. meghívja a várost.

5017.

*Dersffy egy lengyelt pártfogol.*

*1602.* Dersffy Miklós honti főispán, Nagyidáról ír a tanácsnak, hogy Murtics Márton, ki nála is szolgált, Lengyelországból jött s most Kassán akar megtelepedni : ne halaszszák neki s ne drágán adják a *purgerrechtet*.

5018.

*Károlyi Gáspár árva leánya.*

*Göncz, 1600. február 28.* Gönci néhay Miklós deákné Zajka Asszonyra bizta a kassai tanács az üdvözült Károlyi Gáspár nyomorult árva leányának gondviselését. De jött hozzá Mendnenszky András varannai praedikátor, kinek házastársa Károly Kata asszony közelebbi vér hozzá, mint én, mert atyjával egy vele. Uraságtokra bízom, nálam maradjon-e az árva, mivel én mód nélkül akkor sem kívántam.

4908/31.

*Kolozsvárra molnárokat kérnek Kassától.*

*Kolozsvár, 1602. szeptember 10.* Zechy István Helcsy Gáspár nevében ír Kassának : »Mivel a sok különféle szükségek miatt, de kivált télen a vizek elapadása miatt, a malmok miatt felette nagy szükségbe jutunk gyakorta, akarnánk itt az ő felsége városában valami szárazmalmot építeni, kihez mestert az itt körülöttünk lévő tartományban nem találunk. A kegyelmetek városában bizonyosan vannak ilyenek : Kérjük ne restelje értünk a kicsiny fáradságot,



kerestessen ilyet és iktassa be hozzánk. Igérte Váci András uram, hogy ő felsége számára valami port hoz be Básta uram parancsából a kegyelmetek városából. Ugyanekkor elhozhatná vele. Itt való munkájának jutalma jámborul meglesz.»

5019/10. -

*Szatmár Kassa pártfogását kéri, hogy szabad királyi város legyen.*

*Szatmár, 1607. június 30.* Szegény maradék hazánkban, nemzetünk közt erőnktől telhetőleg hűséggel szolgáltunk s ezután sem leszünk haszontalan tagok, azért több jóakaróink, főkép a Comissarius urak akarattjából szabad kir. város akarunk lenni s a királyi könyvben is így iktatatnánk be, a mint az Istenben elnyugodt kegyelmes fejedelmünk is ebben a 2 $\frac{1}{2}$  esztendőbeli idejében is szeretettel observált bennünket. Kérjük kegyelmeteket, legyen mellettünk, követeinek adja szájokba, hogy a jövő pozsonyi országgyűlésen törekedjenek mellettünk. A többi szabad városokat informálja kegyelmetek, mert bár a királyok a régi szent királyoktól kapott privilegiumunkat megerősítették, de regalissal való hivatalunk nem volt ő felségektől és az ország között szabad voxunk nem volt, kiből gyakorta kárunk következett. Georgius Bertey iudex pr. Zattmariensis, Thomas Barló iudex pr. Nymethiensis.

5221/30.

*Dobó Ferencz patikáriusa.*

*Sárospatak, 1603. április 21.* Dobó Ferencz : »Egy patikáriusom nem jól ment el tőlem, de az idő alkalmatlansága miatt nem láthatam törvényt, most elküldtem kegyelmetekhez szolgálmat s kérem, hogy a patikáriusok közül ötöt és a polgárok közül hatot hívjanak össze és szolgáltassanak igazságot.«

5018/3.

*Káptalani bérlet.*

*1603. év 5033. sz.* Az egri káptalan nyugtája 15 márka 75 frtról, mit a város Kassa és Chermelye területéről ez évre fölvelt.

*Meghívó.*

*1603.* Thurzó Kristóf gróf Erdődy Tamás leányával tartandó lakadalmára meghívja a várost.

5060.

*Bocskay két levele.*

*Kassa, 1605. deczember 30.* Bocskay 6000 frt taksát kér a várostól.  
5103. sz.

1605. Bocskay kijelenti, hogy a város szabadságát nem bántani, sőt oltalmazni akarja, a fenforgó ügy elintézésére biztosokat küld.

*Füstpénz-nyugta.*

1606. június 17-ikén Darholz Pál Abaujmegye füstpénz-szedője a kassai jószágból, a korponai dicából 123 frtot vett föl Mészáros Tamás bírótól.

5163.

*Munkácsy János jobbágyot pártfogol, borait a tatár, török, hajdú elől Kassára hozza.*

*Alsó-Regécz, 1601. márczius 28.* Munkácsy János. Kassa jobbágyának, Borsos Bálintnak, kit a tatárok öltek meg, leányát egy másik jobbágy neveli s férjhez adja, kéri atyja ruháit, miket a város őriz.

4966/16.

*Olcsvár, 1605. május 3.* Munkácsi János a kassai tanácshoz : »Ismeretes a romlás, pusztulás, kárvallás kegyelmetek előtt, mely az országra szálla. Nekem is mind őszi, mind tavaszi takarmányom, 40 hordó borom, házbeli javaim, lábas barmaim, fogytig prédára kele és házaimnak egy része elége. Megmaradt kevés boraimat eddig rejtegettem a regéczi jószágban, de most látván tágulását az hajdu, török és tatár vitézeknek, kérem, hogy oltalomért, nem kereskedelemért engedné bevitetni, hol házamhoz szállítva táplálnám házam népét«.

5150/20.

*Forgách Zsigmond a városi címeres nemesekről ; kassai generális ; bort ad el ; majorházat vesz ; a baromvágásról ; hamis pénzről ; hadikészületek.*

*Göncz, 1607.* Forgách Zsigmond királyi biztos : A polgárok azt kívánják, hogy mivel a címeres nemesek is őrzik a várost és némelyek tisztviselők is közülök, azért személyesen nem ülhetnek föl. Forgách feleli, hogy kiki személyétől egy jó lovast küldjön a megyére.

5213.

*Komjáti kastély, 1609. október 12.* Irja, hogy a felség generálisnak küldte Kassára. Mint régen, mikor ott lakott, most is oltalmul és segítségül lesz a városnak ; de egyes, nem baráiai tartózkodjanak a rávonatköző hamis hírektől. Élelmszerekt és egyebek beszerzésére szolgát küldött a városba.

Kassa v. ltára 5317.

*Balog vára, 1609. november 3.* Pénteken megyünk, fogadjanak kegyelmetek barátsággal s legyen elég szállás.

Kassa v. lt. 5318.

*1609.* Pécsi János, kassai lakos, kit kegyelmetek elfogott, 2000 frt ára bort vett tiszttartónktól, de csak felét fizette ki, a többiről kemény és erős hit és kötés mellett adott adóslevelet. Kérem, elégítsen ki jószágából, vagy a mint személyét is kötötte, adja kezéhez őt. (Az adóslevelet mellékli.)

K. lt. 5320.

*1610.* A kassai hostáton Csehy Jánostól majornak való házat vesz, addig, míg itt (Kassán) lakik. Azután a ráfordított költség felszámításával a város kezére bocsátja.

K. lt. 5334.

*1613.* A város kívánságára a tiszttartónak meghagyta, hogy a hidon a baromvágással hagyjon fel, ne rútítsa vele a gyalog hidat és ne terhelje a járókat, hanem a kert végiben építsen erre helyet.

5529.

*Kassa, 1613. július 21.* A palatinus rendelete szerint inti a várost, hogy semmi hamis lengyel és erdélyi garast el ne fogadjanak, és ne éljenek vele, mert a törvényes végzés szerint nagy büntetésben fognak részesülni.

5530.

*1613. Kassához, július 27.* A török jövetele felől biztos hírek jönnek, a régi szokás szerint gyalogokkal és ágyuk alá való lovakkal készen legyenek, hogy egy másik levélre indulhassanak.

5531.

*Kassához, szeptember 3.* Tudják, hogy a palatinus a Várme gyéket Rakamazhoz rendelte. Kegyelmetek adjon 100 lovat és 200 gyalogot, jó puskást, tartsa kész, hogy 13-ikán megindulhassunk a lövő szerszámokkal s a banderiummal.

5332.

*Kassához, október 7.* Hallották bizonyára a keserves hírt, hogy Rákóczyt a török kiűzte Erdélyből. Most az ideje megmutatni, ki szereti hazáját, ezért fejenként táborba szálljanak október 14-re Tokajba induljanak a lovakkal és gyalogokkal.

5533.

*Kassa, 1613. október 15.* Oláh Tamás lakatgyártótól 44 kopjvasat vett 7 frt 92 denáron; fizesse ki a tanács a kamara akaratjából a meg nem fizetett taxából.

5534.

*Kassa, 1613. október 15.* Paizsgyártó Jánostól 168 szál kopját vett 5 f. 40 d.-ban; fizessék mint fent.  
5535.

*Horváth Péterné, november 9.* engedélyt kér, hogy 10 hordó borát a biztonság végett behozhassa, mert rossz hír van.  
5540/20.

*Magochy Ferencz Kassáért.*

*1608. Torna.* Magochy Ferencz generális a tanácshoz: »Kegyelmetek írt, hogy a zempléni és ungvári vicegenerálisoknak is irjak az elmúlt nagymihályi sokadalomkor az odavaló nemes uraim és szolgálók által az áros emberektől egy házgyujtásnak idején elragadott sokrendbeli marháknak kisserzése és kivétele végett. Mely dolgokról Varannai András többet fog mondani. Még nem volt itt, ha jön, irunk«.  
5263/22.

*1609. Magochy:* Irtunk ő felségének kegyelmetek mellett és szeretettel kedveskedünk ezután is.  
5311.

*Thurzó György nádor leveleiből.*

*1609.* Thurzó György nádor egy orvos doktort ajánl a városnak, hogy ott megtelepedjék.  
5369.

*1610.* Henkel Lázár ő fsgét és minket fölkeresett, hogy a mely adóssági Magyarországon szélylyel kin vannak, parancsunkkal bevehesse. Szolgáját küldte az adósság beszedésére, de panaszkodik, hogy ki zálogolással, ki más mentséggel be nem szedhette. Ezért ő fsge parancsához képest intjük ezeket és parancsoljuk, hogy a mellékelt jegyzékbe foglalt Kassán lakó személyeket intse és erőltesse kegyelmetek, hogy a jövő Sznt András napra Henkelt okvetlen elégítse ki, vagy kedvét találja, mert elmulván a nap, más módon is megveszik rajtok ő fsge engedelmevel.

Pozsony okt. 24.

Szegedi György, 1604-től	f. 1437 d. 22.
Erszénygyártó deák 1601-től	150
Zagyvai Miklós 1607	100 készpénzzel (kölcsön)
Pattey György 1609	335 86
Johannes Orloj 1607	37 készpénz
Som Lőrinc 1603	3237 70
	5296 f. 78 d.

(5385. sz. alatt.)

1610. *Idősb Henkel Lázár levele.* Néhai Szegedi András hagyatékában volt egy kötelezvény, mely szerint ez Henkelre valami pénzt bízott; »s most az meghalván, kéri. Ő igéri, hogy fizeti, de a kötelezvény értelmében a felmondástól számított 3 év alatt fizeti le 3 részletben.

5398/28.

1615. *Henkel Lázár pere Czekő Sára, Zegedi György özvegye ellen.*

Zegedi György szolgálja előadja, hogy 1606-ban Debreczenben Törödsi Mihálytól 1400 bőrt vett meg. Megírta Henkel Lázár uramnak, hogy a bőrök készen vagynak s felküldje-e neki. Azt írta Henkel, még ne. Ezalatt Bocskay támadása érkezett s a bőröket elvették, ez a Henkel uram ő kegyelme kára.

Tanu, Zegedi György szolgálja: Az öregbik Zegedi György sokszor panaszkodott ez ügy miatt s elmondta, hogy megírta Henkelnek, hogy a bőrök, a miket megígért, készen vannak, de Henkel Bocskay támadását hallván, megírta uramnak, hogy ne indítsa, mert félő, hogy Bocskay elveszi. De már a szekeresek is meg voltak fogadva, tehát elindítá. Útközben mind a Váradon, mind a Debreczenben vett bőröket Bocskay lefoglalta s felhozatta ide, Kassára e szekerekkel: árát nem adta meg. Zegedi panaszkodott is és kérte a tanácsot, hogyha el nem veszik a bőröket, adósságából leszáll valami.

*Az alperes megbizottja* (ügyvédje): Nem tagadjuk, hogy vásárlottunk Henkeltől. De most azt keresi rajtunk, a mit az egész ország hatalmasul elvett tőlünk és pedig nem értünk, hanem a németekre való nagy háborúságokért. Eleget protestáltunk, költöttünk, de nem használt, akkor a tanács nem tudott minket megoltalmazni, hogyan követelheti most rajtunk. A nagy változásban Eperjesen sok keresztény magyar marháit elvették a németek és most is oda vannak, ki veheti meg azokat rajtuk? senki! Mi se vagyunk ennek okai, s nem fizethetjük s nem is tartozunk vele. Már 1606-ban suplikáltunk az országnak itt, Kassán, holott az ország gyűlésére hagyták, hogy ott végeztetnék el.

*Felperes* (egy kassai megbizottja, ügyvédje) *felelete*: öregbik Zegedi György néhány száz frt érő marhát vett 1604-ben máj. 4-ikén kelt adóslevele szerint és ígérte, hogy 6 hó alatt minket megelégit. Mi a marhát nem bőrön, de pénzen adtuk, a mint az az adóslevélből kitűnik, de ő kegyelme nem állotta szerződését, és máig adós. A háború sem ok, mert megadhatta volna azóta, hisz 2 év telt el a bőrök elvételéig is. Voltak Bécsben mások is adósok s megadták pld. Rainer Menyhért bíró uram, ifj. Zegedi György, Koncsik Bálint és többen. Ő is megtehetette volna, ha akarta volna. Tőlünk semmit sem vettek el, övé a kár, miért nem elégitett ki.

*Alperes* : Az adóslevél nem tartalmazza azt, hogy Zegedi György tartozott Bécsbe felvinni az adóságot s Kassán az volt a szokás és törvény, hogy a férfi az ő házastársának nem tartozik az ő ősiről jött jókat elkölteni, hanem tartozik megállatni és tartani. E Zegedi György pedig, ki adósa maradt a bécsi Henkel Lázárnak, az ő feleségének, Czekő Sárának az édes anyjától, Czekő Anna asszonytól 400 frt ára arany tallért kapott mint veje a kezéhez, mit ez felesége akarata nélkül elköltött, azért kívánjuk, hogy a miye maradt még Zegedi Györgynek, abból kiállítassék e 400 arany.

*Felperes* : I. A marhát Zegedi György nem Kassán, de Bécsben vette s az adóslevele is ott kelt, ott kellett tehát fizetnie, mert nem állott benn, hogy Kassán fizet. II. Feleségére, Czekő Sárára férje után több mint 3000 frtot érő jav maradt és Tarcalon is ennyi, ebből anyját, Czekő Annát kielégíthette volna. Mivel pedig minket így vexálnak és fárasztanak, költségünkért kívánok 500 frtot.

*Alperes* : I. Nincs az adóslevélben, hogy Bécsben kell fizetni. II. Zegedi György javait fölemésztették az adóságot, még házának is csak a fele az övé, az anyját is ki kell elégíteni s felesége nem maradhat nyomorúltul.

(Az ítélet hiányzik, talán nem is hoztak.)

5628.

*Bordézsmá-nyugta.*

1609. Habardi János nyugtája 20 frtról, mely összeget a várostól bátyja, Habardi László, egri kanonok részére ez évre bordézsmá árendájáért járó quartája fejében felvett.

1609. december (nap nélkül). Habardi László Abaujmegye esperestje nyugtája : »Kassa város pozsonyi követitől : Mészáros Tamás, Fekete Ferenc és Táncos Pál uraméktól 4 esztendőre való quartabéli árendámat, évenként 20—20 frtot, összesen 80 frtot fölvettem.«

Mindkettő : 5276.

*Csáky István özvegye Reyner bírónak tartozik.*

Somlyó, 1609. május 14. »A nagyságos Csáky István uram meghagyott keserves árvája, Wesselényi Anna« : Reyner Menyhértnek adós, de fogyatkozott állapotban van, a város ez ügyben írt levelére feleli, hogy megadja mentől hamarébb.

5323/51.

*Alaghy Ferencz és Menyhért leveleiből.*

Paczin, 1609. október 19. Alaghy Ferencz írja : »Megértettem, hogy a<sup>1</sup> kassai urak ellenem panaszt tettek, hogy szokatlan és elviselhetetlen terhekkal terheltem őket : a nona fölött 2 köből bort akarok

venni minden embertől, és minden háztól 16 frtot, holott gondolatunkban sem volt ez. Tudja Kegyelmetek, hogy Mád egy jószág Tályával, s a minő rendtartásban tartják az urak itt a vidékieket, én is abban akarom. Tályán pedig ilyen rend vagyon: a mely vidékinek ott háza van, a házától szolgál, az fertont, egy-egy köből zabot, 1—1 kappant, 1—1 »kathot«, minden szőlőtől megadja, annak fölötté a jus terragiumot minden szőlőtől d. 61 és minden 100 köből bortól d. 74 ad. Ebben akarom én is mádi jószágomban, mely szintén regéczi birtok, tartani őket. Mert telekimen valaki házat építsen, erdőt pusztítsa, földemet élje és semmit ne szolgáljon, se adót ne adjon, gondolhatja Kegyelmetek, mely dolog ez, holott ha jobbágyot szállítanék oda, ez mindezt megtenné. A házaktól taxát azért rendeltem, hogy ne kelljen szolgálniok, földemet, erdőt szabadon éljék és embereiknek bíráinktól bántások ne legyen s ezt is úgy állapítottam meg, hogy kinek mennyi értéke vagyon. Csakis Kalmár János házára rendeltem 16 frtnál többet, mert oda tékozolják leginkább az erdőt, mivel sok embert tart benne. Semmikép nem mehetek bele, hogy én valakit szabadságban tartsak vagy nemessé tegyek. Attól pedig félni nem kell, hogy 3—4 köből zabért, 10—16 frtéért, 40.000 frt érő szőlőt el hagyja Kalmár János pusztulni se a többi 20.000 frt érő szőlőjét, avagy szedetlen hagyja, de ha hagyja, én megszedetem és ő felségének kétannyi hasznót adok, mint ők.

P. S. Kalmár János, azok közül, kik nevében a memorialist írták, itt van nálam és esküszik, hogy semmi hire, tanácsa benne, tudom, hogy ezenkívül egynéhány jóakaró uraimnak is, Zabó György és Kis Lukács uram hírek nélkül esett, mert nem kellett volna a jámbornak, aki írta, ily mód nélkül való dolgokat írnia és kegyelmeteket bántani.«

5323/38.

*Tokaj, 1611. november 11.* Bátorság okáért engedjék meg 100—200 hordó borát a városba bevigye. Nem eladni csak biztonságba helyezni akarja, kóstolni sem ad belőle. Az ezelőtt való háborukban Mádon 300 hordó bora veszett. Megszolgálja az engedélyt: »Lám kegyelmetek közül is, kiknek a mádi hegyen szőlőörökségök van, valaminben megtalálnak oltalommal vagyok, kegyelmetektől is ezt kérem. Kérek választ, hogy esetleg másutt keressek oltalmat.«

5442/28.

*Ebben az ügyben ír Thurzó György nádor Tokajból, 1611. december 3.*

Alaghy Ferencznek engedjék meg, hogy 200 hordó borát bevihesse, hogy a mostani zürzavaros időkben biztonságban legyen ott. Tudjuk, asztali szükségre meg szokták engedni. Nem eladni akarja, még kóstolóba sem ad belőle senkinek. Ha eladni fog,

kiviteti. Barátságukat nagyobb dologban való jóakarattal hálálom meg. P. S. Ezt jószántunkban írjuk Kteknek. Mert ha ő felsége hiveihez ily keményen kezdi kegyelmetek magát viselni, félő, hogy az országgyűlésen fölötte nagy panasz lesz kegyelmetekre.

5437.

1612. Alaghynak vevői akadtak a Kassán oltalomra letett borára. Kéri a várost, hogy tekintettel a mostani idők állapotjára, ott helyben adhassa el, megszolgálja. Ismeri a város törvényét, hogy senkinek nem szabad a város híre nélkül borait eladni.

5480.

Regécz, 1613. október 4. Alaghy Menyhért: »A kegyelmetek városában lakó órás mesternél volt egy óránk, kit asszonyángyom nála minden ok nélkül arestált, holott nem vagyok adósa és semmi közö ahhoz. Ha adósítana valamivel, megfelelek én neki.«

5540/17.

1618. Pacin Alaghy Menyhért 1000 frtot kér kölcsön a váorstól, mivel a Báthory szőlők megvétele s a mult gyűlésre való felmenetel miatt s most újra kellvén menni: költségekből igen megfogyatkozott, nem tudva zálogunkra is hirtelen keríteni. Megjövén, mennél hamarabb megadjuk.

5818/56.

Turnaviae, 1633. január 18. Alaghy Ferenczné asszonyomnak egy rokona halt itt meg. Ez ügyben egy tanácsbeli levelet küld Alaghy-néhez; de Kassánál tovább nincs módja küldeni, ide Vásárhelyi Dániel hozta; küldjék innen odébb valahogyan.

6500/18.

#### *Kassa a földesurak juhlegeltetése ellen.*

1618. Kassa inti a földesurakat, hogy a juhokat, főkép a forrói szomszédok a város földjén követetlen (kéretlen) ne járassák. Csakis fizetésért engedi meg a város jó szomszédság kedvéért, de hogy valaki hatalmasul szabad akarattjából élje földünket, lehetetlen dolog. A mint Vécsey György uram mondta, hogy ő senkivel semmit nem gondol, el nem szenvedjük.

#### *Török rabságban.*

Abaujvár, 1619. január 31. Kinisi János abauji szolgabíró Istennek rám eresztett ostorából Eger vételekor rabságba esett és Szolnokon tartották együtt egri Borbély Andrással, ki előbb szabadult ki 300 frtéért 12 sing istamét posztó, 3 állásban való kötőfék, egy merő páncél, ő (Kinizsi) volt érte kezes s orrát (?) is lekötötte érte (az irat többi része elszaggatva).



*Bethlen Gábor leveleiből.*

*Kassa, 1621. június 3.* Akik zászlónk alatt vannak, apjokat, anyjokat a naponkint való szolgálattól, adóságtól, dezsmadástól immunissá tesszük s többi közt azon néhány ujfalusit, kik ennek-előtte jöttek udvarunkba szolgálni.

6002.

*1621.* A lengyelországi utakon és passusokon ügyelni kell, mert sokan kiszöknek, pedig vitézekben nagy szükség van.

5905.

*1621. év 5906. sz.* Tibold Demetert segítsék annak kikeresésében, hogy austriai, morvai, slésiai, csehországi stb. és az azokhoz tartozó országokból való embereknek micsoda marhájok, pénzők, adósságok, restantiájuk stb. van.

*1621.* Ő felsége lövőszerszáma mellé rendelt pozsonyi négy ember a várostól 20 frtot kölcsönöz és május 6-ikán megadja.

5912.

*1623.* Szepesváraljaig adjon a város lovakat Wesselényi István-nak, ki a rossz út miatt bágyadt lovakkal érkezik oda. Lengyelbe van kiküldve. Megyes, február 3.

5993.

*Kassa, 1623. márczius 15.* A 8000 frt taxát kéri a várostól, bár többet is kérhetne, mert a város birja a harminczadot is.

5995.

*Papmező, 1623. május 1.* Szatmár-Németiben lakó hermani Szegi János kért bennünket, hogy a napokban Lengyelbe viendő mintegy 5000 frt ára bort ottani nemesek hatalomasul lefoglaltak és azelőtt is a kolozsváriak marhájával így tettek. Parancsoljuk, kárba ne maradjon.

6001.

Erre az ügyre vonatkoznak a következő levelek :

*Szatmár Némethi, 1623. május 5.* A város írja : Levelünk mutató Hermanyszegi János Lengyelországba valami hitelbe felszedett borokkal indult, az ő előbbi szokott keresete szerint s Zombor mellett bizonyos Lengyelországban lakó nemes urak találtak rá, a kik lovaitól, marháitól, barmaitól törvénytelenül megfosztották s kis híja, hogy meg nem ölték. Ő felségét ő és mi is kértük már, Ő felsége megígérte, hogy megelégtíti és ugvan szépen írt oda be a przemslai vajdának és a zomborinak, hogy megelégtítsék, de nem kaptunk feleletet. Mire

ismét kértük ő felségét, ki erre ezen levelet adta, melyet Uraságtoknak ad ő felsége, kérjük mi is Uraságtokat, támadjon ki mellette a mi városi felünknek, jóakaró urunknak.

6038/10.

*Szatmár, május 8.* Kun László Rosali, szatmári főkapitány: Mivel ő felsége után az én tisztviselésem alatt vagyok, kérem kegyelmeidet ő felsége parancsolatja szerint segítse mindenben őt (t. i. Hermányszegit).

6038/19.

*Gyulafejevárvár, 1625. január 2.* Tokaji borainkból akarok kedveskedni császár urunknak 50 számú borokat, megparancsoltuk ottani gondviselőnknek, hogy Göncre s a gönciek Kassára szállítsák. Kegyelmeitek pedig tartsanak készen szekereket és szállítsák Eperjesre.

6088.

*Gyulafejevárvár, 1625.* Szászsebesen lakó Bohemus Mihály némi-nemű kereskedésben volt Kassán lakó elhunyt Barbely Henrikkel és ez adós maradt. Fizetessék ki.

6089.

*Körmöcz, 1626. deczember 18.* Májer Györgyöt, kit adósai elfogattak, bocsássák szabadon, hogy kereskedhessék az hitvány ember és szerezhesse meg adósinak tartozását, félesztendőt adunk rá neki.

6136.

#### *Jobbágy-szökés.*

*Kassa, 1632. július 13.* Gyarmathi Balassa Zsuzsanna, Hethessy Pethe György özvegyének Vendégi falujából több jobbágy Kassa Forró falujába szökött. Balassa Zs., tekintve a városnak magához és gyermekeihez való többszöri jóakaróját és kedveskedését, hármat közülök örökre átenged, de a többit minden ingó-bingójával együtt adják vissza. Aláírják: Forgách Miklós barsi főispán, Felsőmagyarország generálisa, Paczét Sándor, a császár szepesi kamarájának adminisztrátora, Vass Mihály kassai bíró.

6413.

#### *Ifj. Bethlen István temetése.*

*Ecsed, 1633. márczius 3.* Bethlen István: Fia méltóbb temetését a vallásán lévő főbb és tudósabb tanítóknak jelenlétével és tanító-sokkal akarja condecorálni, ezért Alvinczy Pétert hívta, de kifogásokat tett. Hassanak oda, hogy jöjjön.

6497.

*1633.* Gr. Bethlen István haláláról szóló érdekes jelentés.

6500/20.

*Ifj. Alvinczy Péter.*

1634. Ifj. Alvinczy Péter Deák szükségében feleségével, Szabó Katával együtt sok adóságai miatt, mikkel főkép őfelsége kamarájának tartozik, kassai felső renden lévő háza egy részét a bolttal együtt 1000 frton Madesovich Horváth Erzsébet asszonynak zálogba vetette.  
6508.

*Lósy dézsmája.*

Kassa, 1635. május 4. Lósi Imre egri püspök: Ha a dézsmát eladja, inkább Kassának adja, mint másnak.  
6598.

*Ledeniczy Andrásné öröksége.*

Pozsony, 1634. október 10. Monachich Katalin de Steinisniak, Ledeniczy Andrásné: Bátyja után, Kassán örököl; de a sok csavargó gonosz ember miatt s az útiköltség is sokba kerül s özvegyi állapotában ily hosszú útra indulni nem mer. Küldjék el a városnak országgyűlésre jövő követeivel a testamentomban legált pénzt. Megfizetnekik. A hadak miatt megfogvatkozott állapottal van s nagy nyomorúságra jutott. (Október 22-én tárgyalták levelét.)  
6538/78.

*Felsőbánya és Nagybánya viszálya.*

1640. május 14. Felső-Bánya teljhatalmulag aláhocsátja Nagybányára bírait és tanácsát, hogy a két város közt kitört viszályt a legjobban elintézhessék: »Akaratunk és kívánságunk ez: a békességet inkább követjük el, csak legyen jó mód alatt, hogy sem mint a törvénykezést.

A békességnek formája:

1. Mint azelőtt, úgy annakutána is, mikoron kívántatik, borokat akárhon vehessünk követetlen (?) szabad lehessen a nagy-bányai uraink határokon általhozni.

2. A mely borainkat kivagtaltanak (így!) ő kegyelmek, azokért adjanak mást.

3. Egy erős contractus levelet bizonyos kötés alatt pecsétekkel confirmálva adjanak ő kegyelmek. Melyben az is includálva legyen, hogy ennek utána sem magok ő kegyelmek, sem maradékjok minket meg nem háborítanak, hanem a régi continuus usust megtartaják (így!) mind magok, mind maradékjok in perpetuum.

4. Költségünkben, fáradságunkban fordítsanak 3 v. 2000 frtot ő kegyelmök.

Hogyha újra nem lehet a békesség semmi úton, szolgáltatassanak az ő felségétől hozzánk bocsátott deputatus személyek törvényt.«

Kassa város levéltára 6763. sz.

*A környékbeli községek levelei.*

*Hanusfalva, 1599. október 24.* Hanusfalvi bíró : kegyelmetek a mi szegény városkánkat *falunak* írja. Bár nincs kerítve, de ugyanazon szabadsága van, mint kegyelmeteknek. Ama jobbágy dolga így van : sokadalom volt nálunk, melyre a csetneki pap fia eljött s kegyelmetek jobbágya is. Találkoztak, a jobbágy azt mondta neki, hogy a pénzt a tolvajok elvették. A pap fia nem hitte s a mint hallottuk s elfogatta és vitte magával. Mi nem segítettünk neki, sőt mondtuk, mi törvénnyel akarja elvinni. Mivel pedig Báthory István ő nagysága józsága Kroczin (?) igen közel van, mi más ember határára nem mehetünk és így semmit sem tehetünk.

4843/37.

*Gönci bíró. 1599. október 14.* Panaszkodott előttünk András Kovácsné, hogy az ura életében vett 6 frtért vasat Meszer Andrástól. Most 1 hordó borát elfoglalta, holott nem lett volna joga, mert nem borért, hanem pénzért vette. Kérjük, szabadítsa fel s mi igazságot szolgáltatunk nekie.

4843/30.

*Göncz, 1599. október 4.* Gönczi bíró, Melda Mihály : Mészáros Lukács polgártársunk panaszkodott, hogy Kassán lakó Varga Györgyért kezeze lett egy alföldi embernek 60 frtig, mit most rajta akarnak megvenni. Szolgáltasson igazságot, miért is mi hasonló dolgokban igazságot szolgáltatunk.

4843/2.

*Göncz, 1615. február 9. Abauj vármegye levele Kassához :*

A gönczi Hernád-híd a sok árvíz miatt megrongálódott s a következő árvíz bizonynyal elborítja, a mi sokaknak nagy kárára lesz s kegyelmetek kereskedői és szőlősei sem fognak tudni közlekedni. Mi néhány falut kirendeltünk, rendeljenek szintén akár embert akár szekereket, akár pénzt a munkához.

5637.

*1617.* A göncziek kérdik, hogy Kassán a marha, borju és juh-húst mennyiért mérik, ők is ahhoz akarják magukat tartani.

*Erdőbénye temploma és szolgálata.*

*Erdőbénye, 1602. márczius 11.* Az erdőbényei esküdtek a községgel a kassai tanácshoz : Már a napokban megtaláltuk emberünk és levelünk által kegyelmeteket, hogy templomunkat építesse meg,

de kegyelmetek nem akarja s így, kénytelenek vagyunk másutt oly embert keresni, ki megépítse. A kegyelmetek szabadsága pedig el kezd maradni, mert annak kell adnunk, ki megcsináltatja azt, mivel mi nem vagyunk rá elégségesek, hogy kegyelmeteket és mást is tartunk szabadságban, eddig is elég súlyos nekünk. Ezelőtt 2—3 munkást vittünk hegyünkre, most egyet is alig vihetünk, az eddigi állapotot nem vihetjük, mert az ember elkevesedett, az úr dolga pedig napról-napra öregbedik. Kérjük kegyelmeteket, ne fárasszon minket másra. de izenjen jó választ. Kegyelmetek azt izente, hogy levele nagyon a szabadságra: de mi nem emlékszünk rája, honnan költ, ki adta, nem a mi akarattunkkal adták. Húsvétig úgy viseljen gondot a jobbágy-ságra, hogy húsvét elmúlván, a kegyelmetek vinclérjét elküldjük, ha nem enged kívánságunknak. Ha kegyelmetek 10 évig embert jártat úr dolgára, fel kell építtetniök. (Ez utolsó mondat részben el van nyírva, nem biztos.)

5018/31.

*Szikszó harangot kér.*

1611. márczius 3. Szikszóiak Kassához: Húsz éve, hogy nagy harangunk a földön fekszik, a sok háborúság miatt fel nem vonhattuk. Most felvontuk, de ütője kicsiny. Van uraságtoknak egy letett ütője. Egy csep harangunk sincs, adja nekünk, megfizetünk érte. Embereinket elküldtük, hogy elhozva, megpróbálják, jó-e? ha nem, visszaküldjük.

5442/16.

*Forró község a juhlegeltetésről.*

1607. május 22. A forrai bíró írja:

Az ide jöendő *Nevelős Jánosnak* juhainak tartását ellenzük és bánjuk. Azért, mert még atyáink idejében sem engedték meg soha, nehogy nagy háborúság jöjjön a szomszédoktól, kik lesik, hogy itt juhok emberek laknak. Kérjük, tartson meg törvényünkben, mert maguknak szereznek bajt és gondot, mert most is vagynak itt a szomszédságban oly nemes emberek, hogy azt mondják, hogy ha juhot vehetnek, utat nyitnak a forrói mezőre való járásra.

5221/7. sz. alatt.

*Leges Forraini. 1601. deczember 5.*

Az uraságtok elei minket ilyen törvényben tartott:

1. A kinek mi törvényt mondtunk d. 1, egy pénzt kellett adnia, ha nyert, a ki pedig meg nem adta, az nap, a ki nyert d. 12, tizenkét pénzt vehetett a bíró rajta.

2. A kinek törvényt mondtunk, s harmad napig be nem hozta a választ uraságtoktól, vesző volt a peri, sőt ha azután akarta keresni fl. 1, egy frton maradt érette.

3. A ki szántóföldből embert tiltott, harmadnapra törvénynek kellett lennie. Törvénytelen uraságtokat senkinek nem volt szabad búsítani, mert különben fl. 1, egy frton maradt.

4. Ha pedig a földet mérni a bírót kihívták, mindkét személy d. 40. negyven, negyven pénzzel tartozott; a ki pedig a másikat elszántotta, 40 girán mardott.

5. A mely búzának való szántóföldet, szent Jakab napig meg nem szántották, ha a bírótól megkövették szent Jakab nap után, szabad volt megszántani búza termésre, de tavaszinak nem.

6. Ha szőlő mérni a bíró kiment, mindkét személy d. 40, negyven-negyven pénzzel tartozott neki.

7. Ha pedig szent Gergely pápa napig nem tiltotta szőlő örökségéből, abban az évben ne kereshette.

8. A ki örökséget vett minden frtra 1—1 ice bort adott; tudománypohárba egy pint bort s akkor a bíró úgy mutatta azt fel mindeneknek s ha esztendő és 3 napig nem ellenzi; pénzét le nem teszi: elmarad tőle.

9. Ha örök levelet írt a mester 12 pénz járt érte neki, a bírónak a falu pecsétjétől d. 4, négy pénz. Ha a falu könyvébe beiratta, a mesternek d. 6, hat pénzzel tartozott. Ha pedig azt ujonnan megkerestette a falu könyvében, d. 2, két pénzt adott a mesternek.

10. Ha örökségből akart vidékit kitiltani, a bíró d. 4, négy pénzért pecsétet adott neki, s a vidékinek törvénybe kellett jönni.

11. Ha valaki falu gyűlésében másnak csak hazudtát mondta is, fl. 1, egy frton maradt.

12. Ha hatalmas alá lovat kellett adni, a kin a szer volt és itthon nem találtatott, akit a bíró előbb itthon ért, elkülldhette. Ha nem ment, a bíró elfoghatta s fl. 1, egy frtot vett rajta.

Uraságtok elei minket e törvényben tartott még az elődeik idejében is, miket megirtunk. Erről nekünk irott könyvünk volt mind falu akaratjából mind uraságtok akaratjából, melyet a pogányok vesztettek ki közülünk. Hogyha pedig ezen törvényben akar uraságtok megtartani, a régi atyáink rendi szerint, had építünk falu könyvét, ugyanezen levelet bocsássa alá uraságtok.

4966/21.

*A cséplő jobbágyok »ebéd köble«.*

*A forraiak írják Kassának:* Az ebéd köből felül ne háborítsanak meg bennünket, sehol sem háborítják sem Nagyságos urak sem nemes rendek a szegény cséplő jobbágyokat. Nem emlékszünk, hogy ennek-előtte, ki nem adták volna, pedig van köztünk 60 éves ember is, ki ennyi grófokat ért: Szabó Imre, Eötvös Lőrincz, Gressel Lenárd, Varga Miklós, Materna András, Czigay Gáspár, Gedeon Diák, Vaskóci Jánost, Kristóf diákot, Simon diákot, Biczenczét, Mészáros Tamást, Szegedi Tamást és Rainer Menyhárt uramat és Fekete Ferenc uramat.

Kérjük, adassa a cséplőknek az ebéd köblöt, van köztük sok, kinek még kenyere is kevés olyankor s mástól kér kölcsön, abból kell megadni s kevés fog maradni szegénynek. Kérjük a keperész után se dézsmáljanak Uraságtok, lám, a Regestrumban is be van írva, hogy soha nem járt ezután.

5587.

1638. *A forrói jobbágyok Kassához.* Tekintsék a mostani szűk időt s adjanak búzasegítséget, mert sok családnak kenyere sincs s nagy az éhség. Ha meg nem szán, mint régen, kénytelenek lesznek sokan idegen országra bujdosni.

6714/10.

*Az öt város szövetsége, 1635.*

Eperjes, 1635. Alkalmas napot és helyet jelöljenek meg, hol egybegyűlne az 5 város igazítanak el az egyenetlenségeket. Mi a közös költségekre legtöbbet fizettünk, kegylometek adós nekünk 58 frt 22 d. kérjük, adják meg.

6598/43.

Követeket küldenek, lovakat, kocsit, szekeret együtt fizetnek. Julius 9. Eperjes.

6598/32.

Sárosmegye gyűlése az eperjesi armális nemes concivisektől a tőle a megyétől küldött követek költségeire taxat kér, mit ha meg nem adnak, a város jószágából executioval vétetik meg a szolgabíróval. A kegylometek concivis armálisai adnak-e? Egyebekben a közjóra szívesen adózunk, de mint 4. rend mi is küldtünk követekeket elég költséggel s méltatlannak látszik kívánságuk.

6598/47.

6585. Az öt város a nagy taxa leszállítását s egyebeket kér s pártfogásért követet küld a palatinushoz 1635 deczember 3-ikán s nekik 4 pontban utasítást adnak s végül kimondják: ha a kamarán leszállítani nem akarják, mi meg nem adhatjuk, mert az ország oltalmazára s ő felsége parancsára épített 4 épület építése miatt nagy adósságba keveredtünk.

Bécs, 1635. február 30. A követ levele: ajándék, udvarlás, kunyorálás, búsítás és minden mesterséggel való búsítás után esti 7 óra után voltam kihallgatáson. Ő felsége ígérte, hogy igazságikban oltalmazza minden hívét, gondolkodni fog róla, de a dévényi uraimék tegnap a cancellárnál lévén, beszéltek a mi és más városok ott talált kérvényéről. Mi ma mentünk el s rá akart beszélni: adjuk meg amit

kérnek ; nem feleltünk, de kértük, hogy pártoljon bennünket. Kedvetlenül ajánlotta magát, mert nem áll rajta. Irton irok kegyelmeteknek ; de kegyelmetek sem ír, sem izen, sem semmi.

6598.

*A jászói káptalan épületfát kér.*

*Jászó, 1619. július 26.* Ugróczy János a káptalan jelen évi dékánja : Nagy szörnyű romlása és pusztulása lett a városnak. Sok atyámfia siratja kárvallását s köztük az egri káptalan is ; a sok házzal együtt az is leégett s mivel sehol fája nincs, gerendafákat a város közeli fenyős erdeiből kér a felépítéshez.

5873/18.

*Hadi ügyek ; pusztítások. Kassai hadnagyok.*

*Ónod, 1597. október 10.* Oroszi Péter a kassai gyalogosok hadnagyja az ónodi végvárbán, egy szekér kenyeret kér s a hópénzt előre, mert a nyomoruság miatt a legények már oszlanak.

(Kassa v. levéltára 4718/2.)

*Forró 1597.* Nagy Márton kéri a várost, hogy mint minden hadnagy elődjét, őt is tiszteljék meg egy dolmányra való posztóval.

*Gabona a német vitézeknek.*

*1599. október 5.* A szepesi kamara átirata : Mivel ő felsége profontja gabona nélkül megfogyatkozott a német vitézek feles voltak miatt, intjük kegyelmeteket, a miben megárendeltük a berki processust, szolgáltatassa be a kassai profontmesternek.

*Vitéz-keresés Békés László számára.*

*1599.* Fodor János kassai polgár 1598. Pál apostol napja táján Thorma Andrással alájött Lengyelországból, Krakkóból Kassára és több helyre vitézlő népek keresésére Békés László ő nagysága számára a svetiai Károly hg. ellen, ki pártos volt akkor Lengyelország és királya ellen. Téglás Benedek kassai polgár kérdezősködött, hogy mit kap, ha beáll. Fodor a Békésitől kapott utasítás szerint megmondta, hogy mit kap. Beállott hadnagynak, 98 magyar frtot fölvelt s ígérte, hogy ha kell, 100 sőt 400 embert is szerez. De maga semment föl Lengyelországba, a miért Fodor nagy kárt vallott és fizetésében semmit sem adtak neki. Panaszt tett tehát a tanácsnál.

Kassa v. ltára 4828. sz.

*A német katonák garázdálkodása és beszállásolása.*

*1602. augusztus 22.* Magdeburger Joachim harmadévi udvarbíró panaszt tesz a tokaji bírónál Tromüller Kristóf, a német vitéz



zeknek akkori viczekapitánya ellen, hogy a németek az udvarára mentek s a mit kaphattak, mind elvitték, így két disznót; aztán a Bálint deák udvarára mentek s onnan hatot vittek el. A vallások folyamán Boros Mihály, a császár drabantja az udvarban és Sámuel deák is megerősítették, hogy mikor nem fizettek a németeknek, nagy sereggel reá mentek az udvarra s Magdeburgert kényszerítették a fizetésre, hogy megfogják, ha nem fizet. A lakatossal a perzselyt is kinyittatták, a melyben körülbelül 10 frt volt. Még a napjára is emlékeznek, szept. 4- v. 5-ikén történt. Magdeburger Kassára ment a németek fizetéséért, pedig a felesége nagyon beteg volt, s alig hogy megjött, meg is halt, alig szolhatott vele.

Kassa v. ltára 5003.

*Roskovány, 1600. szeptember 22.* Roskoványi Márton kéri a várost, hogy a profantmestertől szerezzen egy cédulát s a németeket vigye el, kik addig itt akarnak lenni, míg a restantiát be nem küldi, pedig ebbe beletelik 3—4 hét s nagy kárára leszen az árváknak, egy este 15 ice bort hozattak per 15 d.

5398/15.

*Pusztulás a hadak miatt.*

*Betlenfalva, 1608. augusztus 31. Greczy Éliás Kassa tanácsához:* Ismerik a mostani háboruban való kárvallást, melyek városokon és városokon kívül estek. A szegény Losonezy András árva fia is sok kárt vallott mind-itt kin való jószágocskáján, mind a városban, házát a sok szálló majd teljesen elpusztította, török, tatár és egyebek, főkép Segnyei uram annyira bánt vele, hogy egy ablak egy ajtó épen meg nem maradt, hogy onnan elköltözött, székeket, asztalokat is kihordták egytől-egyig és elvitték emberi. Ily állapotba jutottam én is. Semmi haszna házának nem lévén, sok adóságban maradtunk az árvával egyetembe mindenféle adóval is tartozunk. Semmi embert nem kaphattam a házba, ezért jámbor barátinknak adtuk, hogy legalább az adót szállíthassuk s a vártát és egyéb városi kötelességeket szolgáljuk. És most megtudtuk, hogy valami főembert akarnak oda szállítani Uraságtok. Könyörgünk az árvával együtt, hogy ne bántson evvel és könyörüljön rajtunk, mert elpusztul a ház. Jobb oly helyen lakni az ilyennek, hol a gazda is ott van, tűzzel, mivel bánnak, a város is kárba eshetik, nem lévén ott senki. Hisszük, hogy megszánja az árvát, mivel anyja is Uraságtokat választotta gondviselőül.

5263/17.

*A tárnokszék halogatása, pestis, a törökök.*

*1623. január 16.* Goda Kristóf altárnokmester: A tárnokszék elhalasztása, a mint kéri, nem tőlem függ. Bár tudom hogy kegyel-

metek közt is mint közöttünk a döghalál igen vészelt és nagy szükség van. Ha a többi városok is összejönnek Pozsonyba, megállapodunk, mit tegyünk s akkor értesítjük kegyelmeiteket.

6038/21.

1632. Kassa, Bártfa, Eperjes a tárnokmesterhez: Köszönjük a tárnokszéket hirdető levelét. Volna elég ügyünk, de a pogányság az alföldről Tömösvár felől ide Eghre felesen való egybegyűlése miatt annyira vagyunk, hogy a törököknek kicsapásait, rablását, sok keresztény atyánkfának rabságra vitelét naponkint éledését keservesen szenvedjük. Miért is az ő felsége bandériuma s e darab föld fizetett hadai a végek fele táborban van. Nem alkalmas idő a tárnokszékre, féltjük atyánkfait, kérjük elhalasztását.

6442.

Eperjes, 1632. december 21. Bécsben járt emberek mondják, hogy Pozsonyban és Nagyszombatban a pestis megszűnt s az insurrectió is. Mit írjanak ő nagyságának tárnokszék dolgában?

6454.

1632. Eszterházy Miklós nádor levelet ír Kassához a török barátság ellen.

6444.

Nagyszombat, 1632. márczius 14. Nagy Pál tarcali pap: A török erre mindinkább gyűl és Hegyalját meg akarják rabolni, nagy a félelem az egész környéken.

6454/19.

Eperjes, 1632. szeptember 29.: A generális uram parancsolta, hogy a régi mód szerint gyaloginkat és lövészerszámokat vonó lovakat küldjünk, mivel a vármegyék is fölkelnek. Mi azért tegnaptól igen veretjük a dobot, de lassan fizetnek a hó pénzre. Némethi (Hernád?) segítséget kér a hídnak elkészítéséhez, hogy az 5 város ennek előtte is segítséggel volt, s ha nem, vámot szednek conciviseinktől is. Semmit nem ígértünk, nekünk nagy hidakat kell tartanunk, 5-öt az aprólékos hidak kívül s minket senki sem segít. Ha vámot szednek, hidat is tartsanak. De ha kigyelmeitek segíti, mi is.

6454/24.

Lindva, 1633. január 12. Bánffy Kristóf: Bár levelökből látom, hogy nem akarják a tárnokszéket, a mivel jogaikat akarják kisebbiteni, en pedig növelni akarom s nincs semmi veszély, a pestis elmúlt: Pozsonyba hívom kegyelmeiteket s akkor is megtartom

ha nem küldenek követeket; de engedetlenségöket bejelentem a királynak és a palatinusnak.

6494.

Kassa e levelet 26-ikán, Eperjes 30, Bártfa 31-ikén tárgyalta. Eperjes jelenti, hogy sajnálja a neheztelést, küld követeket s a levelet átküldték Bártfának is.

*Eperjes, 1633.* Forgách Miklós: A török nagy dühvel készülődik, csak a bosznai basát várja: gyalogokkal, szekerekkel, munitió alá való marhákkal készen legyenek szept. 15-ikére.

*1642. Kassa pozsonyi követéhez, Debreceni Mihályhoz küldött értesítés.*

Vékony a szüret, a városnak csak 100 hordó bora lesz. A városi viszály folyton öregbedik. A héten valami gesztenyét hoztak Nagybánya felől. Ő fsge külső kapuján lévő örök a gémet vonván, részt vettek benne. Hasonlókép valami szövethalász szekeret is megháborgattak, csordapásztorunkat megütögették. Igérnek ezekért elégtételt, de nem adnak, a generalis itthon sem lévén. Sőt egy hitvány drabantné csaknem városul ki perzselt bennünket s kezességre ki kellett adni. Az egri török, midőn a vicegenerális a dadai erdőt meg akará vadásztatni és polgárinál (a török) a Tiszán átkele, a vadászatra nem érkezhett, az az egész polgári csordát elhajtatá 2—3 gulyát levágván és egynehány gyermeket bevívén. Egyébiránt is a pribékek continentálják a kijárást. — A dúló fosztó hadak megint alá jöttek, nagy veszedelem a gönczi, vinai puszták, ló vonás, fosztás mindennap hallatik.

6917/42.

*Garadna Kassához 1644. február 7.* A reánk jövő hadaknak előtte járóját (így!) Mivel országunk fölháborodott állapotja jöttön jó, hozton hozzák a sok híreket, melyeket hallván, hajunk szálla is föl áll miatta... meg akarnánk keresni hogy ha falunknak életünknek és marhánknek valami oltalmat találhánk: fizetésünk által kérjük uraságtokat ne ellenze, mert el kell pusztulnunk, a nélkül is sok latorfia fen fogat reánk mióta falunkat bekerítettük. Zemere Pál uram is Szemeréről újra ír (levelét melléklík, melyben kéri őket, hogy kövét hordják be szánkán, most jó szánút van, senkitől bántások nem lesz, ha megteszik, meghálálja, ha nem, soha pártjukat nem fogja se a vármegyén se másutt) elül tűz, hátul víz, azt sem tudjuk honnan esik valami rohanás falunkra, ha akkor otthon nem leszünk, nagy kár lenne falunkra.

7145/9.

*1644. augusztus 17.* Hany György írja: A pogány töröknek óránkint való rablása miatt a mi lakóhelyünk tája nagy veszedelemben forog. A napokban rablásra kijöve, engem házam népével

tudakoltak, bizonyára arra törekedvén, hogy a mostani bódulásnak idején gyermekestül elrabolhassanak. Mi miatt szegény házam népe annyira elrémült, hogy nem merészelnek semmire bátorzkodni s magam is nyavalyásokat szerencsétetni. Kérem, a kezén lévő Pórházat adja el nekem, hogy beköltözzem, én sem leszek utolsóbb atyjafiok.

7145/6.

Közli: KERÉKES GYÖRGY.

## UDVARHELYMEGYE LEVÉLTÁRÁBÓL.

1614—1677.

Udvarhelymegye levéltárából még aránylag kevés publikáció történt. Legtöbbet Barabás Domokos közölt belőle, így a *Történelmi Tár* 1889-ik és 1893-ik évfolyamaiban. Az én közléseim a Barabás közléseihez pótlásul és kiegészítésül szolgálnak.

I. Lippa, 1614. november 5.

*Bethlen Gábor megparancsolja Baranyay Tamásnak, az udvarhelyszéki református egyházak esperesének, hogy Bakonyi András alvinci ev. ref. papnak egy Udvarhelyen levő házáért Székely Andrással való pörében ne hozzon ítéletet, mert nem tartozik az ő hatásköre alá.*

Gabriel Bethlen stb.

Reverende, fidelis noster, honorande, salutem et favorem nostram. Alvinci prédikátorunk *Bachonyi* András adá értésünkre, könyörgése által, hogy Udvarhely városában levő egy pénzen vött házát *Zokoli* András nevű nemes ember akarná tőle perleni előttetek, meg nem gondolván azt, hogy most táborunk fenn lévén, inter arma debeant silere jura, sőt azt is, hogy ezen exponens jurisdictiód alatt nem volna, holott alioquin is ezen peresével való dolga compositio alatt volna. Így lévén azért az dolog, haggyuk és parancsoljuk, ez levelünk látván, ez exponens ellen az más félnek instantiájára had alatt törvényt ne tégy, sőt ha mi közü ez exponenssel vagyon suo tempore coram competenti iudice keresse és prosequálja dolgát az actor. Ha peniglen ez alatt is megkárosítottatok volna is ez exponens in instante, azt is rependáljátok neki. Secus non facturum. Datum in arce nostra Lippense, die 5. Mensis Novembris 1614.

Gabriel Bethlen m. p.

*Czím:* Reverendo Thomae Baraniay, ecclesiarum oppidi nostri ac Sedis Siculicalis Udvarheli Seniori etc. Nobis honorando.  
(Eredeti.)

## II. Fogaras, 1618. február 26.

*Bethlen Gábor rendelete Udvarhelyszék főtiszteinek, hogy a dályaiakat azon régi törvényeikben, melyek szerint azon szabad emberek örökségei, rétei, nyílföldei, akik magokat jobbágyul lekötötték, a falura szálljanak, és ne arra a földesurra, akinek jobbágyaivá lettek; mindenki ellen megoltalmazák.*

Gabriel Bethlen stb.

Fidelibus nostris generosis, egregiis et nobilibus, agilibus Francisco *Balassy* juniori de Szent Demeter capitaneo; Francisco *Kornis* de Szent Pál, judici, Paulo *Ugron* de Abranfalfa, vice judicis regiis Sedis Siculicalis Udvarhely, modernis scilicet et futuris quoque pro tempore constituendis, eorumque vices gerentibus cunctis etiam aliis, quorum videlicet interest, seu intererit, praesentes nostras visuris salutem cum favore.

Udvarhelyszékben Dályán lakó hiveink közönségesen jelenték könyörgések által, hogy hadban szolgáló emberek lévén, ennek előtte olyan rendtartások és egymás között való végezések lőtt volna, hogy ha mely idegen legény (kinek semmi öröksége és nyílfölde nem volt), közéjük szállott, *nyílföldet kellett neki adniok*. Viszontag ha kinek közülök, másnak kötelezték jobbágyul magokat, vagy penig ut cunque onnat elmentek, az olyannak örökségei és nyílföldei a falura devalváltattak; és nemes embernek köztök örökséget, nyílföldet, vagy erdőt pénzen vagy egyéb uton meg ne vehessen (*így!*). Mely végezéseket ennek előtte némelyek Báthori fejedelemségében annihilálni és impedialni akarván, noha praedecessorunk demandalt volt felőle, hogy akkori tisztviselők approbált consuetudiojokban megtartanák és egyebek ellen is hac in parte megoltalmaznák; mindazonáltal mostan is volnának azon némelyek, kik afféle ott lakos, fejekötött vagy utcunque magát elkötelező jobbágyok után örökségeket és nyílföldeket akarnának birni és örökséget, nyílföldet, erdőt pénzen köztök szerzeni. Könyörögnek azon, hogy előbbi rendtartásokban, ususokban ennek utánna is successive ökök megtartatnók. Kihez képest mi is megengettük, hogy ha ki vétkön, vagy penig egyéb akármi úton ott abban a faluban jobbágyul másnak kötelezé magát és annak határán örökséget, nyílföldet, erdőt és rétet vagy egyéb akármi haereditast az olyan ne birhasson, hanem akinek magát adja jobbágyul, közülök onnat kivéven, örökségei, nyílföldei a falura devalváltassanak, és senki se pénzen vagy egyéb módon örökséget, vagy nyílföldet, erdőt, rétet köztök ne szerezhessen. Hagyjuk azért és serio parancsoljuk, ez levelünk látván, az megirt annuentionkban az dályaiakat successivis semper temporibus megtartsa és egyebekkel is megtartassa, sőt minden illegitimus impetitori ellen autoritate nostra vobis hac in parte

attributa tiszti és hivatalja szerint megoltalmazza. Secus nulla ratione facturi. Praesentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum in arce nostra Fogarasiense, die vigesima sexta mensis Februarij 1618.

Gabriel Bethlen

Caspar Beoleony secretarius.

(Másolat az 1621. évi törvénykezési jegyzőkönyvben.)

### III. Dálya 1628. március 9.

#### *Bágy udvarhelyszéki falú törvénye.*

Mi kik az ide alább megirt dologban fogott közbirák vagyunk, úgy mint Udvarhelyszékben Dályában lakó nemes emberek *Benedek* Gergely, *Sebestyén* Márton és *Balás* Péter adjuk tuttára mindeneknek, az kiknek illik, az mi jelen való levelünknek rendiben, mind jelenvalóknak és jövődöbelieknek, quid in anno 1628. die 8 Martii, jövőnek mű előnkben ugyanezön feljül megnevezett Udvarhelyszékből az *Bágy* uraink falustól, jelenték műnekünk, hogy micsoda rendtartással és végezéssel éltenek eleitől fogva s mostan is ugyanazzal akarnának élni. Mű előttünk feljül megirt birák előtt tőnek ilyen végezést, az melyet ide alább megjedzettünk, melyről műnekünk biráknak falustól kezeket beadák, hogy valaki ezön az végezésön meg nem állana fl. 50. maradjon az falú azon megvehesse minden törvény nélkül, ebben peniglen se gratia regis majestatis, se repulsio, se inhibitio, se nulla contradictioja ne használhasson. Az végezések pedig így lőn :

I. Hogy valaki valamit az falúban akár künn s akár benn elfoglalt volna, az biró az hét esküttekkel együtt igazán kijárják hűtek szerint, és ha megtudhatják, hogy falujé, minden törvény nélkül kifoglaltassák kezéből.

II. Az hogy valakinél több nyilföld vagyon, azt is az biró az hét eskütt emberrel eljárja és igazán elintézzék s ha több : attól elszakasszák és annak adják, akinek illik.

III. Ha penig valaki az maga örökségére valami zsellér házat csinálna s abban lakót tartana, s nyilat kezdene arra kívánni, az falú ne adjon ; ezön a falú megegyezett.

IV. Ha penig valaki jobbágyul kötné magát ; az falú az nyilat kifoglalja kezéből s falú kezében maradjon. Az ki pedig az fejedelmeknek s az országnak az falúval együtt szolgál, annak tartozzunk egy nilat adni mindegyüknek. De az ki idegön s közinkben oly helyre talál szállani, hogy ahhoz az örökséghez nincsen nyilföld ; annak nem adunk, mert azelőtt sem attak.

V. Ha valaki marháját szánszándékkal valakinek tilalmasába üzné s megtudatik, az falú fl. 1. megbüntesse, az kárt is megfizesse. Ha penig appellálni kezdene vele : az falúnak tegye le az fl. 3. úgy appellálhasson.

VI. Ha valakinek marhája szaladásképpen valakinek kárt tenne, az az ember, az kire az marhas tudná, hogy az ő marhája tötte az kárt s meg nem mondaná, az káros ember más büntetlen embert esketne érette s azután megtudatnék: az fl. 1. birságon maradjon s az kárt is megfizesse.

VII. Ha valaki valamely embernek tilalmas erdejében megyen s megtudatik, az falú végezése szerint az fl. 1. birságon maradjon, valamiről pedig az káros ember mer mondani, hogy miért nem akarta volna azokról az falusbiró az esküttekkel együtt igazat tehessen.

VIII. Az ki pedig az falú birságán megesnék s az biró az esküttekkel együtt megakarná büntetni s reájok támadna s nem akarna engedni, az falú minden törvény nélkül fl. 6. büntethesse. Datum ex Dallya, anno, die et loco supranotatis.

Nos judices iidem qui supra, fide nostra mediante conscripsimus sigillis nostris confirmavimus.

(P. H.)

(P. H.)

(P. H.)

(Eredeti.)

IV. Dálya, 1632. február 28.

*Tanúvallatás Kányád udvarhelyszéki falú törvényéről.*

Szolgálatunk és magunk ajánlásának utánna kívánunk Istentől ő szent felségétől kedteknek minden jókat megadatni. Továbbá akarók kedteknek értésére adni, hogy hozák minekünk az kedtek pecsétit in anno praesenti 1632. 28. die mensis Februarii, Udvarhelyszékben *Kányádfalva* képében *Konija* Pál, falusbiró és veres darabant, *Mihály* Pál ugyan veresdarabant, *Tibodi* István, Ugron Pál uram jobbágya, ugyan ezen falún megirt székben és helyben lakók, melylyel parancsol kedtek műnekünk, hogy az mely személyeket mi előnkben hinának mi azokat megfeleltetnők és hitek szerint valló vallásokat bévennök. Mi azért engedelmesek lévén az kedtek pecsétinek, elmentünk az exponensektől rendeltetett helyre úgy mint ugyan Udvarhelyszékben Dályában az nemes *Vas* Ferencz házához és mely személyeket mi előnkben hittanak, mi azokat erős hittal megeskertvén, hit szerint való vallásokat be is vettük, melyek ezképpen következnek.

1. Testis *Kovaczj* Antal veresdarabant Udvarhelyszékben Jászfalvában lakó, annorum 60, megesküvén hiti után így felel: Az kérdésben ezt tudom, hogy az mely atyafiak avagy emberek egymástól megszakadoztanak avagy elosztozódtanak, az falú nem tartozott külön nyilat adni, mert az falúnak olyan végezése volt, hogy örökös atyafiával osztozzék minden ember, mert ők az nyilat megörökösítették.

Tudom azt is, hogy *Bakó* Lázár mikor házat csinála arra az helyre, melyre most *Márkosfalvi* uram nyilat keres, *Bakó* Lázár az magáéból adott, az mit adott, de az falú akkor is semmit nem adott, mert csak sellér ház volt, az házat pedig *Bakó* Lázár *Fekete* Mártonnak csinálta vala reá.

2. Testis *Sinka* Márton Petki Jánosné asszonyom jobbágya ugyanez fenn megirt székben Jászfalván lakó, annorum 40, megesküvén hiti után: ugy felel, mint az első bizonyság.

3. Testis *Virágh* Mártonné Jászfalván ez fenn megirt székben lakó Dersi Anna asszony, veresdarabantné, annorum 60, megesküvén, hiti így felel: Az kérdésben ezt tudom: az én atyám Dersi Péter sok esztendeig volt Kányádnak falusbirája, de én nem tudom soha, hogy afféle helyre, a hol az atyafiak megosztóztottanak külön külön nyilat attanak volna, hanem csak ki ki az magokéval osztóztottanak.

4. Testis *Tompa* Istvánné Orsolya asszony, ki most Udvarhelyszékben Dályában lakik az Magh István uram földén, annorum 80, megesküvén, hiti után így felel: Az kérdésben ezt tudom, hogy az falú nem adott nyilat külön külön senkinek, az kik megosztóztottanak egymástól, hanem az örökös nyilból osztóztottanak, ki ki atyafiaival. Arra az helyre is, melyre most Márkosfalvi uram nyilat keres én nem tudom, hogy soha az falú nyilat adott volna, kerestek is volna.

5. Testis *Zoltán* Péter, Dályában az fennmegirt székben lakó Magh István uram jobbágya, annorum 40. megesküvén, hiti után így felel: Az kérdésben egyebet nem tudok, hanem hallottam az régi öreg emberektől, hogy azt mondták, hogy Kányádnak olyan végezése vagyon, hogy ha egy embernek tiz fia volna is, de ha megosztóztottanak egymástól, az falú nem tartozott nyilat adni, hanem az magok örökös nyilokkal osztóztottanak.

Ex Dálya in anno 1632.

Az előnkben intetett személyeknek neveket, conditiojokat az mi hitünk szerint bévöttük és kedtek eleiben pecsétünk bocsátatunk az exponensektől.

D. V. fideles et humilles servitores.

Franciscus Vas de Dálya S. S. Udvarhely  
Martinus Sebestyén de eadem  
nobiles.

*Czím:* Generoso ac egregiis dominis Capitano vice Capitano nec non primariis ac vice iudicibus regis et eorum assessoribus Sedis Siculicalis Udvarhely dominis nobis honorandissimis.

(P. H.)

(P. H.)

*Kívül:* Anno domini 1632. die 7. mentis Marcj, aperta per me Franciscum Farkas m. p.

(Eredeti.)



V. Gyulafejejevár, 1633. május 17.

*I. Rákóczi György megrója Udvarhelyszék rendeit, mert az elmúlt országgyűlésben a gyulafehérvári collegium fölépítésére semmi segítséget nem ígértek, inti őket, hogy ahhoz pénzzel és munkával hozzájáruljanak.*

[Nos Georgius Rakoci stb.]

Generosi stb.

Nyilván (<sup>vagyon lehet</sup>) hűségtek előtt, mennyi költséggel, kevés jósza(gunknak) sok fáradtságával fogyatkozásával kelljen építenünk egész országunkban levő ifjuságnak jövő (tanulására) való közönséges tanulóhelyet, az collegiumot, melynek építésére való segítség felől ez elmúlt generalis gyűlésben jelentést tétetvén országunk népének, noha abban az hűségtektől ide választott emberek oly keménységgel viselték magokat, hogy sem pénz, sem munkabéli segít(séget) közönségesen hűségetek nevével ez istenes szent dologra nem igírtének, országunknak minden egyéb statusi eddig igírtének ugyan pénzbeli segítséget az szükséges építkezésre, de beszolgáltatásnak idejét oly időre halasztották, hogy addég az nyári jó idő elmulván, az építésnek is nem leszen alkalmatosságával és így csak elvesz tőlünk arravaló jó idő. Mely fogyatkozásnak, hogy valami eleit vehessük, remélvén és hűségetek felől, hogy keresztyéni jóindulattal viseltetvén az ilyen közönséges jóra, fiainak tanítására való épületnek előmozdításához, hűségeteket kegyelmesen akarok requirálni, intvén is őket, hogy ez dologban méltóképpen előttök viselvén az Istennek tiszteletét mindeneknek felette, annak utánna maga országabeli ifjuságnak is jövő nagy hasznát és az mi fejedelmi requisitionkat is, rendeljen az ma(gok) székiből bizonyos számú szekereket, gyalog em(bereket) az collegium építésére, mint tavalyi esztendőben is (<sup>kegyelmes fejedelmi</sup>) requisitionkra cselekedett vala. Lám most (*másfél sor egérrágás miatt kiszakadva*) dolgainak (*fél sor kiszakadva*) hat. Azért mindjárást (rendeljen hűségetek) szekereket és embereket és bizonyos (számú) rendeket is rendelve elejekben, külgyön alá mindjárást Fejérvárra a szükségre, melylyel Isten előtt is kedves dolgot cselekeszik hűségetek és mi is kegyelmesen recognoscáljuk hűségetek felől. Mely segítséget praestált légyen pedig tavaly, ez incluse cédulánkból megláthatja, melyet ha most valamivel többet is Istenhez való jó indulatját, hozzánk engedelmes hűségét mutatja meg vele, mi is kegyelmesen agnoscáljuk felölök. Secus non facturi. Quibus de caetero gratiose propensi manemus. Datum Albae Juliae die 17. Maji anno Domini 1633.

G. Rákocy m. p.

*Jegyzet:* Az eredeti szakadozott papíron van, melyen sok helyen az írás nehezen olvasható. Rákóczi a szék válaszával nem volt megelégedve, a mint ezt az udvarhelymegyei levéltárban levő rövid, keményhangú leirata bizonyítja, a mely 1633. június 6-án kelt. Közölte Barabás Domonkos a Történelmi Tár 1889. évf. 122. l.

## VI. Szentterzsébet, 1634. szeptember 20.

*Szenterzsébeti Péchy Simon leköti Kénosi Ferencznek, Zsuzsánna leánya jegyesének a pagoccai birtokát és szentmártoni bortermését 1873 frtért.*

Paria litterarum credentionalium ex originalibus transcripta. Én *Peczy Simon Z.* Ersebethi Udvarhelyszékben adom tudomására mindeneknek, az kiknek illik, hogy a vitézlő *Kynossi Ferencz* fiam uramtól vettem kölcsön *Visa* nevű falumnak kezemhez vételéhez fl. 1873, idest ezernyolczszázhetvenhárom forintot, in auris partim in talleris et usualibus monetis, az *aranyat három forintba harminczöt pénzbe, az tallérokat száznyolczvan pénzbe tudva.* Mely summáért Visát ígertem volt kezénél hagyni ő kgnek, de hogy idegenektől inkább ohassuk, azt magam számára megtartván usque ad depositionem pretactionem totius summae *pagoccai* portiomat Torda vármegyében adtam ő kgnek kezében birni, nem pro contentatione, hanem Visának hasznáért és annualis proventusáért. Mivel penig bora is leszen Visának és Pagoczán nem terem, azért *szentmártoni* <sup>1)</sup> jószágomból contentálom annuatim valameddig az summáért contentálhatom, és ez idei buza majorságért Pagoczán Kyra Máté elszökött jobbágyomnak tavalyi és idei mindenféle gabonáját engedtem. Mely summának ezer forintját ez jövő 1635. esztendőbeli pünkösdi napjára, vagy ad summum aratásra gondviselőim által ígérem, hogy feligazíttassa, hogy ő kgme is creditorit mentől hamarébb contentálhassa. Sőt ha annak az napnak előtte is módot ismerhetünk, vagy találhatunk benne minden tehetségünkkel ügyekezünk ő kgével egy értelemből. Mivel penig az embereknek élete Istennek markában vagyon, ha medio tempore Kynossi uram megtalálna halni az megnevezett summáról tartozzam az ő kgme *feleségét (most még mátkáját) leányomat Pécsy Suskát,* szüleit, creditorit contentálnom, ha penig a Szent Ur magamat szólítana ki elsőbben, vigore praesentium azon *Visa* nevű falút in medietate prose se occupálhassa és leányommal együtt birhassa mindaddig, mig vagy magam, vagy több gyermekim az megírt summáról őket nem contentálják, valamikor penig az summát leteszik és arról contentáltatnak ezeket is tartozzanak kézre bocsátani.

In cujus fide et testimonium verborum az én kezem írását futura pro cautela necessaria. In Z. Ersebeth, die 20 septembris 1634.

Simon Pechy

correcta per eundem.

Transcripta per Andream Koncz  
notarium Sedis.

*Jegyzet.* Ez összeget Péchy Simon nem fizette meg, mert halála után 1646-ban leánya perli érte özvegyét, Barabás Katalint, kinek első férje Daczó László volt. A perre vonatkozó adatok megvannak Udvarhely megye levéltárában az 1646-ik évi törvénykezési iratok között. (Másolat az 1646-ik törvénykezési jegyzőkönyvben.)

<sup>1)</sup> Korod-Szent-Márton ma kisküküllőmegyei falu.

## VII. Gyulafejeérvár, 1641. május 14.

*I. Rákóczi György meghagyja ercsei Toldalagi Mihálynak, Udvarhelyszék főkapitányának és vargyasi Daniel Mihály alkapitányának, hogy a romlásnak indult sófalvi sóakna kijavításáról gondoskodjanak.*

(Felső része hiányzik.)

Ugy informáltattunk, hogy az sófalvi aknánk igen megkezdett bontakozni és tisztítás nélkül szűkölködni. Minek okáért mi az székek irattunk egy levelet, kit kgtek kezében dirigáltunk. Azért kegyelmesen intjük kgteket, exhibeálván levelünket, maga is legyen azon kgtek, az székek is hasznára lévén azon dolog ; effectuáltassék abbéli kívánságunk. Quibus in reliquo gratiose propensi manemus. Datum in civitate nostra Alba Julia die 14. May, anno 1641.

G. Rakocy m. p.

*Czím:* Generoso Michaeli Toldalaghy de Erchye, consiliario in iudicis praesidentis Sedium Siculicalium Udvarhely et Maros supremo capitaneo, nec non Joanni Daniel de Vargyas eiusdem Sedis Udvarhely vicecapitano et aulae familiari nostro etc. fidelibus nostris sincere dilectiis.

*Jegyzet:* I. Rákóczi Györgynek van még egy hasonló tartalmú levele Udvarhely megye levéltárában, melyet a szék közönségéhez küldött. Kiadta Barabás Domokos Tört. Tár 1889. évf. 124. l.

(Eredeti.)

## VIII. Szent-László, 1646. október 9.

*I. Rákóczi György Udvarhelyszék tiszteinek rendeli, hogy Kénossy Ferenczné Péchy Zsuzsánna kérésére, a ki Péchy Simon első nejének, Kornis Juditnak a leánya, menjenek el atyja második feleségéhez és özvegyéhez, Barabási Katalinhoz és intsek meg őt, hogy a Péchy Simon birtokaira vonatkozó mindenféle okiratokat, a melyek nála vannak, adjon ki, és ha nem tenné, idézzék a szék törvénye elé.*

Georgius Rakoci stb.

Fidelibus nostris egregiis, nobilibus et agilibus vice iudici regio, caeterisque juratis assessoribus Sedis Siculicalis Udvarhely et filialis Keresztur salutem et gratiam nostram. Exponitur nobis in persona generosae dominae *Susannae*, filiae spectabilis ac magnifici quondam *Simonis Péchy*, de Szent Ersebeth, ex magnifica quondam domina *Juditha Kornys* consorte sua progenitae, egregii vero Francisci Kenossi de eadem Kenos consortis charissimae, qualiter temporibus superioribus decedente ab hac luce dicto quondam Simone Pecs genitorum videlicet dictae exponentis universas literas et literalia instrumenta, ut puta originales, donationales, inscriptionales, fassionales, contractuales, concambiales, statutorias ac superinde relatorias ac alias, quaslibet causales factum possessionum portionum possessinariam

in possessionibus *Balásfalva*, *Martontelke* in Albensi Transilvaniae, *Radnoth*, *Kovac Szent Marton* in de Kükeellő, *Visa*, *Keöbölkut*, *Vizola*, *Szentpatak*, *Pasmas* in Colosiense, *Pagocza* in Tordense comitatibus item *Szent Ersebeth* in Udvarhely *Band* in Maros Sedibus Siculicalibus existentibus et habitarum tangencia et concernentia manibus generosae dominae *Catharinae Barabasi* dicti dudum Simonis Peczi consortis nunc vero relictæ suae, ut cunque devenissent, remansissent et nunc quoque prae manibus ejusdem extiterent et haberentur. Quibus quoniam ipsa exponens pro jurium suorum tuitione ac defensione plurimum indigeret essetque necessaria, ab hoc vellet eadem domina exponens praetactas universas literas et literalia instrumenta in specie ab annotata domina Catharina Barabassi juxta brevium judiciorum processum contentaque decreti et articulorum supra repetitionibus hujusmodi literarum confectarum et emanatarum jurium mediante procedenda medio nostri pro se expetere et rehabere, jure admittente. Proinde committimus ac mandamus vobis harum literarum firmiter ut acceptis praesentibus statim simul vel duo vestrum suo oneribus alias in talibus observari solitis erga praefatam dominam Catharinam Barabassiam praexentibus accodendo, qua si personaliter reperiri poterit, eandem ibidem personaliter, alioquin de domo habitationis, sive solita sua residentia vel de bonis juribus suis possessionariis, unde videlicet prasens ammonitio vestra ad scitum ipsius commode devenire poterit. Ammoneatis ibidem, dicatisque et committatis eidem verbo nostro principali ut ipsa praescriptas universas literas et literaria instrumenta, ut puta originales, donationales, inscriptionales, fassionales, concambiales, statutorias et superinde relatorias ac alias quaslibet causales factum praenotatarum possessionum portionum possessionariarum in dictis possessionibus *Balásfalva*, *Martontelke* in Albensi Transilvaniae, *Radnoth*, *Korod-Szent-Marton* in de Kükellő, *Visa*, *Keobeolkut*, *Vizola*, *Szent Péter*, *Pasmas* in Colosiense, *Pagocza* in Thordensi comitatibus, item *Szent Ersebeth* in Udvarhely, *Band* in Maros Sedis Siculicalibus existentibus habitarum tangencia at concernentia<sup>1)</sup> jura-menta mediante producenda eidem exponenti reddere et restituere debeat et teneatur. Quae si fecerit, bene quidem, alioquin evocatis eandem ibidem ratione praevia, ac aliorum certorum negotiorum coram latius declarandorum juxta brevium judiciorum processum in praesentiam vice capitanei, vice judicis regii, caeterorumque juratorum assessorum Sedis Siculicalis filialis Keresztur ad Sedem Siculicalem Udvarhely pertinentem, rationem de praemissis reddituram efficacem. Committentes nihilominus eandem vice capitaneo, vice judici regio, caeterisque juratis assessoribus Sedis Siculicalis Kerezturnensis, ut ipsi causae partium praemissae in prima

---

<sup>1)</sup> Kizsakadva.

eorundem Sedriam in praesentiam assumere eandemque secundum Deum ejusque justitiam revidere, discutere et adjudicare debeant et teneantur. Et post haec vos seriem hujusmodi ammonitionis et evocationis vestrae pro ut per vos fuerit expedita iisdem vice capitaneo, vice judici regio, caeterisque juratis assessoribus Sedis Siculicalis filialis Kereztur ad Sedem Siculicalem Udvarhely pertinentem fide vestra mediante referre vel rescribere modis omnibus debeatis et teneamini. Secus non facturi. Praesentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum in possessione Szent László, die nona mensis octobris, anno domini millesimo, sexcentesimo, quadragesimo sexto.

*Kívül:* Péczy Simonné ellen levelek felkereséséről való mandatum et relatoria Kereszturszékre való.

(Eredeti.)

IX. Kassa. 1648. február 5.

*I. Rákóczi György meghívója a gyulafehérvári márczius 6-iki országgyűlésre.*

Ez országgyűlésre szóló meghívókat már közölte Szilágyi Sándor az Erd. Orsz. Eml. 10. k. 474—5. lapjain, mivel azokkal szószerint meg egyezik, azért itt a meghívó közlését szükségtelennek tartom. A szék márczius 2-án tartott gyűlésében választotta meg a követeit az országgyűlésre, akiknek neveik azonban kiszakadtak, csak a Daniel Ferencz, Ugron János és Koncz András nevei maradtak fenn. A követeknek a szék a következő utasításokat adta:

1. (Érdektelen.)

2. Biró Pál uram házát Boyti uram seregebeli bizonyos számú katonák invádálták, jobbágyát manu violente elvitték, magát megkötéssel fenyegették, ha kézben nem adta volna.

3. (Érdektelen.)

4. Ő Nagysága előtt azon kell instálni, hogy akárhol való jószága legyen, az mely asszony ember procator vallani nem mehet, ha az vall procatort, a hol lakik, ad rescriptum átadatván legyen in suo vigore helyes.

A többi (5—6.) pontok szintén érdektelenek.

X. Gyulafehérvár, 1648. március 19.

*I. Rákóczi György elrendeli Udvarhelyszék tiszteinek, hogy hagyják meg mindazoknak a kömviveseknek, a kik a mult évben a fejedelmi házak építésénél ott voltak, legyenek készen, hogy a mikor kell, ismét ott legyenek az építkezéseknél.*

Georgius Rákoci stb.

Generosi stb.

Az ur Istennek áldomásából immár az üdő naponkint kikeletre járván, és mi is házainknak elrendelt és kezdett szükséges építéseket

continuáltatni akarván, az mely kőművesek az elmúlt esztendőben is, az hűségtek székiből valók is, szolgálatunkban voltak, ez jövőendő kikeletre is (az ur Isten azt adván érnünk) ismétlen, ha többed magokkal nem is, de az mennyi számmal tavaly voltak, szolgálatunkra kelletik menniek. Melyről való ordinantiánkat hamar napon meg is küldjük hűségteknek. Minekokáért kegyelmesen parancsoljuk hűségteknek : mindjárt meg hirdesse székiben s megparancsolja minevünkkel igen erősen minden kőműveseknek : imide-amoda honjokból, helyekből ki ne oszoljanak, munkát senki instantiájához fel ne vállaljanak, mert aki ez ellen cselekedni comparealtatik, minden bizonynyal kár s busulás találja s magára vessen. Secus non facturi. Datum in civitate nostra Alba Julia, die 19. Martii, anno domini 1648.

G. Rákocj, m. p.

Kivül a szokásos czímmel: Udvarhelyszék rendének.  
(Eredeti.)

XI. Gyulafejervár, 1648. deczember 23.

*II. Rákóczi György meghívója a gyulafejervári 1649. január 23-iki országgyűlésre.*

Georgius Rákocj stb.

Generosi stb.

Akartuk volna, ha idvözült urunk, édes atyánk ő Nga az szegény hazánk csendes békességes állapotában továbbra való időkre is sokszori gyűléseket promulgálhatott volna országul kgteknek, mindazonáltal az mindenható Istennek úgy lévén bölcs rendelése és tanácsa, mi is az ellen nem tusakodhatunk. Mi is fejedelmi hivatalunknak és országul kgtekre való gondviselésünknek is az ur Isten segítségével megfogynakozni nem akarván, mostani alkalmatossággal az téli időtől sem gondolhattunk, hanem mellettünk levő böcsületes tanács ur hiveinknek egyenlő tetszésekből rendeltük kgtek országos gyűlését ugyanitt *Fejérvár* városunkban ad 23-diem Januarii proximae venturi, az ur Isten azt adván érnünk celebráltatni. Minekokáért kgteknek hagyjuk és parancsoljuk is kegyelmesen ; bizonyos böcsületes értelmes atyokfiat az gyűlésre elrendelvén, ide az megirt napra elküldeni el ne mulassa ; hogy azok által kgtekkel való egyértelemből is az közönséges jóra s az szegény hazának békességes megmaradására minden jó és hasznos dolgokat véghez vihessünk. Secus suo poena ingenerali decreto expressa non facturi. Eisdem de caetero gratiose propensi manemus. Datum in civitate nostra Alba Julia die 23. Decembris, anno 1648.

G. Rakoczy m. p.

A szokásos czímmel.

A szék 1649 január 18-án tartott gyűlésében egyhangulag választotta meg a követeit: Rhédey János főkirálybirót, Daniel János alkapi-

tányt, Daniel Ferenczet, Kénosi Ferenczet, Ábrahámfalvi Andrást, Kecseti Zsigmondot, Szombatfalvi Andrást, Magh Andrást, Zobja Pált és a szék jegyzőjét.

(Eredeti.)

## XII. Gyulafejervár, 1650. június 17.

*II. Rákóczi György Udvarhelyszék főkapitányává kinevezi brenhidai Huszár Mátyást ; beigtató biztosokul rendeli Haller Istvánt és Bethlen Jánost.*

Georgius Rákoci stb.

Generosi stb.

A mennyi időtől fogva kgték főkapitány nélkül vagy on mind-azolta gondoskodtunk : azon becsületes tisztben, úgy mint ki annak illendő módon és elégségesképpen megfelelhetne, kgték eleiben kit állatnánk ? Megnyugován lévén azért hűségében s elégségesnek itélvén, becsületes hivünket *nemzetes brenhidaj Huszár Matias* uramat, Torda vármegyének főispánját, Maros széknek főkapitányát, főlovászmesterünket és belső tanácsunkat rendeltük kgtéknek főkapitányul. Elhívén azt, mind az mi fejedelmi méltóságunk megbecsülését, tiszt kötelességét s az Szék régi szabadságát, immunitását s ususát és törvényét ő kge úgy fogja szeme előtt viselni, bántodást ne szenvedjenek. Kinek introductiojára becsületes hiveinket, tekéntetes nagyságos *Haller István* uramat, Küküllő vármegyének főispánját s belső tanácsunkat és kisbúni *Bethlen János* uramat rendeltük, parancsolván kgtéknek igen kegyelmesen ; az tisztességes introductioban ő kgekkel egyetértvén s beállatván ő kgét az tisztében, ismerje mitőlünk eleiben állatott főkapitányának, minden törvényes, minket s az közönséges jót nézendő dolgokban dolgokban ő kgnek engedelmességgel légyen s illendő becsületit is megadja. Secus non facturi. Quibus de caetero gratia nostra principali propensi manentes. Datum in civitate nostra Alba Julia, die 17. mensis Junjj, anno domini 1650.

A szokásos czímzéssel.

A beigtatás 1650. július 4-én történt meg a kinevezett biztosok részvételével.

(Eredeti.)

## XIII. Balázsfalva, 1652. július 3.

*II. Rákóczi György, Udvarhelyszék főkapitányának Huszár Mátyásnak elhunytával a főkapitányi teendőkkkel megbizsa Rhédey János főkirálybirót.*

Georgius Rakocii stb.

Generosi stb.

Kgték kapitányát *nemzetes brenhidai Huszár Mátyás* uramat Isten ez világból kiszólitván, mig helyében más alkalmas személyt állitunk, azon hivatalra tartozó dolgoknak igazgatását biztuk kgték főkirálybirájára *nemzetes Rédei János* uramra. Melyről akarván

tudósítani kgtetek, kegyelmesen parancsolván, alkalmaztassa magát ez mi rendelkezésünkhöz. Eisdem de caetero benigne prapensi manentes  
Datum in castello nostro Balázsfalva, die 3. Julii, anno domini 1652.

G. Rakoczy m. p.

A szokásos czímezéssel.  
(Eredeti.)

XIV. Gyulafejervár, 1652. dec. 15.

*Meghívó a gyulafejevári 1653. január 25-iki országgyűlésre.*

(Közölte Szilágyi Sándor Erd. Orsz. Eml. 11. k. 154. l.)

A szék 1653. január 6-án Székelyudvarhelyen tartott gyűlésében választotta meg követeit az országgyűlésre : Főkirálybirót,<sup>1)</sup> Ugron Jánost, Farkas Ferenczet, Orbán Ferenczet, Ferenczi Istvánt, Ugron Istvánt, a szék jegyzőjét és Lakatos Mártont. Az utasításnak főbb pontjai :

1. Postulatum. Az udvarhelyi várhoz applikáltatott földek restitutioját kell solicialni.

2. (Érdektelen.)

3. A havas alatt levő faluk nyom kiadással ne tartozzanak az ország előtt instálni kell.

4. Sót adasson ő Nga az drabontoknak.

(Eredeti.)

XV. Gyulafejervár, 1653. december 16.

*Meghívó az 1654 január 18-iki gyulafejevári országgyűlésre.*

(Közölve Erd. Orsz. Eml. XI. k. 174. l.)

A szék 1653. deczember 29-én választotta meg követeit : Daniel Ferencz, főkirálybirót, Farkas Ferenczet, Ugron Jánost, Ugron Mihályt, Ferenczi Istvánt, Orbán Ferenczet és »az lófejek részéről Pál Deákot«.

(Eredeti.)

XVI. Fogaras, 1654. április 6.

*II. Rákóczi György értesíti Udvarhelyszék rendeit, hogy meghagyta Daniel Ferencz főkirálybirónak, hogy addig is, a míg főkapitányt nevez ki, törvényszéket tartson.*

Georgius Rakoci stb.

Generosi stb.

Mivel az törvényszékeknek ennyi időtől fogva nem celebrálta-

<sup>1)</sup> Főkirálybíró ekkor vagy Rhédey János volt, vagy Dániel Ferencz, 1652. július 3-án meg Rhédey János a főkirálybíró, de 1653 deczember 16-án már Dániel Ferencz.



tását az kgték székiben nem kevés kárával és igasságában való hátramaradásával értjük lenni az causansoknak : ahhoz képest parancsolunk a főkirálybirónak, nemzetes *Daniel Ferencz* uramnak, hogy annak idejében törvényszékeket szolgáltasson addig is, míg főkapitányt állíthatunk. Melyet akartunk kgtéknek is értésére adni, kegyelmesen parancsolván, tartsa ahhoz magát és törvénytételit acceptálja kgték az fenn megirt ideig. Secus non facturi. Datum in arce Fogaras, 6. aprilis 1654.

(Eredeti.)

## XVII. Ecsed, 1655. január 20.

*Meghívó a kolozsvári 1655. február 20-iki országgyűlésre.*

II. Rákóczi György az ország generalis gyűlését a tanácsurakkal egyenlő értelemből Kolozsvárra »bőjtelő havának huszadik napjára« hívja össze . . . »Küldjék bizonyos böcsületes atyjokfiait teljes instructioval, . . . hogy több böcsületes hiveinkkel együtt minden hazánk javára nézendő dolgokat végezhessenek.« Datum in arce Ecsed, 20. januarii 1655.

A szék 1655 február 8-án Székelyudvarhelyen tartott gyűlésében választotta meg követeit : Kemény Boldizsár főkapitányt, Daniel Ferencz főkirálybirót, Farkas Ferenczet, Ugron Jánost, Orbán Ferencet, Ferenczi Istvánt, Benczer Gergelyt, Pálfi Andrást, Lajos Istvánt és Szombatfalvi Istvánt.

Instructio ero dominis ablegatis : Ő kgmek az több székbeliekkel egyetértvén valami az egész articulusban az mi régi törvényünkkel és ususunkkal ellenkező dolog találtatnék excerpálvan, instáljanak ő Nga és az ország előtt, régi törvényekben tartassanak meg ; az ország törvénye és az Decretum tartása szerint, melyek nz székely natióra is extendáltatnak legyen törvények, s élhessenek az szerint, az mi az ellen vagyon abrogáltassék.

(Eredeti.)

## XVIII. Déva, 1656. október 24.

*II. Rákóczi György értesíti Udvarhelyszék rendeit, hogy levelöket átvette és válaszolt is rá.*

Georgius Rakoci stb.

Generosi stb.

Kgték becsületes követ atyokfiai kezéből nekünk irt levelét elvettük, szóval való izeneteket is megértettük, kikre mi is ő kgmek által resolváltunk, megértheti tőlök kgték. Eisdem de caetero gratiose propensi manemus. Datum in curia nostra Devienne die 24. Octobris anno 1656.

G. Rakoczy m. p.

A szokásos czímmzessel.

(Eredeti.)

## XIX. Jánosfalva, 1658. november 22.

*Baranyay István fejérmegyei hévizi és Szentábrahádi Mihály udvarhelyszéki jánosfalvi papok bizonyítják, hogy előttök egy bizonyos Szőke Anna nevű asszony, aki paráznaságba esett, Mihály nevű gyermekét nemes Lőrincz Mártonnak adta, amiért Lőrincz Márton igéri, hogy Szőke Annát megoltalmazza.*

Pro futura.

Mű *Stephanus Barannay*, Fejérvármegyében Hévízi predicator és *Michael Szentábrahádi* Udvarhely székből Jánosfalvi méltatlan predicator, kik az ide alább megírt dologban megbírált emberek vagyunk, adjuk tuttora mindenknek, az kiknek illik, mind mostaniaknak, és mind jövődöbelieknek, quod in hoc anno praesenti 1658, die 23, Mensis Novembris, mikor volnánk Udvarhelyszékben Jánosfalván az nemes *Lőrincz Márton* házánál, jelenlétén mű előttünk, ab una parte ugyan az megnevezett nemes *Lőrincz Márton*, ab altera vero parte *Szőke Anna*, ugyan *Lőrincz Márton* szolgáló asszony embere és mű előttünk ada egy *Mihály* nevű gyermeket örökbe (protestálván), hogy akár jobbágyul, akár szolgálul tartsa *Lőrinc Márton* pro suo arbitro, az mint akarja tartani és magát vele szolgáltatni. Vivé penig erre az megnevezött *Szőke Anna* nevű asszony embört, mivel ő magát paráznaságban ejtvén, mind az tisztektől háborgattatott, mind penig az Istennek anyaszentegyházában szabados lakása nem adatott. Mind ezekben annak okáért *Lőrincz Márton* baját fölvevé az feljül megírt *Szőke Annának*, evictiot fogadván, hogy az tisztektől megoltalmazza, hogy penig poenitentiat tartván az asszony, az Isten anyaszentegyházában való beszadulásért (igy!) való (törölve) az pénzt letevé, azt is fölfogadván, hogy ha asszonnak id est *Szőke Annának* házasulásra való szerencse adatnék, hogy ad secunda nota transmittáltassék, azt is megszerzi.

Ezt mű feljül megírt bírák irtuk fide nostra mediante, sub sigillis nostris usualibus, extradandar duximus. Datae anno, die, loco praenotatis. Judices iidem, qui supra. Correcta per eosdem.

*Stephanus Baranniai* m. p.

(P. H.)

(Eredeti.)

*Michael Sz. Abrahami* m. p.

(P. H.)

## XX. A Palánka mellett levő táborból 1660. április 7.

*Barcsai Ákostól a nagyvezérhez küldött követeknek tudósítása.*

Alázatos szolgálatunkat ajánljuk Ngodnak, mint kegyelmes urunknak, fejedelmünknek. Isten ő fge kegyelmes urunk minden dolgaiban boldogítsa Ngodat etc.

Alázatosan akarok Ngodat tudósítanunk mi, kik az Ngod dolgaiban voltunk foglalatosak, és kiket bennünk Szebenből, kiket Dévából s némelyeket közülünk Brassóból Ngodnak gombba kötött levelekkel expediáltak; némelyet közülünk az római császárhoz ő fgéhez Ngod expediált. Ki ki az előnkben adott instructiok szerint igyekeztünk az dologban forgolodni. Midőn ide az vezérhez érkezünk, az levén Dévából adott instructio szerint tisztségünk, hogy az országot mentsük; igyekeztünk csendesíteni az vezért s könyörögtünk azon, hogy ő Nga kevesed magával menjen be Erdélybe, mert az ország kételenségből cselekedte azt, hogy Rakocinak adhae-reáljanak, nyakokon lévén az fegyver. Tegnap estve audientiánk lévén az vezér minden szándékát és titkát kijelenté. Az végekben lévén Rákoci párttartóinak fészkek tudván azt, hogy az ő jószága épen megmaradt Magyarországbán, az két vármegyéből áll inkább az hada is, igyenesen minden erejét odafordítja s azokat akarja megrontani, akik meg nem hódolnak. Az vezérnek kegyelmes urunk akarhatja az, hogy az pártosokat megbüntesse; Ngodat alázatosan kérjük, ha az Isten Ngodat az obsidio alól kiszabadítja, azoknak pártjokat ne fogja, mert bizony Ngodnak busulása leszen, az mint meg is mondá. Az országot Ngod convocáltassa és mentől hamarabb az Portára követeket expediáljon, az országnak megromlott és pusztult állapotját deklarálják s mentsék, hogy kételenségből patrocínáltak Rákocinak. Ha pedig mégis az ország hűséget nem mutat Ngodhoz, épen bizony oda leszen most az ország, oly rettenetes erővel megyen, hatvan ezernél — bizonyosan írják — nem kevesebb az hada az kik fegyvert foghatnak; az tatárok is holnap megegyeznek, az sem kevesebb 12 ezernél. Én is kegyelmes uram, mig Oláhországban voltam, tehetségem szerint sollicitáltam az segítséget, de valamennyiszer a portára irtam mindenkor az országot mentettem. Sok levelek érkezvén kezemben oly levelek vadnak nálam, melyeket Ngodnak oda kellene küldenem, de nem mertem elküldeni, félvén intercipiálják. Mi kegyelmes urunk kéredzettünk, hogy bocsásson Ngodhoz az vezér ő Nga, de nem bocsáta, csak megparancsolá, elmenjünk ő Ngával. *Kálnoki János* uramtól kültem volt az török császár levelét, mely az országnak szólott több levelekkel, de amint értém intercipiálták. Tartsa meg Isten Ngodat jó egészségben.

Datum ex castris Palánka positis, die 7. Aprilis 1660.

Ngodnak alázatos szolgái

*Budai Péter*

*Símon Sztojka*

*Kálnoki Mihály*

*Daczó János*

*Budai Sigmund*

Titulus: Az méltóságos Erdélyi fejedelemnek, Barcsai Ákos uramnak adassék.

(Másolat.)

## XXI. Meggyes, 1661. október 19.

*I. Apafi Mihály értesíti Udvarhelyszék rendeit, hogy levelöket és izeneteket átvette s azokra szóbeli választ küldött.*

Michael Apafi stb.

Generosi stb.

Kgtek levelét hozzánk bocsátott böcsületes atyokfiai megadván, az mellett tett szóval való izenetit is referálák, melyre mi is ökgmek áltat nyelvvel resolválván mindenekről magunkat; elhittük az szerént mindeneket voltaképp eleiben fogják kgteknek terjeszteni. Isten oltalmazzon semmiben is kgteknek bántódását kívánjuk. Eisdem de caetero gratiose propensi manemus. Datum ex civitate nostra Meggyes, 19. Octobris, anno 1661.

M. Apafi.

A szokásos címzéssel.

(Eredeti.)

## XXII. Kis Bún 1662. július 2.

*Bethlen Jánosnak dorgáló levele Udvarhelyszék rendeleinek.*

Szolgálatomat ajánlom kgteknek, mint nekem jóakaró uraimnak, barátimnak, lelki, testi áldásával látogassa meg Isten kgteket.

Magamnak vala szándékom kgtek közé felmenjek, az szerint is parancsoltam volt vicekirálybíró uramnak, de ez éjjel érkezvén az mi kegyelmes urunk táborából levelem; melyben más foglalatosságim occurralának, már nem látom módomat az felmenésben. Több dolgok között felette nagy panasza vagyon az mi kegyelmes urunknak közönségesen székül kgtekre, holott egész Udvarhelyszékről száz lovas a táborban nincsen, gyalog annál is kevesebb. Micsoda gondolattól viseltetik kgtek, maga tudja, de úgy mutatja az dolog, az hazában bekességben lakni, s nemesi szabadsággal élni igen szeretné, de a békességet megcsinálni könnyen másra hadná. Ebben pediglen nemcsak a közrend, hanem akik feljebb valók volnának is egyaránt részesek. Mert a főrendek közül némelyek öt-hat napra kéredzvén el a mi kegyelmes urunktól; ma is itthonn ülnek. Némelyek magamtól kéredzetek el zsákmányra. Itthonn egymás ellen jól tudnak vagdalkozni, de nem akarnak az országnak szolgálni. Némelyik pediglen, az olyan mint *Bori* uram, ennek előtte is mind széllyel cirkála alá s fel; az táborba jövéen ott vagy két nap mulata s elszökék; egy pénz árát az országnak az egész expeditioba nem szolgált, itthonn pedig legelől akar disponálni. Tudom azt megkévánja közönségesen kgtek, hogy az mint erős hittel megesküdtem, kit kit szabadságában megtartsak, s ha mástól bántása lenne is, tehetségem szerint oltalmazzak, de miképen tudjam kgteket oltalmazni s menteni, ha hazájához való kötelességét szeme előtt nem

akarja viselni s nem akar szolgálni. Kgtek azért ez levelem által akarám atyafiságosan inteni, kényszerítvén fejedelméhez s hazájához való kötelességére : az kik hadnagy uraimék közül itthonn vadnak magok százát felvévén, mindjárást induljanak ; mert nem igazságos dolog, hogy másokat is mentsenek az hadból s magok is honn üljenek ; az többi is pediglen se órát, se napot ne várjon, mindjárást induljon, érkezhessék utánnam az táborba. Egyébiránt közönségesen tudtára legyen kgteknek, én előre ellátom, hogy midőn az mi kegyelmes urunk ő Ngának jámborságával nem szintén helyesen él kgtek, bizony nem sokára hallatlan példák történnek kgtek között, s nemcsak az alacsony, hanem más rendbeli embereken is ; akkor kgtek kétség nélkül kívánná, hogy mentsem, de nekem sem legyen módomb benne, azért kgteknek idején akartam értésére adni, jövődőben is engem ne okozhasson. Tartsa meg Isten kgteket jó egészségben. Datum in Kis Bun, die 2. Julii anno 1662.

Kgteknek szeretettel szolgál

Bethlen János m. p.

A szokásos czímmel.  
(Eredeti.)

### XXIII. Keresd, 1662. október 8.

*Bethlen János levele Udvarhelyszék rendeinek, hogy a fejedelem 1662. okt. 20-ra gyűlést hirdetett s arra küldjék el követeket.*

Szolgálatomat ajánlom kgteknek mint jóakaró uraimnak, barátimnak ; lelki, testi áldásokkal látogassa meg Isten kgteket.

Akarám kgteket ez levelem által látogatnom, annak felette szükségesnek itélvén : tudósítsam ilyen dologról is. Magam láttam több becsületes hivei közt kgteknek is székül ad vigesimum prae-sentis gyűlésben hívó leveleket expediált, mely jutott-e nem-e kezéhez, mivel abban bizontalan vagyok, vékony tetszésemet közlenem kgtekkel nem akartam elmulatni. Igen szükséges azért kgtek becsületes atyafiait válassza, kik az országgyűlésiben akkor jelen legyenek. Mivel penig az székbeli kgtek atyokfiainak némely része mostan is a táborban vagyon, a gyűlésnek ott kelletik lenni ; az is álljon kgtek szabadságában, ha ő kgmek közül valakiket akar választani. Annak felette, hogy ha székül kgteknek oly szükséges dolgai vadnak, melyekről az mű kegyelmes urunkat s az nemes országot szükségesnek itéli megtalálni, csak tudósítson kgtek, kötelességem szerint szolgálni el nem mulatom. Tartsa meg Isten kgteket jó egészségben. Datum ex Keresd, die 8. Octobris anno 1662.

Kgteknek szeretettel szolgál

Bethlen János m. p.

A szokásos czímmel.  
(Eredeti.)

## XXIV. 1662/63.

*Jegyzéke azon költségeknek, a melyeket az udvarhelyszéki Bözöd falú lakosai az 1662. és 1663-ik években az »öriző török vitézekre« költöttek.*

*Memoriale 1662.* Bözöd falvának az török vitézekre költött summás költségek mindennemű költségekből ezek.

Liszt cub. 39 ; <sup>1)</sup> zabot cub. 74 ; vágni való marhákat 10 forint árát, még ugyan készpénzül az török vitézeknek 4 forintot.

*Item anno 1663.* Liszt cub. 37 ; zabot cub. 13 ; az török öriző vitézeknek lovainak cub. 25 ; vágni való berbécseket 8. Egy ökröt az öriző törököknek nyuzattunk, ők ették meg, az volt 6 forint ára. Tikmonyat az várasban az bék számára 3 forint árát. Tyukot 60 attunk az törököknek ; kenyeret 4 forint árát attunk ; ecetöt 2 forint árát. Pénzzel, az ki zabot vettünk az török vitézeknek 1 f. p. 51. Mézet pénz 70 ; vaját pénz 68. Fél véka veres hagymát ; szilvát 3 vékát, bort pénz 52 ; méhsert 30 pénz. Egy csizmát vöttünk az öriző töröknek : fl. 1. pénz 50. Sebestyén Gergelytől erőszakkal 40 pénzt vontak az törökök.

Fát, szénát vittünk Segesvárra a török vitézeknek 75 szekérrel egyrenden ; másrenden ismét vittünk fát szénát 33 szekérrel. Szénát, az melyet pénzzel vettünk 10 forint árát, hogy az magunké elfogyott. Az öriző török vitézek voltak négyen, azoknak volt 9 lovuk, 4 ökrök, azokra költöttünk 6 szekér szénát. Ezek az summás költsünk az török vitéz számokra.

Valamenniszter ezek az fás, szénás szekerek Segesvárra bementek, mindenkor egy-egy forintért mentek be.

Ezeket mi bírák és esküdtek ezeket az mi igaz hitünk szerint irattuk.

(Eredeti.)

## XXV. Szent Pál, 1663. márczius 6.

*Bethlen János Angyalosi Istvánnak, Kádár Andrásnak és kadácsi Miklós Györgynek, hogy a törökök számára Udvarhelyszékre kirótt berbécseket szedjék fel és Ujszékelyen adják át a törököknek.*

Szolgálók kgteknek, mint jóakaró uraimnak barátimnak.

Lelki, testi áldásokkal látogassa Isten kgteket.

Mivel vicekirálybíró urainknak azon kívül is számtalan sok gongyok vagyon ; kgteknek tiszttem szerint parancsolom : az székre felvetett berbécseket vegye kezéhez holnap Uy Székelen s adminisztrálja is azoknak az törököknek, az kik várják. Azt peniglen kgtek semminemű respectusból el ne mulassa, ne vegyen példát némely rossz emberektől, az kik az szék dolgában semmit nem akar-

<sup>1)</sup> Előbb arb. 33 volt, de az át van huzva és felé írva cub. 39.

nak szolgálni; mert meg fogja látni kgtek, hogy nekik sem szolgál hasznokra. Hogy ha peniglen hibát teszen az dologban, kgtek én rám ne vessen, ha mi követi. Tartsa meg Isten kgteket jó egészségben. Datum cx Sz. Pál die 6. Martii anno 1663.

Kgteknek szeretettel szolgáló barátjok

Bethlen János m. p.

P. S. Mint kelljen szedni az berbécseket az includalt regestrumból kgtek megtanulhatja.

*Czím:* Nemzetes és Vitézlő *Angyalosi István, Kádár András, Kadácsi Miklós* György uraméknak, nekem jóakaró uraimnak, barátimnak adassék.

(Eredeti.)

## XXVI. Gyulafejeérvár, 1663. június 21.

*I. Apafi Mihály rendelete Bethlen János fejérmegyei főispánnak és udvarhelyszéki főkapitánynak, hogy azokat az lovasokat, a kiknek készenlétben tartását és elküldését először parancsolta, azonnal indítsa utnak; azokat pedig, a kikről a második rendeletében szólott, tartsa készenlétben, hogy a mint rendeletét veszi, azonnal küldhesse oda, a hová rendeli. Mivel a nagyvezér táborába menő tatárság és a két oláh vajdaság serege Buda felé Erdélyen megy át, vigyáztasson, hogy az átvonulás minél kevesebb kárral történjék. A szálláshelyek és élelem felől pedig az e végből kiküldött Budai Péterrel értsen egyet.*

Michael Apafi stb.

Generose stb.

Sok külömb külömbféle és naponként ujuló terhes dolgok kénszeritenek bennünket, hogy kgteket mi is ennyi rendbeli parancsolatunkkal terheljük. Némely nap parancsoltunk vala, hogy kgd tiszti alatt vitézlő rend közül akkori levelünkben specificált számú lovasat készen tartván, jöhessenek oda, hová parancsoljuk. Annak utánna parancsoltunk az többinek készen való lételek felől is. Mindkét rendbeli parancsolatunkat mostan is helyben hagyjuk ugyan, mindazáltal ezzel világosítván; hogy az mely bizonyos számú lovasoknak válogatását elsőbben parancsoltuk, azoknak elküldését és késedelem nélkül hozzánk jövéset kgdnek hozzánk való kötelességére, amazoknak pedig életekre és fejekre parancsoljuk, az többi maradjon hon, várván második parancsolatunkat. Annakfelette, mivel ez órában érkezék hírünk, hogy a fővezér ő Nga mellé rendeltetett tatárság és két oláhországbeli had ezen az országon fogna által menni Buda felé, mely dolog megvalljuk reménységünk kívül esett, holott ennek megelőzésében nem keveset munkálottunk, tettek volt is igiretet felőle, hogy nem leszén, de mivel az megváltozott, igen szükséges: kgd az székbén hirdettesse meg, hogy házok népét és marhájokat állítsák avagy közeljökben, avagy

az havasra, mert noha nem ellenségképen jönnek, hanem csak által mennek Buda felé, mindazáltal az gondviselés igen szükséges. Mikor leszen közelítések, kgd az Bodza felé vigyáztasson, s megértheti. Cui sic facturur, gratiose propensi manemus. Datum in civitate nostra Alba Julia, die 21. Junii, anno 1663.

M. Apafi m. p.

P. S. Ez mai napon érkezvén az Havasalyföldi vajda ő kgme levele, melyből bizonyosan értjük, hogy az fővezér mellé rendeltetett tatárság és két Oláhországi vajdák egyáltaljában Erdélyen fognak által menni Buda felé. Hogy azért, az mennyire lehetne szenyvedhetőbb és kevesebb kárral lenne általmenetelek, szükségesnek itéltük, hogy az határszéléig elejekben küldvén, mind szálló helyek hol legyen, mind penig mivel éljenek, dispositiot tegyünk felőle. Im azért az végre Budai Péter hivünket küldtük elejekben, parancsolván még is igen kegyelmesen és serio kgdnek, értvén megnevezett hivunktól az szálló helyeknek alkalmatossága felől, egyzersmind hová és mennyi élést vitessen azon szükségre, concludáljon róla. Egyébiránt ha ennek effectuálásában egyéb valami hibát teszen, hazájának nem kicsin kárára következik, melyből mind mi nehézségünket, mind hazájának animadversióját fogja magára venni.

*Czím:* Generoso Joanni Bethlen de Kis Bun, comitatus Albensis Transilvaniae comiti supremo, sedis siculicalis Udvarhely capitaneo itidem supremo et consiliario nostro intimo, ac cancellario etc. Fidei nobis sincere dilecto.

(Eredeti.)

XXVII. Nagy Solymos, 1664. junius 4.

*Rhédey Ferencz főkirálybíró Udvarhelyszék rendleinek.*

Szolgálatomat ajánlom kgteknek, mint jóakaró uraimnak barátimnak. Isten kívánsági szerint való jókkal kgteket áldja meg stb.

Magam akartam volna örömetst kgtek közi mennem, de az mű kegyelmes urunk ő Nga parancsolatjából kételen megkelletik indulnom. Vicekirálybíró uramék ő kgmek azért kgmek között lévén, kgtek közt levő dolgokat ő kgmek ügyekezik eligazítani. Hanem kgteket kérem és intem szeretettel, az szófogadatlanságnak békét hagyván, mind az mű kegyelmes urunk ő Nga nehézségét és magok szabadságának megsértését ne vonja szántsándékkal magukra, mert az mint most is az ő Nga parancsolatja vagy on, sok atyjokfiainak halálokkal és magok nagyobb tereh alá esésekkel fog kgtek tanulni. Azonban noha ugyan kgteknek szoló kegyelmes parancsolatját az mű kegyelmes urunknak ő Ngának nem láttam erről, de bizonyosan értém, hogy kijött, vagy posta, vagy egyéb levélhordó miatt eshetett az fogyatkozás; Bethlen János uram ő



kgme ír ugyan nekem felőle, azonban több székeken és vármegyéken végben is vitték, azért kgtek is két böcsületes atyjokfiát válassza és küldje, hogy 8. praesentis jelenhessenek meg ő kgmek az országnak derekas dolgai felől való consultation. Melyekkel ajánlom az szent Istennek kegyelmes gondviselése alá kgteket. Nagy Solymos, anno 1664. 4. Junij.

Kgteknek jó szívvvel szolgáló atyokfia, szolgálja barátja

Rédei Ferencz m. p.

*Czím:* Nemzetes, nemes és vitézlő Udvarhelyszéknek minden rendeknek, nekem jóakaró uraimnak s atyámfiainak adassék.  
(Eredeti.)

#### XXVIII. Szent-Miklós, 1669. márczius 4.

*Bethlen Miklós főkapitány levele Udvarhelyszék rendeknek.*

Mint jóakaró uraimnak, atyámfiainak, barátimnak szolgálók és Istentől minden jókat kívánók kgteknek etc.

Micsoda közönséges végezési löttek az nemes országnak ez mostani gyűlésben, kgtek azon gyűlésre választott becsületes atyafiai Sándor Gergely és Biró Bálint uramék rész szerint referálhatják; nagyobb részét a nemsokára kijövendő új *Approbata Constitutio* megmutatja; mely is mig ki nem jó az ország végezése szerint, addig derék székek nem lehetnek; mindazáltal a vice székek folynak. Hogy azért én is addig mind főkirálybíró Rédei Ferencz urammal ő kgmével derék széket nem ülhetünk s más vicetiszteket is nem tehetünk, ne tulajdonítsák egyébnek, hanem azon közönséges ország végezésének. Mig azért az derék szék meglehet, hogy k. k. vicetiszt uramékat legitimus tiszteknek agnoscalja, tisztem szerint szeretettel kérem és intem kgteket. Továbbá hosszas írással, hogy ne fárasszam kgteket mind egy s mind más dolgokról Sándor Gergely uraméktól informatiot vehet kgtek, nem is árt, kivált az adó dolgából idején gondolkozni. Ajánlom Isten oltalmában kgteket. Költ Szent Miklóson 4. Martij 1669.

Kgteknek kész szolgálja, atyafia, barátja

Bethlen Miklós m. p.

*Czím:* Tekintetes, nemzetes, nemes és vitézlő Udvarhelyszéki szabadsággal élő rendeknek etc. Nekem kedves jóakaró uraimnak, atyámfiaimnak, barátimnak adassék.

Az egész levél Bethlen Miklós írása.

#### XXIX. Gyulafejevárvár, 1670. november 1.

*Országgyűlési meghívó Gyulafejevárra 1670 deczember 1-re.*

A szék gyűlésének ideje, a mikor követeket választott az országgyűlésre és a követek nincsenek meg az okmányon; mig az utasítások megvannak.

1., Az adózást noha tudjuk, hogy semmiképpen el nem kerülhetjük, mindazon által azon igyekezzenek ők kgmek, hogy ez ideig való adózásnál többet ők kgmek szegény székünkre semmiképpen fel ne vegyenek, sőt ha lehet ezt is szállíttassák az nemes országgal, más formában való adózást is ne leváljanak; nyilván lévén az mindeneknél, hogy egy néhány esztendőktől fogva az buzának nagy szüksége Udvarhelyszéken leginkább uralkodott, úgy annyira, hogy félő, hogy ez esztendőben az szegénységnek némely része éhel halásra ne jusson az buzának és egyéb gabonának nagy szük volta miatt.

(A többi pontok érdektelenek.)

(Közölve Erd. Orsz. Eml. XV. k. 162. l.)

*Kívül*: Datae sunt 10 Novembris 1670.

(Eredeti.)

XXX. Bun, 1677. május 2.

*Bethlen Gergely főkapitány értesíti Udvarhelyszék rendeit, hogy ha Rhédey Ferenc főkirálybiró akadályozva lenne, ő egyedül tart derékszékét.*

Szoálatamat (igy!) ajálom kgteknek, mint nekem jóakaró uraimnak s kedves atyámfiaiinak. Sok jókkal és egészséges hosszú élettél álgya meg Isten kgteket kívánom.

Nyilván lehet kgtek előtt mind eddig is némely akadályok, de legközelebb az szénának és abraknak szük volta és mostan az fűnek gyengesége halasztaták el mind eddig is az derékszék celebrálását. Mostani utjában mindazáltal az urral, *Rhédey* Ferenc urammal ők kgmével ezen materiáról eleget beszéltem és úgy végeztük ők kgmével, hogy ha ők kgmét valami akadály elvonja is ide bészándékozó utjától, mind azáltal ha Isten egészségben megtart: kgtek közé magam bémegyek és derékszékét ülök az innepek után. Kihez képest kgteket kérem ezt a rövid terminust így értvén, addig legyen csendességben. Ezzel ajálom Istennek oltalmában kgteket és

maradok

Bun, A. 1677. 2. Majj

kgtek jóakaró atyafia, kész  
szolgája

Bethlen Gergely.

*Czím*: Tekintetes, nemzetes, nemes és vitézlő minden szabadsággal élő felső, közép és alsó renden levő jóakaró uraimnak és kedves atyámfiaiinak ők kgmeknek adassék Udvarhelyszéken.

*Kívül*: Ezt a levelet kgd Sándor Gergely uram publicaltassa az székben.

Az egész levelet Bethlen Gergely írta.

*Alább*: Anno 1677. die 4. Maji praesentatae et publicatae per me Michaellem Ajtaj notarium S. Udvarhely in oppido Udvarhely coram. (egy szó olvashatatlan)

(Eredeti.)

Közli: DR. VASS MIKLÓS.

## GRÓF ESZTERHÁZY MIKLÓS NÁDOR LEVELEI ISTVÁN FIÁHOZ.

(1639—1641).

Első hitvesétől Dersffy Orsolyától 1616-ban született *István* fiát Esterházy Miklós gróf 1638 szeptember 26-án házasította össze Kis-Martonban, fényes lakodalmi ünnepek között, a tizenhét éves Thurzó Erzsébet grófnővel, Thurzó Imrének Nyáry Krisztinától született leányával.

Az ifjú házaspár a Dersffy-jogon bírt lánzséri várhoz tartozó lakompaki kastélyba költözött, hol bár csöndes és csak rövid pár évig tartó, de igen boldog házaseletet élt.

1641 márczius 7-én született egyetlen gyermekök, *Orsika*, kit a nádornak Nyáry Krisztinával kötött második házasságából származó fia, Esterházy Pál vett utóbb feleségül.

### I.

*1639 szeptember 11.*

Illustrissime Comes, Fili nobis charissime.

En tegnap *Fraknóban* mentem vala, de nem késhetém, vissza kellett jönnöm. A leánkánk *Julianka* betegeskedik. Igen nagy hévség bántotta tegnapelőtt, azt itéljük, hogy tertiana fog belőlle lenni. Arra nézve doctorért is küldöttünk, ha valamint eleit vehetnénk.

Nekem, egyéb nem lehet benne, pénteken meg kell indulnom, s által kell mennem a Dunán dispositiókat tenni ottan mind az erdélyi fejedelem állapotjára, s mind egyéb dolgokra nézve, s *Ujvárbán* is be kell mennem. Azért, a mint izentem vala, *Dankovich* Ferenczet, *Farkas* Istvánt, *Tar* Mihályt, *Nagy* Ferenczet, *Szentmártonit*, és *Horvát* Ferenczet is, ha egészsége engedi, küldd ide estvére csötörtökön, mert igen elaprósodtak körüllem az emberek, s kívántatnék körülöttünk való létek.

Ha magadnak is kedved s egészséged volna hozzá, nem bánnám ha eljöhetnél velem; addig itt hagyhatnád az atyádfiát is. En két hétnél tovább nem fogok ott késni, minthogy én atyámfiát is még által nem vihetem, nem tudván mint fordulnak ezek a mostani rözgö-lődő állapotok; noha itt is kívántatnék ha maradhatna körülöttök emberünk. Ha az nem lesz is, mindazáltal futamodjatok által hozzánk csötörtökre magatok is.

Isten tartson egészségben benneteket.

In *Kismarton*, 11. Septembris 1639.

*Comes N. Eszterházi.*

*Kívül:* Illustrissimo Comiti Stephano Eszterházi de Galanta, perpetuo de Fraknó, Sacri Romani Imperii equiti ac Sacrae Caes. Regiaeque Majestatis praesidii Papensis capitaneo, filio nobis charissimo.

## II.

1640 márczius 31.

Illustris Comes, Fili charissime.

Minthogy azt deliberáltuk magunkban, hogy a *stubnyai* hév-vízben fürödjünk, s a savanyu vizet is ugyan ott *Turóczban* igyuk, által futamodtunk *Kismartonban*, s onnét ide is *Fraknóban*. S azonban itt lévén, már Kismartonban hozák az ő fölsége parancsolatját, hogy *pro 19 die Aprilis* Bécsben menjünk. Kit ha elébb értettünk volna, nem is jöttünk volna most által, mindazonáltal ugyan akkor is azért ide fogunk térni onnét is két vagy három napra; azonban a *cura* haladván, doctor *Puchot* is akkor fogjuk magunkkal aláhozni.

Akarjuk vala, ha az innepekben együtt lehetünk vala, de nem tudjuk az *installatio* mikorra halada, lehet-e mostanság vagy nem, talán szegény *Hosszutóti* uram *casussa* miatt is valamente haladékbán megyen. A kit igen szánunk, mert nevezetes ember lévén ő, ha meg él is, de meg szedik szeme szőrit bizonyossan. Az asszonyt nem kell hagyni, hanem magad szolgáját küldjed hozzá, s *consolálni* kell, s szolgálattal s jóakarattal is kell hozzája lenni, a miben kívántatni fog. A szerint a *cseszneki* állapotot sem kell úgy hagyni, hanem oda is bizonyos embert kell *pro interim* küldeni, mert Dániel uram most a Dunán tul lévén, arra nem érkezik.

Mivel, a mint iránk, az innepek után Bécsből viszont ide fogunk térni, s ha *interim* az *installatio* meg lenne, akkorra Lakompakra jöven, ugyan velünk együtt csak könnyű szerrel által jöhetnél a Dunán a generális hírével; s ha szintén az *installatio* addig meg nem lenne is (kinek talán ugyan jobb volna *pro interim* haladni), úgy is a velünk való által menetel meg lehetne. Kire nézvest nem bánnánk magunk is ha *interim* (maradna) az utánra az *installatio*. Hol pedig velünk az eljövétel nem lehetne, csak könnyű szerrel ugyan onnan *Pápáról* jó securitással arra által *Sentére* jöhetnél hozzánk, a cselédet Lakompakra bocsátván.

Volna nagy beszédünk *Eörsi* urammal is. De addig immár legyen ott ő kegyelme is, kinek harmadnappal írtunk ezelőtt, s reméljük, hogy meg is adták levelünköt.<sup>1)</sup>

<sup>1)</sup> Ez a levél is reánk maradt a kismartoni főlevéltár *eredeti* missilisei között: »Generoso Domino Sigismundo *Eörsi*, Vice-Comiti Comitatus Soproniensis, affini nobis observandissimo.

Generose Dne, affinis nobis observande! Mielta a fiam *Semptéről* el mene tőlem, csak egy bőtiírásnyi levelét sem vöttem sem magának, sem a mellette valóknak, sem pedig kegyelmednek is, s nem tudhatom mi időben vagyon dolgának állapotja, nem érthetvén sem indulatjának, sem *installatiojának* és ott való megtelepedésének is módjáról semmit, Kegyelmedet kérem, mindezekről engemet informáljon. És minthogy

S ha hozzánk jössz, hozd el ő kegyelmét is magaddal, mivel nagy dolgaink vannak ő kegyelmével.

Pater *Keresztes* uramot salutáljad az én szómmal, s meg mondhatni, hogy igen neheztelek ő kegyelmére, hogy nem írt régtől fogva, s ennél több leveleteket nem vöttem, miolta tőlünk *Sentéről* eljöttetek, s sollicitus voltam felőletek. S írjatok azért minden occasióval, szükséges értenem állapototokat.

In reliquo Isten áldjon meg benneteket.

Datum in *Fraknó* 31. Martii 1640.

Ejusdem Páter benevolus.

(*A nádor kézírása*): Ma én innet vissza igyekezem menni Kismartonban. Holnap az jeles napon veszteg leszek, s hetfőn *Sempte* felé indolok. Ha addig meglett, avagy ez üdő alatt meglehetne az instellatio, kéredzve a generálistól csak könnyű szerrel a Dunákon által hozzánk köllene jőntők. Hol pedig az instellatiót az ünnepek utánra hagyná a generális, talán ugy is által jöhetnétek. Disponáljátok a dolgot s tudósítsatok is.

*Csáki* uramnak semmi ott való javaihoz ne hagyj nyúlui.

*Comes N. Esterházi.*

*Kívül*: Illustrissimo Comiti Stephano Eszterházi de Galantha, Comiti perpetuo de Fraknó etc.

nem lehete egyéb benne, nekem ide kelleték futamodnom; ha az ő fölsége parancsolatjátul megmenthetem magam, azon vagyok, hogy itt ne késsem, hanem e jövendő hetfőn ebédután, avagy kedden igen jó reggel innet megindulván általmenjek viszont a Dunán. Ha üressedvén Kegyelmed *medio tempore* idéfutamodhatnék hozzám, igen akarnám, s kívánnék is beszélletem Kegyelmeddel. S hol pedig az idő alatt ide nem érkezhethék jőni, az után itt nem talál bennünket. Mellyekről hogy e levelem megadó szolgátul tudósítsa is mindjárt Kegyelmed, legyen azon Kegyelmed.

A fiam állapotját a mi nézi, minthogy nem értem micsoda állapotban legyen dolga, ha egészsége engedné, akarnám ha által jöhetne hozzánk, s a feleségét által hozná. Hol pedig ez nem lehetne, kiről tudósítson is, csak értsem, én találok abban módot és alkalmatosságot, hogy Pápára küldjem, avagy másuva, a hol leszen. Noha én azon vagyok hogy doctor *Puchot* aláhivassam s doctor *Ragert*, és másokat is itten convocáljam, s consultatiót tartok vélek, akarnám ha ő is jelen lévén akkor értené azokat és hogy az innepeken is lehetnének *Szombatban* együtt, s az isteni szolgálatot ott végezvén, az után kezdenénk ugy magunk egészsége curájához. S legyen is azon, hogy csak könnyű szerrel is futamodjék által, eljövén Kegyelmed is vele együtt, kire kérem is Kegyelmedet; s a mint mondám informáljon is mindenekről Kegyelmed. Isten Kegyelmedet éltesse. In *Kismarton* 28. Martii 1640. Generosae Dominationis Vestrae affinis benevolus Comes N. Eszterházi.«

*Kívül a nádor kézírása*: »Sietve vigyék Lakompakrul valahol *Eörsi* uramot találják!«

## III.

1640 szeptember 8.

Köszönetünk után adjon Isten minden jót.

El vettük leveledet, s nem örömet értjük változó állapotodat ; de kérünk, s ugyan kényszerítünk is benneteket, hogy a gyümölcs-ételtől kiváltképpen ez után való őszi üdőkben már igen megtartóztassátok magatokat, mert egyébaránt is az őszi üdő szokta causálni az ártalmas fluxusokat az emberekben.

*Győrött* vagyon hiszem valami doctor, s a mi változás leszen egészségtekben, annak tanácsával és operájával is kell élni, s ne csak magatok doctoroskodjatok ; mert mi magunk is ritkán láthatunk benneteket, s nem succurrálhatunk úgy egészségtek változásának, mint magunk kívánnánk.

Annak a szegény legénynek dolgában mandatumot adtunk főispán uramra, hogy mivel contra contradictionem occupálta *Pataki Ádám* azt a jószágot, magát is ha ott kaphatja fogja meg, s adja vissza a jószágot ennek. Irtunk missilist is ő kegyelmének azon kívül.

A vice kapitányt a mi illeti, akarnánk ha reá beszélhetnénk *Eörsi* uramot. De méltán félhet attól, a kitől félt, hogy ki ne vigyék ez után az országból a felső hadba, holott ő kegyelmének nevezeti is vagyon.

Elhagyta *Zántóházi* uram a *kiskomáromi* vice kapitányságot s ittfejjel vagyon ; de nekünk jó embernek s szép okosságúnak is látszik lenni, s úgy halljuk, hogy szive is vagyon. Ha mást nem találunk, azt is javallanánk, noha mindketten ifjak volnátok.

Mindazonáltal rövid nap által megyünk a Dunán, s két hétig is fogunk oda késni, s beszélgetni fogunk *Eörsi* urammal is, s a mi jobb, azt kell cselekedni.

A végbeli katonákat, hogy kiviszik, nem javalljuk, s írtunk volt ő fölségének felőle. Kire azt írja ő fölsége, hogy az *Ujvár*hoz tartozandó végbelieket meg hagyja ő fölsége, de azokból a végekből ki kell vinni valamit, mert a szükség kívánja. Kire viszont replicáltunk ő fölségének, s még resolúciónk nem jött, megírván hogy elég fogyatkozott és rongyos állapottal vannak azok a végházak is. Kiket ha ugyan ki akarnak vinni, ne opponáld magad, ám lássák. Beszélgetvén a hadnagyokkal is, ha mindazonáltal tartóztathatnád még őket, azt javallanánk ; talán azonban válaszunk jönne ő fölségétől, póstán írván ő fölségének felőlem.

Irtunk és be is küldöttünk a *budai* vezérhez is ; de nem akarnak semmi igasságot tenni. Miben fog azért tovább lenni dolgunk vele, írni fogunk felőle.

Ezzel Isten tartson benneteket jó egészségben.

Ex *Sempthe* 8. Septembris 1640.

Jó akaró atyád

G. E. Miklós.

P. S. Im az ő fölsége leveleit includáltuk, kiket onnét hamarabb megküldhetsz, a kik *Csáki* uramnak és Horvátország felé szólók, *Battyáni* uramnak kell includálni, s írni hogy ő kegyelme küldözze meg.

*Kívül* : a szokott címzés.

#### IV.

1640. október 31.

Illustris Comes, Fili charissime.

Mi addig készülénk az atyafival által menni a Dunán, hogy azonban betegségünk is érkezék. Ugy vagyom hogy Doctor *Pucho* itt lévén mellettünk most, biztat, hogy rövid nap kimenekedünk ebből a nyavalyából, a mint magunk is reméljük, noha az őszi hideglölés sokáig szokott tartani; mindazonáltal eleit vévén, el hagyott az is, elég debilitást hagyván maga után.

Isten azért jobb egészségünket adván, szándékunk az, hogy *pro 12. die Novembris* szegény *Pálffi* Istvánné asszonyom temetésére menjünk Pozsonyban, s onnét azután által menjünk a Dunán. Ha azért *medio tempore* az ide való jövetelre valami szándékok volt, hagyjátok el most azt addig. Hanem akkor meglátogatunk az atyafival együtt benneteket, s ha úgy fog kíváncsi lenni hogy által jőjjetek ide, akkor együtt ide jöhetünk. Éltesse Isten benneteket.

Ex *Sempthe* 31. Octobr. 1640.

Ejusdem

*Kívül* : a szokott címzés.

Pater benevolus

Comes N. *Eszterházi*.

#### V.

1640. deczember 14.

Illustris Comes, Fili nobis dilecte.

*Tar* Mihályt, a mely nehezen hoztuk el onnét, szintén oly nehezen maraszthatjuk itt, im azért vissza bocsátottuk.

A mi a magunk állapotját illeti, jobban vagyunk a mint ott valánk Isten kegyelmességéből, de még is nem vagyunk mindenestől felszabadultak a nyavalyától.

A magatok dolgát a mi nézi, immár az innepek majd benn lévén, devotizáljunk helyben csendessen, s meg látom azonban miut léssen az atyámfiának is dolga, s írni fogunk mit kelljen tovább cselekedni. Isten tartson meg benneteket jó egészségben.

Datum in *Kismarton* 14. Decembris 1640.

Ejusdem

*Kívül* : a szokott címzés.

Pater benevolus

Comes N. *Esterházi*.

## VI.

1641. január 1.

Illustris Comes, Fili nobis dilecte.

*Battyánné* asszonyomnak leánya lévén, ír ő kegyelme Battyáni uram, hogy mi lennénk a komák, s ha oda nem mehetnénk is, mást valakit küldenénk magunk nevével oda. Mi hogy azért, sem én sem az atyámfia, oda nem mehetünk, im *Eörsi* uramnak írtunk, hogy mi nevünkkel ő kegyelme menjen oda ; mihelen érkezik azért e levelem vivő ember, mindjárt ezt a fasciculus levelet, együtt az ajándékkal kit a leánykának küldtünk, meg kell küldeni.

Magatok állapotját, és ide jöveteleteket a mi illeti, meghozták a lektikát, de csak egy embernek való, s egyébaránt is most tataroztatjuk, s ha alkalmatlannak látjuk, szintén *Bécsben* is el küldünk érte. A Duna is akadékos, de azonban talán által áll az is, ily keményen fagyván az üdő. Kire képest úgy is gondoljuk, hogy talán szekeren is szép lassan, jó ut lévén, eljöhetnétek ; de bár a hó ugyan mutassa magát is, szánon semmi uton ne jöjjetek. De még addig írni fogunk ide jöveteletekről. Tartson meg Isten benneteket jó egésségben.

Ex *Sempthe* die 1. Januarii 1641.

Ejusdem

Pater benevolus  
*Comes N. Esterházi.**Kívül* : a szokott czímzés.

## VII.

1641. február 14.

Illustris, Magnifice Comes, Fili dilecte.

Mindenek Isten kezében és hatalmában lévén, mi velünk is azt cselekedte a mi kellemetes volt szent szemeinek és akaratjának, s magunkkal is szabad lévén jó néven és hálaadással kell vennünk tovább is a mit velünk rendelt cselekedni. Minthogy pedig sem ti nem jöhetétek ide, sem mi már most nem mehetünk, legyetek helyt csendesen, s valami derék embert kellene kerestetnetek a feleséged mellé, ha szinte *Bécsbe* kell is küldnetek érte. A mely bábaasszony *Forgácsné* asszonyom mellett volt, ott vagyon Bécsben s derék okos embernek mondják. Mert ez a ki itt vagyon egy tudatlan paraszt asszony csak. Hadd vigyáznának és viselnének gondot reá, ne lenne ő neki is szegénynek valami akadékjá.<sup>1)</sup>

<sup>1)</sup> A nádorné, gróf Nyáry Krisztina, 1641 január 17-én utolsó magzatának, az erőteljes *Ferkónak* életet adván, maga gyermekágyában meghült és örök álmra húnnya le szemeit.



Én is itt maradok már a míg valamenté erőt veszek mind a sok szomorúság s mind egyéb betegeskedések után ; mivel csak nem le nyomattattam, s a dolgokkal még is reám jönnek, mintha semmi egyéb gondom énnekem nem volna.

Interim holmi rendeléseket is teszek a miket tehetek.

Az ő felsége imperiumi ellensége igen erőt vett és praevaleált, s ott jár ahol akarja, mindenütt sok akadékokat szerezhén ; tartok attól hogy szinte *Bécs* felé is tumultust ne szerezzon, holott nyolcz mélyfölddel is, ha többel nem, alól csintalankodik *Ratisbonán* immár, egy olykor csak meggondolja magát s nyakunkba jöhet ide. Nem árt azért vigyázva lennetek és *Lánsérba* is feltakargatni holmi szükségre valót. Meghagytam *Kürtösinek* is hogy azt cselekedje *Fraknóba*.

Azok a lovasok hadd legyenek ott most valameddig, hadd lássuk hová fognak szükségesek lenni. Ha ide által kell őket hozni, irok felőle, s meg is fizetek nekik. Tartson meg Isten benneteket.

*Semptaviae* 14. Februarii 1641.

*Comes N. Esterházi.*

*Kívül* : a szokott czímzés.

## VIII.

1641. május 16.

Illustris Magnifice Comes Fili dilecte.

Noha nem szinte egész erővel s egészséggel, hanem sánta lábokkal és valami hitván catharussal is, mindazáltal Isten engedelmeiből békével érkeztem ide ma tiz óra tájba, *Széleskuton* hálván ez éjjel, s ezeket is az aprókat, kiket elől bocsátottam volt ide, türhető egészségben találtam. Immár az innepekig nincs mód benne, hogy derekasson a curához fogjak s fel is kell mennem az ujjvári fundálóval *Fraknóba*, noha most nem volna igen kedvem hozzá, de ott is *Ujjvárba* a bástyák építéséhez kedden vagy szerdán akarnak kezdeni s ő nála nélkül nem kezdetnek hozzá. És így sietve kell bocsátanom vissza, s ide is szükség volt hoznom némely fogyatkozásokat megtekinteni és rendbe venni.

Doctor *Puchoért* elküldöttek még harmadnappal ezelőtt, s mind maga mind a szekér oda vagyon még. Talán az a jele hogy alájön, mivel a szekeret vissza nem bocsátotta, csakhogy disponálja dolgait elsőben. Ma várom azért ide vacsorára hozzám. Ti lássátok ha az innepekre fogtok-e ide jöni vagy az után, én mindenkor örömet látok benneteket.

Tartson meg Isten benneteket sokáig.

*Hefflán* 16 Maii 1641.

Pater benevolentissimus

*Comes N. Esterházi.*

*Kívül* : a szokott czímzés.

(A köszvényben szenvedő István gróf, még gyermeke születése előtt »neki nehezédvén, Bécsbe s onnét Badenbe vitette magát, ki is nem használván sokáig betegeskedett.« 1641. július 4-én esti kilencz óra után halt meg Pápa ifjú főkapitánya, kinek egészségi állapota fölött nagynevű atyja oly szeretetteljes gonddal őrködött. Következő leveleit a nádor már özvegy menyéhez intézte, a nagyszombati temetés felől rendelkező utolsó pedig jóformán *Eörsinek* szólott):

a)

Áldjon meg Isten édes menyem, és tartson meg is benneteket. Örömet értem, hogy mind magatok s mind az aprók jó egészségben vagytok, mölyben hogy Isten ez után is megtartsen benneteket kívánom. Én is Istennek hála türhető állapottal vagyok, noha sok gondban, s alkalmatlan hireink is vannak a törökök felől, kik ellen vigyázunk a mint lehet.

Adja Isten ezután is hallhassak jó hírt felőletek.

Sempte 6. Augusti 1641.

*Groff E. Miklós.*

*Kívül:* Nemzetes Nagyságos Turzo Erzsébet asszonynak, néhai tekintetes nagyságos Groff Eszterházi István özvegyének nekem jóakaró menyem asszonynak.

b)

Hogy Isten jó egészségben tartson édes menyem benneteket kívánom.

Az apróknak s magatoknak is jó egészségben való létét és a kis *Ferkócskának* is meggyógyolását örömet értem. A mi penig az én kis onokácskámot illeti úgy értem hogy valami apró vörös fakadékokcskák vannak az álla alatt, ki nem árthatna úgy gondolom neki, mindazáltal közleni köll azt is a doctorral. Én is most mind ennyi dolog között is Istennek hála türhetőképen vagyok.

Tartson meg benneteket édes menyem Isten.

Ujvárbán 7. Septembris 1641.

*Groff E. Miklós.*

*Kívül:* Az Nemzetes és Nagyságos Groff Turzo Erzsébet nekem kedves menyem asszonynak adassék.

c)

Generose domine, Affinis observandissime.

A Kegyelmed 24 huius Kismartonból irt levelét ma vöttem. Ugy tetszik, az uthoz képest nem későn jött, de akartam volna, ha

előbb vehettem volna levelét Kegyelmednek, kiről sollicitus voltam, ha mehetett-e Kegyelmed, vagy hol és mint vagyon.

Ez azért a Kegyelmed dispositiója énnekem tetszik a test felvételére, de azt pro more et decore, ha ott érhetné még levelem Kegyelmedet, jó volna megtartani, hogy a kápolnából a templomba vinnék a testet, s a barátok és a körül való falusi papok jelen lévén, a mennyi kész szövétnek vagyon, kísérnék cum caereis ki a városból csak a képig, s ott elszedvén azon szövétnekeket, nem kell sehol meggyújtani egész *Pozsonyig*, hanem lassu és halgató menéssel a mint a gonosz ut szenved, csak egyszeri megszállással a rendelt helyekre igyekezzék elérkezni s megtelepedni.

A koporsó megduplázását nem improbálok, noha én nem látom micsoda rothadása lehetett annak az előbbeni fának, lehet mindazáltal s jól gondolta Kegyelmetek in omnem eventum.

Menyem asszony grófné koporsóhoz való menését s annál inkább csak valamедdig való ott ülését is nem akarom, s nem is illik; sőt nemcsak őtet, hanem mindeniket arceálni kell tőle. Hanem maga szokott székiben a kis asszonyokkal együtt meg hallván végig misét, minekelőtte felteszik a koporsót a szekérre, ők üljenek fel, s járjanak elől mindenütt.

A provisióból azt hiszem nem leszen fogyatkozás. Csakhogy ez a hatalmas alkalmatlan lágy üdő s utak megbomlása bizony taediumot csinál.

Ugy legyen a mint lehet, de soha oly lassan nem jöhet Kegyelmetek, hogy két mélyföldet el ne jöhessen egy nap, a mint intéztük, A mi a lovak dolgát illeti, vagy precario, vagy parancsolattal, most meg kell lenni, tudja ki másszor a jámbor ha ugyan nehéz neki, mert innét nem küldhetünk; szekeret aszerint nem küldhetek, mert azt lovaknak kellene vonni s hova tudom küldeni.

Az elsőbb cselédért ugymint az asszonyokért és fraucimerért is azt vélem vagyon elég szekér. Mert ha meg nem csalatkozom vagyon *Eszterházi Dánielné* asszonyomnak is ott szekere, s lovai aszerint, ha *Gátára* nem küldötte volt ő kegyelme.

Mindazáltal innét én disponálok és *Pozsonynál* új lovak is lesznek, csak addig vontasson Kegyelmetek. Sőt ha az általmenetel engedi, szinte *Köpcsényig* száz fekete lobogós kopját küldök, és ötven fekete felső köntöst, hogy a kiknek nem volna, a színes köntösre is feketét öltsenek fel.

Általhozván Isten kegyelmeteket itt mindennek rendbe lesznek a mint az ut engedi és a mint megírtam kegyelmednek.

A mi a *Nádasdi* uram csatázását illeti, nem hiszem soha, ha szabadsága volna reá, hogy azt cselekedné, a mit ennyi számtalan tilalom ellen is commineál lator *rábaszögi* szolgáltnak, főképpen im

most a tracta idején, ha minden dolga jó volna is bár ennek előtte, nem kérdésre valóé. De félek rajta, hogy bizony szinte evvel gyűl vagy telik meg a mérték. El felejtette a mit az előtt mondottam volt, hogy hálóval halászom ki a rábaközi latrokat ha más módon szélt nem foghatok is.

Abba hagyom.

Éltesse Isten kegyelmedet.

*Tyrnaviae* 26. Januarii 1642.

Generosae Dominationis Vestrae Affinis benevolus.

P. S. Hugom asszonyt én kívánom hogy ott maradjon a két kis gyermek mellett, s kérem is kegyelmedet, ne tartson ellent benne ; mert nem tudnék kit ott hagyni, el jövőn menyemasszony ő kegyelme. Hiszem azonban gondviselésünk leszen oda, s fel válthatjuk ő kegyelmét.

A kismartoni herczegi főlevéltár missiliseiből.

Közli : DR. MERÉNYI LAJOS.

## MÁTYÁS KIRÁLY HALÁLÁRA SZÓLÓ EPITAPHIUM

A cs. és kir. udvari könyvtár egyik ősnymtatványa (2. F. 31. jel.) hátsó bekötési tábláján az alább közölt, Mátyás király halálára vonatkozó, kis költemény találtatik. Az ősnymtatvány *Facultius Miklós* Antidotariumát tartalmazza, és ha feltevésünk, mely szerint a beírás egyidejű, azaz 1490-ből való, helyes : akkor ez az, különben év nélküli ősnymtatvány, 1490 előtt Strassburgban Preuss János által (kinék ott 1484—1490 közti években nyomdája volt) nyomtatott.

1490.

*Epitharium regis Hungariae Mathiae.*

Mathie spercmen et gloria ! Sextum Martis  
hic jaceo fatis abruptus omnem diem.

Qui domui reges Moravos fortesque Bohemos  
atque Polonorum castra superbo ducatu :

innumeros vici populos pulchramque Viennam  
solus et immensi qui timor orbis eram :

Caesares qui gemino fateor duxisse triumpho,  
alter Romanus, Thurcus et alter erat :

plurima conceperam nostris fortunae diebus  
insidis recidi pulvis et umbra tamen.

Aspice, quis fuerim, quam magnus postea mundo  
saecula narrabunt : Me tulit hora brevis.

Közli : MEXCSIK F.

---

# EREDETI OKLEVELEK A KÖRMÖCZBÁNYAI PÜSPÖKI MALOMRÓL.

## I.

### *Commissio propria domine Regine.*

Nos Barbara dei gracia Romanorum ac Hungarie Bohemie Dalmacie Croacie etc. Regina. Memorie commendamus tenore presencium significantes, quibus expedit vniuersis, quod nos attentis fidelitatibus et fidelium servicionum, gratuitis meritis, et acceptis complacencijs, quibus fideles nostri dilecti circumspecti *Johannes de Septemtilys* et *Henricus München Cives Budenses*, comitesque vrburarum *Camare nostre Crempniciensis*, a multis retroactis temporibus usque in hodiernum diem, non parcendo rebus eorum et personis, iuxta omnem possibilitatis ipsorum exigenciam, Serenitati nostre diligenter et intepide studuerunt complacere, ratione quorum, licet ydem a nostra maiestate multo maiora remunerationis premia mererentur, aliqualem tamen huiusmodi suorum seruicionum recopensam, eisdem, quoddam molendinum in fluuio *Turocz* vocato decurrens vulgariter Kornmül appellatum inter molendinum *Zegelmül* nuncupatum parte ab vna, et *Gazam* ad dictam *Camaram* nostram spectantem, *Malleo Stephani* fabri vicinam parte ab altera, circa Civitatem nostram *Crempniciensem* de prope situm et adiacentem, similiter ad pretactam *Camaram* nostram *Crempniciensem* spectantem simulcum vniuersis suis pertinencijs utilitatibus ac vtilitatum integritatibus ad idem molendinum rite et legittime pertinentibus quovis nomine vocabulo vocitatis, sub eisdem metis et terminis quibus idem per maiestatem nostram tentum fuit et possessum auctoritate nostra Reginali et potestatis plenitudine ac ex certa nostre maiestatis sciencia consiliariorumque nostrorum superinde maturo prehabito consilio, donationis nostre titulo et omni eo iure, quo ipsum nostre maiestatis incumbit collacioni prelibatis *Johanni de Septemtilys* et *Henrico München* et ipsorum heredibus dedimus donavimus et contulimus, ymo damus donamus et conferimus, per eosdem et ipsorum heredes iure perpetuo et irrevocabiliter tenendum pos-

sidendum et habendum, saluo iure alieno. In cuius rei testimonium firmitatemque perpetuam, presentes literas nostras, sigilli nostri appensione iussimus roborari. Datum in Dýosgewr in die beati Marci Ewangeliste. Anno domini Millesimo quadringentesimo, tricesimo primo.

*Kívil*: »Korenmul auff der Cremnicz«. Későbbi írással: »Litterae Barbare Regine super donationem Molendini Cremniciensis quibusdam ciuibus Budensibus. Orig. 1431.«

A beszterczébányai püspökség garamszentkereszti levéltára. Fasc. 1. No 1. et E. — Hártya, a viaszba nyomott függő veres pecsét töredékével.

## II.

### *Commissio propria Domini Regis.*

Nos Albertus Dei gracia Rex Hungarie, Dalmacie, Croacie etc. ac Austrie, Stirieque dux etc. et Marchio Morauie. Memorie commendamus tenore presencium significantes, quibus expedit vniuersis. Quod nos attentis et consideratis fidelitatibus, et fidelium seruiciorum gratuitis meritis, et acceptis complacencys quibus fideles nostri Circumspecti *Johannes de Septemtilys* et *Henricus Mönch*, (így!) ciues ciuitatis nostre *Budensis*, a multis retro-actis temporibus, usque in diem hodiernum, non parcendo rebus eorum, et personis iuxta omnem possibilitatis ipsorum exigenciam, Regno nostro, et Sacre Corone ipsius Regni, diligenter, et intepide studuerunt complacere, ratione quorum, licet ydem a nostra Maiestate multo maiora remunerationis premia reportare mererentur. In aliqualem tamen huiusmodi suorum seruiciorum recompensam, quoddam molendinum, in fluuio *Turocz* vocato de currens, vulgariter Kornmül appellatum, inter molendinum *Zegelmül* nuncupatum parte ab vna, et Gazam ad *Camaram nostram Crempniciensem* spectantem, Malleo Stephani fabri vicinam parte ab altera circa ciuitatem nostram *Crempniciensem* de prope situm et adiacentem, similiter ad pretactam *Camaram nostram Crempniciensem* spectantem. Quodquod molendinum alias Serenissima domina *Barbara*, predictorum Regnorum Regina, socrus nostra carissima, eisdem Johanni et Henrico per certas sue Maiestatis literas coram nobis productas et exhibitas, contulisse et donasse dinoscitur. In cuiusque molendini pacifico domino ydem Johannes et Henricus perstetisse se, ac persistere seipsos et existere eciam asserunt de presenti, simulcum vniuersis suis pertinencys, utilitatibus, ac utilitatum integritatibus, ad idem Molendinum rite, et legitime pertinentibus, quouis nominis vocabulo vocitatis, sub eisdem metis et terminis, quibus idem, per prefatam dominam Reginam, tentum fuit et possessum. Auctoritate nostra Regia, et ex certa nostre Maiestatis sciencia, noue nostre donacionis titulo, et omni eo dem iure,

quo ipsum molendinum nostre Maiestatis rite et legittime incumbit collacioni, prelibatis Johanni de Septemtilys, et Henrico Mönch, ipsorumque heredibus et posteritatibus vniuersis dedimus, donauimus, et contulimus, ymo damus donamus, et conferimus, per eosdem et eorum heredes jure perpetuo et irrevocabiliter tenendum, possidendum pariter et habendum, saluo iure alieno, harum nostrarum testimonio et vigore literarum mediantes. Datum Bude secundo die festi beati Mathie Apostoli, Anno Domini Millesimo Quadringentesimo Tricesimo octauo.

L. S.

A beszterczebányai püspökség garamszentkereszti levéltárában. Fasc. 1. No 2. E. — Eredeti, hártya, piros pecsétel.

### III.

Nos Capitulum ecclesie Posoniensis Memorie commendantes tenore presencium significamus, quibus expedit vniuersis, quod circumspecte providencie et sagacitatis vir *Henricus Munich* (így!) dictus civis ciuitatis *Budensis*, nostram personaliter veniens in presenciam, exhibuit nobis quasdam duas literas, vnam privilegiam inclite domine *Barbare*, relicte olim serenissimi principis domini *Sigismundi* Imperatoris ac Hungarie etc. Regis pendente sigillo eiusdem domine *Barbare* Regine, et alteram olim Inclitissimi principis, domini *Alberti* dei gracia Romanorum ac Hungarie etc. Regis, Austrieque et Stirie ducis, necnon Marchionis Morauiae, patentem, confectas et ab infra secreto suo sigillo appresso consignatas de commissionibus proprijs eorundem Regis et Regine emanatas, petens nos debita cum instancia, quatenus tenores earundem literis nostris inseri ac transsumi facere dignaremur. Quarum prime tenor talis est: Nos Barbara etc. Alterius autem tenor per omnia talis est: Nos Albertus etc. Nos igitur iustis et legitimis sepefati Henrici Munich petitionibus, causa quis iusticie fauorabiliter inclinati prenotatas literas Regalem scilicet et Reginalem, non rasas non cancellatas, non in alimius sui parte viciatas, sed omni prorsus suspicionis vicio carentes de verbo ad verbum sine diminucione et augmento, presentibus nostris literis inseri fecimus ac transsumi uberiores rei ad cautelam. Datum die dominica proxima ante festum Omnium sanctorum. Anno Domini Millesimo quadringentesimo quadragesimo, pendentis autentici sigilli nostri munimine.

*Kívül*: Capituli Posoniensis Transsumarie litere pro molendino Crempniciensi.

Ered. hártya, a kék-fehér czérna-zsinórról a függő pecsét hiányzik.

A beszterczebányai püspökség garamszentkereszti levéltára. Fasc. 1. No 3. E.



## IV.

*Commissio domini Regis.*

Ladislaus dei gracia Rex Hungarie Croacie etc. Necnon Austrie Stirieque dux, et Marchio Morauie fidelibus nostris Iudici, Iuratis et ceteris ciuibus ciuitatis nostre Crempniciensis. Salutem et gratiam. Pro parte fidelium nostrorum domine *Ursule relictæ condam Henrici Münch*, necnon *Johannis* filij eiusdem, et filiarum suarum, extitit nostre serenitati expositum, quod alias pro fidelibus seruicys condam patris ipsorum, Henrici videlicet jam fati, Serenissimi condam principes videlicet *Sigismundus* Romanorum Imperator, Auus, et *Albertus* Rex, Pater, carissimi nostri progenitores, quoddam molendinum Tritici, Crempnicie situm, et habitum, ipso condam Henrico patri ipsorum, et per conseques eisdem exponentibus graciose donasset, contulisset. In cuius licet pacifico dominio et possessione per aliquot perstiterit tempora, tamen ex post lapsu temporis, quidam *Hasko* tunc *Capitaneus Crempniciensis*, potencialiter ab ipsis occupasset, quodque ad presens *Johannes Gyjskra* similiter occupatum teneret in ipsorum exponentium preiudicium maximum atque dampnum. Cum autem Nos, neminem regnicolarum nostrarum, suis iustis iuribus velimus priuare, ideo fidelitati vestre, firmiter precimimus et mandamus, quatenus receptis presentibus, et rebus sic at premittere se habentibus pretactum molendinum, cum utilitatibus, et prouentibus, ac pertinencys quibuslibet, prefate relictæ et Johanni, ac ceteris heredibus memorati *Henrici Münch* remittere, et per quoslibet illicitos detentores sive occupatores quantum a vobis fieri poterit remitti facere, ipsosque in verum dominium, et possessionem pretacti molendini inducere, inductosque defendere et conservare, modis omnibus debeatis, presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Wiennæ secundo die festi Epiphaniarum. Anno eiusdem Millesimo Quadringentesimo Quinquagesimo tercio Regni autem nri Anno Tredecimo.

L. S.

Commissio domini Regis Domino  
Vlrico Comite Cilie referente.

Hártya, patens, piros pecséttel.

A beszterczebányai püspökség garamszentkereszti levéltára. Fasc.  
1. No 4. E.

## V.

Omnibus et singulis Christi fidelibus presencium noticiam habituris. Capitulum ecclesie Budensis. Salutem in omnium saluatore. Ad Vniuersorum et singulorum noticiam memorie commendantes, harum serie volumus peruenire, quod venientes

nostri in presenciam circumspecti *Johannes Mwncher*, Iudex nuper *Nouimontis Pestiensis* ac *Albertus Galsam* ciuis opidi *Posoniensis*, atque *Sophia* filia *Henrici Mönich* de Buda coniunx vero dicti *Johannis* iudicis iidem *Johannes* et *Sophia* in suis ac *Margarethe* filie ipsorum, nec non jam fatus *Albertus* similiter in sua, atque domine *Vrsule*, filie dicti *Henrici* coniugis sue ac *Lodouici* et *Jeronimi* filiorum, item *Margarethe* atque *Vrsule* filiarum, omniumque aliorum proximorum et consanguineorum suorum personis, quorum onera et quelibet grauamina super se assumpserunt, non compulsi non coacti, sed vltro, sponte, libere et voluntarie, confessi sunt in hunc modum, quod ipsi quoddam molendinum ipsorum in fluuio *Turoch* vocato, decurrens, vlgariter *Korwmwl* (így) nuncupatum, inter molendinum *Zegelmwl* dictum ab una, et *Garam* ad camaram regiam *Crempniciensem* spectantem, *Malleo Stephani* fabri vicinam ab altera partibus circa ciuitatem *Crempniciensem* de prope situm et adiacens, cum cunctis suis utilitatibus et pertinencijs quilibet et ad predictum molendinum spectantibus reuerendissimo in Christo Patri domino *Dyonisio* miseratione diuina sancte Romane ecclesie tituli sancti Ciriaci in *Termis* presbitero Cardinali, Archiepiscopo *Strigoniensi*, locique eiusdem comiti perpetuo, primati et apostolice sedis legato nato, nec non eiusdem sedis apostolice legato de latere pro quatuor milibus florenorum auri p. hung. iusti et legalis ponderis iam vt dixerunt ab eodem plene habitis levatis et perceptis vendidissent ac dedissent et tradidissent perpetuo possidendum, tenendum pariter et habendum, ymo vendiderunt, dederunt et tradiderunt, nostri in presencia nullum ius nullamque iuris proprietatem ipsis et ipsorum heredibus ac posteritatibus vniuersis in eodem reseruantes, sed omne ius et proprietatem, quod in eodem habuissent et haberent, in eundem reuerendissimum dominum *Dyonisium* Cardinalem et Archiepiscopum trasferentes vniuersas eciam literas ipsorum empcionalis et donacionales, ac alias cuiuscunque tenoris existant, quibus mediantibus idem molendinum tenuissent et possedissent, manibus prefati reuerendissimi domini *Dyonisij* Cardinalis et Archiepiscopi dedissent et assignassent, ymo dederunt et assignarunt, hoc deinceps specialiter declarato, quod temporum in successu si quas literas vel iura super ipso molendino habere possent, quibus in possessione ipsius molendini se idem reuerendissimus dominus Cardinalis et Archiepiscopus iuuare et defendere valeret easdem et eadem ipsi domino *Dyonisio* Cardinali et Archiepiscopo dare sine tradere recusarent, extunc ipsis *Johanni* et *Alberto*, ac eorundem vxoribus atque heredibus prefatis et posteritatibus eorundem vniuersis nullum ius tribuant efficax, sed quantum ad ipsos quominus eisdem vti vellent, intra et extra

iudicium viribus sint cariture. Ad que se ydem *Johannes* et *Albertus* in suis ac prefatorum personis sponte obligarunt coram nobis, In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes literas nostras priuilegiales pendentes et autentici sigilli nostri munimine roboratas eidem reuerendissimo domino *Dyonisio* Cardinali et Archiepiscopo duximus concedendas. Datum per manus honorabilis dni Mathei lectoris ecclesie nostre prefate et concanonici nostri. die vltima mensis May, Anno Domini Millesimo Quadringentesimo Sexagesimo Secundo presentibus ibidem honorabilibus duo Gallo Cantore Paulo de Zerdahel, Jacobo Organista, Johanne de Zakonja, Sebastiano de Palin, altero Jacobo de Kaloz et Blasio Vetere Buda socys et concanonicis nostris in ecclesia dei ijgiter famulantibus.

Hártya, piros-fehér-zöld selyem-zsinóron függő viaszba nyomott pecsét.

A beszterczebányai püspökség garamszentkereszti levéltárában.  
Fasc. I. No 5. E.

Közli : MATUNÁK MIHÁLY.

ADALÉKOK  
A XIV. SZÁZADBELI MAGYAR VILÁGI  
ARCHONTOLOGIÁHOZ.

— BEFEJEZŐ KÖZLEMÉNY. —

**Várnagyok és vártisztek.**

*Palocsa*, Sárosmegyében.

1344 decz. 5. *Berzéte Miklós*, (dunajeci) várnagy. A. IV. 473.

*Pankota*, Aradmegyében.

1318 szept. 20. *Ivánka*, (dézna) várnagy. Tem. I. 35.

1331 febr. 9. *Nagymartoni Lőrincz*, várnagy. F. VIII. 3. 535.

*Pannonhalom*, Győrmegyében.

1311 aug. 5. *Vönöczki Jakab fia Sándor*, várnagy. A. I. 232. F. VIII. 2.361. VIII. 7. 137.

1329 máj. 6.—1330 nov. 8. *Detlénny*, várnagy. A. II. 405. 410. 514.

1351 márcz. 29. *Miklós fia János*, várnagy. Pann. II. 405.

1372 ápr. 11. *Lőkös fia László*, várnagy. Pann. II. 540.

*Parics*, Zemplénmegyében.

1335. *György fia Abajdócz Pál*, (szalánczi) várnagy. A. I. 590.

(Az Upori-család egyenes őse.)

1358 szept. 21. *Demeter*, várnagy. Z. III. 131.

*Patak*, Zemplénmegyében.

1327. *Blagaji János*, királynéi tárnokmester, várnagy. A. II. 311.

1367. *Vörös Máté*, várnagy. Századok, 1871. évf. 615.

1373 jul. 10.—szept. 16. *Ákos nb. Bőbék Miklós*, várnagy. Z. III. 504.

1376 decz. 14. *Kozdra*, várnagy. Z. III. 650.

1385 jun. 5. *Ratold nb. Kazai László*, várnagy. F. X. 3. 31.

*Pécs, Baranyamegyében.*

1380 júl. 30. *Mihály*, várnagy. Z. IV. 152.

1391—1394. *Ugali György*, várnagy. Z. IV. 452. 454. 494. 519. 555. 562.

1395. *Andocsi Miklós fia György*, várnagy. F. X. 2. 328. Z. IV. 598.

1397 júl. 8. *Andocsi Miklós fia György*, várnagy. Z. V. 40.

1397 júl. 8. *Mihály*, alvárnagy. Z. V. 40.

1400 máj. 5. *Tóttösi Domonkos fia Pál*, várnagy. Z. V. 176. (266.)

*Pozsegavár, Pozsegamegyében.*

1310 előtt. *Dorozsma nb. Garai Pál*, várnagy. A. I. 196.

*Pozsony, Pozsonymegyében.*

1319 jún. 3. *Hutstock Detre* alispán, várnagy. HO. VII. 384.

1326 júl. 25. *Szalai Orros Péter*, alvárnagy. A. II. 246.

1327 aug. 30. *Miklós*, kapitány, a csallóközi udvarnokok comesa. A. II. 319.

1329 máj. 1—1331 júl. 8. *Szalai Orros Péter*, alvárnagy. A. II. 403. Pozsonyi káptalan világi levéltára; Capsa 14. fasc. 1. Nr. 10.

1331 aug. 18. *Olgyai Farkas* (Fakó) várnagy. A. II. 546.

1332 szept. 11. *Olgyai Farkas* (Fakó) várnagy. HO. III. 115.

1337 máj. 6. *Miklós*, várnagy. F. VIII. 4. 259

1340 máj. 18. *Czabaji Fülöp*, pozsonyi alispán, alvárnagy. Magyar Uj Múzeum 1859. évf. 131.

1341 ápr. 19. *nevnai Tröttel Miklós*, Pozsonymegye főispánja, várnagy. A. IV. 83.

1354 jan. 3. *Toldi Miklós*, várnagy. F. IX. 2. 359.

1368 szept. 8. *Csallóközi (Cseklészi) Lőkös fia Miklós*, Pozsonymegye alispánja, várnagy. F. IX. 4. 147.

1369 márcz. 12. *Csallóközi (Cseklészi) Lőkös fia Miklós*, várnagy. F. IX. 7. 285. († 1389).

1373. *Köpcsényi Mihály*, várnagy. (»Michael de Chotse« valószínűleg Charuchi Heer Mihály). Ortway, III. 185. 186.

1382. *szentléleki Kasztellán Péter fia László*, várnagy.<sup>1)</sup> Ortway, III. 186. (v. ö. F. X. 8. 125.)

1382. *Germán fia István*, alvárnagy. Ortway, III, 186.

1386 márcz. 2.—1388. *Kunstadti Smilo*, várnagy. Hokl. 315. F. X. I. 324. Ortway, III, 186.

1400. *Fflis (?) Miklós*, várnagy. Ortway, III, 187.

1403 szept. 1. *Simon*, várnagy. F. X. 4. 253.<sup>1)</sup>

<sup>1)</sup> 1378-ban valószínűleg Cseklészi Lőkös fia Miklós a várnagy; Ortway III. szerint 1342 és 1382 között (Dipl. Poson. I. 820.) bizonyos Lőkös is lett volna a várnagy; de úgy látszik, hogy ez sem más, mint Cseklészi Lőkös fia Miklós.

*Pölöske*, Zalamegyében.

1341 aug. 15. *Benedek*, várnagy. HO. I. 184.

*Privigye*. Nyitra megyében.

1308 márcz. 29. *Pécz nb. Ivánka fia László*, várnagy. App. 42.

*Rahovcza (= Orahovicza)*, Verőczemegyében.

1323 jul. 2. *Fonói Benedek fia János*, Verőczemegye főispánja, várnagy. Z. I. 230.

1329 nov. 11.—1330 jan. 2. *Kartal nb. Kartali Tamás*, várnagy. Esztergami primási világi levéltár, Lad. 7. fasc. 1. Nr. 15. (megkapja 1330-ban a bakvai kerületben fekvő Szentbartholom nevű birtokot, mely adományozásban Ethele nevű fivére is részes.)

*Rákos*, Sopronmegyében.

1368 ápr. 3. *Peredi András*, várnagy. S. I. 375.

*Regécz*, Abaujmegyében.

1316 decz. 15. *Péter*, regéczi ispán, várnagy. TT. 1903. évf. 121.

1322—1323 márcz. 30. *Ite fia Delnei Iván*, (dédesi) várnagy. Szt. I. 44. 45. (63. 225. «de Tólkés», 292.)

1337 ápr. 9. *Gutkeled nb. Tiba fia Tamás*, várnagy. A. III. 339.

1360 márcz. 22. *Perényi István fia Péter*, várnagy. Z. III. 168.

1375. *Sáfár István fia Miklós*, várnagy. Z. III. 597.

1378 jan. 13. *Perényi Péter*, várnagy. Z. IV. 34.

1400. *Tót Péter*, várnagy. F. X. 3. 243.

*Rohosnicza*, Barsmegyében.

1335. *Bán Péter*, várnagy. Pal. I. 64.

*Rikatai (Ryunsche) Mihály*, alvárnagy. Pal. I. 64.

*Ropol*, Somogymegyében.

1348 nov. 17. *Elyai (Ölle) Domonkos fia János*, várnagy. F. IX. 6. 37. 38.

*Rovistye*, Rojcsamegyében.

1340 febr. 19. *Ákos nb. Sándor fia János*, várnagy. K. I. 138.

*Salgó*, Szebenmegyében. (V. ö. A. II. 39.)

1331 decz. 21. *Sartivánvecse nb. Dobi Demeter*, várnagy. Z. I. 377.

1339 aug. 18. *Sartivánvecse nb. Dobi Demeter*, várnagy. HO. III. 139.

1342 jun. 15. *Sartivánvecse nb. Dobi Demeter*, várnagy. A. IV. 232. Bék. 2.

*Sár (= Sárvár), Vas megyében.*

1350. *Tétény*, Vas megye alispánja, várnagy. Századok, 1873. évf. 246.

*Sáros, Sáros megyében.*

1310 jan. 11. *Kendi Miklós*, várnagy. F. VIII. 1. 383.

1315 jan. 12.—1317. jan. 2. *Ákos nb. Mikcs*, Sáros megye főispánja, várnagy. A. I. 411. F. VIII. 1. 501.

1323. *Balázs*, alvárnagy. HO. I. 221. (TT. 1900. évf. 393.)

1337 ápr. 9. *Walter*, várnagy. A. III. 339. (1335—1336. Sáros megye alispánja.)

1354 aug. 30. *Czudar Péter*, Sáros- és Szepes megye főispánja, várnagy, A. VI. 233.

1359. *Ferencz fia Mihály*, Sáros megye alispánja, alvárnagy. F. IX. 3. 88.

1370 febr. 4. *Tarjáni Péter*, Sáros megye alispánja, alvárnagy, F. IX. 4. 262. Hokl. 291.

1372 ápr. 9. *Bogátradván nb. Monoki Mihály*, Sáros megye alispánja, várnagy. Hokl. 295.<sup>1)</sup>

*Sárvár, Vas megyében.*

1327 decz. 15. *Köcski Sándor*, országbíró, Vas megye főispánja, várnagy. F. VIII. 3. 258.

1392 jan. 10. *Dancs fia Miklós*, várnagy. S. I. 505.

*Saskő, Bars megyében.*

1336. *Fekete Bencze*, alvárnagy. Esztergami káptalani levéltár. Lad. 1. fasc. 4. Nr. 18.

1320 és 1329 körül. *János*, selmeczi kamaragróf, várnagy. Bars megye monografiája 330.

1320 és 1329 körül. *Becsei Imre*, (az előbbivel együtt) selmeczi kamaragróf, várnagy. Bars megye monografiája 330.

1342 jun. 6. — 1347 máj. 26. *Bátmonostori Vesszős* (1345-ben Zólyom megye főispánja). Z. II. 29. 37. 134. 253.

1352 máj. 6. *Ludán nb. Szobonya fia László*, várnagy. F. IX. 6. 55.<sup>2)</sup>

1404 aug. 1. *András*, várnagy. W. XI. 20.

*Scardona, Dalmáciában.*

1388. *Konstantin fia Nelepecz*, várnagy. F. X. 1. 443. (v. ö. X. 3. 82.)

<sup>1)</sup> F. IX. 4. 519., mely szerint 1373-ban *Czudar György* Sáros megye főispánja a várnagy, kétséges. Akkor *Czudar Péter* a főispán.

<sup>2)</sup> F. IX. 2. 206., mely szerint 1352-ben bizonyos *Péter* az ugochamogyei *Sásvár* várnagyja, hamisítvány.

*Sebes* (Karán-), Temesmegyében.

- 1319 jun. 21. *Elefánti Dezső*, várnagy. A. I. 521.  
 1322 máj. 1. *Elefánti Dezső*, várnagy. A. II. 14.  
 1323 aug. 4. *Elefánti Dezső*, várnagy. A. II. 83.  
 1324 febr. 29. *Elefánti Dezső*, várnagy. A. II. 114.  
 1325 ápr. 11. *Elefánti Dezső*, várnagy. A. II. 188.  
 1325 jun. 5. *Bór-Kalán nb. Szeri Pózsa*, (illyédi) várnagy. A. II. 196.  
 1329 ápr. 8. *Elefánti Dezső*, várnagy. A. II. 391.  
 1330. *Elefánti Dezső*, várnagy. F. VIII. 3. 459.  
 1352. *Bór-Kalán nb. Szeri Pózsa*, Krassómegye főispánja, várnagy. Pesty 28.  
 1355 nov. 8. *Bór-Kalán nb. Szeri Pózsa*, Krassómegye főispánja, várnagy. Pesty 30.  
 1366 febr. 9. *Hermann nb. Lackfi Imre*, lovászmester, (miháldi) várnagy, vidini kapitány. Tel. I. 140.

*Sempte*, Nyitra megyében.

- 1323 máj. 29. *Gergely*, várnagy. A. II. 142.  
 1326 márcz. 14. *Száh (Zaah) nb. Felicián*, várnagy. Pozsonyi káptalan levéltára. Capsa 14. fasc. 5. Nr. 1.  
 1328. *Orros Miklós*, várnagy. F. VIII. 7. 209. (v. ö. A. II. 359. IV. 143. F. VIII. 2. 180.)  
 1328 szept. 18. *Tót Lőrincz* és fivére *Ugron*. F. VIII. 3. 312.  
 1330 jul. 11.—1331 szept. 30. *Tót Lőrincz*, zászlóhordómester. A. II. 499. 553.  
 1331 szept. 30. *Todbég fia Domonkos*, alvárnagy. A. II. 553. (v. ö. Blag. 105.)  
 1333 febr. 17. *Tót Lőrincz*, zászlótartó, várnagy. A. III. 529.  
 1336. *Tót Lőrincz*, várnagy. ADE. I. 347.  
 1347 szept. 11. *Tót Lőrincz*, Sopron- és Vas megye főispánja, várnagy. Pozsonyi káptalan magánlevéltára, Capsa E. fasc. 15. Nr. 332.  
 1355 ápr. 2. *Koloni Pető*, alvárnagy. S. I. 245.  
 1370. *Berenthi László fia Tamás*, Biharmegye főispánja, várnagy. F. IX. 4. 229.

*Simontornya*, Tolnamegyében.

- 1330 jul. 23. *Merklen fia András*, várnagy. W. VII. 446. (521.)  
 1339. *Wenche fia Miklós*, várnagy. F. IX. 3. 74.  
 1362 körül. *Szóke Miklós deák*, várnagy. Karácsonyi III. 20. (1366-ban döbröközi várnagy.)  
 1371. *Báni Demeter*, várnagy. F. IX. 4. 362.  
 1374. *Gyulaörsi Fodor István*, várnagy. F. VIII. 5. 292.



*Sirok*, Hevesmegyében.

1324 ápr. 17.—1339 máj. 3. *Aba nb. Pál fia Imre*, várnagy. A. III. 544. F. VIII. 2. 538.

1372. *Aba nb. Domoszlói Miklós*, Hevesmegye főispánja, várnagy. Csánki I. 53.

*Solymos*, Aradmegyében.

1319 jul. 27. *Katyisz nb. Szécsényi Tamás*, (hasznosi) várnagy. A. I. 529.

1398 jun. 14. *Gutkeled nb. Zeleméri Péter fia László*, Aradmegye alispánja, várnagy. Tem. I. 278.

1398 jun. 14. *Almási Péter fia János*, Aradmegye alispánja, várnagy. Tem. I. 278.

*Somlyó*, Veszprémmegyében.

1390 márcz. 11. *Péter fia Péter*, várnagy. Zal. II. 241.

*Somodi*, Abaujmegyében.

1317 jun. 15. *Panchik fia Bodon*, várnagy. A. I. 434.

1331 szept. 29. *Miklós*, várnagy. A. II. 551.

*Somogy*, Somogymegye.

1307 okt. 14. *Benedek*, hadnagy. H. O. III. 54.

*Sólyomkő*, Biharmegyében.

1306 febr. 2. *Bod fia Pál*, várnagy. A. I. 107.

1322 jul. 8. *Futaki Dénes*, várnagy. A. I. 580.

*Sümeg*, Zalamegyében.

1318—1320 aug. 3. *Beder fia Péter*, várnagy. Zal. I. 149. HO. V. 95.

*Szaláncz*, Abaujmegyében.

1335. *György fia Abajdócz Pál*, (paricsi) várnagy. A. I. 590. (Az Üpori-család egyenes őse.)

1337 máj. 31. *Simoneth*, várnagy. Z. VI. 2.

1344 nov. 9. *Poháros Péter*, Abaujmegye főispánja, várnagy. Szt. I. 193.

*Szána*, Szánamegyében.

1360. *Laczkó*, Szánamegye főispánja, várnagy. Z. III. 163.

*Szanda*, Nógrádmegyében.

1331. *Balog nb. Szécsi Péter*, várnagy. F. IX. 1. 509. (helytelenül 1301-re téve.)

*Szárdvár, Tormamegyében.*

- 1338 márcz. 1. *Polyánki Pongrácz fia Bertalan*, várnagy. F. VIII.  
4. 309. (V. ö. Csánki, I. 236.)  
1339 okt. 4. *Lengyel Péter*, alvárnagy. A. III. 595.

*Szarvók, Sopronmegyében.*

- 1352 aug. 7. *Fondornel János*, várnagy. S. I. 237.  
1376 máj. 28. *Tamás*, várnagy. S. I. 418.  
1378 jan. 13. *Rajki Tamás*, várnagy. Magyar-zsidó oklevéltár,  
I. 93.  
1392 szept. 14. *Beled fia Gergely*, várnagy. S. I. 507.

*Szeged, Csongrádmegyében.*

1348. *Ákos nb. János*, Csongrádmegye főispánja, várnagy. ADE.  
II. 303.  
1357 nov. 18. *Német János*, várnagy. W. XII. 662.

*Szekcső, Tolnamegyében.*

- 1322 okt. 2. *Jakab fia István*, várnagy. A. II. 50.  
1341 máj. 10.—1342 máj. 12. *János*, várnagy. A. IV. 130. 213.  
1348 okt. 7. *Pál fia János*, várnagy. Z. II. 320.  
1362 jan. 2.—1363. *Csók fia János*, várnagy. Z. III. 204. 218.  
1376 jul. 13.—1377 decz. 15. *Dobokai Benedek*, várnagy. Z. III.  
627. IV. 29.

*Szentgyörgy, Pozsonymegyében.*

- 1328 febr. 2. *Sülyi János*, várnagy. Pozsonyi káptalan levéltára,  
Capsa 14. fasc. 2. Nr. 19. (V. ö. Knauz II. 762.)

*Szentmárton, Györmegyében.*

- 1318—1323. *Köcski Sándor*, várnagy. F. VIII. 7. 146. HO. I. 113.

*Szentmihályköve, Erdélyben.*

- 1363 decz. 1. előtt. *János fia István*, várnagy. ZW. II. 201.  
1364 jan. 29. *Gergely fia Tamás*, várnagy. ZW. II. 206.

*Szepes, Szepesmegyében.*

- 1307 márcz. 29.—1308 máj. 4. *Zsegrai Dénes fia Miklós*, várnagy.  
A. I. 148. F. VIII. 1. 241.  
1310 jul. 1. *Danus fia Miklós*, várnagy. F. VIII. 1. 384. VIII.  
5. 72.  
1316 decz. 15. *Druget Fülöp*, várnagy. TT. 1903. évf. 121. (W.  
X. 451.)

1318. *Tamás*, Szepesmegye alispánja, alvárnagy. F. VIII. 7. 119.  
 1322 jun. 24. *Ferencz fia Tamás*, várnagy. A. II. 22. F. VIII. 2. 392.  
 (315 do. 1321 helytelen; 1322-re esik; V. ö. A. II. 467.)  
 1323 jun. 30. *Ferencz fia Tamás*, várnagy. A. II. 23. (III. 184.  
 F. IX. 1. 188.) TT. 1902. évf. 595.  
 1324. *Ferencz fia Tamás*, várnagy. F. VIII. 5. 150.  
 1326 nov. 7. *Ferencz fia Tamás*, várnagy. F. VIII. 3. 141.  
 1328. *Péter*, várnagy. F. VIII. 3. 336.  
 1329. *Simon fia Miklós*, (lublói) várnagy. F. VIII. 5. 186.  
 1329. *Péter Gallicus*, (az előbbinek fivére, ezzel együttesen) lublói  
 és szepesi alvárnagy. F. VIII. 5. 186.  
 1331. *Senisi Simon fia Péter*, aranyműves, Szepesmegye alispánja,  
 várnagy. F. VIII. 3. 529. (V. ö. F. VIII. 3. 710. VIII.  
 5. 213. IX. 1. 699. IX. 3. 429.)  
 1335 jul. 13. *Miklós* (az előbbi fivére), szepesi és lublói alvárnagy.  
 (?) Suppl. Anal. Scepus. II. 88. (Óvatosan!)  
 1336. *Simon fia Miklós*, várnagy. F. IX. 3. 424.  
 1346. *Bagos*, Szepesmegye alispánja, várnagy. F. IX. 1. 458.  
 1346. *Kemény fia János*, Szepesmegye alispánja, várnagy. F. IX.  
 1. 458.  
 1346. *Dezső*, Szepesmegye alispánja, várnagy. F. IX. 1. 459.  
 1349 máj. 23. *Ákos* nb. *Csetneki Péter*, alvárnagy. A. V. 283.  
 1351 ápr. 18. *János fia Péter* alvárnagy. A. V. 459.  
 1351 ápr. 18. *Detre fia Miklós*, alvárnagy. A. V. 459.  
 1352. *Köbli Miklós*, István hg. tárnokmestere, várnagy. F. IX.  
 2. 165.  
 1354 aug. 30. *Czudar Péter*, Sáros- és Szepesmegye főispánja, vár-  
 nagy. A. VI. 233.  
 1361. *Izsép*, Szepesmegye alispánja, várnagy. Századok 1872.  
 évf. 673.  
 1368. *Szepesi Jakab*, alvárnagy. Theiner Mon. Hung. II. 85.  
 1372 máj. 3. *Kelemen*, Szepesmegye alispánja, várnagy. F. IX.  
 4. 683.  
 1375—1376. *Jordán*, Szepesmegye alispánja, várnagy. F. IX.  
 5. 80. 130.  
 1378. *Márk fia Péter*, Szepesmegye alispánja, várnagy. F. IX.  
 5. 247.  
 1385. *János fia Henrik*, Szepesmegye alispánja, várnagy. F. X.  
 1. 263.  
 1396. *Balázs*, Szepesmegye alispánja, várnagy. F. X. 2. 405.  
  
*Szokoly*, Szatmármegyében.  
 1333—1338 jul. 8. *Piskárkosi György fia Pócs*, várnagy. A. (II. 166.)  
 III. 56. 474. (V. ö. K. I. 73. II. 15. Z. III. 338.)  
 1340 előtt. *Bajoni Péter fia Bekő*, várnagy. A. IV. 66.

*Szokol, Horvátországban.*

1395. *Uza János*, várnagy. F. X. 8. 379.  
 1395. *Etília Gergely*, várnagy. F. X. 8. 379.

*Szőllős, Ugocsamegyében.*

- 1308 máj. 19. *Semjén nb. Kállai Mihály fia István*, várnagy.  
 A. I. 149.

*Szucsán, Nyitra megyében.*

1318. *Lövő Dénes*, várnagy. F. VIII. 2. 176. (tévesen Lewo.<sup>1)</sup>)

*Tapolcsán, Nyitra megyében.*

- 1335 ápr. 16. *Zsámboki Ajnárd*, várnagy. A. III. 155. (Előbb  
 Nyitra megye főispánja.)  
 1346 febr. 5.—1347 máj. 20. *Czikó*, (kőrösszegi) várnagy. A. IV.  
 561. App. 156.  
 1356 márcz. 23. *Csúz János*. F. IX. 2. 562. (Később bán.)

*Temesvár, Temes megyében.*

- 1323 febr. 26.—márcz. 17. *Pál fia György*, alvárnagy. A. II. 64.  
 Tem. I. 38.  
 1341 ápr. 19. *Thóka*, Temes megye alispánja, várnagy. A. IV.  
 83. Tem. I. 64.  
 1361 jul. 17. *beregszói Hagymás János*, Temes megye főispánja.  
 Tem. I. 100.  
 1371. *András fia László*, alvárnagy. F. IX. 4. 340.  
 1394 aug. 10. *Zsidói-Csáki Miklós*, várnagy. Tem. I. 244.

*Temetvény, Nyitra megyében.*

- 1348 okt. 6.—nov. 4. *István fia Mese* mester vicecastellanus  
 magistri *Laurencii dicti Touch* de Themechen.

<sup>1)</sup> 1330 jun. 24-én felhívja Károly király a nyitrai káptalant, hogy a Nyitra megyében a Radosna folyó mentén fekvő Nesice vagy más néven Pohoban nevű birtokot meghatároolja. A káptalani jelentés szerint ezen birtok (a tapolcsáni járásban még most is lévő) Pacolaj és Csermend mellett feküdt. Erre a király ugyanazon évi aug 8-án *Lövő (Leueu Dénes fia Dezsőnek)*, udvari tisztnak, ki magát az osztrák és stájerországi hercegek elleni hadjáratban Marcehgg-nél és Morvaországban kitüntette, a nevezett birtokot adományozza (A. II. 494. 506. 507). Miután Szucsán a zsámbokréti járásban fekszik, biztosra vehetjük, hogy ezen Lövé Dénes a szucsáni várnagygyal azonos. Nesice (Pohoban) pedig minden valószínűség szerint nem más, mint a tapolcsáni járásban még most is létező *Nezsette*. (Van különben a zsámbokréti járásban egy *Pochabán* nevű falu is). Megjegyzendő azonban, hogy Nesice már azelőtt is Dezső birtoka s hogy Pohoban ennek csak egy kiszakított része volt.

Pozsonyi káptalan nyilvános levéltára, Capsa 14. fasc. 3. nr. 8. App. 171. 1348 okt. 6-án egyuttal hradeki alvárnagy is.<sup>1)</sup>

*Terebes, Zemplénmegyében.*

- 1337 máj. 31. *György fia Abajdócz Gál*, várnagy. Z. VI. 2. (Az Upori-család egyenes őse).  
1364. *János*, várnagy. Századok 1871. évf. 615.

*Tihany, Zalamegyében.*

- 1326 aug. 5. *László*, Tolnamegye főispánja, várnagy. Z. I. 281.  
1346 jul. 12. *Magyar István*, várnagy. A. IV. 621.  
1349 jul. 24. *Dörögdi Kilián fia András*, várnagy. A. V. 309.  
1373 decz. 12. *Egyed fia Bencze*, várnagy. Zal. II. 83.  
1392. *Tamás*, várnagy. F. X. 2. 72.

*Tobol, Sárosmegyében.*

- 1315 előtt. *Tarkói Henrik*, várnagy. F. VIII. 1. 585.

*Törcs, Erdélyben.*

- 1395 márcz. 9. *Gotthard fia Mihály*, várnagy. ZW. III. 141. (211.)

*Trencsén.*

- 1324 jun. 18.—1341 aug. 15. *Domonkos*, Trencsénmegye alispánja, várnagy. A. II. 142. IV. 124.  
1342 jul. 1. *Tamás*, Trencsénmegye alispánja, várnagy. A. IV. 239.  
1354 febr. 20.—1355 decz. 21. *Bicskei Vörös Mihály*. A. VI., 170. 417. (V. ö. A. IV. 436. és S. I. 539.)  
1397 szept. 22. *Potesstus*, várnagy. Vjestnik 1904. évf. 257.  
1403 szept. 1. *Bebussa*, várnagy. F. X. 4. 253. (úgy látszik, hogy az előbbivel és Propeska vagy Perpelke volt pozsonyi alispánnal azonos).

*Ugod, Veszprémmegyében.*

- 1330 jun. 29. *János*, várnagy. A. II. 497.

---

<sup>1)</sup> Ebből lehetne következtetni, hogy Tót Lőrincz a várnagy. — Ezen Mese megveszi 1348 nov. 9-én Csöpönyi Péter özvegyétől, Jákó fia András leányától és fiától Miklóstól a Pozsonymegyében fekvő Csöpöny nevű birtokot. 1349 aug. 26-án Mese fia András fenti darabot átíratja. Ugy látszik, hogy az 1332-ben szereplő Mese Miklós pozsonymegyei szolgabíró is ezen családhoz tartozik. (V. ö. A. II. 12. 201. IV. 126. 157.)

*Ugregh.*<sup>1)</sup>

1329 máj. 12. *Omori Miklós fia Gál*, kir. magánjegyző, várnagy.  
Pesty, 201.

*Újvár*, különféle megyékben.

1328 előtt. *Pető*, Németújvár várnagyja. A. II. 344.

1328 szept. 21. *István*, várnagy. F. VIII. 7. 209. (Óvatosan veendő!)

1336—1338 márcz. 29. *Hermann nb. Laczkfi István*, lovászmester.  
F. VIII. 4. 166.<sup>2)</sup> Esztergami primási világi levéltár.  
Lad. L. fasc. 4. Nr. 52.

<sup>1)</sup> Ez talán a veszprémmegyei *Ugod* vagy a trencsénmegyei *Ugrócz*.

<sup>2)</sup> Itt a Pozsonymegye területén feküdt Újvárról van szó. Ily nevű helyet nem találunk jelenleg Pozsonymegyében és az erről szóló adatokból a következőket ismerem:

a) Midőn IV. Béla 1247 jun. 2-án a szörényi területet a Jánoslova-goknak átengedi, többi között említi, hogy a lovagok Pozsony-, Moson-, Sopron-, Vas- és Újvármegye (castrum novum) határait fogják védelmezni (F. IV. 1. 452.). Miután itt csak nyugati megyéket emel ki, magától kiviláglik, hogy ezen Újvár alatt sem Aba-, sem Hevesújvárról nem lehet szó.

b) Újvár nevű pozsonymegyei birtokot (possessio) II. András bizonyos Kemény nevű comesnek adományozta; ez azonban tőle elvéteztet és a pozsonyi vár tartozékaihoz csatoltatott (Hokl. 64.). Úgy látszik, hogy ez 1247 előtt történt. Megjegyzendő, hogy ezen Kemény comes fia Dénes 1280 okt. 17-én a Pozsony- és Nyitramegye határán fekvő *Dejte* nevű birtokot a családi birtokok felosztása alkalmával kapta (F. V. 3. 50.), miből következtethető, hogy Kemény már régóta Pozsonymegyében birtokolt.

c) 1273. márcz. 30-án visszakapja ezen Kemény fia Lőrincz nádor a pozsonymegyei Újvár nevű birtokot (Hokl. 64.). A nádor — úgy látszik — 1274-ben halt meg és arról, vajjon Újvár az ő utódainak kezén maradt-e, nincs tudomásunk.

d) 1291. jun. 24-én találjuk, hogy III. András király Majnald fia Vörös Ábrahámnak, Pozsonymegye alispánjának, »comitatum de Wywar« életfogytig tartó haszonélvezettel adományozza. 1296 okt. 17-én újra megteszi ezt, most azonban már megengedi, hogy az adomány Ábrahám utódaira is átszálljon. Ezen alkalommal az adományozott területet következőleg nevezi: »comitatum seu districtum Wyuar vocatum, iuxta fluvium Maraua existentem, ad comitatum Posoniensem pertinentem« (App. 17. és 32.). Miután itt egy egész járásról vagy kerületről van szó (comitatus seu districtus), nem szenvedhet kétséget, hogy ezen kerület vagy járás központja az újvári vár volt; az egész kerület pedig a *Morva folyó mentén* feküdt.

e) 1331 decz. 6-án kijelenti Károly király, hogy »castra nostra Berench et Wywar sive Alba Ecclesia, in vulgari vero Teutonico Wesszunkerch nominata, prope terminos regni Bohemie existentia« Albert és Ottó osztrák-stájer fejedelmek kezén vannak és hogy azon napon, a melyen ők e két várt Laczk fia István kir. lovászmesternek átadják, ő Jánost, Csehország királyát az ezen ügyre vonatkozó kötelezettsége alól felmenti (F. VIII. 3. 627.). Ebből tehát kiviláglik, hogy az újvári vár, melyet németül *Weisskirchen*-nek neveztek, a cseh, illetve morva határon feküdt. Az átadás tényleg meg is történt, mert 1336-ban Laczkfi István még mindig az újvári várnagy. Annak alapján, hogy a vár német neve Weisskirchen volt, általában elfogadták, hogy ezen Újvár nem más, mint jelenleg a nyitra-

- 1341 ápr. 19. *Pécz nb. Tamás*, várnagy (Weisskirchen). A. IV. 83.  
 1345. *Pécz nb. Tamás*, várnagy (Weisskirchen). F. IX. 1. 277.  
 1347 ápr. 24. *Pécz nb. Tamás*, berencsi, csejtei és (pozsony-) újvári várnagy. A. V. 44.  
 1347. *Csókás János*, (Bereg megyében) alvárnagy. Z. II. 278.  
 1349 máj. 25. *Pécz nb. Vörös Tamás* (csejtei) várnagy. App. 177 (1361 szept. 21-én már nem él. — App. 183).  
 1360. *Radóczy Roland fia János*, németújvári alvárnagy. F. IX. 7. 490. 502.  
 1361. *Radóczy Roland fia János*, Vasmegye alispánja, várnagy. F. IX. 3. 287. (Tévesen: Ravasz János.)  
 1377 decz. 14.—1378 ápr. 30. *Hontpázmán nb. Szentgyörgyi Tamás* (Thömmel), várnagy. Magyar-zsidó oklevéltár I. 91. Pozsonyvárosi levéltár. Lad. 37. Sect. 2. Nr. 12.  
 1400 előtt. *Szuhaí Orros Mihály*, liptó-újvári várnagy. F. X. 3. 241.  
 1400. *Putnoki János*, liptó-újvári várnagy. F. X. 3. 241.

*Valkó, Kraszna- és Valkó megyében.*

1317. (*Gesztí*) *Kenéz*, várnagy. A. II. 404. (V. ö. A. I. 123. II. 75. 179. 201. 228. 267. 304. 403. IV. 127. 156.)  
 1336 ápr. 11. *Bálint*, Valkó megye szolgabirája, őrnagy. A. III. 268.  
 1341 előtt. *Orros Miklós*, várnagy (Krasznamegyében). A. IV. 145. (Az utóbbinak közvetlen elődje.) V. ö. A. IV. 143.  
 1341 előtt. *Czimburg*, a krasznamegyei Valkó várnagyja. A. IV. 147. (A névre nézve Balzer, Genealogia Piastów 568. és Grotefend, Stammtafeln der schlesischen Fürsten, XI. 22.<sup>1)</sup>)

*Várna, Trencsén megyében.*

- 1338 szept. 24. *Ugali Pál*, országbirói főjegyző, várnagy. A. III. 502.

*Veszprém, Veszprém megyében.*

- 1395 jan. 4. *Vámosi Ányos Imre fia Gergely*, várnagy. HO. III. 251.

megyei holicai járásban fekvő *Holics*. 1256-ban Szakolcza határait következőleg említik: északon és nyugaton a morvaországiak, délen Szenicz és Wjwar lakosai (F. IV. 2. 392.); ez pedig támogatja ezen állítást.

f) Midón Lajos király 1370 febr. 22-én a nagyszebeni kereskedők számára azon rudasszekéradót megállapítja, melyet a Nagyszeben és Csehország közötti országúton kellett fizetniök, határozottan a korona birtokához tartozó *castrum Wywar nuncupatum, in vulgari Tewtonicali Wezker vocatum*-ot említi (ZW. II. 338.); ezen »Wezker« nem más, mint a német Weisskirchen ferdítése.

<sup>1)</sup> Székely okmánytár I. 62., mely szerint 1353-ban bizonyos Orbán lett volna az erdélyi *Várhegy* várnagyja, hamisítvány.

*Világosvár, Zarándmegyében.*

- 1318 márcz. 9. *Héder nb. Dezső*, (kapui) várnagy. A. I. 459.  
(† 1330 végén.)  
1326 aug. 24. *Héder nb. Dezső*, Sopronmegye főispánja, várnagy.  
F. VIII. 3. 62.  
1358 febr. 8. *István*, (az olasz Forli várnagyja), várnagy. ADE.  
II. 535.

*Vinicza, Varasdmegyében.*

- 1350 előtt. *Orbán fia Miklós*, alvárnagy. HO. VII. 408.

*Visegrád, Pilismegyében.*

- 1324 aug. 3. *Taranyai Sáfár István*, Pilismegye főispánja, várnagy. HO. V. 99.  
1326 aug. 1. *Taranyai Sáfár István*, Pilismegye főispánja, várnagy. F. VIII. 3. 106.  
1331 máj. 3. *Taranyai Sáfár István*, Pilismegye főispánja, várnagy. F. VIII. 3. 534.  
1333 jun. 15. *Taranyai Sáfár István*, Pilismegye főispánja, várnagy. A. III. 27.  
1337 jul. 13. *Taranyai Sáfár István*, Pilismegye főispánja, várnagy. A. III. 388.  
1339 aug. 20. *Taranyai Sáfár István* (Pál fia), Pilismegye főispánja, várnagy. A. III. 589.  
1341. *Taranyai Sáfár István*, Pilismegye főispánja, várnagy. HO. IV. 234.  
1345 febr. 28. *Taranyai Sáfár István*, Pilismegye főispánja, várnagy. A. IV. 486. (V. ö. A. III. 397.)  
1345 okt. 21. *Bátmonostori Tóttös*, Pilismegye főispánja, várnagy. Z. II. 180.  
1358 jun. 17. *Hémfi Benedek*, várnagy. HO. I. 223. Z. III. 119.  
1363. *Domonkos fia Miklós*, várnagy, (1348-ban vitányi várnagy). HO. I. 246.  
1366 jun. 20. *Domonkos fia Miklós*, Pilismegye főispánja, várnagy. F. IX. 3. 560. (V. ö. A. VI. 108. Z. II. 236. III. 279.)  
1399 máj. 20. *Pécz nb. Marczali István fia Péter*, várnagy. Bak. I. 421.  
1399 máj. 20. *Pécz nb. Marczali István fia Dénes*, várnagy. Bak. I. 421.  
1399 máj. 20. *György*, várnagy. Bak. I. 421.  
1400. *Mátyás*, alvárnagy. HO. III. 262.  
1400 máj. 1.—1401. jan. 17. *Csáki György*, várnagy. Tem. I. 306.  
(V. ö. ugyanott 287. 288.)  
1403. *Krbáviai Károly*, várnagy. F. X. 4. 241.



*Vitány*, Fejérmegyében.

- 1324 jan. 20. *Gutkeled nb. Maróti Mihály*, várnagy. W. IX. 117.  
 1328 szept. 21. *Gutkeled nb. Maróti Mihály*, várnagy. ADE. I. 269.  
 1339 decz. 6. *Vilmos*, várnagy. Pann. II. 494.  
 1348 aug. 13. *Domonkos fia Miklós*, várnagy, officialis de Tur  
 et de Vassány. A. V. 218.  
 1352 szept. 11. *Domonkos fia Miklós*, várnagy, officialis de Tur  
 et de Vassány. A. V. 608.

*Vöröskő*, Pozsonymegyében.

- 1324 szept. 30. *Rendveji Fekete Dénes*, várnagy. HO. VIII. 393.  
 1340 márcz. 16. (*Ugodí*) *Csenyek*, várnagy. Knauz iratai.  
 1349 márcz. 11. (*Ugodí*) *Csenyek*, várnagy. Pozsonyi káptalan  
 levéltára. Capsa 66. fasc. 1. Nr. 2.

*Zagória*, Zagóriamegyében.

1358. *Bátmonostori Vesszős*, Zagóriamegye főispánja és a Zagória-  
 megyében lévő összes várak várnagyja. Z. III. 109.<sup>1)</sup>

*Zanabor*, Zágrábmegyében.

- 1365 ápr. 28. *Jakab fia Miklós*, Zágrábmegye főispánja, várnagy.  
 Tur. 80.  
 1371. *Gebety fia Lesták*, Zágrábmegye főispánja, várnagy. F. IX.  
 4. 382.

*Zára*, Dalmáciában.

- 1383 nov. 16. *László*, várnagy. Vjestnik VI. 7.

*Zdencz*, Kőrösmegyében.

- 1357 nov. 4. *András fia István*, várnagy. A. VI. 617.

*Zelin*, Zágrábmegyében.

- 1355 máj. 1. *Vida fia Bálint*, Zágrábmegye főispánja, várnagy.  
 A. VI. 303.  
 1387 aug. 7—20. *Német Egyed*, várnagy. Tur. 111. 112.

*Zöldvár*, Nyitramegyében.

1318. *János*, várnagy. (Trencsényi Máté szolgálatában.) F. VIII.  
 2. 180.

---

<sup>1)</sup> F. X. 2. 719., mely szerint 1400-ban Rozgonyi István Bakony-  
 megye főispánja lett volna *zalavári* várnagy, későbbre esik.

*Zsidóvár*, Temesmegyében.

1323. *Balog nb. Szécsi Dénes*, tálnokmester, (miháldi) várnagy.  
F. VIII. 6. 64.

## 99. Vas megye.

### a) Főispánok.

- 1318 ápr. 16. *Héder nb. Güsszingi Miklós*, lovászmester és Zala-  
megye főispánja. Zal. I. 147.  
1321 máj. 11. *Héder nb. Güsszingi András*, A. I. 614.  
1327 aug. 23.—decz. 15. *Köcski Sándor*, országbíró és sárvári vár-  
nagy. A. II. 318. F. VIII. 3. 258. 763. († 1328).  
1328 jun. 9.—1329 márcz. 31. *Tamás*. A. II. 362. F. VIII. 7. 209.  
IX. 7. 610. (V. ö. Hokl. 176.)  
1330 máj. 15.—1333. *Tomaj nb. Losonczi Dénes fia István*. A. II.  
631. F. VIII. 3. 423. 503. S. I. 121. (1331 márcz. 1-én  
Sopronmegye főispánja.) Turul I. 97.  
1334—1335 nov. 12. *Ratold nb. Roland*, Sopronmegye főispánja.  
A. III. 216. F. VIII. 3. 729. IX. 1. 779. S. I. 177.  
1337 jul. 9.—okt. 4. *Ratold nb. Roland fia Lesták*, Sopronmegye  
főispánja, schwarzenbachi várnagy. F. VIII. 7. 300.  
Lichnowsky III. Regest. Nr. 1118.  
1338—1340 febr. 14. *Ratold nb. Roland fia Lesták*, Somogy-,  
Sopron- és Tolnamegye főispánja. A. IV. 4. F. VIII. 4.  
373. HO. III. 137. S. I. 141. 144.  
1340 márcz. 13.—1344 febr. 15. *Hermann nb. Laczkfi István*.  
(† 1353.) A. IV. 7. 16. S. I. 161. (1341 máj. 22-én  
lovászmester és Sopronmegye főispánja). 197. Supplic.  
ad Clem. VI. Anni II. pars. II. fo. 208. do 1344 febr. 5.  
1345. *Ákos nb. Micsk fiai István és Ákos*, Sopronmegye főispánjai.  
F. IX. 1. 325.  
1346 jun. 24. —nov. 23. *Ákos nb. Micsk fiai István és Ákos*, Varasd-  
megye főispánjai. A. IV. 577. 634. F. IX. 7. 58. HO.  
IV. 169.  
1347 máj. 27.—1348 nov. 1. *Tót Lőrincz*. ADE. II. 80. A. V. 109.  
Esztergami káptalan magánlevéltára, Lad. 41. fasc. 7.  
Nr. 2. F. IX. 1. 636. (1348 nov. 1-én Sopronmegye  
főispánja).  
1349 ápr. 26. *Kont Miklós*, Bars-, Sopron-, Nyitra- és Varasd-  
megye főispánja, pohárnokmester. A. V. 339.  
1350—1351 máj. 16. *Wolfurtti Ulrik*, (1351 máj. 4-én Moson- és  
Sopronmegye főispánja, magyar-óvári várnagy). A. V.  
435. 486. S. I. 223. Századok 1872. évf. 246.

- 1352 márcz. 7.—aug. 2. *Wolfurtti Ulrik*. ADE. II. 411. Bak. I. 368. F. IX. 2. 168. Mon. rom. episc. Vesp. II. 145. 148. 152. 154. (F. IX. 2. 62. szerint 1351 decz. 9-én *Olivér* királynéi udvarbíró, Sopron- és Vas megye főispánja ; de ez későbbre esik).
- 1353 máj. 30.—1354 ápr. 29. *Ratold nb. Olivér*, királynéi udvarbíró, Sopron- és Vas megye főispánja. A. VI. 85. 200. F. IX. 1. 724.
- 1355—1356 jan. 12. *Hermann nb. Laczkfi András*, királynéi tárnokmester, Sopronmegye főispánja. F. IX. 2. 459. HO. I. 215.<sup>1)</sup>
- 1357 jan. 16.—1360. *Kont Miklós*, nádor és Sopronmegye főispánja. A. VI. 529. 609. 611. F. VIII. 4. 476. IX. 3. 213. (TT. 1895. évf. 278. szerint bizonyos *György* lett volna 1360 aug. 25-én a főispán.)
- 1370 febr. 11. *Hémfi Benedek*, Sopronmegye főispánja. S. I. 385.
- 1380 febr. 12. *Osl nb. Osl fia János*. F. IX. 5. 379. HO. II. 138.
- 1381 jul. 7. *Osl nb. Osl fia János*. S. I. 455.
- 1383 jun. 28. *Katyisz nb. Szécsényi Ferencz*, Sopron- és Zalamegye főispánja. S. I. 471.
- 1387 aug. 6. *Osl nb. Kanizsai Miklós*. F. X. 1. 335.
- 1391 febr. 22. *Osl nb. Kanizsai Miklós*. F. X. 3. 114.
- 1398 ápr. 14. *Osl nb. Kanizsai Miklós*, Sopron- és Zalamegye főispánja. S. I. 529.
- 1402 szept. 21. *Osl nb. Gergely*. F. IX. 4. 139.

b) **Alispánok.**

1309. *Bittó*. A. VI. 467. (Úgy látszik, hogy ő a Csém nb. szarvas-kendi Zsibrik-család őse.)
- 1314 ápr. 15.—szept. 16. *Salamo*. A. I. 338. 364.
- 1321 máj. 11. *András*. A. I. 614.
- 1328 jun. 9. *Tamás*. A. II. 362. Hokl. 176. (Nem bizonyos, hogy alispán volt-e?).
- 1329 márcz. 31. *Lőrincz*. F. IX. 7. 609.
- 1338 nov. 2. *András*. HO. III. 137.
- 1340 ápr. 22. *András*. A. IV. 16.
- 1346 jun. 24.—aug. 17. *János*. A. IV. 634. F. IX. 7. 58.
1347. *Buzád-Hahót nb. Herbert fia Lőrincz*. A. V. 109.
1350. *Tétény*, sári várnagy. Századok 1873. évf. 246.
- 1351 márcz. 21. *Miklós*. A. V. 435.
1351. *Tétény*. A. V. 487.
- 1353 decz. 15. *Ugi Ug fia Lőrincz*. HO. IV. 179.

<sup>1)</sup> F. IX. 2. 483., mely szerint 1356. szept. 26-án *Ratold nb. Olivér* a főispán, óvatossággal veendő.

- 1354 ápr. 29. *Sólyagi János*. A. VI. 200.  
 1356 jan. 12. *Elbej fia Miklós*. HO. I. 215.  
 1357 jan. 16. *Radóczi Roland fia István*. A. VI. 529. 572. 578. 610.  
 1359. *Radóczi Roland fia János*. F. VIII. 4. 476. (Nem 1340 és nem Konrád fia János!)  
 1360. *Radóczi Roland fia János*. F. IX. 3. 213. (Ott: Ravasz.)  
 1361. *Radóczi János*, németújvári várnagy. F. IX. 3. 287. (V. ö. F. IX. 2. 459. IX. 3. 686. és IX. 7. 502.)  
 1365. *Geregye nb. Egervári Miklós fia Mihály*. OL. DL. 25825.  
 1377. *Jáki Jakab fia Ják*. F. IX. 7. 603. (= Tyáki, = Ajaki.)  
 1379 okt. 10. *Semjén nb. Kállai Öböl*. HO. III. 208.  
 1382. *Geregye nb. Egervári Miklós*, Balogh: Vasmegye családjai 36.  
 1393 ápr. *Kerecsényi Bekő fia Mihály*. OL. DL. 7911. (do Vasvár).

#### c) Szolgabírák.

- 1314 szept. 16. *Absolon*. A. I. 364.  
 1314 szept. 16. *Tima*. A. I. 364.  
 1321 máj. 11. *Fábián*. A. I. 614.  
 1321 máj. 11. *János*. A. I. 614.  
 1329 márcz. 31. *Sári Adumpret fia László*. F. IX. 7. 610. (V. ö. A. I. 36. 369. II. 252. V. 489.)  
 1354 ápr. 29. *Unyani Henrik fia Péter*. A. VI. 200.  
 1357 jan. 16. *Unyani Henrik fia Péter*. A. VI. 530.  
 1359 decz. 9. *Vagaczi Nemes János*. F. VIII. 4. 476. (nem 1340.)  
 1359 decz. 9. *Oladi Gyurk fia Mihály*. F. VIII. 4. 476. (nem 1340.)  
 1361 nov. 6. *Oladi Gyurk fia Mihály*. F. IX. 7. 515.

### 100. Verőczemegye.

#### Főispánok.

- 1323 jul. 2. *Fonói Benedek fia János*, rahoveczai várnagy. Z. I. 230.  
 1343 máj. 11. *Berzété Miklós*. A. IV. 329.  
 1343 aug. 28. *Pál* (comes helyett: plebanus). A. IV. 361.  
 1358 jan. 20. *Akos nb. István*, Pozsega- és Zalamegye főispánja. HO. I. 219.

### 101. Veszprémmegye.

#### a) Főispánok.

- 1313 okt. 26.—1320 szept. 21. *István*, veszprémi püspök, királynéi kancellár. HO. I. 111. Zal. I. 154.  
 1323—1324 jul. 5. *Berend fia Márton*. A. II. 72. 144. HO. III. 72. (V. ö. A. IV. 455.)  
 1326 szept. 3.—1327 márcz. 4. *Henrik*, veszprémi püspök. F. VIII. 3. 119. HO. III. 87.

- 1330 máj. 15. *Osl nb. Domonkos*. F. VIII. 3. 423.  
 1336 máj. 8. *Osl nb. Domonkos*. HO. I. 169.  
 1340 márcz. 11. *Osl nb. Domonkos*, macsói bán. HO. IV. 166.  
 1344. *Ugodi Csenyek*. Tk. I. 169. (Óvatosan!)  
 1352 júl. 3. *Osl nb. Domonkos*, macsói bán, Bács-, Baranya-, Szerém- és Valkómegye főispánja. A. V. 594.  
 1361 előtt. *Szentemágócs nb. Kölcei Dénes fiai Jakab és János*. Z. III. 476.  
 1361 okt. 21. *Zsámboki János*, kir. tárnokmester és Zalamegye főispánja. F. IX. 7. 504.  
 1366 márcz. 30. *Zsámboki János*, kir. tárnokmester és Zalamegye főispánja. Z. III. 291.  
 1370 okt. 13. *Zsámboki János*, tárnokmester. Z. III. 408.  
 1382 okt. 25. *Besenyő János*. F. X. 1. 40.

b) **Alispánok.**

- 1323—1324 júl. 5. *István*. A. II. 144.  
 1334. *Antal*. F. VIII. 6. 127. (Valószínűleg Miskei.)  
 1336 máj. 8. *Antal*, HO. I. 169.  
 1337 márcz. 22. *Miskei Antal*. A. III. 233.  
 1340 febr. 11. *Miskei Antal*. HO. IV. 166.  
 1342 ápr. 28. *Miskei Antal*. Zal. I. 390.  
 1349 nov. 12. *Barlagi Pető*. HO. III. 159.  
 1351 júl. 1. *Barlagi Pető*. A. V. 508.  
 1352 okt. 15. *Barlagi Pető*. Zal. I. 533.  
 1352 okt. 15. *Bálint fia Miklós*, alispánhelyettes. Zal. I. 533.  
 1358 febr. 10. *Antal*. Zal. I. 584.  
 1359 júl. 2. *Bekő fia István*. Bak. I. 338.  
 1369 júl. 19. *János fia Jakab*. Bak. I. 383.  
 1369 júl. 19. *Alásnyi Domonkos fia János*. Bak. I. 383.  
 1398 aug. 8. *Vámosi Ányos Gergely*. HO. I. 291.  
 1399 febr. 13. *Vámosi Ányos Gergely*. HO. IV. 237.

c) **Szolgabírák.**

- 1323 júl. 5. *Miklós*. A. II. 144.  
 1323 júl. 5. *Dezső*. A. II. 144.  
 1324 júl. 5. *Bars*. A. II. 144.  
 1324 júl. 5. *Bekő*. A. II. 144.  
 1324 júl. 5. *Miklós*. HO. III. 72.  
 1324 júl. 5. *Dezső*. HO. III. 72.  
 1334. *Barót fia Lőrincz*. F. VIII. 6. 127.  
 1334. *Pál fia Miklós*. F. VIII. 6. 127.  
 1336 máj. 8. *Miklós*. HO. I. 169.  
 1336 máj. 8. *Lőrincz*. HO. I. 169.  
 1337 márcz. 22. *Péter*. A. III. 333.

- 1337 márcz. 22. *Imre*. A. III. 333.  
 1340 márcz. 11. *Sali Antal*. HO. IV. 166.  
 1340 márcz. 11. *Jolát fia Ant.* HO. IV. 166.  
 1349 nov. 12. *Szalóki Pál fia Miklós*. HO. III. 159.  
 1349 nov. 12. *Ajkai András fia János*. HO. III. 159.  
 1352 okt. 15. *Jutasi Péter fia István*. Zal. I. 533.  
 1358 febr. 10. *Jutasi Tiba fia István*. Zal. I. 584.  
 1358 febr. 10. *Ócsi István*. Zal. I. 584.  
 1359 júl. 2. *Örsi Mike fia Pál*. Bak. I. 336.  
 1359 júl. 2. *Csatári Péter fia László*. Bak. I. 336.  
 1398 aug. 8. *Farkasdi Pál*. HO. I. 293.  
 1399 febr. 13. *Désházi Dézs fia Gergely*. HO. IV. 237.

## 102. Zagóriamegye.

### Főispánok.

- 1366 máj. 23. *Buzád nb. Alsólendvai István és János*. Zal. II. 91.  
 (F. IX. 3. 560., mely szerint 1366 jun. 20-án *Osl nb. Kanizsai János* a főispán, óvatossággal veendő.)  
 1368 jun. 21. *Buzád-Hahót nb. Alsólendvai István*. Zal. II. 26.  
 1376 szept. 9.—1379 máj. 12. *Osl nb. Ostfi János*. F. IX. 5. 95.  
 IX. 7. 414. (1379-ben varasdi és okt. 10-én F. IX. 7. 616. szerint zenggi comes is.) S. I. 421.  
 1380 febr. 12. *Liszkai Pál*, tálnokmester. F. IX. 5. 379.  
 1380 júl. 7. *Cilly Hermann*. F. IX. 5. 396.  
 1393 máj. 10.—1394 máj. 12. *István*. Pozsonyi városi levéltár.  
 Lad. 13. Nr. 19. F. X. 2. 257.

## 103. Zággrábmegye.

### a) Főispánok.

- 1326 decz. 5. *Punek*. Tur. 43.<sup>1)</sup>  
 1327 márcz. 30. *Punek*. Tur. 44.  
 1343 febr. 26.—ápr. 3. *János*. Blag. 117. Tur. 54. 55.  
 1355 máj. 1. *Vid fia Bálint*, zelini várnagy. A. VI. 303.  
 1363 máj. 1. *Boromen fiai György és István*. Tur. 76.  
 1365 ápr. 28. *Jakab fia Miklós*, zanabori várnagy. Tur. 80.  
 1371. *Gebety fia Lesták*, zanabori várnagy. F. IX. 4. 382.  
 1376 júl. 6.—nov. 24. *Vértesi Miklós*. Tur. 96.  
 1377 jun. 22.—júl. 6. *Vértesi Miklós*, medvevári várnagy. Tur. 97.  
 100. Z. IV. 24.  
 1379 aug. 15. *Vértesi Miklós*. Tur. 102.

<sup>1)</sup> Alig szenved kétséget, hogy ez Gerebeni Vlkoszló fiával azonos, v. ö. Hazai okmánytár VIII. 296.

- 1380 ápr. 14. *Vértesi Miklós*. Tur. 103.  
 1388 jul. 27. *Lassenchi István*. Tur. 117.  
 1393 ápr. 29. *Tamás*, albán. Tur. 130.  
 1397 máj. 8. *Győr nb. Derzs Márton*, albán. Tur. 145.  
 1398 nov. 25.—1400 jun. 19. *Antimfi János*, albán. Blag. 200. 208.  
 Tur. 464.

b) **Alispán.**

- 1397 máj. 8. *Mindszenti Miklós fia Péter*. Tur. 145.

c) **Szolgabírák.**

1371. *Chernk fia Mikecz*. F. IX. 4. 383.  
 1377 jun. 22. *Chernk fia Mikecz*. Tur. 98.  
 1377 jun. 22. *Eretlénny fia Gergely*. Tur. 98.  
 1377 jun. 22. *György fia János*. Z. IV. 24.  
 1397 máj. 8. *István fia Péter*. Tur. 145.  
 1399. *Simon fia Tamás*. Blag. 199.

d) **Mezőtúri (turopoljei) ispánok.**

- 1324 jan. 26. *Wlkuta fia Jakab*, comes terrestris (rövidítve : ct.).  
 Tur. 42.  
 1326 jul. 4.—decz. 5. *Wlkuta fia Jakab*, ct. Tur. 42. 43.  
 1327 márcz. 30. *Wlkuta fia Jakab*, ct. Tur. 44.  
 1333 jul. 4. *Wlkuta fia Jakab*, ct. Tur. 50. (V. ö. 52.)  
 1333. *Mikecz*, ct. Tur. 51.  
 1346 nov. 6. *Bogdán fia Iván*, ct. Tur. 60.  
 1347 márcz. 5. *Bogdán fia Iván*, ct. Tur. 61.  
 1352 márcz. 25. *Jaksa*, ct. Tur. 67.  
 1354 decz. 4. *Mikecz fia István*, ct. Tur. 72.  
 1363 máj. 1. *István fia Péter*, ct. Tur. 72.  
 1364 márcz. 6. *István fia Péter*, ct. Tur. 77.  
 1365 ápr. 28. *Stanomér fia Márk*, ct. Tur. 80.  
 1366 jan. 2. *Mezői Mikecz fia István*, judex nobilium sedis Zag-  
 rabiensis. Tur. 81.  
 1367 nov. 15. *Stanomér fia Márk*, ct. Tur. 86.  
 1371 ápr. 16.—28. *István fia Péter*, ct. Tur. 88.  
 1376 nov. 24. *Gergely fia Iván*, ct. Tur. 96.  
 1377 jun. 22.—jul. 6. *Gergely fia Iván*, ct. Tur. 96. 100.  
 1379 aug. 15. *Vértesi Miklós zágrábi főispán fia Vid.*. OL. DL.  
 32.992.  
 1380 márcz. 12. *András fia Vid*, ct. Tur. 103.  
 1382 jun. 2. *István fia Miklós*, ct. Tur. 103.  
 1383 ápr. 20. *István fia Miklós*, ct. Tur. 106.  
 1384 máj. 2. *István fia Miklós*, ct. Tur. 106.  
 1387 máj. 6. *Gergely fia Iván*, ct. Tur. 107.  
 1388 jan. 27. *Gergely fia Iván*, ct. Tur. 112.

- 1388 ápr. 20. *Márton fia Hrelích Gergely*, ct. Tur. 115. (V. ö. 139.)  
 1389 máj. 13. *György fia Péter*, zsupán. Tur. 123.  
 1390 máj. 9.—23. *György fia Péter*, zsupán. Tur. 125. 127.  
 1390 máj. 23. *Nagy János*, ct., medvevári várnagy. Tur. 127.  
 1394 nov. 23. *Hegged János*, főispán, medvevári várnagy. Tur. 135.  
 (V. ö. a medvevári várnagyoknál tett jegyzettel.)  
 1394 nov. 23. *Lomniczai Bálint fia László*, ct. Tur. 135.  
 1398 decz. 16. *Lomniczai Bálint fia László*, ct. Tur. 147.

#### 104. Zalamegye.

##### a) Főispánok.

- 1314 jun. 25. *Héder nb. Güsszingi András*. A. I. 349.  
 1315—1318 ápr. 16. *Héder nb. Güsszingi Miklós*, lovászmester és Vasmegye főispánja. Zal. I. 147.  
 1320 jul. 21. *Héder nb. Güsszingi Kakas*. A. I. 672.  
 1322 jan. 3.—1325 ápr. 11. *Osl nb. Kanizsai Lőrincz*. S. I. 87. 95.  
 1324 decz. 26.—1347. *Buzád-Hahót nb. Alsólendvai Miklós*. A. II. 277. III. 254. F. VIII. 3. 423. Zal. I. 178. 179. 256. 286. 289. 318. 330. 377. 392. (F. IX. 1. 249. do. 1344 tévesen: *István*.)  
 1348 nov. 19.—21. *Pál*. Zal. I. 475. 476.  
 1349 szept. 8.—1351 decz. 5. *Buzád-Hahót nb. Alsólendvai Miklós*, volt tótországi bán. A. V. 529. Zal. I. 487. 499. OL. DL. 4171.  
 1351 decz. 7.—1358 febr. 18. *Ákos nb. Mikcs fia István*. ADE. II. 502. HO. I. 219. (1358 febr. 18-án Pozsega- és Verőczemegye főispánja. 1358 nov. 29-én mint Zalamegye főispánja Egerszegen. OL. DL. 4697.) Zal. I. 512. 539. 551. 559. 572.  
 1360 szept. 3.—1367 máj. *Zsámboki János*. F. IX. 4. 73. (1367-ben tárnokmester.) Zal. I. 613. Z. III. 291. (1366-ban tárnokmester és Veszprémmegye főispánja.)  
 1374 okt. 18. *Osl nb. Kanizsai Miklós*. Zal. II. 114.  
 1379 máj. 9. *István*, a néhai erdélyi vajda fia (tehát Hermann nb. Laczkfi II. István). OL. DL. 6624.  
 1380 aug. 8.—decz. 20. *Osl nb. Ostfi János*. Zal. 168. 174.  
 1382 jun. 11. *Garai István fia* . . . Zal. II. 186.  
 1383 jun. 28. *Katyisz nb. Szécsényi Ferencz*, Sopron- és Vasmegye főispánja. S. I. 471.  
 1387. *Hermann nb. Laczkfi István*, nádor. Zal. II. 214.  
 1387 nov. 3.—1391 febr. 22. *Osl nb. Kanizsai Miklós*. F. X. 1. 366. X. 3. 114.  
 1398 ápr. 14.—1400 jul. 3. *Osl nb. Kanizsai Miklós*, Sopron- és Vasmegye főispánja. S. I. 529. Zal. II. 299.



b) **Alispánok.**

- 1314 jun. 25. *Pál*. A. I. 349.  
 1330 márcz. 22. *Csaba*. Zal. I. 243.  
 1331 máj. 9. *Csaba*. OL. DL. 2656. Zal. I. 256.  
 1332 ápr. 7.—1337 nov. 27. *Csaba*. Zal. I. 263. 271. 330.  
 1338 jan. 14. *Domonkos fia István*. OL. DL. 3131. (ddo. Kapornak.)  
 1340 febr. 3. *Lőkös*. HO. I. 176.  
 1340. *János*. OL. DL. 3332.  
 1343 decz. 2. *István*. Zal. I. 415.  
 1344 jun. 10. *Egyed fia János*. OL. DL. 3700. (do. Kaporngk.)  
 1346 szept. 28. *Pál*. OL. DL. 3859. (do. Kapornak.)  
 1346 ápr. 27. *András fia Mihály*. OL. DL. 3840. (do. Kapornak.)  
 1347 máj. 10. *András fia Mihály*. Zal. I. 456.  
 1348 nov. 2. *Pál*. OL. DL. 4021. (do. Kethyda, a megyei közgyűlés 4-ik napján.)  
 1348 máj. 29.—nov. 9. *Konrád fia Tamás*. OL. DL. 4007. (do. máj. 29. Kapornak.) Zal. I. 475.  
 1351 jan. 27.—jun. 2. *Pacsai István*. OL. DL. 4171. (do. jan. 27. Kapornak.) Zal. I. 507.  
 1353 szept. 13. *Miklós*. Zal. I. 541.  
 1353 jul. 31. *Szentlászlói Bázsó*. Zal. I. 539.  
 1354 aug. 29. *Miklós*. Zal. I. 551.  
 1354 nov. 13.—27. *Kávási Gergely fia Miklós*. OL. DL. 4461. (ddo. Kapornak okt. 1354. nov. 13.) Zal. I. 554.  
 1354 nov. 24. *Bázs fia Bozó*. Zal. I. 555.  
 1355 ápr. 13. *Szentlászlói Bázsó*. Zal. I. 559.  
 1355 aug. 6. *Kávási Gergely fia Miklós*. Zal. I. 563.  
 1357 ápr. 28. *Salomo fia János*. Zal. I. 571.  
 1357 jun. 8. *Velikei Miklós fia László*. OL. DL. 4676. (do. Kapornak.) Zal. I. 572.  
 1357. *István*. OL. DL. 4697.  
 1357 jul. 29. *Rajnald fia Rajnald*. Zal. I. 574.  
 1358 máj. 20. *Pető fia Miklós*. Zal. I. 587.  
 1360 szept. 3. *Monoki Simon*. Zal. I. 613.  
 1363 aug. 17. *Monoki Simon*. Zal. I. 637.  
 1372. *György*. Zal. II. 148.  
 1373 máj. 5. *Arany György fia Mihály*. F. IX. 4. 551. Zal. II. 69.  
 1374 okt. 18. *Pécz nb. Marczali István fia János*. Zal. II. 114.  
 1375 jul. *Pécz nb. Marczali István fia János*. Zal. II. 122.  
 1377 aug. 28. *György*. Zal. II. 149.  
 1378 szept. 8. *Ságodi Péter fia Olivér*. Zal. II. 155.  
 1379 máj. 9. *Zicsi Jakab fia Elek*. OL. DL. 6624. (do. Csatár.)  
 1381 szept. 13. *Tamás*. Zal. II. 179.  
 1382 jun. 6. *Szamárföldi Péter fia Miklós*. Zal. II. 186.

1387. *Gáspár fia László*. Zal. II. 214.  
 1389 márcz. 10. *Szántói Botka Mihály*. HO. I. 283.  
 1393 febr. 26. *Enyerei Filemyngh György*. OL. DL. 7842. (do. Kapornak.)  
 1394 febr. 2.—1395 ápr. 22. *Mindszenti Demeter fia János*. OL. DL. 8055. (ápr. 22.) 8083. (aug. 26. do. Kapornak.) Zal. II. 261.  
 1399 nov. 15.—aug. 26. *Szölősi Miklós fia László*. Zal. II. 297.

## c) Szolgabírák.

- 1340 febr. 3. *Csabi Detre fia Dezső*. HO. I. 176.  
 1340 febr. 3. *Baathi Kozma*. HO. I. 176.  
 1344. *Petőcz. (?)* F. IX. 1. 249.  
 1354 nov. 13.—27. *Szebecskei István fia István deák*. Zal. I. 554. OL. DL. 4461.  
 1354 nov. 13.—27. *Pölöskemelléki Péter fia Mihály*. Zal. I. 554. OL. DL. 4461.  
 1354 nov. 29. *Amadé fia Pál*. Zal. I. 555.  
 1354 nov. 29. *Demeter fia János*. Zal. I. 555.  
 1355 aug. 6. *Szebecskei István fia István deák*. Zal. I. 563.  
 1355 aug. 6. *Pölöskemelléki Péter fia Mihály*. Zal. I. 563.  
 1357 jun. 8. *Szebecskei István fia István deák*. Zal. I. 572. OL. DL. 4675.  
 1357 jun. 8. *Pölöskemelléki Péter fia Mihály*. Zal. I. 572. OL. DL. 4675.  
 1357 jul. 29. *Szentbalázsi János fia Imre*. Zal. I. 575.  
 1357 jul. 29. *Halápi Pál fia Miklós*. Zal. I. 575.  
 1357 jul. 29. *Hoby (Hobaji) Demeter fia János*. Zal. I. 575.  
 1357 jul. 29. *Millei Mika fia Miska*. Zal. I. 575. 582. (Utóbbi még 1357 decz. 29-én is.)  
 1372. *Vörös István* (lakik Halápon). Zal. II. 148. 377.  
 1373 máj. 5. *Rajki Miklós fia János*. Zal. II. 70.  
 1378 szept. 8. *Rajki Miklós fia János*. Zal. II. 155.  
 1381 szept. 13. *Gogánfalvi Miklós*. Zal. II. 179.  
 1381 szept. 13. *Halápi Vörös István*. Zal. II. 179.  
 1387—1389 márcz. 10. *Mahi László fia János*. HO. I. 283. Zal. II. 214.

## d) Főispáni ítélőmester.

1344. (*Bikács nb. ?*) *Egyed fia János*. F. IX. 1. 249.

## 105. Zarándmegye.

## a) Főispánok.

1306. *Borsa nb. Kopasz Jakab*, nádor. F. VIII. 7. 367. (Óvatosan veendő !)
- 1324 jul. 26. *Héder nb. Dezső*. († 1330.) A. II. 152.
- 1330 máj. 15. *Druget Vilmos*, Abauj- és Szepesmegye főispánja F. VIII. 3. 423. (Óvatosan veendő !)
- 1332 máj. 15. *Nagymartoni Lőrincz*. F. VIII. 3. 602.
- 1338 ápr. 28. *Nagymartoni Lőrincz*. F. VIII. 4. 307.
- 1366 jun. 20. *Szentemágócs nb. Kölcsei Dénes fia András*. F. IX. 3. 560. Tel. XII. 298. (1355-ben Békésmegye főispánja).
- 1400 jan. 14. *Pécz nb. Marczali Miklós*, Békés- és Temesmegye főispánja. Tem. I. 287.
- 1400 jan. 14. *Csáki Miklós*, Békés- és Temesmegye főispánja. Tem. I. 287.
1404. *Vlkašin szerb király fia Demeter*, világosvári várnagy. Pesty : Brankovics György birtokviszonyai.

## b) Alispán.

1306. *Dénes*. F. VIII. 7. 367. (Lehet különben, hogy ő a főispán).

## 106. Zászlótartók.

1312. *Csák nb. Gyurka*. († 1312.) Hist. Hung. Font. Dom. II. 236.
- 1328 szept. 18. *Tót Lőrincz*, semptei várnagy. F. VIII. 3. 312.
- 1330 febr. 18. *Tót Lőrincz*. A. II. 464.
- 1331 szept. 30. *Tót Lőrincz*, semptei várnagy. A. II. 553.
- 1350 márcz. 11. *Tót Ugron*, Varasdmegye főispánja. HO. VII. 408.
1352. *Ákos nb. Böbék István*. Hist. Hung. Font. Dom. III. 163. 164.
- 1357 máj. 11. *Ákos nb. Böbék István és György*, Liptómegye főispánjai. A. VI. 582.
- 1371 okt. 29. *Ákos nb. Böbék György*, Theiner II. 129.
1383. *Ákos nb. Böbék Detre*. F. X. 1. 97.

## 107. Zemplénmegye.

## a) Főispánok.

- 1309 máj. 5. *László*, A. I. 175.
1320. *Péter*, Ungmegye főispánja. F. VIII. 5. 115.
- 1321 szept. 14—1325 szept. 29. *Ákos nb. Mikcs*, királynéi udvarbíró és tárnokmester, Sáros-, Somogy- és Sopronmegye főispánja. A. I. 626. II. 36. 71. 119. F. VIII. 2. 608.

- 1329 nov. 21.—1330 máj. 15. *Druget János*, nádor, Fejér-, Somogy-Tolna- és Ungmegye főispánja. F. VIII. 3. 423. VIII. 6. 113.
- 1335 márcz. 27. *Druget Vilmos*, nádor. K. I. 98.
- 1337 aug. 18. *Druget Vilmos*. Z. I. 521.
- 1347 márcz. 13.—1351 márcz. 8. *Hermann nb. Laczk fiai Miklós és Pál*. A. V. 30. Szt. I. 210. 221. 222. Z. II. 245.
1358. *Hermann nb. Laczk fia Miklós*, az olasz Gufforte várnagyja. ADE. II. 508.
- 1359 nov. 19. *Hermann nb. Laczk fiai Miklós és Pál*. Szt. I. 309.
- 1360 jul. 14. *Hermann nb. Laczk fiai Miklós és Pál*. Szt. I. 317.
- 1362 aug. 30. *Hermann nb. Laczk fiai Miklós és Pál*. OL. DL. 5135.
- 1363 nov. 16. *Hermann nb. Laczk fiai Miklós és Pál*, Bereg- és Ungmegye főispánjai. Szt. I. 330.
- 1365 ápr. 15. *Hermann nb. Laczk fiai Miklós és Pál*. Z. III. 280.
- 1366 jul. 28. *Hermann nb. Laczk fiai Miklós és Pál*. Z. III. 302.
- 1368 febr. 29. *Hermann nb. Laczk fiai Miklós és Pál*. K. I. 291.
- 1369 nov. 6. *Czudar István*. Szt. I. 359.
- 1370 nov. 26. *Czudar István*. Szt. I. 371.
- 1372 jan. 27. *Czudar István*. Szt. I. 388.
- 1376 decz. 2. *László opuliai hg.*, orosz vajda. Z. III. 649.
- 1377 decz. 15. *László opuliai hg.*, nádor. Szt. I. 440. Z. IV. 25.
- 1384 márcz. 22. *László opuliai hg.* Szt. I. 465.
- 1387 okt. 1. *Perényi Péter*. Z. IV. 331.
- 1388 márcz. 3. *Perényi Péter*. Z. IV. 351.
- 1388 decz. 1. *Perényi Miklós*. K. I. 433.

## b) Alispánok.

- 1309 máj. 5. *Domonkos*. A. I. 175.
- 1321 szept. 14. *Márk*. A. I. 626.
- 1324 nov. 19. *Márk*. K. I. 60.
- 1329 nov. 21. *János*. F. VIII. 6. 113.
- 1332 nov. 30. *God*. A. II. 629.
- 1335 márcz. 27. *God*. K. I. 98.
- 1336 jan. 22. *God*. A. III. 245.
- 1337 aug. 18. *Péter és Merzsa*. Z. I. 514.
- 1339 jun. 7. *Péter és Merzsa*. Szt. I. 158. (V. ö. 239.)
- 1342 ápr. 24. *Péter és Merzsa*. A. IV. 202.
- 1347 márcz. 13. *Ferencz fiai Mihály és Jakab*. A. V. 30. Z. II. 245.
- 1349 márcz. 31. *Ferencz fiai Mihály és Jakab*. Szt. I. 210.
- 1350 ápr. 6. *Ferencz fiai Mihály és Jakab*. Szt. I. 221. •
- 1351 márcz. 8. *Ferencz fiai Mihály és Jakab*. Szt. I. 222.
- 1351 jul. 24. *Lőrincz fia Péter*. A. V. 511.
- 1353 szept. 10. *András fia Tamás*. A. VI. 111. 126.
- 1356 márcz. 29. *András fia Tamás*. Szt. I. 248.

- 1357 jun. 29. körül. *András fia Tamás*. A. VI. 631. OL. DL 4678. (jun. 29. körül.)
- 1358 márcz. 20. *András fia Tamás*. Szt. I. 285.
- 1359 nov. 19. *András fia Tamás*. Szt. I. 309.
- 1360 jul. 14. *András fia Tamás*. Szt. I. 317.
- 1362 aug. 30. *András fia Tamás*. OL. DL. 5135.
- 1363 nov. 7. *Rimai Mihály*. K. I. 256.
- 1364 decz. 17. *András fia Tamás*. Szt. I. 342.
- 1366 márcz. 31. *András fia Tamás*. Z. III. 280. 302.
- 1368 febr. 29. *Székelgy György*. K. I. 291.
- 1368 szept. 9. *Péter fia János*. K. I. 310.
- 1369 nov. 6. *Mikotya fia Péter*. Szt. I. 358.
- 1370 nov. 26. *Mikotya fia Péter*. Szt. I. 371.
1371. *Mikotya fia Péter*. Századok 1871. évf. 623.
- 1372 jan. 27. *Mikotya fia Péter*. Szt. I. 388.
- 1376 jan. 15. *Csáti András fia László*. K. I. 352. Z. III. 649.
- 1376 jan. 15. *Aba nb. Somosi János fia Pál*. K. I. 352. Z. III. 649.
- 1377 decz. 15. *Aba nb. Somosi János fia Pál*. Z. IV. 25. Szt. I. 440.
- 1384 márcz. 22. *Baksa nb. Szécsi István fia Gál*. Szt. I. 465.
- 1387 aug. 6. *Baklai Mihály fia János*. Z. IV. 329.
- 1388 decz. 1. *Legenyei Péter fia András*. K. I. 433. Z. IV. 351.
1391. *Pinkóczi Bittó fia Bertalan*. Szt. I. 507—512.
1398. *Kaplyon nb. Nagymihályi Ödön fia János*. Szt. II. 7. 14.

c) Szolgabírák.

1325. *Berzéki Echkes Péter*. F. VIII. 7. 181.
- 1326 nov. 8. *Gutkeled nb. Pál bán fia Miklós*. A. II. 260.
- 1349 márcz. 31.—1350 ápr. 6. *Lesznai Lőrincz*. Szt. I. 211. 221.
- 1356 márcz. 15. *Leszteméri Albert fia Pető*. Szt. I. 248.
- 1359 nov. 19. *Leszteméri Dancs*. Szt. I. 310.
- 1360 jul. 8. *Náta fia László*. Szt. I. 318.
- 1370 nov. 26. *Kamanyai Lőrincz*. Szt. I. 372.
- 1377 okt. 20. *Abaházi Péter*. Z. IV. 25.
- 1384 márcz. 22. *Csebi Mihály*. Szt. I. 465.
- 1387 aug. 6. *(Kanizskai) Lelöcz fia János*. Z. IV. 330. 331
- 1388 decz. 1. *Kanizskai Lelöcz fia János*. Z. IV. 349. 351
- 1391 jun. 27. *Kamanyai Pál*. Szt. I. 509.

d) Alispáni jegyző.

- 1358 márcz. 20. *István mester*. Z. III. 131.

## 108. Zólyommegye.

## a) Főispánok.

1304. *Domonkos*. TT. 1902. évf. 45.
- 1312 nov. 12. *Dancs*. F. VIII. 1. 438. (tévesen Dénes). Suppl. Anal. Scep. II. 43.
- 1317 nov. 12. *Dancs*, Liptómege főispánja. F. VIII. 2. 75.
- 1318 nov. 26. *Dancs*, Liptómege főispánja. F. VIII. 2. 167. TT. 1902. évf. 53.
- 1323 nov. 2. *Dancs*, Liptómege főispánja. A. II. 95. F. VIII. 2. 486.
- 1324 decz. 11. *Dancs*, Liptómege főispánja. F. VIII. 2. 551. (V. ö. Theiner I. 493. ddo. 1324 nov. 24-én, hol neje : Klára szerepel.)
1325. *Dancs*, Liptómege főispánja. F. IX. 3. 343.
- 1330 máj. 15. *Dancs*, Árva-, Turócz- és Patakmegye főispánja. F. VIII. 3. 423. 489.
- 1332 nov. 3. *Dancs*, Győr- és Komárommegye főispánja. OL. DL. 2756. (do. Komárom.)
- 1333 jun. 27. *Dancs*, Komárommegye főispánja. A. III. 31.
- 1334 jun. 2. *Dancs*. F. VIII. 3. 723.
- 1335 márcz. 6. *Dancs*, Turóczmegye főispánja. A. III. 132. F. VIII. 4. 77.
- 1337 szept. 21. *Dancs*. TT. 1902. évf. 209.
- 1339 decz. 11. *Ratold nb. Olivér*, királynéi udvarbíró, Fejérmegye főispánja. A. III. 619.
1342. *Ratold nb. Olivér*, királynéi udvarbíró. F. IX. 1. 61.
- 1347 máj. 26. *Bátmonostori Vesszős*, saskői várnagy, udvari vitéz. Z. II. 253.
- 1348 máj. 27. *Bátmonostori Vesszős*, Z. II. 301.
- 1349 decz. 5. *Bátmonostori Vesszős*. Z. II. 405.
- 1352 jan. 29. *Bátmonostori Vesszős*. Z. II. 477.
- 1353 máj. 17. *Bátmonostori Vesszős*. Z. II. 519.
- 1373 jan. 18. *Czudar Péter*, országbíró, Sáros- és Trencsénmegye főispánja. A. V. 542.
- 1377 máj. 7. *Radváni Dénes*. F. IX. 5. 173.
- 1383 márcz. 7. *Páznád fia László*. F. X. 1. 74. (134., mely szerint 1383 jun. 11-én *Katyisz nb. Szécsényi Ferencz* és *Simon* a főispánok, 1388-ra esik.)
- 1384 nov. 13. *Pózsa fiai Miklós és István*. F. X. 1. 205.
- 1388 jun. 11. *Katyisz nb. Szécsényi Ferencz és Simon*, Trencsénmegye főispánjai. Pesty 177.

1389 decz. 2. *Katyisz nb. Szécsényi Ferencz és Simon*, Hontmegye főispánjai. Tem. I. 192.

1392 decz. 10. *Ratold nb. Jolsvai Lesták*, nádor. F. X. 2. 70.<sup>1)</sup>

1397—1400 ápr. 9. *Albesi Dávid*. F. X. 2. 709. 775. Tel. XI. 87.

1402 szept. 21. *Baksa nb. Szécsi Gál*. F. X. 4. 137.

---

<sup>1)</sup> F. X. 8. 360. szerint 1393-ban *Katyisz nb. Szécsényi Kónya Miklós* lett volna Zólyommegye főispánja, de ez akkor már nem élt. Úgy látszik, hogy fiairól, Ferenczről és Simonról van szó.

Közli: DR. WERTNER MÓR.

## KERESDI BETHLEN FERENCZ LEVELEZÉSE.

1622—1653.

— BEFEJEZŐ KÖZLEMÉNY. —

52.

Generose Dne affinis mihi observandissime. Paratissima officia et foelicia quaeque etc.

Minemű előttem álló igyemről s dolgaimról kellett az fejedelmet ő kglmét (?) mostan is tudósitanom s requirálnom, az ő kglme méltóságos levelére is resolvalnom, az fejedelemnek ő kglmének mindezekről irt levelemnek parájából kglmed megértheti, melyet ez levelem megadó Szegedi Sigmond nevű jámbor szolgám fog kglmednek paesentalni, melyet hogy kglmed megolvasni ne nehez-  
teljen, kérem szeretettel kglmedet és hogy azután azon párt adj a vissza is ez levelem megadó szolgámnak. Emellett hogy ammikor az üdő s az alkalmatosság kívánja, kglmed az menyem asszony ellenünk való dolgaira vigyázzon is és jó akaratját mutassa maga jó oblatioja szerint, bizodalmason kérem kglmedet édes sógor uram, kit vékony erőm szerint igyekezem én is kglmednek megszolgálni. Kglmed engem minden üdőben tartson szeretettel szolgáló atyjafiának. Tartsa meg az Uristen kglmedet sok esztendőig jó egészségben minden hozzátartozó szerelmesivel együtt. Datum in curia Majtiniensi die 13 Februarii A. D. 1647. Generosae Dnis Vrae affinis ad officia paratissimus

*Comes S. Bethlen.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

53.

Generose Dne affinis mihi observandissime. Paratissima officia et foelicia quaeque.

Minthogy az én erőtlen beteges állapotom, sem ez mostani üdőnek s utaknak felettébb való nagy alkalmatlansága miatt nincs módom, hogy az gyűlésre bemehessek, hanem jámbor főember szolgálóimot huszti praefectusomat Földvári Ferencz uramat és Hosdathi Ferencz uramat bocsátottam be képemben az fejedelem ő kglme és az nemes ország szolgálatjára. Ha penig valami oly



dolog occurralna, az kiből ő kglmeknek vagy magam vagy gyermekim dolgaiból kglmedet kellene requirálniok és ha miből az kglmed jóakarátja s fáradsága kívántatnék, kérem kglmedet édes sógor uram bizodalmason, jó akaratját ne vonja meg tőlünk igyekezem én is vékony erőm szerint kglmednek megszolgálni.

Szóval is izentem kglmednek Földvári Ferencz uramtul, néminemű dolgomról, kglmedet kérem, adjon hitelt szavának és ammikor az szükség kívánja s az alkalmatosság hozza, maga jó ajánlása szerint mint eddig, úgy ezután is ne vonja meg jó akaratját, kit szolgálhassak meg énis kglmednek. Tartsa meg az Uristen kglmedet sokáig jó egészségben minden szerelmesivel együtt. Datum in Majtén, die 27. Februarii Anno 1647. Generosae Dnis Vrae affinis ad officia paratissimus

*Comes S. Bethlen mp.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

*Ugyanott Bethlen Ferencz sajátkezű megjegyzése : Gróf öreg Bethlen István uram levelei.*

#### 54.

Georgius Rakoci Dei gratia princeps Transylvaniae etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram. Az Ur Istentől nekünk adatott fejedelmi tisztünk és hatalmunk szerint eleitől fogva az lévén igyekezetünk, hogy országunkban levő minden rendbeli hiveinknek az egy közönséges igazságot kiszolgáltathassuk ; mivel mostan is ő felségének szent áldásából az hazában csendes békességes állapotunk vagyon és már engyéhány esztendőktől fogva bizonyos akadályok miatt nem celebraltatván kglmeteknek terminusa, hogy az causansok, kiknek octavalis terminusokon eligazítandó causajok vagyon, procedalhassanak igazságokban, ez esztendőben is az octavalis terminusokat annak szokott ideiben ki akarjuk szolgáltatni és elsőben is itt benn Erdély birodalmunkban levő nemes vármegyékbeli híveinknek, az Szent Lukács octaváján levő terminust akarván kiszolgáltattunk, rendeltük azt ad 25 futuri mensis Octobris anni praesentis beszterczei városunkban ennek előtte observáltatott usus szerint celebráltatni ; úgy hogy ha szintén magunk személyünk szerint azon terminusnak celebrálása alatt jelen nem lehetnénk is, fiunk Rákoci György praesideáljonképünkben. Kglmessen parancsoljuk azért kglmednek, ez levelünket vevén alkalmaztassa úgy házánál levő dolgait, hogy az megírt octavalis terminuson tempestive lehessen jelen. Secus non facturus. Cui in reliquo gratiose propensi manemus. Datum in curia nostra Görgény szt. Imreiensi die 10 Septembris Anno 1647.

*G. Rakocy mp.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

*Ugyanott Bethlen Ferencz sajátkezű megjegyzése : 1647. die 21 Septembris redditae in Sz. Miklós.*

## 55.

Georgius Rakoczy, Dei gratia princeps Transylvaniae etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Nem utolsó kívánsága lévén fejedelmi hivatalunknak az törvényeknek és terminusoknak is az ő idejekben való kiszolgáltatások, mostani alkalmatossággal is annak megfogyatkozni nem akarván, böcsületes tanács úr hiveinknek is egyező tetszésekből, partiumbeli hiveinknek is, országunknak arról való articulussa szerént az decemberi terminust prima die ejusdem Decembris elkezdvén, kolozsvári várasunkban kiszolgáltatni rendeltük, magunk is az Úr Isten azt adván érnünk, személyünk szerént azon terminus kiszolgáltatásán jelen akarván lenni, vagy ha valami oly kiváltképpen való okokra nézve az nem lehetne, Rákoczi György fiunkat rendelvén praesideálni. Minekokáért kglmednek parancsoljuk kglmesen, táblánkhoz való assessor-i kötelessége szerént az megírt napon és helyen személye szerént comparealni el ne mulassa, hogy az kglmed absentiaja miatt az causansoknak causajok revideálásában s discussiojában fogytatkozás ne legyen. Secus sub poena consveta non facturus. Datum in arce nostra Várad die 27 Octobris Anno 1647.

G. Rakocy mp.

*Kívül* : a szokott cím. (Zárópecsét.)

## 56.

Georgius Rákoci Dei gratia princeps Transylvaniae etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Az Küküllő-vármegyei egyik főispánságnak tisztit becsületes hívünknek tanácsunknak, tekintetes és ngos kistrédei Rédei Ferencz uramnak conferálván, abban való introducaltatását és installálását kglmed által és becsületes híveink tekintetes és ngos Kornis Zsigmond szentelt vitéz, Bihar és Zaránd vármegyéknek főispánja és tanácsunk Barcsay Zsigmond Közép Szolnok vármegyének főispánja, nemzetes görcsöni Serédi István Kraszna vármegyének főispánja és tanácsunk, szopori Sulyok István Kolozs vármegyének egyik főispánja és főkomornyikunk s táblánk assessorin közzül, a kik az alkalmatosságnak hozása szerint kglmeddel együtt, egyen vagy ketten ez dolognak végben vitelére jelen lehetnek, rendeltük hova hamarébb végben vitetni. Minekokáért kglmednek kglmessen parancsoljuk, requiraltatván kglmed Rédei uramtól ez levelünkkel, egy bizonyos napról, (melyre az nemes vármegyének gyűlése promulgáltassék) ő kglmével s megnevezett becsületes híveink közül, a kik kglmeddel jelen lehetnek és Haller István urammal, azon vármegyének egyik főispánjával megegyezvén, az nemes vár-

megye gyűlésére bemenvén kglmetek Rédei urammal és credentionalis levelünket megadván ő kglmeknek, introducalja kglmetek Rédei uramat és installálja azon főispánságnak tisztiben illendő becsülettel annak módja szerint. Cui de caetero gratiose propensi manemus. Datum in arce nostra Szakmár, die 16 Novembris. Anno 1647.

*G. Rakocy mp.*

*Kívül : a szokott czím. (Zárópecsét.)*

## 57.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transylvaniae etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram. Mivel Isten áldomásából Eperjest levő böcsületes commissarius hiveink császár ő felsége commissariusival már annyira convenialtak volna, hátra csak az resignatio, melynek effectualására is ő felsége commissariusi ad 21 Januarii anni proxime sequentis Cassára bejönni végezték, a hová mi is Isten kglméből ad 18 Januarii be akarnánk menni, mivel ő felsége commissariusi is mindnyájan jelen lesznek, hogy az mi bemenetelünk is kglmetek mellettünk jelen létével böcsületesebben legyen, az mint ez előtt Rakoczi György fiunk által is intimáltattuk volt kglmeteknek oly készen létét, hogy mihentest levelünköt veszi mingyarást indulhasson hozzánk ; kglmessen parancsoljuk kglmednek, disponálja úgy hozzánk jövetelét, hogy az felül megírt napon, úgy mint 18 Januarii együtt velünk jöhessen be Cassára. Eidem in reliquo gratiose propensi manemus. Secus non facturur. Datum in arce nostra Sárospatakiensi die 29 Decembris. Anno Dni 1647.

*G. Rakocy mp.*

*Kívül : a szokott czím. (Zárópecsét.)*

*Ugyanott Bethlen Ferencz sajátkezű megjegyzése : 1648. die 4-ta Januarii in Bun.*

## 58.

Georgius Rakoci Dei gratia princeps Transylvaniae etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram. Az Ur Istennek sz. áldásából római császárral ő felségével való dolgainkat elvégezvén és békességünket megerősítvén, noha abbeli sok szorgalmatosságink után respiriumot kellene vennünk, mindazáltal kglmetekre való vigyázásunknak és gondviselésünknek is nem akarván megfogyatkozni, magunknak nem kedvezhetünk, hanem országul kglmetek generalis gyűlését is ki akarjuk szolgáltatni, azt kívánván némely előttünk álló szükséges dolgoknak is végben vitele. Mely gyűlésnek celebrátatását ad diem 16 mensis Martii fejevári városunkban rendelvén meglenni, hűségedet

kglmessen intjük, sőt sub poena in articulis expressa serio parancsoljuk, az megírt napon és helyen comparealni személye szerént el ne mulassa, hogy minden közönséges haza javára és megmaradására nézendő dolgokat kglmetek hasznosson concludálhasson. Értésére adván azt is kglmednek, hogy az minemű causak gyűlések alatt agitáltatni szoktak, azok is revideáltatni fognak, kiben Isten segítségével mi is jelen akarunk lenni. Cui de caetero gratiose propensi manemus, nec secus sub poena praemissa facere jubemus. Datum in libera civitate nostra Cassoviensi die 5 Februarii 1648.

*G. Rakocy mp.*

*Kívül: a szokott cím. (Zárópecsét.)*

*Ugyanott Bethlen Ferencz sajátkezű megjegyzése: Praesentatae per Illmum Dnum Sigismundum Rakoczi in praesentia Celmi principis Transylvaniae D. Dni nostri clementissimi in arce Munkaciensi 12 Februarii Anno 1648 hora 8 vesp.*

59.

Georgius Rakoczy Dei gratia princeps Transylvaniae etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram. Az elmúlt napokban fejedelem asszony szerelmes atyánkfia hoptestere nemzetes Görgei Jób hívünk jegyezvén el magának örökös házastársul nemzetes Komáromi Sophia asszonyt, néhai nemzetes vitézlő Belényesi Györgynek meghagyatott özvegyét, menyekzői lakodalmoknak napját rendeltük ez jövő pünköst havának ötödik napján fogarasi várunkban meglenni. Kglmedet azért kglmessen intjük, a megírt napon és helyen kedves házanépével együtt jelen lenni ne nehezteljen, hogy az kglmetek jelen létével annyival is inkább megírt hívünk abbéli öröme napja solennisb lehessen. Cui de caetero gratiose propensi manemus. Datum in civitate nostra Alba Julia die 21 Aprilis. Anno 1648.

*G. Rakocy mp.*

*Kívül: a szokott cím. (Zárópecsét.)*

60.

Georgius Rakoci Dei gratia princeps Transylvaniae etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram. Ez elmúlt napokban Zolyomi Miklós megtalálván bennünket, akarván az házasságra adni magát s atyjafiainak is akarattjok járulván hozzája: Alia Máriát akarja magának örökös házastársul eljegyezni, kinek kézfogásának idejét ad 4 Maii praesentis anni fogarasi várunkban rendelve kiszolgáltatni. Kglmessen intjük kglmedet, az megírt napon és helyen kedves háza népével együtt jelen lenni el ne mulassa, melyet mi is kglmed felől kglmessen fogunk

agnoscalni. Cui in reliquo gratiose propensi manemus. Datum in civitate nostra Alba Julia die 22 Aprilis. Anno Dni 1648.

*G. Rakoczy mp.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárolécsét.)*

## 61.

Az Űr Isten 6 felsége minden idvességes jókkal áldja meg kglmedet.

Ma Vinczen az kertben evén ebédet s onnét kiindulván, ugyan az kertben v6ttük el kglmed levelét az inclusával, az mir6l kglmednek iránk, arról mással még többet is irunk ; szükség kglmednek reá választ tenni, de elsőbben jűjjon hozzánk kglmed. Az csakkai palatinus is megholt — — — — — 1) Nagy dolgok is vadnak, ne késsék kglmed idejűni. Datum Albae 17 Junii 1648. estve 8 orakor.

*G. Rakoczy mp.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárolécsét.)*

*U. o. Bethlen Ferencz irásával : Junius 18. Szt. Miklós, hora 10. 1648.*

*Jegyzet : Az egész levél a fejedelem sajátkezű írása.*

## 62.

Georgius Rakoczy Dei gratia princeps Transylvaniae etc.

Generose fidelis nobis sincere dilecte. Salutem et gratiam nostram. Oly kiváltképpen való dolgaink occurralván, melyekről kglmeddel való szükséges beszélgetésink kívántatnak, azért kglmednek kglmesen és serio parancsoljuk, ez levelűnk vevén mingyárást igen sietséggel csak könnyű szerrel postaiképpen jűtest jűjjon udvarunkba, az dolog pedig haladékok nem kíván, utját kglmed Colosvár felé dirigálja előnkbe. Cui de caetero gratiose propensi manemus. Secus nequaquam facturus. Datum in oppido Bánffi Hunyad 12 Septembris 1648.

*G. Rakoczy mp.*

*Alul I. Rákóczy György sajátkezű irásával : Az herczegnek is tegnap juta szolgája hozzánk, erre nézve is felette sietséggel kívántatik az kglmed idejövetele, éjjel nappal jűjjon kglmed.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárolécsét.)*

## 63.

Az Űr 6 felsége szent nevének dics6ségére boldogítsa az kglmed utját Amen.

Az leveleket elkészittetvén s skatuliában csináltatván Darvaitól 5 öreg kupákkal együtt megküldtük kglmednek ;

<sup>1)</sup> Olvashatatlan szavak.

az premislei püspöknek is ma hozák levelét, kinek mássát megküldtük kglmednek, szükségesnek itélvén, lenne, hogy értse kglmed. Adja az nagyhatalmú bölcs Isten szerencsés boldog órában lássuk kglmeteket. Amen. Datum Nagy Cserged 29 Septembris Anno 1648.

*G. Rakocy mp.*

Az püspöknek csak oly választ akarnánk tenni, kglmetektől meg fogja érteni.

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

*U. o. Bethlen Ferencz sajátkezű megjegyzése : 3. Octobris Patak 1648.*

*Jegyzet : Az egész levél I. Rákóczy György sajátkezű írása ; egyike a fejedelem utolsó sajátkezű leveleinek. V. ö. Szilágyi S. : A két Rákóczy György családi level. 399. l.*

64.

Georgius Rakoczy Dei gratia princeps Transylvaniae etc.  
Generose fidelis nobis sincere dilecte. Salutem et gratiam nostram. Akartuk volna, ha üdvezült urunk édes atyánk ő nga ez szegény hazának csendes békességes állapotjában továbbra való üdökre is szokszori gyűléseket promulgalhatott volna országul kglmeteknek. Mindazonáltal az mindenható Istennek így lévén bölcs rendelése és tanácsa, az ellen nem tusakodhatunk. Mi is fejedelmi hivatalunknak és országul kglmetekre való gondviselésünknek is az Ur Isten segítségéből megfogyatkozni nem akarván, mostani alkalmatossággal a téli üdővel sem gondolhattunk, hanem kglmetek egyenlő tetszéséből is rendeltük kglmetek országos gyűlését ugyanitt fejevári várasunkban ad 23 diem Januarii proxime venturi (az Ur Isten azt adván érnünk) celebráltatni. Minekokáért kglmednek is hagyjuk és parancsoljuk is kglmessen, itt az megírt napon maga személye szerint tanácsúri hivatalja szerint is mellettünk jelen lenni el ne mulassa, hogy kglmeddel való egy értelemből is a közönséges jóra s az szegény hazának békességes megmaradására minden jó és hasznos dolgokat végezhezzünk. Secus sub poena in generali decreto expressa non facturus. Eidem in caetero gratiose propensi manemus. Datum in civitate nostra Alba Julia die 23 Decembris Anno 1648.

*G. Rákóczy mp.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

*Ugyanott Bethlen Ferencz sajátkezű megjegyzése : In Szt. Miklós. 30. Decembris 1648 hora 9 matutina.*

65.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transylvaniae etc.  
Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.  
Noha kglmedet sok fáradsági után, a mennyiben lehetne, meg-

kiméllenők és udvarunkban mostanában nem fárasztanók, de mivel idvezült kglmes fejedelem édes atyánknak tisztességes eltakarétásának ideje és terminussa majd elközelét, ki fejedelmi méltóságához képest mennél nagyubb solennitással lehessen, kglmeddel is affelől discurálni akarunk. Kglmednek azért kglmesen parancsoljuk, ez levelünk vévén, rendelje úgy házánál lévő minden dolgait, hogy okvetetlen ez következő új esztendőnek első napján lehessen udvarunkban s oly készülettel penig, hogy lehessen itt kglmed mind az temetésig. Eidem de caetero gratiose propensi manemus. Secus non facturur. Datum in civitate nostra Alba Julia, die 26 Decembris 1648.

*G. Rakoczy mp.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

*Ugyanott Bethlen Ferencz sajátkezű megjegyzése : 1648 28 Decembris in Sz. Miklós redditae.*

66.

Jó egészséggel áldja meg Isten kglmedet.

Öcsém uram egyéb okokra nézve is, asszonyunknak is tovább lévén már ide be mulatássa, postaképpen megyen ki, úgy hogy pünkösdre még hazajühessen ő kglme ; kívánja ő kglme, kglmed ő kglmével való kimenetelit, azért kglmed vigyázzon ő kglme indulására, ő kglme kglmed fáradságát kedvesen, mi penig kglmessen vesszük. Isten kglmeddel. Szamosujvár 20 Aprilis 1649

*G. Rakoczy mp.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

*Ugyanott Bethlen Ferencz sajátkezű megjegyzése : 22 Aprilis hora meridiana Keresd 1649.*

*Jegyzet : Az egész levél II. Rákóczy György sajátkezű írása.*

67.

Szolgálók kglmednek és Istentől kívánok minden jókat.

Elhitem bátyám uram ő kglme is parancsolt kglmednek az velem való kijövetelre. Im azért én is Isten engedelmeből megindulok holnap ebéd után, holnap után délest Sz. Mártonban megyek háltni, azon leszek, hétfőn ebédre vagy estvére Szamosujvárra menjek, vagy az hol bátyám uramat ő kglmét értnm lenni, mivel ő kglme is hétfőn Kolozs felé fog indulni. Uj hirt nem irok, remélvén kglmeddel hamar való szemben létemet. Engedje Isten kglmedet láthassam jó egészségben. Fogarast, 22. Aprilis 1649. Kglmednek szeretettel szolgál

*Rakoczy Sigmond mp.*

*Kívül : Generoso Domino Francisco Bethlen de Keresd etc. Domino nobis observandissimo. (Zárópecsét.)*

## 68.

Szolgálok kglmednek és Istentől kívánok minden jókat.

Kglmed jámbor szolgája ma hozta meg az kglmed levelét. Irja bátyám uram ő kglme is, hogy parancsolt kglmednek az ő kglméhez való menetel felől. Im én is Isten áldásából ma ebéd után innét megindulok, az mint tegnapi levelemben megirtam kglmednek, holnap estvére Sz. Mártonban megyek, vasárnap az Maroson túl, az mig lehet, hétfőn bátyám uramhoz ő kglméhez, kedden ott leszek, szerdán onnat kifelé indulok kglmeddel együtt. Ha ugyan ki kellett mennem, valóban akarom az kglmed társaságát, minden alkalmatossággal igyekezvén kglmednek szolgálni, kedveskedni. Engedjelsten kglmedet láthassam jó egészségben, Fogarasban, 23. Aprilis 1649. Kglmednek szeretettel szolgál

*Rakoczy Sigmond mp.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

## 69.

Jó egészséggel áldja meg Isten kglmedet.

6. Maii irt kglmed levelét vettük ; hogy békével érkezett kglmetek ki, hála Istennek, Isten hozza meg is kglmeteket szerencsés órában. Mi is békével vagyunk, noha kárunk nagy lesz, csötörtökre virradólag tett kárt kolozsvári hegyekben, de az fenesi határ kevés kárral — hála Istennek — megmaradt ; ide kiljebb is volt, de úgy hozzák, nem ártott. Az utakat helyben hagytuk, parancsoltunk Váradra is böcsületes excipiálása és gazdálkodás felől Vitéz Rácz Ádám uramnak, excipiálják Horvátiban, az praefectus itthon nincsen, parancsolunk ser felől is, de mi erdélyiek lévén, vendégeljük borral. Mennyi magával leszen lovas, szivesek-e, arrul tudósítson kglmed ; szénánk nincsen, fűvelő helyünk is Fejérvárat szűk, hova kellessék rendelnünk, várjuk kglmed tetszését. Ha jó paripát hoznak, legyen gondja reá kglmednek, igen kglmessen vesszük kglmedtől. Lubiniczki uram írja, hogy hoz ő kglme szekeret, lovakat is, vigyázzon kglmed. Isten hozza kglmeteket jó egészségben. Tordán 9 Maii 1649.

*G. Rakoczy mp.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

*Jegyzet : Az egész levél II. Rákóczy György sajátkezű írása.*

## 70.

Jó egészséggel áldja meg Isten kglmedet.

Vettük kglmed levelét. Istennek hála magunk egészségben, az gyermek is szenvedhetőképén vagyon ; már Isten hozza kglmedet is jó egészségben. Kglmed szóljon öcsém uramnak, jüjjön



ő kglme hozzánk egyenest ; mi is csötörtökön akarunk asszonyunk eleiben indulnunk, ő nga Csanádon eszik ebédet, hogy pénteken jó idején mehessünk ő nga eleiben. Hiszem jobb ő kglmének velünk jóakaró atyjafiával szolgájával lenni, járni asszonyunk eleiben, hogy sem gazdasszony nélkül is magán Balázsfalván lenni ; ha pedig ő kglme nem akar, tudósítson kglmed, érthessük idején ; ser lészen, az magyarországi bor, noha szűk, mindazáltal két vendégséget megérünk vele ; talám marad mi számunkra paripa, az jó ló szűk, nem találja Erdélyben eladót fel. Az ünnepeken asszonyunknál leszünk Balázsfalván, kglmeddel szemben lévén coram plura. Isten kglmeddel. Albae 17 Maii 1649.

*G. Rakoczy mp.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

*Jegyzet : Az egész levél II. Rákóczy György sajátkezű írása.*

## 71.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transylvaniae etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram. Most távozván kglmed udvarunkból, örömet kívántuk, lehetne benne, ily hertelen nem fárasztanók, de mivel oly szükséges dolgok occuráltak, melyeket kglmeddel is, több böcsületes tanács úr hiveinkkel együtt communicálni kelletik, igen kglmessen parancsoljuk kglmednek, csak könnyű szerrel jöjjön hozzánk szombaton estvére Gyógyra, nem fogjuk kglmedet késlelni, ismét házához tekénthet. Cui in reliquo gratiose propensi manemus. Datum Albae Juliae 7 Junii 1649.

*G. Rákóczy mp.*

*Alatt II. Rákóczy György sajátkezű megjegyzése : Mentest másnap haza mehet kglmed.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

*Ügyanott Bethlen Ferencz írásával : Öregbik és ifjabbik Rákóczy fejedelmek levelei, nem oly derék dolgok.*

## 72.

Georgius Rakoczy Dei gratia Princeps Tranniae etc.

Generose fidelis nobis dilecte, salutem et favorem. Portára küldött követinknek fáradságokat Isten megáldván, immár Isten segítségével hozzánk jövő útjokban vadnak s nem is késnek s egyszersmind hatalmas császár Kaputsi pasa is solenniter bocsátatott hozzánk, kinek böcsületes exceptiojára nézve főrenden levő hiveink jelen léte kívántatván, kegyelmeteknek kegyelmesen parancsoljuk, dolgait házánál jó karban helyeztetvén, okvetlenet(?) ez jelen való hónap 21. napján udvarunkban jelen legyen. Eidem

de caetero gratiose propensi manemus. Secus non facturum. Datum in civitate nostra Albae Juliae, die 7. Julii Anno Domini 1649.

*G. Rakoczy mp.*

*Kívül : a szokott czím. (Zárópecsét.)*

73.

Georgius Rákoczy Dei gratia Princeps Tranniae etc.

Generose fidelis nobis dilecte, salutem et gratiam nostram. Az kegyelmed jámbor szolgálja az kegyelmed levelét és az paripát meghozá, melyet kegyelmesen veszünk kegyelmedtől, Isten kegyelmedet udvarunkban hozván, megadatjuk kegyelmednek az árát. Eidem de caetero gratiose propensi manemus. Datum in civitate nostra Albae Juliae, die 10. Augusti 1649.

*G. Rákoczy mp.*

*Kívül : a szokott czím. (Zárópecsét.)*

74.

Georgius Rakoczy Dei gratia Princeps Tranniae etc.

Generose fidelis nobis sincere dilecte, salutem et gratiam nostram. Fejedelmi hivatalunknak nem utolsó requisituma lévén az törvényeknek kiszolgáltatása, kire az ország constitutioi szerint kötelesek is lévén, annak Isten kegyelmességéből meg is igyekezünk felelni ; kiváltképen penig az elmúlt országunk gyűlésének nyolczadik articulusáról megemlékezvén, erre nézve az előbbeni szokásnál valaminél előbb kívántatott publicaltatnunk az Szent Lukács octávának terminusát, beszterczei városunkat itilvén annak kiszolgáltatására alkalmas helynek, melynek kezdetinek ez jövődő Mindszent havának huszonötödik napján kelletvén lenni, ki Isten kegyelmességéből majd el is közelget, kin bizonyos okokra nézve tanács úr hiveinknek is jelen létek kívántatván, parancsoljuk kegyelmesen kegyelmednek, ez megnevezett napon és helyen mellettünk legyen jelen, hogy együtt kegyelmetekkel, ez aránt is az igazságnak kiszolgáltatását alkalmasabban kezdhessük és vihessük végben. Eidem de caetero gratiose propensi manemus. Datum in Arce nostra Szamosujvár, die 30 Augusti Anno 1649.

*G. Rákoczy mp.*

*Kívül : a szokott czím. (Zárópecsét.)*

*U. o. Bethlen Ferencz írásával : Exhibitae Desini 30. Augusti.*

75.

Generose Domine observande. Istentől kglmednek kedves egészséget és minden jókat kívánok. Isten áldásából ideérkezvén, holnap bátyám uram ő kglme (*így !*) akarnék az ebédlő helyre

menni, ha tudhatnám, hol lenne ebédje ő kglmének. Kglmedet azért szeretettel kérem, ne nehezteljen tudósítani, tudhassam az szerint alkalmaztatni utamot. Tartsa meg Isten jó egészségben kglmedet. Datum in possessione Közép Homoród, die 3 mensis Septembris. Anno Domini 1649. Generosae Dnis Vrae amicus servire paratus

*S. Rakoczy mp.*

*Alatta : R. Zsigmond sajátkezű írásával : P. S. Arról is tudósítson kglmed bennünket, bátyám uramnak ő kglmének hol leszen holnap hálása, s azután is.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

## 76.

Generose Domine nobis observandissime. Istentől kglmednek kedves egészséget és minden jókat kívánunk.

Tekéntetes és nemzetes Bethlen Ferencz ő kglme talált meg bennünket, jelentvén, hogy ennek előtte Lugosinénak volt az vingarti jószágunkban, nem tudhatjuk melyik faluban öt vagy hat ház jobbágya és azonkívül egy pusztá praediuma, az melyet az fiscus bizonyos okokra nézve apprehendálván, mostan is vingarti jószágunk közé birattatnék, kívánván ő kglme, hogy azokat remittálnók ő kglmének. Mi is azért megtekéntvén az ő kglme kívánságát, visszaadtuk ő kglmének Bethlen Ferencz uramnak azt az öt vagy hat ház jobbágját s pusztá praediumát, inscribálván ötszáz forintban, ha azért ő kglme emberét fogja kglmedhez bocsátani, kglmed bocsássa kézben az ő kglme emberinek és tudósítson micsoda jószág és mennyi, micsoda faluban vagyon, mivel az donatioját is megiratnánk. Az mellett mivel úgy tudjuk talán csak holnap is asszonyunk ő nga Dobait meg fogja szekerekkel indítani oda be s úgy gondoljuk, eddig az fogarasi udvarbíró kglmed kezéhez adta az ezernégyszáz forintot, ki ha eddig nem lett volna, ujabban is parancsolt volna asszonyunk ő nga felőle. Azonkívül Görgényben is vagyon kétezernéyszáz forint, az mint kglmed írásából értjük, az melyeknek három ezerét tegye bizonyos és jó helyben. Az nyolczszáz forintját penig Dobaitól küldje ki kezünkben. Azonkívül minden Istenes uton és módon azon legyen, hogy mentől több pénznek szerét teheti számunkra. Az mely restantiaak künt vadnak, azokat is mind kiszedette és mennyi az restantia arról is tudósítson. Tartsa meg Isten kglmedet. Datum in S. Patak, die 3. Octobris Anno 1649. Generosae Dominationis Vrae benevolus

*S. Rákóczy.*

*Jegyzet : Egykorú másolat ismeretlennek.*

## 77.

Georgius Rakoczy Dei gratia Princeps Tranniae etc.

Generose fidelis nobis dilecte, salutem et gratiam nostram.

Az nemes országnak tött ígéretünk szerént partiumbeli hiveinknek is Isten azt adván érnünk, szokott idejében ki akarván szolgáltatni az terminust kolosvári városunkban. Kegyelmednek kegyelmesen parancsoljuk, az megnevezett helyen ez jövődő deczembernek első napján hivatalja szerént jelen lenni el ne mulassa kgd, hogy együtt kegyelmetekkel aziránt is az igazságnak kiszolgáltatását azon napon elkezdetvén alkalmasabban is vihessük végben. Secus non facturi. Eidem in reliquo gratiose propensi manemus. Datum in civitate nostra Bistricensi, die 27. Octobris 1649.

G. Rakoczy mp.

*Kívül* : a szokott cím. (Zárópecsét.)

## 78.

Georgius Rakoczy Dei gratia Princeps Tranniae etc.

Generose fidelis nobis sincere dilecte, salutem et gratiam

nostram. Kglmetekre való kegyelmes gondviselésünknek és fejedelmi hivatalunknak ez részben is meg akarván felelnünk, mind ennyi országos foglalatosságink között is, kegyelmeteknek szokott generalis gyűlését tempestive akarjuk kiszolgáltatni. Melynek kezdetének idejét, kegyelmetekkel egyező értelemből rendeltük ez jövődő bőjtmás havának huszadik napjára fejevári városunkban, Isten azt adván érnünk, magunk személyünknek is jelen létében ; az holott publicatiók, transmissiók és egyéb gyűlések alatt discutialtatni szokott causak is fognak revidealtatni. Ez mellett akaránk azt is kglmednek értésére adni, hogy az miképen az elmúlt 1649. esztendőkbeli gyűlés alatt az ország statusinak alázatos instantiajokra való kegyelmes tekintetünkből, annualtunk vala annak, hogy az fiscalis jószágoknak állapotját egy bizonyos jó rendben és igazításban fognak vétetni és azoknak registumokat is az vármegyékre megküldeni ; azt is megcselekedtük és connumeratiokban vévén az szerint megküldöttük. Kegyelmesen parancsoljuk annak okáért kegyelmednek, az megnevezett napon és helyen személye szerint jelen lenni el ne mulassa ; hogy kegyelmetekkel egy értelemből hazánknak javára és megmaradására nézendő minden jó és hasznos dolgokat vegezhezzünk. Secus sub poena in generali decreto expressa non facturus. Eidem in reliquo gratiose propensi manemus. Datum in civitate nra Coronensi, die 18. Februarii 1650.

G. Rakoczy mp.

*Kívül* : a szokott cím. (Zárópecsét.)

U. o. Bethlen Ferencz megjegyzése : Anno 1650. die 18. Corona exhibitae.

## 79.

Szolgálók kglmednek és Istentől kívánok minden jókat.

Kglmed levelét vettem s igen kedvesen, hogy rólam el nem feledkezett, tudósított maga egészsége felől, melyet örömmel értek, Isten sokáig tartsa meg. Istennek hála, mi is most egészségben vagyunk ide, az jó savanyú vízzel töltvén gyomrunkat s időnket. Bizony dolog én is voltam oly reménységben, kglmeteket hamar időn megláthatom, de úgy látom tovább kell még haladni, akarom azért, hogy kglmed maga reménysége kívül ugyan, de sem nem az én kívánságom sem nem gondolatom kívül esik az kglmed bennünket meglátogatása, ha lehet, nem is kellene velekésni, talám most is késődik. Higyje kglmed, Ferkót szivből kívánnáni már látni, talám Isten nemsokára megadja. Kglmed engem tartson régi barátjának s bizvást parancsoljon. Isten kglmedet sokáig szerencsésen tartsa meg. Munkácson, 27. Maii 1650. Kglmednek szeretettel szolgál

*Rákóczy Zsigmond mp.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

## 80.

Georgius Rákoczy Dei gratia Princeps Tranniae etc.

Generose fidelis sincere nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Mi dolog végett talált légyen meg bennünket az havas-alföldi vajda ő kglme, kglmed ez inclusa levelének párjából volta-képen megértheti. Azért kglmesen parancsoljuk kglmednek, mivel szolgálknak ott is igazat akart a vajda ő kglme tétetni s az törvény mit talált azt is megértheti, tartozunk mi is kinek-kinek az igazzal, azt az Nagy Istvánt felkerestetvén, Szávát, az vajda szolgáját contentáltassa véle s az is Fiát Gábor szolgálkat elégétesse meg. Eidem de caetero gratiose propensi manemus. Datum in curia nostra Devensi, die 6. Julii 1650.

*G. Rákoczy mp.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

## 81.

Magnifice Dne amice nobis observandissime.

Édes Bethlen Ferencz uram, im irván az fejedelem ő kglmének és Kemény János uramnak, küldöttük kglmednek, kérvén kglmedet, adja meg ; és az vékony gazdálkodásról, ha úgy nem volt, amint kívántatott volna, kglmed megbocsásson, maradván mi kglmednek megesmért igaz barátja ; ha miben kglmednek kedveskedésünk s jó akarattal való szolgálatunk kívántatik, bennünk meg nem fogyat-

kozik, melyre hogy okot adjon kglmed, tovább is kérjük. Kivánván Isten kglmetek utját szerencsétlétvén, az otthon valókat is engedje jó egészségben látni. Utolsó kérésünk az lévén kglmeteknél, hogy bajmóczi házunkat hozzánk való igaz barátságáért ne utálja, hanem térjen bé s pro libitu suo, mint saját házánál parancsoljon bizvást. Éltesse Isten kglmeteket sokáig jó egészségben. Ex castello nostro Stomffensi, die 27. Septembris 1650. Magnificae Dnis Vrae amicus ad serviendum

*Paulus Pálffi mp.*

*Kívül:* Magnifico Dno Francisco Bethlen etc. Dno amico nobis observandissimo. (Zárópecsét.)

*Ugyanott Bethlen Ferencz sajátkezű megjegyzése:* Palatinus levele.

82.

Adjon Isten jó egészséget kglmednek.

Reménségünk kívül leszen vége ez mostani terminusnak és ha az követek expeditiója nem volna előttünk, innét szombaton kimehetnénk; lévén azért szükséges dolgok, kglmed jűjön be csőtörtökön estvére, mivel mi is, ha Isten engedi, hétfőn elindulunk, pénteken, szombaton discursusoknak kell lenni. Isten kglmeddel. Medgyes, 21 Octobris 1650.

*R. György mp.*

*Kívül:* Generoso Francisco Bethlen de Keresd etc. Fideli nobis sincere dilecto. (Zárópecsét.)

*Jegyzet:* Az egész levél II. Rákóczy György sajátkezű írása.

83.

Susanna Lorantfi Cel<sup>mi</sup> quondam principis dni Georgii Rakocy, Transylvaniae principis partium regni Hungariae dni et Sicolorum comitis etc. relicta.

Generose Dne nobis honorande. Quamvis antea de termino festivitati nuptiali inter filium nostrum carissimum Sigismundum Rakoczy et Ill<sup>mam</sup> Celsissimamque principem dnam Henriettam, natam ex electorali domo palatina ad Rhenum, celebrandae destinato Vram Gnosam Dnem certiore reddiderimus, sed is geminum ob luctum domus palatinae et Brandenburgicae in 27 Junii differendus fuit, ut itaque jam 26 Junii in arce nostra Sarospatakiensi, horis matutinis se cum carissima conjuge sua sistere, praedictae solennitati interesse ne gravetur, rogamus. Quam ejusdem Dnis Vrae promptitudinem omni favore compensare adnitemur. His eandem divinae benedictioni commendamus. Datum in arce nostra Patakiensi, die 18 Aprilis. Anno Dni 1651.

*Susanna Lorantffi mp.*

*Kívül:* a szokott cím. (Zárópecsét.)

## 84.

Isten jó egészséggel áldja meg kglmedet.

Mi hozzánk ujabb tatár kozák követ jű; Gőcz Pál írja, az Neszteren túl találták őket, mint értette, nálunk levő kozák többik követtül (?) assecuratiót fognak az hámtul hozni, mi minket valóban megbocsátja (*így!*). Isten az ki az nehéz akadályokat is könnyitheti és az ki emberek előtt lehetetlenek lehetségessé és végben vivőkké teheti. Feleségünk kimeneteli megleszen, ha oly akadály ötet is meg nem akadályozza és mivel Kemény János uram még nem kezd kimehetni; kglmed készüljön arra az utra.

Serédi uram embere talált meg, kamutiak gyógyírt vocaltatják, hírével nincsen is causa, mivel fiscust illet, kglmed halaszsa, nemis vármegyét illet penig, hanem táblát revisioja. Feleségem hétfühöz három hétre indul, ha Isten engedi Lónárul el. Radnót 4 Maii 1651.

R. György mp.

*Kívül* : a szokott czím. (Zárópecsét.)

*Jegyzet* : Az egész levél II. Rákóczy György sajátkezű írása.

## 85.

Ajánlom kglmednek, mint énnekem jóakaró uramnak míg élek szeretettel való kész szolgálatomat, Istentől minden idvösséges sok jókat megadatni kglmednek kívánok kedvesivel együtt.

Az kglmed énnekem irt levelét nagy böcsülettel vettem és az aránt való írását értem. Kglmednek, mint uramnak megszolgáлом hozzám megmutatott jóakarátját, oly szükségemben való adományát. Én azért uram jó pénzül megküldtem, az kglmed írása szerint Keczei Gergely uramnak Bécsben az adósságot, ugy vagyon, későn . . . . .<sup>1)</sup> az én imide-amoda való járásom és distractionom miatt, ő kglmével nem is lehettem szemben, levelét is ő kglmének későre adták meg. Én kglmed szolgája s igaz jóakarója maradván, míg élek, melyet vékony tehetségem s szolgálatommal praestálni akarok; kérem én is, mint énnekem igaz, jóakaró uramat kglmedet, ne legyek elfelejtő jóakaró szolgája kglmednek, több jóakarói között és data occasione, az én kglmes uramnál ő Ngánál. Uramnak ő Ngának ajánlván kglmed szovával szolgálatját, igen kedvesen vette ő Nga is, mint kedves jóakaró atyafiának, viszont kglmednek ajánlja szeretettel való szolgálatját, kívánván Istentől, mennél előbb lehetne, kglmetek köziben való menetelét, csak az törökkel való dolgunk mehetne végben, az tractának rövid időn meg kölletik lenni, az követek, az két császár követi tegnap előtt

<sup>1)</sup> Olvashatatlan szó.

változának meg, Komáromon alól. Isten jó egészségben kglmedet éltesse. In Ujvár, 17. May 1651.

Kglmednek mig él szeretettel szolgál

*Palásti István mp.*

*Kívül* : Az tekintetes, nemzetes Bethlen Ferencz uramnak ő kglmének, az méltóságos erdélyi fejedelem uram ő Nga fő hokmesterének és tanácsának etc. mint énnekem mindenkoron jóakaró uramnak adassék. (Zárópecsét.)

(Eredetiye a gr. Bethlenek keresdi levéltárában.)

## 86.

Szolgállok kglmednek és Istentől kívánok sok jókat.

Bátyám uram ő kglme leveléből értvén az kglmed kijövetelét, asszonyom ángyommal ő kglmével együtt, tiszta szívből örülök rajta, Isten hozza kglmeteket jó egészségben. Asszonyunk ő nagysága parancsolá, irjam meg kglmednek, ha kglmed ki nem hozza magával asszonyomat ő kglmét, ugyan jót nem kívánhat ő nga kglmeteknek érte, noha gonoszt sem kíván ; azért ő kglme is csak kijöjjön. Az kis (?) asszony is nézze meg, Czenger felé micsoda földre hozzák. Isten engedje kglmeteket örvendetesen állapotban nem látnunk. Munkácson 19 Maii 1651. Kglmednek szeretettel szolgál

*Rákoczy Zsigmond mp.*

*Kívül* : Generoso Domino Francisco Bethlen de Körösd, comiti comitatus Albensis, Celmi Principis Transsylvaniae supremo aulae magistro et consiliario etc. Dno observandissimo. (Zárópecsét.)

## 87.

Generose Dne mihi observande. Istentől kglmednek kedves egészséget és minden jókot kívánok. Bátyám uram ő kglme írt volt, Tasnádra tudósítsam ángyom asszonyt ő kglmét, hogy ha az Bodroghközre eljöhet-e. Kglmed azért ángyom asszonynak ő kglmének én szómmal mondja igen nagy szolgálatomat s megmondhatja kglmed, hogy semmiképpen arra el nem jöhet ő kglme, mert az víz elment ugyan, de az sárja nagy. Isten hozza jó egészségben kglmeteket. Datum in arce Sáros Patak 14 Junii 1651. Generosae Dnis Vrae servire paratus

*S. Rakoczy mp.*

*Alatta Rákoczy Zsigmond írásával* : Kglmed megbocsásson, sok dolgaim miatt magam nem írhattam.

*Kívül* : a szokott czím. (Zárópecsét.)



## 88.

Jó egészséggel áldja meg Isten kglmedet.

Tegnap írt kglmed levelét vettük, hála Istennek feleségem, az gyermek egészségben vannak, azon áldását Isten tartsa meg rajtok; tudósítson gyakran kglmed egészségek felől. Az Tiszántul, ha lehet, más ember jószágára ne szálljon kglmed; meg, ha mi oly hiai lesznek, tudósítson kglmed. Innen túl az király számára való kengyelt . . . . .<sup>1)</sup> ma elküldők. Mi hála Istennek vagyunk egészségben; az kglmed betegi is gyógyulnak. Kemény Boldizsár uram már játszik. Gasi beteg. Isten boldogítsa kglmetek útját. Peterden 19 Junii 1651. estve 7—8 óra között.

*R. György mp.*

*Kívül : a szokott czím. (Zárópecsét.)*

*Ugyanott Bethlen Ferencz írásával : 21. Junii Kálló.*

*Jegyzet : Az egész levél II. Rákóczy György sajátkezű írása.*

## 89.

Jó egészséggel áldja meg Isten kglmedet.

21 írt kglmed levelét ez estve vettük vacsoránk után, busulásunkban nem irhatánk. Bonis sietve bocsátók el, feleségem írja, maga is rosszul, az gyermek is. Isten gyógyítsa őket. Kglmessen parancsoljuk kglmednek, rendelje úgy pósták jüvetelit, minden másodnap bocsásson kglmed, ennyi busulásink felett való búsulásunk nyavalyája hallása; tegnap is parancsolánk kglmednek, tudósítson, útját mint rendeli kglmetek és mikor indulhat Patakra el. Szuhai uram értjük, mit beszél; elhisszük bizony az emberek ápolják, jó az Isten, jót ad. Szuhai uram, ha lehet jüjjön be feleségemmel csak postaképpen. Nekünk is ír Rédei uram Kroszánra, de sem jót, se gonoszt nem ír, kibül scrupulus támada szivünkben, ne talám valamit veszen ő kglme eszében, kit Isten szent fiaért távoztasson; tudósítson kglmed mindenekről. Kemény János uramat keddre várjuk be. Isten hozza szerencsés órára kglmedet. Albae 21 Juni reggel 9 órakor 1651.

*R. György mp.*

*Kívül : a szokott czím. (Zárópecsét.)*

*Jegyzet : Az egész levél II. Rákóczy György sajátkezű írása.*

## 90.

Jó egészséges hosszú élettel áldja meg Isten kglmedet.

30. írt kglmed levelét betegen ma reggel vők Imecstül, adjon Isten jó egészséget kglmednek és gyógyítsa; az magyarországi

<sup>1)</sup> Olvashatatlan szó.

sok táncz, vagy állás ártott talám kglmednek meg. Sokat nem irunk, mivel reménljük, szembe többet beszélhetünk, csak hozza Isten szerencsés órában kglmedet. Tököli uram jüvetelit akarjuk igen.

Feleségem utjárul tegnap iránk kglmednek, ha azért többet talál Somlyón késni, ahoz képest hálási mint lesznek, tudósítson kglmed. Mi hála Istennek egészségben vagyunk ; az idők kezdenek járni az aratásra, kaszálásra. Szuhai uramnak szóló levelünket irjon vissza kglmed, Kállóban küldje meg Erdélyi György még gondviselés alatt. Isten hozza szerencsés órában kglmeteket. Albae 4 Julii 1651.

*R. György mp.*

*Kívül :* a szokott cím. (Zárópecsét.)

*Jegyzet :* Az egész levél II. Rákóczy György sajátkezű írása.

91.

Szolgálok kglmednek és Istentől kívánok sok új esztendő't örvendetesen érni s el is mulatni.

Kglmed levelét szintén most vettem, egészségét örömmel értem, melyet hogy Isten sokáig megtartsa, kglmed beteges fiát is meggyógyítsa, szivből kívánom. Istennek hála, mi is asszonyunkkal ő ngával ide egészségben érheztünk, holnap innét Fogaras felé indulunk. Bizony dolog, szivből bánom, hogy kglmeddel való szemben létemnek haladni kell, lévén feles beszédem kglmeddel, de arrul nem tehetek, csak Isten hozza kglmedet hamar jó egészségben Fogarasban, ott is nagy szeretettel látom kglmedet. Az vásárlást nemsokára meghozzák immár, talám nem lesz késő. Huszár uram nagy boldogságra jű haza, én is semmit nem hallottam az ő kglme jövele felől. Engedje Isten kglmedet hamar láthassam jó egészségben. Balásfalván, 1. Jan. 1652. Kglmednek szeretettel szolgál

*Rákóczy Zsigmond mp.*

*Kívül :* a szokott cím. (Zárópecsét.)

92.

Georgius Rakoci Dei gratia princeps Transylvaniae etc.

Generosae fidelis nobis sincere dilecte. Salutem et gratiam nostram. Isten áldásától innen megindulván, ad 25 diem praesentis Fejérvárra akarunk menni, mivel azért az török követ is akkorra be fog oda jőni, vagy ha akkorra nem is, de azután másod vagy harmad nappal okvetetlen beérkezik. Kglmesen parancsoljuk kglmednek, úgy disponálja házában levő dolgait, hogy Fejérvárra való bemenetelünkkel kglmed is lehessen jelen udvarunkban

minden okvetetlen. Eidem in reliquo benignitate nostra propensi manemus. Datum in arce nostra Gyalu die 13 Januarii 1652.

*G. Rakoczy mp.*

*Alatta II. Rákóczy György írásával : Avvagy 26 legyen Fejérrváratt kglmed.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárhopecsét.)*

## 93.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transylvaniae etc.

Generose fidelis nobis sincere dilecte. Salutem cum favore. Fejedelmi hivatalunk szerint, mindenek felett közönséges orszá-gunk javára, megmaradására kelletvén vigyáznunk, ez esztendő-ben is idején, ez okon kglmeteknek generalis gyűlését kiszolgál-tatni akartuk, rendelvén arra, mellettünk levő tanács úr hiveink egyező értelmekből ez jövőendő Böjtelő hónap tizenhatszadik napját fejérvári városunkba. Hagyjuk azért s parancsoljuk is kglmesen kglmednek, az megnevezett napon és helyen idején jelen lenni el ne mulassa, hogy így egyező értelemről a közönséges dolgoknak előmozdításáról és gondviseléséről minden jót végez-hessünk. Akarjuk egyszersmind azt is kglmednek értésére lenni, minden gyűlések alatt törvényesen eligazittatni szokott dolgokat és causakat mostanis revidealtatni a szokás szerint el nem mula-tunk. Secus sub poena in generali decreto expressa non facturur. Cui de caetero benignitate nostra propensi manemus. Datum in arce nostra Gyalu, die 18 Januarii Anno 1652.

*G. Rakoczy mp.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárhopecsét.)*

*Ugyanott Bethlen Ferencz sajátkezű megjegyzése : 1652 die 25 Janu-arii Bethlen.*

## 94.

Susanna Lorantffy celsissimi quondam principis dni Georgii Rakoczy Transylvaniae principis, partium regni Hungariae dni et Siculorum comitis etc. relicta etc.

Generose Domine nobis honorande. Isten ő szent felsége megváltozhatatlan rendelése szerint kedves fiunkat, az tekintetes és ngos Rakoczi Sigmondot nagy keserűségünkre az elmúlt Böjtelő havának negyedik napján tizenegy és tizenkét óra között, életének szintén virágzó ideje korában harmincz esztendejében jártában, fogarasi házunknál kiszólitván ez világból, tisztességes temetésé-ben anyai hivatalunknak meg akarván felelni, rendeltük azt ez jövőendő Szent György havának 28-dik napjára az fejérvári öreg templomban, Istenben elnyugodt édes atyja mellé azon sírban ; mely hogy az kglmed jelen létével is böcsültessék, jóakarattal

kévánjuk az megnevezett napon és helyen kedves házastársával együtt jó idején jelen lenni ne neheztelje, adhassuk meg kedves fiunknak hideg tetemét tisztességessen az ő földi nyugodalmának, melylyel kglmed keresztyéni hivataljának felelvén meg, mi is minden alkalmatosságokkal szomorú állapotunkhoz képest abbéli fáradságáért kedveskedni el nem mulatjuk. Tartsa meg Isten jó egészségben kglmedet. Datum in arce nostra Fogaras, die 20 Martii Anno 1652.

*Susanna Lorantffy* mp.

*Kívül* : Generoso Dno Francisco Bethlen de Keresd etc. Nobis honorando. (Zárópecsét.)

## 95.

Georgius Rakoci Dei gratia princeps Transilvaniae etc.

Generose fidelis sincere nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram. Császár ő felsége conservatora Fejérpataki jó hozzánk postán ; azért kglmednek kglmesen parancsoljuk, mindjárt jöjjön hozzánk. Cui de caetero gratiose propensi manemus. Datum in civitate nostra Alba Julia, die 23 Martii 1652.

*G. Rakoczy* mp.

*Kívül* : a szokott cím. (Zárópecsét.)

## 96.

Georgius Rakoci Dei gratia princeps Transilvaniae etc.

Generose fidelis sincere nobis dilecte. Salutem cum favore. Az miképen kglmetek az elmúlt országos gyűlésekben magok régi szabad választásoknak rendi szerint fiunkot Rakoczi Ferenczet nekünk successorunknak, magoknak penig legitimus fejedelmeknek választotta és proclamalta is vala, mely szabad választásoknak confirmatioja az fényes portáról ez hazának régi végezési és hatalmas császároknak athnamejok szerint hátra lévén, mi penig ezaránt is vigyáztván kglmeteknek jövődő javára, nem akarjuk elmulatni azon confirmationnak meghozatását is, annak szokott módja és solennitása szerint, de azt is kglmetekkel egyező tetszésekből akarjuk cselekedni ; csakhogy az időeknek és állapotoknak mostani mivoltához képest generalis gyűlésnek hirdetésével nem kívánjuk kglmeteket terhelni, mindazáltal azt sem mulathatjuk el, hogy kglmetek közül bizonyos számú híveinket ne convocaltatnók. Parancsoljuk azért kglmessen kglmednek, ez jövődő Kisasszony havának tizenötödik napján fejérvári várasunkban legyen jelen, hogy több tanács úr s egyéb rendből álló híveinkkel egyenlő értelemről választhassunk bizonyos arra alkalmas követeket hatalmas császárunk fényes portájára ahoz szükséges instructioval és expedialtathassanak levelek is annak módja szerint, nem késlelvén

itt meg kglmedet, innét mingyarást házához fogjuk bocsátani. Eidem de caetero benigna propensione affecti manemus. Datum in civitate nostra Alba Julia die 9 Julii A. Dni 1652.

*G. Rakoczy mp.*

*Kivül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

*Ugyanott Bethlen Ferencz sajátkezű írásával : Albae 13 Julii exhibitae 1652.*

## 97.

Matheus Baszaraba Dei Gratia Princeps et Vaivoda Dnusque haereditarius regni Valachiae Transalpinensis etc.

Egregie Dne nobis grate. Kglmed Fejérvárról 13 Julii nekünk írott levelét vettük 1-ma Augusti, melyből értjük, hogy az kglmed kedves nagyobbik leányát Bethlen Christinát házastársul ígérte legyen tekintetes és nagyságos Kapi György uramnak, annak az keresztények közt bevött szokás szerint, benniünket is annak az menyegzei lakodalomnak solennitása ékesítéséért sollicitáltatott 20. Augusti napjára, kedvét s kívánságait kglmednek meg nem akarván szegni, annak jelen való lételére kibocsátottuk nemes és nemzetes Negojce Juont meghitt vicze lovas mesterünket. Kívánjuk Istentől, odaérkezvén kglmeteket találja szerencsés s örvendetes órában s jó egészségben belső jóindulatunknak s szeretetünknek külső jelét is akarván kglmetekhez megmutatni, ugyan Negojce uramtól kedveskedő jóakaratumnak külső jelét vegye kglmed jóakarattal s ne az ajándéknak mivoltát, hanem az külső személyünk jó affectioját becsülje nagyobbban kglmetek. Noha mi bizony igen szomorú állapottal vagyunk, mert egyik unokáját feleségünknek, ki születése után egy hétig lévén az anyjánál, mi magunknak hűtes fiunknak vettük volt s mind mű neveltük fel mind eddig is, most pedig koros üdönkben, mikor inkább biztunk volna Isten után, hogy támaszunk s gyámolunk legyen, az Isten kiszólitotta ez romlandó világból. Bizony dolog, mű nekünk halála nem kicsiny szomorúságunkra vagyon, mely mivel nem történetből, hanem Isten akaratjából lett, szomorúságunkat keresztényi csendességgel mérsékeljük. Isten örvendeztesse kglmeteket. Datum in Civitate nostra Tergovista, 10 Augusti Anno Domini 1652. Egregiae ac generose Dnis Vrae benevolus

*Kivül : Generoso Domino Francisco Bethlen de Körösd etc. Amico nostro benevolo. (Zárópecsét.)*

## 98.

Georgius Rakoci Dei gratia princeps Transylvaniae etc.

Generose fidelis nobis sincere dilecte. Salutem et gratiam nostram. Mivel Most Sulyok uram bizonyos dolgai végett udva-

runkhoz nem jöhet, Kemény János uramis penig házához megyen, s most senki is tanács úr híveink közzül is mellettünk nem marad, kglmessen parancsoljuk azért kglmednek, disponálja úgy házánál való dolgait, hogy ad diem 15 vel 16 praesentis lehessen nálunk Balázsfalván, az hol mi is Isten áldásából akarunk lenni. Eidem in reliquo gratiose propensi manemus. Datum Albae Juliae 5 Septembris 1652.

*G. Rakoczy mp.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

99.

Georgius Rakoci Dei gratia princeps Transylvaniae etc.

Generose fidelis nobis sincere dilecte. Salutem cum favore. Noha fejedelmi hivatalunknak kívánsága szerént ez esztendőben kglmeteknek generalis gyűlésének kiszolgáltatására alkalmas időt rendelni el nem mulattuk volt, melyre kglmetek is öszvegyűlvén, azonban Isten atyai látogatását bocsátván reánk, a mint kívántatott volna a közönséges jóra nézendő dolgokról való elmélkedések és végezések nem vitethetnek végbe, melyet Isten engedelmeből helyre akarván állatni, ez jövőendő esztendőnek kezdeti is szintén előttünk lévén, tanács úr híveinknek egyenlő tetszésekből kglmeteknek generalis gyűlését rendeltük ez jövőendő Januariusnak 15-dik napjára fejevári városunkban, az idő tájban reménlvén főkövetinknek is az portáról hozzánk minden jóval való megérkezéseket. Kglmednek azért parancsoljuk kglmessen, azon az napon és helyen legyen jelen idején, hogy kglmetekkel egyenlő értelemről az közönséges megmaradásról minden jót végezhesünk ; akarván azt is kglmeteknek értésére adni, Isten azt engedvén értünk, minden gyűlések alatt eligazítani szokott pereknek és dolgoknak is revisioját kiszolgáltatni el nem mulatjuk. Secus sub poena in generali decreto expressa non facturus. Eidem de caetero gratia nostra principali propensi manemus. Datum in civitate nostra Alba Julia, die 15 Decembris, Anno 1652.

*G. Rakoczy mp.*

*Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)*

100.

Georgius Rakoci Dei gratia princeps Transylvaniae etc.

Generose fidelis nobis sincere dilecte. Salutem cum favore. Magyarországi birodalmunknak látogatására akarván Isten engedelmeből kimenni, ott való dolgaink azt kívánván tőlünk, kglmednek is mellettünk kellettven lenni, kglmesen parancsoljuk, házánál

való dolgait hagyja oly karban s készüljön úgy, hogy ez jelen való hónap 30-ik napjára Gyaluban jöven, utunkban mellettünk is lehessen. Et de caetero secus non facturo benigne propensi manemus. Datum in civitate nostra Alba Julia, die 11 Martii. Anno 1653.

*G. Rakoczy mp.*

*Kívül : a szokott czím. (Zárópecsét.)*

101.

Georgius Rakoci Dei gratia princeps Transylvaniae etc.

Generose fidelis nobis sincere dilecte. Salutem et gratiam nostram. Mivel az mostani állapotok nem szenvedik, hogy most itt való házunktól kiindulhassunk, akarván kglmetekkel bizonyos dolgokat communicálnunk, kglmessen parancsoljuk kglmednek, alkalmaztassa úgy útját, hogy ha lehet, holnap estvére lehessen jelen udvarunkban itt. Eidem in reliquo gratiose propensi manemus. Datum Albae Juliae 4 Maii 1653.

*G. Rakoczy mp.*

*Kívül : a szokott czím. (Zárópecsét.)*

102.

Susanna Lorantffi, Cel<sup>mi</sup> quondam principis dni Georgii Rakoczy etc. vidua.

Spectabilis et magnifice Dne nobis honorande. Salutem et omnem prosperitatem. Néhai nemzetes Bornemisza Pál uram árváját Annát, melyet kicsinségétől fogva atyja jámbor szolgálatjára nézve udvarunkban neveltünk, igérvén nemzetes Apaffi Mihálynak örök házastársul, megadásának napját rendeltük ad 10. diem futuri mensis Junii pocsaí házunknál. Kinek megadása, hogy a kglmetek jelen létével is tiszteltessék, kglmedet jóakarattal requiráljuk, az megnevezett napon és helyen, tizenkét órára szerelmes házastársával együtt jelen lenni ne neheztelje. Abbeli jóakarátját kglmeteknek kglmessen vesszük. Tartsa meg Isten jó egészségben kglmedet. Datum in arce nostra Sárospatak, die 18 Maii 1653.

*Susanna Lorantffy mp.*

*Kívül : Spectabili et magnifico Dno Francisco Bethlen de Keresd etc. Nobis benevolo. (Zárópecsét.)*

Közli : DR. LUKINICH IMRE.

## BAKONYBÉLI REGESTÁK A XV. SZÁZAD MÁSODIK FELÉBŐL.

---

*1451 máj. 25 körül, Vásárhely.* Miski (!) veszprémi alispán s a szolgabírák bizonyítják, hogy Gergely milkói püspök, béli kormányzó Mihály diákot a Kecskés Bálint apátsági jobbágytól okozott sérelmekért kárpótolta.

Papíroklével a pannonhalmi rendi levéltárban. Első fele egészen leszakadt, a datálásból is feria . . . b. Urbani pape 1451 van meg ; pecsétje letört. Signaturája C. 57, Hh.

*1453 júl. 17.* A veszprémi káptalan, mivel László király Dömösön júl. 7-én kelt levelével meghagyta, hogy Gergely milkói püspök stb. azon panasza miatt, hogy Uzsali János és Giczi Albert néhány tarjáni jobbágyát elverték, a többieket halállal fenyegetik s bizonyos cserjést magoknak foglaltak le, tartson nyomozást : Kovácsi László fia Mihály mellé Fábián papot, sz. Udalrik (Vldarnicy) oltárának igazgatóját küldte ki, a kik a panaszt igaznak találván, Giczi Albertet Giczen aug. 1-re megidézték.

Papíroklével u. ott. Pecsétje töredezett. Sign. C. 25, R.

*1454 márcz. 2.* Az esztergomi káptalan jelenti, hogy Gregorius episc. Milkov. suffraganeusque ac vicarius in pontificalibus generalis domini Dyonisii cardinalis et archieposcopi Strigon. stb. a veszprémi káptalant ab erectione metarum possessionis sue portuonarie Zenthmarkfelde (Veszprém m.), a veszprémvölgyi apáczákat s másokat a birtok lefoglalásától, használásától eltiltotta.

Papíroklével u. ott. Pecsétje jórészt levált. Sign. C. 5, Y.

*1456 nov. 18., Vásárhely.* Myskei litteratus Mihály és Dörögdi Bálint veszprémi alispánok, valamint a szolgabírák tudatják, hogy Gergely püspök Pápai Antal fiát Györgyöt s Pápai Pál fiát Benedeket Agyaglik jószágá lefoglalásától eltiltotta.

Papíroklével u. ott. Első pecsétje részben levált, második ép (motivuma kereszt), a harmadik levált. Sign. C. 64, J.

*1458 márcz. 23., Vásárhely.* Dörögdi Bálint veszprémi alispán tudatja, hogy Gergely milkói püspök, béli gubernator kértére



Kovácsi Jánost inquisitora kiküldvén, ez márcz. 16-án azt tudta meg, hogy Tapolczai Gergely officialis leveldi s nagyteveli emberekkel az apátság Borsodon levő erdejét vágatta s még az inquisitio idején is ezt tette.

Papíroklevél u. ott. Pecsétje teljesen levált. Sign. C. 56, W.

1472 márcz. 19. Unyani Miklós alispán s a veszprémmegyei szolgabírák tudatják, hogy László béli apát kértére Jakácsi Domonkost nyomozásra küldték. Ez jelentette, hogy 1471 jun. 23-án una cum Johanne iobagione ipsius exponentis, qui scilicet licentia obtenta et censibus ac omnibus debitis persolutis »ment át Kolos László patonai jószágáról Kajárja, megjelent Patonán, a hol János jobbágy a bírótól és esküdtektől s Kolos officialisától, Mátyás mestertől, super rebus et bonis 60 fl. auri valentibus, que tempore sue abductionis detente sunt,« elégtételt kért, de nem kapott. Erre a megye ítélőszéke fölhatalmazta János jobbágyot, hogy Kolos jobbágyaitól joga legyen bárhol res et bona et iumenta arestare, tamdiu eidem de premissis satisfactum fuerit.

Papíroklevél u. ott. Pecsétjeiből az első levált, a második töredezett paizsában ágaskodó vagy növekvő ló (?) látszik, a harmadikéban durva mívű kettős kereszt. Sign. C. 54, G.

1473 aug. 7. Győr. Hédervári Horváth Tamás és Huzeghi Antal győrmegyei várnagyok s alispánok a szolgabírákkal jelentik, hogy a béli apát nevében panaszt tevő nemes Polányi Mihály kérésére nemes Hali Györgyöt inquisitóra küldték, a ki arról értesült, hogy György pilisi és Péter zirczi apátok familiarisa, theloniarius a és tributarius a béli apát koppányi jobbágyait ex consensu et voluntate ac instigatione abbatum — súlyosan bántalmazták.

Papíroklevél u. ott. A szöveg végén 4 gyűrűpecsét, az első motivuma kivehetetlen, a második hatszegű mezejében Anjou-liliom, a harmadikban pajzsban álló kiterjesztett szárnyú sas, a negyedikben szintén stilizált liliom látszik. Sign. C. 51, Z.

1473 okt. 14., Vásárhely. Megyesi Márk és Deregdi Simon veszprémi alispánok a szolgabírákkal jelentik, hogy László béli apát érdekében Kovácsi Beken Tamást nyomozásra küldvén, ez azt tudta meg, hogy Bakulnak János, Hymfi Lőrincz debrenthei várnagya, Balthaházai István, Thapolczafewi Therek Mihály az apát gannai jószágára törvén Hymfinek Márton nevű jobbágyát — suis excessibus et demeritis exigente captum et detentum de vinculis et compedibus excepissent, — néhány apáti jobbágyot elverték, honestas mulieres equorum pectoribus in terram prost-rando — szintén sérelemmel illeltek.

Papíroklevél u. ott. Három pecsétje volt, de csak a harmadik ép: kettős körben álló paizs s ebben kettős kereszt. Sign. C. 51, N<sub>3</sub>.

1477 máj. 26., *Vásárhely*. Megyesi Márk és Deregdi Simon veszprémi alispánok jelentik, hogy László béli apát kértére Bewken Jánost testimonio sigilli nostri — inquiralni küldvén, ez jelentette, hogy arról értesült, hogy Szerafin leveldi perjel sz. György táján ajkaredneki embereivel egy polányi jobbágyot »licentia non obtenta, iusto terragio minime deposito« Ajkarednekre vitette, majd sz. János táján az apát (polányi?) magtárát szétszedette, fáját pedig Leveldre hordatta.

Szakadozott papiroklevél u. ott. Három pecsétjéből egy levált, kettő töredezett. A magtárpusztítás helye is kiszakadt; lehet, hogy ez Kajáron volt. Sign. C. 59, G.

1478 júl. 19. *Esztergom*. Mihály milkói püspök, esztergomi érseki vicarius Dorogházai László notariustól aláírt rendeletével meghagyta a veszprémegyházmegyei szent-miklósi, alsó-őrsi, zirczi, paloznaki plebánosoknak, hogy, mivel László béli apát panaszt tett, hogy András őrsi prépost oka volt 2 akoli sessioja felgyújtásának s ígérete ellenére most kártérítést nem ad, a prépostot ad vicesimum diem a die citationis« megidézzék.

Papiroklevél u. ott. Pecsétje levált. Sign. C. 51, B<sub>4</sub>.

1478 szept. 8., *Veszprém*. »Benedictus decretorum doctor, prepositus Hanthensis, canonicus et vicarius . . . Alberti episcopi . . . Wesprim . . . discretis . . . Sancti Joannis Baptiste, . . sancti Nicolai confessoris et . . . sancte Margarethe, de Wesprimo ac . . de Fayz et . . de Zenthkyralzabadya eccl. parochialium plebanis« meghagyja, hogy mivel Albert őrsi prépost a két sessio felégetése miatt sem tisztító esküt tenni nem akart, sem a kiszabott birságot megfizetni, »ad decimam diem diei citationis, si fuerit iuridica, alioquin ad primam sequentem« idézzék meg s ha nem akar jönni, erről adjon számot.

Papiroklevél u. ott. A szöveg végén kis zöld pecsét maradványa. Sign. C. 57, G<sub>3</sub>.

1480 jan. 14., *Esztergom*. Mihály milkói püspök stb. a pápai, béli, gyimolthi, szentivani, cholti (csóti), ugodi, bedegei, teveli, vaszari plebánosoknak László apát panaszára »auctoritate apostolice legationis nate, qua fungimur« meghagyja, hogy Wadas Albert fiait Benedeket s Mátyást, Babadi Pétert, Noszlopi Dózsát, Felső-takácsii Pothyondy Miklóst, Lőrinczházai (de Lewremczhaza!) Gergely fia Pált, Gergely fia Györgyöt és Kozma fia Gergelyt Kápolnástakácsiból, Bedegei Pált, Bedegei Jánost, Gergely fia Benedeket, Takach Demeter fiait Jánost és Demetert, kik szintén Kápolnástakácsiban laknak, mivel Ponyvádról már 7 éve nem adtak tizedet s ezzel 200 arany kárt okoztak, a szentszéki bíróság előtt meg nem jelentek : vásár- és ünnepnap harangzúgás, »accensis

et extinctis luminibus» jelentsék ki az összegyűlt népnek, hogy az említettek ki vannak közösítve.

Papíroklevél u. ott. Hat milliméteres pecsétje ép; a paizsban egy száron három virág — egy le, kettő fölfele — a paizs fölött három milliméteres kis infula. Sign. C. 51, Nn.

1480 márcz. 18., *Esztergom*. Mihály milkói püspök stb. László apát panaszára meghagyja a kensce-i (!, iurisdiet. Strig.), csajági, fülei, berendi, ajkai papoknak, hogy Lukács balatonfő-kajári ispánt, feleségét Dorottyát s gyermekeit Antal, Margitot, Ilonát, Chordás Benedeket, Lothanytho Lőrinczet, Zsákos (Zakos) Lukácsot, a kik »ex instigatione nobilis Briceii Dese, domine Agnetis consortis eiusdem Bricii ac Thome et Ladislai filiorum . . . de Szentkirályszabadja,« továbbá Kiskorontáli Antal fia Györgyöt, a kik a béli kolostornak sok kárt tettek, Esztergomba idézzék.

Papíroklevél u. ott. Pecsétje szép. Sign. C. 51, Rr.

1480 júl. 13. *Koppány*. László béli apát, Szentiváni Márton és Nagydémi litteratus András zűr-zavaros írásban elmondják, hogy ez a két utóbbi az apát és János, Gergely, Bedegei Pál, másik János, György, Pál, Benedek, Pothondi Miklós, Noszlopi Dózsa, Péter, másik Benedek, Máté, Kozma Gergely takácsi nemesek közt, mint fogott birák bizonyos, már az esztergomi szentszék előtt folyó perben úgy határoznak, hogy szept. 12-ére mindkét fél 2—2 »bölcse« embert küld Lovászpatonára s ezek döntsének ügyökben; ha ez a négy ember nem tud békét teremteni, akkor szept. 12-e nyolczadától (szept. 19.) újra az esztergomi vicarius elé vihetik a pert (bizonyára tizedper lesz.)

Papíroklevél u. ott. A szöveg alján kivehetetlen motivumú kerek gyűrűpecsét. Sign. C. 50, G.

1483 aug. 2., *Vásárhely*. Deregdi Simon s Kohári Gergely veszprémi alispánok s a szolgabíró bizonyítják, hogy Ewisi Gergely előtt Alcz János és fia Antal Polányban lakó béli apátsági jobbágyok 21 jobbágygyal »contra providos Paulum Penthek de Wamheg et Laurentium fil. eiusdem, iobagiones domini Stephani de Zamaria et Petrum Ewsse de prefata Wamheg« a fogott biráktól megítélt esküt letették.

Papíroklevél u. ott. Három pecsétjéből a középső maradt meg: paizsában nyiltól átfurt szív. Sign. C. 17, V.

1484 ápr. 15., *Vásárhely*. Deregdi Simon és Reechei Benedek veszprémi alispánok s a szolgabíró adják emlékezetül, hogy Teveli Mihály nyomozása szerint 1483-ban Domonkos fejérvári prépost, Pápai Bertalan özvegye s Laki Péter zsemléri jobbágyaikkal a béli apát agyaglikai szántóföldjeit elfoglalták.

Papíroklevél u. ott. Három pecsétje összetört. Sign. C. 64, K.

1486 decz. 26. A győri káptalan jelenti, hogy, midőn Zorardus turóczi prépostot Tarján birtokába be akarták vezetni, ez ellen Chalai Astalnok Demeter s László béli apát tiltakoztak; miért is őket 1487 máj. 1-re a király személyes jelenléte elé idézték.

Papíroklevél u. ott. Pecsétje levált. Sign. C. 51, O.

1487 szept. 27. A fejevári keresztesek konventje Mátyás királynak jelenti, hogy Báthory István rendelete szerint nyomozást tartván, igaznak bizonyult, hogy László béli apát polányi embereivel Gergely leveldi perjel Udvarnok prediumának határait megrontotta. László apátot Polányban okt. 6-ra törvénybe idézték.

Szakadt, össze-vissza ragasztott papíroklevél u. ott. Pecsétje felében van. Sign. C. 49, F<sub>3</sub>.

1487 okt. 19. A fejevári keresztesek konventje Mátyásnak jelenti, hogy Budán szept. 27-én kiadott rendelete szerint Nádasdi Imre s Petherdi Albert frater Péter pap jelenlétében nyomozást tartván, a kihallgatott tanúk igaznak mondták, hogy Gergely leveldi prépost redneki jobbágyaival a béli apát szomszédos jószágának: Ethethelekének egy részét elfoglaltatta. Gergely perjelt 1488 máj. 1-re megidézték.

Papíroklevél u. ott. Pecsétje meglehetősen ép, de kopott. Sign. C. 52, A<sub>3</sub>.

1488 jan. 21., *Leveld.* Hydekwthi Farkas Antal veszprémi alispán a szolgabírákkal s esküdtekkel jelentik, hogy László béli apát kértére Vámosi Pál szolgabíró s Bozsóki esküdtet nyomozásra küldvén, ezek a tanuvallomások alapján igazolják hogy Balatonfő-Kajáron egy csomó veszprémi püspöki jobbággy veresen rátámadt Tóth Miklós s a litteratus Oszvald apáti jobbággyok házaira s »quinque cutes pecoriales, duo membra similiter pecoralia, unum dolabrum, unum cultellum, quibus carnes mactari solitum est, unum currum, tres equos curriferos et tria vasa vinorum« elragadoztak.

Papíroklevél u. ott. Három pecsétjéből a két első ép; egyik ovalis, melyben gém forma madár van a nyaka fölött csillaggal, a másodban pedig térdeplő alak látszik. Sign. C. 17, Aa.

1488 ápr. 12. A veszprémi káptalan Mátyás királynak jelenti, hogy, midőn Báthory István országbíró márcz. 28-án Budán kelt rendelete szerint László béli apátot Merethe s Endrédbe, valamint Ug negyedébe be akarta vezetni, ápr. 9-én »Ladislaus de Usal in persona Emerici Hymfy et Georgii de Hwzywtoth ratione Merethe, item ratione Endred idem Ladislaus de U. in persona E. Hymfy et Joannes Chapo de Azanfalfa in personis Johannis et Ludovici Zambo de Mezewlak, ratione vero quartae partis Ugh nobilis Catherina relictá condá Michaelis Sarosdy

Papíroklevél u. ott. Pecsétje letöredezett. Sign. C. 51, X<sub>3</sub>.

ac Dorothea consors Michaelis filii dicti Michaelis in suis et mariti sui, necnon Clementis Sarosdy nominibus et dicte Catherine consortis eiusdem Clementis, item Osvaldus de Ug in sua et Petri, Georgii gratium suorum personis« ellene mondtak a statuálásnak, mire a nevezetteket máj. 1-ére a király személyes jelenléte elé idézték.

Papíroklevél u. ott. Pecsétje alól töredezett. Sign. C. 57, H<sub>3</sub>.

1489 jan. 29., Buda. Báthory István országbíró »egregium Emericum Hymfy de Debrenthe Georgium de Hozywthoth, Johannem nomine Zambo de Mezewlaak, Michaellem Sarosd de Wg, Valentinum Bakos de Deweher, Valentinum de eadem Wg,« mivel Merete, Endréd s Ug ügyében a budai Ledeczy Istvántól képviselt László apát ellenében meg nem jelentek s képviselőt nem küldtek, birságra ítéli, »si se rationabiliter non poterunt excuesar.«

Papíroklevél u. ott. Pecsétje ép. Hátán jegyzet: Extradata est in 2-a discussione per S. G. Sign. C. 51, F<sub>3</sub>.

1489 jan. 29. Buda. U. annak hasonló ítélete »contra egregium Emericum Hymfi de Debrenthe, Michaellem Lethere, Johannem Geghery, Michaellem de Koronthal, religiosum fratrem Petrum abbatem de Zyrz, Dominicum et Osvaldum de Dees,« akikkel Kys Thewel s Dees (részbirtok) miatt perel László.

Papíroklevél u. ott. Pecsétje ép. Sign. C. 50, C<sub>4</sub>.

1489 febr. 26., Buda. Báthory István országbíró a fejérvári keresztesek konventjét megbizza, hogy László béli apátot Kis-Tével egész s Dees részbirtokba vezesse be.

Papíroklevél u. ott. Pecsétje letört. Hátán: Item sabbato proximo ante dominicam oculi homo regius Johannes de Kolthaza electus et electus noster Benedictus crucifer custos. — Item portionis possessionarie Dees vocate nobilis domina Potentia (— na ?) de Dees in persona nobilis Oswaldi de Dees prohibuit et contradixit. — Sign. C. 51, E<sub>3</sub>.

1489 márcz. 28. A fejérvári keresztesek konventje Mátyás királynak jelenti, hogy, midőn Báthory febr. 27-iki rendelete szerint Káldházy Jánossal frater Benedek jelenlétében a béli apátot Merete s Endrédbe, Ug  $\frac{1}{4}$ -ébe be akarta vezettetni, Hymfy Imre, Devecseri Bálint, Ugi Oszvald és György, Zambó János és László, Hosszutóthy György nevében ellenmondás történt s azért ezeket máj. 1-ére a király elé idézte.

Papíroklevél u. ott. Pecsétje levált. Hátán: Pro a(ctore) Stephanus Ledeczy cum Cruciferorum. Sign. C. 51, W<sub>3</sub>.

1489 jun. 15. Báthory István országbíró előtt az előbbi okiratban említettek képviselője kijelenti, hogy az idézetteknek a letiltott jószágokra írásaik vannak. Ezek előmutatására okt. 6-át kapják terminusnak.

1490 márcz. 6., Győr. Horváth Antal és Enessey Pál alispánok, a szolgabíró necnon 12 iurati electi nobiles bizonyítják, hogy a felpéczi Theremes János szolgabíró s Poky Mihály esküdttől tartott nyomozáskor a tanuvallomásokból az derült ki, hogy Kolos László patonai jobbágysai Kajár határait megrongálták, annihilálták.

Papíroklevél u. ott. Öt pecsétjéből az 1. kivehetetlen, 2. kiterjesztett szárnyú madarat mutat, 3. részben van meg, 4. ép, de annyira kopott, hogy motivuma (madár? lilium?) nem állapítható meg, 5. paizsában szív s ezen horgas ágú kereszt. Sign. C. 49, O.

1492 nov. 28., Buda. Báthory István országbíró adja emlékeztül, hogy a Gergely leveldi perjel és László béli apát közt folyó perben a béli apát prókátorra egy bemutatott oklevél párját kérte. Ebben a fejevári keresztesek konventje jelentette Mátyás királynak, hogy Báthory megyahagyta nekik, mivel Gergely perjel panaszt tett udvarnoki földjének határrontása miatt, küldjenek bizonytságot, kinek jelenlétében »iuxta vim et formam generalis novi decreti ab omnibus nobilibus et ignobilibus bene status et honeste condicionis sub pena solutionis 16 marcarum,« ha a vallo-más alól ki akarnák magokat vonni, meg lehessen tudni, a béli apát polányi emberei voltak-e a határrontók. A konvent Nádasdi Imre s Ajkai Bernárd veszprémi esküdtek mellé Benedek testvért adta. Visszatérvén Benedek prelátusa, a nemesek pedig comesök előtt téve esküt jelentették, hogy Ajkai Lóránd, Gergely és István, Halápi Feketh István, Baldei András, Koronhai Mihály, Damián Simon a zirczi apát berényi jobbágysa, Biró Antal berényi jobbágysa, nemes Waryasi Péter, a szent-mártoni apát széki (zeeki) jobbágysai a béli apát jobbágysainak kártételét ismerték. E miatt László apátot Polányból a király elé czitálták. — Báthory ezen okiratot most újra kiadja.

Papíroklevél u. ott. Pecsétje letört. Az oklevél szövege alján: Lecta cum tenore per Geresy. — Hátán alól jegyzet: Hunc hominem duobus florenis conduxi, qui ad vos eat, rogo solvatis ei; pro paria litterarum iterum mittatis 1 florenum. — Sign. C. 50, A.

1498 márcz. 28. Veszprém. Szarka Kelemen, a veszprémi vár kuriájának provisor, az alispán, és szolgabíró jelentik, hogy László béli apát részére Szapári Imrét nyomozásra küldvén, ez jelentette, hogy Marczaltói Miklós emberei a béli apát örletni menő akli embereit elverve, kifosztva Vathelth-re vitték s innen kettőt »Fide ipsorum«, a harmadikat 1 frtéért eresztették el, majd egy másik akli jobbágysot in via Zarasbel fogtak el s vertek el, a feleségétől pedig 90 denárt csikartak ki.

Papíroklevél u. ott. Három pecsétjéből csak az első fele van meg. Sign. C. 51, A.

1500 jan. 11., Buda. Ulászló kir. meghagyja a veszprémi káptalannak, tartson nyomozást, mennyiben igaz László béli apát vádja, mely szerint Ferencz győri püspök officialisa két tarjáni apátsági jobbágy romándi szöllejét elhordta s hogy egy tarjáni jobbágyot, a ki ex causa rationabili nem kapott költözési engedélyt, erőszakkal vitetett át Romándra.

Papíroklevél u. ott. Hátán Ulászló ép pecsétje. Sign. C. 50, R<sub>3</sub>.

1500 jun. 10. Ezzeni Benedek veszprémi castellanus és vicecomes, valamint a szolgabírák emlékül adják, hogy Akai litteratus Mihály nyomozása szerint a béli apát 2 akoli jobbágyát Fejérvárról hazatértökben bizonyos Elbey földnél Endrédi Somogyi Imre ystoygari (esztergáli) jobbágyai megtámadták; majd Máté zirczi apát itteni jobbágyai 6 ökrüket elvevén, Olaszfalura vitték őket.

Papíroklevél u. ott. Hátán 3 töredezett pecsét. Sign. C. 15, Gg.

1500 jun. 20. A győri káptalan jelenti Ulászlónak, hogy 1500 jun. 9-én Budán kelt rendelete szerint, amelyben arra kaptak megbízást, kérdezzék meg a dispositiot azon fogott bíraktól, kik László béli apát s Szentiváni Miklós, meg a szentiváni plebános, János közt itéltek, Felpéczi Ewchy (Écsy) Péterrel Dombrói Mátyás kanonokot kiküldvén ezek Koromzói Jób és János, Sawoli Balázs, Balásfalvai Bernáld, Athyai Kálmán ispán, Gerseni Sebestyén, Takácsi Wytay Pál, Takácsi János, Kisgyimolti litteratus György fogott bírakat meghallgatván azt tudták meg, hogy a fogott bírák Kajáron járván, itt Szentiványi Miklós elmondta, hogy egy hajdan Serki Demeter birtokában volt szőlőt a szentiváni parochiának hagyott, de az ekkor a kajári Balázs Albertnél volt, a ki »in termino ad id alias consueto arestari fecisset; erre Szentiváni »ad terminum iuris in proprio suo equo causa acceptande iustitie super huiusmodi arestatione vinee« átküldte a plebánost, a ki tudatlanságból id birsagio quadringentorum Wiennensium elíteltette magát s azt mondta, ő tovább nem perel, rábizza az ügyet Szentiváni Miklóstra; az apát officialisa Felpéczi Hali János a birságban lefoglalta a lovat, a mivel, Szentiványi szerint, 20 arany kárt okozott; az arbiterek — fönmaradván a birság követelése — az officialist 6 márkára ítélték úgy, hogy egy márka bizonyos ideig = 1 frt, azon túl értéke iuxta consuetudinem regni számít; Hali a fizetést teljesítette.

Papíroklevél u. ott. Pecsétje jórészt levált. Sign. C. 49, J.

1500 aug. 5. Ezeni Benedek veszprémi alispán s várnagy a szolgabírákkal adja emlékezetül, hogy mivel Endrédi Somogyi Miklós a László bakonybéli apáttól ellene indított perben a bíróság előtt meg nem jelent nobis et parti adverse 1—1 súlyos márkát fizet, ha törvényes mentsége nem lesz.

Papíroklevél u. ott. Pecsétje töredezett. Sign. C. 50, d<sub>3</sub>.

1500 aug. 6., Veszprém. Ezeni Benedek alispán s a szolgabírák tudatják, hogy aug. 5-én Ystrygaron Endrédi Somogyi Imrét Akai Mihály responsiora s birságfizetésre okt. 7-re megidézte s ugyanekkor jobbágysait is statuálnia kell.

Papíroklével u. ott. Pecsétjei leváltak. — Hátán: Pro a (ctore) Joh. Haly cum J. Martini, pro i(n causam attracto) non venit, in 3 marcis est convictus. — Sign. C. 50, K<sub>3</sub>. — Ugyanezen ügyet, melyről a hátirat szól, rendszeresen elmondja az okt. 7-én kiállított oklével u. ott. Pecsétjei töredezettek. Sign. C. 50, M<sub>3</sub>.

Közli : SÖRÖS PONGRÁCZ.



## MAGYAR LEVELEK A XVI. SZÁZADBÓL.

— MÁSODIK KÖZLEMÉNY. —

### IV.

**Takaró Mihály tihanyi kapitány levelei Nádasdy Tamáshoz.**

*Tihany, 1554. október 13.*

Spectabilis ac magnifice domine, domine mihi gratiosissime, salutem et servicionum meorum perpetuam commendationem.

Az te Nagyságod levelét én megértettem, kit ír te Nagyságod énnekem, hogy *Zambo István* panaszolkodott te Nagyságodnak az váras felől. Meg higgye te Nagyságod, hogy énnekem senki ezt tuttomra nem atta, sem viczeispányok, sem egyebek, mert ha énnekem tuttomra atták volna, meg higgye te Nagyságod, hogy a mire elég löttem volna, gongyát viseltem volna, de énnekem senki semmit nem izent felőle.

Továbbá Nagyságod énnekem megbocsásson, hogy illyen késsőn tettem választ, mert ez az oka, hogy te Nagyságod(nak) hirt akartam írnya, ki bizonyal való hir.

Továbbá ezt irhatom te Nagyságodnak, hogy ezt értjük, hogy a török az szomszédságra akar menni, de bizonyal még meg nem értettem, ha ugy vagyon e vagy nincsen.

Továbbá könyörgök te Nagyságodnak, mint kegyelmes Uramnak, hogy te Nagyságod viselne valami gondot reám, mert immár *Sforcia* uramnak egy nehánszor irtam ő nagyságának, hogy valami taraczkot és szakállasokat kilgyen, de csak azt írja, hogy meg leszen, penig ő nagysága azt nem tuggya, hogy csak egy *szál taraczk* nincs, szakállas is tiz ha vagyon. Nagyságod penig jól tuggya azt, hogy szerszámmal szokták az végházat tartani. Azért könyörgök te Nagyságodnak, hogy te Nagyságod ne hagyjon, mert Isten után csak te Nagyságodban vagyon minden bizodalmam.

Reliquum V. M. D. deus maximus optimus ad sua vota conservet.

Datum ex Týhan 13 die oktobris Anno domini 1554. V. M. D.

perpetuus servus

Michael Thakaró.

A levél czímezése: Spectabili ac Magnifico domino Tome de Nadasd Palatino ac locumtenenti regie majestatis etc domino mihi semper graciosissimo.<sup>1)</sup>

*Tihany, 1554 november 13.*

Generose ac magnifice Domine etc.

Im kültem te Nagyságodhoz egy emberemet *Zendij Imrehét*, kinek szavát te Nagyságod meghiggye, mint igaz az enyimet, mert én te Nagyságodnak mind öröké szolgálni akarok, mint Nagyságos Uramnak. In reliquo stb. stb.

Datum ex Týhan 13 die novembris anno domini 1554. V. M. D.

perpetuus servus

Michael Takaró.

*Tihany, 1554 november 21.*

Kegyelmes, nagyságos (így !) ereké való szolgálatomat irok, szolgáltam, szolgálni is akarok nagy hivséggel, most is itt hiven szolgállok. Te nagyságod levelét énnekem hozták és a felséges királét holott panaszol az veszprém pispék uram, hogy én el hoztam volna az ő tized borát. Meghiggye te Nsgod, hogy nem hoztam csak egy csep borát is sohol is, még inkább szolgálni is akarok ő uraságának. Továbbá, hogy megércse te Nsgod, kántornak volt valami keves dézmája, azt elhoztam. Tudgya te Nsgod, hogy az cántorság káptalannal egy, mert énnekem így atták élémbe, mert én a pispék uraméból semmit nem hoztam.

Továbbá kérem te Nagyságodat, mencesen (meg az felséges király) előtt, (hogy legyen kegyelmes)<sup>2)</sup> ha az pispék uram reám panaszolkodik, mert hiszem, te Nagyságodnál tudván vagy, reám jöttek vala az terek, négy egész óráig reám ostromlottanak az házat és valahol kernile (így !) volt mind meg égették. Az ő kegyelme jobbágyit mind elhozom reája, mert sok építésem vagy.

Továbbá te Nsgod(nak) panaszolkodott, hogy az ő kétszolgáját foktam, (így !) fogva tartottam. Te Nagyságod ha bizonyal értenéje, szernyüség hallani is volna (így !) a mint ők cselekettenek.

<sup>1)</sup> Csak az egymástól különböző levélczimeket közöljük.

<sup>2)</sup> A zárjel közé tett szavak a levélben keresztül vannak húzva.

Gazdáját ide hivattam, az is reá vallott, a ki bintelen volt, azt elbocsáttam ingyen, a ki bins volt azt az uraim elkérték, hogy itt ő felsége házaiban szolgáljon esztendeik. Isten tarcsón te Nagyságodat.

Tihanból adatott Szent Ersébet aszon nap után való szerdán 1554.

Takaró Mihál

Te Nagyságodnak hiv szolgálja

*Kívül* : Ez levél adassék Nádasdy Tamás uramnak, Magyarország-nak Nándor ispánjának, mint kegyelmes, nagyságos uramnak.

*Tihany, 1555. augusztus 28.*

Spectabilis et magnifice domine stb. stb.

Az te Nagyságod levelét én megértettem, kibe ir te Nsgod énnekem az ravás felől, még eddiglen az te Nsgod levelét énnekem nem hozták az ravás felől, mert én az te Nsgod levelének engedelmes akartam lenni, leszek is, de valaki te Nsgodnak eleiben atta, hogy én engedelmes nem volnék az ravásnak beszolgáltatására, abban az ember hamisat vált, valaki te Nsgodnak eleiben atta, mert ha te Nsgod értenéje, mint irta *Szele Jakap* itt az feldet, te Nsgod is csodálkoznék (így!) rajta, mert ő *Zigligedében* volt, onnan irta, az az onnan róttá az szeginséget csak amint ő akarta. Vagyon itt oly ember, ki hetven esztendő, ki azt mongya, hogy soha ilyen kegyetlen rovás rajtok nem volt. mint *Szele Jakap* róttá őket mostan, mert annak előtte, hogy *hatkapun rótták*, mostan pedig *tizenkettőn* róttá *Zele Jakap*.

Továbbá arról is restantiát az szeginségen mostan kívánnak, az még *Corom János* idejében volt, nem én időmben volt, annak pedig egyik restanciát *Corom János*nak atták, másik restanciát *Gywlaffi Lászlónak* atták. Énnekem így attak eliben az birák, im pedig az birákot bekildetem az rovókhoz, hogy eligaziccsák dolgokat. Mert én nem hogy te Nsgodnak ellene cselekedném, de inkább Nsgodnak öröké akarok szolgálnom.

Az hatalmas Isten tarcsa meg te Nagyságodat minden jóvával, nagy sok esztendeig.

• Datum ex Tihan 28 die augusti 1555.

Továbbá még *Szele Jakap* ilyen dolgot mivelt, hogy ide jött az király ő felsége falujára, megdulta és egy szegén embernek két tehenét levágta, kit énnekem csak hiremmé sem adott. Ilyen éktelenséget *mielt*, ám lássa te Nagyságod.

Vestrae Spect. Magn. Dom.

servitor

Michael Takaró.

*Tihany, 1556 szeptember 16.*

Örökül való szolgálatomat irom Nagyságodnak mint Nagyságos uramnak. Továbbá egyéb hirt mast nem irhatok Nagyságodnak, hanem mai napon jöve egy emberem *Budáról*, jöllehet az én kiválképen való emberem otthon nem volt, *Tholnára* ment volt, de annak az társa izente, hogy az passának az akarátja, hogy az had eleiben akar menni. Az én emberem közölök jött, ezt nilván mongya, hogy mind szénájokat, szalmájokat szekekre rakták, el indulnak minden bizonyal. Az szándékját ki tugya, de im esmét emberemet *bocsáttam* (így!) ha mi bizonyos hirt érthet Nagyságodnak tuttára adok. Az négy béket *Bebekkel* atta volt az passa, de az mint értem semivel jött haza. Azt is mongya az én emberem, hogy *Szöndöröböl* az felesége ki rekesztette, nem akarja be bocsátani és *Szádvárában* az fia sem akarja bebocsátni. Ilyen hirt beszél az én emberem. Mai napon még elkültem, valamel fele értem, hogy indul ottan tuttára adom Nagyságodnak. Az *beszprémi* meg jött vala, de ez is el akar, mind az *fejérvári* menni. Isten tarcsa Nagyságodat.

Ex castro Tihan die 16 septembris anno 1556.

Te nagyságod szolgálja

Thakaró Mihál.

Aggya ő felségének ezt az levelet Nagyságod.

*Tihany, 1556 október 11.*

Spectabilis et magnifice domine stb. stb.

Ő felsége ira énnekem egy levelet, kibén írja ő felsége, hogy három *szanchjok* jött volna föl, én azt hittem, hogy ő felségének *Szigetből* megirták volt, az ki Péntek el mulék az másikon jötte nek ki az passa táborából, *Velichián bég*, *Hamza bég* és az *váczi bég*, kik el mentenek. Eremest akarnám, ha Nagyságodnak jobb hirt irhatnék, az el mult napokba kültem vala huszonnégyszáz lovat *innend*, hogy nyelvet fogjanak, voltanak oda alá *tizenetted* napig, szerencsa kísértésbe, de semmi képen nem *tallja* (így!) volt az szerencsa őket, hanem az ki szombat az másikon találkoznak egybe az *dewecseriekkal* és az *gyeriekkel*, és úgy mennek el, hogy *Tolnára* üssenek. Tolna végén állnak meg és sok tüzeket látnak ottan, vélik, hogy terek vannak benne, onnand indulnak el, *Tolna-Szent-György* között *Pakos* között állnak be az lesben. Immár, hogy megvirad az terek is az nyomot látják meg és *martalékul* azonnal bocsátnak két lovon való tereket, mely két tereket azonnal *imezek* fogják el. Immár az terekektől kezdik kérdezni, hogy ha *jünő* (így!) sok terek, azt mongya nekik, jünek egyen, de nem sokan vannak, hanem csak kevesen. Azonban csak környül veszik

üket, ott volt az *váci bég*, ott volt *Hamza bég*, ott volt *Velicián bég*, voltak másfél ezeren. Osztán az ki hova mehetett el ment, még is tiz lovon való embör az sik mezőn szalatt el benne, az nekül kik az erdőre szalattak benne, el annyira, hogy az ide valókbán tizenegy vagyon oda benne, az devecseriekben tiz, az gyeriekben nem tudom menyi vagyok oda az a nekül (így!) mongyák, hogy még az erdőn és az falukon budosnának benne. Im azokért is értek kültem, de jó bizonyal nem tudom Nagyságodnak megírnom még mennyi vészett el benne, de mind egyetembe voltak *hatvan lóval*. Lovok sok vészett oda, volt mind vezetékek lovokkal nyolczvan lovok.

Valere Vestram spect. et Magn. cupio.

Ex Tihan 11 die mensis octobris.

Servitor Vestrae Spect. et Magn.

Michael Takaró.

*Tihany, 1556 november 15.*

Spectabilis ac magnifice domine stb. stb.

Énnekem Isten után csak Nagyságodban vagyon bizodalmam, mint kegyelmes uramban. Egyéb hirt nagyságodnak nem írhatok, hanem innend által Somogyból az békek mind *Koppánból* s' mind *Simontornyából* s'mind egyébünnel (így!) Budára gyűlnek, vélem azt, hogy valamely fele rablást tesznek. Továbbá írhatom Nagyságodnak, hogy az elmúlt nyáron voltak az ő felségi jobbágyi *csopakiak*, *frediek* az fejevári munkán voltak, kiknek huszonnégy szám barmokat *Ádám Gál* uram valami lator gyalogval elvitette, ki mind ez mai napig oda vannak, küldém először egy embörömet levelemmel, akkor az én levelemre ilyen választ tén, hogy az fölségi jobbágyit meglegetteti, azért fogadása, kit levelébe fogadott, nálam vagyon. Másodszor ismét embörömet küldém, kinek ugyanazt mondotta, hogy meglegetteti, harmadszor ismét felküldém embörömet, annak szóval ilyen választ tett, hogy *ennek előtő (így!) nem látott meg az te urad, ennek utánna se lászon bár*. Ilyen tekéletlen választ tén. Azért nincs mit tennem, hanem ha mind ebben megyen el, hagy az ő felségi jobbágyit dulja, az mint fogadás levele nálam vagyon, reá köll szólnom.

Továbbá mastan ismét *Mindszent holta kelve* ugyanazon lator gyalogval az *fogh szabadi* barmot, ugymint százat hajtatott el, mely barom után azonnal az nyomon emböröm volt, ki mind *Gyerig* ment az nyomon és ugyan ott találta meg az barmot. Az barmot, hogy meglátta *Ádám Gál* uram, azonnal költ föl és ment föl *Bécsbe*, minek okáért, hogy el *enészthesse*, mert ezek szegények az fogh szabadiak ő felségének adóznak és ide az ő felsége házához minden szolgálattal voltak, mastan is vannak. Ugyan

azon harmadnap ismég embörömet küldém levelemmel Ádám Gálhoz, az káros embört is felküldém, hogy az barmot neki *megadatnája* és az nilván való latrokat is megtartaná. Ezt is megírák neki, nem hogy ő dulatja az ő fölsége jobbágyit, inkább öneki kellene oltalmazni, mert ennek *előttö* (így!) való főkapitánok kik voltak, inkább oltalmazták az ő fölsége jobbágyit és jószágát mástul is, nem hogy ők dulták volna. Azt is megírák, hogy ha mind ebben akar elmenni, ő fölségét lölöm meg efféle dologért. Akkor otthon nem nem (így!) találták, hanem *Korláthwythot* hatta volt képébe, az én emböröm tartatja volt mind az barmot s' mind az latrokat, de azt monta *Korlátwith*, hogy ő fejéért sem merné megtartani, mert semmi gongya nincs hozzá. Azért efféle nilván való dolgokat cselekeszik az ő fölsége jobbágyin, kit ennek előttö (így!) való főkapitánok soha nem miveltek.

Azért im ő fölségéhez egy embörömet kültem, mely dolgot ő fölségének supplicatióban megíráttam és az kamarás uraknak is megírtam, azért meghattam az embörömnek, hogy Nagyságodhoz menjen és a mint Nagyságodnak teccik, Nagyságod igazécsa jó utban az embörömet és az mibe Nagyságodat meglöli Nagyságod legyen segítséggel neki, kit én erőkké Nagyságodnak megszolgálók, mint Kegyelmes Uramnak.

Továbbá emlékezhetik Nagyságod, hogy az elmúlt esztendőben is ő felségének könyörgöttem vala, hogy ő fölsége husz lovaggal és etven gyaloggal följebben való fizetést tenne, mivel jól tuggy te Nagyságod, *hogy énnekem előttem tűz vagyvn, hátam megett víz, környüben mind ellenség*, azért kérem Nagyságodat, mint kegyelmes uramat, hogy ő fölsége előtt legyen törekedő, hogy ő fölsége adná meg az megígért husz lovagot és etven gyalogot, hogy én is ő fölségének és az megnyomorodott országnak szolgálhassak kedve szerént. Azért mégis kérem Nagyságodat, mint kegyelmes uramat, hogy Nagyságod legyen segítséggel az én embörömnek, mert ez az mit *Ádám Gál* uram cselekeszik türhetetlen dolog, azért csak Nagyságodba vagyon énnekem bizodalmam, Isten után mint Nagyságos uramba.

Valere Vetram Spect. Magn. feliciter valere (így!) cupio.

Ex castro Týhan 15 die mensis novembris Anno 1556.

Servitor perpetuus Vestrae Spect. magn

Michael Takaró.

*Tihany, 1557 márczius 22.*

Erökül való szolgálatomat irom le Nagyságodnak, mint kegyelmes uramnak, mert énnekem te Nagyságodban vagyon minden bizodalmam Isten után.

Továbbá ezt irhatom te Nagyságodnak, hogy most jöt egy *pribég* ide hozám, mely *pribég* azt beszéli, hogy *Lándor Fejérvárnál* csinálnak hidat az törökök, de immár azt nem tudja, ha az Szávára verik az hidat avagy az Dunára. Azt is mongya, hogy az császárnak nagy hada leszön, azt sem tudja mondani, ha Erdélyre megyön avagy erre jó. Továbbá ezt is irhatom te Nagyságodnak, hogy minap mentem vala átal *Ságvárra* egy kastélyra és valami nyolc törököt szorítottam vala benne, ugymint három óráig vivám reájok és megvevém tőlek, végre reájok *szorítottam* (így!) és az toronban szaladának, az toron pedig igen magas és erős, még is mind addig égettem reájok, hogy immár mind meg agyák vala magokat és kötelet is kérnek vala, végre az sendelyt mind leverék, énneköm is porom minden elfogya és nem késhettem, mert ki vethetöm vala őket. Az egyik ki szekellék az toronból, az mast is nálam vagyon, az töbi ot marada, én is el jövék onnan és az kastélból hoztunk vala valami kilencz *paripákat* és egyéb szerszámot, paist, sisakot, *páncért*, nerget, mind az féle hadakozáshoz való szerszámot. Ezt irhatom Nagyságodnak, hogy ez is azt beszéli az rab török az mit az *pribég*. Bizony az kik megmaradának *hetten*, nagy szerencsén maradának meg, mert az dereka az kastelnak fottig mind le romlot az nagy égésnek miatta. Egy falumbeli birót az király ő felsége feldéről, be kültem vala látni, mint marattak és azt beszéllé, hogy kinek keze, kinek lába *égetet* (így!) el.

Továbbá ezt is irhatom te Nagyságodnak, hogy negyednapja, hogy *Gerrel* (-Győrről) hozának egy levelet az Commissariustul, az mely Komissariust ő felsége bocsátot vala ide az ő felsége házában és azt írja, hogy az, mely levelet irtam vala király ő felségének, mikor hivat vala ő felsége, mentem vala magamat az Balatonnak mivoltáért, hogy semmiképen fel nem mehetek az ő felsége hivatalyára, mert most is azon vagyon az veszprémi bég és az simontornyai, hogy mind az két felől reám jőjenek, kit Isten ne engögyön ő nekik. És az mi választ tettem ő felségének, azt írja az komissarius, hogy még ugyan nála vagyon *Ádám Gálnál*, király ő felségének nem akarta küldeni, még oly szóval illetőt emböröm előtt, hogy még sem török, senki nem mivelte volt rajtam ezt. Megirtam neki, hogy mi okáért nem külte az király ő felsége levelét és ha ő dolga az az, mely szóval illetőt engömet, hogy választ tegyön arról énnekem. Ha az ur Isten engedi és Nagyságoddal szembe lehetek, meg beszélöm Nsgodnak, mi az oka, hogy ilyen gonoszul vagyunk egymással.

Továbbá tegnap is jöttek vala az törökök az jégre próbálni az jeget, mihelen megolvad, azonnal szembe leszök te Nagyságoddal. Im mast bocsátám egy embörömet király ő felségéhez valami szerszám végett, kérem Nsgodat, hogy Nsgod is legyen

szószóló mellettem, mert szakálosok miatt igen szikes vagyok. Az Ur Isten tartsa meg Nagyságodat.

Ez levél kelt Týhanba 22 napján Marciusnak anno 1557.

Thakaró Mihály

te Nagyságodnak mindenbe kész szolgálja.

*Tihany, 1557 április 17.*

Spectabilis ac magnifice domine stb. stb.

En nekem Isten után és ő felsége után csak Nagyságodban vagyon minden bizodalmam mint nagyságos uramba. Ez el mult napokban, hogy ő fölsége és mind Nagyságod Bécsben vala, akkor kültem vala föl ő fölségéhez s'mind Nagyságodhoz *Gáspár deákot*, kitül izent és ira vala énnekem Nagyságod, hogy bizonynyal megtudakoznám, ha meg holt e avagy nem *Kaszon bassa*? Ugyan elfelettem akkor Nagyságodnak megizennem az én embörömtől mint egy holt, énnekem irt vala egy levelet az *koppányi bég*, kiben azt írta, hogy megírom neki bizonynyal, mert ő köztök ez a hir, *hogy Nagyságodtul elvették az nádorispánságot*. Megírom neki, hogy semmit ne higyen benne, mert Nagyságodtul el nem vették, hanem hogy Nagyságod az had dolgában jár mast és hogy Nagyságod leszen az hadnak előttük járó. En is ugy irék neki, hogy nekem is bizonynyal meg írja, ha Kaszon bassa megholt avagy él. Im mostan irt egy levelet énnekem, kiben bizonynyal írja, hogy ugyan vagyon és ezeken vagyon és hogy *Péccsé* várják. Ezt írja, hogy *Sziget* alatt akar fire bocsátni és ott akarja az fivet megetetni. En velem igen barátos ez az Koppány bég, enihánszor kéretett, hogy egymással szembe lennének, de még az (t) nem mertem mivelni *semis* (igy!) mivelem.

Továbbá Nagyságodnak egyéb hirt nem irhatok, hanem az *fejérvári* és *veszprémi* tereknek igen készülnek, immár nem tudom, ha az fire mennek vagy peniglen rablani akarnak. Im embörimet kültem Fejérvárra s'mind Budára, ha meg jönnek valami hirt hoznak, miként az tereknek fire eresztenek azonnal Nagyságodhoz megyek és én magam az hireket Nagyságodnak megmondom, az töb dolgokat mindeneket Nagyságodnak megbeszélek. Továbbá Nagyságodtul tanulságot várok, én magam föl mennék ő fölségéhez, ha meg jönő (igy!), mert az szerszám nekül igen szikölködöm.

Az érsek uram panaszát, kit énnekem Nagyságod kildet, erekké meg szolgálom, de az miképpen az érsek uram ispánnya panaszolkodott méltatlan panaszlott, mert nem voltam oly maga feledett embör, hogy oknekül cselekettem volna, kit mind *igénként* érsek uramnak ő Nagyságának megírtam. Az dolog így lett. Kérezet vala én tőlem az ő fölsége drabontja egyik haza én tőlem



(így!) ki késet volt valamenni időn othon, kildek érette, hogy jó volt az érsek uram jobbágyi támattak reája, lütték által, ki azonnal megholt. Ennihánszor izentem az ispánnak, hogy törvénné állassa az embört, az ki az ő fölsége drabontját *meqlüttö* (így!), az az ember, az ki ezt cselekette, érti meg, ilyen boszu beszéddel illetett: *Tegyen róla egyem (így!) ha bánja*. Én ugy küldék reá, hogy ü magát ázt az embört megfogják, el hozzák, ha penig magát nem találják morháját hozzák el. Ugy hozták el négy hordó borát az embörnek, kiben 47 akó ha vagyon. Ismég husz mérő gabnáját, két ekrét, ám gondolja Nagyságod, ha teszen ez száz forint ára marhát.

Ismég hun ir az borok tartása felől ő nagysága érsek uram, az dolog eben volt. Gyergy deák, az ő Nagysága ispánja, volt it nálam mind az sziretben, akor emlékeztem vala az borok felől, hogy senkinek ne agya, mert én is megveszem, valamint másnak agya, ugyan akor nekem ígéré, másfelől ismég másnak atta, tehát immár az borokban el vittek, eszemben vélem és ugy küldék az polgárokhoz, hogy föl ne agyák az ki megmaradt benne, mig nem érsek uramat *érem* érette, azonba egy embörömet küldém érsek uramhoz. Érsek uram ő nagysága hallasztá az ispánra, énnekem azulta sem ira sem izene az ispán. Ugyan azontul tehát ismég az borokat elvitette, aból semmi kárát nem értem, hogy eset volna ő nagyságának.

Továbbá hiszem, hogy Nagyságodnak *Terek Ferenc* uram vagy *Chjoron János* uram megirta Nagyságodnak, ez el mult napokban mentünk vala *Veszprém* alá. Én ilyen vakmerő népet nem láttam, mint a mi népünk vala. Taraczkal, szakálással lüttének hozánk, de szinte az vár alá mentünk vala, annira, hogy szinte az kis kapuig mentünk, mégis csak egy embör kárral *lénk* (így!) Ismég egy lovat *lüének* (így!) el énnekem egy főlovamat nyerék el minden szerszámával. Végre ki jöttek vala, de az völgyből nem *bocsátojok* (így!) föl. Ezt irhatom Nagyságodnak. Ezt is írja énnekem az *koppáni bég*, hogy még *Amhát passa* be nem jöt az tiszbe, azért én ennek hamar végére megyek, mert embörim vannak oda, Nagyságodnak azonnal megirom. Valere vestram spect. ac Magn. cupio. Ex Týhan 17 die mensis aprilis 1557.

servitor vestrae spect. magn.

Michael Takaró.

*Tihany, 1557 április 23.*

Spectabilis ac Magnifice domine stb. stb.

Egyéb hirt Nagyságodnak nem irhatok, hanem az mai nap *jövő* egy emböröm *Fejervárról*, ki énnekem azt mongya, hogy sokan vannak és erőssen patkoltatnak és erőssen készülnek.

Mi legyen szándékok, nem értem, ezek is penig az terekek, kik ide *Veszprémmé* jöttenek, kiket Nagyságodnak megirtam vala, voltak lovagal, gyalogal *etszázan*. Ezek is Fejérvárra mentenek, tegnapi napon az veszprémi bég is el ment velek, de az kocsikat el nem vitte vele, az mint az én emböröm mongya az *simontornyai békét* és az *koppáni békét* is fölvárják Fejérvárra. Immár mi legyen szándékok, mi kevetkezik *belőlő* semmiképen nem értem. Tavaly is illyen formán cselekedének, hogy ide Veszprémmé jövének és *innend* ismég vissza menének Fejérvárra, azonba ugy rablák el az *Kemenesallját*. Mastan is tehetnek afféle *csalárságot*, kire Isten ne segéllje. Az somogyi rablás hiszem, hogy Nagyságodnak tuttára vagyon. Továbbá az hitetlen, nem jámbor ira énnekem egy levelet az koppáni bég ez napokba, hogy *Péch* . . . (kiszakadt hely) azon másod nap ugy rablot. Ezt irhatom Nagyságodnak, az mely emböröm Budára vagyon, még meg nem jöt, miként meg jó azonnal Nagyságodnak meg irom az mi hirt hoz.

Valere Vestram Spect. Magn. optamus.

Ex Týhan 23 die mensis aprilis 1557.

servitor vestrae Spect. Magn.

Michael Takaró.

*Tihany, 1557 ápríl 27.*

Spectabilis ac magnifice domine stb. stb.

Énnekem Isten után és ő fölsége után csak Nagyságodba vagyon bizodalmám, mint Nagyságos Uramba. Ez mai napon *jüvő* énnekem egy emböröm Budáról, az én bizot embörömtül, ki ennek előtte is engem bizonyos hirrel tartot, nekem ezt izente bizonyal, hogy *Amhát passát* várják és hogy *Kaszon passát* Erdélyre választották, és hogy ha az frigynek vége nem *lehend* (így!) *Ali passát*, Amhát passát ide mi felénk választották, kire Isten nem segélli. Ezt is izente, hogy ha Amhát basa meg jövend, valamit értend azonnal megizeni. Immár ez szin alatt mit akarnak cselekedni, nem értem, az *veszprémi bég* is vissza jöt, nem értem, ha ismég olyan *csalárságot* fognak mivelni, mint tavaly, lovoknak avart, sássat kaszáltatnak. Tavaly is resten fogák, ha hertelen fogják vala Isten nekünk agya vala. Azért Nagyságod hagyja meg, hogy vigyázanak minden felé reá, ne járjanak ugy mint tavaly, ki tugya az ő csalárságokat.

Továbbá az mely emböröm énnekem *Fejérvár(t)* vagyon, nekem ezt izente, hogy kire Isten ne *szegéllje* (így!) őket, hogy ez napokba rablani mennek. Im ismég egy embörömet el küldém, hogy adig *sohová* ne mennjen, mi nem (így!) meglássa az terek indulását. Azért énnekem mindenféle embörim vannak, valamit

értek Nagyságodnak azonnal meg irom. Valere vestram Spect. Magn. feliciter optamus.

Ex Tyhan 27 die mensis aprilis 1557.

Servitor Vestrae Spect. Mag.

Michael Takaró.

*Tihany, 1557 junius 9.*

Spectabilis ac magnifice domine stb. stb.

Im ez mai napon jöt vala én hozám az Nagyságod emböre és hozá énnekem az Nagyságod levelét, melyet azonnal vevék és megértém az Nagyságod akaratját és írását, az levél hozó penig hozott énnekem flv. 63. Azért azon nap megszerzettem az huszonegy drabantot, az többit is, az mint Nagyságod megparancsolta ő felsége után, azoknak is gongyát viselem és megfogadom őket. Hol Nagyságod azt írja, hogy ő felsége hatta vót, hogy onnan bocsátott vóna valami drabantokat, de Nagyságod azt gondolta róla, hogy job az, melyeket enmagam fogadom, én is Nagyságod után azt vallom, mert mikor *Kapost* viják vala is, akkor is *Svorcija* uram *Gywlauffy* uram drabanti közül eresztett vala ide benne egynehányat, hogy az hir indula mind elszökének enmagamat hagyák, de job az, mint Nagyságod mongya, hogy olyanokat fogagyak az melyeket ismerök. Azért Nagyságod írja meg énnekem, menyét fogagyak, mert még az én emböröm meg nem jöt Bécsből.

Továbbá ez napokban jöve egy emböröm Budáról és azt beszéli, hogy mind az iszpahiákat és ez végbeli törököket mind fel hivatta Budára az *uj bassa* és minden falukat megszámoztak, melyek vannak meghódolván és honnan atták meg az hódolást. Ismét azt beszéli, hogy átalán fogván ez az oka, hogy először nagy rablást tesznek és az után *házat szálnak*, ha az Isten más ész nem ad nekik. Azért bizony mind ő felségével és Nagyságoddal örömet szömbbe leszök vala, de semmi képpen nem lelete az nagy hirnek miatta, de kéröm Nagyságodat, mint kegyelmes Uramot, hogy az mine(m)ü dolgaim vannak ő felségével, Nagyságod minden segítséggel legyön belőle, ő felsége ne hagyjon megfogytokoznom, hogy én is tucyak mind ő felségének mind te Nagyságodnak szolgálni.

Továbbá adom tudássára te Nagyságodnak, hogy annyira megháborottunk *Magyar Bálinttal*, hogy immár Nagyságodnak meg kell jelöntenöm, mert nem türhető dolog. Im Nagyságodtól várok, de ő felségének is tutára adom. Én ő neki csak egy pénz ára kárt nem tettem, az *Ur Isten es keserülné mint ő verette az szegény aszony állatokat, megdulatta őket, megverette őket, megégette házokat*, most is fogván tartya az szegény emböröket, te Nagy-

ságod meghigye, mert bizony dolgot irok Nagyságodnak. Szénnel, fegyverrel fenyegeti és binteti őket. Megírák neki, hogy *megelégeteneje* (így !) az szegény népet és oly választ tett reá, hogy semmi képen nem tecik énnekem. Tugya Nagyságod, hogy mikor az házban bocsátának engömet, még akkor adák kezembe az falukat, még azulta mindentül megörzöttem csak ő kapot bele és *Ádám Gál* lopatá el a szegény embör barmait, de onnan sem marattam károssa. Immár Nagyságod visellje gondunkat eből, adig ő felségét sem bánom vele, mig Nagyságod választ nem teszen róla.

Isten tarcsa meg Nagyságodat minden javával.

Datum Týhany 9 mensis Junii anno 1557.

Servitor ejusdem v. m. d.

Michael Takaró.

*Tihany, 1557 augusztus 18.*

Spectabilis de Magnifice domine stb. stb.

Megértettem a mit énnekem az én atyámfia által *Nagy Benedek* által izent Nagyságod. Bizonyal mind vele egyetembe az mint én jobban tuttam úgy viseltem gongyát. Az ketteivel szembe voltunk. Egyik *marthajffj* (így !) *endrédi vajda* én is által mentem hozzá, ő is által jött én hozzám, Bálint biró mindenütt velünk volt, úgy beszéllettem a vajdával, azután én magam is mind Benedek urammal egyetembe beszéllettem vele az vajdával. Ezek a mint beszéllének, minden jót kell benne várnunk, de Bálint biró fiával még szembe nem leheténk, mert az *simontornai béknél* vagyon. Hiszem, hogy hallotta Nagyságod, az passa ki megholt az testét alá vitték Terekországban, *Kaszon passa* Tholnán vagyon, az simontornai bég azzal vagyon. Ha meg jó Tholnáról azt fogatta az vajda, hogy az Bálint biró fiával is szembe juttat, csak annak okáért marasztám it nálam Benedek uramat. Im Bálint birót oda hozzá *bocsáttám* Nagyságodhoz, Benedek uramat addig el nem bocsátom, mig Bálint biró fiával szembe nem jutottam.

Továbbá ezt is irhatom bizonyal Nagyságodnak, Veszprim nek az külső vára mind elégett, három háznál többet meg nem vehettek benne, az többi mind álgyu s' mind taraczk el égett. Bizonyal soha kinnyebben meg nem vehetnék mint mastan, ha király ő felsége akarná.

Isten tarcsa meg jó egészségben Nagyságodat.

Datum ex Týhan 18 die mensis augusti. A. D. 1557.

servitor vestrae Sp. M. D.

Michael Takaró.

*Tihany, 1557 augusztus 28.*

Spectabilis ac Magnifice domine stb. stb.

*Nagy Benedek*, hogy itt nálam enni ideig késék az okát tuttára akarom adni Nagyságodnak. Bizonyyal ez ideig elbocsáttam volna, de az *Bachó Bálint* fiával még szembe nem lehattunk. Az simontornai bég, kinél a Bachó Bálint fia vagyon, még meg nem jött Simontornára, Pécssett vagyon. Az endrédi vajda azt mongya, hogy hamar nap megjő és azon helen az Bachó Bálint fiával minket szembe juttat, mert ő is az Bacsó Bálint fiától vár. Mihelen az Bachó Bálint fiával szembe lehetünk, azonnal Nagy Benedeket haza bocsátom Nagyságodhoz. Mast egyéb hirt nem irhatok Nagyságodnak, tegnap az *Koppáni bég Fonod* alá ment vala, valahol Somogyban az szegénségnek hajója volt mind szegénséggel egyetembe alája hajtották, az lövést hallották, hogy igen lövének, azt immár nem tугyák mint jártanak. Én is Benedek uramval mind napestig a *réhben* (így !) vártam, ha az vizen vissza jönnek vala, Isten akarattából szembe lettünk volna velek, de még vissza nem jöttek. Ha királ ő felségének eleibe adná Nagyságod az *Veszprim* megvételeit soha kinyeben, nem *ternénk*, (így !) mint mast, az egész vár oly igen meg romlott.

Továbbá az drabantok felől ez ideig sem királ ő felségéhez nem kildhettem sem penig *Kijnssperger* uramnak nem adhattam tuttára, mert *hóránkint* vártuk, hogy az terek rablani ki megyen, attól nem lehetett. Azért kérem Nagyságodat énnekem aggyon tanóságot Nagyságod, mit kelljen cselekednem, mert én az drabantokat csak szóval nem tarthatom.

Isten tarcsa meg jó egészségben Nagyságodat.

Datum ex Tÿhan 28 augusti Anno D. 1557.

Servitor vestrae Sp. M. D.

Michael Takaró.

*Tihany, 1557 szeptember 18.*

Spectabilis ac Magnifice domine stb. stb.

Megértettem a Nagyságod levelét, azt írja te Nagyságod az *fejérvári polgároknak* ne hinnék. Bizonyára ők jól ajánlják magokat. Az elmúlt *Hetfeire* (így !) virradóra éjjel titkon nálam voltanak, im ismég érettek kildöttem emberemet, hozzám hivatam őket, ha valami jót végezhetek velek tuttára adom Nagyságodnak.

Hiszem hogy tuttára vagyon Nagyságodnak *Kaszonpassa* Budára fel menése. Énnekem emberem volt Paxon az passa népe közt mikor fel jött Budára. Azt mongya bizonyal ezer embernek felette a passával nem volt. Az koppáni *Mehemet bég* Kaszon passa attyafia, azt írja énnekem, hogy sokkal nagyobb

birodalommal atták ez passaságot neki, hogy nem mint ennek előtte való passák voltanak. Pécssett *Oroszlán* béknek *sáncsokságot* attak.

Az drabantok felő (így !) az mit énnekem ír Nagyságod azt is megértettem. Bizonyal az menni drabantot én fogattam ezeket csak szóval nem tarthatom. Im *Kjnsperger* uramnak is irok felőlek, megérttem mi tanóságot ad felőlek ő Nagysága.

Isten tarcsa meg jó egészségben Nagyságodat.

Datum ex Týhan 18 die mensis septembris anno Domini 1557.

Servitor Vestrae Sp. M. D.

Michael Takaró.

*Tihany, 1558. január 28.*

Spectabilis ac Magnifice domine stb. stb.

Az el mult napokban *Ehsegwáry Farkas* uram, *Bornemjzza Janus* és *Theöre* *Ferencz* uram szolgálában is nálam valának. Az koppáni bégnél valami szegén rabok vannak, kiket ki akar-nék váltani, énnálam is vannak rabok, kiket az koppáni bék ki akarna váltani. Egy *fej* (így !) vajda írt az rabok végett, kildötte vala átal hozzám az másik vajdát hitre, magunk hivattok vala. Bornemizza Jánus uramnak valami jobbágyit birja az vajda, azoktul való jüvedelem felő (így !) végezének egymással. Az váron kívül egy szén mellett eszünk, iszunk és mulatunk vala. Azonközbe juta egy paraszt ember, monda, az *veszprimi bék* az mezőn nyulászna, azt izente volna, ki mennék hozzá, szembe lennék vele. Én megizentem, hogy vendégim volnának mastan szembe vele nem lehetnék, sem akarok is lenni, az ő barátsága énnekem nem kell. Az bíró hogy elmene az követséggel, azután mint 2 avagy 3 *horával* mondák, hogy az jegen az *istrásás* valami lovagot látna. Nem *tudhatájok* (így !) magyar e avagy törek. ? Lóra ülünk, *meglátánájok*, micsoda féle emberek volnának. Az egyik vajda egy szolgámmal hirem nekül előttem alájutott vala az jégre, míg én is az uraimmal alá menék, az másik vajda velem volt, addig ketten ők eleikbe menének. Meglátá az vajda, hogy törekek volnának, mindjárást paissát elveté, az kopplyát az én szolgám kezében adá. Más felő(l) a törek nekiek rugá magát, az vajdának lovát *megsebesejték*. Az én szolgám látá *orczol* (így !) jőne neki a törek, egyikkel szembe öklele, mind az kettő meg-sebeseték. Az én szolgámat is bizonyal elfogják vala, de az uraim-mal *megsegétitem*, ott az míg teccék (?) utánnok menénk, de félek vala, hogy *lessek* vagyon, meg térénk. Az egyik vajda szolgáját utánnok *kildejek* (így !), az *veszprimi* porkolábot vissza *hinája* hitre, szólnánk vele. Azt sem bocsáták vissza, a követet is elvivék, mastan is mind a kettő oda vagyon. Így jártam velek. Az én fejedelmem, királ ő felsége erőssen parancsollja a frigyet

megtartanom, a törek pedig meg nem tartjá. Én ez időig a fejedelemnek parancsolattya szerint meg tartottam. Az veszprémi hitván bégnek irtam felőle a frigyét mi köztünk megszegte volna és én az én fejedelmemmel, királ ő felségének tutára adnám, az ő passájoknak is megírnám. Semmi választ levelemre nem *tén*.

Azért Nagyságodat kérem, könyörgök is Nagyságodnak, aggyon tanóságot énnekem Nagyságod mit kelljen róla gondolnom, ő felségének is aggya eleibe Nagyságod. Ha énnekem oly tanóságot ad Nagyságod, bizonyal én ezzel ez veszprémi törekkel és *hitván* békkel soha frigyét nem tartok. Hiszem az hatalmas Úr Istent, ennek én árthatok. Ha ő neki királ ő felsége háza alá szabad *szágodani*, legyen énnekem is az ő házok alá szabad szágodanom. Ezt tuttára akartam adni Nagyságodnak. Énnekem Isten után minden bizodalمام vagyon Nagyságodban. Jó és kegyelmes választ várok Nagyságodtól. Isten tartsa meg jó egészségben Nsgodat.

Datum ex arce Tyhan 28 die mensis januarii A. D. 1558.

Servitor vestrae Spect. Mag. Dominationis  
Michael Takaró.

*Tihany, 1558 márczius 12.*

Spectabilis ac magnifice domine stb. stb.

Az Nagyságod levele utamban ére engemet. *Bizonyával deákom nem vala velem, hanem othon kellették megnézettnem az Nagyságod levelét.* Hol énnekem Nagyságod azt írja, hogy Bálint uram *Magyar Bálint* panaszlott vóna Nagyságodnak, mikoron *Babocija* alatt vót foglaltam vóna akkor faluit el, bizonyával kegyelmes uram csodálkozom, hogy Nagyságodnak afféle dolgot mer jelenteni, mert Nagyságod meghiggye, hogy én ő neki egy faluját sem foglaltam el, nem hogy tebet foglaltam vóna, hanem az minemü falut mast eldulatot *Zamard* néven való falut az *Somogyságban* ki vóna, abban az faluban vagyon három avagy négy ház jobbágya *Selpj Istvánnak*, annál töb *sohol* nincsen, azt es ha akarattya vagyon reá vigye ki az faluból, mert mikor ő felsége énnekem attá tisztöl az várat, akkor attá az falukat is kezemben ő felsége.

De im felküldtettem kegyelmes uram Nagyságodnak az menyi kárt tétetett az szegénységnek, ebbül Nsgod megértheti minemü inségben tartja az szegénységet. Azért mast is azon könyergek Nagyságodnak, mint kegyelmes Uramnak, bocsáttassa el Nagyságod az szegénységet vele, ne tarcsa meg őket.

Továbbá ir énnekem pispék uram ő nagysága *amaz ember öldöklő felől*, hogy én *Iwanj Gáspárt* reá küldtettem vóna és megfogattam vóna, de látja Isten én nem küldtettem, valamiképpen

uttában találta és ő tartotta meg. Mert én azt sem tudom hová nilik kappuja (?) nem hogy én az ő házára küldtettem vóna, de azt irhatom Nagyságodnak, hogy nilván való gyilkos ember ez, immár három dolga jut vala hozzám, ez télen hogy király ő felsége fizetésére állana, de megértém, hogy olyan ember legyen, én el bocsáttám. De Nagyságodat kérem mint kegyelmes uramat, irjon Nagyságod pispék uramnak ő nagyságának felőle, vagy állasson tervént vele avagy aggya kézhöz, mert ha szintén én nállam lött vóna fogva is az Nagyságod levelére azonnal *elbocsáttam* volna.

Én Nagyságodnak örökül szolgállok mint kegyelmes uramnak. Isten tarcsa meg Nagyságodat mint kegyelmes uramat.

Datum *Ticonii* die 12 martii anno 1558.

perpetuus servitor V. Spect. ac M. D.

Michael Takaró.

Hirem illyen vagyon kegyelmes uram, kit Nagyságodnak akarok megjelentenem, hogy szándékjok ez vóna az törökeknek, ha az ur Isten más észt nem ad nekik, hogy *Babocijára* akarnának menni, immár szekereket is készétöttek fel reá, nem tudom immár, hogy ha meg akarják csináltatni avagy el akarják rontatni. Nagyságodnak ezt irhatom, de im Budára is vagyon emberem, ha megértettem mit akarnak, és ha indulnak el, Nagyságodnak azt is megírom, mint kegyelmes uramnak.

Nagyságodtul választ várok az szegény polgárok felől.

*Tihany, 1558 martius 29.*

Spectabilis et magnifice domine stb. stb.

Az el mult napokban irtam és kenyergettem vala Nagyságodnak, arról, hogy *Magyar Bálint* uram az Týchanhoz való jobbágyokat mi módon dulattya és fogságban tartya. +

Akkoron te Nagyságod nekem jó és kegyelmes választ tett vala, kit én Nagyságodnak eröké megszolgállok, mert király ő felsége után minden bizodalمام csak Nagyságodban vagyon. De nem hogy Magyar Bálint uram az Nagyságod intéssére és parancsolattyára, az ide való jobbágyokat, kiket fogva tart, eleresztette volna, vagy az rajtok let kárról és nyomoruságról megelégétette volna, sőt inkább azzal nem elégedet, hanem az elmult szombatra virradóban éjel hajduit küldötte király ő felsége falujára *Sághvár*ra, onnan az király jobbágyinak valamenni posztó és fejer ruhájokat találták mind elvitték *Fonódba*, annak felötte ugyan ottan az király ő felsége jobbágyának egyikét megölték és ketteit halálos sebekben fogva elvitték, kiket inkább hiszek hogy meghalnak honem (így!) meg vigasznak (?)<sup>1)</sup>. Az

<sup>1)</sup> Az eredetiben betű szerint: *Wjgaznak*.



többit es valakiket benne meg (olvashatatlan szó) szörnyen ver-  
tek, kergettek. Mely dolognak okát nem értem mi legyen, hogy  
az király ő felsége jobbágyit ilyen módon károséjta és fogyattni  
akarja, kiket nekem az tiszttel inventariomba attanak.

Ennek okájért kenyergők Nagyságodnak, mint kegyelmes  
uramnak, hogy Nagyságod ne szenvedgye el az Nagyságod tiszti  
szerént ez féle dulást, fosztást *Bálint uramnak*, hanem Nagyságod  
aggyon tanóságot és szabadságot nekem az dologról, mivel kellyen  
ótalmaznom Bálint uram ellen az király ő felsége jobbágyit, kik  
én tisztetem alatt vannak. Ne készereltessen (így!) Nagyságod  
hire nekül kivált ő fölségét sokféle panaszlásokkal bántanom.  
Hol *kegig* (így!) Nagyságod ebből nekem jó módot nem ad, arról  
Nagyságodat kevetem mint kegyelmes uramat, de én is el nem  
szenvedhetem az én tisztetem szerént, ha valahol Bálint uramnak  
jóságát találhatom az megfogdossott jobbágyokért ismét jobbá-  
gyit megfogdossom, az el vitt marhájért más marhát hozok,  
az meg ölt jobbágyért addig embert nem öletek, hanem minden  
rendbeli dolgokat ő felségének királynak megírok és tanóságot  
ő felségétől veszek. Ennek utánna Magyar Bálintnak róla soha  
semmit nem írok, ha valami igazságát reméli az meg dulatott  
falukban, keresse meg érettek király ő fölségét, nem engemet,  
mert én ő felsége hire és parancsolattya nekül soha egyik faluból  
sem veszem ki kezemet.

Ez mostani kenyergésemet akarám tudományképpen Nagy-  
ságodnak megírnom, hogy ha ennek utánna valami az felyül meg-  
írott dologért essik, én ne legyek oka az dolognak. Erről kegyelmes  
választ várok te Nagyságodtól mint kegyelmes uramtul.

Reliquum stb. stb.

Datum *Thijconii* 29 die martii Anno domini 1558.

servitor

Michael Thakaró.

*Tihany, 1558 július 7.*

Spectabilis ac magnifice domine stb. stb.

Mastan egyéb ujságot nem irhatok te Nagyságodnak, az  
el mult Vasárnapra virradóan Somogyba mentem vala átal az  
uraimmal egyetemben, *Saághvárat* az törekek egy szentegyházat  
*erőssejtetennek* (így!) vala meg, melyben régtől fogván laktanak.  
+ Reájok *itek*, istennek akarattyából mingyarást megvettem vala  
tőlek, négy töreknél többet nem szorithattam vala benne, az  
egyiknek fejét vették vala, az hárman (így!) a toromban szorula  
fel, toáb egy horánál viattam reájok, az tornyot puskával erőssen  
lőttem, az *endrédi* törekek valamiképpen eszekben vették volt,  
azon közben oda érkezének, azokat hogy meglátám, a hol mi kevés

marhájok a töreknek lesz, kihordatám és bőven szalmát hordaték az torom alá, reájok gyójtám *mintjárást* (így!) az szentegyházat, aztánd eljövék. Azonban az *kőreshegyi* törekek is előnkben érkezének, az hajókban be szállánk a vizre előtttek. Az töreknek három lovát találtók vala az szentegyházban, azokat az hajók mellé köteztetém úgy hozhatták átal. Az törekek a viz mellett egy egész mély földik késértenek, ők is lőttenek, mi is őket. Istennek akarattyából békével csak egy ember kár *nekil* (így!) el jövének, jól lehet *ítés* (így!) eset rajtunk, de egyéb bántásunk *semmit* (így!) nem let.

Toábbá én ajánlom örekké való szolgálatomat te Nagyságodnak. Énnekem Isten után minden bizodalمام vagyon csak te Nagyságodban.

Az hatalmas Isten tarcsa meg nagy jó egészségben te Nagyságodat.

Datum *Tichonii* 7 die mensis Julii Anno Domini 1558.

Servitor Vestrae Sp. Mag. D. perpetuus  
Michael Thakaro.

*Tihany, 1558 október 13.*

Örökök való szolgálatomat ajánlom Nagyságodnak, mint kegyelmes uramnak, énnekem Isten után Nagyságodban minden bizodalمام vagyon.

Továbbá Nagyságodnak egy szegény árva szolgája vagyok nálam, kit én gyermekségétől fogva tartottam föl és az Nagyságod jószágában vagyok attya és anyja *Szent Miklóst*, minden nemzetsége, kik jöttek vona *Szigetből* föl az Nagyságod birtoka és szárnya alá, kik mind ezidőtől fogván Nagyságodban bizván az Nagyságod jószágában nyomorgottanak, miért hogy biztak Isten után az Nagyságod jó téteményében mindenkoron. Jól lehet ők is be mehettének vóna Szigetben, miképpen az többek bementenek, de kiváltképpen nem akartanak menni és nem is mennek az Nagyságod szárnya alól, mert biztak Nagyságodban mint kegyelmes urokban.

Mastan penig szegényeknek semmi bizonyos helyök nincsen, csakhogy nyomorognak az Nagyságod szárnya alatt. Azért én könyörgök Nagyságodnak mint kegyelmes uramnak, hogy Nagyságod tekéncse meg az ő szegény árva vótokat, miért hogy mindenkoron biztak Nagyságodban és akarnak Nagyságodnak holtig engedni és szolgálni és nem akarják fejöket más birtoka alá fogni, hanem akarnak megmaradni az Nagyságod oltalma és szárnya alatt. Könyörgök annak okáért még is Nagyságodnak, mint kegyelmes uramnak, Nagyságod kegyelmességéből szegényökhöz és az Nagyságod szárnya és birtoka alatt Nagyságod

után szereznének egy *hely ülést*, kiben Nagyságod után maradhatnának békeességgel nyugodalmokra, mint ellyen (így!) megfáratt szegény szolgálai Nagyságodnak. Mig ezekben *egy fót tart, és egy nemzetség* Nagyságodnak mind öröké akarnak szolgálni, mint kegyelmes urunknak, Nagyságodnak ezek mindenben öröké való szolgálák. Én is mig élök Nagyságodnak mint kegyelmes uramnak örökké meg szolgálók. Isten tarcsa meg Nagyságodat.

Datum Týconii die 13. oktobris anno 1558.

perpetuus servitor V. S. M. D.

Michael Thakaro

in Týhan.

*Tihany, 1558 december 3.*

Spectabilis ac magnifice domine stb. stb.

Illyen hirt irhatok Nagyságodnak. — Tegnap jöve egy emb(er)em *Budáról*, az mely budai ember engemet hirrel tart azt izené énnekem, hogy ha mast az idő engette volna az bassa általán fogva ki jöt volna, az *Hrusztán* bassának penig harminczöt hajóval hoztanak élést és főemberek jöttek az hajókon, azt beszélik, hogy ő maga es Hrusztán bassa el jó, kire az Ur Isten ne segicse. Az én emberem, ki *Paxon* lakik személy szerint it vol(t) nálam, az énnekem mindent megbeszéli, mikor valamit ért avagy meg izeni, ő maga az én emberem eleget beszilt az törekökkal.

Az fejevári dologról most ot igen készülnek, lisztel és piritott hussal, de az *mez* (?) dolgáról semmi nincs. Az *Weli bég* meg jöt az csaszártól, mast leszen törvényök az *Arzlán béggel* az nyári dologért és az szeginségért, még most megyen az tervin véghez az nyári dologról, csaszártól főnépek jöttek az tervint látni.

Továbbá az előtt is megirtam Nagyságodnak, hogy az *Horváth Gáspár Vámost* megdulatta, ő felséginek ot három jobbágyát tartottam, azoknak tizenhat *barmojokat* (így!) vettek el, kiket meg nem atta. Én az ő felsége jobbágyit károossá nem hagyhatom, Nagyságod előtt tudománt teszek, ha ő felsige jobbágyit Nsgod meg nem elégített vele, valahonnan lehet az ő felsige jobbágyit meg kel elégitenem. Ezek szegények az vámosiak mind ez földnek eleget szolgáltak, de Horváth Gáspár ahoz semit nem tud. Mast esmeg az mivelte, hogy innét ő felséginek egy jobbágyát éjel drabantokkal el vetette mind marhásról, nilván ha utat talállok benne esmeg az onnan maga jobbágyát elhozatom érette. Azért kérem Nagyságodat mint kegyelmes uramat Nsgod adassa meg vele az szeginyeknek barmojokat. Ide is az uraimnak *tizenkét* ártánt hozattam vala pénzekre, azok el szalattak az *ördöre* (így!) az ártányok és Horváth Gáspár drabanti elhajtották. Azért

kérem Nsgodat, hogy ez ártányokat is Nsgod adassa meg vele. Im Nsgod előtt tudománt teszek én semminek oka ne legyek. Isten tarcson meg Nsgodát jó egészséggben.

Datum Ticonii die 3 decembris Anno 1558.

S. ac M. Dom. Vestrae servitor perpetuus  
Michael Takaro.

*Tihany 1558 deczember 6.*

Spectabilis ac magnifice domine stb. stb.

Énnekem Isten után Nagyságodban vagyon bizodalمام. Az Nsgod levelét mind az ő fölsége levelével egyetemben vettem és megérttettem az *minőmi* (így!) panaszt ő felségének az *Szent királ szabagyaia*k töttenek azt is im értem, de láttya Isten méltatlan panaszt tettek, hogy én ő rajtok adót kívánok és dézmát sőt miulta én itt az tiszttben vagyok minden oltalmok csak én voltam. De im Nagyságodnak ugyan nilván megjelentem micsoda adóról ők panaszlottak. Mert hogy az *palánk* nyakonkban dőlt vala az Nagyságodnál tudván vagyon, az vár építésére semmiképpen reája nem vehetem őket az monkára, miért hogy ugyan azonkor az törökök csak hamar hamar (így!) háromszor jötenek rejánk ide be az sorompón az gyalogja (oldaljegyzet: az fejeváriakkal egyetemben lehet az terek háromszázan), mert ő neki feles mindenkor az gyalogja, énnekem penig kevés gyalogom vagyon, nem mehettem rájuk (a sor fölé írva három olvashatatlan szó) ahoz való biztokban semmi képpen az monkára őket be nem vehettem, maga, hogy megvertem volna benne, ugyan nappal rejájok szágoldottam, oly igen megverettem bennök hogy mint aznak kellett lenni, de mégis *simmit velő* (így!) nem gondoltak, önmagok szerzőttek vala meg velem febr. 25, miért hogy az monkán itt nem voltak. Azról penig ugyan tanoságot kérek Nagyságodtól, mert arra fogadássom vagyon, hogy megveszem rajtok, miért hogy az vár építésére rejá nem vehettem őket, azt penig önmagok megígérték vala még azkor. Más az hogy én itt az földet mind jól tudom, azt is tudom, melliknek el kell pusztulni és melliknek nem, de aznak ennek utánna is kiválképpen el kell pusztulni, mert meg higye Nagyságod, *hogy mind az egész felden sincs gonosz embertelen nép mint azok az szent királ szabadiak*, és esmeg aznekül vagyon még egy falu. Mert ezek az szabadiak közel vadnak az törökhöz, ha ki jönnek is az kert alatt jönnek el, ha be mennek is az kert alatt mennek el, de mégis az hitván emberek, nekik mondván, hogy ide be hirt tennének azt soha meg nem szerzik. Más az, hogy mindennapi éléssel is ők tartják job részént az törököt, mint szintén mi idénkben minket éléssel tartottak mast őket szintin olyan képpen.

Továbbá az szegény vámosiakkal Nagyságod jól tehet, mert azt az ur Isten tугya, hogy mindnyájonknak szolgált az az falu, mert *Horváth Gáspár* nem érti azt, mert jelesben énnekem oly emberem lakott ott három, kik mind éjel nappal bizonyos hirrel *értettek*, ha csak tiz lovon való török ki ment is vagy be ment, azonnal tuttomra atták még éjel is. Horváth Gáspár pedig arra vet szegénekre, miért oda nem szolgáltanak, az mit szolgálhattak pedig szolgáltak is, de ő szintén ugy kívánta volna mint szintén az ő maga jobbágyi, ezeket pedig elfogatni szintin ugy akarta mint az ő magáét. Én is birok az felő (így !) nemes népeket, de azért *kéremes szerint* (így !) mikor valami dolgomra kérem, azért ugyan szolgálnak, de hogy tellyességgel ugy szolgáltatnám mint szokott jobbágyot, *az Isten ellen való dolog volna*. De még is kérem Nagyságodat, hogy Nagyságod adassa meg szegényeknek az el vett baromokat.

Az szent királ szabagyiakról tellyességgel el keletik pusztolni mert ártásonkra vagyon nekink. Énnekem sem barmok semmiek nem kel, de átalán fogván meg hattam nekik, *hogy kikeletre elfussanak az faluról*. Most pedig *Hamza bégel* megháborotonk az szegénségért, mert tellyességgel el pusztéttya az földet, mert egy kicsin falutól, *tizenöt kepe gabonát, száz 40 fl kér*, más falun esmeg három hold vetésért *száz 20 fl kér*, de aztan ilyen módot talált, hogy miért *egyem* (?) hogy többet nem vettek, énnekem kárt teszte *egyem* (így !).

Az szabadiakra én tőlem az harag csak ez, hogy az földről elfussanak, mert nilván látom, hogy ártássára vagyon az földnek. Énnekem az ő nyomoruságok semmire nem kel, csa(k) menyenek el az földről, ezt ő felségének is megirhattya Nagyságod.

Isten tarcsa meg Nagyságodat nagy jó egészségben.

Ex Tihan 6 die decembris Anno domini 1558.

Te Nagyságod szolgálja  
Thakaró Mihály.

*Tihany, 1559 február 26.*

Spectabilis ac magnifice domine stb. stb.

Nagyságodnak ezt irhatom, hogy jöt vala hozzám imez szegény *Bachio Bálint* fia Harmosról az Nagyságod jószágából és panaszkodék szegény énnekem, miért hogy Nagyságod akarattjából én *áttalam* jöve ki az törököktől. Mongya szegény, hogy semmi maradása nem lehet az Nagyságod tisztartóitól, kik *Kanisában* vannak. Nagy nyomoruságban vannak mind attyával egyetembe szeginyek, jelösben *Zeke Jakap* miat, Nagyságod tisztartója miat.

Azért én is könyörgök Nagyságodnak, mint kegyelmse Uramnak, ha immár szegény kijöt az pogány közül és Nagyságod birtoka alá fogta fejét mind attyával egyetömbe: Nagyságod parancsolna az tiszttartóknak, ne háborgassák szeginyt, ha Nagyságodnak teczenék, az ur Istentől is Nagyságod jutalmát veszi, az mivel *ellyen* szegényt Nsgod meglát valamivel, én is Nsgodnak öröké megszolgálom. Isten tarcsa meg Nagyságodat.

Datum Ticonii die 26. februarii Anno 1559.

Servitor perpetuus V. Sp. ac M. D.

Michael Thakaró.

*Tihany, 1559 szeptember 6.*

Spectabilis ac magnifice domine stb. stb.

Továbbá Nagyságodnak irtam vala az ló felől, melyet én tőlem szegény *Esegwárj Farkas* uram kőcsön kért vala el, mely felől énneköm Nagyságod választ kegyelmest adot, kit Nagyságodnak öröke meg szolgállok, mint kegyelmes uramnak.

Én csak azt kívántam az minemű választ énnekem Nsgod adot, hogy se Christóf uram ő kegyelme ne mutasson asszonyomhoz felőle, se penig asszonyom, Farkas uram atyaffia ne mutasson Christóf uramhoz (?). Immár el végeztök Christóf uramnak, hogy közhelyen legyen törvény benne és hozák oda az lovat az közhelre, valamelyikünknek jobigazsága vagyon hozá, legyen azé. Továbbá mi Nagyságodnak egy vörös *kőpönyegöt* és egy *halackát* kültem, mint *elljen* pusztá földről, én öröké akarok Nagyságodnak mint kegyelmes uramnak szolgálnom etc. Nagyságod énneköm parancsolljon.

Továbbá Nagyságodnak ezt irhatom, hogy ez napokban bocsátám az ő fölsége szolgálai közül négy drabantot az falukra, kiket Tihanhoz bírok ő fölsége után, hogy valami szekereket hoznának az ő fölsége háza szükségére. Az veszprimi törökök *Hamza bég* szolgálai vótak lesben egy mély földön Tihanhoz és reá találtak, mind az négy drabantot el viték. Az előtt ismeg Szent György nap után egy inasomat fogák el, semmiben az frigyöt meg nem tartják, mi penig az ő fölsége parancsolattya ellen semmi képen nem merünk vétenők, erőssen tartjuk az frigyot. Azért hogy ha Nagyságodnak teczenék, Nagyságod jelentené meg ő fölségének és adna oly tanóságot ő fölsége, kihez tudnám magamat tartanom.

Hiszem hogy tutára vagyon Nagyságodnak *Gywlaffy* uram vára alatt es mit mivelének, juhokat es szolgálai el vivének. *Horváth Gáspár* uram vára alatt es két rabot fogának, egy fejet vevének, efféle dolgok mind meg történek rajtunk, mi penig csak

meg sem merünk mozdulni, ezt akarám Nagyságodnak tutára adnom. Isten tarcsa meg Nsgodat minden javával.

Datum Ticonii die 6 septembris Anno 1559.

servitor perpetuus  
Michael Thakaró praefectus  
arcis Thiconensis.

1560 január 29.

Spectabilis ac magnifice domine stb.

Mastan *Gywlaſſy László* elkérte Tihant. Azért tугya Nagyságod mely pusztán én Tihant találtam, senkinek nem vala kellemetös, senkit reá nem vehettek akkor, hogy gongyát föl vötte vóna. Én az én szegény legény voltomra föl vöttem, szerencsét késértöttem, megépétöttem, immár mostan kapnak rajta. Mostan azért könyörgök Nagyságodnak, lenne Nsgod szó szöllő mellettem ő fölségénél, im irtam ő föl(ségenek) . . . felöle, ő fölsége hadna szent . . . ben az tisztnben . . . (a levél közepén egy tenyérnyi hely ki van szakadva egész a keltezésig) . . . 29 Januarii Anno 1560.

servitor perpetuus  
Michael Thakaró.

*Tihany (évszám nélkül) szeptember 5.*

Örökül való szolgálatomat irom le Nagyságodnak, mint kegyelmes uramnak. Továbbá ezt irhatom le Nagyságodnak, mint Nagyságos Uramnak, énnekem emberem volt Budára szerdán, ez el mult szerdán kültem, csütörtökön ot volt. Énnekem az én emberem nagy bizonyal izente, hogy *Bebek* ot volt az bassánál, szemével látta, hogy az *Csepel szigetében* vendéglették egy nap. Az passa pediglen vele atta szolnoki béket, váczi béket, hatvani béket és *Hamza béket*. Eznek végére nem mehetet, hogy hova mennek, de szemével láta, hogy az Dunán el költözet, az passa pedig még ugyan az *Kenem földén* (így!) vagyon. Az fejevári bék, veszprémi és simontornyai bék velek vadnak, de nem tугya, mely felé mennek, de mindenfele emberim vadnak, ha mit értek, Nagyságodnak tutára adok mindent. Ezen pedig igen vagyok, hogy ha egy *nyelvet foghatnék*, már négy fele is voltam, de még az *szerencsa* nem szolgált. Te Nagyságod agyon tanóságot miben kel megmaradnom, parancsollyon te Nagyságod . . .

Isten tarcsa Nagyságodat nagy jó szerencsában. Datum ex castro Ticonio 5 die septembris.

Az te Nagyságod szolgálja  
Thakaró Mihál Tihanban.

*Németujvár 1561 deczember. 30.*

Nagyságos uram örökké való szolgálatomat ajánlom mint kegyelmes uramnak. Adom tutára te Nagyságodnak, mint kegyelmes uramnak, hogy az minémő jószágot (?) falut adott és szerzett vala te Nsgod nekem *Shomodiban* (egy szó olvashatatlan). Magyar Bálint bele kapott, kiért könyörgök te Nagyságodnak, mint kegyelmes uramnak örökké való szolgálatomért, mert nekem Isten után senki több gyámolyom nincsen te Nagyságodnál, kiért én könyörgök te Nagyságodnak, hogy irjon te Nsgod Magyar Bálintnak, hogy enne *ires* tőle, ne háborgatná szegényeket, mert azután sem következik semi jó *kőztink* (így !) Tudom, hogy az te Nsgod szavát meg fogadja, im *hozzá* (így !) kiltem embereimet, csak te Nsgod irjon mellettem neki, kit én öröké meg akarok szolgálnom te Nagyságodnak, mint kegyelmes uramnak. — Isten tarcsa meg te Nagyságodat minden kegyelmességével. — Költ Németujvárat kis karácson előtt valo *kedön* 1561.

Nsgodnak szolgálja

Takaró Mihál.

*Kívül :* Az Nagyságos Nádorispán uramnak, császár és királl ő fölsége főtanácsának, nekem kegyelmes és bizodalmas uramnak adassék ez levell.

V.

**Enyingi Török Ferencz levelei Nádasdy Tamáshoz.**

*Szentandrás 1553 szeptember 3.*

Szolgálatomat irom k(egyelmednek) mint szerelmes uramnak, apámnak.

Elfelettem vót te kgdnek megy mondanom, mint egy hót-nak ugy nem jutot eszembe, *Battyánj* uram izent vala kgdnek, hogy kegyelmed izent vót valami *hód* felil *Kjnsperger* uramnak, a mikor én ot valék *Battiáni* uramnál akkor *Kinsperger* uram is ot vala, kgdnek azt izente vala *Battjáni* uram, hogy azt mondta *Kensperger*,<sup>1)</sup> hogy kgd. bocsássa egy emberét hozzá, ha az *varsá* hálóba megý foghatýa ugyan elevenen alá hozhattýák, hogy ha penik a varsahálóba megy nem foghattýák, hát *szigonyal* kel átal verni, azt elevenen nem hozhattýák, hanem mely embert kegyelmed felküld a mi *urvassák* bene leszen ugyanot kiveheti belőle, mert hódot azt mongya, hogy eleget talál, csak a kegyelmed embere legyen ot. Ha *peniklen* kgdnek *szöksék* (így !) hát kegyelmed ne késlelje az embert, mert *Kensperger* onét *Borostyánból* elmegyen ötöt (így !) napik.

<sup>1)</sup> Az orthographia ingadozó és következetlen voltára nézve ezeknek a neveknek egy pár sorban háromféle módon való írása kitünő példát szolgáltat.



Ezért penik kgdet kérem az Istenért, hogy énnekem megy bocsáson, hogy én erő el feletkeztem vót, mert inkább akartam vóna, hogy bátor más dolgomat felettem vóna el, hogy nem ezt.

Az ur Isten tarcsa mek kegyelmedet sok jóval. Ex Szent András Szent Egyed nap után való vasárnap 1553.

Terek Ferencz manupropria.

*Pápa, 1553 szeptember 6.*

Szolgálatomat irom kgdnek mint uramnak apámnak.

A te kegyelmed levelét megy értem, kiben kegyelmed ír énnekem, hogy mek irjam a *spanyolok* dolgát mint esset. Jól emlékezem arra is, hogy te kegyelmed ot is én magamnak is megy hatta vala, hogy a mit értek felőle, hogy kgdnek tutára agyam. Láttya Isten eremest meggyirtam vóna ennek előtte is, ha bizonyal végére mehettem vóna, de a kik a latorságot mivelték mind el szöktek, mert annak egyiknek is nincs ereksége, hanem az szekeres attya-fiát mongyák hogy vót kezdő benne, jólehet mindjárást mihént haza jütem azontul utánok kültem mind az szent andrássi ispánt harmad magával. Inet *Pápáról* tiz gyalogot kik most is oda vannak, keressék valahol megy találják, megy hattam, hogy mind megyfogják őket, ide hozzák, ha az Isten agya, hogy kézbe *akátnak* azt is mingyarást híré teszem kegyelmednek.

Továbbá kérem kegyelmedet, hogy kegyelmed az én dolgomról el ne feletkezzék a levelek dolgából, mert én csak onét *kegyel-metől* várok imár. Isten tarcsa megy kegyelmedet sok esztendeig minden jóval. Ex Pápa 6 die septembris 1553.

Terek Ferencz mpr.

*Kívül*: Spectabili et magnifico domino comiti Thome de Nádasd Judici Curiae Regiae Majestatis ac supremo Regni Hungariae Capitaneo etc. domino et patri nobis observandissimo atque confidentissimo.

A sajátkezüleg írott levél zárlatán az enyingi Török család címeres pecsétje, a paizs fölött E. T. betűkkel.

*Pápa, 1553 szeptember 8.*

Szolgálatomat irom kgdnek mint uramnak, apámnak.

Im te kegyelmedhez kültem az én szolgálmat János deákot, ki te kegyelmednek *megybeszéli* mint jártak azok a kik a latrok után mentenek vót, de én aval szinte annit használtam, hogy el kültem vót, mintha el sem kültem vóna, mert ez itt való *spanyol chapitán* (így!) hirem nekül reá küldet Szent-Andrásra, kettőt ölte *megj* (így!) jobbágyomban, jólehet az egyik gyermek vót, kit Isten láttya inkább szánok az attyánál, ötet hoztak büntelent be — benne, kiket, most es itt tartanak (?) fogva, ezt megy gondolhattya kgd, hogy ha nem *hazusák* (így!) hogy ilyen méltatlan

hirem nekel (?) igen dulkan, fosztnak, jobbágyimat elik, it az önnen városomba *targyák* (így!) ok nekül az en jobbágyomat fogva, orrom előtt, boszuságomra, kikért szólni sem merek ugy a mint kellene, de eremest panasznék, ha vóna kinek, de látom, hogy nincs kinek. De legyen ugy a mint az ur Isten akarta, hiszem hogy mikor megy *élékli* (így!) az ur Isten, más utat nit benne, jólehet bizony mi uta kiköteztem *Pápára* még az terek anni kárt énnekem nem tet, mint tavaly s' ez idén az ő felsége vitézi. De hiszem az Ur Istent, mikor ő neki kellemetes, könyeb engömet *ebel* kimenteni, hogy nem mint *Nabugodonosort*, ki olyan hatalmas fejedelem vót barommá változtatá, ismek mek atta mind emberi személyét és mind birodalmát.

Te<sup>3</sup>kegyelmedet kérem mint uramot, apámat, hogy énnekem megbocsáss, *hogy ilyen parasztul irok* kegyelmednek, mert nincsen kinek boszonkodnom egyébnek, hanem csak kegyelmednek.

Az Ur Isten tarcsa mek kegyelmedet nagy sok esztendeik minden jóval.

Ex Pápa 8 septembris 1553.

Terek Ferencz mpr.

*Kívül*: Spectabili ac magnifico domino Comiti Thome de Nadasd, perpetuo terre Fogaras ac Comitatus Castriferrei Comiti, Judici curiae et consiliario Regiae Majestatis et domino observandissimo et charissimo  
(A czímezésen kívül az egész levél Török Ferencz sajátkezű írása.)

*Pápa, 1553 deczember 23.*

Spectabilis ac magnifice domine stb. stb.

Az te Nagyságod levelét megértettem, melyet te kgd az kgd jámbor szolgálja felől ir, kinek árpáját, rosát el mult napogban el vették volt. Én az te Nagyságod parancsolattya szerint *valaminet* (így!) az én szolgálaim el hoztanak benne, árpájában, rosában, meghattam, hogy az te Nagyságod szolgálját mind fillérig meg elégetsék, mert ennek előtte az én szolgálaim nem hogy az te Nagyságod jószágára, de még csak egy szegén ember házára sem mentek. Bizony ez sem az én akaratomból löt, ezután gondot visselek rólla, hogy te kegyelmednek nem vétnek, sőt inkább te Nagyságodnak szolgálni akarok mint szerelmes bizot uramnak, apámnak.

Isten tarcsa meg te Nagyságodat nagy sok esztendeig.

Datum ex Papa Sabbatho proximo ante festum Natalis Domini 1553.

Ejusdem S. et M. D. vestrae

servitor et filius

Franciscus Therek de Ennyngh.

*Sárvár 1553 december 28.*

Szolgálatomat irom kegyelmednek, mint uramnak és apámnak.

Im ide *Sárvár*ra jüvék, azt tudom, hogy te kegyelmedet it találhatom. Akarok vala te kegyelmeddel szemben lennem az én dolgom felől, a minémő dolgom énnekem a *spanyolokkal* vagyon. De miért hogy it nem találhatám kgdet, im oda kültem *Hathalmi Lászlót*, kitül izentem te kegyelmednek az én dolgaimról, kinek szavát te kegyelmed meghigye, kérem kegyelmedet mint uramat, apámat. — Az Ur Isten tarcsa meggy te kegyelmedet minden jóvával.

Ex *Sárvár* apró szentek napján 1553.

Terek Ferencz, s. k.

*Debreczen, 1554 márczius 7.*

Örekké való szolgálatomat irom kegyelmednek mint bizodalmas uramnak, apámnak, kívánok az Ur Istentől te kegyelmed felől minden jót hallanom.

Az Istennek akarattyából én egészségbe jöttem ide *Debreczen*be, itt találám az Uram embereit, kit oda fel küldé ő felségéhez, ti kegyelmetekhez is egy nehány rendbeli dolgaiért, kit ti kegyelmetek ez uram embereitől nilvábban meg érti. Te kegyelmed azt is meg érti, mely igen megfogyahtkozot, hogy valamije volt, job részét, ély az Isten (így !) el keltette, ki penig mast es zálogban vagyon. Azért kérem kegyelmedet, mint bizot uramat, apámat, ki mindenkor minekünk minden jóval voltál, hogy te kegyelmed az urakkal egyetembe ő felségének terekednék ebben az uram dolgaiban, hogy ha ő felsége kívánnya szolgálattyát viselne ő felsége oly gondot reá, hogy ne kellene azt el kelténünk, az kit nem mi találtunk. — Semmi uj hirt te kegyelmednek nem tudok irnom. Én ajánlom te kegyelmednek az mi kevesem ot kin vagyon, mind avval egyetembe örökké való szolgálatomat. Az Ur Isten tarcsa meg kegyelmedet minden javával.

Datum ex *Debreczen* 7 die martii Anno 1554.

V. D. servitor et filius

Franciscus Therek de Ennyngh.

*Pápa, 1555 október 1.*

Spectabilis et magnifice domine et tanquam pater observandissime atque confidentissime salutem stb. stb.

Az *Pápa* épületiről nekem és *Zambo* uramnak, *Weszprim* vármegyei vice ispánnak első levelében parancsolt vala kgd,

hogy ezennel falunként az szegéniséget szekerekkel *hirdetnéjek* és *behozatnájok* az mivre, kire az kegyelmed parancsolattya szerint a vice ispánnal egyetembe szolgál biró es *Gazdag Gergel* által regestom szerint reá *hirdetőjek* de igen kevesen engedének neki, az után irá esmeg kgd másik levelében, hogy a mit ispán urammal elvégeztünk volna az miv dolgairól *tattszenéjék* (így!) te kgdnek is, de higgye te kegyelmed, hogy ispán uram én velem semmit nem végezett, én akaratomból semmit sem irt te kgdnek, de nekem te kgd valamenni levelet irt a miv dolgáról mindent megjelenttettem neki, intettem is, hogy ő kegyelme gongyát *viselnéje*. Ma is hozzám hivattam vala ő kegyelmét és kértem tőle, hogy micsoda az végezés, a miről kegyelmednek irt volt. Hogy nekem megjelenté kérem és kegyelmed nevével intem, hogy az szolgabirót avagy a vice ispánt ezennel *kibocsátánája*, a népet és az szekereket *behozatnája*, kit sok okokért nem mivelhetne, monda, hanem kgdtől akar érteni előszer és job tanóságot venni. Én *félem* (így!) az kegyelmed parancsolattyt, látván az időnek is háborus voltát, ez helnek is szükségét, egyebet nem merek tenni, ki bocsáték a falukra, hogy a kiket reá birhatnak behozzák és a mint Nagyságod parancsolta eremest miveltetek velek, de enni sok épületre nem sok, kit kegyelmednek ispán uram is jobban megmond mikort oda megyen, de kgd parancsolljon neki, hogy lenne szorgalmatosb a mivhez és a népnek reá hirdetésére és kenyergek, hogy kgd ott ötet ne késlelje. Továbbá az kegyelmed parancsolattya szerint a moson vármegyebeli huszon nyolcz gyalogot kgdhez bocsáttám, ha kgd jó akarattya volna én is eremest elmennék kegyelmedhez és ott szolgálnék ő felségének, kegyelmednek is.

Az Győr vármegyéből negyven gyalog vagyon itt, Weszprim vármegyéből az nemes uraim jószágokról tizgyalog embernél több nincsen, osztan az chehek (így!) Az egyházhelyi nemes embereket is Weszprim vármegyéből, meg szolgálván az hat napot, kgd parancsolattya szerint házokhoz *bocsáttám*, ugy hogy mikor szikség tartya esmeg bejőjenek.

Az némethi, szentgáli hir, kit kegyelmednek az ő szavok által irtam vala, meg csendesedék és a mint kgd írja, én sem hiszem, hogy igaz legyen. Mast penig nincsen semmi bizonyos hirem, kit kgdnek írhatnék. Mikor leszen, nem feletkezem el róla írni kgdnek.

*Heránt Péter, Basó Gyergy, és Kewchky György* itt Pápán királ ő felsége szolgálattyan lévén, kenyeregnek nekem, hogy én Nagyságodnak írnék, az ő személyekről való három lovagjokat itt *engednéje tartanájak* kgd, ha meg nem bántanám kgdet, meg-szolgálnám kgdnek, *engednéje* ide nekik, lennének itt és mikor akarattya leszen te kgdnek, én velem elviszem őket te kegyel-

medhez. Hogy mastan én ezzel buséttom kegyelmedet, nekem kgd megbocsássa.

Az Ur Isten tarcsa meg kegyelmedet minden jóvával.

Datum ex arce nostra Papa prima die octobris 1555.

S. et M. vestrae D.

servitor et filius

Franciscus Therek de Ennyngh

Comes Cottus Hunyadiensis

Kívül: *Nádasdy Tamás nádori címe.*

*Pápa, 1556 január 11.*

Spectabilis ac magnifice domine stb. stb.

Imre deáknak *Mártonffalvynak* széplaki és sarudi részemet neki attam, kérem kegyelmedet, mint uramat, apámat, hogy te kgd legyen minden oltalommal és segítséggel neki mindenek ellen, kit én te kegyelmednek mint Uramnak megszolgállok.

Toábbá innen Pápáról ennek előtte is megengették, hogy az *Fertére* szabad volt hajót vetni (?), semmi bért nem vettenek tőle. Mastan értem, hogy Imre deákon az hajó bért megakarják venni, nyolcz forintot. Kérem kgdet, az én öröké való szolgálato-mért, hogy te kgd ne *bántatnája*, engedné meg neki kgd az hajó bért, kit én te kgdnek, mint szerelmes uramnak, apámnak meg szolgállok.

Az Ur Isten tarcsa meg kegyelmedet.

Datum ex Pápa 11. die Januarii Anno 1556.

S. ac M. Do. Vestrae

servitor et filius

Franciscus Therek de Ennyngh

Comitatus Hunyadiensis Comes.

*Pápa, 1556 június 10.*

Öröké való szolgálatomat ajánlom kegyelmednek, mint bizot uramnak és apámnak.

Kegyelmednek egyéb hirt nem irhatok, hanem hogy ez elmúlt Vassárnapon éjel ugymint két órán *Marczaltót* az terekek mind elvitték vala, az uraim innen Pápáról utánnok mentenek volt, melyeket *Csókakőnek* innen csak fél mérfelden értenek meg, Isten akarattyából megverték őket és az rabokat mind el szabadé-tották, egy néhányának fejét is vették, hármát elevenen hozta-nak benne, kik azt mongyák, hogy átalán fogva az terekek mind *Sziget* alá mennek, csak *Alij passát* várják. Azt mongyák

ezen, hogy immár az *fejérvári bék* el ment, *Szigetet megszállották*. Az mastani foglyok azt mongyák, hogy ha Sziget el kel, ottan Pápára jönnek (kit Isten eltávoztasson). Im ő felségének is megírtam, te kegyelmedet is kérem, mint bizot uramat, apámat, az Istenért ugyan kenyergek, hogy te kegyelmed terekedgyék ő felségénél, hogy ő felsége ez Pápát ne hadgya, hanem mind megtartására és épületire visellyen kegyelmesen gondot. Mert ha ez Pápának mi történik, kegyelmed jól tudgya, hogy mind ez országnak és az ő felsége végeinek veszedelem nagy kevetkezik belőle.

Az Ur Isten tarcsa megírdet minden javával nagy sok esztendeig.

Datum ex Pápa 10 die Junii 1556.

Az te kegyelmed fia és szolgája

Ennyngi Therek Ferencz.

*Pápa, 1556 június 24.*

Spectabilis et Magnifice domine stb. stb.

Nagyságodnak ezt akarom tutára adni, hogy ez pápai hó pénzes gyalogok tegnap mentenek volt *Wesperém* alá, az törökök is ki jöttek volt mind lovag, mind gyalog az mi kevesen voltanak és szemből szembe harczoltanak, ez mi felünkben kettő holt meg és harmadik sebes, de az törököket mind az kapuig vágták be (így !), *érchyék* (így !) hogy *azokban* is ennehány hullot el, de nem *érchíjek* menni, hanem jobban *megérthíjek* és végére megyünk, Nagyságodnak ez után azt is tutára aggyok.

Isten meg tarcsa Nagyságodat.

Datum ex Arce nostra Papensi 24 Junii anno domini 1556.

Franciscus Therek de Ennyngh

Comes perpetuus comitatus Hunyadiensis  
et Capitaneus Sacrae Regiae majestatis.

Továbbá az lovagját is ki szakasztották volt, *néczer izbe* (így !) üzték az kapun őket, egy fejet is hoztak ide, ha lovag let volna velek nyereséggel naggyal járhattak volna.

*Pápa, 1556 július 15.*

Spectabilis et magnifice domine stb. stb.

Ezt akarám kegyelmednek tutára adni, hogy ez elmúlt napokban mentünk vala mind az győri és devecseri haddal egyetembe Fejérvár alá, ez el múlt Vasárnap délkör időn ot voltunk, az terek is ki jöt vala harczolni, voltanak mint harmadfélszáz lóval és azután ugyan nilván értettem, hogy annál többen nem

voltanak, valamennyien voltak mind kin voltak, gyalogjok is volt, de azoknak számát nem irhatom kegyelmednek. Az mi kevesen lének igen emberkedének, harczoltunk velek azt hiszem négy óráig, elég kopjákat törének az uraim, fejeket vettenek, töb mi felünkben ott nem veszet az szegén *Krakkai Thamásnak* vevék fejét egy szolgájával együtt. Az többiek hála Istennek mind egészségben jöttek haza.

Ezt is irhatom kegyelmednek, hogy annira harcztunk velek, hogy az kapun be vágtuk őket, az hid alá is ennehány hullott benne, ha penig annak *előttö* annira értették volna állapottyokat, hitték volna az Istent, hogy ha nem többet az *hostaggyát* megvehették volna, de ugy kell lenni, mint Isten akarta, senki ő fölsége ellen *szerencsiát* nem vehet.

*Palotáról* az minémő embert be *bocsáttunk* vala tudakozni, az azt mondá, hogy öt holt meg benne, azok közöt egy fő ember, de nevét nem tudá az szegény ember mondani, kit erőssen *bántanak* (így !) az terekök, sokan vannak sebesek az terekekben, ki kopja miá, ki puska miá, lovok ennehány holt meg, sebes lovok is sok vagyon.

Ezt irhatom kegyelmednek, hogy *Adám Gál*, király ő felsége győri capitánnya azt mondá, hogy király akarattya, hogy az falukat elégessék, azért *Batthjánt* és az töb közel való falukat is elégették, az kastélt penig még ugyan menőbe megvevők és az mit benne találánk el hozók, kibe fát, nádat hordatánk és megégetők. Azt hiszem, hogy ha az fala le nem romlot is, az mi fa benne volt az eléget, az mi barmot és juhot Fejérvár környül találánk azt elhajtatók, mi magunk penig békével haza jöttünk. Ezt akarám kgdnek tuttára adni, kegyelmednek is megszolgálnám, mint Uramnak, apámnak, hogy kegyelmed is *onnajd* (így !) való hirt írna.

Isten megtarcsa kegyelmedet minden jó *szerencsiával* és egészségben.

Datum ex arce nostra Papensi 15 Julii Anno Domini 1556.

Franciscus Therek de Ennyngh  
Comes Comitatus Hunyadiensis et Capitaneus Sacrae Regiae Majestatis.

*Pápa, 1557 márczius 15.*

Spectabilis ac magnifice domine stb. stb.

Megértettem az kegyelmed levelét, melyet ir énnekem kegyelmed az *Rába köz* őrző drabantok pénze felől. Emlékezem reá, hogy az előtt is irt vala kegyelmed felőle és még akkoron mint kgdnek megírtam vala, meghattam, hogy megagyák mint igaz az más emberi jobbágy (így !). Az okát nem tudom miért hallgatták

el, mert én az kegyelmetek szerzésében ellent nem tartok, sem ki nem vonzom magamat belőle. Im az udvarbirót mastan személ szerint felküldtettem és meghattam, hogy az én jószágomba mindenött ki szeggyék és meg aggyák.

En kegyelmednek ajánlom szolgálatomat mint bizot uramnak és jó apámnak.

Quod superest eandem Deus altissimus ad vota conservare dignetur.

Ex arce nostra Papa 15 die Marcii anno 1557.

servitor et filius  
Franciscus Thewrek  
de Ennyngh.

*Pápa, 1557 márczius 17.*

Szolgálatomat irom kegyelmednek, mint bizot uramnak, apámnak.

Az Úr Istennek ő szent felségének neve dicsértessék örökön öröké.

Tegnap vacsora tájt az kegyelmes Isten az ő jó vótából ada nekünk ez vilákra *egy szép leánt*, kit imár Christóf uramnak, *Nádasdi Christófnak* ígertem, mert *mindéltik* azon panaszolkodék, hogy meg nem *nőstelöm* (így !) Jólehet a mint értöm az anya méggy régen *Nádasdi Ferencnek* ajánlota vót. Immár valamint alkusznak meg rajta Christóf urammal. Ez mostani örememet akarám kegyelmednek méggy jelenenem mint bizot uramnak, apámnak, mert *Isten láttya méggy énnekem soha ennél nagyobb eremem nem vót*. Te kegyelmednek ajánlom öröké való szolgálatomat, mind *íastul fiastul* valamennyien vagyunk. Az hatalmas Isten éltesse kegyelmedet mind asszonyommal egyetembe és agya az Isten, hogy *Ferencz uram is* irhasson ilyen öröm levelet mind kegyelmednek s' mind asszonyomnak. Amen.

Ex Papa Xseptimo martii 1557.

Az te kegyelmed szolgája és fia

Terek Ferencz, s. k.

*Pápa, 1557 márczius 23.*

Spectabilis ac magnifice domine stb. stb.

Christóff uram *Nádasdi Christóff* it Pápán nálam vala. Emlékezők énnekem, hogy kgd paripát kerestetne és hogy mon-dotta volna kgd, hogy én nálam volna egy *roh* paripa. Engemet ebbül megakart kgd kiméleni, nem akarta megjelenteni. Azért az Istenért is kérem kegyelmedet, mint bizot uramat, apámat, hogy valami én nálam vagyon, semibe meg ne kémélljen kgd,



még ennél nagyobb dologba is, az mibe vélné kgd, hogy használhatnék, mert az én istálóm kegyelmedé és mind az benne valók. Im azért az paripát oda küldettem kgdnek. Immár lássa, ha szereti kgd, mert ha ennél jól volna is, soha meg nem tartom kgdtól. Ennekem kgd parancsoljon, mert láttya Isten az mibe tudok mindenbe eremest szolgálok, mint ilyen bizot uramnak, apámnak. Eandem Deus altissimus ad vota conservare dignetur.

Ex arce mea Papa 23 die marcii Anno 1557.

Servitor et filius  
Franciscus Thewrek  
de Ennyngh.

*Pápa, 1557 július 23.*

Szolgálatomat irom kegyelmednek, mint bizot uramnak, apámnak. Az Te kgd levelét ezennel hozák, kiben Te kgd parancsol, hogy én megírnám Te kgdnek, ha it vónának az király commissariusi és kicsodák vónának, és mikor akarnának alá menni az kgd népe mustrálni. Isten láttya it senki nincs, hírét sem halotam, sem tudom kgdnek megy irnom, kik legyenek. A hol kgd azt parancsolya hogy azt is megy írnam kgdnek, ha az én népemet megmustrálták-e avagy mikor akarják megy mustrálni, azokat hogy it vala az *mustra mester*, akkor mustrálták, anak már vagyon huszonnegyed napja, azt imár nem tudom kgdnek megy irnom, mikor jó *istmégy* el, jólehet mikor it vala, nem értetem tőle mostansággal el jőne.

Továbbá a hol Te kgd azt írja, hogy az én leányom idején *köt* vót (így!) az dinye vetéshez, eről is esmerheti kgd, *hogy nem vóna rest az Ferencz uram mátkája*, csak az Ur Isten az ő kegyelmességéből gyogyitaná az *varból* megy.

Az Ur Isten tarcsa megy Te kegyelmedet mind asszonyommal és Ferencz urammal egyetembe sok esztendeik minden jóval.

Ex Papa Szent Márja *Magdolnaszony* (így!) napja után való Pénteken 1557.

servitor Franciscus Terek mpr.

(Sajátkezű.)

*Pápa, 1557 szeptember 13.*

Spectabilis ac magnifice domine stb. stb.

Az kegyelmed levelét megértettem, kiben írja kgd, hogy Fejérvárról Wesprimbe valami törökek jöttenek volna, hogy reá vigyáznánk és *őriznéjek* magunkat, hogy kgd megjelentette, te kgdnek megszolgálom mint bizot uramnak. Az mint Isten tudnók atta gondot viselnénk reá. Toábbá az el mult napokban, itthon nem voltomban küldett volt kgd egy levelet, kiben parancsol

kgd, hogy az *Bottidány* uram népe *Aborgatán* lenne és az püspök uram népe *Keszön*. Az mint kgd parancsollya annak úgy kell lenni, mert ő felsége is csak úgy parancsol énnekem, hogy valahova kgd parancsollya oda menyenek, de énnekem tetszenék, hogy jobb volna, ha itt ben lennének, mindazáltal valamint kgd akarja úgy legyen. Eandem Deus altissimus stb. Ex nostra arce Papa 13 die septembris anno domini 1557.

servitor et filius  
Franciscus Thewrök  
de Ennyngh.

*Pápa, 1557 október 3.*

Spectabilis ac magnifice domine stb. stb.

Az el mult napokban az Wasvármegyei vice ispán küldette volt az én jószágomba *Zeichenbe* az kgd parancsolattyát, hogy valami szekereket szereznének, és tizen ötöd napi élést vinnének velek. Az minémő hitván házat kezdettem vala csináltatni, mastan tataroztatnám és arra is láttya Isten az mi kevesen vannak nem elegek, hanem barátimat kell meg keresnem és azoknak segítségével építhetem meg. Az tély (így!) is immár naponként el közelget, az időnek mi voltát még nem tudom mint leszen, és ha az idő *megháborozzik*, házam népét nincs hová *egyebüé* vinnem, hanem oda. Azért kérem kgdet mint bizot uramat, apámat, hogy ha lehetséges, legyen mentségek szeginyeknek, kit én te kgdnek szolgálljak meg, mint bizot uramnak. Eandem Deus altissimus stb. stb.

Ex nostra arce Papa 3 die octobris 1557.

servitor et filius  
Franciscus Thewrek de  
Ennyngh.

*Pápa, 1558 január 31.*

Spectabilis ac magnifice domine stb. stb.

Az *Chorom János* szolgálinak vagyon valami dolgok Jósa deákal, mell dologért mastan parancsolt kgd, hogy fel menének, az kiknek penig kgd parancsolt, hogy fel *mijennyenek* (így!) Désháznak és Chyat Jacapnak, azok itthon nincsenek, János urammal Tót országban mentenek, de mivel hogy ez dolog nem csak azokat illeti, az kgd parancsolattyát nem akarták siketségre venni, mert tízenyolezat hivat reá benne, az uraim, *Zekel Tamást* és *Kezy Balást*, *Demelky Lénártot* ki mastan én szolgám, akkoron János uram szolgája volt, választották fel kgdhez. Azért kérem kgdet mint bizot uramat, az én szolgálatomért, ha lehet-

séges hallassza el kgd, hogy az ő igazságokban ők se fogyatkozzanak meg és lehessenek együt. Ezek valahová ez után is parancsolja te kgd, készek mindenüé oda menni, az mint értem penig az minémő leveleket Jósa deák irt nekik csak arra tettek választ, kik mind Désházynál vannak. Azért kérem kgdet, mint bizot uramat, hallassza el kgd, hogy lehessenek együt. — Eandem Deus altissimus conservet. Ex nostra arce Papa 31. die Januarii 1558.

Servitor et filius

Franciscus Thörök de Ennÿng.

*Pápa, 1558 február 3.*

Spectabilis ac magnifice domine stb. stb.

Az kegyelmed levelét megértettem, kiben írja kgd, hogy az vesprimi püspök<sup>1)</sup> panaszolkodott volna kegyelmednek, hogy én az ő jószágát háborgatnám, nyomorgatnám, boszuságokkal illetném. Annak felette az én drabant hadnagyom két forintot vett volna az *leweldieken* minden ok nekül. Püspök uramnak ilyen méltatlan nem kellett volna panaszlani, mert láttja az Isten, miuta az drabantokat ell eresztette, az uta sem jobbágyát sem bántottam sem *bántattam* tudomásom szerint. Ez nem csak én *idéttem*, hanem Rátkay Pál *idétt* is, az után is télbe mindenkor az közel valu falukról az vártákra fát hordottak, kit Christóff uram, az kgd attyafia is, jól tud.

Mivel hogy hidegel az drabantok meg ne halljanak és hogy az vártára való fát restellették meghozni, azért atták mind közönségel az két forintot, hogy fát vegyenek az vártára vele és ő nekik, hogy semmi fáradságok érette ne legyen, mert egész esztendeig immár sem hord sem fizet, azért miveltek és mastan is az sakkadalom napján elegen voltanak itt az leveldiek, megkérdeztem kitül vették el az két forintot, de ő magok azt mongyák, hogy senki erővel nem vette el, hanem szabad akarattyukból atták és senkinek érette nem panaszlottak. Valamiért panaszlott püspök uram ilyen méltatlan te kgdnek ezt sem tuttam különben, hanem mikor az kgd levelét hozák. Azért bár kegyelmedet ne bántotta volna, mert akár az én magam erszényéből fizettem volna meg neki, csak hogy talált volna meg érette az kitől elvették és mastan is kész vagyok megadnom neki, csak jüjen hozzám a kitül elvették.

Ahol azt írja kegyelmed, hogy püspök azt monta kgdnek, hogy az mivel tartoztak volna az váras épületire az ország végezése szerint el végezték volna, még azt én sem ő tőlek sem egyebektől nem láttam és nem hogy azt de még annál keveseb dolgot

<sup>1)</sup> Az eredeti levélben »*pwspok*«, egyszer »*pwspek*«

sem miveltek meg, mert a Sopron vármegye ispánya küldet vala pénzt be ez váras épületire kit az ispán deákja *palánknak* való fának hozásáért ki osztott vala ez közel való falukra és még ez-ideig sem hozták meg *sohonnan* a püspök jószágából sem a *Chijesznek* tartománból egy szalat is. Mind pénz s' mind fa oda vagyon.

Azért kérem kgdet mint bizot uramat, apámat te kgd aggyon tanuságot ez fa hozás dolgába ha meg hordassam e, avagy mit kellyen mivelnem. Ahol azt írja te kegyelmed, hogy ő felsége nem azért fizetne, hogy a szegin kösséget bántanók, hanem inkább mind belső és külső ellenségtül megoltalmaznók, az menire az Ur Isten az én mi voltomat engette, ekkoráig azon igyekeztem, a mire elég voltam, hogy *incáb* (így!) akartam hasznokra szolgálnom az szegin kösségnek, hogy nem mint bántásokra igyekeztem volna lenni és ezután is azon leszek az Uristen segítségével, hogy szolgáljak ő felségének s' mind ti kegyelmeteknek, a kösségnek is.

Eandem Deus altissimus conservet incolumen.

Ex arce mea Papa 3 die februarii 1558.

Servitor et filius  
Franciscus Thörök  
de Ennyngh.

*Pápa, 1558 márczius 10.*

Szolgálatomat irom kegyelmednek mint bizot uramnak, apámnak. Az te kegyelmed levelét megérttem, kiben kgd ír az *frigy* dolgáról. *Anná* az Ur Isten, hogy lenne oly frigyünk, ki lenne jónkra s' megý maradásunkra, de adik migy *Buda, Feyérvár, Esztergam, Besprim* töröknél lészen a *szent Tamás hitével hiszem*, hogy minekünk kedvünk szerént való frigyünk legyen. Jólehet a király levelében nincsen terminusa a frigynek, hanem csak migy ő felségétül egyéb tanóságónk jó adik eressen tarcsok a frigyét, kit én eremest is megtartanék az én hitván palánkomhoz képest, de félek rajta, hogy ők nem fogják megý tartani, kitől Isten oltalmaz.

Továbbá az gyömölcsöt megý szolgálom mint bizot uramnak, apámnak, az magváról agyon tanóságot kgd, mi módon ültesssem el, mert az egyiknek szemenként vetem ki az magvát a másikat megý egészen hattam, mert nem tudom, ha szemenként kell e elültetni vagy mind torsiástul s' ha jó most elültetni. Jólehet fojtós (?) egy kevésse, de az *szakjáért* (így!) el türöm neki abeli vétjét.

Az mi marhát feleségöm ot hagyot vót aszonyomnál hogy kgd meglölte megszolgáljon kgdnek mint bizot urunknak ez után is a mi mi nálunk leszen mind azokal egyetembe szolgálni akarunk

te kegyelmetöknek. Az *habarniczáról* a mit ír kgd, hogy ot feletük vót, imár most mongy(a) megy feleségöm, hogy aval ő *kereskedni* akart, mert azt mongya, hogy jól tudom, ugymond, hogy megy eszik az én keves habarniczámat, de ha oda megyek, bizony két *anyiat* hozok el helébe, s' miért imár, hogy eszekbe veték s' vissza külték neki, igen bányá, hogy semit nem nyerhetet rajta.

Az *Christóf* uram dolgáról mit ír kgd láttya azt az Ur Isten, hogy minden bizot baráttját oly szívem szerént bánom, hogy felyeb nem lehet. Nagy dolok leszen ha bizony leszen, de én azt hiszem, hogy ot nem ölne *Gabriel deák*, ha valami reménséget nem várna, engegye az Ur Isten minden jóra. Kegyelmedet kérem, mint bizot uramat, apámat, hogy énnékém megbocsás ha valamit vétkeztem levelemben te kgd ellen, mert biztonba vétkeztem eről is bocsánatot kérek kgdtől, hogy ilyen késen teszek választ, mert nem vótam ithon, mikor a te kgd levelét hozták. Én öröké ajánlom az én szolgálatomat mint bizot uramnak, apámnak. Az Ur Isten tarcsa megy te kegyelmedet mind asszonyommal egyetembe s' Ferencz urammal. Engegyen az Ur Isten ti kegyelmeteknek sok hosszú *ideik* való minden jót valamit ti kegyelmetek az Ur Istentől keván *amen*.

Ex Papa szent Gergely pápa nap előtt való szerdán 1558.

Az Te kgd szolgálja és fia

Terek F.

(Sajátkezű.)

*Sárvár, 1558 május 19.*

Spectabilis et magnifice domine stb. stb.

Meg bocsásson kegyelmed, hogy mind ez időtől fogva is hogy megjöttem, kegyelmedhez nem mehettem, mert tartoztam volna is vele, hogy kegyelmedet meglátogassam, azért nem tudom magamat miben mentenem, hanem csak *bijűnessé* kel magamat *hannom*. De ez eből esset, hogy mikoron megjövék, azt mondák, hogy kgd Tóth országban való házához *Strisnak várába* ment volna, ez idő közben *gyéri pjspek* urammal *lék szembe Kezjvárában*, azt mondá pjspek uram, hogy kgd Bécsbe akarna fel menni. Im mastan *jöhék* (így!) ki *Zechenben*, értem, hogy kgd *Lewkán* vagyon, ugyan *Zechenből* kgdhez akarok vala menni, mert kegyelmeddel dolgom is vala. De im az én levelemben be kötött levelekből kgd megérti az *Paxy János* leveliből, kit *Korláthkewy* az ő leveléhez kötve énnékem küldet, mastan minémü szerencsétlenség *Thata* várának esset, akarnám ha kgdnek job hirt irhatnék, de azt irhatom, az mint az dolgot értem, az terek az frigy alatt mind az által . . cselekedik, semit az ő dolgában el nem hagy.

Továbbá az előtt is könyergettem kegyelmednek az élő istenért, hogy kgd az *Pápa* épületire gondot viselne. Im érti kgd *Thatán* menémü *családság* (így!) eset, ha ilyen *feh* (így!) házon mastan ez féle *csalátság* (így!) let, menivel inkább, kit az Uristen eltávoztasson, *Pápának* lehet dolga. Mert kegyelmed az helnek nagy voltát is az népnek benne keves voltát szinte ugyan érti mint én, azért kegyelmednek az Ur Istenért kenyergek, hogy az pápa épületire kgd visellyen gondot, ne történnyék veszedelme. Jól lehet a mi kevesen benne vagyunk elég szorgalmatossággal vigyázunk, de az helnek pusztaságát kegyelmed jól érti. Im az felyül meg irt hirnek okáért Zechenből vissza kellett mennem, de mihelyen ez a hir megcsendesedik kgdet megkeresem, mert dolgom is vagyok kgddel.

Hiszem, hogy értette kgd az *Oroszlán bék* dolgát, mi módon az ő táborára ütöttek volt, is ő maga is, hogy sebben esset volna, az *szekén* emberek, kik akoron keztek voltak, így beszélnek, hogy az *hardi* erdőről ütettenek volna az Oroszlán bék táborára, is háromnál több Jezust nem kiáltot volna, azok is nem igen jól magyarázhatták volna az Jezust. Hire az, hogy az *beszprimi bék* és *Welj bék* mive lett (?) volna, hogy az táborra ütettenek, mindjárást az Oroszlán bék táborára mentenek és ot három *kadiát*, kik ot voltak mindjárást meg ölik. Ő magátis Oroszlán béket megakarták ölni, de egy janczár oltalmazta meg, azt azonnal megölték, Oroszlán béken kenig nyolcz vagy kilencz sebet *lettenek* (így!), egyéb fe népeket is vagtanak le, az köz törökök *kezyül* (így!) senkit nem bántottanak, semmi *nemijü* (így!) marhát el nem vittének, az ot való népnek soldjok ot volt, de abban is semmit el nem vittek. Az kik reájok mentenek azokban egynél több meg nem holt, *tar* volt annak kenig az feje, az testét Fejérvárra bevitték, úgy találták, hogy minden *mógya* (így!) *török*. Az fejét mindjárást császárnak *bekiülték* (így!) az testet kenig el nem hatták temetni, ugyan azon *szekén* emberek, kik be járnak bizonyal mongyák, hogy az bassa Wespémre 32 izpahiát *küldet* volna es az ot való béket fogva vitette volna. Ez okáért, hogy ez dolog ő miattok esset volna.

Sp. Magn. D. vestram feliciter valere cupio.

In Sarvar die festo ascensionis Domini anno 1558.

Franciscus Therek de Ennyng.

Nagyságod hatta vala, hogy mikor Leukáról az kegyelmed *vehem* lovait alá hoznák, hozzá vigyáznék. Jól lehet Kristóff uramat hattam vala hozzá, de értem, hogy Kristóf uram mastan beteg, kit én szivem szerint bánok, inkább lennék az ló *nekil* (így!) csak ő kegyelmének volna egészsége. Azért im enmagam egyiket el választottam, *More Thamásnak* meg is mutattam, azért

kegyelmednek megszolgálom, hagyja meg kgd More Tamásnak, hogy mikor érette *küldék* agya meg. Az előbeli kettő is nálam vagyon, mutattyák magokat, hogy végre (?) jók lennének, ha mely jó válik benne, mikor kgd parancsolya, igaz akkor —.

*Szécsény, 1558 augusztus 13.*

Spectabilis ac magnifice domine stb. stb.

Az én szegin jobbágyim felől, kik az elmúlt napokban az török fogságban estenek vala, ő felségének kenyergettem vala, ő felsége ő velek ill kegyelmessen cselekedvén szabad levelet adot vala nekik, kit hiszek, hogy kgdnek is tuttára vagyon, hogy valahol az ő károkért a török birtokából embereket avagy marhát kaphatnak szabadon tarcsanak. Mastan az én jobbágyim az ő fogságokból megszabadulván *Óvárat* és *Györet* az ő felsége levele mellett valami keveset tartottanak. Értem, hogy az emberek, kiké volt a marha a mit megtartottanak ő felségéhez fel mentenek érette, azon törekedvén, hogy ezt tartást ő felsége el szabadécsa. Kérem azért kgdet mint bizot uramat, apámat ő felségénél törekegyék kgd az én szolgálatomért és ezeknek nyomorúságokat tekintvén, hogy ő felsége meg ne szabadécsa, mert ha ez *tartás* elszabadul az én jobbágyim tellyességgel kárba maradnak.

Hirem egyéb semmi nincsen, hanem a török erőssen gyülekezik, igen hirdetik be a szeginséget, szekerekkel, kocsikkal, ásóval, kapával, fejszével, a passát is minden nap várják Fejérvárra, ez nével, hogy *Tatát* akarják meg építeni, de félek rajta, hogy ez szin alat másová ne mennyenek. Jó volna azért reá gondolni, ha volna kinek. Ezt irhatom kgdnek. — Eandem Deus altissimus conservet ad vota. Ex arce Papa 13 die augusti 1558.

servitor et filius

Franciscus Thörök de Ennyngh.

*Pápa, 1558 szeptember 7.*

Spectabilis ac magnifice domine stb. stb.

Az elmúlt napokban hozák kegyelmednek egy levelét, kiben parancsollya kgd, hogy oda mennénk *Leukára* kegyelmedhez, hogy oda nem meheténk az kgd parancsolattya szerint, kérem kegyelmedet mint bizot uramat, apámat mi nekünk kegyelmed megbocsásson, mert láttya Isten örömet el mentem volna, de az hideglelés miá csak alig voltam. Jóllehet immár két napját mulatta el, kin reám kellett vóna jőni és nem lelt, de még is nehezen vagyok miatta, nem különb, ha mastan is rajtam volna. Ekkoráig, hogy kegyelmedet meg nem láthattam kegyelmed se értetlenségemnek se rötségemnek ne tulajdonécsa, mert mivelhogy tartozom is vele.

Te kegyelmedet örömet megláttam volna és szolgáltam volna kegyelmednek, de a sok gonosz hir miá, kit hiszek, hogy kegyelmednek is tuttára vagyon, sohová nem mertem menni. Ide ki es ugy jevék, hogy megbetegettem vala és hogy látam, hogy ott ben sem sokat használhatnék.

Im valami veres bélü görögdinnyéket küldettem kgdnek, hogy ilyen hitván ajándékot küldhetek, kegyelmed megbocsássa, mert én erre ingyen nem mertem volna magamat biztatnom, hogy ilyen hitván ajándékot küldgyek kegyelmednek, de Christóff uram Nádasdy Christóff mondá, hogy kegyelmednek nem volna efféle dinnéje és ugy küldém kgdnek. Ha az jóságába valami vétek vagyon, hogy nem olyan jó leszen a mint kellene, kegyelmed énnekem megbocsássa.

Hirem egyeb mastan semmi nincsen, hanem az el mult napokban oda alá utra bocsáttám vala az uraimba, egy faluba három vajdát találtanak volt. Az Ur Isten jó szerencsét adott nekik, mert igen meg ütögették őket, a mint *Zechénj Mihály* beszéllé, mert ő volt előttük, vagy huszonötet öltek meg benne, egyik vajdát is megölték. Egynél töbet elvenen nem hoztanak, mivelhogy nem mertek késni, mind levágták őket. Az mell töröket hoztanak azt beszéli, hogy csak az volt szándéka a passának, hogy *Tata* épécse meg (így!) és hogy immár elakarják oszlani, lovakat is hoztanak, azok közet négy vagyon, ki job volna a töbinél, csak látásnak okáért ki hozattam vala őket, de nem ollyasok és hogy károkról egymást *incáb* megeléghessék, mert lovok is holt *levés* miá és sebesek is vannak benne, mert gyalogja is volt a töröknek, visszaküldém őket. Ezekbe Istennek hála egy sem veszett, az után jöve egy emberem *Pápáról*, mert még ott ben hogy voltam akkor bocsáttam vala egy emberemet *Vesprimbe*, az meg jött és azt beszéllette, a mint az én tisztartóm írja, hogy az iszpahiak megjöttek, de a bég oda vagyon és hogy *Fejérvárra* is haza jöttek volna. Jó volna, ha valamit nem mivelnének ez oszlásnak színe alatt, ha annyira való kenyebbségem leszen revid nap én is bemegyek és valameddig el nem oszlnak tellyességgel mind ott leszek, meglátom mire válik. Annak utánna valahol megtalálom kegyelmedet megkeresöm és kegyelmednek szolgálni akarok. Az Ur Isten tarcsa meg kegyelmedet minden jóvával sok esztendeig.

Ex. nostra *Zechien* 7 die septembris 1558.

servitor et filius

Franciscus Thörök de Ennyngh.



*Pápa, 1559 április 3.*

• Spectabilis ac magnifice domine stb. stb.

Parancsolta vala énnekem kegyelmed, hogy Horváth Cásópár és Horváth Péter közet az minemő dolog vagy on törekedném benne, hogy békességnek okáért meg igyenesednének. Én nem csak ebbe, hanem ennél nagyob dologba is, ha miben tudnék, te kegyelmednek eremest szolgálnék, eleget is törekettem benne, de semmi jót nem végezheték közöttök, mert Horváth Péter mind lovagnak, gyalognak, a kire *Vásonba* fizet ő felsége, felét kívánja vala és minden jószágának fele jevedelmét és hogy valaménit Horváth Cásópárnak szolgálának az jobbágyok Péternek meg anyit, azt Horváth Cásópár lehetetlen dolognak mondá, mivelhogy ő nekie mindenre nagyob és töb szüksége vagy on, hogy nem mint Péternek, hanem Horvát Cásópár ezt akarja vala, hogy Péter az ötven gyalognak felét nekie engegye és mig az jószág dolgába törvén szerint vég leszen, itt *Váson* körül a mi jószága vagy on kész annak fele jövedelmét nekie adni és békességnek okáért, mint atyafiát egyebbel is segélleni. De semmiképen Horváth Péter nem akará, hanem azt mondá, hogy ő azon marad meg az mit ő felsége nekie adott. Cásópár uram is megengedte, mivelhogy az ő felsége parancsolattya ellen nem tehet, így hogy ennek utánna az jószághoz se jevedelméhez semmi közit ne árcsa, se jobágyhoz, mig az jószág dolga törvén szerint véghez nem megyen, sőt az mivel ennek előtte jó akarattyaából Horváth Cásópár segéttette azt is elveszi tőle és maraggyon az ő felsége fizetésén meg. Horvát Péter penig azt mongya, hogy az mit *ekkedig* Horvát Cásópár nekie adott azt jó akarattyaából vissza nem engedi, hanem ha erővel elveszi tőle, törvén szerint reá keresi.

Ebből én semmi igyenességet nem látok, hanem, kit Isten eltávoztasson, az sok vissza vonyásból egy nap *inter duos litigantes tertius gaudebat*. Ezt akarám kegyelmednek megjelenteni. Isten tarcsa meg kegyelmedet minden jóvával. Ex nostra arce Papa 3 die Aprilis 1559.

servitor et filius  
Franciscus Thewrek  
de Ennyngh.

*1561 január 28. (H. n.)*

Szolgálatomat irom kegyelmednek, mint bizot uramnak, apámnak. Az minémő hireket ir kegyelmed meg szolgálom mint bizot uramnak, jólehet azt örömesben hallanám, hogy az tereken vónának hatalmasbak, hogy nem magunkon, de a mint az jó Isten az mi böneinkért reánk bocsátá, úgy kel lenni. Az mit *Balasy*

*Menyhért felől, bátyám felől és Németi Ferencz felől irnak, job hogy minket szolgálýanak, hogy nem mást, de job vóna, énnekem ugy teczik, embernek szegény jámbornak leni, hogy nem kazdak latornak etc. Az Istenért kegyelmed megý bocsásson, hogy ilyen pórus irok, mert csak az egy bátyám ne vóna ot köztek akár lábál furdulnának fel etc.*

Továbbá te kegyelmednek emlékeztem vala két szolgám felől, kiváltképen *Tompa János* felől, hogy az gróf *B.* kisebik leányát neki szereznők. Kgdnek megý szolgáлом, jelentenéje megý miben vagyon az dolog, mind az kető dolgát. Az hatalmas Isten tarcsa meg kgdet sok jókál mind aszonyomal, gyermekével egyetembe amen.

25 Januarii 1561.

Az te kegyelmed szolgája és fia

*Terek Ferencz.*

(Sajátkezű.)

*Pápa, 1561 június 21.*

Spectabilis ac magnifice domine stb. stb.

Az kegyelmednek levelét megértettem, kiben írja kegyelmed, hogy mind *Tihanból* mind *Sýmegből* meg irták volna, hogy a török ismét gyülekeznék. Az után, hogy a palotai dolgot kgdnek megirtam vala, jöt énnekem Fejérvárról három emberem is és *Thurý Gyergytől* egynehán levelem, de semmi gyülekezetiket nem értettem, maga ha gyülekeztenek volna hirem kellet volna lenni és ha mi ott gyülekezeteket értettem volna, mint ennek előtte mostan is kgdnek az én magam embere által tutára attam volna. De ez előtt semmit nem értettem, hanem ma jöve egy emberem Fejérvárról, ki azt beszéli, hogy ő onnét kiindult erőssen futkostanak és a kalauzok kérdezték egymástól, hogy ha hamar elindulnak, jóllehet még akkor az lovakat sem hozták volt be a *fýröl*. Az ő uroknak *Metel* (?) basa neve. Sipos, ki az béghez közel forgódik annak vagyon egy magyar felesége, ha töröknek hinni kell, az az asszonyember azt izente, hogy általan fogva vagy a baromra vagy ez városra ismét reá jönnek. Egy *Pál deák* nevü rab is vagyon ott fogva, az is azt irta, hogy megkésértenek bennünk. Az után im *Thurý Gyergytől* hozának egy levelet, melyet az levélbe kötve kgdnek küldtettem. Ő is mit ir megérti kgd. Ez éjel vagy holnap ha ide akar jöni megláttjuk. Jóllehet kellene ha többen volnánk, a mi kevesen vagyunk *választig* vigyázunk, valamint az Isten aggya ugy kell lenni. Eanden Deus altissimus stb. stb. Ex arce Papa 21 die Junii 1561.

Franciscus Thewrek de Ennyngh.

Az Pál deák levelét is oda küldettem kegyelmednek. A mint az Thurý Gyergy levele tartja ha ez várasra akar jöni ez éjel megleszen, ha penig az baromra holnap elválík, mert hogy az ember ki jöt Fejérvárról az után egy nappal költ a Thurý Gyergy levele, valamint aggya az Ur Isten azt es megírom kegyelmednek. Illyen jelensége is vagyon, hogy ki akarnak jöni, hogy egy rabomat *bocsáttám vala* be Vesprimbe a porkoláb kezességére. Ma negyed napja, hogy megírá, hogy érette külgyek és ki küldi. Egy szegin embert *bocsáttam* vala be érette, azuta mind a rab mind a szegin ember oda vagyon, vélem hogy csak ez okáért tartóztattya. Ha mi oll hireim jönnek ennek utánna, kiket meg kell írnom, kegyelmednek mindjáraást tuttára adom.

*Pápa, 1561 június 23.*

Spectabilis ac magnifice domine stb. stb.

Tegnap hogy kegyelmednek az levelet irtam vala Győr fele nagy sok lövéseket hallánk. Nem tudók mire vélnőnk, hogy im az török hir es vala, azonnal két emberemet *bocsáttám* oda affelé, hogy meg ércsék mi dolog, ahoz képest mi es tuggyuk mihez magunkat tartani. Onnet ma jöve meg az én emberem, azt mongya, hogy egyeb semmi nem volt, hanem gróff uram csak jó kedveből *sütegettette* ki az taraczkokat és álgyukat. Az törökek felől, kiről Gyergy uram Thury Gyergy ir vala semmit - nem érthetenk. Ha mi oly hireim jönnek kgdnek tuttára adom mindjáraást. Eandem stb stb.. Ex nostra arce Papa 23 die Junii Anno domini 1561.

Franciscus Thewrek de Ennyngh.

*Pápa, 1561 július 18.*

Spectabliis ac magnifice domine stb. stb.

Ma vacsora után jövének valami jobbágyim *Szent Gorótt* felől, kik beszéllék, hogy az török rá ment volna és a várossát mind el égette volna, Annira, hogy hat háznál töb épen nem maradott benne. A várat is ostromlották, de Istennek akarattyából azoknak semmit nem árthattanak. Thury Gyergytil is hozának egy levelet Palotáról, kit im ez én levelembé kötve kgdnek küldettem. Az minémü hirt ir, ebbül kgd nilvábban megérti ez után es ha mi ott hireim lesznek tuttára adom. Valere stb. stb. Ex nostra arce Pápa 18 die Julii 1561.

Franciscus Thewrek de Ennyngh.

*Pápa, 1561 augusztus 12.*

Spectabilis ac magnifice domine stb. stb.

Tihanból *Gyulaffy Lászlótól* énnekem ma hozának egy levelet, kit ezen levelembe ketve in specie kegyelmedhez küldettem. Az török gyülekezési felől mit írjon ebből nilvában meg érti kegyelmed. Az ki hozá azt beszélé, hogy tegnap *Váson* alatt voltanak és *Devecher* kernyül es vetettek volt valami leseket, egynehán szegin embert meg is fogdostak volt és azt kérdezték tőlek, hogy ha ell oszlott az mi hadunk, kivel öszve gyülekeztünk volt. Hirem ennél egyéb nincsen.

Toába ír énnekem kegyelmed valami *Castell* felől kit megakarnának épéteni, mell én hozzám közel volna, kinek az nevét és mell helyen legyen kgd nem írja, ir arról hogy a népet *elüznéjek* róla. Én most itten közel nem tudok, hogy semmi castélt csinálnának. Azért kegyelmednek megiszolgálom mint bizot uramnak, apámnak aggya tuttomra mi neve és mell felé vagyon, hogy tuggyak gondot reá viselnem és ezután es kárunkra ne követközzék. — Eandem altissimus stb. stb. Ex nostra arce Papa 12 die augusti 1561.

Franciscus Thewrek de Ennyngh.

*Sárvár, 1561 október 8.*

Spectabilis ac magnifice domine stb. stb.

Hogy Bécsből elakarok indulnom püspek uram a győri püspek jeve hozzám és azt izené kegyelmednek, hogy mostan egyéb hire nincsen kit megizenhetne, hanem hogy az *göncziek* fel támattanak volt az *Dobó uram* szolgálai ellen és le is vágtanak szolgáliban. *Balassy Sidmontné* ellen is az *miskolczia*k kikbe mostan ott fenn is vannak Bécsbe, efféle feltámadás dolgába, mi következék nem tuggyák. *Hagymásy Christoff* és *Dachó Tamás* ugy mondá püspek uram, hogy a Szamos mellet a mennyien lehet fel gyülekeztenek és a mint mongyák azon vannak, hogy valami castélt csinálljanak, ezt *Zaj Ferencz* irta, ez ellen a kassaiak is ki szállottanak, mint járanak immár nem tuggyuk.

*Petheő János* is kegyelmednek szolgálattját izené és azt izené kegyelmednek, hogy parancsolta volt ő felsége neki, hogy mind a váras népet és a vármegye népet fel vegye és oda vigye a hová kegyelmed parancsollya, a város azon volna, hogy magok helett fizetet embereket fogadnának. Immár ebbe mi az kegyelmed akarattya, ha a váras népet vegye föl avagy a fizetett népet fogaggyák kegyelmed aggya tuttára. Ő maga es örömost szembe lenne kegyelmeddel, de a minémü várat vett ez jövendő vasárnap oda kell menni és ha onnét még jó s' kegyelmed parancsollya kész ő maga es oda menni a hová kgd akarja.

*Chorom János* uram es kegyelmednek szolgálattyát izené és azt izené kegyelmednek, hogy ő neki es irt volt kgd, hogy szembe lenne kegyelmeddel. Hétfőn vagy kedden erre jó és kegyelmeddel szemben leszen, ha penig addig valahová el kell mennie kegyelmednek, te kgd aggya tuttára hol lehet kegyelmeddel szembe és kegyelmeddel szembe leszen. Ő maga mostan *Kaboldban* vagyon. Ezt akarám kgdnek meg irnom. Valere stb. stb. Ex Sárvár 17 die októbris anno 1561.

Franciscus Thewrek de Ennyngh.

*A hegyesdi táborból 1562 márczius 31.*

Spectabilis ac magnifice domine stb. stb.

Kegyelmednek azt akarnám tuttára adni, hogy mi Ferencz uramval itt Hegyesd alatt vagyunk, az estve jöttünk ide, a menien mi ketten vagyunk azt jól tugya kegyelmed. *Józsa deák* is száztizen vagyon itt. *Gyulaffj* uram is két negyvenen (így ! ?) vagyon, két taraczkonk vagyon, az harmadik *Devechernél*, terők (így !) váltig lövének ezel a két taraczkal, és azért darabal (?) néha néha szakad. Mast *feresteken* (így !) közt ereszkedék egy ember, *szigin* ember Hegyesdből, azt mongya, hogy az vajda *igin* fély, az kaput telteti belöll, azt mongya *szigin* ember, hogy terek vagyon száz benne, *sziginség* is vagyon száz, azt mongya, hogy egy hordó vizeknél több nincsen a várban, élések sincsen, a ki barmot felakartak hajtani azt elvették tőlek, imár sebesek vannak az mi gyaloginkban.

Azért kegyelmed agyon tanulságot rólla, ha itt *legyenk* mind addig mig kgd ide jó avagy *elmenyenk* és gyalogot *hadnunk* itt addig, de bizony imár ha elkezték, nem kellene el hadnunk, gyorsan kellene rajta fognonk. Kegyelmed irna *Győrre* jönének hamar hozánk, az Száván innét ki nemes nép vagyon és rovás szerint ki parasztság lenne ezennel sietnének ide hozánk. Mert tuggya kgd azt, hogy ami kevesen nem jó it sokáig lennenk, ki tugya *honnait* (így !) jó tereknek segítsége. Továbbá kegyelmed kildene egy avagy két *falterő ágyut*, adig mig kgd ide jöne, de azt hamar kellene kildeni csak *Sjmeagre*, által hoznák. Mind ezekből kegyelmedtül hamar való választ várjak és kgd ne késnék, jöne hamar kegyelmed is. Isten tarcsa meg kegyelmedet nagy sok esztendeig. Datum ex castris positis sub *Hegyesd* feria 3. post festum Pasce anno 1562.

Franciscus Thewrek de Ennyngh.  
et Joannes Chorom de Devecher.

Mit kellene ezekből mivelnenk a kikről irtunk kgd írja meg.

*Pápa, 1562 február 12.*

Szolgálatomat irom kegyelmednek, mint bizot uramnak, apámnak.

Az te kegyelmed levelét ma hozák, kiben te kgd parancsol, hogy minden órába készen legyünk. Csak pénz vóna mi készen vónánk, de imár *öt hónapja* hogy egy pénzt sem atak. Továbbá a hol te kegyelmed azt írja, hogy én azon tudokozom, hová kel mení, te kegyelmed írja azt is, hogy mi az oka, miért te kegyelmed megy nem akarja jelenteni, én magam is értem, hogy méltó ok hozá (?), de láttya Isten az egy kérdés akaratom *neköl* löt, mert tudom, hogy *aróly* (így!) énnekem nem *szökös* (?) kérdeztetnem, mert az én dolgom csak az, hogy mikor kegyelmed parancsollya menten menjek. Továbbá te kegyelmed ír az tálak felől és véka felől. Isten látja azt tutam, hogy régen megy vitték, de én azt hiszem inkább hogy az ember feledékensége, vétke a kire bizta vót kegyelmed. Jólehet ő eleget menti magát de mikor Isten agya, hogy aszonyommal szembe leszen akkor maga mencse magát, ha mentheti. Evel egyetembe te kgdnek ajánlom szolgálatomat mint bizot uramnak. Az Isten tarcsa meg te kgdet minden jókal sok eszten-deik mind asszonnal Ferencz urammal egyetembe. Ex Pápa 12 februarii 1562.

Terek Ferencz mpr.

Im te kegyelmednek meg költem az két ezöst tálat és egy óntálat a vékát is.

(Sajátkezű.)

*Pápa, 1562 márczius 14.*

Spectabilis ac magnifice domine stb. stb.

Ezt akarám kegyelmednek tuttára adnom, hogy ma egy németi ember jeve be hozzám és azt mondá, hogy az kocsikát mindenfelől bevitték Fejérvárra és három holnapí élést hattanak hogy vigyenek velek. Azután *ismét* ilyen hirem jeve, hogy az simontornyai bék is fel jöt Fejérvárra. Azt hiszem, hogy immár nem késnek. Valamel fele leszen szándékok de elmennek. Ezután es, ha mi bizonyosb hirem *jevend* elmenések felől, kegyelmednek megjelentem. Eandem Deus altissimus stb. stb.

Ex nostra arce Papa 14 die marcii 1562.

Franciscus Thewrek de Ennynghe.

Az után hogy ez levelet megírtam vala kegyelmednek, hozának egy levelet *Palotáról*, kinek az mását ez levélbe ketve kgdnek küldettem. Ebből nilvábban megérti kgd mit irnak indulások felől. Ezután es ha mit értek megírom kegyelmednek mind-járást.

*Pápa, 1562 márczius 15.*

Spectabilis et magnifice domine stb. stb.

Megirtam vala kegyelmednek ez előtt, hogy az fejérvári bék Budára alá ment volna, de im ezennel hozának egy levelet, kiben *Thurij Gyergy* azt írja, hogy az bék Budáról ismég ide fel Fejérvárra jöt volna, az levélnek mássát im kegyelmednek küldettem.

Csesznekből ugy írják, hogy az szándék ide mi ránk volna, az mint azt is kegyelmed az cseszneki levélnek mássából megérti. De ha akarattyok az leszen Istennek *segédségével* hozzá kel magunkat tartanonk. Ezt akarám kegyelmednek tuttára adnom, ha mi hirem leszen kgdnek ez után is tuttára adom stb. stb. Pápa 15 die martii anno domini 1562.

Franciscus Therek de Ennyngh capitaneus etc.

*Pápa, 1562 márczius 21.*

Spectabilis et magnifice domine stb. stb.

Az kegyelmed levelét meg értettem. Irja nekem kgd, hogy ha valami szorgos dolgom nem volna, ma kegyelmedhez mennék *Bodonhelre* ebédre. Nekem oly szorgos dolgom nem lehet, kit kegyelmedért el nem kellene *hannom* (így !), az kgd parancsolattya szerént ugyan ma is kész volnék oda mennem, de valami törököket *bocsáttam* volt *inneit* (így !) oda be az sanczolásban, valamit meg is hoztanak, im ismeg be kel valamelyet benne ugyan ma bocsátanom, azért mastan ez féle tractatosban vagyok velek, kit ma kell elvégezniem velek, azért kgdet kérem mint bizot uramat, atyámat, a mai napról nekem megbocsásson, hogy kegyelmedhez nem mehetek, de ha értendem, hogy kgdet vagy Bodonhelyen vagy tovább is valahon megtalálom, vagy az éjel vagy *kenig* holnap is kész leszek kegyelmedhez mennem, csakhogy aggya tuttomra ma kgd. Tugya Isten kenig, hogyha értettem volna az kgd *Rábaközben* való létét, kész lettem volna az előtt is kegyelmedhez mennem, de ma let hiremmel az kegyelmed ot való jelenléte.

Továbbá ahol kegyelmed azt írja, hogy az én jószágom kernyül kgd *ispánkodott* volna, azt én kegyelmednek meg szolgálom, nem bánám ha mint it ben s'mind ot kin való jószágomba ilyen ispánom lehetne, ki jó gongyát *viselnée* (így !) Bizony hogy szükség is volna az jó gondviselő ispán. Az *strása állásnak* Istennek segédségéből oly gongyát viselem, hogy asszonyomnak abból semmi fogyatkozása nem essik. Tarcsa meg Isten kegyelmedet. Ex arce Papa 21 die martii anno domini 1562.

Franciscus Thörök de Ennyngh.

Az minémő hirem mastan törek felől vagyon, az mássát ez levélbe kötve kegyelmednek küldettem.

*Pápa, 1562 április 15.*

Spectabilis et magnifice domine stb. stb.

Adhatom kegyelmednek tutttára, hogy ez napokban bocsáttottam vala alá egy emberemet, ki az előtt is oda alá járt, mert ugyan véltem, hogy az két had közöt vagy jut egyebnek benne vagy nem, de a mely kicsin jószágom oda vagyon, annak hírével leszen. Azért is költem vala, hogy az passa dolgán is értekeznék (?) Az én emberem *Döbröczönből* az elmúlt Pénteken indult el, azt mongya, hogy az budai passa *husvét napján* szállot be Debreczenbe, ötöd napig volt ot. Az én emberem azt mongya, hogy szolgám kenig Ambrus deák, kit oda alá bocsáttam vala, az mint kgd az ő levelje mássából is meg érti, csakhogy ő magokat az debreczenieket nem vágták le, de valahon mi morhájok volt, pénz, ruha és egyéb efféle marha az mind elkölt, az magunk házában kenig mennél nagyobb pusztaságot tehettenek azt cselekedték. Még az *üveg ablakokat* is az földhez verték és lábbal nyomották, kemenczéket be törtenek és mint ot, s' mind kenig az városon valami élést találtanak az mind el költ. Akor imár, hogy az én emberem elindult *Döbröczenen* belől hét mérfölden volt *Vasadnál* az passának táborá, mely Vasadot Székelhidja felé értem hogy vagyon. Hiszem hogy kegyelmed oda jobban tuggya az földet. Az temesvári bassa is immár akor meghalatta volt Debreczent, *Tharczanál* hált akor éjel, hogy az én emberem elindult még az budai passával szembe nem jutot volt, szombaton ért az budai bassa táborában. Azt mongya ezen emberem, hogy az budai passa és az temesvári passa nyolcz ezeren volnának, kocsi kenig három ezer volna velek. *János királ fiát* hivattya volt ide ki az passa, de sem ő magának sem kenig az alatta valóknak nem volna akarattyok reá, ha magokat megoltalmazhattyák, hogy együt hadakoznának velek. *Balassy Menyhért* uramot kenig azt mongya, hogy Szakmárt fekünnék az köszvében, azért nem hiszem, hogy mostan Balassy Menyhért uram valakinek igen nagy bántássára legyen. Az mitől kegyelmed mongya vala, hogy azt az földet félti, im szintén mastan vagyon rajta, mert hiszem, hogy ez uttal telyességgel el pusztul. Én is az miért *ekedig* ő felségénél gyakorta könyergettem, ezután hiszem, hogy sem ő felségének sem kenig énnekem nem igen nagy gondom leszen reá, mert a ki benne Debreczenben megmaradott volt is, a ki mi módon szerét teheti, még vidéki szekereken is ki költözni siet, ki Erdély felé, ki Tokaj felé, ki *egyébüé*, a hol szerét teheti, mert az felyül megirt kárnak és nyomoruságnak kivüle Debreczenből csak lovat *tizenhat száznál* töbet vittének el. Ezt is mongya az én emberem, hogy ez elmúlt *Hétfén* költ volna az Dunán által és az mely törek *Balassa Jánost* megverte *Érdnél* let volna táborban, és *Kewiben*, az töb végházak-



ban is valami törek vagy szolgáló renden való vagy áros terek vagy *mies* terek let volna, mind oda *Érdre* ki küldették volna az *Kadiánál* és az *Ennynghnél* (?) több othon nem maradt volna. Kevitől az várasiakról kétszáz puskást is kérnek volt oda közikbe, de az váras mentette volna magát, hogy nem tudna adni, de azért titkon az kevi bíró meghatta volna, az mi oly fegyverfogható iffju nép ott Kevibe volna, fel fele elállana az terek előtt, ne *készeret-tetnének* ők oda népet adni.

Ezt akarám kegyelmednek tuttára adni, mert én ezt az én emberemet ugyan ez okáért is *bocsáttam* vala alá, hogy az törek közöt menne alá és eszébe venné az budai passa indulását és mely felé akarna menni és *menémő* haddal volna. Engedné az Ur Isten, hogy mind *onnait* (így!) belől s' mind *inneit* (!) környül támadna oly ember, ki miat lenne ő nekik ugyan otan veszedelmek. Az egyéb hireket kegyelmed az szolgám leveléből nilvábban meg-érti.

Tarcsa meg Isten kegyelmedet minden jóvával. — Datum ex arce Papa 15 die aprilis 1562.

Franciscus Thörek de Ennyngh.

(Az országos levéltárban őrzött Nádasdy iratokból.)

Közli : DR. KOMÁROMY ANDRÁS.

---

## MŰVELŐDÉSTÖRTÉNETI ADATOK.

---

Az *Erdélyi Múzeum* ez évi folyamában egy rövidke dolgozatom jelent meg, *Megyericsei János* kolozsi főesperesről.

*Megyericsei* a XV. és XVI. század mesgyéjén élt, mint nem tehetségtelen utódja a Hunyadi Mátyás korabeli humanista magyar költőknek, kik közül a legnagyobbakat Janus Pannoniust és Garázda Pétert rokonainak is mondhatta.

A dolgozat egy hexameterben irt sírfeliraton alapult, a mely nagyjában eddig sem volt ismeretlen irodalmunkban, de csak a *Szamosközy István* történeti műveinek alább következő töredékéből tudjuk, hogy *Megyericsei* volt a verses sírfelirat szerzője.

Ugy ezt a töredéket, mint a *Megyericseiről* szóló két oklevelet az *Erdélyi Múzeum* nagyérdemű szerkesztője helyszűke miatt nem szoríthatta belé a folyóiratba.

Azért helyesnek vélem, ha a *Történelmi Tár* olvasóival megismertetem azokat.

A töredéket a m. kir. Orsz. Levéltárban őrzik. Jelzete *Neoreg. a. fasc. 362. nr. 14.* Voltaképpen János Zsigmondnak egy *eredeti oklevele*, a mely Kisvárdai meghódoltatásáról, illetőleg a Kisvárdai István megkegyelmeztetéséről szól. Hogy az egész ívből álló oklevél valamely kézirati műbe volt iktatva, azt a lapszámozás bizonyítja. S hogy Szamosközy valamelyik munkájából való, azt a Szamosközy jól ismert kezétől származó lapszéli jegyzetek s a második és harmadik lapon olvasható följegyzések tanúsítják. Különben a töredék első lapja 133., a harmadik 143. lappal van ellátva, a negyedik üres.

Hogy az eredeti oklevél, a mely a János Zsigmond választott magyar király kancelláriájáról talán soha sem küldetett el Kisvárdai Istvánnak, a Szamosközy kezébe kerülhetett, könnyen megmagyarázható. A Bocskaytól országos történetíróvá kinevezett Szamosközy a XVII. század első felében sokáig egyik

requisitora volt az erdélyi káptalan levéltárából alakított országos levéltárnak.

A fennebb elmondottak eléggé megokolják, hogy ez a becses történeti és irodalomtörténeti emlék a Szamosközy történeti maradványainak adalékaképpen napvilágot lásson.

A Megyericsi Jánossal mellesleg foglalkozó két oklevél töredékben szintén ismeretes. Azért ezeket sem tartottam az újabbban való közlésre érdemetleneknek.

### Szamosközy István »Történeti Maradványai«.

133.  
Kisvárdára megh.  
hódoltatásául.  
1564.

Joannes secundus Dei gratia electus rex Hungariae, Dalmatiae, Croatiae etc. significamus tenore praesentium quibus expedit universis, quod cum nos Deo duce post expugnationem aliquot munitiorum et castrorum rebellium castra nostra hic ad Kyswarda posuissemus hoc quoque castrum obsessuri et si deditionem faciat expugnaturi, egregius Stephanus de Kyswarda id praecavere volens, per tractatus se et castrum suum praedictum Kyswarda in fidelitatem et clementiam nostram dedit. Quem nos in gratiam nostram recipiendum et tam ipsi quam servitoribus suis universis, capitibusque ac bonis et rebus eorundem quibuslibet gratiam faciendum duximus, imo recipimus et facimus, assecurantes eundem Stephanum de Kyswarda serie praesentium in eo clementer, quod nos ipsum in bonis suis universis, ubilibet et in quibuscumque comitatibus existentibus contra quoslibet impetitores conservabimus ac donationem nostram super bonis ipsius cuilibet factam invalidabimus, cassamus bonaque eiusdem per quoscumque subditos nostros occupata eidem remitti faciemus harum nostrarum vigore et testimonio litterarum.

1564. okt. 19. Datum ex praedictis castris nostris ad Kyswarda positis, decima nona die mensis Octobris, anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo quarto.

Joannes electus rex m. pr.

\*

## HOMONNAI SIMONNAK LEÁNYI:

1. Drágfi Jánosné, { Priny Jánosné, { Priny István, { Zékely Geörgyné, az kállai capitánné, kit azután vött volt egy  
ennek leánya { ennek fia { ennek leánya { német úr Sigefridus Colonich. Zékel Görgytől maradott egy fia,  
ki Sárospatakot bírja.
2. Zopoliay Istvánné, { az nagy János király, kinek fia  
az kitől való { második János király deficiált.
3. Zoliomi Miklósné, { Zoliomi Katalin, az nagy Sarmasági { Sarmasági Mihály, { Mihály, kinek fia { Lázló,  
ennek leánya { János felesége, ettől való { ennek fia ismét { és leánya Poliák { Clára,  
Clárától { Susánna.
4. Nagy Mihály { ennek fia Nagymihály  
Benedekné, { Sándor és Gábor. { Anna,<sup>1)</sup> Kemény { Boldizsárt, { Kemény Jánost, erdéli  
Jánosné, az ki { az ki { Katát Bethlen Ferencz-  
né, Kemény Boldisárt,  
Kemény Pétert.
5. Anna, coniux Nicolai de Bator. Ezt egy levélből írtam ide.

\*

## VERES JÁNOS FIA ÉS LEÁNYI:

1. Veres Márton és Sigmond.
  2. Veres János vötte felesé-  
gűl Ábrámfi Christinát  
Ábrámfi Sebestyén leányát,  
ettől való { 1. Orzágh Lőrinczné, 2. Patochy Jánosné, 3. Harazti Jánosné,  
4. Vaida Miklósnak az anyja,  
5. Veres Anna, Poliák avagy  
Gramoczki Boldisár felesége,  
ennek az attya Gramoczki  
Albert volt. Boldisár leánya { Poliák avagy  
Gramoczki Clára, { Sarmasági Mihály, { Sarmasági  
ennek fia { ennek fia, leányi { Clára,  
László,  
Susánna.
- Poliák Boldisárnak az annya Georgyfalwi Sofia, Sofiának az attya Georgyfalwi Pál. Az nagy Kendi Antal egy volt Georgyfalwi Pálnéval.

\*

## DOBZAY JÁNOS FIA ÉS LEÁNYA:

- Dopzay Istvánnak az felesége Spáczai { Dopzay Sofia, kinek az ura { Horwát Anna, { Sarmasági Clára, Kerez-  
Anna, ezektől való { Horuát István, ennek leánya { ennek leánya { teszi Andrásné.
- Horwát Istvánnak ki genealogiát akarja tudni, Horwátországba keresse.

<sup>1)</sup> Annától kezdve a Kemény család leszármazása XVIII. századi betoldás. — B. M.

143.

*In templo Albensi maiore, pavimento insertus lapis qua-  
itur ad maius altare, haec carmina continet :*

JO. MEGERECHEN̄. AR. CO.

DE SE AD LECTOREM.

Quem non Liuor edax, alienaq; gloria torquet,  
Perlegat haec placidis carmina caesa notis.  
Tres fuimus clari cognato è sanguine vates,  
Pannonicam Draus quam rigat altus humū.  
Vnus erat Janus, patrias qui primus ad oras  
Duxit laurigeras ex Helicone deas.  
Alter erat Petrus genitus de stirpe Garazdae,  
Qui tulit Aoniae plectra secunda lyrae.  
Ultimus hos ego sum cognata è gente secutus,  
Tertia doctarum gloria Pieridum.  
Strigonia Petrus requiescit in arce, Joannem  
Ipsa suum sedes Pontificalis habet.  
Hic mea, si dederit Sors, ossa recondite : si non,  
Nil' nostra : iaceant quolibet illa loco.  
Spiritus aethereas postquam resolutus ad auras  
Euolat, haud magni membra caduca facit.  
Sensus ab aeterno demissus patre reuertit,  
At corpus, de qua fingitur, intrat humū.  
\*) . . . . . uinae est requies certissima mentis,  
. . . . . a corrupti corporis ista domus.

Ne longum lector damnes in marmore carmen,  
Scripsimus ignotis ista legenda viris.

\*) Hic detritae  
erant litterae,  
quas supplebi-  
mus hoc modo :  
Illic diuinae, vel :  
Coelum diuinae,  
— et in sequenti  
pentametro : . . .  
(vires hely).

VIVVS IPSE Š. P.

An. Dñi. M. D. VII.

\*\*) Æ. V̂O. XXXVII. VIX. AN. . . .

QVID AIS ?

TACE ZOILE TACE.

\*\*) Vna littera  
deerat.

**Megyericsei János kolozsi főesperes.**

## I.

1497. *julius 26. Gyulafehérvár.* — Geréb László erdélyi püspök a gyulafehérvári székesegyház oltármestereinek a bortizedet elengedi.

Ladislaus Gereb Dei et apostolice sedis gratia episcopus ecclesie albensis transsilvane, omnibus Christi fidelibus presentibus et futuris presens scriptum inspecturis salutem in omnium salvatore.

Ad universorum notitiam harum serie volumus pervenire, quod nos attentis et in mentis nostre archano recensitis assiduís et devotis servitiis honorabilium magistrorum altaristarum, in predicta ecclesia nostra altaria habentium nobis et dicte ecclesie nostre impensis; volentes etiam edificiis et restaurationibus ipsorum altarium paterne consulere, et precipue ob spem nostre salutis eterne universas decimas vinorum, de cunctis vineis dictorum altarium eorundem in promontoriis huius civitatis nostre albensis habitis et existentibus, eadem altaria proprie et precise tangentibus et concernentibus, nobis et iuri nostro episcopali annuatim provenire debentes a modo in antea perpetuis semper temporibus eisdem magistris altaristis, altiori etiam qualicunque dignitate preeminentibus nunc constitutis et in futurum constituendis pie ac benigniter, pureque ac simpliciter duximus relaxandas et relaxamus per presentes; ita tamen talique modo, ut annuatim in die festi depositionis sancti Ladislai regis post vespervas iidem altariste pariter convenientes: Placebo, altera autem die sequenti vigilias mortuorum cum novem lectionibus dicant et eorum quilibet pro defunctis missam celebret. Quarum missarum una fiat cantando in altare maiori sancti Michaelis archangeli, quam iidem altariste decantent. Casu autem quo quispiam ex ipsis premissa per se vel per alium perficere negligeret quovismodo, extunc talis pro singulis eiusmodi neglectionibus singulum unum florenum pro fabrica ecclesie nostre predictae deponere debeat et teneatur, eum vero, qui hanc fecerit negligentiam, decanus eorundem magistrorum altaristarum nobis aut sindicis eiusdem ecclesie nostre fideliter in pura conscientia accusare studeat, qui quidem auctoritate nostri vicarii super talem florenum ipsum extorquere non ommittat.

Ad que premissa iidem magistri altariste sese et eorum successores similiter altaristas universos parili voto suo sponte obligarunt nostro in conspectu.

Quocirca venerabiles in Christo patres et fratres, nostros successores aliosque omnes quorum intererit in visceribus caritatis scedule petimus, ut eosdem magistros altaristas in predicta paterna ordinatione et largitione nostra manutenere et conservare velint.

jul. 29.

In cuius rei memoriam, firmitatemque perpetuam presentes litteras nostras privilegiales, autentici sigilli nostri munimine roboratas eisdem magistris altaristis iurium eorundem ad cautelam duximus concedendas, iustitia suadente.

1497. jul. 26.

Datum Albe, in die sancte Anne matris Marie, anno Domini millesimo quadringentesimo nonagesimo septimo.

Johannes de Megereche,  
secretarius.

Egykorú másolata papiron Gyulafehérvárt az erd. káptalani levéltárban, *Cista capit. fasc. 1. n. 29.*

Töredékes kiadása *Szeredai A.*, Series episcoporum 173 l.

## II.

1498. február 24. Buda. — II. Ulászló király az erdélyi káptalannak, Megyericsei János közbenjárására évenként száz arany forint értékű sőt adományoz.

Commissio propria [domini regis.]<sup>1)</sup>

Nos [Wladislaus Dei gratia rex Hungarie] et Bohemie etc. memorie commendamus tenore presentium significantes quibus expedit universis, [quod fidelis noster venerabilis et egregius magister] Johannes de Megyerechye, canonicus ecclesie albensis transsilvane maiestatis nostre veniens in presentiam, in sua [ac capitularium canonicorum de ca]pitulo eiusdem ecclesie, sociorum scilicet et concanonicorum suorum maiestati nostre exposuit in hunc modum, qualiter com[ites et camerarii camerarum sa]llium nostrorum transsilvanensium, ipsorumque officiales singulis annis per cesores lignorum roborata et ligna in silvis ipsorum [capitularium, sine aliq]ua recompensa succidi facerent atque de huiusmodi lignis succisis naves et carinas pro deferendis mittendis salibus nostris rega[libus de nov]o facere, vel veteres reficere consuevissent, ad mandata denique nostra nullam provisionem, per nos eisdem superinde dari deputatam eisdem capitularibus solvere voluissent, per hocque ipsos capitulares non mediocriter damnificassent in eorundem preiudicium atque damnum. Unde supplicavit maiestati nostre idem magister Johannes sua et quorum supra personis, ut ipsis aliquam provisionem in recompensam premissorum gratiose facere dignaremur.

Nos igitur, qui ex suscepti regiminis nostri officio inter alias curas nostras ad hoc specialiter intendere debemus, ne bona ecclesiarum, quibus eedem pro sustentatione atque necessariis usibus in eisdem Deo famulantium per predecessores nostros reges dotate existunt annihilentur, accepta igitur et admissa supplicatione

<sup>1)</sup> A zárójel közt levő szavakat hol az egyik, hol a másik töredékes oklevélből pótoltam. — B. M.

dicti magistri Johannis per eum modo quo supra maiestati nostre porrecta, eidem capitulo ecclesie albensis transsilvane, consequenterque canonicis eiusdem ecclesie cum in recompensam lignorum et roborum in silvis eorundem iam cesorum et in futurum cedi debendorum, tum vero pro honore Dei ac sanctissime genitricis eius semper virginis Marie, necnon beatissimi Michaelis archangeli principis militie celestis, in cuius glorioso nomine ecclesia prefata fundata existit, quorum patrociniis nos pie confoveri speramus, sales in valore centum florenorum auri ex camera nostra de Thorda per comites et camerarios camerarum nostrarum singulis annis in perpetuum dandos duximus et deputandos, immo damus et deputamus presentium per vigorem.

Quocirca vobis fidelibus nostris. venerabili Sigismundo preposito de Lelez moderno thesaurario futurisque thesaurariis nostris, necnon egregiis Johanni de Tharcza et Nicolao Pwol de Cibinio comitibus et camerariis camerarum salium nostrorum transsilvanensium, ipsorumque factoribus et officialibus, presentibus et futuris presentium notitiam habituris serie presentium strictissime mandamus, quatenus a modo in antea prescriptos sales in valore centum florenorum auri prefato capitulo et consequenter canonicis dicte ecclesie albensis transsilvane singulis annis perpetuis semper successivis temporibus plene et integre, absque omni difficultate et renitentia aut quovis quesito colore nostram ad r[ationem da-]redebeat; decernentes, quod ipsi capitulares super restitutione huiusmodi salium camerariis nostris litteras expeditorias dare possint, quas [thesaurarius noster] aut alii officiales per nos ad id deputati observare et acceptare nostram ad rationem teneantur. Quod si ipsi thesaurarii nostri vel com[ites, sive alii officia]les camerarum nostrarum premissam salutarem deputationem nostram infregerint, vel sales huiusmodi in summo deputata eisdem capitularibus [singulis annis dare recusave]rint, talium in hoc conscientia oneretur, talesque in extremo et districto iusti iudicis examine de huiusmodi eorum sacrilegio coram Deo [et sanctis eius rationem redder]e sint obligati.

In cuius rei memoriam, perpetuamque firmitatem presentes litteras nostras secreto sigillo nostro, quo ut rex Hungarie utimur [impendenti communitas eisdem duxi]mus concedendas.

Datum Bude, [in festo beati] Mathie apostoli, anno Domini 1498. febr. 24. millesimo quadringentesimo nonagesimo octavo, regnorum nostrorum [Hungarie etc. anno octavo, Bohemie vero vigesimo octavo.]

Eredetije szakadozott hártján az orsz. ltárban MODL. 30943. — 1531. illetőleg 1554. évi átirata Gyulafehérváron az erd. kápt. ltárában, *Cista capit. fasc. 6. n. 1.*

Töredékes kiadása Szeredai A., Notitia 117 l.

Közli: BARABÁS MIKLÓS.



# VEGYES KÖZLÉSEK.

## A GYŐRI KOVÁCSCHÉH SZABÁLYAI 1611-BŐL.

Mi Szauerbain János, a böcsületes győri városbeli kovácsmestereknek becsületes czéh mestere, ismégh Puczak Tamás, Szerstics Fülöp, Gelics János, Nagy Balázs, Fekete Menyhárt, Ztubiczai János, Kanizsai más névvel Kaszajártó András, Németh Simon, Nagy Mátyás, TavaszGergely és Guppel Péter ezen győri városi tisztességes czéhbeli kovácsmesterek, adjuk emlékezetre, jelentvén ez mi jelen való levelünknek rendiben, mindeneknek, akiknek illik, hogy az értelmes férfiak, Nagy Péter kovács pázmányi és Salka István kovács saápi, a mi czéhbeli összegyűlésünkör mi előnkbe jövé, személyük szerint maguknak és a becsületes férfiaknak, ugymint Simonffy Bálint kovácsnak Kupin, Vincze Ferencz kovácsnak Árpásin, Tóth Péter kovácsnak Káptalan-Pálon, István Péter kovácsnak Szentmiklóson, Biczó Tamás kovácsnak Lázin, Mészáros László kovácsnak Sikátoron, Tóth András kovácsnak Varsánt, Kürti Bálint kovácsnak Csetényen, Csurgói Mihály kovácsnak Kupon, Német Imre kovácsnak Pákón, Balogh Gergely kovácsnak Kéttorny-Lakon, Kis Benedek kovácsnak Borsos-Győrött, Körmendy Péter kovácsnak Eösin, Nyárádi Somogyi István kovácsnak, Joó Benedek kovácsnak Dobront, Horváth Simon kovácsnak Hőgyészen, Simonffy János kovácsnak Kupon, Szaáki István kovácsnak Megyehidon, Csörgei Gergely kovácsnak Simonházán, Ghozsáczy Péter kovácsnak Vaszaron, Kallóczy Mihály kovácsnak Vaszaron, Kallóczy Simon kovácsnak Malomsokon, Vánik Márton kovácsnak Lébént, Bott Benedek kovácsnak Káptalan-Pálban, Thót Mihály kovácsnak Gyarmaton, Czeke Gergely kovácsnak Ghiczen, Csitke János kovácsnak Ghiczen, Főzes Sebestyén kovácsnak Szerecsenbe, Tóth Péter kovácsnak Szerecsenbe, Böröczk István kovácsnak Gyömörön, Gombos István kovácsnak Kajáron, Kövesi Márton kovácsnak Szomoron, Szeniczay János kovácsnak Szent-Mihályon, Nagy Márton kovácsnak Téten, Denczay Miklós kovácsnak Moriczhidán, Beythe István kovácsnak Kónyba, Kuthy György kovácsnak Pordánt, Toth Péter kovácsnak Beledin, Ferencz Sándor kovácsnak Szanyon, Ferencz János

kovácsnak Szanyon, Ujj György kovácsnak Szanyon, Fejér Gergely kovácsnak Szanyon, Buday Gergely kovácsnak Szanyon, Németh Albert kovácsnak Egyedin, Tóth András kovácsnak Bogyoszlón, Ágoston Mihály kovácsnak Hőgyészben, Vaszari István kovácsnak Ságghon, Jaáry Imre kovácsnak Vaszaron, és Kőrösse Mihály kovácsnak Ságghon lakozóknak s az ő jövődöbeli tisztességes czéhökhöz tartozó minden egyéb kovács mestereknek is nevükben és képükben, kérvén minket illendő szorgalmatossággal, hogy mi, a mi tisztességes czéh levelünket leiratván, és a mi szokott czéhbeli pöcsétünkkel meg erősítvén, nékiek kiadni méltóztatnánk ; mely mi levelünknek rendi ekképen következik :

Mi győri káptalan adgyuk emlékezetre ez levelünknek rendiben jelentvén a kiknek illik mindeneknek, hogy az értelmes férfiak Sauerwein János, ez mi győri városunkbeli kovácsoknak mostani czéh mestere, ismég Puczak Tamás, Szerstics Fülöp és Gelich János ezen győri városunkban lakó kovácsok személyek szerint mi előnkbe jöven, magok és az értelmes Nagy Balázsnak, Fekete Menyhártnak, Ztubiczay Jánosnak, Kanisai más néven Kaszajártó Andrásnak, Németh Simonnak, Nagy Mátyásnak és Tavaszi Gergelynek s az ő czéhekhez tartozó minden egyéb kovácsoknak nevökben és képökben előhozák és mutaták mi nekünk egy mi levelünket az ő kovács mesterségüket néző néminemü végezések és rendelések felől, könyvecske módjára hártván írva és csinálva s a mi öregbik hiteles függő pöcsétünkkel megerősítette, az ide alább megírt rend szerint, kérvén minket illendő szorgalmatossággal, hogy mi azt a mi levelünket, minden punctiban, részeiben és articulusaiban megerősítsen ; és annak fölötte (mivelhogy még ahhoz a levélhez az ő czéheknek megmaradására és tartására való hasznos articulusok kívántatni láttatnak vala) azt a mi levelünket afféle articulusokkal és végezésekkel megöregbiteni és ékesíteni méltóztatnánk. Mely mi levelünknek rendi ilyen :

Mi győri káptalan adgyuk emlékezetül mindeneknek akiknek illik ez mi jelen való levelünknek rendében, hogy a tiszteletes személyek Puczak Tamás és Chyzkompi György kovács mesterek mind maguknak képekben és Gelych Jánosnak, Sauerwein Jánosnak, Reile Gáspárnak, Szerstich Fülöpnek, Ztubiczay Jánosnak, Kanisay Andrásnak, Nagy Balázsnak és minden más győri városbeli kovács mestereknek nevekben és képekben mi előnkbe jöven, minékünk meg jelenték ilyen módon :

Mi módon ők megtekintvén és elméjükben gyakran forgatván azokat a szokatlan, rend és mód nélkül való dolgokat, mellyekkel ő maguk, a meg nevezett kovács mesterek, és az ő eleik, ebben a mi győri városunkban lakozók, teljességgel minden irt és rendelt törvény nélkül az ő tartott szokásokban ők minden szokás és mód nélkül tartott munkájokban, avagy inkább mesterségekben, ekkoráig nem kevés dolgoknak nehéz kára és veszedelme nélkül éltenek. Kiván-

ván annak okáért afféle szokatlan és rossz dolgokat teljességgel és gyökerestől ő közülök eltávoztatni és kigyomláni és jó rendtartással és tisztességes móddal és szokással, mint egyéb Magyar országban levő városokban Istennek kegyelméből, mostantul fogva ezeknek utánna élni, könyörgének minékünk a folyúl megnevezett személyeknek nevekben, hogy ezeket az itt alább meg írt articulusokat, és ő tőlük ujonnan fogadtakat, és mi előnkbe adottakat, az ő tisztességekre és bővebb hasznokra s békességekre, és ennek a mi győri városunknak jobb állapotjára és böcsületes tisztességére, és hogy ennek utánna mint igaz és törvény szerint való mesterek, az ő mesterségöket és szokott munkájokat egynémely elrendelt és el végezett törvénnyel és örökkén való rendeléssel mindeneknek bántások nélkül bizvástan és csöndességben gyakorolhassák minden ő punctyaikban és állapotokban, helyén maradván a mi régi igasságunk és dicseretes szokásunk, s mind a mi győri városunké, meg erősítenénk és mi előttünk kedvesek lennének, s a mi levelünkben beírnánk, mely articulusoknak rendi következnek ezekkel az igékkel :

#### ELSŐ ARTICULUS.

Valamidőn valamely az ifju mesterek közül a mesterségnek méltóságára és rendire akar föl menni, tartozik a czéh mester eleibe menni és kérni őtet, hogy mind a mestereket egybe hívja és be gyűjtse és így az ifju mester jelentse meg magát egyenlő és igasságos törvénnyel élni, a többi mesterekkel egygyütt, és azoknak a kovácsmestereknek mingyárt akkor tartozzék kevés bornak köszöntésével, ugymint köszönő pohárral. És annak utánna tartozzék hasonlóképpen azoknak a mestereknek az ő mesterségének valamely fő csinálmányát, melyet maga kezeivel alkotott, mutatni, bizonyosságára az ő megérdemlett mesterségének grádicsára. Akkor pediglen az egyben hitt mesterek megjelentsék az ifjunak, hogy ő nekik egy fő ebédde, egy ott rendelt napon tartozik, melyre a város bírása is harmad magával el hivatassék és megtiszteltessék. Annak felette két magyar forintot tartozik letenni a czéh ládában, és ez a pénz az ebédde együtt bizonyság avagy bírása a mesterek számába való bemenetelnek. És e felyülről meg mondott két magyar forint a végre tétetik a czéh ládában, hogyha valamikor valamely az mesterek közül, Istennek engedelmeiből esnék nagy nehéz betegségben, arra költenék. Ennek felette ugyan ott erőssen megparancsoltassék az ifju mesternek, hogy az ő öreg mesterinek, minden tisztességes dolgokban engedelmes lenni semmiképpen el ne mulassza.

#### MÁSODIK ARTICULUS.

Annak fölötte megjelentessék ugyan ott annak az ifju mesternek, hogy a czéh hatalmat adott neki a tisztességes és vétek nélkül való életnek viselésére házasság nélkül ; továbbá ez után egy egész

esztendeje kitelvén, a házasság törvényében magát foglalja, hogyha valami természettől való bántása ellent nem tart benne. De ennek a törvénynek avagy szokásnak erősségét ilyen módon engedhetik meg, tudniillik ha látták efféle ifju mestert erejében nem hasonlónak a megházasulásra, melynek illendő napot rendeljenek és időt, melyben magát reá készíthesse. Meglevén pediglen a mennyegzőnek tartása, ismét tartozzék mester asztalt adni, és hasonlóképen két magyar forintot a czéh ládában olvasni. Ennek a czéh ládában letétetett pénznek summája másra semmire ne költessék, hanem valamely kovács mesternek fölötte való szegénységében szükségének, avagy kemény betegségének meg könnyebbítésére; s oly mesternek szükségének és betegségének idején, az közönséges ládából, egy avagy két esztendőre, az időnek módgya, és a személynek állapota szerint, adgyanak tiz avagy husz magyar forintot.

### HARMADIK ARTICULUS.

A mi pediglen illeti valamely czéhbeli kovács mesternek párt ütésének és engedetlenségének megzabolázását, ilyen elrendelt és megerősített törvény vagyon ő köztük, hogy a czéh mester teljeségesen megtartott méltóságához támaszkodván, menjen afféle engedetlen mesternek boltjában avagy műhelyében és a tábláját tegye be, és erőssen be zárja, és különben el ne hadgya avagy föl ne nyissa, hanem ha a mesterekkel minden törvény szerint való engedelmes-ségét mutatván, megbékélik.

### NEGYPEDIK ARTICULUS.

Ha pediglen azon közben akarja a mestereket egyben hivatni, annak az ő dolgának törvény szerint való meglátására, tehát tartozik először tizenhat magyar pénzt a czéh mester előtt le olvasni, és így osztán láttassék meg az ő dolga.

### ÖTÖDIK ARTICULUS.

Hogyha valamelyik kötődő kovács mesterek között, négy magyar forintban járó dolog törvény szerint láttatnék meg, tehát efféle dolog, egyben híván a mestereket meglattoltathatik, és sententia is végezhető felőle. Ha pediglen nagyobb járó dolog lenne, tehát mind a két kötődő mesternek szabad legyen törvény szerint a város bíróját megkeresni felőle.

### HATODIK ARTICULUS.

Az emberi állapot, erőtlenség és gyarlóság sok féle betegségek és nyavalyák alá vettetett. Minek okáért ha valamely a mesterek közül, testének nagy betegségében esnék, és az a mester, maga tulajdon marháiból magára gondot nem viselhetne, ily okkal a czéh mester

afféle beteg mesternek őrzését megparancsolja két mesternek, hogy híven véghez vigyék. És afféle őrző mestereknek, tartozik a czéh mester a czéh ládából eledelekre valót szolgáltatni.

#### HETEDIK ARTICULUS.

Isméglen ha történnék, hogy a meseterek között valamelyik meghalna, tehát tartozik a czéh mester mind a czéhbeli mestereket egyben hivatni, és tisztességesen, keresztyén mód szerint megholt mesternek testét el temetni. Hogyha afféle meg holt mester annyira szegény volna, hogy a maga marhája elég nem volna az ő tisztességgel való eltakartatására, tehát a czéh mester tartozzék költséget szolgáltatni arra.

#### NYOLCZADIK ARTICULUS.

Isméglen, hogyha a mesterek között valamely meg hal, és utánna törvény szerint való házastársa marad, efféle özvegyé hagyatottnak szabad legyen maga táplálásáért egy egész esztendeig tudós kovács legént tartani ; ki telvén az egy esztendő, hogyha afféle özvegy asszony ember, kovács mesterhez megyen férhez, tehát az ő férje tartozik a mesterségnek felével a több mesterek társaságában meg fizetni.

#### KILENCZEDIK ARTICULUS.

Ha történnék Istennek rendeléséből, hogy valamely meg holt mesternek utánna, a maga mesterségének tudó fia maradna, tehát efféle megholt mesternek fia, az attya házában maradhat, és a kovács mesterséget gyakorolhatja, mert a fiú eleven emlékezete az ő szülőjének.

#### TIZEDIK ARTICULUS.

Hogy ha pedig valamely mesternek fija az ő attyánál tanulná meg az ő kovács mívét és az attyának élteben magát a czéhben akarná adni, efféle tartozik mint egy külső avagy idegen a mester ebédet megadni és a pénzt a czéh ládában meg fizetni.

#### TIZENEGGYEDIK ARTICULUS.

Viszontag, hogy ha valamely a kovács mesterek között meghalna, és leánya maradna, s valamely ugyan afféle mester, Istennek akarattjából, őtet házas társul el venné, afféle mester ugyan azon meghalt mesternek házában maradhat, és az mívét üzheti, de hogy a mesterek között fogadgyák, tartozik a mesterségnek felével meg fizetni.

#### TIZENKETTŐDIK ARTICULUS.

Ismég, hogy ha valamely meg holt mesternek fia, más kovács mesternél és nem az attyánál a mesterséget megtanulja, tehát afféle, hogy ha akarja a több mesterek között az ő kovács mívét üzni, tar-

tozik az egész mester ebédet megadni. És ezt ugyan nyilván és erősen a mi czéhünkben megtartani akarjuk, a mint egyéb városokban is szokás a hol czéh vagyon.

#### TIZENHARMADIK ARTICULUS.

Isméglen ez is el rendeltetett dolog, hogy valamely kovács mester magát a kovácsok czéhiből ki veszi, tehát effélének ne legyen szabad ebben a győri városban a kovács mívet üzni.

#### TIZENNEGYESEDIK ARTICULUS.

A kovács mestereknek ez is régi időktől fogva megtartatott törvénynek és szokások legyen, tudniillik, hogy az ő akarttyok ellen senkinek is ne legyen szabad nyereségre venni avagy eladni, se vasat, se aczélt, se szenet, se tengely vasat, se kerék vasat, se szeget, se csatlóra való vasat, se szántó vasat, se semmit mást, a mellyek íteltetnek a kovácsokat illető dolgoknak, tudniillik affélének ne legyen szabad, akik az ő czéhükben nem adják magukat. Annak felette még ő maguknak is, a czéhibeli mestereknek ne legyen szabad külön valamit venni avagy eladni, a többinek vádolásokra nem adván, hanem ha elsőben a czéh mesternek megjelentik.

#### TIZENÖTÖDIK ARTICULUS.

Hogyha máshonnan valamely kovács mester ebben a mi városunkban jönné, tehát ha magát a kovácsok czéhiben nem akarná adni, efféle az ő mesterségét ebben a városban ne űzhesse.

#### TIZENHATODIK ARTICULUS.

Hogy mindnyájan a kovács mesterek tartozzanak a praepost uramnak és az több káptalanbeli uraknak, ugymint földes uroknak munkálkodni, és adni mindent olcsóbban, hogy nem mint egyebeknek, sőt még mindeneknél előbb az ő uruknak szükséges dolgokat el végezzék.

#### TIZENHETEDIK ÉS UTOLSÓ ARTICULUS.

Hogy az ő idejükben itt levő öreg praepost urnak, az ő régi törvények és szokások szerint a kovács mesterek teljességgel engedelmesek legyenek minden azon praepost urnak rendelkezéséhez és parancsolattyához, avagy láttatásához tartozandó és illendő jó dolgokban és történhető okokban.

Holott mi győri káptalan, a fellyül meg mondott kovács mesterek kérésinek, mint igazaknak és törvényszerint valóknak helyt adván, a fellyül megírt privilegiumjoknak, s az ő czéheknek articulusit a mi könyvünkől avagy protocolomunkból ígéről-igére, se meg nem kevesebbítvén és meg sem rövidítvén, ez mi jelen való privilegium levelünkben leiratván és a mi függő öregbik pöcsétünkkel megerő-

sítvén, a föllyül megnevezett kovács mestereknek, az ő igasságoknak ez után való oltalmára ki adtuk. Kelt Győrött, Gyertyaszentelő boldog asszony napján, ezerhatszáztizedik (=1610 febr. 2.) esztendőben.

Az Nagyságos és tisztelendő győri káptalanban Istennek és az ő körösztvény gyülekezetinek egyenlő akarattal és ájéttatossan éneklő és szolgáló urak előtt, ugymint *Ivanczy János* praepost uram idétht.

*Palothay András* győri lector és vicarius és soproni körösztös idétht.

*Monoszlay Mihály* cantor uram idétht.

*Balásffy Tamás* custos uram idétht.

Az Nagyságos *Matthéffy György* tinini püspök és papóczi praepost uram idétht.

*Altnbak János* szentalberti praepost uram idétht.

*Köntös János* cathedralis esperest uram idétht.

*Winckowych Farkas* soproni esperest.

*Nagyfaluy Gergely* mosoni esperest.

*Pozsgay Mátyás* lochmanyi esperest.

*Baranyai Péter* pápai esperest idétht.

*Baktay István* rábai esperest.

*Füley Tamás* komáromi esperest és a több kanonok uraim idétht.

Mi annak okáért a föllyül megnevezett kovács mestereknek méltó és helyes kérésektől indittatván, a föllyül le irattatott mi leve-  
lünket a végre, hogy ez mostani és ez után leendő kovácsoknak örökös-  
képpen hasznos legyen, minden punctiban, czikelyiben és articulusiban  
s minden résziben, éppenséggel és teljességgel helyén hadtuk, és meg  
erősítettük. És annak fölötte azon levelet, és abban foglaltatott vége-  
zéseket ez következő végezésekkel öregbítettük és ékesítettük meg :

#### ELSŐBEN,

hogy a minemü sokadalmak itt Győrött szoktanak lenni, és ez után  
fognának lenni, azoknak előtte való napon avagy estén, a kívül való  
és idegen kovácsok közzül senki se merjen akármi kovács mivet árulni,  
akár afféle idegen kovácsok czéhéből valók legyenek, akár pedig az  
ő mesterségüket czéh nélkül üzők. Hanem afféle sokadalmak estin  
tulajdon helyükön ez győri kovácsoknak legyen szabad árulni és egy  
kovácsnak sem azon kívül. De sőt se csiszárok, se lakatjártók se semmi  
egyéb rendbeli mester emberek (kivevén a vasárosokat, kiknek a  
vas szerszám árulás ugyan tisztükben jár) se a sokadalmakban, se  
azokon kívül semminemü mívelt, avagy miveletlen vassal, a czéh  
mester hire és engedelme nélkül ne kereskedhessenek. Ha ki ez ellen  
cselekszik, akár az idegen kovács, akár pedig más mester ember legyen,  
minden afféle áruja elfoglaltassék, melynek négy forint érő része  
a győri kovácsoké legyen, a többi pedig mindenestől, nekünk mint  
földesuraknak beszolgáltatassék.

## MÁSODSZOR.

Egy műhelyben két kovács mester ne munkálódhassék együtt.

## HARMADSZOR.

Ha valamely inas a mesterségre adgya magát, két hétig meg próbálhatja, azután szabad ha beszegődik avagy ha elmegyén tovább. Ha valamely mesternél az inas haimadfél esztendő el tölt, tehát afféle mester fél esztendőre megint más inast fogadhasson.

## NEGYEDSZER.

Ha valaki a győriek közzül, valamely kovács mestert, az ő jámbor szolgálattyaért illendőképpen meg nem elégít, tehát afféle embernek, senki a kovácsok közzül, ne tartozzék mívelni mind addig, valamig a sértett kovács mestert meg nem elégíti. De jobbára csak modgyával való munkáról kell érteni, nem pedig a mód nélkül való munkákról, szolgálatról. Sőt helyén hadgyuk, erősittyük, öregbittyük és ékesittyük az előbbi levelünket, a mennyiben tudniillik nekünk és a mi igasságunknak nem ártalmas. Ez mi öregbik függő pöcsétünkkel megerősített levelünknek általa. Kelt Nagy Boldogasszony napján. Ezerhatszázötvenhetedik esztendőben (= 1617 aug. 15.).

Az Nagyságos Ur és Tiszteletes Istenfélő *Iváczy János* nagy praepost.

*Záctsh Miklós* lector.

*Vizváry György* cantor.

*Balásffy Tamás* bosznai püspök custos.

*Nagyfaluy Gergely* pápóczi paepost.

*Altnbak János* szentalberti praepost.

*Winkowycz Farkas* soproni,

*Vörös Mátyás* mesoni,

*Pocsgay Mátyás* lochmányi,

*Baranyai Péter* pápai,

*Baksay István* rábai

*Füley Tamás* komáromi esperestek és a többi az egyházban egyenlő akarattal és ájéttatosan éneklő és szolgáló kanonok uraim idejekben.

Mi azokáért fellyülről meg nevezett győri tisztességes czéhbeli kovács mesterek az fellyül megírt rábaközi tisztességbeli kovács mesterek méltó kérésükre adván, az mi itt fön beiratott czéh levelünket leiratván és a mi tisztességes czéhünk szokott függő pöcsétivel megerősítve, nékiek ígéről-ígére ki adtuk, ily okkal, hogy ez mi czéhünk igasságának ez a kiadás semmi időben ártalmas ne legyen. Kelt Győrött, az mi tisztességes kovács czéhünknek kebeléből Boldogasszony látogatása napja után való kedden, ezerhatszázötvennyolczadik (= 1618. július 3.) esztendőben.



A függő pecsét körirata : SIGILUM \* OPPIDI \* FABRIS \* JAURIENSIS \* 1601 \*, melynek mezejében egy férfikar kezében kalapácsot tart, s ezenkívül patkó, harapófogó, lókörmvágó, két lyukasztóvéső van.

Erős pergamenre írt, a szennytől sok helyen alig olvasható eredetiről.

Közli: THURY ETELE.

## ADATOK AZ 1552-IKI HONTI HADJÁRAT TÖRTÉNETÉHEZ.

### I.

*Selmeczbánya városa Könritz Kristófhöz. 1552. jún. 9.*

Unsern freintlichen Grusz mit erpittung unserer gehorsamen Dinst. Gestrenger, edler, vester und gnediger Herr!

Wir können E. G. der grossen not noch nit verhalten, dasz uns gewisse Kuntschafft von dem Hern *Sondi Georg*, Verwalter des Geschlosz *Dregl* zukomen, das der Turkh diese Tag *Vesprim* eingenomen, und entlichen entschlossen gemeltes Schlosz *Dregel*, *Schag* und *Giarmath* gewaltiglichen einzunemen, und under seinen gewalt zubringen. Auch uns gepeten, damit er der *Sondj Georg* sich uns das Geschlos von denn Gewalt der Turcken erwerben und erhalten künt, mit etlichen Knechten zu Hilf zu komen. Dieweil aber Eur Genad wol bewust, in was Kriegrüstung und mit was Manschaft wier versehen sein, das wo etwan ein ansehenlich Volck, so zur der Pergarbeit vonnöten hieher käme, bei den Pergwerchen wol gefordert werden künt. Haben wir nichts desto weniger in Eil ein antzal Knecht, so vil wier unserm armen Vermügen nach zuwegen künen bringen, auf *Dregel*, damit es erhalten werden möcht, verordnet. Ist derhalben an Euer Genad unser unterthanig Pitten, damit wier sampt unsern armen Weibern und Kindern under den Fligeln der Rö. Kü. Mt etc. unseres allergenedigisten Herrn lenger erhalten möchten, welle genediglich solchs gefahr an den Herrn *Rewaj*,<sup>1)</sup> als verwalter des Groszgrafen Ampts, auch der kö. Mt etc Camerrathen schriftlichen gelangen lassen, damit von Iren genaden in namen der Kü. Mt etc statliche Fursehung auf den Geschlössern, so vorn an der Spitz und im Eingang dieser Stet legen, gethan werden möcht. Das wellen wier umb E. G. in aller underthanigkhait auf das treulichist verdienen. Die wier hiemit Got dem almechtigen bevehlen. Schemnitz, den 9. Juny Ao etc. im 52. E. G. gehorsame

N. Richter und Rat der Stad Schemnitz.

<sup>1)</sup> Révay Ferencz propalatinus.

*Czím* : Dem Gestrengen, Edlen und Vesten Herrn Cristoffen von Kuenritz, Rö. Kü. Mt Rath und Obristem Verwalter des Küniglichen Kupferhandls im Neuensol, unserem gnedigen Herrn.

(Fogalmazvány Selmeczbánya város levéltárában.)

## II.

*Ugyanaz Beszterczébánya városának.*

Ersam etc. Nach etc. Haben wir E. H. nachten ein Schreiben, in Specie uns von dem *Sondj Georg* zukomen, zugeschikt, der entlichen Hoffnung, E. H. werden desselben Inhalt vernomen haben. Ist derhalben an E. H. unser Freintlichkeit, wo dieselben gemeltes Schreiben noch bei sich hietten, wellen dasselb dem Herrn von *Kunritz* zuschiken, und die grosse gefar dorinnen wir stecken, auch schriftlich anzeigen. Das wellen wir umb E. H. gleiches falles verdienen. Die wir hiemit Got bevahlen.

(Fogalmazvány ugyanott.)

## III.

*Ugyanaz Szondy György drégelyi várnagynak 1552. jún. 9.*

Egregie Dne, amice nobis observande. Salutem et nostri commendationem.

Mittimus ad E. D. V. in istis periculosissimis temporibus familiarem nostrum, D. V. E. bene cognitum, cui commisimus nostro nomine D. V. E. aliqua exponenda. Quapropter eandem sedulo rogamus, velit servitori nostro fidem indubiam adhibere. Quod pari officio de E. D. V. promerebimur. Quam felicissime valere optamus. Sebnicij, 9. Junij, Anno 1552.

N. Judex et Jurati Cives  
Civitatis Sebniciensis.

*Czím* : Egregio dno Georgio Zondj prefecto arcis Dregel etc. Amico nobis observando.

(Fogalmazvány ugyanott.)

## IV.

*Ugyanaz Könritznek, 1552. június 10.*

Gestrenger, Edler, Vester und Gnediger Herr ! Nach erpittung unserer underthainigen dinst.

Schiken wier hiemit E. G. das schreiben, so uns die Edlen Herrn *Georg Sondj* und *Greger Bekefalwaj*, unseres allergnedigisten Herrn, der Kün. Mt *Hauptleut auf Dregel*, gethan, welches Inhalt eben der, wie wier gestern E. G. geschrieben, ist. Wolten auch dasselb E. G. mit dem ersten Schreiben zugeschikt haben, aber wier es dem alten

Brauch noch auf die *Cremnitz* gëschikt. Bitten E. G. gancz underthaniglich, dieselb welle uns solches zu keinem nochteil bei E. G. gelangen lassen, und gedachtes schreiben in Specie mit Zeiger geneidiglich wider übersenden, das wellen wier umb E. G. in aller underthanigkeit zuverdienen gevliesen sein. Wier zweiveln nit, E. G. werde vernomen haben, wie es sich mit dem wolgebornen Herrn Hauptman auf *Altensol* etc <sup>1)</sup> diese Tag zutragen, dann nachten unsere Palbirer, so wir seiner Gnaden haben zuschiken müssen, haimkomen, welche uns angezaigt, das sein wolgeborne G. durch und durch auf der einen seiten an dem Leib von den Turken durchrennet sei, welches wier warlich gancz hart erschrocken. Sagen aber gleichwol, das es nit tötlich sei. Got der allemechtige welle sein Genad vorleihen, auff das sein W. G. lenger bei gesunt und Leben erhalten werden mag. Das haben wir E. G. underthainiger weis nit verhalten wellen, die wir sampt uns Gott dem allemechtigen bephelen thuen. Schemnitz, den 10. Junij, Ao 52. E. G. gehorsame

N. Richter und Rat der  
Stadt Schemnitz.

(Fogalmazvány ugyanott.)

V.

*Ugyanaz Bakabányának, 1552. június 10.*

Ersam, Namhafft, Weisz sondergönstig Hern Freundt und lieb Nochparn. Noch Erpittung unseres freuntlichen Grusz.

Werden wir von Tag zu Tag glaubwirdig bericht, das der Turk demnoch er *Wesprim* eingenomen, in kurz die Geschlosser *Dregel*, *Giarmath* und das *Convent Saag* zubelegern entstlossen und im also ein freien Pasz zu den Pergsteten zumachen vormeint. Derhalben solche geferlikeit den Hern von der *Cremnitz* zugeschrieben. Welche uns darauf geantwurt und gepeten, dieweil die sach alle Stedt angehe, das wir aus unserem Erbaren Mittl zwen Herrn auf kunftigen Sontag zum abent auf die *Cremnitz* verordnen wolten, damit man eintrechtiglich, was mossen sich gedachte Stedt, so von jederman verlassen, für dem Gewalt des Feindes sampt iren armen weibern und Kindern erhalten möchten, beschlossen wird. Wellen derhalben E. H. auf gemelten negsten Sontag auch aus derselben Erbaren mittel, zweue oder einen Hern, auf die *Cremnitz*, zu solcher Handlung verordnen, und den Hern vom *Kunigsperg* darnach sich zurichten haben, dem alten brauch nach zuschreiben. Das wellen wir umb E. H. gleiches falles verschulden. Die wir hiemit Got bevahlen. Schemnitz, eilents den 10 Junij im 52-ten.

N. Richter und Rath  
der Stad Schemnitz.

<sup>1)</sup> Gellersdorfi Puchaim Farkas zólyomi főispán és főkapitány.

*Czím* : Der Ersamen, Namhafften und weisen Hern N. Richter und Rath der Stadt Bukhantz, unsern sondergonstigen Herrn freunden und lieben Nachparn.

(Fogalmazvány ugyanott.)

## VI.

*Ugyanaz nagylyucei Dóczy Miklósna, 1552. június 18.*

Egregie Dne, amice et vicine honorande. Salutem et nostri commendationem.

Quomodo in causa, satellites E. D. V. et colonum nostrum in *Bsenicze*,<sup>1)</sup> concernenti iudice processum est, D. V. E. bene constat. Summa autem 40 flor. quam D. V. E. iuxta sententiam nobis suspectam, colonus noster solvere debet, approbare non possumus. Sed D. V. E. sedulo rogamus, velit respectu communis justitiae et bonae vicinitatis nostrae, negccium differre. Notum enim est D. V. E. quibus in periculis propter minas truculentissimi inimici Christiani nominis, versemur, leges et jura itaque inter arma, donec tempus magis quietum nobis concedatur, silere oportent. Parati enim sumus negotium hoc per iudices neutri parcium suspectos, iudice discerni. Interim vero D. V. E. se a vindicta propria, et violentia non iusta, prout nobis pollicemur, abstinebit. Quod et nos praecavebimus. D. V. E. feliciter valere optamus. Sebnicÿ, 18. Junÿ, Anno 1552.

N. Judex et Jurati Cives  
Civitatis Sebniciensis.

*Czím* : Egregio Dno Nicolao Dochj de Nagluche etc. Amico et vicino nobis honorando.

(Fogalmazvány ugyanott.)

## VII.

*Ugyanaz Sbardelatti Ágoston püspöknek, 1552. jún. 29.*

Reverendissime Domine, Dne et Patrone graciosissime. Post humilem nostri serviciorumque nostrorum commendationem.

Quid nobis *Castellanus Arcis Schabrag* <sup>2)</sup> hodie mane scripserit, ex litteris istis hisce inclusis R. D. V. intelliget. Cum autem animus noster inter spem et metum hereat, ad R. D. V. tanquam ad asÿlum nostrum confugimus, salutem quaerentes. Supplicamus itaque R. D. V. nobis quid sperandum aut faciendum sit, per hunc servitorem nostrum significare et litteras inclusas remittere dignetur. Quod

<sup>1)</sup> Szénásfalu.

<sup>2)</sup> Szalay József, csábrági tiszttartó.

de R. D. V. perpetuis nostris servicijs promerebimur. Quam felicissime valere optamus. Sebnicý, 29. Juný, Anno 1552.

R. D. V. humiles servitores

N. Judex et Jurati Cives Civitatis  
Sebniciensis.

*Czím* : Rmo Domino, Domino Augustino de Sbardelatis, Episcopo Vacienti, Praeposito Maiori, Administratori Archiepiscopatus Strigoniensis, Regio Consiliario etc. Dno et Patrono nobis gratiosissimo.

(Fogalmazvány ugyanott.)

### VIII.

*Ugyanaz Szalay József csábrági tiszttartónak 1552. június 29.*

Edler, vester, gunstiger, lieber Herr Joseph. Euer V. sein mein dienst zuvor.

Ich hab euer Schreiben mit wenig Freuden vernomen, müssen es Got, dem allmechtigen haimseczen. Wil mich aber desselben gegen E. V. mit dem höchsten bedank haben, dieser erbittung, solches umb E. V. jederzeit zuvorschulden. Für mein Person wolt ich E. V. gerne was von Zeittungen geschrieben haben, weis aber gar nichts, sunder alsbalt mir oder meinen Hern was zukomen wirt, wil ich E. V. dasselb mit dem ehisten wissen lassen. Dergleichen pit ich, wo E. V. was weiter zukomen wirt, welle mir es pei tag und nacht auf unser Kost und zerung zusehreiben. Hiemit Got bepholen. Schemnitz, den 29. Juný, Anno etc. 52-ten.

*Czím* : Dem vesten Hern Joseph Salaj, Hofrichter auf Schabrag etc. meinem lieben Hern und Freindt.

(Fogalmazvány ugyanott.)

### IX.

*Selmeczbánya Puchaim Farkasnak, 1552. július 1.*

Wolgeborner, Gnediger Herr. Eure Gn. sein unser gehorsame und underthanige Dinst jederzeit zuvor.

Wolgeborner, Gnediger Herr. Wir können E. G. der grossen notturfft nach, underthaniges gehorsams mit verhalten, demnach uns armen, von der grausamen und tirannischen Kriegsrustung, mit welcher der Erbfaindt die Cristenheit zuverterben im werkh ist, von umbligender nochparschaft glaubwürdige Kuntschaft zukumpt, derer wir uns auch fast entseczen müssen, hat uns zu unserer und der unserigen erhaltung für nutz und gutt angesehen, solche grosse geferlichkeit E. G. underthaniglichen anczuczeigen. Dorneben dieselb umb

einen treuen Ratt anzulangen, wes wir uns hierinnen, dieweil E. G. mit schwerer Krankheit beladen, vorsehen, oder aber zu wem wir in Zeit der Noth auf das wir E. G. und derselben schwacheit verschonen künnten, uns halten sollen. Dann Herr *Bischoff zu Woiczen*, so ieczo auf *Lewancz*,<sup>1)</sup> uns als heut zugeschrieben, das sein G. aus bephelich der Rö. Kü. Mt etc. mit den schweren Pfärden, der in die 2000 auf und umb *Lewa* sein ankomen, hinein in Siebenbürgen veruken müsze. Desgleichen der gestreng, Edl Vest Herr *Erasmus Teufel* <sup>2)</sup> auch vonwegen zufallender geschefft nit alleweeg an einem ort sein kan, dasz also, wo dieselbigen E. G. zu welchem wir in Zeit der Noth ein flucht haben solten, nit verhanden weren. Wir als unvorsuchte Kriegsleit, leichtlich vom Feindt überfallen, vorderbet und in ewige gefangnus gefüret werden mochten. Bitten derhalben E. G. gancz underthaniglich und umb Gottes willen, welle uns hierinnen derselben genediglich lassen bepholen sein, mittel, weeg und weis neben E. G. treuen Ratt schriftlichen zuvornemen geben, wie wir uns in dieser geferlichen Zeit halten sollen. Dann wir erpittig Leib und Leben czubeschüczung und erhaltung unseres daran zusecen. Dasz wellen wir umb E. G. in aller underthanigkeit vordienen, gewartund derseiben tröstliche Antwort. Die wir hiemit Got bephelen. Schemnitz, den 1. Julý, Anno etc. im 52-ten.

E. G. underthanige und gehorsame

N. Richter und Rat sampt  
das ganczen Gemain der Stad Schemnicz.

*Czím* : Dem wolgebornen Herrn Herrn Wolffen von Puechaim auf Gellersdorff, Rö. Kü. Mt etc. Ratt, Span und Hauptman auf Altensol etc. unserem Genedigen Herrn.

(Fogalmazvány ugyanott.)

## X.

*Ugyanaz Körmöczbányának, 1552. július 1.*

Ersam etc. Nach etc. Demnoch uns nit taglichen, sunder zu reden alle stunden von der umbligunden Nochparschafft die grausame Kriegsrustung des Erbfeindes angezeigt wirt, derer wir uns nit allein alhie, sunder E. H. gleichermassen besorgen müssen, damit wir aber peinander lenger sampt unsern Weibern und Kindern erhalten werden mochten, hat uns für nutz und gut angesehen, das die Erbaren Stedt doch darczu theten, und mit guttem wolbedachten Ratt eintrechtiglich, was eine Stad neben der andern zuthuen ver-

<sup>1)</sup> Léva.

<sup>2)</sup> Czímeit lásd alább a XI-ben.

meint, beschliessen. Ist derhalben an E. H. unser freuntlich und nochparliches anlangen, wellen die Erbaren Stadt mit dem ehisten, weil wir noch ein wenig Lufft und Zeit haben, auf ein kurczen tag beruffen, das aldo der grossen geferlikeit halben, was uns allen zu guttem, unserer aber und der umserigen erhaltung vonnöten, gehandelt und beratschlagt werden mag. Das wellen wir umb E. H. zuvorschulden geвлиessen sein. Gewartund hierauf derselben schriftliche Antwort. Die wir hiemit Got bephelen. Schemnitz, den Ersten July, Ao etc. im 52-ten.

(Szokott címzés. Fogalmazvány ugyanott.)

## XI.

*Ugyanaz Öder Simonnak, 1552. július 2.*

Unsern freundlichen grusz zuvor. Edler, vester Herr. Wir wellen E. V. gutter meinung nit verhalten, das wir dem gestrengen, Edlen Herrn *Erasmó Teufel*, der Kü. Mt etc. Hauptman über die Ringenn Pfärdt in Hungern zu Notturfft hochgedachter Kü. Mt. unseren Turner <sup>1)</sup> geben haben müssen, das wir also ieczo in der geferlichen Zeit gutte und vleissige Wach auf dem Turn zuhalten mit keinem Turner vorsehen sein. Ist derhalben an E. V. unser ganz freundlich pit, welle in ansehen E. V. Vaterlanndt das pest helfen, und ettwo einen vleissigen Turner, den wir mit gebürlicher besoldung vorsehen wellen, zuewegen pringen. Das wellen wir umb E. V. jeder Zeit zuvordienen bevliessen sein. Die wir sampt derselben lieben Hausfrauen und Kindern in den Schucz des allemechtigen thuen bephelen. Gewartundt E. V. hierauf schriftliche antwort. Schemnicz, den andern July, Ao etc. im 52-ten.

N. Richter und Ratt  
der Stad Schemnitz.

*Czím* : Dem Edlen und vesten Herrn Simon Öder Herrn auf Boskowitz, Waltpurger auf der Schemnicz etc. unserern besondern gönstigen und lieben Hern.

(Fogalmazvány ugyanott.)

## XII.

*Hackel István, selmeczi bíró Krusich János csábrági kapitánynak  
1552. július 6.*

Edler, vester, sondergönstiger, lieber Herr und Freundt. E. V. sein mein freuntlich und gutten warnung.

Will ich mich gegen E. V. anstat meiner Herrn mit dem höchsten bedank haben, dorauf allenthalben pei den Inwonern sie in gutter

<sup>1)</sup> Kürtös.

warnung und beraitschafft zu sein, müntlich, auch duch einen Kreitschüsz anzeigen lassen etc. Dan belangundt die Geul, so zimlicher starkh ain rüstung zutragen, pei oder zwischen uns zuvorkauffen weren, wolten wir hierinnen, dieweil es zu hoher unvormeidlicher notturfft der Kü. Mt etc. unseres allergnedigisten Herrn beschicht, gerne an uns nichtes erwinden lassen. Es wegt aber E. V. gut wissen, das wir alhie mit wol zu foderung der Pergwerch, so sich in grosse tieff begeben, durch Rosz das Wasser zuhalten, nit gnugsam vorsehen sein geschweig dann, dasz wir von hinnen Rosz, so wenig zu dem Zueg tauglich, sunder meher schedlich sein wurden geben solten. Derhalben wir warlich in diesem, wo uns anders möglich, nit gern als ungehorsam oder nochlessig geachtet werden wolten. Vorsehe mich sampt meinen Herrn E. V. werde hierinnen gemeine Stad und mich pei den Herrn Obristen *Schoneichen*, dem ich und gemeine Stad in anderem zu willfahren ganez genaigt, wissen zuentschuldigen, das wil ich umb E. V. als meinen lieben Herrn und Freundt zuvordienen geviessen sein. E. V. hiemit Got bepholende. Schemnicz, den 6. July Ao etc. im 52-ten.

Stephan Hackel  
Richter E. V. williger.

*Czím* : Dem edlen und vesten Herrn Hansen Cruschicz, Rö. Kü. Mt. etc. Hauptman auf Schabrag etc. meinem lieben Herrn und Freundt.

(Fogalmazvány ugyanott.)

### XIII.

*Selmeczbánya Teufel Erasmusnak, 1552. július 6.*

Gestrenger, Edler, vester und Gnediger Herr. Euer G. sein unser underthanig und gehorsam dinst jeder Zeit bevor.

Der gnediger und Cristlichen warnung, so uns E. G. heut gethan, wellen wir uns in aller underthanigkeit bedankt haben, erpüttig solches umb E. G. underthaniglich zuvordienen. Wellen aber gleichwol E. G. nit verhalten, das uns diese Stundt von Simon Hodritscher, einem mitwoner von *Pilsen*,<sup>1)</sup> so Kalch zu notturfft des geschlosses *Dregel* geführt, glaubwürdig angeczaigt worden, wie er mit augen gesehen, das die Türken mit grossen Macht komen, das Gschlos berent, zweue Hauffen fur dem Geschlosz blieben, der dritl aber weiter passirt. Derhalben wir uns besorgen, es möcht der Feint durch sein geschiklikeit, ettwo dermassen ein Einfall in dieses orth thuen, das wir uns nit entseczen künnten. So wir der Manschafft, dan wir auf dasz neu aldo die anderen Stedt gar kein Hulff thuen, auf *Dregel* 26 Knech-

<sup>1)</sup> Börzsöny.



ten gestern auf ein halb Monat solt zugeschickt. Zum *Schag* aber 36 Knecht auch besolden, dasz wir gewisz nit wissen, wie wir uns vonwegen der Manschafft, die in den Pergwerchen under der Erden stecken halten sollen, dan jeczo auch die Kü. Mt von allen sieben Pergsteten ein Kriegssteuer fl 4000 begert, do wir nit wissen, wo wir die Stedt ein so grosse Suma nemen sollen. Dieweil wir auf den geschlossen volckh und auch zu unseren beschuczung Kriegsleut halten müssen, das wir also E. G. mit sunderlicher Hülff nit wol erscheinen mögen. Bitten wir derhalben E. G. underthaniglich, welle uns, armen leut derselben lassen bepholen sein, dann wir sunst E. G. zu tag und zu nacht zu dinen jeder Zeit gevlissen sein, wo sich aber des Feints macht ettwo gegen diesen orten erzaigen würdt, E. G. welle unsolches zeitlichen wissen lassen, die wir hiemit Got bephelen. Schems nitz, den 6. July umb 9 Uhr noch Mittag im 52-ten.

E. G. gehorsame

Ń. Richter und Rat der Stad Schemnicz.

(Fogalmazvány ugyanott.)

#### XIV.

*Ugyanaz Bakabányának 1552. július 7.*

Ersam etc. Nach etc. Haben wir E. H. Schreiben empfangen und vernomen. Got sol auch unser Zeuge sein, das wir in dieser geferlichen Zeit zu Erhaltung E. H. und derselben Weib und Kinder, mit eilunder Hilff gerne pei E. H. erscheinen wolten. Nu ist wissentlich, das wir eben in der grossen gefar, als E. H. stehen und an dem Schiff auch rudern müssen, dann wir aller Hüff entseczet, 26 Knecht auf *Dregel*, so schon daroben vom Feindt belegert, und 36 zu *Schag* besolden müssen, das wir entlich aller manschafft entscheppt, nit haben die tag und nacht wache statlichen, wie es sich gebürt, zubeseczen. So seint wir sunst auch von aller unser Barschafft komen, das uns weiter volck zuhalten unmöglich, auch jeczo nit meher, dan 65 Knecht, so zur wach gebraucht werden haben. Domit aber hierinnen E. H. begeren möcht nachkommen werden, haber wir derselben schreiben den Herrn von der *Cremnicz* zugeschickt, Ire H. in Eurem und unserm Namen umb fuderliche Hulff uns und E. H. zuerscheinen, freuntlich angelangt. Was wir hierauf von Iren H. für antwort bekommen werden, wellen wir E. H. mit dem ehisten, denen wir in andere weg zu willfaren genaigt, wissen lassen. Wellen aber gleichwol E. H. nit verhalten, das uns gestern gancz spat ein schreiben von den Herrn von der *Cremnicz*, mit einem verschlossenen Königl. bevelich, dorinnen sein Mt die Erbaren Sted umb fl. 4000 anschneit zukomen und als heut zum abent die Erbaren Stadt haben auf der *Cremnicz* doraus zuhandeln, sollen zusammen komen, E. H. solche Versammlung der Erbaren Stet durch uns zugeschrieben. Aber dem-

nach uns gewisse Kunstschafft komen, das *Dregel belegert worden*, haben wir den Herrn von der *Cremnicz* die Versammlung der Sted abkundet und den Poten, so wir zu E. H. geschickt, zuruckfodern lassen, damit die erbaren Stet nit also in geferlicher Zeit unnuczlich von Haus gefodert würden. Was aber wir uns trosten sollen, können E. H. wol vorstehen, die wir hiemit Got bephelen. Schemnicz, den 7. Julý umb 12 Uhr zu Mittag. Im 52-ten.

(Fogalmazvány ugyanott.)

## XV.

*Ugyanaz Körmöczbányának, 1552. július 7.*

Ersam etc. Nach etc. Kumbt uns diese Stundt ein Schreiben von den Herrn vom *Bukhancz*, welches wir E. H. hiemit in specie übersenden. Was aber Irer H. begeren sei, werden dieselben hierinnen noch notturfft vernemen. Bitten derhalben E. H. ganz freuntlich, wellen uns sampt den Herrn vom *Bukancz*, die wir an der Spiczen liegen und in einem Bad schwitzen, lassen bepholen sein, uns und den Herrn vom *Buckancz*, mit fuderlicher Hilff noch E. H. vermögen zuczihen, dann diese Stund unser Diener *Thomasch*, den wir auf *Dregl* die Knecht zubesolden geschickt, eilents wider haim komen, kaum enttrunnen, anzeigendt, das *der Turkh mit grosser Macht für Dregl liege, dasselb stürme und beschiesse, des fursehens, das Geschlosz entlichen einzunemen und weitter hierauf zurücken*. Wellen derhalben E. H. in gutter Warnung sein und solchs der nochparschafft, sonderlich aber Herrn *Rewaj* <sup>1)</sup> seiner G. zuschreiben. Gewartundt hierauf E. H. schleinende schriftliche Antwort. Die wir hiemit sampt uns in Gottes Schutz bephelen. Schemnicz eilents den 7. Julý umb 12 Uhr zu Mittag Ao etc. 52-ten.

(Fogalmazvány ugyanott.)

## XVI.

*Ugyanaz Révay Ferencznek, 1552. július 8.*

Spectabilis, Magnifice Domine, Dne et Patrone nobis gratiose. Praemissa nostri servitiorumque nostrorum humillimam commendationem.

Ultimis nos periculis expositos esse, S. et. M. D. V. ex litteris dni *Jeronimi Salij*, fratri nostro fusius scriptis satis superque intelliget. *Bassa enim Budensis arcem Dregel*, in cuius praesidium milites electos pixidarios numero 26 misimus, *quinta die Mensis istius obsedit acriterque instat, ut eam expugnet*. Dominus *Franciscus Jakoschj*,<sup>2)</sup>

<sup>1)</sup> Révay Ferencz turóczi főispán és nádori helytartó.

<sup>2)</sup> Jakosics Ferencz.

praefectus *claustrī Saag*, qui de obsidione dicti claustrī, ubi et 36 milites stipendiarios fovemus, plurimum est sollicitus, apud nos urget, ut conatus turcicos S. et M. D. V. quanto citius fieri posset, significarem. Cum autem in locis finitimis, sub radicibus montium sitis, nulla sint praesidia, quibus arx *Dregel* et *claustrum Saag* ab obsidione liberari possent, nos vero auxilio nostro illis praesto esse non possumus, necessarium esse duximus haec S. et M. D. V. significanda, ut ex singulari petitione dñi *Francisci Jakoschj* in auxilium dictae arcis (*Dregel* et *claustrī*), quae se propter penuriam rerum bellicarum ad triduum vix conservare poterit, cum hominibus suis subvenire velit. Exercitus enim germanorum, qui se ad duo millia extendebat, iussu regio *Transsilvaniam* petit, nec diutius in locis istis expectare voluit etc. Sic nos omni auxilio destituti, aut nobis pro patria honeste erit moriendum, aut turpiter, auffugendum. Quam relationem dnus *Erasmus Teufel* nobis ad literas nostras facit, S. et M. D. V. ex litteris inclusis cognoscat. Mittimus et eidem litteras dñi *Joannis Péchj* Praefecti claustrī *Bosok*,<sup>1)</sup> quas nobis in specie S. et M. D. V. remittere velit. Quod reliquum est, M. D. V. feliciter valere optamus. Celeri calamo. Sebnicij, 8. July Ao 1552.

Servitores

N. Judex et Jurati

Cives Civitatis Sebniciensis.

*Czím* : Spectabili et mgeo dno dno Francisco de Rewa, comiti Cottus Turociensis et Regni Hungariae propalatino, consiliario regio, Dno nobis gratioso.

(Fogalmazvány ugyanott.)

## XVII.

*Ugyanaz Rubigall Pálnak, 1552. július 8.*

Ersamer, weiser, gönstiger Herr und lieber Aidsbruder. Nach unseres freindlichen Grusz erpittung. Lengt E. H. gut wissen, wie es belangundt den *Dalmadj* vorbliben, wiewol uns noch heut nit wissent, ob er der *Dalmadj* doraussen sein wirt können oder mögen. Dann wir als heut ein Poten zum im gen *Maroth* <sup>2)</sup> geschickt, was er uns nun wirt fur beschait bringen, wellen wir E. H. in 2, oder 3 tagen noch diesen, durch ein ander schreiben mit aigenem Poten wissen lassen.

Die Kü. Mt unser allergnedigister Herr hat einen bephelich, den Erbaren Steten lautendtz zugeschickt, dorinnen sein Mt neben dem gemainen des Landes Anschnit, gedachte Sted umb 4000 gulden, in die ungerische Chamer one allen Verzug und integre zuerlegen,

<sup>1)</sup> Bozók.

<sup>2)</sup> Apátmarót.

anschneit. Derbalben aber die Sted noch nit peinander, doraus zuhandln versamlet gewest. Unsere liebe Herrn und Freundt aber, die Herrn von der *Cremnicz* haben an vorwissen der andern Erbaren Stadt iren aigenen Stantschreiber gen Hof geschickt, etwas, wie sie selber in irem schreiben melden, abzulaiten. Besorgen wir uns, es mochten die Herrn von der *Cremnicz* sich ires gebur enden tails ledig machen und uns in die lucken stellen. So weis aber E. H. wol, das wir ein anczal Knecht auf *Dregel*, dergleichen auf *Schag* halten und besolden und auch pei der Stad, domit die wach dero statlicher fursehen werd, Knechte halten müssen, auch sunst, wie E. H. wol weis mit anderen grossen ausgaben beladen sein, das solches alles E. H. wo der Hern von der *Cremnicz* Stadtschreiber das was inen allein zu gut und uns neben den andern erbaren Steten zu schaden geraichen, handeln wolt, pei der Kü. Mt unseren allergn. Herrn, wo dieselb ankomen ist, aber Irer Mt niderosterreichischen Camerräten wol wirt wissen anzubringen, in was grosser gefערlikeit wir gancz armen Leütt samptt Weib und Kindern stehen, dann wir E. H. nit verhalten wellen, das *der Turkh mit grosser Macht das Geschlosz Dregel den 5 dits Monats zu nacht belegert, dasselb einzunemen, gewaltiglich stürmen und beschiesen last. Welches sich, wie wir von den Herrn Zonda Georg oft bericht worden, über wir tag nit wol wirt erhalten können.* So sein wir alhie mit Volck nit vorsehen und auch kains zu wegen bringen können. Wissen derhalben nit, was uns zuthuen sei, sollen wir uns selber beschutzen, die Geschloszer helffen erhalten, auch jeczo so einen groszen anschnitt, zu welchen wir weder Heller noch Pfennig auf-treiben können, geben. Wil uns gancz und gar zu schwer werden. Heut schicken wir gen *Kerpen* <sup>1)</sup> Pulver und Plej, nachten auf den *Oczelsperg* <sup>2)</sup> der aller Profiant, geschütz, Pulvers, Kugeln, Pleies und Volcks mangelt auch zu erhaltung desselben, mel haben geben müssen.

Solche und andere beschwerden, mit welchen wir beladen, des Parschafft allenthalben entschepft, wirt E. H. der sachen gelegenheit und derselben hohen verstandt nach pei der Kü. Mt, wo disselb ankomen und irer Mt Camer Räten, dahin handeln, das wir armen Leut des Anschnitts, wo nit gar, doch zum teil entlediget und überhebet und für dem Feint, der in grosser Rüstung ist, weiter erhalten, beschuczet und beschirmet möchten werden. Vorsehen uns E. H. werde hierinnen an sie nictes erwinden lassen, die 2000 deutsche Reuter, wie sie vernomen, das *Dregel* belegert und zu *Posauken* <sup>3)</sup> do sie grossen Schaden gethan genachtlägert, haben nit wider den Feindt zihen wellen, sonder gesagt, sie hietten es keinen bephelich,

---

<sup>1)</sup> Korpona.

<sup>2)</sup> Öczelsberg, Etzelsburg = Szitnya vára.

<sup>3)</sup> Bozók.

nmüste eilents in Siebenbürgen, *Temeschwar* zuentsetzen verrucken,... also weitter geczogen, dardurch der arme man, den wir gleich, wie ein Wolff pei den oren halten zu der gemeinen Flucht bewegt wirt. Was sich aber weitter zutragen wirt, wellen wir E. H. pej tag und nacht zuschreiben. Eilents Schemnicz, den 8. Julý, Anno im 52-ten.

*Czím* : Dem Ersamen, Namhafften und Weisen Herrn Paulo Rubigallo Ratesgeschwornen und Waltbürger auf der Schembircz, unserm Sondergönstigen Herrn, Freundt lieben Eidesbruder.

(Fogalmazvány ugyanott.)

### XVIII.

*Ugyanaz Puchaimnak, 1552. július 9.*

9 Julý.

Wolgeborner, Gnediger Herr. E. G. seint unser underthangi gehorsame Dinst jeder Zeit zuvor.

E. G. Schreiben haben wir umb 3 Uhr für Tag empfangen und vernomen. So wegt E. G. gut wissen, wie uns dieselb zuvor auch zugeschrieben, das wir nit wissen, oder vorstehen kunnen, was wir sich in dieser geferlichen Zeit zu E. G. vorsehen sollen. Dann wir negst E. G. geschrieben, dieselb umb treuen Ratt angelangt, dorauf E. G. uns auf die Kü. Mt und die vom *Fuchsloch* gewisen. So haben wir dem Herrn *Teufel* auch zugeschrieben, sein G. aber uns geantwurt, wir solten sovil muglich Volckh in eil zusammen bringen. *Sein G. wölt sehen und sich mit den deutschen Reuterei sampt einem Fendlein Knecht und des vom Khunigsperg Volckh zu Felt schlagen und fuderlichen im Namen Gottes Dregl entlichen entseczen.* Haben wir auf solch seiner Gnaden Schreiben 50 Knecht, sovil wir bekommen mögen, aufgenommen. So weis E. G., das wir zu *Dregl* und *Schag* auch 62 Knecht nun in das ander Monat besolden, ken *Kerpen* aber haben wir Pulver, Plej sich erpoten zugeben und noch erpitten, was uns für unser Person zu thuen möglich, thuen wellen und dieselben auf E. G. bepheulich gen *Kerpen* geschickt. Bitten derhalben E. G. welle uns in dieser geferlichen Zeit besser trösten und genediglich bepholen haben.

Hans Hoffman 2 Schreiben des von Puechaim Philip Preiner eines des Teufels Canczler und Honig.

(Fogalmazvány ugyanott.)

### XIX.

*Ugyanaz Hont vármegye alispánjának, 1552. július 9.*

Egregie Domine amice et vicine observande. Salutem et nostrorum serviorum commendacionem.

Litteras D. V. E., in quibus nobis de capitali insurrectione scribunt, accepimus seriemque illarum satis intelleximus. Habemus

et non dissimilia in commissis a dno *Erasmio Teufel* supremo capitaneo levis armaturae, ut nos nostrique homines in procinctu essemus, militesque, quotquot possemus conscribendos curaremus. Cum autem a Regia Mte, Dno nostro clementissimo, pro defensione et cura civitatum istarum montanarum nobis magnificus dominus a *Puchaim* in capitaneum constitutus sit, qui praecipuam curam defensionis nostrae gerit, suaeque M. D. ut obediamus, a Mte Regia nobis serio commissum est, milites nostros, quo pro Civitate nostra conscripseramus, hodie *Carponam* vocavit. In subsidium autem arcis *Dregel* et *claustrum Saag* sexaginta duos et hos electos pixidarios ad alterum iam mensem intertenemus, speramus nihilominus dnum magn. a *Puchaim* et hos nostros milites ad *liberationem arcis Dregel* missurum, qui simul et semel una cum D. V. E. forte eo descendente et vim turcicam Deo Optimo Maximo duce auxiliante strenue repellent. Haec D. V. E. significandum esse duximus. Datum Sebnicy, 9. Julij, Anno 1552.

N. Judex et Juratj Cives  
Civitatis Sebniciensis.

(Fogalmazvány ugyanott.)

Czím : Egregio dno Francisco sypiky <sup>1)</sup> v. comiti unversaeque nobilitati Cottus Honthensis etc. amicis et vicinis observandis.

## XX.

*Ugyanaz Révaynak, 1552. július 9.*

Adj 9 Julij.

Spectabilis Mgce Dne Dne et Patrone gratiose. Post humilem nostri servitiorumque nostrorum commendationem.

*Germanorum exercitus*, quem Transsilvaniam peciisse, ante triduum scripseramus, *ad liberationem arcis Dregel per R. Mtem celeriter revocatus est*. Accelerant identidem 2000 hispanorum peditum, qui hodie in *Bosok*, <sup>2)</sup> cum equitatu germanico, ad repellendam vim turcicam ad arcem *Dregel* descensuri, conveniunt. Similiter viritim consurgitur Cottus Honthensis, cui nostros milites 100 pixidarios adiunximus. Speramus facile posse conatus turcicos reprimi, eisdemque resisti, cras enim, ut rumor est, nostri inimicum a tergo agressuri sunt. *Strenuus miles, egregius Dnus Georgius Zondj non parcens persona rebusque suis, fortiter insultibus turcarum resistit, quem, ut nos non aliter credimus, neque apparatus bellicus, qui admodum exiguus, neque milites, quorum numerus vix centum et quinquaginta personas, aut paulo plus continet, sed Deus Opt. Max. sua Clementia adiuvat atque conservat.* Haec ideo S. et M. D. V. significanda esse duximus,

<sup>1)</sup> Sipéky.

<sup>2)</sup> Bozók.

ut terrorem, quem forte S. et M. D. V. ex litteris prioribus nostris concepit, levisemus, mentique excuteremus. Quam felicissime valere cupimus. Cui nos serviciaque nostra indefessa sedulo commendamus. Celeri calamo Sebnicÿ, 9. Julÿ, Anno 1552.

(Fogalmazvány címzés nélkül ugyanott.)

## XXI.

*Ugyanaz Teufel Erasmusnak, 1552. július 10.*

10. Julÿ.

Gestrenger, Edler, Vester und Gnedig Herr. E. G. sein unser gehorsame Dinst jeder Zeit zuvor.

E. G. Schreiben, was belangent das gemaine Aufpot, haben wir entfangen und vernomen. Seint auch biszher und ehe uns E. G. geschriben in aller rüstung gewest, auch ein anczal besoltes Volckh bei diesen Stad gehalten. Gestern aber ist uns von dem Wolgebornen Herrn Herrn von *Puechaim* etc. ein ernstlicher Bepheleich zukomen, in ansehen desselben wir unser besoldet Volckh, welches hundert ausklaubte Knecht sein, haben gen *Kerpen* schiken müssen, do wir dann die ersten sein und doselben kein ander Volckh verhanden ist.

Gleichwol die von *Kerpen* in die hundert Personen auch aus dem Statvolkh zum aufpot bracht. So haben wir auch jeczo aufs neu jederman wieder gesessen aufpillen lassen. Das aber wir alles Volckh vonhinne geben und in den Pergwerchen die Wasser auf gehen lassen solten, wurden die Pergwerch zu Poden gehen, und doraus der Kü. Mt etc. unserem allergn. Herrn, auch dem ganczen Landt, unwiderbringlichen Schaden bringen. Darneben zubesorgen, wann wir uns alles Volckhes entplosen solten, als die Stadt plündern und grössern Schaden, dann der Turkh thuen möchten. Was aber uns zuthuen möglich wirt sein, sovil wir Volckes zu der noth (doch das die Stadt besetzt bleibe) entperen können, wellen wir uns hierinnen unbeschwert, als getreue underthanen finden lassen. E. G. wol weis, das wir auch auf *Dregel* und *Schag* 62 Knecht nun in das ander Monat besoldet haben.

Dann belang undt E. G. begeren der zwaier Falkenötl, wiewol es nit fast get das wir uns und die Stat derselben so gar ein geringes wert sein, entplossen sollen. Jedoch E. G. hirinnen zu unser und der unseren erhaltung, guttem, zu willfaren, sein wir erpüttig. Wolten auch derselben E. G. gerne zugeschikt haben, wo wir nit ein Mangel an Rossen hielten, sonder E. G. sol sich entlich vorsehen, und ettwo mit Pausen die gedachte Falkenötel E. G. zufüren möchten, wir wellen sie derselben mit aller zugehör Pulver und Kugel, wo sie E. G. hin begeren wirt, zuschiken.

Bedanken uns gegen E. G. auch der treuen Warnung. Wolt Got der allemechtig, das es mit dem Geschlosz *Dregel*, wie E. G.

uns heut geschrieben, also das es *nit eingenomen*, wer. Solches umb E. G. zuvordienen sein wir underthaniglich perait. Die wir hiemit Got sampt uns bephelen. Schemnitz, den 10 July, Ao im 52-ten.

E. G. gehorsame

N. Richter und Rath  
der Stad Schemnitz.

*Czím* : Dem gestrengen, Edlen und Vesten Herrn Erasmo Teufel, Span zu Ödenburg, Obristem Hauptman ober die Ring. Pfaridt in Hungern, Ro. Kü. Mt Ratt und Kriegs Commissario, unserm Gnedigen Herrn.

(Fogalmazvány ugyanott.)

## XXII.

*Ugyanaz Puchaimnak, 1552. július 13.*

Adj 13. July.

Gestrenger etc. E. G. etc. Aus E. G. Schreiben an den Herrn *Benedict Nagy* <sup>1)</sup> haben wir vernomen, das E. G. gut und nucz angesehen, die heier widerumb zu der Pergarbeit in den Pergwerchen, so wasser noth halben nit feiern können anzulegen. Dann E. G. wol czuermessen, dasz wo die Pergwerch durch die Wasser noth solten aufgelassen werden, der Kü. Mt unseren allergn. Herrn, auch dem ganczen Landt unwiderbringlichen schaden zufügen würden. So ist auch am tag, dieweil jeczo die Pergwerch feiern, die Waltpürger kein ercz haben, kein Silber auch in die künigliche Chamer gelivert, dem heuer kein gelth geben mag werden, wirt der arme heuer der Weib und Kindt auch weder zu beissen, noch zu brechen hat, hier innen das er feiern musz, horch und vast beschweret, das auch jeczo, so wir die Heuer nur pis an dritten tag im aufpot peinander gehalten, czwischen inen mancherlei Meiterei, die wir mit grosser Mühe und Arbeit, kaum hingelegt, erhaben hat. Domit aber aufrur und Plünderung verhüttet, auch der Kü. Mt Chamernucz gefodert werden möcht, wolten wir das heuers volckh wider czuainczigen an die Arbeit stellen und an iren Stat frembde gutte erfarne Knecht, die in Zeit der Noth nit allein von Sachen reden, sunder auch mit der That solches beweisen kündten, aufnehmen und besolden. Bitten derhalben E. G. underthaniglich, welle uns hierinnen derselben Mainung schriftlichen darnach wir uns zurichten haben wissen lassen. Das umb E. G. in underthanikeit zuvordinen, sein wir berait, die wir hiemit Got bepholen. Schemnicz, den XIII. July, Anno im 52-ten.

E. G.

gehorsame

N. Richter und Rath  
der Stad Schemnicz.

(Fogalmazvány ugyanott.)

---

<sup>1)</sup> Nagy Benedek.



## XXIII.

*Ugyanaz Besztercebányának, 1552. júl. 15.*

Ersam etc. Nach etc. Wellen wir E. H. freundlicher Mainung nit verhalten, das diese Stundt unser Stadtschreiber, den wir mit dem Herrn von *Kuenricz*, seiner G. gen *Lewancz* ins Leger zubeleiten geschiktt, wieder komen, bephelich bracht, das wir in eil die Erbaren Stedt ruffen und anlangen, damit E. H. aus derselben erbarem Mittel zwen Herrn alhier, do gedachter Herr von *Könriz* was anczuczaigen hab, Verordnung wolten. Ist derhalben an E. H. unser freundlich pit, wellen sich der Reisz morgen, das ist 16. albier anczukomen, und volgendes tages den Herrn von *Kuenricz* zuvornemen nit beschweren. Wirt aber unseres erachtens nichts anders sein, dann das man ein benantliche Summa Volckh von den Erb. Steten, domit sie die Stedt in Zeit des Aufpots zufriden sein mögen entlichen und begeren haben wil. Solchs werden E. H. den Herrn von *Liebeten* auf das eilendest wissen zuzuschreiben. Die wir hiemit E. H. in eil Got bepholen. Schemnicz, den 15. July umb 5 Uhr zu Nacht, Anno etc. 52.

(Fogalmazvány ugyanott.)

## XXIV.

*Ugyanaz Remenik Gergely lami lelkésznek 1552. júl. 18.*

Adj 18. July.

Honorande et Venerabilis Dne, amice nobis observande. Salutem et nostri commendationem.

Cum sciamus, nos ultimis esse expositos periculis, coacti sumus ad D. V. hunc servitorem nostrum, qui de conatibus turcicis aliquid explorare posset, mittere. Quare D. V. amice rogamus, illi in litteris, quae eidem nostro nomine exponet, fidem indubiam adhibere atque ea, quae de conatibus turcicis inposterum habebit et nostra haec scire intererit, primo quoque nuntio ad expensas nostras, nobis significare velit. Quod pari vicissitudine obsequiorum de D. V. promerebimur. Quam felicissime valere cupimus. Sebnicz, 18. July, 1552.

N. Judex et Jurati Cives  
Civitatis Sebniciensis.

*Czím* : Honorando et venerabili dno Gregorio Remenik, pastori Ecclesiae in Lom etc. Amico nobis observando.

(Fogalmazvány ugyanott.)

## XXV.

*Selmeczbánya hadi kiadásáról jegyzék.*

Adj 7. Julý auf *Oczelsperg* 3 Ur Mel.

Adj 9. Julý gen *Kerpen* 2 cent. Plei und 1 fesse Pulver. dito  
91. Knecht gen *Kerpen* und auf ein halbes Monats besolt p. den 80.  
(Ugyanott.)

## XXVI.

*Selmeczbánya Teufel Erasmusnak 1552. júl. 27.*

Gestrenger, Edler, vester und Günstiger Herr. Euer Gnaden sein unser underthanig und gehorsam Dinst zuvor.

Demnoch jüngst unsere gesanten pei E. G. und den anderen Herrn Kriegscommissarien, das sie sovil möglich wein dem Leger zufüren wolten, wiewol diese Stad nit wol mit Wein vorsehen, nicht deroweniger haben wir zu gnedigem gefallen E. G. unserem vermögen nach durch Zeiger Dits unseren Diener Wein dem Zeiger zugutt zufüren lassen und welchen ein grosse Kuppen so ein gutter *Fannader* wein ist, wellen wir E. G. und den Herrn Kriegscommissarien underthaniglich verehret und geschenkt haben, underthaniglich pittene, E. G. welle dieses kleine Geschenk in Gnaden annemen, und disen unserm Diener genediglich bepholen lassen sein. Das wellen wir in allem gehorsam umb E. G. zuvordienen gevliesen sein. Die wir hiemit Got bephelen. Schemnicz, den 27. Julý, Anno etc. im 52.

E. G.

Gehorsame

N. Richter und Rath der  
Stad Schemnicz.

*Czím:* Dem Gestrengen, Edlen und Vesten Herrn Erasmo Teufel von Lanndser, Span zu Ödenburg, Obristen Hauptman über die Ringen Pfaridt in Hungern, Rö. Kü. Mt etc. Ratt etc. unserem Gnedigen Herrn.

(Fogalmazvány ugyanott.)

## XXVII.

*Krusich János csábrági kapitány Selmeczbányának 1552. júl. 28.*

Ersame etc. Euch sein mein freuntwillig diennste allezeit bevor.

Nochdem in khurczverschienen tagen, laider der erbfeindt der gannzen Cristenheit, der Turckh, *Dregel* und andere Grainicz Fleckhen eingenomen und eröbert, auch entlich des Willens gewesen, dicz Hans *Schabrag* sampt den Bergsteten und Umbkhrais zuverderben, ich aber, wie Ir dann wol wist, in der Kön. Mt diensten und

nit anheim gewesen, so seindt under des, etliche Trabannten von diesem Haus unnd sonderlichen der Druner Niclas unfridt auch sonnst zwen pfaÿffer Polackhen schelmisch unnd haimlichen entrönnen, one alle Ursach unnd bewegung, dann sy von der Kön. Mt bey heller unnd bey pfennig par auszalt unnd entricht wordenn.

Unnd dieweÿl dann obbemeltem Hans *Schabrag*, sover an demselben etwas durch den Turckhen gescheen, welches dann den ganczen Pergsteten und umbkhrais zu guettem erhalten wirt, nunt von solchen leiten, so also haimblich unnd verräterisch aus dem Haus entrönnen, widerfaren het muessen, sich aber diselben nun, bey euch aufhalten unnd diennst haben, so lanngt an Euch, als meine guette Herrn Freunndt undt Nachbarn mein pitt, Ir wollet obbemelte Personen, so also schelmisch meinem Dienner und Hofrichter, gegenwürtigen Brieffzeiger, zu seinen Heunden zustellen. Das ir dann auch von der Kön. Mt Hauptman in Bergsteten, Herrn *Wolfen von Puechaiym* etc. als eur Obrighait ain bevelch habt, wie Ir aus s. g. schreiben vernemen werden. Das Ir mir solche Verräter nit aufhalten sollet, damit ich nit ain Ursach hett, mich etwan derhalben bey der Kön. Mt höchsten zubeschwären. Dann ich mich nit genuegsam khan verwunden, das Ir, als meine Nachbarn, nit allain mit den Paurn, so wider mich aufrörig und ungehorsam sein, haltet. Sondern auch solche Verräter unnd entrennene Schelm, mir zu wider in Eure Dienste one mein vorwissen, so ir doch aufhalten het sollen, aufnehmen mögt. Des ich euch in eÿl nit verhalten hab khennen unnd ver sichmich, Ir werdet solche schelm lengere nit aufhalten, sondern meinen gegenwürtigen Diener und Hofrichter überant worten. Dal wil ich verdienen. Hiemit was euch lieb ist. Datum Schabrag, den 28. Julÿ, Ao 1552.

Hanns Crusich Hauptman  
auf Schabrag.

(Eredetije ugyanott.)

## XXVIII.

*Selmeczbánya Bakabányának, 1552. augusztus 9.*

Adj 9. Augusti.

Ersam etc. Nach etc. Werden E. H. aus hiepeigelegtem Schreiben der Herrn von der *Cremnicz*, die wier nit gepeten, das sie zuvor und ehe E. H. und unsere Gesanthen heraus gen Hoff zihen würden, schicken sollten, lassen wier uns bedunck, wie alle weg Ir brauch ist, sie wern zuvor das Flaisch, ehe dan man uns die Suppen aufgibt Czusacken,<sup>1)</sup> werde derhalben unser Mainung, das E. H. Stantschreiber mit dem ehisten, als er kan und mag, den wier auch himit der

<sup>1)</sup> Csusza többes számban.

Herren Kriegscommissarien Iren Gnäden fürschrift, von wegen der flor. 4000 uns zu erledigen, an die Kü. Würde von Behem, unserm allergn. Herrn, thuen dieselb Irer Kü. Mt underthanigist einzuraichen. Wiewol wier E. H. am nechsten zugeschrieben dieselbig fürschrift an vil östern meren und minderen wolten, wie wir den auch gethan und aus hiebeigelegter Copei dasselbig zuvornemen haben. Ire G. solches auf ein neues an baide Ku. Mt etc. unsere allergn. Herrn abzuschreiben genediglichen zubewilligen. Auch dormit schon im Werckh gewesen und den Ersamen; Weisen Herrn *Andree Nöltel* unserm lieben Aidesbrueder solches alles bei irem G. auszurichten geschicket. Als er aber auf dem weg gewesen, eine gewisse Kuntschafft zukomen, *das Leger,*<sup>1)</sup> *so pei Egegen* <sup>2)</sup> *gelegen, aufgeprochen und weiter verrucket wer.* Solches unangesehen hat er dem Leger nach zihen wellen, aber gar vertreulich gewarnet worden, solt sich bei Leib nit hinach geben, dan gemainiglich *alle die Strassen mit Martalosen und Janitscharen hinder dem Leger her aingenomen und besetzen* wern, das also unser fürnemen, so wol E. H. und den andern Erbaren Stetten als uns zu guttem bescheen, hat müssen unter wegen pleiben. Got der allmechtige, der welle den starcken Brod von uns zu einem Beschutzer zugeben. Besorgen uns, welches Got der almechtig genediglich verhütten welle, es werde in kurczer Zeit mit uns armen verlassenen ein ander Gestalt haben. Nun sei den wie im . . . ist unser mainung und gut beduncken, das E. H. Statschreiber nit saume, sunder mit dem ehisten als er kan und mag, sich aufmach und gen Hoff, de er one Zweifel der ersamen weisen Herrn *Jeronimum Salium*, der als morgen im Namen Gottes verrucken wirt, desgleichen den Statschreiber von *Dillen*,<sup>3)</sup> welcher schon auf dem Weg ist, wie E. H. aus seinem beigelegten Schreiben zuvonemen haben, auch do sein wiert, finden mag. Werden ane Zweifel das Post, was den An schnit belanget, gerne fürdern helffen. Wil aber E. H. Statschreiber hieher auf die *Schemnicz* zu zihen, wellen wier im unserm Rat und gutbeduncken, das sie nit alle weg schreiben lest, gerne mittailen, und sunst alles das thuen, was E. H. lieb und dienst ist. Die wier himit Got dem allmechtigen bepholen.

(Fogalmazvány ugyanott.)

## XXIX.

*Maschko Boldizsár, az udvarhoz küldött körmöczbányai követ utasításából. 1552. aug. 10.*

Sol er . . . bej der Kön. Mt zum hochsten beschweren und alle unsere angst und not, in welcher wier stecken und daraus den Perg-

<sup>1)</sup> Teufel tábor, mely Léváról lejött Egegre.

<sup>2)</sup> Egeg.

<sup>3)</sup> Bélabánya.

wergk verterben folgen wirt, grundtlich antzeigen und auch rott, Hulff und trost begeren.

Wegen der armen leuten anschnit vleis ankeren, das er brieffe und bevelch von seiner Kön. Mt ausbringe in beide Stuel *Peschenburg* <sup>1)</sup> und *Thurtz*, das sie solche unsere arme leute onbillicher weise wider Kön. Mt willen und unsere freiheiten und gewonheiten zu solchem anschnit nicht tzwingen, so sie on das genugsam zerplaget in diesen gefarlichen tzeiten und gemartert werden.

(Eredetiye Körmöczbánya város levélt. T. I. F. 34. Fasc. 1. No 17.

### XXX.

*Selmeczbánya Körmöcznek, 1552. aug. 12.*

Adj 11. Augusti.

Ersam etc. Nach etc. Haben wir E. H. Schreiben, dorinnen dieselben, wie es doch des Turken halben pei uns ein Gestalt habe, entphangen und verzuwissen begeren, nomen. Nun tragen E. H. gut wissen, das wir denselben *den 9-ten gegenwurtiges Monats* in aller eil, als wir *die Reuter und Knecht*, so *pei der Schlacht gewesen* und durch die Hulff des allemechtigen *davon komen*, gesehen, darnach sich E. H. zurichten hietten, zugeschrieben. Künnen wir noch E. H. richtes anders schreiben, dann das *der gancze Hauffen von dem Feint gewaltiglich angriffen, zum tail erleget, und*, laider Gott, *so uberblieben in die Flucht geschlagen worden. Ter Turkh aber doselb, do er die unserigen geschlagen, als nemblich peim Palascht, zu Felt gelegen und zum zuruk zogen, wiewol er alles herumb vorderbet, das Volckh erbarmiglich hinweg gefuret und sich gar an Peierdorff,* <sup>2)</sup> *Dominikh* <sup>3)</sup> — *ein Dorff, welches er ausbrennt — Klieb,* <sup>4)</sup> *Princzdorff,* <sup>5)</sup> *so alles öd ist, gemacht und hercziren sehen lassen.*

Hietten gleichwol vermeint, E. H. würden sich one unser begeren hierinnen mit statlicher Hulff neben den andern Erb. Stetet, damit wir erhalten werden mochten, gegen uns gutwillig erzaigt haben, des wir uns noch entlichen zu E. H. als unsern lieben nochparn vorsehen thuen, E. H. werden uns jeczo in der lezten noth nit verlassen, dann wier alhie sovil zuwegen bracht mag, werden taglichen aufnehmen und sampt unserem Volckh nun bis in den virden tag alle stund in steter rustung sein, das Unglück, welchem wir am negsten gelegen und unsere Nochparn zum tail erlitten, taglichen und alle augenplickh gewartunde. Derhalben so E. H. unser voriges Schreiben, welches wir warlich in grosser Eil gethan und sich auch

<sup>1)</sup> Barsmegye.

<sup>2)</sup> Bajerdorf, ma Hontnémeti.

<sup>3)</sup> Domanik, ma Dömeháza.

<sup>4)</sup> Szebelléb.

<sup>5)</sup> Prencsfalva.

nit alles im auflauf so klar und deutlich schreiben lest, nit so wol verstanden haben, aus diesem schreiben, wie alle sachen sich ansehen lassen, lautter und klar vorstendiget mögen werden. Dann wir solches alles Got dem allemechtigen, unserem lieben Herrn und Seligmacher hangestellt haben. Woverr E. H. andere mol werden wellen gruntliche und gewisse Zeittungen haben, mögen dieselben Ire aigene Kuntschaffter, die wir alhie gerne fördern wellen, halten, dann uns, vann der Feindt am Placz wer und einen noth dem andern niederhauete, E. H. solches erst zuczuschreiben nit möglich, sunder sehen müssen, wie sich ein jeder aufs beste gegen dem Feindt verwarete. Dergleichen mögen E. H. auch jeczo, wan dieselben uns nit glauben geben wellen, des wer uns nit vorsehen haben, ire Gesanten, diese Zeitungen recht zuerfaren, hier verordnen, damit E. H. gut Kuntschafft haben mögen.

Belangundt einen Gesanten gen Hoff, gibt die Zeit wol, das die Sach jeczo also pleiben musz, dann sich keiner gerne in der geferlichisten und leczten Zeit, hinaus begeben wirt und alhie das sein verlassen. Wann es aber die Zeit leiden wirt, sol die sach auch nit durch uns gehindert, sunder vil meher gefürdert werden.

Solches haben wir E. H. begeren nach freuntlicher Mainung nit verhalten wellen. Thuen darneben, was E. H. lieb und dinst ist. Die wir sampt uns Got dem allemechtigen bephelen. Schemnicz, den XII. Augusti. Anno etc. im 52.

(Fogalmazvány ugyanott.)

### XXXI.

*Ugyanaz KönritzneK Zólyomba, 1552. aug. 12.*

Gestrenger, Edler, Vester und Gnediger Herr. E. G. sein unser gehorsame Dinst zuvor.

Wir mögen keinen Zweifel, E. G. wirt vernomen haben den grausamen fall und ungluck, so laider Gott dem Volckh, welches die Kü. Mt etc. unser allergnedigster Herr zu beschutzung des Landes hierein verordnet, von dem Feindt begegnet, als das sie zum Tail erleget und zum tail in die Flucht geschlagen worden. Daraus uns armen wenig trost mer zuhoffen ist. Dann wir die gancze Woche in steter rustung sampt allem Volckh sein und die Pergwerch gancz und gar liegen pleiben. So seint wir sunst unseres vermögens, Got weis, gancz entschepft, das wir ein ansehliches Volckh zuhalten nit vermögen, domit die Pergwerch erhalten und der Kü. Mt Chamernucz gefodert werden möcht. Wiewol der Waltpürger mit Gelth dargeben und anderem thuen gutwillig erscheint. Wil aber gleichwol nit klecken, wissen derhalben nit, dieweil wir die ersten am Placz sein und gar bloß liegen, was wir thuen oder lassen sollen. Ist derhalben an E. G. unser underthanig Pit, welle uns hierinnen raten und helfen, damit

wir armen lenger mit unseren armen Weibern und Kindern erhalten werden möchten. Bei uns ist kein Vermögen, wissen nit, wo aus oder ein, Wiewol der Turkh zurukh zogen sein sol, besorgen wir uns doch, er werde nit feiern, sunder wie er pflegt, sein fortel suchen. Bitten derhalben umb Gottes willen, welle solchs unser schreiben nit zum argen auslegen und solches an ort und stelle anzeigen auf das wir beschüczet und beschirmet werden möchten und uns mit derselben treuen Rath nit verlassen. Das wellen wir umb E. G. in underthanigkeit zuvordienen gevlissen sein. Gewartund hierauf E. G. schriftliche Antwort. Die wir sampt uns Got dem allemechtigen bephelen. Schemnicz, den 12 Augusti, 1552.

E. G. gehorsame.

N. Richter und gancze Gemain der  
Stad Schemnicz.

(Fogalmazvány ugyanott.)

### XXXII.

*Ugyanaz Körmöczbányának, 1552. augusztus 13.*

Ersam etc. Nach etc. Künnen wier uns nit genugsam verwundern, das sich E. H. weder mit Antwort auf unser Schreiben, durch welches wir E. H. der unserigen erbarnigliche Schlacht angeczaigt, weder mit Rath und Hulff erczaigen, so wir uns doch alles gutten ir und alleweg zu E. H. vorsehen haben, dann wir alhie, sovil zu wegen bracht mag werden, aufnehmen, also das nun unser vermögen gleich ein ende hat, so sein wir sampt unserem Statvolckh nun pis in den vierden Tag in steter Rüstung und das Unglückh, welchem wier am negsten gelegen, alle stund gewarten, uns aber nit ein mensch, das Gott erbarme, zu Hilff oder Rettung kumt. Wissen nit, wie wir solches umb die erb. Sted vordint. Ist derhalben an E. H. unser freuntlich und nochparlich pit, wie wol der Feint zuruckgezogen, doch ime gleichwol nit zuvortrauen, wellen uns derselben vermögen nach, domit wir in der letzten und geferlichisten noth neben E. H. erhalten möchten werden zu Hilff komen. Dann wir nit wissen, wo aus aber ein. Alle die Pergwerch liegen und feiern, der unmögliche Waltpürger das seine wol thuet. Ist aber alles zu wenig, wil nit reichen. Wo uns E. H. und die andern Erb. Siedt, des wir uns nit vorsehen, verlassen werden, ist es mit uns geschehen. Seint aber ungeczweifelter Hoffnung, werden sich gutwillig finden lassen. Die wir hiemit sampt uns Got bephelen. Gewartunde derselben schriftliche Antwort. Schemnicz.

(Fogalmazvány ugyanott.)

## XXXIII.

*Ugyanaz ugyanannak, 1552. augusztus 14.*

14. Augusti.

Ersam etc. Nach etc. Sehen und erfahren E. H. wie es mit uns armen gancz verlassenen Steten ein Gestalt hab, das nun wir alle, laider Gott, nichts anders, dan das gewisse vorterbien zugewarten haben. Dieweil aber wir gewisse Kuntschafft haben und solche E. H. durch derselben Diener auch ane Zweifel erfahren werden, das *der Bascha wider nach Ofen geczogen*. Wer unser Gutduncken, weil uns Lufft gelassen wirt, das die Erb. Sted ane allen Verzug zusammen ruketen, aldo beratschlageten, wie sie sich in Vein des Nötten peinander erhalten möchten. Dann wir E. H. nit verhalten wellen, das unsere liebe Nachparn, die Herrn von *Kerpen* Ire gesanten pei uns gehabt und begert zuwissen, was sich hierinnen die Erb. Stedt hielten, wolten sie als treue Nochparn ungespart Leibes und Leben, neben den Steten auch thuen. Dorauf wir inen, dieweil die Stedt noch derhalben nit versamlet gewest, nichts aigentliches zusagen können und sie mit diesem beschait abczihen lassen, wann die Erbaren Stedt peinander erscheinen wurden, solten ire Gesanten auch kumen, alsdann solt inen beschait erfolgen. Ist derhalben an E. H. unser freuntlich pit, wellen nit saumen und die Erbaren Stedt mit dem ehisten erfordern, aus der geferlichen Zeit zuhandln, domit aber *Bukancz* und *Kunigsparg* nit weit umbeziehen dörfft, wolten wir E. H. freuntlich gepeten haben, sich nit zubeschweren und alhier auf die *Schemnicz* ire gesanten verordnen und die Herrn vom *Neusol* und *Liebeten* auch schriftlich erfordern. Dieweil aber, wie E. H. sehen, vonnöten sein wirt, gen Hoff zuschicken, wolten wir das E. H. einen gesanten dermassen abfertigten, der vonstund an von der Stelle aus Versammlung der Sted gen Hof verrukete und nit lang saumete. Wellen derhalben solches den Hern aus dem *Neuensol* auch zuschreiben, wiewol wir hierinnen E. H. als den hochvorstendigen kein Ordnung geben, sunder denselben alles haimgeseczt haben wellen, allein E. H. wellen uns wissen lassen, wo und auf welchen Tag die erbaren Sted zusammen komen sollen, wellen wir die kleinern Sted auch darzu erfordern. Thuen E. H. hiemit Got bephelen. Gewartunde derselben schriftliche Antwort. Schemnicz.

(Fogalmazvány ugyanott.)

## XXXIV.

*Ugyanaz Könricznek, 1552. augusztus 14.*

Gestrenger etc. E. G. gnedige Antwort haben wir entphangen und vernomen. Wellen uns auch der genedigen Fursorg, so E. H. fur uns, unsere arme Weiber und Kinder tregt, underthaniglich be-



danckt haben, des gehorsamen erbietens, solchs umb E. G. in aller underthanigkeit zuvordienen. Was belangent Herrn *Melchior Maschko*<sup>1)</sup> können wier gleichesfalles nichtes gewisses erkündigen. Wiewol wir, Got weis, nichts underlassen, vleissige Nochforschung gethan, nit allein pei unseren, sunder auch pej anderen frembden Knechten, denen Gott dovon geholffen, aber nichts gewisz von ime, dem Herrn *Maschko* erfahren können. Wellen aber nach gutten Vleis fürwenden, damit wir das gewisse werden haben können. So er lebet, das wir im von Herczen gönnen, wellen wir an uns armen nichtes erwinden lassen. Neue Zeittungen haben wir jeczo nichts, allein, das *der Bascha mit dem Volckh zuruckh nach Ofen verruket*. Got der allmechtige welle uns allen in seinem genedigen Schucz erhal ten. Demewir E. G. sampt uns bephelen thuen. Schemnicz, den 14. Augusti, Anno etc. im 52.

E. G. gehorsame. N. Richter Rath, und gancze Gemain  
der Stad Schemnicz.

(Fogalmazvány ugyanott.)

### XXXV.

*Ugyanaz Nagy Benedeknek, 1552. augusztus 14.*

Egregie dne, amice et vicine honorande. Salutem et nostri commendationem.

Quod D. V. E. scire cupiat, ubi hoc tempore exercitus turcarum existat, pro certo scribere possumus, *Bassam cum copijs suis Budam recessisse*. Quid autem posthac moliturus sit, nobis non constat. Nisi ea, quae tres captivi turcae in tormentis fassi sunt, videlicet, quod *eius est intentionis, postquam vires suas collegerit, arces Lewam et Schabrag expugnaturus; deinde autem tractum Sancti Benedicti et Sanctae Crucis versus Granum fluvium iacentem ad deditionem compulturum*. Arcem *Veteri Zoliensem* dnus a *Puchaim*, capitaneus Regiae Mtis, vacuum reliquit,<sup>2)</sup> quam nunc Dnus a *Könricz* possidet. Quae D. V. celare noluimus. Poterit tum D. V. E. speculatores etiam proprios, qui eandem de omnibus informare possent, partibus illis tenere. Quam feliciter valere cupimus. Sebnicz, 14. Augusti, Anno 1552.

(Fogalmazvány ugyanott.)

### XXXVI.

*Ugyanaz Krusich János csábrági kapitánynak, 1552. augusztus 15.*

Adj 15. Augusti.

Unseren freuntlichen Gruesz mit Wuntschung williger Dienst. Edler, vester besonder gönstiger Herr und Freundt. Wir wellen

<sup>1)</sup> Véghlesi kapitány.

<sup>2)</sup> Részt vett a palásti csatában.

E. V. freuntlicher Mainung nit verhalten, dennoch die vorschienene Woche durch den grausamen Feint die unserigen, laider Got, angriffen, zum tail erleget, gefangen und zu die Flucht geschlagen, ist under anderen ein Jungling durch die Hilf des Almechtigen im Flihen pisken *Diswinckel*,<sup>1)</sup> so E. V. Hauptmanschaft underworfen, komen, daselb durch Pauern angriffen, ime dem Jungling einen silberen Tollen und in einer Renttaschen zweihundert Taler, so seines junckeren, der auch todt blieben, zugehöret, diblich und rauberisch genomen worden. Bei welchem Gelt auch etliche Schultbrieff *Markgrof Joachim von Berlin, seiner Kurfürstliche genaden*,<sup>2)</sup> nit ein kleine Summa Gelts betreffent, angehn. Dieweil dann wir von dem Jungling, von Ampts und Rechtswegen ime bei E. V. hilflich zuerscheinen vleissig angelangt, wir auch pesorgen, das solcher gewalt, ane Zweuvel, nit allein vor Markgrof Joachim, sein Kurfürstliche Genaden, sunder auch für baide Rö. Kay. und Kö. Mt etc, unsere allergn. Herrn, gelangen möcht und solch geraubet guet nit wieder zu wegen bracht worden solt, gedachten Pauern und uns zum menglichen schaden und nochtail geraichen würd, haben wir ime solches sein pillich Pegeren nit abschlagen, sunder willfarn wellen. Ist derhalben an E. V. unser freuntlich und nachparlich Pit, in ansehen das grösserer Schaden, unrue, Krig und Hader verhüttet werden möcht, welle gedachte Pauern vom Diswinckel dahinhaltten, das solches alles an ainichen Verzug und abgang dem Jungling zuegestellt und die Übeltetter, so solchen gewalt getrieben, durch E. V. irem verdinst nach, gestrafft mögen werden.

Schemnicz, 15. Augusti 1552.

(Fogalmazvány ugyanott.)

Közli: MATUNÁK MIHÁLY.

---

AZ ÁLLAMI TISZTVISELŐK  
ÉS KAMARAI ALKALMAZOTTAK FIZETÉSE  
1549-BEN.

Exemplum descriptionis status seu solutionis regiminis et camerae Hungaricae ad Maiestatem Regiam directae die XVI. mensis Mai 1549.

Ferdinandus divina favente clementia Romanorum, Hungariae et Boemiae etc. Rex. Infans hispaniarum, archidux Austriae etc.

Status erogationum, quo pro salariis fidelium, locumtenentis et consiliariorum nostrorum regiminis regni nostri Hungariae

---

<sup>1)</sup> Theiszwinckel = Tiszovnik Nógrádm. felső részében.

<sup>2)</sup> Joachim Hektor, brandenburgi választó-fejedelem.

persolvendis, per fideles nostros praefectum et consiliarios camerae nostrae Hungaricae fieri debent.

Reverendissimo domino *Paulo de Warda*, archiepiscopo Strigoniensi, Locumtenenti nostro pro annuo salario solventur tria millia florenorum hungaricalium ... .. fl. 3000

Eidem Locumtenenti adiunctis consiliariis, videlicet.

Episcopo ecclesiae Jauriensis in dies singulos quibus consilio interfuerit solvantur singuli floreni Renenses, quia ratione si per totum annum continuus et frequens fuerit, solventur illi (*így!*) in salarium floreni ducenti nonaginta duo hungaricales ... .. fl. 292

Episcopo vaciensi *Augustino Sbardellato* eadem ratione in salarium continuae praesentiae suae per annum flor. ducenti nonaginta duo hungaricales ... .. fl. 292

*Paulo Bornemyza* pro annuo salario fl. quadringenti hungaricales ... .. fl. 400

(*Más írással.*) *Michaeli Merej* pro annuo salario floreni quadringenti ... .. fl. 400

*Gregorio Sibryk* pro salario annuo fl. quingentos hungaricales ... .. fl. 500

*Paulo Isthwanffy* in annum salarium florenos quadringentos hungaricales ... .. fl. 400

Reverendissimo *Nicolao Olaho* episcopo Agriensi, cancellario nostro propter continuam ejus ad latus nostrum praesentiam solvantur in salarium annum floreni mille quadringenti et quadraginta hungaricales ... .. fl. 1440

*Thomae de Nadasd*, pro officio iudicatus curiae nostrae floreni mille ducenti hungaricales ... .. fl. 1200

*Francisco de Rewa* locumtenenti palatinali in annum salarium fl. mille ducenti hungaricales ... .. fl. 1200

*Emerico Balassa* (eo modo, quo prefato et consiliariis Camerae nostrae descripsimus)<sup>1)</sup> in annum salarium floreni duo millia et quadringenti hungaricales ... .. fl. 2400

*Andreae de Bathor*, ratione magistratus tavernicorum nostrorum, pro annuo salario, solvantur ex proventibus tricesimae de Homonna flor. quingenti hungaricales ... fl. 500

*Christofero (így!) Battiany* pro officio magistri pincernarum in salarium annum, habita ratione temporis, quo officium exercebit. flor. sexcentos hungaricales ... .. fl. 600

*Francisco Nyary*, pro officio magistri agazonum (ubi officium exercebit, in)<sup>1)</sup> similiter in salarium annum flor. mille hungaricales ... .. fl. 1000

<sup>1)</sup> A zárjelben levő rész ki van törölve.

*Ludovico Pekry* pro officio magistri dapiferorum, in  
salarium eodem modo flor. mille hungaricales ... .. fl. 1000

*Thomae Kamariay* singulis annis in salarium solvan-  
tur fl. trecenti hungaricales ... .. fl. 300

*(Ewstachio Feledy* in annum salarium solvantur  
floreni quadringenti hungaricales ... .. fl. 400

*Friderico Malatesta*, secretario consilii regiminis, ut  
officium suum et quae illi per nos sunt iniuncta exequa-  
tur, pro salario annuo florenos trecentos hungaricales ... fl. 300

Directori causarum fisci nostri *Joanni Zomor* in  
salarium annum florenos trecentos hungaricales ... .. fl. 300

Eidem pro salibus expectatis, item pro vestitura dari  
volumus florenos sexaginta hungaricales ... .. fl. 60

Eidem directori, si quando iudiciorum causa Posonium vel  
Viennam vocabitur, aut ad alia loca mittitur, expensas prius  
constitutas dari volumus.

Assessoribus iudiciorum publicorum singulis, qui ad hoc  
munus delecti sunt et assumpti, cum in huiusmodi officio occu-  
pantur, singulis diebus florenum unum renensem, hoc est denarios  
octoginta hungaricales.

Volumus autem in omnium consiliariorum salariis exolvendis  
diligenter observari, ut praevis dumtaxat et eius ratio habeatur,  
quo consiliis interfuerunt et in negociis publicis istius regni  
nostri occupantur.

Circa statum autem praedictae camerae nostrae hungaricae  
constituimus officialibus et personis necessariis infrascriptam sala-  
riorum solutionem.

*Francisco Thurzo* episcopo Nitriensi praefecto camerae  
nostrae praedictae hungaricae pro annuo salario fl. octin-  
gentos ... .. fl. 800

*Blasio de Varadinopetri* praeposito scepusiensi comiti  
eiusdem in salarium annum fl. quingentos hungaricales fl. 500

*Francisco Kisseireny* magistro protonotario pro sala-  
rio annuo fl. quadringentos hungaricales ... .. fl. 400

*Georgino Vernerio* consiliario camerae in salarium  
annuum fl. quadringentos hungaricales ... .. fl. 400

*Joanni Desewffy* consiliario camerae pro annuo sala-  
rio fl. quadringentos ... .. fl. 400

*Sebastiano Syrmiensi* secretario pro annuo salario  
fl. quadringentos ... .. fl. 400

*Ladislao Mossoczy* in salarium annum et vestituram  
fl. hungaricales ducentos ... .. fl. 200

*Paulo Kisserieny* registratori camerae eiusdem pro  
salario annuo fl. hung. centum ... .. fl. 100

Duobus scribis camerae idoneis et sufficientibus singulis videlicet illorum pro salario victu et vestitura quinquaginta florenos usque ad octoginta quod expedire videbitur, solvatur.

Quatuor equitibus servientibus camerae ad proferendas in diversa loca literas nostras, vel ipsorum camerariorum dentur in singulos menses cuilibet equiti flor. sex hung. qua solutione pro stipendio, intertentione et expensis itinerum contenti esse debebuntur, quae idem solutio pro anno facit florenos ducentos octoginta octo hung. ... fl. 288

Janitori sive ostiario camerae inservienti pro annuo salario fl. quadraginta hung. ... .. fl. 40

Actum et statutum in arce nostra regia Pragensi, ultima die mensis aprilis anno domini Millesimo quingentesimo quadragesimo nono. Regnorum nostrorum Romani decimo nono, aliorum vero vigesimo tertio.

O. L. Diversae instructiones fasc. 1. nr. 4.

Közli: DR. KÁRFFY ÖDÖN.

## EGY ISMERETLEN LEVÉL KAPISZTRÁNÓI SZENT JÁNOSTÓL.

1451.

---

Egy eredeti szövegében eddig ismeretlen levéllel bővíthetjük azon érdekes levélsorozatot, a mely »*Kapisztrán János levelezése a magyarokkal*« cz. alatt a Tört. Tár 1901. évf. 161—222. ll. jelent meg. (Különlenyomata Budapest, 1901.) Ezt a levelet a Szt. Ferencz-rendiek pozsonyi tartományi levéltára őrzi, Lad. 36. Nr. 1. jelzet alatt. Magyar fordítása megjelent »A Szent Ferencz-Rend stb. Névtára 1906/1907«-ben, Pozsony, 1906.

Ebben, kapisztránói szt. János megemlékezvén *vitészlő Chitvándi Lászlónak* a szt. Ferencz-rend irányában tanusított jóságáról, bőkezűségéről, mivel földi javakkal azokat nem viszonozhatja, hálából a rend lelki testvérületébe iktatja őt, feleségét, fiait, leányait és egész családját, mindazon lelki javakat és ajándékokat igérvén nekik, a melyekben a rendtársak részesülnek.

Ugyanaz a Csitvándi László győrmegyei földbirtokos ez, a kinek leányát Margitot, Kapucsi Benedeknét, Mátyás király 1473. október 6-án — Szapolyai István kérelmére — csitvándi és nagyécsi birtokában fiúsította.<sup>1)</sup>

Továbbá ugyanaz, a ki feleségével, Magdolnával, vejével Kapucsi Benedekkel, a csornai konventnek és Koromzói Lőrincznek gyarmathi birtokán több jobbágya közbenjöttével többrendbeli hatalmaskodást követett el, a melyek iránt a király vizsgálatot rendelt el és a melyek valóknak is bizonyultak.<sup>2)</sup> Lásd egyébként *Csánki Dezső*: Magyarország tört. Földrajza, III. k. 565. l.

Köszönetet mondva a szt. Ferencz-rendiek pozsonyi tartományi Főnökségének, a mely készséggel engedte meg a levél lemásolását, az alábbiakban adom annak szövegét, a mely így szól :

---

<sup>1)</sup> L. Hazai Okm. II. k. 358. l.

<sup>2)</sup> L. Orsz. Levéltár, DL. 17830.

*Jhesus.*

Egregio militi Ladislao de Chithuand, ordinis seraphici patris nostri Francisci benefactori devotissimo, frater Johannes de Capistrano, eiusdem ordinis minimus et indignus, ac reverendissimi patris generalis in omnibus partibus cismontanis, quo ad fratres de observantia nuncupatos, inmeritus vicarius generalis, cum orationum suffragio salutari omnium incrementa virtutum. Quamvis ex caritatis debito omnibus teneamur, illis tamen longe amplius obligamur, quorum dilectionem certis beneficiorum inditiis frequentius experimur. Proinde vestre devotionis sinceritatem attendentes, quam ad nostrum et prefati patris nostri Francisci geritis ordinem, veluti clara experientia cognovi, dignum putavi et divine acceptabile voluntati, et <sup>1)</sup> ab ipso ordine prerogativam sentiatis spiritualium gratiarum. Verum quia nudi temporalibus bonis caritatis vestre subsidiis dignam rependere vicem nequaquam temporaliter valemus, spiritualibus nichilominus beneficiis, prout in nostris, aput Dominum Deum nostrum servamus desideriis compensare, spiritualiter affectamus. Ea propter ego, qui licet indignus curam fratrum minorum de observantia nuncupatorum et sororum minoryssarum sancte Clare, seu sancti Damiani de observantia nuncupatorum et eorum religiosorum de provincia ordinum in partibus cismontanis curam habeo generalem, vos, uxorem, filios et filias, totamque familiam vestram, presentem et futuram, necnon et animas vestrorum defunctorum et omnes, pro quibus intenditis, ad fraternitatem nostram et ad universa et singula nostre religionis suffragia in vita recipio pariter et in morte, plenam vobis participationem omnium carismatum et spiritualium bonorum, videlicet missarum, orationum, suffragiorum, officiorum divinatorum, jejuniorum, abstinentiarum, peregrinationum, inspirationum, predicationum, lectionum, meditationum, observantiarum, devotionum, et aliorum omnium spiritualium bonorum, tenore presentium gratiose conferendo, quod per fratres nostros et dictorum ordinum sorores, necnon et aliorum de provintia, sive de tertio ordine beati Francisci in partibus cismontanis degentes, operari et acceptare dignabitur clementia salvatoris. Addens insuper de dono et gratia singulari, quod cum divine placuit voluntati, de exilio instantis miserie vos vocare, vesterque obitus multo annuente Domino tempore differendus nostro fuit capitulo nunciatus. Idem volo, ut pro vobis fiat officium, quod pro fratribus nostris defunctis recitatis ibidem ex more per totum orbem fieri consuevit. Valeat feliciter vestra devota et

---

<sup>1)</sup> Igy ! ut helyett.

fervens caritas in Christo Jhesu, Domino nostro, Amen. Datum Padwe, V. die mensis Marci (így !), anno domini MCCCCLI<sup>o</sup>.

Frater Johannes secundus,  
manu propria me subscripsi.

A szokásos olasz hártýára írt oklevél teljesen ép állapotban van, teljesen ép, csúcsban végződő tojásdad pecséttel; a pecsét mezeje két részre van osztva: a felső, virágdíszes mezőben jobbrafordulva Krisztus urunk, vállán a kereszttel; az alsóban szemközt térdeplő, imádkozó szent látható. Körirata - † SIGILLVM VICARII G(e)N(er)ALIS ORDIN — IS MINO(rum) CITRAMONTANI.

HORVÁTH SÁNDOR.



## A MUNKÁCSI URADALOM HASZONBÉRLETI SZERZŐDÉSEI.

1707—1708.

---

*1707. május 2.*

Én alább megírt recognoscálom per praesentes, hogy munkácsi arendator sidó megunatkozván mostani szűk időtől, mint-hogy palánkbeli és szentmiklósi árendát, melyet tavali contractusa szerint birta ez idein remittálta, sőt az ser árultatás is vár alatt levő Munkácsra való nézve, oda vár alá és palánkbeli korcsmákra fordítatik, csak egyedül az munkácsi és orosz végek pálinka korcsmát azon helyekhez tartozandó vámokkal együtt hét vég finom *köz lengyis posztót*, a melyet tartozik simul et semel sz. Mihály napjában anni modo currente administrálni Salamonovics Marko sidónak árendában bocsátottam ez alul expraessált conditiók szerint.

1. Engedtetik meg nékie, hogy szaladnak való életet munkácsi malmokban azon esztendőnek forgása alatt szabadon öröktethessen minden vámszedés és vevés nélkül.

2. Az praememoriált helyeken, a hol pálinka korcsmák engedtetnek meg neki kegyelmes urunk jobbágyi közül senkinek nem lesz szabad pálinkát főzni, annyival inkább árulni s árultatni, mely eránt . . contravenientes munkácsi mostani és jövőendőbeli tiszturaimék tartoznak assistálni, úgy nem Munkács városában.

3. Az vámot pedig mindenféle kereskedő ember akár jószág-béli, akár másonnét való jobbágy legyen valaki Lengyel országban akár mennyivel nevezendő eladó marhát veszen, tartozik sine omni respectu personarum megadni, melyben ha valaki contráriuszkodnék kegyelmes urunk ő Nagysága parancsolatja szerint tartozzanak tiszturaimék assistentiával lenni, legyenek is.

4. Hoc addito, hogyha az munkácsi tiszturaiméknak módja leszen az sernek az városon való árultatására, afféle hordós sereket tartozik kiárulni és tisztek limitációja szerint minden hordóért

megfizetni, ahhoz képest sernek éczét (*így!*) is eladni, másonnét peniglen sereket hozni vagy magának főzetni ne legyen szabad tovább való dispositióig, kinek is nagyobb elhitelére adtam ezen arendatoria leveletem említett Marko sidónak kezem írásával és pecséttemmel megerősítetvén. Datum Munkács die 2 Maii anno 1707.

*Praefectus Krucsay Márton.*

*1707. május 29.*

Én alább megírt recognoscálom tenore praesentium, hogy felséges urunk proventussát augeálni akarván, elocáltam avagy árendában bocsátottam podheringesi (*így!*) és sz. miklósi vámot, úgy sz. miklósi ser és pálinka korcsmát három köszlendis posztóban Lachmanovics sidónak ilyen okokra nézve, minthogy most mind Lengyel országban s mind penig hazánkban levő hadakozás és az pénzek is kelletlensége miatt az kereskedők úgy mint annak előtte nem járhatnak és magok kereskedését nem folytathatják, kire nézve kellett ily kevésben árendában bocsátanom, ha penig ez uton jobb mód lészen az kereskedésben, azután akkori tiszték, amint jobban lehet, úgy árendában bocsássák. Mely három vég posztót Joseph Lachmanovics sidó a data praesentium fél esztendő mulva tartozik felséges urunk szentmiklósi udvarbírójának kezéhez adminisztrálni, nem szabad lévén senkinek sz. miklósi lakosok közzül sert és pálinkát főzni, annyival is inkább árulni; ha valakin penig affélét elérne, tartozik udvarbíró uram nekie assistentiával lenni és afféle nyakas embereket érdemek szerint megbüntetni. Melynek nagyobb bizonyágára adom ezen contractualis leveletem felül megírt Lachmanovics Josephnek. Datum Munkács die 29 Maii anno 1707.

*1707. július 11.*

Én alább megírt recognoscálom, hogy kegyelmes urunk ő felsége proventussát augeálni akarván, elocáltam zavadkai pálinka korcsmát Major Abrahamovics nevű sidónak ilyen conditioval, hogy négy hónapok elfolyása alatt tartozik sz. miklósi udvarbíró uram kezéhez adminisztrálni hat vanna lengyen (= lengyel) országi jó vajjat, mindenik vannában húsz iczéből álló, committáltatik azért zavadkai lakosoknak, hogy senki pálinkát főzni és árulni ne merészeljen, másként valakin eléri, kemény büntetést el nem kerüli, melyben sz. miklósi udvarbíró uram neki tartozik assistálni. Melyről adtam ezen contractus leveletem. Datum Munkács 11. Julii, anno 1707.

1707. *julius 18.*

En alább megírt recognoscálom vigore praesentium, hogy kegyelmes urunk ő felsége proventusát augeálni akarván, elocáltam Alsó-vereczkei vámot és pálinka korcsmát Boruh Jakubovics nevű sidónak árendában ilyen conditióval, hogy négy hónapok elfolyása alatt tartozik sz. miklósi udvarbíró uram kezéhez adminisztrálni tizenkét vanna jó vajat, mindenik vannát pedig húsz-húsz iczéből állót. E converso pedig szentmiklósi udvarbíró uram tartozik neki egy pálinkafőző házat építetni, parancsoltatik azért Alsó-vereczki lakosoknak, hogy senki közülök pálinkát főzni, annálinkább árulni ne merészelje, másként ha valaki ezen parancsolatom ellen cselekszik, kemény büntetésemet el nem kerüli, melyben sz. miklósi udvarbíró uram is tartozik neki assistálni. Melyről adtam ezen arendatoria levelemet. Datum Munkács die 18 Julii, anno 1707.

1708. *február 1.*

En alább megírt recognoscálom vigore praesentium sidó Abesztanczy Jakabnak adtam árendában felséges urunk udvar háza előtt való két boltot azzal az házzal, az melyben mostan Édes Sámuel lakik a prima praesentium egy esztendeig harminczöt tallérban id est nro 35, úgy hogy egy esztendeig tőle senki el nem vehesse, hanem békességesen bírhasza, mely harminczöt tallérokat ő is, fél esztendő eltelvén, simul et semel tartozik letenni avagy ha munkácsi udvarbíró nemzetes uram, Folvarcsny (?) György uram, valamit akarna venni tőle az felséges udvar szükségére, azt tartozik adni, említett udvarbíró uram quietantiája mellett, azután számot vetvén egymással, be vásárlás superálná az árendát, tehát azt említett udvarbíró uram tartozik megadni kész pénzüln minden fogyatkozás nélkül, hozzá tevén azt, hogy említett udvarbíró uram minden igasságos dolgaiban tartozik hozzá oltalommal lenni és háborgatás ellen oltalmazni, másoknak pedig akár sidó, akár görög legyen, az városban árulni semmiképen ne engedje, hanem kiadott commissióm szerint engedje meg, úgy hogy lehessen felséges urunknak haszna benne, nem csak némely városban levő privatus embereknek. Datum Munkács die 1 Februarii, anno 1708.

*Felséges urunk ő Felségének jószáginak praefectusa.*

1708. május 1.

Szent-Miklósi árendás sidó Lázár Lachmanovics arendatoriája super flor. R. (enenses) 100. Anno 1708.

Én alább megírt tenore praesentium recognoscálom, hogy én kegyelmes urunk ő felsége proventussát augeálni akarván, árendába bocsátottam sz. miklósi pályinka korcsmát ugyan sz. miklósi és podheringesi vámokkal együtt Lázár Lachmanovics nevű sidónak százhusz magyar forintokban ilyen conditiók alatt, hogy azon megírt százhusz magyar forintoknak felét egy hónap után tartozik letenni, felét pedig új esztendő nap előtt. 2. Az megírt faluban nem leszen szabad senkinek is az lakosok közül sert és pályinkát főzni avagy árulni. Az sidó pedig, pályinkát árulásban ha kit az lakosok közzül compraehendál, sz. miklósi tiszt uram tartozik az olyan embert keményen megbüntetni és sidónak igazságában mindenekben assistálni. 3. Valaki Lengyel országban avagy Lengyel országból akár mi névvel nevezendő jószágot hoz avagy viszen nemine excepto, az vámot tartozik említett sidónak megadni, melyben is sz. miklósi udvarbíró uram neki assistálni tartozik. Melynek nagyobb bizonyására adtam felől megírt Lachmanovics Lázárnak ezen contractualis leveletem. Datum Munkács 1. Maii, anno 1708.

1708. május 2.

Munkácsi Marko András *sidó arendatoriája* a die 2. Maii pro anno 1708.

Én alább megírt recognoscalom per praesentes, hogy munkácsi arendator sidó Salamonovics Markonak bocsátottam arendában az munkácsi vendégfogadót és az oroszvégit úgy, hogy pályinkakorcsmát tarthasson és főzethessen, azokhoz tartozandó vámokkal együtt háromszáz magyar forintokban ez alább *megírt conditiók* szerint.

1. Tartozik említett Salamonovics Marko azon háromszáz forintnak felét mingyárt statim et de facto deponálni, az felét ismét fél esztendő elmulván hasonlóképpen; hogyha pedig le nem tenné, tehát duplumon maradjon.

2. Se Munkácson, se az oroszvégben senki is pályinkát az ő engedelme és híre nélkül ne áruljon és ne is főzön, másként valakin eléri, hírt adván tiszt uraiméknak, az ollyanokat tartozzanak megbüntetni érdemek szerint.

3. Az vámot pedig Munkácson mindenféle kereskedő emberekől, akár jószágbeli, akár másunnét való jobbágyok legyenek is akármi névvel nevezendő jószágot vigyenek is, tartozzanak sine

omni respectu personarum megadni, melyben ha valaki contrariuskodnék, tehát tiszturaimék ebben tartozzanak. (így !)

4. Engedtetik neki, hogy szaladnak való életet, melyből pályinkát főz, az munkácsi malmokban ezen esztendőnek folyása alatt szabadon öröktethessen minden vám nélkül.

5. Minden héten tartozik munkácsi udvarbíró uram ő kegyelme három hordó sert adni illendő áron, hogy ha az vár körül való munkások fogatkozása nélkül meglehet és ha meg nem lehetne, tehát az iránt az említett sidónak is az fenn megírt arendának megadása iránt exceptiója ne légyen.

6. Az hol pályinkát főz, minthogy romladozott állapottal vagyon, azt tartozik munkácsi udvarbíró uram reparáltatni és az vendégfogadót is környülvenni annak rendi szerint.

7. Hogyha felséges urunk számára pályinka és égettbor főzetik, azt az említett arendás sidó illendő áron tartozik elvenni tiszt uraiméktől és az árát is minden fogatkozás nélkül befizetni, nemkülönben a sernek hordóját is annak rendi szerint; sert pediglen másunnét hozni nem lesz szabad, kemény büntetés alatt, annyival inkább főzni.

8. Tartozzanak munkácsi tiszturaimék mindenkben az mellyik igazságosabb pártját fogni, minden háborgatók, legkiváltképen az hatalmasok ellen oltalmazni, hogy annyival is inkább felséges Urunk szolgálatjában és árendájának megfizetésére lehessen elégséges, kinek is nagyobb elhitelére adtam ezen arendatoria levelemet az említett sidónak, kezem írásával és pecsétemmel megerősítvén. Datum Munkács die 2 Maii anno 1708.

(Originale protocollum benignarum inscriptionalium, venditionarium et libertationalium principis Francisci Rákóczy de Felső-Vadász etc. ab anno 1673 usque annum 1708« czímű kéziratból, Lehóczky Sándor kir. táblai elnöki titkár tulajdona Kassán.)

#### *1708. május 14.*

Én alább megírt tenore praesentium recognoscálom, hogy én kegyelmes urunk ő felsége proventusát augeálni akarván áredában bocsátottam szaszulkai, sztronai és nagy-bisztrai pályinka és ser korcsmákat Izraelovics Ábrahám sidónak hetven magyar forintokban alább megírt conditiók alatt.

1. Tartozik említett Izraelovics Ábrahám az feljebb megírt summának felét statim et de facto megfizetni, más felét pedig új esztendő nap előtt munkácsi tiszt uram kezéhez administrálni.

2. Szabad leszen említett árendásnak az megírt falukban sert és pályinkát főzni az lakos jobbágyoknak pedig csak lakodalomra és torra leszen szabadságok; másként valaki sert, pályin-

kát főz, kemény büntetéssel megbüntetik, melyben sz. miklósi tiszturaimék nekie assistentiával lenni tartoznak. Melynek nagyobb bizonságára adtam ezen arendatoria levelemet felül megírt Izraelovics Ábrahámnak. Datum Munkács die 14. Maii, anno 1708.

*1708. május 14.*

Én alább megírt recognoscáлом tenore praesentium, hogy én kegyelmes urunk ő felsége proventusát augeálni akarván, elocáltam és árendába bocsátottam szolyvai malmot, ser és pályinka koresmát, ugyan szolyvai urbarialis sóvással együtt Isaih Abrahamovics sidónak hatvanöt magyar forintokban id est fl. hung. 65, ilyen condíciók alatt, hogy szabadságában leszen neki sert és pályinkát főzni, annyival is inkább árulni, melyben ha valaki contrariuskodnék, sz. miklósi tiszturam tartozik neki assistálni, az malmot pedig nem rontani, hanem inkább építeni tartozik; az mi az malomhoz kívántatik, azokat az vámból tartozik reparálni. Az árendának felét pedig két hét mulva, felét pedig új esztendő előtt tartozik sz. miklósi tiszturam kezében letenni. Melynek nagyobb bizonságára adtam ezen contractus levelemet felül megírt Isaih Abrahamovics sidónak. Datum Munkács die 14 mensis Maii anno 1708.

*1708. május 24.*

Én alább megírt recognoscalom tenore praesentium, hogy én kegyelmes urunk ő felsége proventussát augeálni akarván, arendában bocsátottam holubinnai pályinka koresmát Solomonovics Marko sidónak harmincz magyar forintokban ilyen véggel, hogy azon harmincz forintoknak felét két hónap mulva, felét pedig új esztendő nap előtt tartozik sz. miklósi udvarbíró uram kezéhez szolgáltatni, nem szabad lévén az lakosok közzül senkinek pályinkát avagy sert főzni, annyival is inkább árulni, hanem lakodalomra és torra adatik nékiek szabadság az serfőzésre, ha ezen kívül az lakosok contrariuskodnának és sert avagy pályinkát főznének, az ilyeneket sz. miklósi udvarbíró uram keményen megbüntetni tartozik. Mely dolognak nagyobb bizonságára adtam felül megírt Solomonovics Marko sidónak ezen contractusomat. Hoc addito, ha az holubinnai malom megépül, azon malomban szabad leszen szaladnak valót nekie vám nélkül megörlení. Datum Munkács die 24 mensis Maii, anno 1708.

Közli: DR. KEMÉNY LAJOS.

---

## A KÉT FRANGEPÁN FERENCZ LEVELEI NÁDASDY TAMÁSHOZ.

---

A Történelmi Tár 1905. évi folyamában megjelent hasonló című közlemény kiegészítéseképen bemutatjuk az alábbiakban Frangepán Ferencz kalocsai érseknek és egri püspöknek Nádasdy Tamáshoz írt és azóta napfényre került többi leveleivel együtt Frangepán Ferencz horvát bánnak, »Illyria paizsa«-nak, ugyancsak Nádasdyhoz írt néhány levelét, melyek nemcsak az egykorú hazai történet szempontjából, hanem azért is figyelemre méltók, mert érdekes adalékokul szolgálhatnak ezen kihalt hírneves család most készülő oklevéltárának folytatásához. A levélírók, kiknek vázlatos életrajza Nagy Iván családtörténeti művében olvasható, mindketten családjuk egy-egy ágának utolsó férfisarjai. Ferencz érsek, a cetini ágból, 1543-ban, a szluni ágból való Ferencz bán pedig 1572-ben halt meg.

### A) Az érsek levelei :

*1530 jún. 20.*

Magnifice Domine et Frater charissime. Salutem et commendacionem.

Cum ad nos veneritis, plura tunc dicam; nunc autem non me extendam, ex quo D. V. propinquam intelligo. Solum duo verba volui D. V. scribere in facto Spectabilis et Magnifici domini mei domini Palatini. Scit D. V., cum quanta fidelitatis constancia servivit domino nostro communi et quantas laudes ego ex ore vestro audivi de hoc homine. Nunc Maiestas Sua deputavit sue dominacioni aliquos sales apud D. V., ut possit in servicio Sue Maiestatis continuare; de quibus rursus mittit literas regias D. V. Rogo igitur ego eandem pro mea amicitia et fraternitate, velit homini suo serio committere, ut iste bonus dominus habeat suam deputacionem. Cum isto enim sincere debemus procedere, nam non in vanum proicit Sua Maiestas id, quod sibi dat. Ego multis verbis excusavi D. V. apud suam

dominacionem et multa pollicitus sum ei de Vobis. Rogo D. V. iterum atque iterum, ne frustretur iste (qui omne bonum meretur) sua spe. Et cum hoc me D. V. commendo, quam cupio bene valere et huc cito venire. Germani fugerunt. Bude 20. Junii 1530.

Quicquid D. V. amicitie ostendet domino Palatino, hoc totum mihi factum reputabo.

Vester de Frangepanibus, m. p.

*Külső címzés* : Magnifico domino Thome de Nadasdh, administratori prouentuum regalium domino et fratri charissimo. (Lehullott P. H.)  
— *Alatta más egykorú írással* : Reverendissimi domini Colocensis.

1531. aug. 26.

Magnifice Domine et Amice honorande. Salutem et commendacionem. Sepius Do. Vestre conquesti fuimus, quod dicator comitatum Beregh et Wgocha Andreas Posway nostram deputacionem reddere recusat. Et eam nobis Do. V. fecit relacionem, quod neque aliis reddet ; pro quo una dierum ipsum ad castrum Hwzth ducere facit. Nos Do. Vestram hoc onere et labore alleviavimus, quia ipsum hodie ad castrum Nyalab misimus. Si igitur Do. Vestra quitquam iuris cum eo habuerit, provideat, quia nos super eum iudicium et iusticiam administrari faciemus. Et Eandem bene valere optamus. Ex oppido Zewlews sabbato proximo post festum beati Bartholomei apostoli anno Domini 1531.

Primum meam et domini Sirmiensis <sup>1)</sup> deputacionem, 2<sup>o</sup> Vestram et Regie Maiestatis.

Servitor de Frangepanibus, m. p.

*Külső címzés* : Magnifico Domino Thome Nadasdy thesaurario et in absencia gubernatoris locumtenenti, domino et amico honorando. (Lehullott P. H.)

1532. márcz. 22.

Magnifice Domine Amice et Frater charissime et honorande. Salutem et servicia. D. V. nil scribam de hoc videlicet, ut nova ad me scribatis ; hoc enim vos credo facturum. Duo tamen sunt, que ab eadem iure amicitie et fraternitatis mutue exposco. Primum est : scit eadem, dominam sororem meam habere in camara Maramarusiensi sales non nullos a longo tempore, qui ibi consumentur suo non mediocri damno. Literas igitur D. V. mihi mittat, quarum vigore illos sales et per currus et per navem educere valeamus. Secundum de solutione illius debiti, de quo cum

<sup>1)</sup> Brodarith István.



D. V. nuper in Vasarhel coram Reverendissimo domino meo Sirmiensi collocutus sum ; scribat ad dominum Joannem Nagwagy literas iuxta conclusionem tunc factam et mittat eas ad me. Hec duo peto a tua D. maiori quo possum affectu, quem frustrari non pacietur amor tuus in me et meus in te. Preterea scripseramus ad D. V. literas ambo nos, utputa Sirmiensis et ego, de quadam re, quam coram consultare deberemus, nam nobis non videntur bene ruminata priora. Compositis itaque istis rebus tuis bene, venias *per kochi* ad Maiestatem Regiam et credo D. V. non penitere huius facti *e questo po esser commodamente per che culluy che se era partito e chiamato indereto per lo grande et chusi altro non se sa.*<sup>1)</sup> Et cum hiis me commendo. Ex Torda 22. Martii 1532. Servitor

Frater Franciscus de Frangepanibus, m. p.

*Külső címzés:* Magnifico domino Thome Nadasdi administratori proventuum regaliū, domino et amico honorando. (Lehullott P. H.)

1538. jún. 5.

Spectabilis et Magnifice domine Amice observandissime. Salutis et servitutis commendacionem. Cum a Reverendissimo domino meo Transylvaniensi<sup>2)</sup> et thesaurario intelexissem, iturum quendam ad D. V. M., non passus sum eum absque literis meis ad eandem ire, quibus D. V. M. sanitatem in viso et significo, me rursus in negotio pacis missum a Maiestate domini mei clementissimi ad Sacratissimam cesaream et catholicam Maiestatem, ubicumque eum iuvenire potuero. Orate deum, ut iam tandem misereatur nostri ; iam enim, ut credo, omnibus liquido constat : si non concordabunt cito et bene principes nostri, nos in totum perituros. Utinam salvis rebus aperuissemus oculos ! Plura dicerem et forte ea, que non displicerent, si possem cum D. V. M. colloqui, que non est tutum literis committere. Interim quoad redeo, D. V. M. felicissime valere desidero ; quam rogo, velit pro occasione commendare bona domine sororis mee domino Kauasi et commendet me domino coliege suo. Ex Petronella 5. Junii anno Domini 1538.

Servitor de Frangepanibus, m. p.

*Külső címzés:* Spectabili et Magnifico domino Thome Nadasdi regnorum Dalmacie, Croacie et Slavonie bano ac magistro tavernicorum etc. domino et amico observandissimo. (Lehullott P. H.)

<sup>1)</sup> *Az olasz szöveg fölébe írva Nádasdy kezével:* et istud poterit esse commode, quia ille, qui se moverat, est vocatus retro per Magnum, et sic aliud nescitur.

<sup>2)</sup> Gerendy Miklós.

1540. szept. 14.

Magnifice Domine et Amice honorande. Salutem et servitutum.

Omnia, que hic sunt et que ego facio et cuius sim animi, D. V. M. poterit ex M. domino meo domino Petro de Peren intelligere, cum quo credo Eandem iam forte una esse. Tamen rogo, ut D. V. M. me reddat cerciorem, quid vos vel agatis, vel in animo habetis agere; et hoc tam de D. V. M. cupio intelligere, quam de Serenissimo domino Romanorum etc. Regia Maiestate. Et si D. V. M. contigerit propius accedere, omnino constituatur mecum, quia multa essent dicenda, que non sunt scribenda. Et optime Eadem valeat. Agrie 14. Septembris 1540.

Servitor Agriensis,<sup>1)</sup> m. p.

*Külső címzés:* Magnifico domino Thome Nadasdino, tavernicorum regalum magistro etc. domino et amico honorandissimo. (Lehullott P. H.)

**B) Ferencz bán levelei:**

1556. május 4.

Spectabilis et Magnifice Domine, Domine mihi semper observandissime. Seruiciorum meorum perpetuam commendationem. Az Te Nagyságod leveléből meg értettem az én hozzám való jó akarattját, kit én Te Nagyságodnak mind örökké, ha Isten éltet, meg akarok szolgálni mint uramnak. De meg higgye Nagyságod az én szót, hogy mennél hamarább lehet, dolgaim el végezvén, Isten segítségiből meg akarok jőni és innettovais Nagyságodnak az én tehetségem szerint mind örökké szolgálni. Továbbá az hatalmas Uristen tarcsa meg Nagyságodat sok esztendeiglen minden javával. Költ Sárváratt, 4. die Maii 1556.

Servitor perpetuus

Franciscus Zlwny

Comes de Frangepanibus m. p.

*Külső címzés:* Spectabili et Magnifico domino, domino Thome de Nadasd regni Hungarie Palatino et Sacre Regie Maiestatis Locumtenenti etc. Domino mihi semper observandissimo. (P. H.)

1559. aug. 6.

Spectabilis et Magnifice domine, domine et tanquam pater nobis observandissime. Post servitii commendationem salutem. Literas Vestre Sp. et Mag. Do. intelleximus, ubi eadem ex parte

<sup>1)</sup> Frangepán Ferencz 1538-tól haláláig, egri püspök is volt.

desponsationis et celebrationis nuptiarum sororis nostre charissime significare dignata est. Immo eciam diem et terminum prefixit 15. diem mensis Augusti, hoc est : festum Assumptionis Beatissime Virginis Marie, qui est abhinc decimus dies. Et licet maximis et gravissimis curis simus implicati tum propter continuas Thurcarum invasiones, tum eciam lites ab adversariis illatas, tamen omnibus postpositis ipso die per eandem prefixo, Deo optimo propicio in Sarwar constituemur, et quitquid quantum pro presenti apud manus habere poterimus, sorori nostre defferenda, nobiscum afferemus ; quod autem tam repente non poterimus habere pre manibus, sorori nostre nunquam deerit dandum ; quia res nostre pace in istis confiniis tute conservari non possunt. Cui servicia nostra recommendamus et eandem felicissime valere optamus. Ex civitate Montis Grecensis sexta Augusti anno. Domini 1559.

Eiusdem Spectabilis et Magnifice Do. Vestre servitor  
Franciscus Zlwny de Frangepanibus etc.

*Belül beragasztott apró papírszeleten más kézzel és más papíron :*  
De Besthercze nihil scimus, quid agitur. Credo tamen, occultum hunc ignem ad adventum Cesaree Maiestatis flammam esse daturum.

*Külső címzés :* Spectabili et Magnifico domino, domino Thome de Nadasd palatino regni Hungarie et iudici Comanorum, necnon Sacre Cesaree et Regie Maiestatis locumtenenti, ac supremo consiliario, ac terre Fogaras perpetuo et Castriferrei comiti etc. domino et tanquam patri nobis observandissimo. — Ad manus propria. (Szép címeres P. H.)

1559. nov. 22.

Spectabilis et Magnifice Domine, Domine et tanquam pater nobis observandissime. Salutem et mei perpetuam commendacionem.

Meg értettem mint én Nagyságos uramnak és apámnak jó akaratbul írt leveleimet, kibem Te Nagyságod igen haragszik én reám, hogy én nem feleltem *volnék* Te Uraságod és mint én apámtul én hozzám való írt leve(le)kre. Azért bizon mondom és tugya Te Uraságod mint én szerető atyám, hogy mindenre, a mint én túlem lehetett, Te Kegyelmednek feleltem. Azt nem tudom, ha Te Uraságod kezéhez jut avagy nem ; hol utolsó levéllel Kegyelmed szolgál(ja) Mihal jött az én szolgálémért Sár-várott Ságott. Azért Nagyságos és Kegyelmes nekünk jó akaró mindenkor mind szerető apám : nem akartuk sem akarunkis a mi asszony hugunktul magonkat idegitenia, hanem minden jóval és minden segítséggel, a mi túlenk lehet lennia akarunk és készek vagyunk. Tugya, Kegyelmes uram és apám, az én asszony hugom, mit hagyott nekünk a mi elmúlt atyánk. —

Kedig Nagyságos uram tugya Te Kegyelmed és mástul is megértheti Te Uraságod, hogy napról napra uraságom pusztul még a hitlen törektől és egész Horvát ország nagyobb részre pusztá immáron. Mi Kegyelmes Nagyságos uram és szerető apám Kegyelmed árvái vagyunk Kegyelmednek és tanácsjak, igazgassatok minden jóra.

Toábbá tugya Te Kegyelmed, ha uraságomat, váraimat el adnám, soha ennek mindennek, a mit Kegyelmed parancsol, én szerét nem tehetném; de annira mennire lehet, gondot viselek rejá.

Ha az Uristen akarátja leszen, karácson után én magam Kegyelmeddel szembe leszek és valamit hagyott az atyám, mindent meg mondom Kegyelmednek. Valamit mond immár Kegyelmed abbul a mit az atyám hagyott, hogy neki aggyom, neki adom eremest. Isten tarcsja meg Kegyelmedet minden jóval. Ex castro nostro Gora, 22. Novembris 1559.

Franciscus Zlwny de Frangepanibus.

Toábbá mit ír Kegyelmed, mel esztendőbe, mel holna(p)ba született: Szent Simon napján missikort született ez világra; az után (= azóta) tizenöt esztendei, most tizenhatodra fordult Szent Simon naptúl fogva.

*Külső címzés:* Spectabili ac Magnifico Domino Domino Thome de Nadasd, palatino et locumtenenti S. Regie Maiestatis et domino Montis Claudii, domino et tanquam patri observandissimo. (Lehullott P. H.)

1560 márcz. 31.

Spectabilis et Magnifice domine, domine nobis semper observandissime. Post salutem et serviciorum nostrorum debitam comendacionem in bona laudetur Cuncti potens. Fruimur valetudine; quam felicem ac prosperam valetudinem a summo et vero mediatore Domino nostro Jesu Christo V. S. et M. D. una cum suis adesse cupimus et audire desideramus. Lycet sepius accepit V. S. et M. D., in quanto extremo positi sumus periculo in nostro miserimo Croacie regno, quod totaliter desolatum et devastatum manet, presertim bona nostra et fratris nostri comitis de Blagay, qui in tantam evenimus miseriam, ut victum nostram (*így!*) pro mensa habere haud possumus, nisi propriis omnia apreciari sumus coacti. Colloni, quos possidebamus, nonnulli per hostem tryannydem (*így!*) sunt abducti, nonnulli ad partes Corinthie et Carniole se abstullerunt et sic dominium nostrum manet desertum.

Bene recordare (*így!*) poterit V. S. et M. Do., qualiter nostram orffanitatem et miseriam sub tutela eiusdem se admini-

stravimus et quia sub Deo in nemine alio preter in Vestra S. et M. D. fiduciam et spem nostram collocavimus, nec habemus, sub cuius alas subfugissemus nisi sub eiusdem: Quare humilime flagittamus V. S. et M. D., quatinus suo auxilio apud Sacratissimam Cesareaeam (*így!*) Regiamque Maiestatem tum pro fideiis (*így!*) serviciis predecessorum nostrorum, tum etiam pro nostris, ut inter alios fideles suos nos etiam in aliqua parte domini deputarent choaeredem (*így!*); quibus ad aevum servire studebimus.

Nova moderna, que a Deo sunt collata, scire V. S. et M. D. volumus: Qualiter in dominica Letare prope Syrewnycham sub monte Podradach cum stypendiariis Sacre Romane Cesareae Regieque Maiestatis Turcham profligavimus, qui bona comitis de Zrinio sub Wranograch devastaverat; quod ab ore huius adolescentis clarius intelligere potest V. S. et M. D. De quibus apprehensi et deffecti sunt ducenti et equi accepti (*így!*) ducenti et quinquaginta; ceteri affugerunt.

Sabbatto quoque sequenti Ymbrahym aga ex Wdwyna bona nostra sub Zlwn existencia devastare non cessabat. Eotum Sp. et M. D. Joannes Lenkowych generalis cum Magnifico Do. Anspergar et Joanne Alappi et comite de Tersach, necnon comite de Blagay erant in oppido nostro Chethyn; quo audito sequuti sunt hostem et prope fluvium Mresnycham in monte et campo Plasko vocato hostem tryannydem (*így!*) profligarunt. De quibus defecti et apprehensi centum et equi accepti centum et quinquaginta, alii affugerunt. Omne lucrum dominus generalis iuxta suum arbitrium participavit. Ex quibus captivis unum V. S. et M. in Ztynchnak (*így!*) dare deputavit et administravit. Hec scire Vestram M. D. volui.

In reliquis Vestram S. et M. D. Christus optimus maximus conservet quam felicissimum una cum suis ad sua vota, a quo pium exopto responsum. — Datum in Ztenychnak dominica Judica 1560.

V. S. et M. Do.

Servitor  
Franciscus Zlwny  
de Frangepanibus.

*Külső címzés:* Spectabili et Magnifico domino domino Thome de Nadasd regni Ungarie pallatino ac iudici Cumanorum Sacratissime Romanorum Cesareae Regieque Maiestatis supremo consiliario ac perpetuo terre Fogaras comiti etc. domino domino nobis semper observandissimo atque graciousissimo. (Teljesen ép címeres pecséttel.)

1560. decz. 21.

Spectabilis ac Magnifice Domine, Domine nobis graciousissime. Salutem et serviciorum nostrorum humilimam commendacionem. Literas S. M. Vestre intelleximus, in quibus M. Vestra cum sorore nostra petit et postullat aurum et argentum, lapidesque preciosos, que non sunt in potestate nostra; nec habemus illas; si essent, ad primas literas M. V. non negarentur. Ut alias, ita ad presens scribimus M. D. Vestre, quod caremus illis. Servitores, quos misit M. V. pro sorore nostra, licet reperti sumus improvisi, nam in itinere fuimus, non ita repente non potuimus illam mittere ad M. Vestram, nam caret non nullis quibus indiget; sed Deo volente in brevi tempore una cum illa personaliter M. D. V. visitare curabimus; nam M. D. Vestra benescit, quod nos sumus orfani et subiditi M. V. in nullo spem habentes sub Deo omnipotente, nisi in M. Vestra-Benivolenciam M. Vestre quam ostendit in orfanis suis, nos serviis nostris M. Vestre servire non possumus, sed ipse Christus recompensabit M. Vestre opera misericordie, que facit M. Vestra in suis M. D. Vestra, et petimus summo opere, ne velit M. Vestra aliquam indignacionem habere erga nos in eo, quod ad presens non misimus una cum servitoribus M. Vestre illam. In brevi tempore curabimus adimplere mandatum M. Vestre, si Deus voluerit. In reliquis M. D. Vestram cum omnibus suis valere optamus. Datum in arce nostra Cetin in festo Tome apostoli 1560.

Franciscus de Frangepanibus  
orfanus M. Vestre et servitor.

*Külső címzés:* Spectabili ac Magnifico Domino Domino Tome de Nadasd palatino ac iudici curie regiae Maiestatis etc. domino nobis graciousissimo. (Lehullott P. H.)

1561. aug. 29.

Spectabilis et Magnifice Domine et tanquam pater observandissime. Salutem et nostri commendacionem. Significamus per presentes S. et M. D. Vestre, quod nos soli omnino volumus deo auxiliante in propria nostra persona cum S. et M. D. Vestra agere, sed propter varios rumores et depopulaciones Thurcarum distulimus. Idcirco misimus hunc Nicolaum Pyzac provisorem curie nostre in Gora, qui certum sermonem Vestre S. et M. D. declarabit; tanquam ore nostro et in persona nostra loquetur et inde fidem creditivam Vestra S. et M. D. adhibere velit.

Eandem quoque felicissime valere cupio. Datum in castro nostro  
Chetin 29. Aug. 1561.

Franciscus de Frangepanibus  
comes de Zlwn  
filius S. et M. D. Vestre etc.

*Külső címzés:* Spectabili et Magnifico Domino Domino Thome  
le Nadasd supremo palatino regni Hungarie et consiliario S. Ces. Maiestatis,  
lominio et tanquam patri observandissimo. (Lehullott P. H.)

(Az Országos Levéltár Nádasdy-gyűjteményéből.)

Közli: MARÓTHI REZSŐ.

---

## ADATOK PÉCHY SIMON ÉLETÉHEZ.

---

### 1.

*Péchy Simon levele Kornis Farkasnéhoz. 1616. április 13.*

Minden fiúi szeretettel és engödelmességgel való szolgálomat ajánlom kgdnek, mint szerelmes asszonyom anyámnak és Istentől jó egészséges hosszú boldog életet kívánok megadatni kgdnek.

Csak vagy két napra az atyámfia látogatására kéredzván haza urunktól ő Ngától, fölötte szüvem szerént akarom vala kgddel való szömbe létemet, de az üdőnek rövid volta nem engedé, ma házamtúl meg kellett indulnom. Most kegdehez jó egészsége látogatni is küldöttem: afölött ez fejirvári Captalant és cancellariusat *Sambokretit*, hogy kgd amint eddig *Cornis Judithnak* adta és vallotta az *Zalasdy Miklós* testámentumát, melyet *Kornis Borbála* asszonnak, viszontag Kornis Borbála, mint édes anyjának kgdnek vallott volt, most is ezek előtt vallja és adja minden igazságát kgd minekünk. Miért hogy reménségünk kívül Isten áldásából, annak immár most hasznát kezdtük venni, és noha kgd nem sok ideje, hogy magam előtt, úgy mint ország cancellarius előtt vallotta azt és fejedelem pöcséti alatt is vagyon levelünk róla, de minthogy ez magunk dolga és az fejedelemmel hasznosban való cserélést akarok avval az josszággal véghez vinni, sőt immár véghez is vittem, nem illik, hogy mind az magunk neve, pöcséti alatt legyenek arról való leveleink, hanem jobb leszen káptalan pöcséti alatt lenni az kgd vallásának, melyet kgd az szerént, a mint eddig vallotta és most is eliben adják kgdnek, ide vátván ő tőlök az levelet, azután kitudom venni és iratni, mely dolognak bőséges értelméről kgdnek szóval izentem *Sambokrety Miklóstól*, hogy kgdnek megbeszélje. Ne is restelje kgd őket, ma érhessenek el Homorod Szent Mártonra, mert ott akarok háltni. Kgd énnekem semmiben nem parancsol örömet mutatnám szolgálatomat, amire elégséges lehetek; az melyekre pedig szükséges gondviselésemet tudom, hogy kívánja kgd, nem vagyok



feledékeny azokról. Mikor kgd az atyámfiaival szömben leszen, mind arról is mind egyéb dolgokról tud szólni, a melyekről én neki tanulságot adtam. Most semmi ujsággal kgdnek kedvesködni nem tudok. *Egy szederjes selyem övet* hozattam az portáról, kit kgdnek küldöttem, viselje kgd nagy jó egészséggel: és afölött parancsoljon neköm mindenekben. Az én Suskámát kgdnek commendalom. Adja Isten minden jókat hallhassak kgd felől és nagy jó egészségben láthassam. — Ex Szent-Erzsébet, die 13. Aprilis, anno 1616.

Kgdnek minden engödelmességgel szolgáló fia

*Pechy Simon m. p.*

*Külczim*: Az én szerelmes asszonyom anyámnak, az néhai vitézlő Kornis Farkasné asszonyomnak adassék ez levelem.

*Belül a margóra írva*: Peczi Simon küldött levele Kornis Farkas-nénak, melyben emlékezteti arra, az miképpen az feleségének Kornis Juditnak adta és kötötte volt az Zalasdy Miklós testamentumát. Igen jó ezt megvizsgálni, mert ezzel talán elheredálta az feleségét, mégis perlekedik.

(Eredetije ív nagyságú papiroson, zárlatán vörös viaszba nyomott pecsét nyomaival a Magyar Nemzeti Múzeumban levő gróf Rhédey-család levéltárában.)

## 2.

*Péchy Simonné Kornis Judit levele bátyjához Kornis Ferenczhez.  
1620. junius 28.*

Szolgálatomat irom kgdnek, mint uramnak bátyámnak, kívánok az Istentől kgdnek jó egészséges hosszú életet.

Legyen az Istennek hála, mind az gyermekimmal együtt jó egészségben vagyok, asszonyomé is ő kgmek jó egészségben mind az öcsémmel. Éd[ . . . . . ]os <sup>1)</sup> asszonyom ángyom küldött [kg]dnek egy levelet az Bo[rnemi]ssza uram is egyet, és azt is elkültem kgdnek. Asszonyom ángyommal mi mind eljárok az [kg]dnek diznagai jószágra (így!) [ . . . . . ] asszonyom az anyám nem jőve el. Ő kgme mind ennyi i[dei]g is nem jelentette haragját [me]nyére *Bolkacsért*, hogy az (jóságot] urának adta. Hanem mos[ta]n tava]szi Gyergyón létemben. Asszonyom ő kgme az tudja, hogy Zekely Moises öcsémmel több gyermeke nincsen. Szinte alya (így!) tart mint mi nem is gyerekei <sup>2)</sup> volnánk. Kgdre is valóban haragszik az lovakért, hogy elvitte. Nem tudom akkor, ha ő kgme jó akaratjából volt-e az elvitel, de most valóban haragszik érette. Sok nehéz szavai lőnek ő kgmének, melyet most meg nem irhatok kgdnek. Mondá azt is ő kgme, hogy soha uram ő kgme akaratjából

<sup>1)</sup> A zárjelbe tett és kipontozott helyek az eredetiben ki vannak szakadva.

<sup>2)</sup> *Is nem törülve.*

urunk ő fge Zékely Moisesnek nem adta volna Ujvárat.<sup>1)</sup> Tudja azt kgd, minemű jó akarattal volt uram ő kgme az öcsémhez, hogy soha nagyobb jó akarattal hozzá nem lehetett volna, ha szinte maga atyafia volt volna is, a mint volt. Én uramnak ő kgmének mindazáltal egy szót sem irtam asszonyom ő kgme reánk való haragja felől. Itilem azért, hogy mások is bosszantották ő kgmét; vélem, hogy *Gáspár Jánosné* asszonyom szolott valamit és azon indult ő kgme fel. Disznajón az malom csináltatás elmulék. *Kisfaludj* nem javolja; mivel, hogy takarodás ideje vagyon, hogy elkezdje ő kgme és ismét félben maradjon. Ugy itilem, hogy két vagy három hétig fog asszonyom ángyom ott maradni Disznajón, az után Sz.-Pálra megyen ő kgme. *Toldi György* uram is ment volt oda Disznajóra, de nem szállott az udvarháznál, hanem az káptalanban költ *Bethlen István* váltását és kötését magyaráztatta az jobbágyok előtt. Isten jó (így!) éltesse kgdet. Ex Radnót die 28. junii 1620.

Kdgnek szolgál az kgd huga

*Péchy Simonné Kornis Judit.*

*Czím:* Generoso domino Francisco Kornis de Homorod St. Pal, regio Judici Sedis Siculicalis Udvarhely. Domino fratri mihi charissimo.

(Eredetije papíron a Magyar Nemzeti Múzeumban a gróf Kornis-család levéltárában.)

### 3.

*Péchy Simonné Kornis Judit levele Kornis Ferenczné Bornemissza Juditnak. 1620. július 24.*

Szolgálatomat ajánlom kgdnek, mint szerelmes asszonyomnak ángyomnak. Isten jó egészséges hosszú élettel áldja meg, mind bátyám urammal és apró öcséimmal együtt.

Kgdnek szerelmes asszonyom megszolgálom az kgdnek láttatását és az bátyámnak uram ő kgme levele megküldését is, melyben írja ő kgme, hogy oda fel oly pom[pás]<sup>2)</sup> vállas asszonyokat lát ő kgme, hogy haza jővén is ő [kgme] fél azon, oda fog maradni az szive azokra va[lóban]. Uj hirt azolta fogva nem hallottam, hanem *Borsos Tamás* uram tegnap volt itt és azt mondá ő kgme, hogy egy ember beszélette, az mely tized nap alatt jött onnat feljül, és az mondotta, hogy semmit ez ideig nem végeztek, bé sem állott az gyűlés,<sup>3)</sup> hanem csak esznek, isznak, vigan laknak. Asszonyunk ő Fge is úgy volt, hogy alájönne, de még ez ideig el nem

<sup>1)</sup> Ifj. Székely Mózes Maros-Ujvárt 1620. június 24. kapta Bethlen Gábortól. Szék. Okl. IV. 204. l.

<sup>2)</sup> A zárjelben levő és kipontozott helyek az eredetiben kiszakadtak.

<sup>3)</sup> A besztercebányai.

indult, mert az Dunántul való urak *Zirinyi* s *Bottyáni*, *Nádasdi* irták urunknak ő fgének, hogy ők is feleségestől jőnek az gyűlésre és az feleségek asszonyunkkal ő fgével akarnak tartozkodni. Ez okon még ő fge is, asszonyunk, odafel vagyon, azokat várja. Az öcsémnek az sarút elküldtem és az prémet is, de nem tudom, ha találni-e olyat, vagy nem, mert Fejérváratt vettem azt én. Isten jó egészségben éltesse kgdet szerelmes gyermekivel együtt. Datum ex Radnót die 24. Julii 1620.

Kgdnek szeretettel szolgál

*Péchij Simonné Kornis Judit.*

*Czím:* Az nemzetes Bornemissza Judit asszonnak, az nemzetes Kornis Ferencz uram szerelmes házastársának nekem szerelmes asszonyomnak ángyomnak adassék.

(Eredetije papíron a Magyar Nemzeti Múzeumban a gróf Rhédey-család levéltárában.)

4.

*Kornis Ferencz levele nejéhez Bornemissza Judithoz.  
1621. augusztus 6.*

Szerelmes atyámfia kévánom az szent Istentől jó egészségdet, hosszú életedet, mind szerelmes gyermekinkkel együtt.

Ez elmúlt napokban küldött leveledet megadván édös atyámfia, hogy egisségtek felől értek, azt szüvem szerint örülöm és ennek utánna is hallani azont kévánom felőletek. Én is mostan, legyen Istennek hála, türhető egészségben vagyok mostan, csak gondaim elegek vadnak és naponkint érkezten érkeznek nem elannira magunk szükségünkből, mint az *szegin cancellarius árvái dolgából*. Mostan is oly levelét hozták urunknak, ő fgének, kiben az héjasfalvi rész jószágot *Nemes Tamásnak* bortöltőjének conferálta még Kassán, és azzal a levéllel mostan foglalják azt a jószágot *Nemes Tamás* számára. Erről gubernator uram ott megtaláltatván, ő Nga is bosul rajta és írja, hogy nem tehet róla, az ő fge kegyelmességének kell lenni, mert akkor Kassán még a nagy haragjában conferálta volt el. Mostan ismöt más nagy dologból irtam ő ngának és ma kültem egy szolgálmat ő ngához alá, kiről választ köll várnom mert talál[<sup>várn</sup><sub>hinn</sub>]i <sup>1)</sup> lehet, hogy ez dologból magamnak is alá köll fárad[nom ő] Ngához, olly válaszom jöhet Feyruarall és így [utra] kelvén, ha bemehetek Zent-Pálra, hozzád édes atyám f[ia ami]korra mehetek be, akkor elől bocsátom én szolgál[mot hozzád]. Asszonyunk jövő heten érkezik s [ő Nga gu]bernator uram is, azért ment alá ő fge [Fogaras]ra : ott nem ő fge mulatni Fogarasban,

<sup>1)</sup> A jobb oldalon egy rész kiszakadva.

m[ajd o]da én is oztán Zempálról alá megyek, ha addig Fe[jérvár] alá nem kelletik fáradnom.

Azt is irhatom édös atyámfia bizionnyal, hogy ez elmúlt szombaton érkeztenek király urunk levelével C[ol]osvárra gubernátor uramhoz és azon mingyarást kiindult 16 egy egy lovassú legény szolgálival egy hat lovú hintaján (maga csak egy vezetékek paripát vittének előtte, ezt Kolosvárott éjjel kevés ember tudta): mikor elment és leeresztették a kaput azt ugyan senki sem, hogy hová akar menni és virratig vasárnap reggelre Zamos-Ujvárrban ment. Egy fölöstökömkor mingyarást szemben lött cancellarius urammal és egisz ebédüdüörig csak ketten beszilgettenek azon házban, a hun cancellarius uram tartatik, és ebéd kor elkövetkezvin egyött ött cancellarius urammal, oda fogatta az étket. Az ebéd elvégezödvén, még ebéd után mind beszélletenek csak ketten vacsoráig, és vacsorát is még egyött ött vele, és az után is sokat beszilgetvén ketten csak egymással az elmúlt hétfőn virattig: úgy ment el annat, ő nga vitte Kolosvárra Uyvárból, és immár ezt jóra, hasznára magyarázzák mindön emberek szegin cancellarius uramnak, kit Isten is engedjen szabadulására.

Itt künn való jóságimban alkalmasint végben mentenek mindön dologgal, csak az üdő engedné a betakarítását. Édös atyámfia Bence Jánossal egyött igön szorgodgyatok, ha Isten s az üdő engedi minden gabonia (így !) takarítasson. Ezön levelemet mutasd meg Bence Jánosnak is, Diznajóról is az mint irnak; im látám neköm is ír Gombos azon dolgokrúl. De énnéköm gondom legyen odaki és mindenre. Im bekültem az Gombos levelét, berbécset is hajtatok, mert talám nem volna mivel tartanod, ha bemennek is. Édös atyámfia, talám valami kevis pénz felől is szükölködtél, eddig senki nem írt felőle, mert én kültem volna és Brassóból is hozathattál volna karmasint sarudnak. Neköm izenj, írj mindjárást mindenekről. Isten tartson meg jó egisségben. Ex Zengiergi, 6. Augusti 1621.

Jóakaró szerelmes társad

*Kornis Ferenc m. p.*

*Czím:* Az én szerelmes atyámfiának és édös társomnak Kápolnai Bornemizza Judithnak adassék Homoród Zent Pálon, kezében.

*Kívül, más írással:* Kornis Ferenc levele az feleségének, melyben ír az cancellarius, ki akkor fogva tartatatt Szamos-Ujvárrban (elhiszem Pechi Simon volt) két rendbeli állapotjáról.

(Eredetije ívnagyságú szakadozott papíron a Magyar Nemzeti Múzeumban a gróf Rhédey-család levéltárában.)

## 5.

*Forró Ferencz levele Hajdu Péterhez 1632. márczius 18, és a Hajdu Péter válasza.*

Egriege domine amiceque mihi semper observandissime, servitiorum meorum paratam semper commendationem.

Isten sok jókkal áldja meg kgdet, kgdhez tartozandókkal egyetemben. Akarok kgdtől erről tudakozni, az mikor az szegény öreg asszonyom Temesvárrá (így!) lakott és Lándorfejérvárrá, kgd akkor ő kgmekkel ott volt. *Zalasdj Miklósnak* adta volt egy leányát: *Zalasdj Miklós* ugyanott a török földön meghalván, hadta az mátkájának az jóságot, az szegény öreg asszonyom leányának, az is ott meghalván maradott öreg asszonyomra. Annak utánna, hogy *Péczi urnak* adta az leányát *Kornis Judith* asszonyt és avval őt az *Szalasdj*től maradt jossággal contentálta volna *Pechi uramot*. Erre kgd mint emlékezik kgd directe írja meg nekem, mert kételenség alatt megesketteti kgdet *Rédei* <sup>1)</sup> uram; im az *Koczis Antal* emlékezetit, mint emlékezik az dologra kgdnek jegyzésben kültem. Kgd ez levél hátára megírhatja. De coeteris bene valere ex [...] <sup>2)</sup> domine tuam una cum suis charissimis. Datum Homorod Zent Pal, 18 die Martii 1632.

Egregio vestrae dominationis servitor semper paratus

*Franciscus Forró* m. p.

*Czím:* Egregio domino Petro Haidu de Udvarhely, domino et amico mihi benevolo.

*A hátlaapon Hajdu Péter válasza.*

Szolgállok kgdnek, mint jóakaró uramnak, atyámfiának; kívánsági szerént való sok jó szerencsével áldja meg Isten kgdet mind asszonyommal és kgd szerelmes gyermekivel egyetemben. Értém uram az kgd irását, mi felől ír kgd énnekem, azért uram én még az előtt kijöttem volt onnat belől: mikor az szegény Istenben elnyugodt uram, annak utánna adta volt nagyasszonyom *Szalasdj*nek az küs asszonyt. De én az szegény öreg asszonytól ő magától hallottam azt, hogy *Szalasdj* az mátkájának hagyta volt; az is hogy megholt, öreg asszonyomnak hagyta; asszonyom és szegény uram *Peczj uramnak* adák azt, kgd is jól tudja. Ha Isten egészségünköt adja, azt is adja érnünk: szombaton én is kimegyek kgtekhez, kgddel többet beszélgetek felőle. *Vajda Gáspár* jól

<sup>1)</sup> Rédei János Kornis Ferencz veje.

<sup>2)</sup> Kiszakadva.

tudja, ismét Koczis Mátyás, Szabó István feleségestől. Adja Isten  
kgdét jó egészségben láthassam. Kgd jó akaró atyafia

*Hajdu Péter m. p.*

(Eredetije negyedív papíron a Magyar Nemzeti Múzeumban, gróf  
Rhédey-család levéltárában.)

Kocsis Antal eszerint emlékezik reá, mint ő tudja : Zalasdi  
Dániel <sup>1)</sup> vötte el az öreg asszonyom leányát Kornis Farkasné  
leányát Borbára asszonyt. Mindketten meghalván Temesvárott,  
mind Zalasdi Dániel uram s mind Kornis Farkasné asszonyom,  
leánya Borbára asszony, emlékezetem reá, hogy ezeknek holtok  
után az öreg asszonyra Kornis Farkasnéra Bethlen Christina  
asszonyra marada az lippa-solymosi jószág. Azután Pecsí Simon  
urnak adta edgyik leányát Kornis Judit asszont, avval az jószág-  
gal (házasította ki, áthúзва) contentálta. Vajda Gáspár inasa  
volt (Kismödi, áthúзва) ő is jobban emlékezhetik reá, külgyen el  
kgd hozzá is.

(Eredetije kis darab papíron a Magyar Nemzeti Múzeumban, gróf  
Rhédey-család levéltárában.)

Közli : DR. VASS MIKLÓS.

---

<sup>1)</sup> Tévedés Miklós helyett.

## MAGYAR EMLÉKKÖNYVI BEÍRÁSOK A XVI. ÉS XVII. SZÁZADBÓL.

A XVI. és XVII. században szokásban volt, hogy kiválóbb emberek, főleg pedig a tudósok emlékkönyveket tartottak, melyekbe ismerőseik, barátaik s látogatóik neveik beírása mellett gyakran különféle jelképeket, erkölcsi s bölcs mondásokat sajátkezüleg beiktattak. Hogy ilyféle beírások életrajzi és családtani szempontból becsesek s így gyűjtésük s kadásuk érdemes, senki sem fogja tagadni, a minthogy több író külön helyeken e tárgyról már értekezett is.<sup>1)</sup>

Az itt közölt gyűjtemény a cs. és kir. udvari könyvtár 9.645., 9.695., 12.888., 12.896., 12.913. és 15.398. sz. kézírataiból van merítve. A beírások különféle nyelven, de többnyire latinul vannak írva s legnagyobb részben magyaroktól valók.

A kéziratokról megjegyzendő, hogy a 9.645. sz. kézirat *Blotz Hugó*, az udvari könyvtár egykori praefektusa, a 9.695. sz. pedig egy 1594. Prágában élt magasrangú személy birtokában volt; a 12.913. sz. és 15.398. sz. kézirat birtokosa báró Breuner Frigyes, illetőleg a Bécsben élő (1613—1626. év) Brudersin Burchard, evangélikus pap volt. A 12.896. sz. kézirat birtokosáról, Dr. Joannes Maconius ab Honigsdorf, ki a kézirat egyik lapján mint kitűnő költő dicsértetik (L. Szabó: R. M. Könyvtár II. k. — hol két munkája említettik), tudjuk, hogy Csehországból, alkalmasint evangélikus hite miatt, kiköltözött s mint nevelő, egy ismeretlen családnál működött, keresztülutazván Német- és Angolországot, Felső-Magyarországban, majd Erdélyben (1629—1633) tartózkodott. Hogy cseh származású volt, kitűnik a kézirat egy jegyzetéből, a hol *Mýto* helységből valónak említettik. (Hohenmaut.) A 12.888. sz. kézirat birtokosa az ifjabb Sinnich Farkas volt, ki mint tudós dicsértetik s kiről kitűnik, hogy 1596. Gratzban, s 1599. a wittenbergi egyetemen tanult. E kézirat-

<sup>1)</sup> Vierteljahrschrift für Wappen- Siegel- und Familienkunde. Berlin. Jahrgang 24. — Mikovec Nándor: Časopis českého musea, 1845.

ban olvassuk még a következő jegyzeteket: Pater, proprio nomine Wolfgang, habitavit Viennae et in Schaumburger-Hof (Béciben, a mai IV. kerület egy része). — Pater patris, nomine Petrus, habitavit Budae. Abavus, nomine Johannes, habitavit Pesthiii. Attavus, nomine Joannes, habitavit in Marosch et Bozen.

1.

Simon **Albelius**, Coronensis ecclesiae pastor indignus.

*Anagramma ominosum et notum ex nomine, quod conjecturandum reliquitur, eliso tamen uno d.*

*Ferus necandus Undis.*

2.

*Latens odium,  
juvenile consilium,  
proprium commodum,  
haec tria Romanum destruxerunt imperium.*

φῆς τῆς τύχης!

**Johannes Henricus Alstedius**,

Albae Juliae anno 1630. 29. Januarii.

12896.

3.

Benedictus **Bakai**, Cassovius

Oxonii Angliae 13. Julii 1626.

*Qui deorum consilia culpet, stultus, inscitique sit, qui eos vituperet.*

*Ur isten minden dolgunkat birjad forgassad kezeink munkáját igazgassad.*

12896. f. 316.

4.

Sigismundus **Balassa de Gyarmath**.

Argentinae 1591.

*S. M. L.*

(Gróf Harrach kézírata.)

5.

Comes Stephanus **Bethlen** senior Albae Juliae 23. Junii 1631.

*Fidutiam habe in Domino ex toto corde tuo.*

*Intelligentiae vero tuae ne innitor.*

*In omnibus viis tuis agnosce eum, et ipse diriget gressus tuos.*

12896.



6.

Christoph **Birnstingl**, Kaismarcensis Scepusius 1597.

*Optimos reipublicae gubernatores magis finem spectare  
et, antequam ad bella prorumpimus, omnia consilia experiri licet.*  
9645.

7.

Caspar **Boithi**, capituli ecclesiae Albensis requisitor et juratus  
comitatus eiusdem notarius. 1630.

*Si vita et vilis . . . (?) quaedam  
et tristis animi . . . (?) morsus.  
Nulli te facias nimis sodalem  
gaudebis minus et minus dolebis.*

12896. f. 223.<sup>a</sup>

8.

Niclas **Borsso** de Cernick, in Siebenbürgen zu Weissenburg,  
1630. die 17. Septembris.

*J. W. G. W.*

*Omnia tunc bona sunt, clausula quando bona est.*

12896.

9.

Joannes **Budeus** de Czermnya,  
illustrissimo comiti domino Michaeli Thurzo etc. a studiis,  
Neosolii 6. Junii 1629.

*Virtus vel mediocribus instrumentis freta afferre vim maxi-  
mam potest. Pol. c. 4.*

12896.

10.

Simon Petrus **Budowski**, eques Polonus serenissimi sacri Rom.  
imperii Transilvaniae principis aulicus et domitor equorum  
10. Julii 1630.

*Ipsa sibi virtus meruisse satis.*

12896.

11.

Michael **Canisaeus**,  
ecclesiae Tirnaviensis Hungaricae concionator, anno 1629.  
5. Octobris.

*Sam. 3. v. 18. Jehova est; quod bonum est in oculis  
ejus, faciat.*

12896.

12.

Fr. Stephanus **Csiky**,  
episcopus Samandriensis, die 19. Aprilis 1607. Kremsirii.

*Christus spes mea.*

12903.

13.

Michael **Crusius**, Cassoviensis,  
1626. 24. Januarii Viennae.

*Quid, Burcharde, inanium petis? en illabere pectus  
trado tibi! aeternum sum tuus! Esto meus!  
Ita voveo! spondeo, ita fiat.*

15398.

14.

Antonius **Czianadi**,  
judex primarius civitatis Colosvar, 1630. 9. die Januarii.

*Tolluntur in altum,  
ut casu graviore ruant.  
Si fortuna juvat, caveto mergi,  
si forte ponat, caveto tolli.*

12896.

15.

Gregorius **Chyaki de Keresszegh**,  
legatus principis Transilvaniae, Pragae 1595.

*Fata viam invenient.*

9695.

16.

M. Georgius **Deidricus**,  
Transilvanus, Viennae 1589.

*Magnum iter ascendo sed dat mihi gloria vires,  
nec juvat ex facili lecta corona iugo.*

9645.

17.

Stephanus Pa. **Desi**,  
quondam pastor primarius Saxopoli.

*Disce tui Domini patiens moransque(?) mores,  
nam non dabit Deus in aeternum fluctuationem justo.  
Cruz piorum non est diuturna, sed diurna.*

12896

18.

Valentinus **Dobnay**,

Husztini anno 1631. 26. die Maji.

*Schola crucis,  
schola lucis.*

12896.

19.

Daniel **Erasmus** Racinopaganus,

umbra umbrae doctorum, Galgóczii 1629. 8. Octobris. Justus  
Lipsius libr. I. cap. 22.:

*In Italia tota tria haec mihi serva:*

*Frons tibi aperta,  
Lingua parca,  
Mens clausa.*

12896.

20.

Michael **Fabri** Dobraviczai Ungarus, Basileae 1633. 6. Aprilis.

*Devolve ad Dominum actiones tuas.*

12896.

21.

Georg von **Frangepan**, Graf zu Tersan. 1594.

*W. G. W. S. I. M. Z.*

(Tudniillik: *Wie Gott will, so ist mein Ziel.*)

22.

Martinus **Galli**, Žlutirenus Bohemus, Albae Juliae 10. Julii  
anno 1630.

*Quod sis, quod fueras, quodque inde futurus:  
haec tria mortalis tu mediteris homo.*

12896.

23.

Nicolaus **Gatti** de Thilio,

Rhaetus, hujus moderni Transilvaniae principis duorum-  
que praedecessorum medicus primarius, Albae Juliae 30  
Julii 1631.

*Priusquam incipias, consulito.*

12896.

24.

Kolmanus **Gitzmeister**,judex regius Cibinensis in Transilvania anno Domini 1630.  
die 24. Februarii.*Est circulus rerum, et  
cum variis fortuna modis res ordinat omnes,  
ad momenta vide singula teque para.*

12896.

25.

Daniel **Gruberus**, Eisenstadiensis Pannonius, Witebergae 1615.  
19. Martii.*Cum fortuna favet, caveto tolli,  
cum fortuna ponat, caveto mergi.*

15398.

26.

Joannes **Horvath de Palocz**,

Albae Regiae die 2. Aprilis 1629.

*Audendum est, sed caute.*

12896.

27.

Albertus **Huett**,judex regius Cibinensis, legatus principis Transilvaniae,  
Pragae 1595.*Coelitus petenti provisum.*

9695.

28.

Samuel **Jaraj**,

concionator ecclesiae cathedralis Ungarorum Claudiopoli.

*Protector in se sperantium Deus.  
Rebus in adversis magnum munimen amici:  
solantur, firmant animos, prodesse laborant,  
quaeque valent miseras curas et damna levare  
conantur, tecum dolent tecumque queruntur.*

12896.

29.

Michael **Kalnoky**.*Eruditio juvenibus sobrietatem, senibus solatium, paupe-  
ribus divitias, divitibus ornamentum adjfert.*

12896.

30.

Johannes D. **Kesery**,

pastor Albensis ecclesiae et caeterarum in Transilvania  
orthodoxarum Ungaricarum episcopus, Albae Juliae die  
30. Januarii anno 1630.

*Nusquam tuta fides.  
Perdidit ille nihil, qui Christum possidet unum.  
Possidet ille nihil, Christum qui perdidit unum.*

12896.

31.

Paulus V. **Kismarjai**,<sup>1)</sup>

ecclesiae Deb[recini] pastor, 23. Novembris 1629.

*Patria est, ubicunque bene est.*

42896.

32.

Jacobus **Kluschius**,

Coronae pro tunc minister, anno 1630. 15. Februarii.

*Peregrinatio vitae efficit meliorem. Menander.*

12896.

33.

Johannes **Kusicinus** Prividiensis, Prividiae 10. Junii anno 1629.

*Angelicis castris Christus vos cingat euntes,  
rumpere ne coeptum turba maligna queat.*

12896.

34.

Andreas **Lany**, Transilvanus, 1601.

*Me ames, non mea, si veri amici futuri simus.*

12888.

35.

Elias **Lany**,

Turocii anno 1639. die 15. Julii.

*Spes confisa Deo nunquam confusa recedit,  
vincunt invictum vota precesque Deum.  
Kdy je Bůh s námi, kdo bude proti nám. Schlavus.*

15398

<sup>1)</sup> I. S. Klein: Monumenta evangelicorum, IV. 158.

36.

Johann **Lisbonay**,circa fodinas aurei et argentei vivi extans indignus praefectus,  
Zalaknae anno 1630.*Praemor, non opprimor unquam.**Me sors dura praemit, non opprimit unquam,**nam mihi victrix dextera prompta Dei est.**Pauperiem modico contentus semper amavi**et rerum dominus nil cupiendo fui.**Chudoba cznoty nietraczy.**Un bel morire corona tuta la vita.*

12896.

37.

Basilus **Lith**,

pastor Saxopolitanus Saxo, 15. Decembris anno 1630.

*Respice mens sursum, terrestres abjice curas,**nec rapiat sensus coeca libido tuos.**Et brevis et misera est haec vita, simillima somno,**fortunam variam sors odiosa trahit,**solius est vitae similis sibi vita beatae,**quam solum summum vivere posse bonum est.*

• 12896.

38.

Daniel **Martini** Czeitensis

1639. 15. Julii.

*Lusus fortunae variatur imagine Lunae :**crescit, decrescit, constans consistere nescit.*

15398.

39.

Johannes **Merkolius**,

Serenissimi Transilvaniae principis camerae secretarius,

Albae Transilvanarum 17. Septembris 1630.

*Omnia sunt hominum tenero pendentia filo.**Im Glück und Unglück führ' eines Löwen Muth,**gefällt es Gott, es wird wol gut.**Symbolum : Sincere, recte, vere.*

12896,

40.

Ladislaus **Mező Szanchay**,

Basileae 6. Aprilis 1633.

*Deo dante nihil potest livor.*  
*tenegan labor.*

12896.

41.

Johannes **Mohila**,haereditarius princeps Moldaviae et Vallachiae, 1630. die  
15. Junii.

*Az ki vitéz ollian, mint haznal barany,  
De io lovak hatan, mint hivo oroz liany.  
Nosce te ipsum.*

12896.

42.

Maria Catherina **Nathasti** 1608.*Ich dien Gott.*

12903.

43.

Paris **Neopactus**,illustrissimi principis, domini, domini Leonis, waywodae  
regni Vallachiae transalpinae perpetui haeredis aulae fami-  
liaris, Coronae 1630. 16. Februarii.

Τῶν μὲν εὐτυχούντων πάντες ἄνθρωποι φίλοι, τῶν δὲ  
δυστυχούντων οὐδ' αὐτὸς ὁ γενέτης.

12896.

44.

Joannes **Oltardus**,ecclesiae Cîbinensis Saxonum in Transilvania metropolitanae  
pastor indignus, anno 1630. 21. Februarii.

*Crede, dic, fac, fer.  
Crede animo, dic ore, tuum fac officium re,  
sperando impositum ferenter onus.*

12896.

45.

Paulus **Pálffy**, liber baro

Ingolstadii 18. Juli 1607.

*Forsan in ignota sorte mea floret humo.(?)*

(Gróf Harrach.)

46.

Paulus **Pálffy ab Erdőd**, liber baro Ungarus,  
Romae 28. Octobris 1612.*Pro aris et focis.*

12903.

47.

Nicolaus **Pálffy** liber baro.

*Quaelibet regio suas virtutes habet et vitia, peregrinandum igitur apum non araneorum est more ibidem.*

48.

M. Jacobus **Petrozelinus**,<sup>1)</sup>

post exilium ecclesiae Nat-Rippensis in Hungaria concionator, 15. Octobris 1629.

*Cui amara est patria, ei peregrinatio dulcis est, cui dulcis est et patria, ei peregrinatio amara.*

*Extremas quamquam curras peregrinus ad aras, ut videas Echne solis utramque domum. (?)  
Post exhausta tamen fastidia mille viarum in patriam migratus sis licet hospes abis.*

*Jerem. 8. v. 20. Žeň pomínula, léto se dokonalo, a my ještě nejsme vyprostěni.*

12896.

49.

M. Philippus Ludovicus **Piscator**,

Albae Juliae Transilvanarum, 1630. 30. Januarii.

*Rebus angustis animosus atque fortis appare, sapienter idem contrahes vento nimium secundo turgida vela.*

12896.

50.

Gasparo **Pozzi**, Mantuanus,

apothecario del serenissimo di Transilvania, Albae Giuliae alli 30. Giugno 1631.

*Sperare nueva et —*

12896.

51.

M. Casparus **Preller**,<sup>2)</sup>

ecclesiae Epperiensis pro tunc pastor, 28. Novembris a. 1629. Psalm. 119.

*Hospes ego in terris, summo mea patria coelo.*

12896.

<sup>1)</sup> V. Jos. Jireček: Rukovět, II. 107.

<sup>2)</sup> Klein l. c. IV. 279.



52.

Johannes **Primerius**,

pastor ecclesiae Novisolensis, 12. Novembris 1629.

*Ecquid erit tandem spes mea Christus.*

12896.

53.

Mathias **Pronay**,illustrissimi principis Transilvaniae filiorum praeceptor,  
Albae Juliae 1632.*Virtutis alimentum honos.**Sapiens virtutis praemium honorem, non praedam petit.*

12896.

54.

Valentinus **Radecius**,certarum ecclesiarum per Transilvaniam superintendens,  
Claudiopoli anno salutis 1630. 8. Januarii.*Hebr. 13. Ipse dixit : Non deseram te neque derelinquam  
te. Ita ut confidenter dicamus, Dominus mihi adjutor et non  
timebo, quid faciat mihi homo.*

12896.

55.

Georgius **Rakoczy**,illustrissimi Transilvaniae principis filius, Albae Juliae 1631.  
17. Junii.*Sis sapiens, si vis sapiens et sanctus haberi,  
semina postfletus, gaudia messis erit.*

12896.

56.

Sigismundus **Rakoczy**,

17. Junii 1631.

*Plus probo thesaurum docti, quam divitis aurum.*

12896.

57.

Franciscus **Redei**,

Albae Juliae 1638.

*Pulvis et umbra sumus.*

12896.

58.

Joachimus **Reich**,<sup>1)</sup>pastor et inspector ecclesiae Germanicae Cassoviae, Anno  
1629. 11. Decembris.*I. Tim. 4. Pietas ad omnia utilis est, habens promissiones  
hujus et futurae vitae.*

12896.

59.

Johannes **Reisnerus**,juratus civis civitatis Cibiniensis in Transilvania, 22. Feb-  
ruarii a. 1630.*Millies perire est melius, quam in sua siccitate sine  
armorum praesidio non posse vivere.*

12896.

60.

Petrus **Rihelius**,pro tunc rector scholae Cibiniensis in Transilvania, 3. Julii  
anno 1631.*Arx mea Dominus.  
Me amanter amo.*

12896.

61.

David **Schreyer a Katterburg**,<sup>2)</sup>

Austriacus, 1598.

*Mile se má snáseti, co se nemůže proměnití.  
Ha isten mi welwůnk, kichoda mi ellenuwůnk.*

12888.

62.

Julius baro **Suendi**,

Wittebergae 1585.

*Dum spiro, in te, Christe, spero.*

12904.

63.

Lazarus **Schwendi**, 1601.*Beschafen, unverschlafen.*

9633.

<sup>1)</sup> Klein l. c. IV. 359.<sup>2)</sup> Foerstemann: Album academiae Witebergensis, II. 442.

64.

Stephanus **Seredti de Nagi Falu**,  
 illustrissimi principis Transilvaniae agazonum supremus  
 magister, in Constantinopoli 15. Maji 1632.

*Ecce rotantur res hominum, suprema labescunt,  
 infima tolluntur, tolimur et ruimus.*

12896.

65.

Martinus **Severinus**,  
 Nagysenkensis ibidem senator indignus, Nagysenkini die  
 6. Februarii anno 1630.

*Inter spem et metum reddideris te fortissimum.*

12896.

66.

Paulus **Spickölius**, Coronensis,  
 et pro tunc pastor Czaydinensis, 13. Julii 1631.

*Tyranni sunt mali,  
 haeretici pejores,  
 falsi fratres omnium pessimi,  
 sed nec hos, nec illos, nec istos metuit pietas.  
 Ego autem semper sperabo et pergam jugiter te, o' Deus  
 in omnibus laudare. Psalm. 71.*

12896.

67.

Stephanus **Svëtlícíus**,  
 Cassoviae 14. Decembris anno 1629.

*Mich. 4. Liberaberis filia Sionis et Jehova vendicabit te  
 a manu inimicorum tuorum. Nam quamvis jam convenient  
 contra te gentes et ducant, contaminatur et videat in Sione  
 oculus tuus. Ipsi ignorant cogitationes Jehovae, et consilium  
 ipsius non intelligunt, eum congregare ipsas tamquam manu-  
 pulum in aream.*

12896.

68.

Franciscus **Szigheti**,  
 Ungarus, 6. Aprilis 1633. Basileae.

*Quod vis tibi fieri, hoc idem fac alteri;  
 Fac alteri, quod ipse vis fieri tibi.  
 Fac alteri, tibi ipse quod fieri cupis.  
 Quod tibi vis, ut homines faciant, idem fac hominibus.*

*Hoc fac aliis, quod cupis fieri ab aliis tibi.  
Quod tibi non vis fieri, id et alteri ne feceris.*

Prov. 26. *Cadit obrutus suapte suffossor scrobi,  
Lapis evolutorem teget.*

12896.

69.

Caspar **Szunyogh**, liber baro Hungariae,  
4. Februarii anno 1615. Vittebergae.

*Sapiens dominabitur astris.*

15398.

70.

Stephanus **Tarjáni**, Siksovius  
1629. 21. Decembris. Tokaji.

*Ez Új esztendőnek részét, Eleit, közepit s végjét, Elméd-  
nek is éleségheet, Életednek is jó végheet, Te neked boldoggá  
tegye, Minden jókkal megszentelje S élettedet úgy viselje, Hogy  
ne legyen is veszélye, Kinánom Buzgó lélekkel, Es álhatatos  
elmével, Isten sok jó szerentsékkal Vezéreljen sz. lelkével.*

12896.

71.

Michael **Tejer**, <sup>1)</sup>  
1631. 29. Junii Albae.

*Cupio dissolvi et esse cum Christo.*

12896.

72.

Franciscus **Thesaurarius**, Pannonius  
Basileae 14. Martii anno 1627.

-- *Scilicet ultima semper  
expectanda dies hominis est dicique beatus  
anie obitum nemo supremaque funera debet.*

12896.

73.

Franciscus **Tharazközi**, Thesaurarius  
mense Decembri 1629. Debrecini in Hungariae inferiori.

<sup>1)</sup> Talán *Fejér*.

*Converte elementa, et quod quaeris, invenies.*

*Megh lásd, mit mivelisz.*

*Symbolum : Alterius non sit qui suus esse potest.*

12896.

74.

Michael **Tholdalagi**,

judex Regius et assessor tabulae judicii in arce, legatus ad  
Portam Transilvaniae Constantinopoli 1632.

*Aliis infirmitatibus consumor.*

12896.

75.

Comes Emericus **Thurzo de Arva**.

*In silentio et spe.*

*V. V. V.*

*Az Ur az en udvesiegem.*

15398.

76.

Comes Michael **Thurzo de Betthlenfalva**,

comes perpetuus terrae Scepusiensis, arcium Semppte, Galgocz,  
Bainocz, Themetwin et Richno, liber baro, Novisolii 6. Junii  
anno 1629.

*Duce Deo, comite virtute.*

12896.

77.

Andreas **Varanay**,

Cassoviae 13. Decembris 1629.

*Dum spirant, sperant alii, sed vana profecto  
auxilia in terris, spes mea Christus erit.*

12896

78.

Stephanus P. **Warsany**,

ecclesiae Husztiensis pastor indignus.

*Proverb. 22. Non transferas terminum saeculi, quem posu-  
erunt patres tui.*

12896.

79.

Paulus P. **Warsany**,

pastor ecclesiae Nagy . . . indignus, 26. die Maji Husztini.

*Rom. 13. etc. Justificati ejus gratia servabimur per ipsum  
ab ira anno 1631.*

12896.

80.

Martinus B. **Vischi**,  
26. Maji 1631. Husztini.

*Ora et labora.*

12896.

81.

Stephanus **Zalanczi**,  
illustrissimi domini Georgii Rakoczi, principis Transilvaniae  
orator continuus in Porta Otthomanica, Constantinopoli  
15. Maji anno 1632.

*Deum metue, ipsum solum cole, et erit tibi in peregrinatione tua protector contra omnes adversarios.*

12896.

82.

Joannes **Zeghedi**,  
ecclesiae Debr(ecini) indignus, die Nativitatis Domini  
(24. Decembris) 1629.

*Commenda Domino vitamque viamque fidei,  
is dabit optatis prospera fata tuis.*

12896.

Közli: MENCSIK FERDINÁND.

## MAGYAR LEVELEK A XVI. SZÁZADBÓL.

— HARMADIK KÖZLEMÉNY. —

### VI.

#### Kevendi Székely Lukács levelei Nádasdy Tamáshoz.

*Pozsony, 1549. augusztus 15.*

N. bizot uram szolgálatomnak utánna magam ajánlásom te kegyelmednek mint uramnak etc. Ujságot te kgdnek nem tudok mit írnom, hanem mondják azt, hogy *Muránt* keztek volt 2 napon *lőnye* (így !) azonban *Bazo* hitre kezd kívánni gróff urammal *szólnija* (így !), kit g. uram meg mielt. Kivánsága volt magával, hogy szóllyon, kit es g. uram meg mielt. És kérte gróffot, hogy minden marhájával szabadon hadnája *mennije* és népével azt nem akarta, azonban az ustromot megszereztetí gróff uram, kiben sok spannyol kő <sup>1)</sup> miat *sérít meg* (így !), 20 halva maratnak volna, az után is meg 2 napig *lőnije* kezdték az 3 éjell osztán *Bazo* minden népeivel kiszöket volna belőle, de még nem tudják ha elszaladhatot, mert ezek az várra *estenek* volt, de ott es az szegin hajduk jutottak elleb be az spannyolloknál. Ezt az *post* mester hozta az hirt, ki mondja, hogy 3 óráig volt az várban, hiszem, hogy imár *ez ezen hellen* (így !) minden voltaképen megfogják írnya, te kgdnek ajánlom szolgálatomat mindt bizot uramnak, hiszem tallán Vassárnap fele én es elszabadulhatok innét. Te kegyelmednek megszolgálom, mert az te kgd szolgálái minden-nel *érttettek* és jó dinnyével. Az kegyelmes Isten legyen velünk.

Datum Poson 15. ez hónap augusztusnak 1549. eszt.

az te kegyelmed szolgálja

L. Zekel mpr.

Saját kezű.

A levél czíme: *Az én bizott uramnak Nádasdy Thomás uramnak adassék ez levell.*

<sup>1)</sup> Az eredetiben *ko*; az *ő* betű helyett legtöbbször *o*-t ír.

*Bécs, 1551 május 20.*

Nagyságos bizott uram, szolgálatomnak utánna magam ajánlásom, az te kegyelmed egészségét kívánnám hallanom. Én im itten vagyok és számot adok, hiszem, hogy két hétig vége fog lennie, de az szegin foglyokról még nem tudom miben leszen, mert immár királl és az egész udvar érti, hogy *Ungnad* nem királly javára, hanem bosszúságban szerzette ezt, hogy *Zomzéd-várát* és tisztességemet elveszesse, de Isten legyen neki értte.

Stenisnyak felől kdnek semmit nem tudok egyebet írnom, hanem mind békével vannak az ez idei vetemének és szőlehegyek (így !) jól mutattják még magokat. Bán uramot es ide várom holnapra, mert az *Ozzolj* (így !) bolondos gróff bizon nagy gondot fog neki adnia, mert az melly házak még nála vannak es mind tisztán megkívánnya tőlle, azt véllem, hogy mind az németek .. (olvashatatlan szó).

Az Kanissára való fákat immár allá helheztettem, meg es hattam, hogy ha töb kellett, hogy meg írják, de az téglá vetőnek Stenisnyakra nem tehettem mind *ezdég* (így !) szerét, de meghattam, hogy értte legyenek.

*Pettew János* kéré, hogy kgdnek ajánlanám az ő dolgában, minémű dolga Battory urammal vagyon az az *Nosses* (?) fellől, azért te kgnek legyen ajánlva, mert ő igen bízik k., de *mi az által* (így !) te k. az Ormosdi szolgálló *lyanidróll* (így !) se feledkezzék el. Én te kegyelmednek ajánlom magamat és gyermekimet, *mindt* bizott uramnak, az k. Isten *hozzya* meg te k. egészségvel és minden jó szerencsével.

.. Datum Becz 20. napján Májusnak 1551. Eszt.

az te k. szolgálja  
L. Zekell mpr.

*Ormosd, 1552. februar 11.*

Nagyságos tisztelendő bizott uram szolgálatomnak utánna magam ajánlásom. Te kgdnek tuttára adom, hogy én *Grécz*-ben voltam, de sem *Ungnadot*, sem egyebeket nem találhattam ott, hanem *Ferbezer* uramat, ki kenig te kgdnek öremest szolgálója akar, kivel sokot szóltam az te k. dolgáról és kikkel illet szólnonk az dologról, de végezetre azt lelénk, hogy ez volna mennél jobb, hogy te k. *quassy* (?) mester Cristófot hivatnáya *hozzyáya* (így !) és te k. neki az sérelmet megmondanája és megmutatnáya neki és megmondanája, hogy k. semmi módon meg nem akarja magát meczetnye, mert az nelkil es segíthetnének k. hallanáya k. mint szólna *hozzyáya*, mert hallom aztat, hogy az hon illetén fennálló sérelem vagyon meczés nélkül es gyógyéthatnák embert meg,



őtet megértvén k. gondolkodnék, osztán most ezt értvén, hogy *Nierenbergben* vagyon egy mester, ki (így!) egész Németországban jobb nincsen *ziketik* (így!) meg *ollas* (így!) országot es, az ki az *szalczpurgi* pispeket az mostanit 3 esztendeje vagyon immár, hogy *megmetcsette*, *nagy kevet vett ki belőle*, te k. írnája meg az dolognak mi voltát, tallán Isten adnáya, hogy az es tudna ez dologhoz, de te k. ezekkel ne késnéjék, mert *Ferbezer*, ki Sigmond Herberstainernek öccse, kére, hogy te k. megírdam, hogy az *vánkoskához*, *kit te k. rajta tart, ne bizzjék*, mert az az *sebet csak nagyub-bétya*, indgyen (?) sem érti k. mert az egy *pinzeneből* (?) vagy hurutnya (így!) vagy mikort k. hertelen lélegzetet akarna vennje meg essik ez dolok.

Ungnadhöz elkiltem, ki mostan *Korontán* országban vagyon, de voltaképen megírtam neki, hiszem, hogy az mit tudnija fog k. az vagy nekem megfogja írnia, kit én' te k. azonnán tuttára adok, de te k. mégis hivassa hozzyája az Cristóff mestert, csak ércsen k. még es tőlle. *Nierenbergre* kenig *Bécsből* minden- napon embert talál k. az es késedelem nélkül (így!) megjöhet, mert félek, hogy sokára hallad az te k. dolga.

Új hírt te k. semmit nem tudok mit írnom, hanem hogy bán uramnak és nekem kiváltképen hírem jöt, hogy *Posgában* (?) és *Bosznában* az had gyölekezik és hogy ez hóban rablanya (így!) akarnának, ki miatt nem indolok allá népemhez *Kapronczára*, ha mi *ollyw* (így!) hírem leszen te k. *Kanisára* megírom. Én te k. mind bizott uramnak ajánlom magam, az k. Isten gyógyécsa meg te k. és éltesse mindennemű jóval.

Datum Ormosd, XI. napján februarnak LII. esztendébe.

servitor

L. Zekell mpr.

*Rokonak, 1552. augusztus 16.*

Nagyságos bizodalmas uram, örek szolgálatomnak utánna ajánlásom.

Az te k. levelét, kiben az veszedelmes hírek vannak, azt megérttettem, hiszem, hogy *Zychy* uram te k. az mi itt benn való veszedelmünket es meg írta, mert bán urammal össze velle közlettek minden dolgunkat, hanem immár elment vala *Stenisyak* felle, úgy juta szolgám, ki azt mondgya, hogy *Lenkovicz* az *uskokokkal* (így!) *Zábrággá* jutott és az városban igen kevés polgárt talált. Az várat, ki káptalanban vagyon es meglátta azt es szertelenül találta, másnapon népével bekéredzet és ha be bocsátták volna, tallán talán esmég tallán (így!) ki nem jöt volna

belőle, kin az pap urak igen megijettek volt, éjjel az egyház marhájával *Szomszédvárában* szalattanak, most az ő népe őrizi az város kapuját és az hon mit találnak éllést jól laknak velle *et sic transit glorię* (így!) *mundi*.

Az miről k. ecczer írtam vala az stenisnyáki tisztartó dolgáról, én tanúlságot attam neki mi módon járjon, te k. osztán gondgyát visellje, mert k. buvát és *nagyú* (így!) kárát vallya, mind én most *Kerhen László* krapinai tisztartómnak, mostan ismeg ollyat (így!) gondoltok reyám, ki csoda hamisság, te k. fogja szóra *Bottyánit*, hogy miben vagy az Zékelnek dolga László dejákkal, meg érti kgd, egyw részét értem, kit nem értem, de ő mind érti, ha írölhetnék (így!) bizon öremest te k. szemben lennék. Te kgdnek ajánlom magam, mint bizot uramnak, az én asszonyomnak mondgya te k. szolgálatomat.

Datum Rokonak, 16. napján august. 52. eszt.

Servitor

L. Zekell mpr.

*Lepaglava, 1553. november 24.*

Nagyságos bizott uram stb., stb.

Az te k. parancsolattyát én megértettem, bizon uram, míg éllek félnem akarok te k. tanulsága *szerindt* te kegyelmedtől, mindenben *ugyw* (így!) kellett lennie, mind k. parancsolja, de te k. kérem, hogy hadgyon annyi időt ez dologban, hogy lehessen kegyelmeddel szemben és ércse te k. az én dolgomat es, mert én te k. revid napon megkeresem, *csek* (így!) *Szend György* várát kellett meglátnom etc. Az te k. akarattja ellen nem illik nekem járnom. Az más dologról, kiről te k. kezével *írj*, azt értem és senki-vel sem kezlem, hanem ha im (?) bán urammal szembe leszek. Te k. ajánlom magam és az én aszonyomnak. Házam népét hálla Istennek, egészségbe hattam Krapinan.

Az k. Isten legyen velünk.

Datum Lepaglava, 24. novembris 53. eszt.

Servitor

L. Zekell mpr.

*Köpcsény, 1554. február 10.*

Nagyságos bizott uram stb.

Te kdnek adom tuttára, hogy 6 napján ez hónap jöttem ide, itt Locumtenens uramat és Mérey uramat és Kamarjay Tamást találtam itt, hogy az Dunán zay miatt által nem mehet-

tem, hanem tegnapon Mérey uram mene samarjai révre, kin által *mendt*, de az tulsó réven, pispeki réven nem érthetem, ha által költözhetnek, de im indulok Istennek akarattyaából, ha által mehetek menten megyek, sem költségem, sem secretariusom etc.

Az *Prinj* (?) juramentalist, kit kgd ért, ugyan azban hagyák, ha Isten meghoz, kegyelmednek megbeszéllem, kiben véllem, hogy az te k. szavára fog jutnia. Én *sertelenül* (így!) megyek az kegyelmes Istennek akarattya legyen és mindent kegyelmednek és bán uramnak ajánlok és ha tebbé ezzenformán indéthat királl, bátor ő felsége kérkedgyék velle. Kegyelmedet kérem mind uramat, hogy ez levelkét *csek* (így!) Bánffy Istvánnak *ittassa* (így!) ő ottan által küdi, az én aszonyomnak te k. szolgálatomat ayánlya az k. Isten legyen velünk.

Datum Kepchin, 10. febr. 54. eszt.

Servitor

L. Zekell mpr.

Czím: *Tekintetes és Nagyságos uramnak Nádasdj Thomás uramnak etc. énnekem btzodalmas uramnak adassék ez levél, az ő kegyelme kezéhez.*

*Gyalu, 1554. márczius 8.*

Tekntetes és nagyságos bizott uram stb.

Én imár itt *hetület* (így!) fogva illek, hogy az vajdáktul választom nem lehet, hogy honn akarnak szembe vellem lennie, hanem pispek urammal azt végeztem, hogy ma estvére *Kolos várára* bemegyünk, talán ők es be jönnek, vellek sem leszen semmi késésem, mert az három nemzettel végeztek, az követeket elválasztották, hogy véllem azt, hogy az jövő vasárnapon Várad fellő (így!) indulhatok, de Bátorhoz megtérnem kellett. Somlyay Báltory urammal még sem lehettem szemben, mert ő kegyelme levelem megértvén, *Ecsett* felle ment ellemben, de oda es utánna kiltem. *Idben* mind vannak, az k. az királnak, kit pispek és vajdák megírtak, megérthette k. *gyellesöl* (!) az erdélyi követtől, kit *Maylátt* uram nevelt fel, ki ezdég immár ott ben vagyon. Báltory uram mit ír nekem azt es megérti kegyelmed, itt félelemnél tebbet nem látok és *soholt egyw* (így!) embert es, ha kenig királ új népet vallami keveset be nem küld, bizon oda leszen az ország stb. stb.

Im mit ír nekem az te k. szolgálló lyánya *Ravony* fellől, azt k. megérti, itt az az hire, hogy Mérey uram leszen Révay hellébe, Rawony kenig Mérey hellében. Ha Koposicz azra megyen vesznyök kellett ednihányunk (így!), azért ne bocsásd azra Istenért.

Im felkilte az én juramentalisomat, kérem te k. és bán uramat, szóllyon te k. Mérey urammal, ha mit jóra hozhatna, de az felleségem levelét k. égesse meg, ha bán uram ottan nincsen, te k. kildgye alá az én leveletem és ha mi leveleket hoznak *csek* (így!) maradgyanak te kegyelmednél, vaj (így!) az te k. gazdájánál, ha kenig még Husvét után es győlés leszen, te k. szállást szerezteszen és hogy az te k. levelét *csek* Szemczen az harminczadosnál talállyam, tudgyak hova mennem.

Én te k. ajánlom magam és Bánffy Istvándt, ha az *tiszte-tek* (így!) osztanye (!) fognája királ, te kegyelmednél legyen ajánlva. Az k. Isten legyen vellünk és vigyen engemet ki ez *tendér országból, noha szép Illonám nincsen*, de azért bizon örömet kimennék.

Datum Gyallwban, 8. martii 54. eszt.

Servitor  
L. Zekell mpr.

1554. ápril 13.

Tekintetes és nagyságos uram stb.

Te kegyelmeddel *eljeletetem* (így!) valla szólnom az én dolgomról, mert az én Kerhen László dejákomot megölték, ki számadatlan emberem volt és tudom kihez pénzétt és marháját vitte, ha attól kereshetném-e, mert marhája nálla vagyon, az én káromat, mert az ember kinél vagyon itt ez országban vagyon, zábrági polgár, de az marhát német földre vitték, oda es az *Regentek* (így!) levelével járnok akarok *ugyw* (így!) hogy *csek* megtartoztatom tervéniglen, de míg te k. nem jött tanulságom, veszteg leszek. Kérem te k., hogy Mérey urammal in secreto szóllyon, de Kopasicztól megőrizzen k., mert ő oda vagyon mind zábrági pispekkel ösze. Te k. ezről mindjárást írjon, mert ezzel nem késhelek, félek *csalárságtól*.

Miben leszen uram ott fen az dollog és írható leszen, kérem te k., hogy te k. *magyarról* (így!) írjon nekem, kit meg akarok te k. szolgálnom és Czobor fiam legyen te kegyelmednél ajánlva velem ösze. Az k. Isten legyen vellünk.

Datum (a helynév olvashatatlan), 13. aprilis 54. eszt.

Servitor  
L. Zekell mpr.

Kopasicznek teb tisztet se adassanak.

*Ormosd, 1554. május 2.*

Tekintetes és nagyságos bizott uram stb.

Az te k. egészségét kívánnám hallanom, te k. *ednihányw* (így!) rendbelli dolgokat írtam, hiszem, hogy te k. bán uram megatta.

Az harminczadosoknál minémű laistrom volt *Stenisnyaki* kereskedések dolgaiért azt megígérték nekem *kétt helről*, mihelt meghozzzyák ottan megkildem te k. Im fijamat királhoz *kiltem* dolgaimért, kitt te k. meg fog mondanía, te k. ajánlom minden dolgaimmal össze és magamat etc. Az k. Isten legyen velünk.

Datum Ormosd, 2. may LIV. eszt.

Servitor

L. Zekell mpr.

*Ormosd, 1554. július 8.*

Tekintetes és nagyságos uram stb.

Az te k. levelét megérttettem, de te k. az én aszonyom felől semmit sem ír, kit az ő szolgáló lányával ösze öremest hallanánk, kinek mi szolgálatunkat ajánljuk etc.

Az te k. parancsolattya *szeréndt* im az *iret* te k. megkiltem, ki edin (így!) rakva és az kinek kellettik bevennie, báttor ez az menni ez (így!) 6 uttal *vaj* 7 uttal vegye be, de ha *genge* természetű, hátt *10 szer* es vegye be reggel és estve, de ne *dobszótnék* uttánna vagy ellőtte. Ez orvosságot *igyw* vegye be, hogy *egyw* (így!) kis ittal bort *önssenek egyw* ezist pohárba, azba ez ez (így!) orvosságot és az pohárt ez orvosságal és borral tegyék forró vízbe, *hogy* ovagyjon (így!) meg az pohárba, osztán mellegen igya meg és fedgye be jóll magát *egyw* 2 óráiglan, hiszem az *Istendt*, hogy ha nem használ, sem fog árthatnia neki, ha kenig másfélle is kellettik, kész vagyok te k. kildenem és szolgálnom in perpetuo.

A k. Isten legyen velünk.

Datum Ormosd, 8. Julii 54. eszt.

Servitor

L. Zekell mpr.

*Ormosd, 1554 július 15.*

Tekintetes és nagyságos uram stb.

Az te k. parancsolattját megérttettem, im te k. az orvoságokat írva kiltem meg az mind tuttam meg transferálnom. Te k. meg akarom szolgálnom, hogy te k. int engemet pestis előtt az te k. házaiban, hogy idején mennék, de itt és Borlában hálla Istennek jóll vagyon, *csek* Kapronczán és Varasdon gonoszól vagyon.

Az füvett es oda allá akarnám küldenem, de az nevét te k. mind *dejákol*, mind *magyarol* irassa meg k.

Ungnad és bánuram vannak *Zábrágott*, engemet hivatnak, de nem megyek, *ires* akarok Ungnadtól lennem. mert ott *Szomszédvár* között és *Zábrág* között akar *egyw* várast csináltatni, hogy az zábrági polgárok azba költeznének és az öreg (?) várost megbontanájok, hanem tebett az kőfallatt.

*Kanahár* (így!) felől te k. emlékezem miben vagyon az ő dolga, hogy idegen az *Henjng nemzetségéhez*, hanem *csek* Zebrtahartol (?) vagyon. Azért *Tewffenpahar* Stubiczából kutasztította Kanohárt, véllem, hogy Szomszédvárából es meg leszen, ha még nem lett, de Báttory uram akarattya. Királ nekem im írt és az minémő fassiót tettek az németek *egywmásnak*, azt es megérti k. Azt es érttem, hogy királnak es megírta Báttory uram, hogy Kanahar nem igaz eres (így!), csudám vagyon, hogy te k. semmit nem írt rólla. Én te k. ajánlom magam, mind bizott uramnak, az k. Isten tarcsa meg te k. mind aszonyommal ösze nagy sok jó esztendeiglen.

Datum Ormosd, 15. Julii 54. eszt.

Servitor

L. Zekel mpr.

K. gyelencse meg, ha az tervének ugyan elkezdetnek e *vay* nem.

*Szentgyörgyvára, 1554. augusztus 27.*

Tekintetes és nagyságos uram stb.

Az mi módon az bán uram dolga lén, azt tudom, hogy te k. bán uram és az te k. szolgálai megírják. Im én es itt marattam magam, ha mit épéthetnék azon volnék, de nincs kivel, bizon uram igen eluntam az Ungnad segítségét, kivel még *csek egyw bec* (így!) segítséggel nem volt, kinek orvosságát kelle lelnem etc.

Továbbá szerelmes bizott uram te kegyelmednek megmontam vala, minémő szin alatt *Keglevics* árollókat szerzett vala, kikkel Krapinát meg akarja valla lopatnia, ki fő szolgája, fő praktikás *Kwlanowics Stepán* volt, soha senki nemesnek nem monta, ki most engemet és felleiségemet fogságájért elideyeste (így!) kiről Bechy urammal bőven szóltam, mi módon teczik, hogy kellessék eljárnia stb.

De im az minémő árollót az várba szerzetek volt, azt megtuttam, ki az egész várnak fallát megmérte volt, és az porkolábom (így!) szolgája volt, kit én megfoghatnék, ha vallamit használnék velle, hogy ha meg fognája vallania, hogy Kullanovicsra

vallana, hogy ő ingerlésével mielte volna ez dolgot és Keglevics *hagymássából*, tallán az Kullanovics fogságából nekem kevesb gondom lenne. Azért kérem te k. mind bizzot uramat, te k. szólna Mérey uramnak rólla és te k. *essebe* (így!) választot írna rólla, hogy tudnám mihez magamat tartanom, mert még ketten vannak *enjobágyom* (így!), kiket Kullanovics erre fogot volt, az közzöl *egyw* kivel Keglevics ez véggel traktáltatott maga, de ha ti kegyelmeteknek nem teczik, hogy én az *legéndt* megfogadnám (így!) hanem más, hátt én itt ez Tótországba nem tudok sinkit, hanem ha Koronyaky János, ki az gyullai házzal bír, ezt hiszem, hogy nem Keglevics teleke, ha kenig én fognám meg, hátt valaki kezéhez kellene adnom, hogy suspicio ne lenne, ne lenne (így!) hozzájám és ottan más ember kezéhez adhatnám. Ehez teczik ha parancsollatnak szikség kellene lennie azt te k. tudom, hogy megkildi és ehöz tanulságot, *de te k. magyaról irasson, mert dyák nem vagyok és ez féle dejákom nincsen*. Itté s Kapronczán nem késem, hanem egy hétig aztán felmegyek házzam fele, az mikort te k. Isten meghozza azzon leszek, hogy te k. megkeressem.

Királl az első terminusra Szomszédvára fizetését meg nem adatá, hanem *csek* 8400 frt, hiszem, hogy az tebi es ezen módon leszen, ha kenig ő felsége meg adgya, hátt az k. Isten ujobban akarja nekem megadnia ez kevés pénzt.

Értettem im szerelmes bizzot uram, hogy ennihány vármegyét hajtott urunk te k. kiben somodori és pattai jószágim vannak, ki kenig rovó mellett vagyon, Beche István te k. részére, ki az én jószágomnak ednihány ideiglen kára és hasznát vevé, kikre ő kenig bosszús. (így!) Értem es, hogy sokall fellebb rótatta, hanem ellőtől fogva, mert taval sem rótták fellebb, hanem 54 fl. Azért kérem te k. kildene neki levellet, hogy ne rónája felebb mind az előtt, mert azok es te k. jobbágyi, mert az terek es bolgattyá őket és aztán *mindoha* (így!) ez rovás rajtok maradna. Azért ha valami jót nem teszen te k. vellek, azok megnyomorodnak etc.

Itt ez végben igen békével az török bötben (?) vagyunk, már mind leszen az dollog, azt Isten tudgya. Mérey uramnak te k. szolgálatomat mondgya és ajánljon engemet ő kglmének, de Istennért az *propter formámot* (így!) ki hadgya k., mert soha nem akarok *truffálnom* (így!) imár, Beychy uramnak es ajánljon te k. és írna nekem miben áll dolgom. Te k. ajánlom magam, az k. Isten legyen vellünk.

Datum Szend Györgyvára, 27. augusti 54. eszt.

Servitor

L. Zekell mpr.

*Ormosd, 1554 september 11.*

Tekintetes és nagyságos uram stb.

Az te k. kétt levellit megérttem, meg es akarom szolgálnom Beychy uram es írja, miben vagyon az én dolgom *ez koráiglen* (így!).

A másik levélben, kiben te k. *iryw* (így!) az zallavári apátt úr uram szolgája felől, bizon uram *elsőszer* (így!) szót sem tettem volna, hanem te k. kezéhez attam volna, de mert az én hattal-mamban nem volt, hanem im Ungnad uram megírta nekem, kinek im mássát te k. kildem, hogy te k. az mikortt kívánja, hogy megadassam, kit meghattam és im az kapronczai porkolábomra levelet es irattam, hogy vallaki ez levelet viszi neki, hogy aznak az foglyot kezéhez adgyák, *csék* k. kérem, hogy Kanisáig az k. emberi vigyék ne az apátt úré, ott osztán Kanisán k. tudgya, mit kellenék vele mielniék. Te k. ajánlom magam mind bizzot uramnak. Az k. Isten legyen vellünk.

Datum Ormosd, 11. septembris 54. eszt.

Servitor

L. Zekel mpr.

*Ormosd, 1554 september 19.*

Tekintetes és nagyságos uram stb.

Az te k. levellét, ki Possonban 12. septembrisnek költ, ma meghozzák, kiből az rovó dolgát megérttettem te kegyelmedtől bizon uram nem bánnám, ha az helnek es anyi jobbágyw (így!) volna, de Beche István bosszuságba mieli rajtam, kitt te kegyelmednek magam megbeszéllem.

Az te k. parancsolattyát a lóküldésről megérttettem, kit bizzon örömet értek, *hoigy* az te k. dolgátt az k. Isten imár jóvá atta, de az ló, kit te k. tartok valla, *megbontokozék*, hanem ha még megjobbolna, de im te kegyelmednek kiltem az minémő lovam volt, nekem teczett *csék* ha te kegyelmednek es teczenék, kit bizzon igen kívánnék, ha te k. es teczenék, de ha te k. nem fogna teczenie, hátt te k. másnak ne adgya, hanem ha Cristóf uramnak adnáya.

Te k. irtt valla az én dolgomról, ki Kullanovicsot illeti, kit te k. megakarok szolgálnom, *hoigy* megtudakoznám, ha nemes *vaj* nem. Bizzon uram igen értte vagyok, de soha szerét nem tehettem, im bán uram es igen értte vagyon. Azt tudgyák, hogy az attyafiai jobbágyok *Bossilyóba*, de az ellei *Perusics* allatt voltak Horvátországba, de im ismét *bekiltünk*, ez idő alatt te kegyelmeddel szembe leszünk bán urammal ösze.



De mert te kegyelmednél nilván vagyon, hogy Kerhen László krapinai tisztartómat soha *számhoz* (így !) nem hozhatám, kit azután *megellenek* (így !) felesége es meghala, minden marhájok Miháll Mihalicsnél és Delly Matthyásnál maradott, kik zábrági polgárok, jóllehet Mathyás most bíró, Mihalse (így !) kenig az harminczadon vagyon, de az polgárságot ugyan tarttja. Kérném te k. mind uramat, te k. küldene parancsolatot az zábrági városra, hoigy (így !) lenne az marha *penna* (így !) alatt tilallomba nállok és hadnának tervénnapot, látnáják kit illet az marha, mert nekem számadatlan szolgám volt és nagykáros vagyok miatta és az én szegin népem. Ha kenig te k. teczik, hogy bán uramra es szikség parancsolatt, hátt te k. azt es kildenyé meg. Kerhen Lászlónak öcse vagyon, de *osztva* volt velle, ki es az marhát keresi parancsolattal, de az parancsolat nem jól volt. *Mihalecz* azt monta, hogy ő harminczados nem kapott semmit az bíróval, de aznak mind hellet lellyek. Im te k. dejakul es megirattam, tudom azt, hogy mihelt bán uram által jut, hogy ottan te kegyelmedet mind ketten megkeressék. Te k. ajánlom magam. Mind a kétt fiam bettegen itt vannak.

Az k. Isten legyen velünk.

Datum Ormosd, 19. septembris 54. eszt.

Servitor  
L. Zekell mpr.

*Ormosd, 1554 november 10.*

Tekintetes és nagyságos uram stb.

Adom te k. tuttára, hogy im haza juték, itt hála Istennek, házam népét békével találám, de az Muraközben igen elkezdettek az pestis miá az halál, Kapronczán es az formán, hogy én bizony oda mest nem merek mennem, hanem *csek* várok te kegyelmedtül, kiről kérem te k. írálja meg mégis *ezenñen*, ha ugyan karácson előtt bemehettek Stenisnyaki dolgára k. *vaj* nem, hogy tudnék az két végházra es gondot viselnem, mert uram az kapronczai város fölötte igen engedelmetlenek, sem pénzért, sem szép szómrá semmit nem adnak, semmit rajtam akármi rendelést szerezzek, sem gondolnak semmit rajta (így !). Az város kapuja őrzéssel, városbeli éjjel való őrzéssel, építésére vaj Szent György várára valló allávitelre az éllést, vajha az éllés rendelést az városban, ha mit szerzenem akarnék *csek* ezzel érik meg, hogy *ők királ szabad várassa*, nekem kenig nincs honnan szereznem, ha *ők* nem segítenek, bátor nekem se szántanak, se kapállyának, hanem *csek* az mi az királ dolga es az oltalomra valló dollog, Az mindt

te k. Bánffy uram öcsém es megbeszéli kegyelmednek, kiről kérem te kegyelmedet, mind bizott uramat, te k. az *suplikacziot* az tanácsban megértvén, szólna ollyw (így !) módon hozzája, hogy lennének engedelmessek az éllést allá vinnye Szent György várára, mert most sem akartak *csek* husz (?) bortt Kapronczáról allá *vinnye*, még pénzt es attak volna nekik, de ugyan nem akarták.

Minek való *hadnagg* (így !) vagyok, ha semmit nem birok és azon módon szabadon jargalnak, semmibe velem nem gondolnak, *csek* Ungnádhoz futnak az kenig biztattya őket. Bizon, hogy immár írtt es nekem rólla, kiről választot es tettem neki, de ha ő felsége etszer az birodalmat kezembe attá, ő felsége adnája olywmódon, hogy ne lennék kissebségemre immár köztek, hiszem, hogy te k. ezből jó segítséggel fog lehetnye, kinek ajánlom szolgálatomat. Az k. Isten legyen velünk.

Datum Ormosd, 10. novembris 54. eszt.

Servitor

L. Zekell mpr.

K. kildetne az *Skordum* (?) fűvébe, mert bizon szikségem leszen rája.

*Krapina, 1554. deczember 20.*

Tekintetes és nagyságos bizott uram stb.

Az te k. levelét, ki költ Bécsben, azt 17. napján ez hónap, hozzák Szomszédvári réven, immár Stenisnyakról megtérvén az uraimmal adnája Isten *csek*, hogy te k. kedve szerindt szolgálhattunk volna, ha ismég k. akarattya leszen, hogy be jőjek *csek* tudnék k. szolgál (így !) bizon uram tiszta szível szolgálók k. és az én asszonyomnak etc. Mi módon ellyártunk az dologban azt te k. az uraim mind írva viszik. Ambrus dejakkal es elvégeztem, rája es fellelt, hogy oz minémő dolog terténdt volt az káptalanak az Liskovics dolgában, mert ott ellőttünk jámborul és engedelmesen fellele, hogy vallami módon leszálléttya az dolgot, hogy te k. se lenne arról semmi teb gondgya. *Csek* várok én immár te kgdtől tanolságot, mi módon hadgyam Ambrus dejáknak meg, hiszem, hogy k. *epifaniára* választot tehet, az uttán es fog tallán itt Krapinán 3 *vaj* 4 napig, kiről az te k. akarattya szerindt szállhatnék velle, Isten megbocsássa lelkének, ki ezben bins stb.

Az stenisnyaki tisztartók dolga miben áll, azt es te k. megérti, ki bizon uram *semmi re jóll* (így !) vagyon, mert bizon uram a Boldisár szegin nem azra való, hiveb magának ha nem kegyelmednek, tartom, hoigy te k. még az én szavaimról meg fog emlékeznye, kit sokszor montam mindt bizzot uramnak etc. De im

már napot hattunk neki, módot es attunk mi módon szerezzye. Én es gyakorta emlékeztetem, ha k. parancsollya, talán még jámborul megszerzi az számot, az alatt te k. vissellyen gondot másra, mert bizon uram ez nem erre valló sem az várban, sem kívüll.

Az te k. parancsolattya szerindt az falromlást két izben megjárám az menyire erőm volt, de bizon uram ott helle nincsen, *hoigy* te k. megtágéthatnája éllésháznak, mert ott soholt az *hegyw* ollyw (így !) módon nincsen, *hoigy* jó fundamentema volna vaj lehetne, az mind magam es megbeszéllem te k.

Im az minémő supplicacziókat attanak te k. megkildem, az Lukács porkoláb te k. ajánlja magát, te k. tegyen valami jótt velle, ha immár te k. hozta be, ő es sokat szóll az ház tartásáról, kit k. Ádám uram megmondgya. *Onna* k. *csek* III tábla vagyon, ha k. akar, hátt én Korontál országból szerezhettek valamenyet k. akkor az Dráván szállon hozzyák allá, mihelt im megnillik az idő, de én *ezdég* 6 *vaj* 8 táblát kildek be Stenisnyákká. Itt vagyon nekem 20 tábla, ha kenig k. tebbet hagyw es elkildem, mert nem vagyok szikséges nálla *nelkil* most.

Az dolgom Kegliewicsel mind vagyon k. kérem szóllyon mester urammal rólla, soha ki nem tudok gázolnom belelle, *de* ha immár nekem felleségemmel *ugyw* (így !) terténdt dolgunk te k. az bán uramat szabadécsa meg Tarnóczitól, mert uram az idő forgandó, az villág csoda, de tudom, hogy Tarnóczy *mot-sannya* (így !) sem mer, *csek* Stenisnyákott emlécsék neki. Az Szép Gáspárnak es kedvét lelhetti k. Nám bán uram *csek* te kegyelmedre hatta valamit k. végez vele, azt megállya meg es adgya k. végezés szerendt. Te k. kérem, mind bizott uramat, *hoigy* megbocsássa, hogy azféle dolgokkal bántom te k. mert biztonban mívellem.

Az mester Dominicus még sem jött Bécsből meg, de mihelt meg jut ottan haza *Medolánba* megyen, böttig meg nem jőj (így !) de ha k. mit parancsol, hogy velle szóllyak, azt meg mi ellen, de bizon uram semmi módon nem teczik az *od ben*, vallami keves és igen drága, semmi jóformája nincsen, enni pénzen k. Sárvárot két *annyiadt* es mieltetet, más módot kell k. benne lelnye.

Én te k. ajánlom magam minden *háza népemel* (így !) ösze, k. kérem, hogy az én aszonyomnak ajánlyon és szolgálatomat mondgya. Az k. Isten tarcsa ti kegyelmeteket sok jó esztendeiglen nagy jó egésségvel. Amen.

Datum Krapina, 20. decembris 54. eszt.

Servitor

L. Zekel mpr.

Czím: Az én bizzot uramnak Nándorspán uramnak etc. adassék.

*Ormosd, 1555 márczius 7.*

Tekintetes és nagyságos bizzott uram stb.

Az te k. levellét és Demjén mester uram levellét nekem meghozták, kiből megértettem az te k. én hozzám valló jó akaratyát és mi jó tanolságot k. kérésére Mérey Miháll uram adott adgya az k. Isten, hogy szolgálhassam meg te k. és Mérey uramnak. Továbbá jött vala hozzyám az te k. régi szolgája Farkasics Gergel, nekem kenyeregvén, hogy én ő mellette te k. kenyergenék, meggondolván, hogy ő te k. ott való házának mit szolgált, vérét hullatta, háza te k. az ideben ő miatta megmaradott, kiröll kenig bizzon uram tudakoztam od ben és azon módon értettem egyebektül es. Azt es értem, hogy *Zennye* (így!) Ferencz uram es sokban tudós, azért lássa te k. legyen k. kedgyelmes neki, vegyen példát egyeb jámbor szolgálta es rajta és az te k. jóhire és neve *magalsztassék* (így!) velle, de kenyeregvén te k. mind bizott uramnak, de k. megbocsássa, ha ezből te k. ellen irttam, mert láttya az k. Isten, hogy *onkább* akarnék *százzer* (így!) magamnak nagy kártt, hogy nem mind *legkevesbset* (így!) te k. ellene véttenem, mert *vaj* akarja k. és az én asszonyom, de bizon szolgállok kegyelmeteknek, kiknek én gyermekimmel ösze ajánlom magam. Uram az Bán uram dolgát Szép Gáspárval Tarnóczy ellen el ne feledgye k. nám *Wán* (így!) uram es te k. szolgája etc. Kedgyelmes választot várok. Az k. Isten legyen vellünk.

Datum Ormosd, 7. martii 55. eszt.

Servitor  
L. Zekel mprp.

*Ormosd, 1555 június 11.*

Tekintetes és nagyságos én szerelmes uram stb.

Az te k. levelét, kit te k. nekem írt kezével ma hozzák és nagy hálla adván az k. Istennek mind feleségemmel, gyermekimmel ösze, hogy ti k. az Isten ilyetén kegyelmével megszerette, kiről meghidgye k., hogy hoigy (így!) bizon szívink szeréndt *könyöreknije* (így!) akarunk az k. Istennek, hogy az ő k(egyelmességből az mi aszonyunknak *bódogságos szülést és vaj fiatt, vaj lyándt*, az k. Istennek akarattya leszen, hoigy egésségvel és nagy bátorsággal adgya az villágra és éltesse, nevellye minden jóval és ti k. örömet érhesse. És az én bizott aszonyomnak ehöz jó egészséget, *őret* (így!), báttorságot, nagy örömett Istennek k(egyelmességből Amen. Ezen kenig bizon uram mindnyájan az k. Istennek igaz tiszta szívell kenyergenye akarunk.

Miháll szolgálja (kegyelmednek) bizon ottan térdre essék és az mindt k. látta, hoigy imátkozik szíve szerindt könyörgett, de az imátság elvégezvén kérdi valla, ha szép az lyán és ha *csék* szépen rengetnéjek, meg ne sértének, öremében igen ugrándozik.

Én és felleségem ti kegyelmeteknek ajánljuk örek szolgálattunkat az k. Isten tarcsa meg ezbelli bódogságos öremben és adgya k.-ból jóvégre imár öremét es ernyök. Amen.

Datum Ormosd, 11. Junii 55. Eszt.

Servitor

L. Zekell mpr.

De te k. kenyergünk, irnáya meg, mely üdöre várandós imár az mi aszonyunk.

*Ormosd, 1555 július 7.*

Tekintetes és nagyságos uram stb.

Az te k. egészségéről és az én aszonyomról bizon szívem szerindt kívánnám hallanýa, mind felleségemmel ösze, kiról könyörünk es te k., hogy te k. írjon nekünk rólla.

Én felőlem te k. azt írhatom, hogy 15 napja vagyon imár, hogy fekszem, mert az bal <sup>1)</sup> (lá)bamba nagy dagadás jutta és az bokám fel... hassada, szintén az bokám felett, hogy uram (fé)lek azzon, hogy nem fogok igen gyors (?) lovon járhatnom. Azért kérem te kegyelmedet, mindt bizot uramat, hogy kerestessen k. illetén szegin régi *szolgádnak egyw* (így!) jó *poroszkát*, ki ijedéken és *bottlékon* nem volna, kit te k. ha meg *dyógyét* (így!) az k. Isten, bizon azon leszek, hogy megszolgályam te k., mert uram régenteni idében az *Nandorspán* uraknak aranyal és ezistell, szép poroszkákal igen ajándékozták őket, bizon uram igen kívánnám én es, ha te k. ez féllében bőven osztanának, talán teb jámbornak es jutna benne. Én te k. ajánlom magam, k. részeltessen valami hirekett (így!) ha te k.-tól érdemlem, de k. dejákol ne irassa, mert az én dejákságommal szintén *egyw* (!) szektek el, mint az *gróff István eszével egyw nyúl szekett volt el, kit soha meg nem várhatnak*. Az k. Isten legyen velünk.

Datum Ormosd, 7. Julynak 55. eszt.

Servitor

L. Zekell mpr.

Az én Mérey uramnak ajánlyon te k. engemet, mert te k. által nekem bizott uram.

<sup>1)</sup> A levélben ezen a helyen körülbelül 2 ujjnyi egérrágta hézag.

*Ormosd, 1555 október 21.*

Tekindtetes és nagyságos bizott uram stb.

Im fíjamat az te k. szolgáját az orvosok *kezzewj* (így!) bocsáttám, kit te k. ajánlyok. Neki igen *gyelles* (így!) dolga vagyon Krapina felől, kit *sinki* meg nem szerezhethet k.-nél, kit te k. meg fog mondanja, hiszem, hoigy te k. ollyw (!) bizott uram, hogy te k. mind ezben és egyéb dolgainkba bizodalmas és jó uram leszen, mert *vaj* akarja k., *vaj* nem, de mi te k. szolgái vagyunk és leszünk. Az *Mihál* szolgád uram <sup>1)</sup> azt mondgya, hoigy hittire nem bánnya, *hogy Isten fiuval szerette ti kegyelmeteket, mert még lyánt, neki vallót es megszerzi ti kegyelmetek*, kit engedgye az k. Isten és tarcsa ez mostani jámbor legindt sok jó eszten-deiglen, kin ti k. nagy öröme lehessen *Amen*.

Zábrági pispek felől írt vala te k. mit beszéllet volt te k. az én betegségemről és papok fogássáról, ölléséről, bizon uram soha sem foktam, sem öltem egyw (így!) papot es, de ha szabad volna *hállálatlan* papot, ki nagyra ajánlja magát, megbündtetni, kezemhöz az féle ember akadna, meg tudnám büntetnem, de paciencia, bizon míg Isten az régi Nádasdy Thomást élteti, nem könyörgek az jó pispek uramnak etc., de te k. ajánlom magam *ex toto korde* (így!) mind házam népével ösze. Az poroszkát k. el ne feledgye és az fogarassi gyermek lovak közzöl egyet.

Datum Ormosd, 21. octobernek 55. eszt.

Servitor

L. Zekell mpr.

*Ormosd, 1556 augusztus 15.*

Tekintetes és nagyságos bizzott uram stb.

Az te k. egészségét bizon kívántam hallanom, de te k. az én aszonyom felől és az *iffjú vitézi gazdája felől* k. semmit nem iry (!), fíjam sem tuda semmit felőled szólnya, azért kérem k. írjon k. róllok, nám az Lenkovicz postája gyakorta *jövel* Varasdára.

Azon es kérem te k. mind bizot uramat, k. maga levelébe kösse be ez *Kinsperger* levelét és az mikort posta megyen fell, k. kildgye fel. Jakab fíjamat te k. ajánlom magammal ösze. Az k. k. Isten legyen te k.

Datum Ormosd, 15. augusti 56. eszt.

Servitor

L. Zekel mpr.

<sup>1)</sup> Székely Lukács kisebbik fiáról van szó.

*Ormosd, 1557 február 25.*

Tekindtetes és nagyságos uram stb. És adom te k. tutára, hogy az én dolgaimat miben vannak, kértem Zriny uramat, ki nekem es bizott uram, hogy te k. megbeszéllye, és kérje, hogy lenne te k. nekem az dolgokban segélle (így!) királnál és mindenütt az hon szikség volna, mert uram, ha te k. nekem bizodalmas uram nem leszen, *vaj* az, hogy elvesztenek és az kevés jószágot elronttyák, *vuj* nekem *fémet* (így!) valamire kell vetnem, mert bizon uram igen elmennek ezben az dologban.

Azon es kérem te k., hogy *csak* lenne az híre, hogy az mikort az te k. szolgálait kívánnám, hogyw hirdetnéyek azt, hogy mind vellem akarnak jönje, mégis halván aztot bizon hiszem, hogy megtartoznak. Azért kérem te k., hogy legyenek te k. ajánlva, mind bizott uramnál. Te k. adom tutára, hogy *Bradác Miklós* írja nekem, hogy mostan *jutt* be horvált fogolyw *Constantinapolból* aznak egywgyke (így!) *Zay Ferencznél* 4 vaj 5 hétig volt és ez köttés levelet ez formán bevarván kilde, hogy te k. kildeném, azért az mind hozták csináltam ez levélben, hiszem, hogy *gyelles* (így!) ujságok lesznek benne, kérem te k., hogy te k. részeltessen benne, *de magyaróll irasson* te k. Ide bizon semmi hirünk nincsen, hanem hogy hó miatt bizon az szegin *néb* (!) gonoszul vagyon.

*Harraharnak* (így!) és *Kinspergernek* es irtam ezen én dologomról, tudom, hogy te k. Kinsperger bizott szolgálja és szaba don szólhat te k. velle és azt es tudom, hogy mind az *kette* az miben tudnak, hogy öremest szolgálják nekem es véllem, hogy tallán Stayer ország es irnia fog királnak mellettem. Az(t) es adom te k. mindt uramnak tutára, hogy fiam *Jakabott meg-nősztetem* her *Jorig von Herbcstein*, ki stayorországi hadnagy lyányádt (így!) kérém meg neki, de az menyegző napjált nem *napoztok* (így!) meg. Azért én te k. ajánlom magam, mindt bizott uramnak. Az k. Isten legyen velünk.

Datum Ormosd, 25. februarii 57. eszt.

Servitor  
L. Zekell mpr.

*Ormosd, 1557 május 6.*

Tekintetes és nagyságos uram stb.

Továbbá megérttettem k. levelét, kiben te k. ír énnekem és jelenti én hozzám tiszta szível való barátságát, kibe még eddig énnekem semmi kétségem nem vót, ennek utánna sem leszen, a mint te k. meg is jelenteté koronkint, kit ha Isten engemet éltet, meg akarom te k. és az te k. nemes gyermekinek szolgál-

nom. Megértettem azt is, hogy te k. az én fiamra eressen harag-szik és panaszoll, kinn bizon énnekem nagy bánatom vagyon. Az ha úgy volna is, kit hiszem, hogy nincsen, az én fiamnak, én reám tekintvén is, nem kellene k. ellene semmit cselekedni, de meghiggye k. hogy még azok, az kik be atták az én fiamat te k. és a mibe atták, hogy nem mind úgy lesznek, a mint monták te k. Mindazáltal elvégezvén ez menyegzőt soha eddig nem nyug-hattam még te k. ebből meg nem keresem és te k. eleiben viszem az én fiamat, te k. aztán úgy bintesse valamig te k. fog teczeni. Hol peniglen volnának valami olly emberi az én fiammak, kik te k. ellen vétettek volna, azokról törvin (így!) való bintetést szolgáltat te k., csak te k. kérem azon, hogy te k. írná és nevezné azokat az személyeket, kik volnának és minémű károkat tettek és hol, hogy tudnánk azokra gondot viselni, kirül kértem *Zryny* uramat ő k., ki többet fog erről szólni te kegyelmeddel. Azért még is kérem te kegyelmedet, mind bizott uramat, hogy te k. vegye el haragját fiamról, mert én inkább mind fiammal egyetembe szolgálnom akarok k., hogy nem te k. haragjában lennem, mert nem is illik, hanem inkább te k. mindenben szolgáljunk.

Az *Tahy* uram dolgáról mit ír k. énnekem megértettem, kit bizon te k. meg akarom szolgálnom mind gyermekimmal egye-temben, hogy te k. az én szolgálatomét ezt mielte. Ennek utánna is te k. várok minden jót mind gyermekimmal essze, de te k. ebből hagyonn békét *Tahy* uramnak, talán kiéretlen is megszáll, mert én *Tahy* uramtúl semmit nem várok, ő sem én *tilem*, itt peniglen oly országban vagyunk mind ketten, hogy semmit nem tehetünk *együnk* (így!) a másiknak, hanem tervin szerint, de bizon te k. és *Zriny* uramnak mind gyermekimmal *essze* szolgálnom akarok.

Holl peniglen azt írja k., hogy te k. az én fiam menyeg-zőjére nem jöhetne, bizon akartam volna szívem szerént, hogy te k. mind aszonyommal egyetembe ide az te k. házához jöt volna, hogy itt az teb uraink, barátink közet te k. személyével dicseked-hettünk volna és te k. mind úr mind gazda lett volna. De immár, ha így tertint, hogy minémű okokat ír kegyelmed, nem tehetünk semmit rólla, hanem még is kenyergek te k. mind uram-nak, hogy te k. fiamról vegye el haragját, hat (így!) szolgállyak te k. inkább mind fiammal *essze*. Az itt való országok végezése mint let, azt te k. az én uram *Zryny* uram meg fogja beszélleni. Isten tarcson meg k. mind aszonyommal és k. gyermekivel egye-tembe, jó egészségben, kinek ajánlom magamat.

Datis Ormosd, 6. May, Anno 1557.

Servitor

L. Zekell mpr.



Uram még is és még is könyörgek te k. mind bizott uramnak, ne haragudgyék te k. ollyw (!) igen fiamra időnek előtte, ne erüllyenek nem barátink rajtta. Bizon uram nem hiszi k., mellyw (!) bús ember én most ez miatt vagyok, mert értem és tudom, kik az mi *nem barátink* miellik ezt te k. nél, de pacientia, bizon uram, ha Jakab fiam akar lennye, hogy ki kell magát ezből *mindt* te k. előtt tisztétanya, mind kenig egyebek előtt. Ez te k. még szolgállattyát fogja vennie velem össze.

(Csak az aláírás és az az utóirat Székely saját kezével.)

*Ormosd, 1557 július 15.*

Tekintetes és nagyságos uram stb.

Im az te k. parancsolattya *szerindt* az *reczebtát* (így!) az igaz és jó mérges dagadássok és *hétséges* sebekhöz való *affelbassert* (így!) megkiltem te k., de Mérey uramnak es *mássádt* adgya k.

Hírt semmit nem tudok mit írnom, hanem *Csazma* alá el indulok, az k. Isten adgyon jó szerencsét, de látva hiszem, mert nilván tudgyák az sandsákok népet és 2 álgyut vettek az új sandzák és éllést *Csazmába*. De őrizkedgyék *Somogy* és *Szala Kaszon bassától azdég*, mert *csek* az te k. népe vagyon *Kanissa* és *Comár* táján etc. Én te k. ajánlom magam. Az k. Isten legyen vellünk.

Datum Ormosd, 15. Julii 57. eszt.

Servitor

L. Zekell mpr.

*Grécz, 1557 szept. 14.*

Tekintetes és nagyságos uram stb.

Az te k. levelét Kellemen uram itt megadá és te k. megszolgálom én hozzájám való jó akarattyát, bizon uram bintetlen vagyok, az Tahy Ferencz uram jóllehet tudván *vém* magamnak ez gyüllelséget, kitt én az én *Zriny* jó uram(nak) Ormosdon, az *kenes* (-könyves) boltban mondék ő k. Ki kenig *mindt* tud ez mi dolgunkban, kérem te k., hogy kérdezze meg. K. rólla, be bizon uram *mindt* tegnapon és ma pirolt az én orczám miatta, de uram *da bode da bode* (így!). De uram bizon nem gondollok semmit velle, nem árthatt nekem semmit ez országban, k. nél és *Zriny* uram(nál) sem félek, hogy mit tehessen, de bizon uram, ha akar-nék, árthatnék neki, de Isten megőrizzen engemet attól etc.

Itt királ kivánt *tőlink* (így!) új esztendeiglen III jövedelmet, ahoz minden *pindtől* az mindt *Bécsországban* az jövedelmet. Ehhez, hogy velle fejenkindt hadba mennénk és minden 30 embertől egyw (!) puskást és ez mostani népet márcziusig tarcsok.

De még ezre *csek* ezt felelték, hogy ez esztendő kitöltésre márcziusig fél jövedelmet adgyok és az *daczitt* (?) az más esztendere adunk II jövedelminket, kiből tartunk ez népét, az kitt ez esztendőben tartottak, tebbet nem. De az mindt értem nem *elégesők* meg rajta, hanem az bortól, még meg akarja kivannya. Azt már Isten tudgya mire végeztetik.

*Zallay Kellemen* uramnak semmi jó választya nem leszén, mert nincsen miből és honnan az 25 lovagot meg adnya, kinek maga fizetne. *Pichler* azt monta neki, hogy tőlem teszen választot, de bizon uram semmi, uram, uram olyw (!) csoda az villág etc. etc.

Azon kérem te k., hogy *Zriny* uramnak szolgálatomat mongya k. és *Kinspergernek* etc., ha tudnám, hogy ti k. megfogadna, nincs mit tennem, hanem rája kel az szolgálatra állanom, de nem *Tahy* uram allá. Bizon hegy hinak kétfelle es, de még sohová nem ígérkeztem, sem megyek k. és *Zriny* uram híre *nelkil*.

Azon es kérem te k. mindt bizott uramat, hogy te k. ez levellett pispek uramnak kildgye meg, ne veszne el és írálja meg nekem, ha fognak *Possonban* ittélnye. Én te k. ajánlom magam, mint bizott uramnak. És te k. idével, ha sok járó lova vagyon ne hagyw (!) én jó bizott uram, mert bizon *csek* az k. fakó kis lova, kit *Lefgrádon* (így!) adott valla k., tallán még meg szolgálhatom te k. és az ifjú gazdának, kit éltesen az k. Isten etc. mindnyájunkkal össze.

Datum Grecz, 14. septembris 57. eszt.

Servitor

L. Zekell mpr.

Az k. vicziye (?) itt igen beteg te k. szolgálatát ajánlja.

Czím: Az tekindtetes és nagyságos urnak *Nádasdy Thomás* uramnak Magyar országi *Nander* ispánnak és generalis kapitánnak etc. nekem bizott uramnak adassék ez levél kezéhez.

Ormosd, 1557 október 7.

Tekindtetes és nagyságos uram stb.

Az te k. levelét, ki 2 ez hónap Győret költ, ma hozák meg, kiből értem az te k. betegségét, kit bizon szívem szerindt bánom az k. Isten fordécsa sok jó esztendeiglen valló jó egészségre és javára te k. etc. *Bánffy István* uram meg kelte valla az te k. levelét, választot es írtam te k. rólla.

Te k. mit ír nekem bízván az *faistrichy* (így!) uraságról, kit Tahy uram igen kívánnája, bizon uram az *beteg sokat kíván, de az doctor vélte adgya neki*, Tahy uram talán álmát bizonnak állétya, de ha megébred akkort láttya meg, ha bizon, de bizon uram ha *Stattembergbe* be nem szerettem volna én az én Zriny uram kérésére, soha bizon királ ő felsége miá nem lett volna, kit nekem meg hállált és igen jobban hállálnája ha lehetne, de az k. Isten nem engedi neki, mert jámborol cselekettem vele és igazán stb., stb.

Az jószág uram bizon jó vónna, ollyw (!) hogy ezre mi barmot *Veneczére* (?) hajtanak azra kell mennye. Erdeje *gyelles*, szőlőhegyei jók és az házhoz es jó szőlők vannak, szántófelde nincs igen *bően*, de réttei jók mind ez földre lehetnek, de az öröksége királlé, vagyon 14.000 renus fl. rajtta. Immár élteiglen és holta után 10 esztendeiglen kötve *Jörg Gaizrukarnek* (így!) ki bizon uram királnál jól vagyon, mert ő nevelte fel ez uraságot kenig attyám és anyám sok ideiglen tartották. Bizon uram én es győri pispék uram igen érte voltam, de még ollyw (!) utat, ki bizonyos volna nem érthettem. Tahy igen érte vagyon, de ha megértik, bizon uram tartom, hogy nehezen fér hozzája kinek oka vagyon etc. Zriny uramat sem akarák *Tallbergbe* be bocsátanya, mert ez országbelieknek valami okok vagyon benne, de ha Zriny uram mind az által akarta volna tallán baráti utat találtak volna benne etc., etc.

Az jószág uram az én jószágomnak *kivelle* (így!) vagyon, *soholt* nem hattáros vellem, más oka uram ez, hogy zálogot soha nem kívántam, mert az *mielest* (így!) építést nem tűrhetem, másnak kenig nem öremest építetek, királlal sem tervénkedem, mert örökben nem adgya, de bizon uram egyébképen én szeretném az jószágot, meg es mernék társalkodnom Tahy uram(mal), kivel határos mindenött, de az *pottolly* mezőn nincsen semmi jószág hozzája. Az ház bizon uram nem erős, ez mostani csináltatott vallamit, hogy ember nem félne *szágoldótól*, hanem ha álgyut hoznának rája, de *gyelles* házok nincsenek benne még, hanem ha királ engednéje csinálhatna ember nem sok kelcséget, mert mesze, köve, erdeje közell, alkalmas jobbágyi es vannak hozzája. Bizon uram nekem igen szolgálna jószágomhoz, de zálogra nem támoszkodom, *csek* ez aznak az oka főképen, mert bizony hasznát vehetném én jobban, hanem *sinki* ez országbelli.

Im én es az jövő Szombaton indolok Greczben, onnan Bécsben, ha te k. ott nem talállok, ha lehetséges leszen megkeresem te k. és Zriny uramat, te kegyelmeddel tebbet es szólhatok erről. Én te k. mind bizott uramnak ajánlom magam gyermekimmel ösze. Az k. Isten legyen te kegyelmelekkel es adgyon

jó szerencsét. Kérem te k., hogy Zriny uramnak és Kinspergernek szolgálatomat mongya.

Datum Ormosd, 7. októbris 57. eszt.

Servitor  
L. Zekell mpr.

*Grécz, 1557 november 18.*

Tekindtetes és nagysáaos uram stb.

Az *zábrági lector* mit ír az Velikai Györgyw (!) deják felől, azt im te k. megérti, azért immár lássa te k. mit tegyünk.<sup>1)</sup> Engem királl sietve hivatt *el ki* (így !) hozyáya, kire nem merek mit tenem, hanem ki kell mennem, az jövő hónap első vagyw 2. napján Bécsben kell lennem, kit Istend tud, hogy nem hadnám szegindt öremest, de *paciencia*. Én te k. ajánlom magam.

Datum Grécz, 18. novembris 57. eszt.

Servitor  
L. Zekell mpr.

*Ormosd, 1557 deczember 19.*

Tekindtetes és nagyságos stb.

Az *Vaistricz* dolgában az én bizott barátom tellességgel végre mendt, hogy *Gaisrwkár* azt mongya, hogy neki inscripcioban vagyon 12.000 renus flr., az vár építésére 1000 fl. Ez kenig ezformán élteiglen vagyon királtól adván, ehöz azt mondgya, hogy az polgároktól 1000 fl. renust költett perre, azt es megkíványa, kire kenig Tahy Ferencz rája felelne, hogy ezt mind letennéje, de mert láttya Gaisrwkar, hogy Tahy az szegin népet ollyw nagy inségben tarttya, nem akarnája nekie adnia, de ha ez országbelli vallaki volna aznak öremest adnája, de neki nem. Bizon aram ez országiak igen orrolyák az Tahy dolgátt, *félnek az magyar kedyetlenségeken* és tartom, hogy Tahynak gondgya leszen. Azért te k. imár lássa mit miel te k., mert bizon ha az németeken mi fog állanya Tahy uramnak nem essik és ha te k. nem akarnája es Tahynak k. jussát ne adgya, tallálunk tallán más jámbort hozzája, ha k. nem vethetne hozzája, de hiszem, hogy te k. az mindt montam, hogy az formán eljár *vaj* járnya fog k., mert egyéb remediom nincsen benne.

<sup>1)</sup> A zágrábi olvasókanonoknak egy Székelyhez intézett 1557 november 13-án kelt levele megjelent a *Magyar Leveles Tár* I. k. 268. l. ebben említi György deákot, a ki a zágrábi püspök tiszttartója volt és nem hagyhatta el a helyét.

Im értem, hogy *Szigetben* be kell mennem, ki bizon uram nem kevés káromra vagyon, mert *gyelles* nyert pöreim vannak, mert ez országban igen éllünk vele és személyem szerindt kellene most 10. Januarij ot fenn lennem, ígyw (!) ismég fél esztendere el fog halladnija dolgom. Im Zriny uram Bécsből kilte ez fellesegem levelétt visza, kit kére, hogy te k. ezben bekösse és szolgálattyát vellem ösze te k. és aszonyomnak ajánlyok.

Bizon uram idvességesb, tisztességesb és sok szegin horvát és tótországiaknak népének lett volna, ha *Topolskált* királ megtarttata volna *Tenisnyakal* (így !) ösze computálta volna és oda sok jó éllést szerzetek volna *mindoha* 2000 embere ő felségének ott lakott volna, mindenövé ha török ki jöt volna az mind mostan az néppel mindenüvé érkezhett volna, de paciencia etc. Én te k. ajánlom magam, mindt bizott uramnak. Az k. Isten tarcsa meg te k. mind aszonyommal és az ifju gazdával sok jó eszten-deiglen és eremét érhesse ti kegyelmetek.

Datum Ormosd, 19. decembris 57. eszt.

Servitor

L. Zekell mpr.

*Potoll, 1558 február 6.*

Tekindtetes és nagyságos uram stb.

Te k. mindt uramnak zt irhatom, hogy az mai napon értem bizott barátom által, hogy *Gaizrukar* ki *Faistriczott* birja *Sigmont Srottal* cserét akar mielnije. Ez formán, hogy *Gaizrukarnak* egyw (!) jószágot Srott akar adnya, kinek neve *Bindisgracz* (így !), ahoz még 6000 flr. *Faistriczért* ; Azért uram ez bizon dolog, hogy (ki szakadt hely) köztek végezet dollog, de immár nem tudom, ha királ engednéje *vay* nem. Azért lássa k. mit akar mielni, bizon uram elleget sollicitáltam te kegyelmedet de *csak* elhagyá és hallogatá. Azért k. királnál, ha ezből mit végezhet, mert mert (így !) egyebkindt nem lehet bizon — mondom, mert az ő felsége jószága, és ő felsége hire *nelkil* lett, ő felsége tegye le az summa pénzt, vegye jószágát kezéhez, adgya aztán kegyelmedrek vaj kinek akarja, de ezel ne késsék k. Az én dolgaim legyenek te k.-nél ajánlván, k.-nek magamat ajánlom,

Datum Potoll 6 februarii 58 eszt.

Serviter

L. Zekell mpr.

*Ormosd, 1558 június 10.*

Tekindtetes és nagyságos uram stb.

Te k. kérem, hogy megbocsássa, hogy te k.-del szembe, nem lehettem, de k. nyugott és én más ember szekerén voltam, úgy kellett eljönnem, de én te k. *mindoha* bizodalmas uramnak tartottam és tartanýa akarom mig éllek.

Győri pisek uramat kértem, hogy te k.-del szólna és könyergene, hogy az *Czoboral* az krapinai levelekről végezne te k. kit én gyermekimmel ösze meg akarok szolgálnom, még *Nádasdy Ferencznek* es megszolgálom.

Továbbá adom te k. tutára, hogy az laki tisztartó *Vintecy* Thamás ragy inségben tarttja az szegin somodoriakat, az elmolt ideben 38 fl. vett rajtok, mostan is még az ő *hajdói* harmincz nyclcz ökregett, kit nekem *kohnyámra* (így!) vettek volt, vettek az hajdói ell és oda nyomozták, ctt nálla találták meg, kit nem tagatt az tebbit a Ballatonon hajtották általl. Kérem te k. hogy te k. írna és parancsolna neki, hogy ellégetene meg és ne bolgatnája, kit hiszek bizon, hogy semmit nem — velle. Hanem ha k. szolgálatomért parancsolna az szenyzerdi tisztartójának, had adnája ide az te k. hajdóitt, mert nekem az félre (így!) való tudós gyalogim nincsenek, had *santolnám* meg nekie, minek előtte *Tahy Ferencz* uram elfoglallya, mert tudom uram bizonyal, hogy mihelt *Tahy* be száll oda, hogy sok szegin ember sirattja meg, mert bizon uram sok kóborlók fognak benne tartanýa. Azért én te k. ajánlom magam mindt gyermekimmel ösze mind bizott uramnak.

Az szegin *Priny Mihálné* dolgátt kérem te k. hogy lenne császárnál ő felségénél ajánlva, Maximilianus urunk igen kegyelmes választ ada, hiszem, hogy *edég* ti k. elleiben es jutott, bizodalmas es vagyon benne, hogy k. jó segítségünk es leszen, kitt az k. Isten es meghálallya te k. Az k. Isten legyen vellünk.

Datum Ormosd 10 Junii 58 eszt.

Servitor  
L. Zekell mpr.

*Csáktornya, 1558 október 22.*

Tekindtetes és Nagyságos uram stb.

Im értem, hogy ti k. császár ő felsége tanácsi mind felmennek, jóvék ide *Zriny* uramhoz, kivel dolgaimról szoltam és kértem ő k. hogy az én dolgaimatt te k. megmondanája, kérem

te k. mindt bizott uramat, hogy te k.-nél lennének ajánlva, és te k. lerne segítség benne. Az miről Zriny uram te k.-del szólni fog győri pispék uramat es kérettem, do(lgai)mért<sup>1)</sup> hiszem, hogy te k. mindenben . . . fog segítséggel lenniye, hogy kitt . . . én *Miháll* fiammal te k. és az iffiu *Nádasdy Ferencz* uramnak meg-szolgállyok, kinek ajánlom magam, mindt bizott uramnak. Az k. Isten legyen vellünk. Datum Csáktornya 22 októbris 58 eszt.

Servitor  
L. Zekell mpr.

*Ormosd, 1560 junius 8.*

Tekindtetes és nagyságos bizott uram stb.

Mindt efféle beteges szegin ember, ki imáron 28 hettig uram én nem állhettem sem élhetek, sem nem tudom melly üdőben az k. Isten meg *kedgyelmez*, hanem *csak* az ő k. várom.

Bizon uram haromszer kezdettem k. írnom, de ollyw *ewretlen* (így !) vagyok a *fekéstől* (így !) hogy csak az csondt, bér és az inak vagynak rajtam. Az mire imár az k. Isten adgya dolgomatt azt nem tudom.

Kegyelmeg (így !) az *szent győrydvári* (így !) dolgról mit te k. iryw (!) azt értem, mig én birtam te k. örömet szolgáltam, most es mig éllek szívem szeréndt szolgálnom akarok te k. és gyermekének. Bizon uram egyebek es panaszkodnak rája, tallán én magam es, de féllek, hogy végre nem fogja vihetniye. ha tudnám ezben es, hogy mit szollgállhatnák, kész volnék hozzája te k. szolgálnom. Im irtam neki, ha mit használnija fog, de k. tudgya *kevél embernek nehezen lellik kedvét*, de bizon császárnak én letenném még, de az német cancellarijáról vegye k. ki az parancsolatot.

Azt es értem, hogy k. *Stenisnyakra* akar menni, bizon sziksége volna az én atyámfiának *Nádasdy Ferencznek*, hogy job gondot viselne k. rája. Az mikortt k. megtérend, hogy meg akar látniye, az te k. meg szolgálom, ha *azdég* meg nem hallok. Ha te k. vagyon az én asszonyom k. mongya szolgálatomat ő k. felle-ségem kenig te k. és asszonyomnak *őrek* szolgálattyát ajánlja. Az k. Isten legyen vellünk.

Datum Ormosd 8 Junii 60 esztendőben.

Servitor  
L. Zekell mpr.

---

<sup>1)</sup> Három szó helye kiégett.

*Ormosd, 1561 január 12.*

Tekintetes és nagyságos uram stb.

Hálla Istennek pedig az k. Isten te k. ez kedgyelmességét attá, hogy az ő k. szemeivel te k. re tekinttet és meggyógyította, kit adgyon az k. ur Isten, hogy sok jó esztendeiglen valló egésségre legyen.

Fijammal, hogy te k. szemben volt és mi tanácsot te k. adott neki, kit bizon uram mig éllek meg szolgálom te k. De bizon uram imár az k. tanácsa, kit fijamnak adott te k., igen bännám, ha az orvost alá hoznája velle, de mind azáltal, ha alláhozzja es, ám lászson meg, éresek tölle és felbocsátom szép szóval és adományal *ugyw* hogy magam es utánra felmegyek. De bizon uram nem birom az utat, de nagy csodám vagyon rajta, hogy az én fijam te k. és a te k. orvosának az én nyavallyámat meg nem monta, hogy te k. fijamal össze érthette volna, ha használhatrak e nekem *vaj* nem.

Azert megis köszennem te k. mindt bizott uramrak, hogy te k. nekem azt megirta és könyörgek te k. mindt uramnak, hogy *gyelentené* meg nekem mig fog ez C. . rvos te k.-nél lenniye és ha Bécsben lakik e, *vaj* hon. Kérem azon es te k. mind uramat, hogy az én aszonyomnak mongya k. szolgálatomat. Én ty k. ajánlom magam. Az kegyelmes Isten legyen vellünk. Datum Ormosd 12. Januarii LXI. eszt.

Servitor

L. Zekell mpr.

## VII.

### **Tarnóczy Andrásné levelei Nádasdy Tamáshoz.**

*Körmend, 1556 márczius 8.*

Spectabilis et magnifice domine domine mihi semper graciousissime, servitiorum meorum humilimam perpetuamque commendationem.

Az Nagyságod leveléből értöttem meg az én szerelmes megholt uramnak halálát és az én nyomorult árva voltomat is az én árva gyermekimel és az én öröké való nyomoruságomat és keserőségemet is. Hol el nem felötkezet N. az én árva voltomról gyermekimel egyetemben, öröké való árváiról, ennek előtte is mindenkoron minden nyavalyánkba és szikségünkbe Nagyságod volt az Ur Isten után minden oltalmunk. Az mivel ennek előtte is fölvitte vala az Ur Isten az én szerelmes uramat én velem



egyetemben, mivel Nagyságod által volt, ezután is az mig élyünk az szegény árvákkal öröké akarunk emlékezni az Nagyságod javáról és élni és nyomorkodni az Nagyságod oltalma alatt. Az Nagyságod jó ajánlását agya az ur Isten, hogy minden árváinkal és hozzánk tartozókkal meg szolgálhassuk Nagyságodnak, mint kegyelmes urunknak. Im az N. parancsolati szerént föl küldöttük *Petheő Gáspár* uramat, az mi atyánkfiát és Miklós deyákot, kik által N. izentünk, kiknek szavát meghaladni és meghinni kenyer-gink, mind urunknál kiránnál ő felségénél az mi dolgaink hoz és nyomoruságinkba való segejtségségéhez Nagyságod által való tanosággal és segejtséggel akarunk élni. Ezen kenyer-gink N., hogy meghocsássa Nagyságod, hogy ezzel bántjuk Nagyságodat, mert *készerejt* (így!) erre az Nagyságodba való bizodalom és az mi árvaságink és az mi öröké való nyomorult voltunk, kikről Nagyságodtól kegyelmes választ várunk. Az hatalmas ur Isten N. megtarcha minden javával minden hozzá tartozóval.

Kermenden költ marcziusnak nyolczad napján 1556.

Az nagyságod öröké való árvája

Az néhai Tarnochy Andrásné

Kerheny Borbála.

Kívül: *Spectabili et Magnifico domino domino Thome de Nadasd Palatino Regni Hungariae et Locumtenenti Sacrae Regiae Majestatis etc. domino michi semper graciosissimo.*

*Körmend, 1556 aprilis 29.*

(Ajánlás nincsen.) Azért kenyergek Nagyságodnak mint kegyelmes Nagyságos uramnak, szólna kiránnak ő felségének, adná meg az én szegén uram szolgálattját és ne hadna ő felsége engemet az én szegin árváimal károsá, az mostani marhának is elvesztéséről, mert *Tarchay* azt nehezen adja meg, csak félök rajta, hogy ő felsége ne feledné az én szegény uram szolgálattját, mert imár nem szolgálhat neki. Emlékezhetik ne talám, róla Nadságod minémű levelet adott vala magáról *Erdedy* uram az soproni gyűléskor, kit az én szegény uram Nadságodnak kildet vala *Rohonczra*, mikor szegény *Rovony* uram is ott vala, minémű kötetést tőt volt, hogy se magáról se atyafiáról se szolgáliról soha semi *csalársáktól* (így!) se álnokságtól ne félne, kiről kenyergek mint kegyelmes uramnak kerestetné meg Nagyságod, ne talán mostani időben az sem ártana az levél. Ezről is kenyergek Nagyságodnak, mint kegyelmes uramnak, hogy ne jelentené Nagyságod *Zriny* uramnak, *Tahy* uramnak és *Erdődy* uramnak az mit ő felöllok jelentöttem Nagyságodnak, mert rejám inkább

haragodnának. Ezről is kenyergek Nagyságodnak az Istenért is nekem megbocsássa, hogy enny sok dolgokkal és sok irással megbántottam Nadságodat, de hogy miért irta volt Nadságod, hogy minden dolgomról írnék Nagyságodnak, hogy tudna választ tenni, az kik engem perlenének és keresnének. Nadságodnak ajánlom magamat az én szegény árváimmal egyetemben, mert az hatalmas Isten után senki töb bizodalmam nincsen csak Uraságod. Isten megtarcsa Nadságodat minder javával minden hozzá tartozóval.

Kermenden költ szerdán *Zen Gyergy* nap után 1556.

Az nadságod árvája

Az néhai Tarnochy Andrásné  
az Kerheny Borbála.

Kívül a szokott címzés alatta Nádasdy Tamás sajátkezű följegyzése: *Tarnócyné aszonom levele.*

*Körmend, 1556 augusztus 18.*

Szolgalatomat irom kegyelmednek mint nagyságos nekem kegyelmes uramnak.

Irt vala Nagyságod nekem, hogy az Nádasdy Kristoph uram borainak és marhájának szállást adnék az én házamban, az mit nekem parancsol Nagyságod én örömet szolgállok Nagyságodnak, mert az én szegény házam ugyan kegyelmetek háza. Azt is megszolgálom Nagyságodnak, hogy *Pethew Gáspárt* az én kérésemre ide engedte, kérem is Nagyságodat, hogy csak el bocsássa, mert mentel hamarab ez nép, kit ide várunk innét mi tölünk (!) el megyen, hanem azon nap is de csak inásod nap is azonnal el indulok, jóllehet elég nagy kárba maradok ez nép miá, jelesen az én szegény jobbágyim.

Irtá volt Nagyságod, ha én tudok-e *magyar írást*, az minémü országban én föl nőltam, ot nem hallottam, hogy *leyányok sem asszony emberek efféle írásnak tanolására gondot viseltek volna, mert az én szegény anyám is tanéjthatott volna engemet, ha egyebek tanultak volna, de mi nálunk hire nem volt.* Isten Nagyságodat minden jóval megtarcsa.

Kermenden költ kedden *Nagy Aszon* nap után 1556.

Nagyságod árvája

Az néhai Tarnochy Andrásné  
az Kercheny Borbála.

*Körmend, 1556 szeptember 6.*

Szolgalatomat irom mint Nagyságos nekem kegyelmes uramnak Nagyságodnak.

Im tutára adom, hogy elkildöttem az *Hethey Györgyöt* ötödmagával az kevés jószágtól, négyet az jószágtól ötödiket az én fiam személyejért. Kérem azért kegyelmedet mint kegyelmes uramat, vönné őket a Nagyságod seregében oltalma alá, mert ha az vármegye köziben lesznek csak ide s tova *kywldözik* (így!) szegényeket. Kenyergek azon is Nagyságodnak, hogy ön magát *Hethey Györgyöt* bocsátaná haza Nagyságod, mert velem ez jövődő vasárnap Bécsbe köl indolnom, kit Nagyságod is tud. Mennél hamarább megjövendök az bécsi utamból azontól ismeg Nagyságodhoz kywldem. Isten Nagyságodat minden jóval megtarcsa.

Kermenden költ Vasárnap *Kysaszonnap* előtt.

Nagyságod árvája

Kerheny Borbála, az néhai Tarnochy Andrásné.

Az mit szóval töbet mond *Hethey Gyergy* Nagyságodnak, hogy szavát meghigye kenyergek Uraságodnak.

*Körmend, 1556 szeptember 14.*

Szolgalatomat irom Nagyságodnak.

Adom tutára Nagyságodnak, hogy némi kőszögi embernek *Bedewch Jakabnak* attam volt ökröket nyolcz száz harmincz forinton taval szent Katalin aszon nap előtt, ki adós levelében fogatta volt Kis-Karácson napra megfizetni, akkorra meg nem fizette, egy néhány *hagyott napot* hagyctt neki, kire soha meg nem fizette, végre az bíró az város kéré ez el mult Szent Lőrincz rapját neki, hogy ha azkorra meg nem fizetheti, marháját be böcsülik, azkorra sem fizethette meg, hanem az város be becsülte csak szőlőit<sup>1)</sup> nyolcz száz forintra, kit az elmult vasárnapra köllött volna kezemhez bocsátni. Ez időközben az adós *Bedewch Jakab* futott királhoz ilyen hamis panaszal, supplicatióval, hogy neki sok adóssága volna kin, kit be nem szödhét, maga nilván hamis, mert *sohot* (így!) semmi adóssága kin nincs, hanem valami *ráczkewi* ember volt száz forintjával adós. Hozot királtól parancsolatot, kit Nagyságodhoz küldöttem, azért kenyergek Nagyságodnak, mint kegyelmes uramnak, adna parancsolatot Nagyságod kőszögi bíróra, tanácsra *eskyt* polgárookra, hogy vallanák

<sup>1)</sup> Az eredeti levélben: *Zewlewjth*.

meg a *Bedewch* között és köztem történt dolgot igazán, ha szükség volna káptalanrak is az parancsolat, hogy írná meg királnak az káptalan az kőszögiek<sup>1)</sup> vallását, mert tugya az kőszögi bíró, hogy hamis az *Bedewch* Jakab minden dolgában, hanem csak hallogatja fizetését tovább, mint az halálra váró ember az ő halálát. Parancsolna az Nagyságod kőszögi bírónak arról is, hogy azon közbe lönne az *Bedewch* Jakab szőlője, bora őrzés alatt, tilalom alatt, míg ő fölségét érnénk, hogy szőlőjét borát ne hadnák eltékozlani. Azt is tuttára adom Nagyságodnak, hogy az elmúlt szombaton alá kildöttem vala az *Chászy* szőlőhöz, kit Nagyságod adctt, nem hatták meg szednem. Ha egy hétig nem hagyák megszednem, annyira megért a szőlő, hogy nagy károm leszön benne. Nagyságodnak kenyergek mint kegyelmes uramnak az Istenért is megbocsássa Nagyságod, hogy *ennyie* kilem-kilemb dolgokkal megbántom Nagyságodat, oka az, hogy nincs kihöz bizrom Isten után csak Nagyságodhoz, mert tudom hogy Nagyságodnak száz ezör *annye* (így!) gondja vagy on mint az én dolgom. Az én fiam mestöre az Gergel mester szóval töbet mond Nagyságodnak, kinek szavát, hogy meghigye könyergek Nagyságodnak. Isten Nagyságodat minden jóval megtarcsa.

Kermenden költ Hétfen *Szent kereszt* napján 1556.

Nagyságod árvája Kerkeny Borbála az néhai  
Tarnóchy Andrásné.

*Körmend, 1556 okt. 3.*

Spectabilis et Magnifice domine etc. etc.

Irhatom Uraságodnak, hogy tegnap juta én hozzám az én mostoha fiam *Tarnóchy Gyergy*, oly igen betegen, hogy soha lóról le rem szállhatott, hanem más ember vötte le az lóról. Még otben Horváth országban betegölt volt meg *hagymáz betegséggel*, de Bán uram embere Hoyzyth parancsolt neki oly erőssen, hogy nem mört egyebet tönni, hanem olyn betegen jöt ide hozzám. Kenyergök azért Nagyságodrak, mint én kegyelmes uramnak, Nagyságod engedné meg őtet, tartoznék fejétől egy lovassal, mással jószágától, szolgáljam én meg Nagyságodnak az én árváimmal mert nincs neki kit kyldeni, mert csak másod magával jöt Horváth országból, az hoszu uton inkább elbetegült szegény. Ha Nagyságod meg nem engedheti ez két *lovagost* (így!), mert neki nincs kit kildeni, hanem én magamnak köl keresrem, ha találhatnék

<sup>1)</sup> Az eredetiben *kewzewghjek*.

valahol, mert tugya Nagyságod, hogy az ő háza immár végsen vagyon, az *martalóczok* igen járják háza környékit, az mi keves népe vagyon sehova nem küldheti.

Szerdár juta meg az én emberem Bécsbül, kit kildettem vala az kőszögi adósságért Pyspek uramhoz, Mérey uramat is tudakozá volt az én emberem, ha ot vagyon, de az nincs ot fen. Pispek uramnak megjelöntötte az én emböröm, hogy azért tudakoznám, hogy magam is föl akarnék mennem, pispek uram nekem azt izente, *hogy mialta Királ fíja Magyarországbán alá jöt azóta senkinek jó válasza nem jöt*, föl ne mennek, mert nekem is csak hiába való költségem leszen, mert jó választom nem leszen nekem is, hanem mikor az had megszál, Uraságod is ot fen leszen, nekem is job leszen akor fölmennem, ha mi dolgomért szikség fel menem. Ez elmúlt napokba kilte vala én hozzám az én Nagyságos kegyelmes aszonyom *Sennyej Ferenczné* aszonyomat és kegyes aszont, hogy én az Nagyságtok fíjának *dajkát szerzenék*, mert nem volt jó dajkája. Értem, hogy aszonyomnak ő Nagyságának bánatya vagyon rajta, hogy az ő szerelmes fíjának dajkája, kedve szerint való nincsen. Én az én varosombar semmiképen szörét nem tehetem, hanem az én porkolábom feleségét csak azontol, *Senneyné* aszonyomtól és *kegyes* aszontól az hintóban ő Nagyságának kildem. Azt is hallám, hogy az én porkolábom emberét kiülte volt oda feleségéhez, az volna akaratya, hogy egy holnapnál tovább ne hadná ott feleségét, de én azon vagyok, hogy az jövendő héten aszonyomhoz ő nagyságához megyek, az én porkolábomat is elviszem, azon volnék, hogy esztendeig ugyan ott marasztanám az ti Nagyságtak gyermekénél, mert nemes ember gyermeke, elég jó erkölcsü.

Ez vetés miá az szegény népet az cséplésre nem vehettem, de immár az vetést elvégezték, csépletök naponként. Az mi lehet ő fölsége szikségére, csak Nagyságod agya tuttomra, ha meg köll e örletni, liszté tenni avagy csak *gabnáól* hadni. Isten Uraságodat minder jóval meg tarcsa.

Kermenden költ szombaton *Szent Ferench estin* 1556.

Nagyságod árvája az néhai Tarnóchy Andrásné  
az Kerheny Borbála.

*Körmend, 1560 november 22.*

Szolgálatomat és Isten imádságomat irom le Nagyságodnak, mint én kegyelmes Uramnak.

Az Nagyságod levelét és parancsolattyát megértettem, tudom az te N. betektségét, kin énnekem nagy siralmam és ke-

*sereségem* volt. Kértem is az Ur Istent, hogy ő szent felsége te Nagyságodat meg gyógyicsa, mert énnekem az Ur Isten után csak te N. vagyon minden bizodalمام. Im értem az te N. leveléből, hogy te N. az ur Isten meg *gyógylta* (így!), kinn hállát adok az Ur Istennek, hiszem is az Ur Istent, hogy te N. meg *gyógyl* az Ur Istennek akarattyából az sok szegénnek, nyomorultaknak szerencsejével.

Az *Horváth Markó* uram jutott ide Kermendre tegnapon tiz óra koron mind aszonyomal, feleségével egyetembe, és Vasárnapon *idul* (így!) innend igen korán, ezt irhatom te N. mint kegyelmes uramnak. Az Ur Isten te N. tarcsa meg mind aszonyommal ő Nagyságával és *kis urammal* egyetembe.

Datum in Kermend feria sexta in die s. Ceciliae Virginis 1560.

Az te Nagyságod árvája  
Kerhen Borbála az néhai Tarnochy Andrásné.

*Körmend, 1560 november 23.*

Szolgálatomat és Isten imádságomat irom stb.

Az te Nagyságod levelét megértettem, kiben te N. parancsol énnekem, hogy nyers *durancziát és beszterczei szilvát* küldenék, nálam bizon nincsen, de mihelt az te N. parancsolattyát értem *azonhelt* elkültem mássova kerestetnem. Im sajtót és almát külttem *anít a minet* (így!) az ember elvihetett, mihelt az én emberem meg jó az szilvával holnap, azon helt almat es töbet küldek, az szilvát is elküldöm ha leszen, kocsin küldek szép *czipót* (?) is küldek, de nyers szilvának az szegén uram holta után gongyát nem viseltem. Te N. erekké való szolgálatomat ajánlom, mint kegyelmes Uramnak.

Datum in meo castro Kermend sabbatho in die s. Clementis Pape 1560.

Az te N. árvája és szolgáló lyána  
Kerhen Borbála néhai Tharnóchy Andrásné.

*Körmend, 1561 julius 6.*

Spectabilis et magnifice domine etc. etc.

Mindeneknek felette kívánom hallani az te Nagyságod egészségét, mint kegyelmes nagy uramnak, mert Isten után *sohol* nincsen töb gyámolom te Nagyságodnál, azért semmiképen nem kimélhetem te Nagys(ágodat) sem egészségében sem betegségek.

Mostan is azon kenyergők te Nagyságodnak, hogy megbocsássa énnekem az nagy ur Istenért, mert nem bántatnám te Nagyságodat minden kevés dologért, de nagy szükségem készerét reá, hogy Nagyságodnak tuttára agyam az minémi dolgaim vannak és kivetkeznek minden naponkint. Ime tegnapi napon jötenek hozzám regvel korán *Erdedy Péter* uram *fe* emberi ketten levéllel és *nyelv kivetséggel*, így izent *Skoriczja Gerg* által és *Horvát Gerg* által *Erdedy* uram, hogy én Kermendöt minden hozzátartozóval kezében adnám és ő három ezer forintot le tenne érette. — Ezt is izente, *azt tudod, hogy Kermend három ezer forintba vagy on nálad*. Én erre ez választot tém, hogy Kermendöt nem zálogol attá mi nekink az régi Erdedy uram, de *erekbe*, annak utánna es meg . . ime az fia is Péter uram erekbe vallotta ugyan káptalamba. Én Kermendöt semiképen nem adhatom, mert énnekem nincsen ennél töb jószágom, de inkábbban kérem azon ő Nagyságát, hogy hagy on békét vele, ne *kérgye* (így !) tőlem ez summán, mert nem lehetek el *enekil*, ha ő kegyelme tervényel meg veszi tőlem, nincs mit tennem engednem kell az tervénnek.

Továbbá ki bocsátám ezt az két embert szállásokra, és legottan lovagot kildettenek *Zarka házára* Hanzlyhoz, úgy jöt Hanzlj, öt órán itt volt Kermenden náluk, és estve késen a polgárokat, kik legelészer . . felmentenek volt Bécsbe királhoz, legottan hozzájuk hivattak és mind *éfféliglen* tanácskoztanak az polgárokkal, Azt nem tudom mi dologról és regvel elmentenek az *Erdedy* uram emberi, Hanzly es elment. Imez polgárok hajnalba ezwe gyiltenek fegyverös kézzel, úgy jártanak fejenként és dél korban elindultanak császárhoz. Az mezeben seregbe állattanak, *onnanton* izentenek az birótól és egy polgártól, hogy ha az régi szabadságba akarom tartani őket mint *Erdedj* uram tartotta, tehát nem mennek császárhoz, de ha nem akarom tartani átalán fogva elmennek, mostan imár utban vannak. Én azt izenem nekik, hogy én nem tudom régi *Erdedj* uram mi módon tartotta őket, de én sem veszem ki magamat az ország szabadságából és elvégezött *decretomiból*, én is úgy tartom őket, mint az ország elvégezte és *articolost* adott rólla mi módon szolgáljanak.

Továbbá azt is athatom tuttára te Nagyságodnak, hogy az minémi embert az *monstrancziáért* megfogtam vala, az te Nagyságod levele látván, elbocsátom ötet, hogy tervént állana, soha semmiképpen nem álla adiglan törvént, úgy felele, hogy mig meg nem jöne az *ítélt* levél te Nagyságodtól semmiképen nem állana törvént. Immáron az te N. hogy meghozták az levelet, idéztem vala egy nihányokat tervinyre, mert némelik udvar birámra támadott, némelyek emberet vágtanak ki vasból, mely Máté mester jobágya volt és haza kildettem volt neki és többféle

dolgok is voltak, ember *eldeklésők*, kiből hattam vala, tervént hogy láttatnak benne imez jövő Kedden, mel tervén láttásának dolgára sok *feje* (így !) nemes terventudó embereket hivatam vala imezők semiképen nem állottak tervént, de mind el mentenek előtte. Azt is mondták, hogy nem akarnak tervént állani énnekem.

Láttya az nagy ur Isten, hogy semmivel nem bántottam én az gonosz *engetetlen* népeket egyébbe, hanem csak úgy amint az articolos tartotta és mostan is az mint az terven ítélte, mi *moldon* meghozták te Nagy. hanem, hogy némelyek, kik nem akartak szántani menni az articolos szerint azokat az bíró megzalogositotta volt érette. De semmivel nem bántottam ezen *kivil*, de csak vannak azon, hogy nem *igazallyák* (!) az meg lett tervént, valami régi szabadságot akarnak keresni, mely dolog ország előtt elvégeztetött immáron ő felőlök. *Inkább* ezen kenyergők te Nagyságodnak, mint kegyelmes uramnak, hogy írna Nagyságod királynak ez dolog felől, mely engetetlenök sem az ország végezése szerint nem akarnak szolgálni, sem az mostani tervény *ítélt* levél szerint. Kegyelmes választot várok te Nagyságodról, mihöz tarcsam magamat, mely nagy nyomcruságba vagyok az gonosz nép miatt.

Az Ur Isten tarcsa meg te Nagyságodat jó egésségbe mind aszonyommal egyötembe s mind az én *Nagyságos urammal Nádasdy Ferenczel*.

Költ ez levél Kermenden Visitacio bódog aszon nap után való Vasárnapon 1561.

Az te Nagyságod szegény szolgálója

Kerhen Borbála

Az néhai Tharnoczy Andrásné.

*Körmend, 1561 szeptember 10.*

Nagyságos kegyelmes uram stb.

Megértettem, hogy N. minémü nagy szorgalmatossággal és szeretettel viselte N. az én fiam gongyát, hogy te N. egri pispék uramnak commendálta, kit jól lehet az, hogy én az én fiamal egyetembe meg nem tuggyok szolgálhadni, de ez te N. árvája és te N. árvájának mielte, azért N. az ur Istentől veszi érdemét. Im felkildettem s kenyergek N. mint kegyelmes uramnak, hogy visellye még is valami gongyát és az N. kezétől aggya és commendállya pispék uramnak és N. szölljön az pispék uram *hokmesterének* is, hogy tanétanája, oktatnája és ha valami nya-



valyája terténnék ne hadnája. Im kildettem *ötven forintot* ruházattyára, valamint N. parancsollya *cináltassa* úgy öltezetit, ha N. teczik valamit az pénzből aggyanak az hokmesternek is, hogy job szeretettel lássa fijamat.

Továbbá az kegyelmes Ur Isten tarcsa meg N. jó egészségben. Datum in Kermend feria quarta proxima post festum Nativitatis b. virginis Marie anno 1561.

Az N. szolgálója

Kerhen Borbála

az n. Tharnóczy András megmaradott felesége.

*Körmend, 1562. jébruár 13.*

Nagyságos kegyelmes uram stb.

Továbbá jöt vala én hozám *Terök Bernárd* az te Nagyságod szavával és mondá, hogy *Nádasdy Jánosné* szóllott volna és panaszkodott volna te Nagy. hogy én idéztetem volna őtet és az ő fiát *Pált* tervénbe, láttya Isten nem idéztetem, hanem *Kerheny Mihál* a kin az nyomoruság esött, megláttya te Nsgod az *pör folt levelből is*. Továbbá azt is izente vala te Nsgod, hogy *Nádasdy Pálnak* elengedném mulnam (így!) az hűtöt és irnék *Kerhen Mihálnak*, az én atyámfiának, hogy ő is elengedne *mulnája*. Én semiképen reá nem vehetem, hanem azt mondá, hogy személ szerint megyen te Nsgodhoz és megkiáttya Nagyságodnak az ő nyomoruságát, én *kegik* (így!) hiszem azt, hogy valamit te Nsgod *akargya (!)* és parancsol neki, egyeböt nem teszön abban. Tugya Isten, hogy semiképen nem vehetem reá, hanem azt akará, hogy te Nsgodhoz menjen, ime mégis, hogy ő maga ne budosnék tehát vele kildem *Gergel* deákot. *Nyelvel* is izentem ő tőle te Nsgodnak mint kegyelmes uramnak.

Isten tarcsa meg te Nagyságodat, mint én kegyelmes uramat mind az ő hozátartozókkal egyettembe.

Kermenden költ ez levél *Böt fő Vasárnap* után való Pénteken. 1562.

Kerhen Borbála

Tarnóczy Andrásné.

*Körmend, 1562. apríl 9.*

Spectabilis et magnifice Domine stb. stb.

Tuttára adhatom te Nagyságodnak, mint én kegyelmes uramnak, engettlen (így!) hogy én te Nagyságodhoz kildettem vala és levelet irt vala *Harshagj Imrének*, hogy az *köztudománt*

másnapra halasztotta volna, még csak választot sem tett az te Nsgod levelére. Ime mostan imár közel vagyon az nap és az minémü fogott emberim voltanak, kik főképpen jól tutták, tугyák is, hogy az én szegén megholt uram *Kapornakon* volt akkoron mikor *Kermendet* megvették, mostan azok mind fejenként az táborba vannak. Azért kenyergek az Ur Istenért is, hogy mostani nagy, szükségös dolgomban ne hagyjon az én szegény árváimmal, mert ennek előtte is csak te Nsgod oltalmazott, mostan is csak te Nsgod oltalmaz, ha elhagy engemet, soha fekete felden nagyobb nyomorodott árva nem leszen, mint én. De mégis kérem te Nsgodat, kenyergek is az Istennek szent haláláért, hogy ne hagyjon, de két napra bocsássa hátra az fogott embereimet az *köztudománya* (így!) ide *Wasvár*ra. Ime számszerint megírtam neveket, kik nilván való bizonságim, egyik *Gombos Mihál* bewdei, má ők *Worhota Benedek* Worhotáról, harmadik *Teryek Tamás* uram, negyedik(k) *Rosás Mihál* milei, ki az ideben Kermendi várban darabont volt.

Az Ur Isten tarcsa meg te Nagyságodat jó egészségbe és nagy szerencsével, én is te Nagyságodtól kegyelmes választ várok.

Költ ez a levél Kermönden *Quasimodo* után való Csiterteken 1562.

Az te Nagyságod szegény szolgáló lejána

Kerhen Borbála

az nihai Tharnóczy Andrásné.

Továbbá *Sybrýk Máthé* uramat is bocsássa meg, ugy mint két napra és megint be mehetnek az táborba.

## VIII.

### Telekessy Imre kapitány levelei.

*Komárom, 1552 július 13.*

Nagyságos uram, erekké való szolgálatomat írom, mint bizott uramnak.

Továbbá hiszem, hogy nilván tudván vagyon te kegyelmednél, az minémü hírek itt vannak, kiben egy *sencs* jó és ezt bizonyal tudgya te k. *hogy az Dreghel várát megvették és Ságból kimentek, Germatban* (így!) csak azt várják, hogy ha rájuk indul az hadd ottan ki mennek belölle. Továbbá ez levél *vevőtől* k. megértheti, az *Lévában* azt mongya, hogy az gyalog népet mind várban szoritották, lovas *pedig* kiül az városban vagyon

és mihelt valamit értik az várost *meg gyógyák* (így!) ő magok ki mennek *belele*. Az bassa népe *pedig* Sághez nem mesze táborban vagyon. Továbbá azt is irhatom te k., hogy az olaszok ma köletznek *Ghutánál* és nem hiszem, hogy ma elköltézhessenek, mert ők mig *bölcsöt, madonnyákat* elköltöztetik addig amaz megmiveli a mit akar és ismég dolgára megyen. És ezenképen te k. érti, hogy minden felől *veszedem* (így!) rajtunk vagyon. Mi es itt Komáromban meg azonképen gonoszul vagyunk, mert fizetetlenek vagyunk. Im tiz *hónk* immár betelik, hogy nem fizettenek és mostan hozták meg az hó pénzőket az *németeknek* kilencz hóra, minekünk pedig hat hóra és ezön oly igen megbusolt az *naszádos sereg*, hogy mind felzendöltek vala, és soha fel nem vétethettük még velök. Im most azon vagyunk, hogy felvegyék, ha fel vetethetjük velök. Továbbá im az *Hasady Jánost* költem k.-hez, kitől k. megérthette, mely revid napot hattak neki, Kérem azért k. mint bizott uramat, hogy te k. írna *Chany Akatiusnak*, hogy köldené meg az napra, hogy vétket ne vallanék *hit fogadásomban* töb jámborokkal egyetemben, kik én nekem kezesek lének érte. Én te k. mindenben szolgálatomat ajánlom, mint bizott uramnak. Isten tarcsa k.

Datum Comaromij in die Margarete virginis anno domini 1552.

Emericus Telekösy  
servitor ejusdem M. Dom.

Kívül: *Magnifico domino Thome de Nadasd supremo consiliario et Capitaneo Regiae Majestatis domino mihi semper observandissimo.*

*Léva, 1554 szeptember 11.*

Eröké valló szolgálatomnak utánna mint eröké való bizott uramnak.

Én Nagyságodat nem érthetem *hul* lenne. *Fileg* (így!) felől minémü *hireg* vannak *Sworcia* uramnak tutára attam hogy Nagyságodnak tutára adgyák. Az felső várban benne vannak az törökök, az alsó várban még az magyarok vannak. *Bebek* maga is be ment és népet vetett belle és minden felle igen kérnek segítséget, az törökök *pegik* (így!) igen gyűlnek minden fellől. Én meghattam az vármegyéknek, hogy felgyűllyenek és készen lennének. Továbbá ide *Lévához* három mélföld *Zakálás* neve, ott szállottak valami törökök *esztergomi* és *fejérvári* törökök. Im már nem tudom mi akaratok, ha azért szállották e meg, hogy segítséget nem bocsátanak oda, az felle vagy *Phyleg* (így!) felle akarnak menni, vagy mi rajtunk akarnak vallamit mivelní. Im minémü hírek jevének imár, hogy az levelet Nagyságodnak meg irtam, hogy *Chyabráyból* az levelet hozák, Nsgod megérti. Továbbá Nagy-

ságodnak panaszlkodhatom, hogy én magamban *igyen* megháborottam, mert *igyen* szertelenül vagyok, mert semit meg nem nem telesétenek. Isten tarcsa meg Nagyságodat.

Ex Léva 11. die septembris 1554.

Nagyságod szolgálja

*Nádasdy latin címe.*

Thelekessy Imre.

*Léva, 1554 szeptember 17.*

Spectabilis ac magnifice domine etc.

Az minémü uj hirem vannak, im Nagyságtoknak küldöttem. Azt nem tudom, ha mind bizonyok vagy nem. Nagyságodnak könyörgök mint kegyelmes uramnak, hogy te Nagyságod reám ne haragudgyék, hogy *előszer* az hireket te Nagyságodnak nem küldöm, mert oka ez, hogy nitrai *Püspö* (így !) uramnak *Nitrára* küldöm először az leveleket és onnét küldi fel az Pöspök uram te Nagyságodnak, azonnal minden hireket tuttára agya, mert könyörgöttem is, hogy te Nagyságodnak azzonnal tuttára agya minden hireket.

Te Nagyságodnak könyörgök, hogy te Nagyságod hagya meg az kamarás uraknak, hogy ide az Lévára viselnének gondot, mert mind az várban és mind az városban *száz garabantnál* több nincs. Isten tarcsa meg Nagyságodat.

Datum 17. die septembris in arce Lewa anno domini 1554.

Servitor ejusdem Vestrae Magn.

Emericus Telekessy.

*Léva, 1554 november 3.*

Spectabilis ac magnifice domine etc. etc.

Te Nagyságodnak azt akarám tuttára adnom, hogy egy bizott embertől ezt bizonyal megérttettem, hogy az napokban az esztergomi törököktől megválva *Szolnoktul* fogva menni török vagy on mind ide szándékoztanak volt reánk, hogy megkísér-csenek itt bennünket, az *Uyvárra* pedig az esztergomiak, feje-rváriak akartanak menni, az *viz erő*t is felakarták hozni, ugy akarták, hogy még *Komáromot* is meghallagya az viz erő, ha lehetett volna, az okát, miért mulatták el, nem értem, hanem azt is mon-gyák, hogy egy törököt bocsáttak volna föl. Ezt akarám meg-jelentenem te Nagyságodnak, az mint énnekem fogatták vala. Az gyalog még nincsen, pattantyus is *egynél több nincsen*, óránként pedig az szerencsét reám várom. Azért te Nagyságodat kérem mint uramat, te Nsgod ezt ő felségének agya eleiben, hogy ő felsége viseltetne gondot ide és te Nagyságod is, mert ez fogyat-

kozások miatt ha mi történik te Nagyságodnak én tudománt teszek, én az oka nem leszek. Továbbá az vitézlő uraim itt fizetetlenek, azoknak is az kik ott fenn ő felségénél vannak te Nsgod viselné valami gongyokat, jönnének alá, lennének itt, a holy helek vagyor.

D. vestram M. dominus Deus felicissime conservet. Ex castro Lewa 3. Novembris 1554.

Emericus Thelekessy.

*A leleszi táborból 1558 július 29.*

Spectabilis et Magnifice domine etc. etc.

Vöttem én az Nagyságod levelét *Bornemissza Jánostól* az Nsgod szolgájától, de te Nsgod énnekem ha levél által nem parancsolt volna is ezzel én ugyan tartoznám, tartozom is, hogy az mire elég vagyok mindenbe szolgállyak te Nsgodnak, nem hogy szolgájának te Nagyságodnak, de akárminémű rendbeli embernek is az Nagyságodnak való szolgálatért, az mennére én elég vagyok, minden jóval kész vagyok tennem.

Ide való dolgokat és hireket te Nsgod megért az Nsgod szolgájától, én azt írhatom Nsgodnak fölötte nagy szertelenségben, fizetlenségbe vagyok itt az ő felsége hadába, vannak olyak, kiknek leszen öt holnapja, kinek pedig leszen kettő, hogy nem fizetnek, *én pedig beteges ember is és vén ember is vagyok.* Mikor te Nsgodnak az levelet irtam, akkor immáron másszor is (?) bocsáttam emberemet ő felségéhez, de az mint az Nsgod emberétől értem az én emberem te Nagyságodat ott fenn *Bécsben* nem találta. Te Nagyságodnak könyörgöttem ennek előtte is mint régi bizott és *szolgáló* (?) uramnak, mostan is te Nagyságodnak könyörgök, hogy énnekem ő felségénél te Nsgod legyen jó gyámolyom. Én azon vagyok, hogy innét elszabadulhatnék, ott való kevés jószágomat is oltalmul te Nagyságodnak ajánlottam vala, mostant is azonképen.

Te Nagyságodnak Istentül jó egészséget kívánok. Datum ex Castris circa Lelesz positis 29 die Julii anno domini 1558.

Ejusdem Spect. et. Magn. d. vestrae servitor

*Külön darab papiroson.*

Emericus Thelekessy.

Erdéli hirt te Nagyságodnak ezt írhatom, hogy az mi képpen emberim által értem, igen esze vesztében vannak, az törökhöz ha egyképpen biznak, másképpen pedig azon módon félnek tőle. *János király fia* mostan *Tordán* vagyon úgy értem örömetst mindent venne fel vele, de még ez ideig senki fel nem támadott mellé.

## IX.

**Dersffy Potenczia Ayczingerné levelei Nádasdy Tamáshoz.***1555. július 10.*

Nagyságos tisztelendő és énnekem bizott uram, az én erekké való szolgálatomnak és isteni imádságomnak ajánlásának utánna kívánnám az te kegyelmed jó egészségét mind az én szerelmes és bizott asszonyommal az te kegyelmed szerelmes társával egyetembe hallani.

Nagyságos uram ennihány jó uraimtól és atyámfiától értettem, hogy az erek mindenható ur Isten te kegyelmedre és az én szerelmes asszonyomra oly kegyelmes szemeivel tekintett, miképen régenten az vén Ábrahámra és az ő társára Sára asszonyra. Láttya azt az ur Isten, hogy oly ervendetes szívvvel hallottam az te kegyelmed eremét, mint hogyha asszonyom ő kegyelme az én édes gyermekem volna. Az erek mindenható ur Isten aggya Te kegyelmednek az ő édes magzattyát nagy örömmel és jó szerencsével láthatni és szaporítsa . . . Isten kegyelmednek magzatit miképen Ábrahámnak az ő nemzetségit. Bizon tuggya te kegyelmed, hogy az én szerelmes asszonyomnak mindenha nagy erőmest szívem szerént szolgáltam, jelesül mostan, ha mit tudnék vagy ágy vetéssel vagy ház sepréssel semmihez rest nem volnék, csak én tudnék kegyelmednek és az kegyelmed szerelmes társának szolgálni. De panaszkodom te kegyelmednek mint én bizott uramnak egy szomszéd szolgájára te kegyelmednek, Polyány Sebestyén uramra, hogy énnekem annyi gondot, annyi fáradságot szerzett, hogy mint egy fogoly olyan vagyok, sehová nem mehetek. Egy szegény árva leánt gyermekem helyett fel nevelek, azt annyira elhitette házamba, hogy semmiképen tovább nem akar maradni, hanem szent Myhál napig <sup>1)</sup>. Jóllehet eremest panaszkodnám te kegyelmednek, de mindenektől azt értem, kik leánt nevelnek, hogy mindennek így vagyon dolga, hogy egy ifju legényért mind attyokat, annyokat elhagyák, ha egyéb ember mind el szenved, nincs mit tennem, nekem is hallgatnom kell. De bizon dolog ha Polyány Sebestyén uram ilyen gondot nem ad vala, ez ideig is az én szerelmes asszonyomat az te kegyelmed szerelmes társát meglátogattam volna és a miben tuttam volna ő kegyelmének eremest szolgáltam volna.

<sup>1)</sup> Csébi Pogány Péternek Szerdahelyi Dersffy Erzsébettől született *Brigitta* leányáról van szó, a kinek 1556. »feria 4-ta proxima post festum purificationis virginis Mariae« Hidvéghi Polyány Sebestyénnel tartandó lakodalmára a levélíró Nádasdy Tamás nádort meghívta.

Nagyságos uram kérem te kegyelmedet mint én régi bizott uramot, te kegyelmed megbocsássa, hogy te kegyelmedet ennyi irással bántom, bizony nem egyéb okért, hanem mégis azon régi bizodalomom vagyon te kegyelmedhez és ajánlom magamot te kegyelmednek mint bizott uramnak. Továbbá Nagyságos uram, ím egy jámbor szomszédom és komám ez vármegyének deákja *András* deák megyen oda Posonba, kit én kértem, hogy te Nagyságodnak valami dolgomért kenyeregjen. Azért kérem kegyelmedet mint Nagyságos és bizott uramat, hogy te kegyelmed lenne énnekem abból segedelmem, kit én te kegyelmednek erekké isteni imádságommal meg akarok szolgálni. — Ur Isten tarcsa meg te kegyelmedet mind az én szerelmes asszonyommal egyetemben és agyon az Ur Isten te kegyelmednek és az én szerelmes asszonyomnak *egy szép fiú magzatot*. Kelt ez levél Baáron Juliusnak tized napján Anno domini 1555.

Dersffÿ Potencia  
Aychÿngerné.<sup>1)</sup>

*Kívül* : Spectabili et magnifico domino domino Thomae de Nadasd, Regni Hungariae Palatino et Judici Comanorum ac S. R. Majestatis locumtenenti, observandissimo.

1555. december 3.

Nagyságos uram. Az én örökké való szolgálatomnak és isteni imádságomnak ajánlásának utánna, ez mai napon, Szent András nap után való kedden jött énnekem az te Nagyságod levele, kiben te kegyelmed írja énnekem az te kegyelmed kis fiának egészségét — Az erők mindenható Ur Isten éltesse az te kegyelmed kis fiát és tarcsa meg nagy jó egészségben, hogy te kegyelmed nagy sok esztendeig erőmét láthassa, mind az én szerelmes asszonyommal az te kegyelmed szerelmes társával egyetembe. Ur Isten ne mencse asszonyomat ő kegyelmét, hanem hogy esztendőre ismég elhozza az másikat.

Nagyságos uram, minémű nyavalyáját Nagyságod asszonyomnak írja hogy vagyon, az egyébtől nem lett, vagy az hogy ő kegyelmének sok teje volt, az gyült meg, vagy az hogy ő kegyelme fekvésébe valahogy megsértette magát, mikor az Úr Isten ő kegyelmének az gyermeket atta, akkor ennek igen könnyen eleit vehették volna, de amint te kegyelmed leveléből értem, bizony félem, hogy enni ideig haladott, hogy ki ne fakadna. Bizony hogy volt

<sup>1)</sup> Egy másik levelében így írja magát: »Potencia Dersffÿ m. condam domini Erasmi ab Ayczing relicta«.

mind magamnak mind menyem asszonynak Dersffy Istvánnának ilyen dolga, de a mivel eleit vettem, hogy ki nem fakadott, te kegyelmednek im receptáját küldem. Arról kegyelmednek fejemig felelek, hogy ha nem használ, nem árt ő kegyelmének. Isten ne agya, hogy ki fakadna. Bizon te Nagyságod egyebet nem tehetne, hanem osztán ugyan tudós barbélnek kell asszonyomhoz ő kegyelméhez látni.

Az minémű könyvet te Nagyságod én tőlem kéretett, im te Nagyságodnak meg küldettem, kenyergek te kegyelmednek, hogy te kegyelmed iratná igen hamar le, mert hogy a te Nagyságod, hogy az kegyelmed szolgájának Dersffy Istvánnak két kécsin (így) fia vagyon, ha valameliknek mi nyavalyája történik avagy házam népének is, hogy a te kegyelmed, hogy egyéb doctort nem keresek, hanem csak ez könyvet veszem elő, és minden doctorságot csak ebből késértek. Bizony sok orvosságot belőlle meg próbáltam, hogy Isten után mind nagynak s mind kécsinnek használtam vele. Úr Isten tarcsa meg te Nagyságodat mind Asszonyommal és az ő kis fiával egyetembe, nagy jó szerencsával és egészséggel. Ez levél kelt Szent András nap után kedden *Baáron* Anno domini 1555.

Több orvosságot is talál te kegyelmed az könyvben ez nyavalyáról valót.

Dersffy Potencia

Ajczingerné.

*Kívül* : Ez levél adassék az Nagyságos Nádasdy Tamásnak, Magyarországnak Nádorispánnynak, nekem tisztelendő és bizott uramnak.

## X.

### Perényi Ferencz levelei sárosi fogságából.

*1559. január 14.*

Spectabilis et magnifice Domine domine mihi plurimum observandissime servitiorum meorum perpetuorum commendationem.

Ennek előtte is Te Nagyságodat mint bizodalmas uramot nagy biztomban megkerestem vala levelem által és könyörgöttem vola te Nagyságodnak ezen, hogy Te Nagyságod törekednék Császárnál ő felségénél és Királynál ő felségénél, az keresztén fejedelmeknél az én megszabadulásomért, hiszem is, hogy ezideig Te Nagyságodnak megatták az én leveletem, ugyanakkor Te Nagyságodnak megjelentettem vala azt is, hogy én az Császár ő felsége parancsolattya szerint nagy szorgalmatossággal törekettem királné asszonnál az Dobó István uram felesége, gyermeki



megszabadulásokért, de erről énnekem királné asszon bizonyos és vég választ irt, *hogy semmiképen, semmi uton én rajtam azokat ki nem aggya*, azon levelet pedig in specie császárnak ő felségének felvitték, kit immár hiszem azt, hogy Te Nagyságod is bizonnal értette. Annak okáért, mert hogy értettem azt, hogy ő felségük mostan az országnak gyűlést tettek, ennek okáért én mint ilyen szegén megnyomorodott ember, ő felségek foglya, Te Nagyságodat, mint bizodalmas uramat akarám megkeresnem levelem által és Te Nagyságodnak könyörögenem. Annak okáért könyörgök Te Nagyságodnak az hatalmas Istenért, mint bizott uramnak, hogy Te Nagyságod tekincse az hatalmas Ur Istent és az Te Nagyságod nemes voltát, hogy Te Nsgod keresztyén ember és ur, törekegyék te Nagyságod ő felségeknek az keresztyén fejedelmeknek, hogy immár ő felségek énnekem ilyen meg ostoroztatott és megnyomorodott fogolnak az ő felségek kegyelmességéből kegyelmezzenek meg fejemnek és feleségemvel és gyermekimvel egyetemben ez nagy fogságból szabadiccsanak meg, hogy inkább ő felségeknek gyermekeimvel egyetemben az több hivei között szolgálhassak, hogy nem mint ez fogságban meghalljak. Mert esküszöm az hatalmas Istenre, ki mennyet földet teremtetten, hogy ha ő felségek engemet mind feleségemmel gyermekimvel egyetemben itt ez fogságban megnótáztattat is, de soha én értem az Dobó uram feleségét, gyermekit ki nem aggya, kit ő felségek immáron bizonnal meg értettek az királné asszon leveléből.

Jóllehet én ez ideig Te Nagyságodnak semmit nem szolgálhattam és nem érdemlem Te Nagyságodtól, hogy ezt az jót tegye Te Nsgod én velem, de Te Nsgod nézze az Ur Istent, ki az irgalmasságot kíványa az megnyomorultakhoz, kik közzül egyik én vagyok, kiben bizom, hogy Te Nsgod oly keresztyén ember és nemes ur, hogy megműveli ez jót én velem Te Nsgod, kit én Te Nsgodnak, ha az hatalmas Ur Isten megszabadit mind gyermekimvel egyetemben mind örökké meg akarok Te Nsgodnak szolgálnom, és ha én Te Nsgodnak meg nem szolgálhatom, az hatalmas Ur Isten fizesse meg Te Nsgodnak. Jó választ várok Te Nsgodtul. Az Ur Isten éltesse és tarcsa meg Te Nsgodat minden javával. Datum ex Castro Sáros 14 die mensis Januarii Anno domini 1559.

Te Nsgod megnyomorodott szolgálja

Perény Ferencz

keze írása: mpr.

*Kívül*: Spectabili et magnifico domino Thomae de Nadasd, Palatino Regni Hungariae, Judici Comanorum, Comiti perpetuo terrae Fogaras et Castri ferrei comiti locumtenenti et consiliario Sacrat. Caes. Reg. Majestatis domino et patrono observandissimo.

*1559. május 13.*

Spectabilis et Magnifice domine stb. (szokott köszöntés).

Hiszem azt, hogy Te Nagyságod megemlékezik róla, hogy én ez elmúlt napokban, mikor az gyűlés vala, nagy biztomban meggletem vala Te Nsgodat, mint bizodalmas uramot, hogy Te Nsgod törekednék császárnál ő felségénél és királynál ő felségénél az én megszabadulásomért. Azért értettem azt, hogy Te Nsgod az több urakkal és az országgal egyetemben törekedett ő felségeknek én értem, azért az Úr Isten meg hálálja Te Nsgodnak, hogy Te Nsgod én értem ilyen szegén megnyomorodott emberért törekedett. Én Te Nsgdnak ezzel ajánlom magamat, hogy ha az hatalmas Ur Isten engemet megszabadít, mind addig mig élek mind gyermekeimvel egyetemben meg akarom Te Nsgodnak szolgálnom az én hozzám való jó akarattyát.

Annak okáért mostan is én akarom Te Nsgdat mint bizodalmas uramot levelem által megkeresnem, hiszem azt, hogy te Nsgod értette király ő felsége az mi választ tött volt császár ő felsége akarattyából az én megszabadulásom felől az én atyámfia György uram szolgáinak. Mert császár ő felsége halasztott volt Bécsben való alájövetelire hogy akkoron jó conditióval el bocsátna. Azért mostan az én atyámfia felkülte emberét ő felségéhez az én szabadulásomért könyörgeni. Én is penig mind gazdám asszony-nal egyetemben irtunk supplicatiókat királynak ő felségének és királyné asszonnak ő felségének, hogy ő felségek méltóztassanak az ur Istent megtekéntvén, törekedni császárnál ő felségénél, amint az országnak és az én atyámfiának ajánlották volt kegyelmesen magokat ő felségek. Annak okáért kérem és könyörgök Te Nsgdnak az hatalmas Istenért, mint bizodalmas Uramnak, hogy te Nsgd törekegyék most is ő felségeknél az én megszabadulásomért, hogy császár ő felsége tekéntvén az Ur Istent méltóztassék kegyelmesen ő felsége immár engemet ez hosszú ideiglen való fogságból elbocsátni, hogy inkább az több hivei között ő felségének én is szolgálhassak, hogy nem mint ez fogságban feleségemvel, gyermekimvel egyetemben meghalljak.

Mert te Nagyságodnak ezt irhatom, hogy immár itt ez fogságban két gyermekskénk holt meg, az egyik csak az elmúlt héten holt meg, mi magunk is el betegesettünk. Azért az Ur Istenért is kérem te Nsgdat mint bizodalmas Uramat, hogy te Nsgd mostani való nyomoruságomban ne haggyon, hanem te Nsgd törekegyék ő felségeknél az én megszabadulásomért. Mert hiszem az Ur Istent hogy az te Nsgd törekedése énnekem szabadulásomra lészen.

Jóllehet én te Nsgdtul ezt nem érdemlem, mert én te Nsgdnak semmit sem szolgáltottam, de te Nsgd tekincse az hatalmas Ur Istent és hogy te Nsgod keresztyén nemes ur, az után az én atyámfiat és végezetre az én nyomorult voltomat. Ha pedig az hatalmas Ur Isten engemet ez fogságból megszabadít, én te Nsgodnak mind gyermekimvel egyetemben, míg élek meg akarom szolgálnom, mint bizodalmas uramnak. Jó választ várok te Nsgdtul.

Az Ur Isten te Nsgdat mind asszonyommal egyetemben éltesse és tarcsa meg jó egészségben. Datum ex castro Sáros 13 die May. Anno domini 1559.

Te Nsgod szolgálja

Perény Ferencz  
keze írása.

Külczim mint az első levelen.

*1559. november 4.*

Spectabilis et Magnifice Domine stb. (szokott köszöntés után).

Hiszem azt, hogy Te Nagyságod megemlékezhetik rólla, hogy én Te Nsgodat ennek előtte is meg leltam vala levelem által és könyörgöttem vala Te Nsgodnak, hogy Császárnál ő felségénél törekednék Nsgod az én szabadulásomért. Az is nilván vagyon Nagyságodnál, hogy én az Dobó uram feleségét, gyermeket az királné asszony és az fia fogságából ki szabadítottam és ez jövő Vasárnap vagyon két holnapja, hogy Szerednyére az Dobó uram házához hozták őket. Mert Dobó uram erre engemet szolgalmaztatott Császár ő felsége nevével, hogy mivel ő felsége engemet Dobó uramnak adott volt az ő felesége, gyermeki szabadulásokért, ennek okáért engemet Dobó uram erős fenyegetőzéssel szorgalmaztatott, hogy én törekegyem az ő felesége, gyermeki szabadulásokért, mert különben az én szabadulásom meg nem leszen. Azért én kényszerítetttem törekednem, kiket sok könyörgésemvel királné asszontul és az fiától ő felségektől ki szabadítottam. Hiszem azt hogy te Nsgd azt is megértette, minémű kötel és fogadás alatt bocsátták el ő felségek az Dobó uram feleségét és gyermeket, mert főképen csak bocsátták el ő felségek az én megszabadulásomért, miért hogy Dobó uram erős kötel levelet adott királné asszonynak és az fiának, melyben fogadott az ő keresztyénség (így !) hitire, tisztességére és emberiségére, hogy mihelen az ő feleségét, gyermeket elbocsátják azontul mindjárt minden ok vetetlen és haladék nélkül engemet feleségemvel, gyermekimvel egyetemben Dobó uram ez fogságból kiszabadít és el bocsát. Erre is kötötte magát, hogy jószágomat

Császártul ő felségétől meg szerzi és az én morhámot, kit az ő felsége hada el vött én tülem, arról is ő felsége engemet megelégit, De mind az által én mind ez mai napig azon fogságban vagyok, ki bizony nekem úgy tecczik, hogy az Dobó uram kötelének és fogadásának ellene vagyok.

Annak okáért mostan is te Nsgdat én nagy biztomban akarám megkeresnem, mint bizodalmas uramat, könyörgök te Nsgdnak mint bizodalmas Uramnak az hatalmas Istenért, hogy te Nsgd törekegyék értem Császárnál ő felségénél, hogy ő felsége az ő felsége császári kegyelmességéből méltóztassék immár fejmemnek, jószágomnak meg kegyelmezni és ez hosszú ideiglen való fogságból, *kinek elmúlt két esztendeje és másfél holnapja*, mely fogságban immár három gyermekem megholt, ő felsége az ő felsége kegyelmességéből méltóztassék feleségemvel, gyermekimvel ez fogságból kibocsátani.

Nám én mint ő felségének szegény, nyomorult alázatos foglya az ő felsége parancsolatja szerint és az Dobó uram kívánsága szerint cselekettem, mert én ezt ez módot nem kerestem sem kívántam, hiszem penig az Úr Istent, hogy az te Nsgd törekedése ő felségénél énnekem szabadulásomra lészen, kit, ha az Úr Isten engemet megszabadít, míg élek meg akarom te Nsgdnak szolgálnom, mint bizodalmas uramnak. Jó választ várok te Nsgdtul.

Az Úr Isten tarcsa meg te Nagyságodat sok esztendeig jó egészségben.

Datum ex castro Sáros 4. die novembris Anno domini 1559.

Te Nsgd szolgálja

Perény Ferencz  
keze írása.

(Az orsz. Levéltárban őrzött Nádasdy levéltárból.)

Közli : DR. KOMÁROMY ANDRÁS.

# VEGYES KÖZLÉSEK.

## ESZTERHÁZY PÁL UJVÁRI KAPITÁNY LEVELEI A NÁDORHOZ.

1641—1644.

*Eszterházy* Miklós nádor legifjabb öccse *Pál*, nemzetsége *zolyomi* ágazatának megalapítója, 1587-től 1645-ig terjedt tevékeny életének nagyobb felét a vitézi pályán töltötte.

1618 folyamán Csehországban, 1619-ben Dampière vezérlete alatt Morvaországban vitézkedett. Ez évben emeltetett a nagyságosok rendjébe. 1621-ben Bouquoy oldalán harczol. Két évvel utóbb pedig már *nógrádi* kapitány.

Nógrádi, majd ismét, 1637-től kezdve, *füleki* kapitányságában érdemelte ki magának azt a díszes állást, melyben közel negyven évi katonáskodásának utolsó éveit töltötte. Mint a nagyfontosságú *érsekújvári* végek 1638-ban kinevezett *vicegenerálisa*, Ujvártt fejezte be mozgalmas életét 1645 január 17-én.<sup>1)</sup>

Az ujvári végekből 1641—1644 között nagynevű bátyja, gróf *Eszterházy Miklós* nádorhoz intézett alábbi leveleit a *kismartoni* hercegi főlevéltár eredeti *missiliseiről* közöljük.

### I.

1641. február 17.

Nagyságos Uram.

Tegnap 9 órakor meghozá *Rajcz* a Nagyságod levelét *cum adjunctis*. Én is akkor expediálván ismeg 28 lovast *Szeődénben* Pozson vármegye számára (kik már 58 lóval vannak), mingyárt irék a szeődéni kapitánnak, hogy még tegnap írjon az új Béknek, hogy emberünk megyen bé, és a mostani üdökhöz képest hitlevelet külgjön ki,

<sup>1)</sup> 1645-re helyesbítendő a Szilágyi Sándor által közölt *Családi Napló* 42. számú feljegyzésének hibás évszáma: »Az nagyságos galantai Eszterhás Pál, szegény uramatyám egy testvéröccse, holt meg Ujvárban, azaz érsekújvári vicegenerális lévén, ugyanottan holt meg 17. Januarii 1640. gutta-ütésben; kit Isten nyugoszszon az örök életben.« Szilágyi Sándor: a Gróf Eszterházyak Családi Naplója. Budapest, 1888. 7. lap.

és mind Budáig, s vissza is Szeődénig elkísértesse. Az után *Ondodi* Jánostól generális uramnak küldém a Nagyságod nékem írt levelét és a *Bottiáni* uram levele mássát, izenvén, hogy im most őnagysága meg értheti immár, mint jártak a Dunán túl valók. Izentem azt is, hogy nem ártana őnagysága véle, ha Nagyságoddal jobb correspondentiát tartana, s abból lenne, hogy innét is meg üthetnénk olykor az orrokat, és talán az ilyen szabad hodulástól és rablástól is elszoktathatnánk. Izentem azt is, hogy ha őnagysága nem restelli olvasni, oda küldhetem a vezér levelei páriáit is: meghattam azonban, hogy ha lehet, maga olvassa meg a leveleket, mivel még az ágyban is feküdt, s tudom, hogy a hosszú levélnek az olvasásától is irtózik.

Azért oda menvén, izenetimet megmondta néki, s ottan a Nagyságod nékem írt levelét csak igen prefunctorie elolvasta, s mikor a párt kellett volna olvasni, emez mondja (látván hogy az allját kezdte olvasni) ha Nagyságod ellene nincsen, im magam megolvasom. S ugy osztán megolvasván előtte, mondja *Ondodinak*, hogy megadják bizony azok is az árát. A vezérnek írt leveleire hogy semmi szüksége, hanem küldjem el a mint akarom, ő nem ártja semmi közit hozzá : Egyebet semmit nem izent. Az után másoknak is *per myurisim* referálta a *Bottiáni* uramék dolgát, de hogy meg látjuk, mint meg adjuk az árát.

En azért Nagyságos uram, *Néma* István uramat, kinek a *Cziráki* László leányát adtuk, hozzá készítvén és instructiót is irván neki, szolgástól tegnap estve felé expediálám, úgy hogy *Nagy* János uram is egy tudós és emberséges katonát adjon melléje, és délig várják el a Bék levelét, s akár küldjön hitlevelet, akár csak azt írja vagy izenje hogy nem szükség, ugyan be menjenek ma *Esztergamba* s holnap *Budára*. *Udvardon* hált csak ez éjjel *Néma* István, a ki emberséges és okos legény is.

Ez alkalmatossággal rövideden írtam mind *Musztafa* Béknek, mind az új Béknek, s mind a Kihájanak, kiknek páriájokat im Nagyságodnak is megküldtem, együtt a vezér levele mássaival.

*Musztafa* Bék nem sebes Nagyságos uram ; A lován mondják hogy esett volt lövés. Hanem az Ellai Bék sebes, de meg gyógyul, igen kurniszin kurvafi az is.

Tegnap jöve ki egy itt való szegény rab ki *Budáról*, kit most fogtak volt el, s csak nem régen szabadult vala ki ez előtt is, rab haja is meg vagyon, alá vitték volna, de nem engedték a *budaiak* csak 150 forintban, tiz réf perpetuanában eresztették ki hogy két hét alatt megküldje.

Azt én az ur elejbe is hagytam menni, s ott beszéllette hogy sok sebes vagyon *Esztergamban*, csak az a *Borbély* is, a ki *Bika* Györgyöt köti, vagyon negyven sebesse. Őnagysága igen örömet

hallotta, s egy inassától vissza küldte, hogy értsem meg, mit beszél az a rab, és írjam meg Nagyságodnak. Mintha glóriát akarna az *ujváriak* magokviselésének keresni, és önéki nem hinné Nagyságod ha írná is.

Nem győznék írnom Nagyságodnak aktáiról, bizony minden dolga gyermekség.

Ez estve a kapun várakozni hagyott, de miért nem izente meg. Hét óráig várakozván, hire nélkül be tették, és a kulcsokat fölvivén, utálatosul szitta a porkolábot és strása mestert, akasztással fenyegette őket, ki untig tartott. Az után *Ondodi* Jánost hivatta, azt is semmiért igen szidogatta, és megparancsolta néki, hogy ma jó reggel dobott üttessen, s mingyárt mustráljon: Meglátja meg vagyon-é szerivel. Im most keményen doboltat, de amaz aluszik, s nem hiszem hogy eszébe is jusson.

Ebédkor jövének bé az érsek uram katonái is. Asztalnál ültem, hogy béküldtek hozzám, hogy itt házam előtt jönnek el, nézzem meg őket. Én hagyám a legénnek, hogy neheztelné a *Generális*, hanem a piacra menjenek, s ott őnagyságanak mutassák meg magokat, de előbb adjon hírt őnagyságának is.

Izené egy inassától, hogy im bójöttek érsek uram lovasi, nézzem meg őket, mind ispánok vámosok felültek, és sok kölcsön ló vagyon közöttök, ő néki szekéren elkelletik menni, ingyen óráját sem tudja, hanem nekem kell gondjokot viselnem. Csak azt izeném néki, hogy bár sok volna olyan mint a vámos és némely ispán, és bátor kölcsön kérné sok a lovat, csak sok ember adna ennyi lovast.

Megirtam *Dallos* Alberttől (a ki egyik *fundor* és *intercasár* itt) a szerdai állapotot Nagyságodnak. Megbeszélhette vice ispán uram is. Merő irrationabilis moslékodás volt. Ha ő igazán meg beszéllette Nagyságodnak, megérthette. Én azulta feléje sem mentem, meg izenvén másnap *Dallostól*, hogy semmi jó dologról véle nem beszélhetek, mindent asztal fölött bor közben, és tele ház népe előtt akar beszélni: Én elkerülöm asztalát, mert kevés ebéd az, melyben belém nem vész. Arra csak azt izené, hogy miért nem adtam ez előtt tudtára? Hagyám viszont mondani, hogy ezt magától is meg kellett volna gondolni.

Szintén hogy ezeket írom Nagyságodnak, küldé hozzám *sereg-bíró* uramat, s izené, hogy mivel tudja mostan jöven haza fáradt erővel voltam, nem érkezett beszélni velem, hanem egy alkalmas üdőt választván, derék dolgokról fog velem beszélni. És hogy találta volt meg *Questenperg* uramat, hogy e mostani szükségre és kárra nézve, valami 4 vagy 5 hópénzt küldenének, kiről ez estve ír *Questenperg* uram, de sem ígér, sem nem; ő ez után is ír. Ismeg, hogy magam tudom *Ondodi* Jánosnak mely jó fizetése vagyon, de ő gondviseletlen; ő most is zászlóját dobját gyalogját a harczon

elhatta, stb. Hanem a végekről össze akar az uraimban gyűjteni, és törvényt láttat reá, s most meg is akarja mustrálni.

Ezekre izeném, hogy jól cselekszi őnagysága, ha fizetésünket sollicitálja, mert én ez előtt is mindenkor mondtam, hogy soha ne kérjünk, soha nem adnak; s látja maga is, a fél harminczadot (a kiből nekünk várnunk kellene fizetésünköt) mennyi felé distrahálják.

Az én fáradságom miatt ő nagysága valamennyit akart volna, mind annyit beszélhetett volna velem, s valamikor akarja meg is lehet, csak ebéd földre ne hagyja.

*Ondodi* Jánosról ő nagysága lássa mint disponál, de én igen végére mentem a dolognak, s ha ő reá törvényt akar láttatni, láttasson arra is, a kire a commandót bizta volt, mert az tizszer többet vétett.

Ez után mint leszünk, megírom Nagyságodnak. Noha azt mondá szerdán, hogy ha tudná, ki irogat Nagyságodnak, és a korcsomálásról is ki írt: Isten őtet úgy segélje, mingyárt által lőné pisztolával. Megmondám, hogy a korcsoma ez előtt is mint volt, és miért engedtetett közre. Azt is hogy a seregnek közönséggel abban csak a kára, hogy más fizet tőle, ő nagysága nem. És abból tartjuk az órát, abból adunk az utas katonáknak költséget, és sok szegényt temettünk el belőle. Akkor mondá, hogy ha fizetésen való árol valaki, nem bánja, de bizony megkivánja, hogy vagy maga szőlejében termett legyen, vagy maga pénzén vegye, és se hitelben, se kölcsön pénzen. Mondám, hogy abban nem praescribálhatni ki mint vegye a bort, meg kevés vagyon olyan, hogy ha hitelben venne, csak egy hordó bort is vehetne maga kész pénzén; de ez hives ratioknak látszott néki, s én is ott hagyám s eljövék.

Itt egy pénznyi gondviselést nem látok, merő rossz interkáfár ember a *Zádori* is; egy hidfát nem vágatták, sem hozattak ilyen hosszú és jó utó télen. Csak az vagyon, a kit én ez előtt hordattam. Az szegény emberek szénáját minden bitangolja, jelesül a maga szolgálai. Egy szóval, tövel hegygyel megyen minden dolgunk, kiben én hogy consistálhassak nem tudom.

Az is jeles dolog Nagyságos uram, hogy Nagyságod írt most utolszor néki, izene reggel *Dallostol* (mert én csak hallgattam, senki-nek nem jelentettem, várván másoktól), hogy ő nem tudja kicsoda vádolja Nagyságod előtt őtet, most is minémő nehéz levelet írt reá Nagyságod.

Arra csak azt mondám, hogy azt vélném én, hogy az a levél csak válasz volna az őnagysága levelére, és az aránt senkire nem gyanakodhatik. Izentem azt is, hogy tudja azt őnagysága, hogy én Nagyságoddal egy testvér vagyok, s arra nézve is többel tartozom Nagyságodnak, mint másnak. Tudom az Ország végezésiből is, mit hoz a Locumtenentia is magával, s a király távul létével, mivel



tartozom Nagyságodnak. És hogy az én szakállom immár megőszölt, sem üdömhöz, sem tisztemhez, sem állapotomhoz nem illik, hogy hazudozzam hizelkedjem önagyságának, s a mit nem javallok dicsérhessem, s ne is kívánja tőlem. Én is tudom hivatalomat, s abban a mit parancsol, eljárók, tudván az önagysága magistratussága mit kívánjon.

Im szintén most doboltat vissza *Ondodi* János, nem is muszált meg őket, csak menjenek haza. Hanem hogy maga házából ki ne menjen meghagyta a seregbiró által. Még én velem nem beszéllett. Így folynak itt a dolgok. Tartsa Isten Nagyságodat jó egészségben.

*Ujvárbán* 17. Februarii 1641.

Nagyságod szolgálja

*Eszterhási Pál.*

*P. S.* A mint a Nagyságod leveleit unalom nélkül olvashatom, úgy írhatok is Nagyságodnak; elhagyitaná egyikünk. Szegény *Ondodi*-nak, én azt hiszem, csak az ártott, hogy ő tőle küldtem volt tegnapi neki a Nagyságod levelét, és hogy nálam volt ebéden; mert neki az, nem jó akarója, a ki nekem barátom.

*Kívül:* Excellentissimo Domino Comiti Palatino Regni Hungariae, Aurei Velleris Equiti, etc. domino mihi gratiosissimo.

*Mellékletén:* a) Az előbbi *Musztafa Béknek* írt levelem mássa.

Minden hozzám illendő stb. Bizonyos emberinket küldvén palatinus uram ő nagysága leveleivel a vezérhez ő nagyságához, nem akarám elmulatnom, hogy Nagyságodat levelemmel meg ne látogatnám, mivel régen nem lévén itthon, csak hírét hallottuk a Nagyságod csatáinak.

Meg érdemli Nagyságod, hogy a magyar végbeliek megköszönjék Nagyságodnak, hogy a magyar urak szemeit felnyitotta; mert a végházakra igen kevés gondot viselvén, szinte fizetetlen és fogyatkozva hagyták volt a jó békesség bizodalmaiból, de most Istennek hála felsekertek és mind népből s mind fizetésből különben kezdtek a végházakra gondot viselni, úgy hogy bizony husz esztendő alatt úgy nem fogtak segítségét a végházaknak mint most. — És érteniök is adta Nagyságod, mint szoktátok a békességet tartani, mivel maga is mondta Nagyságod, hogy mind a két császár megholt a ki a békességet csinálta volt és véle együtt a békesség is. Meglátni hogy nem a hittel kötött frigvet, hanem az alkalmatosságot nézitek, holott a császárok szava és végezése szent, és mig ideje kitélik, tartozik az utánna való is megtartani és tartatni; kit mint tartottatok meg, elég példa a sok hódítás, rablás, *Onod*, *Gyarmat* felégetése és többek; kiről most többet nem irok Nagyságodnak. — Hanem ez alkalmatossággal juttatom eszébe Nagyságodnak, hogy mivel ez előtt is Nagyságod volt eszköz, a megholt *Husszain* Agha

hitlevele mellett rabom sarcza megfizetésében, most is azon kérem Nagyságodat, elégítessen meg igazán fiával, ne legyen több mocskolódás belőle. Választ várván Nagyságodtul. Isten éltesse Nagyságodat. Ujvárbán 16. Februarii 1641.

b) A mostani esztergami *Halil Béknek* :

Nagyságos szomszéd vitéz Uri Barátom !

Palatinus uram őnagysága küldi a vezérnek őnagyságának emberink által szólló leveleit, kiket parancsolt őnagysága nékem megküldenem ; kiket im késedelem nélkül meg is küldtem, Nagyságodat barátságossan kérvén, *Budáig* kísértesse el Nagyságod őket, és vissza jövet is *Szeődénig*. Nagyságod is a miben minket meg talál, a szomszédságban ajánlom jó uri barátságomat Nagyságodnak, kit külömben kellene követni, hogysen *Musztaffa Bék* szomszéd barátom ; kiből ha mi lett vagy tovább is lenne, mind a két részről néki köszönhetni. Isten éltesse Nagyságodat. Ujvárbán 16. Februarii 1641.

c) Item a *Kihája Béknek* :

Palatinus Urunk ő nagysága küldvén embereink által a vezérnek ő nagyságának leveleket, akarám Nagyságodnak eszébe juttatnom, mint tartsák régtől fogva *Esztergamban Huszain Agha* hitlevelén ki vitt rabom sarczát, ki 331 forint volt. Igaz hogy mind a vezér ő nagysága s mind Nagyságod megparancsolta volt, hogy meg fiztessen *Musztaffa Bék*, de mivel nem a végezés és hitlevél szerint, holmi rossz kihánt marhákkal, csizmákkal, papucsokkal, és egyéb rossz marhával kétszer árán akartak fizetni (és a rabbal igazán megfizettettek magoknak), nem akartam fel venni. Nézze meg Nagyságtok a maga dolgait, miképpen akar én tőlem hit levelet kívánni : hogy, se marhát, se rabot nem adunk a beszprémi kapitány sarczában, hanem készpénzt. Miért nem tétet Nagyságtok is a hit levél szerint nekem igazat ; kiben nevezet szerint vagyon írva a marha és annak az ára. A mikor pedig *Huszain Agha* megholt, az előtt régen kitölt volt a hitlevél ideje, és halálakor maga izente, hogy éppen megküldi, csak bizonyos embert küldjek be. Hogy azért valami mocskolódás ne legyen ez után is benne, Nagyságodat kérem erőssen parancsolja meg a mostani Béknek, minden haladék nélkül elégítessen meg.

## II.

*1641 julius 14.*

Nagyságos Uram.

Ezen órában hozák a vezér *Kihája* levelét, és a mellett com mendálja a portárol jött leveleket is, kiknek dátumja 25. Junii vagyon, mert a *Schmid Spáczai* uramnak írt levelét felszakasztottam vala. Irja, hogy *Izdenczi* uramnak 23. Junii volt audientiája,

és úgy fogadták mint főkövetet, és böcsülettel tractálták, s reménlik is, hogy igen hamar expedíálják, és jó vége leszen követségének.

Ír érsek uramnak *Szelepcsényi* uram is, kit ugyan most megküldtem; talán ő kegyelme bővebben ír, s érsek uram is közleni fogja Nagyságoddal. Igen ajánlják a szomszédok most a békeséget, *Udvardra* is hitlevelet adott a *Diván* akaratjából az esztergami Bék, hogy a vitézlő nép aratni barátságosan kimehet, és minden takarodásra. A *Kihája* is írja, hogy most a *pesti* mezőben egy törököt levágtak, megszólítsam őket, mert ezután ha olyan esik, házokig üzeti és, ha mi rajtok esik, magokra vessenek; kiről irok is a végekbe.

Musztafa Bék hírét nem igazán írta vala a szódéni kapitán, mert nem jött még fel, hanem szerdán jön maga fel, cselédi jöttek volt csak akkor föl. Voltak jobbágyi nála *Budán*; szabódott hogy senkitől ne tartsanak, semmi sem leszen, ő is keveset késik házánál, ismeg alá megyen.

*Eszéknél* semmi török nincsen. Rosz kémjei vannak *Bornemisza* uramnak is. Posta volt Erdélyből *Budán*, azok nem félnek, noha a vulgus ottben igen emlegeti, hogy *Székely Moysést* akarnák bévinni.

Igen kevés jövevény török vagyon *Budán*, jó ha 400 vagyon. A *bosznainak* hire sincs, s nem is várják.

Az én fiam felől, Nagyságos Uram, semmit nem írt Nagyságod. *Hosszutóti* uram igen nagy dicséretet teszen a *Sennyeiné* asszonyom leányáról, a szerint *Falusiné* asszonyom is. Immár nem tudom az ő szíve is kihez hajt, s az Isten is mellyiken nyugodtja meg: azt hiszem a Nagyságod tetszésén fog megnyugodni.

Érsek uram azt hiszem *Pozsonyból* directe küldi meg *Bécsbe* a leveleket, nem tudom azért.

Im ezennel indulok *Surányba* a szentegyház consecrátiójára. Isten Nagyságodat tartsa jó egészségben.

*Ujvárbán* 14. Julii 1641.

Nagyságod szolgálja

*Eszterhási Pál.*

*Kívül*: a szokott czímezés: Excellentissimo Domino Comiti Palatino Regni Hungariae, Equiti Aurei Velleris etc.

### III.

*1641. augusztus 14.*

Nagyságos Uram.

Én készem tartottam itt emberemet, s leveleimet is elkészítettem volt, hogy jöve a Nagyságod válasza. Azonban *szeődéni* kapitán uram includálva küldte e két levelet. Igaz leszen meglátja Nagyságod a Deák írása mind a két dologban; mert mára reggelre, tul a *Dunán*, talám láttak 60 vagy 70 szekeret *Esztergamnál* készen lenni, s elhittem a követek alá. Az én emberem is *Pestig* azon kocsikon

jött, a kiket ő érettek kértek *Keviből*. Mindazáltal én ugyan elküldém a leveleket oly tanusággal, hogy ha ott nem éri, visszaküldi őket. Azonban, im ezen órában irok *Komáromba is*, hogy ha oda menne *Izdenczi* uram (mert arra dirigálták mind a kocsikot) sajkán is feljöhet *Naszvadi* s innét szekeret s lovakot is küldhetünk elejben.

A *pesti* hidon általment török is meg merítette a hálóját, írja a Deák, hogy még ott nem tudják mint járt *Musztafa* Bék, de a *Farkas Pál* leveléből alkalmasint megérti Nagyságod, noha még nekem sehonnét nem irnak róla, mert sok helyről gyalog katona hozza a leveleket. Még másoknak is juthatott benne, ha utánnok mentek.

Én Nagyságos Uram kifutamodhatom Nagyságodhoz holnap Komjátira, s beszélhetünk is a miről szükséges. Eljövén a Nagyságod emberi, az éléről disponálhatunk, úgy a borokról is. Leszen halunk is Nagyságos Uram. Akarnám, ha a kiknek szállás kell, neveket küldenék; izennek ugyan felessen jó szállásról, de felének sem tudják neveket megmondani.

Én sem tudok most mást mit irni Nagyságodnak.

Tartsa Isten Nagyságodat jó egészségben.

*Ujvárbán*, 14. Aug. 1641.

Nagyságod szolgálja

*Eszterhási Pál.*

*Kívül* a szokott címzés.

A *mellékleten*: Istentül minden kívánata szerint való lelki és testi jókat kívánok megadatni kegyelmednek.

A kegyelmed követi mindeneket megadtak. Az *Racz* teökh-tassot (így!) is megvöttem és meg is szereztetem az *Haszuff* talpas iszpaiával. Hirtelenében mostan kegyelmednek semmit egyebet nem írhatok, hanem mivel a szolnokiak ilyen dolgot cselekedtenek, hogy a szolnoki kadiát, fő lovas agát, tizenheted magokkal elfogták: az vezér is *Musztaffa* Békét kétezer magával elbocsátotta. Mint és hogy leszen járása: nem tudom, hogy ha megtér akkor tudjuk meg.

A párkányi csatázón *Omer* aghán a vezér hat pálczát üttetett. Ez estve a mely kapucsi basa *Omer* aghát alá vitte ez estve viszontag feljött. Valamelyek azon az csatán voltanak mind alá viszi; mi miben marad. Mind a két pártrul való követ holnap délig itt leszen.

A mely törököket *Ujvárba* vittek, a *Tattár* vezeték nevű fizethet, a másik szegény legény.

Másszor többet irok kegyelmednek. Mostan több alkalmatosságom nem adatott, de kegyelmetek ezen okokra nézve vigyázásban legyen, az ilyen ritka posták által én kegyelmeteknek nem szolgálhatok; hanem úgy végezzen, hogy ha akarja hasznomat venni, a posta, ha egyik nem a másik, mindennap nálam legyen, mivel egy két posta azt végben nem viheti a mi hirtelen való dolog. *Valeat.*

*M. D.<sup>1)</sup>*

<sup>1)</sup> *Musztafa* Deák.

## IV.

1642. márczius 10.

Nagyságos Uram.

Csak szintén most ebéd fölött hozák meg a választ bátyám uramtól, együtt a Nagyságod nekem írt levelével, melyet *Czanko* uram vitt hiszem oda, vagy az Olah kapitán ; viszont ide azt küldték vala harmadnapja utjokból, a kit rólok Nagyságod bátyám uramnak írt vala.

Tudom ő kegyelme mindenekről írt Nagyságodnak, s tegnap nagy plausibiliter beszélnek vala követ uraim a nagyobb dologról, de a mint uram bátyám írja, még sok híja annak, mivel amazok mind másképpen adták be írva. Lator, szemtelen s hitetlen nép az, csak nagy szorongatás vinné azt állandó békességre.

*Körmöndi* emberek jövőnek tegnap Nagyságos Uram hozzám magok dolgában, azok azt mondták, hogy egy hete ha vagy, hogy *Battiáni* uramnak egy *Tornycza* nevű faluját elrablották *Lindvához* közel a *kanisaiak*. De talán inkább *Bánfi* uramé lehetett. Hat embert vágtak le, 12 elevent vittek. De ám a török azt sem hitte mikor mondták nekik ; sőt ezekre nehezteltek, hogy akármit is hamar elhisznek &c. És így, a mai írásom szerint is, én el nem hihetem, hogy ők a mi praetensióink szerint megmaradjanak ezen az Articuluson.

Tartsa Isten Nagyságodat jó egészségben.

*Ujváran* 10. Martii 1642.

Nagyságod szolgálja

*Eszterhási Pál.*

*Kívül* a szokott címzés.

## V.

1642. április 28.

*Bátorkeszi* Ferencz szolgáltnak, tegnap egyszersmind két levelét hozák, kiket méltónak ítéltem, hogy Nagyságod értse és Nagyságod után küldjem. Innét Pozsonba küldtem s ott a postamesterre bízam.

Ez a rossz deák, el fogja veszteni magát, noha bizony nem igen fideliter szolgált akármikor is, én sok ideje hogy ösmerem. Ma írok oda bé szolgáltnak, hogy legyenek azon, ha valamint csak *Ebeczkínét* hozhatnák is ki az egyik kadiáért leányostól, mert semmi sem fog késni a rabok dolgában, el láttam.

*Sziliktár* basa halála nem káros, vesztené Isten ezt is.

Most vannak itt oda alá való szegény emberim ; az *eszéki* hidat igaz hogy építik, de az minden esztendőben szokás, mert nagy vámja is vagy, s messze is tart, s gyakorta kell igazgatni, hogy egyik szekér a másik előtt kitérhessen. Semmi török jövetelit nem értik, ha *iszipaiak* jönének, immár volna láttatja.

A *Romháni* katonáinak egy hópénzt adok a Nagyságod parancsolatja szerint, s megválogatván, hatvanig a pörös földre szállítok benne.

Egyéb nem occurral most ennyi galibámban a mit írjak Nagyságodnak. Tartsa Isten Nagyságodat jó egészségben.

*Ujvárbán* 28. Aprilis 1642.

Nagyságod szolgálja

*Eszterhási Pál.*

*Kívül* a szokott címzés.

*Mellékelve* a Bátorkeszi Ferencz két levele:

a) Isten áldja meg Nagyságodat sok esztendőig tartó jó egészséggel.

Mi Nagyságos Uram tegnap csötörtökön jó idején Budára érkezénk Isten kegyelmességébül. Ma jó reggel a Devánba föl hivattatván szembe lőnk a jancsár aghával, mivel ő most a locumtenens. Mind a vezér s mind pedig a tihaja *Egerbe* mentenek. Ez jancsár aghának jelenténk a rabok állapota miben volna, hogy a végezés szerint nem cselekedtek volna. Semmit nem tud felelni; hanem a leveleket javallák minnyájan, hogy kézhez adjam, és itt minyarást megfordítatván, a vezérnek postán utánna küldenek; kikre onnét adjon-e választ, vagy haza jöven: ők tudják s lássák. Ezten péntekre mondják hogy haza jönének onnét. Addig ha mi oly dolog occurral Nagyságodnak, kirül parancsolhat ide mi nekünk, Nagyságod gondja viselése. De én javallanám ugyan, hogy azokért a rosz kadiákért vitetné ki Nagyságod azt a tizennégy rabot; mert mivel sem Istennek sem igaz hitek nincsen ezeknek: bizony sem hódultak sem hódulatlanok nem adatnak meg, csak oda lesznek, s mit tehetünk róla. Bizony a Nagyságtok igaz írással való pirongatásit csak nevetik az ebek.

A gazdánk beszéli Nagyságos Uram, hogy bizonyosan hallotta volna, hogy az eszéki hidat igen csinálnák; osztán hogy az iszphaságot is (kiket ez egynehány esztendőben föl nem hoztak) igen parancsolnák fölhozatni ide Budához.

Az Alajbék, mikor Nagyságod irogatásirul emlékezett, egy kis levelecskét sodrogat vala kezében: ez is, monda, az uratok írása; a vezérnek küldöm ezt is mint a többi. Kértem mi volna benne: mondá hogy egy paraszt embertül vette volna el. De *Habib* agha már az előtt elárulta volt. Mert hogy az Emengh házánál volt nálunk, beszéllé, hogy a várbul alájöven, arczul találta *Musztafa Deákot* egy levelecskét olvasgatván, s kértem — ugymond — micsoda levél volna az? Mondá hogy Eszterhási Pál ő nagysága írta volna neki a rabok felől. Én is ugymond kikapván, kezébül mondám: Kurvafi mi áll te rajtad a rabok dolgában? S micsoda jót is tehetsz te azokkal; talán inkább valami árulóságban forgolódnál te? Én is

ugymond a levelet Béknek adtam ; rosszul jár az a pribék kurvafi. — Én ez beszélgetésére egyebet nem tudok mit mondanom, hanem hogy a ki mit ennék, innék is reája. De a bizonyos hogy Nagyságod írása volt ez a kis levél. Nem tudta a bolond otthon olvasni meg.

Vizákat Nagyságos Uram most mindenütt bőven fognak : itt hat pénzen okaja. *Maroson* csak egy czöveken is hármasával vagyon kötve a Dunában ; éppen kilenczet kötöttek volt meg, azonkívül kettőt vágtak ki a székben.

Itt Nagyságos Uram a tallér ugy jár mint az előtt, százhusz pénzben, a *gréczi* százharminczban kel. Vásárlásban el veszik másfél forintba, de ismet a marhát reá tudják.

Isten éltesse Nagyságodot jó egészségben.

Ex *Buda*, die 25. Aprilis anni Domini 1642.

Nagyságodnak alázatos szolgája

B. F.

*Kívül* : Eszterhási Pál úrnak, nekem kegyelmes uramnak ő nagyságának adassék hamarsággal. *Cito, Citissime.*

b) Áldja meg Isten Nagyságodat.

Az elébb végezém Nagyságodnak irott leveletem, és el is küldvén, találá hozzánk jön *Kinan Zaim*, kinek jól innia adván beszélgeté, hogy ma egy hete *Sziliptár passát* a császár *Tömösvárott* megfojtatta ; mivel a császárok tárházaibul sok kincset takart volna ki. Nagy dolog legyen ha ez is nem felsőben ment *Egerbe* és *Szolnokba* ; egy paraszt ember rebesgeté a hajón, hogy erre is reá volna a szándék. Néha *vox populi vox Dei*.

Ugyan *Kinan Zaim* most beszélé azt is, hogy *Halas* táján tizenöt lovas katonák csavargottak, kikben hármat levágtak, ötöt elfogtak, a többi elszaladott ; és hogy a kiket elfogtak, azokat ide Budára hozatván a jancsár agha lenyakaztatná. A *váczi* aghát is, ki Plosaczot fenyegeti, ma hivatta a jancsár agha, ha igaz *Kinan Zaim* szava.

A *ráczevi* birót az adonyi kadia igen megverte, ugy hogy kezét is csaknem eltörte. Ama szegény ember is föl jöven panaszolni ma behozatta a kadiát s másfél százat csapatott rajta s kadiaságát is levonta róla. Akarám Nagyságodnak ezeket is értésére adnom. Isten Nagyságoddal. 25. Aprilis. Anno 1642.

Nagyságodnak alázatos szolgája

B. F.

*P. S.* Azokat a féltallérokat semmi uton nem akarják elvenni marha áraban. *Gréczi* tallérokat kívánnak, ha aprópénzt nem adhatunk.

*Kívül* : Az én kegyelmes uramnak *Eszterhási Pál* úrnak ő nagyságának adassék.

VI.

1642. *junius* 7.

Nagyságos Uram.

Irtam Nagyságodnak bőven az Ali csauszszal ment szolgálamtól. De igen rossz emberől jártak véle, mert bementek *Tardoskeddire*, s még ott kilencz icze bort ittak meg, s sokat fecsegett a rossz ember Ali csausz. Szidta a birákot, hogy miért építnek, mert bizony kihúzzák a bujó lyukból őket, ott ütik le a zászlót, s mind elviszik őket. A szentegyházba is akart menni, de nem nyitották meg néki; azért is igen haragudott. Ha ott éri ez levelem, nem árt elé hozni fenyegetőzéseket, és, mintha a véle való katonáktól értette volna Nagyságod, magát is megpirongatni. Igaz hogy nálam volt ebéden, s menthetné borosságával magát; de gyermek, részeg, s bolond, igazat szoktak mondani. Igen megrémlettek ezek szegények, valaki onnét alól jön, minden fenyegeti őket, tegnap mégis megbizakodtattam szegényeket.

Ebéd után is beszéltem Ali csauszszal Nagyságos Uram; ő azt mondja, csak ötöt várják vissza, ha nem lesznek a kadiák, mingyárt alá viszik *Ebeczkinét*; s mondám hogy adta volna Isten, eddig is vitték volna alá, a hol az 500 el kelhetett, el kelhet a taknyos leány is és poshatt vén aszony. Sírt is a kurvafi *ad speciem*, mint szánja ő őket, s egy maga rabját is ígerte még hozzájuk &c. De lator-ság minden dolgok. Mondotta azt is, hogy ha eltörött a szekér, ott csináljuk meg a hol eltörött; s mondám hogy abban módot nem látok, mert ők ha ígérnek is valamit, meg nem állják, csak azt mondanák osztán hogy törökké lett ez is, ennek hírét sem hallják &c. De meg látja Nagyságod hogy *Bécsben* nem lesznek scrupulosusok.

Tegnap érkezék Nagyságos Uram *Budáról* szabadult egy itt való érsek uram ispánja fia. 600 tallér, 5 pár piztol, 2 asztalra való óra volt sarcza. Egy rácز pribék legény hozta el. Eleget tudakozám tőlök, de semmi olyast nem tudnak mondani. A pribék mondja, hogy bizonyosan alá visznek ezekben a végekből.

*Csontos Márton* is megjöve tegnap. Ő is azt mondja, hogy semmi derekast nem érthetett, felette nagy titokban vannak mindenek, és minek előtte *Ali csauszt* expediálták volna, onnét alól jött egy posta, az után sok divánnjok volt csak suttogva az öregének, és valamint Bécsbe expediálták volt Ali csauszt, a leveleket elszaggatták, s másokat írtak oda is, ide is. Az én rabom felől is csak alakoskodnak az ebek, csak az ajánlás vagyon, nem tudom leszene valami benne, meglátom visszajövet mit mond Ali csausz.

Am látta Nagyságod, minémű kemény levelet írtam vala én a kihájának, de mintha nem is apprehendálnák, csak úgy tartják;



soha ratióval, igazsággal, szép szóval ezeken nem veszünk semmit, ha erőtlenek leszünk.

Kalocsai érsek uram tegnap meg küldé Nagyságos Uram az ezer forintot, levelét im Nagyságodnak küldtem, ez, több jóakaratajának ellene mond.

Az én atyámfia Nagyságos Uram most jól vagy. Csötörtökön végezte el a harmadik fürdejét, de rosszul volt déllest utánna, ebédkor kezdte el az alteratiót. Én még nem tudom Nagyságodnak mondani galibáját, s maga sem, más sem. Vetnek a méhanyára is, mert szenvedett az aránt valami fájdalmat is, az után egy jó asszonyember megkente s úgy ítélte, hogy a méhanyától vagy az az feje mint egy szédelgése. Bekötötték osztán, de megmondotta, hogy megnehezedik utánna, de harmad napig le nem kell venni. Szintén ebéd felett voltam, hogy annyira apprehendálta, hogy ki üti a nyavalya. Papért, barátokért futtatott, nehezen verhettem ki fejéből, hogy semmi afféle nincsen. Nagy apprehensiói vannak, és a fejére panaszkodik, hogy ki tudja mind micsoda melancholia jut eszébe. A szeme fénye sem úgy szolgál, a mint kellene néha, és bágyadva is. A szive is nehéz.

Osztán 2 órakor déllest elmulatta, s mind jól volt, s jól is aludt. Tegnap napestig osztán mind jól volt, s ez éjel is. Tulajdonítja annak a kötésnek maga is azt az alteratiót, de reméli hasznát is. Egyébaránt ereje alkalmasint megvagy, fön is jár. Ha ki-mehetnék, *Galantára* vinném, talán használna az ég változtatása is neki.

Meglátom ez 3. nap, de ha galibássan leszen, megént elkérem Nagyságodtól a patikariust egynehány napra.

Tartsa Isten Nagyságodat jó egészségben.

*Ujvárbán 7. Junii 1642.*

Nagyságod szolgálja

*Eszterhási Pál.*

*P. S.* Brezanits írta vala Nagyságodnak, pro 4. vel 5. praesentis ide jön a katonáknak fizetni, de semmi hírét nem hallom. Mondá valaki, hogy *Bicse* felé volna; az üdő pedig multon mulik.

*Kivül* a szokott czímezés mellett: Commendantur Domino magistro postarum Posoniensi quam diligentissime pro celeri transmissione.

## VII.

*1642. junius 10.*

Nagyságos Uram.

4. praesentis írt Nagyságod levelét szombaton elvettem vala, együtt a győri püspök uram levelével. Azon hírt a *trencséni* hévizből Dániel uram bátyám is azon nap megírta volt, de *Franz Albert* elfogása ott tudva még akkor nem volt; hanem hogy az ellenség

*Opavia* felől jön &c. Jöttek az után *Bécsből* is, s mondják, minémő turbatusok ott az emberek; kit mintha látnék, úgy hiszek.

Az Istennek bizony nem kicsiny ostroma ez, hogy ollyakra hagytuk magunkot, s minden dolgaink gubernátióját, a kik vagy keveset értenek, vagy tunyák. Emlékezzék meg Nagyságod róla, mint írtam vala csak nem régen is Nagyságodnak *in hanc materiam*; látván, hogy *omnia ruunt in deterius, et nullus admovet manum*, kiben reménységünk lehetne dolgaink gyámolítására, ember semmi jót nem tud várni. Elkedvetlenedtek idegenedtek sokan, a kik valamit cselekedhettek volna; elfogyott, elnyomorodott és kedvetlenedett a vitélő nép is; kifogyott a tárház is, expirál a hitel is, nem tudom mihez nyulunk. Eddig az Isten hadakozott érettünk, de látván ő szent fölsége is, hogy abutálunk segítségével, megvonja segedelmét tőlünk. Dobolhatunk ugyan, hirdethetünk hadat, de az mind késő, s mind Tyro.

Nem látom *pro hic et nunc* semmi tartalékját, egyenesen jöhet *Olomuczra, Berenre* &c. és *Ausztriára* is; oda hozzák a *sedem bellit*, ott még el élhetnek. De mind attól tartok én leginkább, hogy azoknak correspondentiájok ne legyen *Rákóczival*, és közel léteket értvén ezeknek, ő is ne erumpáljon, s a kit allattomban tagadva régen főz, fel ne adja ő is.

Ezeket és ezek circumstantiáit tudom Nagyságod nálamnál jobban érti, de mivel a mi fazekunk fővésében is jár, mégis akarék írnom Nagyságodnak róla. Ugy hiszem ezt Ali csausz is megérti, s most a vásáros alföldi nép is megviszi a töröknek, s meglátja Nagyságod, insolentiorbak lesznek, s nem sok üdőt hagyok hódításoknak; mert im már is a nagy beszéli az embereknek köztök, hogy *Nyitra* is Musztafa Béknek vagyon adva, s reá megyen.

Nagyságos Uram, tegnap jöve ide *Brezányi*, s meghozta hópénzeket a katonáknak; én is majd megmustrálom őket, s megfizetvén helyekre szállítom. Az oláhok compániájában is fogadott a zászló-tartó valahányat, *Sellye* táján gyűlnék össze. Nagyságod úgy disponált volt rólok, hogy ő fölsége mellé adja őket *Slesiában*, kit bizony az én tetszésemből Nagyságod nem cselekednék, mert bátor hazudjak benne, de szükségünk lészen még itthon is a szolgára. A mint elvagyunk a gondviselésben ide mi felénk, bizony ide semmit ő fölségének bizni nem kell. Elgyalázánk fogyatánk szintén a végházakat, mezőre való had ezekből bizony nem csavarodik ám, mert a fejéitől vagyon a büzi. Akik az ő fölsége javát bőven veszik, pénzét *pro libitu* fecsketik, lássuk mit mivelnek; annyival inkább a kik ugyan tartoznának véle, s szüntelen zörgetik az ő fölsége ajtaját. *Pikolomini* a mint értem, pénz nélkül ki sem megyen, s okossan is cselekszik. Mit fogyatja Nagyságod is magát azokért, a kik meg sem köszönik? Nem hagyok sok üdőt néki, meglátja Nagyságod mint megbódulnak ezek, s mint kapnak kétfelé, és soká *Bécsben* is nem lesznek secu-

rusok ; én hitemre csak hallgatnék ha Nagyságod volnék, és nézném, mit kezdenek s mívelnek ; kiről inkább szóllanék Nagyságoddal mint írnek. Tartsa Isten Nagyságodat jó egészségben.

Irtam *Ujvárbán* 10. Junii 1642.

Nagyságod szolgálja

*Eszterhási Pál.*

*P. S.* Ez elmúlt héten valami rossz ember, nemesnek tartja ugyan magát, de paraszt apától való, onnét alól hajtatott 7 *bujáki* katonával valami marhát el hamis praetensióval, kit én meg hagytam fogni, s a katonákkal együtt ide hozni. A marhát kikeresni, s visszaadatni. Azonban szombaton ment volt *Bujákba* a fiam szolgálja *Zádori* Miklós, s azon katonák gyanánt egy falumban Buják mellett fel emelvén a törökök *Váczzá* vitték, s a vezér alá vitette. Tegnap ír róla a *tihája*, hogy a marhát visszaadtván, ő is mingyárt meg küldi a legént, kit én azon kivől is megakartam s akarok is cselekednem.

Az én atyámfia alterációit megírtam vala Nagyságodnak, s félvén nagyobb galibától, kihozattam vala vasárnap a *szombati* doktort, de Istennek hála az üdő alatt is, míg kijött, sokkal jobban volt, s elmúlatta azt az alitást is, s fön is vagyon. Praescribált holmi orvosságokat néki, s eszünkben vettük, hogy a méhanyától volt ez mostani galibája, talám ez után immár jobban lesz. Im azért ebéd után haza eresztém a doktort, mivel holnap érsek uram után megyen *Posonban*, s azt mondá, hogy azon lesz, hogy Nagyságodhoz beszéllje ő nagyságát is. *Homonnai* uram nem tudom végezhetie dolgát ott fön, most kelete a pénznek, leghamarább végezhet csak az ki többet és hamarább &c. *Csáki* uram is megvetné *Tarczalért* magát ugy hiszem. Én alig várnám, hogy megmenekedhetném ez ennyihány garastól.

*Kívül* a szokott címzés.

### VIII.

*1643. május 24.*

Nagyságos Uram.

Kívánok Istentől Nagyságodnak sok szent pünkösdnapiját egészségben érhetni.

Tegnap vettem Nagyságod 18. praesentis írt levelét az adjungált ő fölsége levelével, kiből a Nagyságod maga és apródi egészségét igen nagy örömmel értettem. Kívánom is Istentől, hogy mind a curát, s mind a fördést sokáig való jó egészségére adja ő szent fölsége Nagyságodnak. Mi is Istennek hála, türhetőképben érkezünk ide ez elmúlt csötörtökön, hanem a Rebekát nem tudjuk mi lölte, minden nap hideg löli, s a hévsége continue tart rajta ha elhagyja a hideg. Ma

doktorért is akarok vala küldenem *Szombatban*, de felkelvén álmából reggel (mert éjjel rosszul aludt) jobban érzette magát, noha én látom hogy még is belső hévség vagyon rajta, de ő ugyan fel veri magát; ma holmi hüvösítő italt adunk néki, meglátom mint leszen, s ha szükségesnek ítélem ugyan kihozatom *Dr. Wernert*.

Hogy *Károli* urammal minden dolgomat elvégeztem, *Bozór* nevű szolgájától írtam vala Nagyságodnak bőven, nem tudom meg vitték volt-é Nagyságodnak, *Palfalvai* uramnak commendáltam vala, bizony igen bánnám ha magánál tartotta volna meg e barátom, mert genuine describáltam vala sorditiessét a sógornak és azt is, hogy nem méltó Nagyságodnak vélek tractálni, mert ha végezhetné is ember vélek, sok bolond conditiókot praescribálnának. Azon levelemben írtam vala Nagyságodnak *Haller* Sámuel felől is, mint járt *Bocskai* Györggyel, *Telegdivel*. Az után maga is minden készület nélkül félve *Haller*-től, megindula 12. Maji, *Károli* uram is a pénzzel. Ki után én nem csak pénzetlen, de ugyan szinten fogyatkozva maradék Nagyságos Uram, s bizony a Nagyságod pénzéhez is az nyúltatott. De azért hiszem Nagyságod a nálam levő deputációkban meg nem fogyatkozik. Adtam immár is mészre *Századi* uramnak, s ezen héten jobb részét megadom, és szerdán az oláhoknak is megfizetek; de azokban elmentek némellyek, az oláhokban jó két legény, egy Nagyságodhoz ment levelért, a másik a zászlótartó; maga sem tartja éppen szerit meg a kapitány. 5 lóra írtam, s fél hópénzt tegnap adtam nekik, felét szerdára halasztottam. S *Léván* szeretnek inkább maradni, mivel fűvet is közel kértem nekik. 43 lóval lesznek. Nem is többítem meg őket a Nagyságod által jöveteléig. Könnyű akarmikor is magyart közikbe fogadnunk.

A mely ő fölsége leveleit Nagyságod ide küldte, ugyan tegnap elküldém *Barsba*, *Zólyomba*, *Nyitrába* holnap *Századi* uramtól magától elküldöm, de *Honthon* kívül a többinek nem látom szükségesnek Nagyságos Uram, mert *Esztergamban* nemesek nem laknak, a szegénység eleget cselekszik, száz embert ígértek most is egy hétre. *Komáromban* még is vannak nemesek, meg adom, azok lehetnek valamivel, de ott is a parasztság jó segítséggel volt, s leszen is. *Nógrád Szécsényt* kezdte kővel keríteni, arra emberül készültek s költenek. *Pest Pilis Solt*, mind a végházakban laknak az uraik, vagy pedig nagyságos urak, kik magán ígértek, s a parasztság sokat fizet a *gratuitus laborra*, nem úgy mint a hódulatlan uraim.

Vagyon Nagyságos Uram más considerációm is benne, mertez a töröktől titkon nem lehetne, s ottan ő is ususban venné, a mint most is, a mi követink a portán lévén, az esztergami szancsokságban költségekre pénzt szednek hitetlenül, kin tiz kin 12 forintot, többet kevesbet, kit csak most fakasztottak ki némely faluknak.

Írja Nagyságod hogy a végbeliekben a hadba akartak vinni, de elmulatták. Nékünk pedig a hadi tanács ír 5. Maji, és száz jó lovast parancsolnak *Horvát* Mátyás alá rendelnünk, kiknek 3 hópénzt ígérnek, Győrből 150 lovast, a kanizsai végházakból 50-et. Az után nem jöve parancsolatunk. Már azok mind el is vannak rendelve, noha az egész végházak csak szinten pusztulófélben vannak, s bizony rövid üdön el is vész valamelyik.

Egyébaránt most nem hallunk sehonnét is Nagyságos Uram semmi gonosz híreket és apparatust, de bizony dolog, valahol összehatalálkoznak a vitézek, de békével egymás mellől el nem mennek.

Az *egri* basának küldöm most Nagyságodnak egy levelét. Considerációban veheti ember, s bizony inkább mind igaz a mit ír. — *Hosszutóti* tart feles csavargót, de *Bornemisza* minden tolvajt megfogad; conventiót ad nekik de egy pénzt sem fizet, s azok dullják fosztják a szegénységet, és csintalankodnak a török ellen is. Néha osztán *onodiak*, *fülekiek*, s mások is adjungálják magokat.

Mikor szintén ezeket írom Nagyságodnak, sietve hozák a *palánki* kapitányok levelét, hogy a másik éjjel többől kiégett *Palánk*. Im a magok levelét oda küldtem Nagyságodnak, mert haszontalan a principálisomat ezzel molestálni. Hanem irok néki is *Gurabra*. Ezt immár *Damásd* után szántam. Mert im csak 2 hete hogy 22 lovokat elhajtották az *esztergamiak*, s most így romlottak szegények. A vármegyék is restek a segedelemre. Én mindazáltal írtam négy végházban, hogy mingyárt gyalogot küldjenek belé, míg meg keríthetik. A mellett Hont s Nógrád vármegyéknek is írtam sietve csak a viceispánoknak, hogy se órát se napot ne várjanak, mingyárt sietséggel palánkfát, vesszőt, hordjanak. Pátenst is küldtem a kapitányoknak, hogy indicrete akárki jószágát körül hajton hajtsák reá. Ha a töröktől meg maradhatnak, talám még ez egyszer fel állathatják. Talám az oláhokot is oda kezdem küldeni. Generális uramnak ha gyalogi volnának, 50-et jó volna oda küldeni, mert itt igen kevés az őrző s vigyázó gyalog; de az hévízbe készül, csak recipével akar előbb élni, s oda kíván maga mellé 30 hajdut a magájából.

Az építéshez hétben kelve az ünnep után ismeg hozzá fogunk Nagyságos Uram. Ez mult héten vettünk 1200 forint ára meszet, de mind hitelben; talám ez jövő keddi gyűlésben ad valamit viceispán uram, s megfizetünk nekik. A mit a nálam való Nagyságod pénzével érünk, az minden órában leszen.

*Csáki* Albertet megírtam volt Nagyságodnak, hogy el bizlaltam a Nagyságod szolgálatjára, s el is jön, de immár megvárja Nagyságod általjövövelit. Szent Iván napra által jön hozzám. Nagyságod írja meg, ha mégis szükségesé, és mikorra várhassuk Nagyságodat.

A Nagyságod patikáriussa végezée el dolgát *Lánzsérban*, nem tudom, igen emlegeti az atyámfia ; ő sokat tart felőle. A Rebeka is inkább venne attól orvosságot mint mástól ; de most őtet nem kívánhatjuk.

Valami 2 *ráczevi* emberemet tartják Nagyságos Uram *Semtén*. Ide küldte vala ma őket porkoláb uram, de ismeg visszaküldém őket, mivel tartott a Nagyságod haragjától. Irt az *esztergami bék* is Nagyságodnak rólok ; olvasám azt is. Bizonyos hogy ott költségekre váltották volt, s én bizony soha egyet sem tudnék ezekben kivetni több pénz közül, noha ösmérem már rossz voltát.

Ezen occasióval irok Nagyságodnak a poltura állapotjáról is. Kérem Nagyságodat ottan csak Zólyom vármegyének írjon Nagyságod róla, vegyék harmadfél pénzben. Lám *Pálffi Pál* közel a bányákhoz úgy véteti jószágában, *Csáki* uram is úgy ; csak mi vesztegetjük véle magunkot. Hidgye Nagyságod, sem ő fölségének, sem a bánya kamaráinak egy pénz hasznára ez nincsen, hanem ennyihány dús kurvafinak, a kik Lengyelországban hordják az aranyat tallért, s uzsorára azt a kamarára adják, és nékik tallért 120 pénzben, aranyat 3 frt 40 pénzben adnak osztán érette, ennyi haszna a császárnak benne. Most *Draskovit* is 180 pénzben akarja a tallért nékik adni, 3 frt 60 pénzben az aranyat, vagy Lengyelországban akarja küldeni elváltani a pénzt, s polturát hozatván azt akarja adni. *Pálffi Pálnak* is csufos praktikáját tudom vele, és a kamaragróffal is. Nem mernek ellene véteni, egyet értnek *Draskovit*jal.

Im, occasiót vévén az innepben magam félrevételemlre, ugyan béven akarék írnom Nagyságodnak. Örömet érteném azt is, miben impediálta *Pálffi Pál* uram minap Bécsben az ide ígért pénzt, kire én *Szombatban* is adtam vala okot néki, s mondja vala is hogy majd szól róla, de elmulatá azonban. *Pozson* vármegye dilatióban vette a szegénységet. Itt *Esztergom* és Komárom vármegyéket ellimitáltuk mint küldjék aprónként bé a munkásokat renddel renddel. Immár szépek a kaszamáták, csak végezhezzük el a kapukat is.

Ez alkalmatossággal akarám Nagyságodnak megírnom a *zólyomi* jószág állapotját is, mivel itélem meg fogják Nagyságodat találni. Mivel a várak ő fölségeé, s a jószág is ő fölségeé, tartsanak drabantokat a várakban, ne kívánják hogy én az én kevés jövedelmemet azokra költsem. De az árolók semmire sem mentek. A *motyonaiak* noha 20—30 drabantot is tartoznak mikor kell a várba adni és másová is a hova kívántatik, soha csak kettőre sem vehettem őket hogy ordinarie tartsanak. A tömlöczben hanyattam volt őket, s most Nagyságodhoz kéredzenek, s meg is hagytam hogy elbocsássák Nagyságodhoz. Jól meg kell a privilégiumos kurvafiakat korpázni s visszaűzni. Ha pedig Cancellarius uram *per se* ujabban confirmálná privilégiumukat, azzal nékem is galibát szerzene. A *dobronyivai* jószágnak

privilegiumokban nem volt a korcsma, s hogy megengedtem nekik. azok accomodálták magokat. A vámban is libertáltam őket, s másban is, sokban vagyon könnyebbségek.

Ezeket sem írhatom isteni szolgálat után Nagyságodnak nyugodalmassan. 12 órakor hozák megént *nógrádi* kapitány levelét kit *Zádori* uramnak ír, és ottan hamar *Nagy* Tamás uram levelét is. Im *in specie* küldtem azokat is Nagyságodnak; bizony ezeket a *Bornemisza* conventió szolgái cselekszik, s meglátja Nagyságod, hogy hamar rossz hírt hallunk ismeg. A kevés és fogyatkozott vitézlő népet nem tudják hová szaggatni, s nem is tudjuk mellyik helyt bizonyosan féltetni, azt hiszem, hamar meg esik valakin, de bizonyos hogy a *fülekiekre* igen haragusznak, mert azok esztendő által csak kinn élnek a szegénségen. Akar mellyik veszen el e végházak közül, de bizon messze hódít miatta.

Nem tudok Nagyságos Uram hová lenni a sok distractióban, mindazáltal rövideden írek a *hadakozó tanácsnak*. Olvassa meg Nagyságod, s küldje meg Bécsbe nekik, mert nem tudok mit várni princípálisomtól.

Sokat valának veszteg, de a *gyulai* casus háborítá igen fel őket, mert 50 lovas törökben 8 szaladott el, ki a Körös vizében holt s kit levágtak, csak egyet fogtak el benne. *Kalocsánál, Csanádnál* több is esett.

A *tihájának* írván a palánkiakról és nógrádiakról, azt írja, hogy erőssen meg vagyon parancsolva, hogy egy se vesszen el benne; de azt írja hogy valami Perkadi pusztáról (ki *Dombai* Pálé *Adonhoz* közel) 80 lovat hajtottak el, s az én botom alatt valóknak írja, adjam meg azokat ő is megadatja a rabot és lovakot. Megírtam patvarkodásokat s példákat is hogy e részről sokat meg adattunk, onnét kevesbet; de tudom, csak oda lesznek azok. Az *esztergami Bék* penig *Miskeinek* úgy ír, hogy csudálja mivel olyan csavargók mellett írhat, csak mind kóborlásokat ingyenéléseket causálja.

Soha elmémmel fel nem érem, mihez nyuljunk, mit miveljünk a magunk oltalmában is, és mint tarthassuk meg *Palánkot* is, mivel semmiük nincs mivel éljenek, sem mivel szerezzenek; renddel csak mind oda lesznek végházaink. Én is eluntam az írást, tudom elunja Nagyságod is az olvasását, de mindezeket szükség Nagyságodnak érteni másoknál inkább, mert bizony rossz terminusban vagyunk.

Tartsa Isten Nagyságodat sokáig jó egészségben.

*Ujvárbán*, sietve, 24 Maji 1643.

Nagyságod szolgálja

*Eszterhási Pál.*

*Kívül* a szokott czímezés.

## IX.

1643. június 6.

Nagyságos Uram.

Tegnap készülvén ide Galántára, adá meg az oláh zászlótartó a Nagyságod levelét.

Irtam én is Nagyságodnak egy nap 3 levelet is, eddig el vette. Ma ismeg ebéd után *Szomolyánra* megyek. *Hedervári* s *Forgách* László ma ide jönnek feleségestől, s holnap együtt jönnek estvére *Szombatba*, s idején kelvén hétfőn, reá érkeznek a temetésre.

Valami tiz nap immár ittkin leszek, egy napra *Hédervárra* is futamodom, megnézem a fiam épületit.

*Ujvárbán* a mig pénzünk leszen, keményen s jól építnek, de 175 forintnál többet nem adtak Századi uramnak *Nyitrán*, *Vizkeleti* Mihály száz tallért adott, s hittelt mondotta, hogy ő többet nem ad. A többi is mind csak az urakra hallaszt, s azok csak elnyögik. Im írt Nagyságodnak Századi uram is, *Veselényi* uram is.

*Palánk* éppen mindenestől meg vagyont kerítve, s tapasztva is fele. Ugy hiszem, a belső részét is mind el végezik e jövő héten 4 nap. Valóban serényen fogtunk volt rajta, mert nehéz ilyen dologban csak vármegyétől várni. Nógrádot is hogy tavaly megégett vala, ha ő tőlök vártam volna, csak el pusztul vala, s a népe el oszlott volna. Ezeknek is a kik a tűz miatt károsbak, 200 mécz búzát hagytam adni szegényeknek a megholt érsek búzájából.

A minap, a mi eszembe jutott mindenekről írtam Nagyságodnak. Tegnap jöve Fülekből *Nadányi* uram, mondá hogy valahány török ment volt ki *Egerből* lopni, s a *szendreiek* megingatták őket, s három pribéket s két törököt fogtak. Az egyik pribék igen sebes lévén, fejét vették, s a ketteit bé sem vitték, hanem megsütötték őket. Nem tudom mit éreznek, de ismeg igen ki kezdenek lopva járn imi felénk is. Irék tegnap is a vezér *tihájának*.

*Nadányi* uram ollyat is beszél vala, hogy a partiumban való hajduságnak meg volna most parancsolva, hogy minden ember patkós lovával, szerszámaival, oly készen legyen, hogy mihelyt parancsolat éri őket, mingyárt indulhassanak. Az a hire, hogy a török dupla adót kíván rajta; de ki tudja mi fekszik alatta ha ugyan így vagyont.

Csudálom miben késett el *Eörsi* uram, és azt is hogy nem ír Nagyságodnak. *Forgács* uram felől sem érték semmi bizonyost, a feleségét hallom, hogy igen busul a kassai generálisságon.

Tartsa Isten Nagyságodat sokáig jó egészségben.

Galántán 6 Junii 1643.

Nagyságod szolgálja

*Eszterhási Pál.*



*P. S.* A Rebeka itt vagyon velünk, a doktort consulálni fogja holnap az atyámfia róla, sem hideg sem hévség nincsen rajta, de hurut, és a lépi dagadva, egyebaránt fön vagyon.

*Kívül* a szokott czímezés.

## X.

1644. márczius 16.

Nagyságos Uram.

Semmi oly ujságom nincs a kit írhatnék Nagyságodnak, hanem tegnap írván Zólyomból az én tisztartóm, ím mit írjon ez czédulában, megérti Nagyságod ; az előtt is azt írta vala, hogy elejbe megyen a fejedelemnek.

A mi dragónink s több vitézink felől az után nem irának, hogy Chemetei levelét Nagyságodnak küldtem. Hanem akarám Nagyságodnak értésére adnom, hogy a Nagyságod minapi írásához képest én itt 150 gyalogra adtam foglaló pénzt. A generális gyalogvajdájának *Katona* Balázsnak száz gyalogra ; a ki vicéje volt, ötvenre. Jó részint meg is vannak. Én mind Nagyságod neve alatt fogadtattam.

Tegnap hallám csak, hogy *Daróczi* Ferencz Nagyságod után ment, én nem tudom mivel. Ha többet kell fogadni, néki is adhat Nagyságod 50 gyalogra, meg éri véle. Hová és mikor kelletnek, Nagyságod értesemre adja. Zászló és dob is kell nekik.

Továbbá érsek uram itt létében, neheztelte ő nagysága hogy én nem fogadtam volt katonákat az ezer aranyból, nékem pedig Nagyságod azt nem parancsolta volt, hanem *Veselényi* uramnak, s hogy a pénzt is oda küldjem azt írta. Az ő nagysága szavához képest *Gyórfi* Mihályra bízta volt hogy száz lovast fogadjon, s tegnap küldött hozzám, s' immár 75 lovasa vagyon. Én néki még egy pénzt sem adtam, de megírtam hogy százra töltse. Talán ha valamely vármegyék pénzt adnak, megfizethetünk abból nekik. Komárom vármegye követje is várja Nagyságodat, azok is pénzt akarnának adni.

Ha Zólyom is azt ad, azok polturát adhatnak, bátor 6 forintot adjanak egy lovasra, mivel itt harmadfélben jár.

Nyitra nem tudom még mit végeze, azt hallám hogy a viceispánt Bécsbe küldik.

Nagyságodhoz regéczi szabadosok mentek, de lassan jártak későre jöhettek fel, és mindenütt is beszélnek hogy honnét jönnek s Nagyságodhoz mennek. Meg kell szólítani őket. Ki tudja mely rossz ember el vehetné a leveleket tőlök s a fejedelem kezébe ejthetné, mint a nógrádi kapitány írt nékem az ott való fogyatkozásokról, s a törökök mind a két hajdut levelestől elfogták. Mind élést, munitiót meg írtak volt tőlök &c.

Sokat késék Nagyságod *Pozsonyban*. Ha a fejedelmet Kassa táján nem érik a lengyelek, alkalmatlanul lenne. Jó volna idején nékünk is értenünk, hogy a mi emberinket is tudnánk ahoz dispo- nálni. Mind ez ideig sem hallám, a szendrei németek hová lehettek el. Nagyságod sem ira mind eddig is, mitt kelljen cselekedni a *Balassák* dolgában.

Tartsa Isten Nagyságodat jó egészségben.

*Ujvárbán* 16. Martii 1644.

Nagyságod szolgálja

*Eszterhási Pál.*

*P. S.* Daróczi most kapunyitakor jöve bé, de én még is Nagy- ságodtól várok.

*Kívül* a szokott czímzés.

## XI.

*1644. márczius 16.*

Nagyságos Uram.

Most 4 órakor érkezék *Veselényi* uram és *Liptai* István levele, kiket im mingyárt Nagyságodnak küldtem. Isten hírével *Kassa* is oda vagyon a mint *Veselényi* uramnak írják. Vasárnap éjjel írta a levelet *Liptai* István. Azon éjjel ott háltak a németek ; ők világgal szeretnek járni. Bizony igen félek rajta, hogy azon nap valami ne esett rajtok, mert a végbeliektől is szinten ugy kell már félni mint amazoktól. A hire nagy erejének, de nem *Betlen* Gábor vezeti őket. Mindazáltal ugyan elébb elébb ballag azért ő. Mégis megszapori- tottuk a német gyalogját mi is, s ez clementiája hírével, inkább vonson mindeneket hozzá. Az én fiam is el fogott menni a néme- tekkel, a mint maga írta vala, s ha el ment, azokat is féltém hogy el vetemednek. Nagyságod biztathatja magát, de a mi gyorsaságunk, és segítségünk, csak rák háton jár. Minden rendelésünk provisiónk későn szokott meglenni. Immár a vármegyék is meg bódulnak, sem pénz sem ember meglátja Nagyságod nem leszen. A mi profuntunk sem leszen ez után, mert nehéz csak kimenő hív katonát is találni. Nyitra vármegye penig ma *Századi* uram által 64 erős forintot küldött hogy szekereket fogadjak rajta. Illyenek a többi dolgaik is.

Nem tudok mit reménleni a németek felől, ha össze verhetik magokat, a 15 zászlóalját ezek mezőn is megverhetnék. Az nap délig oda mehettek ha idején indultak. Ez után nem is tudom a végekre ha bátorságos leszen-é leveleket küldeni. Talám holnap jön más hirem is.

Tartsa Isten Nagyságodat jó egészségben.

*Ujvárbán* 16. Martii 1644.

Nagyságod szolgálja

*Eszterhási Pál.*

*P. S.* A postákon *Kassa* megvételt jobban s hamarébb megvihették Nagyságodnak. De az oda való több városok is, *idem quod libera Regia civitas Cassoviensis*. A lengyelek dolgában sem leszen ez után olyan mód; bé állhat előttök.

*Kívül* a szokott czímzés alatt: *Cito, Citissime*. A *tardoskeddi* posta ez éjjel megvigye.

## XII.

1644. márczius 18.

Nagyságos Uram.

Tegnap ebéd előtt jöve meg *Wkmair* uram, s meghozá a Nagyságod leveleit *cum adjunctis*.

A németek *Fülekbe* való békeséges bemeneteleket ez elmúlt hétfőn, csak tegnap értetem a fiam katonájától, ki a fiammal volt csaknem *Fülekig*, s az utból eresztette haza, ő is el menvén vélek *Fülekre*; ő fölsége penig idején értette benléteket a mint írja. Attól nem féltem azokat, hogy a törökre csatázzanak, de annékül is irritatus a török, s régen haragszik, s rövid nap is cselekszik valamit, mivel a *budai* hidat is által vetették.

Cson. Istv. a bátyjának írja hogy e czédulában írt dolgokat nekem megjelentsen. Én oda küldtem Nagyságodnak. Az az *Ilia*, landorfejevári zsidó. Drinápoly az *Edrene*. Magát nem hiszem hogy kijőjön mert nem arra való, de a német hadak jövetelét hallván, elhittem, táborban szállanak ők is idején.

Ő-Budai emberek most is vannak nálam. Azok a hid kész voltánál egyebet nem tudnak, a 800 tatár felől sem hallottak semmit.

A *Bujákiakot* igen rémítik, hogy fejekre törik a várat &c. Irék ugyan most nekik, tíz németet is rendelek a vízhez. Küldtem port is nekik, s írtam provisiójokról is; de én most azt nem féltem. Nem sokkal alább való hely az és haszontalanabbis *Nógrádnál*.

A *gyarmati* katona azt is mondá, hogy vissza ment *Bakos* Rimaszombatból mind népestől. Azt hiszem búzit hallotta az oda ment hadnak, kik ha távol lesznek, nem tudom mi jót vihet véghez *Veselényi* uram vélek; a végbeliek penig tudom ott nem késnek, jelesül az itt való legrosszabbak, kik el sem mentek volna pénz nélkül, ha a korcsmapénzből patkolásra valót nem adattam volna nekik.

Vagyon hatod napja, hogy, az elébbi irásához képest Nagyságodnak, én minden leveleimet *Semtére* dirigáltam, de e héten sem várom Nagyságodat, noha én sok helyekre már *Semtén* létét is írtam Nagyságodnak, mert én nehezen szoktam rendelkezésemet változtatni, vizát is küldött oda *Spáczai* uram Nagyságodnak.

A Nagyságod *Rákóczinak* írt két levelét az öregének az uraimnak reggel megolvassom egyet fordulván a munkásokhoz. Bizony elég fontosok; nem tudom nála mennyit nyomnak; azt hiszem jobb volna ha *Kassai* István mellette volna. De nem hiszem, hogy alattomban nem volna még is biztatása a Suecusoktól; itt az a hire, hogy *Kiniksmarkot* küldi *Dorstenzon* ez felé.

Hajdut még most eleget találunk. Kétszázra adtam egy egy forint foglалópénzt. Azzal biztatja a 3 vajda magát, hogy ha akarom 3 nap alatt megmustrálhatom őket. Dobot, zászlót, hármat küldjön Nagyságod.

Katonákról is írtam Nagyságodnak. Az előtt adtam levelet Győrfi Mihálynak száz lovasra, most foglалópénzt is *Nagy* Barabásnak száz forintot. Foglалni való pénze vagyon még Nagyságodnak nálam. De majd kitelik a *fülekieknek* is havok a 300 lovasnak, mint és honnét legven meg fizetések, arról idején kell provideálni. Azokhoz mind többet kell bizni, mint a mostan fogottakhoz. Én minden pénzéről egy forintig igaz számot adok Nagyságodnak a ki én kezemhez jön. A jászok is husvét után egy hétre fogadták hogy meghozzák.

*Győrfi* Mihály is sollicitálja a fizetést, azt causálván, hogy másokhoz állanak a katonák; de Nagyságodtól vártam, én egy pénzt sem adtam néki. Irjon mingyárt Nagyságod, hogy mind a gyalog, s mind a lovas fogadásában mennyire menjek.

A profont dolga legszükségesb Nagyságos Uram. *Tardoskerdín* a ki vagyon, a profontmester hordatná bé, de *Szalai* Tamás igen beteg, semmit nem végezhetni véle. Az három ezeré vagy 5000, nem tudom. A *szentbenedeki* is jó provisio volna, de az Isten látja, én nem tudom ki hordja bé. A szegénység csaknem elfut a közel való falukról, elunta az utálatos üdőkben a sok szekerezést. Tíz husz kocsinként szekerenként kell sokszor adniok hol németek, hol munitió alá. Sánckasokat, haubiczba való kövecses kosárokat, felest kell csinálni; vesszőt, karót, fenyőfát, tölyfát, hajódeszkat egyéb contingensek nélkül hordani; a vár körül is néha munkálódni, nem tudom mint hajthatjuk reá. Bars megyét kellett volna requirálni róla, s Hontot is.

Igen el voná munkánkot a sok rossz üdő, s hamar el is unják ezek a mi rosszaink a dolgot, szörnyű kedvetlenek a fizetlenség miatt.

*Kassa* állapotját is megértette eddig Nagyságod. Én bizony elhiszem, hogy úgy lett a mint Nagyságod ír róla, hogy lássanak valami erőt. Nem tudom mint jöhet el nyavalyás *Forgács* uram; csak úgy ne járna mint szegény *Bosnyák* uram vélek a kisértésben.

Im írtam rövideden *Questenperg* uramnak is, hogy immár most hiheti el ő fölsége hogy bé mentek a németek *Fülekre*, s ne féltsék csatázástól törökre őket.

Irok ezennel *Weselényi* uramnak is azon gyarmati katonától.

A *palánki* tiszttartó im oda megyen Nagyságos Uram érsek uramhoz, megértheti Nagyságod hogy nem igazán vádolta *Csemetei*, de az ő nyegédessége tett késedelmet a németek bémentelében is.

A *Balassák* dolgában az után nem hallék semmit is, noha írta *Weselényi* uram hogy a Ferencz levele látni meghitt szolgáját küldte. Irtam most én is néki, hogy el ne mulassa Nagyságod jöttét, hogy jobban declarálhassa a maga dolgait és manifestálhassa is Nagyságod előtt, hogy ahoz képest én is jobban foghassak mellette. De a szörnyű szemtelen hazugsághoz, igen ravasz kurvafi is ő, ha érez büzt magában elkerüli. Ma talám jön *Weselényi* uramnak levele hozzám, s értek erről is s másról is, ismeg mingyárt irok Nagyságodnak.

Nem ira semmit Nagyságod a *Földvári* Miklósról. Ollyan embert nem tudok most, de azt sem tudom, micsoda állapotot kellene néki Nagyságod körül viselni. *Nem kell rácz voltát nézni*, mert hív és vitéz s gyakorlott ember, s ahoz ő szintén úgy viseli magát, mintha *catholikus volna*. Nagyságod is gondolkodjék róla, és írjon.

Isten látja, hatalmas gondot s munkát vett Nagyságod magára, kit Isten malasztja nélkül el sem viselhet Nagyságod. Azt a fizetetlen népet ennyi cselédével mint tarthassuk el, szegény *Forgács* Sigmondnak bizony az rövidíté meg életét; attól félek, hogy az egész föl népe ellenségek leszen, utol is a parasztság elfogja passusát, el éhöl maga, lova, csak szalmát sem kaphat, messze ki nem járhat mint a magyar, s haszontalanná lesznek a pusztaságokon. Nyitránál is futnak immár is előttök. A kiket biztathatok, azok mégis meg maradnak, s a török is *studio* sokakat subordinál hozzám megmaradásokról tudakozni.

Ha Nagyságtok *Szelepcsényit* bé akarja küldeni, ne késlelje, mert emez igen szorgalmazza őket. Pénzzel járna az ottben való tudakoztatás is, s minthogy hozzá sem szólnak, én is eb kölcsön, látom, (így!) hogy egy mákszem tekintetek nincs reám.

Im most Cancellarius uram küldötte az *Aulica Camara* levelét a magyar Camarára, el is küldtem, de én bizony magam sem tudom micsoda dologomban való. Ha a Sóssal való dologom, egy pénzt bizony nem költök sollicitálására; más nem tudom mi volna. Most írja *Bosnyák* uram, hogy akarnak valami kevés posztót is adni. El sem venném, ha valamit nem néznék, hanem a végbeliekre adott utolsó decretumot vetném szemek eleibe, kit a fizetésről assecuratióul adtak volt, de ám Isten néki.

A magyar Camara is, jótétemre, hogy a 200 gyalogbol azon fizetésre 300-at szerzettem, 250 forint polturát küldött most 3 pénzben fizetésökben. Én bizony visszaküldém most nékik. S ha megtudnák a legények, talám mind el is oszolnának. Hiszen nagy indiscretio ez, hogy oda nem tudják vagy profontra vagy másra fordítani a hol

el kél 3 pénzben, hanem a vitézlő népet akarják keseríteni véle, a kiknek annékül is egy egy forintjokat elvettük.

Most Nagyságodnak egyebet nem tudok írnom. Tartsa Isten Nagyságodat jó egészségben.

*Ujvárbán 18. Martij 1644.*

Nagyságod szolgálja

*Eszterhási Pál.*

*P. S.* Most kapunyitáskor hozák *Pálffi* István uram levelét. *Komjáti* Tamás nevű conventiós szolgáját kívánja hogy vasba veressem, fel küldjem. Én bizony nem cselekszem, mert elbucsuzott tőle. Meg látja Nagyságod hogy semmi nem leszen a buzából is onnét. Isten látja nincsen mindenestől is 5 vagy 6 ezer mut buzája. Kevesebb is. Mind lovassa, hajduja, elállott már. Ha meghallja, én reám haragszik.

*A mellékelt czédulán:* Most semmit nem tudok írni, hanem *Ilia* pénteken jött fel, ő mondja hogy nálok igen erős parancsolat alatt mindennek megparancsolták, hogy készen legyenek, sőt a császár sátorait *Edrenére* kihozták, s innét is pénteken csauszok mentek mindenfelé néphajtani, s Pesten *Juán* agát rendelték a tatárok előtt gondviselőjül, van immár 800 tatár mellette. Ezek csak *Ali* csauszt várják hogy meg jőjön *Rákóczitul*, mindgyárt megindulnak, ím a hidat is ma kötötték be. Ma úgy értettem hogy péntekig alkalmas nép fog a *pesti* mezőre jőni.

### XIII.

*1644. márczius 28.*

Nagyságos Uram.

121

Im most 3 órakor jöve egy kupricz katonácskája a kit *Rimaszombatnál* fogtak volt el a minap. *Weselényi* uramtól vagyon uti levele, s nekem is hozott levelet tőle. *Ráhon* a kastélyban hagyta *Bakos* Gábort, s hadait azon völgyön. 4 mérföldnyire vannak még *Breznóbányához*, s azt mondja ez hogy nem is értette hogy valahová mennének onnét. *Rákóczi* Sigmondról nem tud mondani hanem hogy *Kassán* volna, és míg fű nem leszen, nem is indulnak meg azok.

Az után fél órával *Weselényi* uram Nagyságodnak szálló levelét is hozák. A circumstantiákat nem diligenter írja meg, s csak azt mondja hogy egyebet most sem tud rólok írni, hanem a mit az előtt írt. Az előtt pedig mind azt írta, hogy Kurtán Székel és Rákóczi Sigmond is, mind Rimaszombatba szállottak, és azt mondja a legény, hogy azokról sem hallott ő semmit is.

A puskaport is igen sollicitálja most *Weselényi* uram, s azon vagyok, hogy holnap meg indítsam déllest. A mint látom a végbeliek is jobbak most, hogy távolabb érzik a filiszteusokat. Ehez képest a

*gyarmati* vicekapitánt, hadnagyot és strázsamestert, im vissza küldöm ugyan a puskaporral holnap. Csak az nehéz, hogy mind el futott a Garam melléki, szekereket sem kaphat ember, sem semmi élel. Igen elrémítették a németek a földet, s bizony ezek is a mi rosszaink csak Isten tudja mint tartom őket, hogy meg nem futamnak.

Nagyságod tudósítson a hajduk felől. Én mind a 3 vajdaságot megindíthatnám szerdán a hová Nagyságod akarja. *Győrfi* Mihálynak is száz lovasra és személyi pénzeket is kiadtam ma, úgy hogy mához egy hétre ott mustrál meg a hol Nagyságod akarja, és akkor kezdessék is havok.

E *nógrádi* levelet is most hozák Nagyságos Uram. Nem tudom elvélni, mire való a török gyülekezeti, hanem én arra magyarázom, hogy az el oszlott fizetett katonák alá mentek volt csatára, azokat ha lesnék. Mert *Rákóczi* mellé most nem megyen, s a vizek miatt onnét nem is igen próbálhat.

*Borsi* István ide jött vala ma hozzám Nagyságos Uram, a *semtei* buzát én kész vagyok Nagyságos Uram a várba behordatni, Isten ne szorítson reá bennünköt, de a jobbágyok mind *Sellyére* futottak, *Galántára* hozatom őket.

Tartsa Isten Nagyságodat jó egészségben.

*Ujvárbán* 28. Martii 1644, hora 4 vespere.

Nagyságod szolgálja

*Eszterhási Pál.*

*Szelepcsényi* uramat premoneáltam volt ha kérdés leszen az aláment katonákról mit mondjon. Azoknak a végbeli szabad legényeknek írtam s irok ez után is ha fizetésre fel jönének, bizony dolog azok lennének javai népünknek. Irjon Nagyságod a több fogadtam katonákról is, és *Földvári* uramról is.

*Kívül* a szokott címzés.

#### XIV.

1644. márczius 30.

Nagyságos Uram.

Im ma reggel hozák ismeg *Weselényi* uram levelét. Nehéz írásin eligazodni. Nagypénteken a mit nekem írta Ngyságodnak küldtem, s ahoz képest a puskapor felől is mást rendeltem volt, de ebben semmit nem emlékezik azokról, noha husvét napján írja. Nagyszombaton is írt, abban sem ír a pénteki dolgokról, sőt a *szécsényi* szabad legények megfogadásáról is ír most, kiből azt vélem, hogy nincs oly spiczen még ott a dolog, s ahoz képest sietve küldtem *Erdéli* István után, hogy ugyan el menjen *Palánkig* s a port is el vigye. Ott mást értvén, ha bátorságos leszen, haza is menjen, és a port is elküldjék s kísérvék.

A Nagyságod parancsolatja szerint, én ma ki sem küldhetém Századi uramat Nyitrára, se a pénzt, mivel immár mustrára mára

hirdettem volt a gyalogot. Azért Nagyságos Uram 169-et mustráltam meg, s azoknak meg is fizettem. Kérésekre szombaton indítom Nagyságodhoz ökököt s akkor irok Nagyságodnak tőlök rólok.

Azon kívül 63 katonát is fogadtam itt. Csak tíz sincs talám másová való, mind a lovas és gyalog inkább mind *Pálffy Istváné* volt. Azoknak is éppen megfizettem, s minden órában is készen vannak.

*Nagy* Barabásnak is 100 forintot adtam száz lovasra, és *Győrfi* Mihálynak 100 lovasra éppen megfizettem, magának is. Ugy hogy a Nagyságod nékem adatott pénzében 286 f. 50 d. maradott. Hogy tudjak mit küldeni Nagyságodnak, azért késtem véle ; s ha ez után is oda kívánja Nagyságod, mindenkor el küldhetem, ha penig másová deputálja is, a Nagyságod tetszése legyen. Azonban a jászok adaja is bé érkezik 12 nap alatt, azzal is érünk valamit.

Az itt való béresek hava kitölt, sollicitálnak, csak 8-at tartunk már. Szénájok is elfogy az ökröknek. Még vehetnénk hasznokot. Azokat nem jó elereszteni, ha az ökrököt és szekereket meg akarjuk tartani. A téglát is ki kellene rakatni. A fenékvíz félő hogy megárt néki, s az után még egy kemencze nyers téglya vagyon, még azt is meg kellene égetni. Ha Nagyságod mondja, e szükségekre talám adnunk kellene valamit, mind sem teszen száz forintnál többet.

Az *udvardi* bírák ez estve jöttek *Esztergamból*. A Bék mondotta nekik hogy *Rákóczinak* 2000 törököt ígért s rendelt a Vezér, de én bizony ezt sem hiszem. Megjövén *Szelepcsényi* uram, jobban-meg tudja mondani.

Ma ismeg *Szeődén* alatt volt a török, im meg érti Nagyságod. Isten Nagyságodat tartsa jó egészségben.

*Ujvárbán* 30. Martii 1644.

Nagyságod szolgálja

*Eszterhási Pál.*

*P. S.* Az ide való buza végett én bizony semmit nem törődöm Nagyságos Uram. Pénteken szombaton közel 4 ezer mécz gabonát hoztak ide bé *Kesziről* s az erdőhátról. Sok elbolondol. A ki jobbágy is, hordotta a vár alatt, szabados, érsek és a Nagyságod mostan fogadott katonái indiscrete. Csak estve lett tudtomra. El vettem némelylyektől 8 szekérrel, azt a szükölködőknek osztom. Volt 125 szekér koci kinn. De mind nemeseké, barátoké &c. Jól megéri véle. A tömlöczben is vannak bennök. Az öregének soknak elég vagyon, nincs nagy szükségek reá. De Bars vármegye igen elfutott. *Berencsig* is feljár a német, nem tudom ki hordja bé a *szentbenedeki* buzát. Ez a kieresztett nyomtatás az én ítéletem szerint igen hasznos és jó dolog Nagyságos Uram.

*Kívül* a szokott címzés.



## XV.

1644. márczius 31.

## Nagyságos Uram.

Tegnap nem küldhetém el Nagyságodnak e *Weselényi* uram leveleit, im most el küldtem. Látja Nagyságod mely változóan ír. Immár csak a puska por miatt is negyedik ordinantiát változtattam, s most is meghagytam, hogy vissza hozzák *Lévára*. Ez után ugyan nem szerencsétetem ; Vagyon annyi por ott, a kivel megéri *Rákóczi* ellen. Érsek uram őnagysága ugy végezett volt, hogy ma *Komáromba* menjen, s én is véle, hogy estvére haza jőjünk ; ez leveleket vévén, megizeném hogy én el nem mehetek már, mert csak egy nap sem alkalmas most nékem kinjárnom. Őnagysága is gondolkodásra vette volt a dolgot, mindazáltal ugy resolválta volt magát hogy ha sajkája lészen idején, elmegyen. — Isten jól adta, hogy a töröknek semmi hire nem lévén, egy *naszvadi* embert hoztak magokkal s ugy itéljük hogy *Gutára* akartak menni, sok kötelet is hoztak volt magokkal, hogy a hajókat *Naszvadtól* felvonják, egy pisztol lövésnyire ha kellett volna hajón költözni, 60 lovast is elbirhatna oly hajók is vannak ott, (kiket im ugyan ma felvonatok) kiken munitiót s a németet hozták. Azt is vélem, hogy ugyan csak minket akartak ki venni, több volt ezer lovasnál, s a szegény ember oly sárba vitte *Gyallánál* őket a *Zsitván*, hogy az ő lova ledőlt, *Musztafa* allajbék (a ki mind magával hordozta) és a többi más felé tértek, s ez is lovát félre vonván, el vette magát s a setétben nem látták, *Bajcsra* kerülván virradva meghozta hireket, csak szintén mikor a kaput meg akartuk nyitni. Sokat tanakodtunk mire véljük és lövessünké. Gondolám hogy ha lövöttek, *Nyitra* tájáról mind erre lázzad a katonaság, s el rontják a körül való falukot, s ha héjában jönnek lovaikat is csak héjában vesztegetik, nem is tudván meg mire jönnek, talán csak az érsek uram hírét hallották s ötet lesik.

Elég, hogy a rézdobot s gyalogdobokat meg verettem (szintén jókor lévén ittben a tegnap megfizettem Nagyságod gyalogi is) jó rendessen, előjárót vigyázni a naszvadi s a felé való halmokra kiküldtem *Kulcsár* Bálinttal és *Bika* Istvánnal, lettek mintegy 40 lóval. S mingyárt nyomokban által takarítottam a sereget is (ki szerencsénkre most ugyan feles volt háromszázig) tudván hogy nem messze mennek, igen elé kerekedtek volt, noha sok igen későn. Német gyalog is lehetett másfélszáz. Magyar 400-ig való közel, azokhoz a piaczon álló 2 tarackkocsát adtam, port, golyóbist kocsin vélek. Magunk érsek urammal a bástyáról néztük. S ottan hamar reájok akadt az előljáró, a halmokról el látták őket. Egy nyúl ugrott fel s ahoz lövöldöztek némely katonák, ebek is űzték. S a török azt tudván hogy az előljárójával lövöldöznek össze, kimutatták magokat,

s egyik sereg ezeknek nekijön. Ezek is emberek, valóban ellenkeztek vélek, az után több több nyomakodtak ezek is lassan lassan a deréksereghez, küldtek hozzám hogy mit miveljenek mert igen sok a török. Meghagytam hogy mind harczoldogálva vegyék a gyaloghoz magokat, de semmiként meg ne futamjanak. A magyar gyalog ennyihány szekérből már sánczot is vert volt, s oda állott a hová hagytam, vélek lévén a taraszok is. Azonban megfelesedvén a török, sebes futással sikótással nekik indulának a mi lovasinknak, s ezek szép lassan a gyalog megé állottak. (Komáromban elébb lőttek. Láttuk is. Akkor lövettem osztán hármát, azt vélvén hogy meg nem állják.) A fiam is az ellenközben volt. A gyalog hozzájuk lövöldözvén, csak megtorpadtak. Nem látták az előtt a gyalogot. Ha akkor ott nem lettek volna, az egész vámhidig mind hátokon jöttek volna. A taraszokcsákot nekik sütögették, s mint ostorral csapták volna, úgy szaladtak vissza, hítton hitták a segítséget is. Ha akkor a mi lovasink megüzték volna, felette jó nyereségek lett volna. De így is Istennek hála több kár nem esett innét, hanem egy Horvát pohárnok inasomat megöklelvén elfordult a nyereg véle, s mind paripámmal össze elvitték, meg egy legényt kevéssé sebesítettek meg. Közülök kettőnek hozák bé fejeket, egyik sem rossz ember, két lovat is. S felesen sebesedtek.

Most jöve egy *bajcsi* ember ; azt mondá, hogy kociikat mind kihajtották és feles párnát is vittek sebesek alá.

Magok is egyben csoportozván, utálatos nagy vízben mentek vissza, s meg is uszott sok benne. S ily gyalázattal mind vissza pironkodának, s a *komáromi* ut is el hallada.

Akarom igen hogy érsek uram is mind végig nézte, sokan többen is, a kik effélét nem láttak, az atyámfia s gyermekek. Ugyan *historicé* meg akarám Nagyságodnak irnom.

Im szintén most hozák *Ebeczki* János levelét is, kit azért küldtem Nagyságodnak, hogy conferálja a *Weselényi* uram hírével, talám megint más ordinatiót adat a por felől. Nagy csudám rajta, hogy hajdut katonát paraszt ruhában nem jártat közikben, sehol semmi bizonyost nem tudunk írásából érteni. Most *Gyarmatból* jöve paraszt ruhában egy katona, az semmi híroket nem hallotta.

Isten éltesse Nagyságodat sok esztendeig.

*Ujvárbán* 31. Martii 1644.

Nagyságod szolgálja

*Eszterhási Pál.*

A pisztolpattogás, kard villanás, mind meg hallott látszott a bástyára. Az én inasomon a fiam mentéje volt, levágták volna személyére nézve, ha azt nem látták volna rajta.

*Kívül* a szokott címzés.

## XVI.

1644. április 2.

Nagyságos Uram.

Tegnap *Némai* István uram megadá a Nagyságod levelét, olykor mikor mi is bėjövének *Pucham* urammal, im együtt mennek ismeg Nagyságodhoz. *Szelepcsényi* uram is referál mindeneket Nagyságodnak, immár szintén hozzá szokott a legációhoz.

Az *Egresdi* hireiben sok hazugság vagyon. Im én is ismeg küldöm Nagyságodnak *Ebeczki* János levelét. Azok mind oda vannak, mert nehéz a semmi mellett Nagyságos Uram a resistantia.

Bizony Nagyságos Uram a *Vadászi* uram elküldését nem szintén javalhatom. Nem bátorságos megszagatni a hadakat, mert könnyen felrázhatják, s a hire nagyobb a kárnál. *Földvári* uram is mit mivelhet 300 lóval, nem tudom, jelesül *Szent Benedeknél*. Ő arra volna jó, hogy, ha próbálni kellenék, ezer vagy 2000 lovas is *secure* reá bizhatna ember, jelesül előljáróban, csak jó kalauza lenne. Egyébaránt is bizony tanácsot is tud sokban adni. Tegnap azt mondá *Pucham*, uram felőle, hogy ha mind egyben törnék is a több horvát kapitánokat, ötöt nem tennék. Im azért 70 lóval megyen Nagyságodhoz, a kikhez bizhatik, és még többen is lesznek utánna.

Én is az itt fogadott 63 lovas ezennel megmustrálom, s mingyárt expediálom Nagyságodhoz. A gyalogot is ma meg indítom, lássa Nagyságod ha meg válogatottja is. *Katona* Balázs, noha haereticus de jó vitéz ember, s értelmes is, *Pálffy* Istvánnak hiv is volt igen, a kettei nem igen kaczosok personájokon kívül.

Lisztet a profontra őrlenek continue 7 kereket rendeltünk csak oda, egyéb őrleni való itt nincsen.

A mi gyalogunk nem messze volt Nagyságos Uram, s ha ott nem lett volna, a vámhidig is vágták volna a lovasunkot.

Im most hozák *Györfi* Mihály levelét is, száz lovasra éppen megfizettem néki, még személyekre is, 560 forintot. Hanem Nagyságod kedden küldjön közikben *Nyitrára* valakit, a ki csak meg mustrálja őket, akkor kezdhetik havok is, és ki alá akarja Nagyságod rendelni, lássa, és hová szállítja őket.

*Nagy* Ballabás is 45 lovassal vagyon *Verebélen*, im most adék megént száz forintot néki, meg lássuk ha fogadhaté még többet. E 63 lovas is ha *Földvári* uram alá adja javallom. A fiamot ugy gondolám Nagyságos Uram, hogy még itt hagyom, mivel sem széna sem abrak nem vélem hogy lenne lovaiért. Nagyságod tetszését is várom.

Tartsa Isten Nagyságodat jó egészségben.

*Ujvárbán* 2. Aprilis 1644.

Nagyságod szolgálja

*Eszterhási Pál.*

P. S. Im a *Györfi* Mihály obligátióját is oda küldtem Nagyságos Uram, akkor ezt is oda kell vinni, mikor a mustra leszén, és meg kell látni ha ez szerint leszéné.

A *jászok* még ez jövő péntekre fogadták, hogy az adót meg hozzák. Tudósítom akkor Nagyságodat róla.

*Kívül* a szokott czímzés.

*Mellékletén* : Spectabilis ac Magnifice Domine Domine mihi gratiosissime. Salutem servitiorumque meorum paratissimam semper commendationem.

A rossz ember sátán, a melytől Nagyságodnak sietséggel levelemet küldtem (külömben is betakartam a Nagyságodnak szóló levelemet neki adván) ő *Doczi* Menyhártnak küldte Saaskőbe, a mely visszaküldte énreám ma éjtszaka 8 órakor. Meg nem írhatom Nagyságodnak minél inkább nem bánom a rossz ember sátánnak cselekedetét. De már így kellett lenni. *Die 29. praesentis* írtam Nagyságodnak egy kis levelecskét, melyben biztattam Nagyságodat a puska-por elküldéssel. De mivel tegnap kaputételkor érkezett emberem *Beszterczéről*, amely ilyen híreket hozott, hogy beszterczei bíró, notáriussal és városi szószolóval, a fejedelem elébe mentek, az való dolog. *Gyürki* János uram is énnekem megjelenté hogy a vármegye is elküldte *Bornemissza* Pál eleibe Breznóbányára (mivel már Bornemissza Pál 4000 magával vármegyénkbe bejött) *Messko* Jobot, *Betegh* Mátét és *Hasguthi* Zsigmondot. Ez elmúlt éjjel Poinikon háltak, ma Breznóra értek.

Irt Bornemissza Pál a nemes vármegyére, fejedelem is írt a mint Nagyságod viceispán uram nekem írt leveliből megérti. E jövő pénteken viceispán uram congregatiót hirdetett Beszterczére.

A *Csicsai* Mátyás is palatinus uramtól őnagyságától a vármegyére levelet hozott, a bányavárosokra is, hogy eleikbe álljunk. De abban nincsen immár módunk, ha volna mi mellett, bizony itt veszne az a had mind.

Ha mástól nem hallottam volna, vice ispán uramhoz bizván hogy hirt ad énnekem is, de bizony meg nem írta volna. Igazán az emberekben itt némelyekben a régi dictum találtatik :

*Mel in ore, verba lactis,*

*Fel in corde, fraus in factis.* De Isten bizony megszegyeníti őket.

*Castor* György uram ma vala nálam kapu előtt ő kegyelme azt mondja, hogy a vármegye pénteken eleibe megyen Bornemissza Pálnak. Ezek mind oda hajlottanak. Hijába tagadták, mert az ár kitetszik a zsákból.

Ma is a követem, a kit *Füle*be küldtem vala, megjött, tovább s nem mehetett *Divén*nél. Az asszony *Balasi* Imréné elvette a Nagyságod levelit, mondván, hogy be iktatja maga emberitől *Weselényi*

uramnak. Tegnap egész *Divénig* nyargaltak *Bakos* hadabeliek, mondja a követem, hogy ma is lőttek *Fülekben*.

A puskaport Nagyságod immár el ne küldje. Falak alatt *Bakos* Gábor, Fejedelem fia *Zsigmond Kemény* Jánossal, *Kornis*, ezek a hadak vannak, amit Nagyságod megért viceispán uram nekem írt leveléből. Én nem tudom Nagyságos Uram hova lett az a követem, a ki ünnepek előtt egy kosárban pókát kappant vitt vala és leveleket is; eddig meg kellett volna őneki térni.

Istennek ajánlom Nagyságodat.

Datum in arce *Zólyom*, raptim, die 31 Martii noctu 8. hora. 1644.

Spectabilis ac Magnificae Dominationis Vestrae

Servitor paratissimus

*Joannes Ebeczki.*

*Kívül*: Spli ac Magnifico Domino Paulo *Esterhási* de Galantha, Equiti Aurato, Confiniorum antemontanorum et praesidii Ujváriensis Supremo Vice Generali Capitaneo, Domino mihi gratiosissimo.

## XVII.

*1644. április 4.*

Nagyságos Uram.

Tegnap irék Nagyságodnak a zólyomi állapotról, s ottan hamar hozák *Weselényi* uram levelét is, meg az után *gyarmati* levelet, s azzal együtt *Balassa* Ferencz levelét is; ez éjjel megént más levelét *Weselényi* uramnak, ír Nagyságodnak is, s vélvén hogy valami bizonyos és secretiorb dologról ír, megolvastam azokat is. Gyarló hirei vannak, s inkább mindenszer különböznek. Én *Moharim* basa megfojtását sem hallottam, a 15 ezer török s vezér dolga álom.

A *Balassa* Ferencz levele rakva hazugsággal s bolondsággal. A fiam igaz hogy hajtotta el ennyihány elprédált és szegény emberek től vont ökrét, de azon tul, semmiében nem részes. A hadakozáshoz való tudománya kitetszik discursusából, semmi *Deszpoth* Jakab nem ér véle. A vár vivásiban való mesterségét is megírta vala a minap, s magának tartsa. A *Rákóczi*hoz való írását tagadja, s utóbb meg vallja hogy érsek uram hírével cselekedte (kit tegnap igen tagada önagysága), s Nagyságod is hirrre akarta tenni. Mással olvastassa Nagyságod. (Ne)vesztegesse szemét s idejét maga rajta.

*Szécsénybe* szombaton ment *Bakos*. Még eddig *Gyarmat* s *Palánk* állja. *Nógrád* improvisè vagyon profontból, a profontmester is szombaton holt meg ott; ha több nép leszen benne, nem tudom mint maradhatnak meg.

A tegnapi írásomra mit fog Nagyságod végezni örömet értem. Ha sokat késik s hever a had, meg is dögölhetnek.

*Nádasdi* uram itt vagyon, ebédre hítam ő kegyelmét, tegnap érsek urammal beszélgettünk estve; igen tetszett ő nagyságának,

hogy hevenyében mennének *Bornemisza* Pálra. Ha nem késnek, *Galgóczytól* 2 nap lovakon bé érnek szép könnyen Zólyom vármegyébe.

*Némái István Berencsről* a buzáját ragadozza bé Nagyságodnak, ne nehezteljen reá Nagyságod. Számtalan vermetek vesztegetnek el. Ezt a darab tartományt *in omnem eventum* jó volna megkimélleni Nagyságos Uram, ki tudja, ha reá kezdenénk szorulni.

A suecusoknak addig hintegetik hírét, hogy valahol kimutatják még magokat.

Isten jó egészségben tartsa Nagyságodat.

*Ujvárbán*, 4. Aprilis 1644.

Nagyságod szolgálja

*Eszterhási Pál.*

*Kívül* a szokott címzés.

## XVIII.

1644. április 7.

Nagyságos Uram.

Irtam ma is Nagyságodnak, és *Ujlakra* dirigáltam leveletem. *Csáki* uram is ma eljött *Léváról*, úgy hogy Nagyságodhoz menjen, nem tudom ma oda érté Nagyságodhoz, és azt sem tudom, mit mívelt mind Nagyságtok *Ujlacon* az uraim közt. Nem akarám mégis elmulatnom, hogy Nagyságodnak meg ne írjam ezen éjjel, hogy 6 órakor jöve *Liptai* István szolgálja *Léváról*, ugyan maga deákja, azt mondá, hogy *Liptai* György uram szolgáját küldte volna *Ladomérre*, a ki *Szentkereszt* ellenében vagyon, de el nem mehetett, akkor hajtották volna a *szklenói* marhát el a *Bornemisza* vitézi, és hogy *Szentkereszt*en, *Ladoméron*, *Apátiban*, és ott körül voltak, s azt hiszem a papok jószágát nem kimélik, továbbá is temporizálnak rajta. Azt is mondá, hogy ollyat értett volna a legény, hogy *Illésházi* Gáspár hadával akarnák conjungálni magokat, kinek 1500 gyalogja és 500 lovassa volna. Mi lehet ez nem tudom. Elég hogy bizony nem tudom minek tartsam, hogy ily vakok vagyunk, semmit magunk nem tudhatunk, nyelvet nem igyekezzünk fogni, a jó alkalmatosságokat elmulatjuk, magunkot pusztítjuk, az országbeliekkel el untatjuk gyűlöltetjük a hadakat.

Egész *Fülekeig* semmi álgyura nincsen szükségünk. Taraszki *Galgóczyon* is vagyon 4. temetvényi. Vihetnének másonnét is vagy 4 elég lenne. Hoznák utánnok a többit, és módot is kellene nekik abban is hagyni utánnok. De ez lenne ámbátor *cum toto robore*; hanem ily közel, ily jó commoditást nem kell vala elmulatni. S még most is ha helyben vagy azon völgyben a *Garam* mellett vannak, igen javallanám, hogy mingyárt a *Velikapoljai* útra menne valami ezer lovas, 500 dragon, s meg annyi fegyveres; és ott meg nyughatnék, jó német

faluk az. Hajnal előtt megindulván, *Zsarnócza* felé menvén, egyenesen *Sz. Keresztre* kellene menni. A dragon neki szállván, egyenesen vagy százat a hidnak kellene küldeni, hogy a kik túl vannak, a Garamon által ezeknek segítségére ne jöhetnének a kik *Sz. Kereszt* felé vannak. Maga *Bornemisza* elhittem ottbenn az érsek házában vagy, azt bizony magát is megfoghatnák. *Sz. Kereszt* felől jó faluk vannak azokban vagy a katonaság. Azokat ha fel verhetnék *Sz. Kereszten*, 500 lenne rendelt seregekben a mi katonáink, és vagy 300 fegyveres. A többi munkálódnék gyorsan *Sz. Kereszten*; de meg kellene *severe* hagyni hogy ne égetnének, se a szegénységet ne prédálnák. Ezt itt elvégezvén, ugyan a szentkereszti hidon megént által mehetnének, s a többit is azután felrázhatnák, valamely felé futna, mind utánna lehetne a magyar lovas; 500 semmire kellő gyalogja vagy *Bornemisza*nak.

És ezeknek commendójokat én *Földvári* uramra biznám, elég találtatik a ki tudja a helyeket s utakat. Ha pedig retirálni kellene valamint magát, *Sz. Benedek* oda 4 mérföld, s igen erős szoros útja vagy, csak ismeg *Zsarnócza* felé vehetné oda magát, semmi periculumja ott nem lenne.

Én ma el nem küldék nyelvet fogni Nagyságos Uram, vártam valami bizonyos hirt is. *Korpona* felé ugyan elküldtem, s talám effelé is 16 vagy 20 lovast küldök, jó instructióval *Sz. Benedekben* érthetnek. De bizony az én ítéletem szerint javallanám ezen módot is. Nagyságtok lássa.

A mi palánkink felől semmi bizonyost nem értettem. Ha ez succedálna a kit irék Nagyságodnak, egyenesen mehetnének *Fülekgig*, s bizony azt is fel heverhetnék oda öreg lövő szerszám nem kellenék, szive magának is elveszne a fejedelemnek, s a török is lassabban fogná a dolgot.

Ma *jászberényi* ember jöve Nagyságos Uram hozzám, az is mondá, hogy nálok tatár hír vagy, és ugyan az iszpaiák hagyák, hogy marhájokat eselédöket félre állassák. Addig kellene így fognunk rajtok, míg össze nem mennek.

*Kapronczai* ellen is több nép kellene, hiszen lám elegenden vannak már, sokat is nyugodtak, szolgálhatnának is immár.

Ezeket én jó szántomból irom Nagyságodnak s közlöm érsek urammal is ő nagyságával ugyan most. Isten jó egészségben tartsa Nagyságodat.

*Ujvárbán* 7. Aprilis, estve 8 órakor 1644.

*Csáki* uramnak ma reggel a Nagyságod levele mellett magam is írtam vala, de nem vélem hogy otthon érték volna véle, jó volna ő kegyelmét Nagyságodnak maga mellett tartani.

Nagyságod szolgálja

*Eszterhási Pál.*

*P. S. (az érsek keze írása)*: Én is Kegyelmednek ajánlom szolgálatomat, és mindenestül javallom ezt a Pál uram discursusát; kérem is kegyelmedet az Urunk vére hullásaért, ne halassza tovább, miveljen valamit, mert bizony nem leszen semmi jó belőle, ha meg nem ütjük hamar ezeknek az orrokat.

Azt még a Magyar királyoktól fogva nem érte úgy hiszem valaki, hogy még a német derék armadát is magyar commando alá adták volna, mint most. Mutassuk meg Istenért, hogy tudunk szolgálni ő Felségének. Mert én bizon nem értem soha azt, hogy először mind neki kell engedni a vármegyéket, azután könnyebben birunk vele. Sőt bizony ezennel el éltük ezt a keves földet, azután mint mindenkor, most is, megver az éhség bennünket.

Servus paratissimus

*Archiepiscopus Strigoniensis.*

*Kívül a szokott czímzés.*

## XIX.

*1644. április 8.*

Nagyságos Uram.

*Verebélről* a mi hirem jött ma, Nagyságodnak im oda küldtem. Irtam ma is, bizony felette nagy vétek leszen, ha ez alkalmatosságokat elmulatjuk. Nincsen kitől félni *Galgóczon*, ugyan felessen mehetnek azért, a hová 500 magyart vet Nagyságod, 2000 németet vessen melléje. Hadd pihenjen is valami keveset ez a föld, és amazok is hadd vegyék eszekben magokat. Én egyálttallyában felkerestetném *Liptóig* is *Kapronczait*, és oly kézzel hogy mindenütt megvínék véle. De a falukra mindenfelé currenseket kell bocsátatni, hogy a parasztság vagy helyben veszteg legyen, vagy ha elfut, a hegyekből semmit ne cselekedjék ellenséges dolgot, mert úgy járnak falustól, mint a *szetíniek*.

Érsek uram *szentkereszti* tiszttartója is mit írjon. Sz *Benedekről*, oda küldi Nagyságodnak, s meg érti. Bizony oly hiszemben vagyok, hogy ha a hadát fel rázzák Bornemisának és *Körmöczre* reámennek, magát is kézbe adják; ha nem, nem leszen mentségek jövődőben.

Ennyihány ezerenként küldje Nagyságod a németeket most, eleget nyugodtak, az árolók szintén reánk jöttek, s bizony succedál, csak resolutusok legyenek.

Megjövendőlttem Nagyságodnak, hogy *Vadászi* uram a merre ment, haszontalan jár. S nagy dolog legyen ha úgy nem leszen. Néki pedig alkalmatlan utánna kerülni, jelesül, ha mind a *Rovnahorára* mind a *sztrécsényi* utra ment alá *Kapronczai*. Gyalázat is bizony, táborunk lévén *Galgóczon*, ha olyan gaz cseléd ily libere gázolja az



országot. Nagyságod megbocsásson hogy ily libere irok dolgunkról, mert bizony igen érzem fájdalunkat. Isten éltesse sokáig Nagyságodat.

*Ujvárbán 8. Aprilis 1644.*

Nagyságod szolgája

*Eszterhási Pál.*

*P. S. Palánk* meg állja, s talán *Gyarmat* is. *Szécsény* felől gyanakodunk. Balassi Ferenczet *Korponán* hallom. Itt nagy periculum vagyon Nagyságos Uram az utolsó épületben a bástyán, félő hogy le ne rohanjon a föld jó darab helyen; holnap hozzá készülünk, s hétfőn hozzá kezdünk, assecurálnunk kell azt is, 200 forintot adék *Századi* uramnak hozzá.

*Varjasi* kötésének Nagyságos Uram holnap telik ki esztendeje. Irtam magának is, de hallgat. Nagyságod mit parancsol róla, megvárom; még harmadfél ezer forint felé adós. Én ha kaphatom bizony megragadom.

A végbeli tisztviselőkben mellém jöven, ma adék 65 forintot nekik; lám *Kassán* Nagyságod a hajdu kapitányoknak is mind fizetett s bé vették, azoknak pedig háromannyit is adtunk.

Isten Nagyságodat éltesse. Ma 9 esztendőt adtunk még Nagyságodnak, az után osztozzék a hitvány világ e világgal.

Im szintén most jöve a fiam szolgája *Gyarmatból*. A substitutus mit írjon, megérti Nagyságod.

Jó ennyihány katona is jött ide *Palánkból*, de azt hiszem, érsek uram fogadja meg őket.

*Kívül* a szokott címzés.

## XX.

*1644. április 9.*

Nagyságos Uram.

E *Csáki* uram levelét most reggel hozák, im meg küldtem Nagyságodnak. Tegnap ír érsek uramnak is, kit közlött ő nagysága velem, s vélem Nagyságodnak küldi most ő nagysága in specie. Meglátja Nagyságod discursusát, és jó maga ajánlását. Ha itéli Nagyságod, hogy a hadak sem késnek sokáig, assecurálni kell azt a helyt a szükségért, mert onnan mind puszták a faluk.

*Földvári* uram mint fog járni, örömet érteném, de hogy ki túl ki innét a *Vágon* benne, nem fognak commodè össze férni, de meg értjük, ha *Illésházi* akarná, ő is segíthetne rajta.

De én ugy hallom, hogy *Balassa* Simon fogadott valami népet *Rákóczi* számára, s ha *Hodosi* is, azokkal hamar össze mehetett *Kapronczai*, s ha a *suéciaiak* valahonnét jöhetnek, azokkal vagyon értelmek, kit *Szunyog* uramnak kellene jobban tudni.

A *Bornemisza* hadáról nem írok többet Nagyságodnak. Azt közel is érik vala, s kevés erő is kellett volna hozzá, de az elmúlt

*Vadászi* Pál uram nem hiszem hogy Turóczban ellenséget találjon. Az ő hírét hallották azok *Privigye* felől, s abban vigyáztak oly igen *Sz. Kereszt* táján. Hiszem póstákon írhatott volna *Vadászi* uram Nagyságodnak; de én mind úgy hiszem, hogy mind két felől a *Vág* mellett takarodott alá Kapronczai, s *Vadászi* uram nem talál reájok. Ha pedig késik Turóczban, s megérti *Bornemisza*, félő attól is, hogy által ne menjen s fel ne rázza, a mennyien vagyon.

A török gonosz szándékát írják most is. Nem tudom vannak-e valahol ide felé katonák, és ki commendál nekik, hogy ha kivántatnék szolgálnának. Örömet correspondálnék vélek, de nem tudom hol és kik vannak.

*Balassa* Ferencznek két levelét küldte tegnap Csáki uram érsek uramnak, innen Nagyságodnak küldtem. Merő karakter a kurva; a prédálásért prédáltatik, és helye sincs, a hová fejét hajthassa; ha ember valót tudna hozzá, ott megszoríthatná Csáki uram. Kurva az anyjok ha mind olyanok a legjobb hivei ő fölségének.

A golyóbisok a czinek és zsineg nélkül meg nem készülnek, lenolajt sem tudom ha találhatunké itt.

Tartsa Isten Nagyságodat jó egészségben.

*Ujvárbán*, 9. Aprilis 1644.

Nagyságod szolgálja

*Eszterhási Pál.*

*Kívül* a szokott czímzés.

## XXI.

1644. április 13.

Nagyságos Uram.

Nem írhatok sokat Nagyságodnak. Érsek uram hivatott háromszor is beszélgetni, im oda megyek. Csak szintén ezen órában érkezék *Csontos István* is Budáról, azt izente tőle is a tolmács, a mit a levélhozó parasztembertől, hogy most fogjunk a dologhoz, mert a Vezérnek a fővezér megírta, hogy a nagy követ nem leszen mingyárt a hadakat készítse *Rákóczi* mellé. Ő azt mondja hogy ha két hétig nem lenne, talám késő leszen. De ha lenne, azt is megváltoztatnák, s talám magát is vissza küldenék. Majd megbeszéllem érsek uramnak is; várja a Vezér *Szelepcsényi* uramat ismeg bé. A fejedelem vice lovászmesterét ma várják Budára. Az egész tengeren innét való hadakat mind melléje mondja rendeltnek lenni.

Ha Nagyságod ide jőne, a többi között erről is consultálkothatnék Nagyságod érsek urammal.

Isten éltesse jó egészségben Nagyságodat.

*Ujvárbán* 13. Aprilis 1644.

Nagyságod szolgálja

*Eszterhási Pál.*

Ha akarnak valamit mivelni Nagyságos Uram a *Bán* táján lévő vitézekkel, *celeritate opus est*, és titkon is, éjjel is toldják.

*Kívül* : Palatinus úrnak ő nagyságának adassék.

## XXII.

1644. április 15.

Nagyságos Uram.

Tegnap későn írhaték Nagyságodnak, s most jövének a hajduk a *Faragó* szolgájával, és a zsineggel s czinekkal ; a legényt egy paripán egy katonával ugyan ma *Verebélre* küldöm s hagytam *Zádorinak*, hogy virradtig *Csáki* uramhoz vigyék. Irtam ő kegyelmének is, hogy a melyre hallja hírét *Bornemiszanak*, dirigálja oda.

Itt, Nagyságos Uram, semmi bizonyos híroket nem halljuk. Ugy mondá ma *Révai* Ferencz is, hogy a fecskei hegyre s *Német-prónára* jöttek által, s talán *Hendlovára* mentek. Csudálom, hogy semmi híroket nem halljuk sem *Zólyomból*, sem Szentkeresztről s Sz. Benedekről. Im most expediálék ennyihány lovast *Korpona* felé, talám kaphatnék jó nyelvet, mert, a mint *Pogrányi* mondja, igen libere sétálnak oda mindenünnen. Bizom még az elébbiekhez is.

A czinek és zsinór mind jók, igen hamar megkészülnek, noha még elég lenolajunk nincs, *Komáromból* kéretek.

A *bécsi* munitióval is ezen órában érkezének meg. 13 kocsi szekér hozta bé, jó helyen lesznek, s inventáltatom is szépen, s meg irom Nagyságodnak.

Itt mi azonban nem mulatjuk héjában Nagyságos Uram az üdőt ; a mire érkezünk, a mennyit raggattunk imitt amott, ha Nagyságod látná is, jóvá hagyná.

Még nem érkezék *Földvári* uram. Talám az ujvári lovasokat is *Nagy Ballabás* alá kezdem adni, de még ennek zászlója sincs.

Tegnap a mi hireim voltak, megirtam Nagyságodnak, ujjabbak nem jöttek.

Tartsa Isten Nagyságodat jó egészségben.

*Ujvárban*, 15. Április 1644.

Nagyságod szolgája

*Eszterhási Pál.*

*Kívül* a szokott címzés.

## XXIII.

1644. május 25.

Nagyságos Uram.

Utolsó levelét Nagyságodnak, melyet *Panitról* írt, 19. prae-sentis vettem, kire választ is írtam vala Nagyságodnak. Az után semmi levelét nem vettem Nagyságodnak, s felette csudásnak látszik,

holott szükséges volna igen a gyakor informátió, mert a dolgok is változnak s dispositióknak is sokszor változni kell. Én Nagyságodnak bőven írtam; a végekre is, Zólyomra is. 19. praesentis a palánki tiszttartótól írtam, s több sok levelet is küldtem Nagyságod s mások után, s igen nagy szerencsén is vitték; mert hatodmagával lévén *Ebeczki Mihály*, *Egegnél* igen hajtokázták a törökök, hármát el is fogták, maga el vitte a leveleket.

Hétfőn is *Barson* innét 3 devecseri katonát el vett. 7 török; egyiket levágták, egyiket sebben vitték, a harmadik *Verebélre* szaladt sebeken; de nem tudom volté levél nálok.

*Budáról* hétfőn estve jöttek meg érsek uram s az én szolgám. Mit írt érsek uramnak a Vezér, nem tudom. Szóval hányta szemökre, hogy a követet régen mondjuk hogy im ma im holnap indul, immár csak köntös híjával vagy, &c. Azután mondta kedvetlenül: immár ti lássátok, akár küldjete, akár ne küldjete; ajánlotta azért a békességet, az elmúlt csintalanságokról csak azzal mentette magát, hogy nem ő idejében lettek, az ő idejében történendő dolgokról megtalálattván, örömet kedveskedik, &c.

Az én szolgám, *Sámuel* deák, beszéllett a tolmácscsal, de az sok adommal járna, s nekem nincsen. Állhatatlan, tökéletlen kurvafi, de ki jelenti hogy igen félnek, közel a két tábor egymáshoz, s könnyen meg békélhetnek, *Szalontánál* is mit cselekvők vélek *Rákóczi* &c.

*Szentpáli* István is ott volt a Vezérnél hogy ezek ott voltak. Kivánt volna is ezekkel szemben lenni, de nem volt mód benne, igen vigyáztak reájok. Az is vasárnap ment el onnét, s ezek is akkor jöttek el.

A törökök igen szörnyétik sok hadok jövetelét. Bizonyos jelek mutatják hogy féltekben cselekszik. Mert *Sámuel* deák *tolnai* emberrel is beszéllett, ki azt mondta hogy oda nagy a hire, hogy mind a két tábor közel egymáshoz, és ha megbékéllenek, a törökre mennek. De török jövetelét nem értették.

Az bizonyos, hogy a mely török *Pestnél* volt, *Egerhez* takarodott nagy részint; csak a sátorik vannak a pesti mezőn. Másonnét is mentek *Egerhez*, mivel a tábor közel voltától tartanak.

Egy szóval Nagyságos Uram, ember nem tud derekassan el indulni dolgukon. Még eddig nem vettük eszünkben derekas készületeket, hanem a *czétényiek* ura most nagy fenyték alatt 2 szekeret Budára a táborban. Az is csinált dolog lehet. A városokról kért ökrökben hajtottak volt *Budára*, de azokat is vissza eresztették.

Nagyságodnak Nyitráról is írtam vala. *Galgóczra* futamodtam vala a temetésre, s oda jött vala *Nádasdi* uram is, *Kéri* s *Megyeri* urammal. *Kéri* uramat ő fölsége küldte Nagyságod után, s *Nádasdi* uram is úgy jött, hogy Nagyságod után menjen, és elvigye magával

Megyeri uramat is. Meg is mondtam ő kegyelmeknek, hogy *Paruczai* uram is holnap okvetetlen megindul Nyitráról, és leszen kísézője is, s ha akarják együtt járhatnak. De Nádasdi uram cunctatióra vevé a dolgot, hogy még Nagyságodtól vár, és én tölem is, ha mit Nagyságod felől érthetnék. S *Kéri* uram is ahoz képest *Csejtére* mene ő kegyelmével, nem tudom ő várakoziké. Én tegnap is megírtam ő kegyelmeknek, hogy itt semmi levelét Nagyságodnak nem találtam, semmi bizonyost sem tudok írni Nagyságod felől, hanem ha ezekkel együtt akarnak járni, holnap *Kolosra* jöjenek, ezek is oda mennek hálásra.

*Bratuttit* tegnap *Semtén* hagyám Nagyságos Uram, a pénzzel együtt viszik ma *Nyitrára*, s együtt mennek el. *Tajnai* Imre is el megyen vélek 50 lóval, mivel a kalocsai érsek nem fizet már nekik. Nyitra vármegye azon rossz a ki az előtt volt, nem küldhetik most meg az ezer forintot is. Keddre hagyták hogy a ki pénzt nem ád, fel üljön, s az ki ád, akkor hozza bé; meg válik, mi leszen benne.

Nagyságod sem nekem, sem *Paruczai* uramnak nem írt semmit a pénz vétele felől, hanem csak *Turanszkinak*, neki is úgy, hogy csak Zólyomba vigyék, azért ha mást nem ír Nagyságod róla az üdő alatt, míg oda érnek, azt fogják cselekedni.

*Sámuel* deáknak mondotta *Budán* Nagyságos Uram egy Bulyog basa, hogy a más kedden, 17. praesentis, a Nagyságtok elő járóját valami víz mellé szoritotta a *Rákóczi* hada, s igen meg verte; a magyart félre állani kiáltotta, s a németet vágta. Illyen bolond hírek mások szájából is hallatnak, hogy igen eléhült s betegesült a német had, hogy a *Harangodra* szállott urunk, s oda törököt is vár, s meg akar harczolni, etc. Senkinek semmit nem tudok mondani, mert a kapitányok sem írnak, s Nagyságod sem ír. Most azt sem tudjuk, hol legyen Nagyságtok vagy a fejedelem; *Kassa* is accomodálá é magát, és a táborban micsoda commoditása lehet az élés dolgában; mert innét lehetetlennek látom szárazon az elegendő provisiót, fél eszten-deig sem tudnánk 2 hétre valót oda szolgáltatni. Nagyságod immár jól ösméri az embereket.

Érsek uram ő nagysága ira egy levelet, kivel *Semtén* értek hétfőn, s parancsolta ő nagysága, hogy Nagyságodnak is sietve adjam értésére. Én im *in specie* küldtem Nagyságodnak. Ezek jó hírek onnét föllyül, csak adja Isten hallhassunk Nagyságtok felől is jó híreket.

A hajduságot ha mind maga mellé veheti, s *Egertől* is 2000 vagy 3 ezer törököt vévén maga mellé: eszekre fognak még jöni, jelesül csak kicsin successusok lett is valahol.

Nagyságodat kérem, ha lehet minden harmadnap irjon, érsek uram is csak innét vár híreket.

Ezekén kívül nem tudok miről írnom Nagyságodnak, *in particulari* eleget beszélhet *Paruczai* uram, Nagyságodhoz érkezvén.

Isten Nagyságodat szerencsésítse, s tartsa jó egészségben sokáig.

*Ujvárbán* 25. Maji, 1644.

Nagyságod szolgálja

*Eszterhási Pál.*

A *lengyelek* hire is igen megcsillapodék. Nagyságos Uram itt az a hire, hogy a *Harangodra* akar menni *Rákóczi*, kit én nem kétlek, hogy a népe által ne menjen a Tiszán, és a törököt is s a hajdukot is melléje vehesse, s a mi hadunkot az élésből fogyassa s fenn tartsa; de ehhez csak homálylyal szóllok, mivel semmit nem is értek. *Léva* s *Palánk* között igen kezdék az utat vizsgálni a törökök.

#### XXIV.

1644. május 31.

Nagyságos Uram.

Im *Csáki* László uramot ő fölsége kegyelmessen Nagyságod mellé expediálta, és a mint értem, a Nagyságod Cancellárius uram által tett intimációja szerint resolválta ő fölsége magát a békeség tractálásában, kiben totaliter contrarius volt érsek uram; de velem is közölvén, állattam én is ezeknek a hadaknak véghetetlen alkalmatlanságát, s viselné csak egy hónapig bár ő nagysága gondjokat, bizony mingyárt lenne kedve hozzá. Az után ő nagysága is gondolkodott, s accedált is, és opiniót is adott ő fölségének, de limitálta a plenipotentiát.

Akárki mit mondjon, de ha tolerabilibus conditionibus és erős assecuratio alatt végezhetni véle, jobb bizony sok okokból megbékélleni véle. Az oda fel való alkalmatlanságokat szépítette ez előtt érsek uram, de tegnap azt írja, hogy ma sem tudja mint vannak el benne etc. Ez penig még most nem bizhatván sem a *suecusokhoz*, sem a törökhöz, úgy hiszem hogy többre megyen hogysen eleve kívántuk volna. De nem kellene hosszú porázra eresztetni, s hamar meg is kellene osztán kötni; mert ha temporizálni akar, el ítélni, hogy nem *bona fide agit*, hanem valahonnét vagyon reménsége.

A *Csáki* uram *lengyeli* is igen elveszének, sehonnét hírek nincs, nem tudom leszené csak költsége és fáradsága meg fordulása is. Tudom Nagyságod ezeket én nálamnál jobban tudja s fontolja.

*Budán* a láрма csinálások most is meg vannak Nagyságos Uram, de *re ipsa* csak úgy vagyon a dolog, a mint ez előtt is megírtam Nagyságodnak. *Dicz* jött a portárol ötödnapja, utol érte a *residens* levelit is, s ő hozta fel. Érsek uramnak sokat ír. *Spáczai* uramnak is írja, s *Dicz* is mondja, hogy nem annak a portárol segítséget *Rákóczi* mellé, hanem igen várják a fő követet. *Dicz* is azt mondja, hogy sehol

semmi hadat nem látott, hanem a *bosznai* basát *Eszéknél* hagyta, az sem igen sok.

Obrister Paygeth ma megyen Komáromból Budára, s az Orator is meg indul talám e héten, a mint érsek uram írja. De ha Nagyságod végezhet Rákóczival, tudom facilitálni fogja az ott alatt való dolgot is. Budán intimálta ő azt is, hogy ha segítséget nem adnak néki, meg kell békélni a császárral.

Minden ember panaszolkodik, hogy semmit nem ért onnét Nagyságotoktól; én is eleget ugyan, de nem tehetek róla. Csak azt bánom, hogy obruálják embert a sok bolond hírrel, s szégyenlem hogy én sem érthetek s másnak sem irhatok semmi hireket. *Fülek*-ből meg úgy panaszolkodnak.

Ezek után Isten oltalmában ajánlom Nagyságodat.

*Ujvárbán* 31 Maij 1644.

Nagyságod szolgálja

*Eszterhási Pál.*

*Kívül a szokott címzés.*

## XXV.

1644. június 6.

Nagyságos Uram.

*Csáki* László uram ha békével jutott Nagyságodhoz, talám három rendbéli levelimet is viszi Nagyságodnak, ez okon nincs igen mi újat írnom Nagyságodnak.

*Fülek*ből értettem ma, hogy Nagyságod *Hernád-Németiben* volna, és egy rész hadát *Onod* alá eresztette volna. Ha ott succedálna a dolog, *uno contextu Diósgyőrt* is még kellene venni; mert noha nem derekas helyök, de nekünk alkalmatlan az ő kezekben lenni, s a latorság akárhol is hamar pártokat talál. Ez után praesidiumot a a várban is ott ő fölsége számára kell tartani mint *Bujákban*, s a kapitány is benne lakhatik, ha szintén a jószága megadatnék is.

Ugy értem hogy *Asguti* Istvánt is oda fogták volt s a bányai követeket is.

*Illésházi* Gábor is igen forgolódik a mint hallom a vas késsel, tőle vehetnek eredetet a gömöri pórok, igen félelmessé tették az utakat, a *jolsvai* utat penig bé vágatta Gábor uram, s a mint értem, jön s megyen arra levele a fejedelemnek *Ledniczére* s onnét *Olomuczba*. Nem is hiszem, ha eddig el nem ment által a Tiszán, hogy mégis valahonnét ne bizzék, mert ide felé is a Rákóczisták igen hozzák ki a *suecusokot*. Immár annyiban jutott az utakon Nagyságos Uram a dolog, hogy nem bátorságos derék dolgokról levélben írni is.

Ugyan most irék Gömör vármegyének én is, intvén, hogy compescálják a tolvajokat és útállókat, megszólítsák *Illésházi* Gábort is, mert ha ebben mennek el, a végbelieket fel veszem, s reájok kül-

döm németjét magyariját, s halomba rakatom őket, s helyöket elégettetem s marhájokat is elhajtják. Nem tudom fogé rajtok valamit. A mint érsek uram tegnap izené, parancsolatot is küld róla ő fölsége. De teljességgel elidegenedett s kedvetlenedett a nagy szűkségben és fizetetlenségben a végbeli vitézlő nép, nem tudom csak arra is reá vehetné é ember fizetetlen. A kaszálás is im rajtok.

Ha *Onod* is s *Győr* is meghajlana, az a négy végház is jól meg compescálhatná azokat; de *Füleken* igen kevés most a katona, az is el mehetne azért, s a táborból is valamely compania. Ugyan hirrel meg kellene benne tanítani. *Kassa* s *Tokaj* meg is ebelkedik a mint hallom maga s a vég. Hódult hiröket hozták vala. Sok azon a földön a lator ember; kihez képest, gyanus vagyok Nagyságos Uram, hogy a tractával is temporizálni fog csak a fejedelem, s ha ő most nem urgeálja, nem is tudom Nagyságtok tisztességesen mint mozdíthassa, hanem ha *Lónyai* uram utján. De mind ezeket ott jobban feltalálja Nagyságod.

Idefel osztják is a jószágokat.

*Lisztius* János *köpcsenyi* és *kaboldi* részét *Lippai* Gáspár foglalta el, maga a mint hallom *Illésházi*, fegyverrel hajtotta azt meg.

Csallóközből a prédikátorokat mind kiküldik minden helyekből, *Nádasdi* uram is mind *Csejtéről* *Beczakóból*. Nem tudom szintén most ha consultum-é Nagyságos Uram.

A töröknek onnét alol semmi hire sincs. Sőt azt mondják, hogy a kik *Egernél* voltak is, igen eloszlottak, de *Pestnél* 300 sincs, követe a fejedelemnek most is *Budán*.

*Palánk*, *Nógrád*, *Buják* alá szüntelen csatáz a török és az *Ipoly* s *Garam* közé; sok károkat is tesznek. — Ezek semmit nem mernek cselekedni, mivel erős tilalomban vagyon.

Isten Nagyságodat tartsa jó egészségben és viselje jó szerencsékben.

*Ujvárbán* 6. Junii 1644.

Nagyságod szolgája

*Eszterhási Pál.*

Bán uram levelét is küldöm most Nagyságodnak és *Récsei* Györgyét is.

*Kívül* a szokott címzés.

## XXVI.

1644. október 18.

Nagyságos Uram.

Tegnap két levelét vettem Nagyságodnak.

A török csintalanságáról semmit az után nekem nem hozának. Tegnap irék ismeg *Nadányinak*, hogy voltaképpen mingyárt írja meg.



A csauzt nem tudom ha Nagyságod meg tartoztathatjaé mint-hogy követ ha latorságban jár is, de a *vácziak* nem követek voltak, sem a vezértől adjunctusok, csak *Palánkot* akarták megkémteni s a több végházakat is és mezőt is. Szintén kiválogatott kurvafiak, 5 vagy 6 odabasa közöttök, kalauz és hires legények. Én bizony a tisztességesb tömlöczbe rakattam őket, s csak profont kenyeret adatok nékik ; ha több kell, vagyon költségek, s vegyenek. Lovaiknak szénát adatok, és minnyájok kezességén egy legényt engedtem hozzájuk. Talám az ebek meg tartoznak ezek megtartásával, s meg is disputálhatjuk a dolgot. Nagyságod a mit parancsol, azt cselekszem.

A hódulatlan faluk szörnyen megrémültek Nagyságos Uram, ugyan bérohannának ha nem tartóztatnám. Nincsen kihez bizni.

A *Nádasdi* uram katonáinak még híreket nem hallottam ; e négyet, a ki még a rábaköziekben vagyon, ma kivágatom a vasból s eleresztem, elég poenitentiájok volt eddig. A quartirozó katonák is szabadjában járnak. *Bika* György úgy hallám lehet 70 lóval, az *Ürménytt* hált ez éjjel. *Bercsényi* is biztatta tegnap szolgám előtt magát hogy leszen száz lovassa, de én hírét sem hallom ; bár maga se késnék a jó úr, mert igen várják is a táborban, s igen szükséges is volna a könnyű had ; másszorra kellene hagyni az ilyen akadályos praetensióit, ne temporizálna. Nehezíti az ilyen dolgokat az ő fölsége távol léte is.

Im tegnap estve hozának *Pucham* uramtól *Bécsbe* szálló leveleket, kiket a Camara postájára bízam ; a mellett *Nagy* Tamás uram is bőven ír, Nagyságodnak is ír ; vélvén hogy talám másokat ír hogysem nékem, felszakasztottam vala, s im megküldtem Nagyságodnak. Elég rossz állapot vagyon mindenütt, csak Isten az ki segítheti dolgunkot.

Ha a minapi harc succedált *Dorstenzonnak*, bizony Nagyságos Uram rosszul leszen dolgunk, és nekünk veszedelmet hoz, s nem is látok hadunk reparatiójában módot, s ez a török is immár bizonyosan melléje megyen, s meglátja Nagyságod hogy alol száll *Fülek* felé, két felől veszik a mi hadunkot, s meg nem maradhat hanem az erőkre kell venni magát, vagy a Balog völgyére és Murány felé, vagy az Osztroskára, de az még messze tőle. Ha késik *Bottiányi*, nagy periculumban leszen az armada. S ha succedált *Dorstenzonnak* a harc, egyenesen Morvára fog jőni, elfuttatja s el oszlatja az *Olomucz* alatt lévő népet is ; confirmálja ha mingyárt nem segítheti is a *ledniczeieket* és *Balassát* ; s ki tudja ha *Rákóczi* is Liptóra meg nem segíti őket. Ezekre jó Nagyságodnak vigyáztatni.

A követeknek semmi híre nincsen, meglátja Nagyságod csak elmulatja, hazudja. *Szendrőtől*, *Putnoktól* semmit nem tart, vagy hagy vármegye népét alatta. A jászoknak a mit ír, im meg érti Nagyságod. Másutt még nem láttam írásiban hogy *Regni Hungariae*

*Dominus*nak írta volna magát, s azt hiszem hogy csak pénzt akar azokon is extorquealni. A gyöngyösieknek is mely severe parancsolt, az előtt egy Nagyságodnak küldtem levélből érthette Nagyságod.

Ezen levelekkel hozának egy kis levelet is, kit a bujáki kapitány ír, im azt is Nagyságodnak küldtem, kihez képest, talám az ebek e mostani csatájokkal megleégesznek ide felé, hanem alá mennek.

En azt hiszem Nagyságos Uram, hogy a mint a töröknek is hirdette futtát a németnek, úgy magának is persuadeálta, s abban jött ily bátran elé; de ha megérti hogy subsistáltak: meg vonja a bagariát, s csak kapdosni fognak a zsákmányosokon, s azért kellene a könnyü had, hogy azokat arceálná és meg is űzhetné; *per omnia media* siettetni kell azért, mi nem minden ember oly kész a szolgálatra s költésre mint Nagyságod.

Rebus itaque sic stantibus, akarom érteni Nagyságodtól, ha a törökön való kapdosást meg engedjük é. És a hódolni akaró faluknak is *tacite consentiálunk* é. Ha még sincs bizonyos hire Nagyságodnak a *Gallas* harczában, jelének tartom hogy rosszul succedált, mert röpülne a *Curier*, ha jól volna a dolog.

Minthogy némely dolgokat olyyakot is ír nékem *Nagy* Tamás uram, a kiket Nagyságodnak nem írt, im azt is oda küldtem Nagyságodnak. Így elkészvén a követek, nem tudom azok az urak is mit fognak mivelní; nem hiszem hogy mégis alattomban a *suecusok*tól levele ne járjon a fejedelemnek, vagy innét irkálnak neki.

Tartsa Isten Nagyságodat jó egészségben.

*Surányban* 18. Octobris 1644.

Nagyságod szolgálója

*Eszterhási Pál.*

*P. S.* Veselényi uram bátor másszorra hagyná a Bécsbe való készületet, most haszontalan is.

Ha Nagyságod *Ali* csauzt vissza ereszti, csak *Ujvárra* kell küldeni, én még sem írtam a vezérnek, várok tőlök, mit írnak a 9 török felől.

Nagyságodnak megmondtam vala hogy *Ali* csauz még ezelőtt megmondta volt *Sámuel* deáknak, hogy 2 basa népe jön, és hogy *Onodot* akarja megszállani a császár hada, de félő hogy hátol ne vegyék. Most is ugy hallom, hogy olyant mondott ott, hogy *Rákóczi* itt telet e télen.

*Kívül* a szokott czímzés.

Közli: DR. MERÉNYI LAJOS.

## NÉV- ÉS TÁRGYMUTATÓ.

### A.

- Aachen*, 44.  
*Aba*, nemz., 1. 2. 8. 10. 11. 18. 21. 26. 51. 54. 64. 161. 164. 166. 171. 175. 177. 181. 188. 193. 194. 332. 352; — fia Miklós, 193.  
*Abaházi* *Aba* és *Imre*, 59; *Péter*, 352.  
*Abajdócz* *Gál*, 336; *Pál*, 327. 332.  
*Abauj* vm., 36. 183. 187. 190. 266. 269. 273. 279. 329. 332. 337; főispánjai, 36. 49. 64. 164. 174. 183. 332. 350.  
*Abaujvár*, 275; várnagyai, 181.  
*Abavyzi* *Vilmos*, 183. 195.  
*Abesztanczy* *Jakab* zsidó, 486.  
*Abrahámfalvi* *András*, 298.  
*Ábrámffy* 129; 439.  
*Achy* *István*, 38.  
*Ádám* *Gál*, 392—394. 399. 418.  
*Adatok* az 1552-i honti hadjárat történetéhez, 452—477; — *Péchy* *Simon* életéhez, 499—505.  
*Adorjáni* várnagyok, 58. 66. 181.  
*Ajaki*, l. *Jáki*.  
*Ajka*, 382; — nemzetség, 189.  
*Ajkai* *András* és fia, 345; *Bernát*, *Gergely*, *István*, *Loránt*, 385.  
*Ajnácskői* várnagyok, 181.  
*Ajtai* *Mihály*, 309.  
*Ajtónállómesterek*, 10. 17. 36. 39. 63. 68. 115. 184. 261.  
*Ákos* nemz., 3. 8. 9. 26. 30. 35. 36. 38. 41. 49. 52—55. 58. 67—69. 164. 168. 172. 173. 177. 178. 180. 188. 196. 327. 329. 330. 333. 334. 341. 343. 347. 350.  
*Akyn* *Tódor*, 105.  
*Alaghy*, 273—275.  
*Alagi* *Bató*, 39.  
*Alapi* cs., 7; *János*, 496.  
*Alásonyi* *Domonkos* fia *János*, 344.  
*Albelius* *Simon*, 507.  
*Albert* király, 111. 112. 322—324; — osztrák herceg, 337.  
*Albesi* *Dávid* főispán, 354.  
*Alcz* *János* és fia, 382.  
*Aldyod* (*Alsodyod*, *Alsoffalw*) 112.  
*Alia* *Mária*, 359.  
*Almai* *István*, 13.  
*Almási* *Péter* fia *János*, 332.; — (*Chehi*) *Mihály*, 103; — (*Pop*) *László*, 111.  
*Almissai* várnagyok, 181.  
*Alnádorok*, 28. 29. 130. 131.  
*Alsódenki* *János*, 114.  
*Alsófehér* vmegye levéltárából regesták, 80—120.  
*Alsólendvai* (-lyndvai) *István*, 181. 345; *János*, 345; *Miklós*, 115. 347.  
*Alstedius* *János* *Henrik*, 507.  
*Althemperger* *Tamás*, 117. 118.  
*Altnbak* *János*, 450. 451.  
*Alvinczi* *Renner* (*Reyner*) szász comes, 109. 110. 111.  
*Alvinczy* *Péter* kassai pap, 277; ifj. *Péter* deák, 278.  
*Amadé* fia *Pál*, 349.  
*Andasfalvi* *Domonkos* és *Miklós*, 169.  
*Anderiashazai* cs., 88. 89.  
*Andocsi* *Miklós* fia *György*, 328.  
*András* király (II. és III.), 337.  
*Andrásházi* *Darabos* *Mihály*, 67.  
*Angyalosi* *István*, 305. 306; *Péter*, 92; — *Forró* *János*, 92.  
*Ansperger*, 496.  
*Antimfi* *János* főispán, 346.  
*Antimi* cs., 18. 56.  
*Anyos* 338. 344.  
*Apaffy* *Ferencz* (*Apanagfalwai*), 107; *Mihály* fejedelem, 303. 306. 307. 378.  
*Apor* *Lukács* (*Zenth* *Iwani*), 106.  
*Apponyi* cs. őse, 32.

*Approbata Constitutiok*, 308.  
*Aquilejai egyházmegye*, 259.  
*Arad* vm., 119. 327. 332; alispánja, 332; főispánjai, 3. 21. 65. 164.  
*Arany* szn., 192; fia István, 25; — György fia Mihály, 348.  
*Arányi* cs. 14.  
*Aranyművesek*, 64. 334.  
*Aranypénz értéke és forgalma*, 204. 207.  
*Aranyosi* Hank, 65.  
*Aranyosi várnagyok*, 181.  
*Archontologiai adatok a XIV. szdból*, 161—198. 327—354.  
*Argesi* püspök, 101.  
*Árthándi* Pál, 107.  
*Arva* vm., 181; főispánjai, 3. 33. 172. 182. 353.  
*Árvai* várnagyok, 166. 171. 182.  
*Asguthi* (Hasguthi) István, 610; Zsigmond, 599.  
*Assa* szn., 33.  
*Asztalnok* Demeter (Chalai), 383.  
*Athyai* Kálmán, 386.  
*Atinai* cs. 54.  
*Ayczinger* Erasmusné 561—563.

## B.

*Baathi* Kozma, 349.  
*Babadi* Péter, 381.  
*Babocya* vára, 402. 403.  
*Bachiany* Mihály, 129.  
*Bachó* Bálint, 400. 408.  
*Bachonyi* András prédikátor, 287.  
*Bachritter* János várnagy, 195.  
*Bachy*, 118; Bálint, 115. 116; Mihály, 112; Osvát, 117.  
*Bács*, 104. 107; — vm. főispánjai, 6. 21. 52. 65. 66. 161. 162. 164. 170. 171. 174. 344.  
*Bacskai* cs., 8.  
*Badoacius*, 205.  
*Bádoki* cs., 4. 93.  
*Bagdy* György (Myndzenth), 107.  
*Bagos* alispán, 334.  
*Bagosi* Péter, 62.  
*Bágy* falu szabályrendelete, 289. 290.  
*Báhonyi Pap* János, 48.  
*Bajlai* cs., 20.  
*Bajmóc* vára, 520; várnagyai, 182. 192.  
*Bajoni* Péter fia Bekő, 334.  
*Bakabánya* (Bukhantz), 454. 455. 460. 461. 470. 475.

*Bakacz* 111. 112.  
*Bakai* cs., 59. 60; Benedek, 507.  
*Baklai* Mihály és fia, 352.  
*Bakó* Lázár, 291.  
*Bakony*, 135; — vmegye alispánja, 190; főispánjai, 10. 42. 184. 190. 340.  
*Bakonybéli* apátok, 380—386; oklevél-regesták 379—387.  
*Bakos* 384. 590. 593. 600.  
*Baksa* nemz., 69. 352. 354.  
*Baksay* István, 451.  
*Baktai* Gergely, 60; István, 450.  
*Bakulnak* János, 380.  
*Balajti* cs., 2.  
*Balás* Péter, 289; — (kajári) Albert, 386.  
*Balásfalva*, 295. 298. 299. 364. 373. 377.  
*Balásfalvai* Bernáld, 386; — *falvi* László, 7.  
*Balásffy* Tamás, 450. 451.  
*Balásházi* Miklós, 248.  
*Balassa* (Balassy, de Gyarmath) család, 589; Ferencz, 117. 118. 600. 604. 605. 612; Imre, 478; Imréné, 599; János, 435; Menyhért, 152. 429. 435; Simon, 604; Zsigmond, 431. 507; Zsuzsánna 277.  
*Balassy* Ferencz, ifj. 288.  
*Balaton*, 81. 154. 159. 394. 545.  
*Baldei* András, 385.  
*Baldoni* Péter, 59.  
*Balog* nemz., 4. 28. 30. 34. 35. 40. 43. 49. 63. 64. 67. 68. 171. 172. 178. 182. 188. 189. 197. 332. 341; — vára. 270.  
*Balog* cs. (Ispánlakai) Miklós, 89. 110; (Márki) János, 59; (Petendi) Miklós, 32.  
*Balogh* Gergely 444; — János, 82.  
*Balogdi* Dénes várnagy, 195.  
*Balogi* cs., 4. 8. 9. 63. 178.  
*Balthaházai* István, 380.  
*Bálványos* vára, 107; várnagya, 182.  
*Bána* nemz., 17.  
*Bandinus* Péter Antal, 215.  
*Bánffy* György, 249; Györgyné (nagy-myhali), 109; István, 526. 527. 533. 541; Kristóf, 285. 576.  
*Báni* Demeter, 331.  
*Bánki* Pál, 60.  
*Bányavidéki* török hadjárat (1552), 452—477.  
*Barabás* Domokos, 287. 292.

- Barabás(si)* Kata, 293—295.  
*Baracskai* Jakab és Miklós, 196.  
*Baranya* vm., 37. 56. 182. 189. 328 ; főispánjai, 52. 66. 161. 169. 180. 344.  
*Baranyai* 176. 450. 451.  
*Baranyavári* várnagyok, 182.  
*Baranyay* István, 301 ; Tamás, 287.  
*Barbely* Henrik, 277.  
*Barcsay* család, 110. 112—119 ; családra von. iratok, 80. 81. 109—119 ; Ákos, 104 ; Ákos fejedelem, 301. 302 ; — András, 119 ; János, 119 ; Pál, 106 ; Zsigmond, 247. 357.  
*Barkó vára*, 85. 86. 108. 109 ; várnagya, 182. ,  
*Barlabásy* 106. 107. 116.  
*Barlagi* Pető alispán, 344.  
*Bars* vm., 45. 190. 195. 329. 330. 472. 583. 591. 595. 607 ; alispánjai, 195 ; főispánjai, 12. 30—32. 40. 55. 64. 180. 195. 277. 341.  
*Barthodeiszky* Zsigmond prépost, 264.  
*Basel*, 510. 513. 518. 519.  
*Basó* György, 415 ; — Mátyás elleni murányi expeditio, 522.  
*Bassy* (Bazy) de Joffew család, 108.  
*Básta*, 268.  
*Baszaraba* (Bozorab) havasalföldi vajdák, — *Neagoi*, 117. 118 ; — *Máté*, 376.  
*Báthor vára*, 526.  
*Báthory*, 208. 209. 275. 523. 526. 529 ; András tárnokmester, 478 ; Gábor fejedelem, 288 ; István erd. vajda, országbíró, 98—100. 102. 115. 383—385 ; V. István országbíró, 279 ; János, 61. 66. 106 ; László, 58. 115 ; Miklósné (Homonnai Anna), 439 ; Zsigmond fejedelem, 119. 241.  
*Bathyzfalwai* Bathyz Péter, 113. 114.  
*Batizházai* cs. 89. 110.  
*Bátmonostori* László, 68 ; — *Töttös* István, 39. 164. 184. 339 ; — *Vesszős*, 180. 330. 340. 353 ; — *L. Becsei* Imre.  
*Bátorkeszi* Ferencz, 576. 577.  
*Batthyány* (Bottiany), 264. 314. 315. 411. 421. 502. 525. 569. 576. 612 ; Benedek, 77 ; Kristóf, 478 ; Pál fia Pető, 17.  
*Baudon Cornutus* főispán, 5.  
*Bazini* Sebes, 44. *L. Szentgyörgyi*.  
*Bázs* fia Bozó alispán, 348.  
*Bebek* (Böbék) Detre nádor, 6. 22. 28. 350 ; Ferencz macsói bán, 36. 173 ; Ferencz (XVI. sz.), 410. 558 ; György tárnokmester, 8. 11. 22. 164. 172. 196. 350 ; György (XVI. sz.), 391 ; Imre országbíró, 22. 35. 173. 177—179 ; István országbíró, 11. 22. 34. 36. 196. 350 ; János, 24 ; László (István fia), 32. 36. 168 ; Miklós főispán, várnagy, 58. 327.  
*Beczkó vára*, 611.  
*Becsei* Imre, 63. 195. 330 ; — *Töttös* (Bátmonostori), 195.  
*Bécsi* akadémia, 217 ; [bíró, 263 ; jezsuiták, 206 ; udv. könyvtár, 199—201.  
*»Bécsország»,* 541.  
*Bedegei* Pál, 381. 382.  
*Beder* fia Péter, 332.  
*Bedewch* Jakab, 550. 551.  
*Bedőházi* cs., 25.  
*Behan* fia Miklós, 166.  
*Bekefalvay* Gergely, 453.  
*Beken* (Bewken) János, 381 ; — (Kovácsi) Tamás, 380.  
*Békés* vm. főispánjai, 128. 168. 350.  
*Békés* László, 283.  
*Bekurs* János, 118.  
*Béla* király (IV.), 337.  
*Bélai* cs., 13.  
*Bélai* várnagyok, 183.  
*Béldi* Benedek, 107. 118 ; Tamás, 118.  
*Beldrei* Fülöp főispán, 3.  
*Belényesi* György özvegye, 359.  
*Beleséri* cs., 9.  
*Béli* Balázs, 46 ; Mikó fia Lack, 190.  
*Belső-Szolnok* vm. alispánok és szolgabírák, 67 ; főispánok, 66.  
*Bélteki* cs., 63.  
*Béllyei* Domonkos várnagy, 191.  
*Bence* János, 503.  
*Benczer* Gergely, 300.  
*Benczés* apátok, 259—264. 385.  
*Benedek* Gergely, 289.  
*Bercsényi*, 612.  
*Bereckhydai* ütközet, 83.  
*Bereczky* (Haroi) Péter, 118.  
*Bereg* vm. 92. 197. 338 ; adórovói, 491 ; alispánjai, 197 ; főispánjai, 12. 24. 165. 173. 197. 351.  
*Berench* vár, 337. 595. 601 ; — várnagyai, 183. 184. 338.  
*Berend* fia Márton püspök, 343.  
*Berenthi* László fia Tamás, 331.  
*Berényi* cs., 6 ; — Pál várnagy, 184.  
*Bernóti* Pál, 67.  
*Bertey* György szatmári bíró, 268.

- Berzéki*, 1. *Echkes*.  
*Berzencei* Roland fia György, 170.  
*Berzéte* Miklós, 58. 186. 327. 343.  
*Berzeviczy* Márton, 200. 205. 208.  
*Bessenyő* család, 3; János, 186. 198. 344; Mihály, 194; Pál, 184. 193.  
*Besztercze* vm. főispánjai, 2. 3. 15. 40; — város, 356. 365. 367. 494.  
*Beszterczbánya*, 453. 468. 475. 508. 516. 520. 599.  
*Beszterczebányai* gyűlés (1620), 501; püspökség, 322—324. 326; rézkereskedelem 453.  
*Beszterczei*: gróf (Hunyadi János), 112; várnagyok, 33. 37. 183; — szilva, 553.  
*Bethlen* Bálint gf, 228; Drusianna, 238; Elek, 244; Ferencz levelezése, 228—258. 355—378; Ferenczné (Kemény Kata), 439; Gábor fejedelem, 94. 228—234. 276. 287—289. 501. 589; Gergely, 309; György 233; István, 237—240. 243. 245—250. 277. 355. 356. 501. 507; János, 255. 298. 303—307; Kata, 245; Krisztina, 376. 505; Mihály, 255; Miklós, 308.  
*Bet(h)leni* Gergely alispán, 62; Miklós és gyermekei, 106.  
*Beuldre* Mihály, 166.  
*Bездédi* cs., 60.  
*Bhar* János (de Lapwg), 108.  
*Bibornokok*, 106. 114. 165. 213. 215—217. 264. 325. 326. 379.  
*Bicskei* cs., 28.  
*Bihar* vm. 37. 82. 119. 187. 193. 332; főispánjai, 11. 57. 64. 162. 168. 181. 357.  
*Bika* György, 569. 612; István, 596.  
*Bikács* nemz., 28. 170. 349.  
*Bikoli* Simon nádori ítélőmester, 30.  
*Birnstingl* Kristóf, 508.  
*Blagay* család, 495. 496; — János tárnokmester, 164. 327.  
*Blatniczai* várnagyok, 173. 183.  
*Blie* Illés, 199.  
*Blotz* (de Blote, Bloots) család, 199; — Hugó (Blotius), 506; levelezése a magyarokkal, 199—227.  
*Bocskay* István fejedelem, 119. 241. 268. 269. 272. 437; — György, 583.  
*Bodaracs* Mihály, 148.  
*Bodogfalwai* András, 116.  
*Bodrog* vm. főispánjai, 52. 66. 161. 169. 180. 194.  
*Bodzai* szoros, 307.  
*Bogár* fia Márton, 66; — István várnagy, 186. 196; János, 15.  
*Bogarthelke* kg, 102.  
*Bogathy* Osváth és János, 117. 118.  
*Bogátradván* nemz., 2. 167. 330.  
*Bogdan* Mihály, 93.  
*Bogdáni* cs., 59.  
*Bojthi* (Boyti), 296; — Gáspár, 508.  
*Boldvakői* várnagyok, 183.  
*Bolgárország*, 95.  
*Bologna*, 208. 219. 220.  
*Bolondóczy* várnagyok, 183.  
*Boltha* (Bootha) Albert, István, 105; Lukács, 101; Miklós, 103. 107.  
*Boncz* Miklós (Fratai), 103.  
*Bongárdi* cs., 4.  
*Bónis*, 372.  
*Borbála* királyné, 321. 322. 323.  
*Borbánd*, 80.  
*Borbély* András (egri), 275.  
*Bori* úr, 303.  
*Bór-Kalán* nemz., 19. 38. 66. 181. 188. 190. 331.  
*Borlán*, 528.  
*Bornemissza* Anna (Apaffi Mihályné), 378; János, 401. 560; Judit, (Kornis Ferenczné), 501—503; Kata (Perényi Györgyné), 245; Mátyás, 222—224; Pál, 244. 378. 478. 574. 584. 586. 599. 601—603. 605. 606; Zsigmond, 106. 500; — (kászoni) br. család, 264.  
*Borosnyoi* cs., 95.  
*Borostyán* vára, 411.  
*Borostyánkői* várnagyok, 183.  
*Borsa* nemz., 4. 15. 21. 26. 27. 60. 177. 350.  
*Borsai* cs., 48.  
*Borsi* István, 594.  
*Borsod* vm., 185. 380; alispánjai, 1. 2; főispánjai, 1. 162. 185; szolgabírái, 2.  
*Borsodi* István nádor, 26; Miklós, 177.  
*Borsos* Bálint, 269; Tamás, 501.  
*Borso* (de Cernick) Miklós, 508.  
*Bosnyák*, 591. 592.  
*Bossilyó*, 531.  
*Boszn(i)a*, 524. 574.  
*Boszniai* királyok, 53. 96; kormányzók, 114; bánok, 6; basák, 286. 610; püspökök, 451; püspökség, 114.  
*Both* János (Zeplaki), 119.  
*Botka* Mihály (Szántói), 349.

- Bott* Benedek, 444.  
*Bouquoy*, 568.  
*Boythory* (Boythori) Balázs és Miklós, 108; (Zylkerek) Bertalan, 99. 103.  
*Bozók* (Posauken), 462. 463. 465.  
*Boztyas* kg, 102.  
*Bő* nemz., 30.  
*Bölön* Péter, 245. 246.  
*Bölöny* Gáspár, 289.  
*Böröczk* István, 444.  
*Bradács* Miklós, 538.  
*Brandenburgi* Katalin özv. fejedelem-asszony, 234—237; — fejedelmek, 369. 477.  
*Brassó*, 94. 303. 367. 503. 507. 512. 514. 518; — *vmegye* alispánjai, 2; főispánjai, 2. 19. 24. 61.  
*Brassói* cs., 2; — Miklós, 62.  
*Bratutti*, 608.  
*Breuner* Frigyes br., 506.  
*Brezanits* (Brezányi), 580. 581.  
*Brodaríth* István püspök, 491.  
*Brubnó* (Brumen) vára, 183.  
*Brudersin* Burchard, 506.  
*Brus* Antal prágai érsek, 222.  
*Buthyn* (Buthyn) poss., 111. 112. 114. 118. 119.  
*Budai* basák, 122. 148. 152—154. 156. 158. 256. 313. 435. 436. 461. 475. 476. 577; előljáró, 198; kamara-ispán, 166; kanonokok, 326; káptalan, 324; márka, 103; várnagyok, 184. várhegyi város, 325.  
*Budai* cs., 16; 302. 306. 307.  
*Buday* cs., (Sárdi), 107; István, 102; — Gergely, 445.  
*Budeus* (de Czermnya) János, 508.  
*Budméri* Benedek, 170.  
*Budowinski* Simon Péter, 508.  
*Bugludi* cs., 20.  
*Bukurest*, 231. 238.  
*Busbeck* Auger könyvtárnok, 199.  
*Buzád-Hahót* nemz., 24. 28. 164. 181. 342. 345. 347.  
*Büki* cs., 18.  
*Byheki* cs., 37.  
*Bykug* vára, 184.  
*Byri* cs., 81.  
*Bythory* Bertalan (zylkerek), 103.  
*C. Cz. és Cs.*  
*Castor* György, 599.  
*Cellini* Jakab udvari sebész, 38.  
*Cesanói* Jakab, 169.  
*Cetin* (Chethyn), 496—498.  
*Chapó* (de Azanfawa) János, 383.  
*Chempulin* Endrül, 166.  
*Chereni* Pál, 104.  
*Chernk* fia Mikecz, 346.  
*Chestuei* János és fiai, 86—88.  
*Che(w)kez* (de Szentandrás) Benedek és János, 113.  
*Chimle* Péter, 166.  
*Chirke* (»Chuke») cs., 18.  
*Chomafayai* Gergely, 99.  
*Chonguai* család, 87—89. 111.  
*Chooki* Péter várnagy, 190.  
*Chordás* Benedek, 382.  
*Choron* János, 140. 146. 147. 390. 396. 421. 432.  
*Chuk* Péter, 148.  
*Chwkay* Benedek, 100.  
*Chyat* Jakab, 421.  
*Chyzkompi* György, 445.  
*Cillei* (Cilly) Hermann, 345; Ulrik 324.  
*Cinegéd* Miklós, 37.  
*Cisztercita* apátok, 380. 384—386.  
*Cocinus* János, 226.  
*Coppany* Péter, 106.  
*Coraro* János, velencei követ, 207.  
*Corbaviai* ispánok, 173.  
*»Cortesia«* fogalma, 212.  
*Crusius* Mihály, 509.  
*Curiai* Simon, 169.  
*Curzola* sziget, 169.  
*Czabaji* Fülöp, 44. 45. 185. 328.  
*Czanko*, 576.  
*Czaydinensis*, l. *Feketehalom*.  
*Czéhszabályok*, 444—452.  
*Czekelakai* cs. 84.  
*Czekő* Anna, 273; Sára 272, 273.  
*Czeryek* Bernát (Kyllyeni), 99.  
*Czigány* jobbágyok 112. 116.  
*Czigányi* László, 60.  
*Czigay* Gáspár, 281.  
*Czikó*: várnagy, 194; — család (Pomázi), l. 187.  
*Czimbarg* várnagy, 338.  
*Czinye* Marót (Ólaszi), 170.  
*Cziráki* cs., 57; 139; 187; 569.  
*Czobor* cs., 132. 134. 527. 545.  
*Czudar* György, 40. 64. 173. 179. 330; Imre, 179.; István, 351; Péter, l. 34. 40. 50. 64. 171. 173. 179. 185. 186. 330. 334. 353.  
*Czyeke* Gergely, 444.  
*Csabi* Detre és fia, 349.  
*Csábrág* vára, 455. 456. 458. 459. 469. 470. 476. 558.

- Csák* : nemz., 23. 26. 27. 33. 34. 67. 161. 164. 171. 192. 350. — fia Lőrincz, 90 ; — *Máté* nádor 26. 27. 340.
- Csákán* Domonkos, szolgabíró, 20.
- Csákberényi* cs., 7.
- Csáky*, 312. 314. 582. 585. 601. 602. 604—606 ; Albert, 584 ; Balázs, 169. 197 ; Gergely, 509 ; György, 6. 339 ; István özvegye, 273 ; László, 609. 610 ; Miklós, 19. 168. 350. — L. *Peleskei*, *Zsidói*.
- Csakkai* palatinus, 360.
- Csáktornya*, 75—77. 545. 546. — várnagya, 184.
- Csallókőz*, 48. 189. 328. 611. alsó —, 44 ; — alispánja, 45.
- Csallókőzi* (Cseklészi) Lökös fia Miklós, 328.
- Csanád*, 364. 586 ; — nemz., 3. 31. 33. 62. 173. — vmegye, 29 ; alispánja, 3 ; főispánjai, 3. 31. 33. 168.
- Csanádi* püspökök, 114.
- Csanády* Antal, 509.
- Csányi* (Chany) Ákos, 151. 558 ; — Ákoshoz írt levelek, 121. — 156 ; — Torda fia János, 171.
- Csatári* cs. 13 ; Péter és fia, 345.,
- Csáti* András és fia, 352.
- Csebi* Mihály, 352.
- Csécsi* cs. 2.
- Csegezy* Anna, 94. 101.
- Cseh* cs., 15. 16. 98. ; 102.
- Cseh* (Szilágy—) 246.
- Csehország* kancellárja, 74. 75 ; királya, 337. 471.
- Csehy* János, 270.
- Csejte*, 513. 608. 611 ; várnagyai, 45. 183. 184. 338.
- Csekei* cs., 31.
- Cseklészi* Miklós, 46 ; — Vörös András, 45 ; — L. *Csallókőzi*.
- Csém* nemz., 342.
- Csemer* János, várnagy, 181.
- Csemper* Mihály, 13.
- Csénkeszfalvi* cs. 48.
- Csenkezi* Simon fia Haymo, 189.
- Csenyek* (Ügodi) várnagy, 340.
- Csepel* szigete, 410 ; — főispánja, 3 ; — község (Ung), 108.
- Csernel* fia István, 37.
- Csesznek*, 149. 311. 423. 434 ; várnagya, 184.
- Csetneki* cs., 68 ; Péter, 30. 334.
- Csévi* Domonkos fia Miklós, 170.
- Csicsai* Mátyás, 599.
- Csicseri* 175. 176.
- Csicsói* György, 68.
- Csicsói* várnagyok, 184.
- Csicsvai* várnagyok, 184.
- Csiky* István, püspök, 509.
- Csitke* János, 444.
- Csitvándi* (Chitvándi) család, 481. 482.
- Csók* fia János, 333.
- Csókakő*, 416 ; várnagyai, 18. 22. 184. 185.
- Csókás* János, 338.
- Csónakosi* cs. 93, 94.
- Csongrád* vm., 333 ; alispánja, 4 ; főispánjai, 3. 8. 53. 333 ; szolgabírája, 4.
- Csontos* István 605 ; Márton, 579.
- Csór* nemz., 10. 17. 18. 22. 39. 41. 177. 184. 185. 188.
- Csornai* konvent, 264. 481.
- Csöllei* cs., 47. 48.
- Csőpönyi* 47 ; 336.
- Csörgei* Gergely, 444.
- Csörögi* várnagyok, 185.
- Csuka* Tamás (haroi), 96 ; — Miklós, 32.
- Csunya*, l. *Olgyai*.
- Csupor* cs. 20 ; Miklós erd. vajda, 96.
- Csurgói* Mihály, 444.
- Csúz* János, várnagy, 335.
- Csúzdi* János, 56.
- Csúzi* Istvánné, 45.

## D.

- Dabisa* István bosnyák király, 53.
- Daczó* János (Szentgyörgyi), 106. 302. ; László, 293. ; (Dacho) Tamás, 431.
- Dadai* Péter, 170.
- Dadius* András, 200.
- Dallos* Albert, 570. 571.
- Dalmácia*, 181. 193. 330. 340.
- Dalmadi* cs., 13. 462.
- Dalmát* sókamaraispánok, 116.
- Dálya* (Erdély) kg. 290. 291 ; birtokrendtartása, 288.
- Dályai* Mihály fia János, 120.
- Dampière*, 568.
- Dán* moldvai vajda, 92.
- Daniel* (Vargyasi), Ferencz, 296. 298—300 ; János, 297 ; Mihály, 294.
- Danieli* Márk, 62.
- Dankovich* Ferencz, 310.



- Darabos* (Andrásházi) Mihály, 67 ;  
 (Macskási) Mihály, 4 ; (Swki) Mi-  
 hály fia László, 91.  
*Darázsi* Dobak, 13.  
*Darholz* Pál, 269.  
*Daróczi* Ferencz, 588. 589.  
*Darói* cs. 24. — L. *Felpinci*.  
*Darvai*, 360.  
*Dasypodius* Péter szótáriró, 199.  
*Deák* István, 246 ; Pál, 299.  
*Debreczeni* Dózsa nádor, 27. 57. 58. 61.  
 176. 181 ; Jakab és Pál, 58. 181 ; —  
 Mihály kassai követ, 286.  
*Debrenthei* várnagyok, 380.  
*Debrői* 37. 166. 172. 181.  
*Decheei* Bálintné, 116.  
*Dedachi* Illyés, 113. 114.  
*Dédesi* várnagyok, 1. 185. 186. 329.  
*Deesi* Osváld, 384.  
*Deidricus* György, 509.  
*Dietricus* György, 200.  
*Delly* Mátyás, 532.  
*Delnei* Iván, 329.  
*Delphinus* biboros, 213.  
*Demelki* Lénárt, 421.  
*Demjéni* cs., 13.  
*Dénes* esztergomi érsek, bibornok, 325.  
 326.  
*Denczay* Miklós, 444.  
*Dengelegi* (—gyi) 31 ; 67 ; 93, 112.  
*Deregdi* Simon, 380—382.  
*Derencsényi* cs. 8. 9.  
*Dersffy* Erzsébet (cs. Pogány Péterné),  
 561 ; István, 563 ; Miklós, 267 ;  
 Orsolya (gf Eszterházy Miklósné),  
 310 ; Potenczia (Ayczingerné) le-  
 velel Nadasdy Tamáshoz, 561—  
 563. L. *Derzs*.  
*Dersi* Anna és Péter, 291.  
*Derzs* cs., 18. 28. 346.  
*Dese* Bereczk, 382.  
*Desewffy* János kamaratanácsos, 479.  
*Désházy*, 421. 422 ; — Dézs és fia, 345.  
*Dési* István, 509.  
*Detlén* várnagy, 327.  
*Déva*, 89. 108. 111. 113. 114. 119. 300.  
 302. 368.  
*Devecseri* Bálint, 384.  
*Dévény*, 71. 72. 282 ; várnagyai, 45.  
 185.  
*Dezméri* cs., 15.  
*Déznai* várnagyok, 185. 327.  
*Diakóczi* István, 169.  
*Diósgyőr*, 111. 115. 322. 610. 611 ; vár-  
 nagyai, 1. 50. 185. 186.

- Diósi* János, 178.  
*Diplomaták*, 228. L. *Követségek*.  
*Dobai*, 366 ; — György, 104.  
*Dobi* Demeter, 329 ; Péter, 58.  
*Dobnay* Bálint, 510.  
*Dobó* Ferencz, 266 ; 268 ; — István,  
 431. 566. 567 ; családjának fog-  
 sága, 563. 564. 566.  
*Doboka*, szn. 114 ; — község (Hunyad),  
 93 ; — vmegye, 82. 83. 97—100.  
 103—105 ; alispánja, 99 ; főispánja,  
 4 ; szolgabirái, 4. 5. 93. 99.  
*Dobokai* főesperes, 112.  
*Dobokai* Benedek, 333 ; László, 96.  
 98 ; Mihály, 96.  
*Dobruka* vára, 186.  
*Dobszai* János leszármazói, 439.  
*Dobuski* Stibor várnagy, 189.  
*Dóczy* Menyhárt, 599.  
*Dóczy* Miklós (de Nagyluche), 455.  
*Domahidi* Miklós, 62.  
*Dombai* Pál, 586.  
*Dombó* (Alapi) János, 7.  
*Dombovári* várnagyok, 186.  
*Dombrói* család, 86—89. 386.  
*Domoszlai* cs., 11. 332.  
*Dormán* János várnagy, 194.  
*Dorogházi* László, 381.  
*Dorogi* István, 170.  
*Dorozma* nemz., 36. 43. 66. 164. 168.  
 180. 194. 198. 328.  
*Döbröközi* várnagyok, 186. 331.  
*Döbröközi* Miklós erd. vajda, 177.  
*Dömölki* apátok, 264.  
*Dörögdi* 162. 196. 336 ; 379.  
*Drág* főispán, 61.  
*Drágffy* 102. 103 ; 439.  
*Drági* cs., 4.  
*Dragus* Antal, 105.  
*Draschycz* Vilibald, 263.  
*Draskovich*, 585 ; — Miklós gf ajtón-  
 állómester, 261.  
*Drégely* vára, 452—454. 459—466 ;  
 ostroma, 460—467 ; 469 ; eleste,  
 557 ; — várnagyai, 12. 186.  
*Drinápoly* (Edrene), 590. 593.  
*Drugeth* Bálint, 265. 267 ; Fülöp ná-  
 dor, 7. 21. 27. 64. 85. 333 ; György,  
 265 ; István özvegye, 266 ; István  
 nádor, 6. 21. 27. 52. 85. 170. 172.  
 174. 184. 351 ; Miklós országbíró, 34.  
 85. 86. 172. 174 ; Simon és családja,  
 108. 109 ; Vilmos nádor, 1. 8. 10. 21.  
 27. 49. 56. 64. 350. 351 ; — család  
 zempléni és ungi birtokai, 108. 109.

*Dubicza* vm. alispánjai és főispánjai, 5.  
*Dunajeczi* várnagyok, 186. 327.  
*Dunajeczi* Péter fia János, 65. 163.  
*Dyenesy* (Illyei) Miklós és családja,  
 116; — Péter, 108.

## E.

*Ebeczki* cs., 31. 576. 579; 597. 598.  
 600; 607.  
*Ebersdorfer* cs., 201.  
*Echkes* Péter (Berzéki), 352.  
*Ecsegi* Fülöp fia Jakab, 182.  
*Écsy* (Ewchy) Péter (Felpéczi), 386.  
*Ederics*, 147. 148.  
*Édes* Sámuel, 486.  
*Edvi* Balázs, 57.  
*Egervári* várnagyok, 186.  
*Egervári* Miklós fia Mihály, 343.  
*Egmont* grófok, 199.  
*Egresi* Fülöp és fia, 89.  
*Egri* kanonokok, 165. 273.; káptalan,  
 268. 283; püspökök, 96. 114. 129.  
 278. 478. 490. 493. 555.  
*Elbej* fia Miklós, 343.  
*Elderboh* Berthold 115.  
*Elefánti* Dezső, 331.  
*Éleskö* vára, 186.  
*Elvegy* András, 182.  
*Elyai* (Ölley) Domonkos 329.  
*Emlékkönyvi* beírások 506—521.  
*Endryo* alispán, 53.  
*Énekesek*, 143.  
*Enessey* Pál alispán, 385.  
*Enyedi* cs., 48.  
*Enyerei* Filemyng György, 349.  
*Eörsi* (Ewrsi) Gergely, 382; Zsigmond,  
 311—313. 315. 317. 587.  
*Ötvös* Lőrincz, 281.  
*Eperjesi* armalisták 282.  
*Erdély*, 95. 102. 104—106. 110. 153.  
 155. 156. 184. 194. 200. 228. 266.  
 295. 302. 306. 307. 333. 336. 338.  
 356. 363. 364. 394. 397. 435. 457.  
 462. 464. 465. 506. 508. 511. 512.  
 514—517. 560. 574.  
*Erdélyi* állapotok (1613), 270; diplo-  
 maták, 228. 509. 511. 520. 521;  
 fejedelemasszony, 299; fejedelmek,  
 119. 234. 310. 439. 509. 510. 513.  
 515. 516. 518. 521. L. neveik alatt;  
 fejedelmi gyermekek tanítója, 516;  
 főlovászmesterek, 518; hamis gara-  
 sok, 270; kanczellárok, 499; kano-  
 nokok, 86. 87. 92. 96. 108. 110.

112. 114. 116. 120. 437. 441. 442;  
 káptalan, 82—87. 89. 90. 93. 94.  
 100. 101. 104. 106. 108. 110—118.  
 120. 438. 442; kormányzók, 112;  
 országgyűlések, 229. 230. 232. 233.  
 235—237. 249. 253. 256. 296. 297.  
 299. 300. 304. 308. 358. 361. 367.  
 374. 377; püspökök, 99. 101. 103.  
 106. 114. 265. 441. 492; sókamara-  
 ispánok, 166; sókamarák, 442. 443;  
 századok, 241; szorosok, 307; török  
 hadjárat (1562), 153. 155. 156;  
 vajdák, 43. 84—91. 93. 95—100.  
 102—107. 110—119. 162. 168. 186.  
 347. 526; vajdák és alvajdák,  
 176—179; vajdai tisztviselők, 179.  
*Erdélyi* István, 96. 594; — (Som-  
 kerekéi) János, 99. 101. 102; Mag-  
 dolna, 106; Miklós, 114; — (Sza-  
 kácsi) Jakab, 61.  
*Erdőd* vm. főispánjai, 5. 61.  
*Erdődy* Péter, 548. 554.; Tamás, 268.  
*Erdőtelki* cs., 11.  
*Eresztényi* cs., 37. 38.  
*Éretlen* János alispán, 191.  
*Eretlén* fia Gergely, 346.  
*Érsomlyó* vára, 186; várnagyai, 168.  
 194.  
*E(h)segwáry* Farkas, 401. 409.  
*Esztergom* vmegye, 46. 583. 585;  
 alispánjai, 5. 187; főispánjai, 5.  
*Esztergomi* bég, 574. 585. 586; érse-  
 kek, 5. 195. 202. 203. 259. 261.  
 262. 325. 326. 379. 478. 574. 579.  
 582. 588. 595—597. 600. 602—605.  
 608—611; érsekség, 456; kamara-  
 ispán, 166; kanonokok, 165; káp-  
 talan, 12. 44—46. 379; szancsak-  
 ság, 583; várnagyok, 5. 187.  
*Eszterházy* (Esterházy) gr. Anna Juli-  
 anna (Nádasdy Ferenczné), 260;  
 Dániel, 311. 318. 580; Ferencz,  
 315. 317; István, 310. 317; József  
 Antal, 263. 264; Julianka, 310;  
 László, 260; — Miklós nádor, 285.  
 568; levelei fiához, Istvánhoz,  
 310—319; Orsolya (Eszterházy  
 Pálné), 310; — Pál, 310. 572. 574.  
 575. 577. 578. 580. 582. 586. 589.  
 593—595. 597. 598. 600—606. 609—  
 611. 613; levelei E. Miklós nádor-  
 hoz, 568—613; — herczeg: Pál  
 nádor, 262. 263.  
*Etila* Gergely, 335.  
*Étei* cs., 48.

*Étekfogómesterek*, 115.  
*Eurdegh* Simon (Ewskelewi), 103.  
*Ewsi* (Wsi) l. *Üsi*.  
*Ewsse* Péter (de Wamheg), 382.  
*Ezzeni* Benedek. 386. 387.

## F.

*Fábri* Mihály, 510.  
*Facultius* Miklós, 319.  
*Fahydi* János, 101.  
*Fancs* (gordovai) cs., 18.  
*Fáncsi* cs., 7.  
*Fancsikai* János, 174.  
*Farkas* Ferencz, 291. 299. 300; Lukács, 150; István, 310; Pál, 575; Péter, 92; — (Losádi) 116.  
*Farkasdi* Pál, 345.  
*Farkasfalvai* Tamás, 96.  
*Farkascs* Gergely, 535.  
*Farki* Tamás, 4.  
*Feistritz*, 542—544.  
*Fejér* Balázs, 105; Gergely, 445; Mihály, 519; Péter 101.  
*Fejér* vm. (Székes-), 42. 185. 192. 340; alispánjai, 6; főispánjai, 6. 28. 30. 36. 52. 53. 170. 174. 306. 351; szolgabírái, 6. 7; — (Erdélyben), 88. 89. 92. 94. 103. 106. 108. 110—112. 115. 117. 120. 256. 295. 301. 508; alispánjai, 101.; főispánjai, 228. 242. 252. 307. 371; szolgabírái, 7. 101.  
*Fejéregyháziak* családja, 20. 54.  
*Fejérköi* várnagyok, 187.  
*Fejérkövy* István püspök, 222.  
*Fejérpataki*, 375.  
*Fejérvár* (Székes-), 131. 133—135. 137—139. 142—144. 147—150. 152—156. 158. 184. 386. 391. 392. 395—397. 400. 406. 407. 410. 417. 418. 420. 423. 425—427. 429. 430. 433. 434. 511. 558. 559. — L. *Gyula*-, *Lándor-Fejérvár*.  
*Fejérvári* (Székes-) kanonokok, 109. 110; keresztesek konventje, 383—385.  
*Fejes* János, 96.  
*Fekete* Bencze, 330; Ferencz, 273. 281; Márton, 291; Menyhárt, 444. 445; — (Rendveji) Dénes, 45. 340; — (Unyáni) Mátyás, 57. — L. *Somogyi*.  
*Feketehalom* (Czaydin = Zeiden), 518.  
*Feketh* (Halápi) István, 385.  
*Féli* Eccil fia Miklós, 189.

*Feledy* Eusták, 479.  
*Felgyógyi* András, 178.  
*Felpécy*, 121.  
*Felpinci* (Darói) Péter várnagy, 195.  
*Felsőlendvai* Miklós, 54.  
*Felsőmagyarországi* generálisok, 266. 267. 277.  
*Feltóti* Mátyás, 187.  
*Fenes* vára, 187. 263.  
*Ferdinánd* király (I.), 86. 108. 477.  
*Ferencz* Sándor és János, 444.  
*Ferenczi* István, 299. 300.  
*Festészet*, arczkép-, 222.  
*Fiát* Gábor, 368.  
*Firenze* (Florentia, Florenz), 209. 259; bécsi követe, 213. 214.  
*Fodor* István, 88; János alispán, 172; kassai polgár, 283; várnagy, 182. 192; Miklós, 37; — (Gyulaórsi) István, 331; — (Ürményi) Pál, 33.  
*Fodorházai* András, 93.  
*Fodornel* János, 333.  
*Fogacsi* Márk, 182.  
*Fogaras* vára, 230. 232. 233. 242. 253. 288. 289. 299. 300. 359. 362. 363. 366. 373—375. 502. 537.  
*Fogaraszöldi* ispánok, 157. 413. 494. 496. 564; oláhok, 120.  
*Folth* Miklós (Laposnaki), 108.  
*Folti* Domonkos fia Pál, 168.  
*Folvarcsny* György, 486.  
*Fonói* Benedek fia János, 329. 343.  
*Fónyi* Balázs (Miklós fia), 1. 187; Szank, 2.  
*Forgách* János alispán, 32; László, 587; Miklós felvidéki generális, 277. 286; Zsigmond, 269. 587. 591. 592; — (Gimesi) Péter, 32. 47; — (Kowachyi) Imre, 98; — (Kozmáli) Balázs, 40; — (Rédei), 11.  
*Forgolán* fia Miklós, 173.  
*Forli* olasz vár, 339.  
*Forrai* cs. őse, 35.  
*Forró* falu, 120. 275. 277. 280. 283; statutumai, 280—282.  
*Forró* Ferencz, 504; János, 92; László, 92; Tamás, 117.  
*Forrói* család (Erdély), 7. 84. 120.  
*Födemesi* cs., 13.  
*Földvári* 355. 356. 592. 594. 598. 602. 604. 606.  
*Főlovázmesterek*, erdélyi —, 298. 518.  
*Főzes* Sebestyén, 444.  
*Franciskánusok*, pozsonyiak, 481.  
*Francz* Albert, 580.

*Frangepán* Duymo, 41; Ferencz horvát bán, 490. 493—498; Ferencz érsek, 490—493; a két Ferencz levelei Nádasdy Tamáshoz, 490—498; György tersattói gróf, 510.  
*Frankói* Gós fia Miklós, 36.  
*Frát(h)ai* Boch fia Gál, 88. 89. 91; Imre, 16; János és Miklós, 88; Péter, 91.  
*Frígyes* császár (III.), 260.  
*Furka* Lesták (Kerezthwri), 114.  
*Futaki* Dénes, 332.  
*Fügei* cs., 9.  
*Füle*, 558. 584. 586. 587. 590. 591. 599—602. 610—612.; várkapitánya, 568; várnagyai, 1. 7. 8. 187.  
*Füley* Tamás, 450. 451.  
*Fülpösi* cs., 62.  
*Fürdők*, 311. L. *Hévízek*.  
*Füzéri* várnagyok, 187.

### G. Gy.

*Gacsályi* cs., 61.  
*Gaizrukar* Jörg, 542—544.  
*Galambóci* várnagyok, 19. 187.  
*Gáldi* Adorján, 87. 90; Péter és Ilona, 87; Osvát, 105; — nemesek, 105.  
*Gallas*, 613.  
*Galli* Márton, 510.  
*Gallicus* Péter várnagy, 196. 334.  
*Galsam* Albert, 325.  
*Galthewi* Boltha, 94; Mihály és Péter, 90; Tamás, 107; — nemesség, 101.  
*Gáni* Miklós, 56. 191.  
*Garai* Demeter (Tamás fia), 9; István, 17. 347; János, 168. 198; Miklós, 18. 28. 43. 66; Pál, 17. 36. 66. 164. 180. 194. 328.  
*Garani* cs., 13.  
*Garázda* Péter, 437. 440.  
*Gárdony* várnagy, 196.  
*Gáspár* Jánosné, 501; — (Gáltói), 107.  
*Gatti* (de Thilio) Miklós, 510.  
*Gazdasági* statutumok, 281. 282.  
*Gebety* fia Lesták főispán, 340. 345.  
*Gecsei* Bekó fia Balázs, 181.  
*Gégeni* Marót fia Tamás, 60.  
*Geghery* János, 384.  
*Gelich* (-ics) János, 444. 445.  
*Genua*, 169. 216.  
*de Georgiis* Fülöp, 169.  
*Geréb* János (wyngárthi), 112; László erdélyi püspök, 101. 441.  
*Gerebencsi* László fia János, 169.

*Gerebeni* Vlkoszló, 17. 345; Hektor, 17.  
*Geregye* nemz., 343.  
*Gerendy* Miklós, 170; 492.  
*Geresy*, 385.  
*Gerezdes* István, 93.  
*Gergely* pápa (XIII.), 200. 219.  
*Gerseni* Sebestyén, 386.  
*Gerzence* vm. ispánjai, 7.  
*Gesztes*, 142; várnagyai, 188.  
*Geszti* János fia Miklós, 2; Kenéz, 338.  
*Gesztrágyi* cs., 16.  
*Ghozsáczy* Péter, 444.  
*Giczi* Albert, 379; János, 190.  
*Gitzmeister* Kálmán, 511.  
*Gimesi* Tamás főispán, 31.  
*Gimesi* várnagyok, 68. 188.  
*Giskra* János, 324.  
*Goblin* főispán, 62.  
*God* alispán, 175. 351.  
*Goda* Kristóf altárnokmester, 284.  
*Gogánfalvi* Miklós, 349.  
*Gombási* cs., 15.  
*Gombuchi* Banha, 89. 110; István, 89.  
*Gora* vára, 495. 497; vármegyei ispánjai, 7.  
*Gordovai* Fancs László, 24. 54.  
*Göcz* Pál, 370.  
*Göczi* cs., 4.  
*Gömör*, 9; — vmegye, 29. 37. 181. 610; alispánjai, 8. 9; főispánjai, 3. 7. 8. 53. 162. 187; szolgabirái, 9.  
*Gömöri* cs., 8. 187.  
*Göncz*, 267. 277. 279. 286. 431.  
*Gönczi* Miklós deák, 267.  
*Gönyöi* János főispán, 10. 17.  
*Görbe* Péter, 266.  
*Görgei* cs., 60. 359.  
*Görgény*, 366; várnagyai, 188.  
*Görgetegi* család, 47. 48.  
*Grác* (Gréc), 494. 506. 523. 540—543; egyeteme, 262.  
*Gráci* jezsuiták, 262; tallér értéke, (1614), 578.  
*Gradecz* vára, 188.  
*Gramoczki* (Polyák) család, 439.  
*Greczy* Éliás, 284.  
*Gressel* Lénárt, 281.  
*Gruber* Dániel, 511.  
*Gufforte* várnagya, 351.  
*Guppel* Péter, 444.  
*Guti* János, 59; Pál, 62.  
*Gutkeled* nemz. 16. 52. 54. 58—61. 66. 81. 82. 175. 329. 332. 340. 352.  
*Gútori* Péter, 47.  
*Guttiús* Helferik, 201.

*Güsszingi* András, 341. 347; Henrik, 52. 161. 169.; János, 23. 26. 52. 54. 161. 169.; Kakas, 347; Miklós, (Gergely fia), 54. 161. 341. 347.  
*Gyánti* Simon, 179.  
*Gyarmat*, 444. 481; — (Balassa-), 452. 454. 557. 572. 590. 591. 594. 597. 600. 604.  
*Gyelétfi* János (Pozsgai), 193.  
*Gyenge* István, 169.  
*Gyergfalvai* Bálint és Zsigmond, 98.  
*Gyeróffy* cs. 90. 99. 103—105. 107.  
*Gyirmóti* cs., 10.  
*Gyógyi* Gergely, 7.  
*Gyógyszerészek*, 166. 268. 515. 585.  
*Gyömrői* cs., 39.  
*Győr*, 10. 126. 131. 134. 313. 380. 385. 391. 392. 394. 426. 430. 432. 445. 446. 449—451. 541. 584; — nemzetség, 18. 28. 191. 346; — vármegye, 189. 327. 333. 415. 481; alispánjai, 10. 385; esküdtjei, 385; főispánjai, 10. 16. 17. 42. 353; szolgabírái, 385.  
*Győrfi* Mihály, 588. 591. 594. 598. 599.  
*Györgyfalvai* Henke, László és Mihály, 16.  
*Györgyfalvi* Pál és Zsófia, 439.  
*Győri* kanonokok, 386. 450. 451; káptalan, 383. 386. 445. 449. 450; kovácsok czéhszabályai, 444—452; püspökök, 114. 200. 204. 207—213. 215—219. 221. 222. 262. 386. 424. 431. 478. 542. 545. 546. 580; várkapitány, 418; várnagyok, 380.  
*Györkönyi* Dezső, 170.  
*Gyula* falu, 119; — vára, 127—129. 140. 158. 530. 586.  
*Gyulafalvi* Dragomér, 25.  
*Gyulafejérvár*, 103. 110. 231. 234—237. 243. 250—252. 256. 277. 292. 294. 296—298. 306—308. 358—365. 372—378. 441—443. 502. 503. 507. 508. 510. 512. 513. 515. 516. 519.  
*Gyulafejérvári* kanonokok, 96; káptalan, 443. 499. 508; kollégium, 292; országgyűlések, 230. 232. 233. 235. 249. 253. 256. 296. 297. 299. 358. 361. 367. 374. 377; székesegyház, 440. 441.  
*Gyulaffy* László, 132. 135. 136. 140. 141. 159. 390. 398. 409. 410. 431. 432; — Sámuelné, 246.  
*Gyűk* (Györk?) vára, 188.  
*Gyűrki* János, 599.

## H.

*Habardi* János és László, 273.  
*Hackel* István, selmeczi bíró, 458, 459.  
*Hagenan* György várnagy, 195.  
*Hadad* vára, 188.  
*Hagymás* János (beregsgói), 168. 335.  
*Hagymásy* Kristóf, 431.  
*Hahóti* Miklós alnádor, 28.  
*Hájszentlőrinczi* prépost, 38.  
*Halápi* cs., 17. 349.  
*Halászat*, viza —, 578.  
*Hali* György, 380; János, 386. 387.  
*Haller* István, 298. 357; Sámuel, 583.  
*Hambatho*, pozsonyi bíró, 189.  
*Hamvai* cs., 9.  
*Hany* György, 286.  
*Harami* várnagyok, 19, 20. 188.  
*Haranglábi* Zsigmond és fiai, 101. 104.  
*Haraszi* Jánosné, 439; Miklós, 40. 173. 176.  
*Hardi* család, 3. 7.  
*Harkai* Dénes, 57.  
*Harói* cs., 14.  
*Harrach* gf., 507. 514.  
*Harsány* vár, 189.  
*Harshagy* Imre, 556.  
*Hartyáni* Vörös Demeter, 31.  
*Hasady* János, 558.  
*Hasko*, körmöczi kapitány, 324.  
*Hasznos* vára, 189; várnagyai, 21. 65. 332.  
*Hathalmi* László, 414; Péter, 145.  
*Hátszegi* csata, 92; várnagyok, 93. 189.  
*Havasalföld* (Havasel), 95. 153. 155; vajdái, 108. 117. 118. 307. 368.  
*Héder* nemz., 23. 35. 52. 54. 161. 169. 191. 195. 339. 341. 347. 350.  
*Hédervára*, 189. 587.  
*Hédervári* cs., 10. 189. 587.  
*Hedrich* vára, 42. 189. 193.  
*Heer* Mihály (Charuchi), 43.  
*Hegedősök*, 141, 143.  
*Hegedűs* Máté, 141.  
*Hegged* János, 196. 347.  
*Hegyalja*, 285.  
*Hegyesd* vára, 131. 133. 134. 136. 137. 143. 144. 147—152. 154—160. 189. 432.; elveszte, 131. 132.  
*Helcsy* Gáspár, 267.  
*Helembai* cs., 20.  
*Helmeczi* Márton, 109; Simon, 176.  
*Helytartók*, királyi —, 157, 478, 493—495. 548. 562. 564.

- Hémfi* Benedek, főispán, 19. 24. 42. 43. 55. 61. 168. 174. 339. 342; Pál fia Péter, 198.
- Hening* család, 529.
- Henke* Miklós, 86; Salatiel, 107. — L. *Györgyfalvai*.
- Henkel* Lázár, 271. 272; pere Zegedi Györgyné ellen, 272. 273.
- Henriette* pfalzi és cseh kir. hgnő, Rákóczy Zsigmondné, 369.
- Heránt* Péter, 415.
- Herberstein* Jorig, 538; Zsigmond, 524.
- Herceg* Péter (Bogáti), 171.
- Hercegekő*, 190.
- Herepei* Bálint fiai, 111.
- Hermann* nemz., 3. 25. 27. 28. 55. 61. 63. 162. 164. 168. 171. 174. 177. 178. 183. 197. 331. 337. 341. 342. 347. 351.
- Hermányi* Balázs fia Gyura, 184.
- Hermanyszegi* János, 276. 277. L. *Szegi*.
- Hernád-Németi*, 610.
- Hetesi* Gebety, 54.
- Hetey* György, 550.
- Hetyei* cs., 54.
- Heves* vm., 188. 189. 332.; alispánjai, 11; főispánjai, 10. 11. 196. 332; szolgabírái, 11.
- Hevesújvár* megye, 337.
- Hévvizek*, 311. 580.
- Hidvégi* István János és László, 20; — (Ilyefalvai) Mihály, 94; — (Nagyajtai) Bálint, 94.
- Hoby* (Hobaji) Demeter és fia, 349.
- Hodi* Ferencz, 48.
- Hodosi*, 604.
- Hodritscher* Simon, 459.
- Hoffer* Kristóf, 208. 209.
- Holics* (=Ujvár-), 338.
- Homonnai*, 582; — Anna, Báthori Miklósné, 439; Simon leányai, 439; — L. *Drugeth*.
- Homonnai* harmineczad, 478.
- Hont* vmegye, 186. 465. 583. 584. 591; alispánjai, 12. 464. 465; — esküdtjei, 13; főispánjai, 11. 12. 23. 31. 186. 195. 267. 354; szolgabírái, 13.
- Honti* hadjárat (1552) 452—477.
- Hontpázmán* nemz., 13. 28. 31. 32. 35. 36. 40. 47. 60. 163. 182. 338.
- Horpácsi* apátság, 264.
- Horvát* (dalmát—h.—szlavon) bánok, 28. 34. 75. 115. 490. 492. 523.—529. 531. 532. 534. 535. 551.
- Horvát* Ferencz, 310; György, 554; István, várnagy, 197; Istvánné (Dobszai Zsófia), 439; Mátyás, 584.
- Horváth* Antal, 385; Gáspár, 406. 408. 409. 428; György, 246; (Rigácsi) György, 149; (Palóczi) János, 511; Markó, 553; Péter, 271. 428; Simon, 444; (Hedervári) Tamás, 380; — L. *Madesovich* H.
- Horváti* János, macsói bán, 180.
- Horvátország*, 127. 195—197. 314. 335. 439. 495. 531. 544. 551.
- Hosdathi* (*Hostati*) Ferencz, 247. 355.
- Hosszuteleki* Osvát, 101.
- Hosszutóthy*, 311. 574. 584; György, 146. 383. 384; Imre, 145. 146; János, 146.
- Hölgykői* várnagyok, 184. 190.
- Hradek* (Hradnuk) vára, 190; — várnagyai, 336.
- Hrastovica* vára, 190.
- Hrelich* Gergely, ispán, 347.
- Hrussói* várnagyok, 190.
- Huett* Albert, 511.
- Humanisták*, magyar, 437.
- Hunyad* vára, 96. 113. 114. 118; várnagyai, 93. 190; — vmegye, 81. 94. 95. 104. 108. 111—117. 119. 190; főispánjai, 14. 96. 111. 118. 416—418; szolgabírái, 14. 96. 118.
- Hunyadi* János 93—95. 112. 113. 116. 117; hadjáratai, 95; — László, 113; — Mátyás, 437.
- Huszár*, 246. 255. 373. — (Brenhidai) Mátyás, 298; — Simon, 98.
- Huszárvárak* építtetése, 131—133.
- Huszt* vára, 243. 245—250. 355. 491. 510. 520. 521; várnagyai, 190. 197.
- Hutstock* Detre, 44. 328.
- Hutter* György Lajos, 200.
- Huzeghi* Antal, 380.
- Hydegkuthi* Farkas, 383.
- Hydweghi* cs., 95.
- Hygged* (-eth) János 196. 197.
- Hymfy* Imre (Debrenthei), 383. 384; — Lőrincz, 380.

## I.

- Ibronyi* Péter fia Demeter, 59.
- Idai* Pál fia János, 8.
- Igari* György, 6.
- Iglau* Henrik, pap, 259.
- Igmánd* nemz., 177.
- Iklódi* Gergely, 15.

*Ikoniumi* érsek, 264.  
*Illésházi* Gábor, 610; Gáspár, 601. 604. 611.  
*Illyédi* várnagyok, 190.  
*Illyei* András, deákné, 116; Dénes leszármazói, 112.  
*Imecs*, 372.  
*Indali* Gál, 171.  
*Inn* folyón való hajózás, 216.  
*Isteei (Izchaai)* János, 49.  
*István* herceg, (1353), 33. 36. 68. 167. 334; — király (I. Szent), 261.  
*István* Péter, kovács, 444.  
*Istvánffi* (Kisasszonyfalvi) család, 165; Miklós, 164. 221; Pál, 478.  
*Izapos* István, jászok bírása, 14.  
*Iztriai* örgrófok, 198.  
*Iwanchi* István, 109.  
*Ivanczy* János, 450. 451.  
*Ivándi* Gergely, 20; Péter, 169.  
*Iwány* Gáspár, 402.  
*Ivánosi* Fülöp fia Pongrácz, 9.  
*Izabella* királyné és Dobó István családja, 563. 564. 566.  
*Izchaai*, I. Isteei.  
*Izdeczi*, 573. 575.  
*Izsép*, szepesi alispán, 334; — István, alnádor, 28.

## J.

*Jaúry* Imre, 445.  
*Ják* nemz. 56. 198.  
*Jakácsi* Domokos, 380.  
*Jakcs* cs. (Kusalyi), 58. 165.  
*Jáki* Jakab fia Ják, 343.  
*Jakosics* Ferencz, 641. 462.  
*Jakubovics* Baruch, zsidó, 486.  
*János*, cseh király, 337; — magyar király, 117. 119. 439; fia (II. J. Zsigmond), 155. 435. 437—439. 560. 566.  
*Jánosrendi* lovagok, 197. 337.  
*Janus* Pannonius, 437. 440.  
*Járai* Balázs és Bernát, 105; Gál, 15; Sámuel, 511; — és Váradjai Péter, 178.  
*Jászai* káptalan, 283; várnagyok, 190.  
*Jászok*, 591. 595. 599; kapitányai, 14. 28.  
*Jänush* Neit, 75.  
*Jékei* cs., 60.  
*Jeszenő* vára, 85. 86. 108. 109. 191.  
*Jezsuiták*, 206. 262.

*Joachim* Hektor, örgróf, branden-burgi választófejedelem, 477.  
*Joanniták*, I. Jánosrendi.  
*Jobi* Mihály, 117.  
*Jodok* morva örgróf, 43.  
*Jogügyi* igazgatók, kincstári —, 479.  
*Jókői* várnagyok, 167. 168. 191.  
*Jolát* fia Antal, 345.  
*Jolsvai* Lesták nádor, 6. 8. 28. 173. 354.  
*Joó* Benedek, 444.  
*Jutasi* család, 345.

## K.

*Kaba* Demeter várnagy, 197.  
*Kabold*, 432. 611.  
*Kabos* Jakab és Pál, 105; Péter, 93; Zsigmond, 108.  
*Kádár* András, 305. 306.  
*Kajár*, várnagyai, 191.  
*Kakas* kir. lovászmester, 23; mester szepesi alispán, 64.  
*Kalandai* cs. 67.  
*Káldházy* János, 384.  
*Kállai (Kállói)* Demeter leszármazói, 92; Egyed fiai, 82—84; Iván, 58; Lőkös fia Miklós, 59; Mihály fia István, 335; Ubul (Öböl) 190. 343.  
*Kálló* vára, 255. 266. 372. 373. 439.  
*Kallóczy* Mihály és Simon, 444.  
*Kalmár* Imre, 141; János, 274.  
*Kálnoki* János, 302; Mihály 302. 511; (Kőröspataki) Tamás 106.  
*Kalocsa*, 586; érsekei, 114. 490. 491. 580. 608; várnagyai, 191.  
*Kálozi* (Kalozy) 132. 133; 326.  
*Kalyani* Bertalan és Mannus, 86; Mihály, 15.  
*Kámándi* Bálint, 145—147.  
*Kamanyai* Lőrincz, és Pál, 352.  
*Kamara* (magyar), 462. 592; tisztviselőinek fizetése 1549-ben, 477—480. — (udvari) 592.  
*Kamarjay* Tamás, 479. 525.  
*Kamuthi* (Szentlászlói) 230.  
*Kán* nemz., 176. 186.  
*Kanczellárok*, 84. 86. 109. 110. 114. 200. 203. 204. 212. 213. 216. 217. 220. 265. 282. 478. 609; erdélyiek, 229.  
*Kanizskai* Lelőcz és fiai, 352.  
*Kanizsai* István, 18. 53. 63. 173; János, 33. 62. 181. 345; László, 115; Lőrincz, 347; Miklós, 55. 163.

342. 347; Mihály, 508; — máskép Kaszajártó András, 444. 445.  
*Kanizsaszegi* várnagyok, 191.  
*Kántor* Bereck, 59; János, 62.  
*Kányádfalva* törvénye, 290. 291.  
*Kapi* György jegyese, 376.  
*Kapisztrán* János levele, 481—483.  
*Kaplyon* szn., 31; nemz., 167. 174. 175. 193. 352.  
*Kaplai* Dezső, 21. 24; János, 35. 179.  
*Kápolnai* cs. 48.  
*Kapornak*, 139. 153—156. 348. 349. 557.  
*Kaproncza*, 524. 528. 530—533. V. ö.  
*Kőkaproncza*; várnagyai, 191.  
*Kapronczai*, 602—605.  
*Kapucsi* Benedekné 481.  
*Kapuvári* várnagyok, 32. 56. 57. 191. 339.  
*Karácsonfalvi* Péter, 25.  
*Karai* Lesták, 54.  
*Karánsebesi* bánok, 119.  
*Kárászi* (*Karazi*) 57. 83; 170.  
*Karcsai* család, 47. 48.  
*Karinthia*, 260. 495. 524. 534.  
*Károly* császár (V.), 125. 219. 263; — király (I.), 38. 82—85. 109. 164. 165. 192. 335; czíme, 83; — svéd herceg (IX. Károly), 283.  
*Károlyi* 583; — Gáspár árva leánya, 267; Kata, Mednenszky Andrásné, 267; — Kata, gf Bethlen Istvánné, 239.  
*Kartal* nemz., 329.  
*Kartali* Tamás, 329.  
*Kassa*, levéltárából közlések, 265—287.  
*Kassai* armalisták 269; birák, 277; kamaraispánok, 166. 184.  
*Kassai* István, 591.  
*Kasvári* várnagyok, 191.  
*Kasztellán* László, 328.  
*Kasztellánfi* Péter, 46.  
*Káthai* Lőrincz, 59; Mihály, 266.  
*Katona* Balázs, 588. 859.  
*Katyisz* nemz., 9. 19. 25. 31. 34. 35. 40. 42. 50. 52. 55. 62—65. 69. 162. 164. 171. 172. 177. 187. 189. 194. 196. 332. 342. 347. 353. 354.  
*Kávási* Gergely fia Miklós, 348; Kristóf, 492.  
*Kazai* László várnagy, 327.  
*Kázmérfalvi* Zechk fia, 65.  
*Keblesi* (Ördögh) Zsigmond, 93.  
*Kecheli* Domonkos, 170; (*Keczeli*) György, 370.  
*Kecseti* Zsigmond, 298;  
*Kecskés* vára, 192.  
*Kecskés* Bálint, 379.  
*Kecsői* Egyed, 9; Etre, 181.  
*Keglevics*, 529. 530. 534.  
*Kelecsényi* Mátyás, 197.  
*Kelemen* pápa (XII.), 219.  
*Kelen földje* (Kenem földje), 410.  
*Kelneki* Mihály, 52.  
*Kéméndi* várnagyok, 193.  
*Kemendy* István, 115.  
*Kemény* ispán, 337; — fia János, 334; — fia Lőrincz nádor, 337; — fia Mihály, 20.  
*Kemény* (Gyerőmonostrai), id. Boldizsár leszármazói, 439; ifj. Boldizsár, 300. 372. 439; István özvegye és fiai, 102; III. Jánosné 439; IV. János fejedelem, 256. 368. 370. 372. 377. 439. 600; Kata 439; Mátyás, 102. 105; Miklós, 102; I. Péter, 102. 105. 107. 108; III. Péter, 439. — L. *Gyerewffy*; — báró családra von. iratok, 80—109.  
*Kemlék* vm. ispánjai, 14. 192.  
*Kemléki* várnagyok, 192; — l. *Kis- és Nagy-Kemlék*.  
*Kende* (Malomvízi) János fiai, 94. 95.  
*Kenderes* János, 94. 95; László, 95.  
*Kendi* Antal, 97. 103. 439; Gergely, 5; Miklós, 330; Ráfael fia Tamás, 4.  
*Kénesőbányák*, 513.  
*Kenézségek*, 93. 94. 96. 97. 114.  
*Kénossi* Ferencz, 293. 294. 298.  
*Kenyi* cs., 31.  
*Kerecsényi* Bekő fia Mihály, 343; Egyed, 9; János, 126; László, 140; László levelei Csányi Ákoshoz, 121—130.  
*Kerekegyházi* László, 63; fiai, 92.  
*Kereskedők* szekéradója (1370.), 338.  
*Kereskényi* cs., 13.  
*Keresztély* Vilmos brandenburgi herceg, 231.  
*Keresztes* lovagok, 183.  
*Keresztesek* rendje, 383—385.  
*Keresztesi* Andrásné 439.  
*Kereszthuri* Gáspár, 118; Péter, 14.  
*Keresztur* székely fiókszék, 294. 295. 296.  
*Kerey* Antal, 100.  
*Kerhen* László deák, 525. 527. 532; Borhála, Tarnóczy Andrásné, 548—553. 555—557; — Mihály, 556.  
*Kéri* 607. 608; — Dénes, 57.



- Kerneczi* Miklós, 46.  
*Keselőkői* várnagyok, 182. 192.  
*Kesery* János, 512.  
*Kesző* kg., 45. 46 ; vár, 192. 421.  
*Keze* vára, 192 ; — vmegye, 192 ; alispánjai, 15 ; főispánjai, 14. 15. 19.  
*Kewendi* Balázs és fiai Jakab és Miklós, 99. 100. 102.  
*Kezy* Balázs, 421.  
*Kezyvára*, 424.  
*Kiliti* Jakab, 48.  
*Killyéni* Antal, 94.  
*Kincstartók* 165. 166 491. 492.  
*Kinisi* János, 275.  
*Kinsperger* (*Kynss-*, *Kensperger*), 400. 401. 411. 537. 538. 541. 543.  
*Kisbándi* cs. 54.  
*Kisbarchai* Gergely, 116 ; Mihály, 118.  
*Kiscsalomjai* cs., 13.  
*Kisfaludi*, 501 ; — (ombozi) Miklós, 101. 102. ; *I. Nagy*.  
*Kiskemléki* várnagyok, 25.  
*Kiskorontháli* Antal fia, 382.  
*Kisküküllő* vm., 293.  
*Kismarjai* Pál, 512.  
*Kismarton*, 262. 310—312. 314. 317. 319. 511. 568.  
*Kisseriény* Ferencz és Pál, 479.  
*Kistapolcsányi* Gyula várnagy, 195.  
*Kisvárdai* István, 437. 438  
*Kisztei* János, 176.  
*Klarisszák*, 482.  
*Klissza* vára, 193.  
*Klosterbrucki* prémontrei apát, 264.  
*Kluschius* Jakab, 512.  
*Knepelin* várnagy, 198.  
*Knin* (Tinnin), 193.  
*Knini* püspökök, 114.  
*Koblan* (Kaplyon), 263.  
*Kocsis* Antal és Mátyás, 504. 505.  
*Kohári* Gergely, 382.  
*Koloni* Pető, 331.  
*Kolonics* (Kolonyth) család, 115. 116 ; — Lipót győri püspök, 262 ; — Szigfrid, 439.  
*Kolos* László, 380. 385.  
*Kolozs* kg., 362. 608 ; — vármegye, 86. 96—98. 101. 102. 104. 107. 295 ; alispánjai, 15. 102. 107 ; főispánjai, 15. 84. 107. 195. 357 ; szolgabírái, 15. 16. 102. 108. — *L. Némái*.  
*Kolozsmonostori* konvent, 85. 86. 88—92. 98—106.  
*Kolozsvár*, 94. 102. 103. 106. 117. 119. 234. 236. 237. 241. 257. 267. 276. 300. 357. 360. 363. 367. 503. 511. 516. 526.  
*Kolozsvári* főbíró, 509 ; országgyűlések, 229. 300. 304 ; plébánosok, 83. 96.  
*Koltházai* János homo regius, 384.  
*Komárom*, 126. 371. 557—559. 575 ; 596. 597. 606. 610 ; — vármegye, 45. 46. 188. 193. 583. 585. 588 ; alispánjai, 17. 193 ; főispánjai, 10. 16. 17. 20. 52. 54. 353 ; szolgabírái, 17.  
*Komáromi* Dancs és fiai László és Miklós, 10. 20. 50. 172.  
*Komáromi* Zsófia, özv. Belényesi Györgyné, Görgei Jób jegyese, 359.  
*Komáromi* esperesek, 450. 451 ; várnagyok, 17. 193.  
*Komjáti* Tamás, 593.  
*Kompold* fia Péter, 164.  
*Koncz* András, 293. 296.  
*Koncsik* Bálint, 272.  
*Kondé* (pókaföldi) cs., 10.  
*Konstantinápoly*, 518. 520. 521. 538.  
*Kont* mester somogyi alispán, 53 ; — Miklós nádor, 27. 32. 40. 42. 50. 55. 177. 180. 341. 342.  
*Kónya* (Szécsényi) Miklós, 8. 30. 40. 42. 50. 64. 69. 187. 354.  
*Kopasich* (Koposicz), 526. 527.  
*Kopasz* Jakab nádor, 21. 26. 27. 60. 350 ; János nádor, 26.  
*Koppáni* 57. 94. 101.  
*Koppány*, 380. 382. 392. 395—397. 400. 401.  
*Kopsik* Oddo, dömölki apát, 264.  
*Korláthwyth*, 393.  
*Korláthkewy*, 424.  
*Korlátkői* várnagyok, 42. 189. 193.  
*Kornis* szn. 84.  
*Kornis* Borbála 499. 505 ; Farkasné 499. 500. 505 ; Ferenc (szentpáli), 288. 500—504 ; Ferenczné 501. 502 ; Judit 294. 499—502. 504. 505 ; Zsigmond, 357. 600 ; — gfi levéltár, 501.  
*Korod-Szentmárton* (Küküllő vm.), 295.  
*Kórógyi* várnagyok, 193.  
*Kórógyi* család, 15. 19. 24. 180.  
*Koromzói* Jób és János, 386 ; Lőrincz, 481.  
*Koronyaky* János, 530.  
*Korontháli* Mihály, 384. 385.  
*Korpádi* László, 91.  
*Korpona*, 119. 269. 463—466. 469. 475. 606.

*Kossuti* cs., 48.  
*Kovácsi* János, 380; László és fia, 379; (*Kovaczy*) Antal, 290.  
*Kovacsóczy* Farkas, 200; István, kancellár, 229.  
*Kozdra* várnagy, 327.  
*Köbli* Miklós, 334.  
*Köcski*, (*Kewchky*) 33. 183. 330. 333. 341.  
*Kőfaragómesterek*, 265.  
*Kóhalmi* várnagyok, 193.  
*Kőkaproncza*, 191.  
*Kölcse* fia Miklós, 181.  
*Kölcsei* Dénes és fiai, 344. 350.  
*Königsmarck* János Kristóf, svéd tábornok, 591.  
*Könyvnyomdászok*, 319.  
*Könyvtárak*, 199—201.  
*Könritz* (*Ku[e]nritz*) Kristóf, 452. 453. 468. 473. 475. 476.  
*Köntös* János 107; — 450.  
*Köpcsény* vára, 43. 227. 318. 525. 526. 611; várnagyai, 193.  
*Köpcsényi* Mihály, 328.  
*Köreshegy*, 405.  
*Körmendy* Péter, 444.  
*Körmöczbánya*, 277. 321—325. 454. 457. 460. 461. 463. 470—472. 474. 603.  
*Körmöczbányai* püspökökmalmoztillető oklevelek, 321—326.  
*Körmöczi* bányakamara, 321. 322. 325; kamaraispánok, 182.  
*Körös* folyó 586; — vmegye, 183. 186. 191. 340; alispánjai, 18; főispánjai, 17. 18. 22. 49. 53. 192. 197; szolgabírái, 19.  
*Körösse* Mihály, 445.  
*Körösszegi* várnagyok, 21. 162. 171. 180. 193. 194. 335.  
*Kőszeg*, 550—552; várnagyai, 55. 194.  
*Kővágóórsi* György, 187.  
*Kövesdi* várnagyok, 194.  
*Közép-Szolnok* vm. 181. 188; alispánjai, 67.  
*Közmondások*, 579.  
*Krakkai* Tamás, 418.  
*Krakkó* (*Lengyelorsz.*), 283; — (magyar m. város), 105.  
*Krapina*, 525. 529. 532—534. 537. 545.  
*Krassó* vm., 188. 190. 194. 198; alispánjai, 19. 20. 187. 188; főispánjai, 14. 19. 52. 187. 331; szolgabírái, 20.  
*Krassófi* várnagyok, 168. 194.

*Krassóvári* várnagyok, 186. 194.  
*Kraszna* vm. 338; főispánjai, 16. 20. 25. 61. 174. 357.  
*Krbáviai* Bodiszló fia Károly, 40. 68. 339; — György, 186; — János gróf, 68.  
*Krucsay* Márton, munkácsi uradalmi prefektus, 485.  
*Krusich* János, 458. 459. 469. 470. 476.  
*Kubes* László, 182.  
*Kubly* Miklós, tárnokmester, 36. 167.  
*Kulanovics* Stepán, 529—531.  
*Kulchár* (gáldi) Balázs, 107; Zsigmond, 103; — Bálint, 596.  
*Kulcsármesterek*, 21.  
*Kun* László (*Rosali*), 277.  
*Kúnok* bírái, 21. 157. 162. 171. 494. 496. 562. 564; — Olaas nemzetségbeli, 171.  
*Kunstadti* Smilo főispán, 43. 328.  
*Kurják* fia Gergely, 186.  
*Kurtakeszői* cs. 17.  
*Kusalyi* Jakcs fia György, 58.  
*Kusicinus* János, 512.  
*Kuthy* György, 444.  
*Kühid-Poradan* falu, 81.  
*Kükemezei* János, 51.  
*Küküllő* vm. 86. 102. 111. 117. 119; főispánjai, 21. 298. 357. 358; szolgabírái, 21.  
*Küküllői* főesperesek, 83. 109. 110; várnagyok, 194.  
*Külső-Szolnok* vm. alispánjai, 66. 67; szolgabírái, 67.  
*Küngösi* cs., 6.  
*Kürti* cs. 12. 33; — Bálint, 444.  
*Kydei* Ferencz, 98; Imre, 93.

## I.

*Laaki* György, 96.  
*Lachmanovics* József, 485; Lázár, 487.  
*Lack* (*Szantói*) Dávid, 6.  
*Lack* fia István szepesi szolgabíró (1394.), 65.  
*Lackfi* András, 2. 24. 25. 55. 61. 63. 164. 177. 342; Dénes (*Simontornyai*), 23. 168. 177; Imre nádor, 23. 27. 55. 177. 197. 331; István (I.), 23. 32. 55. 162. 183. 337. 341; István (II.), nádor, 24. 28. 55. 63. 171. 177. 178. 347; Miklós (I.), 174. 351; Miklós (II.), 25. 61. 63; Pál, 174. 351. — *L. Kerekegyházi László*.  
*Ládi* Pál várnagy, 194.

- Ladnicza vára*, 194.  
*Lajos király* (I.), 45. 51. 85—87. 90. 109—111. 115. 169. 338; — (II.), 107. 108.  
*Laki Péter*, 382.  
*Lándor Fejérvár*, 394. 504. 590.  
*Landskron* (Talmács) vára, 194.  
*Lantosok*, 143.  
*Lány András és Illés*, 512.  
*Lánzsér vára*, 310. 316. 585.  
*Lapispataki Márton*, 175.  
*Laputzaí várnagyok*, 49. 195.  
*Laskafalvi cs.*, 59.  
*Lassenchi István főispán*, 346.  
*László király* (I. Szent), 441; — (V.), 94. 260. 324. 379.  
*László György*, 105.  
*Lazói cs.*, 9.  
*Leányvár*, 197.  
*Ledeger fia Bogár István*, 196.  
*Ledeniczky Andrásné*, 278.  
*Lednicze*, 610. 612.  
*Lees Péter várnagy*, 183.  
*Légelyhordómesterek*, 21. 22.  
*Legenyei Péter és fia*, 352.  
*Legnichei várnagyok*, 195.  
*Lehóczky Sándor*, 488.  
*Léka* (Lewka), 424—426; várnagyai, 195.  
*Lekcsei család*, 196.  
*Léli cs.*, 17.  
*Lendvai várnagyok*, 195.  
*Leney cs.*, 60.  
*Lengyel Péter várnagy*, 194. 333.  
*Lengyel hamis garasok*, 270.  
*Lengyelország*, 250. 267. 276. 283. 484. 485. 487. 585.  
*Lenkovich János*, 496. 524. 537.  
*Leo havasföldi vajda*, 514.  
*Lépes* (de Waraskezy) András, 112. 113. 117—119; Bernát, 117. 119; János, 112. 114. 188; Lajos, 91; Loránt és Miklós, 112.  
*Lesznai Lőrincz*, 352.  
*Leszteméri Albert fia Pető és Dancs*, 352; Miklós fia János, 175.  
*Létai várnagyok*, 15. 182. 195.  
*Lethere Mihály*, 384.  
*Léva* (Lewancz), 457. 468. 476. 557—560. 583. 596. 601. 609; várnagyai, 63. 184. 195.  
*Lévai János alispán*, 195.  
*Leveldi perjelek*, 381.  
*Levelezések*: 70—79; 120—160; 199—258; 310—319; 355—378; 388—436; 452—477; 490—498; 522—613.  
*Lewkes cs.* (Gyryndi), 108.  
*Liburniai örgrófok*, 198.  
*Lichtenekker Rudolf apát*, 259.  
*Lietavai várnagyok*, 195.  
*Likka vmegye*, 198.  
*Lipcsei várnagyok*, 196.  
*Lipóczi várnagyok*, 196.  
*Liponok nemz.*, 44.  
*Lipovaczi várnagyok*, 196.  
*Lipovnoki László*, 44.  
*Lippa*, 119. 155. 287. 505.  
*Lippai Gáspár*, 611.  
*Lippai sókamaraispánok*, 166; várkapitányok, 119.  
*Lipsius Justus*, 510.  
*Liptai István*, 589. 601.  
*Liptóújvári várnagyok*, 338.  
*Liptó vmegye*, 603. 612; — alispánjai, 22. 23; főispánjai, 18. 22. 39. 168. 350. 353.  
*Lisbonay János*, 513.  
*Liskovics*, 533.  
*Liszkai Pál*, 55. 68. 345.  
*Lisztly* (Listhi, Listius), Ferenczné, 247; István, 204. 216. 217; János (Asel?) 200; János püspök, kancczellár 200—204. 207—213. 215—222; ifj. János, 200. 204. 215. 220. 224—226; — János, 611.  
*Litvai Endre*, 192.  
*Lóczi cs.* 45.  
*Locsmányi esperesek*, 450. 451.  
*Lomniczai Bálint fia László ispán*, 347.  
*Lónai cs.*, 4.  
*Lónyai*, 611; — Zsigmond, 258.  
*Lorántffy Zsuzsánna*, I. Rákóczy György özvegye, 369. 374. 375. 378.  
*Losadi család*, 116—118. — L. Farkas, Zsoldos.  
*Lósi Imre egri püspök*, 278.  
*Losonczi* (Tomaj nemz.) család, 31. 55. 63. 102. 103. 168. 177. 180. 341.  
*Losonczy András*, 284.  
*Lovászmesterek*, 11. 23. 24. 31. 32. 52. 55. 115. 169. 171. 197. 331. 337. 341. 347. 478.  
*Lowaghazai György*, 104.  
*Loztomeri Pető fia János*, 188.  
*Lőrincz Márton*, 301.  
*Lőrinczházai Gergely és fia*, 381.  
*Lősi Marcell fia János*, 170.  
*Lövő Dénes fia Dezső*, 335; Péter, 5.  
*Löweni egyetem*, 199.

*Lubiniczki*, 363.

*Lublói várnagyok*, 64. 196. 334.

*Ludán nemz.*, 15. 42. 57. 191. 195. 330.

*Lugasi bánok*, 119.

*Luttenburg*, 260.

*Lyncher János*, 187.

## M.

*Machinator* Miklós, 166.

*Machkasi* Gergely, 90; András, 90. 91.

*Maconius* Joannes Dr., 506.

*Macska (Zólyomi)* Domonkos, 181.

*Macskási*, l. *Darabos*.

*Macsói bánok*, 63. 66. 115. 180. 194.

344; várnagyok, 196.

*Madesovich Horváth* Erzsébet, 278.

*Madruzzi* Lajos biboros püspök, 215.

*Magh* András, 298; István, 291.

*Magdeburger* Joákim, 283. 284.

*Magger* Placid főapát 260.

*Magochy* Ferencz, generalis, 271.

*Magyar* hadak részegeskedése, 136;

hadszervezet hibái, 135. 139; hu-

manisták, 437; külföldön tanuló

— ifjak erkölcei, 204. 209; levelek

a XVI. szdból, 121—160. 388—

436. 522—567.

*Magyar* Bálint, 125. 160. 398. 402—

404. 411; István várnagy, 336;

István 93; Pál, 165. 167. 188.

*Magyar* Károly dr., 80. 81.

*Magyarok* külföldi iskoláztatása 200.

202. 203. 204; — helyzete a török

hódoltságban, 157.

*Magyarország*, főkapitányai, 74. 412.

541.

*Magyar-óvári* várnagyok, 26. 198.

341.

*Magyi* Miklós, 59.

*Mahi* László és fia, 349.

*Majosfalvi* cs., 20.

*Mákochy*, 129.

*Makoviczai* várnagyok, 11. 196.

*Makrai* Gergely, 106.

*Maky* cs., 17.

*Malatesta* Frigyes, 479.

*Malomvízi* Kende fia János, 94. 95.

*Mannersdorf*, 201.

*Manthaýffj* (Manteuffel), 399.

*Máramaros* vmegye, 190; alispánjai,

25; főispánjai, 2. 20. 24. 25; 61. 63.

174. 177; szolgabírái, 25.

*Máramarosi* sókamara, 491; ispán-

jai, 165.

*Marázi* cs., 59.

*Marchegg*, 335.

*Marczali* Dénes, 6. 339; István, 168.

339. 348; János, 348; Miklós, 19.

168. 177. 350; Péter, 339.

*Marczaltói* Miklós, 385.

*Márei* várnagyok, 196.

*Marhakereskedés* (1561.), 140.

*Maria-Zell*, 260—264.

*Marini* testvérek, 215.

*Marjadi* Demeter, 165.

*Márki* István fia János, 60; — (Balog)

János fia János, 59.

*Márkosfalvi*, 291.

*Marócza* vm. főispánja, 25. 192.

*Marosszék*, 295; főkapitánya, 294.

*Maros-Torda* vm., 188.

*Maróti* János 63; Mihály 340.

*Marthondenki* Doboka szn., 114.

*Martini* Dániel, 513.

*Márton* pápa (V.), 259.

*Mártonfalvy*, 416.

*Maschko* 471, 476.

*Massai* Dénes fia Gergely, 176.

*Materna* András, 281.

*Matthéffy* György, 450.

*Mátyás* király (I.), 94—99. 101. 102.

113. 114. 260. 383—385. 481; ha-

lálára epitaphium, 319. 320.

*Matyóczi* Péter fia János, 176.

*Mayláth* István erd. vajda, 112—114.

117—119. 526.

*Medgyesi* gyűlés (1630.), 236. 237.

*Medvevári* várnagyok, 196. 197. 345.

347.

*Megyeri* (1644.), 607. 608.

*Megyericsi* (Megyerecy) János; 117.

437. 438. 440—443; — Mych fia

György, 33.

*Megyes*: (Meggyes), 276. 303; — vm.

alispánjai, 25. 52; főispánjai, 3. 25.

*Megyesi* Márk, 380. 381; Simon fő-

ispán, 42.

*Melda* Mihály, 279.

*Melith* Pál leánya, 265.

*Mendnenszky* András prédikátor, 267.

*Mérai* cs., 15. 16; Jakab deák,

88. 89.

*Merenjei* várnagyok, 17. 197.

*Mérey* Mihály, 478. 525—527. 530.

535. 536. 540. 552.

*Merklen* fia András, 331.

*Merkolius* János, 513.

*Mese*, 190; — mester várnagy, 335.

336; Miklós, 48. 336.

*Messko* Jób, 599.  
*Mesych* Sdyslaus, 187.  
*Mészáros* László, 444; Lukács, 279; Tamás, 269. 273. 281.  
*Meszer* András, 279.  
*Meysdorfer* Kristóf főispán, 43.  
*Mezői* Mikecz és fia, 346.  
*Mező-Szanchay* László, 513.  
*Mezőtúri* ispánok, 346. 347.  
*Micsk* fiai István és Ákos, 341.  
*Mihálczfalvi* Bakó, 7.  
*Miháld*, 124. 126; várnagyai, 67. 197. 331. 341.  
*Mikcs* fia István főispán, 347.  
*Mikeházi* Antal, 67.  
*Miklai* János, 173.  
*Miklós* György (Kadácsi), 305. 306.  
*Mikó* Bertalan, 105.  
*Mikotya* fia Péter, 352.  
*Miksa* császár (II.), 199. 200. 219; (mint főherceg), 548.  
*Milano*, 211. 213. 216; (Medolán), 534.  
*Milkói* püspökök, 379. 381. 382.  
*Millei* Mika és fia, 349.  
*Mindszenti* Demeter és fia, 349; Gábor, 236; Miklós és fia, 346.  
*Miskei*, 586; Antal, 344; Mátyás, 379.  
*Miskócz* nemz., 2.  
*Miskolcz*, 431.  
*Miskolczi* (My...) János, 118.  
*Modrusi* püspökök, 114.  
*Mohácsi* vész, 80. 118.  
*Mohay* cs., 120; családra von. iratok, 81. 120.  
*Mohila* János moldva-oláh fejedelem, 514.  
*Moldvai* vajdák, 92. 514.  
*Moldvaország*, 155.  
*Molnári* Tamás fia János, 181.  
*Monachich* Katalin 278.  
*Monay* Gergely, 96.  
*Monchow* alispán, 20. 188.  
*Monoki* Mihály, 2. 51. 330; Simon, 167. 348.  
*Monoszlai* Mihály, 450.  
*Montaubani* püspök, 259.  
*Mo(o)th* Mihály, 167; László, 57.  
*More* Tamás, 425. 426.  
*Móri* László, 170.  
*Móriczi* cs., 4.  
*Morocsok* főispán, várnagy, 12. 24. 44. 186. 198.  
*Morvaország*, 261. 276. 319. 335. 568. 612.

*Moson* vm., 43. 193. 198. 337; főispánjai, 26. 54. 55. 198. 341.  
*Mosoni* esperesek, 450. 451.  
*Mossóczy* László, 479.  
*Mostyénicai* várnagyok, 197.  
*Mönch*, l. *Münich*.  
*Munkács*, 250. 359. 368. 371. 484—489.  
*Munkácsi* uradalom haszonbérleti szerződése (1707—1708), 484—489; várnagyok, 173. 197.  
*Munkácsy* János, 269.  
*Muraköz*, 532.  
*Murány* vára, 522. 612.  
*Murtics* Márton, 267.  
*Muzslai* Jakab, 12.  
*Münch-Bellinghausen* báró, 201.  
*Müncher* (Mwn...) János, 325.  
*Mün(i)ch* (Mönch, Munich) Henrik, 321—324; János, 324.  
*Művelődéstörténeti* adatok, 437—443.

## N. Ny.

*Naadi* Márk alispán, 53.  
*Nadányi* (*Nadani*), 587. 611; — László, erd. alvajda, 91.  
*Nádasdy* Ferencz (II.), 419. 420. 424. 432. 433. 545. 546. 555; Ferencz gf (III.), 260. 318. 600. 607. 608. 611. 612; Imre, 383. 385; Jánosné 556; Kozma fia Lukács, 9; Kristóf, 147. 409. 419. 422. 424. 425. 427. 549; Mária Kata, 514; Pál (János fia), 556; Pál (Ferencz fia), 502; Tamás nádor, 132. 149. 157. 389. 390. 412. 413. 416. 478. 490—498. 522. 526. 537. 541. 548. 549. 558. 559. 561—564; Tamáshoz írt levelek, 156—160. 388—436. 490—498. 522—567.  
*Nádori* helytartók, 452. 461. 462. 478; tisztviselők, 28—30.  
*Nádorok*, 1. 6. 8. 10. 12. 21—24. 26—29. 42. 43. 50. 54—56. 60. 61. 77. 85. 114. 127. 129. 132. 136. 139. 145. 147. 152. 155. 157. 162. 163. 170. 172. 174. 195. 262. 263. 270. 271. 274. 282. 285. 286. 103. 313. 315. 337. 342. 347. 350. 351. 354. 369. 389. 390. 395. 411. 416. 490. 491. 493—498. 534. 536. 541. 548. 562—564. 568. 572—574. 599. 606.  
*Nagy* Balázs, 444. 445; Barabás, 591. 595. 598. 606; — Benedek, 399.

400. 467. 476; (gáldi), 105; (zw-chaki), 98; Ferencz, 310; István, 368; — János, 51. 105. 347. 569; (orbasi), 101; Márton, 283. 444; Mátyás, 444. 445; Miklósné (ombozi), 101; — Pál, 69; alispán, 66; főispán, 18. 53; kulcsármester, 21; légelyhordómester, 22; pap, 285; Péter, 444; Sándor, 176; Tamás, 586. 612. 613; Zsigmond, 254.
- Nagy-Bánya*, 278. 286.
- Nagyborosznói* Ferencz, 106.
- Nagydemi* András deák, 382.
- Nagyécsi* Pál, 22.
- Nagyfaluy* Gergely, 450. 451.
- Nagykemléki* várnagyok, 14. 18.
- Nagymartoni* Lőrincz várnagy, 327; Pál országbíró, 34. 56; Simon, 10.
- Nagymihályi* Benedek fiai, 439; György és János, 174. 175; Lőrincz, 167. 175; Ödön és fia, 352.
- Nagysejféni* Mihály, 59.
- Nagyszeben*, 110. 241. 514. 517.
- Nagyszebeni* kereskedők (1370.), 338.
- Nagy(h)wagy* János, 492.
- Nagyvárad* (Várad), 232. 233. 244. 254. 255. 272. 357. 363. 526.
- Nagyvárad* i. *Várad* i.
- Nánássi* György, 267.
- Nápoly*, 200. 211. 213—215.
- Naprágy* Demeter, erd. püspök, 265.
- Nasilowi* Jakus, 183.
- Nassisi* Zoilus főispán, 6. 184.
- Naszadosok*, 558.
- Naszlai* cs., 6.
- Náta* fia László, 352.
- Naznanfalvai* Tamás és fia, 94.
- Negojce* Juon, 376.
- Nekcsei* Demeter tárnokmester, 21. 161. 171. 194; Sándor várnagy, 193. 194.
- Néma(i)* István, 569. 598. 601.
- Némái* Pető fia István, 67; — *Kolozs* Jakab, 17. 24.
- Nemes* János alispán, 30. — János (Vagaczi), 343; — Mihály (Hidvégi), 99. 104. 106; — Tamás, 502.
- Nemesek*, egyházhelyiek, 415.
- Német* hadak garázdálkodása, 283. 284; hadviselés módja (1562.), 155; tanulók kiváltsága a bolognai egyetemen, 219. 220.
- Német* Imre, kovács, 444; várnagyok: Egyed, 340; János, 333; Lukács, 183.
- Némethi* város, 268; községek, 197. 285. 415. 433.
- Németi* Ferencz, 429; Heym fia László, 184. 190.
- Németujvár*, 411; várnagyai, 337. 338. 343.
- Németujváriak*, i. *Güsszingi* alatt.
- Neopactus* Paris, 514.
- Nesztér*, 370.
- Nevelős* János, 280.
- Newyczke* (*Nywyckze*) vára, 85. 86. 108. 109.
- Nikázy*, 226.
- Nógrád* vára 568. 586—588. 590. 594. 600. 611; — vármegye, 29. 187. 332. 477. 584; alispánjai, 30; esküdtjei, 31; főispánjai, 6. 30. 49. 64. 68; szolgabírái, 31.
- Noszlopi* Dózsa, 381. 832.
- Nöltel* András, 471.
- Nürnberg*, 524.
- Nyzthor* (Parosi), 119.
- Nyakas* János, várnagy, 186.
- Nyaláb* vára, 491; várnagyai, 173. 174. 181. 190. 197.
- Nyárad*, 142. 444.
- Nyáry* (—i) Bernát, 251; Ferencz, főlovászmester, 478; Krisztina (Thurzó Imréné, majd gf Eszterházy Miklósné), 310. 315.
- Nyestadószedők*, 167.
- Nyéki* Pál, 49.
- »*Nyilföld*« osztogatásának rendtartása, székel —, 288.
- Nyitra*, 559. 587. 592. 594. 596. 598. 607. 608; — vmegye, 45. 182. 581. 588. 589. 608; alispánjai, 32. 33. 191; főispánjai, 3. 11. 23. 31—33. 40. 42. 55. 162. 180. 335. 341; szolgabírái, 33.
- Nyitrai* káptalan, 33. 45. 335; püspökök, 114. 260. 559; várnagyok, 197.

## O. Ö.

- Obuda*, 590.
- Obudai* Balázs, budai kanonok, 326.
- Obudai* kamaraispánok, 166; várnagyok, 174. 184.
- Oechsle* (Taurellus) család, 201.
- Oklevél-regesták*, 80—120. 259—287. 379—387.
- Olaas* nemz. kúnok, 21. 162. 171.
- Oladi* Gyurk fia Mihály, 343.

- Oláh János* lovászmester, 23; *Luk-réczia* (Liszt Jánosné), 204; *Miklós egri püspök*, 478; *Tamás, lakatgyártó*, 270.  
*Oláhok* zendülése Erdélyben, 120. 155.  
*Oláhország*, 302; vajdái, 231. 238. 306. 307. 513. — *L. Havasalföld*.  
*Olasz* erkölcsök hirhedtsége, 204.  
*Olasz János*, várnagy, 183.  
*Olaszország*, 199. 200. 207. 210. 213. 127. 224. 225.  
*Olcsvár*, 269.  
*Oldruhi* várnagyok, 198.  
*Olgyai Farkas* (Fakó), 44. 328; — (Csunya) András, 47. 49.  
*Olmütz* (Olomucz), 581. 610. 612; egyházmegyéje, 259.  
*Olnoki* cs., 5.  
*Oltardus János*, 514.  
*Omboz(d)i Miklós*, 102—106.  
*Ondodi János*, 569—572.  
*Ónod*, 249. 283. 572. 584. 610. 611. 613.  
*Oppressnitz János*, 260.  
*Opuliai László* hg. nádor, 27. 42. 55. 172. 179. 231. 234. 351.  
*Orahovicza*, l. *Rahovcza*, 329.  
*Orbán* pápa (VI.), 259.  
*Orbán Ferencz*, 299. 300.  
*Orbános Péter* (Vajkóczi), 176.  
*Orbász* vm., 198; főispánjai, 33. 62. 198.  
*Orbászi* várnagyok, 33. 198.  
*Organista* Jakab, budai kanonok, 326.  
*Orloj János*, 271.  
*Ormányi Józsa* levelei Csányi Ákos-hoz, 130—156; *Nádasdy Tamás* nádorhoz, 156—160.  
*Orosz János* (Ricsai), 176.  
*Orosz* vajdák, 50. 179. 351.  
*Oroszfáji István* selyki alispán, 25. 52.  
*Oroszi Péter*, hadnagy, 283.  
*Oroszok* (Ruthenek) kapitányai, 33.  
*Orros Gergely* (Fejéregyházi), 54; — *János* (Szalai), 45; — *Mihály* (Szuhai), 338; — *Miklós* főispán, 12. 186. 195. 331. 338; — *Péter* (Szalai), 44.  
*Orsányi*, l. *Zsámboki*.  
*Orsovai* várnagyok, 198.  
*Országbírák*, 3. 15. 22. 29. 31. 33—35. 43. 44. 50. 56. 85. 86. 106. 115. 117. 171. 172. 183. 260. 330. 341. 353. 383—385. 412. 413. 478. 497.  
*Országbírói* tisztviselők, 36—38.  
*Országgyűlések*, 71. 268. 501. 564. 565. — erdélyiek: 229. 230. 232. 233. 235—237. 249. 253. 256. 296. 297. 299. 300. 304. 308. 358. 361. 367. 374. 377.  
*Országh Lőrinczné*, 439; *Mihály* (guthi) nádor, 114.  
*Orvosok*, 189. 271. 311—314. 316. 510. 583; — udvariak és királyiak, 38.  
*Orvosságok*, 528. 533.  
*Orvosságos* könyv, 563.  
*Osgyáni* cs., 13.  
*Osl* nemz., 33. 53. 55. 57. 62. 63. 66. 163. 173. 180. 181. 193. 342. 344. 345. 347.  
*Ostfi János* főispán, 345. 347.  
*Oszlányi János* alispán, 32.  
*Osztróaczi* várnagyok, 198.  
*Osztróiczai* várnagyok, 198.  
*Ottó király*, 161. 165; stájer fejedelem, 337.  
*Óvár*, 426., l. *Magyar-Óvár*.  
*Óvári* várnagyok, 43. 55. 198.  
*Oxford* (Oxonium), 507.  
*Oztrozky Miklós*, 47.  
*Ócsi István*, 345.  
*Óder Simon*, 458.  
*Öllei*, l. *Elyai*.  
*Ördögh* (Keblewski) Zsigmond, 93.  
*Öri* cs., 32.  
*Örményesi Mihály*, kenéz, 93.  
*Örökösödési* adóilleték, 281.  
*Órsi Mike* és fia, 345.  
*Ósi* cs. 15.  
*Ósnyomtatvány*, 319.

## P.

- Pachali* cs., 37.  
*Paczét Sándor* szepesi kamaraigazgató, 227.  
*Pacsai István*, 348.  
*Pacsintai Gergely*, 69.  
*Padua*, 200. 202. 203. 208. 483; püspöke, 217.  
*Pagan János*, 32.  
*Pahy* 150.  
*Paizsgyártó János*, 271.  
*Pakai Egyed* fia Pál, 189; Lipót, 47.  
*Pákonyi* cs., 39.  
*Paks* (Pakos, Pax), 391. 400. 406.  
*Palágyi János* fia Miklós, 176.  
*Palánk* 584. 586. 587. 592. 594. 600. 602. 604. 607. 609. 611. 612.  
*Palásti* család, 13. 371.

- Palásti* csata (1552), 472. 476.  
*Palaticy* János, 121.  
*Páld* kg. 44.  
*Pálffalvai*, 583.  
*Pálfi* (Pálfi) András, 300; István, 314. 593. 595. 598; Miklós br. 515; Pál br., 514; Pál, 369. 585.  
*Palini* Sebestyén budai kanonok, 326.  
*Palóczy* Imre 115; László országbíró, 114. 115; Márton fia Péter, 46.  
*Palocsai* várnagyok, 186. 327.  
*Palota* (Vár-), 138. 418. 429. 430. 433.  
*Palotai* cs., 18. 450.  
*Pályázóközi* Pamsa, 48.  
*Panchik* fia Bodon, 332.  
*Pankotai* várnagyok, 185. 327.  
*Pannonhalma*, 379; főapátja, 260. 385; konventje, 260; várnagyai, 327.  
*Pap* György (Papesdi), 108. — L. *Bákhonyi*.  
*Pápa* nemz., 17. 43. 163. 165. 184; — város, 134. 135. 140. 148. 310—312. 317. 381. 412—431. 433—436.  
*Pápai* esperesek, 450. 451.  
*Pápai* család, 379. 382.  
*Pápóczy* cs., 9,  
*Pápóczy* prépostok, 450. 451.  
*Paricsi* várnagyok, 327. 332.  
*Páris*, 199.  
*Partasi* cs., 20.  
*Paruczai*, 608. 609.  
*Paschatecz* N., 105.  
*Passaui* püspökség, 262.  
*Pasztói* Antal, 57; Domonkos fia János, 182; János országbíró, 35.  
*Patacsi* Tamás várnagy, 191.  
*Patai* cs., 16. 224.  
*Patak* (Sáros-), 85. 361. 372; — vmegye főispánjai, 38. 49. 164. 353.  
*Pataki* család, 14. 313.  
*Pataki* plébánosok, 38; várnagyok, 164. 327.  
*Patochy* Jánosné, 439.  
*Pattey* György, 271.  
*Paulutius* Camillus 264.  
*Pauman* Sándor máriazelli pap, 262.  
*Paumkyrher* András, 115.  
*Pávai* Tamás, 255.  
*Paxy* János, 424.  
*Paygeth* ezredes, 610.  
*Pázmán*, l. *Szegi*.  
*Páznád* fia László, 353.  
*Pazoni* cs., 60.  
*Péchy* (Pécsi, Pétsi) Erzsébet, 236; János, 270. 462; Simon, 236. 293—295. 499. 500. 503—505; életéhez adatok, 499—505; — Simonné, 499—501. 502. 505; Zsuzsanna, 293. 294. 500.  
*Pécz* nemz., 12. 26. 32. 45. 168. 170. 177. 183. 186. 329. 338. 339. 348. 350.  
*Pécsi* kamaraispánok, 166; püspökök, 41. 114; várnagyok, 328.  
*Pekry* Lajos főtálmokmester, 479; Pál fia Miklós, 21. 41. 69.  
*Peleskei-Csáki* Miklós, 168.  
*Penczi Erős* András, 31.  
*Penthek* Pál, 382.  
*Pénnz*, hamis, 270; — nemek, 103. 204. 207. 208; — verőhivatalok, 167; — üzérkedés, 585.  
*Peredi* András, 329.  
*Perényi* Ferencz sárosi fogsága, 563—567; Gábor, 245; György, 245. 265; Imre, 41. 186; István, 115. 265. 329. 439; János, 41. 56. 439; Mihályné, 545; Miklós, 29. 40. 50. 186. 190. 351; Péter, 21. 63. 118. 186. 329. 351. 493; Simon fia Péter, 175.  
*Peres* Miklós várnagy, 184.  
*Pernecki* konvent és apát, 264.  
*Perpelke* (*Propeska*) 46. 336.  
*Perwi* Ján, 118.  
*Perusics*, 531.  
*Pest*, 93. 153. 507. 574. 575. 593. 607. 611; — vmegye, 191. 583; — szolgabírái, 39.  
*Pest(h)esi* család, 14. 113. 114.  
*Pestis*, 255. 284. 285. 532.  
*Petendi*, 149.  
*Péteváradi* Balázs prépost, 479.  
*Pethe* György (hethesi) özvegye, 277.  
*Pethene* fia Péter, 85.  
*Petheő* (gersei), 74. 148. 149; Gáspár, 548. 549; János, 96. 431. 523.  
*Petherdi* Albert, 383; — János, 103.  
*Péthi* Pál alispán, 6.  
*Petki* Farkas, 254; — Jánosné, 291.  
*Petrozelinus* Jakab, 515.  
*Piccolomini*, 581.  
*Pichler* (1557), 541.  
*Pilis* nemz., 13. 31; — vm. al- és főispánjai, 39. 339.  
*Pilisi* Kaplyan, 31; — Peus fia Pető, 39.  
*Pilisi* apátok, 380.  
*Pillichsdorff* Detre, 42.  
*Pinkóczi* Bittó és fia, 176. 352; — Mihály, 248; — Péter, 176.



*Pintar* Adalbert apát, 264.  
*Pisa*, 209—212.  
*Piscator* Fülöp Lajos, 515.  
*Piskárkosi* György fia Pócs, 334.  
*Podgorja* megye, 196.  
*Podjebrád* család, 43.  
*Pogány* 85. 86. 182. 561.  
*Pogrányi*, 606.  
*Pohárnok (Poháros)* Péter főispán. 174. 183. 332.  
*Pohárnokmesterek*, 40—42. 68. 115. 173. 180. 341. 478.  
*Pok* nemz., 10. 15. 20. 24. 25. 29. 36. 37. 42. 61. 173. 174. 176. 177.  
*Pókai*, 258.  
*Poky* Mihály, 385.  
*Polány(a)*, 108. 381—383. 385.  
*Polányi* Mihály, 380.  
*Polhos* Tamás, 176.  
*Polyák* (Gramoczki) család, 439.  
*Polyánkai* Pongrácz fia, 64. 333.  
*Polyány* Sebestyén, 561.  
*Polyeni* János, 96.  
*Pomázi* Czikó, 162.  
*Poncz* György, 247.  
*Pongrácz* János (dengelegi), 95. 96. 114; — (solnai) László, 97. 101.  
*Porcia* város, 208.  
*Porkoláb* Ambrus, 97. 98. — L. Sándorházay.  
*Posa* György, 118.  
*Posway* András dicator, 491.  
*Potesstus* várnagy, 336.  
*Pothyondy* Miklós 381. 382.  
*Pottendorfi* Rudolf, 54.  
*Pozzi* Gáspár, 515.  
*Pozsega*, 149; — vmegye, 328. 524; alispánja, 41; főispánjai, 41. 343. 347; szolgabírái, 42.  
*Pozsegai* várnagyok, 328.  
*Pozsgay* Mátyás, 450. 451.  
*Pozsony*, 44. 70. 71. 74. 99. 108. 139. 183. 205. 221—223. 272. 273. 276. 278. 285. 286. 314. 318. 325. 337. 479. 522. 531. 541. 562. 574. 576. 582. 589; — vmegye, 44. 183. 185. 189. 328. 333. 336. 337. 340. 568. 585; alispánjai, 185. 198. 328. 336. 337; főispánjai, 10. 23. 32. 35. 40. 42. 43. 46. 115. 163. 189. 193. 328; szolgabírái, 47—49. 336.  
*Pozsonyi* bírák, 189. 193; franciskanusok, 481; káptalan, 26. 30. 32. 35. 36. 38. 44. 45. 189. 260. 323. 328; országgyűlések, 126. 268;

prépost, 38; postamester, 580; sókamaragróf, 166; várnagyok, 42—46. 328.  
*Pozsony-ujvári* várnagyok, 338.  
*Pölöskei* várnagyok, 329.  
*Pölöskemelléki* Péter és fia, 349.  
*Prága* falu (Zala), 141; — város, 200. 201. 217. 218. 221—226. 264. 480. 506. 509. 511; érseke, 222.  
*Preller* Gáspár, 515.  
*Prémontreiek*, 264. 283. 443.  
*Preuss* János nyomdász, 319.  
*Přemysli* püspök, 361; vajda, 276.  
*Príbéli* cs., 13.  
*Primerius* János, 516.  
*Privigye*, 512. 605; várnagyai, 329.  
*Prónay* Mátyás, 516.  
*Propeska* (Perpelka) alispán, 46. 336.  
*Prunner* János Kristóf, 201.  
*Puchaim* Farkas (Gellersdorffi), 454. 456. 457. 464—467. 470. 476. 598. 612.  
*Puch(o)* orvosdoktor, 311. 312. 314. 316.  
*Puczak* Tamás, 444. 445.  
*Punek* főispán, 345.  
*Putnoki* János, 338.  
*Pwol* (de Cibinio) Miklós, 443.  
*Pyzac* Miklós, 497.

## Q.

*Questenperg*, 570. 591.

## R.

*Rábaköz*, 319. 418. 434. 451. 612; tiszttviselői, 57. 191.  
*Racinopaganus* Dániel Erasmus, 510.  
*Rácz* Ádám, 363; György, 241.  
*Ráczkeve* (Kevi), 140. 144. 152. 155. 435. 436. 550. 578. 585.  
*Ráczok*, 152; deszpotája, 153.  
*Ráczország*, 95.  
*Radecius* Bálint, 516.  
*Radeliuss* Tamás kanonok, 217.  
*Radkersburg*, 260.  
*Radnót(h)*, 295. 370. 501. 502.  
*Radóczy* 74. 338. 343.  
*Radul* havasalf. vajda, 108.  
*Radváni* Dénes főispán, 353.  
*Raczowi* Heron várnagy, 194.  
*Ragályi* cs., 9.  
*Rahovczai* várnagyok, 329. 343.  
*Rainer* Imre, 263; — (Reyner) Menyhért, 272. 273. 281.

- Rajcsáni* cs., 37.  
*Rajki* Miklós és fia, 349; Tamás, 333.  
*Rákóczi* Erzsébet (Drugeth Bálintné), 267; — Ferencz (I.), 375; — Ferencz (II.), 488; — György (I.), 228. 242. 246. 249. 250. 255. 256. 270. 292. 294. 296. 297. 356—364. 369. 374. 378. 521. 581. 591. 593—596. 600. 604. 605. 607—610. 612. 613; — György (II.), 228. 244. 249—252. 254. 297—300. 302. 356—358. 362—365. 367—370. 372—378. 516; — Zsigmond, 242. 243. 254. 255. 266. 267. 359. 366. 368. 369. 371. 373. 374. 516. 593. 600.  
*Rákosi* (Sopron vm.) várnagyok, 329.  
*Rambuscus* (Firenzei) 166.  
*Ramocsaházi* cs., 60.  
*Rapoli* várnagyok, 329.  
*Ratibori* herceg, 231. 234.  
*Rátkay* Pál, 422.  
*Rátold* nemz., 6. 7. 11. 21—24. 26—28. 30. 35. 36. 43. 53. 55. 61. 68. 69. 161. 162. 164. 165. 170. 173. 174. 179. 185. 327. 341. 342. 353. 354.  
*Rátoni* Antal várnagy, 188.  
*Ravasz* (Keszői) cs., 45. 46.  
*Ravaszkesző* (Bátorkesző), 46.  
*Récsei* (Reechei), Benedek, 382; Demeter, 169; — György, 611.  
*Recskei* cs., 9.  
*Recski* család, 2.  
*Regéc* vára, 274. 588; várnagyai, 329.  
*Regensburg* (Ratisbona), 316.  
*Reinecker* pozsonyi alispán, 43.  
*Reisnerus* János, 517.  
*Remenik* Gergely pap, 468.  
*Retheni* István, 107.  
*Révay* Ferencz, 452. 461. 462. 465. 478. 526. 606.  
*Rezi* vára, 149.  
*Rhédey* gf család, 500. 502. 503. 505; — Ferencz, 238. 239. 251. 307—309. 357. 358. 372. 516; — János, 297—299. 504.  
*Richnó* vára, 520.  
*Ricsei* András, 176.  
*Rigómezei* ütközet, 95.  
*Rihelius* Péter, 517.  
*Rikatai* (Ryunsche) Mihály, 329.  
*Rimai* cs., 15; 19. 192. 195. 352.  
*Rohosniczai* várnagyok, 329.  
*Rojcsa* vm., 49. 329.  
*Roland* fia Lesták főispán, 341.  
*Róma*, 106. 200. 209—216. 225. 264. 514.  
*Románd*, 386.  
*Románia*, 95.  
*Romhányi* György, 31. 162.  
*Ronzkai* cs., 17.  
*Rosenbergh* Éva (Zrínyi Miklósné) és Jób, 73.  
*Roskoványi* Jakab; 50; Márton, 284.  
*Rovistyei* alispánok, 49; főispánok, 18. 49. 195; várnagyok, 329.  
*Rozgonyi* István főispán, 340; János tárnokmester, 115.  
*Rozsályi* cs., 61.  
*Rubigallus* Pál, 462. 464.  
*Rudolf* király, 164.  
*Ruellis*, Furfeus a—, 221.  
*Rukbasi* Henning, 52.  
*Rumer* Márton, 261. 262.  
*Ruso* Miklós, 10.

## S. Sz.

- Sáfár* cs., 1. 185. 186. 329. 339.  
*Ság* (*Ipoly*-), 445. 452. 454. 460. 462—466. 494. 557. 558.  
*Sági* cs. 20.  
*Ságodi* Péter és fia, 348.  
*Ságvár*, 394. 403. 404.  
*Salamoni* Szodos, 181.  
*Sálffalvai* István és fiai, 111. 112.  
*Sálffy* cs., 114. 115. 117—119.  
*Salgói* cs., 31.  
*Salgói* várnagyok, 329.  
*Salamonvári* cs., 3.  
*Saly* Jeromos, 461. 471.  
*Salzburgi* aranyak, 204; érsek, 259; püspök, 524.  
*Samandriai* püspök, 509.  
*Sámbokrétj* cs., 499.  
*Sambucus* János, 200—202. 224. 225.  
*Sándorházai*: (Porkoláb) Ambrus, 96—101. 103—106; — György, 98. 102.  
*Sánt(h)a* 91; — 98.  
*Sár* Domonkos, 168. 191; Miklós, 30.  
*Sári* várnagyok, 330. 342.  
*Sári* Adumpret fia, 343; Domonkos, 32.  
*Sárközy* Balázs nádori ítélőmester, 30.  
*Sarmasághi*, 94; 439.  
*Sarmasy* Mihály, 93.  
*Sároi* cs., 22. 168. 173. 190.  
*Sáros* vára, 102. 563. 564. 566. 567; — vmegye, 29. 196. 282. 330. 336;

- alispánjai, 50. 51. 330; főispánjai, 30. 34. 35. 38. 49. 50. 54. 64. 68. 164. 171. 185. 330. 334. 350. 353. szolgabírái, 51.
- Sárosdy* (Ughi) cs., 383. 384.
- Sárosi* várnagyok, 49. 51. 64. 330.
- Sárosy* Albert (Zengyeli), 103.
- Sárospatak*, 255. 256. 358. 366. 369. 371. 378. 439.
- Sartivánvécse*, nemz., 329.
- Sárvár*, 136. 137. 143. 414. 424. 425. 431. 432. 493—495. 534; várnagyai, 34. 330. 341.
- Saskő*, 599; várnagyai, 330. 353.
- Sásvár*, 330.
- Sávoli* Balász, 386.
- Sbardelatti* Ágoston, 455. 456. 478.
- Scardonai* várnagyok, 330.
- Scharenberg(er)*, 227.
- Scharfenecki* János várnagy, 194.
- Schreyer* (a Katterburg) Dávid, 517.
- Schurke* János szász ispán, 60.
- Schwarzenbach*i várnagyok, 341.
- Schwendi* Julius báró, 517; — Lázár, 200. 213. 221. 517; fia, 200. 206. 213. 214. 225.
- Sebes* kg., 110. 238; — vár (Karán-) várnagyai, 19. 93. 190. 197. 331; — vmegye főispánjai, 51. 164.
- Sebesi* Herbord családja, 110.
- Sefner* János pap, 259.
- Seges* vm. ispánok, 52.
- Segesvár*, 113. 241. 255. 305.
- Segesvári* országgyűlés, 237.
- Segnyei* (1608.), 284.
- Selmeczbánya*, 452—462. 464—477.
- Selpy* István, 402.
- Selyk* megye alispánjai, 25. 52.
- Sellye* (Vág-, 581. 594.
- Semberger* János, 79.
- Semjén* poss., 92; nemzetség, 58. 59. 190. 335. 343.
- Semjéni* cs., 58.
- Sem(p)te*, 311. 312. 314—317. 520. 585. 590. 594. 608; várnagyai, 32. 331. 350.
- Semse*, 265.
- Semsey* Menyhért és Miklós, 265.
- Senisi* Simon fia Péter, 64. 334.
- Senye* várnagy, 185.
- Sennyey*, 574; Ferenczné, 552; László, jezsuita, 262.
- Sényői* Domonkos, 59.
- Serédy* István, 357. 370. 518.
- Sereni* Kelemen, 60.
- Severinus* Márton, 518.
- Seychi* Ábrahám, 62.
- Sforza*, 221. 388. 398. 558.
- Sibrik* (szarvaskendi) cs. őse, 342; Gergely, 478; Máté 557.
- Siebenburger* Tamás, 201.
- Siena*, 200. 208—210. 212.
- Simonffy* Bálint és János, 444.
- Simontornya*, 392. 394. 397. 399. 400. 410; várnagyai, 331.
- Simonyi* Lökös fia István, 188.
- Sinnich* Farkas, ifj., 506.
- Sipeky* Ferencz alispán, 465.
- Siposok* a magyar hadaknál, 140.
- Sirokai* Miklós erd. vajda, 177.
- Siroki* várnagyok, 11. 332.
- Sírversek* 319. 320.
- Sitkei* cs., 198.
- Sitve*, 240.
- Skoriczja* György 554.
- Slunj* (Zlwn), 496.
- Só-aknák*, 294; -kamarák, 442. 443. 491.
- Soldos* (Losádi) cs., 113. 114. 116. 117.
- Soltjárasi* alispánok, 6.
- Sólyagi* János, 343.
- Solymosi* várnagyok, 3. 21. 65. 189. 332.
- Sólyomkői* várnagyok, 332.
- Somay* Gergelyné (Galdi), 105; Mihály (zwehaki), 98. 99.
- Sombor* falu, 98.
- Sombori* Albert, 99; Péter, 103.
- Somlay* Miklós (Bathori), 109.
- Somlyó* vár, 246. 273. 373; vármegye főispánjai, 19. 52; várnagyai, 332.
- Somodi*, 411; várnagyai, 332.
- Somogy vára*, 332; — vmegye, 69. 131. 187. 329. 332. 392. 397. 400. 402. 404. 540; alispánjai, 53. 54; főispánjai, 3. 6. 18. 23. 26. 52. 53. 67. 161. 169. 170. 173. 341. 350. 351; szolgabírói, 54.
- Somogyi* Imre (Endrédi), 386. 387; — István, 444; — *Fekete* Mihály, 30.
- Somogyság*, 402.
- Somos* vára, 95.
- Somosi* János fia Pál, 352.
- Sopron*, 70—79. 260. 548; — vmegye 81. 139. 187. 191. 263. 329. 333. 337; alispánjai, 56. 57. 191. 311. 423; főispánjai, 16. 23. 26. 32. 35. 36. 40. 49. 52—55. 161. 164. 170. 171. 180. 194. 331. 339. 341. 342. 347. 350. 467. 469; szolgabírái, 57.
- Soranzo* Jakab, 202. 203.

- Sós*, 592; Antal, 100; — (Sóvári) cs., 49. 50.  
*Sóvári* László, 69.  
*Sörnyei* Mihály nádori ítélőmester, 30.  
*Spáczai*, 573. 590. 609; Anna, 439.  
*Spanyol* aranyak, 204; hadak, 412. 414. 465. 522.  
*Spickölius* Pál, 518.  
*Stájerország*, 259. 260. 335. 538; hercege, 337.  
*Stattemberg*, 542.  
*Stefkfalvi* cs., 29.  
*Stenisnyak*, 496. 523—525. 528. 532—534. 544. 556.  
*Stharberger* János, 226.  
*Stiborics* Stibor, 43. 46. 171. 177. 189.  
*Stoltzinger* Rupert báró, 200. 224.  
*Strachowi* premontrei apát, 264.  
*Strassburg*, 199. 200. 319.  
*Strisnak* vára, 424.  
*Stubnyai* hévvizek, 311.  
*Sturm* János paedagogus, 199.  
*Suky* cs., 82—86. 90. 91. 93. 96—99. 101. 102. 104.  
*Sulyok*, 255. 376; István, 357.  
*Sülyei* István, 7.  
*Sülyi* János, 333.  
*Sümeg* vár, 130—145. 147—154. 156—160. 332. 429. 432; »tartomány«, 140; — *allya*, 157.  
*Svéd* hadjárat (1644.), 591. 601. 604. 609. 610. — l. *Torstenson*.  
*Svercz* János erdélyi alvajda, 85.  
*Svetlicius* István, 518.  
*Szabó* Balázs, 267; György, 274; Imre, 281; Kata, 278.  
*Szabolcs* vm., 29. 36. 37. 81—84. 92. 119; alispánjai, 58. 59; főispánjai, 27. 57. 58. 61. 181; szolgabírói, 59. 60.  
*Szadai* cs., 39.  
*Szádvára*, 391.  
*Szah* (*Zaah*) nemz., 331.  
*Szakáli* (*Alsószakáli*) cs., 33.  
*Szакmár*, 358. 435.  
*Szalai* cs. (Pozsony vm.), 44; — György, 260; József, 455. 456; Tamás, 591; — *Orros* Péter, 44. 328; János, 45.  
*Szalánczi* várnagyok, 327. 332.  
*Szalánczy* István, 521; János, 108.  
*Szalók* nemz., 21. 177. 197.  
*Szalóki* Pál és fia, 345.  
*Szamárföldi* Péter és fia, 348.  
*Szamosfalvi* Kemen fia László, 90.  
*Szamosközy* István, 437. 438.  
*Szamosujvár*, 362. 365. 503.  
*Szána* vm. főispánja, 33. 62. 332; várnagyai, 332.  
*Szánai* Goyszló fia István, 183.  
*Szandai* várnagyok, 332.  
*Szántói* viadal, 151.  
*Szántói Botka* Mihály, 349; — *Lack* Dávid, 6.  
*Szapári* Imre, 385.  
*Szaplonczai* cs., 25.  
*Szár*, l. *Zsámboki*.  
*Szárdvári* várnagyok, 333.  
*Szarka* Benedek, alispán, 6; Imre, 57; János, 56; Kelemen, 385; Miklós, 61.  
*Szarvközi* várnagyok, 333.  
*Szász* (*Scaz*) Miklós, 86; 93.  
*Szászok*, 241; ispánjai, 60.  
*Szászvár*, 241.  
*Szászváros*, 241. 509. 513.  
*Szatmár*, 268; — vmegye, 81. 92. 334; alispánjai, 61. 62; főispánjai, 2. 5. 20. 24—27. 36. 57. 60. 61. 63. 174; szolgabírái, 62.  
*Szatmári* Miklós, 166.  
*Szatmár-Németi*, 276.  
*Szávai* (*Zawai*) Márk, 91.  
*Századi*, 583. 587. 589. 594. 604.  
*Szebecskei* István és fia, 349.  
*Szeben*, 90. 98. 117. 302; — vmegye, 329; főispánjai, 62; királybírája, 511.  
*Szécsény* (Vas vm.), 421. 424—427.  
*Szécsény* vára, 583. 594. 600. 604.  
*Szécsényi* Péter fia István, 31; Ferencz, erd. vajda, 12. 35. 55. 171. 177. 194. 342. 347. 353. 354; Mihály, 427; Simon, országbíró, 12. 35. 171. 353. 354; Tamás, országbíró, erd. vajda, 3. 8. 14. 15. 19. 30. 34. 62. 64. 65. 162. 164. 172. 177. 187. 189. 196. 332. — *L. Kónya*.  
*Szécsi* Dénes 40. 67. 197. 341; István fia Gál, 352. 354; (*Zechy*) István, 267; Ivánka, 188; Miklós nádor, 28. 30. 34. 35. 43. 49. 64. 68. 171. 172. 189; Péter, 30. 332.  
*Szedregi* cs., 6.  
*Szeged*, 94. 140. 153. 155; várnagyai, 3. 333.  
*Szegedi* András, 272; György, 271—273; János, 521; Pál, 213; Tamás, 281; Zsigmond, 355.

- Szegi János* (hermani), 276 ; — *Mihály*, 198 ; *Pázmán*, 32.  
*Szegyi* (Zeggi) *Miklós*, 37.  
*Szekcsői várnagyok*, 333.  
*Székely jobbágyok* után való örökösödés, 288.  
*Székely*, 593 ; *György*, 182. 352 ; 439. *Lőrincz*, 267 ; *Mihály*, 115 ; *Miklós*, 87. 90 ; *Mózes*, 500. 501. 574 ; *Péter*, 182 ; *Tamás*, 421 ; — (kevendí) *Jakab*, 103—106. 538. 540 ; *Lukács*, 126. 127 ; levelei *Nádasdy Tamáshoz*, 522—547 ; *Mihály*, 538. 546 ; *Miklós*, 103—106 ; — (szentegyedi) *Lőrincz*, 100 ; — (tarnóczi) *Gergely*, 31.  
*Székelyek generálisa*, 230. 241 ; ispánja, 2. 3. 24. 25. 68. 95. 106. 228. 231. 234.  
*Székelyi Lack fia Tamás*, 170.  
*Székely-Udvarhely*, 287. 299. 300. 309.  
*Szekerésmesterek*, 63.  
*Székesfejérvár*, 1. *Fejérvár*.  
*Széki Benedek*, 65.  
*Szelényi cs.*, 13.  
*Szelepcsényi*, 592. 594. 595. 598. 605 ; *György érsek*, 260—262. 574.  
*Szemere szn.*, 56. 67 ; falu, 108. 286.  
*Szemere György*, 247 ; *Pál*, 286.  
*Szemerei cs.*, 17.  
*Szencsei Pál*, alnádor, 28.  
*Szendí*, 187 ; 389.  
*Szendró*, 391. 587. 589. 612.  
*Szeniczay János*, 444.  
*Szentábrahámi Mihály*, 301.  
*Szentalberti prépostok*, 450. 451.  
*Szentbalási János és fia*, 349.  
*Szentegyedi cs.*, 4. 5.  
*Szentemágócs nemz.*, 66. 180. 344. 350.  
*Szentgróti Fülöp fia László*, 64.  
*Szentgyörgyi Feculinus*, zsidók orsz. bírása, 36 ; *Péter*, 113. 114 ; — (gridi) *Miklós*, 116 ; — (zopori) *György*, 102 ; — *L. Forró*.  
*Szentgyörgyi és bazini Péter*, ország-bíró, erd. vajda, 105. 106. 117 ; *Tamás*, tárnokmester, országbíró, 35. 36. 163. 338.  
*Szent Imre*, magyar herczeg, 261.  
*Szentimrei András*, deák, 118.  
*Szent István király*, 261.  
*Szentiváni pozsonyi alispán*, 46 ; *Márton*, 382 ; *Máté*, 94 ; *Miklós*, 386.  
*Szentkirályi Gergely*, 111 ; *István*, 7.  
*Szent-Lambert-i benczés apátság* ma-  
gyar vonatkozásu levéltári anyaga, 259—264.  
*Szentlászlói Bázsó*, 348.  
*Szentléleki Péter fia László*, 46.  
*Szentmárton* (Győr), 385 ; várnagyai, 333 ; — (Erdély), 293. 363.  
*Szentmártoni cs.* 6. 114. 171. 177. 310. 350.  
*Szent-Mihálykö vára*, 103. 333.  
*Szentmiklós*, 72. 73. 101. 262. 263. 308. 356. 360. 361. 381. 405. 444. 484—487. 489.  
*Szentmiklósi cs.*, 4. 91.  
*Szentpáli István*, 607.  
*Szentszalvatori János*, 38.  
*Szép*, (Zeph) 105 ; 534. 535.  
*Szepes vm.*, 36. 186. 196. 327. 333. 508 ; alispánjai, 64. 65. 196. 334 ; főispánjai, 10. 30. 49. 50. 64. 68. 162. 164. 330. 334. 350. 520 ; szolgabírái, 65.  
*Szepesi kamara*, 277. 283 ; prépost, 479 ; várnagyok, 36. 64. 65. 196. 333. 334.  
*Szepesi Jakab*, országbíró, 29. 34. 35. 334.  
*Szepetneki cs.*, 37.  
*Szerb királyok*, 350.  
*Szerdahelyi Derzs Márton alnádor*, 28.  
*Szerecsen kamaragróf*, 166 ; *Ajza*, 169 ; *Jakab*, 166 ; *János*, 167.  
*Szerednye*, 566.  
*Szerém vm.*, 185 ; főispánjai, 21. 65. 66. 164. 180. 344.  
*Szerémi kamaragrófok*, 166 ; püspökök, 114. 491. 492.  
*Szeri Pósa*, főispán, 19. 66. 181. 188. 190. 331.  
*Szerstics Fülöp*, 444. 445.  
*Sziget(h)i Ferencz*, 518 ; *Miklós*, 243 ; *Miklós fia János*, 20.  
*Szigetvár*, 72. 74. 121—123. 126. 127. 129. 140. 391. 395. 405. 416. 417. 544.  
*Szigliget* 130. 131. 148. 390.  
*Szikszai cs.*, 1. 2.  
*Szilágy vm.* 244 ; főispánjai, 66.  
*Szilágyi* (Horogszegi) cs., 97 ; — *Sándor történetíró*, 296. 299.  
*Szilágyszegi Mihály*, 98. 99.  
*Szilágytői cs.*, 67.  
*Szilasi cs.*, 7.  
*Szilézia*, 276. 581.  
*Szilkeréki János*, 67.  
*Szilvási Boldizsárné*, 240.

- Szindi Sándor*, 171.  
*Szinnyei János* alispán, 50; — *L. Tarjáni*.  
*Szirmai István* fia Miklós, 66. 173. 197; Péter, 2.  
*Szitnya vára* (Oczelsperg), 463. 469.  
*Szkárosi cs.*, 9.  
*Szlavóniai* bánok, 6. 16. 18. 40. 52—54. 161. 169. 170; helytartók, 18.  
*Szobonya szn.*, 42. 57. 191; 330.  
*Szodorói cs.*, 59.  
*Szokolji* várnagyok, 334. 335.  
*Szolnok*, 275. 410. 559. 575. 578; — vmegye alispánja, 66. 67; főispánjai, 3. 66. 90. 181. 357; szolgabírái, 67.  
*Szolnok-Doboka* vm., 182.  
*Szolnoki cs.*, 60.  
*Szolnoki főesperesek*, 116.  
*Szombatfalvi* 298; 300.  
*Szomotori cs.*, 31.  
*Szomszédvár*, 523. 525. 529. 530. 533.  
*Szondy György*, 452. 453. 463. 465.  
*Szovárd* nemz., 20. 188.  
*Szováti János*, 100.  
*Szöcs Lőrincz*, 241.  
*Szöke Anna*, 301; János, 100; Miklós deák, 186. 331.  
*Szőkefalvi János*, deák, 119.  
*Szólósi* Demeter, 192; Dénes, 13; Miklós és fia, 349.  
*Szöllös* (Nagy-), 491; várnagyai, 335.  
*Szörcsöki Pál*, 194.  
*Szörényi* bánok, 67; bánság, 115.  
*Sztojka Simon*, 302.  
*Sztrenci* (vagy Szörcei, v. Szövérdi) János, 179.  
*Sztrigyí cs.*, 90. 91. 93. 96. 104. 114—116.  
*Szucsáni* várnagyok, 335.  
*Szuhai cs.*, 2. 13. 28. 372. 373. *L. Orros*.  
*Szunyai* Becze fia, 67.  
*Szunyogh*, 604; Gáspár báró, 519.  
*Szunyogi* András, 67.  
*Szügyi János* főispán, 3.
- T.**
- Tagyasi cs.*, 17.  
*Tahy Ferencz*, 539—543. 545. 548.  
*Tajnai Imre*, 608.  
*Takach* Demeter fiai, 381.  
*Takácsi János*, 386.  
*Takaró Mihály* levelei 388—411.
- Talmács, l. Landskron*.  
*Tálnokmesterek*, 30. 40. 49. 52—54. 64. 67—69. 188. 197. 341. 345. 479. erdélyiek, 230; királynéiak, 21. 65.  
*Tancos Pál*, 273.  
*Tanolchi cs.*, 9.  
*Tapolcza* (Zala), 131. 133. 134. 136. 147. 148. 153. 156. 157.  
*Tapolczai Gergely*, 380.  
*Tapolcsáni* várnagyok, 194. 335.  
*Tar János* várnagy, 185; Mihály, 310. 314.  
*Tarchay*, 548.  
*Tari cs.*, 11.  
*Tarján kg.*, 22. 379. 383. 386.  
*Tarjáni* (Szinnyei) Domonkos, 11; — István, 519; — Péter, 51. 330; — Rajnald 30; fia István, 31.  
*Tarkői Henrik*, 49. 336; Rikolf, 33.  
*Tarnóczy* 534. 535; Andrásné levelei 547—557; György, 551.  
*Tárnokmesterek*, 8. 17. 22. 32. 36. 38. 43. 49. 51. 52. 58. 64. 70. 74. 102. 115. 161—167. 171. 187. 284. 285. 334. 344. 347. 350. 478. 492. 493; királynéiak, 8. 36. 327. 342.  
*Tata vára*, 424—427.  
*Tatamer* prépost, alkanczellár, 84.  
*Tatártelki cs.*, 7.  
*Tátéi László* 7.  
*Tavas* Gergely, 444. 445.  
*Técsi János*, 243.  
*Tegenyei Bakó*, 176.  
*Téglás Benedek*, 283.  
*Tejedi cs.*, 20.  
*Telekessy Imre* kapitány levelei Nadasdy Tamáshoz, 557—560.  
*Temes* vmegye, 197. 331. 335. 341; alispánjai, 168. 169. 191. 335; főispánjai, 19. 35. 115. 167. 168. 191. 335. 350.; szolgabírája, 169.  
*Temesvár*, 82. 83. 112. 116. 285. 435. 464. 504. 505. 578; várnagyai 168. 335.  
*Temetvény vára*, 190. 520. 601, várnagyjai 335.  
*Tengerésztisztek*, kir. —, 169.  
*Terebes vára*, 265; várnagyai, 336.  
*Teremhegyi Miklós*, 29.  
*Terjéni cs.*, 13.  
*Ternyei János*, 51.  
*Tersach*, comes de —, 496.  
*Teryek Tamás*, 557.  
*Tétény* nemz. 21. 41. 69. — alispán, 342.

- Teufel* Erasmus, 457—459. 462. 464—467. 469.  
*Tewffenpacher*, 529.  
*Tharaczközy* Ferencz, 519.  
*Tharczai János* sókamaraispán, 443.  
*T(h)elegdi*, 583; István, 102; Miklós, 62. 173; Tamás fia Miklós, 3.  
*Theremes János* (felpéczi), 385.  
*Thesaurarius* Franciscus, 519.  
*Thethey Lőrincz*, 109  
*Théti* cs., 60.  
*Thewky* László (kydei), 98.  
*Thewreuk* (Hunyad), 111. 112. 117.  
*Thóka* alispán, 335; várnagy, 168. 186.  
*Tholdalagi Mihály*, 235. 236. 294. 520.  
*Thorma* András, 283.  
*Thoth István* (Zopori), 98. 99.  
*Thuli* cs., 170.  
*T(h)uróczi Benedek*, 115; Jakab, 15; Miklós vajda, 106.  
*Thurzó Anna*, 265; Erzsébet, 310. 317; Ferencz, 72. 479; György nádor, 271. 274; Imre, 310. 520; Kristóf, 268; Mihály, 508. 520.  
*Thury György*, 138. 429. 430. 434; Péter, 105.  
*Tibodi István*, 290.  
*Tibold* nemz., 196; — Demeter, 276.  
*Tihanka* várnagy, 194.  
*Tihany*, 133. 136. 141. 150. 159. 388—393. 395—410. 429. 431; várnagyai, 169. 336.  
*Tinini* püspökök, 450.  
*Tisza* Pál, 4.  
*Tiszovnik* (Diswinckel, Theiszwinckel), 477.  
*Tisztviselők* fizetése (1549.), 477—480.  
*Toboli* várnagyok, 49. 336.  
*Tokaj*, 274. 277. 283. 435. 519. 611.  
*Toldi György*, 501; Miklós 9. 45. 46. 59. 328.  
*Tolna*, 142. 144. 391. 399; — vmegye, 153. 186. 196. 331. 333. 607; alispánja, 170; főispánjai, 6. 23. 52. 53. 161. 169. 336. 341. 351; szolgabírája, 170.  
*Tomaj* nemz., 31. 55. 63. 168. 177. 180. 341.  
*Tompa* Istvánné 291; János, 429.  
*Torda* (Csányi) fia János, 171.  
*Torda*, 86. 87. 90. 91. 107. 117. 363. 492. 560; — vmegye, 104. 293. 295; főispánjai, 170. 230. 298; szolgabírái, 171.  
*Torda-Aranyos* vm., 195; főispánja, 228.  
*Tordai* főesperesek, 86. 87. 92; gyűlés (1343.), 86; sókamara, 443.  
*Torna*, 271; — vmegye, 333; alispánjai, 171.  
*Tornaljai* (Tornaalyai) János, 107; János és Péter, 8. 9.  
*Toroczkai* Elles, 178; István, 67.  
*Torstenson* (Dorstenzon), 591. 612.  
*Torvaji* László fia Ugron, 186.  
*Toscanai* nagyhg., 213.  
*Tót Bertalan*, 40; János, 56; Lőkös, 2. 40. 63. 68; Lőrincz, 32. 40. 53. 63. 68. 162. 180. 331. 335. 336. 341. 350; Péter, 329; Ugron, 180. 331. 350.  
*Tóth András*, 444. 445.; Miklós, 383; Mihály és Péter, 444.  
*Tótházi* cs., 16.  
*Tóti István* fia János, 37.  
*Tótország*, 124. 421. 424. 530. 544; bánjai, 115. 347.  
*Tökölcsényi* Péter, 47.  
*Tököle* nemz., 51.  
*Tököly*, 373; Éva 262.  
*Töröcsvár* 99. 104. 336.  
*Török* (Terek, Therek, Theörek) Bernárd, 556; Bertalan, 81; Ferencz, 396. 401; (enyingi) Ferencz levelei Nádasdy Tamáshoz, 411—436; Frusina, 266; (tapolczafői) Mihály, 380.  
*Török* hódoltság magyarság helyzete, 157; kémekek Bécsben, 135.  
*Törökországi* követek az erd. fejedelmeknek, 520. 521.  
*Törösvári* Mihály, 272.  
*Töttös*, l. *Bátmonostori*.  
*Töttösi* Domonkos fia Pál, 328; Pál fia János, 170.  
*Trencsén vára*, 46. 107; — vármegye, 183. 192. 195. 337. 338; alispánjai, 171. 336; főispánjai, 21. 23. 34. 50. 161. 162. 171. 194. 353; szolgabírái, 172.  
*Trencsényi* (Csák) Máté, 171.  
*Trencsényi* hévvizek, 580; kamaraispánok, 182; várnagyok, 46. 171. 336.  
*Trient*, 215—217.  
*Tröttel* (Nenvai) János, 41. 163; Miklós, 41. 42. 163. 167. 180. 189. 191. 193. 328.  
*»Tudománypohár«*-ba való borilleték, 281.

*Turanszki*, 608.  
*Túri* János főispán, 170.  
*Turmező* (Turopolye) ispánjai, 196. 340. 346. 347.  
*Turóc* folyó, 321. 322. 325; — vmegye, 183. 311. 472. 512; alispánjai, 172. 173; főispánjai, 22. 34. 172. 353. 461. 462.  
*Turóczi* prépostok, 383.  
*Tuzséri* cs., 59.  
*Türje* nemz., 5. 64.  
*Türjei* prémont. apátság, 264.  
*Twdocyk* fia Péter, 54.  
*Tybur*, 216.  
*Tyuk* Tamás, 22.  
*Tyukod* nemz., 170.

## U. Ü.

*Udvarbírak*, kir., 61. 174.; kir.-néi, 35. 36. 49. 54. 55. 342. 350. 353.  
*Udvarhely* vára, 299; vmegye levéltárából, 287—309; — L. Székely-Udvarhely.  
*Udvarhelyszék*, 287—301. 303—305. 307—309; kapitányai, 230. 288. 294. 297. 298. 300. 306—309; királybírái, 288. 297—300. 307—309. 501.  
*Udvarmesterek*, 40. 53. 173. 178.  
*Ugali* György, 328; Jakab, 36; Miklós, 194; Pál, 36. 37. 183. 338.  
*Ug(h)i* Bálint, György és Osváld, 384; Ug fia Lőrincz, 342.  
*Ugocsa* vm., 197. 330. 335; adórovói, 491; alispánjai, 174; főispánjai, 20. 24. 25. 40. 61. 63. 173. 174. 177. 197.  
*Ugocsai* főesperesek, 114.  
*Ugod*, 337. 381; várnagyai, 336.  
*Ugodi* Csenyek főispán, 344.  
*Ugron* szn., 177; — család, 288. 290. 296. 299. 300.  
*Ugróczy* János prém. kanonok, 283.  
*Ujbánya* (Kunigsparg), 454. 464. 475.  
*Ujfalusi* Gáspár, 266.  
*Ujlak*, 601; (Zempl.), 109.  
*Ujlaki*, 149; Lukács, 111; Miklós, 34. 96. 115. 164; Sebestyén, 123. 129; Ugron, 161.  
*Ujpesti* előljárók, 26.  
*Ujvár* (Erdély), 89; (Érsek), 310, 313. 316. 317. 371. 559. 568. 570. 572—577. 580. 582. 586. 587. 589. 593—595. 597. 598. 600—602. 604—606.

609—611. 613; (Pozsony), 43. 337; — (Holics-Alba ecclesiae), 337. 338.  
*Ujvári* várnagyok, 183. 184. 337. 338.  
*Újvármegye*, 337. 1. *Aba*-, *Heves*-.  
*Ulászló* (II.), 101. 102. 105. 106. 112. 115. 116. 386. 442.  
*Undi* János, 57.  
*Ung* vm., 85. 86. 108; alispánjai, 175.; főispánjai, 6. 36. 52. 63. 170. 174. 175. 184. 350. 351; jegyzői és szolgabírái, 176.  
*Ungelter* Kristóf (Theissenhauseni), 201.  
*Ungi* László, 176.  
*Ungnád*, 529. 531. 533.  
*Ungvár* 108. 109. 265. 266. 271.  
*Unterholzer* 209—211. 225. 226.  
*Unyáni* Péter, 343; Miklós, 380.  
*Upori* család őse, 327. 332. 336.  
*Úszori* Domonkos, 48.  
*Uza* János, 335.  
*Uzi* Miklós, alispán, 32.  
*Uzoni* család, 95.  
*Uzsai* Márton, nádori ítélőmester, 30.  
*U(z)sali* János, 379; László, 383.  
*Úsi* (Wsi) cs, 90—93. 105.

## V. W.

*Vác*, 94. 391. 392. 410. 578. 582. 612.  
*Vácz* püspökök, 114. 455—457. 478.  
*Vácz* András, 268.  
*Vadászi* Pál, 598. 603. 605.  
*Vadasi* cs., 6.  
*Vági* cs., 57.  
*Vajai* cs., 59.  
*Vajda* Gáspár, 504. 505; Miklós, 439.  
*Vajdafi* (Nadabi) István, 90.  
*Vajkóczy* Bense fia Mihály, 175; — *Órbános* Péter, 176.  
*Valkházi* cs., 33.  
*Valkó* vm., 193. 338; alispánja, 180; főispánjai, 66. 180. 194. 344; szolgabírái, 180. 338.  
*Valkói* várnagyok, 338.  
*Valkói* Miklós, deák, 179.  
*Vámosi* Pál, 383.  
*Vánik* Márton, 444.  
*Vanyarci* Tamás, 31.  
*Váradi* kamaragrófok, 166; kanonokok, 81. 82. 84. 92; káptalan, 81—84. 91. 92; püspökök, 38. 114. püspökség, 187.  
*Váradjai* János, 179; — és Járαι Péter, 178.



- Varannai* András, 271. 520.  
*Varasd*, 528. 537; — vármegye, 339; alispánja, 181; főispánjai, 32. 40. 55. 180. 181. 341. 345. 350.  
*Váraskeszi Lépes* Loránt, erd. alvajda, 91.  
*Várdai* Arach, 54; János, 118; Pál érsek, 478.  
*Varga* György, 279; Miklós, 281.  
*Várhegyi* várnagyok, 338.  
*Varjasi*, 604; Péter, 385.  
*Várnagyok* és vártisztek, 181—198. 327—341.  
*Várnai* várnagyok, 36. 338.  
*Varsányi* cs., 117. 118; István, 520.  
*Vártisztek* és várnagyok, 181—198.  
*Vas* vmegye, 37. 184. 186. 194. 195. 198. 337; alispánjai, 330. 338. 342. 343. 421; főispánjai, 23. 26. 32. 34. 40. 53. 55. 157. 164. 170. 180. 330. 331. 341. 342. 347. 413. 494; szolgabírái, 343.  
*Vas* Ferencz (Dályai), 290. 291; — Miklós, 15. 84. 86. 193; — Tamás, 174.  
*Vasányi* cs., 6.  
*Vásárdi* cs., 33.  
*Vásárhely*, 90. 99. 100. 109. 492; (Dunántúl), 379—382.  
*Vásárhelyi* Dániel, 275; János fia, 90.  
*Vásári* (Szügyi) Bekő, 66; János, 3.  
*Vaskóci* János, 281.  
*Vass* Mihály kassai bíró, 277.  
*Vassadi* Imre fia Miklós, 180.  
*Vasvár*, 343. 557; káptalanja, 263.  
*Vasvári* 165. 178.  
*Vaszari* István, 445.  
*Vecsei* Tamás, 45.  
*Vécsey* György, 275.  
*Véghles* vár kapitánya, 476.  
*Vejkei* cs., 57.  
*Velencze*, 204. 205. 207. 209—211; bécsi követe (1572/3), 206. 207.  
*Velikai* György deák, 543.  
*Velikei* Miklós fia László, 348.  
*Venczel* király, 23. 161. 187. 192.  
*Verancsics* Antal 202. 203.  
*Verebély*, 598. 603. 606. 607.  
*Verebi* György fia Péter, erd. alvajda, 90. 178.  
*Vereknyei* cs., 47.  
*Veres* János gyermekei, 439; — (Farnasi) János, 104.  
*Veresmarti* 25, 88.  
*Verner* György kamaratanácsos, 479.  
*Verőcze* vm. főispánjai, 41. 329. 343. 347.  
*Vértesi* Miklós főispán, 196. 345. 346.  
*Veszeli* Károly, 80.  
*Veszkény* nemz., 57. 187.  
*Veszprém*, 132—135. 142—144. 147—150. 152. 155. 156. 158. 160. 381. 385. 387. 391. 394—397. 399—402. 409. 410. 417. 420. 423. 425. 427. 430. 452. 454. 573; — vármegye, 81. 184. 190. 191. 332. 336—338. 379. 415; alispánjai, 344. 379—383. 385—387. 414; esküdtjei, 385; főispánjai, 66. 163. 343. 344. 347; szolgabírái, 344. 345.  
*Veszprémi* egyházmegye, 381; káptalan, 379. 383. 386; püspökök, 38. 114. 191. 202—206. 222. 343. 389. 422; püspökség, 383; török vajda, 132; várnagyok, 338. 386. 387.  
*Veszprémvölgyi* apáczaak, 379.  
*Vesszős*, l. *Bátmonostori*.  
*Vezenyi* cs., 68.  
*Vichen* fia Voin várnagy, 198.  
*Vidini* kapitányok, 168. 197. 331.  
*Vidmonostra* poss., 92.  
*Világosvári* várnagyok, 54. 191. 339. 350.  
*Vincze* Ferencz, 444.  
*Viniczai* várnagyok, 339.  
*Vintecy* Tamás, 545.  
*Virágh* Mártonné, 291.  
*Visegrád*, 84—86. 109; várnagyai, 39. 339.  
*Visi* cs., 82.  
*Visky* Márton, 521.  
*Visontai* cs., 10.  
*Vitányi* várnagyok, 340.  
*Vizahalászat*, 578.  
*Vizaknay* cs., 118. 119; Ferencz, 106. 117; Miklós, 93. 112. 117.  
*Vízkeleti* Mihály, 587.  
*Vizváry* György, 451.  
*Vlkašin*, szerb király fia Demeter, 350.  
*Vönöczki* Jakab fia Sándor, 327.  
*Vörös* Ábrahám, 337; Bánd, 189; Demeter (hartyáni), 31; Domonkos, 29; György, 20; István, 197. 349; László, 169; Máté, 327; Mátyás, 451; Mihály, 28. 171. 336; Péter, 15. 24. 194; Tamás, 29. 45. 338.  
*Vöröskői* várnagyok, 45, 340.  
*Vöröstói* cs., 17.

*Vulkani* havasok, 95.  
*Wadas* Albert fiai, 381.  
*Walimduch* vára 81.  
*Walkay* János (Szentegyhédi), 98—100.  
*Wancha* (Chwlai) János, 117. 118.  
*Wangel* Péter várkormányzó, 198.  
*Warady* János, 117.  
*Wasaswyzei* Karachon, 114.  
*Warzai* László deák, 105.  
*Was* (Chegei), 100. 105; — (Szentgothárdi), 98; István, 96; Zsigmond, 100. 103.  
*Waynkerezthi* cs., 116.  
*Wegh* Antal, 100.  
*Werbewczy* István, 107.  
*Werner*, orvosdoktor, 583.  
*Wesselényi* Anna, 273; Ferencz nádor, 70. 77. 587—594. 596. 597. 599. 600. 613; István, 276.  
*Windischgrätz*, 544.  
*Winckowych* Farkas, 450. 451.  
*Wittenberg*, 511. 517. 519; egyeteme, 506.  
*Wittnyédy* István, 70. 77. 78.  
*Wizlai* János fia István, 197.  
*Wlkani* Miklós fia György, 101.  
*Wolfurti* cs., 26; Ulrik főispán, 55. 198. 341. 342.  
*Wolkenstein* bárók, 213. 215.  
*Worhota* Benedek, 557.  
*Wytay* Pál (Takácsi), 386.

## Z. Zs.

*Zabari* 170; 193.,  
*Zádori* Miklós, 571. 582. 586. 606.  
*Zagoria* vm., 340; főispánjai, 17. 68. 181. 340. 345.  
*Zagóriai* várnagyok, 180. 340.  
*Zágráb* (Zábrág) 524. 527. 529. 532; — vmegye, 183. 188. 190. 196—198. 340; alispánjai, 346; főispánjai 196. 340. 345. 346; szolgabírái, 346.  
*Zágrábi* kanonokok 543; püspökök, 18. 86. 527. 537. 546; püspökség, 114.  
*Zágráb—Korpás* nemz. 9.  
*Zagyvai* Miklós, 271.  
*Zakoli* Péter, 115.  
*Zakonyai* János budai kanonok, 326.  
*Zala* vmegye, 37. 96. 131. 139. 147. 164. 183. 184. 189. 191—193. 196. 197. 329. 332. 336. 540; alispánjai, 348. 349; főispánjai, 23. 24.

41. 55. 163. 171. 341—344. 347; szolgabírái, 349; — vize, 144. L. *Zalaság*.  
*Zalaegerszeg*, 347.  
*Zalai* György, 180.  
*Zalakna*, arany és kéneső bányái. 513.  
*Zalaság*, 132. 133. 135. 143. 152.  
*Zalasdi* Miklós, 115. 499. 500. 505.  
*Zalavári* apát, 133. 156. 531; várnagyok 340.  
*Zallay* Kelemen, 541.  
*Zamariai* István, 382.  
*Zanabori* várnagyok, 340. 345.  
*Zandt* (von Geras) Miklós, 264.  
*Zántóházi* ur, 313.  
*Zapoljai* Imre, 114. 115; István, 439. 481; János erd. vajda, 107. 117. — L. *János* kir.  
*Zárai* várnagyok, 340.  
*Zaránd* vm., 185. 339; alispánja, 350; főispánjai, 10. 35. 64. 128. 168. 350. 357.  
*Zarka* Mihály, 105.  
*Zászlótartók*, királyi —, 162. 350; — mestere, 180.  
*Zavari* cs., 48.  
*Zay* Ferencz, 431. 534.  
*Zdenczi* várnagyok, 340.  
*Zeleméri* cs., 58. 332.  
*Zelini* várnagyok, 340. 345.  
*Zemplén*, 85. 86. 108. 109. 271; — vármegye, 37. 85. 86. 109. 184. 196. 197. 266. 327. 336; alispánja, 37. 351. 352; főispánja, 6. 49. 52. 54. 164. 170. 174. 350. 351; szolgabírája, 352.  
*Zene*, 141. 146. 463. — L. *Hegedősök*, *Siposok*.  
*Zendy* Imre, 389.  
*Zenggi* ispánok, 345; püspökség, 114.  
*Zennye* Ferencz, 535.  
*Zerdahelyi* Pál budai kanonok, 326.  
*Zerencheni* Miklós, 46.  
*Zichy*, 524.  
*Zicsi* Jakab fia Elek, 348.  
*Zirczi* apátok, 380. 381. 384—386.  
*Zobja* Pál, 298.  
*Zobor* Miklós várnagy, 193.  
*Zokoli* András, 287.  
*Zoltán* Péter, 291.  
*Zólyom*, 473. 476. 588. 600. 606—608; főkapitányai, 454. 457. — vmegye, 583. 585. 588. 601.; főispánjai, 12. 16. 22. 28. 34. 36. 38. 50. 171. 172. 330. 535. 354. 454. 457.

- Zólyomi* Kata, 439; Krisztina, 245; Miklós, 108. 359. 439; — *Macska* Domonkos, 181, 190. 197.  
*Zombori* Mihályné, 108; — *Kis* György, 175.  
*Zomonyi* cs., 81.  
*Zomor* János 479.  
*Zomordoki* Mihály, 99.  
*Zoppel* József 226.  
*Zoron* Benedek, 105.  
*Zöldvári* várnagyok, 340.  
*Zrinyi*, 502. 545. 546. 548; György, 70. 75.; Kata, 72; — Miklós, 496. 538—544; a szigeti hős és a költő levelei, 70—79; Péter, 75. 76.
- Ztubiczai* János, 444. 445.  
*Zsákos* (Zakos) Lukács, 382.  
*Zsámboki* cs., 12. 21. 27. 30—32. 39. 52. 162. 163. 172. 182. 192. 344. 347; — és *Orsányi* János, 63; *Szár* László, 31. 32.  
*Zsegrai* Dénes fia Miklós, 64. 333.  
*Zsemlér* falu, 382.  
*Zsidó* (vasi) cs., 17.  
*Zsidói* cs., 31; — *Csáki* Miklós. 168. 335.  
*Zsidók*, 223; országos bírái, 36.  
*Zsidóvári* várnagyok, 341.  
*Zsigmond* király, 43. 91. 92. 120. 164. 165. 196. 323. 324.

